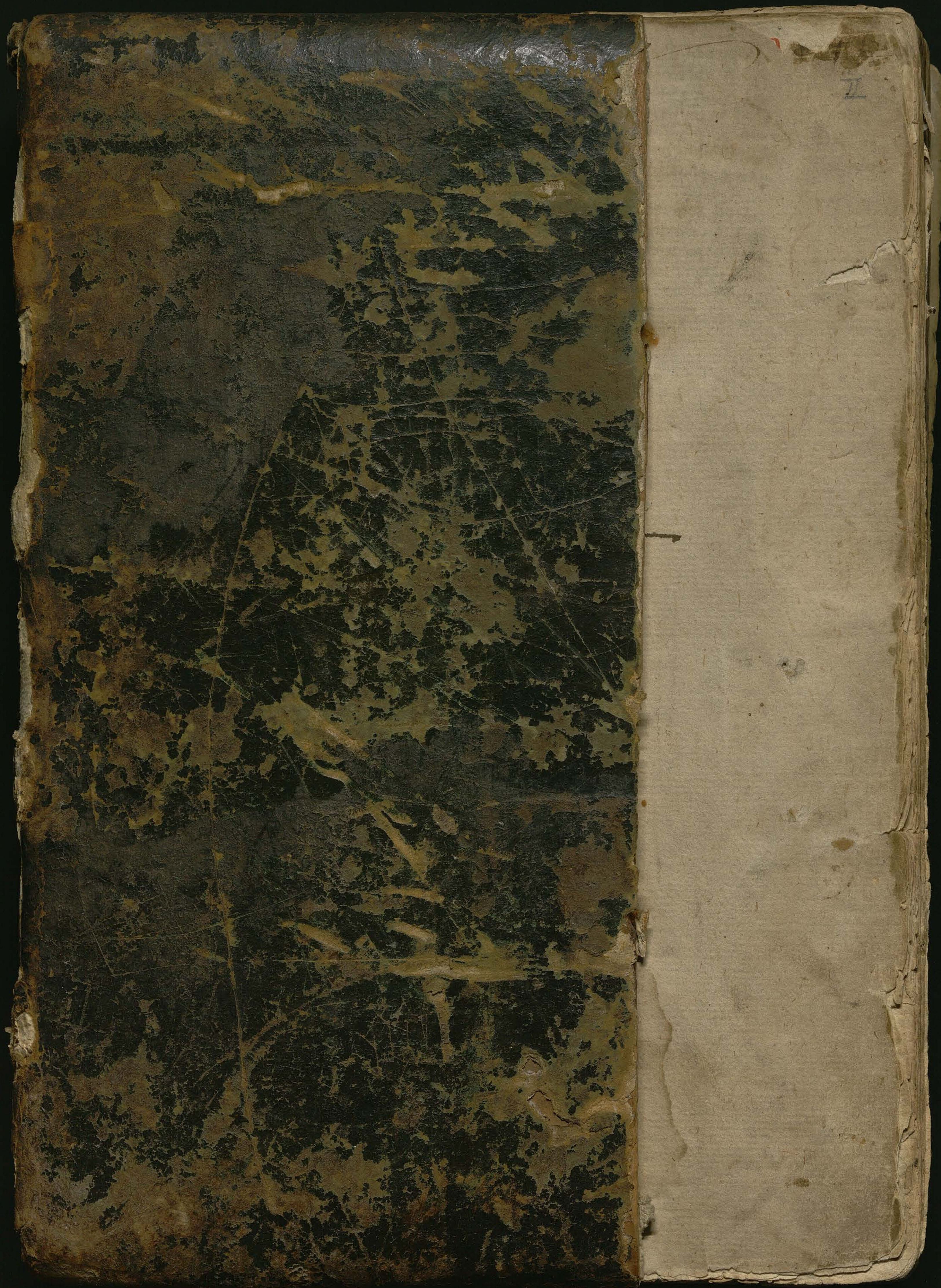

I.

438

N. Inv. 438

d. ect h. e cantu[illegible]

[illegible]

Historia Scolastica 649

I monos V quinos X denos duplat vicenos
XL duplat idem triplat LX L quoque sola
Quinquaginta facit, sed nonaginta dat XC
C dat centenos quadringentos CD, DC
Sex centos, sed D quingentos M quoque mille
Linea ducta super idem tibi multiplicabit

Historia Scholastica

pati

de empireo — Empireum dicitur celum quod est in prima parte quod est igneus quia totum igneum non in igne non [illegible] calore
sed propter splendore [illegible] empireum celum quod ibi ducunt olimpum

de yle — yle silva dicitur materia de rudibus lignis silvarum fiunt edificia sic de illa materiali formantur forma omnia

de eviterno — Eviternum dicitur quod caret principio et fine a parte [illegible] tempus [illegible] que fuerunt incepiunt nunquam desi-
nunt [illegible] est quod incipit in tempore et nunquam desinit ut anima [illegible] in tempore cepit et in tempore desinit

de sabbathael — Sabbathael interpretatur dies sabbati non [illegible] est [illegible] inde sabbathael i. [illegible]

de chiliade — Chilias chiliadis interpretatur millenarius inchoat in [illegible] pt [illegible] annos [illegible] vocat [illegible]
una chiliade

de zelotypia — Zelus quod dicitur amor viri in uxore unde viri dicuntur zelotes zelotypia non quia dicitur [illegible] zelotypia adulterii
vel quod zelotypia dicitur [illegible] suspitio adulterii

de nazareus — Nazareus sonat sanctus ut flores ut [illegible] dicebat quod nazarei quedam qui ex voto obligabat se
[illegible] usque ad certum tempus ut [illegible] in libro numeri [illegible]

de mesia — Erant autem [illegible] et [illegible] [illegible] ardores [illegible] et [illegible] [illegible]

hic nota — [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] qui de adulterio

·1886·

liber thome de [illegible] professoris theologie
de collegio [illegible]

Incipit epistola que premittitur scolastice hystorie operi.

Wilhelmo

Reverendo patri et domino suo Willermo dei gratia Senonensi archiepiscopo, Petrus servus Christi presbiter Trecensis, vitam bonam et exitum beatum. Causa fuit suscepti laboris instantia sociorum, qui cum historiam sacre scripture in serie et in glosis diffusam lectitarent, brevem nimis et inexpositam, opus me aggredi compulerunt, ad quod pro veritate historie exequenda recurrerent. In quo sic animus stilo imperavit, ut a dictis patrum non recederem, licet novitas favorabilis sit et multorum aures. Porro a cosmographia Moysi inchoans, rivulum historicum deduxi usque ad ascensionem salvatoris, pelagus misteriorum peritioribus relinquens, in quibus et vetera prosequi et nova cudere licet. De historiis quoque ethnicorum quedam incidentia pro ratione temporum inserui, instar rivuli, qui secus alveum diverticula que invenerit replens, preterfluere non cessat. Verum quia stilo rudi opus est et lima, vobis pater inclite limam reservavi, et huic operi deo volente et correctio vestra splendorem et auctoritas prebeat perhennitatem per omnia deus benedictus. Amen.

Prefatio

Imperatorie maiestatis est in pallacio tres habere mansiones: auditorium vel consistorium, in quo iura discernit; cenaculum, in quo cibaria distribuit; thalamum, in quo quiescit. Ad hunc modum dominator noster, qui imperat ventis et mari, mundum habet pro auditorio, ubi ad nutum eius omnia disponuntur. Unde: Celum et terram ego impleo. Item hoc dicit dominus: Celum michi sedes est, terra autem etc. Animam iusti pro thalamo, quia delicie sunt ei ibi quiescere et esse cum filiis hominum. Et secundum hoc dicitur sponsus, et anima cuiusque iusti sponsa. Sacram scripturam pro cenaculo, in qua sic suos inebriat, ut sobrios reddat. Unde: Ambulabimus in domo dei cum consensu, id est in sacra scriptura idem sapientes. Secundum hoc dicitur paterfamilias. Huius cenaculi sunt tres partes: fundamentum, paries, tectum. Historia est fundamentum, cuius tres sunt species: annalis, kalendaria, effimera. Allegoria paries superinnitens, que per unum factum aliud factum figurat. Tropologia doma culminis superpositum, que per id quod factum est, quid a nobis faciendum sit insinuat. Prima planior, secunda acutior, tertia suavior. A fundamento sumemus initium, sed ab ipsius fundamenti principio, eo invitante qui omnium principium est.

Effimera historia que tantum durat per diem, et inde dicta quia in eadem die moritur qua nascitur. Isto anno... annalis est factum quod per annum fit. Kalendaria que in uno mense fit, vel factum aliquod quod in uno mense factum est. Effimera quod repetitur factum est in uno die, vel ipse mensis omnibus hec similitudine effimera est piscis qui eo die quo nascitur moritur.

Genesis

De creatione empyrei celi et quatuor elementis

In principio erat verbum, et verbum erat principium in quo et per quod pater creavit mundum. Mundus multiplici modo dicitur. Dicitur mundus empyreum celum pro sui mundicia. Dicitur sensibilis mundus, qui a grecis pan, a latinis omne dicitur, quod philosophi empyreum non cognoverunt. Dicitur sola regio sublunaris mundus, quia tantum animantibus nobis nota est, de qua dicitur: Princeps huius mundi eicietur foras. Dicitur et homo mundus, quia in se totius mundi ymaginem representat. Unde a domino omnis creatura dicitur, et greci hominem microcosmum, id est minorem mundum, vocant. Empireum autem et sensibilem mundum et sublunarem regionem creavit deus, id est de nichilo fecit; hominem non creavit, id est plasmavit. De creatione igitur illorum tamquam legislator: In principio creavit deus celum et terram, id est continens et contentum, id est celum empyreum et angelicam naturam, et terram, id est materiam omnium corporum, id est quatuor elementa, id est mundum sensibilem ex hiis constantem. Quidam celum superiores partes mundi sensibilis intellexerunt, terram inferiores et palpabiles. In hebreo habetur: elohim, ubi nos habemus deus, quod tam plurale quam singulare est, scilicet dii vel deus, ut indicetur quod tres persone unus deus creator est. Cum non dicit Moyses creavit, trium elidit errores: Platonis, Aristotilis, Epicuri. Plato dixit tria fuisse ab initio: deum, ydeas et ylem, et in principio temporis de yle mundum factum fuisse. Aristotiles duo: mundum et opificem, qui de duobus principiis, materia scilicet et forma, operatus est sine principio et operatur sine fine. Epicurus duo: inane et athomos, et in principio natura quasdam athomos solidavit in terram, alias in aquam, alias in aerem, alias in ignem. Moyses vero unum solum deum eternum prophavit, et mundum sine materia fecisse. Creavit, creatus autem est in principio, id est in filio, et utendum est In principio scilicet. In principio, id est in Christo, creavit deus celum et terram, id est mundum. Creatus autem mundus in principio temporis. Coeva enim sunt mundus et tempus. Sicut enim deus solus eternus est, sic est mundus sempiternus, id est semper eternus, et tempus eternus. Angeli quoque sempiterni sunt. Vel aliter: In principio omnium creaturarum creavit deus celum et terram, id est has creaturas primordiales fecit et simul. Sed quod simul factum est simul dici non potuit. Licet enim prius sit nominetur celum et terra, quam terra tamen scriptum est: Initio tu domine terram fundasti. Et nota: quam cito oculos aperio, statim acies visus mei in oriente, quod non fieret nisi inter aeris spatia que sunt inter me et solem transvolaret. Quam momentaneam transvolationem si velis explanare, scito addere prius et post. Hec modo prius transit acies mea in aere vicinum, post aerem qui est super alpes, post terram quam est super terras alias; usque ad occeanum post aerem qui est super occeanum, et tandem tangit solem.

Hanc mundi creationem plibatam sub operibus sex dierum explicavit scriptura insinuans tria: creationem, dispositionem, ornatum. In primo die creationem et quandam dispositionem, in secundo die et tercio dispositionem, in reliquis tribus ornatum. De prima mundi confusione.

Terra autem erat inanis et vacua, id est mundialis machina ad huc erat inutilis et vacua et infructuosa. Et tenebre erant super faciem abissi. Eandem machinam quam terram dixerat abissum vocat propter sui confusionem et obscuritatem. Unde et grecus eam chaos dixit. Quod vero dicitur tenebre erant, quidam dogmatizaverunt tenebras fuisse eternas, que ita se in gradibus fuerunt. Erant. Alii intelligentes de veteri testamento dicunt eum prius creasse tenebras quam lucem. Sed tenebre nichil aliud sunt quam absencia lucis. Obscuritas autem lucis a deo creata est, et dicuntur tenebre. Unde et in cathalago creaturarum dicitur. Unde lux et tenebre dominum. Et spiritus domini, id est spiritus sanctus domini, vel domini voluntas, ferebatur super aquas. Sicut voluntas artificis subiecta preiacet oculis omnem materiam eamque possidet, sic ille ferebatur. Dicit quid de quo futurus est disponit. Predictam machinam aquas vocat, quia ductibilem materiam ad operandum ex ea. Ideo vero variat sic eius nomina ne si unum elementi nomine censeret, illi magis putaret accomodari. Hebreus habet: et super ferebatur incubabat, ut syra lingua fovebat. Sicut avis fovet ovo et ad nascendum, et fovet sub calore et nutrit, regit et ducit dum nutrit. Aut in quo est cum regimine nascentis mundi. Non tamen. Hunc locum male intellexit Plato, dicens hoc putans de anima mundi, sed dicitur hoc de spiritu creante. De quo habetur: Emitte spiritum tuum et creabuntur. De opere prime diei.

Dixit autem deus: Fiat lux, et facta est lux, id est verbum genuit in quo erat ut fieret lux, id est eam fecit factam. Et quis obo [illegible]. Lucem vocat quandam nubem lucidam illuminantem superiores mundi partes claritate tam tenui ut diluculo fieri solet. Hec ad modum solis agitata per circuitum sui superius et inferius et inferius vicissim illuminabat. Vel fiat intelligitur presciencia lucis in deo prius quam fieret. Et facta est, id est eciam eiusdem in actu, sic enim prodiit ad esse. Et vidit deus lucem quod esset bona, id est quod placuit erat in presciencia, ut fieret placuit in essencia ut maneret. Vel tropice vidit, id est videri fecit. Et divisit lucem a tenebris. Hic incipit dispositio. Et tamen ethice dicitur de creatore, qui cum lucem tenebras creavit, id est umbram ex obiectione corporum luci, et creatas divisit locorum distancia et qualitate, ut scilicet nunquam simul sed semper ex regione divisa emisperia vicissim se venderent. Intelligitur et de angelorum facta divisio, stantes enim lux, cadentes tenebre dicuntur. Et appellavit lucem diem, a dyan greco, quod est claritas, sicut lux dicitur, quia luit, id est purgat tenebras. Tenebras dixit noctem, a nocendo, quia nocent oculis ne videant. Sicut tenebre quia tenent oculos ne videant. Sicut tamen dies a dyan, sic et eciam ectorum [illegible]. Ita nox et noctem. Et factum est vespere et post factum est mane, et sic completus est dies unus naturalis. Lux ipsa divisas orbis vidit partes, sed non dividebat. Primo enim cum in celo et terra lux est creata, que paulatim occidente factum est vespere. Primo dici vesperalis. Et eadem migrante sub terras et ad ortum veniente factum est mane, id est finita est nox, et inchoavit dies sequens. Itaque precedente luce diei et sequente nocte, dividitur et extitit dies unus. De opere.

Secunda die disposuit deus superiora mundi sensibilis empireum, id est celum, quod cito factum est tam cito dispositum est et ornatum, id est suis angelis repletum. Fecit ergo ea die deus firmamentum in medio aquarum, id est quandam exteriorem mundi superficiem ex aquis congelatis ad modum cristalli solidatam et pellucidam in terra se certa sensibilia continentem ad ymaginem teste qui est in ovo et in eo fixa sunt sydera. Et dicitur firmamentum non tamen propter sui soliditatem sed quia terminus est aquarum que super ipsum sunt, firmum et intransgressibile. Dicitur et celum quia celat, id est tegit omnia invisibilia. Et tamen tertium firmamentum celi enumerandus est, id est firmamentum quod est celum ut dicitur creatura sole. Unde et propter sui connumerationem sidereum dicitur uranon, id est palatium, vel dicitur celum quia casa elyos, quod sol sub ipso positus ipsum illustrat. Hec tamen circumlocutio connumerationem, quasi summitate ignis intelligitur. Non enim ignis non sit quo ascendit circumvolutionibus ut in olimpo patet. Ita et circa mundi exteriora ignis involvitur, et hoc est ethereum ut sidereum celum. Est et tamen celum quod dicitur aereum. De quo aves celi comederunt illud. Quidam quartum celum suspicantur. Et super empireum quia lucifer cum esset in empireo fertur dixisse ascendam in celum. Vero et in eo dicit Ieronimus non [illegible] super angelos qui sunt in empireo. Hoc firmamentum dividit aquas que sub ipso sunt ab aquis que sunt super ipsum. De quibus dicunt tegis aquis superiora eius. Et sunt sicut et ipsum congelate sicut cristallum, ne igni solvi possint, vel in modum nebule vaporabiles. Cur vero ibi sint deus novit. Nisi quod quidam autumant inde rorem in estate descendere. Quare vero dicitur et facit firmamentum, et post facit deus firmamentum, et tamen factum est firmamentum, non superfluit. Quod sicut in domo facienda primo fit domus in presencia artificis, fit et materia cum levigatur ligna et lapides, fit et cenacula cum levigantur ea in structuram domus disponuntur. Ita cum dicitur fiat firmamentum, ad presenciam dei refertur. Fecit ad opus in materia, factum est ad opus in essencia. Illud in primo die istud in secundo die factum est. Et cum secundum diei opus bonum fuit ut ceterorum, non sic legitur de

Dies enim [illegible]

Quare non dicitur enim creati erat nubes, inde solis. Et ne nisi dixit diem spacium xxiiii horarum incepisse dum quod nubes esset, ut nox quam precessit creatione nubis.

x

Lucifer

usurpa[illegible]

eo. vidit deus q esset bonu. Tradunt eni hebr-
q stat die angeli facti e dyabolus quibus consentire
voluit qui in sca fra missa de angelis cantare
consueuerunt. qui in laude sicut angelorum.
Sz creditur sz. qz in signu fcm e. qz binarius
infamis e nob. in theologia. quia pmus ab v-
nitate recedit. Deus alij unitas e z sermo
ne nos patit. z discordiam detestatur. possumus
tn dicere. q opus huis diei. quasi ad hunc e de
ope sede diei. q patebit postea. vnde n com-
dat nisi in tcia die q post sui consummacoem

Erant dies aquas inporabiles plus sub
firmamento congregavit deus i unu locu q
licet plura obtineant loca. tn qz omis contiu-
ant. in insulis tre in unu locu dicte sunt co-
gregate. i posuit eo. ut aque que totu
terris spaciu occupabant. inporabiles. solidate
modiu obtinerent locu. ut tra paululu sub-
sedit. ut eas tanqm receptaculu i matrice
concluderet. et sic apparuit arida. qi latens sub
aquis. pre humus dict e. sz cu apparuit arida
eade terra dr. qz terit pedibz calcatur. ut
tribz carpentis elementis dr. solu. qr soliditate d qua
tellus qz tolleravit labores hoium. Congregatos
aquarum vocavit maria. hebrei ydromate qui
quasi congregatos aquarum vocat maria. Con-
pleto e ope aquarum subbdi. Et vidit deus q
esset bonu. Addidit aliud opus illi cu dixit. Ger-
minet tra herba virente. Et hc tm de ope
germinandi in aligundo e. sz de potentia. q po-
tens sit germinare. produxit eni tra hba vi-
rente z faciente seme z lignu pomiferu
faciens fructu iuxta genus suu. ut uniq gnati
sui. patet. q n p moras tpm. ut modo
produxit tra plantas suas. sz stati i maturitate
viridi in qua q essent semis. arbores pomis
onuste sunt. Mondu qz q deni e. vi-
te. quida dicunt mndu in vere fcm. qz in
vor illius tpis e fructificatio. Alij qz le-
gunt. lignu fructu fruciu. z addit. hns in
te seme. fcm dicut in augusto sub leone
sz i marcio fcm dogmatizat ecclia. Illo cu
pmo dixit faciens seme. z addidit. hns vn
q sz semte. qz semis ipe dr. dum ad hunc e
in semeno. secu ut semat et semiat.
semu cu seminatu e. Differunt. tn ter-
semtis frugu z arbor. Cetre aliu de
invit. cuiuslibz rei exordiu. qz nullu orna-
tu q p sui subam fcm sit in se patet. Sic nos
moueat. qz in dispone elementorum. terni
n dispositus. qz n e ornatus. sz dispositus e
cu liber ab aquis. nota nis forma accepit

Tra tedu germinalat nc aq. alia inna pduxit.
i tn dcu dr. vult q esse bom qz essentiam unius
tatis pudeus q sut fuia qi la pfca laudat
q ad hunc in pozi opis exordio sut. Ala ap.
cu vr pso n i osuarie e opis. sz i pdestat
nostram.

Quarto die que disposuerat cepit orna-
re. de rebus illis. q infra unius mundi corpis
motibz agentur. plante eni q terre hre-
rent. ad dispom tre. qui nos spectat. z sicut
dispom. sic et ornatu a superioribz inchoant
fecit eni eade die. luminaria. solis luna
z stellas. z dr. sol. qz solus lucet. i. nullu cu
eo. luna lumina una. i. pma. ut una dice-
ret una sabbor. dr. sol z luna. dr mag.
luminaria in duobz z ex duobz i. n sola q qn-
titate luminis. sz i corpis. i n tm copatoe
stellarum. sz i fm. sz. qz sol dr octies maior
terra. et luna e maior dr tra. Luna et
stellas voluit illuminare noctem. ne nox sine
lumine minus esset indecora. i ut operantes
in nocte ut naute z viatores solaciu hrent
luminis. Maxime in desertis ethiopie are-
nat e ada aur[illegible]osis. ubi modicus ipul-
sus q solis lucet [illegible]sus venti. nos inuenta vi-
fere n pnt. z fe[illegible]neratu vestigia coplanat
nocte pasant. cuius suffuit sol. licet nubes
lucida vite eius agerent. qz illa luce tenu-
em z in sufficiente hnt. z forte n in sriozi
illuminabat. De illa aut nube tradi. q ut ve-
dicerit i matiam [illegible] fca fuit. ut stella q
apparuit magis. z columba in qua visus e
sunt spc sca. ut q sole spc comitant. ut q
de ea fcm e cor solare. Et tm ad decore
i ad usu luminis voluit. ea e. sz i ut essent
in signa z tpa. i dies z annos. ut scilz
sint signa serenitatis. i tepestatis. ut ut ex
ipis fiunt signa [illegible] maiora. i q dea signa
minora plura fiis que dm signet. ut side-
ra. tuc qz mag diligencia signauit ut co-
sideravit antiquitas. in qz ad hunc signat
Consideret. ea homines. ad designatom tpm.
sicut dicendu e ut geneatici sapiunt. q posita
sunt in signa eventuu z opim [illegible] aut q
eventu status vite nre designet. a modo
q docet quibusda experimis. q apentelese-
mata vocant. Illo eni credendu e de celo
hijs qui eterni sut de pre qui in celis e. Illo
dr. aut sic. i tpa. [illegible] cum e lib a medacio ut
n e putandu. q tuc [illegible] dr. aug. q loq ore ne
p ea incipent esse [illegible] sciens veru. ergo qui
tpa q cepit e [illegible] dr veru q n puat
sz qz p ea sit. ins[illegible] veru nescit. et peccat.
tpm distinccio. Sol q destinis ad capricornu
solsticiu fat yemale. ascendes ad cancru
estivale. inter utruqz pari ab utroqz dista-
cia

Dubitatur logice de dierum indicio. aut sol et luna steterunt in ordine suo .i. stabunt. ubi quo stabunt. an ambo in oriente. an unus in oriente alius in occidente. sed tunc luna erit plena. secundo in occidente
equinoctium fiat. In dies secundum primum quia dies secundum multiplex. de die scilicet naturali ~~xxiiii~~ horarum. et de die usuali. Ponitur et dies pro tempore non determinato et ignoto ut ibi ut In illa die sol non dub
In annos et primum dein est. quia et annus multiplex. Scilicet Licet sic dico quod apud nationes diversas est uti quod annorum diverse distinctiones. maiorum et minorum et planete annos suos habent. sed secundum usum extat hoc dicimus. Est n. annus lunaris habens ~~ccc~~ ~~xl~~ ~~liiii~~ dies. Est et solaris annus constans ex diebus ~~ccc lxv.~~ et quadrante .i. ~~vi~~ horis. Est bissextilis ex ~~ccc lxvi~~ Est embolismalis qui ~~ccc~~ ~~lxxx~~ dies excedit, habens ~~xiii~~ lunationes. Dicitur et annus ab an. quod est circum. quia in se revolvitur. In et antiquiores annum usu litterarum figurabant sub specie serpentis. cuius caudam in os eius revoluebant.
Fecit et duo luminaria posuit deus in firmamento celi ut luceant et illuminent terram. sed non semper. et dividant lucem ac tenebras. Quod autem luna in plenilunio facta sit. ex alia comprehenditur. translatione. que habet. et luminare minus in inchoatione noctis. In principio enim noctis non oritur luna. nisi pansilenos .i. rotunda. et pan grece .i. totum latine. et silene .i. luna. inde ~~pan~~ pansilenos .i. tota luna. quod nos plenilunium appellamus. In comprehenditur. quod sol factus sit mane in oriente. et factus usque. luna facta est in initio noctis et similiter in oriente. Volunt tamen quidam. quod mane sint facti. sol in oriente et luna in occidente. et sole occidente luna sub terra redijt ad orientem in inchoatione noctis.

Quinta die ornavit deus aere et aquam. volatilia dans aeri. natatilia aquis. et utraque ex aquis orta sunt. Natatilia enim transitus aque in aera tenuitando et aeris in aquam spissando pisces vocavit deus reptilia. quia reptilia quia impetu quodam totos se rapiunt. ut serpentes qui non pedibus feruntur. ut fere. Nota quod ex hoc quod est volatilia dein super terram. erravit plato qui descendit in egyptum libros moysi legerit. et putavit moysen sensisse. volatilia esse ornatum aeris. tamen circa terram. ornatum vero aeris superioris calodemones. et cacodemones. sed non est ita. Boni enim demones ut dem est sunt in empireo. mali vero in hoc aere caliginoso detrusi sunt ad penam non ad eius ornatum. Creavit que deus .i. plasmavit cete grandia. Cete neutri generis indeclinabile est. dicitur. tamen hic cetus. ti. et omnem animam viventem atque motabilem quam produxerat aque. Motabiles autem dicit anime piscium et avium. respectu anime hominis. Ille enim movetur de esse ad non esse. ista non quia perpetua est.

ut quia forsitan alias non habent. propriam animam vocavit animam .i. vivens. unde et greci dividunt animam per zoa et sychea. zoa .i. vivencia bruta. scilicet. sychea animata. et siche quod est anima rationabilis scilicet. et dicitur animam creatam motabilem. quia est creatum sic. ut moveatur de vita ad mortem. quod non homo qui creatus est ut non moreretur si vellet. Illa vero creata sunt. ut vel in esum cedant. aliis ut senio deficiant. Augustinus vi. velle. quod pisces aues habent. Dicunt enim eos habere memoriam. Ut est fonte est in bulliensi regione plenum piscibus. qui ad hominibus super cum dicitis cogregati natando eunt et redeunt. et stant cum stantibus expectantes ut aliquid eis iaciant. quia sic consueverunt ipsis hominibus expectare. Hinc benedixit deus Crescite et multiplicamini.

Sexta die ornavit deus terram. Produxit enim terra ea genera animantium. Iumenta. reptilia Bestias. Preciens enim deus hominem per peccatum in penam casurum. ad remedium laboris dedit ei iumenta quasi iuvamenta. ad opus vel esum. Reptilia vero et bestie sunt ei in exercicium. Reptilium autem sunt tria genera. trahunt ut vermes qui se ore trahunt. serpencia ut colubri qui vi costarum se rapiunt. serpencia pedibus scilicet ut lacerte. et botrace genus serpentis. Dicuntur autem bestie quasi vastie. a vastando .i. ledendo et sevuiendo Queritur de quibusdam minutis animantibus. que ut ex cadaueribus vel humoribus nasci solent si fuerint tunc orta. quorum sex sunt genera. Quedam enim ex alacionibus esse solent. ut bibilaones ex vino. papiliones ex aqua. Quedam vero ex corruptione humorum. ut vermes in aestivis. Quedam ex cadaueribus ut apes ex iuventis scrabrones .i. grandes musce. que sonant volatu et scarabei ex equis. Quedam ex corruptione lignorum ut teredones. quedam ex corruptione herbarum ut tinee ex oleribus. quedam ex corruptione fructuum ut gurgulliones ex fabis. De hiis dicitur quod que sine corruptione nascuntur. ut illa que ex exalationibus. tunc facta sunt. Que vero ex corruptionibus. post peccatum. ex rebus corruptis orta sunt. Queritur quod de noxiis animalibus. si noxia creata sunt. ut primo initia. post facta sunt homini noxia. Dicitur quod post facta sunt homini noxia tribus de causis. propter hominis punitionem. correctionem instructionem. Punitur enim homo cum leditur. hiis ut cum timet ledi. quia timor magna pena est. Corrigitur hiis cum scit se ista accidisse pro peccato suo. Instruitur. admirando opera dei magis admirando onera formicarum quam onera camelorum.

Dividit in menses sed in anno quidam ex Saturnus ~~xxx~~ in suo anno sic alij plus alij minus

Embolismalis excedit lunarem in communem xxx diebus quia lunacio embolismalis est ~~xxx~~ dierum.

vel cum videt sibi minima posse nocere recordatur fragilitatis sue et humiliatur. Homines leduntur, sed pena respectu culpe dicitur. Vel dicas quia quedam animalia ledunt alia, quia homines puniuntur ut corrigantur, vel instruuntur. Quomodo instruuntur? Per hoc in illo. Ex vobis quidem dominum instruitur homo ne timeat aliquod genus mortis. Vel quomodo ex eo quod bestie seviunt in mortuos quomodo sit docetur. Et inde illud poeticum: facilis iactura sepulcri. Vel et in his instruitur homo per exemplum. Etiam ad hoc creata sunt ut aliqua sint in esum. Sed iterum dicas quod et in mortuos homines seviunt. Vel et in hoc instruitur homo ne aliquod genus mortis horrescat, quia per quoscumque meatus transeat, nec capillus capitis eius peribit. Ad hunc modum solet queri de herbis et de arboribus infructuosis, si in diebus illis orta sunt, cum scriptura non memorat nisi herbas seminales et arbores fructiferas. Potest dici quod quamvis infructuosa sint, tamen ante peccatum fecerunt fructum aliquem. Post peccatum mutavit hominem ad labores magis quam ad utilitatem. Vel post peccatum orta sunt, quia post dictum est homini: Spinas et tribulos germinabit tibi. Vel quodcumque terra haberet fructum vel utilitatem vel manifestam vel occultam. Quod vero piscibus et avibus dictum est, crescite et multiplicamini, et de herbis intelligendum est, licet non sit dictum.

Hec enim communis causa creationis omnium.

Deinde subditur de creatione hominis sic: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Vel est quod vox communis trium personarum: Faciamus ad nostram. Factus est autem homo ad ymaginem dei quantum ad animam, secundum ymaginem dei est in essentia sua et trinitate, quia substantia eius est trina ut deus. Similitudo in virtutibus, quia bona, iusta, sapiens. Cum ymagine perdidit homo, quia illa est in peccatis. Similitudine vero sepe privatur. Masculum et feminam creavit eos. Hoc quantum ad corpus. Tamen dicitur creasse pluraliter etiam feminam, ne androgeos, id est hermafroditos, fore putaremus. Andros vir, gyne femina, inde bigamus quasi duplex in utroque.

In forma corporis factus est homo congruentius ad ymaginem dei, cum os sublime homini dedit, ut deum et celestia videat et intueatur. Vel sicut quesitum fuisset a quodam philosopho ad quid factus fuisset, respondit: ut contempler celum et celi numina. Dedit autem homini deus ut possit erectis mentibus. In hoc vero homo dignitas, quia factus est non solum in genere suo ut pecora, sed et quia ymago dei.

Quidam dicunt poni non pro uno sed pro duobus quod collaudet ... sit restitutio in pluribus. Creavit autem eos non simul tempore, sed simul proxima vel propter similem ... non dum enim mulier formata [illegible]

est. Secundo quia cum deliberatione factus est. In aliis quidem operibus ipse dixit et facta sunt. In hoc tamquam deliberantes inter se personae tractaverunt. Faciamus. Hoc quia dominus statutus est animantium, ut essent ei que futura morte deus sciebat in alimentum, indumentum et laboris adiumentum. Ante peccatum enim herbas et fructus arborum dedit deus in escam hominibus et animalibus. Et quod in escam inde colligitur quod ante peccatum nichil noxium aut sterile terra produxit. Et nota quod in maximis ut in leonibus perdidit homo dominium, ut sciat se amisisse, et in minimis ut in muscis perdidit, ut sciat utilitatem suam. In mediis autem licet dominium ad solatium ut sciat se habuisse. Et benedixit eis deus sic.

De institutione coniugii.

Crescite et multiplicamini, quod sine commixtione fieri non potuit. Patet quod deus coniugium viri et mulieris instituit. In quo confutantur quidam heretici dicentes concubitum sine peccato fieri non posse. Sed si quis quia ante peccatum sunt date homini esce, cum esset immortalis. Videtur quia illa immortalitas in qua creatus est homo erat sustentanda, nec erat qualis illa que futura est, que cibis non egebit. Illa enim erat non posse mori et posse mori, hec erit non posse mori. Et vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona, quia singula per se bona, sed in universitate erant omnia valde bona. Sicut in tabula oculus pulchrior est quam se partus, ut erat ibi valde bona, id est universitas bonorum erat optima, quia que vitio suo in ea sunt in per se versa in conturbata, tamen aliis sunt in utilitate. Ipse vero summum est bonum. De homine vero, ut de ceteris, dixerat non dixit ut esset bonum, quia in preterito sciebat lapsurum. Vel quia nondum homo perfectus erat, donec ex eo fieret mulier. Unde et postea: Non est bonum esse hominem solum.

De quiete sabbati et sanctificatione eius.

Igitur perfecti sunt celi et terra. Conclusio est operum sic quia creati, dispositi, ornati. Igitur perfecti. Et quia in senario fecit, qui primus numeratibus per factus occurrit, quia ex partibus suis aggregatis reddit eandem summam, quod in monadibus non invenies nisi in isto, nec in decadibus nisi in [illegible]. Et complevit deus opus suum die septimo quod fecerat. Alia translatio habet sexto, et tunc partes eius illas quas mox dicimus, quia quarum nulla est assignari potest quota sit in eo. Licet ei sit obiectio ternarius ex uno et quinque et ex duobus et quatuor, sed habent minus tamen quota sit eius pars, quia tertia vel dimidia quarta dici non potest.

Ita nec senarius nisi in deo perfectus, quia sex diebus opera fecit, sed non perfecit opera in diebus, quia senarius est perfectus. Sine his [illegible] perfectus esset, qui nisi perfecta ... cum perfecta non fuissent.

Et septimo. i. id est si complevit et finaliter quantum alicuius opus facere. quo unum est quod sequitur. Re-
quievit dominus die viio. In quibus est quod die sep-
timum fecit et ipsum benedixit. et post requievit.
Et complevit i. completum ostendit. cum nichil in eo
fecit. et tunc requievit ab omnibus generibus novis
Nichil enim post fecit. cuius tunc non fecisset materia-
ut corporum ut similitudinem ut causae. Non enim
quasi fessus requievisse dicitur. sed quia cessavit. Et in
ysaia dicitur quod cherubim et seraphin non habebant re-
quiem. dicentes sanctus. s. s. i. non cessabat. Et
requievit ab opere et non in operibus. i. non eguit
operibus suis. et est dictum quasi negative. Et reque-
vit ab opere scilicet in semetipso i. a mutabilitate
operum eius. in mutabilitas apparuit. Et stabilis que
incitaret dat cuncta moveri. Quod autem dicitur ab omni
opere quod patrarat. Innuitur opus esse. quod non dum fe-
cerat. a quo non quiescit. Tria enim opera fecit.
creavit disposuit ornavit. Quartum operis s. propa-
gationis non desinit operari. Quintum et faciet
quando ponget se et ensens mistrabit. Ubi
tamen principue quiescit. Et benedixit diei septimo. i.
sanctificavit illum. i. sanctum et celebrem eum esse vo-
luit. Tempore enim ab aliquibus nationibus ante
legem dicitur sabbatum fuisse observatum. Cuius obser-
vancia et in lege et dixit sanctificatorum. i. sanctum
eo ut dicitur sabbata sanctifices. Epylogus.
Iste sunt generationes celi et terre. Quidam hic dicunt
opera vii dierum. Quidam i. Cognovit adam ux-
orem suam. Alii i. Hic est liber generationis ade. Pre-
misso quoque quod dubium est hic instantius. Ut creati-
onem maris et femine sunt dixerat. que tamen sunt
facta non sunt. ut expliceret. que sub brevitate in-
cluserat. repetit causa de reliquis. Generationes
potest hic accipi. active i. operationes dei. ut passi-
ve. i. creatura. Nec est pecuudum quod ait. fecit
omne virgultum antequam oriretur. de terra et
herbam prius quam germinaret. cum prius dixit.
Virgultum quam cito semen. statim adultum et
stans fructum. et herba orta et facile semen.
Ad quod dicitur duos fuisse modos operationis divine
ut dictum. s. mirabile et cenciale. facit quoque ea
mirabiliter prius quam oriretur. et germinaret cenciale.
Vel aliter quod innuit sequens littera. cum dicitur Nondum enim plu-
erat dominus super terram. Fecit equidem illa
tunc perfecta et cenciale prius quam oriretur. et germi-
naret ut modo fatuit. cum modo paulatim tempo-
ris infusi et labore hominum adhibito ad or-
tum et maturitatem pervenit. Tunc enim fons
irrigabat terram. sicut Nilus egyptum. vicissim

per partes dulsas. sicut creditur. iordanis ante
subversionem irrigasse totam pentapolim vi-
cissim. et sicut de quibusdam fontibus di-
citur quod mira vicissitudine. totam quidem re-
gionem irrigant. Ac si totam terram sunt
tunc esse fonte irrigatam dicimus. diluvium
fuisse dicimus. Vel. quia hic ibi fons et non
omnis multitudine innuit. ut ibi venit locusta
i. multitudo locustarum. De creatione eius per thopl-
Formavit igitur dominus deus hominem de
limo terre. Hic primo notat deum dominum quia tunc
primo habuit servum. s. laboratorem. Post
recapitulationem de utriusque hominis formatione
diffusius agit et primus de viro. et quia due
sunt hominis partes. de utraque agit. Ad car-
nem enim spectat. quod dicitur formavit hominem de. l. t.
ad animam. et inspiravit et per. i. d. Corpus
fecit de terra animam de nichilo. Alia translatio
habet insufflavit ut sufflavit. quod non est mo-
rum deo ut quidam putaverunt. cum fauces
vel spiritum non habeat. dicitur non inspiravit. i. spiritum fecit.
Aliter insufflavit i. flatum i. animam fecit. Unum
in ysaia omne flatum ego feci. Quia ait dicitur in fa-
ciem per synodochen a parte totum intellige. totum enim
hominem animavit. sed faciem aliquam parte digni-
orem quia sensuum copiositate solet notavit. Eandem
autem animam est spiraculum vite vocat. quia per eandem
spirat homo et vivit. et post dicitur animam viventem
in se i. in perpetuitate vite viventem. i. non mori-
turam ut animam pecudis. Hic locum non sane
intellexit. plato qui dixit deum animam creasse. sed an-
gelos eorum creasse. i. dii deorum quorum opifex et
pater quia ego. Quidam autem quidam asserunt. animam de
divina essencia esse factam. stare non potest. quia tunc
nullo modo peccare posset. Alii distinguunt inter
spiraculum vite et animam. dicentes spiraculum vite
spiritum sanctum. quod tunc homini esse datum asserunt.
Ad comprehendum. ut quando dixit. Hoc nunc os ex ossibus
meis. Alii aliter distinguunt. spiraculum. volentes quod
dictum spiritum corporeum. in corpore animali. qui et quamquam
sensus operatur. in eo qui causa paulatim ex-
tinguitur in eo et dum moritur. animal. in aliqua
parte corporis ad huc sentitur. spiritus ille. cum in
alia extinctus sit. Factus est autem homo in
viri etate mortalis et immortalis i. potens
mori. et potens non mori et anima corpori prius
formato infusa est. Sed quare utrum ipso cor-
pore in fundere creata. vel ut creata sit in
empireo cum angelis. Unde in ysaia. dominus probasti
me. sicut firmus hoc in empireo est angelis cre-
atus

(paradisi

fuit vel iustus et innocens ut angeli et datum sit ei naturaliter velle in corpore quod deus illa dederit sit. De post creationes dicitur quod in ipsis corporibus deus infunditur creando. De paradiso et ligno

Plantauerat autem dominus deus paradisum uoluptatis a principio. Quem autem creauit remansit adhuc in loco ubi factus est in agro scilicet damasceno. Non vero translatus est in paradisum quem deus tertia die plantauerat, id est plantis aptauerat, pascuis, herbis et arboribus. Et primo creationis scilicet cum apparuit arida et terram germinare fecit. A principio, id est a prima orbis parte, unde et translatio habet paradisum in eden ad orientem. Eden hebraice, latine delicie. Est ergo idem paradisus uoluptatis quod paradisus in eden, id est in deliciis. Et a principio, id est ad oriente. Est autem locus amenissimus longo maris et terre tractu a nostra habitabili parte secretus, adeo editus ut usque ad lunarem globum attingat, unde et aque diluuii illuc non peruenerunt. Est et paradisus totam ecclesiam (?) et dicitur spiritualis quia est regio spirituum. Dicitur et spiritualis paradisus uita beata vel eterna. Produxit quoque deus in paradiso de humo omne lignum quibus delectaretur homo uidendo et sustentaretur edendo. Produxit quidem, id est prius in plantam duxit vel produxit, id est pro homine eduxit. In medio quoque tamquam dignorem posuit lignum uite et lignum scientie boni et mali. Dictum autem est lignum uite ab effectu quem habuit naturaliter, ut comestum perpetue humorum perpetua soliditate firmaret ita ut nullam infirmitatem vel senio aut imbecillitate in occasum vel in deterius laberetur. Lignum uero scientie boni et mali dictum est ex eo quod scientia est ex eius comestione. Prius non presciebat homo quid esset malum quia non dum expertus. Bonum dicimus sanitatem et firmitatem, malum uero egritudinem et imbecillitatem, quod non dum senserat, cognouerat autem per scientiam quia ex una contrariorum nosciture reliquum sed non per experientiam. Ut medicus dum sanus est nouit morbum, sed dum egrotat, magis eum sentit quia nouit et sentit. Sicut ex puro delectatione nullo dicitur quia nescit quid sit malum, ymo non nouit quantum sit bonum vel malum. Sed inobedientia bonum obedientie quod post comestionem nouit quantum erat bonum obedientie et quantum malum inobedientie. Pleraque non putabis hec posse conuenire arboribus, uerum sed hec dicitur de homine estimabatur, quia uiuit et est scientius boni et mali. Et dicitur iuxta litteram uocatur id corporis ad dextram spiritum qui est uiuit et sciuit boni et mali. In medio uero posuit creator

quia homo est quasi medius inter creatorem supra se positum et sensibilia sub se posita. Distincta uero illius hominis creationem fuisse a creationibus hominum reliquorum, dixit per illa duo addita: uite et scientie boni et mali. Sicut enim in summa pittagorica figura prius est truncus integer et post in summo biuium, sic homo in infantie etatibus quod tantum uiuit non utens uiribus ad intelligentiam datis. Sed cum uenit ad annos discretionis, tunc discernit inter bonum et malum, et sunt primum opera eius bona vel mala. Sed non ita fuit in Adam, ymo cum uita est data ei scientia boni et mali. Dicit autem: Factus est homo corporeus subditus deo et preditus scientia et simul uixit et sciuit bonum et malum. De quatuor fluminibus paradisi

Et fons vel fluuius egrediebatur ad irrigandum paradisum, id est ligna paradisi. Fons plurimarum terrarum quasi abissus, id est matrix omnium aquarum, vel fontes per prelapsum. Irrigare autem positum est pro inferiore humorem. Dicitur enim eum quadriatenus humectari et fluminibus per tractiones id est per uias sub terraneas vel per meatus decem stadiis vel xv. Qui inde fons diuiditur per quatuor flumina. Unus dicitur Phison, sed ysidorus qui a Gangaro rege Indie dictus est Ganges. Et inferius sed ysidorus Phison ceterius, quia se flumina recipit vel mutatio oris, quia mutat a fonte quam sit in paradiso. Fluitat in diuersis locis sue motus. In colore quia alibi clarius, alibi obscurus, alibi turbidus. In quantitate quia alibi pinus (?) alibi diffusus. In sensu quia alibi frigidus, alibi calidus. Hic circuit terram Euilath, id est Indiam, et trahit aureas arenas. Alius Gyon dictus est qui et Nilus, et sonat per terrenus (?) quia turbidus est, hic [illegible] ethiopiam. Alii duo simili nominibus uocantur Tigris et Eufrates. Tigris est auis uelocissima et ideo fluuius ille ob similitudinem uelocitatis tigridi equocatus est. Hic uadit contra assirios. Dicit Iosephus quod tigris dicitur Diglath quod sonat arctum uel angustum. Eufrates fructifer vel fructuosus de quo propterea tacuit quod notum erat, quia moyses quidem est in chaldea unde uenerat Abraham. Hec quatuor ut diximus fluunt ab eodem fonte manant et separantur, et iterum quedam eorum inter se commiscentur et iterum separantur. Del. et absorbentur a terra et locis in pluribus iterum oriuntur. Inde est quod de ortu eorum uaria leguntur. Dicitur enim Ganges nasci in locis Caucasi montis, Nilus non procul ab Athlante, Tigris et Eufrates ab Armenia. De prohibitione edulii et de precepto.

i. dicitur ab Euilath nepote Noe

Tigris

a Egiptiis

Tulit ergo dominus hominem de loco formationis sue in paradisum ut operaretur ibi non tamen laborando ex necessitate sed delectando et recreando et sic deus custodiret illum. Hominem vel utrumque refertur ut scilicet homo custodiret paradisum. Quem custodire operaretur ut dictum est. Quidam codices non habent illum. Et tunc est sensus ut custodiret et consideraret homo opus suum ut quod faceret in terra per agriculturam observaret in se per disciplinam ut sicut terra est sic ipse obtemperaret suo cultori. Precepitque ei dicens etc. ut sciret se esse hominem sub domino preceptum accepit Adam. Omnis autem iussio in duobus est in precipiendo et prohibendo et ideo utroque usus est deus. Precepit ex omni ligno paradisi comedere, prohibuit de ligno scientie boni et mali ne comederas. Et dictum est preceptum viro ut per virum ad mulierem transiret. Unde forte est preoccupatio quia facta mulier utique similiter dictum est. Subdit autem penam si contempserit. Quacumque die comederis morte morieris. Mortem scilicet necessitatem moriendi. Hebreus: morte morieris. Septuaginta: morte moriemini. Symmachus: mortalis eris.

De diversis translationibus sic dicimus quod anno a transmigratione ... ccc. et ... tempore Ptolomei Philadelphi septuaginta interpretes floruerunt. Post hanc translationem ... anno ... Aquila primus interpres ex hebreo in grecum floruit sub Adriano regnante. Deinde post annos xxx sub Severo Symmachus. Deinde post ... noe viii. quinta editio vulgata est inventa que cuius auctor est ignoratur. Vulgata sexta. Deinde post annos xxviii sub Alexandro Origenes correxit lxx cum astericis et obelis, de ... in fine historie transtulit. Hii omnes de hebreo in grecum transtulerunt. Qui autem de greco in latinum plures fuerunt. In primitiva enim ecclesia scientes utriusque lingue de greco in latinum transferebant. Ieronimus ultimus de hebreo in latinum cuius editio nunc ubique frequentatur a nobis.

Septuaginta pluraliter ponunt: quacumque die comederitis morte moriemini. Ideo dicitur a quibusdam utrique dictum quia hic preoccupatio facta est. Vel iussio per aliquem creaturam subiectam sicut et ubi per prophetas et angelos.

De impositione nominum animalium et formatione mulieris.

Dixit quoque deus: Non est bonum esse hominem solum. Faciamus ei adiutorium ad procreandos liberos, quod similiter fit aliis animalibus. Quedam enim de solis nascuntur. Quod ne videretur adesse superflua mulieris formatio, putavit deus in animantibus similiter esse. Ideo adduxit deus ad Adam omnia animantia terre et celi. In quibus intelligenda sunt et aquatilia, quia ante accepit totum. Vel volucres sunt terre quia et que de aquis sunt edite habitant ad modum terrestrium. Vel pisces postea ab hominibus sunt cogniti et agnominati, quod patet quia equivoca sunt animantibus terre, quia similes eis depensi sunt. Fecit autem ut omnia similiter convenirent eo nutu quo omnia creavit, vel forte factum est per angelos. Adduxit autem propter duobus: ut et imponeret eis nomina homo, in quo scirent sibi eum preesse, et sciret Adam nullum ex illis sibi similem, et imposuit eis nomina Adam lingua hebraica, que sola ab initio fuit, quia inde pendet ex nomine quod legitur, usque ad divisionem linguarum habita sunt. Et non invenit de sibi. Immisit deus soporem in Adam, scilicet non sopnum sed extasim, in qua creditur sive interfuisse curie celestis. Unde et evigilans prophetavit de coniunctione Christi et ecclesie et de diluvio futuro et iudicio per ignem. Unde cognovit et postea liberis suis indicavit.

Logos lingua p. y. i. dyt(?)archo principatus. py(?)archo est liber in quo Origenes dicit xem(?) adhuc in acre per demonibus passurum sicut per hominibus passus est. Hec autem sunt que odisti ...

De creatione mulieris.

Cumque obdormisset, tulit dominus unam de costis eius carnem scilicet et os, et edificavit ministerio angelorum illam in mulierem de carne carnem, de osse ossa faciens, et statuit eam ante Adam. Qui ait: Hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea. Hoc admirantis nunc. Iudeos trahit in errorem ut dicant aliam prius feminam de qua dictum est: masculum et feminam creavit eos, et nunc istam, prius, que dicta est Adam prior virago. De limo terre facta est mecum, sed hec de carne mea. Quidam Iosephus dicit mulierem extra formatam in paradiso cum viro translatam. Sic dicitur et in hunc ortum introduxit deus Adam et eius uxorem. Papias plantatoris eius habere sollicitudinem. Et ex duabus uxoribus Ade interminabiles fingunt genealogias. Sed ex ipso textu convinci videtur in quo semper singulariter fit sermo de eius uxore. Nota quod de formatione mulieris agitur de corpore tantum dictum est. Unde quidam ideo tacitum esse voluerunt de anima, ut daretur sic intelligi traducta anima mulieris de anima viri sicut carnem de carne.

Ministerio angelorum extracta est costa Ade, vel ut ipsi extraherent sed non in mulierem formaret.

Aug9 et vi. hesitare quid sentiendum sit de
aia an extraduce sit an ex nichilo. Et id ipsum
p tacitu e de aia potius cont eos e. Si em fu
aia mris extraduce. alter fca e qm aia viri
q de nichilo. et si alit fiebat. taceri no debuit
ne sic fca putaret. ut ia audieramus de aia
viri. Itaq tacendo innuit n alit putadu
fcam esse. qm didiceram9 pus. De nobz mris

Et in posuit i uxori sue nom adam. ta
qm dns e9 et aia. Et uocabit virago. i.
a uiro acta. et e supra nom a uiri noie
ut mater de materia supta fuat. Et ia deriuat.
in hebreo q est. ys em vir dr. Inde deriuat.
yssa. ut a viro. virago. Et nom pprm illi9 mu
lieris fuit. nunc om coe e. Rems sincopa
tu virgo. Virgines dr. qm diu in integri
tate virginitatis sue. post frante dr. mlres
Sicut hoc nom adam. hoc illi fuit ppm. nunc
no coe e. Ada sonat rubeus ut rub. tra
q2 s iosephu. de tra rubea conspsa fctus e.
Josephus. Terra. ppe ad hnc vgo
Talis em e ut ait. erat q2 ndu ape hoi
uirgo tellus i uera. apta nc sagne. i fecta
ut rubea. ut Aiata q2 sedes anime in sagne e. Et rubea. s
q futuru erat i. sagnea i. peccatrix. Sagdo
em nomine sepe designa pcem. ut i vesti
mentu ptum sagne. et sicwis sagne ta
git. Et in posuit ei ad nom eua s. pt9
pcem. q sonat uita eo q fut erat mr
om viuetu. tn q2 n tc q in posuisse. s post9
pt9 maledicta. s forte q plangeret hois
misie. dix eu eua. q alludes eiulatibz p
uulor. Paruuli em recet nati eiulatio dr. a
mr ut e. Or dcet. Femina dicit e uel a et ist
qe nascat ab eua. De copulat ade

Inposito nomine. statim copulauit d. Et inde
ste q2 de ui late est relinqt hic homo pre
et mrem suam. pp uxore sua. et adherebit uxori
ori sue tanq corporale sue. ut obstat re
deuniendo uxore dix. pp hoc mrem re
linqt ho et et hc fit cotti a uiris. Vl mater
ho intelligendu e. semp relinqt. i. n iugat
eis in iunicio. ut q2 diligit coniuctire cor
liter. ut spualr. q2 maior zelus in uxore
qm amor filior in parentes. n dico paru
in filios. Amor em ascend. de nuo ad
nemos. s n redit. et iu n dix. pp hc relinqt
pntes filios. Sunt duo in lege q m. carn
alio plures psone a mouet. a coniugio.
Vel pp hoc s. coniugiu relinqt ho pre et
mrem. et erunt duo in carne una i. viuet
ambo in uno carnali ope. ut erunt duo i
una carne pm gignenda. Ho em n est ex sang
uno. s ex sagnibz cocret. puuli caro. ut licet
duo sint psone. erut tn in coniugio caro una
in aliis duo q2 neuter hz ptem sue carnis.

Erat aut. De statu an pctm
utq nudus. nc erubescebat. Nichil puta
bant uelandu. q2 nich senserat refrenadu.
sicut nc erubescimus. si quis uidit caput meu
ut pedes nros. Inordinatus em mot9 mbz
nroz ipa fac pudenda. sicut 2 pui si uideat
pudenda eoz n erubescut. q2 beneficio etatis
motu erubescibile nodu senserut. g pudod9
e. q2 inordinatus. Inordinat9. q2 n fit pcco
fit nisi raro spe plis ecoiustatus. no tn ca
cuscari pt pcti rubore carere pt. Vn senis za
charias cu statim elisabz cogscet ad gignedu
sona pcepe dni. cu uidi nollet. Hic qbus
da uisu e. dnm pcepisse utriq de abstinentia
pomi. licet pcceptu sit. De suggestione demonis

Serpens erat callidior cunctis aiantibz
tre. naliter. et incidens q2 plen9 erat
demone. Lucifer n deiectus a paradiso spua
inuidit homini. q eet in paradiso trasferi. sacs
q si facat eu tsgredi. q i ille eiect. Ti
mens no deprhndi a uiro. minus prudentem
cicremam i. viciu flecti. aggressus e mlrem.
et hc p serpente. q2 tuc serpens erectus erat. ut
ho s. i maledictione pstratus e. Et adsuit
ut tradut pharees. v gn9 serpentis erectus
incedit. Elegit aut qda serpentis gn9 ut
ait. uirgineu hns vultu. q2 silia simila
applaudunt. et mouit ad loqdu lingwa e9
tn nesciens sicut et p phreticos. et ener
gumenos loqt nescientes. Et ait. Cur precept
ut deus. ut n comederetis de om ligno
paradisi. i. comedetis de ligno s n de om.
Qrit ut ex responsione mulieris occasione di
cendi ad q uenerat. Sic fem e. Du em qi
dubitado dix. nisi ne forte moriam q2 du
bitans ad qlibz pte de facili flectit. Statu9
de impetrare aut. Nequaqm moriemi ymo deus
nolens uos salari in sca. et sciens q tu comedi
tis de ligno hc. eritis sicut dii scientes bonu
et malu. qi inuidus phibuit. et aliu salari no
salari deu acquieuit. De esu et statu p9 pctm

Vidit qi mlr. qus q lignu esset pulchru
uisu i. uidu. tn ex odore ut tactu. no
tans q ad uescendu. suaue esset comedit. de
dit q uiro. forte pmonens ubis psuasibilibz

que transit lex lector breuitatis causa. Et
facile ei acquieuit. quia cum plus crederet mulierem
statim morituram. uix deum ubi. Et uidisset non mor
tuam. deum hoc estimauit a deo. tamen ad terrorem
et comedit. Et aperti sunt oculi eorum i. uisu [illegible]
perceperunt. quod non ante. scilicet disconuenienciam nuditatis
uel non de oculis corporis intelligendum est. illud.
Et aperti sunt oculi eorum. cum deum sit ante. uiderunt
mulier. [illegible] non enim accesserat. quod [illegible]
scilicet oculos eorum dicimus concupiscentiam et cognitionem
erat enim in eis nullus motus concupiscentie. scilicet re
pressi et clausi ut in pueris. usque ad pubertatem
que tunc tanquam riuuli aperti ceperunt moueri et dif
fundi. quos tamen pueri et in se non sensissent. tunc
aperti sunt. et cognouerunt eos. Et sicut inobedientes
fuerunt suo superiori. sic et membra ceperunt mo
ueri contra suum superius i. rationem. Et primum motum car
nis contrarium rationi senserunt in genitalibus
et sunt contra se moueri uidentes erubuerunt. unde
illa dicta sunt pudenda. Cetera quidem membra
ad nutum hominis stant aut mouentur. pudenda
non. Quia quod ideo est potest generatione. sunt inobe
diencia membrorum. quod signum inobediencie primi parentis
est in potestate. Et cognouerunt se nudos i. disconueniencia pu
denda i. erubuerunt uidere pudenda. In iosepho
[illegible] tradit statim cognoscendi se nudos. Et in
telligendi confusionem suam. hausisse ex esu ligni.
quod hunc effectum naturaliter haberet. [illegible]. [illegible]
[illegible] erat aranus et melleus. De maledictione serpentis

mulier. et uiri — Et unt fecerunt sibi perizomata i. succinctoria quasi
braccas breues. ut campestria. Non sine causa de
foliis ficus. quia si terentur. de succo eorum [illegible] contro
[illegible] in uncta fuit statim [illegible] ut a capistro quod
sentit pruriginem ut [illegible] mouet ad commictus
onus. fuit quod pruriginem non [illegible] quia in capud uo
luptatis iam senserant [illegible] agonista huius
rei. Hunc quidem dicunt ficum [illegible] ut expedicio
fuisse arborem prohibitam. Et [illegible] sint et uerecunda
audierunt uocem domini deambulantis [illegible]
blantis ut ex ipso motu suo [illegible] uidetur arguere
eos. quia non steterant in precepto. Loquebatur autem eis per
subiectam creaturam. Et absconderunt se a facie domini
inter medio lignorum. Uocauitque dominus uirum. scilicet cui dederat
preceptum. et increpando. non ignorando ait. Adam
ubi es. q. d. uide in quanta miseria es. Et ait.
Respondi me. quia nudus eram. Stulta responsio
quasi displiceret nudus. quod talis factus fuerat. Et ait
dominus. quis hoc indicauit tibi. quia de ligno come
disti. Ille uero non habuit confitens. scilicet peccatum in
uxorem retorquens. uno i. primum [illegible] mulier.
ait. Mulier quam dedisti mihi dedit de ligno. Et comedi
Et ad mulierem ait. Quare hoc fecisti. Et ipsa se de

cusauit scilicet obligauit. peccatum in serpentis tactu
uel in auctorem serpentis. serpentem uero non interrogauit
quia hoc per se non fecerat. scilicet dyabolus per eum. Et maledi
cens ei incepit a serpente ordine suo et eo
rum maledictionum. serpens non plus et plus
peccauit. quia in tribus. mulier per eum et minus eo. scilicet plus
uiro quia in duobus. Ipse postremo et minus quia in uno
serpens mulier incitatus est. decepit. Hiis tribus
tres reddite sunt maledictiones. Quia in iudice
hominis excellentie. deum est ei. super plus eum. scilicet
dicens. quia inuitus punitur more. Ita comedes
omnibus diebus uite tue in uno abstulit ei uocem
et posuit ei uenenum in ore. Quia decepit. Accepit.
pit hoc inimicicias ponam inter te et mulierem
[illegible] inuidie. quia [illegible] [illegible] ipsa conculcabit
caput tuum. quod nascitur fuerit serpens. quasi sedem
uite. Et tu insidiaberis calcaneo eius. mulieri
Et ita. sicut naturale est odium inter equos et griphos
lupos et canes. sic inter hominem et serpentes. Sicut
enim uenenum serpentis hominem. sic sputum hominis et
enim perimit serpentem. Et quia ad hunc nudi erant
serpens magis nudum hominem timet et fugit. et
uestitum insilit. In duobus peccauit mulier. scilicet obedi
uit et uetitum comedit. quia obedivit [illegible]
est. d. sub uiri tui potestate erit. quod duobus sunt ea
[illegible] te affligat in defloratione. Nunc quidem
subiecta est uiro suo. conditione et timore. ante plus
tamen subiecta fuerat. scilicet amore. Et quia in fructu
peccauit. in fructu suo punita est. unde dicitur est
in dolore paries. Et dolor in dolore maledictio
est. scilicet paries filios. Maledicta enim sterilis. Et
ita in puniendo non oblitus misereri deus.
Et est in aliis maledictionibus homo nondum est.
Adam. quia in solo esu peccauit. in labore que
ritur de eduli punitus est. sic. Maledicta terra in ope
re. i. per opere tuo i. per peccato tuo. per quo factum est ut
terra que prius uberes fructus et sponte et bo
nos afferebat. deinde raros nec sine la
bore hominis. Et quia pro fructibus spinas et tribu
los germinabit. Et addidit et comedes herbas
terre. quasi est in hoc comparacio iumento. Terre
autem maledixit. quia de fructu terre transgressio facta est
et non aquis. unde est quod deus comedit piscem.
scilicet non legitur comedisse carnes. De tribus uncam nisi
lectu [illegible] de agno paschali pro precepto le
gis. Addidit etiam de labore. In sudore uultus
tui uesceris pane tuo donec in terram reuertaris
i. donec moriaris. scilicet quia terra es et in terram
ibis. quasi qui in eodem statu stetisses donec tamen
fieres in melius scilicet ultra [illegible] [illegible] in miseria
ibis morte fluctus aque. Et tunc Adam deplorans
miseriam posteritatis uocauit uxorem suam euam ut
dictum est.

De eiectione hominis de paradiso. xxiiii

Fecit quoque deus Ade et uxori sue tunicas pelliceas, id est de pellibus mortuorum animalium, ut signum sue mortalitatis secum ferret. Et ait: Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est. Yronia est, quia voluit esse ut deus, sed in euidenti modo est quod non est. Aut est vox insultantis, sed nos a superbia corrigentis. Et est vox Trinitatis vel est vox dei ad angelos. Et est vox plangentis quasi patet quod factus est amens, ut esset quasi unus ex nobis si stetisset. Aut forte, videte ne mittat manum suam et sumat de ligno vite et comedat et viuat in eternum. Quidam est uiuat in eternum ad opinionem hominis trahenda est. Qui dicit et comedet hanc opinionem ut uiuat in eternum, vel eternum accipe pro multo tempore. Quidam tradunt eos in paradiso fuisse vii horis. Apoypesis est quod videtur vel citius eiectus. Durum ut dei sententia quos penis prodas

pena eiectionis addidit. Ore(?) eorum est. Sed enim pena quam deberet temperauit misericorditer, ut eum de eo appetit. Cum iratus fueris misericordie recordaberis, non obliuisceris. Quoniam in eternum victuri erant in miseria quanto esset vita diuturnior tanto miserior. Si enim gustasset de ligno vite diutius viueret. Diutius esset miseri. Sicut est mirum si est post peccatum. Pomum ligni illius diutius vixissent tunc ad hunc quidam sunt insule vincetum(?) in quo nullus moritur. Sic et senium(?) in folijs arbor apud seres cuius esu protelatur vita. Et Alexander scripsit Aristoteli de sacerdotibus arborum solis et lune quorum esu pomorum longissima agant vita. Et sic dixerat emisit eum deus de paradiso voluptatis ut operaretur terram de qua sumptus est, id est agrum Damascenum, unde sumptus fuerat in quo Cayn Abel interfecit (occidit), unde quidam Adam et Eua sepulti sunt in spelunca duplici. Et collocauit ante paradisum voluptatis cherubin et flammeum gladium atque versatilem, ut angelus tradit dyabolum(?) id est ignis horrendum, vel ministerio angelorum posuit igneum qui intercluderet paradisi ingressum. Et nomine gladii non [illegible] sed versatilis dicitur id est mobilis, sed etiam quia pena fuit homini in utramque partem sui puniri, vel dicitur est versatilis id est aptus ad uersionem, id est tollendum cum deus vellet. Ablatus enim fuit

Eiectionem priorum parentum representat ecclesia in capite ieiunii cum eicit ex se penitentes. Cilicium dedit in signum tunicarum pellicearum. Cineres sub hijs verbis: Cinis es et in cinerem reuerteris. In memoriam maledictionis eiecti candelas ferunt ardentes quia pro opere quod porrexerunt manus ad pomum vetitum apposita est ignea rumphea paradisi. Transeunt(?) quod ad altare ecclesiam et claudit eos (v.) sunt eis fores in signum additus paradisi quem deus conclusit. Et [illegible] ad mensam sed super terram comedunt quia maledicta terra in opere tuo. Sermo dicit eis ante quia non [illegible] minutum nomine eius.

ad tempus intrantibus Helia et Enoch. Penitus vero non donec in morte Christi penitus fuit extinctus. Dicitur quod consumebat ignis ille, post dici quod quidam species ignis est, sicut in vita beati Nicholai legitur, cui si manum adhibes ardorem sentis sed non pateris adustionem. Non tamen esset mirum quem consumeret et talem vim sumpserit. Item si quis cur deus permisit hominem temptari cum sciret hominem lapsurum et de mistis(?) in hunc modum dicimus quod in ad primo opus pertinet quia sic voluit. Si queratur cur sic voluit, in scriptura quia queritur causam voluntatis divine cum ipsa sit summa causa causarum.

De generationibus Ade. iiij°

Adam cognouit uxorem suam, scilicet non in paradiso sed iam reus et eiectus. Breuitatis legislator generationes Ade transit, festinans ad tempora Abrahe patris Hebreorum, et plures subticet. Ade filios et filias. Sed Methodius martyr orauit dum esset in carcere, et reuelatum est ei a spiritu de principio et fine mundi, quod et orauit et scriptum licet simpliciter reliquit, dicens: Quod virgines egressi sunt de paradiso et anno vite Adam xv natus est ei Cayn et soror eius Calmana. Et licet Adam factus est in etate quasi xxx annorum, tamen fuit unius diei et unius anni et post duorum annorum post eum, et sic de ceteris. Et potuit ante Cayn multos genuisse, quod tacetur hic. Post alios xv annos natus est ei Abel et soror eius Delbora. Anno vite Adam ~~c xxx~~ Cayn occidit Abel et luxerunt eum Adam et Eua c annis. Tunc natus est eis Seth ~~xxx°~~ anno prime chiliadis, id est in primo millenario prime etatis. Chilias chiliadis in greco millenarius inchoatur, per Methodius scribit. Post ~~cc~~ annos Ade et vocatur secunda chiliadem et in hebreo consonat. ~~[illegible]~~ Qui dicunt Adam ~~cc xxx~~ annorum esse cum genuit Seth, sed tamen in hebreo est ~~c xxx~~. Sed redeamus ad breuitatem scripture. Concepit Eua et peperit Cayn, quod interpretatur possessio. Rursumque peperit Abel, qui sonat luctus vel pauor, quasi ab eo transiturus tangitur nomine prophetatum fuit quod de ipso futurum erat. Tamen secundum Iosephum interpretatur nichil, hoc quia non reliquit semen super terram. Abel fuit pastor et Cayn agricola. Qui enim esset malignissimus ut terram consulat auaricie sue, terram primus coluit.

De oblatione fratrum.

Post multos dies obtulerunt munera Domino: Cayn de frugibus, Abel secundum Iosephum lac et primitiva agnorum. Moises ait de adipibus eorum, id est de pinguioribus gregis, et obtulit. Creditur Adam in spiritu docuisse filios ut deo afferrent decimas et primitias. Et respexit deus ad Abel et ad munera eius. Ad Cayn illo et ad munera eius non respexit, id est placuit deo Abel et pro ipso placuit oblatio eius. Et quod quo signo innotuit sit fuit alia translatio breuiter aperit.

Locus magnus luxerunt eum deus vallis lacrimarum iuxta Ebron.

placuit

Inflammavit deus sup abel. et sup muna eius
igne .s. de celo oblacom eius incendit. ut. ut
cr. fuisse fcm helie in carmelo. et in levitico
sub moyse. Munera vo cayn. ex avaricia hois
nata. deo n placuerunt. Iratus qz e cayn. et con
cidit vultus eius. p verecundia. minore e platu
videns. Increpans v° do cayn. ait. Qr iratus
es. Nonne si bn egis. recipies pmiu. sz. a me
ut. p recipies posuit theodocius. accepte erit
mun9 tuu. Si aut male statim pccm in forib3
aderit. i. psto et in voluntate p qm ingressus e
ad opus. Sz tn qz liberi es arbitrij. sub te. i. i
ptte tua erit appetit9 ei9 pci. et dnaberis ei9 si
volueris. Al. translacio. hz. Qr. concidit vultus tu9
Nonne. si rce offeras. no aut rce dividas. peccasti.
quiesce. ad te 9versio ei9. Si tu comisisti. et tu
tn si vis dnaberis eius. Rce obtulit. qz creatura
creatori. Sz n rce divisit. qz sc. qui melior
erat. oblacone. dyab°. optulit. Al. n rce divisit.
qz meliora s' retinuit. spicas vo attritas et cor
rosas scdus viam deo obtulit. | D' morte abel.

Dixit que cayn fri suo dix ad eu. Egredi
amr. ut. tu scamus foras i campu. d'. ~~fo.~~ q hc
supflue i samaritanor libr et inor repit. Jo
em le. quid dixit ad eu. Sz in tlh du e q dixit
ei vba dni increpantis. s. et 9surrex. adusus
abel. et interfecit eu. Et ait dns ad eu. Ubi e
abel fr tuus. Jo ignoras. Sz increpado i ppans
fricidiu. qz eu vellet occultare fcm. dix. deus.
Vox sanguinis fris e. abel. clamat ad me d' tra
.i. notoriu e. q fecisti. qz effusio sanguinis hc iudicat.
nc eget accusatore. q in evidnti e. In e q in
crast. quorundam mos e. et si nemo accuset.
q p effusione sanguinis in sacro loco suspci tra
hunt. in causa. qz sang's clamat. Q si negave
rint iudicio dei. examinent. Nunc g°. maledictus
eris sr tra. vagus et pfugus. Mito iste male
dicit. qd no adam. | qz sciens iste pena pme p
varicacois. tn fricidiu addidit. Timens e cayn
ne vel bestie eu devorarent. si egredet. ab hoib3
ut si maneret cu eis. p pcco occiderent eu. Despns
se. et despans ait. Maior e iniquitas mea. qm
ut veniam merear. Omis q invenerit me occidet
me. Et ex timore hc dix. vl' optando dix. qsi. utinam. oc
cidat me. Dixitqz ei dns. No
qqm ita fiet. n cito. s. mori
eris. Sz omis qui occidit cayn
supplendu e liberabit eu a labore et a miseria.
et tuc addit. in psonalr. septuplu punietr. i. pu
nicio fiet de eo. du vivit in pena. usqz ad septi
lamech. q ponat translacom septuaginta. Omis
qui occiderit cayn. vij vindictas exsolvet. Tra
dunt quidam pena eius durasse. usqz ad septima

Maior e iniquitas
mea. qm sit id quo
venia merear. qi
maior e iniquitas
mea oi iniqto.

eius generacom. quia vij pcca comisit. No rce
divisit. fri invidit. dolose egit. vocans i agru
occidit. pervicaciter negavit. desperavit. n. et dap
natus pniam egit. Et omis. qui occiderit
cayn septuplu punietr. i. plus qm ipe cayn.
p phibicoe homicidij. q n du fca fuerat cayn
et posuit deus sign i cayn
tremore capitis. ut sic sci
ret. punitus a dno. et ex
9tractus et indign9 mia. n
interficeret. Que egressus a fa
cie dni habitavit ad orientale
plaga. eden. i. delicias n
in delicijs. Sz versus terra delicias. ~~Josephus~~ dix. aut
pagratis multa tra cu vxore sua talmana.
Cayn collocatus e in loco q nayda appellatr.
i quo ei et filij nati sut. ~~Jo~~. tn. d. n e tra
nayda. ut vulgus nrm putat. Sz habitavit i tra
nod. i. instabilis et vagus. | De generacoib3 cayn.

Generacom cayn repri
mat ectia ex quo
do sanguinarios pci
pue eu candel. ex
termetis. qz et illo
et isti vita fratr
exterminerunt.

Cognovit cayn vxore sua q peperit enoch
et fecit civitate. qm ex noie filij sui
dixit enoch. Hic patet. q iam multi erant hoies
et si n dicatr eor generacio. quos 9vocavit cayn
ad urbe faciendam. quor auxilio ea fecit. et
erit. ~~Josephus~~ qz rapinis et violencijs opes co
gregans. suos ad latrocinia invitabat. et simplici
tate hoim vite adinvencone mensurar et pon
deru pmutavit. et ad calliditate et corrup
cionem pduxit. terminos tre pmus posuit. civi
tates muravit. et timens quos leserat. ob se
curitate suos in urbibus collegit. Porro e
noch genuit irad. qui maviael. q matusale
qui lamech. q septim9 ab ada et pessim9. qz pm9
bigamiam. i. duas nupcias induxit et sic adul
terium pron lege nre. et dei decretu. In pma
em creacoe unico unica fca e mr. et deus p
os ade decreverat. Erunt duo i carne vna.
Accepit. qz duas vxores adam et sella. Genuitqz
ada iabel. qui adinvenit. portatilia pastor
i. tentoria ad mutanda pascua. et greges ordi
navit. et caracterib3 distinxit. separavit qz greges
scdm genera. greges ovium a gregibus edor. et sc
qualitate ut unicolores a grege sparsi vel
seris. et sc etate ut agniculos a maioribus et
commissuras certis tpibz faciendas intellexit.
Nom fris eius tubal. pr canentiu in cithara
ut organo. n instrumentor quide. q longe
post inventa sunt. Sz inventor fuit musice. i.
consonanciar. ut labor pastoralis. qi in delicias
verteret. Et qz audierat adam pphetasse. de
duobz iudicijs. ne periret ars inventa. scripsit
ea in duabz columpnis. in quar una. una
marmorea. alia latericia. qz alia n diluetr
diluvio. alia n dissolvetr incendio. Marmorea.

Sed Josephus adhuc eo interim scribit. Sella genuit tubalcaym qui ferrariam artem primus invenit, res bellicas decenter exercuit, sculpturas operum in metallis in libidinem oculorum fabricavit. Quo fabricante tubal de quo dictum est sono malleorum delectatus ex ponderibus eorum proportiones et consonantias que ex his nascuntur excogitavit, quam inventionem greci pictagore attribuunt fabulose. Sicut et ex opere fruticum tubalcaym excogitavit operari in metallis. Cum enim incendisset frutices in pascuis vene metallorum fluxerunt in rivulos et sublate lamine figuras locorum in quibus latuerant referebant. Soror vero tubalcaym noema invenit artem varie texture. Lameth autem sicut iosephus res divinas sapiens, sciens videns caym commune pene sibi debere maiorem penam, dixit hic mulieribus suis: Sic [illegible] occidi virum in vulnus meum et adolescentem in livorem meum. Septupla dabitur ultio de caym, de lameth vero septuagies septies. Lameth vero vir sagittarius diu vivendo oculorum caliginem incurrit et habens adolescentem ducem dum exerceret venationem pro delectatione tantum et usu pellium, quia non erat usus carnium ante diluvium, casu interfecit caym inter fruteta estimans feram, quod quia ad indicium adolescentis invenis dirigens sagittam interfecit. Cum illi cum arcu verberavit eum ad mortem. Occiderat ergo caym vulnere, adolescentem cruore vulneris, ut utrumque occiderat in vulnus et livorem suum, i. in dampnationem suam. Et ideo eum penam caym punitum esse septupla ut diximus, suam penam punitam esse septuagies septies, i. lxx et vii egresse de lameth in diluvio perierunt. Hebreus ita mulieres suas sepenumero tractabat et in ipse matus dicebat eis se pati hoc duplicis homicidii quod fecerat. Tamen tremendo eas subdidit penas q.d. Cur vultis me interficere. Cuius punitio quem interficiet quam qui caym.

De seth tercia generatione

Cognovit quoque adhuc uxorem suam Adam que peperit filium et vocavit eum seth. Sed Strabus post mortem abel vovisse adam non ultra uxorem se cogniturum, sed deo iubente per angelum fregit votum ut dei filius de eo nasceretur. In iosepho dicitur quod abel extincto et caym effugato adam de procreatione filiorum cogitabat et vehementi amore generationis angebatur. Hec cogitatio propagationis potuit strabus vocare preceptum dei, quia inserat: crescite et multiplicamini. Et seth natus est filius quem nominavit enos, qui sancte [illegible] vel vir qui [illegible] et fortis. Qui cepit invocare nomen domini. Forte invenit aliqua deprecatoria ad invocandum deum. Sed plerique hebreorum arbitrantur quod ymagines ad honorem dei cogitavit, formavit. Sed forte ad excitandam pigritiam memorie dei deum effigiavit ut nunc fit.

[Margin: in adam ... huisse et totidem filias ... post caym et abel.]

Epylogus interserit

v°

Hic est liber generationis ade. Repetit de generatione ade integrum ordinem genealogiam prosequens. Sunt quidam qui ab adam incipit prima etas, sive cum seth, quibus consentit metodius, quod et iosephus dicit, quia de abel nullus natus est et generatio caym tota periit in diluvio. Vixit autem adam cxxx annis et genuit seth ad ymaginem et similitudinem suam. Ipse ad ymaginem dei factus est et reliqui ad ymaginem eius, quia fit ut immortalis vel potius mortis ut mortalis. Unde glosa: Erant ... fere ... Forte moyses. C annos luctus pro abel ... nuisse ut diximus hic et methodius. Sed ... eum fuisse annorum ... qui genuit seth. Iste genuit enos, qui caynan, qui malaleel, qui iared, qui enoch, qui matusalam, qui lameth, qui noe. Dicitur quod in generatione caym septimus pessimus fuit lameth, ut in generatione seth septimus fuit enoch optimus, et transtulit illum deus in paradisum voluptatis ad tempus ut in fine temporum cum helia advertet corda patrum in filios. Iudei tamen eam translationem ... potius attribuunt septenario quam sanctitati eius, quorum nullus translatus, quia plures legunt eo sanctiores. Intimum enim ... deum sub septenario ... est. ... dicit eum vii creasse celos et cuius posuisse quod et dicit eum vii ... nomen suum ... vii tras. quod david fundamenta ...

De annis matusale diverse sunt opiniones. Secundum computationem hebreorum vixit xiiii annis post diluvium. Sed non legitur fuisse in archa nec translatus ut enoch. Quidam dicunt quod mortuus fuit ante diluvium vii annis. Quidam asserunt quod eodem anno in quo fuit diluvium ... diligens computatio annorum eius secundum genesim manifestat. Tamen omnes in numero annorum vite convenerunt quod vixit annis dcccclxix. Porro noe fuit decimus ab adam, in quo prima etas terminata est, ita quod et ipse in ea fuit. Huius etatis annos hebrei ponunt duo milia ... Metodius duo milia. Ipse tempus huius etatis ... Sed septuaginta disponit nec apparent anni ... supplent. Et ideo nichil certum de numero annorum tradit.

De causis diluvii

vi°

Noe vero cum quingentorum annorum esset genuit sem, cham et iaphet. Moises dicturus de diluvio premisit causas eius. Cum cepissent homines multiplicari super terram viderunt filii dei, i. filii seth religiosi, filias hominum, i. de stirpe caym, et victi concupiscentia acceperunt eas uxores, et nati sunt inde gigantes. Ipse quidem quod hic scripturam facit, utrum sub noe vel ante, ut multa ut parum ante, non determinat. Iosephus autem dicit quod usque ad septimam generationem boni perseveraverunt filii seth. Post ad mala progressi sunt recedentes a sollempnitatibus patrum, et ob hoc deus contra eos ... Sed ut filii seth cum mulieribus coeuntes iniuriosos filios genuerunt, qui propter confidentiam fortitudinis a grecis gigantes dicti sunt. Metodius ... ante diluvium hominum peccata diffusius exercent. Dicit quod quingentesimo anno prime chiliadis, i. post primam chiliadem, filii caym abutebantur uxoribus fratrum

[Margin: Enoch quasdam litteras invenit et quosdam libros scripsit sub quo Adam decessit mortuus. — 7]

[Margin: Ade — Iosephus]

[Margin: In adam enoch ... tempore ... a morte ... quod ... si non peccasset. In adam matusa.]

[Margin: quod matusale ... hic vixit ultra diluvium ... et quod ... xiiii ... nullam sentit ...]

minimis fornicationibus. Sexcentesimo anno mulieres in vesania usque viris abutebantur. Mortuo adam seth sepelivit cognatam suam a generatione cayn qui redierat ad natale solum. Ita enim pater prohibuerat vivens ne miscerentur. Et habitavit seth in quodam monte proximo paradiso. Cayn autem habitavit ubi fratrem occiderat. Quingentesimo anno secunde chiliadis filii seth concupierunt filias cayn et orti sunt gigantes et incepta tercia chiliade in undecimo anno venit diluvium. sicut ordinavit metodius. Potuit esse ut incubi demones genuerunt gigantes. A magnitudine corporum sic dictos. denominatos a geos quod est terra. sed enim immanitati corporum respondebat immanitas actionum. Post diluvium tamen nati sunt alii gigantes in ebron et post fuerunt in thaneos civitate egipti. Et quia etiam philistinei dicti sunt. de quorum stirpe fuit enachim cuius filii habitaverunt in ebron. de quibus ortus est golias et quidam alii. Iratus quod deus peccatis hominum dixit: penitet me fecisse hominem. quasi dicat. faciam quod facere solet homo penitens operis sui. delet enim quod fecerat. Et est sensus delebo hominem quem fecerat. Non enim permanebit spiritus meus in homine in eternum. quia caro est. quasi dicat. non puniam eum eternaliter ut dyabolum. quia fragilis est. sed hic reddam quod meretur. et tamen prius dispensam eum dabo ei penitudinis tempus si voluerit. Eruntque dies illius ad penitendum ~~centum viginti~~ annorum. Non enim intelligendum est de spiritu hominis. sed de dei indignatione. Nec est iste terminus humane vite. post diluvium. cum post diluvium inveniantur homines amplius vixisse. et homo non posset vivere nisi centum ~~xx~~ annis quod falsum est sed de spacio penitendi dictum est et dicit. dominus hic tamen annos ~~xx~~ quam inciperet archam fieri. ut dicit Josephus quod facta fuit ~~c~~ annis. ut scribitur eo anno dixit quo cepit archa fieri. Sed quia in malicia perseveraverunt. ante prefixum terminum. scilicet centesimo anno deleti sunt. tamen iosephus ait hunc terminum ~~c. xx~~ vite hominum statutum. Quod autem dicit deus tactus dolore cordis intrinsecus. forte nichil aliud est quam quod homines latebat quantitas divine offense. ut antropospatos id est humana compassio quam attribuit deo quod homo est. ¶ ~~de~~ archa noe.

Noe uero in generationibus suis perfectus fuit. ceteris quia non illius perfectionis quod est in patria. sed secundum modum generationis sue. id est terrene. Et dixit dominus ad noe. finis universe carnis venit coram me. preter eos qui in archa sunt salvandi. disperdam eos cum terra id est cum ~~fertilitate~~ terre. Tradunt enim vigore terre et fecunditatem longe inferiorem esse post diluvium. quam ante. unde esus carnium homini concessus est. cum ante fructibus terre victitaret.

Fac tibi noe iuxta preceptum domini. archam de lignis levigatis id est politis vel quadratis. et alia littera vel bituminatis. longitudine ~~ccc~~ cubitorum. latitudine quinquaginta. altitudine ~~xxx~~ ad modum scilicet corporis humani. In quo longitudo sexcies est maior latitudine et decies maior altitudine. quasi tacito se locutus est dominus ut faceret navim instar archonis id est ad cordium tendentis. vel forte ab arcendo.

Quod dicit archam habuisse ~~xxx~~ cubitos in altitudine in corpore eius intelligendum est. id est a fundo usque ad tabulatum. Impossibile enim est opertum eius non plus ascendisse. Et tigna ~~xxx~~ cubitorum tanta operire longitudine et latitudine.

a bicameratam et tricameratam. Vel a latere usque ad latus

quia undique clausa. Est autem longitudo a planta usque ad verticem. latitudo vero a latere lateris ad latus. altitudo a dorso ad ventrem. Quod tamen multi de corpore christi tantum dictum esse voluit. quia sicut in ystoriis legitur qui humani corporis instar condita. in quo christus apparuit. fuit ergo hec archa in fundamento quadrata. sed in forma altera parte longiori ab angulis in altum consurgens. donec in cubito summitas eius perficeretur. Bitumine intus et extrinsecus linita est. quod est gluten fortissimum. quo ligna linita non dissolvuntur aliqua vi vel arte. nec materia bitu minata. sine menstruo solvi potest. In lacubus iudee supernatans colligitur in syria. limus est a terra estuans. facta sunt in ea cenacula et tristega. id est distinctos diete a tricha. quia alia translatio dicit bicameratam vel tricameratam. Habuit enim camerales quinque. quas augustinus et petrus sentinam vel dicit fuisse. dices super tabulatum sentine. fuisse eam bicameratam. una camerarum fuit stercoraria alia apotecaria. et super hanc mansionem erat alia tricamerata. laterales camere erant. una animalium ferarum. in medio tamen animalium erat. media avium et hominum. et habuit hostium ubi bicamerata et tricamerata iungebantur. Alii vero has quinque cameras in altitudine sola disponunt. Inferiorem quidem et sentinam stercorariam dicentes. Secundam super illam apotecariam. tertiam animalium et avium. et spiritualem. et ubi hostium iungitur. hostium ponunt. quartam animalium. supremam hominum et avium. Josephus tamen dicit archam iiii cameras habuisse. forte stercorariam vel sentinam non includens. Fecit in ea noe fenestram. quam hebrei cristallinam tradunt fuisse. quam in hebreo vocatur meridianum. a simaco dilucidum. dicit Rabanus cubitos arche geometricos esse aliogin tanta capere non valeret. Continet enim cubitus geometricus vi pedes. vel ix pedes. Proprie enim cubitus pedem et dimidium habet. ¶ de ingressu in archam.

Perfecta igitur archa. dixit dominus ad noe. Ingredieris archam tu et filii tui. et uxor tua et uxores filiorum tuorum. In hiis octo refectum est seminarium generis humani. et seorsum viros. et seorsum mulieres nominavit. Dum cum de ingressu loqueretur. ut scilicet dicit. tempore afflictionis vacandum est ab amplexibus mulierum. et ex cunctis animantibus universe carnis. bina duces in archam id est combinata id est masculum et feminam. De mundis enim animantibus tamen ibi fuerunt duo. secundum genus suum. de mundis vero septem. Immunda vocat ea moyses. secundum tempus suum. quia secundum legem immunda vocantur. vel tunc dicta est immunda quia in tunc naturaliter esui hominum non erant apta. Immo dixi naturaliter. quia nulla ad huc ad edendum concessa. Tolles quoque tecum ex omnibus que possunt mandi. ut sint tam tibi quam illis in cibum. ¶ Hic queritur utrum in de animantibus vel in mundis minutis introducta sint. Ad huc nulla dicit beda. ~~Augustinus~~ quia que non generantur de coitu. non fuit necesse esse in archa. quasi scilicet de pluvie ut pulices vel de humoribus vel corruptionibus.

Uxor noe puarsara | Uxor sem parphia | Uxor cham cataflua | Uxor iaphet fluua.

Marginalia:

scilicet ... dilexisse

Tebron

exasperunt homines in altum contentes septingentesimo anno secunde chiliadis.

id est demones qui solent in sompnis opprimere mulieres in hebreo

hic opinione. falsam reputat. Augustinus

Hic intelligendum est quod voluit eos dominus puniri temporaliter ne punirentur eternaliter. licet omnes nisi fragiles ex carnis fragilitate peccantes non fuerunt.

Hic dictum est quod puniret vel adultos quod penitu erunt

Secundum augustinum. archa noe

Fenestra cristallina	
[illegible]	marsiones
animalia [illegible]	hominum	avium
apotecaria	stercoraria
sentina	

fertilitate

VII c

nascitur. Quia tamen gratia tantum introducta sunt in-
iecta cum addit. secundum genus suum. ut in genere suo
conservarentur. et si sine transgressione mandati ibi a-
liqua fuerint. que necessaria erant eorum alentorum. que ves-
cuntur carnibus coercita includi. Dicunt quidam pos-
se et preter carnes alimenta communia. maxime
que carnibus vescuntur. ficus et castaneas vesci prout
precipue cum omnibus vesci cogit fames. Forte non
dum etiam carnibus vescebantur. sicut nec ho-
mines. ¶ Ingressus noe in archam.

Fecitque noe cuncta que precepit ei deus. Sex-
centesimo anno vite sue ingressus est noe
archam. cum omnibus que dixerat ei dominus. que nutu
divino et angelorum ministerio adducta sunt. mense secundo
die xxvii qui ab hebreis marsuan dicitur. a latinis
maius. a macedonibus dyon. Moyses enim in
legitimis nisan id est aprilem primum mensem consti-
tuit. secundum iosephum. In contractibus vero et aliis gub-
nationibus decreta seculi tempus et usuale ordinem
mensium servavit. Dicit iosephus quod ab adam usque ad
hoc tempus fuerunt anni duo milia ~~d. c. l. vi~~ quod in
sacris libris conscriptum cum integritate ascriptum est signatum

Ingresso noe rupti sunt fontes
abyssi id est aque que in visceribus terre. et cataracte celi
id est fenestre aperte sunt id est nubes. Cataracte proprie
meatus nili fluminis in septem hostia separatur
ut locus eiusdem quod archa dicitur. Abusive
quilibet aquarum meatus in cataractes dicitur. Et pluit super
terram xl diebus et noctibus et elevata archa
in sublime ferebatur. Et omnes montes excrevit
aqua altior quindecim cubitis. ut ablueret sordes
aeris. usque quo ascenderat opus hominum usque ad eundem
locum ascendet. ignis iudicii. ob aeris purgationem
Sed non videtur. opus hominum tamen ascendere potuisse. cum
olimpus usque ad liquidum aerem ascendat. super quem
sunt inscripte in pulvere per annum reperte sunt stetisse
immobiles. ubi pre nimia aeris raritate nec
aves sunt nec vivere queunt. nec philosophi ascendentes absque
spongiis plenis aque aliquantulum vivere po-
tuerunt. Quas naribus apponentes crassiorem in
aerem trahebant. Sed sunt qui putant montium alti-
tudinem tunc non fuisse tantam quanta nunc est. vel
forte in sublimibus edificantes ignis ascendebat
cuius vapore et favillae nichil ascendere potuerit
et aera maculare. ¶ De reclusione arche.

Et cum intrasset noe. clausit deus hostium
et bitumine linivit extrinsecus. et mortua est omnis
caro vivens super terram. et obtinuerunt aque terras ita
exaltate. c. quinquaginta diebus. ab illa scilicet die qua
ingressus est noe. post dies c. l. cepit aqua mi-
nui. mense scilicet septimo. itaque vicesima septima
die mensis. requievit archa super montes arme-
nie. Illic arche reliquias usque nunc peregrinantes
ostendunt. Huius diluvii et arche ut ait iosephus
meminit et fama quam barbarorum historias conscripsit
de qua berosus chaldeus sic ait. Dicitur navis
eius que in armeniam venit. circa montem cordieum.

¶ Opera dicit ascendere usque ad eundem locum vel quia homines in
eodem loco sunt operati. et secundum hoc non ascenderunt ~~xv~~ cubitis
supra olimpum. sed tamen tunc erat eius altitudo cuius nunc.
vel quia laborum operum ascendebat usque ad illum locum

Ab aprili usque aprilem ... dies. quia in
... computatis aprili et marcio sunt. vii.
vel distingue ita minuit. et sequitur mense vii. itaque quia
... requievit arche ut ad ... reperientes ... abluti
referentes. Item ... requievit archa mense vii
xxvii die

adhuc reliquias potest esse. et quidam bitumen ibi tolli
quo maxime homines ad expiationem utuntur. Meminit
eiusdem ieronimus egiptius qui antiquitates conscripsit. Ma-
nasses damascenus de eisdem sic ait. Est super mi-
nadam excelsus mons in armenia. qui baris
appellatur. in qua multos confugientes sermo est tempore di-
luvii liberatos. et quidam in archa sunt devecti.

Decimo tandem ¶ De emissione columbe et corvi
mense prima die mensis. apparuerunt cacumina
montium. Cumque transissent. xl. dies. aperuit noe fenestram
et emisit corvum. qui non revertebatur. forte interceptus
aquis. vel inveniens supernatans cadaver. et eo
illectus est. Ut iosephus ait. quod cuncta repleret
inundatio. regressus est ad noe. Emisitque columbam
post eum. que cum non invenisset ubi requiesceret pes
eius. reversa est ad noe. Et non cacumina montium
ita erant nudata. forte nondum siccata. et sic in
palude requiescere non potuit sicut nec in aqua. Vel
quod emisit columbam per recapitulationem dicitur post id est al-
ter septem quod postea dicit. Post dies vii iterum emi-
sit eam. que vespere rediit. ferens ramum olive viren-
tem. Post alios vii emisit eam que non est ultra re-
versa ad eum. Igitur sexcentesimo primo anno in
se primo prima die mensis aperuit noe tectum
arche. et vidit quod exsiccata esset superficies ter-
re. sed egrediendi expectabat preceptum domini.
¶ De egressu noe

Mense secundo ~~xxvii~~ die mensis dixit dominus ad
noe. Egredere de archa tu et uxor tua. filii
tui et uxores filiorum tuorum. Coniuncti iubentur exire qui
disiuncti intraverant. Ac si diceret. Nunc rediit
tempus amplexandi ut multiplicemini super terram.
Noe enim subiunxit / Crescite et multiplicamini. Egressus
est noe cum omnibus que erant cum eo ea
die qua ingressus est revoluto anno. Ingressus /
est enim luna xvii mensis secundi licet ut dicunt hic
ait ~~xxvii~~. Et egressus est ~~xxvii~~ luna eadem die
quia quota est luna hodie. si undecim addas to-
ta erit eodem die revoluto anno. Si hoc probas
eadem die in sequenti anno xii. Nec moveat te
quod dixi egressum ~~xxvii~~ luna et libro dicat ~~xxvii~~
Potuit enim esse quod usque ~~xxvii~~ dies ... lune
egressus est ita inmutem ~~xxvii~~. Media vero tempora
quolibet more exterorum sunt notanda. ut cum dicimus
crucifixus sit viii kalendas aprilis et surrexit quinta. cum
dixerit hoc in. aliis vii. ut potius secundum hoc vii di-
cerem. Sed in ecclesia facta est luna ~~xvii~~ revoluto eodem
anno in eadem facta in. est luna ~~xxvii~~ quare potius
dicerem per unam diem descenderit in mithologiis. ubi
est ~~kalendas~~ ianuarii fuit in dominico die. et luna vii.
revoluto anno in ~~kalendas~~ ianuarii venerit luna
est xviii. sed kalendas erunt feria ii. Ergo die dominico
ante ~~kalendas~~ est luna xvii et sic a dominica in dominicam re-
voluto anno non additur lune nisi x. sed a ~~kalendas~~ in
~~kalendas~~ xi. ¶ De altari

Et edificavit noe altare domino. et de mundis
animantibus septimum obtulit domino. Ideo enim

Vide et ... / viii° / ix°

Marginal notes:

ab Adam / id est
opus / ius

scilicet in xxvii die ... mense qua dicitur ... requievit archa. et post ... die ... mensis qua apparuerunt cacumina montium. sed ... potuit solum.

ante ante ... tollit ... ri tectum arche quasi diceret aperiri fe- nestram. sed enim prius diceret quasi nunc primum aperuit tale poterit videre superficie terre esse siccatam. nunc et prius aperta fenestra potuit videre non esse siccatam.

Secundum quod ait dominus nostre dies secundum se ... secundum menses ... dicit dies lune ... marcii ... vel ... usque ... per ... kalendas ... secundum menses ... ~~[illegible]~~

ydus ... ydus ... kalendas ... per die ... kalendas ... per die ydus ... ydus

inserrat dns vii. pm ... sua induci. ut septimo oblato sex sufficeret pagatorum. Locus autem quo egressi sunt armenii uocant egressorum. Filii uo noe dixerunt thamni i. viii. p nido egressorum. ob h. q. ut dicunt quidam. noe fecit altare ex viii lapidibus. Et odoratus est dns odorem suauitatis et ait ad noe. Non ultra maledicam terre omnibus ptr homines. q proni sunt ad malum. tempus sementis et messis frigus et estas nox et dies n requiescent. Forte ista n duplene distincta fuerant ... ... usque ad diluuium ... fuerat ... et benedixit eis d. Crescite et multiplicamini et sic tremor uester sup omnia animancia terre. h. dominus est eis in solacium ne pauci homines a plurib bestiis oppressi timerent. Qr. olera virencia que prius dederam in cibum. sunt utique do uobis animancia in cibum. excepto q carnem cum sanguine n manducabitis i. animal suffocatum. Et prohibuit eis deus homicidium ... et q maxime timebat ne dns item aquis diluuii inundaret sup terram et noe tottidie orabat ne h. fieret, ut Josephus refert. Pepigit eis deus q ultra n fiet diluuium et i signum ... federis. ponam arcum in nubibus et est signum duorum iudiciorum ... p aquam ne timeant. fuit p ignem ut expectetur. Inde est q duos h. colores, ceruleum n qui aquosus est et est exterior q preterit. et rubeus qui est igneus. qui est interior q futurum est ignis. ... dicit ... q ... ... n uidebitur arcus q est omnibus ... desiccacionem aeris ... incepta.

Cepitque De ebrietate noe et maledictione cham noe exercere terram i. plantare vineam. Labrusca ... nates p cultus ad vineas trahens. bibens vinum ... ignorans vim eius. inebriatus est et dormiens nudatus est in tabernaculo suo. Nudatio enim femorum ... ebrietatem. sicut libido satietatem. Qz cum uidisset cham pudenda patris nudata irridens nunciauit h. fratribus. Qz illi pallium imponentes humeris et eunte retrorsum ne uiderent operuerunt pudenda patris. ... ut quidam homines dicunt. q n dum homines utebantur femoralibus. Euigilans noe cum didicisset ... q fecerat filius suus minor ait. Maledictus chanaan puer. seruus erit fratribus suis.

Qui quere quo cham dicitur minor filius cum esset medius natu. pt dici minor i. indignior uel forte minor statura. ut de iaphet. Sed qui est minor esse ... fuit. cham maiorem. Maledixit aute n filio ... filii. q sciebat in spiritu filium ... n futurum ... suis ... ... eius ... de semine ... qui de semine chanaan q ... ... in filios ... ... n ... de filio tuo ... ego de te. Et addidit ... deus sem sit chanaan ... eius ... ... q ... ... culturum et nomen unius dei ... ... dilatet.

Semiramis fuit ... ... eta.

Quia de ipso fuit abraham.

dns iaphet. et habitet in tabernaculis sem. sicut chanaan seruus eius. et h. est prophetia. Gentes enim que de iaphet dilatate sunt ... deo auctore et cultum deorum deo ... ... sunt ... ... sunt dies noe ... nongenti ... quinquaginta. et mortuus est. Ait aute iosephus q nemo putet ... de antiquis ... ... q ... uirtutes et gloriosas utilitates ... ... scrutabant. i. astrologiam geometriam. dedit eis amplius uiuendi ... ... q ... ... nisi sescentos uixerit annos. ... tot enim annorum circulus magnus ... completur. ... ...

De diuisione filiorum noe ... omnibus ad loca sua ... creatoris. q fit ... ... moyses ad ... genealogie noe. d. hee sunt generaciones filiorum noe. et incipit a iaphet minore ut ultimo loco ponat sem ... ... cuius successionem texere intendit. Texuit aute ab eis ... generacionis. xv de iaphet. ... de cham. ... de sem. Hii tres disseminati sunt in tribus partibus orbis. ... ... sem asiam cham affricam. iaphet europam sortitus est. ut exposuimus ... ... iosephum filii iaphet tenuerunt septentrionalem regionem a tauro et amano montibus cilicie et syrie usque ad fluuium thanai. In europa uero usque ad gadiricam. Filii uo cham a ... ... et ... a libano montibus ... terras obtinuerunt. ... ad mare sunt ... ... usque ad occeanum sunt ... facientes appellatos. Filii uo sem usque ad ... ... ab eufrate facientes ... ... sem insistentem ... ... q chus ... filius cham. et filius chus nemroth. qui cepit primus esse potens. post diluuium. ... et robustus uenator hominum coram dno. i. extinctor et oppressor amore ... et cogebat homines ignem adorare. ... ... de aliquo q fortis sit. et malus. ... nemroth robustus uenator coram dno. h. ... ... fuit de filiis cham. q metodius ... dicit fuisse de filiis yon filii sem. ... ... primus recepit ... ... de quodam alio noe. ... ... n egit moyses ... d. Centesimo anno ... ... nat. est noe filius ... ... eius ... ... usque ad mare. q ... ... regio. Hic accepit a deo donum sapiencie et inuenit astronomiam. ... ... nemroth gigas ... cubitorum erudit. est ab eo. et accepit ab eo consilium.

Caldei ignem adorabant et cogebant ... ... corona. ... ...

Josephus carnium ad diluuium n ... ... diluuium cessus est et ... ...

... diluuium n erat vinea.

labrusca ... ...

in quibus regnare cepisset. Domitus iste futuros
quosdam euentus preuidit. et maxime de ortu
in regnorum. et occasu eorum per successionem. Quod etiam
plane prophetauit daniel. et predixit discipulo suo
nemroth. quod primi assirii regnaret de cham. de
quo belus descendit. Post de sem. medi. et perse.
et greci. post de iaphet romani. A quo rediens
nemroth. accensus amore dominandi sollicitauit
genus suum de sem. ut imperaret aliis. quia primo
genitus. sed noluerunt. et ideo transiuit ad cham. quo
assentit et regnauit inter eos. in babilone. et ex
inde deus est de filiis cham. Et si non fuit de fi
liis cham. tunc ulla est quomodo. quare inter eos regnauit.
huius exemplo cepit regnare ietram. super filios sem. suphe
ne super filios iaphet. Narrat autem ditissimus philo
iudeus. Cauis qui composuit librum sapientie. in libro questionum
super Genesim. quod ex tribus filiis noe adhuc eo uiuente
nati sunt xxiiii milia uirorum et . . . mulieres et
paruulos. sumentes sibi se tres duces quos prediximus.

De turri babel

Post obitum vero noe. mouentes pedes suos
ab oriente. conuenerunt duces in unum cam
pum sennaar. et timentes diluuium. Per consilium nem
roth uolentis regnare ceperunt edificare turrim
que pertingeret usque ad celos. sumentes lateres pro saxis. et bi
tumen pro cemento. descendit autem dominus ut uideret tur
rim. audiuit ut puniret. et ait ad angelos. Venite
et confundamus linguas eorum. ut non intelligat quisque uo
cem proximi sui. In hac diuisione nichil noui fecit deus
quia uoces eedem sunt. apud omnes gentes. sed pede
diuersos modos et loquendi formas diuisit gentibus diuisit.

De hac etiam dicit iosephus. quod latitudo ita erat
fortissima. ut propter eam aspicientibus longitudo
uideretur minima. Dii uero id est angeli uentos commouentes eu
terunt turrim. et uoce propria unicuique preliti sunt.
propterea babilonem contigit uocari ciuitatem. Babel
enim hebrei confusionem appellant. De hac turri si
billa meminit. dicens. Cum omnes homines unius uocis es
sent. quidam turrim edificauerunt excelsam. tamquam
ascensuri per eam ad celum. De campo uero sennaar
in regione babilonis. meminit. estiacus. dicens. ita
Qui de sacerdotibus sunt egressi iouis sacra sumentes
in sennaar babilonis uenerunt. diuisique sunt postquam
per diuersitatem linguarum migrationes agentes. ap
prehendentes mediterranea. finibus et maritima. Et
pretermittendum puto. quod moyses dicit. Regma filium chus
duos filios habuisse. sabam. et todam. Iosephus uero
dicit. saba et iudam. quorum iudas egipticam gentem
hesperiorum inhitans. iudeis cognomen suum reliquit.
Quod autem subdit. de terra sennaar. egressus est assur
filius sem. intelligendum est. quod nemroth illum depulit
de terra illa ui et terrore. que erat eius iure hereditario
Vel non est intelligendum. de assur filio sem. que inuenitur
prepuit et uigintia erant uel corpori dicens. quod assiria

Assiria uero post diluuium . . . non calchea. potest caldea
dici ab assur. Sed ipsa caldea dicta est ab eo assiria.
quasi assirius a . . .

chaldea est dicta. Sed assur id est regnum assiriorum
inde egressus quod tempore sarug proaui abrahe fuit
et regnum quidem babilonii inuenerunt. qui de se
mine nemroth fuerant. usque ad quartam ciliadem
et ad ultimum euzumsdem. Interim uero obtinue
runt babilonii egipcios. et assirios. Ita in diebus
sarug. Belus. nemroth tydes rex babilonis
quia fuit alter belus rex grecie. intrauit assi
riam sed parum obtinuit in ea. Quo mortuo filius
eius. Ninus. totam obtinuit assiriam. et ciuitatem
in qua caput regni erat. in itinere eum regem di
ex ampliauit. et a suo nomine niniuem dixit. Inde
est quod quedam historie dicunt regnum assiriorum cepisse
ab antiquo belo. quod uerum est. quantum ad inicium. Alie dicunt
a nino cepisse. quod et uerum est. quantum ad regni ampliatorem
Ninus uicit cham qui adhuc uiuebat. et reg
nabat in bactria. et dicebatur zoroastres. inuentor
magice artis. qui et vii liberales artes. in xiiii
scripsit columpnis. vii eneis. et vii latericiis. contra
utrumque diluuium. Ninus uero libros eius combussit.
et ab eodem orta sunt ydola sic. De ortu ydolorum

Mortuo belo. Ninus in solacium doloris fi
gmentum patris sui fecit. sed cum tantam exhibebat
reuerentiam. ut quibuslibet reis. ad eam confugientibus qui
parceret. Proinde homines de regno eius diuos
honores ymagini ceperunt impendere. Huius exemplo
plurimi caris suis mortuis. ymagines dedicarunt.
Et sicut ab ydolo beli. cetera traxerunt originem.
sic ab eius nomine generale traxerunt ydolorum nomen.
Dictus namque ab assiriis deus est belus. sed et a nacioes
pro uarietate lingue sue. dixerunt alie bel. alie
beel. alie baal. alie baalim. primo et nomi speci
ficauerunt. alie beelphegor alie beelzebub. dicentes. Sed tandem se
riem genealogie. sem persequimur. De generacionibus sem

Sem. c. annorum erat. quando genuit arphaxat
et. biennio post diluuium. Repugnare
huic uidetur. quod dicitur. super quingentesimo anno noe
natum sem. et sexcentesimo inundasse diluuium
ergo post diluuium. centenarius erat sem
et biennio post. c. et duorum annorum. Sed mos
est sacre scripture. summitatem minorum ponere pretermis
sis annis si supersunt transiens tacitis. Potuit
ergo dici. quod sem. c. erat annorum. et duorum sed
duos tacuit scriptura. Vel noe cum genuit eum
quingentorum annorum erat et duorum. ut duo anni de
erant a sexcentesimo. cum inundauit diluuium.
ut ita legatur littera. Sem. c. annorum erat post dilu
uium. et erat biennio post diluuium. quando genuit
arphaxat. iosephus. tamen dicit. sem filius arphaxat
natus est post xii annos. a diluuio.
quod forte uicium scriptoris est. Arphaxat genuit
sale. qui in hac nomine caynam. qui condidit sale.

Margin (left, beside "Post obitum"): xi[a]

Margin (right, beside "Interim uero obtinuerunt"): Inicium. id est inter nemroth et eunne...

Margin (right, beside "eius. Ninus"): Belus dicitur aui grecie fuit palemedes in beli et palemedis.

Margin (right, beside "De ortu ydolorum"): filius eius

Margin (right, beside "Dictus namque ab assiriis"): Syrophanes deus est primus ydolatrie corruptor.

qui heber a quo hebrei dicti sunt s(ecundum) iosephum.
aug(ustinus) tamen d(icit) in dubio utrum ab heber dicti sint
hebrei ut abraham abrahei. Heber genuit
phalet et iectam. Phalet hebraice divisio
latine eo q(uod) in diebus eius p(er) divisionem ling-
uarum divise sunt gentes et divisio terrarum fa-
cta est. S(ed) sub isto p(ri)ncipium fuit d(icitur) q(ui)a in isto et
in filiis eius retenta est remanente antiq(ua)
lingua. Alii quasi ab eo divisi sunt. Phalet
genuit reu. reu ragau qui saruch. S(aruch) nachor
qui thare. Thare cum esset lxx annorum genuit
abram nachor et aram. Et est ordo p(ro)posterus.
Aram p(ri)mogenitus et abram ultimus fuit. Et forte
non genuit eos cum esset lxx annorum tempus. S(ed) tunc
cepit generare et suis temporibus eos genuit. In
thare autem finita secunda etas habens s(ecundum) lxx interpretes
annos mille lxx duos. S(ecundum) metodium ccccxl.
S(ecundum) hebraica veritate ducentos xx duos. Et tot
annos d(icit) iosephus usque ad nativitatem thare.
S(ed) usque ad nativitatem abrahe extenditur secunda etas.
Porro aram genuit loth et iescam et sa-
ray et melcha. Et mortuus est aram p(ri)us p(at)rem
suum in hur caldeorum. Et est nomen civitatis ur.
S(ecundum) iosephum ubi et actenus sepultura eius
ostenditur. Hebrei ur ignem vocaverunt. Unde
fabulantur q(uod) chaldei in ignem per quem traiciebant
pueros suos proiecerunt abram et aram quia
nolebat ignem adorare et aram ibi expiravit.
Abram dei auxilio liberatur. Unde d(icitur) Ego sum
qui eduxi te de ur. i. de igne. ut civitate
caldeorum. Thare vero odio habens terram post luctum
aram nec valens sustinere iniurias quas factu-
rant ei ut ignem coleret statuit ei

[illegible]

peregrinari. Et dedit nachor melcham uxorem.
Abre uero saray. Qui et loth fratrem uxoris
in filium adoptavit quia saray sterilis erat.

De egressu thare et suorum de chaldea.
Egressus est ergo thare cum illis ut irent
in terram chanaan. Venerunt usque ad aram
mesopotamie civitatem. lxx ponunt tharan
pro aran quia cum ch aspiratum habent utrobique

in grecum vero non potuerunt. Et ch pro utraque
aspiratione posuerunt. Unde et filium noe chaam
i. cham dixerunt. Inde est quod varie legitur ozeb
ut chozeb rahab ut rachab. Mesopotamia uero
a confluctibus aquis nomen accepit. Meso
enim media potamos aqua. Sicut asyria
dicitur quasi aquis ligata. Et facti sunt dies thare
ccv annorum et mortuus est in aram.

De annis abre post mortem patris.
Dixit autem dominus ad abram. Egredere de
terra tua et cetera. lxxv annorum erat abram
cum egrederetur de aram. Iosephus d(icit) divi-
sit quia chaldeam cum lxx annorum esset domino
iubente ut migraret in chananeam. Si
ergo post mortem patris abram erat annorum
lxxv patet quod diximus quod thare plus quam lxx
annos habebat cum genuit abram. Vel etiam
in illa etate genuit abram. Tunc post
mortem patris erat abram cxxxv annorum.
Aug(ustinus) tamen d(icit) per recapitulationem hoc esse dictum.
Adhuc enim vivente patre cum esset pater clxx
v annorum et abram lxxv egressus est de aram
relinquens ibi patrem et fratrem. Et dum in itinere
iret mesopotamiam dominum locutus est ei ut diceret
se egredere de terra tua et cetera. Non quia iam regressus
esset. S(ed) quia quasi animum revertendi ad eam
habebat. q. d. et in egressus es corpore egre-
dere et mente. Iosephus d(icit) veram esse hebreorum tra-
dicionem qui et annos thare lxx ponunt. Cum
genuit abram et mortuo patre egressum
abram de aram. Et plura cum esse annorum
tunc quam moyses dicat. Sed annos eius putat
ab illo tempore quo dei auxilio evasit ignem
chaldeorum. Ut id ei reputet tempus eta-
tis ex quo confessus est dominum spernens ydola
caldeorum. Etate d(icit) iosephus quod iam recedebat
vita hominum paulatim declinans usque ad moysen
in quo terminum vite quem statuerat dominus confir-
mavit. Centum enim xx annorum moyses
mortuus est.

De adventu abre in terram chanaan.
Tulit ergo abram saray et loth et
animas quas fecerat in aram. i. aram
et que ibi acquisierat et intravit
terram chanaan et venit ad sichem quia cor-
rupte sichar secundum hebreos. Et ad vallem illustrem
quod pentapolis tunc dicebatur a quinque urbibus
sodomorum quod nunc mare salis ut mortuum
d(icitur) quia nichil in eo vivit. Uel d(icitur) mare as-
et nichil in eo mori potest. Asfaltum d(icitur) bitumen
ubi latus asphalti i. bitumen. Vitumen iudaicum
quod d(icitur) iudaicum. quasi erat quasi glutinum

Quia caldei igne et ceteri ydola colebant
et sic omnes erant ydolatrie preter abraam solum

ut vallis sichimis quam multum arboris repit
ibi. Apparuit autem ei dominus et dixit ei. Semini tuo
dabo terram hanc. Qui edificavit ibi alta
re domino ubi apparuerat ei. Inde ut Josephus
plurimis sic ait. Primus presumpsit pronunciare
deum creatorem unum esse auctorem et opi
niones hominum quas ceteri de deo habebant
innovare et immutare prevaluit. Hoc autem intellexit
contuebatur per terre passiones et maris et
ea que contingunt circa solem et lunam et ex
omnibus que circa celum semper eveniunt. Eius etiam
meminit berosus dicens. Post diluvium decima
generatione fuit apud caldeos vir in celestibus
rebus expertus. Inde transgrediens abraam
tetendit tabernaculum inter bethel et hay.
Et item ibi edificavit altare domino et progressus
abram vadens ultra progrediens ad me
ridiem. Quod inserit subticet moyses bre
vitatis causa. ut quod notum habitavit abraam
in damasco. Unde et nomen eius usque hodie est
in civitate damascena habitavit in gloria et vicus
qui ab eo dicitur domus habitationis abrae. Unde nicolaus
damascenus. abraam regnavit in damasco
veniens advena cum exercitu de terra que supra
babilonem dicitur ur chaldeorum. De descensu abrae
in egiptum et reditu eius

Facta autem est fames magna in terra
chanaan et descendit abram in egiptum
timens quod libidine egiptiorum ne eum propter speciem
mulieris occiderent sororem suam dixit esse
et sublata est mulier pulchra valde in domum
pharaonis. abram vero bene usi sunt in egip
tum propter eam. Deus vero desiderium regis
impedivit egritudine et tumultu causarum
cumque pro salute regis sacrificarent sacerdotes
per iram dei hoc accidisse responderunt quod uxori
peregrini iniuria inferre voluisset. Vocavitque
pharao abram et dixit ei. Cur non indicasti mihi
quod uxor tua esset. Ecce uxor tua accipe
XIIII cipe eam et vade. Et precepit rex viris ut
deducerent eum. Erat autem dives valde in
auro et argento et servis et ancillis et iu
mentis. Arismetricam sane et que de astro
logia sunt egiptiis tradidit. Ante eis ignota
erant a quibus post pervenerunt usque ad grecos
Reversus quoque est abraam usque ad locum ubi fixerat
tabernaculum inter bethel et hay. Partitus
quoque est terram cum loth. Cum autem pastores eorum

inter se rixarentur pro pascuis optionem eius
concessit loth. Et elevatis loth oculos vidit
regionem iordanis irriguam et moratus est
in oppidis sodomorum. Abraam vero descendit ad
convallem mambre iuxta ebron et habitavit ibi. Fecit
quoque ibi altare domino. Ebron civitas est que et
cariatharbe dicitur id est civitas quattuor arbe enim
quattuor cariath civitas. Ibi enim sepultus
est adam maximus et abraham et ysaac et
iacob cum uxoribus suis. Mambre aner et
escol fratres fuerunt et confederati sunt abrae. Ita
pre nomine eorum vallis cognominata erat. Ha
bitabat in abram circa quercum ut ebraice
autem radices ad hunc appare quam pro nomine vocavit iosephus.
Arbor illa sicut dicit iosephus usque ad tempus the
odosii imperatoris duravit. Et ei quod
illa fuisse perhibetur que nunc est licet
sit ibi arida tamen medicinalis
est de qua quisquis secum tulerit in
iumentum eius non infirmabitur.
Habitabat abram circa ilicem que vocatur agrodryps
ubi promisit ei deus quod omnem ter
circumstantem. Dabit ei et semini eius Et in
Factum est in illo tempore ut amraphel
rex sennaar id est babilonie et alii Ita
tum a deo processerat. libido dominandi
quod quis civitas regulum habebat. quorum plu
res alicui maiori regi serviebat. tandem
omnes subditi fuerunt monarcho assiriorum.
Erant quinque civitates sodomorum. sodoma.
gomorra. adama sebois bala que et segor
quinque reges habebant. Has subiugaverat
codorlaomor rex elamitarum et tri
butarias sibi fecerat. Et XII annis servierant
in tributo. XIII vero noluerunt dare. Unde
XIIII anno codorlaomor secum assumens tres
reges babilonis et pontis et gentium collecto
exercitu convenerunt in valle silvestri que
erat putei bituminis. qui pro ira dei post
versi sunt in mare mortuum. Et civitates
eorum depopulati sunt. Et egressi sunt quinque re
ges ut pugnarent adversus quattuor qui terga
verterunt. Et ceciderunt plurimi. Et qui remanse
runt fugerunt ad montes. Tulerunt autem
victores omnem substantiam eorum et captivos duxerunt
non loth et substantiam eius. Ecce unus qui evaserat
nunciavit. Hoc abram ebreo id est transi
fluviali quod de transeufrate venerat. Qui
numeravit expeditos id est ab uxoribus vernaculos

suos .ccc.xviii. et tres federatos fratres. Manbre
Aner et Escol. et persecutus est eos usque Dan. qui
est unus de fontibus Iordanis. et ab eo oppi-
dum Dan dictum est. quod nunc Paneas dicitur. Alter
enim Ior dicitur. quibus in unum confluentibus Iordanis
nomen dicitur. et irruit super eos nocte divisis
sociis in tres turmas tormentis trucida-
vit vigilantes per ebrietatem quiescentes non valentes.
effugerunt. et persecutus est eos usque
Hoba. que est ad levam Damasci. et reduxit Loth
et mulieres usque ipsum et omnem substantiam eorum. Per-
rexit autem eis rex Sodomorum ad locum qui dicitur vallis
regia. in via Solime civitatis. vel Salem que postea
Ierusalem dicta est. At vero Melchisedech rex Salem
obtulit ei panem et vinum. quod quidem exponens Iose-
phus ait. Ministravit xenia et exercitui
multa habundantia rex optima simul exhi-
buit et super epulas benedixit deum. qui Abrae sub-
diderat inimicos. Erat enim sacerdos dei al-
tissimi. cui Abram decimas dedit de omnibus
spoliis. Et tunc primum decime leguntur date. Primi-
tie vero ab Abel. Et ait ad eum rex Sodomorum
Da michi animas cetera tolle tibi. Et noluit Abram et
minimum quid tollere exceptis que comederunt
iuvenes. et partibus trium fratrum qui venerant cum
eo. Tradunt Melchisedech
tradunt Hebrei fuisse Sem
filium Noe. et vixisse usque
ad Ysaac. et omnes primo
genitos a Noe usque ad
Aaron sacerdotes fuisse
qui in victimis et oblationibus
ipsis benedicebant. et habebant primogenita

Iosephus in fine libri
sui potentissimum Chana-
neorum quem lingua patria
iustus rex est appellatus
primus deo sacrificium exhibuit
et templum edificavit et
urbem quam Ierusalem dixit
ante Solima vocatam
Chananeis postea expul-
sis primus Iudeorum
Iebuseus in ea regnavit
de quibus postea explicabitur.

Hec post ortum iubilei
hec victoria
tradunt Hebrei
iubileum annum fuisse mirum. post remissionem
captivorum. Iubel enim interpretatur remissio vel in-
cipiens. Unde iubileus remissivus vel incipiens.
Ob hoc autem [fuerit] quinquagesimus quia tunc erat
Loth. ut quidam dicunt. annorum vel tunc erat
quinquagesimus annus ex quo dominus locutus est Abre
in via vel ex quo egressus fuit de Tharan. vel
Abram puer erat. ... in quibus et Chaldei Zo-
roastre magice artis inventore [repererunt]
Noverat enim quia in temporibus aeris quod fit ex
elevatis vel depressis planetis. semper usque

xenia i. presentia munuscula. similiter in ... amassi... convivis respuere ... celsissimum est

... quidem est quem ... terram lxxv annorum ... Addas l. fuit ... Nono ... post lxxxvi ... erat quando genuit Ysmael.

ad .l. annos ad tempus redeunt. et quod vidit
per in astris voluit imitari in terris. De sa-
crificio Abre et promissione heredis

His itaque transactis factus est sermo domini ad Abram ... ego
protector tuus sum et merces tua magna
nimis. Et dixit Abram. Domine quid dabis michi. Ego vadam
absque liberis. et Damascus filius Eliezer pro-
curatoris mei. iste heres meus. Quasi dicat. Quia in
de promissione. tu desit heres. Ab hoc Dama-
sco autem Damascum conditam. et denominatam
et ibi eum regnasse. Et dixit dominus ad eum. Non
enim hic erit heres tuus. Sed qui egredietur
de utero tuo. Credidit Abram deo et reputatum
est ei ad iustitiam. et quia in spe tantum promittebatur
consuluit Abram signum. non sciret quod hoc fieret
non ex diffidentia. Sed sperando et mortis quidem et
hinc maxime nos invenit videre signum
quod. Et ait dominus. Sume michi in crastino vaccam
et capram. et arietem quemque trimum. et turturem et co-
lumbam. quasi dicat Immolabis michi hec. et omnia sic fecit.
Qui in tollens cuncta hec. divisit per medium
et partes contra se altrinsecus posuit. Aves
autem non divisit. et dum expectaret proprium signum
de modo immolandi. descenderunt volucres super
cadavera. et abigebat eas Abram. Cumque
sol occubuisset. sopor irruit super Abram. et hor-
ror magnus. qui fuit per signum et dominus
ad eum. Scito prenoscens. quod peregrinum futurum sit
semen tuum in terra non sua. et subiciet eos
exterior servituti. et affliget. cccc. annis.
Tu autem ibis ad patres tuos. Generatione autem
quarta revertentur huc. Quasi dicat. Sic exceptis te
regnaturi in terra hac. et semen tuum post
te. Tunc enim pulsus mortuus postquam cccc annos
impleverit promissio mea. Non est intelligendum quod
tot annis fuerit in Egipto. Sed hic vero in
illa afflictione completus est. qui sub Ysidoro ab
illo tempore computat. quo ista Abre promittitur.
Augustinus ab Ysaac nato computat. quia dictum est
semen tuum. Ab anno nativitatis Ysaac
usque ad annum egressionis de Egipto. numerat
cccc. v. annos. Sed scriptura subiciet. v. et hic
sic littera. semen tuum peregrinum erit. cccc annis
sive in terra Chanaan. sive in Egipto pere-
grinum fuit. Donec haberet hereditatem ex promissi-
one dei. Illud autem in expositum. subiciet eos
et affligent. non refertur ad annos. cccc. Quod autem
dictum est. in quarta eos generatione redituros.

Quia ab Adam usque ad Noe. inde usque ad Abram.
inde usque ad David. ... gens
Iudeorum adolevit

fm tribu sacerdotale intelligunda ē. Levi em
genuit chaat qui genuit amram. q genuit
aaron qui eleazar. Cui cū aaron egressus
ē. se dicas. iiij. generationes. iiij. psonas sed
successiones ut tot sint gñtōes quot ees ibi
hr genuit [illegible] hz gñatōes v. sz regi-
e tribu ē. Iudas em genuit phares q esrom
q genuit aram q genuit aminadab q ge-
nuit nason. Cui cū pio egressus ē z fuit ē ca-
liga z appuit regnis qui clibani. transiens ut
divisiones illas. z consumes eas. [illegible]
z timuos puissioñ tre diffinivit ei dns
a rivo coruscā flumie egipti usqz ad eufraten
z ipsos eius nominavit. De fuga agar z ori-
bitur saray n habat liberos et ysmael

xvi Dixit abram. Ingrediar ad ancillā meā a-
gar. si forte suscipia illā filios. Et ingressus
ē ad eam. Que cū concepisset despexit
dnam suā. z abram dissimulabat. Et ait sa-
ray. Inique agis cont me. iudicet deus
int' me z te. Cui abm. Ecce ancilla tua
i manu tua utē ea ut lubet. Affligente eā
eā sarai. illa init fugā. nolens redire i pri-
am suā. qr egiptia erat. Et invenit eā angls
dni iuxta [illegible] solitudia iux
puteum q ē. in via in deserto sur. Cui dixit
ad eā. Vñ venis et quo vadis. Et illa. A fa-
cie dnē mee saray fugio. Cui angls Revtē
ad dnam tuā z humiliare sub eā. z rursu
[illegible] z paries filiū. z uocabis nō ei ismael
[illegible] nō pdcm a dno. qr [illegible] Hic
[illegible] nus eius cont omis z man oim cont eū.
z e regione frm suoz figet tentoria. q
tū de ipo n fr. sz de filio ei credit tū de
gnē ipius hc pdcm ē. qr saracenū ubi
sedibus i certa; gentes quibz hesrut excla
tū ungit; ipugnat z ab omib; ipugnat.
hc aut papue futū erat. sz metodiū qm
imos principes de gnē ismael. qd ē filios
[illegible] forte [illegible]
oreb. s. [illegible] zebee [illegible] egressi sut
de solitudine. cont filios isrl qui victi p ge-
deone retrusi sut i solitudine. [illegible]
[illegible] vo tr in genesi. Hic et ferus ho. hebe-
us sz fara. q sanat onager. [illegible] me-
thodi dcm ē. Onagri z capree a deserto
omē bestiaz supgredient. rabiem z ma-
suetoz nus [illegible] ab eis. [illegible] filiis ys-
mael. futū ē ut exeat ad huc semel
z obtinebat orbē tre p viij. ebdomadas

annoz. z nobis iter eoz uia angustie. qr
prem eoz ysmael vocabut. dd onagru in
sanctis locis inficiet sacerdotes. Fide ē iuxta
bus dormiet. ad sepulc scoz religabut iu-
menta z hc pnequitia annoz qui tuc erut
de quibz d. In novissimis diebz erut hoies
se se amatores z tuc implebit. q dcm ē
p ezechielem. Ipha. fili hois uoca bestias agri
z excitare illas. d. Congregamini z uenite
eo. q sacrificiu mactavi ymolo ub. manducate car-
nes fortiu z bibite sanguinem excelsor. Tu
q loquebat dns cū agar pcussit in ebme
z ipa uidit posteriora eius z ait. Vidi post
ora uidentis me. z appellavit puteu uidetis
z uiuentis qr uiderat eū deus. z q. uita red-
diderat sitienti. ondendo puteu. Adhuc
puteus agar ondit. inter cades z barad
Et cū redisset pepit filiu z uocavit eū ysma-
elem. abm. erat lxxx vi annoz cū nat ē
ei ysmael. sz qnq anni n reputant a natiuitate
eius sz ab exceptōe regnis. De pacto circūcisi
onis z mutacōe nois abre z saray

xvii Postqm vero xc. annoz ee cepat appuit
illi dns d. Multiplicabo seme tuu. z tu cus-
todies pactu meū et hz angelm exponat
pactu. nō ei mutat. diceberis abm ex abba
z ram. q. abera. i. pr excelsus. z addita
ē a lra z dcus ē abha. q. abira. q sonat
pr multaz z subaudit gentiu. Hebrei tn
dicut. q de noie suo tetragrammaton. ē lram
addidit. deus abrahe. q tn sonat. a. ydi-
oma em eoz ē scribe e z sonare a z eqs
i r. lra sp addita ē ca euphonie. Et qr tuc
tpe circūcisionis mutatu ē ei nom. io circūci-
sis ... impon hebrei nomina. Noles i
tam dns. q quodā tractē. ... sim ab aliis
distīgue. iniixit eis circūcisione ... Circūci
dt. ex ub omē masculinu. z circūcidetis car-
nē pputii ui. Infans viij. diez. circūcidet
ta vernaculus q empticius cui caro circūcisa
n fuit pibit aia illa de pp̃o suo. Et cultello
fiet n ē preceptū. ... fiebat cult lapi-
deo post dicemus. Vernaculus q s nutus p. deus ē
a fluendo. victores em hostes victos qs
ad uita suabat. suos dicebat. Vnd v vnu
lat p vinculis. qui nutus ē domi. Empti-
cius q. i pra p. emptus ē. Originalis q ē
sinus glebe f. colonus. Dixit ad abraha ds
so uls. uoberis uxore tua saray. sz sara.
Cui dicut multim nois sit factum. qr cū

Tribus de causis pcepta ē abrahe circūcisio. p. ut p
obediam mandati placeret p cui puaricacoz adam
displicuit. 2o. ut hc signo a ceteris nationibz distingue-
ret. 3o. ut in eo mbro circūcisio q solet libido dnari cas-
titatis obsuada z i pudicicia recidendi cogitet.

iq vna ... hebreos vt ... dnay q ... saray ...

scribet² ꝑ duo .r. m⁹ ꝑ vna ut eq⁹ errat. ß ut dicet² saray q¹ princeps mea. ⁊ q¹ vni⁹ gentis dca ē sara .i. princeps absolute q¹ om̄ gentiu̅ princeps futa. ⁊ attende q̄ q̄ ad nos vidē .i. lr̄a subtracta ē ⁊ nulla addita. ß apud hebr̄s addr̄ .a. ⁊ scribr̄ .e. dr̄a uō q̄ sarai ebyce lepra sonat erraverūt. putātes eā p̄mo leprā vocari. ⁊ ait dn̄s. Et illa dabo t̄ filiū. ⁊ cecidit abrahā in faciē suā. ⁊ risit p̄ gaudio ⁊ applaudēdo putās no centenario nasciturū filius ⁊ sara nonagenaria pariet. ⁊ ait dn̄s. Sara pariet fi̅m ⁊ uoc̄ n̄ eius ysaac. Et ī sp̄ risus a risu s̄ p̄ris. Ecce s̄ a dn̄o pdictū ~~abram~~ n⁹ nasciturū adhuc de duob⁹ lr̄ ⁊ in ueti testamēto de sampsone ⁊ ȷosia. In nouo de duob⁹ tn̄ de ~~Iheſu~~ ⁊ de Iohe. Etiā multiplicatiōm ꝑ ysmael pmisit dn̄s ei. ⁊ cū finit⁹ eē ſmo dn̄i. circūcidit se abrahā ⁊ ysmaelē ⁊ omē familiā suā sexus masculini. abrahā te erat et ~~nonagīta~~ ānoꝝ ⁊ ismael xiii. De trib⁹ angelis susceptis ab abrahā.

Apparuit itm̄ dn̄s abrahe ī conualle mambre. Cūq3 eleuasset oclōs uidit tres viros ⁊ occurēs vnū ex eis adorauit. dr̄. ioseph⁹ tres āglos in hūa sp̄e missos ut vn⁹ nūciaret abrahe de filio suo dn̄o sabulēt sodomā. Eusebi⁹ n⁹ ait. p⁹ oi̅m ꝑphaꝝ abrahe dn̄s dei cū appuiss in figā hūa. voccatiōm gēciū pollicē in filio suo ysaac. ⁊ p̄c apparuit ⁊ ei ~~dn̄s~~ q̄ ⁊ adorauit. ß q̄ nusqm̄ pr̄ appuisse ē in sbā creata. dr̄ q̄ duo angeli appuerūt in designatiōm duoꝝ p̄conū moysi ⁊ helye. q̄z alt̄ p̄ⁱᵐ̄ puet. aduētū alt̄ pueniet. scdm̄. q̄s ī rogauit abrahā ut durerēt ad eū ⁊ paululū comedēdo confortarēt. q̄ assenserūt. festinaq3 abrahā pcepit sare ut de trib⁹ satis simile faceret panes subcinericios. ipē tulit uitulū de armēto optīm⁹ tulitq3 butirū ⁊ lac. ⁊ uitulū assatū ⁊ posuit corā eis. veri simile ē. q̄ pⁱᵘˢ hoīes credid̄r q⁹ xenia pauit. post āglos dei cognouit. de cibo q̄ supserūt p̄e dixi. q̄z in mastucādo sit extenuatus. sicut aqua a calore ignis. Abrahā stabat iux̄ eos. Sara uō erat post ostiū tabnaculi. ⁊ dix̄ angls reuertes veniā ad te tp̄e isto .i. eadē die reuoluto āno ⁊ habebit sara filiū. q⁹ audito risit sara. erat n̄ ambo senes. ⁊ desierāt sare fi̅ muliebria .i. menstrua q̄b⁹ deficiētib⁹ deficit vis pariendi. ſi alt̄ in uenis eēt. n̄ erat impossib̄ ex sene ⁊ iuuene

hūc ordinē ut aug⁹ appbat ī elō. ur̄ s̄ hunc locū. q⁹ audito arguit² eam .s. q̄ prius putauit abrahā eos hoīes ē. tn̄ ī d⁹ se loqrē. ꝑ q̄d sig̃ dn̄e maiestatis. ī eis apparuit. ꝑ prius ī eis n̄ eos ß ī eis deū adorauit. ꝑcaterū pcepit lotiō ped⁹ sigms. ut forte dn̄o instinctu q̄ angeli erāt. tn̄ uideo eos hūe corꝑ hūa. tradidit eis escas.

plem fi ß ambo erant puecte etatis. Adhuc ī ipā sterilis erat. Risit ergo. q̄ dubitauit d. postq̄m consenui ⁊ dn̄s meus uetulus ē uolupti operam dabo. Dixitq3 dn̄s ad abrahā. Qr̄ risit sara. nūqd deo qcq̄ ē difficile. negauit se sara risisse pterrita. Ecce qua intenciōne quis riserit dudicare potuit q̄ corda nouit. De duob⁹ ascendentib⁹ sodomā

Cum surrexisset viri direxerunt oclōs suos cōtr̄ sodomā. ⁊ abrahā gradiebat⁹ simul. ⁊ dix̄ dn̄s. No potero celare ab'hā q̄ gestur⁹ sū. ⁊ ait ad illū. Clamor sodomoꝝ venit ad me .i. pctīm ē clamore. ē culpa cū libertate. cū s̄. quis pctā ⁊ ad libitū pctīm pctat. Pctīm illoꝝ fuit supbia. ꝑ temeritate uite ⁊ hundācia ~~panis~~ panis ꝑ q̄ usq3 ad ignominiosū. sabidinis prouenerūt ⁊ addidit. descendā ⁊ uidebo. vtrū clamorē qui uēt ad me ope compleuerūt. q̄ si nouit h̄c in ex̄ nō relinqt. d. Mala hoīm no ante credite q̄m pbetis. Inde ē q̄d ī dicere ōmē ē sbi notū. punire n̄ pt̄. bn̄ dem ē ſemo te adepu. mr̄ n̄ ē⁹ te adep⁹. Abrahā v⁹ memor filii fris sui. appinquās ait ad dn̄s. nūqd pdes iustū cū īpio. Absit. ē h̄c tuū qui iudicas omnem trā. Si fuerint. l. iusti ī. none pdes ipsos ꝑ eos. ⁊ ait dn̄s dimittā om̄ ipsos ꝑ eos. Aut abrahā q̄ paulatī descendēs ait. si fuint ~~xlv~~ si fuint .xl. Qz si ~~xxx~~ q̄ si xxx. q̄ si .xx. ⁊ ait dn̄s. no delebo eos ꝑ .x. Abiit dn̄s .i. n̄ appuit. postq̄m locutus ē ei. ⁊ ille reuersus ē in locū suū. Veneruntq3 illi duo angli qui fuerant cū dn̄o. ut alii ß quosdā. sodomā usq3 sedente loth in foribus ciuitatis ⁊ expectāte aduētū alicui⁹ hospitis. q̄ occurēs eis adorauit petēs ut declinarēt ī domū suā q̄ renuentes intrare compulit hospicio. Ingressiq3 ill̄ fec̄ conuiuiū. coxit azima ⁊ comederūt. Aut vi ciuitatis a puo usq3 ad sene. uallauerūt domū ⁊ dixerūt loth. educ viros illos huc ut cognoscam⁹ eos. Qui ait. h̄eo duas filias q̄ no dū cognuerūt virū abutamī eis ut libet. tn̄ hīs nichil mali faciatis. q̄z ingressi sūt sub umbra culmīe mei. Mos eīm fidelis erat. ab oī iniuria hospites suos defensare. Qr̄ aut pmisit q̄ dix̄ pctā. ac fuit n̄ consiliū. Consiliū sit nū ē. ut quis faciat leuius. ne ipē comittat grauius. Nullo aut m⁹ quis dz. facē leuius morle ne ali⁹ cōmittat grauius. At illi noluīt

acrisia e. qn hoies hnt oclos apertos et n uidet. q magis fit in alteratoibz ... fit i. aliu q hoies re aliq hz i manu et n uidz h. et e acrisia. dicit acrisia ab a q e sine et ... tu e ut dicit acrisia

et vim faciebat loth uehementissime. Et ecce angeli intro duxerunt loth et clauserunt hostium. illos uo percusserunt cecitate n purtate visus s; acrisia. qua latine auidentia dici possu. q sit no uidere omnia. s; que n e opus. Qua percussi sunt qui querebant elyseum cu esset e eis. et discipli dni euntes in emaus. forte hic m. qz qui m. q i manu tenemus. Et dixerunt angeli ad loth omes tuos educ de urbe hac. delebimus enim locum istum. Et egressus loth ad generos suos. ait illis surgite et egredimini de ciuitate. q deus delebit eam. Non e credendum ut dicit Jo. hns qui dicit loth habuisse alias filias a predictis uirginibus hntes uiros. q submerse cu viris sunt. s; generos uocat futuros generos. Vn hebraica ueritas hz. Egressus e loth ad sponsos q noluerunt egredi. consuetudine enim uxor loth ec dicetes. De subuersione sodomorum

Mane dissimulante loth. cogere apprehenderunt eum cu uxore et filiabz. statuerunt q extra ciuitatem dicentes. Ne respiciatis retro. s; in monte saluum te fac. Cui ex perbate n du plene credens dno. ait. No possum in monte saluari. ne forte apprehendat me malum et moriar. forte senex. frigora montium et laborem uie phorrebat. Est e hic ciuitas prope ad quam fugere sufficio. ut saluer in ea. Et ait dns. Non subuertam urbem pro qua locutus es. Io q dixit. prope uocatum e nom urbis segor. i. parua. Tradunt hebrei hanc uocatam fuisse pro. bala. et post salisam. et mysalam. et post sub mersione alias ... Et in diu .... loth fuit in ea. pepercit ei dns. s; ut dicit Jo. Loth timens consuetum eius terre motum. egressus mansit in monte. Egresso itaq; loth de sodomis pluit dns super ciuitates illas sulphur et ignem. Pluit dns a se ipso ens in terra a se ente in celo iudicans ab imperante. Pluit autem h; ut terra monumentum arescat. sine spe iterum germinandi. Et ita gemino puniuit eos. quos priores peccatores diluuio. Licet enim illi mensuram excederent. tn qui naturale peccabant. Et uniuersos subuertit. qui e primo ... p peccatis pri. in quo punisti e illis ne diu uiuentes inseqrent exempla patrum. Et e. aliqua bonum reum n esse qui gloriosus n e. Pater em pauperem no ec. qui ec rex no pt. Et respiciens uxor loth uersa e in statuam salis. quam iosephus dicit se uidisse et actenus manere

Ysta e ... regio in lacum salsum. et sterile. q dicit mare mortuum. qz nec aues nec pisces in eo viuunt ut in aliis. Dicit iosephus q propter nimietatem eius leuitatis et grauissima in eam iactata referunt. Vn uespesianus quosdam vinctis manibus post tergum iussit in altum proici et omes tamq. vi spiritus repulsi de super fluitabant. Lacus n patitur nec ulla materia sustinet. nisi q bitumine illustratur. Nam omne carens ui ta in profunda mergitur. nec aliqua alia materia n patitur. quin forte tota supnatet. nisi bi tumine illita. p hoies intus uiuentes. Vn q ca rens uita ibi posita mergitur. si qt uiuens aliq arte i miseris sup exilit. lucerna ardens sup enatat. extincta mergitur. Multis locis ma gnas glebas bituminis uomit. Et io lacus alpha ritis vel alphatides dicitur. Dicit et q poma nata in ar boribz circupositis. usq; ad maturitatem coloris sunt uiridis. Matura si incidas fauillas intus inuenies. Vn ut ait iosephus fabula terre so domitice fidem ht. Dicitur et uallis salinarum. fit in sal uel lapides sal. eam inuenit. De incestu loth

Loth autem egressus de segor. mansit in monte in spelunca et due filie eius cu eo. Didicerant autem filie loth consummationem mundi futuram per ignem et suspicate sunt tale aliqd fieri quale in diebz noe. s. ad reparandum genus humanum fuatas esse superstites cu patre. io consilium inierunt. et patris mesticiam et rigorem. vino mollientes. singule singulis noctibz licet virgines susceperunt conceptum ab ignorante patre. hec rep' erunt. Hic tn desup appingunt hebrei. qui in credibile. qz rem natura no patitur. coire quempiam nescientem. ut dicunt nescisse filiam putans fuisse vxorem suam. Dicit q impossibile in defloratione fieri conceptum. Ob hoc antiquitus dicit se filium virginis. Peperit maior filium. et uocauit eum moab patrem moabitarum. Minor peperit filium et uocauit eum amon patrem amonitarum. Moab interpretatur ex patre. hoc nomine in ... aperte publicauit incestum patris. Amon filius populi mei. h; aliquantulum texit. q filius e cui dam de populo meo. Dicit Jo. filias posse ex cusari. qz crediderunt genus humanum defecisse et pietas posteritatis impietatem incestus excusauit. Et hic patrem n excusat. s; infidelitatis eius causa fuit incestus. De eo dicit strabus. Loth inexcusabilis e primum qz angelo n credidit se posse saluari in segor. deinde qz inebriatus e et fuit peccatum causa peccati.

Hoc dicitur ciuitas palme

Tn qz i textu hr pluit dns a dno p' dicit filius a patre sit dixit. dns a dno p' filio

latus hic diuidit iudeam et arabiam q olim fuit ... litudo in uita et aquosa in q. xl. annis fuit filii isr.

quia i defloratione conpiet

Ho. unde ebron ... loth ...

xx°

De peregrinatione Abrahe apud Abimalech regem

Profectus est Abraham de eo [loco]. Gerare
valle Mambre in terram australem. et peregrina-
tus est in Geraris inter Cades. ubi fluxerunt aque
contradictionis. et Sur. loco sororis suae Saram
finxit pro viribus celans propter timorem. Misit autem Abyme-
lech rex Gerare et tulit eam. In quo vis forme
illius miranda notatur quod nonagenaria adhuc
amari poterat. Sed in egritudinem cecidit rex
dei voluntate ne eam tangeret. ut ait Josephus. In
fine tamen huius capituli alia pena notatur quam hic. quia
scilicet deus concluserat omnem vulvam domus Abimelech
propter Saram ne quis scilicet feminarum in domo eius conci-
peret. Medicis autem desperantibus soporatus audivit
a domino hoc esse propter uxorem peregrini fieri. et precepit ei
ut redderet uxorem viro. quia propheta erat. et ille
oraret pro eo et viveret. Statim surgens vocavit
suos suos. et vocavit Abraham et dixit ei. Quid fe-
cisti nobis. Quid vidisti ut hoc faceres. Et ait Abra-
ham. Ne timor dei esset in loco isto. et interfice-
rent me propter uxorem. Alias autem et vere soror mea est
filia patris. Sic distingue. Sui scilicet patris. et non mei.
non patris mei id est qui est meus. subauditur frater. vel
filia patris mei et non matris mee et est sensus sic
patris mei est cognata ex parte fratris mei et
non ex parte sororis. Unde ad. tunc scilicet vero. Soror
mea est a patre suo et non ex matre. sicut cognatos Hebrei
dicebant fratres sive cognatas sorores. Fratrem
vero Aram patrem suum vocavit quia senior eo fuit
secundum usum loquendi quo maiores natu patres vocamus
minores filios. et quia dignior et maior affectio
solet esse propinquior. secundum minus quam secundum maius
propinquam sibi per uterum digniori nomine vocavit
sororem scilicet potius quam neptim. ut finxit eam
filiam patris esse. Nec tamen mentitus est. sicut nec dominus
cum finxit se longius ire. Postmodum cum deo iubente
crediderit hoc dixisse. et ita velator fuit [illegible]
dei. ut Heliseus celavit se videntibus. Quidam
dicunt tamen Thare. mortua matre Abrahe.
et mortuo Aram. duxisse uxorem filii. et ex ea
in uxorem accepta genuisse Saram. Unde et
hic dicitur filia Thare. secundum carnem. et super filia Aram
secundum suscitationem seminis. quia solum masculum reliquit.
Oravit autem Abraham pro eo. et sanatus est. et
uxor et ancille eius pepererunt. Et dedit Abyme-
lech Abrahe munera. et terram ad habitandum ad
optionem suam. Sare autem dixit. Ecce dedi fratri tuo
mille argenteos pro te. Hoc erit tibi in velamen
oculorum coram omnibus qui tecum sunt. id est in memoriam
verecundie. quia in mendacio deprehensa es. Unde

[Margin: Cogitavi. — filia ex parte patris / vel neptis / filia patris mei]

subdit. Exposito. et quocumque [interlinear: quoque idem]. Quocumque perrexeris
memento te deprehensam. Vel elegans est ironia
hoc est in velamine oculorum id est in speciem fumus
quasi dicat. amicus es et vicina funeri et multa es
tamen et me decepisti. Hec est in expectatione
fumus quia matronis expensis solebat. maxime
a iudeis. ut ad peplum emunda ut tegeres faciem
ne ameris.

De ortu Ysaac et eiectione Agar et filii.

Visitavit dominus Saram concepitque et pe-
perit filium. et circumcidit eum Abraham viii°
die. Exinde post totidem dies iudei circumci-
dunt filios suos. Arabes vero post xiii. quia eo
tempore Ismael gentis illius auctor circumcisus fuit.
Et vocavit eum Ysaac id est risum quia risum fecerat dominus
parentibus eius id est gaudium inopinatum. Crevit
puer et triennis ablactatus est. et fecit pater grande con-
vivium. die illa. quia die illa filius primo ac-
cessit ad mensam patris. Cumque sint ludentes [interlinear: Ysmahel et] Ysaac
sedebat maior minore. et in talem matrem
in ludo persecutionem. quia scilicet patre mortuo ultra
iustior maiori dominari. vel ut Hebrei tradunt
cogebat eum adorare luteas ymagines quas fe-
cerat. quod cum displicuisset matri. dixit ad Abra-
ham. Eice ancillam et filium eius. Dure hoc accepit
Abraham et dissimulabat. Cui dixit ei dominus. Audi
vocem Sare. Qui tollens panem et utrem aque
imposuit scapule Agar. et tradidit ei puerum.
Cumque consumpta esset aqua in deserto et puer
deficeret siti. abiecit mater puerum sub arbore
et sedit procul quantum arcus potest iacere. ne videret
filium morientem. et flevit. Et exaudivit dominus
vocem pueri. vel fletum matris pro puero. et dixit angelus
matri. Surge tolle puerum. et aperuit oculos eius
deus et vidit puteum. Deditque puero bibere et
implevit utrem abiit. Crevit puer et mo-
ratus est in solitudine Pharan et factus est
vir sagittarius. et accepit ei mater uxorem
de terra Egipti. de qua nati sunt ei xii filii
principes tribuum suarum. quorum appellatione oppida
pagi et tribus celebrantur. Nabaioth primogenitus
a quo pars Arabie que est ab Eufrate usque ad
mare Rubrum Nabathea dicitur. Cedar secundus
a quo Cedar que est in deserto. Duma sextus
a quo Duma regio. Thema nonus. a quo The-
man que est ad austrum. Cedma ultimus. a quo
Cedema que est ad orientem.

De puteo iuramenti

Eo tempore videns Abimelech multiplica-
tum. timuit eum et venit ad eum cum
Phicol principe exercitus sui. Et ait
Abraham

[Margin: Ysmahel et Ysaac sed. p. et bi. et sic reperiunt lude]

Colonus quasi alius agricola ad cultum colendum. inquilinus quasi alius domus ad tirandum.

Iura michi per deum ne noceas mihi et posteris meis. sed semper facies michi misericordiam quam feci tibi. et duxit eos Abraham ad puteum quem ostenderat deus Agar. quem foderat Abraham ante Agar eiectam. sed servi Abimelech abstulerant illum Abrahe. et fecerat illum in solitudine pro gregibus adaquandis qui longe a mansione eius in solitudine pascebantur. et restituit ei Abimelech puteum. sed in testimonium quod ipse foderit puteum et ablatum restituit ei Abymelech dedit regi vii agnas. et dixit puteum Bersabee id est puteum vii. Sabe enim hebraice sonat vii et ibi ambo percusserunt fedus. Unde et Bersabee dicitur puteus id est puteum iuramenti. Ber enim puteus. sabee iuramentum dicitur. Iosephus tamen dicit Bersabee fedus putei. A quo vero civitas regio dicta est Bersabee. Plantavit quoque Abraham nemus circa puteum et fuit in colonus multis diebus non habitator. Dicit enim Stephanus in actibus apostolorum quia non accepit ibi hereditatem nec spatium pedis. De ymolatione arietis pro Ysaac. XXIII

Post hec dum habitaret Abraham in Bersabee et Ysaac xxv annorum esset dixit dominus illi Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Ysaac et vade in terram visionis. et offer eum ibi in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi. Terra visionis dixit illam partem Iudee que est in montanis. que et ipsa a longe et de ea a longe videtur. quam ab ystoria vallis visionis dicitur. In summitate vero montium Iudee monticulus erat eminentior dictus mons Moria. quem monstravit deus Abrahe ad ymolandum filium. In hoc tradunt Hebrei postea templum factum et altare factum in loco in quo et Abraham altare fecit. et David angelum vidit reponentem gladium in area Ornan Iebuzei. Unde dixit ysaias. Erit mons in vertice montium ad eum fluent omnes gentes. De quo et dominus precepit iudeis ne immolarent in omni loco nisi in monte quem ostenderet eis. Abraham vero de nocte consurgens nemini quod facturus erat indicans. stravit asinum duxitque secum duos iuvenes et filium et iniit iter duorum dierum. Tercio die elevatis oculis vidit locum procul. Hinc probantur illi tunc errasse qui dixerunt eum immolasse inter Bethel et Hay. Locus enim ille non distat a monte Moria per iter unius diei. Et cum accepisset ignem et ligna relictis infra iuvenibus cum asino ascendit solus cum filio. Cui filius Ecce inquit ignis et ligna ubi est victima. Cui pater Deus providebit sibi et nobis victimam. Et statuit aram et lignis desuper appositis adhibuit ignem. Refert autem Iosephus verba patris ad puerum dicentis. quia sicut ex voluntate dei ingressus fuerat mundum mirabiliter. ita ex dei voluntate necesse erat ei egredi mirabiliter quem dominus quidem dignum iudicasset non egritudine non bello non aliqua passione humana vitam finire sed cum orationibus et sacrificiis. animam ipsius ad se reciperet et quod suscitaret eum ob implendas promissiones. et sic Ysaac libens accessit ad aram ut moreretur. Unde hoc Alcuinus dicit. Indubitanter eo filium mactare volebat. laudandus est in constancia offerendi et in fide suscitandi filii. Arrepto autem gladio ut filium ymolaret clamavit ad eum angelus. Ne extendas manum in puerum nunc cognovi quod timeas deum. Non enim sanguine pueri sciebat dominus. sed ut sciret quantum Abraham deum timuerit. Vidit Abraham post tergum arietem inter vepres herentem cornibus quem optulit pro filio. Ut tradit Eusebius dicitur. Sabec hircum erectum ad carpendas frondes | dixit hebreus. arietem sabec id est quasi hircum erectum. et dicit ratbanus non novit eum creatum. sed aliunde ab angelo allatum. Et vocavit nomen loci dominus videt. et usque hodie quando in proverbium dicitur a iudeis in arto positis in monte dominus videbit. quod sicut respexit Ysaac in monte. sic videat nos in hac angustia id est die autem liberationis Ysaac. dicunt iudei prima die septembris. Unde in ea sollempnizant et clangunt cornibus peccorinis in memoriam arietis. Iuravit deus per se ipsum de semine multiplicando ex Ysaac et de terra danda semini eius. Alio die rediit Abraham et reversus est in Bersabee. Nunciatum quoque est ei quod Melcha genuisset Nachor fratri suo filios viii. primogenitum Hus de cuius stirpe Iob descendit. sicut supra scriptum est. Unde erat in terra Hus nomine Iob et Buz fratrem eius. ex cuius genere Balaam qui secundum hebreos dicitur in Iob Helimbuzites. Errant ergo qui dicunt Iob de genere Esau. Quod enim in fine libri eius est. quod de syro sermone translatus sit et quod ipse sit quintus ab Esau in hebreo non dicitur. De concubina vero Roma. susceperat Nachor quattuor filios.

XXIIII Audivit autem de morte Sare Abraham ad convalle Mambre et mortua est Sara cum esset centum xxvii annorum et sepulta est in Ebron in spelunca duplici quam emit Abraham quadringentis siclis argenti ab Effron. supplicantibus pro eo Ethceis id est populo terre. Erat autem spelunca duplex. rupes naturalis et artificialis duas speluncas habens. Non emit Abraham in sepulturam gentis suo. In superiori sepeliebantur viri. In inferiori mulieres. Ubi et Adam et Eva sepulti erant. Non peciit Abraham emendo nec ille vendendo sicut nunc hodie quod emeret. Alia littera. Contra postquam precibus victus est Effron ut sepulcrum venderet. et accipiet argentum. sed cognite Abrahe. Alia littera. quod apud hebreos pro o littera ablata est de eius nomine. pro Effron dictus est Effran. signatur sepulcrum cum non fuisset perfecte venditus. qui potuit vendere memoriam mortuorum. Quod enim perfectum signat.

Hebreus hircum ... sabec. hereticus ... cornibus. et est sabec ... virgula ...

Dicitur Adam non dici duplex quia habet duas speluncas sed propter pluralitatem sepultorum.

Gas chananeae 1. etas in prima thara ante abraham ysaac iacob.

qui emit agrum ut faceret cimiterium. nisi quia
forte sepulti ibi erant prothoplasti. Ideo tamen ef
fron reprehendendus dicitur et io nomen eius mutum per ef
fron effecit dicit. De legatione eliezer in mesopotamiam

xxiiij

Erat autem abraham senex et dixit ad eli
ezer procuratorem domus sue. Pone ma
num tuam sub femore meo et iura m
per deum celi et terre quia non accipies filio meo ysaac
uxorem de filiabus terrarum mearum quas habito. sed ibis
ad cognationem meam et inde accipies ei uxo
rem. Si tamen ex alia noluit aliqua sequi te non te
nebis iuramento. Iuravit quasi suus ponens ma
num sub femore eius. Tradunt hebrei quia in sa
cificatione i. in circumcisione iuravit. sed quia dicitur sub
femore. dicimus eum iurasse in semine abrahe
i. in christo qui ex se nasciturus sciebat. Unde et dixit
Iura mihi per deum celi et terre. Quia tamen sub femore
quem voluit nominavit. Innuit carnem christi. sed ad heredes
futuros. Tulit ergo eliezer x camelos et abiit
ex omnibus bonis domini sui portans secum. quia maxi
mae caritatis eum novit in terra ad quam ibat. Pervenit
quia ad charran urbem nachor. multo tempore et labore
ut dicit iosephus. quia in yeme in mesopotamia est
luti profunditas. in estate aque defectio. in
saltibus latrones. Fecit autem camelos accumbere iuxta
puteum ante urbem et in potos volens inducere.
Cum autem egredientes mulieres ad hauriendam aquam
oravit servus eliezer ut mulier illas inveniret uxo
rem domino sui. si aliqua earum mulieris illius domino suo obediret.
et agnosceret. ut ut aliis negantibus ei aquam po
sceret ipsa preberet. Et ecce rebecca bathuelis filia
descenderat et impleverat ydriam. Aliis quoque

aliis negantibus non grecum in hebraeo

renuentibus se a pregno. aquam prebuit et dixerit
quia et camelis tuis hauriam aquam. et haustam ef
fudens. aquam in canalibus potui dedit camelis.
Ille tacitus intuens eam. utrum ydonea esset domino
suo conspicuit ab ea cuius filia esset. et si locus esset
in domo patris ad manendum. Accepto non sermone
filia bathuel. filii nachor et melche sororis laban
protulit inaures aureas et armillas et dedit ei.
Cucurrit puella in domum matris nuntians que audi
erat. Egressusque laban introduxit virum in hospitium
et destruxit camelos. deditque eis paleas et fenum
et lavit pedes hospitum. et apposuit eis panem.
Noluit autem eliezer comedere donec loqueretur sermones
pro quibus venerat. Cum autem dixisset se servum abra
he et patres eorum et commendasset abraham in mulieribus. ex
posuit eis petitionem abrahe et iuramentum quod ipse

Obiciunt quidem ita fuit ut mira non sint auguria et
sed peteret quod ipso mandato signum sit. augurium non est et cum
exigit necessitas et quod peteret non est temptare deum.

fecerat et omnia sua ad puteum. Et domino exaudi
erunt laban et bathuel. A domino egressus
est sermo abrahe et oro tua. non possumus extra
placitum eius quicquam loqui. Ecce rebecca co
ram te est. tolle eam et sit uxor domini tui. Quia
nondum est. quia iosephus dicit. bathuelem iam defunctum
fuisse. Et virginem in custodia matris et fratris
esse. et de morte patris predixisse puellam. quando
ad puteum cuius filia esset. Et quod moyses vi
quantum noluisse eam non tunc vixisse preterea cum
supra dixit cucurrit puella in domum matris
forte nomine patris. vel potius est mulier quia mandatum
patris de filia tradenda quae ei reliquerat decedens
non exposuit. Potuit enim si ut eam traderet
secundum suo delegasset. Audiens hoc puer abrahe
adoravit dominum qui direxerat gressum suum.
Et protulit vasa aurea et argentea et vestes
dans rebecce. matri quoque et fratri dedit munera.
Surgens mane puer. petiit dimitti pre
dens morem quem fecerat in via et domini senect
tute. Cumque rogassent ut saltem x dies ma
neret apud eos noluit. et dixerunt. vocemus pu
ellam et queramus eius voluntatem. Quibus scisitanti
bus si vellet ire. ait. vadam. et hic per primum tres pro
bus si vellet ire ait vadam. et hic sunt mulieris inquisitio et exinde per viros habitu
sus matris inquisitio et exinde per viros habitu
est ut requireret. et dimiserunt eam. Quod dicitur adductam
est rebecce ad ysaac.

Eo tempore habita rebecce ad ysaac. Et forte deam
bulabat ysaac in gerara et forte deam
bulabat. per viam que ducit ad puteum. viventis
et videntis. Egressus enim erat ad medi
tandum in agro. forte de mora servi. Alii
dicunt ad exercitandum forte laborans in agro.
ut quippiam opus ad seducendum agere. Re
becca vero viso ysaac et cognito quod vir eius
esset. descendit de camelo. et tollens teristrum
ut pallium album et operuit et compsit se. Et
autem teristrum genus arabiae vestimenti mulierum
ysaac vero introduxit eam in thabernaculum matris sue
et in tantum dilexit eam ut dolorem qui ex morte
matris acciderat temperaret. De morte abrahe
post susceptam sobolem de zethuram.

xxv

Abraham alia duxit uxorem nomine cethu
ram nomen appellatum quod interpretatur copulata
est. Dicunt enim hanc fuisse agar. que de concu
bina mortua sara transiit in coniugium de
non copulata in copulatam. ne senex nove
nuptiis lascivisse arguatur. Iosephus vero et dicit
quod antequam misisset pro uxore filii. duxisset
Iuxta hebreos cethuram

ea. et genuit ei liberos sex. Iunioris enim de senectute parentis pater. et separavit eos abraham ab ysaac ad plagam orientalem. terram quam possederat dedit ysaac. aliis vero largitus est munera. filii tamen cethure a nomine libe[?] se sarracenos dixerunt. Obtinuerunt autem primo tritonidem et fenicem arabum usque ad terminos maris rubri. Refert iosephus quod ex uno eorum natus est Aopher qui castra sua struxit in libiam quam posteri eius in historiis ab illo affricam denominaverunt. Dicit quoque Iedeum prophetam qui et metrans dicitur esse historiam iudeorum scripsisse sicut et moyses scripsit quod refert dixisse ab uno filiorum cethure nomine Sirum Siriam nominatam. ab alio vero qui dicitur est afferan affricam dictam. cui descriptis in libiam hercules auxilium tulit. et filiam ipsius nomine etheam duxit. hercules uxorem et ex ea genuit dodorim cuius filius fuit phoron. fuerunt autem dies abrahe .c.lxxv. annorum et senex mortuus est. et congregatus est ad populum suum in sinu suo. et sepelierunt eum ysmael et ysaac in spelunca duplici cum uxore sua sara.

Anno .xl. abrahe. | De ortu regnorum

Assirius alii uxor semiramis ut possit regnare post eum puero filio quem ex Nino susceperat nupsit. et ex eo filium genuit. quam et babiloniam amplificavit. Anno abrahe .lxxv. facta est ei tercia promissio. Anno eius lxxxvi natus est ei ysmael. Anno eius .c. natus est ei ysaac. Anno eius .c.xxxvii. mortua est Sara. Ceterum tunc regnum assiriorum Anno xxv. Sarutus patris abrahe sub belo. et durauit usque ad annum .viii. Sosarmi regis iudeorum per annos [...] per reges [...] usque ad sardanapallum qui primus pulvinaria adinvenit. postquam translatum est regnum ad medos. Regnum sciciorum ab anno [...] Nachor avi abrahe exortum est sub egialeo. et durauit usque ad annum xvii. heli sacerdotis et iudicis israel. per annos sexcentos lxxx. et per reges [...] usque ad zeusippum. postquam iudicaverunt sicyoniam sacerdotes carnii[?] sic dicta a loco. [...] Sicyonia est regio quam plus apta postea peloponnesus dicta est. Usque ab ad abraham ita fuerant in egipto .xv. dinastie. Dinastiam egipcii summam potestatem dicunt. Et nativitate abrahe dinastia sexta decima. [...] sepulsi leges [...]

In iste dicitur balthasar. quia sub eo cessat regnum caldeorum et translatum est ad medos. qui subiecti erant ipsis caldeis. Regnum autem assiriorum et regnum caldeorum in spatio per eos [...] [...] et regnum est .xvm. anno .xxxii. iotobodi [...] et ceteribus quo regnum assiriorum inchoatum fuit sub [...] sardana pallo.

Dinastia. [...] dicitur proprie [...] pontificia de eligendo imperatore sui [...] principatum [...] in maiore illa [...] c. [...] eligebatur in sacerdotum in pastore et durauit [...] in [...] in sacerdotum [...]

optinuerunt. Tebei septimam decimam dinastiam pastores. scilicet reges sic vocati. octavam decimam diospolitani qui et pharaones per reges .xvi. ut patet sub dinastiis. de quibus quorumdam regum. scilicet ad [...] locat scilicet [...] usque ad cambisem filium cyri sub quo ipse primo imperaverunt egipto.

Vixit quoque ysmael [...] annis | De morte ysmael

et mortuus est. Tradunt illum hebrei. dissenteria mortuum fuisse coram cunctis fratribus suis et filiis suis viventibus. Habitavit autem posteritas eius ab euila usque sur. Et autem euila india ab euila nepote. non sic dicta Sur autem est solitudo inter cades et barad extendens deserti usque ad mare rubrum et egipti confinia | De labore rebecce in partu gemellorum

De ysaac generatione. et redit ad historiam.

Ysaac. ysaac .xl. annorum erat cum duxit uxorem rebeccam quam in vetita est sterilis longo tempore. Sed ciens autem ysaac patri suo factam promissionem seminis per ipsum multiplicandi oravit dominum ut quod promiserat impleret. Et concepit mulier duos. Qui in utero cum tamen [...] esse per tempus collidebantur in utero et pueri nullius. [...] poterunt. ludebant ut calcitrabant. Aquila confringebantur. Symmachus in figura sebat. in similitudine navis se gyttino ponderi carentis movebantur. tunc primum vicissim ut alter per alterum videretur. posse perire ad ortum. non per exilitate uteri materni. quoniam uxor gemmos capientis dilatandum est. sic accidisse ut quibusdam visum est. sed tamen ex voluntate dei ita demonstrantis in nondum natis quod futurum erat in adultis. primogenituram. scilicet quam alter habuit per naturam cessisse alteri per gratiam. in posteris et eorum futuram dissensionem. ita tunc figurabat. Credo et iam in utero sanctificatus fuisse iacob. et in hoc motu prefiguratum quod nulla est consensus christi ad belial. Mater vero graviter afflicta nollet concepisse. et fere desperans de partu [...] precit. ut consuleret dominum. Tunc non locus consulendi deum nec modus nec per quos consuleret. ad hoc hic constitutum forte ad montem moria. ubi abraham altare deo fecerat. unde et ymolatis hostiis substratis pellibus eas in cubans per sompnum accepit oraculum. Forte more gentium quae viderat in partibus super eam lauri quam tripode dicitur capiti supposuit. et ramis arboris quae agnus castus dicitur incubuit. ut visiones capitis fantasticas dormiens non sentiret. Vel ad hoc vivente melchisedech consuluit. Quocumque autem modo fecit responsum accepit a domino. Due gentes sunt in utero tuo. et duo populi duarum gentium quae in te postea dividentur. scilicet et pugnabunt. et.

Area [?] thebe unde regnum [?] quae thebani alia in egipto et quae thebei [...] maturi [?] sic est [...] scilicet alia [...] et quae thebite

Iacob ad laban pro [...] coram fratribus et filiis [...] hic ero[?] dividum est qui iacob ex ceptis libris de quibus fuit senioribus habuit.

in Sicilia. Hi tamen et principaliores putant tentamus esse licet inter sunt adiuctores et sunt [...] est ita intelligere in alio.

maior seruiet minori. Quod de paruulis neque
dem est. tum maior semper profuit minori. sed de posteris
Idumei enim. qui de esau fuit erant tributarii
fuit dauid. qui de iacob. Nisi forte intelligatur esau
seruisse iacob. dum persecutus est eum. ut habetur contra
ferro. fornace. auro flagellum domini. Cum ergo duos
peperisset. qui prior egressus est rufus erat. et to
tus in modum pellis hispidus. et dictus ob hoc seyr
hebrei enim seyron capillaturam dicunt. Dictus
est enim nomine proprio esau. id est fortis. Protinus alter e
grediens plantam fratris manu tenebat. quem uocauit
hoc uocans fratrem ad primogenitum. et ob hoc dictus est
Jacob. id est supplantator. Sexagenarius ergo erat y
saac. quando nati sunt ei filii. Uiuebat autem abra
ham et adhuc .xv. annis superuixit. Abraham ergo
preter centum annos quos iam uixerat. nato ysaac
legitur postea lxxv annis superuixisse. Itaque sexage
nario ysaac. restabant adhuc .xv. anni ad uitam
abrahe. Hoc ideo dicimus quia iosephus sic ait. Porro
post mortem abrahe accepit uxorem ysaac. uel post mortem
eius forte appellans. quia iam penitus effecto corpore
generare desiit. Ipse uero textus littere non esse dictum per re
capitulationem indicat. Porro eodem anno quo nati
sunt gemini ysaac. regnum argiuorum exortum est sub
nacho patre ysidis primo rege. quod durauit usque ad
annum .xii. delbore et barach iudicum israel. Durau
it usque ad ultimum acrisium per reges .xiiii. et annos
quingentos .xliiii. Perseus uero cum non sponte interfe
cisset acrisium. tamen timens reliquit argos et trans
tulit regnum apud micenas. Si legis in ysto
riis eorum regnum hoc processisse a nacho usque ad ste
lenum. intellige posteros nachi usque tunc regnasse
et datum regnum danao qui non erat ex genere regio.

De uenditione primogenitorum esau

Porro cum adoleuissent filii ysaac. factus
est esau uenator. et iacob agricola et pas
tor in tabernaculis habitauit. Pater diligebat e
sau. tum quia primogenitus erat. tum quia de uena
tione eius libenter uescebatur. Mater uero dilige
bat iacob. tum pro simplicitate. tum dei inspiratione.
Factum est autem cum coxisset iacob pulmentum lenticule
rufe. Esau lassus rediit ab agro. et ait. De
coctione rufa hac da mihi. quia oppido fessus sum.
quasi dicat. Esurio nec pre lassitudine sufficio in pulmen
tum parare. Qui dixit. iacob uende mihi primogeni
ta tua. Esau paruipendens primogenita. se moritu
rum instanti nisi comederet putans. dedit ei. Postea iacob
pro edulio lentis. et iurauit talem uenditionem
se ratam habiturum. Et quia lenticula fulua est. Ebraice
autem edom fuluum dicitur. ex tunc uocatus est edom
a quo postea dicta est ydumea regio. Erant
autem primogenita quedam dignitates. quas habue
runt primogeniti in cognationibus suis usque ad aaron.
Habebat autem primogenitus uestem specialem. qua
induebatur in sacrificiis offerendis. et receptur[us] fi
nalem benedictionem a patre. Ipse in solempnitatibus in conuiui
is benedicebat minoribus. et in dapibus duplam partem
recipiebat ciborum potuum. Tradunt enim quod in
diuisione hereditatis similiter duplum recipiebat.

De descensu ysaac in geraris. XXVI

Orta autem fame dum uellet ysaac ire
in egiptum. ex precepto dei mansit in ge
raris. et ob amicitiam abrahe receptus est ab
abymelech. et ad exemplum patris dixit de
uxore sua. soror mea est. Forte post dies plu
rimos. uidit abimelech per fenestram ysaac io
cantem cum uxore sua. et accersito ait. Quare impo
suisti nobis. et est hic imponere uerbum absolutum. id est in
positura et dolum facere. et est sensus. Quare nos de
cepisti. Cur mentitus es sororem tuam esse. Po
tuisti si nos inducere grande malum. Si quis
cognouisset uxorem tuam. a uiro liberam esse putans.
et ait ad populum suum. Qui tetigerit huius hominis uxorem
morte morietur. Per recapitulationem uidetur hoc dictum.
Solo enim .xx. tantum uixisse abymelech. scilicet post uendi
tionem predam. Seminauit ysaac in terra illa et
xij inuenit centuplum estimatum. id est estimauit. quia
recordabatur olim de semine iacto se centuplum
recepisse. Licet de antiqua spe hoc esse potuit. sed
forte in omni genere opum centuplatus est. Unde
alia litera habet. inuenit in illo anno centupla. Ob hoc
inuidentes ei palestini. puteos quos foderant
pater eius. obstruxerunt implentes humo. Et ait
abimelech timens eum. dixit ei. Recede a nobis
quia potentior nobis factus es. Et recedens ysaac uenit
in agrum. qui dicitur phara. id est conuallis. et habitauit
iuxta alueum. per quem torrens quandoque influebat. et
eruderauit ibidem puteos. quos olim ibidem
foderat pater suus. sed eo mortuo obstruxerant
eos philistei. Et cum inuenisset aquam uiuam
iurgati sunt pastores gerare. aduersus eum dicentes.
Nostra est aqua. et ob hoc uocauit puteum eseon. id est
calumpniam uel iurgium. Et recedens inde fodit et
alium puteum. et pro illo quoque iurgati sunt. et ob hoc ap
pellauit eum sitanam. id est inimicitias. utrumque putei
hoc dicit ~~iosephus~~ opus in personam reliquit.
Soles contendere cum indigenis. expectans bone
uoluntatis eorum rationem et licentiam. Profectusque

Nota hic quatuor modos pene mortalis in comestione. Primo uile
cibum auide comedendo ut esau lenticulam scilicet primo parentes
helana auide. Secundo delicata cibaria petendo ut filii israel in de
serto et ideo perierunt. Tercio ante horam comedendo ut yonathas. unde
plaga facta est in populo. Quarto iniuste cibos delicatos preparando ut
duo filii hely ophni et fincees et ideo perierunt. Unde et qui homo super
fluum comedit quod uenit meo et aliis est ... desp
uat in libro

inde. fodit item alium puteum. pro quo non contenderunt. Ob hoc vocavit eum rohoboth. i. latitudinem quia dilatavit eos creverat super terram. Et ex illo loco ascendit in bersabee. Et apparuit ei dominus nocte dicens promittens ei quod et promiserat patri eius. Et edificans altare invocavit nomen domini. Et precepit filiis suis ut foderent puteum. Veri simile quod eruderaverunt filii abrahe puteum. Eo tempore venit ad eum abymelech et phicol dux militum. et inierunt inter se fedus firmaverunt. Eadem die redierunt ad ysaac pueri nunciantes de puteo quem foderant quod invenissent aquam et appellavit eum bersabee. i. puteum satietatis vel habundancie. Et imposuit nomen urbi usque in hodiernum diem. Et nota quod in modicis vocis stridulo in scriptura hoc nomen differt a nomine quod olim abraham ei imposuit. Sabee enim per syn ebraice est septem. septimum ut iuramentum sonat. Et asperius astrictum scribitur nunc per syn cum satietatem sonat et mollius sonat. Eo tempore foroneus filius ignathi et mobes primus grecie leges dedit et sub iudice causas agi instituit. locumque iudicum destinavit et nomine suo forum appellavit. Soror ipsius ysis in egiptum navigavit. et quosdam apices litterarum tradidit egiptiis. De agricultura etiam multa docuit eos. Unde cum yo. diceretur ysis ab eis dicta est. quia in lingua eorum terra sonat. Et ob hoc post mortem in numero deorum recepta est. Filius enim foronei qui apis dictus est eo tempore in egiptum navigavit. quem quidam virum ysidis dicunt. et postea ab egiptiis deificatus est et serapis nominatus. De uxoribus esau.

Esau vero quadragenarius duxit uxores Judith et basemath filias potentum virorum inter chananeos semet ipsum dum faciens in parte uxorum. Que cum ambe offendissent animum ysaac et rebecce et licet nollet ysaac parvulos suos misceri cognationi tamen melius flere decrevit. De benedictione iacob. xxvi.

Senuit ysaac. et videre non poterat. Et dixit ad esau. fac mihi cibos de venatione tua ut comedam et benedicat te anima mea antequam moriar. Egresso esau dixit rebecca ad iacob. Sic et sic audivi patrem tuum loquentem cum esau fratre tuo. Affer ergo mihi duos edos optimos. ut faciam escas patri tuo quas libenter vescitur ut benedicat te pro esau. Abiit ille et attulit dedit que matri. Que cum parasset cibos induit iacob vestibus esau. vestibus valde bonis quibus ut diximus primogeniti utebantur. Timebat non iacob ne deprehensus a patre. susciperet maledictionem pro benedictione. Porro matris pelliculas hedorum manibus et collo eius circumdedit. ut similitudinem pilosi fratris exprimerent. In aliis enim quam similimi erant tanquam gemelli. Acceptos quoque iacob cibos intulit patri dicens. Ego pater mi. Ego sum esau. Comede de venatione mea. ut benedicat mihi anima tua. Cui ysaac accede ad me. et tangam ut probem. utrum tu sis esau an non. Qui palpato ait. Vox quidem vox iacob est sed manus manus sunt esau. Cum autem comedisset et hausisset vinum. osculatus est filium et benedixit ei dicens. Det tibi deus de rore celi. et de pinguedine terre habundantiam frumenti vini et olei. His tribus solet omnis fertilitas terre intelligi. per frumentum cibus. per vinum potus per oleum pulmentum. Et addidit. Serviant tibi tribus. Esto dominus fratrum tuorum. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Nota quod ea que in benedictionibus sunt promissa. habundantia. potentia. ~~primogenitura~~ primitus sunt temporis. secundum litteram vero benedictio fuit. et ideo in benedictionibus sacerdotum verborum solet dici. Benedixit autem iacob secundum litteram ubi non secundum intentionem patris. sicut episcopus ordinat alienum quem putat suum. et est ordinatus. Vix sermonem impleverat pater. egresso iacob venit esau cibos inferens patri. petens ab eo benedictionem. Expavit ysaac vehementer et in hac extasi vidit in spiritu a domino esse factum. et ideo non irascens sed confirmans quod fecerat. ait Venit frater tuus fraudulenter et accepit benedictionem et erit benedictus. Cui esau. Iuste vocatus est iacob. en altera vice me supplantavit i. bis decepit. Prius primogenita prius subripuit. Cumque et ipse benedictionem a patre postularet. et patri hesitanti in quo ei benediceret. vehementer instaret motus ysaac ait In pinguedine terre et in rore celi desuper erit benedictio tua. Et ita fuit. ydumea enim pascualis est. et addidit iphan de postis eius. Vives gladio i. bellicosus eris et fratri tuo servies. Cum scilicet ydumea facta est tributaria domui david. Sed veniet tempus cum excuties iugum eius de cervicibus tuis. hoc factum est cum rebellaverunt ydumei nec esse sub iuda. De fuga iacob in mesopotamiam. De scandalo iacob et esau

Oderat ergo esau iacob. et dixit in corde suo veniet dies luctus i. mortis patris mei ut occidam iacob. Nunciata sunt hec rebecce i. eodem spiritu sensit rebecca cogitationes esau

Nota d. Ego sum esau. Quod per ... et benedictio sit ... esau. Nota ... sicut ... de ~~iohannes~~ et helia non per se sed in similitudine

quo intimuerat iacob fraudare frem. Heu
sat. g°. iacob de medacio in prem. & dolo in
frem p iussione mris. Mater uo p famili
are consiliu spc sci. Que ait ad iacob. fuge
ad laban frem meu & esto ibi donec quiescat
indignacio fris tui. Id uo absq licentia pris
fiet. ait rebecca uiro suo. Si accepit iacob
uxore de filiab; heth nolo viuere & aduocatis
ysaac. iacob bndixit ei. & pcepit ei ut iret i
mesopotam. accipe s' uxore. de filiab; laban
v xxviii Videns aut esau. q offendisset prem suu. p nup
tiis alienigenaz. iuit ad ysmaele patruu
suu. accipe s' uxore filia eius malech soror
nabaioth uterina. absq hiis quas prius hebat.
Igit egressus iacob de bersabee pgebat aran
p cananea uo iter faciens. timuit incolas tre
illius. q ut ait iosephus cananei erat i deuoti
ysaac. p oribz bellis eius ualde genuati. metu
cu cariatirm cepiss. ccc qm scipue laborauat.
Timuit g°. iacob aps. aliqi puitiale intrare
& sub diuo iacebat. Cu aut tnsiret iuxta. luza.
uespe. vespe. supposuit capiti suo lapide. & ob
dormiuit. & uidit in sopnis scala erectam a
tris celos attingente & ascendentes anglos &
descendentes p eam. iosephus d'. uidit descendetes
p eam figuras. honestiore natura hntes q hoies
& dnm in mxa scale. dicente s. Ego su deus a
braha & deus ysaac. tra hanc dabo t. & semi
tuo. Benedicent in te & in semie tuo oms tbz
tre. Ero custos tuus in hoc itine. & reduca te
in tra hanc. Ordine postero usus e dns
Prius em in ppa psona custodiuit iacob post
sub iosue. dedit semi eius tra illa. In fine
tpm in xpo de iacob bndic sut oms terre
Euigilans iacob ait. Vere dns e in loco isto &
ego nesciebam. Terribil' e locus iste & e dom
dei hic & porta celi. & pphauit de lege & te
plo & passione x. q in terra illa futa erat.
Terribil' e em lex. domus dei e templu. pas
sio x. apcio porte celi. Et lapide. q suppou
erat capiti suo erexit l' in titulu .i. i comedacte
memoria. huius uisionis. Et libauit sr illu
oleu dno vouens dno hui apparuerat ei. sep
s' ee in deu & lapide .i. locu lapidis. sp s' ho
rabile ee. & in reditu decimas & hostias.
se oblaturu ibi & urbe prima & horada de
creuit. Vocauit eam bethel. i. domu dei ut p io
sephu .i. hostia dei. Prius em Iebus. a iebu
seis.

Solima luza. bethel iosolima iebus helia
urbs sce. ut in d'. aug salem.
Hic hoc pdicati greges ad aquas
qui eam condiderant vocabat. Post luza .i.
nux ut amigdalus. q cu l' fulcimina iacent.
radix amigdalina inuenta e. yl forte copia
hui gnis arbor i est XXIX
Procedes g in mesopotamia longo tpe
tpe uenit i charan. & uenit ad puteu in
ag°. optu lapide gndi. iuxta q tres greges
accubabant. Cuq dixisset pastorib; ut adaq
rent greges & ad pastu reducent. acceperit.
moris ee ibi n amoueri lapide donec oms
greges ducerent. Cuq paciaret d' laban
ualet. inquit pastores. Et ecce rachel filia
ei cu grege suo. Que cu venisset amouit ia
cob lapide. ab ore putei. Patet. q n solus
iuit iacob. & adaquauit grege eius. Et i
dicans se cosobrinu eius osculat e ea. Que
nunciauit h pri. Qui occurres duxit iacob i do
mu sua. & audita causa fuge dixit ad eu. Os
meu & caro mea es io secure lateb' ap'. me
Tande cura gregis eu hre decreuit. Post mse
uo dedit iacob optom mitedis p scute pastoli
Habebat au laban duas filias. De duab; uxoib; iacob
lyam lippa oculis. & rachel venusto aspu
Quam diligens. iacob ait. Quia e vii. anis
p rachel. Seruiuit g°. p rachel. vii. anis. & vi
debatur ei pauci dies p amoris magnitudie.
Licet dem e pui. q desideranti aio n ipa uelocitas
tarda e. Sz dem e pauci. q uidebat ei re
ta amabile. diebus paucis emisse. loge pli
bz anis seruiuisset ei p ea. plus qm ea caret.
Vt dies uot labore dier. qui uidebat ei p
uulus. q labore leuigabat amor. Copleto
septi°. fecit laban nuptias genero suo. Vespe
au fco subintroduxit lya. dans filie ancilla
noie zelpha. iacob u°. ut d'. iosephus p ebrie
tate & nocte lye coniunctus e. Sic fco apud
laban de iniusticia conqrebat. Qui dedit ueniam
venia postulas. moris ee l' assereres. mino
res an tradi ad nuptias. Sz p° alios sim
quosda vii anos se datur ei rachel. laudatur
cam ptelati tpis. d. se n libuit. filia ad chana
neos missura cu & dolet. de sorore pmam
ageret. q ea illuc direxisset. Ios u°. d'. errasse
illos. qui dixerunt p° vii alios anos rachel tra
dita. Sz p° vii dies couiuiorz. q d. q. pbare
sr alia inducta sposa fas n erat. Quib; finitis
iacob optatis potit nuptiis amore sequetis
priori ptulit. Seruiens p rachel aliis vii.
annis. De iii. filiis lye & filiis ancillarum

sacramenti sedem ioseph

[D]ominus autem aperuit vulvam Lye sorore ste-
rilitate [gloss: maneute] ut amore viri fecunditate
consequeretur. Que peperit filium et ait Vidit
dominus humilitatem meam i. vilitatem erga virum.
et ideo vocavit filium Ruben i. visionis filium. Rur-
sus peperit alium et ait. Audivit dominus me haberi
contemptui. et ideo dictus est Symeon i. auditio.
Peperit tertium filium et ait. Copulabitur mihi vir
meus quia addidi ei filios. et ob hoc dictus est Levi
i. additio vel firmator. Peperit quartum et ait. Modo
confitebor domino. et ob hoc dictus est Iudas i. con-
fessio. Cessavitque parere. Unde Rachel invi- xxxv
dit sorori et ait [gloss: ad iacob da michi] liberos. alioquin moriar.
Cui ait. Numquid ego pro deo sum. Et illa Si non de
me saltem de ancilla mea. et dedit ei Balam in co-
niugium non in uxorem sed ut ei nuberet. Peperit Ba-
lam filium. et dixit Rachel Iudicavit me dominus
i. adequavit me sorori mee. et ob hoc dictus
est puer Dan i. iudicium. Peperit et alium et ait Ra-
chel. Comparata sum sorori et invalui. et hoc ob dictus
est puer Neptalim i. comparatio vel dilatatio.
Lya quoque tradidit viro [gloss: Zelpham] que peperit filium et ait Lya
Feliciter. et dictus est puer Gad i. felicitas.
Peperit et alium et ait Lya. Beatam me dicent gen-
tes. et dictus est puer Aser i. beatus. [H]is
temporibus factum est diluvium particulare in Achaia sub
Ogige rege qui urbem que nobis Athene innotuit
Eleusinam nominavit. Tunc et apud lacum Tritonidis
virgo apparuit quam Greci Minervam dixerunt. Hec
plures artes adinvenit et maxime lanificium.
Et dicta est Pallas a Pallene insula Tracie
in qua nutrita est vel a Pallante gigante quem
interfecit in Egipto. Traditur autem quod cum post diluvium
Ciclades longo tempore obumbrate fuissent aquis
variis ... prima inter eas Delos illuminata est
et ideo Delos dicta quod sonat manifestum. De Ru-
[R]uben tempore messis et cetera. leg. filius Lye.
triticee s. iam collectis ordeis. vel forte
tres collectos a metendo vel colligendo. Dicunt
messis pomorum que prima. messis triticea que secunda
vindemiarum messis que tertia. Hoc in quo tempore re-
gressus ab agro regressus Ruben detulit
mandragoras et dedit matri sue. Cuius esum de-
sideraret dixit. Rachel. Dixit Lye. Da mihi de man-
dragoris filii tui. Opinatur enim quidam hoc genus
pomi in esca sumptum sterilibus fecunditatem parare
quod filium ut apparuit ... Cum enim
mandragora vidisset Rachel huius locutionis decorem
vim et naturam eius diligenter se perscrutatum asserit

dicens. Numquid dicit quod se gratulatum quod ei mandragora
vidisse contigisset. gratulatum quidem pro fructus laudis in locum
et naturam eius. quam prius discernere potuit perscrutatum. Sed non
illa sed que virtutes radicum doceret et pectus liberaret et de
virtute quidem pro Bala non est. Habet eius virtute. quia non statim
concepit Rachel. sed post duos alios Lye prius et Rachel
fortassis concepisse pro pomi varietate et odoris suavi-
tate. Est enim saporis insipidi.

et michi tale repisse mercede. Et ait Lya parum tibi
non videtur quod abstuleris mihi virum. nisi et mandrago-
ras filii abstuleris. Rachel mitigans iram soro-
ris ait. Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris
filii tui. Et occurrit Lya redeunti Iacob de agro. quod
eum mercede conduxisset significans. et concepit nocte
illa. et peperit filium quintum. et ait. Deus dedit
mihi mercedem. quia dedi ancillam viro meo et ideo vo-
cavit filium Ysachar. quod sonat merces. Achar enim
merces pro eo. sic et vocavit eum. quia mandragoris
emerat viri introitum. Rursum Lya concepit
sextum filium et peperit et ait. Mecum manebit ma-
ritus meus. quia genui ei vi filios. Et ob hoc
vocavit puerum Zabulon i. habitaculum In hoc tamen nomine
hebreorum violentus fluxus noctis interpretatur. Postque
peperit filiam Dynam. Recordatus est dominus Rachel
et aperuit vulvam eius. que peperit filium et dixit. Addidit
mihi dominus filium alterum et ob hoc dictus est puer Ioseph
i. augmentum. De mercede Iacob et diversis coloribus

[F]initis xiiii annis servitutis virginis et fetibus
eius dixit Iacob socero suo. Da mihi uxores
et liberos ut revertar ad terram meam et ait
Laban Inveniam gratiam in conspectu tuo. ut ad-
huc serves mihi vii annis et constitue mercedem quam
dabo tibi. Experimento enim didici quod propter te benedixerit mihi deus et
domui mee. Et ait Iacob Iustum est ut aliquando
provideat domui mee. si feceris quod postulo ad huc
pascam pecora tua. Separa greges tuos varios
et sparsos vellere et trade in manu filiorum tuorum.
unicolores vero trade mihi. et quod ex unicoloribus na-
tum varium fuerit. sit merces mea. et quod unius coloris
tantum. Respondebitque mihi cras. i. in futuro iustitia mea.
Quod dicitur. Quantum fieri natura. ut alba ex albis nigra
ex nigris nascatur. mecum iusticia mea. dividemus [gloss: cum de]
pro labore meo. quod iustum est videbitur. reddet mihi contra
naturam. Gratum habuit hoc Laban et separavit omnes
diversi coloris. et dedit filiis suis in custodiam. per
unicolores tradidit Iacob. et separavit iter trium dierum
inter Iacob et filios suos. ne quis ex vicinitate [gloss: pecoris]
nasceretur color. Et licet dictum planum est. non quod in
textu legitur. quod Laban unicolorem gregem tradidit
in manu filiorum suorum. quod contrarium ei videtur. quod diximus.
Potest tamen dici eum tradidisse in manum filiorum suorum [gloss: filiorum]
i. nepotum suorum. s. Iacob. qui sub patre opili-
ones erant. Vel per anticipationem dictum est
Unicolores post natum sub custodia Iacob dedit
filiis suis. cum diversi coloris prius dato. Iosephus quoque dicit
usque ad tempus suum confusum hunc locum fuisse. Iacob
vero novam non strophan commentatus contra. naturam
[gloss: i. confusione]

arte naturali pugnavit. Tulit enim virgas virides
populeas quas Hebrei stiracteas vocant, et amigdalinas
et platanineas, quas per loca decorticavit, 13
variumque virgarum fecit colorem. Forte tres erant
canales et tres virgae, tamen eiusdem longitudinis
cum canalibus tulit, cuique canali suam virgam imponens.
Et forte plures in canalibus virgae erant.
Observabat ergo Iacob tempus quo pecora accedebant
et in fervore diei cum ad potandum avida pergerent,
in ipsa aviditate potandi faciebat oves et capras
ascendi, ut tales fetus conciperent, quales
umbras hircorum et arietum super se ascendentium in
aqua ut speculo videbant. Et virgis enim in potis
varius erat umbrarum color. Sic autem omnes
fetus diversicolores fiebant. Et deprehendens dolus
sic temperavit Iacob. Primo tempore cum ascendunt
oves, quia tunc fetus meliores sunt, ponebat virgas
ut in conspectu earum conciperent. In serotina vero admissura
vel in ea que fiebat in extremitate veris,
deteriores sunt fetus, quia in tarde appetentibus
coitum minus viget natura. Et ideo tunc non apponebat
virgas. Et ita que serotina erant facta sunt Laban,
et que primi temporis Iacob. Ut forte serotine admissure
dicta sit in autumpno, quia natura ovium Mesopotamie
et Italie eadem esse traditur, ita ut bis in
anno pariant. Unde poeta: Bis gravide pecudes.
Et cum dicitur quod in virgis conciperent. Dicit Ieronimus hebrei
non ubi cautum expressum possit. Sed est enim
extrema totius corporis concussione in fervore
coitus extinctio. Sed mirum si talem conspecte virginis 13
sobolem fieri in extremo voluptatis. Cum hoc ipsum in equorum
gregibus apud Hyspanos fieri dicatur Ieronimus.
Et Quintilianus matronam accusatam quod ethiopem pepisset,
ex ymagine conspecta hoc accidisse argumentis defendisset.
Et in libris Ypocratis scriptum reperitur quandam
puniendam quia pulcherrimum pepisset, utrique parenti et
suis toti dissimilem, nisi monuisset Ypocrates
que si forte talis pictura esset in cubiculo.

XXXI Dictatus ergo Iacob. Abiit Iacob ad uxores.
Audivit Iacob postquam ergo audivit verba filiorum Laban dicentium: Iacob tulit nostra et
de facultatibus patris facti est inclitus. Et faciem
Amin Laban aduxit quod non esset erga se ut heri et nudiustercius,
maxime Domino dicente ei: Revertere in
terram tuam et ero tecum. Misit et vocavit Lyam et Rachel
in agrum ubi pascebat greges et ait: Pater
vester non est mecum ut heri; et scitis quia tunc mutavit
mercedem meam decem vicibus. Hebrei dicunt decem
annis, sed intelligendum est decem annis vel decem
volutionibus, quia denaria mutatio facta est in sex annis. Dicit

enim Iosephus quod omni tempore quo fuit cum Laban
xx annorum fuit. Soluit autem Iacob tandem septimanam
annorum complere sub illo pro eius nequitia.
Videns autem Laban plures nasci diversi coloris,
dicebat: Deinceps unicolores sint
mercedes tue. Et cum videbat unicolores multiplicari,
mutabat mercedem. Et addidit Iacob:
Deus tulit substantiam patris vestri et dedit mihi, qui in
sompniis ostendebat mihi quales fetus essent nascituri.
Qui et dixit mihi: Surge et egredere de terra
hac. Responderunt Lya et Rachel: Quasi alienas reputavit
nos pater. Numquid residui quicquam habemus
de facultatibus et hereditate domus patris nostri? Sed quicquam precepit
tibi Dominus fac. De fuga Iacob et fedus cum Laban.

Surrexit itaque Iacob cum uxoribus et liberis
abiit. Tulitque omnem substantiam eius et greges
et quicquid in Mesopotamia acquisierat. Reduxit
autem Iacob ut ait Iosephus medietatem gregis
nesciente Laban, qui eo tempore ad tondendas oves
ierat. Rachel vero nesciente viro ydola patris
sui furata est, et secum tulit non ad colendum,
sed quia docente viro sciebat non colenda esse,
sed si deprehenderent, pro consequendo ut ad hec confugiendo
veniam ei impetraret. Iuit ergo Iacob
amne transmisso contra montem Galaad. Et nuntiatum
est Laban die tertio quod fugisset Iacob. Qui assumptis
filiis suis et cognatis secutus est eum vii diebus.
Iosephus dicit Laban post decem dies primum quod
eos discessit Iacob, et filiarum persecutus est eos, et
in colle quodam collocatos invenit eos. Prius dicitur
quia si tunc cognovit die tertio primum ut potuit persequi dierum
ergo cognovisse quia tunc extitisse tertio die vel
ad eum ubi filii pascebant greges, qui separati
erant a Iacob itinere trium dierum ut predictum est. Vidit
autem in sompnis Laban Deum dicentem sibi: Cave ne
quicquam aspere contra Iacob loquaris. Qui consurgens
ait ad Iacob: Quare me ignorante fugisti, et
tunc furatus es deos meos? Consobrinus et gener
et copulator meus. Sed facere non debueras. Et
Iacob: Timui ne violenter filias tuas auferres
mihi, quia tu nec me sed filios sequeris. Quod autem furti
me arguis, apud quemcumque inveneris necetur coram
fratribus meis. Ingressus Laban tabernacula Lye et
ancillarum non invenit. Cumque intraret tabernaculum
Rachelis, illa subito stramenta cameli abscondit
ydola et sedit desuper, et patri querenti dixit:
Ne irascatur dominus meus quia nequeo ei assurgere, quia
iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit michi.
Et sic delusa est sollicitudo querentis. Iratusque Iacob
iurgavit eum, quod pro dilectione servicio xxx annorum

non meruerat. ut ipse omnem supellectilem
scrutaretur. Et ait laban commotus. Omnia que
cernis mea sunt. Et quid possum facere filiis et nepoti-
bus meis. Veni et ineamus fedus. Tulitque
lapidem iacob. et erexit illum in titulum federis
et ait fratribus suis. Afferte lapides. Qui congregantes
fecerunt cumulum et comederunt super illum. Et ait
laban. Tumulus iste sit testis federis nostri.
nec ego transeam illum pergens contra te cogitans
malum. neque tu transeas ad me nocens. nec
affliges filias meas. nec uxores alias super-
ducas. Et ob hoc dixit iacob lingua sua
collem galaad. id est acervum testimonii. Vel cumulum
testimonii. laban autem lingua sua ligar [sedutha vocavit eum]
fimutha. Laban autem de nocte consurgens benedixit
illis reversus in locum suum. Porro iosephus
dicit eos et columpnam in monte statuisse sub cuius
[sub figura] te fine. forte acervum columpnam vocavit.

De muneribus premissis esau. XXXVII

Iacob abiit in itinere quo ceperat. Fuitque ei
obviam multitudo angelorum confortans eum ut se-
curus esset et certus ne timeret fratrem. Iacob
hoc nominavit locum illum manaym. id est castra quia ibi
vidit angelos quasi paratos eum defendere a fratre quem
timebat. Misit autem ab illo loco nuntios ad
fratrem qui explorarent animum fratris. Qui reversi
nuntiaverunt. Esau ecce occurrit cum quadringentis
viris. Timuit autem iacob non de permissione
angelorum diffidens. sed more hominum perturbatus
et divisit populum qui secum erat. in duas
turmas ancillas et liberos earum in priori turma.
in secunda liberas et filios earum. ita tamen quod in extre-
mitate eius posuit rachel et ioseph. quia cari-
ores. Unde et quidam erudierunt putantes
tertiam turmam rachel et ioseph fuisse. Hoc autem
divisit ut si veniret esau ad nocendum
et priorem percuteret turmam reliqua fugiens sal-
varetur. Separabat autem ibidem de hiis que habebat
munera fratri suo queque pulchriora et cariora
et diversorum generum multa. Misit et ea per diversos
nuntios. ponens spatium inter gregem et gregem.
ut ex frequentia munerum se subsequentium multa
esse putarentur. ut muneribus si quid indig-
nationis adhuc esset in esau placaretur. Precesse-
runt ergo munera ipse adhuc erat in manaym.
Consurgensque ante diluculum transvexit uxo-
res et filios cum omnibus ad se pertinentibus per va-
dum Jaboth. Josephus dicit quod pro torrente nomine
Jaboth transierunt. In genesi habetur cum orasset iacob.

timens fratrem dixisse. In baculo meo transivi ior-
danem istum et nunc cum duabus turmis regredior.
forte iordanis erat quem transivit. Et quia ibi calcu-
losus et torrens dicebatur vadum Jaboth. forte
in vicino septentrionis quod iacob iaboth habetur et sic transi-
tu illo sortitum est hoc nomen vadum iacob.

Hoc in vilitatis a iordane in finibus ydumee. iaboth quod transivit iacob

De lucta iacob cum angelo et mutatione nominis

Dum autem precedent turme solus in ripa
fluminis mansisset ut oraret et ecce vir
luctabatur cum eo usque mane. qui levum nervum
femoris eius tetigit et emarcuit. Unde et ia-
cob proponit se deinceps non comesturum ner-
vum. Et ideo ipsum posteritas eius observat. Cumque
ascenderet aurora dixit vir ad eum. Dimitte
me. Qui respondit. Non dimittam te nisi prius benedixeris
michi. Viro autem querenti nomen suum. ait se vocari
iacob. Nequaquam inquit ille appellaberis nomen tuum
iacob. sed israel. quia si contra deum fortis fuisti.
quanto magis contra homines prevalebis. Et ita benedixit
ei mutando iacob scilicet nomen et confortando. ne scilicet
timeret fratrem. Quasi enim contra deum stetit in-
victus fratrem cum ei in sequentibus quia invictus staret
contra fratrem. Josephus dicit hoc nomen israel hebraice
sonare reluctantem angelum sanctum. In hoc autem
nomine hebreorum interpretatur vir videns deum. Is .n.
vir. el nomen dei. ra vero videns dicitur. vel sentiens
videns deum. Hanc autem interpretationem dicit ieronimus non tam verbi
quam violenter factam esse. Illam dicit iosephus in libro
hebreorum se non invenisse. et dicit israel interpretatum ia-
cob sonare princeps cum deo. Hic enim angelum
interpretatum fuisse asserit. Si contra deum fortis
ut princeps fuisti dicit. Vocavitque iacob locum
istum phanuel. id est faciem dei. et ait. Vidi dominum
facie ad faciem. et salva facta est anima mea. id est vitalis
causa et plurimum conservata. Cumque transgressus esset
phanuel ortus est ei sol et claudicabat.

De occursu esau et impetu eius in sychem. XXXVIII

Levans autem iacob oculos vidit esau et cum eo cccc
viros. et precedens utrasque turmas quas fe-
cerat adoravit pronus in terra septies. Cur-
rens autem esau amplexatus est eum et deosculatus
flevit. Querens autem cuius essent mulieres et parvuli. Cumque
accepisset pertinere ad iacob. accessit et deoscu-
latus est eos. Cumque nollet esau munera pre-
missa retinere. se plurimum habundare dicens. ait
iacob. Si inveni gratiam coram domino meo. accipe
munusculum de manu mea. Sic enim vidi faciem
tuam quasi viderim vultum dei. id est angelus potentis-
simum. Non enim ut deum credebat illum et in tanta

Josephus dicit quod luctabatur cum angelo omnibus in manibus. quia cum asti dicerat in peregrinatione. et tunc volebat eum relinquere et ad deum evolare. sed omne obtinuit benedictionem. quod dicit ei. sicut obtinuisti omne apud dominum benedictionem. ita et gratiam obtinebis esau humilitate

q. civitas in qua regnavit melchisedech. sed in ipsa civitas
melchisedeche in eadem regione sit. hic in ierusalem. ad he
breos non regnavit melchisedech in ierusalem sicut dicitur

prorupisse adulterium. Reversus est ergo Esau dehinc illo
in seyr. villam quam de nomine suo sic dixerat. Ia
cob autem inde procedens fixit tabernacula in loco
quem ob hoc. dixit sochot .i. tabernacula. De quo dicit
Iosephus. Sochot usque hodie est civitas transiordanem in parte
sycopoleos ubi gedeon transierat iordanem. et locutus est ad
viros sochot. Sed mirum est. quod dicit transiordanem. cum
iacob secundum quosdam iam deus esset transisse iordanem.
cum esset in sochot. Forte transiordanem. dixit respectu
mesopotamie. de qua redibat iacob. vel. postquam
iam erat transiret iordanem. sed iaboth. Cum enim dixit
super iordanem istum non pertinet nominavit. sed notum fore
minimum iudex indicavit. Abiit ergo de sochot in
salem. scilicet urbem sicimorum .i. in sichem. Et sichem
enim sichimi vel sicimite dicti sunt. et forte bi
nomina erat. vel ut hebrei tradunt moyses
eam tunc tamen salem vocavit. .i. consumatam et per
fectam. quia ibi femur iacob clauditatis sanata
tum sit. Porro iacob emit viginti. agnis partem
agri ab emor rege sicimorum et a filiis eius.
centum agnis. habitavitque ibi. Et erecto altari
invocavit fortissimum deum israel. ¶ De morte
xxxiiii° Emor et sicimitarum et raptu dine et fuga iacob
Egressa est autem dyna ut videret mulieres re
gionis illius. quia ut ait iosephus. sicimitis
sollempnitate habentibus sola transivit ad urbem
emptura ornamenta puellarium mulierum. quam videns
sychem filius regis. adamavit eam et rapu
it et in oppressit virginem. Et conglutinata est anima
eius cum ea. et ait patri. Accipe in puellam hanc
virgine virginem. Egressoque rege cum filio. ad iacob.
filii iacob veniebant de agro et irati sunt ve
hementer. Regi autem querenti uxorem eorum amici
tiam. et societatem ut mutua contraherent conu
gia et sychem offerenti multa. et permitteti
ampliora. responderunt in dolo. Illicitum est nobis
nos federari incircumcisis. sed circumcidimini et eri
mus populus unus. Placuit oblatio emor et
filio eius. nec distulit adolescens. quin statim
impleret. Et intrantes urbem persuaserunt
populo. et circumcisi sunt omnes. Et ecce die tercio
quando gravissimus est dolor vulnerum. symeon et levi
arreptis gladiis confidenter urbem ingressi sunt
et interficientes omnem masculum vincentem et ex
tulerunt sororem suam de domo syche. Ceteri
vero fratres irruerunt super occisos et depopulati
sunt urbem. Parvulos quoque et uxores duxerunt
captivas. Iosephus dicit. Cum esset festivitas et
sicimite requiem et epulis uterentur. in civitate
primis custodiis insistentes. dormientes

occiderunt. Quo agnito dixit iacob. Symeo
ni et levi turbastis me. et odium fecistis habi
tatoribus terre huius. Percucient me et dele
bor ego et domus mea. Dixit autem deus confor
tans eum ait ad illum. Surge et ascende in
bethel. et habita ibi et fac altare deo apparui tibi.
sed prius sanctifica tuos .i. munda tuos a sordibus.
iacob vero convocata domo .i. familia. dum perscru
taretur suos invenit deos laban. ut ait
Iosephus. Rex enim nesciebat, eo quod rachel ce
lasset eos in arbore sub terra. Et ait suis.
Abicite deos alienos. et mundamini. et ascen
damus in bethel. De sichem enim attulerant
ydola et inaures .i. ornamenta ydolorum. quam
pro toto. quam omnia effodit iacob. subter the
rebintum quod est post urbem syche. Tradunt quidam
quod ea tulit david in ierusalem et conflavit ea
in materiam templi. quod fracte dispoliaverat. Porro
terror dei invasit finitimos fugitivos. ne persequerentur
iacob. qui profectus venit in bethel. et edifi
cavit ibi altare. obtulit domino viginti. id quod
prius voverat. Eo tempore mortua est delbora
nutrix rebecce. et sepulta iuxta bethel. sub
therebinto et vocatum est nomen loci quercus fletus
et non quia hic vel quod quercus et therebintus sunt idem.
Ibidem iterum apparuit ei deus et ait. Iam non vocaberis
ultra iacob. sed israel erit nomen tuum. et appellavit
eum israel. Et ecce. patet quod supra nomen premisit.
tamen hic autem imponit ¶ De morte rachel
Egressus inde .i. partu beniamin.
iacob. venit verno tempore ad terram. que du
cit effrata .i. betlehem. Et est anticipatio. prius
enim dicta est effrata. ab uxore caleph. que ibi
sepulta est. Ibique cum parturiret rachel cepit
periclitari. tamen peperit filium. Bennoni .i. filium
doloris. pater vero est circumcidit eum vocavit benia
min .i. filium dextre. Sepulta est ergo rachel in
via que ducit betlehem. et sola inter cognatos
honorem sepulture abrahe habere non meruit.
Erexitque iacob titulum super sepulcrum eius. qui ap
paret usque in presentem diem. Et egressus inde
fixit tabernaculum transturrim ader .i. turrim
gregis. Hunc locum dicunt hebrei. ubi post edi
ficatum est templum. et domus quidam quodam vatica
nio. turris gregis .i. congregationis future ad tem
plum. sed Iosephus ait. locum esse iuxta betlehem. ubi
vel angelorum grex ortu domini cecinit. vel ia
cob greges suos pavit. nondum inde loco relinquens
cumque habitaret. Ruben dormivit cum bala con
cubina patris. quod tamen non latuit iacob.
egredienti autem anima pre dolore pater vero moriens vocavit
filium

Themã metpol' ydumee · v'l ciuitas temanites · et suitan vel baldath suites · herron in finibz ydumee
et arabie · libanus diuidit ydumeã et feniciã · in radice eius oriunt' abbana et pharphar fluentes flumĳ sc' antiochie 18

De morte ysaac et regibz edom

Venit etiã ad ysaac prem suũ in ci-
uitate ebron · et ia mortuã inuenit
matre · sed et mltũ post aduentũ ei' completi
sunt dies ysaac · C lxxx annoz · ut ħ iosephi'
c lxxxv · annoz et appositus est ppló suo plen'
dierũ · et sepelierũt eũ filĳ eius esau et ia-
cob in spelunca dupplici · hic t'minat' p' lib' Io-
sephi · Porro mortuo pre ditati sũt esau
et iacob · ita qd eos t'ra nõ capet · et redĳt e-
sau ad montana q̃ dimiserat · et dca ẽ t'ra
ab edo ydumea · q̃ plus dicebat' bosra · Enu-
merãs moyses vĳ reges illustre / et p'mo usqz ad
ult'm qd uide potuit · ait · Regnauit post
Bale iobab filius zare · de bosra · et hũc di-
cũt quidã fuisse iob pnepote esau · Sz he-
brei cõdicũt · ut ħ dem ẽ · qr d' stirpe nachor
uidet' et in gñ · qd eade t'ra an esau · dca
fuit seyr · Ennumeratis eñi filĳs esau · e-
numerat pncipes horreoz · qui fuñt in t'ra
añ esau · de quibz incipit sic · Isti sũt filĳ
seyr · horrei habitatores t're et̃ · Horreos
eñi expulit esau · ut ħ in palipomenõ · Q'
dca tñ dicũt enacheos ħ reges · q̃ fuñt de
esau in edom · anq̃m filĳ isrl' hũissent rege
s · saul · et dicũt hic enatheom apponit
ab esdra · qui eã scire potuit · In enaceoe
v° istoz ħ de ana · filio sebeon · cui' filiã
duxit esau · q' inuenerat aq̃s calidas in
solitudine · dũ pasceret pris sui asinas · he-
breũ v'm ẽ inuet' iamnum · de q° ut ait
ier' · uarie disputat hebrei · dicũt q̃dã
iamnum maria · qr latũ inuet' in hemo · Alĳ
putãt aq̃s calidas lingua punica · q̃ affinis
ẽ hebẽ hoc noĩe dici · quãs greci termas
uocãt · Alĳ dicũt eũ onageros · asinab' ad
misisse ut inde ueloces asini nascent'
q̃ uoñt' iamnu · Alĳ dicũt iamniũ · associete
diuersoz · qr p'm' equãs asinis fec' ascendi
ut muli nascerent' · Nondũ qr in recapi-
tulacom filioz esau · po' moyses ẽ' noia
ducoꝝ eius ab illo' · q̃ ante posuerat · Sz et
iosephi' · qd amalech filius esau nat' d' concu-
bina · habitauit in pte ydumee · q̃ gabalitis
dicebat' · et dix' ea · amalechite · Hys uo
pt'missis excursum ẽ · ad enarracom iacob ·

Eo tpe pmethe' fr athalantis · p'm' dicit' ẽ
fecisse hoies · tũ · qr de rudibz doctos fecit
tũ · qr ħ fecisse hoi'm ymagines · q̃s arte q̃dã
deambulare fecit · Inuenit ẽ p'm' anulũ
sed ferreũ · et inclusit gemã · vñ et ungulã
uocauit · qr sicut ungues carne sic gema
metallo circudat' · Tradidit aũ ut in q'rto
digito · q' mediciũ uocat ponet' · ad ornatũ ·
dignioꝝ hũc reliquis · d · qr ab eo usqz ad cor
q̃dã uena ptingat · Dicit' et tpe cca ista ·
esculapius i nam inquã pictus erat · dracõ
in greciã uenisse · et agriculturã explicasse
Ceres uo pt' instrumẽta arandi et mẽsurãdi
granũ ad inuenit · cũ plus in arconiis · sege-
tes ponens · et etiã p' acuos nutrirẽt · Iu-
ta grecis de metra dca ẽ · Tunc et thel-
chines victi et ceculees rodum sediderũt · XXXVII°

De sompno et vendicione ioseph ·

Ioseph · c · xvi · annoz ess; pascebat grege
pris sui · Sciendũ qd ante morte ysaac
xii · annis vendit' ẽ ioseph · qd sic pbat' · Sexa-
genarius erat ysaac · cũ natus ẽ iacob et c
lxxx · annoz qñ mortuus ẽ · Ergo c xx a-
noz · erat iacob in morte pris · In uendicõe
aũ filĳ · c · viii · annoz fuit · Cũ eñi iacob ·
ue' ad ioseph in egiptum · c · xxx · annoz erat ·
Sz int' descensũ eius in egiptũ · et vẽdicone
ioseph fluxerũt · anni xxii · Ioseph · n · xvii · annoz
erat · cũ vendit' ẽ in egiptũ · et xxxix qñ Si cõputes xxx ·
ue' ad eũ pr · Redit g° moyses ad id qd pt' qñ stetit corã
miserat · Dũ g° rediret iacob de mesopota- pharaone · et vĳ fer-
mia et nõ dũ venisset ad prem adhuc uiue- tilitatis et duos
te Rachel · Sz ioseph fca ẽ vendicio ioseph famis annos pma
in hũc mo'm · Oderãt eũ fres sui · qr et pre
plus cet'is amabat · Tũ qr in senectute genu-
erat eũ · tũ qr pstancior corpe et sapiencior
erat alĳs · Accusauerat qz fres ap' prem
crimine pessimo ul' de odio in ipm · ul' de coitu De brutis
pecorum ul' sola Ruben de concubina pris · fecitqz
ei pr tunicã polimitã · i · uarã ul' arcu pictã
ul' · ħ aquila · tunicã aspcrgoalẽ · i · talare · ul'
ħ simachũ · tunicã manicatã · i · manicas hñte
tũ alĳ collobĳs utebant' · ut expeditores ess; · Oppinio scd'm
Pt tñ dici manicata manu picta · aut · s · ordine sy ·
supinducta · Cã odĳ tñ maior fuit visio sōp-
nioꝝ · Retulit ei fribz sōpni' qd uiderat · d ·
Putabã nos manipulos ligare in agro · et vros
manipulos adorare manipulũ meũ stare · Q'
dixerũt · Nũq̃d rex nr' eris aut subiciem' · dicõi tuo
· ad · qz sōpnũ pro pnte retulit eis · Vidi q'si so-
le et lunã et stellas xi adorare me · Increpauit
eũ pr et ait · Nũq̃d aũ ego et mr' tua et fres
t · adorabim' te sup t'rã · Potuit h° cõruo
dici qr mr' adhuc uiuebat · tñ n° mr' adorauit

cum quia non descendit in egiptum. Nec pater legitur adorasse
eum quia nec ioseph sustinuisset. Sed fratres adoraverunt
et parentes in filiis. Cumque fratres morarentur in pas-
cendis gregibus in sychem. misit eum pater de valle
ebron ut videret si salva essent circa fratres et pecora.
Cumque non inveniret eos in sychimis secutus
est eos in dothaim. Qui cum vidissent eum procul
mutuo loquebantur. Ecce sompniator venit. Venite
occidamus eum et mittamus cadaver in cisternam
veterem. dicemusque fera pessima devoravit eum.
Ruben autem volens liberare eum dicebat. Non
effundamus sanguinem eius innoxium. sed vivum proicia-
mus in cisternam ne pater et mater amara moriatur.
In luctu. Dicit iosephus matrem adhuc vixisse.
Nudatum autem eum tunica polimita miserunt in
cisternam in qua non erat aqua. et recessit ruben
meliora querens pascua. Dum autem adhuc sede-
rent comedentes panem. viderunt ysmaelitas
venientes de galaad. portantes in camelis aroma-
ta et resinam et stacten. et mirram in egiptum. Dixitque
iudas fratribus suis. Melius est ut vendatur puer
iste ismaelitis. et manus nostre non polluantur. cela-
do sanguinem eius. frater enim et caro nostra est. Et ven-
diderunt eum madianitis. xxx argenteis. Eos-
dem vocat madianitas quos et ismahelitas. Ma-
dyan tamen de cethura filius abrahe. ysmahel
de agar. Et filios de utrisque uxoribus legitur abra-
ham ab invicem separasse. forte separati prius postea
redierunt in unum. et facti sunt unus populus. utriusque
parentis retinentes nomen. vel forte vera est hebreorum
opinio. qui dicunt agar et cethuram unam fuisse
et ita forte nunquam separati fuerunt. Reversus
autem ruben ad cisternam non invento puero et credens
interemptum scissis vestibus eiulabat. Et accep-
to quod viveret quievit. Tulerunt autem tunicam
ioseph et tinxerunt in sanguine edi. mittentes quendam
qui ferret ad patrem et dicerent. Hanc invenimus.
vide si tunica filii tui sit an non. Quam cum cog-
novisset pater ait. fera pessima devoravit filium
meum ioseph. Scissisque vestibus et indutus cilicio
luxit filium multo tempore. Congregatis quoque filiis
ut lenirent dolorem patris noluit eos audire sed
ait. descendam lugens ad filium meum in infernum. Erat
enim tunc in inferno quidam locus lucidus. longe se-
motus a locis penalibus. qui ob quietem et separa-
tionem ab aliis sinus dicebatur. sicut sinus maris
dicimus. et dictus est sinus abrahe. quia et abra-
ham ibi erat in sustentatione usque ad mortem christi.

De ingressu ioseph in egiptum.

Madianite vero vendiderunt in egipto ioseph
putifari eunucho. magistro militie pharaonis.
Alii dicunt archimagiro id est principi cocorum. Machera
enim coquina dicitur. vel securis cocorum. a machera
qua est occidere solet abhorreret a vero. quia apud
plures nationes. dapifer principis honorabilior
fit et nunc princeps militum. Hunc iosephus
vocat petefrem. sed iosephus nondum translatum nomen
asserit. Hic habuit uxorem et liberos. quia io-
seph filiam eius duxit uxorem. Nec de eu-
nuchis regis fuit. qui pueros castrabat.
Sed tradunt hebrei quod videns ioseph elegantem
emit eum ut ei misceretur. Unde et custodiens
ioseph illum a deo infrigidavit. ut deinceps
impotens fuit coire. tamquam eunuchus et
ita quod videntes eum ierofanti aresforum de
more suo eum pontificem elyopoleos. id est do-
mus solis creaverunt. et honoratior erat
quam ante in principatu.

Quod iudas genuit phares et zaram de thamar.

Eodem tempore antequam ioseph venditus
esset. quia hic interserta est per preoccupa-
tionem. Discedens iudas a fratribus suis. iuit
ad virum odollamitem. nomine yram. et acce-
pit in uxorem nomine sue filiam chananei. que
peperit ei primogenitum her. deinde onam. post
selam. Dedit autem iudas primogenito her uxorem
nomine thamar. Fuit autem her nequam id est abu-
tens vasculo uxoris. et occisus a domino id est in-
ventus est mortuus in thoro iuxta uxorem. et dixit
iudas ad onam. ut ingrederetur ad eam.
ut suscitaret semen fratris. In quo patet consuetudo in
lege post scripta. que ante scripturam erant observata.
Qui indignans quod non nasci pueros fundebat semen
in terram id est mutilabat coitum. sic fatigabat uxorem
et percussit eum dominus. Remisitque iudas thamar
ut esset vidua in domo patris sui. donec cre-
sceret sela. Quo adulto timuit eum dare tha-
mar et dissimulabat. Mortua est autem sue
uxor iude. Qui consolatione accepta. post luctum
ibat ad tondendas oves cum yra opilione
suo. Quod audiens thamar depositis vestibus
viduitatis assumpsit teristrum. seditque in bivio
itineris quod ducit thamnam. Hebraice enaim sonat
sed in oculis. sic enim vocat bivium. ubi diligentius
oportet aspicere viatorem quo gradiatur. Quam cum vidis-
set iudas suspicatus est eam scortum id est scortum.
cui dixit. Dimitte me ut coeam tecum. Que
ait. Quid dabis mihi. Et ille mittam tibi hedum
de grege. Et illa. patiar quod vis si dederis
mihi arrabonem. Et dedit anulum et armillam
et baculum quem gerebat pro arra. Ad unum ergo coi-
tum concepit mulier geminos. et abiit recep-
tis iterum vestibus viduitatis. Misitque ei iudas
hedum per pastorem. Qui cum venisset et non invenisset

etiam rediit ad iudam sine pignoribus. Post
tres autem menses dictum est iude. fornicata
est thamar. uterus eius intumuit. Qui ait
producite eam ut comburatur. Que cum duceretur
ad penam misit socero suo pignora sua dicens.
De viro cuius sunt hec concepi. Qui ait. Iusti
or est me. quia non tradidi eam filio meo sela.
Hoc fecit ne periret semen filii mei. Attamen
ultra non cognovit eam iudas. Instante uero partu
duo apparuerunt in utero. et in ipsa effusione
alter protulit manum. in qua ligauit obstetrix
coccinum. et ait. Hic egredietur prior. Illoque re
trahente manum. egressus est alter. Dixitque
mulier. Quare propter te diuisa est maceria. et
ob hoc uocauit eum phares. id est diuisio. Mace
ria autem dicit membranam secundam ut secundinam
qua involuitur puer in utero. quam diuidit in partu
qui est primum. Postea alter egressus est cum coccino
et dictus est zaram. id est oriens. quia primus apparuit
uel quia plurimi iusti ex eo nati sunt. ut hic in para
lipomenon. tam sic regum in primo tercii libri
sic quod in Genesi obstetrix coccinum ligauit in
manu phares qui ab eo quod prius diuiserat
nomen phares sortitus est. forte post coccinum ceci
dit de manu zaram et alligauit phares ut
de similibus gemellis precium distingueret.

De incarceratione Ioseph. xxxix

Igitur ioseph ductus est in egiptum et emit
eum putifar eunuchus. fuitque dominus cum illo
domusque domini sui est credita. Subintulit. Au
dixerunt quia dominus domui egipcii propter ioseph. qui
cum aliud de omnibus non nouerat. nisi panem
quo vescebatur. Post tempus autem quod dicti sunt oculos
iniecit in ioseph. et ait. Dormi mecum. Cui ille.
Omnia sua tradidit michi dominus meus preter te. Quomodo
possum ergo hoc facere. Ymmo et peccare in deum
meum. Accidit autem ut ait iosephus ut publi
ca festiuitas instaret. cui et mulieres interesse
debebant. Que illa egritudine simulauit uiro
captante ob hoc solitudinem et silencium ut ex
oraret ioseph. et apprehensa lacinia pallii
ioseph. ait illi. Dormi mecum. Qui uero
relicto pallio in manu eius. egressus est foras.
Illa contempta se dolens in argumentum fidei
retentum pallium ostendit uiro. dicens. Ingressus est
ad me seruus hebreus. ut illuderet michi.
Ille nimis credulus coniugi. Vinctum ioseph
tradidit in carcerem regis. Fuit autem dominus cum
eo illo et dedit illi gratiam in conspectu domini car
ceris. qui carcere et vinctos custodiendos posuit.
Accidit autem ut pincerna regis et pis
tor in eundem carcerem mitterentur. Et Io

xl De expositione sompniorum pincerne et pistoris

Ioseph ministrabat eis. Videruntque ambo sompnium
nocte una. Quos cum mane uidisset ioseph
tristes. Sciscitatus est ab eis causam doloris. Cumque
accepisset pro sompno dolere. ait. Nunquid non dei
est interpretacio. Et ait prior
pincerna. Videbam coram me uitem. et in ea
tres fundos oculos. s. unde effudit palmites
alii ponunt flagella. ut tres propagines que
inde sunt. et paulatim germinasse cresce. et post flo
res uuas maturescere. Premebamque uuas in
calicem pharaonis. quem tenebam. dabamque poculum pha
ra. Et ait ioseph. Deus dedit in bonum hominibus
usum uini. unde et ipsi libant. soluit lites et
tristicias et bona est eius uisio. Tres propagines autem
tres dies sunt. post quos restituet te pharao
in gradum pristinum. Memento mei cum bene tibi fuerit ut
suggeras regi ut educat me de isto carcere.
quia furtim de terra hebreorum sublatus sum. et hic inno
cens in lacum missus sum. Cui ait pistor. Vi
di quod haberem tria canistra farine super caput
meum. et in superiori me portare cibos qui fiunt
arte pistoria. Auesque comedere ex eo. Ioseph
ait. Duo canistra plena panibus. Vtriusque ob
soniis variisque cibis. qualia solet regibus mini
strari. Et aus hic est canistra condriton. id est panum
sordidorum. et potuit esse. quod in inferiori essent panes sordidi
super quos essent panes primi. De quibus edebat
pharao. Et ait ioseph. Vellem me esse interpre
tem bonorum. Tres dies adhuc sunt. post quos pharao
suspendet te in cruce et comedent aues carnes
tuas. Erat inde dies tercius natalicius erat pharao
nis et inter epulas recordatus pincerne. restituit
eum. pistorem uero suspendit. Oblitusque est pincerna in
prosperis sui.

De sublimatione Ioseph. per expositionem sompnii xli

Post duos annos uidit pharao in sompnis
sompnium putabat se stare super flumium
de quo ascendebant vii boues crasse obese car
nibus et plenis que obesse educatis. Et post alie
vii emergebant de flumine summa confecte ma
cie. et deuorabant priores. Expergefactus pharao
rursum dormiuit. et uidit alterum sompnium. Septem
spice plene pullulabant in calamo uno. Aliaque
totidem uiste exoriebantur tenues et percusse
uredine et deuorabant priores. Territus
pharao conuocauit coniectores. et sapientes egipti.
Nec erat qui interpretaretur. Et recordatus est pincerna
ioseph. et eius suggestione ad regis imperium
eductum de carcere ioseph totonderunt. Vincti
enim in carcere incultum crinium patiuntur. Et ueste
mutata oblatus est regi. Rexque apprehensa eius
dextera. ait. Vidi sompnium nec est qui edisserat
quod sit. Narrauit quod uiderat. et ait ioseph. Sompnium

regis unum est. i. unius sermonis. Quid facturus est
deus ostendit pharaoni. Ecce vii anni venient
fertilitatis magne in universa terra egipti. quos
sequentur alii vii tante sterilitatis. ut oblivioni
detur cuncta retro habundantia. Ad idem spectat
sane boves ascendentes et spice. et sompnii repetitio
firmitatis est indicium. Quia autem iuxta flumen vi
disti. hoc est fertilitatis et sterilitatis ex flumine
materia oritur. Nunc ergo provideat rex virum qui
quintam partem frugum per vii annos fertilitatis congreget
in horrea regis. ut servetur adversus famem fu
turam parata. Pharao utrumque miratus in ioseph et
sompnii solutionem. et discretionem consilii. Huius rei
dispensationem commisit ei. dicens. quod spiritu dei esset plenus.
Ecce iam tria sunt in quibus est spiritus dei. Primo in. spiritus dei
ferebatur super aquas. Secundo in hoc. permanebit spiritus meus in ho
mine. Tercio hic. Tulit ergo anulum de manu sua et dedit
in manu eius et collo torquem auream circumposuit
et fecit eum secundum in regno. Ascendit quoque currum regis
ioseph. clamante precone ut omnes coram eo ge
nua flecterent. sicut coram rege. Hebrei tamen tradunt
preconem non clamasse ad genuflexionem. sed abrech. quod sonat pater tenerrimus. Abba enim pater.
rech delicatus vel tenerrimus. quia et si etate tener
tamen sapientia pater. Et ait pharao ad ioseph. Ego
sum pharao. Iuramentum est. et est sensus. Sicut vivo
ego me esse pharaonem. sic verum est quod dicam. Absque tuo
imperio non movebit quisquam manum aut pedem in
egipto. i. non egredietur quispiam hinc sine nutu
tuo. nec publicis fungetur officiis. Et vocavit eum
lingua egipciaca phatanea. i. salvatorem mundi. quod
grece patiphaleth dicitur. Hebraice tamen sonat. abscon
ditorum inventorem. Et dedit ei in uxorem asenech
filiam putifar domini sui virginem. Triginta annorum
erat ioseph quando stetit coram pharaone. Natique sunt
xliii ei duo filii priusquam veniret fames. Vocavitque
primogenitum manasse. quod est oblivio. dicens. Oblivisci
me fecit deus laborum meorum et domus patris mei.
Secundum vocavit effraim. quod est fructificatio. dicens. Crescere
me fecit deus in terra paupertatis mee. De ingressu
fratrum ioseph in egiptum sine beniamin

Ioseph collegit annonam vii annis. Quibus transac
tis venerunt anni inopie. et clamavit populus ad
pharaonem petens alimenta. Quibus ille dixit. Ite ad
ioseph. Aperuitque ioseph horrea et vendidit egiptiis.
alie et provincie veniebant in egiptum ut e
merent escas. Pecunia vero trahebatur archanis.

Nota. hebrei excusantes ioseph de matrimonio alienigene.
dicunt iob post flagellum duxisse dinam filiam iacob et
ex ea suscepisse filiam. de qua putifar natam esse asenech.

prohibitus. dicunt hebrei quare non potuit diu
sum de mutare ad oculos sit fratres

xlii regis. Audiens autem iacob quod esset vendens in
egipto misit illuc x filios. beniamin domi
retento. Qui ingressi terram egipti venerunt
ad ioseph nec cognoverunt eum. Cumque adorassent
eum et agnovisset eos. durius loquebatur eis. dicens.
Unde venistis. Qui dixerunt de terra chanaan
ad emendas escas. Et ille. Exploratores estis
ut videatis infirmiora terre. et diviso venistis.
Et illi. Non est ita domine. sed servi tui omnes sumus filii
unius viri venimus cum patre est nostro. Alius non est
super. Qui ait. Hoc est quod locutus sum. Explora
tores estis. Impossibile enim est viro ydiote
tales filios esse. cum et regibus talis filiorum copia
valde sit difficilis. Per salutem pharaonis non e
grediemini omnes hinc donec veniat frater vester
minimus. mittite unum ex vobis qui adducat eum.
Timebat enim ne forsitan et in illum aliquid
deliquissent. Tradidit quoque eos vinctos custodie
tribus diebus. Tercioque autem die eduxit eos
et retinens symeonem. ligatisque aliis presentibus
alios abire permisit. qui loquebantur ad invicem
Merito hec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum
nescientes quod ioseph intelligeret eos. quia per interpre
tem loquebatur eis. Iussitque ioseph ministris
ut implerent saccos eorum. et reponerent pecunias
singulorum in saccis suis. datis super cibariis
in via. De reditu eorum ad patrem

At illi profecti sunt veneruntque ad patrem
suum in terra chanaan. et dixerunt ei omnia
que acciderant eis. Cumque frumenta effunderent
singuli invenerunt in ore saccorum ligatas
pecunias. territisque omnibus dixit pater. Absque
liberis me fecistis. ~~ioseph~~ non est super. Simeon
tenetur in vinculis. Beniamin auferetur michi.
In me hec mala reciderunt. Et ait ruben.
Trade eum michi. Duos filios meos interfice
si non restituero eum tibi. At ille. Non descendet
xliii filius meus vobiscum. Interim consumptis cibis
fames eos premebat. et dixit iacob ad filios
Redeuntes in egiptum ut ematis paululum
escarum. Et ait iudas. Si vis nobiscum mittere
puerum ibimus. alioquin non ibimus. Ego suscipio
puerum illum de manu mea requires illum. nisi
ego reduxero ero reus ~~omni~~ peccati omni tempore
Et ait israel. Sumite de optimis frugibus
terre nostre. modicum resine et mellis. storac
tis et stactes et terebinti et amigdalarum
et ferte viro munera. Pecuniamque quam
retulistis. reportate et aliam ad emendos
cibos. Deus autem vester faciat virum placa
bilem et remittat vobiscum fratres. Desinat
si sit necesse est fiante quod volet

c̄dlibz. gummi liquidū. ut arduū. areē greco
q̄ ē manare. [S]tacte ē p̄ciosor terebintina. qͥ
forte exponendo subdit. i. terebinti. Et ē tethi-
mia. q̄ venit de thyo insula. Ceria pyneta q bib-
forte balsamū sic induit. ~~Iosephus~~ et i p̄ͥo
munere. Unguenta balsami ponit et resinā
thauit. Stracten. quidā dicūt speciē resine.
Ead dr in hebreo co nechotā. q̄ sonat ge-
neralr thimiama. i. mysticā p̄ domo the-
chota. qūā tustulerūt domꝰ thimiamatis
quidā domꝰ stiracis. [De ingressu frm
in egiptū cū beniamin.]

[R]Eūr filij iacob. descenderūt in egiptū et
steterūt corā ioseph. Qͥ p̄cepit dispensa-
tori suo ut introducat eos. p̄paretq̄ conuiuiū
q̄r secū erāt comesturi. Illi uo timētes se
introductos p̄ pecunia. quā retulerāt di-
cebāt dispensatori se eandē retulisse et
eis nescientibz repositā fuisse in sacculis
Qͥ ait. pax uobis. Deus uͬ dedit uobis eā
pecuniā quā dedistis in ēo. hēo. Eduxitq̄
ad eos symeonē. parabātq̄ munera donec
ingrederet̄ ad eos ioseph. Cui ingresso op-
tulerūt munera. et adorauerūt i terrā
et accepto q̄ saluus eēt p̄r. Uidensq̄ be-
niamin cōmota ē uiscera eiꝰ. et ingressus
cubiculū fleuit. Lotaq̄ fac̄ egressus est.
et continuit se et ait. Ponite panes. Posi-
tis ioseph seorsū. tanq̄ alienigena. et e-
giptijs seorsū. ut indigene. et frēs seor-
sū ut aduene. Prophanū eñ putabāt e-
giptij. edē cū hebreis. forte p̄ diu̅sitatē cultꝰ.
Dispositisq̄ ioseph frēs. scd̄m ordinē etatis
eorū. sicut in domo pr̄is sedē consueuerāt.
Datisq̄ ptibz mirabāt̄ q̄ ps beniamin maior esset q̄
quinq̄ ptibz excedebat. Iosephus tn̄ dr̄ duplicibz
ptibz honorabat. Uerū aūt stare pt. sͥ. u.
cibor̄ sunt cibos imponens. et de q̄libz du-
plū dedit beniamin. Biberūtq̄ et inebriati s
satiati cū eo. scd̄m ydioma hebreū. P̄cepit xliiij
ꝗ ioseph dispensatori suo. ut implet saccos
et pecuniā eor̄ reponēt ut p̄us et ciphū
suū argenteū in sacco minoris reponet.
Fecitq̄ ē ita. Ortoq̄ mane dimissi sunt.
Tūc dispensator iubente ioseph insecutꝰ
ē eos. et apprehensis eis ait. Pessime fe-
cistis ciphū furati estis. i q̄o bibit dñs
meꝰ et in q̄o augurari solet. Et illi dixerūt
Apud quē inuentū fuit. q̄ rūs moriat̄
et nos simꝰ serui dñi tui. Ille scrutatꝰ
incipiens a maiore usq̄ ad minorē inuenit ciphū
in sacculo beniamin. Illi aūt redierūt ad ioseph
Quibz ait. an ignoratis q̄ n̄ sit similis mei i augu-
randi sciā. Forte loco demū ē. uͬ. ē imputanda me
ratio ~~iudas~~ u̅. supplicabat plurimū. p̄ puero ut
ipm̄ meliorē p̄ p̄uo seruū retineat. q̄r in suā pͥᵐ cū
fide receperat a p̄re. [Qͦ ioseph indicauit se fribz] xlvo

[N]on poterat ultͣ cohibe se ~~ioseph~~ et eiectis
alijs foras cū fletu clamauit. ita q̄ qui
exierāt audierūt. Ego sū ioseph. nolite pa-
uere. p̄ salute uͬ. misit me deꝰ añ uos. Bi-
ennīū iā famis transijt. adhuc .v. anī restāt.
quibz nec arari potīt nec meti. q̄ eminētia flu-
uij inundacōne credit̄ attādisse et adiecit.
Festinate et ascendite ad p̄rēm meū et glām meā
et adducite eū ad me et pascā uos. et p̄corā
ura ne moriamini. et habitabitis in t̄ra gessen
Oculi uͬ uident. q̄ os meū loquit̄ ad uos .i. uiri
eē q̄ loq̄r. Osculatꝰ ē ioseph frēs suos. flēsq̄
sup singulos. Auditūq̄ ē uerbū i aula regis.
Gauisusq̄ pharo dixit ad ioseph. dic fribz tuis
tollite plaustᵃ de egipto ad subuectionem par-
uulorū et uxorum. oīaq̄ ura adducite uobis. Dabo
uobis omnia bona egipti. et medullā t̄re come-
detis. Fecitq̄ ē ita. Dedit ioseph singulis binas
stolas bissinas. Stola dr a stolon. q̄ ē togū. qͥ
talaris. Beniamin uͦ ccc. argenteos et v. sto- vestes
las optimas. Totidemq̄ misit p̄ri. asinos qͥ.
x qui subuehent ex omibz bonis egipti. et p̄-
fectis totidē(?) ait. Ne irascamini in uia. Qui cū ve-
nissent ad p̄rēm dixerūt. Ioseph uiuit et dñā-
i egipto. Jacob euigilās. q̄i de graui sopno. n̄
credebat eis. Cūq̄ uidisset munia q̄ miserat
ait. Sufficit m̄ si ioseph filiꝰ meꝰ uiuit. q. dr̄
penā ut dīa n̄ multū curo si uiuit. uadā et
uidebo eū p̄us q̄ moriar. [De ascensu isrl i egipt]

[T]Ransgressus isrl cū oībz q̄ habebat. venit ad puteū xlvi
iuramenti. et mactatis uictimis deo. audiuit
deū p̄ uisionē noctis. dicente. Noli timere
ascendere i egiptū. faciāq̄ te ibi i gentē mag-
nā et inde reducā te. ~~ioseph~~ q̄ ponet manū
suā sup oclos tuos. Surgens ḡ de puteo iuramti
venit i egiptū cū omī semine suo. Cuncte aīe q̄
ingresse sunt cū eo et egresse de femore eiꝰ.
n̄ q̄ aie sint excedūt. s a p̄te totiꝰ intelligi-
tur ~~lxvi~~ pt ipm̄ i ioseph ē duobz filijs. qui
erāt in egipto. Sunt ḡ oms sil. ~~lxx~~. In
~~hebr~~ tustulerūt lxxv. i lucas(?) sili i actibz
aplor̄. s p̄ p̄ocupacionē dem ee. addit. ~~Iexa~~
et eūdas(?) cū eis .v. filios filior̄ ioseph.

Et in s dna copute̅ tn̄ Jacob ē ~~lxx~~ q̄r cū filij
hye dicant̄ xxxiij. in illa cōputat̄ her i honā. q̄ cū no-
ui(?) fuerūt egiptūm restat. xxxj de filiabz hye intrasse
cū qͥs si numerꝰ dnā ~~xxxj~~ q̄ egressi ē. hoc si addat̄
~~xvi~~ de zelpha sunt ~~xl~~ hoc si addatꝰ ~~xiiij~~ d rachele
sunt sexq̄. hoc si addat̄ .vij. de bala sunt sexq. Jacob
addit(?) fuit lxx.

quia illi duo duas fecerunt tribus. Lucas sequens
scribens actus apostolorum non fuit ausus mutare verbum
~~lxxv~~ quia eorum vigebat auctoritas in terra gentes ipse vero
ad huc ignotus eis erat. Ipsi enim ~~lxx~~ in deuteronomio
transtulerunt. quod israel ingressus est cum animabus ~~lxx~~
Non in his numerari her et onam filios iude. qui
tamen mortui sunt in terra chanaan. Forte in loco de
functorum numerantur due ancille iacob. si tamen et ille
intraverunt. ut more scripture summa numeri ponitur
communis parvum deest. Secundum nos si dinam numerat ~~lxx~~
sunt preter iacob. filii enim lye ~~xxxiii~~ filii zelphe
~~xvi~~ filii rachel ~~xiiii~~ filie bale vii. Secundum nos quoque
tamen ~~ioseph~~ non dum habet nisi duos vestat ut beni-
amin habet x. Sed in libro hebreorum non leguntur nisi
~~ix~~ Cum filii rachel fuerint ~~xiiii~~. Et quia duo ioseph
et beniamin et duo filii ioseph. forte vicio scripto-
rum duo nomina scripta sunt pro uno. Unde magister hugo
asbel etiam in aser et bela divisit. Sed non videtur posse
stare quia in numeris cum familie eorum numerantur vir-
tus mediantis fratris sit. Asbel a quo familia as-
belitarum. Et in ebraica veritate ros et numphim
duo sunt nomina que apud nos viciose iunguntur. forte
ponit ~~quia ioseph~~ pro asbel. asbela io sic divisit.
Quomodo ioseph occurrit patri et induxit eum ad regem.

Premisit autem iacob iudam ad ioseph ut
occurret ei. Qui iuncto curru occurrit in yessem
alii habent ad urbem herouin in terra ramasse. que
tunc yessem. Post thebeis dicta est. a qua thebei
ex legioni pervenit sive mauricius. Alie sunt thebe
unde thebani dicta cum reges fuit exe ea. Dicta
forte ab arsenoe qui primo regnavit in egipto. est urbs herouin. quia heroes egipti eius habebant
custodiam. In finibus tamen illius terra edificave-
runt hebrei cogentibus egipciis urbem thabna, loco
que dicta est ramesse. Post pagus arsenoites dicta
est. quod sonat sine sensu. Sed dicta quoniam sine discretione
utroque sexus cepit imperare egipto. Dixit que ioseph
ad omnem domum patris sui. Ibo et nunciabo pharaoni
vos venisse et viros esse pastores. Cumque di-
xerit vobis. Quod est opus vestrum. dicetis pastores su-
mus nos et patres nostri. Hoc dicetis. ut habitetis
seorsum. ab egipciis in terra optima yessen. quia de-
testantur omnes egipcii pastores ovium quia non conce-
dunt eas. Sed colunt ut hamonem. Ingressusque
xlvi ioseph ad regem. extremos fratrum suorum id est sup-
remos. v. viros statuit coram rege. Qui cum di-
xisset se pastores ovium addiderunt. Non est her-
ba in terra chanaan. Petimusque ut iubeas nos
servos tuos esse in terra yessem. non enim separari
volumus. Sed quem habet patres providencia. Dicitur quia
quando egiptus tempore inopie habundabat. in pascuis
dicimus quia egiptus communiter non tam aliter ~~terram~~ regi-
onum tum habundat in frugibus stellis est in pascuis
et erodus. Pluvior non mora flumine sed terra
tempora totedi impedit. ut sata extinguntur. Pascua
autem nutrit. Post hoc introduxit ioseph patrem
ad regem. benedixitque regi. Inquisitus quoque a rege
de diebus annorum suorum. ait. Dies peregrinacionis
vite mee. ~~c xxx~~ annorum sunt parvi et mali non
pervenerunt usque ad dies patrum meorum. Peregrinus
dixit quia sancti habent vitam pro incolatu habent. mali dixit
quia sapientes accusator est sui. Qui autem dixit parvi
determinavit subdens. non pervenerunt et dedit ergo
ioseph fratribus suis possessionem in optimo terre solo ita
ut manssent. Sed tamen ioseph concessit eis pharao ut
in eliopolitana urbe consisterent. Illic pascua
pastores eorum habuerant. Sciens communiter esse egipciis
separari et se pastores. et michi quod eorum esset istis
dedisse. forte ad teritorium eliopoleos spectabat
terra yessen. De annone pretio frugum instituto

Invaluit fames in egipto. Cumque defecisset precium
emptoribus sustentavit eos ioseph anno illo
pro commutacione pecorum. Sequenti anno cum iam fame
perirent emit omnem terram egipti pro alimentis. ioseph
in subiecit eam servituti pharaonis. preter terram sacer-
dotum quam dederant reges eis. Quibus statuta
cibaria ex horreis publicis debebantur. et ideo non
sunt compulsi vendere possessiones suas. Circa fi-
nem vero sterilitatis. ait ioseph ad populos. En
vos et pecora vestra et terram in manu pharaonis sunt
Accepite vobis trado terram et pecora et dabo semina
ut coletis terram. Quintam partem dabitis regi. In-
reliquas partes permitto vobis. in sementem et in cibos.
Qui dixerunt. Salus nostra in manu tua est. Extunc us-
que nunc quintam partem solvunt regibus egipti et factum est.
quod in legem. De iuramento quod fecit ioseph patri.
Habitavit ergo israel in terra egipti. auctusque
est nimis et vixit in ea ~~xvii~~ annis. Et appropinqua-
verunt dies sui. Et ~~c xlvii~~ annorum. Cumque videret diem
obitus sui imminere. vocavit ioseph et fecit ut poneret
manum suam sub femore eius et iuraret. quod sepe-
liret eum in sepulcro maiorum suorum. quod abrahamum
dicitur in mesendo dixit. ubi mortua est rachel. quasi
excusans se quod non sepelierat eam ubi ipse volebat
sepeliri. Cura fuit sanctis sepeliri in terra in qua
sciebat christum resurrecturum. ut cum eo resurgerent
distat enim abrahamium a calvaria. xxx mi-
libus. Cumque iurasset ioseph conversus israel ad lecti
caput. quod erat ad orientem. adoravit deum. Alii
codices habent. adoravit super caput virge eius vel in ca-
pite virge eius. et utrumque potest stare. Potuit
enim senex habere virgam. ut in hac etate fieri solet.

c minuens s(cilicet) ea adorauit. ut scept(ru)m q(uo)d gerebat
ioseph suscepit don(ec) iurasset. Cu(m)q(ue) iurasset
inminens s(cilicet) capite uertit n(on) du reddite. ado
rauit deu(m). Illo est credendu(m) dicentib(us) q(uo)d adora
xlviii uerit sceptru(m) ioseph. De bn(edictione) effraim et manasse
[I]terum nunciatu(m) est ioseph q(uo)d egrotaret p(ate)r ei(us)
assu(m)ptisq(ue) duob(us) filiis suis illuc p(er)gerat. Au
diens senex uenisse filiu(m) confortat(us) est et sedit
in lecto. Videns q(ue) cu(m) ioseph duos ei(us) filios. ait
Qui sunt isti. Clare e(n)im uidere n(on) poterat. Et
ait ioseph. Isti sunt filii quos dedit m(ihi) d(eu)s hic lo(co).
Et ait iacob. Isti duo mei erunt. Sic(ut) Rube(n)
et Symeon deputabu(n)tur in i. quisq(ue) tribu fac(t)i
Reliq(uo)s quos genueris no(m)i(n)e fr(atru)m suor(um) uocabu(n)t(ur) in
possessionib(us) s(cilicet). Applicuit aut(em) ioseph manasse
ad dextra(m) p(at)ris et effraim ad sinistra(m). Adorans
et petens ut b(e)n(e)diceret eis. Iacob u(ero) in sp(irit)u can
cellauit man(us) in morte(m) dextera(m) supponens. q(uo)d
[illegible] accep(it) ioseph et ait. Non ita conuenit p(ate)r
hic e(n)im p(ri)mogenit(us) e(st). Et ille. Scio fili mi scio
et ille quide(m) erit in p(o)p(u)los. S(ed) minor maior erit.
Et semen ei(us) crescet in gentes. Hoc i(m)pletu(m) e(st)
in ieroboa(m) q(ui) p(ri)m(us) regnauit. Ex ebub(us) et fuit eff(ra)
teus. Et ait ad effraim In te b(e)n(e)dicet(ur) isr(ae)l. et di
cet(ur) in p(o)p(u)lis. Faciat te deus sicut effraim et ma
nasse. Et ad ambos ait. Deus p(at)r(u)m n(ost)ror(um) b(e)n(e)
dicat pueris istis. Et inuocet(ur) nom(en) meu(m) sup(er)
istos. Et n(omin)a abraham et ysaac. Et crescat i(n) multi(tudi)ne
s(upe)r t(er)ra(m). Et ait ad ioseph. Deus reducet uos
in t(er)ra(m) u(est)ram. Do t(ibi) p(re)ter fr(atr)es tuos. siccimam q(uam)
tuli i(n) gladio et arcu meo d(e) manu amorrei.
Sane etiam emerat agnis. Et a rege emor
S(ed) cu(m) p(er)ierit siccimitae debuerat d(e) aufri p(ro)tes
tatiue se(m)p(er) ea(m) obtinuit. De b(e)n(e)d(ictionibus) (fili)or(um)
[C]onuocauit au(tem) iacob filios suos et ait. Illis
congregam(ini) ut ut annunciem q(ue) uentura
sunt in dieb(us) nouissimis. Ad l(ite)ram de di
stione t(er)re et de statu eor(um) futuro (pro)phauit. ap
tissime de x(rist)o. uero et aduentu. De Ruben.
[R]uben p(ri)mogenitus meus fortitudo mea i(d est) p(ri)mo
genitus i(n) ete robust(a). p(ri)ncipi(u)m doloris mei
i(d est) sollicitudinis et filios meos. Hic habet alia ca
pitum sibilis in ino. Prior i(n) donis maior i(n) i(m)perio
supple esse debueras. effusus es s(icut) aq(ua). i(d est) i(n) ui
te libidine. n(on) crescas q(ui)a ascendisti cubile p(at)ris
tui. ut. ita distingue. effusus es sicut aqua
n(on) crescas q(ui)a ascendisti cubile p(at)ris tui. Ac si
diceret. Lege p(ri)mogeniti honor t(ibi) p(re) aliis debe
bat(ur) et duplicitas in possessione. S(ed) sufficiat tibi
p(ro) o(mn)i tuo pars ut aliis. Non s(ic). S(ed) excresces
sic(ut) aq(ua) bulliens q(uae) supgredit(ur) ut s(un)t flumi(n)a in
-undans-

[S]ymeon et leui uasa iniquitatis. q(ui)a in furore
suo occideru(n)t uiros. s(cilicet) siche(m)itas. et suffo
deru(n)t muros in uoluntate sua. Hic capit q(uo)d co(n)
uoluntate sua fr(atru)m fuit illud. Ubi hab(ent) subnuer
uerunt thaurum q(ui)d(am) de filiis regis q(ui) dyna(m) ra
puerat intelligunt. quida(m) de ier(onimo). quida(m) de thauris
ip(s)is p(er) sillepsim d(omi)ni putant. In consilio eor(um) n(on) ue
niat a(n)i(m)a mea. Hoc plane intellige de ier(onimo) de sy
meon e(n)im scribe. De leui sacerdotes. quor(um) consilio
x(ristu)s occisus e(st). Diuidam eos in iacob et dispergam in
isr(ae)l. ad l(ite)ram. Leui sorte n(on) habuit in t(er)ra. S(ed) ad
mixtus aliis oculos habuit ad alenda pecora.
Symeon sibi q(ui)a modicus erat sorte n(on) habuit. S(ed)
recept(us) e(st) in sorte iude. De S. Iuda q(uo)d (pro)phauit
de regno futuro in iuda et plane de x(rist)o.
[I]uda te laudabu(n)t fr(atr)es tui. Hoc fere q(uo)d an(te) aliis
hesitantib(us) p(ri)m(us) p(ost) moyse(n) intrauit mare rubr(um)
ubi et regnu(m) p(ro)meruit. Man(us) tua i(n) ceruicib(us) inimi
cor(um) tuor(um) et laudabu(n)t te filii p(at)ris tui. S(ed) not adorabu(n)t
rege(m) futuru(m). Catulus leonis iudas. Hoc de capite
regni. Dauid e(n)im unus fr(atru)m electus e(st) in rege(m).
Ad p(rae)da(m) fili mi ascendisti. q(ui)a p(ri)mo dauid plurimos ho
stes habuit. Requiescens accubuisti ut leo. et q(ua)si lee
na. Postea e(n)im regnauit in pace et maxi(m)e time
bat(ur). Quis suscitab(it) eu(m) ad p(ro)phandu(m). q(ui)a solus s(ine) successione
sua q(ui) diruus e(st) in dauid. ut de suscitatione stabi
mis p(otes)t dici. Non aufer(etur) scept(ru)m de iuda. i(d est) rex de iuda
et dux de femore ei(us) don(ec) ueniat q(ui) mittend(us)
e(st) a p(at)re. s(cilicet) x(ristu)s. Us(que) ad t(ra)nsmigratione(m) babilonis
fuit de iuda rex reges. Ex in duces us(que) ad yr
canu(m). Et istu reges fuerunt us(que) ad t(em)p(or)a x(rist)i. De
fecerunt u(er)o et regnauit herodes alienige(na).
Et ip(s)e er(it) expectatio gentiu(m). s(alu)s i(d est) expectata no(n)
s(o)l(u)m iudeis s(ed) et gentib(us). Tandem audiit s(imo)ne(m)
sua ad fili(um) sui uide. s(cilicet) de illo io(hannes) mittendo s(i)c
et fili mi. Erit ille ligans ad uinea(m) pullu(m) suu(m)
et ad uite(m) s(cilicet) asina(m) sua(m) i(d est) gentile p(o)p(u)l(u)m et iudeu(m)
d(e) q(ui) uitis e(st) associabit. Lauabit in uino stola(m)
sua(m). et in sanguine uue palliu(m) suu(m). i(d est) carne(m) sua(m)
sanguine passionis cruentabit. pulchriores s(un)t oculi ei(us)
uino i(d est) ap(osto)li et dentes ei(us) i(d est) p(re)dicatores. lacte ca
didiores. Hebrei o(mn)ia de iuda s(un)t. Non aufer(etur)
scept(ru)m de iuda i(d est) q(uo)d d(omi)n(u)m q(ui)a s(cilicet) p(ri)m(us) i(n)t(ra)uit
i(n) mare rub(ru)m q(uo)d optulit fe(cit) thabnacle et h(oc) di
dan(s). ueniat q(ui) mittend(us) e(st). Hebreus h(abe)t don(ec) ue
niat silo. i(d est) us(que) ad saule(m) unctu(m) in silo. Post
t(ame)n redijt ad iudam. p(os)t t(ame)n redijt ad iuda(m).
q(ui)a eripuit ioseph a manib(us) fr(atru)m suor(um). Alit ex
p(ec)tatio gentiu(m). i(d est) tributu(m). In eo iudas ascendet
p(ro) ne ad pl(ur)a. ligans. ad. iii. pul. et ad. vi. asina(m)

i. tanta erit vini copia. quod in una vite honerabitur
asinus. et ob hoc est dixit oculos rubicundos. quia sic
apparet in oculis bibentium. In candore dentium copia
est omnium et lactis notatur. quia lac comestum apparet in
Zabulon in littore maris [Za]bulon || dentibus ||||||
maris habitabit et in statione navium. pertingens
usque ad sydonem. ad litteram. ubi habuit maritima pos[sessio].
Ysachar asinus fortis et os. sedebit Ysachar
sessus i. vir agricola accubans in terminis quia medi-
terranea possedit | inter maritima et montes | et
videns requiem quod esset bona i. terra fecunda | sim[iliter]
terram quod esset optima et supposuit humerum suum ad
portandum | quia in vehendis mercibus ad mare | quod
in finibus suis habebat laboravit. | Factus quod est tri-
butis serviens i. navibus servientibus tributa. | Hoc hebrei
metaphorice exponunt. dicentes quod nocte et die stu-
dendo laboraverunt et ideo omnes tribus ei servierunt. qua-
si magno dona ferentes Dan

Dan iudicabit populum suum sicut et alie tribus israel
fiat dan coluber in via cerastes in semita
mordens ungulas equi. ut cadat ascensor eius
retro. hoc in sampsone completum est. quasi dicat. licet dan sit
minima tribus. tamen de ea surget iudex in israel
sicut et de aliis. quasi aliquis admodum colubri vias obsevabit
ne liceat aliis hostibus vagari per iudeam de populum
do ut prius. et servitia philistim retrocedere faciet.
sed quoniam tacitus sit non tamen erit. ideo. tamen subdit. sum
post istum salutare tuum expectabo domine. [E]ieronimus in hoc
de antichristo quod venturum de dan asserunt. quia contra
sanctos coluber morsu pestifero predicationis. et ceras-
tes cornu potestatis armabitur. Multos enim quod ascen-
derant ad culmen virtutum. deiciet retro. et tunc sal-
vator veniet ad iudicium expectatus. Alii referunt
hoc ad iudam. quod equum i. carnem et ascensorem eius i.
animam morsu proditionis deiecit in mortem. tamen sal-
vator expectatus resurgens. sed iudas fuisse creditur.
de ysachar. Gad

Gad accinctus. vel latrunculus preliabitur ante illum
et ipse accingetur retrorsum. Gad cum ruben
et dimidia tribu manasse relictis uxoribus et libe[r]is
ultra iordanem in finibus suis armatus precedebat israel
in terram promissionis | sed postea ~~xiiii~~ annos primus redientes
plurimum vicinarum gentium. adversus suos quos reliquerat
invenit et fortiter devictos hostes stravit. Aser

Aser pinguis panis et prebebit delicias regi-
bus. fertilis enim fuit. huius possessio et deliciis affluens.
Neptalim cervus emissus et dans eloquia pul-
chritudinis. per velocitate cervi signatur ve-
locitas terre uberioris. que per aliis precedens fructus
parit. Alii sunt aque irriguus. quia sicut lacum gene-
zareth iordane irrigatur | vel in est aque calide. Co-
meditatem vero eloquorum ad montem thabor qui in finibus
eius est referunt. quia ibi christus predicavit in colueruit. | Vel quia

de primis eius fructibus offerebatur in pascha unde fiebat
latus deo. quod est eloquium pulchritudinis. tamen ad christum et
apostolos eius magis refertur. quia in maritimis docuit. Ioseph

Filius accrescens ioseph. filius accrescens
virtute et dignitate. unde per duas partes in
tribubus. filie discurrerunt per murum. | Hic notatur
quod ioseph transeunte per egiptum. mulieres ascenderunt
muros ut viderent pulchritudinem eius. | Exaspera-
verunt eum et iurgati sunt inuideruntque illi habentes
iacula. | Hoc de fratribus eius. vel de viris egipciis
qui iaculis invidie armati erant contra eum. | Sedit in for-
titudine arcus eius i. in domino et ideo dissoluta sunt vincula
brachiorum et manuum eius. | Per manus potentis iacob
i. deus qui est potentia iacob solvit vincula quibus liga-
verunt eum fratres. | Inde pastor egressus est lapis
israel. quia de eo fuit ieroboam. qui fortiter rexit israel
i. x tribus. vel pastor totius familie patris in
egipto. | Hebreus habet. Inde pastorum fortitudinis lapi-
de in israel. | Post commendacionem eius benedixit ei sic.
Deus patris tui erit adiutor tuus omnipotens benedi-
cet tibi. benedictionibus celi desuper. benedictionibus abissi deor-
sum benedictionibus uberum et vulve. | Ordo conversus est quia per
conceptione et nutricatione ponitur. | Optat ei rorem
celi fertilitatem terre. ubertatem lactis fecunditatem
pecorum. | Benedictiones patris tui confortate sunt benedictionibus
patrum eius. donec veniret desiderium collium eternorum.
| Hic ad litteram nichil est expositum. forte sic intelligi
potest. | Hebreus in simbolis. | Inclinati sunt scopuli arnon
vel deiecerunt scopuli arnon. et in ~~p~~ montes
exultaverunt sicut arietes. et colles sicut agni ovium.
et hoc dicitur desiderium eternorum collium. | Hoc ad ea spec-
tant. alibi dicitur colles tetragoni eterni. | Dici-
mus enim in arnon. fuisse colles asperrimos et sta-
cos. et ideo dicuntur eterni et in. habebat acuminata. vel
et tetragonici dicuntur sunt. ~~eorum~~ aliqui per inclinata
est coram israel. ut facile transiret. et qui applausit
eorum adventui. et forte dimidia tribus manasse
circa montes illos sorte habuit. et est sensus. | Hec benedi-
ctio ioseph. donec | per colles exultantes intret
terram promissam et ultra quia donec inclusum est. for-
te prophetavit de monte effraim et de monte sa-
marie in quibus regnavit israel vel de montibus medorum
et persarum ultra quos adhuc | Peruletat effraim et
manasses. et letata est terra de exilio hostium et tunc
donec conclusum est. tunc enim determinata est gloria
israel. | Hec hebreus habet. hic sensus. donec iungatur col-
les eterni celo et est sensus benedicens sic ioseph vbique
more loquendi. sic enim solet dici. donec ubique celum
et terra coeunt et hec omnes benedictiones fiant in capite
ioseph et in vertice nazarei i. sancti inter fratres suos
Beniamin

Beniamin lupus rapax. Mane
comedet predam et ad vesperam dividet spolia. | Pri-
respicit hoc ad litteram. quod fuit in sorte beniamin

que dicitur lupus rapax, quia sanguinem prophetarum et Christi
fudit. Et mane expositionis de Egipto predam, id est
legem extortam a Deo accepit. Et ad huc eam co-
medit. Sed in vespera media dividet spolia, id est sem-
per universitate a luna occidente. Hebrei ad altare
quod fuit in Ierusalem hoc referunt. Quia dicitur lupus rapax
propter ignis voracitatem, in quo mane ponebant
sacerdotes victimas ad adolendum, quod de sacrifi-
ciis eorum contingebat vespere inter se ipsi divi-
debant. Sed verius de Paulo intelligitur, qui fuit
de Beniamin, qui primo fideles persecutus post fideli-
bus eloquia dei et gradus ecclesie dispensavit. Vel
quia tribus hec fuit bellicosa. Benedixitque singulos propriis
benedictionibus, non quod singulis bona dixit. Sed quod bonum (bona)
et prophetice dixit. Vel quia maledicta parte benedixit
eis. De morte Iacob et translatione in Ebron.

At hec locutus Iacob collegit pedes suos su-
per lectulum et obiit et appositus est ad populum suum,
id est ad angelos certa spe tandem re-. Nota quod de-
est quod appositus ad Abraham et Ysaac. Sed tamen pauci
patres dici non possunt. ~~Ioseph~~ vero precepit medicis
ut condirent eum aromatibus et custodierunt eum
(mos) egipcii ~~xl~~ diebus. Mos enim erat enichor con-
dita corpora servare xl diebus et singulis diebus
plangere et fovere aqua calida ut sciretur utrum
anima egressa vel sopita foret. Condita vero xl
diebus servabant. Hebreis mos erat incondita serva-
re ~~vii~~ diebus, condita diebus xxx. Servaverunt
ergo ipsi ~~Iacob~~ diebus ~~xxx~~ et ita sub amborum custo-
dia transierunt dies ~~lx~~. Fideles autem quia mortuos
suos fide et virtutibus conditos sciunt xxx diebus
plangunt eos, id est speciales missas sub numero tot
dierum pro ipsis celebrant. Quidam tamen diem tricesimum
celebrant pro spiritu anime et corporis. Alii septimam quia
transeunt mortui ad septimam quietis vel pro
septenario anime et corporis. Dig flevit at ~~Ioseph~~
pharaoni per intercessores quod iuraverat patri de se-
pultura et accepta licentia a pharaone comitatus
fratribus suis et multis senibus Egipti detulit patrem
ad sepeliendum in Ebron. Sed timentes bella divi-
taverunt ab itinere recto. Veneruntque ad aream A-
tad, ubi postea populus immuratus contra deum ig[?]
consumptus est. Et planxerunt ibi vii diebus et ob hoc in
digene dixerunt locum illum planctum Egipti. Inde
redeuntes ad viam trans Iordanem sepelierunt
eum in spelunca duplici. Reversusque Ioseph in Egiptum
cum fratribus et universo comitatu. De morte Ioseph.

Timentes vero fratres eius ne mortuo patre me-
mor esset iniurie eorum dixerunt ei: Pater
tuus ad huc vivens mandavit nobis ut hec verba
ex dicamus: Obsecro obliviscaris sceleris fratrum
tuorum. Nos quoque oramus ut dimittas patri tuo iniqui-
tatem hanc. Et adoraverunt pronum in terra. Flevitque
i. nobis pro nobis pris

Ioseph et ait: Nolite timere. Et consolatus est eos
vixitque ~~c. x.~~ annis et vidit filios Effraym usque
in terciam generationem. Filii de Machir filio Manasse
nati sunt filii in genibus Ioseph. Dixitque Ioseph (in presentia sui)
fratribus suis: Deus ad huc visitabit vos et re-
ducet ad terram quam iuravit patribus vestris. Aspor-
tate ossa mea vobiscum. Cumque adiurasset eos super
hoc mortuus est et conditus est aromatibus reposi-
tus est in loculo in Egipto. Nota. Postea Moyses do-
nec egressi sunt filii Israel de Egipto. Alii fratres
secundum ~~Iosephum~~ quisque in obitu suo deferebantur in Ebron
(postea) et translati sunt in Sychem. Explicit liber
primus. Incipit secundus. Explanatio Exodi.

Historia sequitur ~~exodi~~ non alia quidem
a priori sed eadem continuata. Sed pro
fastidium tollendum in quibus partibus
distincta est quarum quelibet proprium librum
sortita est vocabulum. Et hec vero
distincte sunt ab Hebreis per ~~[?]~~ di-
thomos divisiones quarum xiiii presserunt in
~~Genesi~~. Hec autem secunda particio grece dicitur ~~exodus~~ latine exitus.
~~Odos~~ enim grece latine via dicitur. Agit enim de exitu Israel
de Egipto. Hebraice dicitur Hellesmoth, a principio libri et
sonat. Hec sunt nomina. Sicut nos a principiis suis psalmos
nominamus. De servitute filiorum Israel.

Surrexit igitur novus rex in Egipto longo tempore
post mortem ~~Ioseph~~. Ab illo enim sub quo fuit
Ioseph qui proprio nomine Nephres dictus est octavus (est)
regnavit Amonophis sub quo natus est Moy-
ses. Regno autem translato ad aliam domum rex
ille ob hoc quod novus ignoravit beneficia ~~Ioseph~~
que contulerat Egipto et odiebat Israel maxime ut
ait ~~Iosephus~~ quia inviderent eis Egipcii propter virtu-
tem ingenii et laboris industriam et affluentiam
opum et sobolis nobilitatem. Et ait rex ad populum
suum: Populus Israel fortior est nobis. Sapienter opprimamus
eum ne multiplicetur, aut ipse contra nos insurgat
vel addatur hostibus nostris et egrediatur liber. Imposuit
ergo eis principes angarias operum quibus fatigati non
vacarent amplexibus et magistros operum prefecit eis
~~hebreos~~. Sed magistris operum prefecit Egipcios ut durius
affligerent eos. Coxerunt ergo lapides ex quibus edi-
ficaverunt regi civitates tabernaculorum Phiton
et Ramessen. Civitates quidem prius erant sed non erant
tabernaculorum. Erant enim in finibus Egipti et ideo
munivit eas pharao ut in ponerent armatos qui in
tabernaculis semper excubantes ne possit quis ingredi
vel egredi sine regis nutu. Vel tab. id est promptuaria (alia habet)
plus et opus eorum illas ditavit. Vel postonia ubi
scilicet fiscus reponeretur. Aliud etiam opus non tam grave quam
vile imposuit eis ut lutum platearum et sordes vi-
corum cosmis exportarent. De quo dicitur: Manus eius in cophino

seruierunt. Circumdederunt et addiderunt opus sibi iosephus ut
flumina per multas diriuationes diuiderent et circum-
darent ciuitates fossatis ne eas flumina inun-
dare ualerent. Et ita .cccc. annos in hiis miseriis
expenderunt, id est compleuerunt. Quanto autem magis oppri-
mebantur, tanto magis deo auctore multiplicabantur.

Quod uidens pharao aliud excogitauit dolum.
Et precepit obstetricibus hebreorum sephore et phue
que preerant multitudini obstetricum ut masculos hebre-
orum in obstetricando interficerent et abortiuum fem-
ine mentirentur esse. feminas autem reseruarent. Quod ex sim-
plicitate fecit ne nocere non posset. Et libidini egiptiorum de-
seruiret. Fragilis
Tamen quod quidam sacerdos scriba regi predi-
xerat eo tempore masculum in israel nasciturum qui regnum
egipti humiliaret. Et uirtute transcenderet omnibus.
Timuerunt uero obstetrices deum et seruauerunt mares.
Quod cum a rege redarguerentur mentite sunt dicentes
hebreas scientiam obstetricandi habere et plus quam uetule
mulieres ad ortus parient. Et quia timuerunt deum edifica-
uit illis domos, id est locupletauit eas cum essent pau-
peres uel fecundauit eas cum essent steriles. Augustinus
dicit obstetrices deum remunerasse pro ... Gregorius uero
quod mentite. dicit enim quod merces benignitatis earum po-
tuit in eterna uita retribui sed pro culpa mendacii
in terrena compensatione declinata est. De
edicto pharaonis de submersione puerorum

Videns pharao dolos suos non proficere apposuit egressus est eos
precipiens ut quicquid masculini sexus nasceretur in israel
in flumen proiceretur. Et multi eo tempore submersi perierunt.
Pro quo peccato creditur deus tradidisse egiptios in
hunc errorem ut apim pro deo colerent. Erat enim
apis ut ait plinius qui et testatur eum uidisse
quidam thaurus qui ex improuiso egrediebatur de flu-
mine habens in humero dextro signum candidum in-
star lune cornicularis. Ad quem tam statim confluerent
egiptii omnes cum musicorum psallentes ueneraban-
tur eum. Et super eos tanquam psallentes ferebatur. Et ad
motum et statum eius ipsi in terra mouebantur
et stabant. Et eadem die euanescebat. Dicunt autem
quod in festo serapis annuatim emergebat. Unde et
ipsum serapim id est serapi conspectum autumant
uocatum. Alii autem per decennium semel apparere di-
cunt. Alii tamen tempore iusti sacerdotis eliopoleos
in iusti nomine ut quasi diuinus iusticiam indicaret. Sa-
cerdotum. Precium ergo fluminis puniuit deus in
errore fluminis. De ortu moysi et educatione

Egressus est post hec uir leuita nomine amram
qui accepit uxorem iochabeth nomine io-
chabeth. Qui nolebat accedere ad uxorem
propter edictum malens caree liberis quam ne-
cem pereuntium. Cui deus per sompnium astitit. ut ait
iosephus. dicens ne timeret uxorem cognoscere quia puer

loqui est hominis obloqui obtrectantis alloqui iubentis
ut prouidentis eloqui oratoris

quem timebant egiptii nasciturus erat ex ea. Et
ita de sacerdocio aaron ei seruiuit. Tandem con-
cepit mulier et peperit filium sub silentio. eo quod non
multum ei dolores partus institerunt. Et uidens
puerum elegantem abscondit eum tribus mensibus.
Cumque non posset celare sumpsit fiscellam scirpeam
in modum fisci id est sacci rotundam. Immo compler-
tam et liniuit eam bitumine et pice. Et po-
nens intus infantulum in carecto ripe eum in-
posuit ne impetu fluminis raperetur. Stante pro-
cul sorore pueri maria et expectante rei ex-
itum. Ex iussu pharaonis (?) precepto. Ecce descendit termuth
filia pharaonis ut lauaretur in flumine. Que uidens
alueolum afferri sibi iubens uidit puerum uagien-
tem et misertus (?) est eius. dicens. De infantibus hebreorum hic
est. Quem enim deus uenustauerat. Cumque ut est ab
hostibus dignus alimonio haberetur. Et cum plures e-
giptias admouisset ei ubera ad lactandum
faciem auertebat. Et ait maria. Uis inquit ad-
ducam hebream. forte genus suo ubera subse-
quitur. Ex precepto ergo termuth abiens ma-
trem pueri tanquam alienam adduxit. Et accessit
ad ubera eius puer. Suscepit ergo a termut
alendum puerum et ablactatum reddidit filie pharaonis
quem adoptauit eum in filium et dicens est moyses.
Egiptii enim mos aquam ... saluatum dicunt.
Quem die quadam die obtulisset termuth pharaoni
ut et ipse adoptaret eum. Admiratus rex pueri
uenustatem. coronam quam forte tunc gestabat
capiti eius imposuit. Erat ergo in ea hamonis
ymago fabrefacta. puer autem proiecit coronam in terram
et fregit. Sacerdos autem eliopoleos a latere
regis surgens exclamauit. Hic est puer quem
nobis deus occidendum demonstrauit. ut de cetero ti-
more careamus. Et uoluit irruere in eum sed
auxilio regis liberatus est. Et per persuasionem
cuiusdam sapientis qui per ignorantiam hec esse fecit
asseruit. In cuius rei argumentum cum prunas
allatas puero optulisset. puer eas ori suo ap-
posuit et lingue summitatem igne corrupit.
Unde et hebrei impedicioris lingue eum fuisse au-
tumant. Tante uero pulchritudinis fuit ut ait
iosephus ut nullus adeo seuerus esset ut
eius aspectum non hereret. Multi quoque dum cernerent
eum per plateam ferri occupationes in quibus
studebant desererent. De uxore moysi ethiopissa

Facta est autem cum adultus esset moyses
ethiopes uastauerunt egiptum usque ad
memphim et mare. quo dum consulti ad diui-
nacionis egiptii responsum acceperunt ut auxiliatore
uterentur hebreo. Et uix optinuerunt a termuth
ut exercitum quem pararent perficeret ducem plus

peritis incantationis ne ei nocerent. Erat autem vir
bellicosus et peritissimus qui flumen iter tanquam
longius pretermittens per terram duxit exercitum iti-
nere breviori ut improvisos ethiopes preveniret
sed per loca plena serpentibus iter faciens tulit in
archis papireis super plaustra ibides et ciconias
scilicet expectatas. misit in sedes serpentibus que
rostro et posterioribus inmisso alvum purgat. castra
quem metatur proferebat eas ut serpentes de-
vorarent. et ita tutus per noctes transiebat ex-
ercitus. Tandem preventos ethiopes expugnans
inclusit eos fugientes in civitatem saba regi-
am, quam post cambises nomine sororis sue me-
roem denominavit. quam cum quia inexpugnabilis esset
diutius obsedisset oculos suos in eum iecit
tharbis filia regis ethiopum. et ex condicto tra-
didit ei civitatem si duceret eam uxorem. et
ita factum est. Et inde est quod maria et aaron iur-
gati sunt contra moysen pro uxore eius ethiopissa.
Qui cum autem redire voluisset non acquievit uxor.
Unde moyses tanquam vir astrorum peritus duas
ymagines sculpsit in gemmis efficacie huius ut
altera memoriam altera oblivionem conferret. Cumque
paribus anulis eas inseruisset alterum scilicet oblivionis
anulum ipse uxori tradidit. Alterum ipse tulit
ut sicut pari amore sic paribus anulis insig-
nirentur. Cepit ergo mulier amoris viri oblivisci
et tandem libere in egiptum regressus est.

De fuga moysi et affinitate iethro

In diebus illis egressus moyses ad fratres suos in terra ges-
sen. vidit afflictionem eorum. et presidem operis egip-
cium percutientem quendam de hebreis. et secreto percussum egiptium
abscondit in zabulo. Et egressus die alio vidit
duos hebreos rixantes. et dum argueret eum qui
faciebat iniuriam. respondit. Quis te constituit iudicem su-
per nos. Num occidere me vis sicut heri occidisti egi-
ptium. Miratus est moyses quod palam factum
fuit verbum hoc et timuit. Postmodum cum audisset pharao
verbum hoc et quereret occidere eum. fugiens per desertum
venit in terram madian. Et ciborum inopiam virtute
tollerantie superavit. Et venit ad civitatem madi-
an ultra mare rubrum sic nominatam a quodam filio
abrahe de cethura. sedensque iuxta puteum. E-
ratque sacerdoti madian id est primati quia et antiqui sa-
cerdotes dicebantur madian septem filie quem dicebat
raguel ammonitatus iethro cognominatus cineus. que
venerant ut haurirent aquam gregibus suis.
Officium enim alendorum gregum tunc erat mulierum
maxime in regione mogoditarum. Supervenientes
vero pastores repulerunt eas. Quas prohibuit moy-
ses ab iniuria defendit et adaquavit greges
earum. Que maturius solito redeuntes rogaverunt

patrem ne beneficium peregrini retribuende fraudaret.
Vocatusque moyses iuravit quod habitaret cum illo
et accepit uxorem filiam eius sephoram que peperit
ei gersan quod sonat advena eo quod in exilio
genuerat eum. Peperitque alium eliezer id est
dei mei adiutorium. Dedit que ei socer omnem
curam gregum suarum. In quibus omnis antiquis barbaris
erat possessio. De visione rubi

Tandem mortuus est rex egipti. Et clamaverunt
filii israel ad dominum et recordatus est fe-
deris quod pepigerat cum patribus eorum. Moyses autem ul
pascebat greges ovium in deserto. Cumque mi-
nasset gregem ad interiora deserti venit ad
montem dei synai quod et in quadam parte sui dicitur
oreb. Et apparuit ei dominus in flamma ignis in
medio rubi. Qui cum autem viriditate rubi de- illos
pascebat innoxius. Erat autem moyses ad pas-
tura egregius et habens tundas quia pastores
illuc ascendere non presumebant. Vel quia excelsus erat
... quia operosus erat deum habitare. Ait moyses.
Vadam et videbo visionem hanc magnam et vocavit
eum dominus de rubo et ait. Moyses moyses. Qui
respondit. Assum. Et dominus. Tolle calciamenta tua. Locus
enim in quo stas terra sancta est. Et ait. Ego sum deus
abraham et deus ysaac et deus iacob. Vidi af-
flictionem populi mei in egipto et descendi ut libe-
rem eum et inducam in terram fluentem lacte et melle.
Et ad loca chananei ethei amorrei ferezei
evei et iebusei. Nomen autem gentis septie tacuit nisi in deserto
scilicet gergesei. Et sed ubique tacet. Sed veni mittam
te ad pharaonem ut educas populum meum de egipto.
Et dixit moyses. Quis ego sum ut eam ad pharaonem. Et
dominus. Ego ero tecum. Et habebis hoc signum quod miserim te.
Cum eduxeris populum de egipto ymolabis deo super mon-
tem istum. Quasi dicat tunc videbis quod ego fui tecum et eduxi te. aut in quiete
Hebrei tamen hoc tenent versum quod miserim te. Si dixerint
filii israel quod est nomen eius qui misit te quid dicam eis. Qui dominus
Ego sum qui sum. Quasi ignotus quis sum. Et dices eis. Qui est
misit me ad vos. Dices eis deus abraham deus ysaac deus
iacob misit me ad vos. Hoc nomen mihi est in eternum quia hii
tres testes vivunt mecum. Josephus dicit dixit ei
suam appellationem quam prius homines non audierant nec
mihi fas est dicere. Vade congrega seniores israel et di-
ces ad eos. Quod apparui in rubo et misit te ad libe-
randum eos et ingredieris tecum ad regem egipti
et dices ad eum. Deus hebreorum vocavit nos ibimus
viam trium dierum in solitudine ut immolemus deo nostro.
Scio tamen quod non dimittet vos nisi per manum validam
et percuciam egiptum in mirabilibus meis. Nec exibitis
vacui. Sed postulabitis ab egipciis et collateraneis
vasa argentea et aurea et vestes et spoliabitis egiptum. Coruscate autem pro
Dicunt hebrei postulasse ut dono daretur sed vulgus est quod mutuo. pauperibus dominum.

Dedit hic est versus ego tecum in faciendis signis
id est hoc scilicet signum facies et habebis signum quod miserim te

iiii°

Et ait moyses. De signis datis moysi
Non credent mihi. Cui dominus. Quid est quod tenes in ma-
nu tua? Respondit virga. Et ait. Proice eam in terram. Et
proiecit et versa est in colubrum. Expavit moyses ita
ut fugeret. Et ait dominus. Apprehende caudam eius. Et cum te-
nuisset versa est in virgam. In hebreo enim colubrum femi-
nini generis est. Et ait. Hoc signum faciet ut credant tibi
et adiecit. Mitte manum tuam in sinum tuum. Et misit
et facta est leprosa id est albida instar nivis. Et iterum ait
Retrahe manum tuam ad sinum. Retraxit et protulit
et erat similis carni reliquae. Et iterum. Si nec his du-
obus signis credent. sume aquam fluminis et funde
super aridam terram et vertetur in sanguinem. Et ait. Moyses
Obsecro domine. mitte alium nam impeditioris lingue
servus sum. ex quo locutus es ad servum tuum. Et erat enim
servus suus eloquens ab heri et nudius tertius. Et dominus.
Quis fecit os? Quis surdum aut mutum? Quis videntem
aut cecum? Nonne ego? Perge igitur. docebo te et
Age ero tecum. At ille. Obsecro domine mitte quem missurus
es. Iratus dominus quasi turbatus ait. Aaron frater tuus eloquens
est. ipse in occursum tuum egredietur. gaudens. Pone
verba mea in ore eius. et ostendam vobis quid agere debe-
atis. Virgam sume inquit facturus es signa. Reversus
est ergo moyses ad ietro. et ait. Revertar ad fratres meos
in egiptum ut videam si vivant. Cui ietro. Vade
in pace. Mora tamen ei adhuc facienti. iterum dixit
dominus. Vade in egiptum. quia mortui sunt qui querebant
animam tuam. pharao. scilicet et complices eius. vel pluralem
quia pro singulari posuit. quia solus pharao querebat. De reditu
moysi in egipto et dimissione uxoris

Tulit ergo moyses uxorem et liberos et super asi-
num imponens profectus est. Cumque esset in itinere in diver-
sorio ut comederet. occurrit ei dominus id est angelus evagi-
nato gladio et volebat occidere eum. moysen. scilicet
quia uxorem ducebat et filios contra voluntatem dei
erant enim impedimento. vel quia ducebat puerum qui
erat incircumcisus. alium forte iam circumciderat. moy-
ses. Non enim credendum est his qui dicunt alium
mansisse cum ietro. cum supra ait liberos. Tulit illi-
co sephora acutissimam petram. et circumcidit preputium
filii viri sui. tetigitque pedem eius et ait. Sponsus sanguinum
es tu mihi. Et dimisit eum postquam dixerat hoc. ut
ait. aug'. Locus iste brevitate obscurus est. Ubi
ergo ait tetigit pedes eius. intelligendum est sanguis tetigit
pedes pueri vel angeli. Sponsa vero ait viro. Es ne
mihi vir sanguinum. id est an ex coniugio tuo tantum fecisti me co-
gere ut fundam sanguinem filii mei. Et recessit ipsa
vel angelus ab eo. Hebreus ita. tetigit pedes eius id est
sephora moysi. Indignans enim preputium iecit ad
pedes moysi. Et ait. Gener sanguinum tu mihi es. id est
tu gener patris mei. Id feceris. ut vir factus esses
mihi id est carni mee in filio ad sanguinem id est ad mortem
vel sanguis meus effusus est. ad placandum angelum.
vel obesses mihi

qui eum morte minabatur. et dimisit angelus moy-
sen. quod in hebreo patet tamen hebreus habet. Relaxavit eum
angelus. quod prius. scilicet usque ad mortem artabat.
Causa hinc voluit morem circumcidendi petrinis
cultellis fuisse principium. ut et Josue
in galgala. tamen ubi nos habemus petram. hebreus habet
aciem. et dicitur acutissima acie novacula.
Unde et iudei novaculis circumcidunt. Sabellant
tamen hebrei. usque ad david circumcisionem factam per
petram. sed quia in deiciendo golia ferrum lorice
et galee cessit lapidi iacto. quasi dedit ei locum re-
nitens lapis cessit ferro in circumcisione. De primo
Abiit itaque moyses ingressu ad pharaonem
solus tenens virgam in manu. Intravitque
aaron iubente domino desertum synai. et occurrit
moysi in monte. Dixitque ei moyses verba domini
et signa que mandaverat. Veneruntque simul et
congregaverunt seniores israel. Locutusque est eis
aaron omnia verba domini et fecit signa coram eis et cre-
diderunt. Post hoc cum senibus israel egressi sunt
ad pharaonem et dixerunt ei. Hec dicit dominus deus israel. Di-
mitte populum meum ut sacrificet in deserto. Et
ille. Nescio dominum et israel non dimittam. Et illi. Ibimus
viam trium dierum in solitudine. ut sacrificemus deo
nostro. In quo nec contrarietas nec duplicitas intelligitur
est. Eo non forsitan ordine populus educeretur. si pharao
dimisisset. Tunc moyses secundum Josephum commemoravit
ei quanta fecerat egiptiis oppressis ab ethiopi-
bus et labores et pericula que tulerat pro eis. et
quod pro his condignam non acceperit retributionem. Post
que sibi contingerant in synai exposuit. Quod rex de-
ridens suum fugitivum vocavit. et pro seditione
dixit eum redisse. Tunc ait rex filius sic mitius
est populus. quanto melior si dederitis eis requiem. Ad opus
Et precepit ne ultra darent eis paleas. ad conficien-
dos lateres. quas minute luto miscebant. ut soli-
diores essent lateres. vel potius lateres paleis co-
quebant. propter penuriam lignorum in egipto. De afflictione
Opprimebantur ergo hebrei nocte colligendo
paleas et die lateres faciendo. et idem numerus laterum
exigebatur ab eis qui et prius. Flagellatique sunt magi-
stratus de filiis israel qui preerant fratribus suis
operantibus. a prefectis pharaonis. Magistri enim operum he-
brei erant. prefecti vero magistri egiptii. Veneruntque
prepositi filiorum israel ad pharaonem et dixerunt ei. Cur
inique agis contra servos tuos? Qui ait. Vacatis
ocio. et ideo dicitis Eamus et sacrificemus deo nostro
Ite ergo operamini. palee non dabuntur vobis. Cumque
egrederentur occurrerunt moysi et aaron. et dixerunt
ad eos. Videat deus iniuriam vestram in nos et iu-
dicet. quoniam fetere fecistis nos id est abhominabiles
reddidistis coram pharaone. Et ait moyses

xvi°

ad dnm Cur misisti me ut affligerem pplm
istu. Qui dns In manu robusta eiciam eos
et adiecit. Ego sum q apparui abraham ysaac et
iacob in deo omnipotenti. i. qui sum deus omnip. et nomen
meum adonay. non indicaui eis. i. fortitudinem
et potentiam. ad quas ptinet hely. ut non hoc
nom sed pietatem et sapiam ad quod ptinet heloy. ut hely
ut indicaui. sic e. Apparuit enim deus abrahe. sed
moysi locutus est facie ad faciem. i. Inter
duxi uos in terram. sup quam leuaui manum meam
i. iuraui ut darem patribus uris. Ego dns. qui ita
vim est hic stat ego sum dns. et est iurauit spes.
Narrauitque moyses hec omnia filiis isrl. nec
adquieuerunt pp angustias spc. Cumutat
hic histo. pncipes domorum pp familias suas.
sed de tribus tm. s. Ruben. symeon. et leui. stob
aut de solo leui. dre sufficiat. Filii leui fuiunt
gerson. caath et merari. Ex quibus tres familie
leuitarum diuise sunt. Gersonite. Caathite.
meraritite. Filii caath. amram. et isuar
filius isuar chore. Filii amram. vt aaron.
aaron. moyses et maria. Accepit aut aaron
vxorem elyzabeth. filiam aminadab. sororem na
ason. q peperit ei nadab et abiu eleazar et
ythamar. Eleazar aut accepit vxorem de filiabus
phutiel. q peperit ei fineas. Iste est moyses
et aaron. quibus locutus est dns in terra egipti
hic addit esdras ut quidam dicunt. ut moyses
de se tamquam de alio loquitur esset. Dixitque dns ad moysen

Vidi te deum pharaonis. ... mutatione vir-
tim locutus est dns ad moy. Virga in colubrum. Vij^o
sen dicens loquere ad pharonem omnia q loquor ego tibi. Time
as eum. Ecce constitui te deum pharaonis. i. pote-
tem in ipsum et in terram eius facere signa ad modum dei.
aaron et propheta tuus. i. prolocutor non tm moyses
deus ut aaron propheta. Ingressus est moyses et
aaron ad pharaonem. Moyses erat. hucusque annorum
et aaron. Isti sunt qui locuti sunt ad pharaonem.
Tulit ergo aaron virgam moysi. et proiecit eam
in terram coram pharaone et uersa est in colubrum. Vocauitque
pharao maleficos suos et fecerunt similiter. Proiecerunt
singuli uirgas suas. que uerse sunt in dracones
sed deuorauit virga aaron virgas eorum. Et fadii
q magi oculos spectancium deludebant. ... sed ...
demones discurrunt ... p ... et subito serpentes
ferid. de quibus hic ... afferunt. Induratumque est cor
pharaonis nec audiuit eos. De plagis egipti.

Et ait dns ad moysen. Egredere contra pharaonem
mane. cum egredietur ad aquas. et dices. In hoc scies
quod dns sum. Percutiam virga aquam fluminis et vertentur
in sanguinem. pisces moriebantur. et affligentur egiptii. et fecit
ita ut precepit dns. Et sic ... est uersa in sanguinem.
cussit aaron aquam fluminis et uersa est in sanguinem

et fuit sanguis in omni terra egipti in fluuiis ri-
pis et paludibus. Forte non in omnibus. sed in hiis q ma-
nabant in nilo et in uasis domorum tam in lig-
neis quam in saxeis. Foderuntque puteos e-
gipcii per circuitum fluminis. et inuenerunt sa-
ne. Feceruntque similiter magi iambres et ma-
bres. et dicunt q allata est aqua de terra gessen
quam non percussit dns plaga. ubi filii isrl. q hi-
tabant in ea. Tamen iosephus dicit q hebreis erat
fluuius potabilis licet esset mutatus. Egiptiis
non tm solum colore. sed et sapore amaro cruorem
presentabat. Tamen potius videtur q alibi quam in nilo aqua
fuit in egipto. Et hec prima plaga. que percussit deus
egiptum vii. diebus. Deinde dicit iosephus q pharao timens
pro ea et hesitans. hebreos abire permisit. Cumque
fuisset malum per releuatum similiter pmuttauit.

Dixit iterum locutus est dns ad moysen. dicens. Ingredere ad De ranis Viij^o
ad pharaonem et si noluit. dimittere pplm. dic ad aaron.
ut extendat manum super flumina riuos et palu-
des. Et fecit sic. et ascenderunt rane. et operuerunt
terram egipti. Et ut dicit iosephus orte in flu-
mine moriebantur. et putrescentibus cadaueribus fetor
nimis noxius exalabat ex aqua. Ymo quidam.
quia domestice domos intrantes. sed et cibis et
potibus. et lectis inueniebantur. Fecerunt aut et ma-
lefici similiter. Quia aut est genus ranarum. Unum
fluuiale et notale. Aliud minimum. q calamita
dicitur. q si ... in os canis obmutescit. Tercium
maximum venenosum. q rubeta dicitur et vulgo tras-
satum dicitur. Dixit ergo pharao ad eos. Orate deum
ut auferant ranas a me. et dimittam ppm et clamauit
moyses ad dnm. et mortue sunt. Videns q pharao
q data esset requies non dimisit eos. De cynifis

Dixit dns ad moysen. dic ad aaron. Extende
virgam et percute puluerem terre. et sint cini-
fes in omni terra egipti. et fecit sic. Sunt aut ci-
nifes adeo subtiles musce. ut uisum nisi acute
cernentis effugiant. et corpus cui insident acu-
leis terebrant. Feceruntque malefici similiter ut e-
ducerent cinifes similiter et non potuerunt. Dixeruntque
pharaoni. Digitus dei est hic. i. spc dei. dicit ergo
dextrum filius. sic per digitum spc scs solet accipi
Augustinus. quia quod in hoc defecerunt non in primo a
et dicit hic ferm ad mondandum quis noticiam et filii q
et postea cessauerunt non tm spc sci. Hec tria signa facta
sunt per manum aaron q secundum ... ut a dno tm
ut quidam per moysen. De cinomia.

Dixit ergo deus ad moysen. Egredere ad
aquas ad pharaonem. et dices ei. q si noluerit
dimittere ppm meum. mittam in omnem terram egipti de
genus muscarum. Et faciam in die illa mirabilem
terram gessen que habet tranquillitatem. et fecit est
ita.

& venit musca gravissima in omnem terram egipti. Locusta est .i. multitudo muscarum & expressius dicitur quia sit plalis dicetur plerumque. Per quo. ... pervenerunt cinomia .i. musca canina quia inpressa. Vocavitque eos pharao & ait. Ite & sacrificate deo vestro in terra hac. Cui dixit. Non possumus. Abhominationes egipciorum immolabimus. Si mactaverimus que colunt egipcij coram eis lapidibus nos obruent. Taurum enim adorabant in ... apis. Vaccam pro yside. ovem pro ammone. Hircum & abhominabile erat eis occidi ut comedi hec insidijs suis. Et ait pharao. Ite in desertum verumtamen longius abeatis. Rogate pro me. Oravit moyses & recessit musca. Et iterum induratum est cor pharaonis. Post hijs duabus plagis. Iosephus que innumera multitudo egipcijs pullulaverit ex interioribus ebulliens. quos neque lavatione neque medicamentorum unguentis extirpare poterat. Multis enim plagis. post quas .x. famosis credibile est percussos fuisse egiptios.

X°

De morte pecorum

Hec dixit dominus ad moysen. Dic pharaoni si retinuerit populum iterum inducam tres pestes graves. & morientur omnia animancia egipti. nec quicquam de hijs que possidet israel morietur. Et mortua sunt animancia egipti. que scilicet erant in domibus quia que in pascuis post grandine perierunt ut forte dicimatum non est. quia sine multo tempore intervallo. forte hec facta non sunt & potuerunt aliud de iterum ... animalia. Post hec etc est dicitur ... que bestijs multigenis. quarum aspectibus nullus occurrit. regionem eorum dominus implevit. quibus & ipsi consumebantur. et terra agricolis nudabatur. & in gravatum est cor pharaonis & noluit dimittere populum.

Non indicandum est quod hodie una plaga & cras alia percussit sed forte per quinquennium vel complures annos

Iterum dixit dominus ad moysen & aaron. De ulceribus Tollite cineres de camino & spargat in vesticis illos moyses in celum coram pharaone. & erunt in hominibus & iumentis vulnera & vesice in omni terra egipti. & factum est ita. nec poterant et malefici stare coram pharaone propter vulnera que in eis exierant in ... corruptione vertebatur.

De grandine

Dixitque dominus ad moysen. Dic pharaoni. Hec dicit dominus. Ideo posui te ut ostendam in te fortitudinem meam & narretur in omni terra nomen meum. En ego pluam hac ipsa hora cras grandinem. qualis non fuit in egipto usque in diem hanc. nec est in partibus ysplorabis. Congregate que habes in agro. homines enim & iumenta foris inventa grandine morientur. Qui timuit de servis pharaonis dominum. confugere fecit servos & iumenta in domos. Extendit quoque moyses virgam in celum. & dedit dominus tonitrua & grandinem & fulgura & ignis mixta pariter ferebantur. Et percussit grando cuncta que fuerant in agris. & herbam & lignum regionis confregit. Ordeum lesum est. quia iam virens erat. & linum quia iam folliculos germinavit. Triticum vero & far. quod est genus grani frumento grossius. non sunt lesa quia serotina sunt nec adhuc viruerant quia in spica non dum prodierat. Tamen in terra yesse grando non cecidit. Et vocavit eos pharao & ait. Peccavi et nunc. Orate deum pro me & dimittam vos. Egressus quoque moyses ab urbe extendit manus ad dominum & cessavit tempestas. nec est stillavit pluvia super terram. & ingravatum est cor pharaonis.

X°

De locustis

Dixitque dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem & faciam signa que narres filijs & nepotibus. ut sciatis quia ego dominus. Et ingressi dixerunt regi. Hec dicit dominus. Ecce inducam cras locustas in fines tuos. ut comedant quod residuum est grandini. Dixitque servi pharaonis ad eum egresso moyse. Usque quo paciemur hoc scandalum. dimitte homines quia perit egiptus. Et revocatis illis dixit pharao. Qui nam sunt isti qui ituri sunt ad sacrificandum. Et ait moyses. Viri & mulieres senes & parvuli. cum ovibus & armentis. & respondit. Cui dubium est. quod pessime cogitetis. Non fiet ita. sed ite viri tantum. Hoc enim petistis. Et eiecti sunt a conspectu eius. Et extendit moyses manum super terram egipti. & induxit dominus austrum in die illa & nocte. qui levavit locustas & sederunt innumerabiles in cunctis finibus egipti. Que devoraverunt omnem virorem in lignis et herbis. Dicitur autem locusta quia longa hasta. Per longiora vero quam ... Festinusque pharao vocavit eos & ait Peccavi in deum vestrum & in vos. Orate pro hac tollenda peste et hac vice. Egressusque moyses oravit dominum. Qui flavit ventum ab occidente & proiecit locustam in mare rubrum & induravit dominus cor pharaonis nec dimisit israel.

De tenebris

Extenditque manum moyses in celum & facte sunt tenebre palpabiles. ut nec viderit nec moveret loco suo possent egipcij. Multi et mirabiliter compulsi sunt mori. Ubicumque autem erat israel lux erat. & vocavit eos pharao & ait. Ite vestri oves tantum & armenta remaneant. Et ait moyses. Non remanebit ex eis ungula. Ipsi tamen et adhuc ignoremus quid immolare debeamus. Et ait pharao. Cave ne ultra videas faciem meam & morieris.

X°

Abijt ergo moyses ad fratres suos & (dixit) ait. dominus ad eum. Adhuc una plaga pharaonem tangam & dimittet vos.

De diebus egipciacis

Exodi

quod plures plage fuerunt in egipto. quam
.x. quas narrat exodus. sed non fuerunt a deo
generales id est tacentur. Unde quidam dies egipcia
ci dicuntur. quia in hiis passa est egiptus. quorum
duos tamen singulis mensibus notamus ad me
moriam cum plures forte fuerint. Item est creden
dum. quod egipcii licet astrorum periti deprehenderint
dies hos nefastos in inchoatione operis. uel
itineris uel minutionis. Eodem quoque quidam egipcio
rum timentes egiptum periturum. egressi sunt ut
cicrops. qui ingressus greciam urbem condidit. quam
que induit athen. quam postea dicta est athene. sedes
grecorum eliadas. quam orthomenam dixerunt. quod prius
est cifres. et est nomen egipciacum quod latine dicitur q.
bihomo. uel bicorpor. uel propter procitatem stature
uel propter uirum immensitatem. uel propter peritiam utriusque lin
gue. quam habuit grece scilicet et egipciace. Sub quo
primo minerva nata est oliva. Circa idem tem
pus est egressus dyonisius bachus quam et agros co
luit. et usum uinee grecis dedit. Tunc est diluuium
in thessalia factum sub deucalione. et incendium
sub fetonte. Circa tempora moysi. et sub eo hercules
anteum uicit. Erictonius filius uolcani. currum
et troilus primus quadrigam iunxisse feruntur. Egiptus
quam prius mesraim. postea aeria. ab egipto rege su
merso egiptus dicta est. Lacedemon filius semeles
lacedemoniam condidit. Tunc et trophas lesbum
epidaurus condidit. ~~editum~~ et chorinthus quam prius ephi
raysus. sed quidam ethe leno epaphum genuit. qui
menfim condidit. cum in secunda egipto regnaret.
Hanc comminans deus plagam que restabat ait.
Ingrediar in egiptum. et morietur omne primogeni
tum a primogenito pharaonis usque ad primogenitum ancille que est
ad molam et primogenita pecorum. apud uos uero non
mutiet canis. et petetis uasa preciosa ab egip
ciis et dabunt uobis. ‖ De agno paschali. Dixit
iterum dixit dominus ad moysen. Mensis iste erit uobis
primus in mensibus anni. hic est aprilis id est lunatio
aprilis. que in ~~marcio~~ semper inchoatur. Hic dicitur ab he
breis nisan. apud egipcios parmuthi. apud ma
cedones xanticus.
uoluit quippe dominus iudeos
a ceteris nationibus differre
sic religione et etiam
calculatione. licet temporis eorum
Romani enim ex traditione
nume populi. primum po
nunt ~~ianuarium~~ quia tunc
sol incipit ascendere. post sol
sticium yemale. Arabes in
choant annum post solsticium esti
uum. Congenitus uero sed ab hebreis in marcio inchoatur et

p decima luna innuitur quod
agnus quem tollebatur significabat
aquod et primum fuit enim dicitur luna
iiii die creata. quartadecima
que fuit post iiii die mundi un
decima. Uel aliter aliter
quidam x capita erat in esu
unius agni. uictima pharao uel egiptus
x plagis uerberata non cessit
solo sanguine agni uic
ta. filios israel dimisit.

Prima rubens unda. ranarum plaga secunda
Inde culex tristis. post musca nocentior istis
Quinta pecus strauit. uesicas sexta creauit
Pene subit grando. post bruchus dente nephando
Nona tegit solem. primam necat ultima prolem.

mundus conditus ~~legitur in aprili~~ et dimoniali differunt [margin: differunt] a
nobis. In tempore iuncium usum. et addidit dominus. decima
die mensis huius tollet quisque domus agnum. uel si non poterit
agnum saltem edum. Quod et si non sufficiet numerus domus
ad esum agni. assumet de domo dominus sue uici
na. iuxta numerum animarum. que sufficiat ad esum agni. et
erit masculus anniculus id est unius anni sine macula
non quidem uelleris sed corporis. quod in ~~leuitico~~ dicitur.
Si cecum fuit uel fractum fuit. Et seruabitis eum in domo. usque ad quartamdecimam diem.
et immolabit eum omnis multitudo filiorum israel [margin: filiorum israel] singuli quique domus sue
ad uesperam. et tingetis cum fasciculo ysopi. utrumque
postem. et superliminare sanguine. edetis carnes nocte
illa. assas igni. non coctum quod de est aqua. nec cru
dum id est semicoctum cum festinatione. Et azimos panes
cum lactucis agrestibus. quarum amaritudo amaritu
dinis seruitutis. ~~liberauit~~ in sempiternum [margin: meorum] Caput est
in extremis uorabitis et pedibus. Si quid residuum fuerit
igne comburetis. quia ut ait ~~iosephus~~ cremare consu
euerant. et eleuatio ignis eleuationem ab eis pestis
que uastauit egipcios significant. Non comedetis in eo tantum usus
de medio est comedendi ait. Renes uestros accingetis
calciamenta habebitis in pedibus. tenentes baculos in
manibus. os non frangetis. nec de carnibus foras
mittetis. et comedetis festinantes. Est enim phase id est
transitus domini. Dicta est enim nox illa transitus. quia in ea
transiuit angelus per egiptum. percutiens primogenita ab homine
usque ad pecus. et transiit super tecta hebreorum limina signata.
et aggressus est israel transcendi ab egipto. Itemque ait
dominus. Diem hunc habebitis sollempnem. et in memoriam in generationibus
uestris cultu sempiterno. Septem dies azima co
medetis. primus dies erit sanctus et uenerabilis similiter et septimus. Nichil
operis facietis in eis. exceptis hiis que ad uescendum
pertinent. Patet quod mediis diebus poterant operari. Et
ex hiis patet. quod sabbatum erat eis sollempnius quibus festo
quibus ad ocium in quo nec ad uescendum operari licet. In
potentie est quod sancte mulieres in primo die sollempni pasche
potuerunt parare unguenta. ad unguendum dominum. quod
sabbato non licuisset. In ezechiele festum in primo die ~~aprilis~~
~~et vii~~ legitur quod non habet. Et egressi filii israel fecerunt sicut
preceperat dominus moysi et aaron. et congregati sunt. ~~iunii~~
luna in finibus egipti circa ramessen. Tamen ~~iosephus~~ dicit
eos congregatos ~~xiiii~~ luna et uix expectasse ~~xiiii~~ [margin: xv] dum
Factum autem est noctis medio. De morte primogenitorum
percussit dominus omne primogenitum egipti. nec erat
domus in qua non iaceret mortuus. Quod forte ita potest in
telligi non fuisse domum absque peccato. Compulsusque pharao
dixit moysi per nuntios ut egrederentur. et omnibus super hoc
egipcii urgebant eos exire. Tulit ergo populus con
spersam farinam super humeros ligatam in palliis et
petierunt ab egipciis. uasa uestesque plurima. et
spoliauerunt egipcios ex precepto domini. tum per misse

xx

laboris· quā fatigati erant. tū ut inde fieret.
thabernaclm· ⁊ erant· qui sexcenta milia viroȝ pe
ditū absq; puul' ⁊ uulgo promiscuū ei inuabili
⁊ duxerūt secū diuersi gnīs iumenta· multa ni-
mis De exitu isrl' de egipto

Factū ē aut· q' milus pt' solutū in vnoabit
adhuc terra· inqua sepulcrū iacebat ioseph
tenebat̃· sed ex iuramto asportare ossa eius
tūc moyses scripsit in lamina aurea n⁹ dei tetra
grāmaton· q̄ supposita aque supnatauit· usq; dū ve
nies staret. Ibi erat sepulcr͞m ei⁹· ⁊ effodientes
sustulerūt ossa· q̄ sublata legūt̃· eis prophasse de
difficultē itineris. In hebrei tradūt· q' onis
ex impulso astitit iux̃· eos q̄ locuta ē ad eos
Ob q̄m rē· duxerūt ea secū· multo tpe p desertū
⁊ dixerūt ea ouē ioseph· ⁊ quia i· Qui deducis
uelud ouē ioseph. Post ā egressū eoȝ fco tre
motu· multa templa egipti cū ydolis q̄ cōstruerūt
fracta. Aū filioȝ isrl' i egipto· fuit· ~~cccc~~ or. xxx·
ānoȝ· q; noīe egipti intelligend' ē oīs incolatus
eoȝ· qui incepit a pmissione abrahe· fca in
uia mesopotamie· A qua usq; ad legē datā· tot
ani fluxerūt. Solū em· ~~c· xl· iiii~~ ānis fuiuit
isrl' in egipto pt⁹ mortē ioseph· Quibz expletis
eadē die egressa ē omīs multitudo de tra e-
gipti· q' ⁊ mirabile a deo fcm ē· ul' forte eadē
die qua exiuit abraha ad pegrinandū· Inō-
q' h' d̃· q; eadē die egressi sūt· ⁊ inf. Memento
te diei huī⁹ in q̄ egressi estis de egipto pma
die· s· azimoȝ· Erat sup̃ leg̃· de m̄ eis· Null⁹
egdiat̃· hostiū dom⁹ sue usq; mane· Et ait· le.
Nox illa obs̃uabil' ē dño· qn̄ edux̃· eos d' tra
egipti forte intelligendū ē nocte eductos· i· ad
mane egrediendū ab egipciis· qui coacti sūt
eos nocte cōpulsos. Pfecti sūt de ramesse i
sothot. Nō coacti sūt eos egipcii sepelientes mor
tuos suos. Multi aut egipcioȝ flebāt pniteātes
q' eis fuerāt tā crudeles. Coxeruntq; farinā
q̄m tulerāt de egipto· feceruntq; subcinericios pa
nes· ex modico tm̄ tpe coagulatos· Hiis q; usi
sūt· ~~xxx~~ diebz· Non em ultr̃· suffecerūt q̄ tule-
rant de egipto· licet sub neccitate custodiret̃· nō
eis ad satietatē vescent̃.

Xiii° Dixitq; itm̄ dn⁹ ad moysē· Scifica m̄ omē
masculinū pmogenitū· q' apit uuluā· tā de
hominibz· q̄ de iumentis· Qz pcusserat pgenita
egipti· in liberatoē eoȝ· Et q; solū ē masculos
pc̃ scificari uoluit· dici pt· non nisi pcussos
masculos vel forte q; pgenita eoȝ a pcussore
angelo liberauerat· ⁊ hec mo sua erat· Voluit
q; ut deinceps dn̄i sua essent. Vel q; ex omi

fera pmo honorandus deus ē. Pmogenita· q°· de
filiis leui offerebant̃· a fuiebāt iugit' dño
pmogeniti alioȝ offerebant̃· ⁊ qui; siclis redi-
mebant. Pmogenita pecoȝ apta ad imolandm
oblata erat sacerdotū; Inmūdoȝ uō n̄ oblata
quedā redimebat̃· ut pmogenita asinoȝ mu-
tabāt̃· oue· q̄ p eo offerebāt· quedā uō n̄ redepta
occidebant̃. ut pmogenitū camis· de aliis
i mūdis aūt i filiis· q' redimebant̃· p· siclis.
Et adiecit dn⁹ Cū introduxerit te dns i tram p-
missā in tuis etab' et filiis tuis fuerda· l· usq;
ad eu̇m ritu sempitno· Eritq; hec sign͞m quasi
i manu tua· ⁊ q̄si appensū· q' ob recordacōm
an̄ oclōs tuos. ut scz huī⁹ libatois memoria
vel illa vemret i obliuione. et quasi ī unū
gerūt̃· ut an̄ oculos appendūt̃· q' phei·
ad lrām obs̃uantes· in cartis p scribebāt
⁊ decalogū singulis siue ī eas sinistro alligabāt
brachiis ⁊ int' oclos appendebāt. Q̄ ē· ed⁹
in eu͞o phylacteria uocat. a philaxe· q'
ē suare· ⁊ toraȝ q' ē lex. De desto egipti

Igit̃· ē emisisset pharao ppl͞m· n̄ edux̃ eos
moyses p palestinā cōfinia egipto· ppt
aliq̄m molestiā ⁊ odiū prin· ne insurge-
rent philistei adūsū eos. s; cōduxit eos
p desertū· q' ē iux̃ mare rubrū· tū p mā
dato dn̄i iubentis· ut duceret ppl'm ad mōtē
sina· ad imolandū d̃. tū si pniteātes egip
tii uellent eos psequi grauē molestiā itineis
sustineret. Armatiq; ascenderūt filii isrl'
de tra egipti· mecū· s· supplectili muniti
In ar̃· trāslatio ht. Quinta pgenie ascenderūt
filii isrl'. Moises em̄ qntus fuit ab iacob
vl' p tribū iude a phares usq; ad salmonē
qui; fuint quīnque l hebrius hz· quinta generacione ascēdent
filii isrl'. Pfectiq; sūt de sochot· venerūt in
etham̄ Que ciuitas erat tūc deserta i extrēmitate
solitudinis. q̄ a iosepho olitus d̃· ubi ⁊ ba
bilone post factam d̃· dū cambises egiptū
uastaret. De ductu colupne

Dominus aū ut dux eēt itineris pce
debat eos p diē in colupna nubis
cont̃ feruore solis· ⁊ p nocte in colupnā ig
nis cont̃ tenebras· ⁊ ut ē a frontibz pui
deret. Pcepitq; dns ut reuersi· aliqntulū
versus egiptū castra metaret̃ i regione
phiairoth· q̄ ē cont̃ magdalū ⁊ mare cont̃.
beelsephon. Est em magdalū ciuitas i co
fino egipti· ad q̄m iudei tpe ~~ieremie~~ i ext'
gola pmo cōfugierūt. ⁊ posuerūt castra
sup mare rubrū. Huī⁹ maris aqua ~~rubra~~
quasi giacomi successiones

rubea non est. sed omnis terra circumstans rubea est
ex qua vicinum eq̄r et inficitur. Vnde minimum
araticissimum excerpit. Pig[mentum] et in fluctibus eius ad
esum in hunc colorem cadit. Probus hec ibidem gemme
rubre inveniuntur. que humo in volute et inter harenas
nas attrite terre colorem sunt et maris. Hoc
mare in duos sinus dividitur. quorum ab oriente est
persicus appellatur. quia prope horam eius in habitat
Alter arabicus dicitur. quod nos tamen dicimus rubrum.
Hebreus vero iam suph. i. carinosum. quia carine in
littore hundat. Pane l. coartati sunt filii
israel. ex una parte erant montes asperrimi et in
meabiles. ex altera mare. De transitu maris rub[ri]

Finitimum est eorum phoronis. tulitque. ccc. currus pro
os. et ccc. ab egipciis et insecutus est eos.
Equites quoque duxit. l milia et cc milia pe
ditum armatorum. Levantes quoque hebrei oculos.
viderunt egipcios post se. et timuerunt
valde. Neque enim fuge facultatem habebant. nec
pugnare poterant. quia inermes erant. nec ibi
morari propter ciborum penuriam. Cumque plurimi arguerent
rent moysen dixit eis. Nolite timere. state et fac[iet] deus
ut hodie videtis mirabilia. magnalia eius. Ipse p
ugnabit pro vobis. et vos tacebitis. Egipcios quos
videtis nisi nunc videbitis. non videbitis in sempiter
num. In hebreo plenius est. Non videbitis ut nunc vide
tis vivos scilicet. Et oravit moyses ad dominum. Cui dixit
ei. Quid clamas ad me. Erige virgam et extende
manum tuam super mare et divide illud. et ingre
diantur filii israel per siccum. Tollensque se angelus qui
precedebat eos. stetit post tergum inter egipcios
et israel. et erat nubes tenebrosa egipciis. sed
lucida hebreis. Cumque extendisset moyses flavit
ventus vehemens et ulcit aquam in siccum et divi
sum est mare. in xii divisiones ut quelibet tribus per
meatus suos incederet. Et aduocatis moyses sin
gulas tribus. secundum ordinem nativitatis sue hortabatur
eos ut ipsum pervenire sequerentur. Cumque timuissent
intrare Ruben simeon et levi. Iudas qui primus
aggressus est iter post eum. unde et l. meruit
regnum. Profecti sunt ergo per medium maris et erat
aqua murus a dextris eorum et leva. Quod videntes
egipcii vesanos indicabant eos. Sed cum vident
illesos abire ingressi sunt post eos. Iamque
erat vigilia matutina. Et respexit dominus super egip
tios per columpnam nubis et ignis i. intolerabiles
ymbres. cum tonitruis. chorusscationes. qui lapi
des in iecit super eos. Unde dixerunt. egipti. Fugi
amus israelem dominus enim pugnat pro eis. Filii autem
israel secundum iosephum ad contrariam partem venerunt terram
Hebrei non tradunt quod cum venissent ad extremum mon
tis porrecti in mare per longum maris via eos

obliquasse. et circuitu monte ad idem litus egi
pti redisse dicit. quod probant sic. Salsa maris est ut quidquid
pit in eo ad proximum litus pertrahat. Cum ergo mane egipcii
iacerent mortui in littore. patet quod idem sit litus ex
altera parte montis. Non enim in spacio noctis. sed eius
nacitatis. nec hii nec illi ex ad medium maris
transiissent. quia spaciosum est valde. Cumque sic perbibentur
egipcii. moyses domino iubente extendit manum
super mare et reverse sunt aque. ad priorem statum et
operuerunt egipcios. nec unus quidem superfuit ex eis
et tulit israel arma mortuorum. Moyses enim canticum
domino exposuit exametro carmine // Cantemus domino et ... xvo
Quod quia prius ceteris canticum dicitur canticorum. Sed hoc dis
credendum esse dicit iosephus cum allexandro macedoni
et exercitui eius darium insequenti mare pamfilicum
divisum fuisse legitur. deo volente. qui per eum regnum persarum
delere volebat. Moratus est autem israel iuxta
maris litus. vii diebus. et cum tympanis et alii
instrumentis musicis. singulis diebus veniebat ad litus
et cantabat domino canticum moysi. viri seorsum et
mulieres seorsum. In cuius rei memoriam. vii diebus pas
chalibus cantando redimus ad fontem. et cum ad
hunc iosephi liber secundus. De dulcoratione aque in

Post hec egressi sunt in desertum sur. marath.
Quod in hebreis legitur in desertum ethan. dicitur enim quod
prius quam mare fuerunt in deserto ethan. post mare
in deserto sur. post helim in deserto sin. Ambulave
runtque tribus diebus per solitudinem. nec invenerunt aquam.
donec venirent in marath. ubi aquam invenerunt per amaritudinem
non poterant bibere. unde et loci dixerunt. marath ab
hac amaritudine. l. populus per amaritudinem eius tamen
quidem enim qui sitit sed non invenit potum quam si invenit gusta
re non possit. Dominus autem ostendit moysi lignum quod cum
misisset in aquas dulcorate sunt. Forte lignum illud
erat illius efficacie. vel forte miraculose factum est
ut in solitudine unde non erat lignum inveniret.
lignum. Hebreus dicit quod lignum nil amarissimum erat
et ut mirabilior innotesceret vis divina inter amarum
additum amaro dulcedinem operatum est. Iosephus
vero ulterius quod aque hoc maxime contraxerant quod inmote
semper fuerant. sed licet. et tamen ceperunt moveri
aque. Puteum enim in puteum modicum fuisse. Su
mens autem moyses virgam quam in manu habebat — id est per se non virgam
in parti. scidit eam per medium in longitudine incisionem — dato sed nunc de
faciens et iecit in puteum. et precepit fortibus ut — ea a deo
haurirent aquas. et plurima prius effundente. ut
ultima que remaneret. frequentibus concussionibus excitata
tata et purgata fieret potabilis. Precepta dedit eis
dominus et iudicia non tamen in re. sed daturum se
promisit. si obedire ei vellet. De fontibus
in palmis in helim.

Post hec venerunt in Helim ubi erant xii fontes et lxx palme. Et dicit Iosephus quod modicum aque erat in fontibus ut [illegible] ex eo modicum inde sumeretur cenosum esset et inutile. Propter hoc et palme non multum eminebant a terra quia non sufficiebat humor ad conglutinandam humum. Exinde venerunt in desertum Syn quod est inter Helim et Synai ubi fecit plures mansiones quas in Numeris exponit.

xvi Quintodecimo die mensis secundi, tricesimo scilicet die ab exitu eorum, quando scilicet pascha celebrabatur, defecerunt eis victualia que tulerant ex Egipto. Et dixerunt: Utinam mortui essemus in Egipto quando sedebamus super ollas carnium et comedebamus panem in saturitate. Cumque orasset Moyses ad dominum dixit ad illos: Audivit dominus murmur vestrum contra eum et dabit vobis vespere carnes et mane panes in saturitate. Factumque est vespere et ascendens coturnix de sinu arabico vel sapiens nuncupatur transvolans medio mari operuit castra et ad libitum populi capiebatur. Et est coturnix avis regia quam Iosephus ortigiam vocat et greci ortigometra, nos vero vulgo curlegium dicimus a sono. Mane vero cum oraret Moyses ros descendit illimitus et in matutinis eius quod prius ubique suspirabatur est. Et cum evaporasset sevit mellis dulcedine et panem promissum in se [illegible]. Texerat ros per circuitum castrorum et erat minutum quasi semen coriandri album in modum pruine et quasi pilo tusum. Quod cum vidissent filii Israel dixerunt manhu id est quid est hoc. Unde et deinceps manna dictum est. Quod quidam [illegible]. Alii in principio [illegible] ponunt. Alii in [illegible] ut manna ne manna [illegible] sicut pascha, pasce, paschatis. Et ait Moyses: Iste est panis quem dedit vobis de celo a domino. Colligite vobis gomor per singula capita. Et collegerunt alii plus, alii minus, et mensi sunt ad mensuram gomor. Nec qui plus collegerat habuit plus, nec qui minus paraverat repperit minus. Forte enim in acervis collecta ponebantur et reddebantur singulis gomor quod Iosephus assarium vocat. Et est decima pars ephy. Vel quantumcumque quis collegerat veniens ad papilionem non inveniebat nisi gomor vel per miraculum sicut est quod etatibus sufficiebat gomor qui est alius in comestione. Colligebant autem mane quia cum incalesceret sol liquescebat, quod miraculosum erat cum ad ignem durum fiebat. Terebant autem illud ad pulverem et conglutinatum in panes formabant. Cuius sapor erat suavissimus per quod dicitur est simila cum melle. Et alibi sapor panis oleati [illegible] quia sapiebat unicuique in ore suo quod desiderabat [illegible] attentum [illegible].

[illegible] in libro Sapientie dicitur: panem de celo prestitisti eis sine labore [illegible] delectamentum [illegible] saporis suavitatem [illegible] et [illegible] desiderio [illegible] voluntati [illegible] volebat [illegible] convertebat [illegible] significat divina pagina secundum quod in ore [illegible] diversa sapiebat secundum alia significata [illegible] figurate

Iosephus quod et adhuc in regione vigeat locus ille. [illegible] vermibus. Precepit Moyses ad populum nullus relinquat ex eo in mane. Quidam tamen reservaverunt et scatebat vermibus et computruit. Precepit Moyses ut die vi colligerent cibos duplices quia in sabbato non invenirent in agro. Tamen servatum in die sabbati non corrumpebatur. Tamen quidam putant quod vi die collegisse quisque non nisi unum gomor sed illud per miraculum multiplicabatur ut duobus sufficeret diebus. Et inde colligentes quod in sabbato propter hoc tribuit vobis dominus die vi duplices panes. Precepit deinde Moyses ut impleret gomor ex eo ut custodiretur in futuras generationes ad sui memoriam [illegible]. Et fecit Moyses ut [illegible] dominus et posuit illud Aaron in urna aurea in tabernaculo reservandam. Et ait [illegible] Hebrei eos primum habuisse prius tabernaculum in quo dominum consulebant. De quo infra Moyses tollens tabernaculum extra tetendit extra castra [illegible]. Vel per prolempsim de futuro tabernaculo dicitur. Hoc cibo aliti sunt filii Israel xl annis usque quo tetigerunt fines terre Chanaan.

xlii Deinde egressa est omnis multitudo de deserto Syn per mansiones suas iuxta sermonem domini et venit in Raphidim. Non quod in hoc distinguerentur eis dominus mansiones sed indicio nubis stantis quam pedetentim sequebantur. Ea stante castra metebantur. Ubi omnino defuit eis aqua et murmuravit contra Moysen. Et ait Moyses ad dominum: Quid faciam populo huic? Adhuc pusillum et lapidabunt me. Et dominus ad eum: Sume de senioribus Israel et vade ad petram Oreb et percuties eam virga. [illegible] motus fuit sicut dicitur. Ubi est ibi petra Oreb sicut dicit. Per Oreb [illegible] occisus est in ea. Feritque et egresse sunt aque et bibit populus et vocavit Moyses nomen loci temptatio, quia temptaverunt deum dicentes: Est ne dominus in nobis an non. Alie post fuerunt aque contradictionis. De pugna contra Amalech.

Egressus est autem Amalech ut pugnaret adversus Israel in Raphidim. Ferebatur autem Amalech fuit filius Ysmael et quod Amalechite quod et Ismaelite [illegible] sunt Sarraceni. Hos dicit Iosephus pugnaces habitantes in Goboth et Petra et a civitatibus conductos ad bellum adversus Hebreos. Contra tamen in Genesi quod Eliphaz primogenitus Esau genuit de concubina Amalech. Idem [illegible] Regum. Vir filius [illegible] ydumei [illegible] David morte Saul ait Amalechites sum. Forte duo fuerunt equivoci et ex hiis duo populi. Elegit autem Moyses [illegible]

de ebu effraim. viru bellicosu/ad dimicandu
contra hostes/cui et paucos edidit armatos. plurimos ad castrorum custodiam retinuit.
Ipse aut ascendit in monte. huius virga dei in manu. Ascenderuntque cum eo. Aaron. et ur. vir marie. Tamen sed potius. fuit filius caleph et marie
avus beseleel. Cumque elevasset manus moyses ad deum. vincebat israel. Sin aut paululum remisisset vincebat amalech. Quo cognito
aaron et ur. supposuerunt ei lapidem. et ex utraque parte manus eius sustentabat. Erat enim gravis
prae labore orandi. In huius rei signum sacerdos manus elevat in missa. et est in figura orationis christi
in cruce. Nec remisit moyses manus. usque ad
solis occasum. Fugavitque iosue amalech in ore
gladii. et ait dominus moysi Scribe hoc in libro ad
monumentum. Adhuc enim delebo memoriam amalech de sub celo/quod in diebus saul impletum est
Et edificavit moyses altare. et nominavit id dominus
exaltatio mea/De subdivisione magistratuum

Egressus est autem ietro cognatus/filius yetro
moysi obviam ei in deserto. Tulitque sephoram uxorem suam. et duos filios eius. Cumque intrasset
tabernaculum moysi. narravit eis moyses signa. que fecerat dominus pharaoni. et universum laborem in
itineris sui. et congratulatus illi ietro ait. Benedictus
dominus qui eripuit populum suum de terra egipti et
nunc cognovi. quod magnus dominus super omnes deos
Obtulit ergo ietro hostias et comederunt cum eo
moyses et aaron et seniores israel coram domino.
Augustinus tamen vult gentilem populum non immolasse domino
sed moysen. Sed alia translatio. quod est/sumpsit ietro
hostias de oblatis a moyse/sumpsit ab eo
et comedit. Forte tunc sacrificavit moyses
iuxta montem. sicut predixerat dominus. dicit enim iosephus ietro
venisse circa montem ubi in rubo multas moyses
viderat visiones. Altera die sedit moyses ut
iudicaret populum. qui assistebat ei de mane
usque ad vesperam. Quod attendens ietro ait. Stulto
labore consumeris. ultra vires tuas est negotium. sed audi verba mea et erit dominus tecum. Esto tu populo
in hiis que sunt ad deum. et ceremonias et viam morum
ut itineris. ostendas eis. Ad decisionem vero causarum. elige viros potentes. timentes deum
amantes veritatem. detestantes avaritiam. et
nota quod in hiis in ordine quo dicit considerandum est in eligendo
iudice/ponit potentiam quia quis plurimum valet
si eam ille sequitur. alioquin addit oleum camino
et gladius veneno. Alia translatio habet sapientes quos forsan potentes vocat ad iudicandum
Et addidit. Constitue ex eis quosdam tribunos
i. tribunos cuique unum preponere. quem tribunus hebreice. grece
chiliarchus latine millenarius. non quod in tribu tantum essent
mille. sed certum numerum posuit pro incerto. vel pro
multitudine copiosa posuit numerum supremum.
forte quia illum principem habebat. quibus tribus suum. sub
principe voluit esse millenarios. qui tamen mille
preessent. Sub millenariis autem monuit constitui
centurionios. i. centenarios vel centuriones
sub centurione. autem duos pentacontarchos. i. quinquagenarios. Sub quinquagenario. quinque decanos
quorum unusquisque lite minorum stabat ad iudicium decani
tunc facile erat lites. parvulorum dirimere. si non
poterat diffinire ascendebat ad quinquagenarium
et sic usque ad moysen. qui tamen refrenebat. Maiora
tamen moysi reservabat. ipsi minora iudicantes.
In huius modum ecclesia romana vovit plurimos in
partem sollicitudinis. committens archiepiscopos. episcopos.
archidiaconos archipresbiteros et minores sacerdotes/quia leviora per se et quia communia sed occulta iudicant. Maiora vero et capitalia referunt ad episcopum. Acquievit moyses. nec erubuit. vir deo plenus
consilium gentilis/dimisitque cognatum suum. hebreis
ubique posuit socerum. reversus est ietro in terram suam.

Mense tertio/De profectu ad montem synai XIX°
egressionis de egipto i. iunio die hac
scilicet in kalendis iunii. venerunt ad montem synai. Fixeruntque tentoria e regione montis. xlviij. mensis die
scilicet a phase. In exponendo enim septimanas xxix. dies
pro mense ponimus. que media inter lunares et
solares menses eligendo vita. Lunares. i. triacontarum inveniuntur. quorum ultimus non. Solares vero
plures. hunc numerum excedunt. A phase enim xvj restabat dies mensis primi. Fluxerunt preterea. xxix. si inde
restat ergo quod prima dies iunii. xlviij. fuit. Hec
tertia die diluculo ascendit moyses in montem ad
deum. qui dixit ei. Dices domui iacob. Vidistis que
fecerim vobis. Sicut audicam ut ego loquar vobis. Si ergo
custodieritis pactum meum. eritis mihi in peculium de
cunctis populis. Que cum retulisset moises populo. responderunt. Cuncta que locutus est dominus faciemus. Et est ordo
prepostereus. Cumque redisset moyses ad dominum. ait ei
dominus. Veniam ad te in caligine ut audiat
me populus loquentem ad te. Vade sanctifica populum hodie.
et cras. i. lavet se et vestimenta sua. vacet ab
amplexibus. et sint parati in die tertia. Constitues
terminum per circuitum montis/quos qui transierit tunc et tetigerit montem morietur./et manus non tanget eum sed
lapidabitur/aut iaculis, fodietur./sive iumentum sive
homo. Vetebat autem ut dicit iosephus. in hiis duobus
diebus convivijs opulenter et ornamentis decenter
De datione legis hactenus.

Iam advenerat dies tercius. et ante solis ortum cepit audiri tonitrua et micare fulgura et nubes densa operuit montem. et clangor buccine perstrepebat. fumabat mons quia dominus descenderat in igne. et fumus ascendebat quasi de fornace. et mons tremuit. ut aiunt hebrei. et timuit populus. sed et moyses iram dei prorupisse putabat. tandem letus apparuit moyses. et sonus erat cum eo et reversus est inter eos. et ait eis. Hodie non audietis moysen filium amram. et iocabeth. sed illum qui percussit egiptum. qui per mare iter dedit. qui cibum de celo. potum de petra concessit. propter quod adam de fructibus eius comedit. noe ex ymbribus ereptus est. abraham [terram] optinuit. ysaac natus de senibus. iacob plebe ditatus. ioseph liberatus et sublimatus. fiat [vobis] ubi [ubi ore] amabiliora. quam filii vel uxores. et eduxit populum in occursum domini ad radicem montis. ascenderunt cum domino iubente moyses et aaron vel levitas. sacerdotes. i. maiores et populus non transierunt. locutus est dominus ita ut nullum vox effugeret. et sic quinquagesimo die dedit eis decem legis verba tamen. in figura quod datur erat spiritus sanctus. l. die

Non habebis quinquagesimo die. Primum preceptum. deos alienos coram me etc. Quod non nisi decem precepta dederit omnes fere asserunt. sed in distinctione dissenserunt. Primum enim et unum. sed augustinus dividit origenes in duo. et que sunt duo ultima. sed augustinus colligit in unum. cui consentit iosephus. Preterea dicit augustinus tria fuisse in una tabula. et vii in altera. Iosephus quinque et hebrei. v. in utraque. forte quod augustinus ita voluit pertinere ad dilectionem dei. et vii ad dilectionem proximi pro dignitate potius quam pro scriptura. dixit ea esse prime ut sede tabule. sicut duce. consuevimus homines prime cathedris ut secunde. Quocumque vero modo distinguuntur. idem est sensus.

Non habebis deos alienos coram me .i. me solum habebis deum. et post non habebis propter non habeas ipse [transitive?] secundum ydioma hebreorum. Non enim asserit sed cum quis habet alios deos. Non facies tibi sculptile. ut ydolum et cetera. [id est] nichil effingis id est modo .i. nullius rei naturalis representativum. ut fiebat ammon capite arietino. anubis capite canino. sed omnem similitudinem que est in celo et in terra. vel in aquis vel sub terra. quasi non facies tibi pro deo simulacrum solis et lune et huiusmodi. nec hominis aut iumenti. et huiusmodi. nec draconis vel reptilis cuiuslibet. que colebat dudum sub errore hominum. Non coles neque adorabis ea. colere enim est mente adorare. adorare autem est si non animo saltem pre metu. vel adulacione regibus adorare. postea ad inculcandam custodiam dicendorum addidit minacem. Ego sum dominus deus tuus

[fortis] [et zelotes qui odit] me et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt precepta mea

fortis et zelotes. visitans peccata patrum in filios usque in terciam et quartam generacionem. Id est. quod odiunt me et faciens misericordiam in milibus hiis qui diligunt me. et custodiunt precepta mea. Zelus dicitur invidia. dicitur est amor. sed proprie amor viri ad uxorem. pro quo sustinere nequit. alium accessum ad eam. In hunc modum dicit dominus. Ego sum zelotes .i. non patiar te fornicari. post deos alienos. quare addidit se visitare peccata patrum in filios autem. hec iniciti. Non est bonus sermo hic. ut pro peccato alterius quis puniatur. et dicunt vetus testamentum non esse datum a deo. Non est enim crudelis sic deus. Sed et contra in hiis verbis fere apparet. quod est in hoc nomine visitans innuitur. Cum pietate enim visitamus infirmos. et ipse ex mansuetudine peccata non statim punit. sed expectat in quartam generacionem. quamdiu scilicet solet patres vivere. et si corripietur pater. et filii ipsum non imitabuntur. peccata aliorum quia post longam expectacionem iuste punit. et de temporali pena tamen intelligendum est. sicut et de achab. et de yeu. in postis vindictam super eam legimus. Vel potest exprimi iusta severitas in dictis. Gravius enim puniuntur peccatores. si filios pro se videant puniri et iustius pro [exquisicione]. Vel tamen hic intelligitur per patres demones per posteros coadiutores. quos quasi in peccando nos adiungimus. ut putat. Primo dyabolus intravit in cor iude. ecce pater. post accessit ad principes. ut et ipsi in hoc peccaret. ecce filius. post accepit cohortem et ministros ab illis ecce iii. et iiii. generacio. Dominus autem non visitat sed peccata patrum in filios. qui fuerunt ignorantes. in eterno. in tempore tamen sepe punit homines. ii preceptum

Non assumes nomen dei tui in vanum. i. non falso nomen scilicet non dolose iurabis per nomen dei tui. nec honore eius quod in te est etiam ne [?] facias pure de eo senciendo. Tercium preceptum

Memento ut diem sabbati sanctifices. i. scilicet et sacre facias. Non facies omne opus tuum. et filius tuus et filia tua non servus et ancilla nec iumentum tuum nec advena qui intra portas tuas est. i. tectum in domo est serviens. quia deus quievit die vii. et nos diem octavum servamus. et sic non hunc quia illi sabbatum et iosephus sic ait. quarto post sermonem secundum septenarias feriavitas. cum ab omni foret opere cessaturi. preterea ab opere servili dicimus mistice religionem. iiii preceptum

Honora patrem tuum et matrem tuam. duplex honore scilicet reverendo et necessaria ministrando. In hiis enim que sequuntur fere in omnibus apte totum intelligi. In decem eius voces in ewangelio totaliter intelligenda ipse in lege

Non occides manu vel mente. v. preceptum
Nec consensu nec violenta manum inferendo in sonti. nec subtrahes necessaria vite cui debes et potes dare. iudex quidem non occidit hominem sed lex. vi preceptum

[marginalia:] iudicium
[marginalia:] cordis
[marginalia:] ioseph dicit se vidisse duas tablas legis lapideas quas servatas sed continebant duo mandata et dimidium et ex utraque parte ceteris

Non mechaberis i. non commiscearis alicui excepto federe matrimonij. vj Non furtum facies nec vij rapies alienum Non loqueris contra proximum tuum falsum viij testimonium dices. Hic prohibet omne mendacium licet quidam male senserunt, deum tacite consensisse mendacium. quod prodest et nulli obest.

Non concupisces domum proximi tui. Sed aug. hic prohibet concupitatem rei aliene immobilis. ix Non desiderabis uxorem eius. Non seruum non ancillam non bouem non ouem non asinum nec omnia que illius sunt. Hic autem prohibet concupitatem rei mobilis. quod unum est precepium secundum orig. et iosephum. De altari facto.

Uidebat autem populus uoces et lampades et uocem buccine et montem fumigantem. et stantes procul dixerunt moysi. Loquere tu nobis et audiemus te. Non loquatur nobis dominus ne forte moriamur. Stetit autem populus de longe. accessit vero moyses ad caliginem. Cui dominus ait. Altare de terra facietis mihi forte autem constructionem altaris portabilis. voluit hoc fieri. ut illud portabile erat de terra. sicut infra dicemus. Quod si altare lapideum feceris mihi. non edificabis illud de sectis lapidibus. Si leuaueris cultrum super eum polluetur. Quasi. nolo quod cum instrumento effusionis sanguinis nunc edifices mihi sed inde et nos unius lapidis altare construimus forte prohibuit ne super altare hostie occiderentur. et addidit. Non ascendes per gradus ad altare meum ne reueletur turpitudo tua. forte non dum antiqui utebantur femoralibus. xxi°

Deinceps addidit dominus iudicia quedam ad terminandas lites. Nos quidem non omnia sed eorum precipua. Si emeris seruum hebreum. quasi etiam si seruus non sit. vi. annis seruiet tibi. non iubileus interueniat. vij° egredietur liber et gratis. cum quali ueste intrauit. si habens uxorem cum uxore et liberis exeat. Si dominus dedit ei uxorem. mulier cum filiis quos fecit. domini erit. Quod si elegerit seruus manere in seruitute offeret eum dominus dijs i. [illegible] sacerdotibus presentabit. et applicabitur ad hostium tabernaculi et perforabit aurem suam subula in signum perpetue seruitutis et erit seruus in seculum i. dum uiuet. vel usque ad iubileum. Idem est iudicium de ancilla xxij°

Si quis vendiderit filiam suam in famulam non in ancillam. sed scilicet in concubinam. quod greci moyselete dicunt. vij° anno non egredietur sicut ancilla sed sine precio. Qui enim humiliauit eam. dote ueste et nuptiis i. virum ei prouidebit. pro precio pudicicie. Si ante septimum annum displicuerit ei uendendi eam alij potestatem non habebit. nec pudicicie precium negabit. Quod si iterum acceptauit

sibi eam. i. si in uxorem duxerit. scilicet quod dicitur matrimonij contracta et toris usum. lege uxoris faciet ei. nec sine libello repudij egredietur. Si uero non sibi sed filio emerit in modum predictum faciet ei. pro filio sicut pro se. Si ista non fecerit. scilicet nec ipse eam humiliauit sine agnominatione. nec eam agnominauit. nec filio eam tradit. more ancillarum gratis egredietur et absque precio

Qui occiderit hominem uolens in sibi dato. morietur. Si uero nolens. confugiet ad unam de sex ciuitatibus refugij. et ibi saluabitur tamen sic. ne occidatur a propinquis occisi. et erit ibi donec per iudices ciuitatis. et propinquis mortui reconcilietur. vel usque ad mortem summi sacerdotis tunc enim redibit securus ad propria. Pro industria uero occidens et ab altari euellatur. quod de ioab fecit salomon. Ad instar harum ciuitatum. nos hemus loca deo dicata. meliore tamen prestat immunitate quam ille. Saluatur et in eis uolens homicida et quilibet fugitiuus. tamen quidam exceptionem fecerunt. Si enim pro homicidio facto in ecclesia. vel furto eo fugiat ad ecclesiam dicunt eum tamen debere extrahi et puniri. Addidit dominus et precepta talionis iubens reddi animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente vulnus pro uulnere. liuorem pro liuore. adustionem pro adustione. Si bos cornupeta seruum occiderit lapidibus obruatur. nec carnes comedentur. Dominus autem bouis ~~xxx~~ siclos argenti reddet domino serui. Ut hebrei eo sit estimatum precium serui quod ~~xxx~~ generationes cessisse sunt de cham quem noe seruituti addixerat.

Decimas et primicias ne tardaueris offerre tamen agnum vel edum. septem diebus dimittes cum matre sua. die octauo uel deinceps potes offerre. xxiij

Sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius. ~~vij~~ vij° anno facies quiescere eam vii et diebus. annus requietionis. vel remissionis. quod in eo nulli licebat exigere debitum nisi eo transacto. et si quid in eo anno ex preteritis frugibus succreuit in eo comedent pauperes populi. et quod residuum fuit pauperibus comedent bestie agri. Ita facies in vinea et in olueto tuo. Sed hoc seruatum fuit. ut ait ~~iosephus~~ In anno vi° in tantum habundabat fruges. quod sufficiebat ad esum vij annorum. ~~z vij~~ vij° ad sementem. De tribus sollempnitatibus

Addidit et de tribus precipuis sollempnitatibus annuis In quibus voluit omne masculinum apparere sed non uacuum. De quibus infra dicetur. De edo non coquendo

Non coques hedum in lacte matris sue. quod ~~iosep~~ ~~phus~~ exponit sit. Non comedes eum infra in lacte

Tres leguntur decime: prima leuitis. secunda ut haberet in festum. tercia que in tercio anno colligebatur pauperibus. Uni deus dedit petiti et bone prouincie ueos et pro fructus offerebant in pascha in penthecoste et in scenophegia

octavum diem. quia ad huc non differt a lacte. Item de ipso exponunt sic. Ne occidas .x. in die conceptionis sue. quod tamen transgressi sunt. Dies non conceptionis vocatur lac matris. quia extractus in matre patre. mactatus lactans hebreus. Hoc non coques. scilicet sepultum a lacte matris scilicet [illegible] sensus. Sepultum a carne prius id est quod per carnale generationem conceptus est et editus est. Non comedes coctum cum lacte. ut cum aliquo lacteo caseo scilicet vel butiro. quod deinde est precepto quia non de carne sed de ovis sepulti. que in lacte coctas ut cum lacte comedunt. Nec id de lacte matris prohibitum dicitur. quod in alio lacte liceat coquere. sed quia lac illud petatis possit invenire cum talibus. quia hoc prohibuit de omni lacte. Quidam tamen de hiis que domino offeruntur intelligunt. dictum quod non offeras agnum vel hedum infra octavum diem quia nondum est esibilis nec differt a lacte matris. In fine vero inductionis additur Et dominus. si feceris hec. Occidam omnem populum ad quem ingredieris et omnium tuorum terga vertam coram te mittam crabrones et vespas. que fugabunt eos a. facie tua nomine tui. Paulatim vero eiciam eos ne redacta terra in solitudinem crescant contra te bestie. Ponamque terminos tuos a mari rubro ab oriente usque ad mare palestinorum. quod turrem dicitur. et est ab occidente et a deserto quod est bethleem que incipit prima thema vel ad fluvium scilicet eufraten que tota regio quia data est iudeis. De federe firmato et aspersione sanguinis.

Venit ergo moyses et narravit vitulorum plebi in dicta domini. et dixerunt omnia verba que locutus est dominus faciemus et audiemus. quod postea et inordinate dicitur. Consignavit fuisse transgressores. et multa verba mentes. Scripsit quia moyses omnes sermones domini decalogum. et mane consurgens edificavit altare domino .xii. titulos per .xii. tribus israel. forsitan .xii. altaria. quos titulos dicitur. vel potius unum ex .xii. lapidibus et in singulis singula nomina. filiorum scripsit. quod titulos tribuum. Misitque iuvenes. scilicet nadab et abiu qui futuri erant sacerdotes. et immolaverunt domino pacificas vitulos .xii. Tulitque moyses mediam partem sanguinis. et misit in crateres. vasa scilicet viminea cum ansis. a cratin quod est contexere dicta. Reliquam sanguinis fudit super altare. legitque volumen federis audiente populo. Qui dixerunt. Omnia que locutus est dominus faciemus. Ipse vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait. Hic est sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum. Sic si diceret. Dicitur prohibit vita eius et sanguis effunditur qui violaverit fedus hoc. vel pactum inter nos et deum. Sane hoc signum ad confirmationem

fuerunt et gentilibus. qui porca federis fede lamantes. sic firmabant fede lamantes fe terris violatore. Tamen et aliud signum federis tribulibus vatei fuerunt ex se. id est effusionem aque. quod fecit iosue et samuel. quia sicut aqua tota effunditur. ut quod nichil ex ea remaneat in vase quod non aliquis lucre de quibus vestigia remanet. Sic est ipse fuisset in terra prius sit penitus et sua stirpe pereat qui solveret fedus. De

Hoc fecit. Primo ascensu moysi in monte ascendit moyses in monte et aaron. nadab et abiu et .lxx. de senioribus israel. scilicet precepit deus usque ad terminos montis et viderunt deum et sub pedibus eius. quasi opus zaphirum et quasi celum cum serenum est. tamen nec super eos qui erant in castris. misit manum suam. id est non abscondit se ab eis. sed videntes dominum maiestatem et non ipsum leti epulabantur. Tunc voluit dominus moysi dare ei tabulas lapideas inscriptas decalogo. et assumpto tamen iosue. transivit terminos .lxx. senioribus. Expectate hic. scilicet in castris et usque ad terminos. Et quod dominus nata fuit prefectis illud ad aaron et hur. Operuit quia montem nubes. Itemque dimisso iosue in quarta planicie montis. solus ascendit moyses in monte. ut ad caliginem. septimo autem die vocavit eum deus de medio caliginis. Ingressus quia moyses medium nebule. fuit cum domino .xl. diebus et .xl. noctibus non manducans nec bibens. De thabernaculo fiendo.

Et ait dominus ad eum. Sume primicias. id est preciosa queque. a populo israel. sed ab eo tamen qui ultro optulit aurum scilicet argentum et es iacintum et purpuram coccumque bis tinctum. id est fenicium et iacintum purpurei et coccinei coloris et bissum quod est genus lini egiptii molle et candidum. Pilos quoque caprarum et pelles arietum rubricatas. quas partitas dicimus quia parti sit colorare eas excogitatum est. Et pelles iacinctinas et ligna sethim. Est autem sethim nomen montis et regionis et arboris que similis est albe spine et est levissimum lignum imputribile et incremabile. Oleumque ad luminaria et aromata in unguenta et thimiamata boni odoris. et lapides onichinos. Ita quod inter sacerdotum et gemmas faciat in sanctuarium ut habitem in medio eorum. ne sit eis labor redire ad montem. Iuxta similitudinem quam ondam est facies illud. De archa.

Archam de lignis sethim facies. que hebraice dicitur heron. Ante non quod moyses hoc ordine narrat. primo de eis que fuerunt in thabernaculo. post de thabernaculo

potuit
[illegible] de herode quod
[illegible] herodes non
inflaccus [illegible]
[illegible]

[illegible] scripsit [illegible] lapidibus [illegible]

de
tecto et atrio ~~Josephus~~ vero econtra. Ille secundum
ordinem componentis. Iste secundum ordinem collocationis.
Longitudo arche habebat duos cubitos et semis-
sem latitudo cubitum et semissem. Altitudo similiter cu-
bitum et dimidium. et intelligitur cubitus humanus non
geometricus. quod apparet in altari lateranensi
in fine quod dicitur archa. Erat ~~Josephus~~ cubitum hic
vocat duos palmos. et dicit arche non fuisse
pedes. et deaurata est intus et foris auro
mundissimo. Factaque est super coronam auream ad modum
labii. scilicet quod in mensis et scutellis fieri solet. Per utraque
latus longitudinis erant circuli aurei to-
tum lignum penetrantes. et per eos vectes de
lignis sethim deaurati mittebantur. quibus
archa ferebatur. nec umquam ~~extrahebantur~~. In qua
post posita est testificatio. id est tabule. in quibus
scriptum erat testamentum. tamen quoque in reposita
testamenti dici potest. Posita est in aurea ur-
na plena manna in testificationem quod panem de-
disset eis de celo. tabule in testificationem
quod legem nature sopitam in cordibus suscitavit
in scripto. Virga Aaron in testimonium quod omnis potestas
a domino deo est. ~~Deuteronomium~~ in testimonium pacti
quod dixerant. Omnia que dixit nobis dominus faciemus.
Ob hoc dicta est archa testamenti. vel testimonii et
ob hoc est tabernaculum testimonii. Idem est et iterum
quia causa propter foribus eius agebatur. De propitiatorio

Fecit et super propitiatorium. cherubin
aureum. id est tabulam auream eiusdem longi-
tudinis et latitudinis cuius et archa ut
archam tegere posset. De spissitudine eius non legitur.
Hoc dicebatur oraculum quia deus de illo loco dabat
responsa. Unde autem dicitur oraculum dicit. quia ego
inde loquar dixit dominus. Propitiatorium vel quia dei
propitiationis dicebatur gloriam domini semper ibi
descendere. Ex utraque vero parte oraculi scilicet in
duobus angulis anterioribus positi sunt duo
cherubin aurei et productiles. scilicet non fusiles
sed tunsionibus malleorum producti. Erant autem ut
dicit iosephus animalia volatilia. huiusmodi figuram
que a nullo hominum est inspecta. Hoc dicit moyses se
in dei sede conspexisse figuratam. Cherub unus
alterum respiciebat. Ipsi tamen vultibus respicie-
bant in propitiatorium. Duabus quoque alis expansis
et mutuo se tangentibus velabant oraculum
alias ex opposito extendebant. De mensa et co-
tem ait dominus. Facies et mensam de lignis ronis.
nis sethim. habentem duos cubitos longitudinis
et in latitudine cubitum. In altitudine cubitum
et semissem. De spissitudine tacet. et in tauvabis
quia orantibus dat. Dicebatur propitiatorium

eam ex omni parte auro purissimo. Erat autem ut dicit
~~Josephus~~ hec mensa proxime velud delfica id est illius
insule ubi erat et altare. Pedes ~~iiii~~ petes quos
dicitur. eius altitudo erat ex medietate par-
tis inferioris rotundi et tornatiles. Pars superior
operis quadrangula erat. In singulis vero pe-
dibus erat anulus aureus sinus quod erat qui
suffragio populus in pede ubi anulus missus
erat. In anulis vero vectes aurei quibus ferebatur
mensa. Erat autem labium in ea per circuitum. sicut
et in archa et labio affixa erat aurea coro-
na alta digitis ~~iiii~~ quod medietas eius supra men-
sam eminebat. ne superposita caderent ex ea. Al-
tera medietas pendebat inferius ad decorem
et erat corona hec interrasilis. id est interpolata ce-
laturis et plano. Erat autem ut aiunt hebrei ce-
lature ille quasi ymagines regum. et prophete tot
sunt ymagines ibi facte. quot erant reges futuri in
ierusalem a david usque ad sedechiam. Tamen ~~iosephus~~
vult ulterius non fuisse aliud in ea labium nisi hanc
coronam interrasilem id est reticulatam. Huic vero sup-
posita erat alia corona minor. ista. scilicet quanta
et quo superposita et autem plana. vel interrasilis neces-
simus tamen aureola vocatur. Vel sic in ariel
leo fortis ezechiel de interrasili exponebat per
aliquid interpositum. ~~Hebrei~~ sic dicunt et hanc prophetie
additam. ad presignandam divisionem regni in
duo regna. Fuit enim regnum israel amplius regno
non iude. tamen minus dignum. et ideo aureola sup-
posita erat. et tamen minor. Mensa hec ponebatur
ad aquilonem in tabernaculo non longe ab adito. De

Et ponebantur xii panes. Propositionis
supra eam azimi de simila valde mundi et po-
nebantur sex in alterutrum et costabat singuli de
duabus decimis ephi. quos iosephus duos assarios
vocat et singulis supponebantur patena aurea
et supra patenam pugillus thuris. ~~Josephus~~ dicit fialas
aureas superpositas plenas thure. Hii diluculo
sabbati recentes et calidi imponebantur mense et erant
ibi immoti usque ad sabbatum sequens. Tunc illis subla-
tis et eorum thure incenso super altare novi cum alio
thure substituebantur. Sublatos vero soli sacerdo-
tes comedebant. Unde sacerdotales dicebantur. Vel
et ideo quia ut ait iosephus dominus preceperat quod soli sacer-
dotes panes illos formarent et coquerent et po-
nerent in mensa et tollerent. Ipsi tamen hoc non obser-
vabant. Dicebantur et panes propositionis. quia positi
erant coram domino in memoriam sempiternam. ~~xii~~ tribuum
filiorum israel. vel propositi id est longo tempore positi scilicet per
totam ebdomadam. vel in eternum per successionem panum.

Et ariel interpretatur leo dei id est dans et ~~ariel~~ id est altare hominum
per hoies devorabat

De vasis libaminum.

Precepit dominus parari ex auro purissimo quatuor genera vasorum ad offerenda libamina. scilicet ab offerentibus sacerdoti. et libando id est gustando dicta. et a sacerdotibus domino et libando id est fundendo sumenda et poni ea super mensam. scilicet acetabula. fialas. thiribula. ciatos. In hiis vinum quod debebat offerri prelibabatur. et pregustabatur. utrum dignum esset offerri an non. Sed quia in colore et in sapore vinum dinoscitur. dicitur quod preter vasa aurea fiale vitree erant. Vitrum et abyalum. quod grece vitrum dicitur. sic vocabatur. Ab ymo angustiores in superiori parte ampliores. In quibus color et sapor poterat agnosci. quas hebrei sustellas vocant. Ciathi vero minores et angustiores erant et aurei cum quibus fundebatur vinum super altare pro hostie libamento. In thiribulis que et mortariola dicebantur. thus precognoscebatur et offerebatur. similiter et in acetabulis acetum. Sed quia nusquam legitur acetum occurrit de oblatione aceti. quidam dicunt acetabula quasi acceptabula vasa ubi ea que portabantur a sacerdotibus que debebant offerri utrum accepta et ydonea essent an non. Postea subdimidit acetabula. id est tria genera phialas. in quibus vinum. thiribula in quibus thus et simila et granum et sal. et ciathos in quibus oleum. Sumebant enim sacerdotes prius de hiis que offerenda erant portiunculas quas in huiusmodi vasis ponebant ad pregustandum. quasi libando de singulis que libamina dicit moyses offerenda. id est de offerendis sumenda.

De candelabro.

Precepit quoque dominus fieri candelabrum ex auro purissimo ductile. Tamen iosephus fusile dicit. cuius hastile basi infixum erat. et ferreum. super vestitum calamis aureis quasi geminatis ad modum canne. Ubi autem capita calamorum inserebantur capita habebat tumentia ad modum cifi quem cuppam dicimus. quidam inserebantur autem quasi duo cifi. in modum nucis et ex fundo cuiusque ciphi procedebant flores velut quasi lilia. et in ipso fundo inter cifum et lilia erat spera volubilis. sicut in capitibus cathedrarum subsunt spere volubiles. Et ita cum in hastili essent quatuor calami in hunc modum copulati quattuor ibi erant iuncture. quarumque habebat quasi ciphos duos iunctos et sperulas sint et lilia. et hoc est quod moyses dicit in hastili. iiii. fuisse ciphos in modum nucis. Tamen hebreus non dicit ciphos sed nigellatos rotunditate sed nigello distinctas. Ab hoc hastili procedebant ex lateribus tria brachia hinc et tria inde ferrea que utraque super vestita erant calamis aureis ad modum hastilis et in iuncturis concebant capita calamorum quasi cifi in modum nucis cum sperula et liliis. Et quia in uno quoque brachio tres cifos dicit moyses fuisse videtur utrumque quattuor calamos habuisse. Tamen quibusdam videtur sperulas non fuisse in fundo ciforum ut diximus et sed in media planicie cuiusque calami sperula volubilis supposita. Sic erat candelabrum ex ferro calamis aureis super inducto fecit sed fusile sed non ductile simpliciter ex auro fuit et malleis mirabili artificio in hanc formam productum. Erat autem ut dicit iosephus ex lxx partibus compositum in una basi erectum sed. In hastili et brachiis erant calami xxxix non integri sed ex duabus partibus. In medio ubi partes iungebantur erat sperula supposita ne iunctura videretur et putaretur calamus unus et ita erant xxxix calami cum totidem sperulis. Vii partes basis lampadum sedes. Quoniam quoque non in summo fuit in summo vii habebat capita equalia super que ponebantur vii lucerne aureae. Infusoria et vii erant. quibus oleum infundebatur lucernis. Emunctoria id est forcipes ex auro de emunctoria ad emungenda vel extinguenda lumina. Eam vasula ex auro erant. ubi extinguebantur in aqua que emungebantur ne redderent odorem dicta extinctoria. Omne pondus eius cum vasis suis habuit talentum auri. Et enim habebant talenta minnas lx libras quod erant istitorum medium lxx quia erant civium maximi c.xx quia erat sanctuarii. Tamen iosephus dicit ipsum habuisse minas quas hebrei cynthares dicunt. Greca lingua interpretatum talentum dicunt. Positum autem erat ad austrum contra mensam non recte quidem sed oblique.

De parietibus thabernaculi.

Precepitque dominus fieri thabernaculum in hunc modum. Tabernaculum erat domus deo dicata oblonga tribus clausa parietibus. aquilonali meridiano occidentali. Sed patebat introitus ab oriente ut sole oriente radiis eius illustraretur. Longitudo erat xxx cubitorum. Latitudo x. In latere meridiano erant tabule xx de lignis sethim stantes. quarum unaquaque in longitudine cubitos habebat x. in spissitudine digitos iiii. In latitudine cubitum et semissem. Iungebantur autem sibi in mutuo in castrature ne rimula vel esset aut planicies parietis inequalis. Et erant inaurate ex utraque parte. supposite vero singule duabus basibus argenteis perforatis. In quarum foraminibus cardines aurei immittebantur in utroque angulo tabule eminentes sicut in serris fieri solet. Tamen vi ullo quod una basis esset sub tabula et alia supra pro epistilio pedes lata contra. Et quod dicit ut bine bases singulis tabulis per duos angulos subiciebat.

Veru aut tabule suspense et ita sup bases
an inter bases ad terra ptingent no
legit. Ponte scemate finis e parietis ad
lonis. Ad occidente vero erat sex tabule
p omia siles aliis et eode mo stantes i basib3
s cu no nisi ... impleret cubitos dimidius
cubitus ex utraq pte ptebat. et ... tabule
unus cubito lata serta e p mediu ... sut
tabule semicubitales q utrinq ponte piete
occidentis aliis duob3 copaginauerat. q e
singule duab3 basibus tenebant. Ne uero
uetor impulsa ut quatib3 alia ...
l3 pietes singule tabule anulos hebat
aureos. uelud quibusda radicib3 confixos.
P quos uectes p transuersu pietis i missi
tabulata firmiter cotinebat. Erat aute
uectes maturati de lignis sethim singli
v. cubitor i mittebant q caput uni9
uectis in caput alius i modu cocti ut ex
plurib3 sit i nexis q unus uectis i mese
longitudinis uidet sic in bacullo cambuce
pontificalis fieri solet. Hoc sane planu
est. nisi quod addidisse q qnq uectes ess3
in late ad aquilone et totide ad austru
et totide ad occidente q minus cogruu
uidet. Cu em quilib3 uectis v. erat cubi
tor. et ptensi in late uno ... tm cubi
tos attingebat ita quq cubiti illius lateris
manebat intacti. In occidentali tu pte duo
tm sufficiebant. Aut qui dicut de tribus
uectibus s3 plus. unu s3 additu v uectib3
in late septetrionali et aliu australi et sic
q ille de erat adimplent. tau serctu i auo
qui positi erat in duob3 angulis pietu.
ut recuati iuncturas angulor pietu coh
arent. sicut iuncture angulor in scrinijs
ligari serapis solent. Ez ex lra hc cotineri
no pt. Quia d. in lra e. v. uectes i mitti
p medias tabulas. a sumo usq ad suma
de altitudine pietis intelligi pt. Erat et
int summitate suprema unus uectiu exte
sus in longu p totu piete. et iuxt summitate
inferiore alius ordo meude mo et eade
planitie tres et ordines aut q dcm e v.
uectes fuisse. i uno late fuisse potius ad
num ordinu q uectiu refert. Erat itaq
i una qq tabula v. anuli. et in unoq duor
pietu uectes ... q v. ordinu quilib3
iiii uectes hebat. In late occidentali ...
uectes bini p singlos ordines Aut q di
cut n omis uectes eiusde qntitatis esse.
Fui

s quilib3 v. uectiu. qui erat in maioris la
terib3 erant v. cubitor et ita v. sufficiebat
ad cotinendu ... cubitos et quinq uectes
qui ad occidente erat. singuli duor cubitor.
Ez iosephus loqns de hijs uectib3 ait. Uno
q3 hnte magnitudine cubitor quinq. De
distinctoe thabnacli et uno uelo. xxvi
Tabnacli hc in duas ptes distinctu e
erat. Posterior ps ad occidente x cubitis
ptendebat. et ita quadrata erat. ei in longu
et in latu et in altu x cubitor. Et ps aditu
dicebat. ut scm sci ut scuariu scuarij. ut
sca scor. Anterior ps ad occidente oriente xx cubi
tis ptendebat. q aliis erat sacdotib3 et q
dicebat scm ut sca ut scuariu. Tespcu hd
dicebat. posterior scetu scj q scm cosecuti sci
ut d. scm sci. ut scm scj. sacctius sco. ut d.
dns dnor. ut rex regu. Ad altitutis u. ptes
sepandas posite erat in medio iiij. colupne.
de lignis sethim. capita hntes aurea et bases
argenteas. Tu iosephus d. iiij. fuisse tabulas
ad mo aliar opatas. equalit. a se inuice
distates inter quare tres angusti patebat
ingressus. Pr capita uo colupnar suppositi e
rant duo uectes x cubitor. capiete in piete
ptense. In quib3 p circulos aureos i missu de
pendebat uelu. Ante iiij. colupnas extesu
quadru ex omi pte. s. x cubitor. ut ex oi pte
phibet aspcm interior. Erat aut uelu scm
de bisso retorta q e gen9 lini candidissimi et mol
lissimu. et de iacincto et ppura et cocco bis tincto
i. de filis serici iacintini ppurei et coccinei co
loris. ope plumario compositu i. ope ... picto
pluma em lingua quada auis d. hc gen9 ueli
uolgo busteu q bistratu d. ho n fit tela cui
tu acu ope manuali subsuunt. diuse picturas
Aut qui dicut opus plumariu a silitudine
auiu qb3 s3 addita e plumar diusitas uarie
tas. Hoc opus e d. polimitu. a poli q e inlau
p multitudine picturar. Erat au hc uelu
pulchre uarietate cotextu ex diusis florib3
ut ait Josephus qs pingunt hui9 et alijs pic
turis qs poterat intexere pictores. preter aliu
formas. In ingssu uo thabnacli v colupne
erat de lignis sethim deaurate. capita hn
tes aurea bases uo eneas. sic q duo uectes
ut uni9 x cubitor ptedebat a piete i piete
in utroq capite sui utriq capiti insertus ad pieti
mo trabis in domo a quo dependebat aliud
uelu p circulos aureos insertu. ad mo poris
opatu. Et s. Josephus ad medietatem colupnaru

dependebat. tegens eas per quinque cubitos. Re-
liqui v. usque ad terram. ad ingressum sacerdotum
patebant. Et hoc non dicit. alia cortina lanea
supposita. usque ad terram pertingente. funibus per
anulos eam ducentibus et retrahentibus ut in diebus
festis reducta prebebat aspectum thabernaculi. In
aliis diebus supposita prohibebat aspectum. Papireum
cum nubilum videretur. Textus enim fortis erat et facile
laborem sustinebat. Talem in ingressu templi
similem fuisse appensam. Erat autem in interiori sanc-
tuario (archa) cum hiis que diximus in ea reposita et cum hiis
que erant supposita. In anteriori vero candelabrum
ad austrum. mensam ad aquilonem. In medio
autem veli non longe ab adito altare aureum
quod et iosephus altare aureum vocat de quo post
diximus. De cortinis et sagis

Tectum thabernaculi non cameratum sed planum
ad modum palestine fuit. iiii. operimentis ap-
tatum. Primum operimentum fuerunt cortine x. que et vela
et tentoria. vel quia thabernaculum vocatur. quod erat
facte de iiii. predictis coloribus. opere plumario. Lon-
gitudo cortine unius erat xxviii cubitorum. La-
titudo iiii. Quarum v. mutuo sibi iungebantur.
et v. similiter. ut quasi due cortine ex quinis sibi coniunc-
tis viderentur. Iungebantur autem ansulis laciniis
quasi in unoquoque latere cortinarum disposite. alia contra
aliam veniebat. et bine anulo aureo. sicut
ad ornatum colli fibule argentee vel auree
utramque oram capitii solent colligare. Dicit iosephus
anulis aureis et uncinis fuisse coniunctas.
Secundum operimentum erat saga cilicina. que et vela ca-
pillacia quia vocantur. que et de pilis caprarum. quos pi-
los quia diximus. ad differentiam lane ovium. facta erant
et de quibus cilicia fiunt. Et inde et illa saga ci-
licina dicta sunt. que pro asperitate saga dicebantur. Unde
et pannos quosdam asperos sagias dicimus. vel for-
te ex quadratura saga dicta sunt. Unde et militare
pallium a Gallis inventum quia quadrum erat sa-
gum dictum est. quod tamen quia ex aspero fiebat panno a-
teris interpretem et potuit dici sagum. Erat
autem saga xi. Longitudo sagi unius habebat
cubitos xxx. latitudo iiii. et erant v. mutuo
iuncta. ut quasi unum sagum facerent. et alia vi
quasi in unum iuncta. Iungebantur autem anulis ereis
insertis ansulis contra se venientibus. Pertinet autem sin-
gule cortine vel saga. sibi ita invicem copularentur.
tamen v. cortine sibi consute filo inseparabiliter in una
cortina iuncte erant. Et alie v. similiter ad tegendum
thabernaculum. Hec due magne cortine tamen anu-
lis et ansulis iungentur non elucet. De modo tegendi secundum
Bedam.

Hoc vago pallio di[illegible]
aut Uti reges fi[illegible]
cons. primo coro-
nat [illegible] gratia
iungit ad collum
cacet omni fibula

Quomodo ex hiis tegebatur thabernaculum prius
videamus secundum Bedam. Protendebatur v. corti-
ne sibi copulate per transversum totum operientes tha-
bernaculum et descendentes per latera. uno cubito
distabant ex omni parte a terra. Et quia similiter inte-
x. cubitos implebant longitudinem thabernacu-
li que erat xxx cubitorum tegebat et quinque cubiti
[illegible] dependebat iuxta latus occidentale. Alii v.
descendebant ante aperturam que erat ad orientem.
Tamen non in composite pendent. vel ubique cortine tamen
duo magna latera tabularum usque in medium
aperture trahebatur. ibique mutuo iungebatur.
et similiter in latere occidentis. et ita ex omni parte
thabernaculum tectum erat cortinis. uno tamen cu-
bito a terra ex omni parte non velato. Superpone-
batur autem saga similiter per transversum. sed quia erat
xxx cubitorum. per latera descendebat usque ad
terram. et ita cubitum cortinis non velatum ipsa
velabat. Et quia ex transverso xliiii cubitos ha-
bebat. cum centum xi sibi iuncta. et unumquodque erat
iiii cubitorum. Longitudinem thabernaculi xxx
cubitis tegebant. De xiiii. que super erant. vii
descendebant ad orientem. et vii ad occidentem.
Partes vero sagorum que super erant. descendebant iuxta
duo latera magna. usque ad terram ex utraque parte
reducebatur. ad tegendum introitum orientalem.
sed quia vii cubiti ex utraque parte veniebat. in spa-
cio ubi introitus tamen x erat. superfluebatur saga
sago. vel forte in summitate cuique duo cubi-
ti replicati consuebantur. instar orarum vestimenti
et tunc ex equo venientia saga de lateribus in
medio introitus copulabantur. in eodem loco.
in quo et cortine. et similiter in latere occidentis.
Propter huiusmodi consuturam. vel replicationem sagorum
dicit Beda. primo dixisse dominum moysi. Sextum
sagum in fronte tecti duplices. id est dimidium
sagum quod excedit cortinas. in introitu consues.
et replicabis. et post pauca addidit. quod superest in
sagis. id est unum sagum. quod est amplius ex medi-
etate eius operies posteriora thabernaculi. id est latus
occidentis. Duplicabatur autem ita ut impetum ven-
torum possent sustinere. Et secundum hanc dispositionem tha-
bernaculum ex omni parte tegebatur sagis. usque ad
terram. et nichil ex eo videbatur. Et tentorium
quod erat in introitu preciosum inutile ibi erat. et
tamen sacerdotes intrabant thabernaculum. vel
necesse erat attollere saga et cortinas ut subin-
trarent. vel in ipso loco iungebantur uncinis et anulis
et ad introitum eorum dissolvebantur. Iosephus autem.
Aliter iosephi dispositio cum consentit exp-

et videtur probabilior. Alii vero dicunt x cortinas a mutuo nectas ut dictum est a fronte thabernaculi super tectum extendi per transversum et tegere totum tabernaculum et descendere usque latus occidentis usque ad terram. Introitum vero non tegi aliqua parte cortinarum cum plura haberet vela. Et dicunt de sagis totum desuper operiri thabernaculum excepto introitu. Et quia duo cubiti sagorum super sunt cortinis, excurrit parte desuper eos sub cortina replicari ne venti intrarent inter saga et cortinas. Totum continet operimentum per quo et dicunt putant sextum sagum in fronte tecti duplicatum. Et secundum hoc speciosa et preciosa plurimum pars intrinseca tabernaculi non videbatur nisi illud cortinarum quod a tabernaculo defluebat. Frustra ergo tamen facta videbantur. Quo enim sic ansulis posset assignari quod dicit moyses sextum sagum in fronte duplicari. Forte ex omni parte cortine et saga funibus extendebantur usque tabernaculum et paxillis ereis colligebantur. Funes quia et paxillos tabernaculi fuisse moyses infra dicit. Et in modum tecti dependentis eciamque attollebantur. Ut et tabernaculum undique videri posset et circuiri ab ingredientibus sub cortinis. De pellibus suppositis.

Quomodo vero modo hec duo operimenta disposita fuissent, de reliquis duobus non est quo. Sane tamen erat operimentum de pellibus arietum rubricatis quod superiora tantum tegentes ad latera non descendebant, funibus et paxillis ereis affixis fere circumligate. Primum vero operimentum in eundem modum erat suppositum de pellibus arietum iacinctinis. Disposita vero duo hec erant propter estum et ymbrium diffusionem. Multos itaque ut ait iosephus stupor habebat a longe aspicientes. Et colorem eius in nullo putabant differre a celo. Quid figurabat hec dispositio thabernaculi. Petrus Predicta deum et non hominem sic disposuisse. Quia ut ait iosephus singula eorum ad formam rerum facta reperiet, si quis hec absque invidia velit considerare. Aditum enim quod soli pontifici pervium erat figurabat celum deo et angelis tantum attributum. Extrinsecus vero quod in templo erat terra et mare cunctisque pervia. Sicut et illa pars omnibus erat sacerdotibus. Cortine celum syderum. Saga aquas que sunt super firmamentum. Pelles rubricate celum empireum in quo sunt angeli. Iacinctine celum superius ubi deus super omnia. Quatuor coloribus velorum dicit iosephus elementa per byssum terra quia de terra est [?] per purpuram mare quia ex conchis marinis tingitur, per iacinctum aerem, per coccum ignem quia per colorem

ei similem. Per mensam tempus vel annum, per panes xii menses, per coronam iiii digitorum annum solarem per iiii tempora, per minorem annum lunarem, per candelabrum vii planetas, per vii lucernas

(in margin: planetas per hec. partes et dignitates planetarum)

forte quosque planetarum. Hec x dignitates vel partes, v naturales et v accidentales in quibus harmonia, id est proportionalitas, se habent. In candelabro notat quia que sub eis sunt ad ipsos reducuntur, id est motus naturales et effectus ab eis habent. Et notat ornatus eius et ipsi velata liquido tamquam spirituale solum spiritum. Lucent aere quod solus iaciatur oculis. De altari holocaustorum. xxvii

Precepit ergo dominus fieri altare de lignis sethim. Altare hoc dicebatur holocausti vel holocaustorum vel holocaustomatum. Et posset dici sacrificiorum, sed a digniori nomen accepit. Erat autem in longitudine et latitudine v cubitorum, scilicet quadrum, et in altitudine trium, cui tamquam minus alto ad horam ministerii ministrantis aliquid opponebatur in quo staret minister, quod completa ministratione tollebatur. Altare enim gradus habere alibi prohibetur. Erat quoque concavum in modum arche sine operimento parietes lignei, sed operti erant ere intus et extra. Licet uri non possent. Sicut nunc amiton vel lignum paradisi, quibus quod urendo fit purius nitidius. Sive arula erea erat tamquam fundus arche super quam fiebat ignis, qui per fenestram que erat in latere orientali imponebatur. In iiii angulis superioribus erant ex ere iiii cornua recurva in quibus iiii catene anulis inserebantur, de quibus pendens erat craticula in modum retis facta usque ad medium altaris intus descendebat super quam cremanda in odorem domino ponebatur, que ignis per oculos craticule ascendens de arula consumebat. Circa vero angulos inferiores erant iiii anuli aurei in quibus et vectes imponebantur de lignis sethim operti ere ad portandum altare. De hoc tamen altari et craticula eius ambiguitas est, non solum inter nos verum et inter hebreos, precipue cum hebraica veritas et nostra translatio multum differre videantur. Nos quidem sic habemus: Facies ei craticulam in modum retis eneam, super cuius iiii angulos erunt iiii anuli erei quos pones sub arula altaris, eritque craticula usque ad altaris medium. Hebreus vero sic habet: Facies ei michbar, id est cribrum, figuram retis enei, et super rete iiii anulos eneos. Et dabis illud fundum arche desubtus, eritque rete ad altaris medium. Iosephus autem sic: Cui suberat craticula in modum retis facta, sustinebat enim terra ignem qui de craticula ferebatur, quia bases non erat ei subiecte. Cassiodorus tamen senator in pictura quam fecit, cuius in expositione psalmorum meminit, iiii pedes altari fecit. Unde videtur quibusdam

(in margin: scilicet non potebant uri nec lignum hoc quod in paradiso vel quibus aliud quod ibidem est [?])

non supponi craticule carnes assandas. sed fuis-
se quasi uas quadrum in quo sederet altare. cuius
parietum altitudo altare ambiens usque ad medium
altaris eleuata erat. In cuius angulis sursum
iiii anuli dependebant per quos uectibus insertis
altari ipsi insidens portaretur. Altare enim non
legitur alios anulos habuisse. sed utrum separata
esset hoc uas reticulatum ab altari. uel ut amoueri
possit altare ab eo cum uellent. et super imponi.
An de ipso altari opere fusili ita fabrefactum esset
ut quasi appositum uideretur. ambiguum est. Arula
uero altaris. quam in medio posita dicunt per fenes-
tram ab oriente lignorum imponi. et sic ligna car-
nes imponi assandas. uel non erat nisi arula que
super craticulam supposita fiebat ignis quod vi-
dit iosephus in pluribus libris. Alii uero nunc opinan-
tur non fundum ipsum habuisse. sed parietes tantum terra re-
pleri secundum quod dominus dixit. altare de terra facietis
mihi. In cuius area superiori fiebat ignis ubi cre-
manda imponebantur. Et de craticula supposita
altari idem senciunt. Arulam uero sub ea quam craticulam
posita sic. hebrei craticulam uocat. uel sulcum quod
in medio parietum altaris fuisse dicunt. usque ad quod locum
altitudo craticule pertingebat. De situ altaris.

Positum erat altare ante tabernaculum et uasis eius.
Non sub diuo non directe ante introitum. sed ali-
quo ad meridiem descendens. ut ante ipsum in-
molantes. stantes ad aquilonem in ipsum tabernaculum
usque ad sancta sanctorum respicere possent. et quod stabat ad
aquilonem et contra meridiem. quia legitur eos sacrificasse
ad aquilonem. quia ad meridiem. Eratque in usus eius
lebetes ad colligendos cineres cum humidaret erat.
et deportandos. qui in locum secretum et mundum re-
ponebantur. Et forcipes ad emundandum ignem altaris
et fuscinule. quas greci creagras dicimus. quod inde
de caldariis cocte carnes proferebantur. et batilla.
quasi uatilla a uehendo. quibus prune ab holocausti altari
ad altare thimiamatis deferebantur. preter caldarios
et ollas ad carnes coquendas. que cum iuxta altare
non coquebantur. omnia uero enea erant. hebreus sic habet
facies eius ollas et eius palas. et eius pelues et eius un-
cinos et eius ignium receptacula. De atrio et tabernaculo.

Erat autem atrium circa tabernaculum. in latere meri-
diano. c. cubitorum. et in aquilonari. c. in ori-
entali uero. l. et occidentali totidem. et sic quadrum
erat. sed in forma altera parte longiori. Eratque in
latere australi xx columpne. alte. v. cubitis. ues-
tite laminis aureis. capita habentes argentea
cum celaturis cum basis eneis. spatio. v. cubitorum
inter se distantes. sicut quasi anuli singulis erant. per quos in-
gebantur funes ab anulis. usque ad capita paxi-

/ struem

Hec sadiyn per ... sinag... non est fundatum ad ... sed ... inifice(?)

quia forte tota mensa erat loca ad continendum ... aues

que sunt vasa in sacrificiis ... fuerunt incabat ... que in vasa altaris

et quadrangulum non quadratum

illorum qui habebat magnitudinem cubiti per sin-
gulas columpnas in terra ualde fixi. ut atrium
inmobile custodiret. Cortina uero de bisso re-
tortissimo. c. cubitorum in longum et v. in altum per
columpnas dependebat. a capite usque ad basem
diffusa ut nichil a pariete distare uideretur
nisi forte per aeris in tempore. quia flatibus et per
illos retro trahebatur. ut sub ea atrium sub tecto
ipso reciperetur. In eodem modum latus aquilonis xx
columpnas et cortinam habebat diffusam. Ab oc-
cidente uero x. columpne et cortina cubitorum l.
atrium cingebat. In ingressu uero ad orientem
tres columpne hinc. et tres inde stabant. et
cortine xv. per eas diffuse. nichil a prioribus
differentes. In medio uero lateris eius iiii erant
columpne in modum porte. quibus appensum erat
uelum. de iiii preciosis coloribus contextum opere plu-
mario quod ad ingressum et egressum de facili
attolli et deponi poterat. Notandum tamen in lon-
gioribus lateribus fuisse columpnas xxi. inter
quas erant xx aperture. c. cubitorum. et in duobus
minoribus viii. sed perangulares que comunes erant
duobus lateribus. dicit i. iosephus uero x. et designat fuisse
dominus per numerum columpnarum numerum intercapedinum
habebat quodlibet latus magnum. xx columpnas
ixx intercapedines. et latus. x columpnas ix
intercapedines. De lucernis.

Precepit et dominus offerri a filiis israel oleum
de oliuarum purissimum. pilo tusum. hoc est pin-
gue est quod nuceum uel lineum. uel mirtinum uel
raphaninum. ut semper ex eo arderet lucerna
in tabernaculo testimonii. quod accendebat aaron
et filii eius. Ab uespere autem usque ad mane lucebat
super candelabrum vii lucerne coram domino. In die
uero tres tantum sicuius lucerne pappirus erat.
Emuncidula uero que inuenimus diximus aurea. De ues-
tibus sacerdotum.

Locutus est dominus ad moysen
dicens. Applica fratrem tuum aaron ad te et filios suos
de medio filiorum israel ut sacerdocio fungantur
mihi. Faciesque uestem sanctam fratri tuo in qua sacrificet
ministret mihi. De hiis sane uestibus que confuse
agitur historia ad euidenciam congruo ordine
prosequimur. Quatuor erant uestes a minoribus sa-
cerdotibus. quas cantaneos uocabant. quod aa-
barchym appellabat. Quatuor et post illas alie
iiii. quibus solus arabarchus. id est princeps sacerdo-
tum utebatur. quibus secundum hunc ordinem induebatur.
purificatis prius manibus et pedibus aqua. sacerdos
induebat manachasim quod constrictorium sonat. quod
grece bracce. latine feminalia dici potest. Erat quidem
bisso retorta contextum ingredientibus quoque per ipsum
id est ueste priam

Quia autem feminalia indumentum est quod pudenda
carnis cooperiri et constringi solent et ne turpitudo
defluentibus feminalibus revelet zona fe-
mina constringitur

i. dz hec

a pedibus ascendebat ad lumbos, ibique fortiter
stringebatur, et usque ad genua tantum descendebat.
Sic tamen pontifex quia ungebatur hebraice calciamen-
tum sandaliis pedes tegit. Et si dicatur ei quod
lotus est non indiget nisi ut pedes lavet. Secundum at
bissinum sindone duplici vestiebatur quod cetho-
monem, id est lineum dicebatur, quam nos lineam stric-
tam sive camisiam dicimus, vel subuculam quam
moyses abaneth appellavit. Sed post a babi-
lonis discedentes hebrei cuttoneam dixe-
runt. Est autem descendens usque ad talos et decet
corpori compactam, sed manicis brachia valde
constringens. Vestibulus hinc inde super humeros
capitium stringentibus. Tertium balteo cingebatur
lato quatuor digitis intus sic reticulato ut quasi pellis
viperea, quam estate exuit videtur. Et ex texto
floribus coccinis purpura iacinctinis stamine vero
tantum bissinum erat, sumens initium cingendi a
pectore et circumducta lateribus iterum ante umbili-
cum redibat ibique modice stringebat et usque
ad tibias descendebat. Cum autem sacrificabat
ne impediret pendentes fimbrias levium sumitates
humerum reflectebat. Quod forte ζωστήρ quasi
casulam plicatam eidem humero supponit. Quartum
simplicem tyaram gestabat in capite et erat
pontificali plurimum dissimilis. Erat enim in modum pilei
tantum mitrati vel cassidis modice medietate
verticis excedens. Dicebatur que manephei.
Hanc uittas quasi involute sepius volebat ne
facile laberetur. Hanc desuper aliud velamine bis-
sinum usque ad inferiora barbe descendens celans pi-
lei uittas et totum capitis superficiem. Aptatum
quod pontifex ne laboranter rueret sacerdotes. De-

Super hec pontifex quatuor induebatur vestibus pontificalibus. Ha-
bebatur vestibus archarchus. Quarum prima tunica
erat iacinctina, poderis vel ypodites dicta, id est tala-
ris, quam hebrei methir dicunt. Erat que de duabus
incisionibus facta consuta super humeros et per la-
tera in modum dalmatice facta, eiusdem coloris
manicas assutas. Hanc tuniculam stapulas
cui apturo ne amplius et retro epilis appereret. Assu-
tum erat uitta quasi super scapulas hinc inde
uestibulus stringebatur. Habebat autem per fimbrias
lxxii tintinabula aurea. Quorum erat immixti
totidem uasculi quasi mala punica et ex iacincto
et purpura et cocco bis tincto, ita ut post tin-
tinabulum esset malogranatum quia in estate ut
posita ut audiretur sonus et sacerdos ingredi
et egredi. Scientur nec morerentur. Hec autem tu-
nica usque ad illic iosephus attingit pontifice cin-
gulo podoris quo sacerdos super lineam tunicam
capitium huius non est tunsum super scapulas sed in
longum scissione habebat a pectore usque ad medie-
dialis scapulas

primos moros vocans ob lateris quos pectus uerte nec
palea refundat

Alii vero dicunt ipsum attingi dicunt sed super hoc ephot
ut super omnem indumenta ad ultimam cingebatur.
Fuerunt qui dicunt duas zonas habuisse pon-
tificem, primam ad modum sacerdotum, secundam superius ephot
que due tamen per uno habebantur in dimido.
Secunda uestis erat ephot simul superhumerale
grecorum de quatuor coloribus, ut modo coloribus auro que con-
textum sine manicis ad modum colobii destinato
usque ad renes, adeo ut super cingulum posset superiorem
partem tunice iacinctine tegens in fiore relin-
quens in tactam. Pro uero laterum unciuis et a-
nulis aureis iungebatur. Aptura huius in pec-
tore quadrata ad magnitudinem palmi in qua
longiori inserebatur. In alia parte superiori super
utrumque humerum in fibulati erat ex auro duo
lapides onichini sacerdotales quos iosephus dicit ex
smaragdi in quibus erat sculpta nomina filiorum israel
per anabilis fuis figuras hebraicas iuxta ordinem
natiuitatis eorum. Sex nomina seniorum in humero
dextro uiniorum in sinistro ob recordationem filiorum
israel. Habebat autem capitium ex transuerso super humer-
ros foratis locus contextum. Unde legitur samuelem
et dauid indutos ephot aliud erat ipse epho-
tar dicebatur. Et erat lineum istud uero mira pul-
chritudine uiridicatum. Tertium erat ornamentum quod
hebreus essen grecus logion latinus uero rationale
dicitur quadrangulum et duplex ne fortis gemmarum ru-
peretur mensura palmi huius scilicet aptura superhu-
merale ipse sufficiens ex quatuor coloribus in coloribus
auroque contextum eodem scemate quo et superhume-
rale. Erant que in eo xii lapides auro firmiter
inclusi per iiii ordines tamen in singulis. In primo or-
dine sardius topazius smaragdus. In secundo car-
bunculus saphirus iaspis. In iii ligurius achates
amatistus. In iiii crisolitus onichinus berillus
in quibus erat sculpta nomina filiorum israel iuxta or-
dinem natiuitatis sue singula in singulis ut
gestaret sacerdos memoriale filiis israel in humeris
et in pectore ob recordationem trium quorum uni-
uersis esset memor ipse uero duorum ut si ipse ipsis
uides nomina prium sathagisset, ne a uirtute pa-
trum degeneraret. Sacerdos uero uita et fide patrum
charum meminisset imitari, meminisset que ipsum ex
istis patribus ortum sacrificiis et omnibus deo commen-
dare. Appellabatur et rationale iudicii quod scripta e-
rant ibi duo nomina iudicium et ueritas, uel doctrina uel ueritas
hanc ubi nos habemus pones in rationale iudicii
iudicium et ueritatem hebreus habet purim et pytim
ubi et sortes in quibus iudicium ueritatis solet in quibus
purim dicunt. Tradunt autem in medio rationalis fuisse
lapidem quorum magnitudine duorum digitorum in quo

Sed quidam autem xii

s coloris mutacionem pendebat utrum deum placatum haberent an offensum. Josephus dicit sardonicem qui in dextro humero erat. cum sacrificium pontificis deo placebat tanto splendore micabat quod et procul positis radius eius apparet. Egressuris uero ad prelium si deus cum eis esset tantus fulgor in lapidibus racionalis apparebat ut omni fieret multitudini manifestum eorum auxilio deum adesse et ob hoc racionale iudicii nuncupari. Asserit autem josephus hunc fulgorem sacerdotalis et racionalis cessasse annis ducentis antequam scripsisset hec. cum deus moleste ferebat transgressiones legis. Erat et in .iiii. summitatibus racionalis .iiii. anuli aurei. quorum duobus supremis inserte erant due cathene auree que inuicem coherentes i. obligate ad modum x. littere et in medio coniuncte. uel et pocius exprimit littera cathenas inuicem quasi materie materia coherent. pro quo hebreus habet plexas ope plexo. Josephus dicit per fistulas uenientes uti. caldeum sonat tunicatas i. ad quantitatem spacii in quo protendebantur factas. que sursum ferebantur usque ad scapulas pontificis super quas inserebantur duobus unciniis aureis superhumerali firmiter insertis. Duobus uero inferioribus anulis inserte erant due uitte iacinctine. que circa latera ducte duobus anulis aureis inter scapulas inserebantur. qui sub utroque sardonice et ephot fixi stabant ut utroque ligatura ephot et logion in uicem firmiter coheret. Et sicut dicit josephus zona ex .iiii. coloribus et auro conserta ex utroque latere circumducta et iterum reuoluta ante pectus in utraque summitate infra pendente. hinc extra aureis fistulis miro decore composita. De tyara et mitra. xxx

xxiiii U ltimum erat capitis ornamentum quod similiter tyara uel mitra uel infula dici potest. Specialius uero tyara. Eratque tyara ad modum pilei facta. quod omnibus erat sacerdotibus. sed quam consuta erat. alia tota iacinctina que circumdabatur aureo circulo tribus ordinibus facto. sed rigi ab occipite stabant flores aurei platanis similes. A tempore ad tempus. A fronte uero super stabat flos aureus similis herbe quam greci dicunt usciamos magnitudine unius digiti. In superiori uero planicie tyare ex omni parte in circuitu usque ad summitatem eius que in acutissimum deficiebat calamus. particulatim per se erat aurea malo granata et spinosis extremitatibus sed sublata. Super fronte uero pendebat lamina aurea. que petulum dicitur ad modum dimidie lune facta que a circuitu ipsius

tyare et in medio anulum aureum continuo aureo inserebatur. quia tyare insertus erat. et quod sculptum erat. tetragramaton id est nomen domini. sed tetragramaton quod ineffabile dicitur. non quia dici non possit sed quia ineffabile rem significat. quod his literis scribitur. he. ioth heth uau. quod sonat principium uite passionis iste. [ineffabile] per passionem huius applicatur hic sacerdos reincitabilis uita et eternam post. Illo uero et amouetur sacerdos mouetur. et laminam sursum ligabat uitta iacinctina per spacium restante continua et anuli que circumducta capiti ligata in occipite. deponentes summitates super humeros utrumque diffundebant. Hic typo huius uestibus ornatis potest. De uestium

H ... sexus. Vestis totius orbis super se preferebat figuram. Talaris enim et linea stricta quia byssina erat terram presignabat. Calcheri uero quod iacinctina erat celum. uolucrum oculos. tunica iacinctina ipso colore aera preferebat. per tintinabula sonitus tonitruum. per malogranata choruscationes significabantur. Ephot uero sui uarietate celum sidereum. Quod auro coloribus intertextum erat. significat quod calor uitalis penetrat uniuersa. Duo sardonices solem et lunam uel duo emisperia. Duodecim gemme pectoralis xii signa in zodiaco pulchre quod in medio erat applicabantur racionale que ratione enim cuncta sunt plena et erunt celestibus primo ratione et terrenorum et temporum caloris et frigoris et duplex in utraque tempore de celi cursu et ratione descendit. Cydaris celum empireum lamina supposita deum omnibus presidentem. De altari incensi.

P ost uestium tropum locutus est dominus ad moysen de modo consecrationis aaron et filiorum eius. ~~et usque ad ipsam consecrationem~~ De altari aureo prosequens. Factum erat hic altare de lignis sethim habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis i. quadrum et duos cubitos in altitudine. Uestitumque erat auro purissimo cornua habens et craticulam auream et catenas et anulos et uectes aureos. Interior uero arula habet an terra omnes excipere ambiguum est. Josephus addit quod per singulos angulos coronas fere habebat. et auro purissimo. Per singularem forte. In exodo dicit. facies coronam auream per gyrum. Hoc altare dicebatur incensi uel thimiamatis quia usque mane singulis diebus ad adolendum iugem sacrificium. sed in incendebatur timiama sacratum domino. fuerunt tamen qui dicerent mane solum iacet i. thus superimponi uespere uero pro dignitate sacrificii

Hoc n. cuncta sit plena

usque ad ipsam consecracionem distulimus de qua in leuitico plenius loquimur. Nunc de altari aureo

dicit quidam non prudenter quod post hungaliarum fuit exceptum. vel uti post uinum fuit. ita fuit salomon autoritatem eos que videtur. sequitur enim

uespertini timiamatis. Etenim utrum hoc altare esset intra sancta sanctorum an in sanctuario cum candelabro et mensa sancta videtur dubitare. Sed et apostolus in dubium venisse qui esset in sanctuario cum hebreus hoc dicat et iosephus plano. et prima porcio tabernaculi facta a moyse innuit. Nam quia paulus in epistola ad hebreos thuribulum aureum ponit intra sancta sanctorum. Potuit etiam esse quia in templo omnia ampliata fuerunt. et multiplicata preter altare aureum quod erat intra velum. ad quod bis in die mane erat ingredi. Erat scilicet addita thuribulum in adito. in quo summus sacerdos portans et timiamatis quod sanctum fiebat adolet. quod ad interiora attingebat cum penetrare. De compositione timiamatis

De compositione ungenti timiamatis sancti. locutus est dominus ad moysen dicens. Sume tibi aromata. stacten et onicha galbanum boni odoris et thus lucidissimum equalis ponderis erunt omnia. et in tenuissimum pulverem contundens omnia. Onicha fertur esse ostreola parva suaves redolens magnitudine humani unguis. Unde et onicha dicitur quia onix grece unguis dicitur. Stacte est gummi quod fluit de mirra. quia et mirra dicitur. Galbanum vero succus est ferule et nascitur in syria optimum cartilaginosum. et minus lignosum. cuius odore fugantur serpentes. Ferulaginis quoque et femicula dicitur in galagena nascitur. cuius succus uiliorem. Thus vero lucidissimum optimum quod et masculum dicitur quia instar humani testiculi rotundum est. dicitur et libanum a libano monte arabie. in quo nascitur arbor thuris ad aeris qualitatem. perplexo et intorto vimine. Ex hiis iiii. fiebat pulvis timiamatis sancti. Prohibuit deus tale fieri compositum in usus hominum. quod si quis sibi faceret. quo odore eius frueretur periret de populis suis. Inde est quod odor thuris benedicti non datur in ecclesia sponso et sponse. Inde est quod oblato thure benedicto super altare. si ascendat thuribulum ad clericos in choro ut ad laycos. alius thus sine benedictione appositum est in hominibus offerendum. De compositione ungenti

Ungentum et sanctum factum sic unctionis de iiii. fiebat aromatibus. Aromata vero dicuntur omnia pigmenta quod odore suo aera inficiant quasi aeriomata. Sumebatur quidem quingenti [illegible] siclorum prime .i. precipue mirre. Et est mirra arbor que dicitur smirna dicitur v. cubitorum que est intractabilis. cuius incisa arabes excurunt. ut melius pulluletur et fructificet. Ex quorum odores multos intollerabiles haberent morbos nisi fumo storatis curarent. Cinnamomi duceti quin-

hbeilh9

quaginta sicli. et calami totidem. Cassie vero quingenti sicli est cinnamomum. virgultum indie vel ethiopie duorum cubitorum. dicitur cinnamomum quia in modum canne subtiles habens calamos et replicatos. qui fracti spiramentum visibile reddunt. Calamus ille species aromatica vel libanus. Cassia in aquosis nascitur. valde crescit immensum odorem reddit. Hec redacta in pulverem conficiebantur cum oleo olivarum sub mensura hin ~~huius aut conficiebatur~~ opus unguentarii. et dicebatur sanctum unctionis oleum. vel unguentum sanctum. De cuius usu in loco suo dicemus. Iosephus est balsamum apponi dicit. De labio eneo

Locutus est iterum dominus ad moysen dicens. Facies et labium eneum cum basi sua. Vas scilicet lavatorium. quod est luter dicitur. quod erat inter tabernaculum et altare holocaustorum. in quo missa aqua lavabant sacerdotes manus suas et pedes. vestes sacras accepturi. ut sanctificarentur sibi ingressuri tabernaculum et egressi. quod dicitur factum de speculis mulierum excubantium ad ingressum tabernaculi. forte de sedibus speculorum eneis factum fuit. vel potius eo facto in circuitu labii summi circumposita fuerunt specula in quibus sacerdos videre possent si uspiam aliquid in veste vel in facie maculam haberent. ablucerent.

Tunc deus ad moysen dixit. cum De redemptione animarum numerabis filios israel. dabit quisque pretium sue pro anima ne sit in eis plaga. dimidium sicli vel medietatem. mensura sanctuarii Siclus autem xx obolos habet. a viginti annis et supra dabatur. ab eo. non tempore ad numerum sexcenta millia constabant. dives non addet et pauper non minuet. et quod pertinet ad usus tabernaculi reponebatur hoc in david vindicabatur. quia aliter fecerat quam deus iusserat. De electione artificum et [...] populus non

Vocavit iterum deus ex De factione tabularum nomine. i. nominatim elegit huic operi beseleel filium huri de tribu iuda. et coliab sociavit sed minus peritum. filium achisameth de tribu dan quos implevit spiritu dei i. sua ad excogitandum. Toto opere fabrefacto expletisque sermonibus huius dedit moysi duas tabulas lapideas dei digito scriptas i. sancto spiritu. Sed palam non vero beseleel huisse nisi duos annos ad plus De vitulo conflatili xxxii

Videns populus quod moyses moram faceret dixit ad aaron fac nobis deos qui nos precedant moysi enim ignoramus quid ei acciderit. Accusant se iudei dicentes. quia eloy non tantum deos sed et duos sonat. et dicunt eos petisse duces in via. ~~Illa~~ vero et hur restiterunt. sed in digitus populi furens in faciem hur sputis ut traditur eum suffocavit. Unde timens. aaron ait. Tollite inaures uxorum et liberorum et afferte ad me. Hoc erat quod

et qui populus iniurat et medietatem sicli non reddidit

preciosus et carius habebat. Putans quod consulentes
avaritie sue nollet afferre. Qui cum accepisset
fudit ex eis vitulum conflatilem opere fusorio. Forte aliud
ydoli non reciperent. quia bovem adorabant in egipto. Tra-
dunt quidam aaron proiecisse in ignem inaures. et inde
ope demonis vel conflatum caput vituli tantum. quod tamen
quasi vitulus. quia caput vituli vocatur. quod [illegible]
cum suis in filiis. Et aaron dixisse moysi. Proieci
illud in ignem et egressus est hic vitulus. Et dixit
populus. Hii sunt dii tui israel. qui te eduxerunt de
terra egipti. Fecitque aaron altare coram eo et dixit
in crastinum sollempnitatem. Maneque surgentes optu-
lerunt hostias. Seditque populus manducare et bibere
et surrexerunt ludere. id est adorare. Ait autem dominus
ad moysen. Descende quia peccavit populus tuus. quasi diceret non
est meus. Dimitte me ut deleam eos. faciamque
te in gentem magnam. Cui moyses. Quiescat
domine ira tua ne dicant egiptii. callide eduxit
illos ut interficeret in montibus impotens eis dare
terram quam promiserat. Recordareque servorum tuorum
quibus iurasti dicens. Terram hanc dabo semini
tuo. Placatoque domino descendit moyses ferensque
tabulas scriptas ex utraque parte digito dei. Cui
occurrit iosue. qui forte singulis diebus in occursum eius
egrediebatur. Non enim incredibile est cum moy-
se eum ieiunasse. Et ait ad moysen. Ululatus
est pugne in castris. Cui moyses. Immo est vox
cantantium et appropinquans vidit vitulum et choros. et
iratus proiecit tabulas et confracte sunt. Com-
bussitque vitulum et massa redacta est in pulverem
quem sparsit in aquam. et dedit ex ea potum filiis
israel. Cumque accusaret aaron. quod populum audierat.
excusavit se aaron. dicens que supra dicta sunt. Dicens
quod se timuisse populum. quia pronus erat ad
malum. Videns quoque moyses. quod populus nudatus
est ornamentis. scilicet vel auxilio dei. vel potius ydolatria
quam longe ante conceperat tandem manifestaverat.
vel forte videns sibi indicatos a deo vivos sceleris auc-
tores per pulverem bibitum. qui in barbis eorum mira-
culose apparuit. stans in porta castrorum et aduna-
tis levitis ait. Si quis domini est iungatur mihi. Ponat
vir gladium suum super femur suum. Transite per me-
dium castrorum. occidat quisque amicum suum et proximum
suum. quem scilicet pulvere signatum invenit. Et ceciderunt
die illa quasi tria milia. Alia translatio habet ~~xxiii~~ milia.
De hiis omnibus que dicta sunt de vitulo tacet iosephus
tamen opiniones eorum de mora moysi narrat. Alii
enim dicebant eum a bestiis consumptum. alii a domino trans-
latum. alii sane mitius cum domino philosophantem

Altero die locutus est pro moysi cum minis ad
est moyses ad populum. Peccastis peccatum maximum.
ascendam ad dominum si quomodo quivero eum deprecari pro vobis. Et
cum ascendisset ait. Obsecro domine. aut dimitte eis
hanc noxam. aut dele me de libro tuo quem scripsisti.
quod de impetu animi non de ratione dixit quidam tradunt
vel ex magna confidentia in deum. quasi impossibile
dicens. quasi dicat impossibile est ut me deleas. Sic
oro non posse fieri. quin dimittas. ~~Augustinus~~ dicit a conse-
quentibus ratiocinatio debere concludi. ut scilicet quod sequitur pre-
mittatur. Sic aut dele me. aut dimitte eis que
posterius per equipollentia sunt. quasi si non deles me dimit-
te eis. Disiunctiva enim utitur in coniuncta. de-
structo quod antecedit. id est mutato quod sequitur. Scribi
autem et deleri de libro vite dicitur quod duplex. ut sim
psaltis ut paulus. vel secundum presentem iusticiam ut iudas. Cui dominus. Qui peccaverit
michi delebo eum. quasi diceret. Non te qui non peccasti. Vade
duc populum istum. Angelus meus precedet te. Non enim
descendam tecum. quia populus tuus dure cervicis est
ne forte disperdam te in via. Tradunt hebrei
quod prius deus custos eorum erat. Deinceps dedit
eis michaelem custodem eorum populi. sicut ceteris nati-
onibus. populos enim habent angelos custodes delega-
tos. Addit etiam dominus. Semel ascendam in medio
tui et delebo te. id est populum. Et est comminatio captivitatis
babilonice vel romane. Et non absurde duplex
dici. vel ab inferioribus ad superiora. vel ab occultis
ad manifesta. Id est postquam manifestabo me tibi in
ultione. De tristitia populi et tabernaculo

Audiens hoc populus luxit et nullus indutus
cultu suo. deposueruntque ornatum suum. id est
tabernaculum longe a monte oreb. quod commode deferri
tabernaculo in exilio quod est fecerat ut cum populo inde
tractaret. quod hucusque fuerat in radice montis ut
propinquius esset domino. Volvitque dominus illud. et a se removit
et tetendit illud moyses ex alia parte castrorum et lon-
ge a castris. Egrediebaturque moyses ad illud.
et plebs stabat in foribus tabernaculorum suorum et ado-
rabant procul. Descendebatque columpna nubis
et loquebatur dominus cum moyse coram ~~omnibus~~ viris. facie
ad faciem sicut solet homo loqui ad amicum suum. id est
manifeste. Quod moyses vidit posteriora dei.

Oravitque iterum moyses ad dominum. Respice
populum tuum vel gentem tuam hanc. Vis ut e-
ducam eum in terram in quam missurus es mecum. Dixitque
deus. Facies mea precedet te. Ecce iam maius
impetravit moyses. plus notatur in facie quam in angelo
sed quia in facie intellexit moyses. alium filium deo
promitti. addidit. Si tu ipse non precedes ne edu-
cas nos de loco isto. Cui dominus. Ubique locutus

quantum ad divinitatem. scilicet vitis sensibus corporis. Quibus et talibus in carne apparuit et visus est coram te gloria mea quae quia non sustinebis ponam manum meam coram te

eos facturum. te ipsum novi ex nomine. id est proprie et specialiter me plasmasti. Vocabo in nomine domini coram te. id est faciam te me vocare deum et ducem ex miraculis que faciam. et non ob aliud. nisi quia volo quod miserebor cui voluero. Cui Moyses. Ostende mihi faciem tuam. Cui dominus. Non potes videre faciem meam. Non enim videbit me homo et vivet. Cumque pertransiero. tollam manum meam. et videbis posteriora mea. quia similitudinis dein est. et cetera. Homo a tergo visus scitur. quod homo sit. sed non quis homo sit. Ita deum esse in mundo scimus sed quis sit nondum nescimus. et potuit esse quod in tanta claritate pertransierit dominus quod humanus non sustinuisset aspectus. Vel opposita est nubes Moysi. deinceps cum loquitur. adhuc potuit a Moyse videri. Ad litteram hebrei tradunt eum vidisse posteriora hominis in occipite quamdam ligaturam.

De secundis tabulis et gloria vultus eius. xxxiiii.

Et ait dominus ad Moysen. Precide tibi duas tabulas instar priorum et scribam super eas verba que habuerunt priores quas fregisti. In deuteronomio dicitur deus scripsisse. In sequentibus tamen dicitur scripsisse verba hec. Et paulo post fuit Moyses cum domino xl dies et scripsit in tabulis verba federis. Sed potest dici quod auctoritas scribentis fuit in deo ministerium in Moyse. Cumque excidisset Moyses tabulas. de nocte consurgens ascendit. et transeunte domino coram eo in turbine. prius terram adoravit. Obsecro ut gradiaris nobiscum. Auferas iniquitates nostras. et possideas nos. Cui dominus. Ineundo pactum quod est pepigerit de electis solemnitatibus. de oblatione primitiarum et primogenitorum et addidit ne cum gentibus terre promissionis aliquid haberent participium fuit quod Moyses cum domino xl dies et xl noctes panem non comedit et aquam non bibit. Cumque descendisset de monte cum tabulis apparuit facies eius cornuta et ipse ignorabat id est radiis miri splendoris fulgebat. de facie eius que reverberabat oculos intuentium. quos gloriam vultus Moysi appellat apostolus. Posuitque velamen super faciem suam cum loqueretur filiis Israel et locutus est eis omnia que dei fuerant precepta. Quamdiu autem hec gloria duraverit. et utrum semper. vel pluries acciderit ignoramus. Tradunt hebrei quod ad hunc tertio ascendit ad impetrandam eis veniam et altitudine et iterum fuit cum domino xl diebus et noctibus ieiunans. Cumque redisset cum certitudine venie erat x dies. septimi mensis et cetera festum solempnitatis agentes. Propter veniam datam affligerunt animas suas ieiunantes et deinceps data est decima dies mensis huius dies propitiationis. Quod

si vero est. patet et eo quod ob certam tres in anno propter quadragenas licet ob hoc institutum dicatur quod tres tribus legimus ieiunasse quadragenis. Moyses Helias. Ihesus. Anno vero secundo fuit anno post secundum reditum de constructione tabernaculi precepit eis Moyses sicut quod a domino acceperat et premisit de observatione sabbati ne forte in hoc opere putarent esse licere operari sabbato. De compositione tabernaculi.

Ingressa omnis multitudo obtulit mente promptissima voluntate. Moysi primitias quod propositus fuit. et cum tanta copia quod compulsi sunt artifices voce preconis clamare ne quisquam ultra offerret. Fecerunt Beseleel et Ooliab cuncta que sibi fuerant et sicut fuerant precepta et secundum Iosephum omne tempus ad opus faciendum transiit in mensibus vii. Omne aurum quod expensum est in opere fuit viginti ix talentorum fuit. et dcc xxx siclorum ad pondus sanctuarii. Fuerunt preterea c talenta argenti ex quibus conflate sunt bases c. sanctuarii de mille autem dcc et lxxv. facta sunt capita columpnarum que et vestite erant argento. Eris vero talenta lxxii. duo milia et cccc. sicli. Obtulerunt enim. a xx annis et supra. dc iii milia dl. Igitur mense primo anni secundi in primo die mensis erexit Moyses tabernaculum. Cum luce fieret esset in procello sed sic lucida. nec tamen per quam transiret aspectus. quasi decebat dei presentiam. et ad nebule illius elevationem. deinceps moverunt castra et ad depositionem deposuerunt. et dum stabat super tabernaculum. et ipsi stabant. Eratque ignis in nocte.

Incipit hystoria Levitici.

Tercia distinctio hystorie quam scripsit Moyses. grece Leviticus dicitur quia de electione et ministerio levitarum agit. Latine. offertorius vel sacrificatius. quia de sacrificiis et donis que offerebant ex lege tractat. Hebraice vaiecra. quod sonat. vocavit. ex more hebreorum qui a principiis librorum nominant eos. sicut nos officia missarum. ut Ecce virgo. et cum dicimus dominica qua cantatur. Populus Syon. vel Erunt signa in sole et luna. Inchoat enim sic liber iste. Vocavit autem Moysen et locutus est ei dominus de tabernaculo federis dicens. Homo qui obtulerit hostiam si fuerit holocaustum et de armentis masculum offeret. Pro autem hec in hebreo et vero sonat et vetera vocavit.

Ad videndum. premittitur divisio victimarum de doctrina et traditione sacrificiorum que sequitur que diversa sunt in hunc modum. Quinque considerandum sunt circa sacrificia que deo offerebantur. Tempus quo offerebantur. Loca ubi offerebantur. Cause pro quibus

offerretur. Triplex autem eorum que rite offerebantur ostenditur distinctio. Aut enim erat oblatio de animalibus et sacrificium dicebatur, nec ante octavum diem nativitatis poterat offerri, nec eadem die mater et fetus eius. Vel de sicca materia, ut simila pane thure, et hec oblatio dicebatur. Aut de liquidis vino et oleo, que hec libamen vel libatio dicebatur. Licet hiis nominibus septuaginta indifferenter utatur. Ratione vero offerentium due, anima et sinagoga, quartum vel aliter sacerdos, aliter princeps, aliter privata, de quibus locis suis dicetur. Similiter de locis et temporibus loco suo. Causarum est triplex differentia. Offerebant enim quandoque necessario, quandoque sponte, quandoque casu. Necessario autem vel ex voto vel ex precepto. Sane ex precepto offerebat primitias frugum vel earum fructuum. Decimas quoque earundem et animalium insuper. Primitias quoque animalium et liberorum oblationes et in sollempnitatibus de quibus in huiusmodi. Mel autem et fermentum numquam offerebatur domino, tamen primitie eorum temporibus offerebantur sacerdoti, sed nichil ex hiis super altare ponebatur. Communiter autem a nullo sacrificio sal deesse debebat, et ideo dicebatur sal federis, quia non erat phas hoc transgredi. Porro secundum ordinem libri a sacrificiis inchoandum est.

De holocaustis spontaneis

Sacrificiorum aliud holocaustum, aliud sacrificium. Et primo de holocaustis videamus. Holocaustum dicebatur illud sacrificium quod totum incendebatur. Holon enim totum, cauma incendium dicitur. Fiebat autem in tribus tantum: armentis et pecudibus, sed tantum de ovibus et capris, et avibus, sed tantum de turture et columba. De armentis autem et pecudibus sic offerebatur masculus tantum et anniculus, id est unius anni, vel citra supra aut non. Unde quandoque aries quandoque agnus appellatur. Bos enim super annum poterat offerri, ut ait Josephus. Erat quoque immaculatus, quod non de macula velleris sed corporis intelligendum est, id est non debile aut fracto membro aut maculatis hiis aut scabiem aut cecum vel huiusmodi. Offerebatur quoque primo sacerdoti ad ostium atrii ut videret si ydoneus esset ad offerendum. Postea ad ostium tabernaculi offerebatur domino. Per manus imponens super caput eius prius manibus, quia preter morem sacerdotum erat in atrio duo introire, unum utrorum alterum interim. Et a loco offerendi ab hebreis hostia dicebatur. Gentiles enim ab hostibus hostiam et a victis hostibus victimam consueverunt appellare. Victimam vero hebrei a vinciendo dixerunt, quia vinctum adducebatur altari. Oblata sic hostia reducebat sacerdos ad altare holocaustorum et stans ad aquilonem ymolabat eam coram domino ad latus altaris, id est in conspectu sanctorum. Effundebat quoque sanguinem circa crepidinem altaris in circuitu. Hebreus habet pro ~~Josephus~~ habet limbum, forte labium supius eminens. Detractaque pelle hostie artus in que erat sacerdotis, artus in frusta concidebat, quibus lotis cum capite, pedibus et intestinis adolebat omnia super altare in holocaustum et odorem suavem domino. Licet enim credendum quod ~~in~~ nidore carnium delectaretur dominus, sed potius in re significata et devotione offerentium.

Si autem de avibus fieret holocaustum, fiebat sic. Sed cum domino offerret ut decimum est primo hoc de sit postea sacerdos. Quo ab homine offerebatur avicula, forte eodem modo quo et pecus, forte tamen sacerdoti offerebatur. Aut pullus turturis aut columbe. Cum frangebat sacerdos collum sola manu. Non enim licebat sacerdotibus levare ferrum super avem, et retorto capite sub ascella unguine cute colli ubi fractum erat rumpebat, et fuso sanguine circa crepidinem altaris vesiculam gutturis proiciebat ad orientem in loco secreto ubi cineres effundebantur. Confractis ascellis manu adolebat eam in holocaustum. Et hec erant minora et simplicia holocausta que voluntarie fiebant. Erant enim quedam maiora, quedam necessitate facta et sanctiora, quorum meminimus quia totum incendebatur et pellis et fimus, de quibus post dicetur. Quidam minus digna quia super altare non cremabatur. Nunc de sacrificiis pacificis prosequamur et voluntariis.

De sacrificiis pacificis et salutaribus

Hostia quedam erat pacifica, quedam salutaris, que scilicet pro salute data vel danda vel conservata offerebantur. Similiter et pro pace, vel ad deum vel ad homines, vel quia ad modum pacis fiebat, cum utrique quod suum erat dabatur, deo et sacerdoti offerenti. Fiebat tamen cum erat de animalibus de armento tantum vel de pecudibus, preda de avibus vero non. In modo offerendi ab homine vel sacerdote idem fiebat cum hostia holocausti. Sed in hoc erat differentia, quia hic offerebatur masculus et femina, et anniculus et adultior, maculata tamen. Pars hostie vero offerebatur domino, pars erat sacerdotum, reliqua offerentium. De armento hec offerebatur domino: omnis adeps qui est pinguedo interior. Pinguedo enim super carnem arvina vel lardus dicitur, que autem admixta est pinguedo que in intestinis. Adeps autem est triplex: adeps vitalium, id est cordis et ventris; adeps iecoris, id est epatis, quod reticulum dicitur quia involvit ad modum retis; adeps renum. Hec

tres adipes .i. duosque renes .i. ylia et re-
nunculos adolebat sacerdos sup altare. Et
tamque de capite dno offerebant. Sed uo
de omnibus erat oblatio pter pecti offerebat
de eo carnes intestina quam tubum uocat.
Pellis uo erat sacerdotis qui offerebat
illud. Armus uo dexter qui dicebatur sepa-
rationis et pectus quod dicitur eleuationis. Et quia sic
dicebatur in fra dicet. cedebat in usus sa-
cerdoti. Sicut cum fenalibus ut tradit. Sed
in textu non memini me legisse. forte pectori
adhebat. et cum pectore ad altare tollebat.
Cum sufficit notasse pectus et hiis uescebantur
sacerdotes in domibus suis cum uxoribus et filiis
et domo tota mundis tm. Et qui in domibus
imolabat ea epuli ut religionis pectus
et armum dabat. reliqua erat offerentium et
epulabatur inde coram dno in locis s. ad hoc
deputatis in ipso atrio. ut tradit. Licebat
enim de hiis tam sacerdotibus quam aliis edere
duobus diebus. Si quid super erat in die tercia
cremabatur. Et nota quod nullam oblationem offerebat
ut in holocausta uel in sacrificiis sine libamentis
suis. Sed de libamentis specialis dicit infra
tractatus de oblatione in diatoz.

Si uo manus hominis animal inuenire non
poterat. offerebat pro salute ut patet
similam farinam s. delicatissimam fundens super
eam oleum. Dicebatur simila oleata ut o-
leo perunctata. et thus offerebat cum ea. Sacer-
dos aut totum thus et pugillum plenum si-
mule oleate adolebat sup altare memo-
riale .i. in memoria offerentis. ut s. dns
memor esset eius. ut sacerdos ante dnm.
Reliquum erat sacerdotale. Tradunt hebrei
uo semper plenius pugillum offerri. Sed pro quantitate
simile minus poterat offerri in tm quod non in
pleto pugillo omnes digitos poterat capere
sacerdos. Pter medium et illud tantillum quod re-
manebat inter illum digitum et uolam suffi-
ciebat. Josephus drachmas esse offerenda
dicit. Si uo sacrificium de simila coctum offerebat, offerebat
panes sine fermento aspersos oleo coctos
in clibano ut in craticula. offerebat et laga-
na ut azima .i. latos panes et tenues in eo
spersos. Sed litos oleo. Quidam tn pro laganis
panem coctum intelligunt. ut sit tercium genus pa-
nis. Aut cocto in clibano, cocto in craticula
Sicut coctum in sartagine offerebat et conspersit
oleo et sine fermento et diuidebat minutatim.

tim. Ex hiis oblatis sacerdos memoriale a-
dolebat coram dno de panibus omnibus et de frustis.
Omnium reliquum erat aaron et filiorum eius ad
edendum cum omni domo sua et equa forte diuide-
batur eis. In hebreo. pter clibanum tria ponit.
marcesilie. machebath. michar. Marcesilie
sonat consiliatrix quia sacerdotum eum inuenit. pter
stridorem et susurrium frixure. Michar rete
ut cribrum. Machebath forte sartagines ut de
patella in qua coctio liquida fit. Post esse
tertia species sacrificii a salutari et pacifico
pro gratiarum actione et uictoria. s. ut pro aliquo
bono euentu inopinato et pro [illegible] casu. Et hec
omnia sacrificia in diuine. Sed dicitur pacificum
ut salutaria. De hostia pro peccato. ca. xiiij.

Post hostias salutares precepit dns de
hostiis pro peccato et pro delicto. Dicitur aut peccatum
grauius quod ex industria fit. delictum leuius
s. quod ex ignorantia. ut quidam. peccatum cum fit
pro faciendum non est. delictum cum non fit quod faciendum
est. Et ut dicit personas peccantium erat diuisio
sacrificiorum distinguit. cum in. iiij. persone
sacerdos summus. plebs. princeps tribus. Si est sa-
cerdos qui unctus erat peccauerat. delin-
quere faciens plebem. faciebat quod sciuit. Additum
est. qui unctus. non quin omnes unecti essent
sed ad differentiam illorum qui erant de tribu cum esset
de stirpe sacerdotali. pro macula corporis non
ungi poterat nec ministrare. Et est additum
est. faciens plebem peccare forte est generale quia
peccatum cuiuslibet sacerdotis ut quibusdam tradit
in exemplum. Est dem ad exterdentiam pec-
ut sepe. Dem est .s. ubo. ut quo et maxime plebem
ad peccandum prouocauit. ut sane sit in hebreo
est. Si sacerdos qui unctus est peccauit ad cul-
pam plebis .i. similiter et ipse. quia unus de
populo. quod ualde indecens est. tunc uitulum offerebat
pro peccato suo pro manus imponebat ad hostium tabernaculi
uitulum immolabat et coram altari ymo-
labat eum. hauriensque de sanguine inferebat
illum in tabernaculum et intingens in eo digitum asp-
gebat illum septies tota uelum sanctuarii et de
eodem ponebat sup cornua altaris incensi
et egrediens reliquum sanguinis fundebat circa
crepidinem altaris holocausti et omnem adi-
pem cum renibus et renunculis adolebat sup
altare sicut et de uitulo hostie pacificorum.
Pellem uo et omnes carnes cum fimo offerebat
extra castra in locum mundum ubi cineres effundi

delictum est pretermissio faciendi uel peccatum [illegible] delinquere uel delinquere [illegible] peccatum

plebant. et manducabant eam sup struem lignoz. De pcto sinagoge.

Quod si omis turba p ignorantiam fecerit p cont. mandatum dei et offerebat seniores ppli ad ostium tabnaculi p manum impositionem vitulum et fiebat de hoc vitulo sicut et de priori. p pcto sacerdotis. et orante p eis sacerdote ppicius erat dns. i duobz tm h inuenit drias. inter pctm sacerdotis et ppli. q s sacerdos dr p ignorantiam n peccare. Item q no legit. quis orare p sacerdote. q sip cussus fuit in catalogo et serpente qe medebat ei. Et patz dria int holocaustum h et pdc. qr ex hijs nichil erat sacerdotum to dno cremabat. neqz in ea istoz pedibz cum capite et intestinis lotis ponebant sup altare. Finalis eni resulta erat. q de cui sangne inferebatur in sanctuarium nich licebat ex eo remanere. nec aliqd ex eo sup altare adolebat. n adeps cum renibz et renunculis. Jn m i offerendi. i i nuo sacerdotum offerentium erat dria. Ex carnibz eni holocausti salutaris fiebat ex ptes. quas ponebat sup altare ve sacerdotes quibz sua oma v in offerebat simil. s caput et pedes ieciur et i testina lota aqua. duo uo sagne offerebat. ut oms simile erit …

Non hat eu n. ode madati dni

Si peccauit. De pcto pncipis.

pnceps qui et chiliarchus ut tribunus et p ignorantiam et post intellexit pctm suum p se. ut p aliu offerebat ad ostium tabnaculi. p manum in pncipem hircum immaculatum. Quo imolato. tingebat sacerdos digitum in sagne. quo tingebat cornua altaris holocausti reliqu fudens ad basim. et adolebat adipe renes et renunculos. Reliquum erat sacerdotum. Sz quia erat hostia p pcto et de sagnis tincta erat cornua altaris holocausti carnes eius erant sancte et sanctificabat que ex erat tacta h n quelz ymo in igne suo caro carne simila simila panis pane et n vescebat eis. nisi sacerdos unctus et in dds. et no nisi in loco sco. i n nisi eadem die qua offerebat. Sz q residuum esset igni comburebat. Si vestis polluebat eius sagne abluebat. ut nllm remaneret in eo sagnis vestigium. Aliogn q vrebat. Vas testeum in quo coquebat caro stati frangebat. ereum defricabat. et lauabat aqua. De pcto anime.

Qui autem peccabat p ignorantiam de anima de ppls terre. offerebat capram immaculatam. eo mo quo alij ut agnum et fiebat de ea sicut dictum est eodem mo quo et de hirco pncipis. Si aut. n poterat manus eius inuenire pecus. offerebat duos pullos turturis ut columbe. quoz alter offerebat in holocaustum dno. alter erat sacerdotis. cui tn sagne ad fundamentum altaris holocausti distillabat. q p pcto erat. Quod si nec auiculas poterat inuenire. offerebat simulam in decima pte ephi. n mittebat in ea oleum al thus q p pcto erat. Cuius memoriale sacerdos adolebat sup altare. Reliquum ipe habebat i munere. De igni igne et cicatone cerum locutus est dns ad moysen. Ignis ru

Ignis sp i altari ardebit. qr nutriet sacerdos subiciens mane ligna p singulos dies et ex ignis ex eodem altari. i n aliunde supius apponet. Cum uo cineres sup hum habat. induebat. sacerdos uestibz sacerdotalibz … qua ptextum … et tolles cineres de altari reponebat in pelui iuxta altare. et depositis uestibus suis induebatq alijs. destinato forte ad hoc. ut suis ppls efferebat cineres ex castra in loca mundissimo usqz ad fauillam faciebat consumi. h de oblacione dicta sufficiant. De esu adipis et sagn.

Hec i mus de oblationibz et phibito viij festoz legalium legitur. Jure ppetuo q omis adeps dni erit. iure ppetuo pnem adipe et sagne n comedetis. qd intellige de omibz aialibz oblatis. Tn p istud ab omi adipe iudei abstinebant. Sed vius dicimus. q adipem. qui offerri solet in esu eis dns phibuit. Ji nouatum adipe ouis i bouis i capre. Adipe uo morticinum. ut a bestia occisi concessit eis in usus uarios ut ad lucinas ut unctos … Qui g petiuit de adipe aialis mundi no oblati nec morticinij nec a bestia capti ut occisi si dm … forte pitiut. ut dat alienigen ad edendum. Sz quo in hoc ut illud factum de illo sit dm est. Phibuit et eis dns omne esu sagnis. Josephus dr qr etiam et spm in eo moyses e putauit. in quo asus sif focata tn intelligitur. phibens et tn i … phibuit. esu sagnis q ex aue ut feram aucupio ut venatoe capta noluit fusu sagne i terram i cooperto comedi. Et addit

·i· cosecraret · aut thimos

Omnis enim uita in sanguine est. De cosecratione sacerdotum.

Tem precepit dominus | sumi sacerdotis et unctionem mosi ut ungueret aaron et filios eius in sacerdotes et tunc quidem omnes filii aaron consecrati sunt, sed non omnes postea de genere ipsius cecus enim et claudus. si gradi ut paruo aut torto nasu | si gibbosus | aut si iugem scabiem habens | ut impetiginem de semine aaron erat non poterat ministrare nec intrare sanctuarium. vescebantur tamen panibus qui offerebantur in sanctuario. Iubet ergo moyses. ut precepit dominus | aaron et filios eius. uestes quas sanctas. et unctionis oleum. uitulumque et arietes duos et canistrum in quo erant tria genera azimorum | torta scilicet panis quae et collirida dicitur | lagana et crustula. Est autem crustula panis qui fit in cista incluctus et. et congregauit omnem multitudinem ad ostium tabernaculi. In electione enim pontificis assensus desiderabatur plebis. Tradit autem iosephus. quod duos ipse inclinauit ad sacerdotium. aaron. in hunc modum. Dixit enim quod ipse se ipsum dignum sacerdotio iudicauerat | tamen pro familiaritate quam habebat cum domino | tum quod plurimum pro ipsis laborauerat | tum quod natura omnium quisque amicus sui est. Sed dominus. aaron dignorem indicauerat. Cumque ergo placuisset domino et ipsis optulit domino aaron et filios eius. Cumque lauisset eos aquis fontium | et aaron feminalia induisset | uestiuit eum moyses aliis uestibus. quas prediximus | fudens super caput eius oleum unctionis. unxit caput eius et manus. Ita quod per barbam stillauit oleum. usque in horam uestimenti eius. filios autem uestiuit lineis et balteis cingens. in posuit eis mitras. et manus eorum oleo sanctificauit. | Unxit quoque tabernaculum oleo sancto. cum omni supellectili sua. Cumque aspersisset utrumque altare septies aquis unxit illud et omnia uasa eius labrumque cum basi sua sanctificauit. | De ptte.

Optuleruntque | offerendi eis uitulum. et aaron et filii | pendi pro filiis suis | eius. uitulum pro peccato suo. super caput eius manus imponentes. quod cum immolasset moyses. unxit digitum in sanguine et tetigit ex eo iiii^or cornua altaris per gyrum et fecit de eo quod de uitulo sacerdotis | oblata pro peccato faciunda prediximus. Optulerunt et arietem in holocaustum. hostiam scilicet salutarem et fecit moyses de eo. sicut de holocaustis salutaribus fieri precepit dominus. Optuleruntque per manus imponentes arietem secundum hostiam scilicet consecrationis templi. Quem cum inposuisset

cum immolasset moyses. sumens de sanguine tetigit extremum auricule | dextre eorum et pollicem manus dextre. similiter et pedis. Reliquum sanguinem fudit super altare per circuitum. Adipem uero omnem et caudam renes quoque cum renunculis et armum dextrum separauit. tollensque de canistro | colliridam unam | et laganum unum et crustulum unum | omnia simul tradidit aaron et filiis eius | quod dicit. accipe partem sumendi a ipsis hostiae. queda ad offerendum domino. queda ad usum. Qui cum teneret ea in manibus superposuit moyses omnibus pectusculum. Unde et pectusculum eleuationis uocatum est. quia omnibus suppositum fuit. In signum tamen quod superior omnium est sapientia et per eleuatione offerentium legatur. sic uocatum. In pacificis ergo et salutaribus armum et pectus prius eleuabant. offerentes coram domino | et post tradebat sacerdotibus sicut partes eis assignatas. Armus uero dexter dicebatur separationis | quia in separatione membrorum hostiae primus ab eo separabatur et quia in parte sacerdotum separauit illum moyses. tanquam ceteris membris dignorem. Tradunt enim quidam quod formatio corporis animalis in uentre matris ab humero dextro inchoatur. Tenentes ergo filii aaron omnia haec in manibus elauauerunt ea coram domino et tradiderunt ea moysi. qui omnia adoleuit coram domino. super altare | eo quod oblatio consecrationis esset. Assumens quoque unguentum et de sanguine qui erat in altari admixtis aquis fontium | et aspersit eos et uestimenta eorum. Cumque sanctificati essent in hunc modum. reliquas carnes arietis coxerunt ante fores tabernaculi. et ibi comederunt eas. cum panibus | quod residuum erat in canistro | et quidquid superfuit ex eis igne assumpsit. In eundem modum iterauit singula quae diximus. moyses uii diebus. tamen non uestiuit eos quia semel induti. uii diebus non deposuerunt uestes sanctas. nec de atrio tabernaculi sunt egressi. Ideo quidam tamen tradunt. per. die. ut diximus fuisse consecratum uii diebus consecrationis sequentibus. oblationes cotidie iterates. sed non in unctiones iosephus. dicit omnia sicut in prima die sequentibus fuisse consecrata diebus | De prima oblatione sacerdotum et igne dato de celo

Octaua autem die denunciauit moyses filium sacerdotes ipsos susceptate. in qua sacerdotes consecrati officia inchoarent pro se et pro ipsis. In precedentibus enim uii diebus uicem sacerdotis habuerat moyses. et acceptat ab aaron et filiis eius hostias quae postea et ipsis illi erant accepturi et ministrauerat aliquandiu die octo. egressi sunt ipsi uero ministerium. et ordinati fuerant et moyses cessauit. Et tradunt quidam diem hunc octauum fuisse primum diem anni secundi. quo egressi sunt | et cum obiret eis quod prima dies anni secundi quia ex decimo est super tabernaculum erectum

amculare dextre

de egipto

tabnaculi — Exempli — ut Josephus philosophatur

Factum est erectionem dierum consummationem consecrationis eius. Precepitque Moyses ignem non amoveri ab altari quo usus fuerat his diebus quia eadem die apparuerat eis Dominus. Congregatis quoque filiis Israel primo obtulit Aaron pro peccato suo vitulum cuius adipes renes et reniculos imposuit altari igne non supposito reliqua combussit extra castra. Immolavit et pro se hostiam salutarem arietem in holocaustum et imposuit altari sed sine igne. Deinceps oblaturus pro populo suscepit ab eis hostias quinque vitulum pro peccato populi hircum pro peccato principis agnum pro peccato anime bovem et arietem pro pacificis. Tamen immolationes nisi tres dicit immolasse. Hircum pro peccato populi et bovem et arietem pro pacificis forte quia prius eas numeraverat propter brevitatem alia tacuit. Et quia separatim de peccato sinagoge principis et anime non agebatur ut prius. Quamvis tamen pro peccato populi potuit dici oblatum. Augustinus tamen implet litteram quod dicitur duo tamen suscepta et dicit cum illis duobus suscepta agnum anniculum in holocarposim quod sonat holocaustum fratris. Dicebat quoque holocarposis holocaustum illud quod Deus aliquo signo visibili ostendebat se gratum esse. Cum autem imposuisset ex eis Aaron super altare que adolenda erant Domino separavit de pacificis partem suam armos dextros et pectora extendens manum benedixit populo. Et ingressi Moyses et Aaron tabernaculum et egressi iterum benedixerunt populo. Et cum oblata essent super altare et cum eis vespertinum matutinum egressus ignis a Domino devoravit que erant super altare. Et praeteria est ignis iste pro tunc usque ad transmigrationem altaris. Et sic deinceps igne in altari apponebatur alieno.

Eadem die. De morte Nadab et Abiu.

Nadab et Abiu arreptis thuribulis ignem imposuerunt alienum et desuper incensum offerentes. Egressus quoque est ignis a Domino ut ignis ille qui in erat in altari. Vel alius ignis veniens de sublimi et devoravit id est extinxit eos. Et ait Moyses ad Aaron. Hoc est quod dixit Dominus. Sanctificabor in his qui appropinquant michi et in his que in inspiciant aspectu suo. Non potens pectus eorum. Vocavitque Misael et Elizaphan cognatos eorum et ait eis. Tollite fratres vestros extra castra. Et accepterunt eos sicut erant induti lineis et tyaris et sepelierunt eos ita ut ministri altaris sepeliantur induti vestibus ministeri sui. Aut Aaron et reliqui duo filii eius alterum patres fratres suos morte sublato prohibuit Moyses. Et dixit eis. Capita vestra super vos nolite et capita vestra nudare vestes nolite scindere ne forte moriamini.

Sanctum [illegible] hodie fores tabernaculi. Tradit Josephus alii dicunt quia non portaverit hostias super arcam quis non preceperat Dominus sed quibus prius vtebantur subito inflammati sunt. Nec ualuit quisquam extinguere. Iussitque Moyses priorem eorum et fratres portantes corpora eorum extra castra congruo honore sepelire. Dixitque Moyses Aaron et filiis eius ut tollerent partes de hostiis salutaribus et oblatis quia pro peccato quorum sanguis non erat illatus in tabernaculum et comedent ea. Et cum quererent hircum oblatum pro peccato principis qui combustus inventus est. Iratus est Moyses arguebat Aaron et filios eius. Excusavit se Aaron dicens. Michi accidit quod vides. Quomodo ex preteritis annis fecerim et hec.

De discretione ciborum.

Precepit Dominus Moysi et Aaron ut traderent filiis Israel legem de discretione ciborum. Ad litteram ne Deus cibos homini concessos artavit propter castigandam eorum gulam sumat et comprehendi pro certo victu alia vivunt in terra et in aquis et in aere. Iste quidem in terra et reptilia quomodo in terra et latent ut talpa quod de luto nascitur. Et omnia in medio et gradientia super terram. De his generalis est regula. Mundum est tamen quod ruminat et findit ungulam. De piscibus quoque generalis est regula. Mundus est tamen his squamas et pennulas. De avibus nominatim expressit quod mundum et quod immundum esset. Hoc tamen generaliter de avibus dictum est. Volatilium quod graditur super quattuor pedes immundum est nisi crura habuerit retro longiora super quod saltat. Tangens morticina eorum lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperam. Et si nunc fuit ut portet quisquam eorum mortuum super quod ceciderit quicquam de morticinis eorum polluetur tam vas ligneum quam quodlibet vestimentum ad vesperam aqua mundabitur. Vas fictile in quod ceciderit frangetur. Clibani et cacabi destruentur fontes vero et cisterne et quelibet materia et sementis non polluentur.

De purificatione puerpere.

Addiditque Dominus legem purificationis mulieris talem. Si mulier pepererit masculum immunda erit vii diebus. Iuxta dies separationis menstrue id est eodem in medio inditabit qui enim separata et in dies cum patitur menstruum. In tum enim in immunda est quia quicquid tangit reddit immundum. Alii dicunt vestem sedem. Vel non licet alicui adiutare ei nec in albo nec in lecto pectore dici cunabedebat puer per vii dies.

Precepitque Moyses Aaron et filiis eius ne vinum [illegible] bibant nec omne quod inebriare potest quando intrant tabernaculum ut possent docere filios Israel [illegible]

dieb(us)
inquinationis manebat xxx iii d(iebus) in sanguine purificationis sue. ita ut omnis dies purificationis sue
essent xl. quia tot diebus dicunt physici carnem masculi in utero formari. In purificatione v(er)o (xxx)
dierum licebat ei surgere. in domo deambulare, sed non egredi. (tractabat) operari et tangendo non polluebat et licebat aliis ministrare ei in sede et cibo
sed non in lecto. accedere v(er)o ad tabernaculum non
poterat nisi expletis xl diebus. Si v(er)o pareret
feminam, duplicabat prius dies inquinationis
et postea dies purificationis. ut sint fient lx
xx. quia tot diebus formatur femina in utero.
Expletis v(er)o xl diebus purificationis offerebat pro
filio vel filia agnum anniculum in holocaustum
et pullum columbe vel turturem pro peccato suo quia in libidine conceperat. et erat sacerdotis. Quod si
non potuit manus eius invenire agnum, offerebat duos turtures vel duos pullos columbe
alterum in holocaustum pro filio, alterum pro peccato suo
vel pro originali filie, quia filio in circumcisione
dimissum erat. hebrei tamen puerulos non habent peccatum in
traduce. p(ro)pterea(?) sicut dicit Josephus primogenitum redimunt
v siclis. De lege data leprosis. xiii^o

Legem quoque lepre tradidit eis dominus. Sunt
autem iii genera lepre, in cute, in capillis, in veste,
in domo. Lepra cutis consistit si fuerit in ea
albor id est pallida albedo, vel pustule vel cicatrix, maxime si fuerit alba vel subrufa. ita quod
si locus lepre humilior sit carne reliqua. Lepra
v(er)o capillorum si mutati fuerint capilli in candorem, et solito tenuiores. Lepra vero in capillis
allopicia dicitur. fluentibus sane capillis, si in calvicio vel recalvatione albus vel rufus color
inventus fuerit plaga lepre est. Adducto itaque leproso ad sacerdotem sine cuius arbitrio non
excludebatur. si lepra nondum ei perspicua fuerat
recludebat eum (id est domo sua) vii diebus. Quibus expletis si
non crevisset lepra iterum recludebat eum vii aliis.
Quod si nondum creverat mundabat eum id est mundum
iudicabat. quia scabies erat et lavabat homo
vestimenta sua et mundus erat. Cum v(er)o perspicua erat lepra, separabatur id est inmundus iudicabatur
ad arbitrium sacerdotis. et habebat vestimenta dissuta id est scalia(?) ad induendum vel exuendum vel
solam vestem exterius sectam ut sic cognosceretur et caput nudum ut posset agnosci. et os veste contectum ne forte fetorem loquendo diffunderet
et habitabat solus extra castra. ita ut a mortuo nichil differre videretur. patet ut dicit Josephus
illos irrisores. qui dicunt moysen lepra fatigatum et filios israel cum eo (propterea) fore mentem dicere(?) venisse in cananeam cum eis, cum ita quod in minores dicat leprosos
allopecias vel alopecias dicunt.

[illegible] p(ro)p(ter)ea fuisset leprosus non etiam
in minores eius fuisset

h(abi)tus sit qui maxime cura indigeret. (vel) Lepra v(er)o vestis laneo vel linee vel pellis erit macula albida vel rufa. humilior superficie reliqua. quia corrosiva
est. quam cum apparebat considerabat eam sacerdos. si
perspicua erat, comburebatur vestis. Si dubia recludebatur vii diebus aliis. Si adhuc dubia erat
rumpebatur illud a solido. si tamen iterum alibi macula
apparebat, lepra volatilis erat et comburebatur
vestis. Cum v(er)o sunt macula apparebat in domo
corrosiva, prius precipiebat sacerdos omnia de
domo efferri. considerans quod maculas in pariete
pallore vel rubore deformes, et humiliores
superficie reliqua. claudebat hostium domus vii
diebus. post quos si invenisset crevisse lepram
iubebat erui lapides leprosos. et proici extra
civitatem et domum radi intus per circuitum
et pulverem rasure spargi extra urbem in locum inmundo et alios scilicet lapides substitui in domo. et
luto id est cemento alio liniri domum. Quod si iterum redierit macula lepra perseverans est. et destruebatur
domus et ligna et lapides et pulverem extra oppidum proiciebantur in locum inmundum. De mundatione leprosi.

Quod si leprosus mundabatur revocabatur ad viii^o
communem habitationem. sic veniebat ad introitum castrorum vel oppidi. habens secum duos passeres
vivos, quibus licitum erat vesci. lignumque cedrinum
et ysopum et vermiculum filum scilicet coccineum. et aquas (de fonte)
viventes in vase fictili. et occidens ei sacerdos immolabat passerem (unum) unum. stillansque sanguinem super aquas. Aliumque vivum ligans filo coccineo cum ysopo consummitate lignum cedrinum quod fasciculus
aspersorium tingebat in aquis rubicatis illud
aspergens hominem septies. dimittebatque passerem vivum avolare in agrum. Cumque lavisset homo
vestimenta sua. radebat omnes capillos corporis
sui capitis et lotus aqua ingrediebatur castra.
dum taxat ut maneret extra (ipsum) tabernaculum. (septem) (in aliquo extra castra forte ad hoc deputato)
vii diebus. Septimoque die rasis omnibus pilis corporis et superciliis lotis quoque vestibus et corpore die
octavo tollebat duos agnos immaculatos et
ovem anniculam. et tres decimas simile conspersas oleo. et olei sextarium. et offerebat omnia ad ostium
tabernaculi. Tunc sacerdos immolabat agnum
unum pro peccato delicto. et sumens de sanguine ponens super extremum auricule dextre hominis. et super
pollices manus dextre et pedis et de olei sextario mittens in manum sinistram et tingens pollicem dextrum in oleo. aspergebat septies contra tabernaculum. reliquum olei quod erat in sinistra fundebat super extrema auricule dextre hominis et super
pollices manus et pedis dextri id est super sanguinem
quem prius infuderat. et super caput eius et rogabat

quia in sermone generali intelligendum est
etiam quia pro peccato fragilitatis offerebatur

sacerdos pro eo | faciens aliquem ad hoc specialiter in-
stitutam orationem | et faciebat post sacrificium pro peccato
et post hec immolabat holocaustum | cum libamentis su-
ponens illud in altari. Et nota quod hic propter distin-
guit sacrificium pro delicto | cuius signo invitus est
homo. et sacrificium pro peccato de quo nichil ei fecisse est
visum et moyses dixit. Hec quasi distinguens ita pri-
mum ad sacerdotem. | hostia pro delicto | sicut pro
peccato. Cum autem distinxisset agnum pro delicto nec
distinxit quod aliorum pro peccato aliud holocaustum
fieret | dimittit in arbitrio sacerdotis esse de agno et
ove ut alterum pro peccato alterum in holocaustum fa-
ceret quod vellet. Quod si manus eius hec invenire
non posset. agnus tamen pro delicto et olei sextarium
non minuebatur | quia ex hiis purificabatur. homo ut prius
sed pro ove et agno reliquo offerebat par turturum
aut duos pullos columbarum | quorum unus pro peccato alter
in holocaustum fiebat | et decima similae olea-
te in sacrificium. | De viro spermatico et muliere emor-
roissa.

xv **V**ir qui patitur fluxum seminis. Addidit dominus de viro | Proissa
patiente fluxum seminis. qui tunc immundus
fuit vitio subiacens | sed super morita adhesit.
carni et torreruit, humor seminis | quod licet nolens
effudit. ex corruptione talis immundus immundum
reddebat quod tangebat. | lectum suum vestem suam
sedem. et sagma sive quod sedebat | id est stratura asini.
Vas fictile quod tangebat frangebatur. ligneum
lavabatur. Qui tangebat lectum eius vestem aut
sedem. uel super quem ipse salivam iaciebat | lavabat
vestimenta sua et erat immundus usque ad vesperam
Cum autem sanatus fuerat numerabat vii dies | post munda-
tionem sui et lotis vestibus et corpore in aquis
viventibus mundus erat. | die autem octavo offerebat
par turturum aut duos pullos columbarum | et faciebat sacerdos unum
pro peccato et alterum in holocaustum. Eadem lex erat
in immunditie et purificatione mulieris patientis fluxum
sanguinis. De morbo similiter eiusdem immunditie erat
mulier menstruata | sed non purificabat. solempniter
sufficiebat enim eam cum vestibus ablui. morbi
de enim immunditie | solet pro peccato accidere et pro peccatis et
pro peccatorum satisfactione offerebat | et non pro menstruo
quia naturale est. | Nota quod accedente ad menstruatam
immundus erat vii diebus post purificationem ei concedit. Quod
de uxore tangente accedente intelligendum est. | Infra
utrumque primum dicit quod decimum est si fiat ex industria
| et mirum quia legittime et cognoscente uxorem
noluit dominus lavare vestem et omne corpus et esse
immundum usque ad vesperam et de uxore eodem modo.
De vitula rufa et hirco emissario et emundationibus a-
lte locutus est dominus ad moysen. | Loquere | Proissa
ad aaron ne omni tempore ingrediatur sanctuarium
quod est intra velum ne moriatur. quia in nube apparebo

septenes

super oraculum. | nisi fecerit hec que secuntur. | Non est intelli-
gendum ut quociens vellet intraret. Fiat |
intraret. Sed tamen decima die septembris in-
trat et primus tamen hoc faciet. | Hec dies sollempnis
erat in israel et dicebatur propitiationis pro omni
peccato. uel quia agebatur ea die cuius expi-
ationis | sicut dies iovis. sancta quo fecit christus
consistit | et pro peccatis totius anni sollempnibus uel ignoran-
tiis ea die fiebat oblatio | Dicebatur et afflictionis
quia eadem die ieiunabat puer iuvenis et homines
usque ad vesperam et agebatur ea die memoria
mortuorum. | Dicebatur et dies expiationis quia ea
die purificabatur totum tabernaculum | et altaria pro
sanguinis aspersione a contagiis que contraxerant
per totum annum. ex peccatis ministrantium. Ea die tolle-
bat summus sacerdos de populo | vitulam rufam
etiam immaculatam que non traxerat iugum. | Ne
turbentur si quis vitulus nominetur. | Sumebat
quod ad vii misse institutionem duos hircos pro peccato
et arietem unum in holocaustum. | Cum lavaret
se induebatur lineis tamen | secundum ritum minorum sacerdo-
tum. oblationesque talibus faciens omne. Propterea | pro se et
domo sua statuebat duos hircos in ostio ta-
bernaculi. mittebatque sortes super utrumque | quia
sciret quis domini esset et quis populi fieret. | Hec est cre-
dendum quibusdam qui dixerunt. id est mitti sortes ut
sciret quis domino immolandus esset. | Quasi dicat
mittendus ei in solitudine cum peccato. lex enim
immolare nisi deo non admittit. | Et tunc cuius sorte
exigebat populo refutabat vivente. Domino of-
ferebat illum pro peccato populi. et sorte dicebatur hic
est pro peccato. cuius sors exigebat populo refutabat
vivente | immolabatque vitulam pro peccato suo
et domus sue. | Tollebatque de sanguine hirci et
vitule et thuribulum plenum prunis. intusque tol-
lens timiamatis | ut nebula et vapor oppri-
peret oraculum. ne forte visa maiestate
dei moreretur. | Aspergebatque septies digito
de sanguine coram propitiatorio ad orientem | ...
et uno aspergebat pavimentum. similique asper-
sione septena | expiabat sanctuarium exterius
et pavimentum. | fundebatque de eodem sanguine
super cornua altaris aurei. | Aspergebat id est
septies digito expians ita totum tabernaculum
et altare ab immunditiis filiorum israel | et a cunctis
prevaricationibus eorum | id est a contagio quod contrax-
erat in medio peccantium. Nullus quia erat cum
ipso in tabernaculo | cum ipse expiabat. | In hac quasi
in modum semel in anno lavans altaria omnino
et nota | quia hic legitur sacerdotes egredi de oraculo ad altare
et sic patet quia erat exterius | Nota potest dici cum e-
gressu ad altare coram tabernaculo cum duc-
mittebat filii hircum tam
in porebat tymiama

gradit

hic ad altare quod est coram domino. et post hanc ex
piacionem egrediebatur sacerdos. ad hircum vi
uentem. ponensque utramque manum super caput
eius. confitebatur omnes iniquitates filiorum israel. et
peccata eorum capiti eius. Ponens quasi ut dicunt
quidam cartam in scripta peccatis populi super caput eius
mittebat eum in desertum per hominem ad hoc pa
ratum. Tradunt hebrei quosdam pueros ad hoc
spatium parari medicamentis genus splene abst
racto. ut sic expediciores essent ipsi. et peccatis illius
anni que per ignoranciam uel fragilitatem commissa
erant. que secum ferebat hircus. Ideo quia emittebatur
non rediturus. apopompeus. id est dicebatur. latine
emissarius. Cum autem atrium hominem dedux
erat cum hirco extra castra. redibat ad taber
naculum testimonii. Depositisque uestibus li
neis. in quibus expiauerat tabernaculum. et
emiserat hircum lauabat carnem suam in loco
sancto. et induebatur uestibus suis scilicet pontificalibus
et preciosis. et offerebat arietem in holocaustum
et adipes uitule et hirci pro peccato renesque
cum renunculis. In hunc modum pontifex cum
stetit in aspersione basilice quam dedicat. qui
in expiacione lineis maioribus et minoribus ue
stibus indutus. Cum autem hiis peractis ad ministra
cionem accedit altaris. pontificalibus et preciosis
uestibus infulatur. Vitulum autem et hircum de quorum
sanguine facta est expiacio ferebant extra castra
et comburebant igni tam pelles quam carnes eorum
et fimum. Faciebat que sacerdos quod illa uorabat
in igne. Prius mutatis uestibus et resumptis
uestibus propriis lignum cedrinum. ysopum et coccum
bis tinctum. quia hoc in purificacionem ualebat. et
tunc rediens lotis uestibus et carne sua in
grediebatur castra. et erat immundus usque
ad uesperam. sed et ille sacerdos qui remanebat
ad ignem ut consumi faceret omnia usque ad ci
nerem. non nisi lotis uestibus et corpore intrabat in
castra. et immundus erat usque ad uesperam. Sed et
tercius sacerdos. qui colligebat cineres fundatos
ad aquas aspersionis. non nisi lotus intrabat ca
stra. et immundus erat usque ad uesperam. Ex hiis
cineribus fiebat aqua aspersionis. que precipue
anima purificabat immundi. Non difficile est
inuenire cum hic cinis fiat ad purificandos im
mundos. cur illi qui eum tractabant ut dictum
est immundi erant. Cum est dominus hoc sacramentum quod sanc
tissimum religionis uictime expletur. Sed et
qui caprum dimiserat in desertum. similiter immundus
erat. de quo tamen facile est inuenire racionem. est
et uel similiter hos cineres factos. annuatim ut in

fit crisma. Quidam tamen hebrei dicunt eos ualu
isse et durasse per plures annos. nec factos nisi
cum deficiebant. De purificacione immundorum.

His cineribus purificatur immundi in hunc
modum. Si quis tangebat cadauer hominis
mortui in tabernaculo uel in agro occisi aut per se
mortui uel sepulcrum eius immundus erat vii di
ebus. Tabernaculum in quo mortuus est homo et uniuersa
que in eo erat uasa immunda erant vii diebus. Tollebat
que uir mundus cineres combustionis mittebatque super eos
aquas uiuas. tingebat ex eis ysopum et asperge
bat ex eo die tercio et vii° tectorum et omnem
supellectilem et homines huiusmodi contagione pollu
tos. et lotis uestibus et corpore mundi erant. Si die
tercio non fuisset aspersus immundus. die viii° mundabatur.
Si quis autem non sic expiabatur peribat de medio
israel. quia polluebat sanctuarium id est quod in se erat eius
peribit de israel. quia peccauerat. et arcebatur ab in
gressu loci sancti. Sed et ille qui purificabat immundum
aqua hic quia tetigerat cineres. lauabat uestimen
ta sua et immundus erat usque ad uesperam. De immundi
ciis uero quibus immundus erat homo per diem tantum per
illusionem nocturnam. uel qui dormierat cum uxore
non credimus hiis cineribus expiatum sed ad minus
de immundicia vii dierum quia die tercio et vii° legitur
facta talis expiacio. De expiacionibus que fiebant
cum muneribus oblatis ut supra dictum est et de uiro
spermatico et de muliere sanguinaria. quia legitur eos
nutare vii dies. et acto purificati credimus die
tercio et vii° hiis aquis expiatos. De personis ex
cludendis et de filiis conclusis a matrimonio.

Gustis multitudine preceptorum recapitulando
predicta et super addendo noua de quibus non in illa
parte diximus que ad intelligenciam legis satis sepe est
fuit necessarium. Bene prohibuit dominus ne homo ad domes
ticam carnis sue accederet. nec reuelaret turpitudinem
eius id est discooperiret et intraret pudenda eius. In
priori quidem parentum coniugio propter hominum raritatem
pauci dumtaxat exclusit dominus personas a coniugio. dicens.
propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori
sue id est nec filius matri nec filia patri copulabitur.
Sub lege uero plures excepit. Que sunt. fere
xii. mater nouerca. neptis amita matertera. uxor
patrui nurus uxor fratris. Sed hanc de commutacione
recipit priuigna filia priuigni uel priuigne. sororem
uxoris. paucas tamen exclusit. ut multiplicaretur
terra hominibus super terram. Sub gracia excluduntur plures
quia continencia locum habent et hoc est prohibicio coniugii. Et
fornicacionem omnia matrimonium excludit. De catholico

Coitu quoque cum masculo et quorumdam preceptorum
prohibitus
inuitis sub comminacione mortis. Ne et colligo
ret spicas uel racemos remanentes. nec granum
deciderit. sed relinqueret pauperibus tercio et. Nec opus
mercenarii retineret usque mane nec acciperet perso
ram repleret.

nam.

XIX° ca°

Margin notes:

Die tercio ad purificacionem. die viii. ad purificacionem carnis

non purificabatur preter sine oblacionibus

homo

ut de lepro

quia per semine suscitando fratri potest dici. Et in plus. quia plures priuigni et patres priuigne repetatur pro una sunt xii. quod per duabus est xiii quia in leuitico filii dicitur de ux. scilicet filia filii eius id est uxoris tue et uxorem priuigni tui et filia filie eius non sumes.

deputauit

deuotionis

cera

Diliges amicum sicut semetipsum. precep. ubi ponit
hec. premium. sompnia. auguria. divinationes
observari prohibuit. nec agrum seri diverso semine
nec iumenta diversi generis coire. nec vestibus ex duo-
bus contextis indui. nec comam in rotundum in- tondere
suas tondi. nec barbam radi. nec carnes super mortuo
incidi. nec figuras aliquas aut stigmata vel signa
in carne sua fieri in quibus et similibus ad litteram
sub intelligitur est secundum ritum gentium et maxime egip-
tiorum in cuius quibus et habitaverant. sicut et david. mu-
lta legitur iussisse super qua portus est salomonis et dicitur
ad fontem gyon ad ungendum. sed egiptios omni
genium veneratis. monstra deorum in honore di
versorum quos putabant talibus preesse. diversa
semina in agro. diversas materias in veste
sociabat diversos et cincinnos capitis diversis diis
sacrabat. unde et in principio omnium preceptorum dicit dominus
iuxta consuetudinem terre egipti in qua habitastis
non facietis iuxta morem regionis ad quam ego intro-
ducam vos non agetis. addidit et speciale pre-
ceptum cum intrarent terram promissionis non auferr-
rent primitias arborum quas plantaret. quod quare ex-
ponens subdit. poma que germinant immunda erunt
vobis. hoc tamen non est in hebreo. et vocat ulterius quod fructus
primorum trium annorum immundus esset abiciendus. fructus
quarti anni sanctus domino et eius pauperibus. sed in quinto
anno et deinceps domini sui essent et esibiles. De

Ad evidentiam horum. Tribus generibus panum.
que hic in levitico traduntur. Dicendum est sa-
cerdotes iussisse tria genera panum. scilicet sacerdota-
les leviticos. laicos. sacerdotales erant panes
propositionis qui de publico sumptu fiebant. quos non lice-
bat edere nisi solis sacerdotibus. panes levitici
qui decimarum quibus soli de genere levi vescebantur.
in quibus macula non poterat ministrare et filia sacerdotis
laicis. sed non uxorata vel vidua vel repudiata.
non necesse rediret ad domum patris ut esset quasi fi-
lia familias. hiis non vescebatur advena inquilinus
mercenarius sacerdotis. verna tamen et empticius vesci
ipsis poterant. laici id est iudei quibus quicumque poterant vesci. refi

De simonia quod de simonia sacerdotum.
sacerdotum agens dominus. quare de moribus sa-
cerdotibus edicitur ne contaminaretur in mortibus civi-
tatum suorum. nec et principes populi. non tamen super patre et matre filio
et filia fratre et sorore virgine. ne scilicet lavaret
vel sepeliret ut plangendo tangerent mortuos a-
lios. nec tamen aliis prohibitas eis interdixit uxo-
res. sed nec habere concubinas. nec in uxorem ducere scor-
tum. nec ancillam nec captivam nec viduam aut repu-
diatam. nec eas que de cauponibus vel pandotibus
id est apotecis venalibus vitam agunt. pontifice non
ad nullum ingredi omnino. mortuum voluit. unde

& talis

r dominus pape nullius exequiis interesse dicitur. sed
uxorem ducere nisi virginem et tamen de populo suo. sed
nec procedat dominus pape muros urbis excedat.
In quo ut precepit ne sacerdos in diebus vicis
sue cum ministrare debet vinum biberet. et omne
quod inebriare potest. ut sciret discernere inter sanctum et
prophanum. mundum et inmundum. et doceret filios israel
legitima que locutus erat dominus. et ne sacerdos
quamdiu inmundus esset accederet et ad sacrificia
ea que offerebant filii israel. Patet si sacerdos
evangelicus cottidie ministrat. aliqui dicit hic in
dicta. Addidit quod dominus de sollempnitatibus le-
galibus. sed quod plenius de eis in libro suo differt.
et nos ideo de eis preterimus. De pena blasph

Ecce autem egressus filius mulieris israelite
que pepererat de viro egipti. iurgatus
est cum viro israelita blasphemavit nomen dei israel.
maledicens ei. quod. moyses reclusit in car-
cere. donec super hoc consuluisset dominum. qui ait ad
moysen. quod maledixerit deo suo omnis qui audie-
runt manus ponent super caput eius quod. tot. populum
testificantes et eductum eum extra castra lapida-
bit eum omnis multitudo. sive civis fuerit sive
advena. De talione legis

Subintulit quoque dominus de talione. ut qui le-
serit hominem in eum modum ledetur quo lese-
rat eum. ut. scilicet reddet animam pro anima oculum
pro oculo dentem pro dente. fracturam pro fractura
livorem pro livore. adustionem pro adustione
sed quod talio non erat in iniuriis rerum. sed tamen
in lesione corporum quia furta restituebant
in duplum vel quadruplum. Dicitur movebatur quod talio
pro necessitate. ut ledens virum mulier in virilibus
puniatur manu quia vilia non habet. et vir ledens
pregnantem ut faceret abortivum non dum animatum
multabatur pecunia. Incertum est autem utrum
talio extenderetur usque ad iudicem. vel erat iniuria
tum tamen habet locum. quia vero iniuriatus sine iudi-
ce posset ulcisci forte inde habere potest quod ad
civitates refugii refugiebat. homicida non volen-
ter interficit. a premissis otiosis. De observatione

Addidit et dominus de observatione iubilei. Iubilei
iubilei quod septimana ebdomada an-
norum sequebatur. ad cuius presignationem vii annis
precedentibus ut dicunt quidam in singulis neome-
niis clangebant tubis. et vii diebus continuis
annum ipsum sollempnizabant. clangentes tubis.
In levitico autem tamen legitur quod clangent tubis mense
vii decima die in universa terra. In hoc anno
omnes distractiones rerum ad priores redi-
bant possessores. preter domos que erant in urbi-
bus muratis. quas tamen primo anno redimere

in mori sacerdoti et dixit habere concubinam id est ducere illam que fuisset alicuius concubina quia non lavat.

f. quod in terra habitastis

s. caracte

venditori redimere licebat. exceptis domibus leui-
tarum que in quocumque loco essent in iubileo redibant.
Eodem anno requiescebat terra debita dimitte-
bantur. eodem anno liberi servi dimittebantur. Sed
licet essent contribules, tamen eos noluit dominus sicut
servitute castigari pro transgressione legum. Jo-
sephus dicit quod in iubileo conveniebant venditor
agri et emptor reputantes fructus et expensas
in agrum factas. Si fructus exuberassent expensis venditor
recipiebat agrum. Si non expense transcendent
hoc quod deerat recipiebat emptor. Et possessionem
recedebat. Hanc computationem tamen facit infra annum
iubileum et non in ipso. Si venditor prius vellet re-
vocare quod vendidit. Et leuitarum ultra vi. aut
vii. numerum annorum usque meliori minori ne quis
iuberet agrum vendi ne venditor emeret si
modicum vendat et plurimum emat super eum usque dum
reciperet quod vendiderat. Et ne emeret emptor
si multo emeret quod in proximo amissurus erat. Dicitur
ita quod computatio fructuum et expensarum infra
iubileum. Addit quod si venditor quod superest expen-
sarum reddere non potest habeat emptor agrum usque
ad iubileum. In ipso enim omnis venditio redibat
ad pristinum possessorem. Terram autem sic dominus vo-
luit vendi ab eis sub conditione recipiendi. quia
sua erat et non ipsorum. Alienigenas tamen servos
voluit eos in eternum possidere. De benedictionibus et
aliis preceptor obsequentibus maledictionibus.

Gradus promisit dominus benedictiones suas. Et dabo
vobis pluvias temporibus suis etc. Ubi et clausule
promissionum et veniunt transgressoribus. Ubi longe
plures maledictiones et geminat. De decimis.

Decimatio animalium quod decimum veniret votiuis
... ut nascendo ut numerando sanctificabat.
domino nec mutari licebat in melius vel deterius. Si-
mili et animal quod vovebatur domino non licebat in-
mutari. Si quis quod voverat inmutaret et
votiuum et inmutatum domini erat. Et distinguere
dominus de humanis votis aliud enim sit ex voto ali-
quid sanctificabatur domino quod anathema erat. Illud
non poterat vendi a sacerdotibus nec alienari.
... sic non obligabatur votiuum set poterat a
sacerdotibus vendi determinato precio secundum utilitatem
... poterat provenire sive esset animal
sive fructus. Quod voto dederat si volebat illud
emere supra estimationem ... daret. Addebat
quintam eius partem quod lex statutum est ne quis voveret ad
recipiendum quod voverat aspiraret. si quis prima
ductus ... alijs se putaret in
emptione eiusdem rei quam eam dederat.

Hic incipit quarta historia Numeri

Incipit historia Numeri

i. sursum ponebat

Quarta huius historie distinctio hebraice
dicitur vaiedabber. quod sonat et locutus
est. Nomen generis a themate in septua-
ginta. Greci arithmoi dicunt latini nu-
meri liber. Sunt ut sciamus quod ut et dicitur solet
legi. Hic in nullo dicitur sic dicit quia in principalitate
hic numerantur de omni populo viri apti ad arma fieri
et primogeniti leuite qui et bis numerantur mansi-
ones per quas profecti sunt. Sed nec mulieres nec iuniores
xx annorum nec vulgus promiscuum nec debiles ad
bella numerantur. Ad hanc partem historie sic texuit Jose-
phus. Moyses postquam constitutionem legum dedit sub
sina monte a deo cognouit et hebreis scripta tradidit. Cumque esset legis lator hic sufficiens putaret ad exercitum militaris vite conuersus est et nume-
rauit populum per capita pugnature uniuersum. Moyses
dicit solus sed hic locutum dominum fuisse dicit. Locutus est dominus ad
moysen in deserto sinay tabernaculo federis prima
die mensis secundi anno secundo egressionis de egypto. mai

Et nota quod pretermittit hic quedam que facta fuerant ipso
mense anni secundi scilicet oblationem xii principum quam fecerunt
singuli singulis diebus in dedicationem tabernaculi
et sollempnitatem phase quod pro nomine dicitur pascha in
deserto et forte de sanctificatione leuitarum. De hiis
tamen infra aget per recapitulationem. Sequentes
est ordine liber dicimus quia moyses et aaron et xij
principes singuli ex precepto domini anno secundo die — mense secundo
mensis numerauerunt viros de tribu leui a xx^mo
anno et supra. Josephus certum terminum ponit scilicet usque
ad quinquagesimum annum. Et numerati sunt per cognationes
suas et familias et domos nomina et capita sin-
gulorum. Hoc autem quicumque ad intellectum quis potest
tradunt. Hoc et in iosue. Set cognatio distinguitur pro
cognationes ut cognationes vocat hic ebua ipsas xii
familias que ex ipsis filiis patriarcharum primo des-
cenderunt. Ubi est In una tribu leui sunt tres
familie caathite gersonite merarite. Una-
quaque familia multas habebat domos in quibus ipsi
prefamilias erant. Quod autem addit nomina et capita
intelligitur legendum est id est capitum nomina scilicet singu-
li homines in eadem domo. Fuit autem tria
milia quingenti quinquaginta. De excubijs et tab

Precepit est dominus ut poneret in medio tabernaculum
tabernaculum in medio castrorum et filii israel per
gyrum excubarent per turmas et cuneos quod per eodem
hic accipitur. Turma enim habet xxx milites et
dicitur cuneus quod comitius id est ingens multitudo.
Excubare est large hic accipitur. Excubie enim proprie dicuntur
vigilie noctis. Terne tribus per iiii partes ta-
bernaculi ita tamen remoti ut maxima plateas
in medio haberent. Erat quoque ornatus ... forisferum
venalia singulis in ordine constitutis.

i. fui et Achilles quem erat ... sic ... [illegible]

summa sexingenti

excubabant castris

Opifices autem aream in stationibus suis erant ita
ut urbi competenter edificate. castra eorum similia
viderentur. Iudas quoque ysachar et zabulon. castra me-
tabantur ad orientem. Ruben symeon et gad.
ad meridiem. Effraim beniamin et manasses ad
occidentem. Dan aser et neptalim ad aquilonem.
Inter tabernaculum vero et castra excubabant levi-
te in tabernaculis suis. Tabernaculo propinquiores
quam castris. et excubabant similiter per iiii partes.
Moyses et aaron cum suis ad orientem. Caathite
ad meridiem sub custodia eleazar filii aaron. Ger-
sonite ad occidentem. Merarite ad septentrionem.
et erant utique sub custodia ithamar. De comutacione pri-
Acceptavit dominus tribum levi pro primo- genitorum pro levitis.
genitis quos tunc habebat. et numerata levitarum pro
primogenitis numerorum quos commutacionem faciens cum populo
primogenita. Cum omnia tunc specialiter erant sua quia cum
occideret primogenita egipti. Peperit primogenitis eorum
reservans ea sibi. Deinceps tamen pro eo ipsum omnium pri-
mogenita eorum sibi sanctificavit in perpetuum. et materie
quia primicie quorumlibet fructuum domino debebat. pro hiis
ergo primogenitis que tunc habebant tulit sibi tribum
levi et numerata. et plures primogenita illa habuit pro le-
vitis in numeris eorum. et ne duodenus numerus tribuum
minueretur. tribum manasse quam pro levitis instituit
effraim vero pro ioseph. Sed autem iniquorum videtur numerus
levitarum quam primogenitorum et ita iniqua esset commutacio.
ait dominus ad moysen. Numera filios levi masculos
ab uno mense et supra. et cum numerati essent inventi sunt xxii
milia. Scito tamen quod si diligenter attendatur in libro nu-
merum eorum invenies xxii milia et ccc. Dicit
hebreus quod ccc erant in eis primogenita et ita
non erant de numero. Item ait dominus ad moysen. Numera primo-
genitos masculos a mense uno et supra. et inventi
sunt xxii milia. ccl. lxxiii. Tulit autem moyses in
precio ducentorum septuaginta trium qui superant pro singulis ca-
pita v siclos ad mensuram sanctuarii et dedit eos a-
aron et filiis suis iuxta verbum domini. De etate
ministrancium in tabernaculo et de divisa ministeriorum.
Rursumque ait dominus ad moysen. Numera levitas a xxx
anno usque ad quinquagesimum annum ut stent in
in diebus. tunc in tabernaculo portando et collocando
emeriti inserviendo. et cum numerati essent inventi
sunt viii milia quingenti lxxx. Hec tamen dicunt
a xxv anno. Quibus numerum annorum in ordinacione sa-
cerdotum nos observamus. Isti deferebant taberna-
culum in hunc modum. quia non licebat ea que erant ultra ve-
lum nuda videri. ideo primo intrabant sacerdotes et in-
volvebant archam propiciatorium et cherubin
prius velo quod ante pendebat. et post pallio iacin-
tino. et candelabrum aureum altare et mensam
cum utensilibus suis palliis involvebant. Tunc

vero altaris vasa
merarite caatite. propriis humeris omnia hec invo-
luta deferebant. Illi et altare holocaustorum cum
vasculis suis. Gersonite ut breviter dicam
deportabant tectum tabernaculi. mollia ferebant
... scilicet cortinas saga pelles rubricatas
et iacinctinas. tentorium quod erat ante taber-
naculum. cortinas atrii et funes et vasa mini-
sterii que ad altare eneum pertinebant. De alta-
ri holocausti tacet liber a quo ferebatur. potest
dici quod vasa eius ferebant. Gersonite ut in hoc
libro habetur. Ipsum altare caatite propriis humeris.
Sed quod ibi dicitur sed altare mundabit. Sed in capi-
tulo quod sic incipit. dicitur quia caatite portabant altare
holocausti et vasa eius. Potest dici quod gersonite
ferebant vasa ministerii altaris. vasa forte ali-
et in quibus ponebat quod portabat. Primo ca-
altare. et illa vasa ponebat super currus. Me-
rarite ut breviter dicamus omnia tabernaculi
et atrii que dura erant. tabulas bases vectes
columpnas paxillos et ferebant ea in curribus.
Emeriti levite non serviebant sed in corpore sed po-
tius tabernaculo sedebant custodes. De quodam in-
iiii
Hunc precepit deus. Reddendi rei aliene.
per manus sacerdotum. eici a castris lepro-
sos et semine fluentes. et fecerunt ita. Addidit
quoque de reddicione rei aliene. ut fieret cum quinta
.i. quinta parte capitalis
capitalis. Sed quia in exodo dicitur dominus constituit fur
in quadruplum reddet. ideo hunc usque distulimus
ut hic solveremus et diceremus. quia aliene rei possessio
aliquando fiebat ex industria furto vel rapina.
aliquando per ignoranciam aut negligentiam. De re sub-
lata sciente dicitur in exodo quod restituatur in qua-
druplum. si perierat res. quod si extabat in duplum
Si ibi legis v boves pro uno. alia translacio
quod in quadruplum eius dicatur. ex libro za-
chei comprobatur. De sublata per ignoranciam aut
negligentiam. ut reddatur caput et quinta pars desuper. vel
de furtiva si penitus lateret. et fur penitens
sponte confiteretur et redderet. Si vero non esset qui recipe-
ret reddetur domino et esset sacerdotis. Propter peccatum
vero furti vel negligencie fiebat aliqua ob-
latio pro quantitate rei. Iosephus dicit aurum
et argentum reddi in duplum. iumenta in quadru-
plum solum bovem in quintuplum quia quinto possit
utilius arato amitti. Dampnosius. De iudicio
Addidit quoque dominus de lege zelotipie.
zelotipie. Zelus quoque dicitur amor uxoris cum do-
lore pro quo sustinere non potest ut alii misceatur
unde vir dicitur zelotes. Zelotipia vero quasi dicitur
metha et zelotipus adulter. Solet quoque ze-
lotipia dici sola suspicio adulterii. De quo
legitur hec in hunc modum. Si spiritus zelotipie.

rel qui ab hys

iiii°

pro familias

et ita plures levitis
sed ergo dampnosa
esset primogenitis domino
si non restituerentur ei
pro primogenitis qui
erant in levitis
cepit ultra v siclos
argenteos

ii°

.i. iuvenes et seniores

conatauit uirum cont. uxorem suam que polluta est
si probari non potest. uel que falsa suspicione appetit.
adducet eam ad sacerdotem. et offeret pro ea
assarium farine ordeacee. quod est decima pars
sati. non fundet oleum nec thus inponet.
Sacerdos autem statuet eam coram domino et po-
net in manibus eius in uase fictili. aquas uiuas
et oblationem farine pugillum. quas intendam
super altare et mittet in aquam paruicillum puluis
de pauimento tabernaculi. et nudabit caput eius
scribetque in membrana ut dicit Iosephus dei no-
bulum. Adiecitque eam iurare quod nichil nocuerit
uiro suo in hiis que ei obiciuntur. Et si hoc uiro non
sufficiet. subdet sacerdos maledictiones et scriptas
in membrana et dicet. Si polluta non es deserto ui-
ri in thoro. non te nocebunt aque iste amaris-
sime. Si autem declinasti a uiro. maledicta a-
que maledictione uentre tuum et ipsum tumescere
faciant. et putrescat femur tuum dextrum.
et dicet mulier. amen. amen. et delebit sacerdos omne
membrane scripture in aquis et dabit ei bibere.
et tunc sacerdos tollet de manu eius sacrificium ze-
lotipie et eleuabit illud coram domino et ponet illud super
altare. quod si rea erit mulier adulterii putres-
cet femur eius et uterus tumebit in ydropisim
non tamen statim sed usque ad x menses. Quod si polluta
non erit. innoxia ei erit aqua. et primo sequenti concipi-
et et pariet masculum. in sequenti x menses. Hec aqua dice-
bant. scilicet. per nomen diuinum sciunt dilutum in eis et amarissime
per effectum. qui erat quia in eis. Hec autem lex in-
ducta fuit ad duriciam cordis eorum. sicut permissus
est libellus repudii. quia prompti erant ad effu-
dendum sanguinem. De stimonia nazareorum.

Locutus est dominus ad moysen de lege na-
zareorum. Nazareus sonat sanctus. uel
flores uel eminens. Dicebantur quidam na-
zarei. qui ex uoto obligabant se stimonie
usque ad certum tempus. uel iugiter ut samuel. et con-
secrabant se domino et qui separabat se a com-
muni uita hominum. sicut quis modo per annum uel duos
ex uoto fuit hospitali uel in. Nazaratus eorum
lex erat hec. Omni tempore separationis sue non
transibat nouacula super caput eius. Vnde forte
quidam pingunt apostolos et xm crinitos non
tamen sed per sanctitate. Nichil quod inebriare potest
bibebant. non edebat aliquid quod esset ex uinea
a uua passa usque ad acinum. Ad nullum mortuum
ingrediebatur. Quod si mortuus esset. subito quasi
coram eo polluebatur. caput consecrationis sue.
et illico radebat caput suum et rasum die vii.
offerebat. par turturum uel duos pullos columbarum quorum unum sacer-
dos faciebat pro peccato. alterum in holocaustum.

Dies quos fecerat prius in fectis erant. et uoti sui
stimonia iterum incipiebat. forte non pro quolibet
mortuo sed pro occiso coram eo polluebatur. Comple-
tis autem diebus uoti sui offerebat agnum inma-
culatum in holocaustum. ouem amiculam pro peccato.
arietem hostiam pacificam. et non cum ea simplici- | Intellige
tum. aries. quod hebreus dicit. agninus duorum annorum
esse eum debere. Canistrum quoque duorum panum a- | sine determinacione etatis
zimorum. exceptis hiis que sponte offerebat. iuxta
proportionem sanctitatis sue. que oblatio sacerdotum dicebatur. cor-
ban. i. munus. et offerebat mulier ~~xxx~~ siclos si
poterat uir. l. Cum autem pauper ad arbitrium sa-
cerdotis offerebat. Cumque imolauerat hostias
sacerdos ritu suo radebatur nazareus ad ostium
tabernaculi. ponebatque sacerdos crines eius
in igne sacrificii. et sic ad communem uitam homines
redire poterant. De benedictione super populum.

Et locutus est dominus ad moysen. Aaron et filii
eius inuocabunt nomen meum super filios israel et ego | hic sermonibus
benedicam eis. Inuocabunt autem sic. Benedicat te deus | paraneticis ...
et custodiat te. det tibi pacem et ondat tibi faciem
suam. De oblationibus xii dierum in dedicatione tabernaculi.

Factum est autem in die ultimo quo unxit moy-
ses tabernaculum et sanctificauit illud optule- | uel unguentis uel satis factionibus consumant... sacrificium
runt xii principes tribuum et altaris pernacione ut
hebreus habet sex plaustra tecta cum ~~xii~~ bobus singuli
bouem unum et bini plaustrum unum et data sunt duo
plaustra gersonitis ad ferenda onera de quibus
diximus. et iiii data sunt meraritis. Postea
singuli singulis diebus optulerunt. usque alteram nona
diebus. non ~~xii~~ sollempnitas dedicationis protelabatur. Ita est
Prima die optulit. naason de tribu iuda. acceta-
bulum argenteum ~~c xxx~~ siclorum. hebreus habet scutellam
fialamque argenteam ~~lxx~~ siclorum. utrumque plenum simila.
In fiala thus ponebatur. mortariolumque aureum x
siclorum. plenum incenso. In hoc uase aromata terebatur.
Hebreus habet cocleari quo super thus ponebatur in thuribulo.
bouem quoque et arietem et agnum anniculum in holocaus- | Hebreum bos
tum. hircumque pro peccato et in sacrificio pacificorum. boues | dicebatur ad minus
duos. arietes quinque hircos. v. agnos anniculos. v. | binus uel bimus
Eiusdem modi uasa et easdem hostias optulerunt | aries.
alii principes quisque die suo et sic tracta est dedica-
tio ~~xii~~ diebus. Patet per recapitulationem hic dici.
Sed ii. die prime mensis. sed quod littera uidetur sonare. in-
choata est dedicatio. Septem enim diebus precedentibus
eiusdem mensis consecrati sunt sacerdotes et itam
unctum sed non dum dedicatum. Si uero ita est tunc consecra- | tabernaculum
tio sacerdotum et dedicatio tabernaculi protelata est
xviii diebus. Itaque non fecerunt phase eo anno tempore | Non licebat duo
suo. sed die ~~xviii~~. Quod tamen preceptum est eis a domino | equalia festa simul
prima die huius anni. Io. quidam dixerunt ut predixi | facere.
vii dies consecrationis sacerdotum fuisse equales

plane dici pt quia eade die inchoate e vncto
sacerdotu et tabernaclu et oblatio principum teneretur
fuit p vii dies postq perfecta oblacio quinq diebus
I xiiii die consecrati st leuite et I xv tota cum phase
I xv die celebratum est phase
primi anni et p die si vnctu tabnaclm · xii · die X^o
finita dedicatione · xiiii^o celebratum phase pt
tu dici · Hanc oblacom · xii · dierum · factam s^o mense
anni scdi · nc precapitulacom h dici · Q^r vo s^r
eade d^e p sfi quadde die inchoata · quia vnctu tabnaclm e
sicut uacat vii ita · et vii^o die s^i mensis · inchoata h oblacio et fit
die p^mi mes vii vii p^rmis diebz idem sacerdotes et tabnaclm conse
cum tabnaclm cratu sut. De consecratione leuitarum.

mens p^mi
vii^o
Teruq locutus e dns ad moysen. Tolle leui
tas de medio filioz isrl · et sanctificab eos m · sta
q s preceptu dm. Leuite pus asperse aqua combus
tionis rasisq omibz pilis carnis sue vbi n
includut capilli lotis e induitis steterut
cora dno · ad ostiu tabnacli conuta omi multi
tudine · ponites q manus suas s^r eos filii isrl.
optulerut eos aaro munus dno ut s^uiret in
misterio eius. Optulerut q leuite boues
duos · quoz altm fec aaro p pcco · altm I ho
locaustu · et sic separati fuerut a dno a filiis
isrl. Ex inde huerut mensas suos ea q dm
erat · de decimis eni viuebat · et ipsi coteti
erant. Sacerdotu u^o erat sacrificia primicie p^o
genita uota · quibz omibz uescebat · e domo
sua indi tm · pter oblata p pcco · q soli sac
dotes patu ppli comedebat · Decimas decimaz
dabant leuite sumo sacerdoti · et de melioribz
dabat. Io forte n huerut in terra · q r me
lius eis cesserat · Tut eni · tm xii^a pte hu
erut m^o hnt decimam · De hiis · q n pnt face
IX
Locut^o phase p^o · mense ut faciat s^o
q e dns ad moyse · Anno p^o · mense s^o · hic
plane determinat p recapitulacom dein · h dici
faciat filii isrl phase tpe suo · xiiii · die mensis
h^o · usq ad uesptm · et fecerunt phase · Erat · aut
quida inmudi sup aiam hois · i · sup hoiem · qui
aia s^r cui^o cadauer tetigerat · q n poterat fa
ce phase · et dixerut ad moysen · Q^r fraudam
m^r · ne offre ualeam^ inter filios isrl · forte
indignates · q tal inmudicia e nccia quz · et co
suluit do^m moyses sup h^o · cu m rnd^t ho q fuit
de gente ura · si fuit inmudus sup aiam hois
siue in uia pcul faciat phase · mense · s^o · xiiii ·
die omem ritu phase obseruatis · Si uo sine h^o
moi causis · tpe n fecit phase · exterminabit aia
eius de populis suis · Peregrinus q^q · et aduena · si fuit apud uos faciet phase dm · Si
qra^r · si uin in mense s^o · p p inmudicia n poss fa
ce phase · q facet · pt dici · q t^io facet · q
q in vno dem e · sil in aliis dat^r intelligi
vl forte si de incepe n facet eo anno non
peccaret · De tubis argenteis e m^r clagndi.
qui xii^a ht lunaciones

Numeri

Iteru locutus e dns ad moysen · fac t duas
tubas argenteas ductiles · quibz conuocabis
multitudine · Has tubas hebrei · i · iiii^or usus
ad conuocada multitudine ad moueda castra
ad bella ad festa · et erat ut d^t Josephus tube
fistule aeratorie · pene magnitudine cubi
ti calamo capaciore pbes in pn^o latitudine
q conueniebat ori ad susceptionem spc · q hebuit d^r
a forma. In conuocatione uo multitudis aliq erat
diuersitas · ad conuocandu ppln ome · utaq cla
gebat simp^r. ad conuocandos solos principes p^ma
semel clangebat · q dup^r intelligitur · i · vna
tm e vno impulsu · Si princeps quisq ppln sum
in ecclia conuocare uolebat · ut moyses ppln
p ecclias · ad castra u^o moueda · n simp^r · s co
cise e plixius tubis clangebat e imp^o soni
tu mouebant · castra · tres tribz q erat ad ori
ente · In s^o q ad meridie · I 3° q ad occidente
I 4° q ad aquilone · Mod^o uo clagendi in bellis
n distinguit · q forte sic ap naturas alias s
ebat aput eos · Nn e hebat solepne epuli
et dies festos et klas · clangebat · s n e mo^d de
(?)didit · Sacerdotes au clangebat. Sedi
Anno s^o mense · n^o xx · die mensis · eleuata e
nubes de tabnaclo federis · et pfti sut
de monte dm via triu dieru · Dicut hebr ·
q archa pcedebat eos tribz diebz · sp qm
nube stante · q ad certu locu conueniebat pro
latim quidem citius quida tardius · s melius
e ut de h^o iterim tm dicam^ · Qn egressi
sut d syna ci pcessit eos nubes · n quieuit
p tres dies e noctes · Vn statim mansit
p labore itineris · q n^o noctibz castra pon
erut · et tut recubuit nubes in solitudine pha
ra · i · in p^ma mansione qm fecerut in phara
e au phara maxi solitudo · qm in^o sarrata
ui inhitant. Pleg^o e ano p^mo mense eius
p^o die mense venerut ad mote dm · Abeo
de egressi sut. Ano s^o · ci vicesima die mensis
s^i · pfatz · q inseat mansione · q e xii fuit ·
sederut fere p anuu · et d^t Jos^o q p anu e
iiii · dies I filnt · q difficile e inuenire · n
forte fuit anus embolismalis · In hac mansio
ne media ps exodi · pt dici · q eade die
et totus leuiticus e nu^o · qua lege acceperant
p percep · n modica sep · reuoluto ano recesse
ta sut. Duxe au moyses · rut · Cu g^o venisset
secu obab · frem uxoris · k · Junii ad mote e
sue · q noulat inqbz lo · iiii · die Junii lege ac
cis p desertu castra pom · cepisset · si ead · die
poterat pmittes ei de · iiii · reuoluto ano re
optimis q tradet eis dns · cesserut pfatz · q

Qu · iiii · spes ani distinguat h mgr · tn n diciat de q
spe ani debeat intelligi · s Jo · d^t vno ano e iiii · diebz
i sederut · sed h necess · dici d nali · q · s · e i dircuis ·
a kl · Junii i · usq ad calende septebris · Mgr tn ipbat
i notula h^o · q e · d^t q ani^o legittim^o teptu caplo · oli
de ano legitti^o dz intelligi e dic ani^o legittim^o
qrtuz · s lunacoes aceps · et ille ani^o legitti^o cep · p^o
luna Junii · Q^o reuoluto · usq ad p^ma seqtis Junii
egressi e · iiii · luna Junii q^o lege acceperant.

ide est ani precedentis et sequentis
quia unq

Plane et eleuabatur archa dicebat moyses. Surge dne et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum deponebatur dicebat. Reuertere dne ad multitudinem exercitus isrl'. Impossibile est q per annum natali .iiii. dies l fuerint. si quinquagesimo die a pascha sunt egressi. qr nquam dies pasce et ani precedentis concurrunt

im. diebz et anno secundo ad monte et in tercio inse ani legittimi die .iiii. recesserunt tamen nichominus vim est. q sco mse ani ei. xx. die egressi sunt. Tripliciter enim accipitur annus ab eis pt natale. annus vsualis. a annuntiatio q hz conueniat tribus in contractibus suis et negociis computandis. Post tantum mse hus ani et quarta die egressi est n legitur. Et tamen sup eos annus legittimus q utuntur i legittus. q agitur. Hz ut dixi. in mse et die .iiii. egressi sunt et tamen sup eos annus emerges. In memoriam ei liberatoris sue ceperunt annos suos inuare ab exitu de egipto. sic. greci ab olimpiade. Romani ab urbe condita. Xpiani ab incarnatione dni et hui annum sco

pascha annum et anno im. sicut nuqm idem dies quinquagesimus sicco et ab eadem die q lex data est reuoluto anno ni li egressi sunt. Hz est vensus ad mote p lunam. Junii reuolutis lunacionibz usque ad lunam primam Julii. quarta eius luna est egressi. quinquagesima dies a
decima quarta luna aprilis.

mse xx. die egressi sunt. Quia n. annum vnus a phase usque in phase transierat et anno sco phase et fluxerunt .l. dies. ergo mensis vnus. xxx dierum. et scus iam fecerat. xx. dies. Hz annorum distinctio i multis locis necessaria est. De eleccione lxx seniorum.

XI°
Ortum est autem murmur. ppli contra dnm dolentis p labore. Et accensus ignis in ira dei deuorauit extremam ptem castrorum. illos s. q longe retro erant. Clamauitque moyses ad dnm et absorptus est ignis. Et uocauit nomen loci illius incensio. tamen non fuit hic nim mansionis. In eadem mansione vulgus promiscuum q ascenderat cum eis .l. serui et ancille egipcii. et multi ptes de isrl' cum eis flagrabat desiderio carnium. Carnium nomine n solas carnes. sz aliorum ciborum habundanciam intelligimus. Tamen n mquesta eorum de carnibz legitur. cum dixerunt. Recordamur piscium quos comedebamus in egipto gratis. In mentem nobis veneriunt cucumeres. et pepones porrique cepe et allia. Anima nra arida est. Nichil uidet oculi nri. nisi manna. Audiuitque moyses ppulum flentem et intollerabilis est res uisa ei. qr et ab eo escas petebat. et ait ad dnm. Cur imposuisti pondus ppli huius sr me. Numquid ego concepi et genui multitudinem hanc. Obsecro ut alr prouideas. et interficias me. Cui dns. Congrega

m. lxx viros de senioribz isrl' quos meliores nosti ad ostium tabnaculi. et auferam de spu tuo tradamque eis. ut sustentet onus ppli tecum. et pplo dices. Cras dabo uobis carnes usque ad mense dierum. Et usque ad nauseam. et dr. large nausea p vomitu. Jpse enim vomitus est ille. qui excitatur de fetore sentine. Ablacio quidem spc mosi. et tradicio alijs. n est intelligenda diuisio eius p ptes. ul' diminucio. sz illustracio eorum aliorum ad regendum ppli. p eandem spualem gram p quam et moyses illuminatus est. sicut de igne vnius lucerne multe illuminantur. sine sui diminucione. Electos itaque lxx. uiros. duxit moyses ad ostium tabnaculi. pter duos q i castris remanserunt. n ex contemptu. sz qr se reputabant indignos. quorum vnus uocabatur heldad et alter medad. et erant ut aiunt hebrei fratres moysi ex matre sz n ex patre. Descendit qr dns p nube et requieuit spc eius in eis q stabat cum moyse et phabant.

Et ex patre n ex matre qr ptus legem acceptam amram mediante moyse. dimisit matrem eius qr amita eius erat. et duxit aliam de qua suscepit hos duos. sz sic hoc erat n dum bini. pt enim dici lex accepta a moyse p cognicionem multo tpe ante quam p decalogum.

bz et duo q remanserant i castris pphetauerunt n pus fluxerunt .l. sz deinceps uocati sunt pphe et rediit moyses cum illis ad castra. De decione carnium et ira dei sr eos

In minus dr. iocabeth filia leui q nata est ei i egipto

Uentus ut egrediens a dno. arreptas cum mare i insulis ortigomitras coturnices detulit in castra. et p circuitum castrorum itinere dieci vnius uolabat qr a terra altitudine duorum cubitorum. Surrexit qr pplus congregauitque coturnices duobus diebz et siccauit eas. Qui parum, x. choros hunc. Et sunt hee coturnices n modice ut aliqui dicunt. q apud nos sunt. sz ille maiores. q regie aues dicuntur. quas curleios a crando uocamus. Adhuc dum deficerat tibus et furor dni pcussit pplin plaga magna nimis. Modus vero plage n dicitur hic. sz in psalmo. dicitur q fuit ignis. Sepultusque est i pplus. q carnes desiderauit vnde est ille locus uocatus est cabroth. q sonat desiderii sepulcra. ul' sepulcra concupiscencie. De lepra marie et eius lepra.

Ubi sz adhuc esca eorum erant i ore eorum

XII°
Egressi autem de sepulcris concupiscencie venerunt i asseroth i qua murmurati sunt maria et aaron contra moysen. pp uxorem eius ethiopissam. q ritates est eos q regina ethiopie in uxorem duxerat ul' ductam dimiserat. ut pocius pp uxorem eius sephoram q rixata est contra mariam. Madianite enim uocati sunt quondam ethiopes uocati sunt ut hr. i psalmo. et indignando dixerunt. Non ne et nobis sicut et moysi locutus est dns. Ac si dicerent. Quare moyses uult preesse nobis. qr locutus est ei dns. Auditoque dns dixit eis. Egredimini uos tres tantum ad tabernaculum.

et parauit ei

Cumque staret ibi descendit dominus in columpna nubis vocavitque Aaron et Mariam etc. Ad quos fuit michi vos propheta loquar ei in visione vel per sompnum vel per enigmata et figuras. At non ita servo meo Moysi qui et in omni domo mea fidelissimus est ore ad os loquor. Ut quid ergo detraxistis ei. Vos ei quasi parificates et recessit nubes et ecce apparuit Maria leprosa. Et ait Aaron ad Moysen. Obsecro domine ne imponas nobis peccatum hoc. Oravit que Moyses ad dominum. Deus obsecro sana eam. Cui dominus. Si pater eius spuisset in faciem eius nonne debuerat saltem vii dierum rubore confundi. Separetur vii diebus extra castra. Quasi diceret. Si pater suus vilificasset eam quo aliquo crimine suo nonne debet aliquo tempore verecundari. Exclusa est itaque Maria extra castra vii diebus nec populus est motus donec revocata est. De xii exploratoribus. xiiii°

xiii° Egressus est autem populus de Aseroth. Fixit tentoria in deserto Pharan. Id est Pharan nomen mansionis sed solitudinis plures mansiones continentis ut in cathalogo mansionum manifestabitur. Omnis enim continet mansiones ab Aseroth quae fuit xiiii usque ad Asiongaber. Misit Moyses xii viros singulos de singulis tribubus qui considerarent terram quam possessuri erant. Quorum primi fuerunt Caleph filius Iephone de Iuda et Osee filius Nun de Effraim. Vocavitque Osee Iosue. Sed erat minister Moysi. Unde quidam dicunt quod Iosue est suppositum nomini Osee per anticipationem. Quod nunc primum imposuit ei hoc nomen. Potest videri quod Moyses curam et salutem aliorum illi commisit. Cumque vocavit Osee eum Iosue quae vocatur salvatorem. Sed primo hic noia ei apparuit eum salvatorem aliorum instituit. Precepit eis Moyses ut considerarent qualitatem terrae et hominum et urbium et auferrent de fructibus terrae. Erat que tempus quando precoque uve comedi possunt. Qui ascendentes exploraverunt terram et venientes in Ebron viderunt tres de genere Enach vel Enachim id est de semine gigantum quales est viderat inventum Thanim Egipti et Achimachanes. Dicitur fuit fuit autem Ebron vii annis edificata ante urbem Thanim. Unde et ab Ebron semen gigantum in Egiptum descendisse creditur. Descendentes quoque ad torrentem et convallem uberrimam tulerunt de malogranatis et de ficubus loci illius palmitemque cum uva absciderunt quem propter magnitudinem tulerunt in vecte duo viri. Propter hoc appellatus est locus ille Neelescol id est torrens botri. De fine xl dierum.

xiiii Reversique post dies xl annos pervenerunt in deserto Pharan venerunt ad populum suum in Cades de xv° quaresima enim mansione. Sed iam egressus erat populus et morabatur in xxiiii mansione. Unde quidam dicunt quod de Cades missi sunt exploratores et in eos expectavit populus. Hanc mansionem vocat Iosephus vallem iuxta Chananeorum fines existentem et ad habitandum difficilem et condicentes terram quam viderant. Addiderunt sed cultores fortissimos habere et urbes grandes et muratas. Stirpem Enach vidimus ibi. Quibus nos comparati quasi locuste videbamur. Terra quam lustravimus devorat habitatores suos. Per hoc exponitur Hebreus. Terra tamen est ut homines divini homines vivates pure. Id est quia nulli genti licebat in diu habitare propter frequentes impugnationes supervenientium. Unde propheta cum societate permandi illi terre pollicetur. Ab ea auferendum hoc opprobrium dicitur quia non vocabitur terra cultores suos devorans. Et tamen in commendatione terre dicitur quod a deo bona sit ut nullus ex ea velit peregrinari. Sed quia nascitur in ea moritur in eadem. Igitur audientes omnis turba flevit dicens. Utinam mortui essemus in Egipto. Nonne melius est reverti in Egiptum quam cadamus gladio et uxores et liberi trahantur captivi. Constituamus nobis ducem et revertamur in Egiptum. Et vero Iosue et Caleph sciderunt vestimenta sua dicentes. Nolite rebelles esse contra dominum et eum nolite in promisso iudicare. Quasi sit patens. Ne populum quid terre devorabimus. Cumque clamaret contra eos. Alii dicunt quod dixerat populum et omnis multitudo lapidibus eos vellet opprimere. Apparuit gloria domini super tectum federis. Et ait dominus ad Moysen. Quousque non credit in populus hic. Feriam eos et faciam te in gentem maiorem. Cui Moyses obsecro. Domine ne fiat hoc. Ne forte insultent Egiptii et dicant non potuit introducere populum in terram quam iuraverat. Quibus dominus. Iuxta verbum tuum dimisi. Attamen vivo ego. Nullus eorum qui viderunt signa in Egipto quae feci nullus sit a xx annis et supra id est qua preter uxores id est multociens temptaverunt me videbit terram quam iuravi patribus eorum. Preter Iosue et Caleph. Et quoniam Amalechites et Chananeus habitant iuxta vos. Cras movete castra et redite in solitudinem iuxta numerum dierum quibus terram considerastis. xl annis portabitis iniquitates vestras. Locutusque est Moyses ad eos omnia haec. Et luxit populus nimis. Et tamen mane surgentes dixerunt ad Moysen. Peccavimus desperantes. Parati sumus ascendere ad locum quem promisit dominus. Et dixit Moyses ad eos. Nolite ascendere. Non enim dominus vobiscum est. At illi contenebrati sine deo se posse vincere putantes ascenderunt. Archa et Moyse recedentibus in montem. Et castris ex statutus est eos Amalechites et Chananeus percuciens usque ad locum qui ob hoc vocatus est Horma id est anathema et redierunt ad solitudinem.

xv° De lapidatione colligentis ligna in sabbato. Factum est autem cum essent in solitudine invenerunt hominem colligentem ligna in sabbato. Quem reduxit Moyses donec consuleret dominum. Dixit quoque Dominus. Morte moriatur homo iste. Extra castra lapidibus obruat.

et sem est ita. Quidam putant hunc fuisse sal-
phaat. huius et filie eius postea dixerunt. pater
noster in deserto mortuus est in peccato suo. Ibidem et pre-
cepit dns eis ut per iiii angulos palliorum
fimbrias poneret iacintinas ob recordationem
et memoriam preceptorum dni. ad observandum has mag-
nificaverunt pharisei in tantum ut et spinas in eis liga-
rent ut frequenti punctione eorum ad memoriam re-
garent preceptorum eo excitarentur. Quadris tunc induti
utebantur palliis. et ad hunc tagul vestis ordi-
te i sinagogis sunt. hunc fimbrias iacintinas. ob
recordationem legis de celo date. Tunc autem facie-
bant ut a ceteris gentibus et habitu discreparent. De xvi

A scismate chore dathan et abiron. et
autem chore filius ysaar fratris. Iplaga eorum
amram cum vidisset frueles sunt honoratos alium
sacerdotio alium ducatu populi. Invidit et immitens
contra moysen et aaron complices secum habuit.
~~ccl~~ de levitis maioribus qui se dignos sacer-
dotio preferebant. Adduxerat quoque dathan et abi-
ron potentiores rubenitarum quibus principatum populi
deberi dicebant. quia fuerant de ruben primogenito.
Quibus moyses ait. Tollat quisque thuribulum suum.
et cras hausto igne supponat thimiamata.
et aaron ubi tamen et quem elegerit dns ipse sit sanctus. Mi-
sit ergo moyses mane ut vocaret dathan et aby-
ron. qui dixerunt. non venimus. et quidam intuitu
dixit ~~[illegible]~~ chore. et ~~ccl~~. Tollite thuribula vir
et ponite thimiamata sic eam et state coram dno
Illis autem sic stantibus descendit moyses cum seniori-
bus populi ad dathan et abiron. ut eos vocaret.
Sed dathan et abiron ut dicit ~~Josephus~~ excepto levita erat
Illi autem stabant cum uxoribus et liberis et omni frequen-
tia domus sue. et in celtu papilionum suorum parati pocius
ad resistendum si vim inferre vellet moyses
quam ad obediendum. Et videns moyses oravit
dnm ut insolita morte perirent. et sic planum fiet
quod dns ipsum miserat. Hoc orante et flente tre-
muit terra expavitque populus. [illegible] strepitu
p illorum tabernacula excitato scissa est terra sub
pedibus eorum et aperiens os suum devoravit
eos cum omni substantia eorum. et descenderunt vivi in
infernum i. in patulum terre hiatum. et reducta est
terra quod nichil horum fieri esse videtur. Quoque ignis
egressus est de thuribulis chore et ccl huiusmodi ta-
tus quantus vix de terra platus ut ~~[illegible]~~ sicco
fluctu aut violentia spirituum i. ventorum. visus est
numquam exire. et devoravit eos. aaron illeso
stante. Tulitque eleazar thuribula eorum ex
precepto dni igne hinc illincque disperso et pro-
duxit ea in laminas. forinsecus quoque ex eis coronu-
las affixit eas altari eneo ad commonendos filios

Israel. ne quis nisi de semine ~~aaron~~ accederet ad
offerendum incensum dno. sicut ne scilla patet. Tunc et
sic fabricate erant. quod i stabant ad decorem al

De exustione populi extincta per aaron.

Et cum sequenti die murmuravit omnis populus contra moy-
sen et aaron dicens. vos interfecistis populum dni. Cumque
vellent eos obruere lapidibus fugerunt ad tabernaculum
et operuit eos nubes apparuitque gloria dni. et egressus
ignis a dno devoravit plurimos. Dixitque moyses
ad aaron. Tolle thuribulum et hausto igne de altari
pone quoque thimiamata. et perge cito ad populum ut
ores pro eis. Accelerans aaron cum thuribulo stansque
inter vivos et mortuos oravit ad dnm et pla-
ga cessavit. Fuerunt autem percussi ~~xiiii~~ milia
et dcc. De virga aaron que nocte una floruit. xvii

Et cum murmur cessasset produxit et peperit amigdala
tumultus sunt de sacerdotio aaron. Putabant enim
et si non paucos levitas elegit dns. potest esse
quod aliqui de aliquibus tribuum reliquarum discerni cent
sacerdotio. et forte de omnibus tribubus. et aliquid ultra
dns sacerdotes ne tanta multitudini dignitas uni
domui et tam paucis crederetur. ministris et ecclesia
batque moysen de deserti inopia eo quod eorum
negociaretur inopia. ut sic eius viderentur esse
auxilio. Tunc ergo moyses ex precepto dni virgas
xii principum et scripsit in unaquaque nomen tribus sue
ut pocius principis. levi scripsit in virga aaron et
post has suspendit unam seorsum cunctas familias
continentem in qua probaret utrum de omnibus tribubus
vellet deus habere sacerdotes. In sinus tamen [illegible] non
fuisse virgas nisi ~~xii~~ quod intelligendum est de sin-
gulis tribubus excepta una ~~[illegible]~~ cum tunc posuisset qualiter egressus
in tabernaculo coram dno sequenti die invenit germinasse
virgam aaron et foliis dilatatis amigdala peperisse
Quoniam hic est deo ordinante aaron sacerdotium
primissime possedit. Sed et in signum rebellium precepto
dni virgam aaron posuit in tabernaculo in posterum.

De reditu in cades xl anno

Fuerunt itaque filii Israel longo tempore in solitudine. Multo
sederunt tempore in cades barne. et dum circuierunt
montem seyr et redierunt fere usque ad mare rubrum.
et circa fines synai prostrata sunt cadavera eorum
in deserto. Tandem post multos labores et annos
~~xxxviiii~~ redierunt ad cades unde miserant ex-
ploratores ut in quo redierunt ad eos ut dicit
est quod est in deserto sin. Non est illud desertum ad quod vene-
runt octava mansione ut dicit Jeronimus. Illud enim sin scri-
bitur per samech et interpretatur rubus vel odium. sin vero
terre cades. ut quod est in cades scribitur per sade et i
et interpretatur mandatum meum vel sancta et est ut quidam volunt
pars deserti pharan. In fine igitur ~~xxxviii~~ anni
a finibus synay venerunt in cades ~~xl~~ diebus
exquo recesserant a synai

In hiis [illegible] putant duo [illegible] cessisse omnes sed [illegible] qui erraverunt per desertum postquam [illegible] dixerunt redditum terram

et potuit esse quod tamen venerit xx diebus cotidie deducti quod terat xxxi mansionibus tacet ul' per aliam viam. Redierunt ergo filii israel xl anno mense primo in deserto syn et manserunt ibi in deserto xl et sic xlii mansiones filiorum israel quibus legitur profecti ab egipto usque ad campestria moab iuxta iordanem tribus annis tamen completis fiunt xii ab egipto usque ad montem synai anno primo. Usque quod tardaverunt dicentes profecti a synai usque ad cades xx in una mansione expleverunt in fine anni secundi et tamen quoto spacio anni non est dictum sed a primo anno per xxxviii annos. Post errores et peregrinationes xl anno redierunt ad eandem cades. Eodem anno reliquas xx mansiones transierunt. Quod si invenis per huius anni mansiones spacio quod et habes iterum numeratas cades repetita. De morte marie et aquis

primi usque ad die prima mensis tercii deinde anno secundo xx die mensis primi

Mortua est maria in cades. De morte.

xx Mensis quadragesimi ut dicit iosephus complexus anni quo egiptum exierunt in initio mensis xanthici quod est mensis primus secundum lunam et sepelierunt eam in monte qui vocatur syn tristitiis usque xxx diebus flevit moyses populum precepit hec modo vitulam rufam totam rubeam extra castra combussit et post iosephus hoc ordine tamen ... instrictionis. Quod die decima die septimi mensis precepit et ubi ulli nunc primo huius combustione a moyse factam unde in subdidit hec est verbo ... pro precepit. et potuit esse quod impediti usque huc distulerunt quod non pascha celebrasse in terram legitur. Cum intraverunt promissionis terram sub precepto domini legittime sua pro statum sunt. Erat hec dicit iosephus antequam redirent in cades eos venisse ad fines ydumee et misisse nuncios ad edom pro libertate transitus per terram suam. Quod cum prohibuisset moyses recessit per desertum iter faciens. Historia mihi dicit post mortem marie missos esse ad edom. Sicut est liquidum. Et iosephus per anticipationem. Et liber mihi pro recapitulationem hoc dixit. Nos vero sequentes ordinem historie dicimus quod mortua maria indiguit populus aqua. Ferentes seditionem in pium moysen et aaron oraverunt ambo ad dominum quibus dominus ait. Tolle virgam et congrega populum ad petram et percute tamen nos aquas. Virum autem virga quod produxit in alia moises usus est dubium est. Tamen quod in nobis legi virgam quod erat in conspectu domini vel fuisse virgam quod erat in archa et congregata multitudine ante petram dixit audite rebelles et increduli. Sicut de petra hac potuimus vobis aquam educere. Sed alii tamen in aliis fiducialiter egisset moyses et aaron contra murmurantem populum diffidentes egerunt quod domino

manifestate cognitum est. Sed enim ex opere conclusa ul' deo prendi potuisset vel forte inolesse quod dubitans dixit. Aug. Sicut potuimus quasi diceret ex inde sensus affirmationis potest elici quod potuimus. vel negationis quod non potuimus. Cum ergo percussisset virgam silice quod desperabat non manaverunt aque. Sed non ictu egresse sunt ita largissime ut biberet populus et iumenta. Et dixit dominus moysi et aaron. Quia non credidistis mihi non introducetis populos hos in terram eorum. Hec est aqua contradictionis quod in terra desperaverunt de promissis et potentiam dei quod contradicentes promittebat. De transitu ydumee.

Misit moyses nuncios de cades ad regem edom dicentes. Frater tuus israel mandat tibi. Obsecro te liceat nos transire per terram tuam. Sed ibimus per loca culta via publica gradiemur non declinabimus ad dexteram neque ad sinistram si bibimus aquas tuas quod iustum est dabimus et cetera. Et ait. Sed transibitis per me. Et timens ne transiret egressus est obviam in manu forti. Quamobrem divertit ab eo israel. Metuit quod dominus preceperat ei. Sed pugnabitis contra filios fratrum tuorum circuivitque ydumeam egrediens de cades incedensque per deserta arabie et profecti sunt archim metropolim arabum quod nunc petra dicitur venerunt ad montem hor quod est in finibus terre edom. Ubi locutus est dominus ad moysen. De morte aaron.

Pergat inquit aaron ad populum suum non enim intrabit terram promissionis eo quod incredulus fuit ori meo. Tolle aaron et filium eius cum eo et duces eos coram omni populo super montem hor. Cumque nudavis patrem stola pontificali indues ea eleazarum cuius pontificatus per etatem accessit. Fecit moyses quod preceperat ei dominus et mortuus est aaron in monte hor. In deuteronomio dicitur mutatum locus sepulture aaron quod usque hodie mosera dicitur in montis radice populus non flevit eum xxx diebus. Mortuus est autem xl anno egressionis eius et cxxiii annorum. Eodem anno quo et maria mense quinto quod apud hebreos dicitur sabbath apud romanos augustus primo die mensis secundum lunam. De victo post votum anathematis.

Quumque audisset chananeus qui habitabat ad meridiem venisse illuc israel pugnavit eo et captivavit et duxit ex ea predam. Israel autem vovit domino quod si traderet eum in manus suas civitates eius anathematizaret quod fecerit et vocavit nomen loci illius horma id est anathema. Hic est locus quod supra per anticipationem vocatus est horma. Anathema dicitur anathema

i. in ide mortuum

i. sursum ponitur. quod est devotare. i. voto deorsum abusum nostro ponitur. sceptro. cum s. res vota et reddita sursum in templo ponebatur. Et nota quia olim generaliter populus terre promissionis dictus est chananeus vel et hoc nomine generali vocat eos qui erant ad meridiem. Tunc enim vel populi (voluit) vocabat in ea. et ille qui dicebatur chananeus quod habitabat in maritima. | De serpente | veneno eorum serpentes ignitos.

xxi Profecti de monte hor venerunt in salmona ubi cepit populum tedere itineris et laboris dum circuiret terram edom. et murmuravit contra moysen. Ideo immisit dominus in populum serpentes ignitos qui dicebantur igniti. quia nimium et veloces erant ad modum scintillarum. vel ut a liis traditur tactu veneno inflammabant usque ad tumorem et ruborem igneum. Rogaverunt quoque moysen ut oraret pro eis. Cui dominus ait. Fac serpentem eneum et pone in pertica eminentem in medio populi. Et quicumque percussus fuerit a serpente respiciens eum vivet. Et fecit et ita. hunc serpentem servaverunt secum filii israel et magnifice reposuerunt in ierusalem. Tandem ob cultum superstitionis quem ei populus exhibebat comminuit eum in pulverem rex ezechias in iuda. | De scopulis torrentium | Inde profecti per aliquas mansiones venerunt gestierunt. nerunt ad torrentem zareth. quem transierant siccis pedibus ut mare rubrum. Et relinquentes castra metati sunt iuxta arnon. Qui ut ait Josephus fluvius est a monte arabie descendens et per desertum fluens in stagnum asfaltiten se rumpit. Ubi v civitates sunt. dividens terram moabitidis et amorrea. Quidam volunt civitatem esse que est in deserto et preminet in finibus amorrei. De hoc transitu israel per terram illam prosequitur liber numeri in hunc modum. Unde dicitur in libro bellorum domini. Sicut fecit in mari rubro sic faciet in torrentibus arnon. Scopuli torrentium inclinati sunt ut gestierunt ut requiescerent in arnon et recumberent in finibus moabitidarum. Huius loci sufficientem expositum non memini me legisse. Augustinus dicit forte fuisse librum sicut notum tempore caldeorum unde egressus erat abraham. vel tempore egiptiorum apud quos sapientiam didicerat moyses. In quo de hoc transitu prophetatum fuerat. Vel tamen fines inter duas gentes in constituendo bellum actum fuisse putatur. quod propter magnitudinem sui bellum domini vocatum est. Quod bellum liber iste conscripsit. Quidam dicunt historiam totam de filiis israel dici librum bellorum domini. in qua frequenter dicitur dominus pro eis pugnasse. et maxime dicunt hebrei in terra illa amorreos

potenti manu hebreorum fuisse deletos. Ipsi legunt. dicitur pro dicetur. quia est in hebreo vaheb. sed hebrei dicunt in recitationibus bellorum domini. et legunt sic. vaheb i. de arnon. dicitur i. dicetur. Fiet memoria bellorum domini i. in historia ista cum legetur a posteris fiet tamen de ea mentio talis. Sicut fecit dominus in mari rubro perdendo egiptios sic faciet in torrentibus arnon perdendo amorreos. Moyses dixit futurum faciet. nos dicimus preteritum fecit. Quare scilicet scopuli inclinati sunt. Quidam dicunt ambigue exponit. Tradunt hebrei in via in multitudine amorreorum in convallibus torrentium et scopulorum arnon posuisse insidias israelitis ut transeuntes perimerent incautos. Dum vero latitarent compressisse dominum eos rupibus hinc inde inclinatis. Ita ut labentia scopulorum extenderent in arnon. Sicque decidens requiescerent i. finirent. Sunt qui dicunt desertis situm arnon quia cum scopulis preruptis et altissimis sint in deserto inclinantur paulatim humiliando donec requiescat i. finiatur in arnon. Potuit esse ut aliqui scopuli medium inmoris situs inclinati sint ut eo facilius transiret. Quod forte predictum erat in benedictione joseph. i. donec veniret desiderium collium eternorum. Et forte de eodem dixit david. Montes exultaverunt ut arietes.

Ex eo loco apparuit | De cantico ad puteum | eis puteus. i. ex hoc loco venerunt ad aliud locum ubi monstrante domino foderunt puteum de quo subditur. Quia hunc puteum foderunt principes duces multitudinis in datorem legis i. in deo. Sic tamen in hebreo non legitur. Et ascendit aqua de puteo donec super redundaret. forte in signum quod exinde pugnaret. Et hostes in hunc modum superaredent et obruerent. Quo viso cecinit israel carmen istud. Ascendit puteus etc. | De morte

Egressus | Seon regis amorreorum et og regis basan. | in populus per aliquas mansiones pervenit usque in bamoth. nec est hoc nomen mansionis sed est vallis in regione moab in vertice phasga. i. vicinie monte illum. vel forte mons ille a deo magnus est. pro est in vertice habet colles et valles. Inde misit israel nuntios suos ad regem seon amorreorum ut ei transitum per terram suam concederet. vel saltem emere terram suam sicut fecerat esau et moab quod legitur in deuteronomio. Qui noluit ymo cum exercitu egressus est ei obviam in desertum et pugnavit cum israel et percussus est more gladii. i. in instanti. Josephus dicit ex eis siti plurimos periisse. Alios reuertentes ad fluvium vitalis terre confisos fugientes ad menia fundibolariis percussos. Seon occisus est. Tulitque israel omnes civitates eius ab arnon usque iaboth. In qua caput regni erat esebon.

Civitates sunt quarum aliqua est caput regni in alia fines.

Tunc in vulgata. Et post illum locum tulit israel omnes civitates eius et habitavit in urbibus amorrei in esebon s. et in viculis eius. dicit augustinus quod ideo pugnaverunt contra amorreos quia eorum terram promiserat eis dominus. sed non promiserat eis terram ydumeorum. ideoque non pugnaverunt contra eos. Et est enumeratur gentes terre promissionis inter illas primum numerantur amorrei.

et habitavit in eis. Dicit Josephus hanc terram inter tria flu-
mina sitam, que natura insule habitus et opulen-
tissima. Arnon fluit a meridie, Iaboth a septen-
trione qui in Iordanem descendit, cui et nomen dedit
Iordanis ab occidente. Cumque transiret fluvium
Iaboth Israel et ascenderent per viam Basan occurrit
Og eis rex Basan in Edrai, quem percusserunt cum populo
suo usque ad internecionem et possederunt terram eius.
Tota terra hec quam habuerunt ultra Iordanem non fuit
terra promissionis. Unde patet quod Moises hanc intravit.
Profectique castra metati sunt in campestribus e regione
Moab Moab ubi trans Iordanem Iericho sita est.

XXII Videns autem de itinere Balaam quod locuta est
Balach filius Sephor qui tunc rex asina.
erat in Moab quod fecerat Amorreo timuit
et accersitos seniores Madyan qui proximi reg-
ni eius et amici erant consuluit. quod facto opus
erit. quia populus hic delebit nos sicut bos solet herbas
usque ad radices carpere. Misitque eorum consilio ad
Balaam filium Beor ariolum qui habitabat super flumen
Ammonitarum ut veniret et malediceret populo huic.
Audierat enim quod benedictus erat cui benediceret
Balaam et maledictus cui malediceret. Au-
dierat et quod Israel non vincebat in arcu et gladio
sed oratione fusa ad deum suum. Noverat quomodo
exercitationibus contra oros (?) dimicare. Cumque venissent
ad Balaam seniores Moab et Madian ferentes
munera divinationis in manibus et causam vie
exposuissent, dixit eis Balaam: Manete hic
nocte ut videam quid dicat mihi dominus. Deum enim pro-
phetam se mentiebatur. Licet in sacrificando consuleret
demones forte de mane quo eo loquebatur deum
vocavit. Dixitque ei dominus in nocte curam populi sui
gerens: Noli ire cum eis, nec maledicas populo quia
benedictus est. Mane consurgens Balaam dixit prohibi-
tum a domino. Rursum misit ad eum viros plures
et honoratiores, munaque maiora et ampliora pro-
misit si malediceret populo. Quibus ait Balaam:
Si dederit mihi Balach domum suam plenam auri
non potero mutare verbum domini. Obsecro manete
hic etiam hac nocte. Venit ergo dominus ad Balaam nocte
et dixit ad eum: Surge et vade cum eis, ita dumtax-
at ut quod precepero facias. Mane prostrata asi-
na profectus est cum eis et iratus est dominus. Stetitque
angelus domini evaginato gladio in via contra Bala-
am. Mutaverat enim propositum et captus cupi-
ditate promissorum disponebat quomodo populo ma-
lediceret licet ei prohibuerit dominus. Josephus vult
illo quod dominus iratus quia timore dixerit ei: provincie
Vade cum eis. Et quia iste non intellexit, obsti-
tit ei angelus. Cum autem asina vidisset angelum
quem tamen angelum non videbat Balaam, timens de-

clinavit in agrum. Quam cum verberibus reduceret
Balaam ad semitam, iterum stetit angelus in
angustiis maceriarum quibus vie cingebantur.
Timens quoque asina iunxit se parieti et attrivit pe-
dem sedentis, et ille verberabat eam. Tertio
stetit angelus in loco angusto ubi nec ad
dexteram nec ad sinistram poterat deviare.
Timens quoque asina cecidit sub pedibus sedentis.
Qui cum vehementius fuste cederet latera,
aperuit dominus os asine et ait: Cur me per-
cutis ecce iam tertio. Respondit: Illusisti mihi. Uti-
nam haberem gladium ut percuterem te. Assuetus iste
monstris ad vocem asine non expavit. Pro-
tinus aperuit dominus oculos Balaam. Viditque
angelum ibi stantem cum gladio et adoravit
eum. Cui angelus: Perversa est via tua
et nisi asina declinasset occidissem te. Cui Balaam:
Peccavi. Nunc si via mea tibi est contraria rever-
tar. Cui angelus: Vade sed cave ne aliud
loquaris quam quod precepero tibi loquaris. De ariolatione

XXIII Cum ergo testis Balaam et eius prophetia.
venit occurrit ei Balach in extremis
finibus Moabitarum, magnificeque suscipiens eum
dedit ei munera. Cui confessus Balaam ait:
Non potero loqui nisi quod posuerit dominus in ore meo.
Ascenderuntque pariter excelsa, scilicet prophetas (?)
montis unde extremam partem populi intuebatur.
Aberat autem ab exercitu domini stadiis LX (?). Dixitque
Balaam ad Balach: Edifica hic mihi VII aras
et para totidem vitulos et eiusdem numeri arietes.
Cumque imposuisset ambo vitulum et arietem
super aram, dixit Balaam regi: Sta iuxta holo-
caustum. Vadam si forte occurrat mihi dominus et
quod iusserit loquar tibi. Cumque abisset posuit dominus
verbum in ore eius qui regrediens coram omnibus
assumpta parabola, ut incepta vice sua,
ut hic hebreus ait: Quomodo maledicam populo
cui benedixit dominus. Habitabit solus inter gentes
et non reputabitur, id est singularis erit pre omnibus et
innumerabilis. Moriatur anima mea morte ius-
torum et fiant novissima mea horum similia.
Iratus Balach ait: Quid est quod agis? Duxitque
eum ad locum alium excelsum montis Phasga
ut in aliam partem populi videre posset, secundum errorem
gentilium putans omnia locis mutari (?) et temporibus
et deum sicut hominem posse mutari. Cumque
iuxta morem predictum statuisset VII aras et im-
posuisset in holocaustum, iterum posuit dominus verbum
in ore eius. Et inter cetera ait: Non est idolum in Iacob
nec simulacrum in Israel. Dominus deus eius cum eo est. Non
est augurium in Iacob nec divinatio in Israel. Sur-
get ut leena et quasi leo. Non accubabit do-

xxxiiii°

devoraret populum, id est terram Chananeorum. Dixitque
ad Balaam Balach: Neque benedicas ei neque male-
dicas. Iterumque duxit eum super montem Phegor,
statutisque vii aris impositis quoque holocaustis
super singulas, non abiit Balaam ut ante ut
augurium quereret. Sed elevans oculos vidit Israel com-
morantem in tentoriis suis per tribus suas, et ir-
ruente in se spiritu Dei ait. Loquens de se dixit
homo cuius est obscuratus oculus, non est auditor ser-
monum Dei. Quam pulcra tabernacula tua Iacob.
Hebreus habet et Origenes translatus: cuius oculus revela-
tus est. Tamen idem sensus est, quia dum dormiret
in sompnis vidit hec que dicebat, unde et obscura-
tus erat oculus carnis et revelatus oculus
mentis. Unde sequitur: Qui cadit et aperiuntur oculi eius.
Hebreus plenius quod proicit, id est collocat se in lecto.
Addidit et aptam de Saule prophetiam: Tolletur
propter Agag rex eius et auferetur regnum illius.
Quod factum est Sauli, quia pepercit Agag regi Ama-
lechitarum. Et post direxit verba ad populum: Qui
benedixerit tibi erit et ille benedictus, et qui maledixerit
in maledictis reputabitur. Cumque irasceretur Balac,
dixit quod in discessu suo daret ei consilium quod
faceret adversus populum hunc. Iterumque assumpta
parabola ait: Orietur stella ex Iacob, et consur-
get virga, id est Maria, ex Israel, et percutiet du-
ces Moab, et vastabit omnes filios Seth.
Quidam dicunt: Vastabit totum genus humanum,
quod secundum carnale est in bonis et malis, quia
de Seth enim totum genus humanum est, et de quo fuit
Noe, filiis enim ceteris diluvio pereuntibus. Quidam hoc
vaticinium dicunt magos venisse, id est vidisse vi-
sa stella. Et tunc extitisse apud eos scripta
Balaam super hac re. Prophetavit etiam quod Israel Ydu-
meos et Amalech, qui fuit gentium principium
pugnatorum, scilicet eos subiceret. Et prophetavit quod
Assirii Cineos vastarent, id est Cineos qui erant
de fortissimo genere, scilicet de Ietro. Addiditque quod veni-
ent in trieribus, id est navibus, in ordines Ro-
manorum, de Ytalia, et superabunt Assirios
vastabuntque Hebreos. Et ad extremum ipsi peribunt.
Hoc prophetia in predicatione Romanorum et in fine temporum
destructionem eorum. Dicit ~~Iosephus~~ cum Chaldea subiugasse
ad hunc totum orbem. Tamen eorum Hierusalem ...
Et in salutem cum per prophetiam sit impleta vel
pro certo implendum est. Surrexit Balaam ut
rediret in locum suum. Cum in finibus Madian
moraretur Balaam et suis consilium dedit
eis ut virgines que ... castitate illudi
possent ad castra Israel cum ornamentis venalibus
mitterent, quas iuvenes ad se declinantes ...

Quod amore mulierum incitatus
est Israel Beelfegor

... eis adhuc laboraret, ut eos transgredi leges
patrias facerent et deos colerent alienos, et sic
deo suo eis irato ut ad modicum tempus humiliarentur.
Deo enim eis propitio nec bella nec pestis ali-
qua eos corripiebant. Fecerunt utique Madiani-
tum et de Moabitidis virginibus misse sunt, sed pau-
ce quia naturaliter deformes sunt. Eo tempore morabatur
Israel in Sethim et fornicatus est cum filiabus Mo-
ab, que vocaverunt eos ad sacrificia sua et come-
derunt ydolatica et adoraverunt deos eorum,
et initiatus est, id est consecratus, Israel Beelfegor y-
dolo Madianitarum. Et dolo scilicet tetigimus quod gentilitas
Priapum dixit. Iratusque dominus dixit ad Moysen:
Tolle cunctos principes populi et suspende eos contra
solem in patibulis, ut avertatur furor meus ab Israel.
Forte quia subditos non corripiebant, duces eorum
voluit suspendi, ut potius principes, id est auctores
huius ydolatrie. Unde et statim subditur: Dixit Moyses
ad iudices Israel: Occidat unusquisque proximos suos
qui initiati sunt Beelfegor. | De zelo Finees |

xxv°

Principes equivoce eorum pro ydolatria

Tradidit ~~Iosephus~~ quod princeps in tribu Syme-
on, Zambri, filiam cuiusdam potentis Ma-
dianitarum duxerat, que dicebatur Cozbi, qui uxore
iubente in quadam sollempnitate deo cum aliis du-
cibus non ymolavit. Quamobrem cum Moyses cetum
congregasset et eos culparet, non tamen nominans,
quia turba erat in causa, ille coram omnibus professus
est alienigenam duxisse, ydola colere, nec tyran-
nis legibus quas ipse Moyses posuit ob-
noxium esse, quibus sub figmento legis et dei ser-
vitutem populo prebebat, quam Egiptii, cui
populo auferebat vivendi arbitrium. Et discedentes
coram omni turba que flebat ante fores taberna-
culi intravit tabernaculum uxoris. Mirabatur autem ob
quod mortuus non fuerat. Surgensque Finees filius
Eleazari de medio multitudinis et arrepto pu-
gione ingressus est post illum in lupanar, et cum in-
venisset coeuntes perfodit ambos in locis geni-
talibus. Cessavitque plaga et occisi sunt ~~xxiiii~~
~~milia~~. Forte a domino per plagam aliquam precedentem
que tunc cessavit. Sed ~~Iosephus~~ dicit ulterius quod plurimi
iuvenes zelo Phinees accensi multa milia populi
percusserunt. Locutusque est dominus ad Moysen: Hostes
vos sentiant Madianite, percutite eos. Hoc fecit
et postea cum Moyses misit exercitum et percussit
Madianitas, ut forte sicut percussi fuerant fi-
lii Israel voluit et dominus tunc mulieres occidi que
subverterunt eos. | Census novus bellatorum.

xxvi°

Postquam vero noxiorum sanguis fusus est, dixit dominus
ad Moysen et Eleazarum: Numerate summam filiorum
Israel a xx annis et supra per domos et cognationes
cunctos qui ad bella possunt procedere. Feceruntque
ita et inventi sunt ~~sexcenta milia et mille~~.

Est autem ephi x pe
chori. chorus xxx
modios continebat

hin hebraice sextarius latine tamen in duas equales
glo. ... quia hin est sextarius .i. vi pe ...

Hec sorte est distributa
ei dimidiata est. ut si
inequaliter sorte sors
daret pluribus minorem
partem et econverso.

Intelligentia. tamen in duris
dicit. secundum hunc locum ut nu
merosiori tribui maior
vel speciosior terre sorti
atur. et alii minor
hac minus numerosior est.

septingenti .xxx. Inter quos nullus eorum fuit
qui numerati fuerant a moyse et aaron preter
iosue et caleph. Et ait dominus istis dividetur terra
pluribus maiorem partem dabis et paucioribus mi
norem. Quod non est intelligendum de tribubus vel
familiis sed de domibus. Terra enim eque divi
sa est secundum sortes. data est tribubus. Data quelibet
tribus sorte partes equales dedit familiis.
Familie vero iuxta numerum capitum domibus divise
runt. minores et pauciores maiores porciones
numerati sunt. quod levite. mense uno et supra .xxx
et milia generis masculini. De iure hereditatis

XXVII Quia dixerunt patrem
mortuum in peccato
suo putaverunt quod
dicta lapidatum pro
lignis collectis in
sabbato. sed intelligendum
est de murmure in re
ditu exploratorum
pro quo est nullus ex
clusus ab hereditate

Occurrit et salphaat quia non successionis
emigrat. Filia non est numerata. Audientes autem
quod filie. ipsius quod numeratis daretur terra. steterunt
ad ostium tabernaculi. coram moyse et eleazaro et
tota multitudine et dixerunt. Pater noster in deserto
mortuus est nec habuit mares filios. cur tollitur
nomen eius de familia. Date nobis possessionem inter
cognatos nostros. Quorum causam retulit moyses
ad dominum. Qui ait. Iustam rem postulant filie
salphaat. Ad filios autem israel loqueris. Homo si mor
tuus fuerit. absque liberis. ad filiam transibit hereditas
eius si nec filiam habuerit. transibit ad fratres. Quod si
nec fratres habuerit. transibit ad patruos. Quod si nec hos habu
erit. ad eos qui proximi sunt. De substitucione Iosue

Dixit quoque dominus ad moysen. Ascende in montem a
barim et contemplare terram quam daturus sum fi
liis israel. et post ibis ad populum tuum. Sicut enim intravit
aaron. Cui moyses. Provideat dominus deus spirituum omnis
carnis hominem. qui sit super multitudinem hanc.
ne sit populus domini. sicut oves sine pastore. Cui
dominus. Tolle iosue et statue coram eleazaro et omni
multitudine. et impone manus tuas super caput eius. ut
audiat eum omnis sinagoga filiorum israel. Fecit quoque
moyses ut dominus imperavit. Cognovit quoque universa
multitudo quod iosue post mortem moysi antecedet
eos. Verum autem tunc vel post ascendit moyses ut
videret terram certum non est. sed certum est quia ascendit et
partem terre videre potuit. Quod si totam videt miraculo
se factum est. De libamine.

XXVIII Precepitque dominus de iugi sacrificio et de sacrificia
is legalibus sollempnitatum. sed quia non offerebatur moysi
hostia sine libamentis suis et de hiis breviter
premittendum est. Libamen vel libamentum erat si
mila oleo glutinata et vinum quod cum hostia ado
lebatur. unde panis et vinum et caro domino offere
bantur. Cumque vero hostie proprium libamen deberetur
erat. quia agniculus pro agno simile decima
pars ephi et vini quarta pars hin. Erat autem ephi et
chorus mensura aridorum. hin et batus ~~quia decimus~~
liquidorum

Ypo vitulo de simila tres decime ephi pars et vino
media pars hin. Et forte tres decime erant
integre. de tribus ephi. quibus tollebatur decima
iterum ex partes decime ... et tertio decime
batur reliquum. et sic erant tres decime vi
ephi. Pro ariete. quia bimus de simila due
decime. de vino tertia pars hin. Eadem erant
libamenta hirci. Et quod legitur pro agno de
simila dari decimam decime. intelligendum
est de consueta decima decimandi. quod deci
ma decimationis. vel decima decimate. Ipsa
ipsa decima ephi iterum decimabatur. et hec de
cima decime dabatur pro agno. sed quosdam.
vel potius idem est. decima decime. quia deci
ma est ephi ~~decima chori~~. De iugi sacrificio

Prius autem de iugi sacrificio videamus. Iu
ge sacrificium vel indeficiens. cotidie fiebat
de sumptu publico. mane offerebatur agnus an
niculus in holocaustum cum libamentis suis ut toto
die cremaretur in odorem suavitatis domino. Hoc
imposito super altare sacerdos cum prunis et cum
thimiamate. et lotus intrabat tabernaculum po
nebat quod manus cum thimiamate super altare
incensi et hec vocabatur consuetudo sacrificii. Cum e
iam ... de ... lucernis mortificabat. In vespe
re. ponebatur alius agnus in eodem modo
et iterato est thimiamate sacerdos accedebat
omnes lucernas et sic tota nocte in altari erat
odor suavis domino. Vespertinum tamen sacrificium medius
et pinguius erat. matutino. quia secundum in die
preter illud plura ponebantur et inde dicebatur
gratius domino. quia pinguius. Vos dicimus gratius
quia mortem domini factam in vespere significabat. Hos
agnos. quidam tradunt. de sumptu sacerdotum
tradi. ~~Iosephus~~ vero de publico qui et cotidi
ana de sumptu sacerdotum oblationem dicitur. Offere
bat enim sacerdos in diebus vite sue. assi
farine. oleo mixte. et modica decoctione di
rata medietatem mane et medietatem ve
~~meridie~~ super altare. In huius modum ecclesia
mane et vespere offert domino laudes. primo
et completorium et potius in prima et completorio offert
confusione. ad mutuo orandum. Itaque iuge sacrificium
quia sacrificium nostrum deo est spiritus contribulatus et
humiliatus. De sabbato et oblationibus eius

XXIX Sollempnitates legales erant ~~vii~~ Sab
~~neomenia~~. ~~penthecoste~~. phase.
festum clangoris. festum propiciationis. Cena
phegia. ~~Sabbatum~~ in tempore quietis. et preter diti
dominum. quia cum alia festa instituta et nomina
sint ab aliquo eventu. vel opere eorum. hoc dicitur sab

De sollempnitatibus iudeorum

hirci quia pro dedicatione pro peccato cum libamentis suis eadem hec

quia deus in eo quievit. Inde forte est quod privilegiatum est in duobus, quia in eo non licet alicui parare nec ultra mille passus ire. Dicitur autem hoc festum legale, non quia ante legem et ab exoticis quibusdam nationibus observatum fuit sabbatum, sed quia sub lege primo observatum est ex precepto. Eadem die preter iuge sacrificium offerebantur duo agni immaculati cum libamentis suis in holocaustum. De neomenia.

Neomenia sonat innovationem lune. Neos enim novum, mene luna interpretatur. Quia iudei in legittimis suis lunationes pro mensibus habebant, ex lege diem nove lune vocabant ~~et~~ legales, et erat dies festus apud eos. Ea die offerebant vitulos duos, arietem unum, agnos anniculos septem cum libamentis suis. Omnia hec in holocaustum. De phase.

Quarta decima die mensis primi ad vesperam comedebant agnum paschalem, et nox illa dicebatur phase, id est transitus, propter eas supradictas. Eadem dicebatur pascha, id est immolatio. Sequenti die inchoabant festum azimorum, quod protelabatur septem diebus, quorum primus dies et ultimus sollempnis erat, et sicut ab omni opere servili, quod ezechiel addidit. De festo prime diei aprilis et alibi de decima die qua tollebatur agnus ... et primus mensis solet computari octo sollempnitatibus, forte moyses eas brevitatis pertransiit. Vel multa ad ampliandum cultum dei sunt addita, que ezechiel prescribit, sicut in sabbato de porta ... apertione; aliis diebus maiores aperiebant et per principis. Post primam diem sollempnem, id est quinta decima luna, torrebant igni spicas recentes et ex eis primicie manibus confricata offerebant domino assatum unum cuius pugillum, id est dragma una, adolebat sacerdos super altare. Reliquum erat eius pro hac oblatione. Quidam putaverunt hoc festum non solum azimorum sed et festum novorum esse, quia legitur: Observa mensem novorum. Ab hoc septem die, dicit Josephus, numerari septem ebdomadas, post quas statim erat penthecostes. Alii dicunt eas numerari ab altera die sabbati quod erat in diebus azimorum, et hec littera historie videtur sic sonare. Alii ab ipsa die prima azimorum, ne plures quam quinquaginta dies inter pascha et penthecosten inveniantur. In hiis diebus septem per singulos dies offerebatur in holocaustum eedem hostie que in neomenia cum libamentis suis.

Penthecostes sonat quinquagesima, pentecon enim ebraice quinquaginta, ut penthecoste

Certior sententia a primo azimorum quinquagesimum esse penthecoste dicta ... a secunda ... esse ... penthecoste in qua offerebant panes novi

ipsa qui consenta dierum quibus completis inde

Certior sententia est a primo die azimorum quinquagesimum esse penthecosten et primum quinquagesimum esse sabbatis penthecostes in quo offerebant panes novi, scilicet secunda die azimorum, et ita duo dies dicebantur festum penthecostes, id est consecutivus scilicet dierum. Fiebat autem in memoriam date legis que die quinquagesimo ab exitu de egipto data est. Eadem sollempnitas dicebatur festum ebdomadarum, quia supputationis septem, ut dictum est, ebdomadarum ab altera die azimorum fiebat. Et si volumus sequi Josephum, sabbatum dicemus hic primam diem sollempnem azimorum. Dicebatur etiam festum primitivorum, quia tunc de novis frugibus offerebant domino panes duorum assariorum de alfita siccata, sicut dicit Josephus, et fermentati, et ideo nichil ex eis super altare ponebatur, et cum eis duo agni in esum tantum sacerdotum, et nichil ex eis in crastinum relinqui permittebatur. Erat et hoc festum septem dierum, et per singulos offerebantur eedem hostie que et in neomenia et in diebus azimorum cum libamentis suis. Tamen vult Josephus tunc immolari vitulos tres, arietes duos, agnos quattuordecim. De festo tubarum.

Prima die mensis septimi duplex erat sollempnitas: neomenia et festum clangoris vel tubarum. Unde: Buccinate in neomenia tuba. In quo buccinabant cornibus pecorinis, quia eadem die liberatus est ysaac ne immolaretur, pecore substituto pro eo. Dicebatur et festum septimorum, ut sabbatum mensium, quia hic mensis septimus fere totus erat sollempnis. Eo die post oblationes neomenie offerebant in holocaustum vitulus unus, aries unus, agni anniculi septem, hircus pro peccato cum libamentis suis. Traditur quod sub meridie ductum est a iudeis de terris, ut pro ignem immolationis pacta scriptum. Item a modernis translati sunt ad decimam diem que est pro mortuis forte pro spe resurrectionis. De festo propitiationis.

Decima die eiusdem mensis erat festum propitiationis, quia eadem die rediit moyses ad eos referens deum eis placatum super offensa vituli conflatilis. Eadem die ieiunabant homines et iumenta a vespera usque ad vesperam pro memoria mortuorum. Unde dicebatur dies afflictionis. Dicebatur quoque dies expiationis, quia ea die sanguine vitule ruffe expiabatur thabernaculum et altare, ut predictum est, et fiebat cinis ad expiationem immundorum. Et ipsi expiabantur a peccatis illius anni per emissionem hirci apompey. Erat autem oblatio diei illius vitulus unus, aries unus, agni anniculi septem, hircus pro peccato cum libamentis eorum. De scenophegia.

vel prima die post pascha

et secunda primicie ...

alfita est farina de grossioribus granis que est in capite ... dicta ab alfa

ysaac morte

Quintadecima die eiusdem mensis erat ce-
nophegia q. sonat fixio tabernaculorum in qua
per vii dies habitabant sub umbraculis in memoriam XL
annorum quibus fuerunt sub tabernaculis in deserto. Unde et
festum tabernaculorum dici solet. Protelabatur autem vii
diebus. quarum prima et ultima sollempnes erant.
Octavus enim dies erat sollempnis. non quia esset de ceno
phegia. sed quia ea die conveniebant ad faciendam
collectam in usus pauperum. vel in alios usus communes
vel et cenophegia. quamvis sit et festum vii dierum. sed
patres illi non fuerunt ogdoade. Tradunt quoque quod in vii
diebus ferebant in manibus myrte ramos et salicis
et summitates palmarum et virgultas mali persici. Fie-
bat quoque de cunctis frugibus terre oblatio domino in gratiarum
actione. Oblatio vero vii dierum hec erat. Prima die offerebatur
in holocaustum vituli XIII. arietes duo. agni
anniculi XIIII. et hircus pro peccato cum libaminibus eorum.
Eadem oblatio arietum agnorum et hirci fiebat per sin-
gulos dies sequentes. sed de numero vitulorum unus sub
trahebatur in dies. In secunda XII. In tertia XI. In quarta X.
In quinta IX. In sexta VIII. In vii et VIII. die qui et erat
sollempnis offerebatur aries unus. vitulus unus
agni anniculi VII. et hircus pro peccato cum libaminibus
eorum. Forte in vii diebus facta est subtractio vitulorum
ut in summa fierent LXX. in memoriam quia in LXX animabus
intraverunt in egyptum. Hee sunt oblationes holocau
storum in vii sollempnitatibus et fiebant de publico
sed propter hoc cessabat in desinens sacrificium nec
hostie spontanee vel necessarie. Et nota quod ille tres
sollempnitates que vii diebus protelabantur. Frequenter
dicebatur sabbatum. Quod intuemebat in illis diebus dice
batur sabbatum sabbatorum. quod sabbatum festorum.
Alias festivitates addiderunt sibi hebrei propter varios
eventus. sicut encenia et purim. i. festum hester.
sed non dicuntur legales. i. in lege non sunt institute. Sollempnitates
sollempnitates dicit cerimonias a cereis. i. luminari
bus. vel a carie et mene. quia tunc deus in eis sordes
desinit. quod sacrimonia. De votis mulierum

Addiditque dominus de votis mulierum. Vidua vel
repudiata quicquid voverit. vel in quo iuramento
se constrinxerit implebunt. Filia vel uxor tenetur
ex voto vel ex iuramento nisi pater vel vir contradixerit
statim ut audierit. Si enim contradixerint irri
te sunt pollicitationes earum. Si pie hoc pretium portabit si
quis contradixerit. Vir autem omne iuramentum vel vo
tum implebit. Et forte de continentia. De destructione
terre locutus est madyan et postea de divisione
dominus ad moysen. Ulciscere filios israel de madyani
tis. et sic colligis ad populum tuum. Armavit ergo
moyses de singulis tribubus mille viros e-
lectos. scilicet XII milia. Prefecitque eis phinees filium
eleazari. vasa quoque sancta. i. tubas ad clangendum
tradidit eis. Qui pugnantes hostes vicerunt V. reges
usque ad campestria moab

Reliqua mulitum ex medietate haec eorum intellige
dicitur quod institutum de parte eorum qui pug-
naverunt
Ex media vero parte filiorum israel
accipies quinquagesimum. Capitulo XLV dabis levitis
eorum et omnes viros eorum occiderunt. urbes vicos
et castella flamma consumpserunt. Ceterum quoque me
fecerunt gladio. mulieres et parvulos pecora et
omnem supplectilem in predam duxerunt. Cum autem
rediret moyses et eleazar et omnes principes
synagoge. egressi sunt in occursum eorum extra
castra. visisque mulieribus iratus moyses dixit ad
eos. Cur feminas reservastis. Nonne ipse sunt
que deceperunt filios israel. Interficite omnes que no-
verunt viros. et omnem masculum. virgines tamen
reservate. Feceruntque ita et reservaverunt virgines
XXXII milia. Ait moyses. Qui peccastis estis in mundi
quia occidistis vel tetigistis mortuos estote extra
castra vii diebus. et purificabimini. Purificabitur autem
aqua aspersionis et preda et quam tulistis purifica
bitur. Aurum et quicquid pingue tunc sive potest igne
mundabitur. Quod autem ignem non potest sustinere aqua
expiationis purificabitur. Dixitque dominus ad moy-
sen. Tolle summam eorum que capta sunt ab homine
usque ad pecus. et divides predam ex equo inter
eos qui pugnaverunt et separabis domino unam animam
de quingentis. et dabis eam eleazaro. Cumque fe-
cerunt principes exercitus accesserunt ad moysen et
dixerunt. Recensuimus numerum pugnatorum quos dedisti nobis et ne unus
quidem defuit. Quam ob rem offerimus in donariis
domini quod in preda auri potuimus invenire peri-
celides armillas anulos dextralia murenulas
quibus deprecetur dominum pro nobis. Susceperunt autem moyses
et eleazar et intulerunt eam in tabernaculum. De sorte

Filii autem ruben. duarum tribuum
et gad. et dimidia tribus manasse habebant
pecora multa nimis. et videntes amorream
basan et galaad aptas pecoribus alendis
rogaverunt moysen ut terram hanc eis con-
deret. Estimans autem moyses ob timorem pug-
ne et laboris hoc eos quesisse. maledicendos con-
appellavit. eo quod fratribus in erumpna constitutis
vellent deficere. Ipsi vero polliciti sunt quod mulieres
et parvulos in tutis locis ordinarent. caulas
ovibus. et iumentis stabula ordinarent. ipsi
vero armati precedent fratres suos donec eos
introducerent ad loca sua. Quibus hec autem condi-
cione terra seon regis amorreorum et og regis basan
susceperunt. Porro filii machir filii manasse
obtinuerunt galaath. Iair vero filius manasse
occupavit vicos eius et vocavit eos avoth iair
i. villas iair. Cathalogus XL II mansionum

Dominus hic cathalogus mansionum ab exitu
de egypto fuerunt an tunc tamen multe
in ramesse. socoth. ethan. fiairoth. amara
rubrum usque ad syna. in helim. marath. Iterum
suph quod sonat mare rubrum vel scirpeum
et potuit esse locus scirpeus. quia hebrei
Ita in Josue cap. iudeis agi. de gaw. q. XXX
vocavit anothair. quia dedit filiis. sed non fuisse

ubi a lateribus inuncta vel officiis fuit
quod caerimonie
XXX
publicatum ptus
enecht alius
XXXI

aquarum contradictionis vocat mare. Post itum sub
deserto Syn. defecit. alius raphidim solitudo Sy-
nai. a monte Synai usque ad Cades. xxxi. se
pulcra concupiscentie. aseroth. iethin. phareseam
leuna. ressen et sadata. mons sepher. are
da. maceloth. thaath. thare. melchaes
mona. moseroth. baneiacam. mons galgath
ietebatan. ebron. asiongaber. cades. a cades
usque ad campestria moab xx. mons hor. salpho
na. finon. oboth. ieabarim. dibon. gath
helmon. deblathaim. montes abbarim in campes
tria moab. De urbibus levitarum et de suburbanis.

Iterum locutus est dominus ad moysen et distinxit
terminos terre xii tribuum ab ortu et occasu. meridie et a-
quilone. et nominavit principes tribuum. qui trans
to iordane cum iosue et eleazaro terram divide-
rent. Precepitque levitas in omnibus tribubus disper
sos. hic xlviii civitates ad inhabitandum. et
a muris forinsecus per circuitum terram mille
passuum obtinerent. in qua suburbana erant ad
pecora eorum alenda. Ex quibus civitatibus vi erant
refugii. tres ultra iordanem et tres citra. de
quibus dicetur in deutronomio. De matrimonio con(tracto)

xxv c(apitulum) Accesserunt autem filii machir — bulu.
filii manasse ad moysen. et dixerunt. fi-
lie salphaat patris nostri non habent sortem ex
precepto domini. Si quo nupserint viris tribus
alterius. quia filii earum sequentur tribum patris. minu
etur hereditas nostra et sortium distributio confundetur
in iubileo. Peticione quorundam aliarum salphaat.
lex hec promulgata est a domino per moysen. Omnes vi
ducent uxores de tribu et cognatione sua ut here
ditas permaneat in filiis familiis. ne commi
sceantur tribus. sed maneant ut a domino separate sunt.

Incipit historia deutronomii. | Deutronomii

Octava et ultima huius historie distinctio
hebraice dicitur elleaddebarim quod sonat.
hec sunt verba. Grece dicitur deutronomius. i.
secunda lex. deuteron enim grece secundum. nomos
lex. Ex hoc nomine errantes quidam dixerunt du-
as leges esse. unam datam a deo que in precedentibus
libris continetur. alteram datam a moyse que in hoc
libro. addentes in assertionem sui erroris quod de
illa legitur. supra locutus est dominus moysi. de ista
dicitur locutus est moyses ad omnem israel. Ad hoc
dicebat. quod multa hic leguntur que non supra. sermo
quedam. que contraria. quod non fiet. sicut preceptorum re-
petitio. Verum sciendum est quod hic pentateucus
non est nisi lex una. que ab apostolo et aliis sepius
vocatur lex moisi. quam lex dei. Hebrei quoque hos
v. libros vocant thorat. i. legem. Licet ob hoc dicatur liber
iste lex secunda. nisi quia preceptorum hic iteratur que lex

iterata. Iterantur autem hec ibi tribus de causis precep-
ta cerimonie. ad commendationem memorie et ipsorum con
firmationem. beneficia dei. ad roborandam dilectionem
dei in illos. flagella que sustinuerunt minantes
ad incutiendum timorem. Et sunt vero in hac iteratione vel
aliqua in eis precedentis contrarietas. in superficie verborum et
intellectu tamen nulla est. Fuerunt et qui dicerent hunc librum
factum a iosue. transito iordane. quia habetur in principio. hec
verba que locutus est moyses trans iordanem. pro situ non
tre. scriptura sacra dare consuevit. ultra iordanem vel
citra. dicitur tamen liber moisi. quod moyses verbo tradidit
iosue redegit in scripto. Videtur et ioseph velle quod
materiam iosue libri huius parte scripsit. Verum
videtur esse quod scriptus sit a moyse cum loquitur moyses
de se tanquam de alio. sed hic in principio apposuit. Esdras
sicut in fine de morte moysi posterius. cum
esset fine libri legitur. Scripsit moyses legem hanc
et paulo post. Postquam scripsit moyses verba legis
huius in volumine precepit levitis. Tollite librum
hunc et ponite in latere arche federis. Legitur quod post
longo tempore inventus sit in templo deutronomius
in archa. Epilogus cum additionibus et determinationibus.

Quadragesimo anno ab exitu filiorum israel de
egipto. xi. mense. primo die mensis. Videns moy
ses diem mortis sue imminere. locutus est ad omnes
filios israel. et legem cepit explanare. congregans
eos. secus iosephum in loco ad iordanem. ubi nunc ci
vitas abilla est. locus quoque palmarum. Bene reca
pitulationem moysi prosequentes. que supra dicta sunt omit
temus. sed addita dicemus. quedam que videntur contra
ria determinando. memorabimus. Itaque in recapi
tulando ait moyses. Dixi vobis illo tempore. Non va
leo solus negocia vestra sustinere. date ex vobis
viros sapientes. et ponam eos tribunos. centuriones
quinquagenarios. decanos. Hic videtur contrarium precedentibus. Supra
enim consilio ietro dixit hoc factum esse. Utrumque vero factum
fuit. Primo enim ad consilium soceri faciendum secreto
disposuit. Postea auctoritate assensu populi comple
vit. Ad pusillanimitatem eorum confirmandam iterat
moyses de victoria. og regis basan. qui resti
terat de stirpe gigantium. et in argumentum magni
tudinis monstrat lectum ferreum ipsius qui in ra
bath filiorum amon. ix. cubitos habens longitudinis
et iiii. latitudinis. De civitatibus refugii trans ior(danem).

Separavit moyses tres civitates re(fugii) [Deut]
fugii trans iordanem. bosor in tribu ruben.
Ramoth in tribu galaath in tribu gad. golan in
basan in tribu manasse. Harum hic usus erat.
Si quis nolens hominem occidisset confugeret ad aliquam
harum. et illa a consanguineis occisi tutus erat. Alio
exeunte fines alicuius harum invenisset quod ultor effusi
sanguinis esse debebat. impune percuteret homicidam.

ii iii iiii v. ca(pitulum)

Quia est hic dixit moyses dixisti mittamus viros qui considerent terram. Supra vero legitur dixisse dominum mitte viros. non est contrarium. quia ad suggestionem populi consensit dominus quod dixit ei mitte.

v. ca(pitulum)

n[on] oblatos p[ro]pinqu

Erat aut in ea fugitiuus usque ad reconciliatio[n]em cu[m] p[ro]pinquis. uel usque ad morte[m] su[m]mi pontificis. in qua hui[us]mo[d]i fugitiui o[mn]es securi redibant ad p[at]ria[m]. Tu[n]c si p[ro]pinqui occisi uolebant ip[su]m i[m]petere. q[ui] uolens occidiss[et] [et] cora[m] ciuib[us] urbis eius h[oc] p[ro]baret[ur]. tradebat[ur] eis ad occidendu[m].

viii ca[pitulum] Addid[it] q[uo]q[ue] moy[ses] de appellac[i]o[n]e ad p[at]ria[m]. Sed dilig[e]s d[omi]n[u]m d[eum] t[uum] ex to[to] cor[de] t[uo] [et] ex to[ta] a[nima] t[ua] [et] ex to[ta] forti[tudine] t[ua]. Addidit q[uo]q[ue] cu[m] de ma[n]na iteraret. Non in solo pane uiuit ho[mo]. s[ed] i[n] o[mn]i u[er]bo q[uod] p[rocedit] d[e] o[re] dei. Pane[m] uocauit h[oc] o[mn]e cibu[m] ho[m]i[ni]s consuetu[m]. n[on] s[ed] s[e]p[ar]a[tim] pane[m] p[ro] cibo po[n]e[n]s. [et] e[st] s[ensu]s. Sole[n]t mirari si cibu[m] in solitu[m] ded[it] nob[is] d[omi]n[u]s. q[uia] n[on] in solis usitatis cibis. uiuit ho[m]i[n]es s[ed] statu[tum] e[st] apud deu[m] s[ed] solo u[er]bo q[uo]d creare nouit ex quib[us] uiuat h[omo]. Addid[it] q[uo]q[ue] in beneficia. q[uod] p[er] xl annos in deserto. uestimenta eo[rum] n[on] defece[runt] [prae] uetustate. n[ec] sotulares attriti erant. [et] q[uod] euaserat serpentes urentes flatu et aculeis quos ob h[oc] sup[ra]dixit ignitos. [et] scorpiones [et] dipsades. q[ui] latine d[icu]ntur situle. q[uia] p[ro]p[ter] linant ho[m]i[n]es sibi. [et] adeo puule sunt. ut cu[m] calcant[ur] uix uideant[ur]. cui[us] uenenu[m] plus ante extinguit[ur] q[uam] sentiat[ur]. Sed e[st] sicca sentit. moritur[us] d[icitu]r au[tem] situla. p[ro]p[ter] siti[m] uel h[oc] n[on] q[uia] situla d[icitu]r aufert sitim s[ed] affert. sicut p[ro]baret. q[uia] infert morte[m]. sed t[ame]n q[uia] fert. uel q[uia] aufe[rt] mortuu[m]. Ve[l] e[st] o[n]de[n]t q[uod] n[on] necitas incubet eis. p[er]suada[n]t p[re]cep[ta] d[omi]ni

xi ca[pitulum] in t[er]ra p[ro]missionis. Addid[it] q[uia] n[on] erat t[er]ra illa sicut terra egipti. q[uae] b[e]n[e]ficio fluminis fecundat[ur]. ubi p[er] ortos aq[ua] diriuat[ur] irrigue. s[ed] erat mo[n]tosa [et] campestris. de celo pluuiis expectans. [et] ideo p[er]imit[ur]. ibi colendus e[st] deus. ut daret eis pluuia[m] t[em]p[or]ib[us] suis. t[em]p[or]aneam. s[cilicet] i[n] autu[m]pno. ut i[n] hieme. lacti seminib[us] nutrie[n]dis. [et] serotina[m] ad cremtu[m]. in u[er]e ul' estate. Addid[it] q[uo]q[ue]. de t[er]minis t[er]re. d[icitu]r d[omi]n[u]s d[eus]. O[mn]is locus q[uem] calcau[er]it pes ur. e[st] ur. A deserto q[uod] e[st] i[n] meri-die. [et] libano. qui i[n] septe[n]tione. [et] a flu[m]i[n]e mag[no] eufrate. qui in oriente. usq[ue] ad mare mediterraneu[m] erunt t[er]mini ur. H[oc] e[st] mare q[uod] tirrenu[m] d[icitu]r. Addid[it] q[uo]q[ue] q[uod] b[e]n[e]dictiones [et] maledictiones sep[ar]atas in lib[ro] h[oc]. t[ran]sito iordane in ingressu suo dice[n]t in h[un]c mo[dum]. Sex s[cilicet] maiores natu ascenderu[n]t mo[n]tem garisim cu[m] sacerdotib[us] [et] leuitis. [et] sex minores mo[n]te[m] ebal a regione. [et] q[ui] i[n] garisim o[mn]e b[e]n[e]dictiones dice[n]t sup[er] legis obs[er]uatores [et] q[ui] i[n] ebal r[espo]ndent ame[n]. Post sacerdotes [et] leuite ascendent cu[m] aliis vi t[ri]bubus in ebal. [et] s[i]ng[u]las o[mn]es maledictiones imp[re]cabant[ur] t[ra]nsgressorib[us]. [et] q[ui] i[n] garis[im]

Alie tres gentes fuerunt. n[on] zomin horrei. q[uo]r[um] habitacl[a] deleuerunt. emmanidee zomin. hee aut[em] due gentes delete fuerunt. [et] ita filii loth delent h[as] duas gentes. Filii au[tem] esau deleuerunt horreos. gente q[ue] nu[n]c d[icitu]r capadoces. p[ar]te enco[rum] de sup[er] habi[ta]nt. Ame[n]. Et n[ota] q[uod] cu[m] enume[r]at gentes q[uas] eicient de t[er]ra p[ro]missionis. s[ed] sex ob[iter] nominat. Chananeu[m]. amorreu[m]. ferezeu[m]. iebuzeu[m]. eueu[m]. etheu[m]. In hec iterato[n]e n[on] uero nominat gergezeu[m]. Et n[ota] q[uod] abrahe p[ro]missu[m] e[st]. q[uod] dece[m] delent[ur]. q[uae] tu[n]c reu[er]a ibi erant. s[ed] cu[m] uenerunt illuc. filii s[er]e erant deleti/ filii loth. deleuerunt gigantes filii esau. horreos. capadoces. p[ar]te[m] enco[rum].

Addid[it] q[uo]q[ue] moises de decimis [et]c. viii[i] ca[pitulum] q[uod] n[on] licet eis comede[re] decima[m] i[n] opidis suis. n[ec] p[ri]mogenita peco[rum] n[ec] p[ri]micias labo[rum]. n[ec] uotiua n[ec] sponte oblata. s[ed] t[ame]n cora[m] d[omi]no in loco q[uem] eligit d[omi]n[u]s [et] ibi cu[m] uxore [et] liberis. suo [et] ancilla. [et] leuita q[ui] co[n]tellaneus e[st]. in q[uo] p[re]cepto uidet[ur] f[a]c[er]e leuite. quib[us] p[ro]missa debebant[ur]. P[ro] inde d[icitu]r q[ui]da[m] semel h[ec] fecit. [et] p[ost]q[uam] t[er]ra[m] obtinuerunt. tu[n]c obtulerunt p[re]d[ic]ta d[omi]no [et] decimas reddiderunt leuitis eis. s[ed] h[ec] m[ihi] e[st] q[uia] n[on] d[omi]no locu[m] s[ed] elegat in t[er]ra p[ro]missionis. A[lii] d[icunt] q[uod] singul[is] annis [et] fiebat/ sic p[ri]ma p[ar]te decime to[ti]us ut p[ri]ma gelima[m] q[ua]m p[ri]ma amphora[m] uini. ul' olei separabat. [et] h[oc] decima[m] dabat leuitis. [et] illa[m] modica[m] p[ar]te[m] decimaru[m]. ferebat. i[n] ierl[m] [et] epulabat[ur] in ea cora[m] d[omi]no [et] [et] i[n]de reuertant. q[uia] decima[m] posuit. p[re]cipit[ur] in cartallo q[uod] modicu[m] uas e[st]. nec uera c[on]tra p[er] decima. s[ed] h[ec] de p[ri]mogenitis p[ri]miciis [et] uotiuis [et] spontaneis dei[n]de m[ihi] u[er]o uerior e[st] h[oc] tradic[i]o hebreo[rum]. Singulis annis hebrei duas faciebant decimationes bono[rum] suo[rum]. p[ri]ma[m] separabat leuitis de h[oc] d[icitu]r e[st]. Desidet etia[m] i[n] manu tua do[mi]n[u]s i[n] uenias tui des. i[d est] illa cui debes. Et s[ecun]da reliq[ua]s p[ar]tes decimabat. [et] hanc s[ecun]d[a]m decimam s[e]r[uan]s reseruabat. [et] ex ea [et] ter in anno cu[m] ascendebat i[n] ierl[m]. oblatos [et] ep[u]l[a]s d[omi]no [et] domui sue faciebat. [et] leuita cotellaneo q[uod] [et] cu[m] eis ascenderat inuitabat. In eo[dem] usus s[e]r[uan]s reseruabat. s[ed] h[oc] uolt. p[ost] p[ri]mogenitu[m] q[uod] s[ecundu]m p[ri]mogenitu[m] [et] s[e]r[uan]s sibi p[ost] p[ri]mitias tamq[ue] s[e]r[uan]s retinebat. q[uod] p[er] p[ri]ncias [et] p[ro]pter hiis reb[us] festis expete[re] uolebat. Aliquid de bonis suis separabat ad h[oc]. [et] tu[n]c p[ro]d[i]c[t]is reseruabat. uouens illa d[omi]no p[re]d[ic]ta e[st]. q[uia] q[uia] i[n] ill[is] solemnitatib[us] p[re]ter diei[us] sponte q[uae] q[uo]d offerebat ad hono[rem] d[e]i. [et] h[ec] s[ecun]da p[re]cipit moyses ferri ad locu[m] s[an]c[tu]m. [et] comedi cora[m] d[omi]no. tu[n]c remotis reb[us]. licebat u[en]dere in loco suo [et] p[re]c[iu]m p[ro]c[ul] situ[m] [et] emere i[n] ierl[m] q[uod] desiderabat a[n]i[m]a sua. Preterea

n[on] deute[ronomium] no[n] d[icitu]r q[uod] d[icitu]r be[nedictio] in a[n]i[m]a[m] ex d[e] monte garizim s[ed] h[oc] erat m[aior] natu [et] eb[al] rube[n] i[n] ebal. s[ed] h[oc] maioz erat natu cetis. dicit [et] q[uo]d a leuite erant m[aior] duo[bus] d[e] notes

xvi capitulum

tercio anno ductis decimis sublatis ut diximus tercia alia faciebat decimationem in usus pauperum. Et hanc reponebat apud se ut haberent unde daret peregrino et advene et vidue et orphanis et levitis si indigerent. In usus vero proprios ex hac nichil impendebat. Et hoc dicitur est. omnia pecunia te tribue. Addidit quoque quod si frater aut uxor aut filius et amicus specialis persuaderet aliquid ad cultum ydolorum forte propter affluentiam quam sequebantur gentiles non occultaret eum. sed convictum et confessum populus obrueret lapidibus. Et ille cui persuaserat primum poneret manum super eum. Eo modo civitas adversus civitatem insurgeret. Et deleret eam si persuaderet recedere a cultu dei. De incisuris et calvicium sicut super mortuos prohibuerat. Precepit sanguinem suum fundere. Et capillos suos tondere et sacrificare mortuis ut ethnici faciunt. Prohibuit quoque morticinia comedi. Sed addidit quod illa vero licenter posset dare et vendere peregrinis et advenis quia ille nationes licite vescuntur quod interdictum sit hebreis. Septimo quoque anno quietis terre addidit ne creditor exigeret debitum a creditore. dumtaxat a peregrino poterat exigere. Et ob hoc novit annum illum remissionis non illius tamen cuius erat iubileus. In iubileo enim dimittebantur debita. In hoc differebat petere. Prohibuit in primogenitis boum arari et ullum primogenitorum tondere. Propter quod inuit nichil de primogenitis debere sumi vel fieri in usus proprios quod levitarum erat. Quod si macula haberet primogenitum poterat comedi in loco suo non coram domino. Tunc quoque moyses de festo penthecostes ait. vii ebdomadas numerabis. ab ea die qua falcem in segetem miseris et celebrabis diem festum domino deo tuo. Hic ut dicit iosephus hebrei non ad spiritum nec ad litteram custodiunt. Tunc enim non eodem die fieret pentecostes quia alius tardius alius citius metunt. secundum statum regionum suarum. Sunt qui dicunt. accola a primo die messionis sue. dies computasse. Et ea die et suis sollempne epulum parasse et diem festum egisse. non quidem penthecosten legalem. sed pro collatis omnibus. quod diem agebat sollempnem. Tradidit iosephus quod xvi luna phase. die scilicet azimorum. offerebat gentis consecrata domino. Et hoc erat missio prima falcis in segetem. Et a xvi luna numerabat vii ebdomadas post quas faciebat pentecosten. Unde tamen dicatur. a die dominica ut predictum est. quod in festis azimorum debent numerari vii ebdomade. quia legitur in exodo ab alia die. numerabitis. De appellatione ad summum sacerdotem.

Precepitque iudices civitatis sedere in portis sedere. qui iudicarent intra septos et extrinsecos de finibus civitatis. Et ut more ducum vel tribunorum preiret. qui inficeret ab eis. Et quod in manibus testium feriret in illa. Quod si contingeret iudices illos ambigere de sententia aliqua ascenderent ad summum sacerdotem. Et quod iudicaret fieret. Quod si quis sine eius non obediret interficeretur. De huius iudicibus civitatum dicit iosephus quod vii eligebantur in singulis civitatibus. virtute et studio iusticie excepti. Unicuique vero eorum dabant duos viros ministros de tribu levitarum. Testimonium mulierum non admittebat. propter levitatem. nec servorum propter ignobilitatem animi. propter quam facile vel propter timorem aut poterant corrumpi vel pro lucro. In appellationibus non licebat pontifici iudicare sine propheta et senioribus quos elegit loci illius.

De iusticia regis.

Addidit et si alium dominus regem crearet. non alienigenam. sed contribulem. qui sine consilio pontificis et seniorum nil ordinaret. Exemplar deuteronomii legeret. uxores vero non multiplicaret. ne averteret eum a recto. equos autem et opum pondera non multiplicaret. ne potentior factus seviret in subditos. Terminos terre vel proprie vel aliene non mutaret. Non enim pro eo. ut lege transferat quod metas terrarum transmutat. Hoc preceptum plurimi transgressus est salomon qui ditatus est. quod tamen reliquerat in templum auri et argenti. quod ibi invenerat eris et ferri. tamen de eo penituit. ut tradunt hebrei deo ut quidam postea dicetur.

xviii

De maleficiis abiciendis.

Interdixitque etiam habere ariolos. id est inspectores fibrarum et arearum pro cognoscendis futuris. Et coniectores sompniorum. Et augures. id est gestus avium. et garritus attentes. maleficos. id est immolantes pueros demonibus vel saltem lustrantes incantatores. id est prestigiosos. qui intuentes fallunt. phitones id est ventriloquos. qui per spiritum malignum loquuntur. a phitio id est apolline sic dictos. Aruspices. id est astrorum inspectores. nigromanticos. qui sacrificiis vel carminibus evocant mortuos. quia prophetam suscitavit eis deus de gente eorum illum audirent.

xix

De talione legis et occisione furis. De talione.

testis disposuit. ut si diligentissime perscrutantes deprehenderent falsum testem redderent ei quod cogitaverat facere proximo suo. animam pro anima oculum pro oculo. dentem pro dente pedem pro pede.

xx

De timidis et sollicitis ab exercitu removendis

Addidit quoque de exercitu progressuro ad pugnandum ut prius admoneret ne timerent hostes ut pro sacerdotes [?] et sperarent tamen in domino. non in armis et robore suo. De incepta preceptis quisque tamen sue logret [?] et diceret. Quis est vir qui est formidolosus. revertatur. ne faciat timere fratres suos. perterritos et sollicitos pro negociis suis imperfectis. que reliquerant.

xviii capitulum

reuti percipet. Specificabat aut ea negocia quibus
maxime affectus tenetur humanus. d. Quis est homo
qui edificauit domum suam nouam et non dedicauit.
uel iniciauit eam reuertatur ne forte moriatur
in bello. et alius dedicet eam. Quis est homo qui de-
spondet uxorem et non accepit eam. reuertatur ne
forte moriatur et alius accipiat eam. Quis est homo
qui plantauit uineam et nec dum fecit eam communem
de qua uesci liceat. reuertatur ne in bello moriatur.
et alius fungatur sacerdocio eius officio quod sic intelligitur.
Si nouella uinea plantata anno quarto anno fructum
faceret. in dubio erat. ~~quippe nam qui pre fructum~~
fecisse uidebatur. nec ex eo primicias deo offerre
uel quemquam edere licebat. Quinto uero anno uindemia-
batur domino. Quemquam enim fructus eius anni offerebat
ad urbem statim cum decimis aliarum frugum
ut epularetur ex eis coram domino. Sexto anno fie-
bat homo dominus uinee. et uindemiabat eam sibi.
Sexto anno et deinceps erat quasi omnibus communis secundum
consuetudinem eorum tale. Iter agentibus licebat
intrare uineas et pomeria et tamquam de propriis
~~partim~~ sumere sed exportare fas non erat neque uin-
demiare de hiis que ad torcular ~~de~~ portabat
gustare prohibebat sibi occurrentes. Alia trans-
lacio plana est. Quis est homo qui plantauit uineam
et nondum de ea bibit. et cetera. De quibus fas non erat intrare

i. desponsauit

quia uero per tempus uini

satiare

i. de nouella

xvii

Addidit quoque ne cum gentibus ecclesiam dei
terre promissionis fedus iniret. sed penitus
exstirparet. In quo errauerunt post peccauerunt. Cum
finitimis autem gentibus pacifici quamquam possent et con-
federati essent. Egressi uero ad pugnam sub
uno captorum. Si mulierem quis uidet pulcherrimam. uir-
ginem seu iam nuptam et uoluerit eam uxorem habere
non prius cubile eius ascendat donec illa radat caput
et circumcidat ungues. et lugubre ueste suscipies
defleat parentes et amicos quos amisit
in bello ~~xxx~~ diebus ut tandem luctu sacata
ad epulas nupciales conuolet. Cui licet si non
quod si satiatus fuerit et non sedebit
ratio eius. dimittat eam liberam. Non enim licet ei
eam reuocare in seruitutem et uendere. Alius
maleficium quod suspensum in patibulo eadem die
iussit deponi. et cadauer eadem die sepelire
quia maledictus erat omnis pendens in ligno
id est sufficit ad penam quod tempore et maledictam sus-
cepit mortem. Ne ultra ius extenderetur pena.
Abhominabile quoque dixit apud deum mulierem
ueste uiri aut uir ueste feminea uteretur.

i. de ingraueretur eam humiliaret

xviii

Addidit quoque. De quibus prohibitio erat intrare ecclesiam
~~ad deum~~ ingredientium ecclesiam dei. Non
intrabit eunuchus attritis uel amputatis
testiculis. uel abscisso uetro ecclesiam dei. nec
manzer usque ad decimam generacionem. Amonites
et moabites post decimam generacionem non intrabit

de diffidancia

ut de menstruatis — in atrium

in eternum quia hii populi primum hebreis exeuntibus
de egipto occurrerant eis cum pane ~~et aqua~~
tamen cum scirent eos laborare in deserto et conduxerunt
aduersus eos balaam filium beor. beor.
post ingressus in ecclesiam dicitur ingressus in
a quo arcebantur quidam in eternum quidam ad
tempus. sed usque ad tertiam diem suorum de quibus
ambiguum ut usque ad tempus uel terminum successionis
de quibus hic agitur. Hebreus uero sic dicit.
tradit legem non ingredi in ecclesiam dei. id est filiabus israel
ducere in uxorem. et sic in se et in genere suo filiis
de populo dei. tamen secundum hoc frustra quia sic fluc-
tuat quam impossibile uidetur promissum de eunucho.
sed nec si ille uellet uxorem de israel ob pe-
cuniam uel hereditatem. uel ob quamlibet causam
et non liceat. forte quia non solum manzere non
aut non excludebatur ab ecclesia spurius. uel
nothus. Manser autem proprie est de scorto natus
spurius de concubina de sparcia in concubinatu
nothus qui de adultera. Vel enim cum non sit
uerus de matrimonio filius sicut nothas fe-
bres dicimus que aut uere quartane uel [illegible]
uidentur non sunt tamen. Manser tamen quo non
copulabatur filiabus israel nec filius eius
de legittima nec nepotes usque ad decimum
successorem. Hic potius intrare ecclesiam quia pe-
nitus extincta erat memoria antique opprobri-
ecclesia non solum manseres sed et spurios ex-
cludit ab ordinibus. De hiis quos prohibiti sunt du-
plici pro dei intrare. dicunt ~~[illegible]~~ quidam usque ad de-
cimam generacionem ~~pateret~~ per ~~ruth~~ moabitidem
de qua natus Booz filius de qua salmon genuit ob-
sed generacionem ruth nescimus ab abraham com-
parando moab [illegible] usque ad
matrimonium ~~Ruth~~. Quia aut additum est de prohibitione
in eternum [illegible] quod ibidem promissum est dicitur expon-
i. non preter decimam generacionem. uel quia dixit amo-
nites et moabites. que nouem est masculini generis
non dixit amonitis et moabitis. De uiris est hec
prohibicio non de mulieribus. quia forte non mulieres
occurrebant hebreis in deserto.

Addidit quoque non erit meretrix neque scortator
in israel. non offeres mercedem prostibuli
nec precium canis in domo domini dei tui. Glosa ut
dicit ~~iosephus~~. mercedem pro coitu canis uenat-
ici uel custodis gregum non licebat offerri.
quia ex hiis que de animalia procedunt diuinitas
non delectatur. Et non fenerabis pecuniam ad usu-
ram. nec fruges neque aliquid aliud fratri tuo sed
alieno. Sed quod dictum est de fratre preceptum est quod
de alieno permissio sicut et permissio fuit.
quod sequitur de libello repudii. Vir apud quem uxor
fuit non inueniebat graciam propter aliquam feditatem.

xxiiii

q multimode puenit sciebat. quod nunquam conueniebat cum ea. et tamen ob quam displicebat ei mulier ut non conueniret. et tradebat libellum in quo scripta erat huiusmodi mulieris ut coram sacerdotibus legeretur. et cum iurasset uirum esse qui scripserat. licebat utrique alii copulari. quod si ingrederetur mulier ad alium. quod etiam dare ei libellum repudii priori uiro non licebat eam recipere. quia abhominabile est factum coram domino. Ideo pro nulla feditate uxor expellitur nisi ob solam fornicationem. nec est sic licitum iterum migrare ad fornicationem. Tamen quandam causam introduxit de nouo. lepram. quia morbus seruus est et contagiosus. Item qui nuper accepit uxorem non procedet ad bellum nec ei quicquam necessitatis publice iniungetur. ut una anno letetur cum uxore sua. Et tamen intelligitur annus iste nuptialis non usualis. et mensium tantum quam inicium. annus dicitur luctus. quia mortuo uiro non licet uxori transire ad alium ante x. menses. quia forte concepit de primo. et postea fieret dubium cui uirorum ascribendus esset partus. Item prohibuit quod ne liberi ancillas ducerent uxores

De plagis quatenus maior quadragena. xxv[us]

Tamen si uiderit iudex reum dignum plagis. proiciet eum coram se et faciet eum uerberari pro mensura peccati erit et plagarum modus. ita dumtaxat ut quadragenarium non excedat. numerum. ita et prudentes et cauti plagas cedimus. pro numero uersum aliquius psalmi. quod dicimus catenam. Io. dicit et pena publica uerberatum liberum et hominem turpissimum erat pena hanc sustinere.

De suscitatione seminis et modo discalciandi

Fratrum. quod sine filiis a uiro fuit relicta. accipiat eam frater eius. et primogenitum excitat filium fratri defuncto annotabit. id est filium fratris nomen sui uocabit et [illegible] hereditatis successorem. quem suscitauit. Quod si noluit frater suscipere relictam. que ei debetur ex lege. Item postulabit mulier iudices in porta. et accersito eo. si eam accipere noluerit. mulier tollet coram eis calciamentum de pede eius. et spuet in faciem eius. et dicet. domus eius. domus discalciati. appellabitur in israel. Alibi legitur quod qui ducturus erat eam. alias discalciabat eum. et quod dicit. non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Hoc forte fiebat si proximior erat alius ducturus eam. si frater repudiabat eam. qui ei nullus ducturus erat eam. et tunc mulier discalciabat eum. Quod non enim. frater non interpellante

iudee quod paulus dicit. a iudeis quadragenas accepisse una minus plagas

mulier prosequebatur. iudicabat se nolle habere eam. tunc ipse se ipsum discalciabat. unde alibi legitur quod si nolles suscitare semen fratris. se discalciabat. Item si mulier apprehendit uirilia uiri alterius rixantis cum uiro suo abscidet manum eius. nec flecteris super eam ulla aliqua. Item non habebis pondus et pondus mensuram et mensuram. id est maiorem qua emas. minorem cum qua uendas. hoc enim abhominabile est coram deo.

Addidit quoque moyses. de quibusdam punctionibus rerum diuersi generis. [illegible] dicens. Non seres uineam tuam alio semine. [illegible] id est ut leguminane et sementis quam seuisti. et quod nascitur ex uinea sanctificentur. ne scilicet uinum decima et primitias singulares primicias des. Tamen quia de uno agro. cum de utroque sepati sint fructus dandi uel ne habeat occasionem primicias sementis uel uini non dare. quia simul non sanctificat. Ita sementis primo anno. Fomenta quinto. Ita etiam alta sanctificatione. forte putares sufficere ad uinis agri sanctificationem. Altera uero ita habet. ne partus suffocetur. Ex ui uelle Josephus dicit. hac ratione prohibita esse. quia dissilium commixtione natura non letatur. Item non arabis in boue simul et asino. cuius sensum post bobus scilicet tamen esse tamen arandum ut nomine asini alia queque animalia exclusa esse intelligamus. Hebrei tradunt ob hoc datum quia dominus noluit uirile iumento et asino regem iumentorum copulari. Quatuor enim sunt que regnant animalia ordinatione domini ezechiel. Homo rex est omnium animalium. sub quo leo rex ferarum. aquila rex auium. bos rex iumentorum. Quidam hebreus prudentius exponit. quia si bos rumiat. putaret ipsum asinus comedere et fame afficeretur et deficeret. Item non indueris uestimento quod ex lino lanaque contextum est. quia ut dicit Josephus. hec uestis solis sacerdotibus erat concessa. Hoc usque adeo obseruant iudei. ut nec pilleos. nec aliquam laneam uestem. in filo laneo consuerent. Tradidit quoque Josephus iumenta diuersi generis prohibita non commisceri. ne iniuria hec transiret ad homines. ut pecudibus commisceri licitum putaret. Multa uero et in moribus prohibita sunt. ne ad maiora proclius fieret accessus. Quo delent amalech de sub celo qui erat in terra promissionis. xxvi[us]

Precepit eis dominus ut cum duxeret eos in terram promissionis. delent amalech de sub celo quia ipse transeuntibus per desertum primum nocuerunt extremos scilicet agminis et fessos et lassos et semine fluentes. eos scilicet quibus fas non erat ingredi castra. interficientes. et subdit dominus huic precepto. Caue ne obliuiscaris. quod quia translat est sub est stauit. translatum est uersiculus a domo eius. Item cum intrauerit terram tolles de cunctis frugibus tuis primicias et pones in cartallo uase scilicet uimineo ibique ad locum quem dominus elegit. et

In hac etate ista illo tempore quod in scripture dicitur decima fit in medio mallo

fecit oblacione stans eciam iuxta altaris | gratias agens deo coram sacerdote | quia liberavit patrem meum ~~meum~~ Iacob [margin: tum] a syro eum persequente | scilicet laban et filios eius. et tandem dedit ei terram lacte et melle manantem | hoc semel secundum quidam tradunt. in ingressu terre secundum singulos annos tradit iosephus. hec gratiarum actiones agendas in cenofegia | ymmo bis in die. in uespere et in mane | uigiliter testificata ab eis dona dei dicit. |
xxvij Et cum transieris iordanem. edificabis altare domino | de lapidibus quos ferrum non tetigit. | et offeres hostias domino | et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide | Et postquam enuntiavit moyses benedictiones observantibus legem | et maledictiones transgressoribus in fine maledictionum ait prophetando. Reducet te dominus classibus in egyptum | ibi uenderis hostibus tuis in servos et ancillas et non erit qui emat. In alexandria non ut dicit iosephus | multa milia iudeorum sunt uendita et uix fuerunt emptores In hac recapitulacione ponit iosephus ne venenum et mortiferum quod ulcus israelitarum haberet | et apud quem inventum fuit moreretur. hoc paciens quod ille dicit quod ipsum probare patet.
xxxi Facta recapitulacione tradidit moyses deuteronomium leuitis | ut reponerent eum in archa domini | ut in vij^o anno remissionis legeretur | omnibus utriusque sexus audientibus in diebus cenofegie | a summo sacerdote in edicto ut ait josephus. | Et ait. Ego. scio intencionem vestram. et ceruicem durissimam. | ad huc uiuente me semper contenciose egistis dicit. dominum | quanto magis cum mortuus fuero. | Ideo tamen moneo uos. ne faciatis | Ideo uos quia in testimonium huius admonicionis hominum in deo est testimonium et in utile esset quia mortales sunt. et immortalia elementa in testimonium
xxxij Locutus est moyses in modo | cantici moysi. audiente vniuerso cetu. Verba carminis hec audite celi que loquar et c. usque ad finem. Cuius hanc versum ad literam tamen exponamus | Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel. id est secundum numerum personarum que intraverunt egiptum. [margin: quia reliqua patet scilicet lxx cum iacob] posuerat deus gentes linguarum. Hebreus sic legit. Constituit terminos populorum secundum terminos filiorum israel. constituit iuxta numerum quo de israel terminum ~~eorum~~ habitaciones quas ullus unquam non distinxit. Alia edicio habet. iuxta numerum angelorum dei | de morte moysi.
Locutus est dominus | postquam benedixit populo | ad moysen eadem die. ascende in montem abarim in monte nebo | id est pilla. transit in istum. et uide terram chanaan | et morere. Et antequam ascenderet moyses. benedixit filios israel | benedictione vero incepit in hunc modum | Dominus de synai venit et de
xxxiij seyr ortus est nobis | apparuit de monte pharan in dextera eius ignea lex. | Tradunt hebrei quod deus misit angelos suos ad idumeos et ismaelitas

in pharan | et obtulit eis legem suam domini. cum nollet recipere. venit ad iudeos in monte synai et in multis milibus angelorum datis brevibus singulariter tribuum. | Ascendit moyses in nebo | usque ad verticem phasga. qui dicitur phasga | et ostendit ei dominus omnem terram | usque ad mare nouissimum et partem australem. et latitudinem campi iericho que alio nomine dicta est ciuitas palmarum. usque segor. | Mortuus quoque ibi est moyses in terra moab | domino iubente et sepeliuit eum dominus in ualle terre moab et non cognouit homo sepulcrum eius. usque in hodiernum diem. quod ideo factum. autumant hebrei ne pro moyse pro deo colerent. quia primum erat ad [margin: xxxiiij] ydolatriam. | Moyses ~~c. xx~~ annorum erat. | qui mortuus est | non caligavit oculus eius. nec dentes eius moti sunt | et fleuerunt eum filii israel ~~xxx~~ diebus et non surrexit ultra propheta in israel. sicut moises. quem nosset dominus facie ad faciem. id est adeo familiariter. | Hoc capitulum finale ut ferunt. apposuit esdras | sicut ab illo loco ascendit ~~moyses~~. usque ad hunc ferunt iosue apposuisse

Incipit historia libri iosue a nomine auctoris censetur.
Cum hic deus est ihesus. | Et iosue. et ihesus idem nomen est. | Cognominatus autem est pro ihesu naue. vel iosue bennum. id est filius naue ut filius nun. quod idem est. | Cognominatus sit ad differentiam ihesu filii sydrach. et nepote magni sacerdotis. qui scripsit ecclesiasticum. | Et nota. quia secundum hebreos. hic incipit secundus ordo. ueteris testamenti | qui distinguit uetus testamentum in tres ordines. primum uocant legem | secundum prophetas. tercium agiographa. | In lege ponunt. v. libros moysi | [above: iosue iudicum] In prophetis. octo. ~~Josue. Judicum. Samuel. malachim~~. ~~ysaiam. jeremiam. Ezechielem. xij prophetas~~. | In agiographis. ponunt ~~ix~~ libros testamenti qui sic sunt hii omnes agiographa. ~~david~~. iob tres libri salomonis. ~~daniel~~. ~~paralipomenon~~ ~~esdras~~. ~~hester~~. ~~sapiencie liber. Ecclesiasticus Judith. thobias. pastor. machabeorum~~. | Hii dicuntur agiographa. id est sanctorum scripta. quod nomine communi est. omnibus sacre scripture libris. | Et quia ~~xx~~ non fuerunt enumerata per certos | sed quidam commutaverunt. communi nomine contenti sunt. | Sicut hic confessor commune est omnium sanctorum uel generale. | Sicut quidam illorum preeminencia aliquam quod habent. propriis nominibus censentur. | Dicuntur. alii apostoli. alii martires. et huiusmodi. | In hunc eciam modum ultimus ordo angelorum communi nomine omnium nuncupatur. | [margin: sic] Greci autem secundum grecos in primo ordine ~~vij~~ posuit libros addentes pentateuco ~~Josue~~ Judicum

Alii qui super sunt dicuntur apocrifi. scilicet liber judith machabeorum sapiencie et ecclesiasticus quod dicitur compositum a filio syrach et liber thobie et pastor. hii dicuntur apocrifi quia auctor eorum ignoratur. quia non dubitatur de ueritate recipitur ab ecclesia non auctoritate uel utilitate sicut non recipitur liber de infancia saluatoris et de assumpcione beate marie uirginis

et non ordine illa captatum. Ab epta quod est vij. et teucos quod est volumen. In quocumque tamen ordine sit liber ij. historia non mutatur. De Iosue.

Factum est ergo post mortem moysi. desiccato luctu populi pro eo. locutus est dominus ad Iosue filium nun. Moyses mortuus est moyses seruus meus surge et transi iordanem hunc. tu et omnis populus tecum. Sicut fui cum moyse ita ero tecum et eandem quam moysi promiserat et fecit eisdem verbis promisit ei. et eosdem terminos terre promissionis descripsit. Et nota quod cum dixit. moyses mortuus est. sugillauit errorem quorundam dicentium moysen raptum esse cum helia et enoch. quoniam nullum vestigium mortis eius relictum est. Quod vero dixit seruus meus. destruit errorem aliorum dicentium. moysen dampnatum eternaliter propter aquas contradictionis. Quod vero dixit. surge locutio est et non sensus. Non enim credendum est sedisse vel iacuisse cum loqueretur ei dominus. Tunc precepit iosue populo per precones. Parate vobis cibaria. quoniam post diem tercium transibitis iordanem. quod de cibariis aliis a manna intelligendum est. quia in tercium diem reseruari non poterat. Hoc de humano consilio dixit Iosue. Nec enim transierunt iordanem. usque in vij. diem. Exploratores enim quos tunc misit. per triduum morati sunt. Post reditum quorum expectauit per triduum diminucionem aquarum. Et precauit sibi alteri. nisi mandatum iosue. et promisit dominus. Vt ait augustinus. errare iosue. ne deinceps simile aliquid sine diuino consilio aggrederetur. Preterea cum precepisset dominus moysi. in electione Iosue succedenti sibi qui pro eo si quid agere voluit. eleazar consuleret dominum. Quod dicit. autem errauit pro ignorabat enim. vero in tercium diem nubes attolleretur. sine cuius motu non mouentur castra. Quidam tamen asserunt. per anticipacionem dominum nec mandasse ad Iosue. donec redirent exploratores. nuncii. De exploratoribus et Raab. ij°

Misit ergo iosue duos exploratores de sethim in iericho. Ipse vero interim mouit castra. et metatus est. ea spacio lx. stadiorum a iordane. Exploratores autem sub simulacione fatuitatis diligenter considerauerunt urbem. et in minuta loca eius. In vespere declinauerunt ad domum raab meretricis. que iuncta erat muro et pars ciuitatis. Nunciatum est autem regi Iericho. cenasse viros exploratores esse. Qui cum misisset ad raab. ut educeret eos. abscondit eos in stipula lini quam siccabat in muro. mentiens eos egressos dum claudetur porta. Que sequenti nocte. prosequi

mini eos per viam iordanis et capiemus eos. Tunc ascendens ad viros. quos operuerat. dixit eis. Noui quod dominus tradet vobis terram hanc. Ex hiis que audiuimus facta per vos a domino. Iurate ergo michi per dominum. ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam. et vos faciatis mecum. et cum vniuersa domo patris mei sit saluatis. atque matris. et vniuersa que possidemus. Et illi iurauerunt. Tunc dimisit eos ipsa per funem coctineum de fenestra domus. que herebat muro. et ait eis. Latitate in montanis tribus diebus. donec redeant. qui vos persequuntur. Quam dixerunt ei. Non tenebimur iuramento. si non colligeris cum capietur ciuitas omnem domum tuam et ligaueris funem hunc in fenestra domus ut hoc signo domum tuam cognoscamus. Quicumque hostium domus tue egressus fuerit. sanguis ipsius erit in caput eius. et nos erimus alieni. Itaque post tres dies. redierunt exploratores ad iosue. narrantes omnia que sibi acciderant. Iosue vero et eleazar. et maiores populi ratum habuerunt iuramentum eorum. De transitu iordanis. iij°

Postera tribus diebus euolutis dixit. iosue ad populum. Sanctificamini. cras enim faciet dominus inter vos mirabilia. Diluculo vero ait ad sacerdotes. Tollite archam. et precedite populum spacio. cubitorum duum milium. vt videri possitis ab vniuersis. Cumque intrabitis partem iordanis siccabitur instar pauimenti. Cumque precederent sacerdotes cum archa. sequebatur. vniuersa multitudo cum paruulis et mulieribus in medio collocatis. Precedebant quoque Ruben et Gad. et dimidia tribus manasse. sicut promiserat moysi. et erant xl. milia armatorum. In palestina tamen l. milia quorum multitudo victo sceptorum deputata sunt. Accedentes autem ad iordanem. reppererunt eum innauigabilem. plus enim solito tempore tritice messis excreuerat. Tum pro solucione niuium in montibus factam. tum propter ymbrem serotinum. nouiter datum. Cumque intrasset sacerdotes aquam. steterunt aque. et instar montis intumescentes. apparebant procul. usque ad locum qui dicitur sarthan. Inferiores vero aque descenderunt in mare mortuum. Sacerdotes. iiij°
autem stabant in medio fluminis. cum archa domini. donec vniuersus populus per arentem alueum transiret. Tunc elegit. iosue singulos xij. viros singulos de singulis tribubus. De loco. quoque tulerunt. vbi steterant sacerdotes. xij lapides in testimonium filiorum israel. in siccum. De sicco vero retulerunt in alueum alios xij in eternum memoriale. transitus eorum. et sunt ibi. usque in hodiernum diem. Ad quos credimus Iohannes demonstracionem fecisse cum dixit. Potens est dominus de lapidibus

istis. suscitare filios isrl abrahe. Cumque transis-
set pls et archa dni. Reversus sunt aque in alve-
um suum. Ascenditque pls de iordane primo mense
x die primi mensis. Tollentes secum xii lapi-
des fluminis castra metati sunt in galgala per
x stadia a iericho ad orientem. l stadiis a ior-
dane. Josue vero construxit altare de lapidi-
bus quos ... et si i. postea sac-
rificabat deo. Et nota. sicut legitur in cronicis euse-
bii secundum hebreos. ille annus erat iubileus et
erat quinquagesimus primus inter iubileos.
quod fluxisset ab initio mundi. Tamen ... in sin-
gulis iubileis per quinquagenos annos depu-
tatis. Hoc vero longe plures fluxerant
anni ab initio mundi. Beda. quod penes in cro-
nicis suis mi annorum secundum hebraicam veritatem probat
de predicta summa annorum ... annos defuisse. viii. De
v° In tempore ex precepto circumcisione in galgalis.
dni. circumcidit Josue filios secundo cultris lapi-
deis. tamen hebreus hic notavit circumcis. Non enim ali-
quando est quod idem homo iterum circumcideretur sed pueri
qui nati erant in deserto per xl annos incircum-
cisi erant. Alii vero ex mandato dni. alii ex ne-
gligentia. alii autem ex eorum cautela.
ne forte mox circumcisis attolleret nubes.
et non haberent progredi. et sic periclitarent pueri
Facta autem circumcisione dixit dns ad Josue. hodie
abstuli a vobis opprobrium egipti. i. improperium quod apud
hebreos opprobrium erat in mediis gentium. Ob hoc
vocatum est nomen loci galgala. i. revelatio. quod sacrifi-
catio. Sed et aliter. facta est iudea sacrificatio eius. et tamen predi-
ti opprobrium ablatum ab eis. servitus egipti et labor
deserti quod congruit. Sed aliud nomen est temptationum
In tempore in galgala. libertas. Porro mansit
populus in castrorum loco donec sanaretur. et fecerunt
phase xiiii die ad vesperum in campestribus ie-
richo. quod non donec nisi bis factum fuerat. Primo in fini-
bus egipti. ex ramesse. Secundo ad radicem mon-
tis syna. Tertio iuxta concessionis egipti. Cetera
in transitu fuerat. cum circumcisione usque ad terram
promissionis. et comederunt de fructibus terre
die tertio azimos panes et polenta eiusdem anni.
Est autem polenta farina tusa. mellibus confecta.
ad modum farine in pilo tusi. et dicitur polenta quod pilen-
ta. Quidam tamen tradunt polentam esse pultes
de grassissima farina. statimque facta est. i. dictum
polenta. quod pollinem. et pollinem quod est grossissi- tam-
ma farina. statimque defecit eis manna. hoc
anni fuerat ... anni. De eversione iericho.
vi° Cumque esset Josue in agro urbis ieri-
cho. ad explorandum vidit virum contra
se stantem evaginato gladio et ait.
Noster es an adversariorum. Qui respondit. Nequaquam.
quod devolata est morte
Sed princeps exercitus dni. Et nunc venio ut pug-
nem contra iericho. Et docuit eum angelus dni
de modo capiendi civitatem. Et quod ea et universa
sit illo facta anathema. Cumque adorasset
Josue pronus in terra dixit ei angelus. Solve
calciamentum de pedibus tuis. locus enim in quo
stas sanctus est. Per hoc intelligendum est sanctificatus
est. Per hoc enim pollutus erat in huiusmodi
ad prima dni sanctificatus est. Porro pro nudita-
te pedum in huiusmodi locis sanctis et in primi-
tibus hoc vocari innotescat quod tribus cogit.
etiam enim fuerunt primi patres nudi.
Diluculo autem iuxta consilium angeli. vii sacer-
dotes vii buccinis clangebant ante archam
dni. Omnisque armatus precedebat archam
et reliquum vulgus sequebatur eam. Circuierunt
quod civitatem primo die azimorum semel. et sub
silentio. Et redierunt in castra. Sic fecerunt
vi diebus. Die autem vii septies eam circui-
erunt. et in circuitu vii dixit Josue ad populum
vociferamini. et ascendite. sitque hec civitas ana-
thema. preter aurum et argentum et vasa et fer-
rum que consecrabunt dno. In primicias opum cas-
nestrorum. Sola raab salvabitur cum suis. Igitur vo-
ciferante populo. et clangentibus tubis. muri
funditus corruerunt. Et ascendit quisque populo-
rum. qui contra se erat. et interfecerunt omne
vivens in ea. et combusserunt eam. et omnem sup-
pellectilem in ea. in ... dno semper
Raab vero hortata mulieribus cum omni domo
sua recepit in isrl in perpetuum. Quam post-
modum tempore duxit salmon in uxorem. princeps
in tribu iuda. Que in preceptus ... Josue dicens.
Maledictus qui reedificaverit iericho.
In primogenito suo fundamentum illius iaciat. et in
novissimo liberorum ponat portas eius. quod in ple-
tum est ut postea legitur. De lapidatione Achar.
Petro achor. vel acham filius carmi
de tribu iuda. tulit aliquid de anathemate
clamidem. scilicet coccineam contextam auro. hunc
secundum iosephum. Atque massam. i. cc siclos.
tulitque totidem siclos argenti. regulamque au-
ream. vel lingulam. l. siclorum. misitque Josue
viros de yericho. qui explorarent civi-
tatem hay. que est iuxta bethel. Qui reversi
dixerunt. Non ascendat omnis pls sufficit
enim ad capiendam urbem. Qui cum ascen-
dissent. terga vertentes percussi sunt a viris
urbis hay. et corruerunt ex eis xxxvi
viri. Josue scidit vestimenta. et iacuit pronus coram
archa. usque ad vesperam et senes populi. Cum con-
cis induti. et lamentum est coram populo. Videbat enim

ne timor eorum qui intulerat chananeos tn
siret in audacia. Adeo ut impetu fierent in
ipsos. Dixit dominus ad Josue. Pollutus est ppls a
nathemate. nec ero cum eo donec inde.
Applica eras ppl'm ad te. Et fuit sorte per tribus
et familias et domos et capita. et qualiter sors
inveniret cohiberet. igni est omni sta sunt. Quo
facto invenit sors tribum iude. deinde familiam
zare. Inde domum charmi. ad ultimum caput
achor. et dixit ei iosue. fili da gloriam deo confi
tendo quid feceris. Quo confesso missi sunt ne
cum ad tectorium eius. qui perfecta peccuniam recon
dita in terra ad ppl'm retulerunt. Tolles
itaque iosue ve illum cum omni sua domo et
iumentis et supellectili. duxit eum in vallem
facta. lapidavitque eum omnis israel et cuncta
que illius erant. igne consumpta sunt. Feceruntque
super eum acervum lapidum qui permanet usque
in presentem diem. Vocatumque est nomen loci illius
vallis achor. Sed putandum est ppl'm neglex
isse mandatum domini quod preceperat eum comburendum.
sed in sacra scriptura ignis pro vehementi pena
accipi solet. ut in de fornace ferrea egypti.
Putant tamen hebrei. dominum precepisse ppl'm la
pidari et alia que lapidibus obrui non possunt. Certa
que lapides non sentiret. igne cremanda. Tra
dunt autem. Augustinus tamen iosue fecisse suadet con
siderato. aut enim penituit achor et sic
dignus non erat igne gehenali. et sic no
luit eum urere. quia dignus igne non erat. vel
si non penituit et dignus erat igne eterno
refuavit domino penam ignis. Punitque eum
alio genere pene non videtur. punit bis in
ipsum. Post hec surrexit iosue cum ppl'm. VIII
et omnis ppls cum eo ut ascenderet in hai.
et premisit ~~xxx~~ milia virorum. inter bethel et hai
ad occidentem. Qui dimissis in loco insidiarum
v. milibus redierunt in exercitum qui erat ad
aquilonem. Rex autem hai festinavit mane
egredi cum omni ppl'o suo. ignorans quod post
tergum laterent in insidiis. Josue vero fugiens
cum longius protraxisset eos ab urbe eleva
vit clipeum quem habebat. Quo viso sur
rexerunt qui erant in insidiis. et intrantes ur
bem succenderunt eam. Quibus egressis post
hostes. et iosue impetum in eos faciente. et ex u
traque parte cedebantur adversarii. et interfecerunt
omnes a viro usque ad mulierem. xii milia hominum
predam vero se diviserunt. suspenderunt regem hai
in patibulo usque ad vesperam. Tunc deponentes

eum proiecerunt eum in introitu civitatis. congesto
super eum acervo lapidum. succendentesque urbem fe
cerunt eam tumulum sempiternum. Hic pretermittit
historia de altari illo quod fecit in monte garrizim et hebal
super quod scripsit iosue deuteronomium et de benedictionibus et
maledictionibus fecit sicut moyses illos. de quibus locis
suis dicemus. De dolo gabaonitarum. X

Gabaonite vero audientes que fecerat Josue
duabus urbibus. et quod ex mandato domini
nulli parcit habitantium in terra promissionis nec
amicicias cum eis faceret. callide cogitave
runt inire fedus cum israel. miseruntque nuncios
de longinquo quasi venientes. qui in argumentum
longi itineris. utres ferebant et sotulares
veteres pittaciis consutos. panesque in sitarcis
eorum duruerat et mucidi et in frusta
comminuti. Qui cum venissent in galgalis. dix
erunt ad israel. de terra longinqua venimus. quia
exit terra quam vobis sorte debetis. Servi vestri sumus
fedus inite nobiscum. Crediderunt eis filii
israel et os domini non interrogaverunt. Initoque
cum eis federe iuraverunt eis iosue et eleazar
et omnes principes multitudinis. Post triduum vero
cognovit israel se circumventum. Et gabaonitis mo
ventes castra venerunt ut caderent civi
tates eorum. Egressique sunt gabaonite obviam
eis. et ait iosue. Cur imposuistis nobis. Qui dix
erunt. Timuimus valde. et de consilio providimus
animabus nostris. Facite quod vobis bonum et rectum
est. Tunc acclamavit ppls non esse standum iu
ramento. quod per subreptionem factum est. Iosue tamen et seniores
in stabilibus tabulis confederari. Maiores vero qui
iuraverant pro religione iurisiurandi fiunda
et minimis ppli sedando sic dispensaverunt. ut
non haberent eos socios sed suos aquarios et
lignarios. et dati sunt nathinnei. qui in ligno
cederent. et aquas comportarent in usum altaris
in locum quem dominus elegisset. Quo facto redierunt israel
in galgalis. De v. regibus. XI

Eo tempore regnabat in ierusalem adonisedech.
qui dicitur iustus meus. forte sic vocabant re
ges iebuseorum. sicut et melchisedech rege
iustum sonat. Qui cum audisset gabaonitas fe
deratos cum israel. timuit valde. et advocavit iiii
reges secum. et ascenderunt v. reges amor
reorum. et obsederunt gabaon. Obsessi autem mi
serunt ad iosue dicentes. Ascende cito et libera
nos. Qui tollens exercitum irruit repente super ho
stes et versi sunt in fugam per descensum bethoron.
et dominus immisit grandinem super eos. et plures occidit

grandine quam gladius. Videns autem iosue solem
descendentem ad occasum et lunam ascendentem timens
ne beneficio noctis euaderent hostes clamauit
ad dominum dicens. Sol contra gabaon ne mouearis
et luna contra vallem haylon. Steteruntque sol et lu-
na spacio unius diei nec antea nec postea
fuit tam longa dies. [illegible] v reges abscondi-
rant se in spelunca urbis maceda. Precepitque
iosue sociis et ait. Voluite saxa ad os spelun-
ce et apponite custodes. Vos autem persequimini
hostes. Cesis itaque aduersariis magna pla-
ga rediit exercitus ad iosue in maceda ubi
tunc erant castra sani et integri nullo. Et ait Io-
sue producite v reges de spelunca. Quibus
eductis dixit ad principes exercitus ponite pe-
des super colla regum istorum ne timeatis. Sic fa-
ciet dominus cunctis hostibus vestris. Quo facto suspen-
derunt reges in patibulis depositosque ad vesperam
proiecerunt in speluncam in qua latuerant et posue-
runt super os eius saxa in tumulum sepulchri. Ea-
dem die percussit macedam et regem eius in ore gla-
dii. Postea vero vastauit lebna et lachis eglon
quoque et ebron et dabir et reuersus est cum omni israele ad lo-
cum castrorum in galgalis. De xxxi [illegible] v regibus

xi° Quod cum audisset iabyn rex asor [illegible]
misit ad omnes reges ciuitatum [illegible]
sunt [illegible] reges cum omnibus suis habentes secum
[illegible] armatos [illegible] et venerunt ad
aquas meron ut pugnarent contra israel. Dixit dominus ad
iosue. Ne timeas eos. Cras tradam eos vul-
nerandos. equos eorum subneruabis et currus eorum
igne combures. Factumque est ita. Percusseruntque filii
israel omnes preter eos qui se in ciuitates munitis-
simas receperunt. Fecerunt que chananei plures
munitiones [illegible]. A die qua audierant
egressum de egypto israel aduersum se. Nec tam mul-
to tempore et [illegible] labore obtinuit israel. Vasta-
uit tamen uniuersam circa regionem nulli etati
hominum parcens. Et [illegible]
ex hostium preda. De altari in ebal et [illegible] distribucione

xii° Cum autem annus [illegible] transierat et [illegible]
galis transtulit iosue locum castrorum in silo
et ibidem transtulit tabernaculum cum ornatu suo pro
loci oportunitate. Et inde processit in sichem
cum omni populo et constituit in monte ebal altare
domino de lapidibus impolitis. Obtulit super id holo-
causta et pacifica. Scripsitque super id deutronomium
[illegible] mandata deutronomii. Po-
suitque medietatem populi super montem ebal et [illegible]
[illegible] clamauerunt [illegible]
benedictiones et maledictiones sicut mandauit moyses
[illegible] et ioseph [illegible] benedicta et maledicta

In 3° capitulo deutronomii ad idem quod moyses

Alia parte super [illegible] et leuitis
[illegible]

Iosue in alta [illegible] septem tribubus reliquisse. Quo facto redierunt
in silo. Concessit autem iosue tribui iuda mon-
tana ad meridiem quia ea acquisierat. Sed non sorte
ei tradidit. Effraim quia acquisierat montana ad
aquilonem. Inter utraque media tribum collocauit
[illegible] misit terram. Aliis in castris
manentibus tum quia bellicosi erant tum quia digni-
ores. Sciebat enim [illegible]
manasse et effraim benedixisse iacob [illegible]
ioseph patris eorum. Et quia ipse iosue effratita
erat. Tradidit autem effraim extra sortem aliquem
agrum sichem quem dederat iacob singulariter
ioseph filio suo et sepeliuit in eo ossa ioseph
[illegible] sichem sepulchra
aliorum xii patriarcharum. Et credibile est quod quique
tribus suum patriarcham retulerit in suam sortem.
Accessit [illegible] tribus caleph.
Cum caleph filius iephone ad iosue coram
omni populo et ait. Nosti quid locutus sit dominus de me et
de te ad moysen et quid iurauit mihi moyses in
reditu ab exploratione dicens. Terram quam calca-
uit pes tuus erit tua possessio in eternum. Pol-
licitusque est mihi dominus [illegible]
[illegible] xlv anni sunt ex quo
locutus est dominus verbum hoc. Hodie [illegible] anno-
rum sum. Sic valeo ut in eo tempore valebam. Benedixit-
que ei iosue et tradidit ei ebron in possessionem
et quieuit terra a preliis. Quod iosue sorte di-
uiserit terram [illegible] tribubus et dimidie
Iosue etiam in sylo et ait. [illegible] ut
terram quam dedit nobis dominus sorte diuidamus.
Et assumpsit de singulis tribubus tres industres
viros ad considerandum terram. Deditque eis x
viros metiendi peritos quos per artem [illegible]
non lateret [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Quartus

in palestina dicitur ebron cariathsepher i. ciuitas
siluarum uel cariathbaal i. ciuitas baal unde scripturam uel tuior ...

iebuseum. quod de concessione data sunt. Alibi legitur
quod beniamin possedit ierusalem quod de traditione dictum
est. Item legitur quod iosue locutus est VII tribubus usque
quo torpetis ignauia. mittite in uiros qui diui
dant uobis terram. Cum hec omnibus dixisset VII tamen hec legitur
dixisse. quia due tribus et dimidia terram concessam
iam quam tradita possidebat. Inde est quod hec in
iudea diuisis nominis accepit. Unde dicitur iudea
est terra promissionis. et tunc a iudeis dicitur. Sed quod
pompeius dicitur iudeam tributariam fecisse. Unde
iudea tamen regnum iude. ut legitur audiuit ioseph
quod archelaus regnauit in iudea. Iterum propter solam sortem
iude. ut legitur iudea et ierusalem i. sors iude et beniamin
min. Qui sensus est hic obloqui uidentur auctores.
dicendum est. terra tradita ut concessa. Illa iu
das et effraim meliorem habuerunt concessam quam
tradita. Soli duo autem quasi priuilegiati sine
sorte terram habuerunt. Caleph habuit ebron. Iosue
habuit tamnata. uel temnasera. et est sychem uel in
iosephum habet partem electus a iosue post distributionem
omnibus factam. tamquam bonus dispensator. Item
et leuitis separauit ... ciuitates. ad inhabi
tandum. quattuor ... prius acceperant in amorrea.
De reliquis ... tres constituit ciuitates re
fugii. ebron de iuda. sichem de effraim. cades
de neptalim. Tunc locuti sunt filii ioseph ad
iosue. Cur dedisti nobis quasi possessionem unius fu
niculi. cum simus tante multitudinis. Respondit quod
ioseph ad effraim et manasse. populus multus
es et fortis. non eris contentus sorte tua. sed pertransi
ibis ad montem uel potius ultra terminos promissionis
terre procedes. et parare tibi locum. [De irriguis axe
XX]
In tempore ascendit caleph in terram [axe] concessam
sibi traditam. et percussit in ebron tres fili
os enach. et ascendens inde possedit ciuita
tem dabir quam prius uocabatur cariathsepher. i.
ciuitas litterarum. Ciues enim eius scriptores erant.
Cumque uenissent multa ait. Qui primus percussit
urbem hanc et cepit. dabo ei axam filiam meam
uxorem. Et cepit eam othoniel filius cenez frater
caleph iunior eo. Erant autem ut tamen fratres tamen
Et ille filius iephone. iste uero filius cenez
dicitur si forte pater eorum binomius extitit. Fuit
que cum pergeret cum uiro ad urbem sibi traditam
suasa est a uiro ut peteret a patre suo agrum in
conuallibus. Suspirauit et fleuit ut sedebat in
asino. Cui caleph. Quid habes inquit. At illa
in benedictionem. terram arentem dedisti mihi iunge et irri
guam. Deditque ei caleph. irriguum superius
et inferius. i. agros irriguos circa ciuitatem ab
oriente et occidente. [De reditu duarum tribuum XXI]
Eo tempore. cum iam XIIII transissent et dimidius
annus. dixit. iosue. rubem et gad. et dimi
die tribui manasse. fecistis quod uobis precepit
moises famulus domini. et quia dominus dedit fratribus uestris
quietem. reuertimini ad terram possessionis uestre.
ita dumtaxat ut custodiatis legem domini et colatis
eum. non eatis post deos alienos quia archa et
tabernaculum non habetis. Fratres sumus et sub unius
dei licet interiecto flumine separemur. in multa
substantia reditis. diuidite eam cum fratribus qui remanserunt.
Qui reuertentes uenerunt ad cumulos iordanis <u>scilicet filii israel</u>
enim. dicitur est locus per quem transierunt. Illius per quod fi
lii israel transierunt. dicitur uada iordanis. Et edifica
uerunt iuxta iordanem altare infinite magnitudinis
uocantes. id est hoc nomine testimonium nostrum. quoniam dominus ipse
est deus. Vel quia ille iosephus quod altare superscripsis
sent illud. Cumque redissent ad ... uicinitatem et
iosue. et hiis qui remanserant de edificatione altaris
in arbitratis. illos erexisse id est ut immolaret
super eo uictimas holocausti. quod non licebat nisi super
altare quod statuerat dominus ante tabernaculum. Cumque ... <u>conuenissent</u>
arma ut eos deleret. De consilio missus
est ad eos phinees. i. ... hozam cum eo. qui dixit
ad eos. Que est transgressio. Cur reliquistis deum israel
et cultus eius edificantes uobis altare sacrilegum. At
illi responderunt. absit a nobis hoc scelus. alioquin deus
ipse querat et iudicet. Sed timuimus ne cras dicerent
filii uestri filiis nostris. quid uobis et uobis. quid uobis et
domino deo israel. terminum posuit dominus inter nos et
nos. ob quam rem meditante hoc erexinius in signum
quod fratres uestri sumus et deicole ubique. Hiis audi
tis placatus est phinees. et cum retulisset uerba
hec ad omnem populum laudauerunt deum. Hic uidetur
quibusdam factum esse quod legitur in iudicum quod angelus
domini transierit ... galgala. ad locum flentium
sed quia potius uidetur hoc factum esse post mortem iosue
scilicet enim audient filii israel. eo uiuente apte re
cedere a deo. Nos id est loco suo explicabimus. [De
federe quod statuit populus ad deum. XXII]
Absoluto autem multo tempore iosue congregauit omnem
multitudinem in sichem et ait. Ego hodie ingrediar
uiam uniuerse carnis. et scio uos pronos ad malum
irritandum deum. eligite hodie quod placet. cui potissimum
seruire debeatis utrum diis quibus seruierunt patres uestri
in mesopotamia. an diis amorreorum in quorum terra ha
bitatis. Ego autem et domus mea seruiemus domino. Et ait
populus. Domino seruiemus. Absit ut ab eo recedamus.
Et dixit iosue. Testes uos estis quod hodie elegistis
uobis deum. Responderunt. Testes sumus. Et ascenderunt
in sylo ut staret coram domino. Percussitque populus
in die illa fedus cum domino. et in signum federis effu
dit iosue aquam super terram. Mos enim erat gentibus in
signum roboris federis mittere sanguinem suillum effundere
quasi diceret sic effundetur sanguis illius qui uiolauit hoc fedus
Hebrei uero aquam fundentes atrociorem penam
in uiolatorem indicabat. Illi enim liquores non
effunduntur de uase. quin aliquid sui uestigii in eo

Nota quod caleph maluit ... uoti ... qua
legem que ... filia ... non
... lex ... intelligit de filia ... expresse

relinquit. Solus aque liquor effundit prsus
q faciebat hebreum fede initio cu dno. q. d. n solu
uiolator hu9 fedus pibit sicut in aliis fit federib9
s to° pertinces eius pibit cu eo, ut nllm uesti-
giu eius appeat sup tra. Scripsit q3 iosue i die
illa ubi h in uolumine legis dei. l. in lr hyst
tulit lapide grande posuitq3 eu sube qrcu. q
erat in scuariu dei. 7 ait. En lap iste et
ub i testio.m Solebat. n. ueteres huiusmo auabi
lia erige ut sui diuturnitate postumis imitu fed9
i meoria reuocaret. Dimisit q3 iosue ppm sin
glos i possione suam. De morte Iosue i eleazar.

Rex

Post h mortuus e iosue. cu eet c 7 x anor.
xlim anor erat. cu accessiss ad moyse.
7 xl amis seruiuit ei in desto. ex q° colligit
q xxvi amis rexit ppl'm trs iordane. 7 sepeli-
erut eu i tannasserā. q sita e i monte effraim
q successit pri in sacdociu. In diebz iosue erit
comius pmus quadriga iunxit in grecia. erat
qppe apud alias nacones busiris. q tirannide
exeruit in hospites. fenix 7 cathmus de thebis
egiptoz in syria pfat. in regione tyri 7 sidonis
regnauerut. Cz cathmo recedente in grecia
terra a phenice phenicia dca e. Europe filia
phenicis iupiter e mixtus. Danaus .l. filios .l.
filias fris sui intfecit. uno tm supstite
qui post eu regnauit. Histo. Iudicu lib pmi

Liber Iudicu hebraice sophim. dr. qui
iudices describit usq3 ad heli sacer-
dote. 7 ob hc dr. iudicu tamqm. a mattia
sunde. tn quibusda. ab auctorib3 s° noit9
ut. q. cronice scribendo. quisq3 iudicu tpe suu
in actus redegit. Quis aute in unu redegit

Peregit

dubiu e. Dicut quida. q samuel. alii q esdras
veri filius ui. q ezechias q 7 pabolas salomo
nis 7 libm regu in unu collegit. Si qrit. qr
yosue 7 moyses inter iudices n numerant. Dia
q n solu iudicauerut ppl'm s 7 rexerut. Ce
teri uo nil iuris in pplo huerut. nisi q in bla
cosib3 suis osilio 7 prudencia eor pple utebat.
Et fcm e. Quo iudas pugnauit 9 chananeu
p9 morte iosue. osuluit pple dnm p phi
nees. Quis ascendet an nos 9 chananeu.
7 erit dux belli. 7 ait dns Iudas. n psona
s tribu designas. Credit. tn caleph pfuisse
pplo. s p modicitate tpis nc regib3 nc iudicib3
anumat9 e. 7 ait iudas symeoni. Ascende mecu
in sorte mea. 7 pug. 9 tananeu. 7 eo. pgā
tecu in sorte tua. Sto tn leg symeo ppam ple
sorte huisse. s adhesit. unde ut adimplet. q
pdixerat iacob de symeo. 7 leui. Diuida eos
in iacob 7 dispdam in isrl. Ascenderut iudas
7 symeo i bezech 7 pcusserut in ea x milia

uiror. conphndentes q3 adonybesech .i. dnm
besech. adonay. n. dmn sonat. Inciderut su
mitates manuu 7 pedu eius. Hebre9 tn ui
simo sonare. pollices. quib3 cesis n e ho ydo-
neus ad arma ferenda. 7 ait adonibesech.
Sicut pcior h. Sicut em fecera lxx regib3
qui colligebat sub mesa mea cibor reliquias
7 ascendentes in irlm pcusserut ea. tradentes
incendio. 7 reliqrut i adonbesech 7 mortu9
e. Hec intelligendu e q filii isrl' tuc hierut
irlm in dicione sua expulso iebuseo. Hc ea fcm
n e usq3 ad tpa dauid. Qui expulsis iebuseis
sedit in ea. 7 trnstulit ea de beniamin i sorte
regu. Hc ui. a quibusda recapitulacio dom
7 fcm ee uiuente iosue an distribucom sortiu
qm cocessa e iudas hebat irlm. Q to9m recapi
tulacio dom. usq ibi. 7 surrexerut alii. q no
nouerut dnm. Alii tradut eo ordine dcm
ee. quo fcm. 7 i demu inchoat recapitula
com. Duxit e°. iosue ppl'm 7 cu ascendet.
caleph i ebron. cra. f. gigantu. 7 pcussis hos
tibus plenius possedit ea. 7 recapitulat
hysto. q supius diximus fcm. in cariathesper
Cepitq3 iudas gazam 7 accaron c finibus
suis. nc potuit delere habitatores uallis illi9
qr falcatis turrib3 habundabat. De cyneis 7
Filii aut Ietro cy transgressione ppli
nei cognati moysi. ascenderut de ciui
tate palmar cu filiis iuda in desertu sortis
eius q e ad meridie. Isti sut filii obab fris
sefore uxoris moysi qui relicto pre 7 pria

ph

secutus e eu moyse. 7 deinceps habitaui
in medio filior isrl'. Ciuitas aut palmar
dr. s engaddi. s'. qr iericho solet appllari.
forte de capestrib3 eius. ubi erat e beniamin
trnstulerut se ad iuda. Beniamin aut p9
iuda ascendit. irlm. s putat quida ea fuisse
9iucem. nc potuit delere iebuseu. s passus
e eu secu. habitare sub tributo. Effraim q3
ascendit in bethel. q pus luza uocabat. Vi-
dentes q3 hoiem egredientē de obsessa ciui
tate dixerut ei. Onde nb ingressu ciuita
tis. 7 faciem9 tecu mam. Quo ondente p
cusserut ea. hoiem uo 7 domu ei9 dimise
rut. Q1 trnstes in tra ethi edificauit ibi
ciuitate. 7 uocauit ea luza. nec deleuit ef
fraim chananeu. s passus e eu uiuē sub
tributo. Silr 7 reliq trib3. e cent oforcitate
maluerut eos hre tributarios. qm delere
Transgredientes madatu dni couerterut
se ad agricultura. Qua ad diuicias se tra
tes p epulas 7 libidine ita inbecilles fca
in cofusatoe bellu inferri n erant.

Ascendit autem angelus domini de galgalis ad locum flentium. Et cum convenissent filii israel ad eum de finibus suis. transtulit se ad alium locum et secuti sunt eum. Cumque increpasset eos dominus per angelum beneficia que eis contulerat addidit. Cur iussi fedus cum habitatoribus terre huius. et aras eorum reservastis. et noluistis audire vocem meam. Qua ob rem dii eorum vobis erunt in ruinam. Hec angelo loquente. elevaverunt vocem suam et fleverunt. Et vocatum est nomen loci illius locus flentium. sive lacrimarum. sicut et galgala collis preputiorum. Immolaveruntque ibi hostias domino. Porro hic recapitulat historiam de Iosue. ad continuandam ordinis seriem. Dimisit ergo Iosue populum. et abierunt filii israel in possessionem suam. serviéruntque domino cunctis diebus Iosue et seniorum qui post eum vixerunt. et noverunt dominum opera que fecerat cum israel. Mortuus est autem Iosue et omnis illa generatio seniorum congregata est ad patres suos.

Et surrexerunt (suos) de othomel. Iudicum. Alii qui non noverunt deum. i. non viderunt eius virtutes. que fecerat eis in exitu de egipto. et in ingressu terre promissionis. fecerunt que malum in conspectu domini. et servierunt baal et astaroth. et domino terre cohabitaverunt que conjugia cum alienigenis. Quam ob rem indignatus dominus amplius non delevit gentes de medio eorum ut essent eis in aculeum et laborem. Et tradidit eos dominus in manibus cusanrasathaim regis mesopotamie. et syrie. servieruntque ei viii annis et clamaverunt ad dominum qui suscitavit eis liberatorem. Othomel fratrem caleph. quem Iosephus cenez vocat. quod equivocum patris. Et dicitur cenez alio nomine liberator. Et fuit dominus cum eo et prevaluit adversus cusanrasathaim. et oppressit eum et quievit terra xl annis. et mortuus est Othomel. Hic dicit Iosephus occasione in beniamin factam per uxorem leviti quod nos ponimus infra sequentes ordinem historie libri. Et nota quod auctores hebrei complendum sub hoc numero annos sabbatis et getis. et filii sub aliis iudicibus. Alii historiam non stare. Incidentia. In diebus othomel. Phenix regnavit thebis et cadmus filia sequens. natus est dyonisius liber pater. Lithera codita est a phenice. quem aliquis graeca tradidit. Hanc et ad scribendum usculum instituit. Unde et color ille phenicius dictus est quem postea littera mutata punicius dicitur. Ephira que nunc chorintus dicitur a sisypho codita est. Minos filius europe regnavit in creta. De aoth.

Addiderunt autem filii israel et strangere facere malum in conspectu domini. qui confortavit adversus eos eglon regem moab. et copulavit ei filios amon et amalech. qui transeuntes iordanem percussit israel et posuit populum suam in galgala et fecit sibi domum in urbe palmarum. i. iericho. Servieruntque ei filii israel xviii annis et clamaverunt ad dominum. et suscitavit eis aoth filium gera. filii gemini. qui utraque manu utebatur pro dextera. Gemini quidam dicunt fuisse quendam virum de beniamin qui postis suis sepeles imputatus. ob gemini. Hebrei tradunt hunc fuisse beniamin. et quod per afferesim. ubi nos ponimus gemini ipsi ponunt iamin quod sonat dexteram vel dextrale. qui latine gemini dici posset quod geminatur cum trahitur gemini ubi ab iamin per i. consonante scribere. Dicitur autem iamin geminus. sive a dextera dexterius. Miserunt que filii israel per aiot munera eglon regi qui sibi fecit gladium ancipitem longitudine palme et unius manus et accinctus eo in dextera femore subtus sagum que est quadrate forme in unitum militare. Erat autem eglon crassus nimio. Cumque obtulisset munera ei. prosecutus est socios qui cum eo venerant et reversus ad regem ait. Verbum secretum habeo ad te o rex. Egressisque omnibus qui cum eo erant. accessit ad eum aoth et ait. Verbum domini habeo ad te. quod intelligendum est de somnio ex mandato domini qui statim surrexit de throno. Extendit que aoth manum sinistram. et tulit gladium de dextero femore et infixit eum in ventre eius valide. nec reduxit eum sed reliquit in corpore. Ipse vero clausis diligenter hostiis cenaculi per posticum egressus est et aufugit. Qui regis post longam moram intrantes invenerunt eum mortuum et iacentem in terra. Venit que aoth in seyroth et insonuit buccina in monte effraim. et descenderunt cum eo filii israel ad vada iordanis que transiunt tunc in moab et noluerunt transire moabitas percusserunt. circiter x millia. et humiliatus est in die illa moab sub manu israel. et quievit terra lxxx annis et mortuus est aoth. Et tunc de philisteis vocatis in meritis terra israel. occidit sangar. de viros vomere uno. et ipse que defendit israel. et eodem anno vita finivit. Incidentia.

In diebus aoth cmaire civitas condita est. Ibidem Triptolemus toga navi clausum vomes frumenta distribuit. proserpinam rapuit. Rex molassar orci. cuius ingens canis cerberus pirothoum devoravit qui cum theseo ad raptum proserpine venerat. Et theseum devorasset nisi hercules superveniens eum liberasset. Frixus et helles insidias novercales evase

vixit in navi cuius insigne fuit aries. In dardania
regnavit tros. a quo troia condita fertur. Perse
us gorgonem occidit meretricem que ob nimiam pul
chritudinem spectatores suos mutos et potentes red
debat. Dyonisius in india nisam condidit. et suo
nomine eam appellavit. De delbora et barach.
nota Post mortem aioth addiderunt filii israel
facere malum coram domino. Et tradidit eos
in manus rabin regis chananeorum qui regnavit in
azor. et huius dux exercitus fuit sisara. ipse ha
bitavit in aseroth gentium. que sic dicebatur quia non ab
uno populo sed a multis collectis gentibus habitabatur. et
oppressit filios israel per xx annos et clamaverunt
ad dominum. Erat autem delbora prophetissa uxor lapi
doth. que posuerat tentorium suum in monte effraim
sub arbore palme. que dicebatur palma delbore
et ascenderunt ad eam filii israel in omne iudicium. Quedum
que vocavit barach filium abinoem de cedes nep
talim. Mulier non itura ad prelium vocavit virum suum.
qui supra dictus est lapidoth. Creditur enim idem fuisse
barach et lapidoth. quia eadem est utriusque nominis in
terpretatio. Interpretatur enim uterque choruscatio. Delbora vero a
hebraice pis que dixit ad eum. Precepit tibi deus israel duc exer
citum in montem thabor de neptalim et zabulon
decem milia Ego tradam sisaram in manum tuam. iuxta torrentem
cyson. Cui barach. Si sis venies mecum non pergam.
Et ait ibo sed victoria tradetur in manus mulieris.
Nunciatum est sisare. quod ascendisset delbora et bar
ach ad pugnandum. et congregavit exercitum ad
torrentem cison. centum milia armatorum. ut ait iosephus
et x milia equitum. et nongentos currus falcatos et ac
currus. milia Nota. Et ait delbora ad barach. Descende
hec dies dabitur a domino. sisara in manus tuas. Et de
milibus delbora scendit cum resistante in monte ad orientem et per
terruit dominus sisaram et universam multitudinem eius.
Ventus grando et pluvia irruebat in facies eorum.
et arcus et fundibule inutiles fiebant. plurimi
de equis et curribus suis excussi conterebantur. Et
converso in fugam exercitu. sisara de curru exiliens
et fugiens pervenit ad tentorium iahel. vel iabel.
uxoris aber cynei. Aber namque cum domo sua re
cesserat a fratribus suis qui habitabant ut diximus
in sorte iude. et tetenderat tabernaculum
suum in valle sennim iuxta cedes. et erat fedus
inter regem asor et domum aber cynei. Porro
iahel suscepit fugientem et rogantem ut celaret
eum. et petenti potum poculum dedit ei lactis ut gravius
obdormiret. Illa vero dormienti clavum fixit
v° percussum malleo. per utraque tempora transmisit usque ad terram
et barach post paululum venienti ostendit eum terra
confossum. et sic impletum est quod dixit delbora.

quod per mulierem triumphus acciderit. Barach vero
exercitum agens super asor obviam venientem iabin
interfecit civitatem funditus deiciens ut ait
Iosephus. Cecinerunt quoque delbora et barach
canticum domino. in quo hortatur victores ad be
nedicendum dominum rememorando beneficium quod deus
fecerat domino israeli dum daret legem in terre mo
tu et pluvia addendo et quo persona... quie
verunt hostes a servitio israel. et quo defecit
fortitudo israel. donec surgeret delbora. quia
nova bella elegit deus. ut mulier de viris
triumpharet. quod sequitur in cantico. Que delbora fio
consecratam non in hebreo. Addidit quoque de amalech
victo trans hiericum in effraim. a iosue effra
ita. et prostravit eum postea de ... saul ex
beniamin. et commendabat eos qui de manasse
et ysachar et zabulon et neptali cum eis ve
nerant ad prelium vituperans eos qui de ruben
gad dan et aser qui noluerunt venire. Et quod
ruben contra se divisum. intelligendum est quod separatus
sit a pugnantibus. vel quod ruben inter se di
visi erant. quibusdam exhortantibus ut irent ad
prelium. aliis dehortantibus. Quare autem dicit eos pug
nasse in thanac iuxta aquas mageddon. in
telligendum est regionem esse. et secus cison. qui prope
fluit mageddon. Hebreus habet in ramesathen (?)
quod interpretatur altitudinem campi. quod sequitur. quod in
campo ubi planum est superiores hostibus sunt facti.
Quod autem sequitur stelle pugnaverunt adversus sisaram
non mathematice intelligendum est quasi fatali constel
latione. hoc factum fuit. sed quia choruscationes et
fulgura ita de sublimi ferebantur in eos ac si
stelle ruerent. et est yperbolicum. quod sequitur torrens
cyson traxit cadavera eorum. sicut torrens ca
dimi traxit cadavera egiptiorum. Cadmim
interpretatur antiquorum. et potest per mare rubrum eo quod
ibi antiqua facta sunt miracula. quod sequitur Conculcavit
anima mea hostes robustos. vox est populi sese
adhortantis. Quod sequitur Maledicite terre meroth.
dixit angelus domini. Meroth fuit unus de principibus
chanaan. Delbora vero se ipsam dixit angelum
domini. ut michael qui preerat israeli dixit ut
malediceret meroth quod sonat archanum id est a
aliis apostatis. qui adversabatur ei in archano.
Postea benedixit iahel quam fortiter egit. et quievit
terra per xl annos. Incidentia. Eo tempore regnum
defecit apud argos et translatum est in micenas.
Obiit liber pater cuius sepulcrum est apud delphos
iuxta apollinem aureum. Pingitur vero inebri
atus quia mulieres militantes cum viris habuit. [illegible]
Ilium ab ylo conditum. miletus condita.

De Gedeone — VI

Fecerunt iterum filii israel malum coram domino
qui tradidit eos in manu madian et ama-
lech .vii. annis. Ascendebat enim madi-
an et amalech singulis annis in israel et vastabant
segetes eorum et vniuersa iumenta trahentes
in predam. Cumque clamassent ad dominum misit ad
eos virum prophetam per quem exprobrauit eis dominus
beneficia que contulerat eis et tamen noluerunt au-
dire vocem eius. Venit autem angelus domini et sedit
erat in — sub quercu que erat in effra [hic est vir quem dominus miserat]
lapis autem super quem sedebat et quercus et ager
pertinebat ad ioas patremfamilias ezer i. ho-
norabiliorem inter alios illius familie. Gedeon
eius filius timens hostes qui irruerant super
terram in occulto excutiebat frumenta in torcu-
lari ut haberet viaticum ad fugam. ~~Josephus~~ dicit hoc
miraculum fuisse diuine propiciacionis indicium quia tunc
videbatur et quia tunc vtebatur torculari pro area. frumentum
enim erat parum ut aree repleretur et torcu-
laria. Et ait angelus ad eum. Dominus tecum virorum
fortissime. Cui gedeon. Si dominus nobiscum est cur
apprehenderunt nos hec mala. Et respexit in eum
dominus in angelo et ait. Vade et mitte te in
hac fortitudine tua quam scilicet confero tibi respiciendo
ut mittendo. Percuties madianitas quasi virum vnum.
Cui gedeon. Si gratiam inueni coram te ne rece-
das donec reuertar. Et coxit gedeon edum. posuit
que carnes et azimos panes in canistro et mi-
sit ius in olla. offerens ea angelo. Cui angelus
Pone carnes et panem super petram et ius desu-
per funde. Quod cum fecisset tetigit illa angelus summitate
virge quam gerebat. Et ascendit ignis de petra
et consumpsit omnia. Angelus autem euanuit ab o-
culis eius. Timens gedeon ait. Heu mi domine
quia vidi angelum dei. Cui dominus. Ne timeas non
morieris. Eadem nocte ait dominus ad eum. Destru-
e aram baal quam erexit pater tuus. et nemus
quod circa eam est succide. et occide thaurum qui saginatur
ydolis. Alium vero thaurum septennem quem ciues de-
dicauerunt ydolo. offeres mihi in holocaustum super
altare quod edificabis in summitate petre super
quam ~~altare~~ ante posuisti sacrificium. ~~Gedeon~~ timens patrem
et ciues omnia nocte cum suis compleuit.
Et viderunt altare patris dirutum et lucum. in crastino
ciues dixerunt ad ioas. Educ filium tuum
ut moriatur quia fecit hec. Quibus ille ait. Numquid
vltores estis baal. Si deus est baal vindicet
se. Exinde dictus est gedeon Jerobaal i. for-
titudo baal. quasi fortis contra baal. Igitur ma-
dian et amalech transito iordane sederunt
in valle iezrael quasi locuste. Spiritus autem domini
induit gedeon. Vocauitque domum abiezer de
cuius familia ipse erat. et misit nuncios ad

manasse et aser et zabulon et neptalim. Qui
occurrerunt ei cum ~~xxxii~~ milibus. Et petiit gedeon a domino — milibus ouis
signum victorie in vellere posito in area si nocte
illa vellus conplueretur rore. area sicca remanente
et factum est ita. Et expresso vellere rore concham im-
pleuit. Sequenti nocte ne casu factum putaretur
petiit signum in contrarium ut area irroraretur et
vellus siccum esset. quod factum est. Venit autem gedeon
cum suis ad fontem qui dicitur arad. Et ait dominus ad — V Dy
gedeon. Populus multus tecum est. ne dicat israel
meis viribus liberatus sum. Clama ad populum. Qui
formidolosus est reuertatur. Tamen multi dicunt sic clama-
ta. quod mandauit dominus in populo cum non tacuisse. — clamada
quod dixit ~~dominus~~ in deuteronomio moyses. Qui edificauit
domum suam et non dedicauit reuertatur. Similiter qui plan-
tauit vineam et non dum fecit eam communem. Et qui despo-
sauit vxorem et non dum accepit eam. Et reuersi sunt
de populo ~~xxxii~~ xxii milia et tamen x milia remanserunt. Et ait
dominus ad gedeonem. Adhuc populus multus est. duc
eos ad aquas in calore meridiei. eos qui labu-
erint aquam manu et lingua sicut canes esti-
mabis magis minimos separabis. Et inuenti sunt ex eis
tantum ~~ccc~~ ccc viri. Et ait dominus. In his ccc tra-
dam madian in manus tuas. Quibus assumptis
et cibariis pro numero et tubis gedeon se certa-
mini dedit. Eadem nocte dixit dominus ad gedeonem
Descende ad castra madyan tu et pharan
puer tuus tecum. et audies que loquuntur et confor-
tabuntur manus tue. Dissolutum enim erat cor eius.
Qui descendens stetit in castrorum parte ubi erant
vigilie. et audiuit quendam narrantem commilitoni
suo sompnium in hunc modum. Videbatur mihi quod panis
ex ordeo subcinericius et inconmestibilis descen-
debat in castra madian. vsque ad tabernaculum et
subuertit illud. et terre funditus coequauit. Et ait
is cui loquebatur. Vile est ordeum inter grana et inter
gentes israel vilis abiectus. et in israel vilis est fi-
lius gedeonis. Tradidit dominus in manus eius ma-
dian. Quod audiens gedeon adorauit et reuersus
ad socios ait. Surgite tradidit nobis dominus castra
madyan. et diuisit eos in tres partes et dedit
tubas in manus eorum dexteras. lagenasque vacu-
as. et lampades in medio lagenarum in sinistras.
Et ait. Quod me facere videritis facite. Et ingressi
sunt per girum castrorum in tribus locis. In vigilia
noctis medie cum fregissent ydrias tenuerunt
lampades in manibus et insonantes tubis cla-
mauerunt. gladius domini et gedeonis. Ut ~~Josephus~~ ait
Lagenas quoque pharetras portauerunt. quibus conplo-
sis simul terribilis audiebatur sonus. quo subito
hostes excitati turbati sunt. non cognoscentes sese
plurimi mutuis vulneribus ceciderunt. Aliqui in

fugam usque Bersetam. Viri autem de neptalim et aser
et manasse qui redierant conclamantes persequeba
ntur madyan. Effraim quoque descendit in occursu fugientium
et occupaverunt iordanem usque betheram et occiderunt
duos reges madyan. oreb et zeb. Oreb in petra
quidem. zeb vero in torculari. Et vocatum est nomen loci illius
torcular zeb. et nomen alterius petra oreb. non quod
fluxerunt per manum moysi sed forte dicta est in
lapide et torculari. Et portaverunt capita regum ad gedeon. effraim
Et irascentes dixerunt ei. Cur contempsisti nos vo
care ad pugnam. Qui ait. Ne forte indignemini.
Melior est enim racemus effraim vindemiis
abiezer. Sed et in manus vestras dati sunt reges
madyan. Post hec facere potuit. Quo audito requi
evit spiritus eorum. Transivitque gedeon iordanem cum
ccc viris. nec poterant persequi fugientes pre
lassitudine. Et ait ad viros sochot. Obsecro da
te nobis panes ut possimus persequi zebee et sal
mana. qui nesciverunt ei in substantia vestra eam.
Ipsum riserunt ei viri phanuel. petenti pa
nes ab eis. Zebee autem et salmana quiescebant
in valle. nichil adversi suspicantes. Cum xv mi
libus tristes de exercitu c xx. Gedeon autem
repente irruit super eos et turbato exercitu eorum
duos reges comprehendit secum reduxit. Et reversus
comprehendit puerum de sochot et inquisivit ab eo nomina
seniorum sochot. et descripsit ei lxx vii viros. quos
spinis et tribulis comminuit. tamquam auctores pro
substantia. Turrimque phanuel subvertit. occisis
habitatoribus civitatis. Cumque redisset in effra re
gionem suam. dixit ad zebee et salmana. Quales
erant viri quos occidistis in thabor. Qui dixerunt.
Similes tui. et ait eis. fratres mei erant uterini.
Et ait primogenito suo. Interfice eos. qui non eduxit gla
dium quia timebat quia puer erat. Surgens gedeon
occidit eos. Et dixerunt omnes viri israel ad eum. Domina
re tu nostri. filius tuus et filius filii tui. Quibus ille.
Non dominabor vestri nec filius meus sed dominus dominabitur in
vos. Unum postulo a vobis. Date mihi inaures
aureas de preda. Qui dederunt ei et fuit pondus
mille et septingentorum sicli. Et fecit ex eo gedeon ephot.
Et posuit illud in civitate sua effra. Et fornicatus est
omnis israel in eo. et factum est gedeoni in domo
mui israel in ruinam. Per ephot quod est dictum id est
indumentum pontificalis intelligitur quod gedeon fecerat
ornamentum pontificalia. et fecit in effra tabernaculum
et altare. per quod peccavit in sylo. et filius sacer
dos immolabat super illud hostias domino. Unde
offensus dominus. omnem domum eius fere delevit.
Habuit enim lxx liberos de uxoribus et unum natum
Abimelech. de concubina sua. quam habebat
in sychem. Postea hic occidit omnes fratres suos

pt. viii et quievit terra per xl annos. ab
prefuit gedeon. Qui mortuus est in senectute bo
na. et sepultus in sepulchro patris sui in effra.
Temporibus gedeonis mercurius invenit siringam
tractus. hec nomen a siringa uxore cadmi armo
nia. que per zelum armonie a viro suo recessit.
Invenit et liram hic. Nam repperit concham testudinis
mortue. Que putrefacta. cum nervuli arentes et
percussi more et corde ad auram tenuem sibilum
reddebat. Incertum est autem quis fuit iste mercurius
utrum hermes. trimegistus philosophus. an in
cultus vir? fratres non leguntur. fuisse sed Iose
phum. Cirus condita cum templi ex? metallis
Dedalus Dedalus aves fecit metalli
nas. quas volare fecit artificiose spiritu in clu
so. Dicitur et fecisse simulachra que se moverent.
Primus enim omnium statuarum pedes et oculos aperi
re repperit. Alii dicunt eos fabricatoribus
qui cum filio navi fugiens per inestimabilem
fugam. pennis evolasse estimatus est. Astro
nautarum historia fuit. Perseus clarus habetur
cuius discipulus fuit museus. Linus magister
herculis claruit. Minos cretensis leges condidit.
dedisse quod plato negat. Vera vero calidissimum
fuisse sophista asserit plato. Post mortem gede
Post mortem gedeon. filii israel fornicati
sunt cum baalim. nec fecerunt misericordiam cum do
mo ierobaal. Ascendit autem abymelech in sichem
ad omnem cognationem matris sue et ait. Loquimini
ad omnes viros sichem. Quid vobis melius est. ut dominentur vi
ri lxx viri filii ierobaal. an dominetur unus vir.
Et locuti sunt de eo ad omnem populum. et inclinave
runt cor ipsi post abimelech. et constituerunt eum
regem. et iuraverunt ei omnes in phano baal.
Unde vocatum est deinceps ydolum baal be
rith. Berith enim convictum sonat. Et tollentes
de phano pondera argenti dederunt ei.
Qui conduxit ex eo viros inopes et vagos
et ascendens in effra occidit omnes fratres suos
super lapidem unum. excepto ioathan. Tunc omnes
sichimite constituerunt Abimelech regem in effra
itaque gravi in sichem. Ut quod dicitur quod saul dicitur primus
rex israel. pro dicitur hic dominum esse per regnum in
uidiale. hic autem tantum regnavit in sichimitis. Quod
cum nunciatum esset ioathan. stetit in vertice mon
tis garizim. et exclamavit ad omnes sichimitas.
qui convenerant ad diem festum. Audite me viri
siche. Ierunt ligna silvarum ut ungerent regem
super se. et dixerunt olive. Impera nobis. Que
noluit deserere pinguedinem suam. qua dii utuntur
et homines. Ipsum dixerunt ad ficum. que noluit
deserere dulcedinem fructus sui. Id ipsum dix
erunt ad vitem. que noluit deserere vinum

q letificat deu et homines / dixitque ad ramnu. impera nobis. Qui rndit. Venite et requiescite sub umbra mea. alioqn egredietur ignis de ramno et devoret cedros libani. Est autem ramnus genus rubi quod vulgo sentem appellant. asperum in

(Sentes) ramis. et aculeatum. Josephus dicit. hic inter ligna hunc nominavit ignem proferentis. Tunc exposuit eis paradigma dicens. Interfecistis filios ierobaal et filium ancille eius constituistis super vos regem. Si recte egistis cum Jerobaal. et domo eius vos sit vobis. sin autem perverse. egrediatur. ignis de abimelech. et devoret ipsum et vos simul. Hoc cum dixisset aufugit. De abimelech.

Factum est autem. cum regnasset super sichem tribus annis. abimelech / dedit eis dominus spiritum malum. adversus eum / et expulerunt eum ab urbe et a tribu. qui exercebat latrocinia super eos. agens predas ex eis. Tempore vero vindemiarum. intravit gaal cum fratribus suis in sichem. Quo defendere eos. descenderunt sichimite ad vineas. Uvas que calcaverunt / et ingressi phanum dei sui. inter epulas et pocula maledicebat abimelech. Gaal quoque dicebat. Quis est abimelech ut serviamus ei. Nunquid non est filius Jerobaal. Iheronimus dicit quod non est filius sed spurius / et addidit. Utinam daret populus hunc in manum meam / ut auferre abimelech de medio. Zebul vero quem fecerat abi-

(Zebul rex) melech principem in civitate ea nunciavit omnia. abimelech. Surrexit itaque abimelech cum exercitu nocte et tetendit insidias iuxta urbem. Egressusque gaal mane. et zebul cum eo. steterunt in porta. Cumque ascendisset abimelech cum exercitu. dixit gaal ad zebul. Ecce de montibus multitudo descendit. Cui zebul. Umbras montium vides. quasi hominum capita / et hoc errore deciperis. Rursusque gaal. Ecce populus qui de umbilico terre descendit. Cui zebul. Ubi est nunc os tuum. quo loquebaris contra abimelech. Egredere et pugna contra eum. Qui pugnavit et victus est et fugiens recepit se in urbe. / Zebul autem expulit eum et socios eius. Sequenti vero die. abimelech expugnavit urbem. interfectis habitatoribus eius. eamque destruxit / ut sal in ea dispergeret. Habitantes vero in turri sicimorum ingressi sunt phanum dei sui quia locus munitus erat. Josephus tamen dicit profugos per pinnacula congregatos super petram munitissimam. / et muniebantur ea muraro. Quod videns abimelech. ascendit in montem selmon. et precisum ramum ferens. dixit sociis. Facite quod ego. Qui tollentes ramos. / et circumdantes presidium. accenderunt id igne et fumo. / et perierunt in eo mille viri preter mulieres et parvulos. et recedens inde abimelech. obsedit opidum thebes. Erat autem turris in medio. in qua se receperant thebite. et nota quod a thebis egipciorum dicuntur

thebei. A thebis grecorum thebani. A thebe iude orti thebite. Cumque abimelech expugnaret turrim et ignem supponere niteretur. mulier fragmine mole iaciens desuper. fregit cerebrum eius. Qui ait armigero suo. Percute me. ne dicatur interfectus a femina. Qui interfecit eum. Hanc pestem dicit Josephus accidisse sichimitis eo quod immemores fuerint gedeonis. ad aquas iordanis. Incidencia. Eo tempore

(Incidencia) tempore inventus est in grecia chorus quod instrumentum dicit strabus et pelle cum duabus cicutis. per alteram in spiratur. per alteram reddit sonum. Et scribitur a quibusdam sine aspiratione. pro voce autem canentium et in sua / vento. cum h aspirato. De thola.

Post abimelech iudicavit israel thola de ysachar filius phua patrui abimelech. Nec moveat te phua et ioas fratres esse cum alter de ysachar / alter de manasse fuit. Filii enim fuerant unius matris. et duorum patrum de diversis tribubus qui iudicavit israel in samir. xxiii. annis et mortuus est.

(Incidencia) Eo tempore hercules anteum vicit in palestina / et ilium vastavit / bellum fuit inter lapitas et centauros / quos palefactus in libro de incredibilibus nobiles fuisse scribit / equites thessalorum / Priamus filius laomedontis regnavit in troya. Androgeus atheniensis dolo interficitur / theseus in labirinto minotaurum occidit. / Per quod athenienses pueri tributarii a pena liberati sunt. Fuit autem minotaurus quidam vir ingeniosus vates in palestra magister minois / De Jair.

(Fuit in labirintho minois · minotaurus · minois · vel thaurus · minois et rex · in fero)

Post tholam yair galadites de tribu manasse iudicavit israel. xxii. annis. xxx. habens filios quos. xxx. civitatum principes fecit. quas vocavit nomine suo aoth yair id est oppida yair et mortuus est.

(Incidencia) Eo tempore theseus rapuit helenam. quam rursus susceperunt fratres eius castor et pollux capta matre thesei. eo peregre profecto. Philistus scribit a civibus tyriis zoro et carthagine / carthaginem condita. Carmentis nimpha latinas litteras invenit / De Jepte.

Iterum filii israel servierunt ydolis circumstantium civitatum. et tradidit eos dominus in manus philistinorum (xi) et amon / et afflicti sunt vehementer. xviii. annis. omnes qui habitabant. transiordanem in terra amorrei Amorite quoque iordanem transito. vastabant iudam et beniamin / et effraim qui afflicti clamaverunt ad dominum. Quibus cum dure rndisset eis. / Ite et invocate deos quos elegistis. proiecerunt omnia ydola de finibus suis. et doluit dominus super miseriis eorum. Congregati que sunt filii israel in masphat contra ammonitas. qui fixerant tentoria in galaad. Fuit eo tempore iepte galadites vir fortissimus pugnator sed filius meretricis. Habuit uxorem de galaad / de qua suscepit filios. qui cum adolevissent. eiecerunt eum tamquam spurium dicentes. Non poteris heres esse in domo patris nostri. et abiit in terra tob. Congregatique sunt viri inopes ad eum et latrocinantes cum eo.

-q. principe sequebantur. Descenderunt ad eum maio-
res natu de galaad. dicentes. Esto princeps noster
et pugnabimus contra filios amon. Qui ait. Nonne vos estis
qui odistis me et eiecistis. Qui dixerunt. Ideo adi-
mus te nunc venimus ut precedas nos. Et ait iepte.
Jurate michi. Et iuraverunt. Et descendens cum eis
in masphat. humiliavit se coram domino. Et factus est
princeps populi. Et misit nuncios ad regem amon
in hec verba. Quid de terra mea cur vastas eam. Qui
respondit. Abstulit israel terram meam. ccc annis
possessi. cum ascenderet de egipto et recepi eam.
Cumque iepte dixisset. eam iure belli acquisitam. no-
luit acquiescere amon ut exiret. Et ait iepte.
Judicet dominus hodie inter israel et amon. Et factus est
sup super eum spiritus domini Jepte. Et egrediens ad pugnam vovit
votum domino. dicens. Si tradiderit dominus amon filios in
manus meas. quicumque primus egressus de domo
mea occurrerit michi revertenti. eum holocaustum
offeram domino. Et percussit iepte filios amon.
plaga magna nimis et humiliati sunt coram filiis
israel. Redeunti autem iepte in masphat. occurrit
ei unigenita filia eius cum timpanis et choris
Qua visa scidit vestimenta sua et ait. Heu filia
mea decepisti me et decepta es. Et aperui os
meum domino contra te. Filia vero non doleas in hoc. cum
pro victoria patris ait. Fac in patre quod pollicitus
es. hoc solum presta michi. ut duobus mensibus circueam mon-
tes et plangam virginitatem meam cum sodalibus
meis. Et ait pater. Vade. Et expletis duobus men-
sibus rediit ad patrem suum. et fecit ei sicut vove-
rat. Exinde mos increbuit in israel. ut anni-
tatim conveniant filie israel et plangant. filiam Jepte
iiiior diebus. Arguit Josephus iepte. quod optulit
holocaustum non legittimum nec deo carum. Quia
si canis obviasset huiusmodi immolasset domino. Fuit
ergo in vovendo stultus et in solvendo impius. Po-
tuit tamen an votum esse bonum. quod irruit spiritus domini
super eum. Et post votum. Ita et apostolus posuit eum in ca-
thalogo bonorum. Quidam tamen excusantes eum.
v xij filialem consilio spiritus sancti. dicunt eum hoc fecisse. Et tunc
venientes ad eum. effraite dicunt. Cur contemp-
sisti nos vocare ad pugnam. Incendemus domum
tuam. Qui ait. Vocavi vos et venire noluistis
Et vocavit viros galaad. pugnavitque contra viros ef-
fraim. Occupaverunt autem galaadite
vada iordanis. Cumque venisset quidam ad eos
fugiens de effraim. obsecrans ut permitterent
eum transire. dicebant. Numquid effrateus es tu.
Quo dicente. Non sum. Interrogabant eum. Dic ergo
scibboleth quod interpretatur spica. Qui respondebat. tebeleth
eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque in-
milia iugulabant eum. Et ceciderunt eo tempore de effraim
xlii. Et nota quod effrateus posuit hic pro effraita.

Effrateus enim dicitur. post hec bethleemita. Et iudicavit
iepte israel. vi annis. et mortuus est et sepultus
in civitate sua sebethi que est in galaad. Hic ab
etate moysi usque ad se ipsum ait supputari
annos ccc. Et annis huius non adduntur anni
afflictionis qui precesserat. Eo tempore hercules
flammis se iniecit. Ita in morbum inciderat.
Post iepte iudicavit pestilentem De a-
cavit israel abessan. vel esse- bessan
bon bethleemita. de iuda vii annis. Eo
tempore agamemnon. regnavit micenis. me-
nelaus lacedemonie. Post abessan ay-
lon. zabulonites. iudicavit israel. x annis
hic et annis iiii [illegible] in hebr-
tibus non habentur. pro quorum dampno supplendo cu-
sebius filio Josue filio nun. samueli et
sauli. quorum annos sacra scriptura non dicit. plures
annos. quam in iosepho legebat annota-
vit quibus ab ingressu israel ex egipto.
usque ad edificationem templi. ccc lxxx.
annorum summam quam scriptura predicat habet.
Eo tempore allexander rapuit helenam. bellum
decennale surrexit memnon. et amazo-
ne priamo tulere subsidium. De haylon
Post Aylon. Abdon tetrites de effra-
im iudicavit israel. viii annis sub
hiis tribus iudicibus non recessit israel a domino
et quievit terra. Et io nil memorabile fecisse
legitur. Tamen quidam tradunt sub abdon factum
in beniamin pro uxore levite huius. Anno iii capta
est troia. Et fluxerunt usque ad primam olimpi-
ade. anni. ccc. et vi. Quando greci ad signum
victorie sue. ceperunt annotare tempora usque
num olimpiadum. Tandem romani flore-
tes. annotaverunt tempora sua. a primo a civitate
condita. Ulterius romani [illegible] ab in car-
natione domini. Capta troia menelaus et
helena devenerunt ad thonim regem e-
gipti quem homerus polibum vocat. Anno iii
a captione troie. vel quarto. ut quidam volunt.
Regnavit eneas tribus annis in ytalia. in q-
uibus regnaverat. Janus saturnus picus faunus
latinus. annis circiter. c.l. De sampsone
Rursus filii israel peccaverunt coram domino
et tradidit eos in manus philistinorum
xl annis. a qua servitute hoc modo liberati sunt.
Fuit vir quidam de stirpe dan nomine manue
habens uxorem pulchram et sterilem. cui sepe
oranti in agro pro sterilitate. Apparuit angelus.
Et ait. Concipies et paries filium. Ca-
veto ne comedas aut bibas de [illegible]

nisi iuxta legem nazareorum. filius enim tuus
nazareus erit dei ex utero matris. et idem
cepit ipse liberabit israel. et io dicetur liberator
Que cum omnia indicasset uiro suo. et com
dasset angeli pulchritudinem. contristatus est
uir. quia zelotes erat. et ut mitigaret in
tolerabilem uiri tristiciam. consuluit ut ambo
orarent dominum. ut iterum ueniret angelus et in
strueret utrumque de puero. Et apparuit iterum an
gelus uxori. Que cum uocasset uirum mane.
ait ad eum. Tu ne es qui locutus es de puero.
Cui angelus. Sum. Cui manue. Quid uis ut
faciat puer. Et angelus. Nazareus erit omni
tempore uite sue. Attulitque manue hedum et
panes. et ait angelus. Si uis offerre offer
illa domino. Et ait manue. Quod est nomen tuum.
Cui angelus. Cur queris nomen meum quod est mi
rabile. Et optulit manue. que tulerat su
pra petram domino qui facit mirabilia. Et ascen
dit angelus in flamma ignis. nec ultra apparuit eis
et intelligens manue eum esse angelum dei ait.
Moriemur quia uidimus dominum. Cui mulier. Sequ
quam non accepit. domine holocaustum a nobis. et
indicauit que futura sunt. natumque filium uoca
runt sampson. quod sonat robustum. creuitque
scito puer adeoque ut iam propheta futurus cognos
ceretur. Cepitque spiritus domini esse cum illo. in castris
dan. id est in exercitu tribus sue. Vel locus est in quo postea
fuerunt sampson. et est des castra dan. per an
ticipationem. nondum enim tribus dan propria sorte
habebat. Quod sampson occidit leonem. xiiii.

Descendit ergo sampson in thamnatham phi
listinorum ut uideret sospitate qui ibi age
batur. et uisam uirginem concupiuit aitque
patri et matri. Accipite mihi istam uxorem thamnatheam
que placuit oculis meis. Qui dixerunt. Cur
negligis filias fratrum tuorum. et tendis ad filias
incircumcisorum. nescientes quod res fieret a domino.
Cumque descenderent cum eo apparuit eis catulus
leonis. in uineis oppidi. et irruit in eum samp
son in spiritu domini nil habens in manu. et dilace
rauit eum frustratim. quasi hedum capream et
hoc parentibus non indicauit. Desponsataque sibi
uxore. cum post aliquot dies rediret. ut acci
peret eam. declinauit ut uideret cadauer leo
nis. et ecce apes erant in ore leonis. et
fauus mellis. quod sumptum comedebat in uia
dedit quoque parte patri et matri sponseque parte sorbuit. *(marg.: tra dit)*
Cumque thamnathei ciues essent in epulis
nuptiarum. timentes robur iuuenis. dederunt
ei. ~~xxx~~ iuuenes robustos. sermone qui

custodes ope uos custodes. ne quid forte uellet com
mittere cresente conuiuiorum hilaritate. Quibus ait
sampson. Propono uobis problema. quod si solueritis in
infra uii. dies conuiuii. dabo uobis sindones. xxx.
et totidem tunicas. Qui dixerunt. Propone. Et ait *(marg.: Alioquin si non solueritis dabitis mihi totidem)*
sampson. De comedente exiuit cibus. et de forte e
gressa est dulcedo. Iosephus ait. potest uertit. Quod aut
ea deuoraret. cibum de se genuit suauem. licet
ipse sit insuauis. Nec potuerunt per tres dies
propositum soluere. Cumque adesset dies uii. dixerunt
sponse. Blandire uiro tuo ut indicet tibi problem
ma et indicabis nobis. alioquin incendemus te et do
mum patris tui. Que solicitans uirum flendo dicebat.
Odisti me et io non exponis mihi. Septem ergo die
bus conuiuii flebat. sed cum super dictum sit uii. die ue *(marg.: apud eum septem diebus flebat)*
nisse ad eam iuuenes. post dici. Cumque adesset
dies uii. id est cum adhuc esset dies inter uii primum
quod io dictatum est. ne putaret. post tres dies
uenisse de quibus predictum erat. quod non poterant *(marg.: tres dies)*
propositum soluere per illos. septem alii dici. Cum adesset
dies uii. id est appropinquaret. sed nondum esset. ut dictum
sit adesset. quia iuxta esset. et ita post tres dies
inquisitionis eorum. quarto die uenerunt ad eam. et
locuta est uiro. Que autem dicitur uii diebus fleuisse
hic est in illis uii non per illos. Quidam tamen corrigunt
ita. Cumque adesset dies iiii. quod uitio scriptoris recor
est factum. Qui uidens uim abbreuiatum. estimabat
legi uiim. Tandem die uii. cum ei molesta esset
exposuit. Que statim indicauit ciuibus suis.
et illi uii. die. ante solis occasum. dixerunt sampsoni
Quid dulcius melle. quid fortius leone. Qui ait
Quid dolosius muliere. Si non arassetis in uitula
mea. non inuenissetis propositionem meam. Et irruit
spiritus domini in eum. et descendit ad ascalonem et ibi
percussit. ~~xxx~~ uiros. quorum uestes ablatas dedit
pronubis suis. et iratus sampson uxori rediit
in domum patris sui. Vxor autem eius nupsit uni de
pronubis suis. Cumque dies triticee messis instar *V. XV°*
ret. uenit sampson uisere uxorem suam. ferens he
dum. Cumque cubiculum eius uellet intrare prohibuit
pater dicens. Putaui quod odisses eam. et tradidi illam
amico tuo. sororem habet. que pulchrior est ea sit tibi
uxor pro ea. Cui sampson. Ab hac die non erit
culpa in me contra philisteos faciam uobis mala. et
cepit. ~~ccc~~tas uulpes. et iunxit caudas caudis
et faces ligauit in medio. quas igne succendens
dimisit eas discurrere. et incenderunt segetes phi
listinorum in tantum quod ut uineas et olineta ignis
consumeret. Philistiim scientes opus esse sampso
nis. uxorem eius et parentes eius combusserunt. ta
quam mali huius auctores. Et ait sampson. Adhuc

expectam ulcōnē ut quiescā et percussit eos pla
gā grandi ita ut stupētes suram femori īpone
rēt. alii dicūt ita percussit alienigenas sampsō
tibiā sup femur talibus porrientē. tū q2 tibijs ī
cedimus. et sup femur sedemus quidā exponūt s.
percussit tibiā sup femur i. pedites pt sedētes
in equo. et habitabat sampson in spelunca petre
ethan. q. in lo. mutato. Quo tāde decepto fuit
Igitur ascendentes philistei in trā iuda. cas
tra metati sūt in lo. qui postea dr. lethi
i. maxilla. et dixerūt ad eos viri iuda. cur
ascendistis adūsū nos. q. dixerūt
ut ligem sampsonē. et ascenderūt ea milia
viri iuda ad sampsonē. et culpātes eū dixerūt.
nescis q philistei ipant nob. venim ut li
gemus te et tradamus te philistiis. q. ait iu
rate ne me occidatis. et iurauerūt. et pmi
sit se ligari. duobz nouis funibz. Dūqz eū tra
herēt eū et uociferarēt philistei p eū. ir
ruit sps dni in eū. et dissoluta s vincla ei
ut solēt. i. stuppe linee. et. lina hz ut filū stup
pe tortū sentiēt ignis. ad odorē ignis. tollēs
q mādibulā asini iacentē in trā. interfecit ī ea
mille viros aliis in fugā cōuersis. et
sampson cecinit metrice. In maxilla asini. et mā
dibula pulli asinarū deleui eos. et percussi mille
viros. hebreus hz. in maxilla asini hemor.
q sonat cumulū de cumulo. s. ī maxilla
asini feci cumulū de cadauibz mortuoz. et
piecit mādibulā. et uocauit nom loci ramathlechi.
ul ramathlehi. q sonat eleuatio maxille.
rama n. excelsū sonat. et sitiuit ad mortē.
q fēm ee tradūt hebrei. q2 sibi ded. glam
et n deo. et clamauit ad dnm obsecro dne. en
morior et incidā ī man ī circūcisoz. et apuit
dns molarē dentē in maxilla asini. et egresse
sūt aque. quibz haustis uires recepit.
et mutato noīe pori dem ē n. loci illi. fōs ī
uocātis de maxilla. Cūqz n timeret philiste
os. abijt ī gazā. et uidit ibi mlrem meretricē
et ingressus ē ad eā. Quo cognito palestini
posuerūt custodes ī porta ciuitatis. ut exe
untē mane occiderēt. Sampson vō media
nocte surgens. ambas fores apphndit. ē pos
tibz suis et sera et ī humeris portauit ī vtice
Post hec amauit mulierē. que dalida
Dalida q erat ī monte soreth. et ē soreth
deus ul gn ūitis. et uenerūt ad eā. v. sa
trape philistioz. di. disce ab eo in q. hēat
uires. et quo ualemus eū vinctū affligere. et
qui respicit ebron

vicedo p ore sps reducit ī tamen bilit ut stupetes tybia sinistra pedis sup femur

mille centū argenteos. q̄ uode v. milia d.
dabit ē. singuli. ut. ē. g. t. v. d. p. cū tū
distinguit ita. dabimus ē singuli. mille. et
argenteos. et blandita ē dalida sampsoni. et
dixit in dolo. Si vij neruicijs funibz et ad
huc humidis. ul recētibz ligatus fuero ero
sicut hoies ceteri. qs. iosephus palmites vine
arū recentes d. et attulerūt ad eā vij
funes. quibz dormientē sampsonē colligauit
latētibz apud se philisteis. et clamauit.
nūc philistei s. te sampson. q. rupit vij
ciliciā. q. stupea. Sed ipm fem ē s. de vij
funibz. Cū aūt tād vij crines capitis ei
colligatos licio et clauo trē affixisset ex
citatus ab ea sampson. extraxit clauū cū
crinibz et licio. Cūqz molesta eēt dalida.
et defecit aīa eius ad mortē. apuit ei ve
ritate d. Nazareus sū ab utō mīs mee si
rasū fuit caput meū. et recedet a me
fortitudo mea. et fiet ut dalida reuocauit satrapas.
ut venirēt cū pecunia. q pmiserāt. Et illa
dormire eū fecit sup genua. et p tonsorē ra
sit vij crines eius. amis. ul. q2 nouacla as
cenderat. sup caput ei. et ē p vij solis rasis
recessit dns ab eo. Cū abiecit eū mir.
Qui cū apphendissent philistei eruerūt oclos
eius. et eduxerūt eū p trā. et apud ga
zā clausū in carcere molere fecerūt. q ope
fuit eū affligentes. hebr. tū tradūt. q
philistei fecerunt eū dormire cū mlribz
suis robustis. ut ex eo robustā sobolē susci
perent. Pcedente vō tpe cū capilli ei renasci
cepissent. et cū adesset publica solēpnitas
in gressi sūt pncipes philistinoz. ut imolarent
magnifice deo suo dagon. q2 tradiderat
inimicū ī manus eoz. Cūqz letarent. conuiua
tes. adductus ē sampson. ut an eos lu
deret. et ei illuderēt. Stabat aūt inter duas
colupnas. quibz domus innitebat. et ait
puero regenti se. sine me ut tangā colup
nas. et paululū requiescā. et apphendēs v
tramqz colupnā interitibz ait. Moriat aīa
mea cū philistijm. et concussis colupnis ceci
dit domus sup oms. et mlto plures inte
fecit moriēs. qm viuens. et pierūt p eo
uiuitas ēcit. mi. milia. ul. uisqz sexus q
ludentes expectabant de tecto. et tulit eū
omnis cognatio eius. et sepelierūt eū
in sepulc. pris sui. et iudicauit isrl. xx
annis. Iosephus aūt ceteri iudicū lib. tpa signant
hns annos. et iudices xij pter
sangar et barach. Incidentia. Eo tpe

Ascanius albam condid(it). sed(e)s rex latinor(um).
Palefatus tradit in lib(r)o incredibiliu(m). Vlixe(m)
in terra cyrenor(um) fuisse scillam hospites spo
liare solitam. Syrenes q(uo)q(ue) m(er)etrices fuisse.
q(ue) decipiebant nauigantes. De micha. XVII
Seq(ui)t(ur) histo(ria) de ydolo miche. huic aut(em)
seuentu(m) et aliam de vxore leuite. d(icit)
Iosephus contigisse post morte(m) Iosue. et an(te)
morte(m) othoniel. cu(m) plurimu(m) peccasset cora(m)
d(omi)no isr(ae)l. et tradidisset eos d(omi)n(u)s in man(us) cha
naneor(um). qui abstulerunt inde ascalone(m) et
accaron et multas vrbes in campestrib(us).
et ipos damitas expulsos in montes fuge(re) co(m)
pulerunt. Eo t(em)p(o)re fuit uir de monte effraim
no(m)i(n)e michas. q(ui) suscep(it) a m(at)re sua m(ille) (et) centu(m)
argenteos votiuos et fec(it) ex eis ex mandato
m(at)ris ephot. et teraphim. i. ueste(m) sacerdota
le. et ydola. et separauit eis ediculam in domo
sua. et impleuit manu(m) vni(us) filior(um) suor(um).
et f(ac)t(u)s e(st) ei sacerdos. et inuestiuit eu(m) sacerdo
tio. p(er) aliq(uo)d positu(m) in manu eius. ut impleu(i)t
manu(m) eius. i. s(e)c(un)d(u)m ei obtulit tamq(uam) sacerdoti.
In dieb(us) ill(is) n(on) erat rex in isr(ae)l. s(ed) vnusq(ui)sq(ue)
q(uo)d s(ibi) rectu(m) uidebat(ur). faciebat. Fuit aut(em) a
dolescens bethlehemita. cognat(us) miche et
leuita. s(ed) paup(er) qui uoluit peregrinari. ubi
cu(m)q(ue) s(ibi) comodu(m) repiss(et). Cu(m)q(ue) declinass(et) in
domo miche. cognita eius uita ei(us). constitu(it)
eu(m) s(ibi) sacerdote(m). instituens ei p(er) singulos an
nos x argenteos. et veste(m) duplice(m) et
uictu(m). In dieb(us) ill(is) tribus dan q(ue)rebat s(ibi) XVIII
possessione(m). et miserunt v. viros ut explo
rarent t(er)ra(m) in qua possent habitare. et i(n)
trantes domu(m) miche recognouerunt in diuerso
rio leuite. Cu(m)q(ue) considerasset uestes et
ydola abierunt. et venerunt lachis et in
uenerunt locu(m) et vrbe(m) ing(e)nti opu(lenti)a et ha
bitantes in ea (ab)sq(ue) timore et imbelles re
dieru(n)t ad fr(atr)es suos et dixerunt. Eam(us) et
possideam(us) t(er)ra(m) q(ua)m vidim(us). nulla (er)it labor
et p(ro)pt(er) damite. d(e)c. uiri armati. p(ri)m(o) ma(n)
serunt in cariathiarim iude. q(ui) locus ex
eo t(em)p(o)re dicitus (est) castra dan. alius eode(m)
no(m)i(n)e dictus e(st). de quo dixi(mus) in sampsone.
In eode(m) m(odo) no(m)i(n)e d(i)c(tu)s e(st) v(bi) ieroboam fa
bricauit uitulos. Cu(m)q(ue) transisset inde do
mu(m) miche. p(re)dicti viri intrauerunt q(ui)a
ut tollerent uestes et ydola. Cu(m)q(ue) sacerdos
acclamaret. dixerunt ei. Veni n(obis)cu(m) melius e(st)
tibi ut sis p(at)r(i) in vna t(ri)bu. q(ua)m in domo vni(us)
viri et abiit cu(m) eis. ferens secu(m) omnia. Cu(m)q(ue)
insequeret(ur) eos michas cu(m) om(n)i domo sua.
uidens eos fortiores et minantes morte(m) re
uersus e(st). Illi u(er)o cu(m) m(u)l(ie)rib(us) et p(ar)uul(is) et iumentis
et vniuersa suppellectili sua venerunt ad p(o)p(u)l(u)m
lachis. et p(er)cusserunt eos. et urbe(m) incenderunt
et struxerunt sibi ciuitate(m) n(on) p(ro)cul a libano
et iux(ta) fontes iordanis. c(on)tra maxi(m)am capu(t)
sydonis in regione roob. et uocauerunt ea(m)
dan. q(uae) p(ri)us lachis uocabat(ur). Posueruntq(ue) s(ibi)
in deu(m) ydolu(m) miche toto t(em)p(or)e quo fuit dom(us)
dei in sylo. Ionathan v(er)o filiu(m) gersam filii
moisi et filios eius statuerunt sacerdotes in captiuitatis
tribu dan. us(que) in die(m) ~~natiuitatis eo(rum)~~. Cu(m)q(ue) re sue
plicet historia. In dieb(us) ill(is) n(on) erat rex in isr(ae)l
vi(detur) consentire iosepho. q(ui) d(icit) h(oc) f(a)c(tu)m et q(uod) seq(ui)t(ur)
c(ir)c(a) eadem t(em)p(or)a contigisse. De vxore leuite XIX
Fuit (quidam) leuita habitans in late(re) montis eff(ra)
im. h(abe)ns vxore(m) de bethleem. q(uae) irata vi
ro suo rediit in domu(m) p(at)ris sui in be
thleem. secutus e(st) (eam) vir suus cu(m) p(ue)ro et duob(us)
asinis. (et) reconciliat(us) e(st) ei. Q(ua)rto aut(em) die cu(m)
regredi uellet. retinuit eu(m) socer us(que) in cras
tinu(m). Q(ui)nto die sumpto cibo c(ir)c(a) meridie(m) eg(res)
sus e(st) ducens secu(m) duos asinos onustos et co(n)
cubina(m) s(e)c(un)d(u)m ei(us) q(ua)m d(icit) vxor et ut vi(detur) uelle ~~io~~
~~sephus~~ luna v(er)o infaustu(m) iter arripuit. Cu(m)q(ue)
transiret iux(ta) ieb(us) die declinante noluit ing(re)
di oppidu(m) gentis aliene et transiuit in gabaa
q(uae) e(st) in t(ri)bu beniamin. et nullo eu(m) recipiente se XVIII
debat in platea. et ecce senex rediens de
agro. q(ui) erat de monte effraim et aduena
habitabat in gabaa. introduxit eos in domu(m)
sua(m). et cenantib(us) ill(is) venientes viri ciuitatis
filii belial. dixerunt ad d(omi)n(u)m dom(us) Educ viru(m)
q(ui) ingressus e(st) ad te ut abutam(ur) eo. Tu(m) ~~io~~
~~sephus~~ (dicit) n(on) venisse p(ro) eo. s(ed) ut raperent vxo
re(m) eius. Cu(m) aut(em) optulisset senex eis filia(m)
virgine(m) et vxore(m) viri p(ro) uiro seducere ut
vxore(m) viri Q(ua)m cu(m) tota nocte abusi e(ss)ent
dimiserunt ea(m) mane. Q(uae) rediens ad hospi(tiu)m
expirauit an(te) ianua(m). et f(a)c(tu)s vir e(ius) cadau(er)
uer in asino rediit in domu(m) sua(m) et concidens
ea(m) in (duodecim) partes. misit in om(ne)s t(er)minos isr(ae)l et
conclamabat singuli sup(er) h(oc). f(a)c(tu)m e(st) in isr(ae)l. XX
ex q(u)o ascenderunt p(at)res n(ost)ri de egipto. Et cong(re)ga
sunt om(ne)s q(ua)si vir vn(us) in masphat. cccc. pug(na)
tor(um). et dixerunt. Nullo redibit quisp(ia)m in domu(m)
sua(m) donec ulciscam(ur) in gabaa. et elegerunt viros
x q(ui) pararent cibaria. et miserunt ad omnem
tribu(m) beniamin. dicentes. Tradite n(obis) om(ne)s

flagiciosos de gabaa ut morirentur. qui nolue
runt immo dederunt eis in auxilium de beniamin
xxv milia. Erant autem in gabaa dcc. viri
ita sinistra ut dextra preliantes et sic fundis
lapides ad certum iacientes ut capillum quoque possent
percutere. Et ascendens exercitus israel in Sylo
consuluit dominum. Quis ascendet princeps contra filios
beniamin. Et respondit dominus Judas. Hic forte videtur
esse secundum iosephum de tempore huius cladis [illegible] in ex

Id est ad decetos

pugnaverunt gabaa. Et secundo die egressi filii be
niamin de gabaa. prostraverunt de israel xviii
milia. Sequenti vero die [illegible] id est tercio die insidi
as deuicti ceciderunt. Et incenderunt urbem fi
lii israel. occidentes viros et mulieres et parvulos.
Idipsum facientes aliis civitatibus in beniamin de
omni vero beniamin soli dc. remanserunt qui fu
gerunt in petra remmon. Et planxerunt planctu
magno. Juramento insuper iuraverunt filii israel in

V xxi°

masphat. quod nullus eorum filias daret suas uxores
filiis beniamin. Tandem penitentes de deletione
tribus unius reversi sunt quod de filiis israel non ascen
derant cum eis nec iuraverant et inventi sunt viri ia
bis galaad non interfuisse certamini. Et percusserunt
eos a viro usque ad mulierem solis cccc virginibus re
servatis et adductis. Sexcentis viris de petra re
mon reddiderunt eis sortem beniamin. Et cccc
illas virgines dederunt eis in uxores. Et consilio
inito de ducendis uxoribus cc qui remanserant. dix
erunt eis. Ecce sollempnitas domini in Sylo est. Et ascen
dent filie israel. ducentes choros et vos latentes
in vineis exite et rapite singuli singulas ux
ores et factum est ita. Et restituta est tribus beniamin.
In diebus illis non erat rex in israel sed unusquisque quod ei
rectum videbatur faciebat. Eadem est clausula que
et supra. Ideo forte videtur quod eodem tempore utrumque fieri
fuit. Incipit historia Ruth.

Post sampsonem iudicavit israel heli
sacerdos qui dignitati officio agnominatus

Quintus vero [illegible] iudex fuit sacerdos

est. translato sacerdotio a filiis eleazar
Et phinees de filiis ithamar accepit
sacerdotium. In diebus illis facta est fames in terra
et surrexit abimelech de bethleem effrate cum
uxore sua noemi et duobus filiis suis maa
lon et chelion. Et ingressus est regionem moa
bitide ut pasceret ibi. Quo mortuo filii eius
duxerunt uxores moabitidas orpham et Ruth.
Tamen iosephus dicit quod pater filiis suis accepit uxores
et manserunt ibi x annis. Et mortui sunt ambo sine
liberis. Noemi vero vidua et orbata filiis surrexit
ut iret in patriam. Audierat enim quod dominus de
derat populo suo escas. Et comitabantur eam nurus
sue. Que ait ad eas. Redite filie mee

in domum matris vestre. Non enim ultra potestis sperare
re viros ex utero meo. Nota quod apud moabi
tas lex habebatur de semine suscitando. Et osculata
est orpham et reversa est. Ruth non separabatur ab ea.
Cui noemi. Audi filia. Non est deus tuus sicut deus
gentium. Nec populus noster sicut populus tuus ritu gentium vivit. Ex
pedit ergo ut redeas ad populum tuum. Et ad deos
tuos. Et ait Ruth. Populus tuus populus meus deus
tuus deus meus. Profecte sunt simul et venerunt
in bethleem que prius dicebatur effrata. Ab uxore
caleph. Hec fuit maria soror moysi secundum quosdam
translata est de heremo que postquam pausata est secundum
agnominata est effrata. id est furorem vidit. id est iram
dei expertam agnovit. vel mater speculum quod
plaga eius omnibus posita est in exemplum. Josephus tamen dicit
quod caleph suscepit de effrata. Vel virum ma
rie. id est vir aut beseleel secundum tunc primo per incre
dibilem ubertatem sibi reddita cepit nomen
bethleem quod est domus panis. Percrebruit fama
in bethleem et dicebant. Hec est illa noemi. Quibus
illa. Ne vocetis me noemi id est pulchram sed vo
cate me mara quod est amara. Egressa sum ple
na sed vacuam reduxit me dominus et amaritudi
ne plenam. Et tunc primo ordea metebantur. Erat
autem ibi vir potens et opulentus booz consanguineus
elimelech. Intravit itaque ruth agros illius
de voluntate noemi et colligebat spicas post
metentes. Accidit autem ut booz egrederetur in
agrum. Et ait messoribus. Dominus vobiscum. Et ait
quesivit cuius esset hec puella. Et dixerunt. Hec est mo
abitis illa que venit cum noemi. Et ait booz
ad eam. Filia ne vadas in agrum alterius [illegible]
puerorum molestus est tibi. Si sitis vade ad sar
cinulas et bibe. Hora vescendi veni huc et
comede et intinge buccellam in aceto.
Reddat tibi deus israel mercedem quem confugisti
sub alas eius. Puerisque suis dixit. Proicite de [illegible]

Collige manipul[illegible]

manipulis vestris de industria ut absque rubore
colligat. Cumque comedisset ruth ad latus messorum colle
git polentam quam iosephus alphitam vocat et con
servabat eam socrui. In vespera quod collegerat vir
ga excuciens invenit ordei quasi ephi id est
modios tres. Cumque redisset ad socrum indica
vit ei quod sibi fecerat booz. Et ait noemi. Propin
quus noster hic vir benedictus sit a domino. Idipsum fecit ruth
sequentibus diebus usque ad aree ventilationem.
Mos erat in israel quod in ventilatione domini aree
cum suis convivium parabat pueris suis et messo
ribus suis et dormiebat in area. Et a [illegible]
tempore illo abstinebat ab amplexibus. Idipsum
fiebat in tonsione ovium. Sicut post vindemias
fieret non legitur. Et ait noemi ad ruth. Lavare

polenta est [illegible] farina subtilissima redacta
in exiguis novellis [illegible]
farina panis delicatus fit quod alphita dicitur

Primus liber Regum

filia et ungere et induere cultioribus vestibus et
in aream ascende cum aliis, non te videat ho
mo donec inebriatus fuerit. Cumque obdormierit
proicies te ad partem pedum eius et ibi iacebis.
Et fecit omnia que socrus imperaverat. Et ecce media
nocte evigilans homo expavit et dixit: Quis es?
Et illa: Ego sum ancilla tua. Expande palliu(m)
tuum super me quia propinquus es mihi. Cumque indicas-
set ei booz in talibus derogationibus [i. sollicitudinibus] existima-
te esse servandam addidit: Alius propinquior me
est. Si te voluerit iure propinquitatis bene res
acta est. Alioquin ego te suscipiam. Vivit dominus.
Surrexit itaque booz de loco ubi iacuerat. Ut
agnitionem manipulorum antequam homines mu-
tuo se cognoscerent. Et impleuit palliolum illius
ordeo quasi vi modiis. Et rediens ruth ad so-
crum omnia indicavit ei que dixerat ei booz.
Ascendit ergo booz ad portam et sedit cum iudicibus
et voluit x de senioribus civitatis et advo-
cavit illum propinquiorem. De quo dixerat. ait ad
eum: Partem agri patris nostri elimelech vendere
disposuit noemi. Nos duo soli propinqui sumus
sed tu propinquior es. eme eam si placet. At ille ego
emam. Cui booz:
Ergo non ex media
parte [oportet] te legum
te habere mediatam.
hereditatis est et ea quoque
relicta maalon
ut suscites semen
propinqui. At ille ait

Secundum pelusiensem dicit iosephus quod in diebus
elimelech sol stetit ad
tredecim successores legis.
Sed quia non timuerunt deum tanta
fames invaluit ut potior
in ebron iuda terra famis esset
tandem fugerit exul penitus
cum uxore et liberis.

Cedo a iure propinquitatis. Tu utere privilegio
meo. Et ait booz: Tolle calciamentum [tuum] ut fir-
ma sit concessio. Solvit ergo booz itaque testifi-
catis senioribus. iuxta morem ut calciamentum
eius solveret. Secundum legem et in faciem eius spueret.
Iosephus vero ait: Cuius non sum dignus corrigiam calciamenti sol-
vere. Ex hiis ergo comicie quod secundum diversos casus quia
ipse repudiatus solvebat et calciamentum. quia
vero mulier solvebat ei. quia vir que suscipiebat
secundum quotiens non fieret. Iob hoc repudii contra legem
domus eius dicebatur domus discalciati. Et ait
booz astantibus: Huius rei testes estis. Qui dix-
erunt: Testes sumus. Faciat dominus hanc mulierem
sicut rachel et lyam que edificaverunt do-
mum israel. Accepit itaque booz ruth in uxorem
et post annum natus est ei filius. Quem posuit noemi
in sinu suo nutricis et geruli fungens officio
et dixerunt adeam vicine congratulantes: Ecce hic
qui nutriat senectutem tuam et filiat est plus quam
vii filii. Quem hoc vocavit nomen eius obeth quod hebraice
interpretatur serviens. Hic est pater ysai patris david.

Finis capitulorum Iosue et Iudicum. Sequitur
capitulum libri regum. ewangeliorum.

Liber regum in iiii voluminibus distinguitur
apud nos. Secundum hebreos autem in duos et dicitur
primum samuel a nomine auctoris. Secundum vocatur
malachim id est regum a materia. Quidam autem
vocant malachot quod sonat regnorum. Sed melius le-
gitur. Non enim in eo de uno regno iudeorum tantum et de
regibus eius licet in duo divisum fuit. Dicitur etiam
b[ible] cronice liber iste. sub singulis regibus que con-
pactus est in unum a ieremia. quod ex inde patet.
quia idem est finis huius libri et ieremie. Ad con-
mendationem autem samuel premittitur, unde a patre
eius in hunc modum. De parentibus samuel

Fuit vir unus de ramatha sophim de mon-
te effraim et nomen eius helcana
effrateus. Vir non pro hoc non pro sexu.
sed pro vigore virtutum. Unus non pro uno
sed pro singularitate religionis pre aliis. Dicitur autem
civitas eius ramatham que in evangelio arimathia
dicitur. A iosepho dicitur ramath quia in excelso sita
erat. Sophim vero speculatorum id est prophetarum locus
id est speculatio interpretatur. Ubi erat cultus eius. Et si diceret
de ramatham speculationis. quia ex eo omnes civitates
regionis longe videri poterat. Ramatham
sonat duo excelsa. quasi dicit de ambobus excelsis fuit
helchana. scilicet regali et sacerdotali sic tradunt hebrei
alii distinguunt de ramatha in sophim. Sophim
speculatorum id est locus prophetarum. Iste est effraim non montis vel civitatis
sed regionis. Unde in sequentibus: Ubi agitur de xii prefectis
regionum que ministrabant salomoni per singulos
menses. Primus bethar prefectus montis effraim. Fuit
autem helchana levita nonus decimus a levi descen-
dens ab eo per chaat et ysuar et chore unde patet
quod samuel non fuit aaronita et dicitur effrateus id est
bethleemita. Fuit enim secundum matrem de ebron iuda.
Unde postea posuit samuel unum de filiis suis
iudicem in bethleem tamquam inter contribules. Et no-
ta quod quidam ea nomina distinguunt sic. Effrateus di-
citur ab effraim [duo] prophetis. Ephrateus ab ephrata
per ph. Eufrateus ab eufrate quod est frugifer per prologo
et est ut dicunt communiter iudei ad eufraten.

Habuit autem helcana. De ortu anne in sylo
duas uxores. nomen uni anna et nomen secunde fene-
na. Et cum debuit dicere alius de uxoribus duabus
dixit. sede in uxores quia licet pares essent in uxoris
nomine. tamen non similiter erat in amore viri. Erat autem
anna pulchra sed sterilis. Fenenna vero fecunda et
ascendebat vir ille tribus statutis diebus secundum legem moyse
in sylo ad adorandum. Erat autem in sylo duo
filii heli ofni et phinees sacerdotes. Cumque im-
molasset elchana. dedit fenenne et filiis
et filiabus partes. Anne autem dedit unam partem.
eius

In prologo de ... compactus ab ezechia.

tristis. Quida putat deim ee h' de uestibz no
uis quas distbuebat uxoribz t liberis in die
festo. s3 mg putadu dem ee. de ptibz sacficioz
q contingebat offntes. qs tagm scas leuite
cetis distbuebat. Hebreus pmo mg vi sonare
dedit anne missione vna. duplice. q vna
pte equipollebat. duabz. Porro anna tristis
erat p sterilitate. t n sumebat cibu t egssa
e ad fores thabnacli ut oraret. Hely sedente
an postes. ut qretes osiliu patu eu iuenis
ret. t flens anxt uotu uouit dno. Dne deus
exercituu si dederis m seyu virile dabo e eu
nazareu omibz diebz uite sue. t attendes hely
motu labioz uocecz n audies estimas temu
lenta ait. dixe pelisse vinu q mades. C
rnt sequent dne. s3 mlr infelix e9 su. usq
ad huc ora p ancilla tua. t intelliges hely ster
lem ait. det e dns deus petitom tua. hebus
h3 dabit. vn mlr ex pmissioe sacdotali se
cura abijt. vultus q3 illius n sut ampli i di
uersa mutati. i. aium9 ei9 n e demceps distrac
tus. i uarietates dubitatois. Porro samuel

Et fem e ut peret filu t uouit no ei9
samuel. i. postulat9 dei. qz a deo postulatu
acceperat. nc ascendt mlr cu viro in sylo don ab
lactaret filiu. t eu ablactatu duxit in sylo. cu
uitulis trib3 t trib3 modijs farine. t t anfora
vini. q e mesura tu modioz. nc attulit simu
la t vinu ad libandu tm. cuq3 in libaminibz vi
tulor pauciora sufficient. pptr eu n n vnu vi
tulu optulisse intelligendu e. q residuu dedt
domui sacdotu. Porro miru vi ee puu bi
mu. q uouit ablactatu adductu ee ad mi
stradu in thabnaclo. pptea quida dicut tres
ee ablactatoes. pma e a lacte mamille. q ft
iij anos. sc a lacte infancie. q ft viij vl x. alact
te puritie. q fit xx. t sic amouet puer a nu
trice t pedagogo. t a timore. Prout g. qda
eu adductu post s3a ablactatoz ad i buedu
trs. vn inseptibz legs. q p singlos anos mit
tebat ei mr tunica pua. Alij dicut q pa taut
ablactatoz. q ia ydonea ad ministrandu. vn stati
se. puer au erat mist9 in cospcu dni. Cuq3 ob
tulisse puz hely. ait ana. Viuit aia tua dne
E. su mlr infelix p quo orasti. t ecce fili9 q
dedt m dns. Pen9 erat iusiurandi p osfirmatoz
q d. p aiam tua dne. Quida tn qnz p execra
tom dici putat ut. i innuit aia tua vexe si no
ui eu. t orauit ana dix. t dixt. Exultauit cor
meu t. Cantica tn pphe e n oro. t gemet ea h'.
cantica. pra e gru acto p bnficijs o pstitis.
s e tuetto in suplos occasione fenene ut i
solite multiplicare loq. 30 pphat de regno t.

ut i dns iudicabit fi e. Qd au in cantico leg
donec sterit pepit plu. t q mlr. he. fi. mr. e
hebreus h3 p plimos. vn t p in fmatta (?) e9
e. t tradit. q singul anne filijs nascetibz
singuli fenene fili moriebant. i v. filijs ane
duos filios samuel conuat ut sint vij de
dne helcana t domu sua t ministrabat samu
el an hely. t d io anno xij et plene pphe

Porro filij hely. tasse de filijs hely
nescietes dum pte sacerdotale de sac
ficijs anqm adoleret adipe tollebat ab offe
rentibz cruda ut lauici9 e paret t mitebat
puer sacdotis fuscinula in olla t q q leua
bat fuscinula erat sacdotis q n erat porro
s3 rapina. Samuel au ministrabat facie
ephot lineo n sacdotali s3 pplico. t tunica
pua afferebat ei mr singul anis t uisitabit
ana dns. t hut tres filias t duas filias.
Hely au erat senex ualde. t audiuit pcta
puoz. q dormiebat cu mlribz excubatibz
an tabnaclm t eas q venerat ad purificat
du polluebat. Quida tn uolut q n miscebat
mlribz s3 pecunia corrupti concedebat mlribz
licenciam commiscendi uiris suis infra dies pu
rificatois. Venit t pr dixe eis. i. sfredi facitis
pp'li dei. t tepide arguebat eos. Ve au vir
dei. i. angls s hebreos. ad hely t ait adeu
loqes locut9 su. ut dom9 pris tui ministraret
in etnu. Absit h' a me. s3 honates me glo
rificabo. t cotepnites abiciam. Ecce pcida bra
chiu dom9 pris tui i. aufera sacerdociu de
manu tua. p quo debeba ei annus dext.
t uidebis emulu tuu in teplo. q fem e in diebz
salomois. au sadoch. qui fuit de eleazar. ffc
e sacerdos. abiecto abiatar. q fuit d ithamar
Quida tn autumat sacdocu tnslatu esse
ad samuele. q n fuit aaronita. qz nc legi
samuele fuisse sacdote. nc aaronitas ama
tos a sacerdocio. usq ad tpa machabeoz q
au add' uir dei. marg. Hebri autumat hic
ps dom9 tue morietur. i. uix fuisse phmees
pletu e pximo. qn occi. i hely. ee puit
buerut filij ei9 i bello. ul t h dicit fuisse hely
qn saul sacdotes nobe c an tpe samuel s
fecit t in sig futu. ob hoze samuel
uitatis pdixit ei una die filios ei9 morituros.
porro in diebz ill eat pmo dni pcsus i. rar
Factu e aut. de uocatoe samuel. Anno
t hely iacebat in loco suo. t oculi e9 cali
gauerant t n poterat uide lucna. anqm ex
tingweret. q miru vi. sio e eni qo adeo
so potat uide. qn lucna acndda eat ne ex
tinguet.

ij n

tenuities. quia clarius uideat lucernam ardentem quam
extinctam. propterea cum caecitates oculi clarius uideat ad lucernam quam ad diem. Quidam sic distinguunt. Non poterat uidere lucernam dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat. Sed hunc sensum videtur contrariare hebreus qui distinguit. i. sic poterat uidere et subiungit lucerna domini nondum
extinguebatur. et sic patet sequentia. Samuel autem dormiebat in templo domini. i. in thalamo iuxta tabernaculum
ubi solus cum hely sacerdote dormiebat. Cumque
uocasset eum dominus. cucurrit ad hely dicens. Vocasti
me. qui dixit. non uocaui te. sed tu es intitus. et ait hely.
Non uocaui te. Reuertere et dormi. Et fecit ita.
et ait. dormi fili. Nondum enim samuel sciebat
dominum. i. non habebat consuetudinem audiendi dominum.
Cumque uocasset eum tercio. iterum abiit ad hely. et intellexit heli
quod uocasset eum dominus et ait. Si deinceps uocauerit
te dominus dices. Loquere domine quia audit seruus
tuus. Cumque uocasset eum dominus dormientem. dixit loquere domine. Et ostendit ei ea quae comminatus est in
domum hely. quam prius fecerat per uirum dei. Non tamen
putandum est irritam factam esse promissionem. quam
fecerat dominus aaron. de sacerdocio sempiterno
promissionibus enim huiusmodi. semper addenda est condicio
quam posita ut in. Si custodierint filii tui testamentum meum etc. Dicit Josephus illum. xii. annorum samuelem
ter uocasse. ut prefiguraret tres ipsius futuras
dignitates. fuit enim propheta. quod ab hoc uocatione
dicitur eum hausisse. fuit et iudex. obtulit quasi sacerdos.
Et eo quod puerulus esset ietaboth nepos hely. Mane
adiurauit heli samuelem. ut indicaret
ei omnem sermonem domini. et indicauit ei omnia.
Et ait hely. Dominus est. Quod bonum est in oculis suis
faciat. Creuit autem samuel. Et cognouit universus israel quod fidelis samuel propheta esset domini.
Et consuluit eum omnis populus. xii. annorum domini. Precepit ut dominus ut abirent diuinos et ariolos
et huiusmodi. et suscitaret a fratribus suis. uerbum domini.

iiii Et factum est De morte heli et filiorum eius in tempore
conuenerunt philistei ad pugnam. archem
in mesphet. quod dicitur locus pertinens ad iezrael
quam uocat josephus ciuitatem amphcolemtis
israel egressus est. in plurimi iuxta lapidem adiutorii. quod prelempsim postea dictum patebit. et uictus est israel. Et ceciderunt de eo. quasi .iiii. milia
virorum. Et seniores dixerunt. Afferamus de silo
archam domini sedentis super cherubin. Dicta quia arca
domini. i. appellabat. Et tulerunt archam. et uenerunt
cum ea duo filii hely. Ofni et finees. qui fungebantur
officio patris sui. et acceperant mandatum ab hely.
ne rediret ad eum sine archa. Et timuerunt
.i. apparentis super cherubin duobus id est dan
est. sicut in psalmo Qui sedes super cherubin

philistiim. et acrius pugnauerunt. Fugitque israel.
et cesa sunt ex eo. xxx. milia peditum. et archa
domini capta est in sylo. et duo filii hely mortui sunt.
Cucurrit autem puer beniamita. ex acie et indicauit
in sylo quod factum fuerat. Hely autem sedebat contra
uiam. quae ducit ad castra. spectans. i. auscultans.
Iam enim cecus erat. ut tradunt hebrei. et non cecutiens. Qui audita strage populi. et morte filiorum
quieuit. Cum audiuit captam archam cecidit retrorsum et fractis ceruicibus exspirauit. Nurus
autem eius uxor finees. pregnans erat. et pre dolore
menstruauit se. et peperit filium. vii. mensium. ut dicit
josephus. et uocauit eum ietaboth. i. inglorium dicens. Translata est gloria dei de israel. Porro heli iudicauit israel
xl. annis. cui concordat josephus. lxx. uero in palup. dicunt. xx. Potest tamen dici quod post sampsonem. xx. annis fluxerunt sine iudice quibus congregati sunt anni
quibus iudicauit samuel et xx. anni heli.
merito sui. sed uerius anni samuelis et annis saulis
asscribuntur. Sane potuit fieri. ut heli factus iudex.
transtulerit sacerdocium de domo eleazar. Eleazar quidem successit finees. cui successit abiezer
et translatum est sacerdocium. In diebus heli fuit rex
latinus siluius. Postumus filius enee latinus
et quo deinceps silui reges latini dicti
sunt. Hic ascanius heredem reliquit. adhuc puulo
suo filio iulio a quo iuliorum familia originem duxit.
nomen filii hectoris filii ilium receperunt
expulsis posteris nestoris. De remissione
arche. Tulerunt philistiim archam domini in azotum.

Posuerunt et statuerunt eam iuxta dagon quasi
tropheum. Et surgentes diluculo inuenerunt dagon prostratum in terra ante archam. et quasi adorantem ut dicit josephus. Et restituerunt eum in locum suum. Rursusque mane sequenti inuenerunt
eum prostratum. caput uero et manus eius abscise a trunco iacebant super limen. Ob hoc nullus ingrediens
templum in azoto calcat super limen usque in hodiernum
diem. Et agrauata est manus domini super azotios. Percussit eos in secretiori parte natium. et computrescebat prominentes eorum extales. Dicit josephus dicit factum
ex crudeli passione dissenterie ita ut putrefacta egereret intestina. Et mures surgentes de
agris corrodebant extales eorum. Et satrapis consentientibus dixerunt. ad eos. Quid faciemus de archa domini.
Qui dixerunt. Circumducatur. Circumducentibus autem eam dominus
percutiebat omnes in posterioribus. Et fecerunt sibi
sedes pelliceas. Et conuenientes principes v. urbium. tractabant quod facturi essent. Et erat quasi dicerent.
causam passionum factam per archam. Alii per casum. alii
per corruptionem aeris et fructuum terre dixerunt

Marginal notes: popacabat; falsi; heli; qui agregatis annis quibus iudicauit heli; claudia tu dicas; xx annos; abiezer; pideera; Tulerunt philistei archam domini in azotum; id est talpe; vi°

autem sacerdotes et divini. Cur aggravatis cor vestrum
sicut pharao et egiptus. Remittite archam sed
non vacuam. Reponite in capsella iuxta archam do-
anuso na v. anos aureos et v. mures aureos pro numero
civitatum que percusse sunt. Josephus tamen dicit v. simula-
cra hominum aurea. Et ponetis archam super plaustrum
novum cui iungetis duas vaccas fetas. quibus non
est impositum iugum. et vitulos earum domi reclu-
detis. Et si quidem per viam ascendunt contra bethsames.
ipse fecit nobis hoc malum. alioquin casu factum est. Et ibant
vacce mugientes in directum non declinantes ad
dexteram neque ad sinistram per viam que ducit bethsa-
mes. et hec est una sacerdotalium civitatum in tribu
beniamin. Est alia bethsames in tribu neptalim.
Porro bethsamite metebant triticum. Et venit
plaustrum in agrum Josue bethsamitis et stetit
ibi et posuerunt archam super lapidem grandem. quem
putant hebrei fuisse aram edificatam ab abraham.
et capsellam que erat iuxta eam. Et conciderunt levite
ligna plaustri. et vaccas posuerunt super ea holo-
caustum domino. Viri autem bethsamite obtulerunt
holocausta et victimas in die illa. Asserunt
quidam. v. tantum civitates esse philistiim. et eo
tantum misisse v. anos aureos et v. mures. sed in
sceptibus [?] stelech [?] le. civitas philisteorum. Verum
melius videtur per dictum ysidori. v. tantum fuisse metropoles
et quamque obtulisse anum aureum et murem. alie so-
lum mures obtulerunt usque ad abel magnum
super quem posuerunt archam domini. Et videtur hec littera sonare
quod abel sit nomen lapidis. super quem fuit posita ar-
cha. Alii asserunt civitatem que tunc bethsames
dicebatur. que postea dicebatur magnum abel quasi magnus
luctus. propter luctum bethsamitarum qui secutus est. Et ad-
ditum est magnum ad differentiam alterius abel. que in septi-
bus abela dicitur. unde sapiens mulier clamavit ad ioab.
interrogantes qui interrogent abelam. Et tunc littera sic quod posuerunt
archam. in magno [?] et percussit autem de bethsamitis
hos viri et l. plebis eo quod vidissent archam nu-
l. milia dam. Credunt autem illi hoc deposuisse archam cum
non essent sacerdotes. Si queratur quare non sunt mortui
philistei. qui viderunt archam per dies. quia non pecca-
verunt videndo. quibus prohibitum non erat videre.
vii Cives autem bethsamite miserunt ad viros ca-
riathiarim. ut reducerent ad se archam. Qui re-
duxerunt eam et intulerunt eam in domum amina-
dab. viri iusti. et eleazar filium eius sacerdotem
instituerunt in custodiam arche. et fuit ibi xx annis
usque ad octavum annum regni saulis. quo tempore tulit
eam in castra. Pascebat autem apud philisteos vi-
mibus [?] et tunc quievit omnis israel post dominum. Ad
orationem samuelis vicit israel philistiim.

Omnes civitates et villule philisteorum obtulerunt mures omnis
magne civitates. usque ad abel. que est atas [?] vicorum.

Quod attendens samuel. et videns eorum fiduciam
in domino ait. ascendamus in
masphat ut orem pro vobis.
Cumque ascendissent in masphat
effuderunt aquam coram domino
in qua maledicta congesta
erant. quia si bibebat ydolatra

de cariathiarim vero transtulit postea archam
samuel in masphat
postea ipse et saul in nobe.
de nobe in gabaa
postea david in domum
obeth postea in syon.
postea salomon in templum.

labia eius herebant forte in signum federis.
sicut fecit Josue. Et iudicavit eos samuel ibi. id est
docuit eos iudicia dei. Quidam tamen asserunt
samuelem quoddam ydolum redegisse in pulverem
et mixtum dedisse populo ad bibendum. et in barbis
eorum iudicasse reos ydolatrie et non reos sicut
quondam fecit moises. Et audierunt philistiim congre-
gatum esse israel in termine in masphat. et armati
ascenderunt adversus eos. et timens israel dixit ad
samuelem. Clama pro nobis ad dominum et obtulit sa-
muel lactentem agnum in holocaustum. Et dum cla-
maret samuel ad dominum. iniciata est pluvia et intonu-
it dominus fragore magno super philisteos et mota
est terra. et per loca patebat hiatus et philistei
in fugam versi. a filiis israel cesi sunt. qui persecuti
sunt eos usque ad terminos terre sue. Tulitque sa-
muel lapidem et posuit eum in terminis. et vocavit
nomen loci illius lapis adiutorii. Nec apposuerunt ultra
philistiim ut intrarent terminos israel donec viveret
samuel. Iudicabat itaque samuel populum in bethel
et galgala et masphat. circuiens per singulos an-
nos. et revertebatur in ramatha. sed et ibi iudicabat
israelem. Tres ille civitates famose erant propter
soporem iacob bethel. et galgala propter circumcisio-
nem factam. et masphat propter frequentiam Josue. Et as-
cendebat samuel ad eos vicissim in tribus sollempnitatibus
ebdomadarum et iudicabat ibi populum. aliis die-
bus ascendebat ad eum populus in ramatha ad iudicandum. Cum israel pe-
viii Factum est autem cum senuisset samuel. teret regem
posuit filios suos ioel et abyam alterum in
bethel alterum in bersabee ut in sedentes iudi-
caret populum. Qui declinaverunt post avariciam
et perverterunt iudicium. Quod non ferens populus dixit
ad samuelem. Da nobis regem. ut iudicet nos
sicut cetere gentes habent. Quod graviter tulit samu-
el. pro insita ei iusticia et contra odium regis. Cumque
consuluisset dominum ait ei dominus. Audi vocem popu-
li. Non te tamen abiecerunt sed me ne regnem super
eos. Verumtamen predic eis ius regis super eos. Et
ait samuel ad populum. Hoc erit ius regis. Filios
vestros faciet suos equites et precursores ara-
tores et fabros armorum. filias vestras faciet
unguentarias et focarias et panificas. servos

et ancillas vestras et iumenta ponet in opere suo.
Oppressos gravabit servis suis. et vos eritis ei servi.
Et ait populus. Non audiemus te. sed erit rex nobis
et pugnabit ante nos. Et ait Samuel. Ite ad
civitates vestras quas nos evocabo. cum cognovero a
domino quis daturus sit ipse vobis regem. De unctione
Erat vir de beniamin Saulis et electione eius. X
nomine Cis. de stirpe Gemini. cui erat
filius Saul. et non erat vir melior illo in Israel.
Cumque perissent asine Cis dixit ad filium Tolle
doech scilicet unum de pueris et quere asinas. Cumque
transissent per montem Effraim et terram Salisa et terram Salim
terram Beniamin et non invenissent et venissent
in terram Suph qui fuit patria Samuelis. ait
Saul ad puerum. Revertamur. ne pater meus sollicitus
sit pro nobis. Cui puer. Est vir dei in civitate hac.
qui absque ambiguitate loquitur. Eamus ad eum. si
forte indicet nobis de via nostra. Et ait Saul. Quid
feremus ad eum. Panis defecit in sitarciis meis
et sportula non habemus id est argentum in sportula. Erat
bat ut ait Iosephus putans prophetam accepturum
munera. tamen non Saul legitur obtulisse nec ille ac-
cepisse. Cui puer. Habeo in manu mea quartam
partem stateris argenti. Et ascenderunt in Ramatha
in qua erat vir dei. et dixerunt puellis egredien-
tibus ad aquam. Numquid est hic videns. Que dixerunt
Est. hodie sacrificaturus homo in excelso. Cumque abla-
tet in urbis medio. apparuit ei Samuel cui
pridie dixerat dominus. Cras hac hora mittam ad
te virum de Beniamin quem unges super populum meum.
Cumque aspexisset Samuel Saulem dixit ei dominus. Ecce
vir quem dixeram tibi. Et ait Samuel ad Saul. Ego sum videns. Ascen-
de ut comedas mecum. cras dimittam te et
que sunt in corde tuo indicabo tibi. et de asinabus non sis
sollicitus quia invente sunt. Possibile videtur Saul habuisse
sollicitudinem in corde preter asinas non hoc estimasset
propheta. Tradunt autem Hebrei Saulem se vidisse per
sompnium collocatum in vertice palme quod est signum
regnaturi. et inde sollicitus erat. et ob hoc
dixit ei Samuel. Cuius erunt optima quecumque in Israel.
Nonne tibi. Et ascenderunt in excelso. ante templum
non licebat sacrificare in excelsis. Cumque recu-
berent in triclinio dedit ei Samuel locum in ca-
pite virorum qui fuerant invitati. et posuit
ante eum armum quod pertinet regale. quod de industria
servaverat ei. Cumque mane surrexisset et e-
gressi essent civitatem. dixit Samuel. Antecedat
nos puer. et tu subsiste ut indicem tibi verbum domini.
Tulit autem Samuel lenticulam olei quod est vas fic-
tile quadrangulum. lentis formam in latere. et effudit
super caput eius et osculatus est eum. et ait. Unxit
te in principem deus super hereditatem suam et hoc est signum.
Cum recesseris a me invenies duos viros iuxta

sepulcrum Rachel qui dicent tibi. Invente sunt asine. Cumque
veneris ad quercum Thabor. et est Thabor nomen hominis
non montis. invenient te tres viri. unus portans tres
hedos et alius tres tortas panis. et alius lagenam
vini. et accipies de manu eorum duos panes.
Post hoc venies ad locum qui dicitur statio Philistinorum
eo quod quandoque ibi Philistei castra metati sunt. et
habebis obviam cuneum prophetarum descendentium de colle
domini. psallentium in instrumentis et prophetantium. et intrabit
in te spiritus domini et prophetabis cum eis. Et nota quod Samuel
instituit primus conventus religiosorum. vigiles
psallentium domino. et dicebantur conventus eorum cuneus.
quasi coneus et dicebantur prophete id est vigiles deum lau-
dare. et forte quia aliqui ex eis prophetabant. Et ad-
didit Samuel. Cum videris hec signa. scias quod dominus
tecum est. et descendes ante me in Galgala. quia ibi
conveniemus cum opus erit. Ego quippe descendam ad
te ut offeras oblationem vii diebus. In consecratione
enim non sacerdotis et regis tot diebus fiebat ob-
latio secundum quosdam. Et addidit. Expectabis donec ve-
niam ad te et ostendam tibi quid facias. Tamen quidam vii diebus
referunt ad expectationem ut sit sensus vii diebus
expectabis donec veniam quod postea explicabit.
Cumque venisset Saul ad cuneum prophetarum prophetavit
cum eis. Aiunt Hebrei ipsum prophetasse de Gog et
Magog. et de premiis iustorum et penis malorum.
Et admirantes qui noverant eum dixerunt. Numquid est
Saul inter prophetas. et eis pater eius. quasi dicerent cum non sit de
genere prophetarum. Alia littera habet et quis pater eius sub eodem
sensu. vel ita. Et quis pater eorum. quasi dicat. Solus
deus pater prophetarum est. et spiritus ubi vult spirat. non tamen
in filios prophetarum. et tunc versum est in proverbium. Numquid et
Saul inter prophetas. Quod forte de solo Saule dice-
batur vel de quocumque repente sublimato. Et ivit Saul ad
Abner patruum suum. Qui cum quesisset de verbis
Samuelis. de verbo regni tacuit. cetera indicavit.
Vocavit autem Samuel populum in Masphat et ait. State
coram domino. et faciemus sortes per familias et tribus
et domos et capita. Et invenit sors tribum Beniamin.
et descendit usque ad Saul filium Cis. et credunt Samu-
el temperasse sortes. Quesierunt eum et non invenerunt. Sciens autem
Saul quod quereretur latuit. quia noluit suscipere principa-
tum. Quem inventum statuerunt in medio populi. Fuit
altior universo ab humero et sursum. Et ait Samu-
el. Ecce quem elegit dominus. non est ei similis in omni populo.
Et exclamavit populus. Vivat rex. Et scripsit Samu-
el legem regni. et legit universa audiente populo
et rege et reposuit librum in tabernaculo quod erat in
Silo adhuc cum altari. Et redierunt ad propria. Et
Saul abiit in domum suam in Gabaa. Quidam vero de-
spexerunt eum et Saul dissimulabat. De natis
Factum est autem quasi post mensem Naas et secunda unctione Saulis. XI
post mensem Naas Amonites obsedit.

iabes galaad. Cumque petissent abea obsessi fedus
iit. In hac feriam vobiscum fedus ut eruam vobis
omnibus oculos dextros. eis enim quos bello ca-
piebat dextros oculos eruebat ut sinistros
scutis celantes ad bellum forent inutiles. Et
responderunt ei. Concede nobis vii dies. et mittemus
in omnes terminos israel. et si non fuerit qui defendat nos egre-
diemur ad te. Venerunt autem nuncii in gabaa
ad saul. et cum nunciassent hec fleuit populus. et ipse
saul veniebat de agro sequens boves. et premi-
sit iabitis se cras die venturum eis in auxilium.
et iussit aliquos illorum pro ductu itineris susti-
nere. et animatus spiritu occidit vero boves
in frusta. et conuocatus est in omnes terminos israel
dicens. Qui non exierit post saul et samuelem sic fiet
bobus eius. Et egressi sunt quasi vir unus. ccc milia vi-
rorum. et constituit saul populum in tres partes et ingressus
est castra in vigilia matutina. et percussit
amon usque ad calorem diei. Et dixit populus ad saul. Quis
est qui dixit. Non regnabit saul super nos. Interfi-
ciantur. Et ait saul. Non interficietur hodie. quia
fecit dominus salutem in israel. Et ait samuel. Eamus
in galgala. et innovemus ibi regnum. et ibi unxerunt
saul in regem secundo in galgala. Et ait samuel
XII° ad populum. Ecce gradietur rex vester ante vos. me ab-
iecistis et dominum. et hoc vobis signum quod dederit dominus vobis
regem in ira. Ecce messis triticea est hodie et
vocabo dominum et dabit tonitrua. choruscationes
grandines et pluvias. et sic factum est statim contra
naturam terre illius. et populus timens ait. Ora pro servis
tuis. addidimus enim peccatis nostris malum. ut petere-
mus nobis regem. Et ait samuel. Peccastis. nolite
deinceps recedere a domino. et vivetis. alioquin peri-
bitis vos et rex vester. Samuel predixit saul de
XIII° Filius unius anni erat saul translacione regni
cum regnare cepisset. i. parvulus et humilis.
Duobus autem annis regnavit super israel. i. iuste
rexit populum. In reliquis annis regni quasi tirannus
fuit et non rex. Quidam hic legunt de ysboseth
filio eius. dicentes eum annulum esse in principio
regni paterni. et de eodem dicunt quod duobus annis
regnaverit in israel. Sed autem duobus annis regnavit
ysboseth verum est. Sed cum annulus esset cum regnare
cepisset pater eius stare non potest. Saul enim circiter xx
annos regnavit. Ysboseth vero regnans post patrem
iam quadragenarius erat. Sed tamen ipsi delirare
conantur. dicentes saul regnare post hely. et po-
suerunt in regno saulis annos samuelis. Hebre-
us sic habet. Filius unius anni erat saul cum esset in reg-
no. et cum duobus annis regnaret. elegit sibi tria milia de israel.
i. cum regnasset per annum. et post per duos annos. quia post
iii annos elegit sibi. Et erant duo milia cum saul
in machmas et in bethel. et mille cum ionatha in

gabaa beniamin. que urbs fuit finees filii eleazari.
Et percussit ionathas stationem philisteorum. que erat
in gabaa. i. locum militum in quo posuerant
philistei custodes tanquam dominantes in israel.
Et tunc erexit se israel adversus philistiim.
Quo audito congregati sunt philistei ad pug-
nam contra israel. ~~xxx~~ iii milia curruum. et vi milia equitum et
vulgus innumerabile. Et ascendens saul in gal-
gala. convocavit populum post saulem. samuelem ad
consulendum dominum. Et cum expectaret samuelem
vii diebus iuxta condictum. dilapsus est ab eo
populus. et timentes absconderunt se in speluncis et
in abditis et in antris. Hebrei quoque transierunt
iordanem. Quidam erant in israel sic appellato
vocabulo dicti. qui pre timore creduntur descen-
disse in castra philistiim. ad obsequendum eis.
Cumque vidisset saul moram esse dispositam vii°
die obtulit holocaustum. et pacifica. Cumque
complesset ea. samuel veniebat et arguens
saulem ait. Quid fecisti. Et ille respondit. Populus subterfu-
giebat et tu non veniebas iuxta placitos dies
et timui ne hostes accederent ad nos. priusquam
placarem faciem domini. et necessitate compulsus obtuli
domino. Videtur saul peccasse. quia sine samuele
obtulit holocaustum domino ad consulendum. Vel
quidam ut supra diximus. vii dies quos dies dixit
samuel non dixit erant expectacionis sed oblacionum in conse-
cratione regis. et nunquam sine eo dicunt offeren-
dum ad consulendum. Verumtamen ut oblationes vii
dierum fierent per sacerdotem legitur. pro rege vero non
memini me legisse. Ad hunc autem mirabile
cum ea die saul unctus esset in regem. quam in neutrum
illarum talis facta fuit pro rege oblatio. Ideo dici
potest samuelem sic mandasse. ut cum vellet saul
immolare ad consulendum dominum vocaret ipsum ut
ostenderet ei quid facturus esset. et post vocationem si
moram faceret expectaret eum vii diebus. Saul
vero die vocationis annuntiavit in istis vii. et non ex-
pectavit eum nisi vi diebus. Et addidit samuel.
Nequaquam regnum tuum ultra consurget. Sed quesivit
sibi dominus virum iuxta cor suum ut regat populum
eius. Abiit samuel in gabaa beniamin. Et e-
gressus est cum populo saul obviam philisteis. Non
erant nisi dc viri et ionathas filius eius. Por-
ro faber ferrarius non erat in israel. Caverant
enim philistei ne facerent hebrei gladium aut
lanceam. Et descendebat israel ad philistiim. ut
exacueret acies omnium ferramentorum usque ad stimu-
lum corrigendum. i. emendandum et exacuendum. Vel
ad stimulum qui est ad corrigendum. sub audi boves.
Cumque venisset dies prelii. non est inventus ensis vel
lancea in manu tocius populi excepto saul et
ionatha. Et fecit saul archam domini afferre

in castra. et Achias filius Achitob fratris Ychaboth
portabat ephoth. De clade philistiim. et fletu q. xiiij

Accidit autem ut quadam die exiret Ionathas cum armigero
suo ut exploraret stationem philistinorum
patre suo ignorante. et voluit transire Ionathas
ad philisteos per valle prerupta scopulis hinc
inde imminentibus in modum dentium. Et ait Ionathas
ad puerum. Cum apparuerimus eis si dixerint. Ma-
nete donec veniamus ad vos stemus. Quod si dixerint.
ascendite ad nos. ascendamus. quia tradidit eos dominus
in manus nostras. Cumque dixissent philistei. ascendite
ad nos. ascendit Ionathas reptans manibus et
pedibus. et armiger post eum. et exterruit eos
dominus ante Ionathan. et percussit Ionathas cum puero
viginti viros in media parte iugeris. et conturbata
sunt castra. et diffugiebant mutuo se perimentes.
Et indicaverunt speculatores fugam hostium
Sauli. Cumque quesisset quis ex nobis abisset. repertum
est abesse Ionathan et armigerum eius. Et ait ad
Achiam. Applica id est porta archam domini. ad consulendum
dominum. Cumque tumultus crebresceret in castris. ait
ad sacerdotem. Contrahe manum tuam. Et excla-
mans Saul cum populo. cepit persequi fugientes.
Sed et hebrei qui transierant ad castra philistiim re-
versi sunt ut essent cum israel. omnes quoque qui se prius
absconderant redierunt in prelium. Et ita erat cum
Saul quasi ~~x milia~~. Videns quoque Saul moram dampnosam
si comederet. adiuravit populum dicens. Maledictus vir
id est dignus est morte. qui comederit panem usque
ad vesperam donec ulciscar de inimicis meis.
Cumque transiret populus per saltum. apparuit mel flu-
ens. et nullus gustavit ex eo. Ionathas
qui non audierat maledictum patris. tinxit virgam
in favo. et cum gustasset illuminati sunt oculi eius
id est facies exhilarata resumptis viribus. Sed quod
tanta copia mellis est ibi in cavernis arborum et
cavernis petrarum et absconditis terre. quia apes
reparant. favi super terram decidentes. Dicit Josephus
invenisse Ionathan apud cubilia in agro quod erat
in sorte effraim. Cumque indicassent ei quidam ma-
ledictum patris. edere cessavit. non approbans patris dominum
dicens si sumpsisset populus cibum maior plaga fuisset in
hostibus. In vespera vero populus fessus est nimis et
pre fame moram non sustinens. pecora mactavit
in terra et comedit cum sanguine. Hoc est contra morem
occidit et coxit antequam sanguis difflueret. Vel
nondum penitus carnibus vescentes non secundum morem patrum
guttura cultro lamiavit. et sanguinem eliquavit.
Dicunt quidam quod de preda hostium nemini licebat
edere donec immolasset victimam domino. alii edere
quod cum sanguine edebat. Et ait Saul populo. Prevaricati estis.

Usus erat quod post prelium non edebat donec sacrificium
vespertinum fieret pro eis. alioquin edebat cum sanguine quod
fuderant in bello.

Volvite ad me saxum grande. ut omnis super illud
saxum coram ipso secundum morem patrum pecudes iu-
gularet ne forte quis aliter faceret in occulto.
Dicunt primum edificavit Saul altare domino. Hebreus
non habet primum. Sed patet quod non super recens altare iam
hoc obtulerat in Galgala. Putant tamen quidam quod
cuicumque obtulit. novum altare construxisse.
Hic vero dicitur primum quia non plene iuxta domini placitum
obtulit. Cumque nocte irruere vellet super hostes
ait sacerdos. Consulamus dominum. Sed consulenti dominus
non respondit in die illa. Hoc est nec die nec nocte
sequenti. Et ait Saul. Facite ut sciatis hic est latens
cum peccato. per viventem dominum. et si per Ionathan factum
est absque retractatione morietur. Et statuit populum in parte
una. et se et Ionathan in parte altera. Et cecidit
sors super Ionathan. Et ait Saul. Quid fecisti. Cui
Ionathas. sicut iam confessus sum. Dixi quod heri nes-
ciens maledictum mel comedi. Et ait Saul. Mo-
rieris Ionatha. quia nisi hoc fecero. Hec faciat mihi deus
et hec addat. Et ait populus. Ergo Ionathas morietur
qui salutem fecit in israel. Vivit dominus. id est per vivum
te. vel sicut deus est vivens. et non dicit secundum (?) si ce-
ciderit capillus de capite eius in terram. Ipsos
pessos (?) ut legitur si per nos. Et eripuerunt Iona-
than de manibus patris. Et redierunt ad propria. Saul
vero confirmatus in regno. quocumque se verterat
superabat hostes israel. et percussit amalech per
tempus et alias forte percussit prius quam deleret ex
mandato domini. Fuerunt autem filii Saul Ionathas
et iesui et melchisua. Hiis tacetur Isboseth tamquam
puer et nondum militans. vel tamquam ineptus.
Filie vero Merob. et Micol. et uxor eius Athinoe
et princeps militie Abner filius Ner patruelis
eius. Nam Cis et Ner fratres fuerunt filii Abel. legitur
tamen in ~~[illegible]~~ quod Ner fuit pater Cis. quod pater dicitur
est et quia nutrivit eum. Quod Saul vicit amalech

Tunc ait Samuel ad Saul. Hec dicit dominus. De- xv
molire amalech et universa eius. quia restitit
israeli cum ascenderet de egypto. Iumenta quoque
voluit dominus interfici. ut nec in aliquo memoria
eius superesset. Aut quia dicunt illos maleficos
fuisse et in pecudes se vertendi habuisse peritiam et
ideo ne sub forma pecudum evaderent. et pecudes
perisse. Et recensuit Saul ~~x~~ milia peditum et
x milia virorum iuda. Et nota quod fere ubique dicuntur viri iuda
tamquam potentiores ceteris. Unde alibi catulus leo-
nis iuda. Cumque intrasset Saul in amalech. dixit
Cineo. Recede ab amalech. ne involvam te
cum eo. quia tu fecisti misericordiam cum israel. Jetro enim
qui et Raguel et Cineus dictus est. bonum consilium dedit
moisi. cuius domus habitabat in amalech. pater fi-
lios obab. qui et Cinei dicti sunt. Et egressi sunt Cinei.

et deinceps habitaverunt in israel. Ex hiis ortus est
rechab. unde in paralipomenon legitur. hii sunt cinei qui ve
nerunt de calore domus patris rechab. Recabite
sunt heremite. Tunc percussit saul amalech in ore
gladii. id est in vastatione que devoratione. vel est locu
tio. id est in gladio. Et pepercit saul agag regi a
malech et optimis armentorum. Et ait dominus ad
samuel. Penitet me quod fecerim saul regem. Et
oravit samuel pro eo dominum tota nocte. Cumque acce
pit quod saul erexit sibi fornicem triumphalem in
carmelo mirum superbie genus quem faciebat arcum
de mirtis et olivis et palmis in signum victorie
descendit ad eum in galgala et occurrit ei saul.
Cumque culpasset eum quod contra precepta reservasset de amalech
in excusationem sui dicebat. populum reservasse optima
ad offerendum domino in gratiarum actione. Cui samuel
Melior est obedientia quam victime. scilicet bonos delec
tat deus non super sacrificia. Propterea si obtulis
sit que decreverat deus perire. Et ait saul. Pec
cavi. sed habe mecum porta peccatum meum. id est ora et sacrifi
ca pro me vel dimitte michi. Cui samuel. Proiecit
te deus ne sis rex super israel. Cumque abiret
samuel. apprehendit saul summitatem pallii eius
que scissa est. Et ait samuel. Scidit dominus regnum
a te hodie. id est a tua posteritate. Cumque simul orassent
dominum. precepit samuel adduci ad se agag re
gem et oblatus est ei pinguis et tremens. Et dixit
samuel ad agag. Siccine separat amara mors.
Quasi dicat. Servum est quod sic te occidit mors et separavit ani
mam tuam a te. Quidam dicunt quod dixit agag. sic separat.
et supplet adversus te. vel secundum aliam literam. et dixit agag
Sic me separat amara mors. quasi dicat. Mors que sepa
ravit a me meos separat me ab hominibus. Et eum
occidit samuel in frusta. et abiit in ramatha.
Saul vero ascendit in domum suam in gabaa. et non vidit
samuel ultra saulem in habitu scilicet regio. sed in prophetico
postea vidit. De unctione david in domo patris.

Samuel autem lugebat saul. Et ait dominus. usquequo
lugebis saul. cum ego proiecerim eum. Imple cor
nu oleo et vade ad domum ysai. ut inungas
regem unum de filiis eius. Et quia timebat saul fer
vitulum quem ad immolandum. Cumque venisset in betleem
dixerunt seniores ad eum. Pacificusne est in
gressus tuus. Timebant enim ne propter aliquem
errorem misisset eum rex. vel forte quod offensus re
gi fuisset et non auderent eum recipere. Qui cum dixis
set se venisse ad immolandum. sanctificavit ysai
et filios eius. et statuit eos coram altari. Et videns
eliab procerum corpore et optimum. estimabat fu
turum regem. Et ait dominus ad eum. Ne respicias corporis pulchri
tudinem aspectus faciei regalem. sed animi virtutem.
In eadem modo reprobavit dominus alios. Statuerat
quod sicut erat gerenda quodque magnifice fecerat prebet
in [illegible] id est faciebat fornicem triumphalis id fecit
saul et ideo dominus magis displicuit ex superbia

enim ysai vii filios coram samuele. vel vi preter se et
natham adoptatum filium samaa filii sui. Et ait
samuel ad eum. Numquid completi sunt filii. Qui respondit.
Adhuc reliquus est parvulus et pascit oves. Et
iubente samuele. adductus est david rufus
id est rubicundus et pulcher. et unxit eum in medio fratrum.
Et directus est spiritus domini in david a die illa et dein
ceps. Et recessit spiritus domini a saul. et exagitabat
eum spiritus nequam missus a domino. Dicit ~~Josephus~~. David cum
accepisse spiritum propheticum sicut et ille qui deinde prophetare
cepit. sed super se spiritum venientem. sed quia deinde
est spiritum recessisse a saul et directum in david.
videtur quod de eodem spiritu dicatur. id est de gratia spiritus que huc
usque saul victor hostium extiterat. Tunc dixe
runt ad saul servi eius. Spiritus malus exagi
tat te. adhibe psaltem tibi peritum in cithara.
et levius feres. Tradunt phisici quod armo
nia letum reddit letiorem et tristem tristiorem.
Tradunt mathematici quod multi demones ar
moniam ferre non possunt et quia nulli. Et indicatum
est regi quod david esset sciens psallere et vir belli
cosus. Cumque misisset rex ad ysai pro filio eius tulit
ysai asinum plenum panibus et vinum et hedum.
et misit ea regi per manum david. Dicitur autem asinus
plenus. id est sufficienter honeratus. vel sicut ex
bove et hirco fiunt utres. ita de asino fiebant
sacci ad aliqua ferenda. Igitur cum spiritus arripie
bat saul. david psallebat in cithara. et levius
erat ei. et quasi recedebat spiritus ab eo. Cumque
aliquamdiu recessisset spiritus a saul. remissus
est david ad patrem. De morte golie.

Factum est autem ut congregarentur philistei
adversus israel in prelium. Porro saul et israel
castra metati sunt in valle therebinti sub qua
iacob abscondit ydola. Et egressus est vir spu
rius de castris philisteorum. golias getheus
de semine gigantis. altitudinis vi cubitorum
et palmo. Iste spurius dictus est quod de ignobili
patre et gentili et nobili matre vel e contra natus
est. Spurius et ybrida dicitur ignobilis ex patre. sed
manser et nothus ex matre. Hic exprobrabat
israel quod servi essent philisteorum. et proponebat eis
monomachiam. ut quorum vinceretur athleta
servi essent aliorum. Hebrei autem stupebant et
metuebant eum nimis. Sic dicebat golias xl
diebus. Erant autem tres maiores fratres david
~~[illegible]~~ et x panes et ebuno sub quo mi
litabat. x formellas casei. id est x caseos parvos
recentes. Hebreus habet x sectiones casei. hoc est
x grana et diversitates casei. et precepit ei ut
secum afferret pignora fratrum. id est libellos repu
dii. Mos erat euntibus ad bellum ut libellos
et exercitu [illegible] misit ysai per manum david
[illegible] ferme

repudii darent mozibus ut si caperent. nec rediret usque ad annos tres. licet mozibus uideatur. Cumque uenisset dauid ad locum certaminis. egredi clamant cum singulis diebus aliqui philistei. ecce ascendebat golias exprobrans ut heri et nudius tercius. et fugierunt israhelite a facie eius. et admirans dauid audiuit a pluribus uirum qui percussisset istum ditabit rex et dabit ei filiam suam. Cumque audiret heliab frater eius eum talia sciscitantem increpauit eum timens ne pugnaret. et accubet. et respondit dauid. Quid feci nunc numquid sermo est. supple. dignum increpatione. q. d. cur pro solo uerbo increpas me. et ut ita uerbum tantum est et non res. uel non ad pugnandum hoc dico. sed ut rei sciam. Nunciata autem sunt uerba dauid ad saul. et ait ad regem. Ego seruus tuus pugnabo aduersus philisteum. Cumque prohiberet eum saul quia puer erat. addidit. Ego seruus tuus interfeci leonem. et ursum. cum inuasissent gregem. Erit et hic incircumcisus. quasi unus ex eis. domino me liberante. Tunc induit eum saul armis suis. et deposuit eam dauid quia non habebat armorum consuetudinem. et tulit in manu baculum pastorale. et elegit de torrente v. lapides limpidissimos et planos et uolubiles. quinque alii dicunt tres. sed in regum habetur v. et immisit eos in peram pastoralem. id est in uas quo lac mulgebat. uel ferebat panem. et fundam manu tulit. et processit aduersus philisteum. Qui despexit dauid. et ait. Numquid canis ego sum quia tu uenis ad me cum baculo. Cui respondit dauid. Tu uenis ad me cum armis. ego uenio ad te in nomine domini. ut sciat hoc uniuersa ecclesia hec. quia non in gladio saluat dominus. Cumque iecisset lapidem funda percussit eum in fronte. sed quia ... lapide percussit eum in eodem loco. et ictu deiecit eum. Et currens eduxit gladium illius et precidit caput eius. Sed fabulantur quidam iudei. quia ferruginalem loricam prestitit obsequium domino dans locum lapidi ut intraret ad occidendum hostem. et ob hoc deinceps circumcisio facta est cultello ferreo. que prius fiebat petrino. Fugerunt itaque philistei. et israel persecutus est. usque ad portas acharon. Dauid autem caput et gladium posuit in thabernaculo suo. Longo tempore post tulit illa in iherusalem. Hebrei non habent suo. Quidam hoc non credunt. qui in ephoth posuit eam in thabernaculum domini. Quem postea ab abimelech recepit gladium. Cum autem redisset dauid a prelio. ait saul ad abner. De qua stirpe est hic adolescens. forte uolens scire. cui daturus esset

inimo e ex[illegible] philisteum ad pugnandum [illegible]

filiam. Non recognouit eum saul. quia aliquamdiu abscesserat. et alteratus et pregritudinem spiritus eius erat labilis memorie. Et ait abner. Viuit anima tua rex. si noui eum. uel persona tua non noui eum. uel pre exercitatione hebreum. Sed noluit interrogare ut sciret. uel iudicio domini. et more. Cumque filius assisteret saul a dauid. quis esset. ait filius serui tui ysai. et tunc anima ionathe conglutinata est anime dauid. et inierunt fedus. et dedit ionathas dauid uestimenta sua. usque ad arcum et gladium et balteum.

Factum est autem cum percussisset dauid et rediret cum phantes de prelio. et dauid disponeret ferre caput golie in iherusalem. sed ut ait iosephus hoc secum habebat. sed hasta ut dicitur deo. egredie bantur mulieres exultantes uerbibus et instrumentis et canebant mulieres. saul percussit mille et dauid. x. milia. audiens saul eam uictorie. Iratus est ualde. dauid quem decem dolens meritum se ait. Quid ei superest nisi solum regnum. et timuit ne a domo sua transferret regnum. et inuidebat dauid. Non ita rectis oculis aspiciebat eum. post dies aliquot inuasit eum spiritus malus saul. et quia prophetabat. et missa lancea quam tenebat. dauid psallentem putauit configere parieti. dauid autem declinauit ab eo. Sed non recessit ab eo timens. et postea statuit eum saul aliarchum et ait filiam meam merob dabo tibi. tantum esto uir fortis. et pliare bella domini. tractabat enim apud se ut eum occideret. non sit manus mea in eum sed manus philistinorum. Cum autem dari dauid merob debuit data est adrocel molatite. Dilexit autem dauid michol. et placuit saul et ait ad eum. In duabus rebus gener meus eris. hoc quia est in duabus filiabus meis. sed alteram habuisti sponsam alteram habebis uxorem. uel ita pro duabus rebus. quia strauisti gigantem. et dabis centum preputia. Hoc enim scripsit et saul pro nuncios suos. Non habet rex necesse sponsalia uel munera uel donationem pro nuptiis non tantum preputia. c. philisteorum. et abiit dauid in articulo eum uiris qui sub eo erant. et percussit de philistinis cc uiros. et afferens preputia eorum annumerauit regi ea. iosephus tamen dicit pro sexcentis dauid. c. capita. uiri et regem uenit et nuptias exigebat. et dedit ei saul filiam suam liberalis. tantus. Cumque uidet eum apud dominum et hostes approbari timuit. et tractabat de morte eius nec ita metum celare ualens. dixit ionathe. et suis ut occideret dauid. quod indicauit ei ionathas. d. absconde usque mane. et ego loquar patri pro te. In crastinum locutus est ionathas ad patrem. Cur peccas in sanguine innoxio quem fecit salutem in israel. et opera eius ualde bona sunt tibi et tu in morte filii tui induas uexabilem. et placauit saul.

xviii[a] (margin)

inuidebat ... regres (margin)

debuit (margin)

tempore dicit duas res fuisse. c. preputia quod prius debat regi pro merob. et c. que pro altera michol. (margin)

balneo soli n. ad mensa regis accedebat

iuravit. vivit dns q; no occidet̃ et introduxit ionathas david ad rege. et stetit cora eo sicut pri9. Qr michol deposuit david p fenestrã.

xix Rursus motu certamine. pcussit david philisteos plaga magna. et invadit saul et iterum demon exagitavit eu. et david psallente voluit sicut pri9 pforare. et fugit david i domu sua. Misit aut saul satellites nocte circa domu ut mane egrediente occiderent. Qr cu psensisset michol. deposuit eu p fenestra. et aufugit. Michol aut statuit lectu. q est statua in quo posuit statua et pelle capraru ad caput eius similitudine capillor exprimes et stratis supposuit. ierur capre spirans. exprimes anhelante. Cuq deprehendisset. saul dixit ad michol. Cur dimisisti inimicu meu. Q respondit. timui. dixit m. dimitte me alioqn interficiam te. David aut fugiens venit ad samuele. i ramatha. et indicavit ei omia q fecerat ei rex. et abierunt ambo i naioth q e coll i ramatha ubi erat cuneus pphar. Qr cu accepisset saul. misit lictores i naioth ut caperent david. Q cu vidissent pphias. et samuel stante sup eos. factus e in illis spc dni et pphabant. Misit q saul scos et tercios nuncios. qui et ipi pphaverunt. et iratus saul abiit post eos. Et cu venisset in naioth ingrediens pphabat. et q. aiunt fratres et exutus veste regia. toto die et nocte iacebat cu ceteris. david et samuele cla videntibz. Qr e q sup. le. n vidit samuel saul usq i die mortis sue. Q a n vidit eu in habitu suo regio. Fugit aut david inde et venit ad ionatha. et ingrebat et dixit ad eu ionathas. absit morieris. nichil grande vl pvu faciet pr. q n indicet tibi. Cui david. scit pr tuus q diligis me. et dicit nesciat hc ionathas. Vivit. aia tua q vno tm gradu. ut ita dica ego et mors dividebamur. Gradu aniu dixit piete domus sue. Ho tempore cu asserat inani appitor. hebreus hz vno tm passu. et e sensus. Minimu intervallu fuit int me et morte. Fac g. obsecro q dicis. Cras erit kl. et ego abscondar in agro usq ad vespam tercie diei. Si respicit me rex q sede consueve ra iuxta eu ad vescendu. dices ei. Rogavit me david. ut iret i bethlee. q victime sollepnes sunt ibi omibz contribulibz ei9. Forte erat neomenia aqua solepnis p totu. Qr si dixit e rex bn. pax erit servo tuo. Si aut iratus fuit scito q copleta e i me malicia ei9. Et ait ionathas. egrediamur in agru ut loquimur. Cuq

cu exissent. iuravit ei ionathas. q quiq boni vl mali inveniret apud prem in dicaret ei. Et iuraverunt mutuo fedus inter se et semen suu. Et addidit ionathas deierare .i. multu iurare. Qr aut in expositu e. et tn in quibusda libris n le. hc. et requirit dns de manu inimicor david. david. accepte e .i. puniat dns inimicos david pmo. post. s. qm saul mortu9 e. et multi alij. ut absolo. Hc de suo addidit. scriptor in spu. Et addidit ionathas. In die qua operari licet. .i. pdie. Vl ut qda volunt. s. melius e. ut de sexti die intelligat e gredieris. et sedebis iuxta lapide ezel. et veniens ad te post sollepnitate. iaciam tres sagittas iuxta eu. q. exercens me ad signu. Mi dixero puo. q tollat eas. ecce sagitte sunt intra te. pax t e. veni ad me. Qr si dixero. sagitte sunt ultra te. vade. dns sit int me et te. usq i sempitnu. Porro p die sollepnitatis. apparuit loc9 david vacuus. et siluit saul. estimans david n dum purificatu. Alta die requisitu a rege excusavit eu ionathas. et irat9 saul. dixit ad eu. Fili mulieris viru vltro rapientis. scio q i confusione tua diligis filiu ysai. qdiu si stabilieris eo vivente. tu nec regnu tuu. Adduc eu ad me. q fili9 mortis e. Ait ionathas. qr morietur. Et arripuit saul lancea. ut pcuteret eu. Et declinavit ab eo ionathas contristat9. nc comedit pane in die illa. Et egressus i agru fecit sicut condixerat david. et cu dixisset puo. ultra te sunt sagitte. remisit puz in civitate cu arcu et sagittis. et surgens david de latibulo et adoravit tercio dom vl ipm ionatha. et fleverunt valde. Et ait ionathas. Pax iuramentu9 stet in sempitnu int nos et semen nrm. Vade in pace. Qr fugit david ad

xxi Fugit david i die illa ad achis / achis rege geth. et indicaverunt sui sui regi. q qm rex erat in isrl. q latebat apud eu. et de vicino hoste recipet si salvu eu sinaret. et timuit david pspti. q miserat saul ad achis vt ei redderet suu sui fugitivu. Cuq traheret ad rege simulavit furore. et impingebat i hostia porte. q. p clausa porta ingredet. et q fungi consueverunt agebat. Et ve passionis fidesom det. et ait rex. absit ingrediet hic arreptus domu mea. et dimisit eu. Et abiit

cent egressi

(left margin) statuit e pelles ca prar .i. pulvinar ... capillos ... e ... dixit ... michol ... regi ... n ... si rex ... ad ... michol adducta e ... rege ... de solo suo.

(left margin) Hebr e enit dd non comedisse nc q comedit q te ... legit ... caplm ... de fuga ... ad achis ... vocat fuga ... i nobe

xx

xxi Fugit david i nobe ad abymalech. fiem achie [illegible] acha filiu achitob filij phynees filij hely qui et miraret. q. q. solus veniss genier regis. Et ait ad eu dd. Sermonis suo regis [illegible] me et codicei [illegible] illu et illu locu expectare me. Nut siquid hes ad manu. saltē v. panes da michi. Forte ex animo [illegible] intelligit sacerdos. Hc est mentit9 dd. Nō n. aio fallendi dixit. [illegible] sacerdos. No hes laycos panes ad manu sed tm scos panes. s. ppositionis. Si mundi sūt pueri maxe a mulieribz. [illegible] q. d. Non tamen [illegible] et fuit vasa puerorum sca. [illegible] in quibz venerunt ... ut ipi pueri. Porro [illegible] pollutz e ipa sanctificabit hodie i vasis. q. d. forte i via hat aliq i mundicie [illegible] mulieres [illegible] suffiat ad eu mundandi

inde David et latuit in spelunca Odollam. non tamen statim, sed prius venit ad Naas regem Amonitarum, ut dicitur in sequentibus in quadam glossa. Et convenit ibi ad David omnis cognatio eius, sed et alii quibus erat odium et timor Saul erat, vel qui ere premebantur alieno, convenerunt ad eum. Et fuerunt cum eo quasi quadringenti armati. Et profectus est David cum eis in Masphat, que est in Moab, et non alia in Iudea. Et deposuit apud regem Moab patrem et matrem suam, et manserunt apud eum quamdiu David fuit in presidio, id est in expeditione, in qua sibi querebat munitos ad manendum. De morte Abimelech et sacerdotum.

Et monente Gad propheta ut recederet et iret in terram Iuda, venit in saltum Areth. Et audivit Saul quod apparuisset David. Et cum esset Saul in nemore quod est in Rama, tenens hastam, ait ad suos servos: Numquid dabit vos filius Iesse ... nonne ex vobis qui doleat vicem meam. Et ait Doeth Idumeus: Vidi eum in Nobe apud Abimelech filium Achitoth, qui consuluit pro eo Dominum, et dedit ei cibaria et gladium Golie. Et iratus rex misit Abimelech et omnes sacerdotes qui erant in Nobe. Et ad eum: Cur iurasti adversum me cum filio Ysai? Dedisti ei panes et gladium. Et respondit: Absit hoc a me. Sed fuit res huiusmodi in domo patris mei, nescivi quod a te fugisset. Et ait rex cursoribus suis: Irruite in sacerdotes qui noluerunt extendere manus in reges Domini. Et ait rex ad Doeth: Irrue in eos. Et trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos ephot lineo. Forte tunc induti, quia ut putatur religionis movent animum regis. Aiunt Hebrei non omnes fuisse sacerdotes, nec induti ephot, sed omnes dignos esse sacerdotes. Percussit etiam Nobe civitatem sacerdotum, et mulieres et viros et iumenta, sed hoc quod Deus Hely sacerdoti prophetaverat, pro ... radicitus evellendam. Solus Abiathar sacerdos filius Abimelech evasit, et fugit ad David, ferens secum ephot, quod fecit Moyses, et declaravit ei totum patris et suorum. Et ait David: Ego sum reus omnium animarum patris tui. Mane mecum, qui quesierit animam tuam queret meam.

xxiii. Et nuntiatum est David quod Philistei oppugnarent Ceila, et diriperent areas, id est annona de areis, vel quod vastaret segetes. Consuluit igitur Dominum. Vade et percuties Philisteos, et ait Dominus. Vade et percuties et salvabis Ceyla. Cumque timerent viri eius ire cum eo, rursus consuluit Dominum. Et accepit responsum ab eo quod prius. Et abiit David et percussit Philisteos plaga magna, et intravit Ceyla. Porro cum audisset Saul, ait: Conclusus est David in urbe. Et congregavit exercitum, et obsederunt exercitu David et suos. Porro cum audisset David, consuluit Dominum per Abiathar: Descendet huc Saul, et viri Ceyle tradent me in manus eius. Et ait Dominus: Descendet, et tradent te, quasi diceret: hec est voluntas regis et illorum, quia deum latere non poterat. Et egressus est David et viri eius cum eo sexcenti, et vagabantur incerti. Porro cum accepisset Saul, dissimulavit exire. Mansit autem David in monte solitudinis Siph. Et abiit Ionathas ad eum in locum silve, qui nostri vana, et confortavit manus eius in Deo. Et ait: Tu regnabis in Israel, et ego ero tibi secundus, sed et pater meus scit hoc. Et inoverunt usurandum federis inter se coram Domino, id est coram Gad propheta et Abiathar.

De Zipheis, et quod David latuit in spelunca.

Ascenderunt autem Ziphei in Gabaa ad Saul regem dicentes: David latet apud nos in colle Achille. Veni et tradem eum in manus tuas. Et benedixit eis Saul et ait: Considerate curiosius ubi sit pes eius, et renuntiate mihi, et sequar vos. David autem et viri eius erant in deserto Maon. Cumque egressus esset Saul querere eum, descendit David ad petram, locum scilicet munitissimum, ut dicitur Iosephus, que erat ... Et versabatur David in deserto Maon in monte opaco. Porro viri Saul in modum corone cingebant montem. Cumque desperaret David se posse evadere, venit nuntius ad Saul: Veni festinus, quia infuderunt se Philistei super terram. Et desiit Saul persequi David, et perrexit in occursum Philisteorum. Ob hoc vocaverunt locum illum petram dividentem, eo quod ibi separati essent Saul et David. Ascendit ergo David inde et habitavit in locis tutissimis Engaddi, hoc est oppidum in quo erat vinea balsami. Assumens autem Saul tria milia electorum, querebat David etiam super abruptissimas petras que solis ibicibus erant pervie. Et intravit Saul speluncam ut purgaret ventrem. Porro David et viri eius in interiori parte spelunce latebant. Et dixerunt sui David: Tradidit eum Dominus in manus tuas. Precidit David horam clamidis Saul latenter, silens, et rediens ad viros percussit cor suum, methonomicos, id est pectus suum in quo continetur cor, vel momordit eum conscientia super de eo quod fecerat. Cumque imminaret sociis eius ad usus eum, timens ne irruerent in Saul, Dominus puniet Dominus, quia non Dominus percussit eum, et obitum in prelio, aposiopesis est, quasi diceret: De cetero non ...

xxiiii

Hebrei tradunt nasci prophetissam ... dicitur de nasis ad edendum ... cum non dicunt hic et pone panes mundos ... Porro ... quid ... ad pane ... qui ... si mundi erant vasa non debent ... patet ... Hodie ... ut ponerent calidos ... qui sublati fuerant ... Golye ... ad eum ... arma dedit ei arma ... et ... obligantibus voto ... Doeth ... potentissimus ... pastorum Saul qui erat ...

ei. complectius sit in domino. i. hanc inimicam faciat dominus mecum ut non mittam manum meam in christum domini. Et confregit uiros suos huiusmodi sermonibus. Porro saul egressus ibat cepto itinere. et egressus dauid post eum clamauit. Domine mi rex. Cumque respexisset saul adorauit dauid dominum in terra et ait. Cur rex audis dicentes. dauid querit malum aduersum te. Ecce scire hodie uiderunt oculi tui in manu mea. quam autem perdiderim peperciit oculus meus. Quem persequeris canem mortuum et pulicem unum. His auditis fleuit saul. et ait. Iustior es me. Reddat tibi dominus. Scio quod regnaturus sis. Iura mihi in domino ne deleas semen meum post me. Et iurauit dauid sauli. Abiit ergo saul in domum suam. Dauid autem ascendit ad tutiora loca in masphat.

xxv° Eodem tempore. De morte samuel et nabal. Mortuus est samuel. et fleuit eum uniuersus israel. singuli tanquam proprium lugentes. et sepelierunt eum in ramatha. Certum est itaque quod ab hoc loco usque ad finem secundi libri non scripsit samuel. Cur ergo nomine eius pertitulatur hii duo libri. quia reliqua scripsit unus prophetarum de discipulis eius. cuius opus ascribitur magistro. Quidam autem dicunt. nathan scripsisse sequentia. Dauid autem descendit in desertum pharan. oppidum est in arabia. Erat autem uir in ciuitate nabal in solitudine amon. possessio eius erat in carmelo. mons est in sorte iude. Hic carmelus est in confinio palestine et fenicis. ubi helias occidit prophetas baal. et hic erat de genere caleph. ~~in palup~~ ita legitur. Caleph genuit. archam. archa genuit gezem. Hic est ut iudei putant nabal. Cum autem audisset dauid. quod ascendisset nabal ad tondendos greges. misit ad eum ~~x~~ iuuenes. ut mitteret ei aliquam benedictionem in die bona. Exultabat enim et epulabatur iudei in tonsione ouium. ob memoriam patrum suorum qui fuerant pastores ouium. Et ait nabal nunciis dauid. Non mittam. Quis est filius ysai. hodie increuerunt serui fugitiui. nescio eos. Cumque audisset dauid. quod improperauerat ei nabal. Accinctus est gladio. cum ~~ccc~~ viris. et ait. Hec faciat dominus inimicis meis. et hec addat. si reliquero de omnibus que ad eum pertinent. mingentem ad parietem. i. saltem canem uel infimum. Porro abigail uxor nabal. formosa et prudens hec ignorabat et indicauit custos ouium. quanta presidia tulisset ei dauid in deserto. Festinauit igitur abigail et tulit in occursu dauid panes et uinum. Arietes coctos et ligaturas uue passe. et massas

Saul uero dedit michol falti de gaddi

caricarum. Adorans dauid ait. In me sit domine mi iniquitas hec. i. condona in hac iniquitate viri. uel ita. si putas esse iniquitatem. non deleas eum. quia nunciis tuis imputetur. Porro secundum vir meus. secundum nomen suum. nabal enim stultus interpretatur. Constituit te dominus ducem super israel. non debes fundere sanguinem innoxium. nil enim te nocauit. si sua tibi non dedit. Erit autem anima tua custodita. quasi in fasciculo uiuentium. Hebreus habet in vinculo. uitte quod idem est. i. in collegio sanctorum. Alia littera habet in fasciculo uitium. quasi dicat. Sic custodiet animam tuam dominus ad multiplicandum. sicut fasciculus uitium custoditur in aqua ad transplantandum. Et respondit dauid. Benedictus deus. qui misit te hodie in occursum meum. uade in pace. Audiui uocem tuam. iniuria sic reuertetur. Honoraui faciem tuam. xenia tua recipiendo de manu tua. Cum ergo indicasset hec omnia viro suo. emortuum est cor eius pre timore. Timuit enim ne forte dauid nollet desistere. Et mortuus est post ~~x~~ dies. Quo audito dauid ait. Benedictus deus qui custodiuit manus meas a sanguine. Et reddidit maliciam nabal in caput eius. Et uoluit abigail et duxit eam in vxorem. Accepitque dauid etiam vxorem

xxvi achinoem de iezrahel. De fuga dauid ad Veru nunciauerunt ziphei ad saul. Ecce absconditus est dauid in colle achille. et abiit saul ad eum. cum tribus milibus electorum. Et descendit dauid. nocte ad castra saulis. Dux erat saulis abisai filium saluie sororis sue. Huius fuerunt tres filii. ioab et abizai et azael nepotes dauid. Cumque clam intrassent tentorium regis. cunctis dormientibus. Dixit abisai. perfodiam saul lancea in terra. et prohibuit dauid. Quis extendet manum in christum domini et erit innocens. Sed tolle hastam. que est ad caput eius fixa in terra. et uas aque ut eamus. Et egressi sunt. nullo euigilante. quia sopor domini irruerat super eos. Cumque transisset torrentem. et stetisset in uertice montis. unde posset audiri exclamauit dauid. ad abner. et ad populum. Filii mortis uos estis. quia non custoditis dominum uestrum christum domini. Ingressus est quispiam ut interficeret regem. Videte ubi hasta sit regis et ciphus aque. Et attendens saul negligentiam suorum et beneficium dauid. exclamauit. Num uox tua est hec fili mi dauid. Qui respondit. Cur persequeris dominus seruum suum. Quid feci. Si dominus incitat te aduersus me. odoretur sacrificium. i. placari eum oportet sacrificio et precibus ut ostendat uobis super hoc quid uelit. Si filii hominum ipsi occidatis me. et erit quasi sacrificium.

quidam dauid

infra in ii° c° primo in anno animi dietatis.

i. ima mea

deo in odorem suavitatis. Quidam vero legunt. Odoretur sacrificium. si dominus incitat te adversus me. id est sacrificiis placemus iudicio dei. si dominus hoc facit. si autem filii hominum hoc faciunt. maledicti sunt. qui coget me transire ad ydolatrias. ne serviam deo israel. Et ait saul. Peccavi. Revertere fili mi. non ultra male faciam tibi. Et respondit david. Iudicet dominus inter nos. Ecce hasta regis veniat qui tollat eam. Et ait saul. Benedictus tu fili mi. Et quidem faciens facies et potens poteris. Et saul reversus est in locum suum.

xxvii. Dixit david in corde suo. Aliquando incidam in una die in manus saul. melius est ut salver inter philisteos. Abiit ergo david. et dc. viri cum eo. ad achis filium maoch regem geth. Iste fuit filius supradicti regis achis. cuius mater dicebatur maoch. Et erant cum david due eius uxores. achinoem et abigail. Et dixit david ad achis. solo esse onerosus regi. det mihi rex locum in quo habitem. Dedit ei achis siceleg. que exinde facta est regnum iuda. Et habitavit david ibi. iiii. mensibus. et xx diebus et agebat david predas de vicinis philisteorum civitatibus. qui non erant sub potestate achis. Virum et mulierem non adducebat captivum. ne forte secreta essent adversus eum. Cumque quereret achis. quos percussisset. aiebat se spoliasse habitantes ad austrum iude et in campestribus.

xxviii. De suscitatione samuelis.

Factum est eo tempore. congregati sunt ad pugnam contra israel philistei. Et ait achis ad david. Noscens tu ingredieris in castris. tu et viri tui. Ego custodem capitis mei te pono perpetuis diebus. Congregavit et saul universum israel et venit in gelboe. Samuel autem mortuus erat. Hoc ideo repetitur. hic ut ostendatur angustia saulis. in qua plurimum necessarius esset ei samuel. vel ut ostendatur samuel revera mortuus qui in proximo erat suscitandus. Tradunt enim neminem posse suscitari arte phitonica. nisi recenter mortuum et adhuc integris vitalibus. Timuit itaque saul. et consuluit dominum. Qui non respondit ei. neque per sompnia. neque per prophetas. id est per discipulos samuelis. neque per sacerdotes hebreus habet. neque per doctrinam. per ephot. scilicet in quo erat doctrina et veritas. Et ait saul servis suis. Querite mihi mulierem habentem phitonem. Ipse occiderat magos et ariolos. et phitonicos. unam tradidit. Iudei reservatam. quia mater abner erat. que latens habitabat in endor. que civitas est iuxta fontem endor. Phitonem tradunt quidam artem esse suscitandi mortuos. quam phicius adinvenit. quasi dicat. Querite mihi mulierem peritam artis illius. quam cognoverunt hebrei. in quo legitur mulierem balad oph. Balad. id est tempora domina. oph est nomen illius artis. Mutavit itaque saul habitum. Venit ad mulierem nocte cum duobus viris et ait. Suscita mihi quem dixero tibi. Cui respondit. Nosti quanta saul fecerit magis. Quare ergo insidiaris anime mee. Quidam tradunt ob hoc saulem eos delevisse quia preconabantur david futurum regem. Iuravit autem ei saul. quod pro hoc haberet rem in spatiis. Et dixit. ut suscitaret samuelem. Videns autem mulier virum stantem conturbata est et ait. Quare imposuisti mihi. Tu enim es saul. Hoc samuel indicavit. ut ait iosephus. Quidam fabulantur mortuum magis sicut suscitatum a pedibus prius moveri. et surgere. non quando suscitante rege suscitatur. Tunc non a capite surgit. Alii dicunt prophetam non posse suscitari nisi rege suscitante. Tunc indicavit ei saul se saulem esse. Et ait. Quid vidisti. Noli timere. Quod putas virum senem et gloriosum et amictum pallio sacerdotali. Et intelligens saul quod samuel esset. adoravit eum. Et ait illa samuel ut dicit iosephus. Quare inquietasti me. Cui saul. Coartor nimis. philistei pugnant adversum me. et deus non respondit mihi. Obsecro dic mihi quid faciam. Cui ille. Quid interrogas me cum dominus recessit a te. Faciet tibi dominus sicut locutus est. Tollet regnum de manu tua et dabit illud david. Cras enim tu et filii tui mecum eritis. id est in numero mortuorum sicut ego sum. vel in inferno. De hac suscitatione dicitur a quibusdam quod spiritus malignus apparuit in specie samuelis. vel fantastico visu eius ibi apparuit. qui dictus est samuel. Tradunt quidam quod deo permittente anima ipsius tantum consilii corpore induta ibi apparuit. Alii vero quod corpus tantum suscitatum est spiritu vivifico anima in loco suo deserente. Hoc audiens saul prostratus est in terra. Nec comederat panem in die illa. Et coegerunt eum mulier et servi eius ut comederet. Cumque comedisset rediit ad castra per noctem. Solent autem sciri quod consuluisset phitonissam.

xxix. De amalech. Vicit david amalech.

Congregati sunt ergo in afec philistei et israel castra metatus est super fontem qui erat in iezrael. Satrape vero philisteorum videntes david et servos eius esse cum achis. dixerunt. Revertatur hebrei isti in locum suum. ne forte cum ceperimus preliari. fiat nobis adversarius. Et in capitibus nostris mereatur reddi in gratiam domini sui. Tunc ait achis ad david. Tuus es et dolens. Bonus es in conspectu meo. sed satrapis non places. Surgite de nocte et abite diluculo. Abiit ergo david in siceleg cum suis die tercia. Amalechite vero iterum impetum fecerunt in siceleg. et succenderant eam et captivas duxerant mulieres et parvulos et universam predam. Planxit ergo david et populi qui cum eo erant donec deficerent in eis lacrime. Et volebat populus eum lapidare. Confortatus autem david in domino. consuluit dominum per abiathar. dicens. Persequar latrunculos hos et comprehendam. Cui ille. Persequere et comprehendes. et reduces predam. Abiit ergo david. et dc. viri cum eo. et venerunt ad torrentem besor. et ii. cc. lassi substiterunt ad sarcinas ex mandato david. Cumque transisset invenerunt puerum egipcium. fame deficientem quem reliquerat dominus suus vir amalechita. cum eum egrotare vidisset. Et dederunt ei cibum. et reversus est spiritus eius. Et ait ad eum david. Potes me ducere ad cuneum istum.

In hebreo non habet lassos sed iussos

quia centum ducentos Amalechitas

Qui ait: Si iuraveris mihi quod non occidas me, nec tradas me in manus domini mei, ducam. Et iuravit David. Et eo ducente invenerunt hostes epulantes et quasi festum diem celebrantes. Et percussit eos David a vespera usque ad vesperam alterius diei. Nisi quadringenti adolescentes evaserunt in camelis. Et eruit quoque David omnia que tulerant Amalechite ab homine usque ad pecus. Dicitur quod in hac victoria prebuerunt ei auxilium novem principes militum de Manasse, qui confugerant ad eum dum rediret Amalech in Siceleth. Plures enim venerant ad eum tam de Iuda et Beniamin. Porro cum redissent ad ducentos viros qui lassi substiterant, salutavit eos David pacifice, et indignati sunt quidam qui cum eo venerant dicentes: Sufficiat cuique uxor sua et filii; de preda nihil dabimus eis. Et ait David: Non audiet vos quisquam fratres mei in sermone hoc. Equa pars erit descendentis ad prelium et remanentis ad sarcinas, [struck] et erit. Non ait quod lassi manserant, quia lassis nihil dedit David de preda proprio. Et factum est hoc ex die illa et deinceps quasi lex in Israel usque in diem hanc. Venit ergo David in Siceleth et misit dona de preda senioribus Iuda proximis suis et reliquis cum quibus commoratus fuerat ipse et viri eius. De morte Saul et filiorum eius.

xxxi Porro Philistei pugnabant adversus Israel. Saul autem sciens et prudens festinabat ad mortem et voluntarie imminebat. Soli quippe magnanimes vite tributum sunt contemptores. Hec magnanimitas maxime convenit regibus, quos pro cumulo principatus non solum malos non licet esse circa subditos, sed nec mediocriter bonos esse. Fugerunt autem filii Israel a facie Philistinorum et ceciderunt in monte Gelboe et percussi sunt [struck] filii Saul Ionathas, Aminadab, Melchisua. Isboseth autem domi erat. Cumque graviter vulneratus esset Saul, dixit ad armigerum suum: Percute me gladio tuo ne forte incircumcisi isti illudant mihi viventi et post interficiant me. Et noluit armiger. Et irruit Saul super gladium suum. Adeo non defecerat quod non poterat se transverberare. Quod videns armiger eius irruit et ipse super gladium suum. Hic fuit Doec Ydumeus ut aiunt Hebrei, qui timuit esse superstes Sauli propter David. Et mortui sunt omnes domestici Saul qui erant cum eo. Videntes autem filii Israel qui trans vallem Iordanis erant stragem suorum, egressi sunt de civitatibus suis, fugerunt. Altera die venientes Philistei ut spoliarent interfectos expoliaverunt Saul armis suis et filios eius. Et precisa eorum capita cum armis miserunt in terram suam per circuitum ut annuntiaretur hoc in templis ydolorum et in populis. Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, caput vero in templo Dagon, ut in ~~paralipomenon~~ legitur. Corpus vero eius et filiorum

Tamen in actibus apostolorum dicit Paulus in sermone quem fecit in Antiochia quod dedit illi Saul annis [struck] sed scriptum, addito tempore Samuelis. [illegible] in eminentia Samuel et Saul annis [illegible].

suspenderunt in muro Bethsan que in oculis Israel et non civitas Philistiim in terminis Israel. Viri autem de Iabes Galaad, quos liberaverat Saul ab Ammonitis, ambulaverunt tota nocte et tulerunt cadavera de muro Bethsan et combusserunt igni et sepelierunt ossa in nemore Iabes et planxerunt cum ieiunantes ~~vii~~ diebus. Non quod in [struck] legitur. Mortuus est Saul propter iniquitates suas et adde quod in tumultu peccati quod insuper phitonissam consuluit, propter quod interficeat cum suis. Huius peccati magnitudinem multi non attendunt. Et regnavit Saul vivente Samuele [struck] annis et eo mortuo duobus annis. Horum annos tamen sacra scriptura non annotavit a Samuele. Hic incipiunt tempora novatorum prophetarum sicut a Saule tempora regum Israel. In diebus illis apud Latinos quartus regnavit filius Eneas filius Postumi. Alii tamen historici quartum posuerunt Silvium Latinum uterinum fratrem Postumi et quintum Silvium Eneam. His temporibus Homerum quidam fuisse dicunt. De quo magna dissonantia est apud veteres. Crates post centum annos descensum Eraclidarum in Peloponeso sub urbe [illegible], c. anno a captivitate Troie. Aristarcus in Philocorus tempore emigrationis Ionice. Apollodorus Athenesis ~~cc xl~~ anno [illegible]; alii modico tempore antequam olimpiades inciperent.

De planctu David super Saul et Ionatha. Liber ii° Regum.

Factum est post mortem Saulis, adolescens fugiens de prelio venit ad David in Siceleth et adoravit. Cumque indicasset ei populum victum et Saul cum filiis suis mortuum, ait David: Unde scis quod mortuus est Saul et Ionathas filius eius? Qui ait: Vidi Saul incumbentem super hastam suam et hostes ei appropinquabant. Cumque quesisset quis essem et dixissem: Amalechites sum, ait: Insiste super me quia proselitus es, ne me occidant incircumcisi. Et occidi eum quia vivere non poterat. Et tuli diadema quod erat, id est quod esse solebat in capite eius, et armillam de brachio eius et attuli ad te dominum meum. Aiunt Hebrei hunc fuisse Dohec filium Ydumei, cui pater suus precepit quod irrueret super gladium suum, et tradiderat insignia regis que custodierat, ut ferret ea David, redderet eum sibi placabilem. Licet obviat quod pater Ydumeus et filius Amalechites dicitur, cum Amalechite sint Ydumei. Amalech enim fuit filius Elifath filii Esau. David ergo et omnes qui cum eo erant sciderunt vestimenta sua plangentes et ieiunantes usque ad vesperam. Et ait David ad nuntium: Quare non timuisti manum mittere in christum domini? Os tuum locutum est contra te. Et iubente David unus de pueris eius occidit eum. Et precepit David

ut pres docent filios suos ~~arcu~~ artem .i. ar
te sagittandi eo quod audierit populum a sagit
tariis interfectum. sicut scriptum est in libro iustorum.
hic liber non habetur. sed nec plurimi quorum mentio fit in
veteri testamento. quos combustos credimus a babi
loniis fuerunt quorum dicunt. hunc librum dici librum
iustorum eo quod de iustis agit .i. samuele et
david. Alii dicunt pentatheucum librum iustorum
ubi post artem sagittandi esse utile. Putat
dicitur iacob se tulisse agrum de manu amor
rei in gladio et arcu. Quidam sequuntur iustorum
novellis et dicunt librum iustorum quia agit de
his qui iusta sunt. que liber iudicum. ut sit sensus
sic precepit david arte illa fundam. sicut
fundatur quod scriptum est in libro iustorum. Aut planxit
david carmine lugubri super saul et ionatha.
et creditur metrice compositum fuisse et est conti
nentia huius carminis tripartita. Primo agit de loco
ubi facta est strages. et imprecatur ei. Secundo commendat
saul et ionatham. Tertio specialiter commendat ionatham
omnis quem dilexit eum. Licet obest si aliquem
plur ~~alii~~ alii singulariter de eodem monte loquitur.
Est enim unus mons plures habens colles. ut
legitur. Montes gelboe. nec vos. nec pluvia ve. super
vos. Quidam dicunt super te sic legentes lit
teram. Montes gelboe. subaudi ve vobis.
postea inferunt. nec ros nec pluvia ve. super te.
Montes hii ut dicunt prius uberrimi erant.
et imprecatur eis non ariditatem sed sterilitatem
que aridi erunt. Unde subditur. Neque sint sicut vos
agri primitiarum .i. fructuum optiorum. sicut
prius. Alii dicunt esse prophetiam que impleta est
in diebus helie. Alii dicunt in circuitu
montis. nec ante nec post pluisse. sed propter
maledictum confirmatum. Planxit etiam david
saulem eo quod viliter interfectus esset. licet
unctus esset oleo. et subditur enim hunc necatis
a sanguine interfectorum. et ab adipe fortium .i.
per sanguine sacerdotum. quos occidit in nobe.
~~hebreus~~ tamen in ethocatis versum uti. A sanguine
interfectorum ab adipe forcium sagitte ionathe.

[marg.] i^a
Post hec ex responso domini ascendit primo vatem david in
david in ebron et unxerunt regem.
Ibi cum duabus uxoribus suis ~~in~~ domo sua
uterque eius manserunt in opidis hebron.
Unxerunt eum viri iuda in regem super tribum iuda.
Hic incipit. quarta etas. non propter initio regni
iudeorum. ut quidam volunt. quia tunc inchoatus
a saule. sed propter innovationem promissionis que patribus
olim data erat de regno eterno quod perfectum
tunc est in david. Mirate domino david vitate.

[marg.] aptat di. in ebron
[marg.] et alionir

de fructu ventris eius sessuro super sedem suam sicut
ciataque est david. quod iabite sepelissent saul. et
nunciavit eis d. Benedicti vos a domino qui fecis
tis misericordiam cum domino vestro. Retribuet vobis dominus
sed et ego retribuam. nec timeatis. quia non habetis regem
quia unxit me domus iuda in regem sibi. De
Abner autem princeps | regno ysboseth.
exercitus saulis tulit ysboseth. et circumduxit
eum per castra .i. ubicumque dispersus erat exercitus
et creavit eum regem super reliquas tribus. et per
castra intellige manaym. locum munitissimum.
ubi unxit eum regem. Erat ysboseth tunc
xl annorum. et duobus annis regnavit in israel
david vero ~~vii~~ annis. et vi mensibus regnavit
in ebron super domum iuda. Eo tempore ortum est
intestinum bellum inter hebreos. Porro egressus
est abner. et pueri eius de castris in gabaon.
Ioab autem et pueri david occurrerunt eis ad pis
cinam gabaon. et convenit inter eos. quod xii tantum
ex utraque parte pugnaverunt in medio exerci
tuum. et apprehenso unusquisque capite comparis
sui defixit gladium in latus contrarii et ceci
derunt simul. Ob hoc dictus est locus ille ager
robustorum. ~~Iosephus~~ tamen vult ille. quod pueri da
vid superstites occiderunt compares suos. Or
tum est autem bellum inter reliquos. et fugit abner
cum suis. Erant autem ibi cum ioab duo fratres eius
quorum azael velocissimus quasi unus de capreis.
persequebatur abner instantissime. Cui abner. No
li me persequi ne compellar confodere te et non
potero levare faciem meam ad ioab. Ille vero no
luit declinare. et percussit eum in inguine aduer
sa hasta .i. cum ligno posteriori non cum mucrone
haste vel versa ad eum hasta. Persequentibus autem fugiente
ioab et abisai. abisai abner. Sol occubuit.
Et venerunt ad collem aque ductus. in eius su
mitate congregati sunt filii abner filii beniamin.
in cuneum unum. et ait abner ad ioab. Usque
ne ad internicionem desevit gladius delectorum fratrum tuorum. An
ignoras quod non erit tua morietur. in gulo qui provocat
hostem. Cessavit ergo ioab et omnis exercitus
persequi eos. Porro abner et suis nocte illa
transiens iordanem venit ad isboseth in manaym.
Ioab autem et viri eius tulerunt azael et sepelie
runt eum in sepulcro patris sui in betlehem. et re
dierunt ad david in ebron. De filiis david. [marg.] iii
Facta ergo est longa concertatio inter hos re
ges et david crescente altero decrescebat.
Natique sunt filii david in hebron. primogenitus de
achinoem. secundus celeph de abigail. tertius absa
lon de uxore gentili macha filia tholomi.

[marg.] Erat ysboseth prius xl ~~annorum~~ eius ... pro tempore sicut ... regnavit sed mortuo ysboseth ... tribus.

[marg.] ... vero in ... summitas signis ... quod periculosa sit desperatio

[marg.] amon

regis iessur q[ua]rtus ozomias filius agith. q[ui]ntus
safatiath filius abigail. sext[us] ietraam. q[uem] iose
phus uocat nathan de egla uxore sua. q[uam] he
brei aiunt micol q[ue] sola d[icitu]r uxor eius q[uia] in ado
lescentia filia prima sortitus e[st] uxorem. q[uod] no[n] p[otui]t posse
stare cu[m] in septalibus legat[ur] michol i[n] ierl[o]m subsi
stasse dauid. et d[icitu]r q[uod] n[on] e[st] ei filius natus de da
uid. us[que] in die[m] mortis sue q[uia] in ip[s]o partu occu
buit. Et potuit fi[eri] ut uicina partui de ierl[o]m de
scenderet in hebron ut ibi pareret tamq[uam] i[n] p[ri]nci
pio loco regni. De messione abner.

Eo tempore fem[ina] e[st] q[uam] abner intraret ad co
cubina[m] saul respha[m] pulchra[m] nimis ob h[oc]
iurgatus e[st] adu[er]sus eu[m] ysboseth p[ro] obp[ro]brio do
mus sue timens ne forte cu[m] co[n]cubina usurpa
ret et regnu[m]. Et iratus abner ait ad eu[m]. Nu[m]
q[ui]d canis su[m] ho[die] adu[er]sus iuda[m] p[ro] te. q[uasi] d[icat] p[ro]p[te]r te
uideris h[abe]re me q[uasi] caput canis mortui. uel ita.
P[ro]p[te]r te f[a]c[t]us su[m] caput canu[m] i[d est] princeps
irroni[ce] luctatu[m] c[ontra] iu[dicium] d[omi]ni. Et misit abner
ad dauid nu[n]cios d[icen]s. Cuius e[st] t[er]ra. q[uasi] d[icat] Nonne e[st]
t[er]ra i[n] manu mea. Fac mecu[m] amicicias et
reduca[m] ad te uniu[er]su[m] isr[ae]l. Qui ait. Optime te
cu[m] facia[m] amicicias. s[ed] n[on] uidebis me donec reduxe
ris michol. s[ed] et ad ysboseth ma[n]dauit dauid
ut remitteret ei uxore[m] sua[m] michol. Tulerunt
g[ra]d[o] ea[m] a uiro suo salathiel q[ui] seq[ue]bat[ur] eu[m] plorans
us[que] baurim. Ideo enim cognouerat ea[m]. eo q[uod] ip[s]e dili
gens dauid s[em]p[er] tristis erat. Et locut[us] e[st] abner
ad seniores isr[ae]l et maxime ad beniami[n] ut
tra[n]sirent ad dauid q[ue]m elegerat d[omin]us. Et ascendit ab
ner in hebron ad dauid. et suscept[us] e[st] ab eo magni
ficie. Et ait. Surga[m] et congrege[m] ad te omnem
isr[ae]l. Cu[m]q[ue] abisset i[n] pace. Ecce ioab et p[ue]ri dauid
redierunt cesis latronib[us] c[um] p[re]da magna nimis.
Et dem[um] e[st] ioab de aductu abner. et de pace c[um] re
ge. Qui cu[m] temptasset mutare an[imu]m regis d[icen]s. Ide[o] ue[n]
it abner ut deciperet te et n[on] acquieuisset. rex
misit nu[n]cios post abner q[uasi] rege uocante eu[m]
et redux[it] eu[m] et occ[ur]rens redeunti seorsu[m] adduxit
eu[m] q[uasi] secrecius locutur[us] et p[er]cussit eu[m] i[n] i[n]gui
ne et mortu[us] e[st]. q[uasi] i[n] ultione[m] f[rat]ris sui. s[ed] uiuus e[st]
q[uia] timebat ne fieret q[uo]d f[uit] a rege. Qui cu[m] au
disset dauid ait. Mundus ego su[m] et regnu[m] meu[m]
a sa[n]g[uin]e abner. et ueniat sup[er] cap[u]t ioab. n[on] defi
ciat de domo ioab semen fluens et lepsus et te
nens fusu[m]. i[d est] effeminat[us] et cadens gladio et indigens
pane. s[ecundu]m h[ebraeos] v. uel vi i[m]precat[ur] s[ecundu]m ei[us] fluxu[m] et le
pra[m] et eunuchatione[m] et strage[m] in bello et mendi
citate[m]. Quod a[utem] legit[ur] p[ro] uno lepsus tenens fu
su[m]. i[d est] bene uentilab[ri]. q[uod] fit de florib[us] palmaru[m]
et ualuit int[er] digitos instar fusi. Dixit ig[itur]
dauid uestime[n]ta sua et fleuit sup[er] abner et o[mn]es
ad repellendu[m] inuitas

miphiboseth rege[m] cu[m] debe[re]t cu[m] fili[us] eet
p[ri]mogenit[us] saulis. erat a[utem] miphiboseth
ip[s]e qui erat cu[m] eo. et indixit o[mn]ib[us] iei[u]niu[m]
us[que] ad uesp[er]am. et ait. Nescitis quo[ni]a[m] princeps
magn[us] cecid[it] ho[die] i[n] isr[ae]l. Ego aut[em] dedicat[us]
rex. q[uasi] d[icat] cu[m] sim nouus rex maxime
indigeba[m] p[re]sidio ei[us] isti[us]. Porro filii saruie
e[ra]nt duri. De morte ysboseth. Filiu[m] micha. i[n] f[ilio] u[ero] uocat[ur] d[ic]it
ff[i]lii sui

Audiuit a[utem] ysboseth d[e] morte
abner. dissolute e[ra]nt manus ei[us] et o[mn]is
isr[ae]l co[n]turbat[us] est. Duo au[tem] uiri principes
latronu[m] erant cu[m] ysboseth. baana et rechab
de filiis beniamin. q[ui] irati recesserant ab
ysboseth. et uenerant ad miphiboseth filiu[m]
ionathe ut facerent eu[m] rege[m]. qui noluit
i[m]mo p[ro]dider[at] eor[um] co[n]siliu[m]. Q[ui]a iudea u[ero] tradunt
q[uod] ysboseth offensus erat eis. eo q[uod] dicebat
ei. Miphiboseth claudus utroq[ue] pede. Qui[n]
quennis n[on] erat. q[ua]n[do] nu[n]ciatu[m] e[st] ei de morte
saul et ionathe et tollente eu[m] nutrice ut
fugeret cecidit et co[n]fractus e[st]. Porro baana
et rechab ingressi su[n]t domu[m] ysboseth ferentes
spicas tritici q[uasi] p[ri]ncipes regis. Hostiaria a[utem]
dom[us] obdormierat. et i[n]cle[m]entes ysboseth dor
mie[n]te[m] i[n] meridie interfecerunt eu[m] et attulerunt
caput eius ad dauid i[n] ebron dicentes. Ecce caput
uiri q[ui] q[ue]rebat a[nim]am tua[m] existimantes se mu
nera accepturos a dauid. Et ait ad eos. Interfe
cistis uiru[m] i[n]nocuu[m] sup[er] lectu[m] suu[m] uiri iudistis.
et n[on] auferam uos d[e] t[er]ra. et p[re]cisis manib[us] et pe
dib[us] eor[um] suspenderunt eos sup[er] piscina[m] u[e]l spina[m]
i[n] hebron. Caput u[er]o ysboseth sepelierunt in
sepulc[ro] abner. Et uenerunt seniores isr[ae]l ad
dauid et p[er]cussit cu[m] eis fedus. Et unxerunt eu[m]
i[n] rege[m] sup[er] o[mn]em isr[ae]l. Pri[mo] ig[itur] i[n]unctus e[st] i[n] sig[nu]m
regni. s[ecund]o i[n] rege[m] sup[er] iuda[m]. t[er]tio i[n] rege[m] sup[er] isr[ae]l.
Filius ~~[illegible]~~ annor[um] erat dauid cu[m] regnare ce
pisset in isr[ae]l. Quod hi[n]dat fili[us] ydiomate hebr[eo]
et regnauit ~~xl~~ annis. in hebron ~~vii~~ annis et vi
mensib[us] sup[er] iuda[m]. subaudi sp[iritu]aliter. Nam si statim
p[ost] ysboseth regnauit i[n] isr[ae]l. n[on] nisi duob[us] annis
regnauit i[n] iuda. s[ed] a[utem] heb[re]i eu[m] regnasse i[n] he
bron aliq[ui]b[us] annis adhuc saule uiuente. q[uia]
dom[us] iuda ia[m] affectabat eu[m] in rege[m]. Et ip[s]e
mittebat eis munera tamq[uam] suis. In ierl[o]m
a[utem] regnauit ~~[illegible]~~ tribus annis sup[er] o[mn]em p[o]p[u]l[u]m. Di
q[ua]ntum q[ui]a de summa regni subtrahat[ur] vi mens[es]
dicit hebre[us] ~~dauid~~ egrotasse ~~vi~~ mensib[us] et
nil dig[nu]m regem fecisse. u[e]l q[uia] absalo[n] p[er]secut[us]
e[st] eu[m] vi mensib[us] et tunc q[uasi] no[n] regnauit dauid.

Q[uo]d d[auid] expugnauit ierl[o]m et muniuit.

Postea collecto exercitu ascend[it] i[n] ierl[o]m ut
eiceret iebuseu[m]. Qui posuerunt cecos et clau
dos sup[er] muru[m] i[n] derisione[m] dauid. dicentes. Non
ingredieris huc nisi abstuleris cecos et claudos.

Sciunt hebr[ei] q[uod] h[ic]
natus l[ite]re n[on] co[n]s
nit ca[m] t[er]re dei
... no[m]i[n]e co[n]dat
... dei. et d[icitu]r sala
uel i[d est] cuades
deo.

i. nil agentes. q. d. Et nos nil agentibus detrare
nolentibus n potes. uel ipsos dixerut cecos et
claudos. q debiles 7 siles huis reputabat
eos dauid. Deinceps dein e in puerbio. cecus
7 claudus n intrabit in templu dei. Prius sim
pliciter i lege phibitu erat. cecu 7 claudu
intrare ad offendum. Postea usu e i puerbium.
Forte cu iactatores arcent i inidos. dicebat
enigmatice. cecus 7 claudus no intrabunt.
ponentes cecitate 7 claudicatom p qualiz inidi
cia. Porro in flore ciuitate obtinuit dauid
tradente ea sibi iebuseo orna. proprium nom
e orna. Cumq arce syon obtinere no posset.
proposuit i premiu principatum milicie illi qui
primu percuteret iebuseum. Et tangeret domorum
fistulas. i. domorum canales. p quas defluunt
stillicidia. Alij dicunt fistulas cuniculos sub
terraneos p quos erat ascensus usq ad
tecta. Multis itaq festinantibus ioab preue
niens eos 7 clamauit. ad rege exigens a
rege milicie principatum. 7 optinuit dauid
arce expulsis omnibus iebuseis. pt orna. 7
edificauit p circuitu eius 7 intrinsecus incipi
ens a mello 7 parte illa ciuitatis uocauit ci
uitate dauid. Reliqua urbis parte extruxit
ioab. Mello eni erat q. quodda precipiciu 7 q
quoda pfunda uorago uallis. Postea uero
ipsa ciuitas dei. pta uocata e mello. Et edifi
cauit in ea dauid. domu sua. yra rege. tyri
sibi ferre auxiliu. mittedo ei ligna cedrina
7 artifices. Porro dauid adhuc accepit uxores
7 nati sut ei filij i ierlm. xj. int quos e
nominatur nathan. alius sz a natha ppha. q
sibi dauid adoptauerat post morte patris. 7
no. q ierlm. usq melchisedech. dicebatur iebus
a quo dicta e salem. Postea dicta e a dauid
iebusale. sz pro b. mutata i r. dix. ierlm. q.
muta sale. Iero eni hebraice muro e. Tradit
~~josephus~~ hac lre mutacom ab homero factam
Quida putat pro dictam a salone ierosalo
mia 7 trigamus scopa ierlmis. De eo q uicit phi
Audientes aute philistei. dd' rege. listeos.
re sup israel. ascenderut omnes ut quererent
dauid. 7 castra metati sut i ualle raphaim
n procul a ierlm. Et egressus e ad eos dauid
ex iussu dni. Et pcussit eos more gladij.
7 diuisit eos hac 7 illac in fuga. Ob hoc uo
tus e locus baalfarasim. i. uiror diuiso
ul' q i fugientes reliqrut ydola. q tulit dauid
secu. 7 conflauit. Et addiderut adhuc phi
listiim ut ascenderent i ualle raphaim 7 pone
rut ydola sua sub arbore pirorum. Et ait dns
ad dauid. No ibis obuia eis. sz gira post tergu.

7 uenies ex aduerso pirorum. Hebreus ht flecium. 1.
ydolorum. que digna sut fletu. q cultores suos
ad eternu fletu trahut. Cumq angelus dni. i co
dies sup cacumina pirorum sonitu faceret. irruit
in eos dauid 7 pcussit eos usq gazer. De reduc
tione arche i ierlm.
Porro dauid fecit tabernaculum arche in ierlm
iuxta domu sua. ad reponendam archa.
7 posuit in eo quasda de ueteribus cortinis. ta
bulas uero 7 columpnas. 7 bases priores refutauit.
Et descendit dd. e xxx milibus uirorum. 7 posuerut
archa sup plaustru nouum. 7 tulerut ea
de domo aminadab. q erat i gabaa. i. i colle
iuxta chariathiari. nec e h. gabaa nomen loci l' urbis
sz sm interptatom sua colle sonat. Duo aut filij
aminadab minabat plaustru. Ahioth precede
bat. 7 oza sequebatur. Dauid aut 7 omnis israel
psallebat cora archa i musicis instrumentis. Cu
aut uenisset ad aream nachor: calcitrauerut
boues. 7 inclinata e archa. Et extendit oza
manu 7 tenuit ea 7 aruit dextra ei in qua
debuit archa ferre. sicut iusserat ei pr. 7 ex
spirauit. Et uocatu e nomen loci illius pcussio oze. Dicit
~~josephus~~ eu pcussu. q tetigit archa. e sat
dos no eet. Alij dicut. q posuit archa sr
plaustrum cu humeris portare debuisset. Hebrei
tradut. q ea nocte dormierat cu uxore sua.
Timuit itaq dauid ducere archa ~~sup plaustru~~ nec q
~~cu humeris portare debuisset~~. 7 posuit ea in
suburbio in domu obeth leuite filij edom ge
thei. Et fuit i ibz mensibus. 7 benedixit dns domui
obeth. Quo audito abijt dauid ut adduceret ar
cha in ciuitate dauid e gaudio. Dauid at erat
accinctus ephot lineo. Et psallebat cora archa
i organis armigatus. i. ad armu ligatis. ul'
sz quoda genus e organi. q fit cu aqua 7 uidit
eu psallete michol p fenestram. 7 despexit eu
in corde suo. Cumq posuisset archa i loco suo ob
tulit dauid holocausta 7 pacifica 7 benedixit populo.
7 partitus e p singula capita collirida panis una
7 assatam bubale carnis 7 simila frixa oleo.
Cumq rediret dauid i domu sua subsannauit
eu michol. d. Qm gloriosus fuit hodie rex israel nu
dat9 q. unus de scurris. 7 Rndit dauid. Viuit dns
Ludam7 uilior fiam. an dominum q potius elegit me
q prem tuu. Ob re michol n e nat9 filius
usq in die mortis sue. q iclusiue legendu e.
i. donec i ptu suo occubuit. l' exclusiue. i. nuq.
q uidetur ulle ~~joseph9~~ q dicit ea de dd nimme filios
peperisse. sz de uiro cui dederat ea pr suus sub
lata add. v. filios huisse q intelligedi sut ad
optiui. Mortua eni merob sorore sua v. filios
eius adoptauit michol. Tradunt hebrei q
uxores dauid 7 cocubine 7 nurus pepererut
masculos 7 iuuenes duplices fetus nescites q. In
~~palipp~~ lr q ea die costituit dauid. asaph cantores
7 prim precetore 7 q canebant pos ex diuisione pos eo
prectos

vi°

Hec capit ... / uit ioseph9 q ... / chol adoptauit / merob sorori... / sz eos n sus... / de saltiel ... / u dicatis q co... / optauit illo ...

De victoria david

vij° Factum est cum sederet rex in domo sua et dominus dedisset ei requiem ab hostibus suis. dixit ad nathan. Vides quod ego habitem in domo cedrina, et archa dei posita sit in domo medio pellium. faciam ei domum. Et ait nathan. Fac quod dominus tecum est. Eadem nocte factus est sermo domini ad nathan. dic servo meo david. Non edificabit in domum quia sanguinarius est. sed filius eius ei succedens in regno faciet domum nomini meo. et stabiliam thronum eius usque in sempiternum. Et ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium. Ex hac promissione convincitur quod salvus sit salomon. His auditis exhilaratus est david. de successione regni. et exinde precipue gratias egit deo. dicens. Ista est enim lex adam domine deus id est lex hominis ut sit sollicitus de successione filiorum. Propterea gratias agit deo de beneficiis.

viij° Post hec autem percussit david philisteos, et abstulit frenum id est potestatem tributi quam habebat israel de manu eorum. Et percussit moab. et mensus est eos funiculo, id est cui voluit dedit hereditatem coequans eos terre, id est valde humilians. Et mensus est duos funiculos, unum ad occidendum alterum ad vivificandum, id est ad arbitrium suum quos voluit occidit quos voluit reservavit. Et factus est ei moab tributarius, et percussit adadezer regem saba. Cui cum ferret auxilium siria et damascus percussit ex eis [struck] et posuit in siria presidium fecitque eam tributariam. Audiens autem theori rex emath, percussum adadezer hostem suum, misit ad david ioram filium suum cum muneribus et gratias egit ei eo quod hostem suum percussisset. Cumque rediret david a siria. occurrerunt ei ydumei in valle salinarum, et percussit ex eis [struck] milia solo cornu [struck], et in nebele percussit david [struck] m. et posuit in ea presidium. fecitque eam tributariam. Tunc impletum est quod dictum est rebecce. Maior serviet minori. Et detulit aurum et argentum in ierusalem multum nimis quod sanctificavit domino in fabrica future domus. Es quod chorithum sanctificavit. de quo fecit salomon mare eneum columpnas et altare. Ioab erat super exercitum. Porro iosaphat erat a commentariis id est scriptor gestorum. Habebant autem singuli reges cronica gestorum. Sadoch et abiathar erant sacerdotes. Saraia vero scriba id est cancellarius. banaias autem erat super cerethi et phelethi, qui erant custodes capitis david. Arbitrantur fuisse [struck] locorum iudices ut moises elegit [struck]. unde cerethi sonat exterminatores. phelethi admirabiles. Filii autem david sacerdotes erant id est digniores pre ceteris post regem. Hoc dicit ietro sacerdos fuisse madian.

x° Recordatus est autem david federis quod fecerat cum ionatha et ait. Si quis superest de domo saul cui faciam misericordiam pro ionatha. Cumque accepisset superesse miphiboseth filium ionathe debilem pedibus vocavit eum. et restituit ei omnes possessiones avi sui et constituit eum commensalem suum, tamquam unum de filiis suis. Porro siba puer saulis cui erant [xv] filii et [xx] servi ex mandato david excolebat terram, et referebat fructum ad misiboseth in ierusalem. Erat autem misiboseth filius micha. De amon.

x° Factum est ut moreretur [De hoc stavit nuos david] naas rex amonitarum et regnaret pro eo filius eius amon. Misitque david nuntios ut consolaretur eum de morte patris monens ut amicitie quos cum patre eius habuerat permanerent. Cum enim david fugisset ad achis. sub simulacione furoris, a patre istius benignissime collectus fuerat. Principes autem amon excitaverunt regem suum dicentes Nescis quia misit david ut videret terram tuam et exercitum tuum. ut perciperet te et terram tuam. Tulit itaque amon nuntios david. et rasit dimidiam partem barbe eorum et precidit vestes eorum, usque ad nates. Videntes autem amonite quod irritassent david. conduxerunt milites iroob de sirla, et sobal a rege istob. Misitque david ioab et omnem exercitum. adversus eos. Stabat autem amonite ante ingressum civitatis. et sirorum exercitus erat in campo. Ioab quoque divisit exercitum. et partem tradens abysai fratri suo. partem vero retinuit. et irruens in syros fugavit eos in ore gladii. Et videntes amonite et ipsi terga [struck] dederunt abysai et receperunt se in urbem. Ioab vero rediit in ierusalem cum tropheo. Videntes ergo syri quod corruissent coram israel collegerunt iterum exercitum amplioris. David contraxit omnem israel. et transiens iordanem. direxit aciem adversus syros. Et percussit ex eis [struck] milia currus et equites et sobal principem militie. Timueruntque syri auxilium deinceps ferre filiis amon. Fecerantque pacem cum israel et servierunt eis. De morte urie et penitentia david.

x° Factum est anno vertente eo tempore quo solent reges procedere ad bella, misit david ioab et omnem israel, qui vastaverunt filios amon et obsederunt rabath. David autem remansit in ierusalem. Accidit ut surgeret david post meridiem de stratu et deambularet in solario, vidit ex adverso filiam heliae filii achitofel bersabee [uxorem] urie lavantem se aqua frigida, cuius specie inspiratus ad se vocatam cognovit. Statimque sanctificata est ab inmundicia sua, id est post coitum lavit se. vel concepit et cessavit menstruus sanguis. quia non debet resurgere post conceptum in alimoniam fetus. Vel dicit tunc eam menstruatam esse, et ad tactum regis cessisse menstruum. Dicit [Epiphanius] quod tunc cognovit david bersabee cognovit hoc nathan in spiritu, et festinavit ad david ut prohiberet. Antequam veniret nathan et impedivit eum belial. Nam in via invenit hominem qui interfecit dicitur aromathia

[margin:] Iure quod ad david per nathan dominum est cum impleti fuerint dies et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te. Prophetia de salomone dici potest ... vivente patre regnavit. et adhuc expectant iudei implendum.

[margin:] multa victoriarum

[margin:] Me chorito fuit gens de ... ex ere et argento quod abusus ... metalla ... in chorintum.

otiosu̅ nudu̅ iacente ꝛ mora̅ fec̅. ibi. Eade̅ noc
te rex i̅pleuit pa̅m ꝛ laxit natha̅. Cu̅qȝ
percepisset dauid eam concepisse reuocauit v
riam armigeru̅ ioab. ꝑ ~~Josephu̅~~ ab expedi
cione ut ingrederet̅ ad vxore̅ ꝛ ꝑtus ei
ascriberet̅. Dissimulatqȝ dauid de statu
belli. monens ut intraret ad vxore̅ ꝛ ꝑau
lulu̅ recrearet se. ꝑro accepit vrias ei ꝛ
dormiuit cu̅ suis regis. Quo̅bre uocauit eu̅
dd' ieiunu̅ ꝛ statuit eu̅ secu̅ i̅ mensa ꝛ inuitas
eu̅ ad pocula usqȝ ad ebrietate̅. sȝ nec sic tem
ptatus e̅ vir desiderio vxoris. ꝛ ait. Archa
dei ꝛ isr̅l in papilionibȝ habitat. ꝛ d̅ns meus
ioab manet sup' facie̅ t're. ꝛ ego ingrediar
i̅ domu̅ mea̅. ꝑ salute̅ tua̅ rex n̅ faciam
re̅ ha̅. Certus ergo dauid q' no̅ intraret
scripsit ad ioab. q̅ delegisset in eu̅ vrias ut
poneret eu̅ in ea pte belli in qua percussus ꝛ
terreret. Cu̅qȝ tulisset vrias epl'am mortis
sue ꝑ mandatu̅ regis i̅terijt. Porro bersa
bee accepta morte vrie viri sui planxit
eu̅. transactoqȝ luctu uocauit eam dauid. ꝛ facta
e̅ ei vxor ꝛ peperit ei filiu̅. Tu̅c misit dd' xij
natha̅ ad dd'. q̅ ꝑponit ei paradigma de di
uite h̅nte oues plurimas. q̅ rapuit paupi
vicino ouicula̅ vna̅ qua̅ h̅uit. ut ex ea ꝑpa
ret cibu̅ hospiti. q̅ superuenerat. ꝛ indignatus rex
i̅ ho̅iem dix. viuit do̅s. qm̅ fili' mortis e̅
q' fec̅ h' oue̅ reddet inquadruplu̅. ꝛ ait
natha̅. Tu es uir ille vxore̅ vrie accepisti
ut occultares adulterium occidisti eu̅ i̅terfecisti
gladio filioꝝ amon. Q̅mobr̅ n̅ recedet
gladius de domo tua usqȝ i̅ sempit'nu̅. Et ec
suscitabo sr̅ te de domo tua. h' ult' fem e̅
q̅n ꝑcauit e̅ eu̅ absalon. ꝑ' u' i̅ diuisione
regni p' salone̅. ꝛ ait dauid ad natha̅.
Peccaui in dn̅o. ꝛ descendens de throno consistorij sedit
in t'ra ꝛ tam̅ uir deicola coram o̅ibȝ pa̅m
confit' n̅ erubuit. ꝛ ait natha̅ ad eu̅. D̅ns tran̅stu
lit d̅ns pa̅m tu' n' morieris. n' amittes
regnu̅. v'mtn̅ fili' q' natus e̅ e morietur. qm̅
blasphemare fecisti inimicos nom̅ dn̅i. Dicunt
n' ydolatre. l' dii potuerunt. Jn cuius dens
isr̅l q' saul mouit a regno. ꝛ substituit da
uid. cu̅ dd' gravius. q̅ saul peccauit. Percussit
au̅ d̅ns paruulu̅ usqȝ ad desperatione̅ uite. ꝛ dep
catus e̅ d̅nm dauid ꝑ paruulo ꝛ ieiunauit ꝛ
iacuit sup' t'ra̅. ꝛ noluit consolari. Accidit aute̅ die
vij. ut moreret̅ infans. ꝛ uidens dd' suos mussi
tantes. intellexit q' mortuus eet. Deo accepto lota
facie ꝛ mutata ueste i̅iuit ad d̅nm ꝛ orauit
ꝛ exhilaratus comedit. ꝛ mirati sunt serui

q' cont' consuetudine̅ egisset. ꝛ ait ad eos. Cum
adhuc uiuet puer. fleui ꝛ oraui ut uiueret. eo
mortuo q' flere. Nu̅qȝ poto reuocare eu̅. Ja̅
ibo ad eu̅ ille uo n̅ reuertet̅ ad me. H' at agebat
ut consolaret̅ bersabee. q' diligebat eam. ꝛ pos
ci̅nte tp'e genuit ex ea filiu̅. q' uocauit salone̅.
Misitqȝ eu̅ i̅ manu natha̅. q̅ uocauit eu̅ ydida .i.
amabilis dn̅o. De uictoria dauid.

Jnt'. pugnabat ioab. c̅ rabat. ꝛ expugnabat ea̅
misitqȝ ad dauid. d. Veni ꝛ cape ciuitate̅. ne
no̅i meo ascribatur uictoria. ꝛ congregauit dauid
omne̅ ppl'm ꝛ ꝑfectus cepit urbe̅ ꝛ uastauit
ea̅. ꝛ tulit diadema de capite melchon. q' s
nat rex eoꝝ. ꝛ erat ydolu̅ amonitaꝝ ꝛ erat
i̅ diadmate gemme preciose ꝛ auri talentu̅. Qd
conflauit dauid. ꝛ formauit ex eo d' diadima
i̅ medio gemmaꝝ statuens sardonice̅ i̅ compabile̅.
Porro reliquas ciuitates amonitaꝝ uastauit ꝛ
uiros de ipsis serrauit. vehiculis ferratis ꝛ ples. ꝛ fic lateres
diuisit cultris ꝛ typo laterum. De thamar q' amo̅ uiolavit. modo dicit ydo coqui[illegible]
Et f'cm e̅ post h' suscitauit d̅ns ꝛ opposuit
malu̅ in domo dd' ꝛ h̅uit mo'' amo̅ p'mo xiij
genitus ei' diligebat thamar sorore̅ absalon
ex utraqȝ parte. sua̅ ex alia pte. ita ut depiret
in ea ꝛ egrotaret. Huic cog'' erat ꝛ famili
aris ionadab. filius samaa fris dd'. prudens
ualde. q' ioseph' ionatha̅ uoc̅. hu̅c q̅da̅ arbitra̅
tes. fuisse natha̅. sȝ absit ut ꝑpha flagiciosu̅
dedit consiliu̅. Hic ait ad amon. Cur sic atte
nuaris macie fili regis. q. d. Qui debes sua
ue dd' regi i̅ regnu̅. ꝛ ait amo̅. Diligo thamar
sr̅ mea̅. Qui ait. Simula languore̅. Cu̅qȝ uenit
pr̅ tuus ad te uisitandu̅. dic ei. Veniat oro
thamar soror mea ꝛ faciat m̅ pulmtu̅ ut co
meda̅. suauis de manu ei'. Cu̅qȝ uenisset thamar
missa a rege coxit i̅ ocul' ei' sorbiciunculas. l'
ꝑ ~~Josephu̅~~ collirydas frixas. panis ꝛ eiecit amon a se
uniuersos. Cu̅qȝ tulisset thamar ad eu̅ cibos. app
hendit ea̅ ꝛ ait. Veni mecu̅ soror mea. Que
ait. Noli fr̅ opprime me ꝛ facere opp'biu̅ s̅m tuo
i̅ isr̅l. sȝ loqre ad rege̅. ꝛ n̅ negabit me tibi.
H' dicebat ut sulti fugeret manu' ei'. n̅o eu̅ sic
erat ꝑ lege̅ ut q's duceret uxore̅ sorore̅ ex pte. sicce
Jn quida̅ dicunt. s' fuerunt ambo eiusde̅ p̅ris
sȝ aut fuerat de m̅re gentili .i. maatha. q' dauid
cepat in ꝑlio. ꝛ cesarie ꝛ vnguibus pcisis dux
erat ea̅ ꝑ lege̅ vxore̅. ꝛ ita tradunt illos
potuisse fr̅ coniuges. Noluit aut amo̅ acquies
cere ꝛ oppressit ea̅. ꝛ stati̅ exosa̅ h̅uit ea̅ magis
q' an dilexerat. ꝛ eiecit ea̅ a se. rogante ut ap'd
eu̅ maneret ꝛ ei esset uxor. Cu̅qȝ eiecisset ea̅
puer amon. aspersit cinere capiti suo ꝛ rupit.

tunica talari que utebantur filie regis virgines
quam iosephus vocat colobium manicatum. Et impositis
manibus super caput ingressa est ad absalon fratrem
suum eiulans. Cui frater ait. Tace soror. frater enim tuus
est. Et mansit in domo absalon longo tempore sustinens
viduitatem. De morte amon et fuga absalon et re
Factum est autem post biennium ut [reditu eiusdem.]
tonderet absalon ad tondendas oves. Et
ait ad regem. Veniat oro rex cum servis suis
ad convivium pueri sui. Cumque abnuisset rex. ne gravaret eum. Absalon ait. Veniat saltem amon frater
meus et filii regis cum eo. Et abierunt cum absalon.
Cumque recuberet puer absalon interfecerunt amon
temulentum. Et ascendentes filii regis mulas suas
fugerunt. Et pervenit fama ad david dicens. Percussit
absalon omnes filios regis. Et scidit rex vestimenta sua
et cecidit super terram. Ionadab autem qui vicinus non latebat.
ait ad regem. Ne timeat dominus meus quoniam amon XVi°
solus mortuus est. Quem oderat absalon a die qua oppressit sororem suam. Et ecce apparent filii regis. Et
fleverunt rex planctu magno nimis. Porro absalon fugiens abiit ad tholomai avum suum regem
gessur. Et fuit cum eo tribus annis. Rex autem consolatus
super amon iam cessavit ultra persequi absalon. Porro
intelligens ioab quod diligebat absalon misit mulierem
sapientem de thecua quam putavit fuisse paucis annis prophetam
et posuit ioab verba sua in ore suo. Cumque ingressa
fuisset mulier ad regem. adoravit dicens. Salva me rex.
Mortuus est vir meus et erant mihi duo filii et alter
interfecit alterum in agro et consurgit universa cognatio
adversus occisorem. Querentes animam illius pro anima
occisi. Et querunt extinguere scintillam meam super
terram. Hic mulier ponit se in persona david. Et filios
suos in persona amon et absalon. Et cognationem suam in persona aliorum
filiorum david. Et ait rex ad eam. Vade in pace
ego iubebo pro te. Que dixit non sufficit mihi ait ad
regem. In me sit domine hec iniquitas et in domum patris
mei. rex autem sit innocens. quasi dicat. Si putas iniquum
parcere occisori imputetur et domui mee. Cumque
iterasset rex promissionem nondum sufficit mihi in
stanti[us] rogabat regem. Qui ait. Vivit dominus quia
non cadet de capillis filii tui super terram et exponens
ei mulier similitudinem ait. Reducat igitur dominus meus
abitum suum. Ipso non vult animam perire deus. Et ob dilatione
bimatur. tamquam aqua que non revertetur. quasi dicat. Mortuum filium
non potes revocare ad vitam. Melius est ut revoces
viventem. quam alterum vindicando utrumque perdas. Et ait
rex. Numquid manus ioab tecum est in istis. Que respondit.
Ipse posuit verba hec in ore meo. ut verteret similitudinem
sermonis eius hic. Et ait rex ad ioab. Revoca puerum
absalon in ierusalem. Et ait rex. Non videat faciem meam
donec vocet eum. ne eo viso reminiscatur in me dolor
filii mei. Et remansit in ierusalem duobus annis. Porro

absalon decorus erat nimis. cuius cesaries sicut
iosephus tanta erat ut vix unius diebus tonderi
potuisset. Quam semel in anno tonsam ponderabat.
CC^is siclis. forte huius ponderis erat tonsura
post hoc pro eo emebat eam mulieres. ut subornarent crines suos statimque fuit absalon filii tres
et filia una nomine thamar. Misitque sepius pro
ioab. ut intercederet pro eo ad regem. qui noluit
venire ad regem. Misitque absalon servos suos
ut incenderent segetes agri ioab. Quo facto
venit ioab dicens. Quare fecerunt servi tui. Qui respondit.
aliter te habere non poteram. Obsecro intra ad regem
ut videam faciem eius. Alioquin interficiat me.
Et ingresso ioab ad regem. vocatus est absalon et
osculatus est rex eum. Quod absalon persecutus est david
Deinde cepit absalon aspirare ad regnum.
Nam celaph cum quo genitus a matre erat
iam mortuus. Fecitque sibi currus et equites. l. qui
precederent eum. Et mane consurgens stabat in porta. Et blandiebatur ascendentibus ad regis iudicium. dicens. Bona sunt que dicis sed non est qui audiat
te constitutus a rege. Quis constituet me ut
iuste iudicem. Et inclinavit ad se corda ipsorum
virorum. Post iiii autem annos reversionis ait ad
regem. Cum essem in exilio vovi. Si reduxerit me
dominus in ierusalem. sacrificabo domino in ebron vadam
ergo et reddam votum meum. Et ait rex. Vade in
pace. Alia littera habet. post xl annos. xl. enim annis fluxerant
ex quo occisi sunt nobe sacerdotes quando ponti[fices]
[iussit] ut monstrare[tur] divinam ultionem suscitari
super david eo quod abimelech sacerdotem fefellit.
Abiit ergo absalon in ebron. utens consilio achitofel gilonite qui fuerat consiliarius david.
Et egressi sunt cum eo multi de ierusalem vocati
Cumque immolasset hostias. facta est coniuratio valida et augebatur populus cum absalon. Quod cum accepisset david. ait servis suis. Egrediamur
cito ne veniens absalon occupet nos. Et percutiat civitatem. Egressus est rex et universa
domus eius. nudis pedibus. dimittens x. concubinas ad custodiendam domum. Et precedebant
regem cerethi et phelethi. Et dc. viri pugnatores. qui secuti fuerant eum de geth. Isti
creduntur beneficia prestitisse david quando latuit
in geth. Et in retributionem dederat eis locum in ierusalem
iosephus dicit illos. dc. egressos esse cum eo. quando quondam
astiterant ei in saulis persecutione. Potuit autem
fieri ut hii et illi cum eo essent. Et ait rex ad
ethai getheum filium achis. qui primus erat inter
dc. Reduc fratres tuos in ierusalem. et habita cum rege absalon. Heri venisti et hodie compelleris egredi.
Qui respondit. Vivit dominus nec in morte nec in vita derelinquam te. Et transgressi sunt universi cum rege

obsecro

Qui sciebat eum placatum super morte

xxiii

Vivit hebreus sic re gesta quam mulier dixit in parabola

Cumque reduxisset absalon

Quintus

I monos : v · quos · x · denos dupla vicenos
xl · duplat idem triplat · lx · l · quoque sola
quinquaginta facit, quoque nonaginta dat · xc ·
c dat centenos quingentos quoque · d ·
dt sexcentos sed · ꝯ · quingenta notabit
m · f dat mille ... ... mille

flentes torrentē cedron / et leuite archā
portantes / deposuerūt eā donec transiret
ps. Et ascendit abiathar ad consulendū dnm
qui n respondit ei. Et io ait dauid ad sadoch. Re
uertere in ciuitatē cū archa. Ego abscondar in de
serto. achimaas filius tuus et ~~ab~~ ionathas
filius abiathar sint uobiscū / per quos veniat
ad me sermo a uobis. Et redierūt cū archa
Cumqz ascendisset dauid cliuū oliuarū / occurrit
ei chusi arachites consiliarius eius / et ait dauid.
Reuertere et esto cū absalō / et dissipabis consiliū achi
tofel / et quecūqz audieris in domo regis indicabis
sacerdotibus qui dirigent ad me filios suos. Et venit
chusi ad absalon in ierusalem \\ Cumqz paululū pertransisset xvi^o
dauid. Apparuit ei siba cū duobz asinis
ferens panes / et vini passas et massas palatarum
i. ficuū que sunt tabulas / quas palatas dicimus ~~de~~
eas posse pinguere. Et ait siba ad regē. Asini
nos sunt ut insedeant domestici regis. Et pa
nes cibaria ut edant in deserto. Et ait rex
ubi est miphiboseth filius dni tui. Remansit in ierlm
dicens hodie restituet in possessionem patris mei. Et ait
rex sibe. Tua sint omnia que fuerunt miphiboseth
Venit ergo dauid usqz baurim. Et egressus
vir de cognatione saul nomine semei / mittebat
lapides et lutū. maledicebat regi
dicens. Egredere uir sanguinū. ecce premit te
malū quod fecisti in domū saulis. Cūqz uellet
percutere abysai prohibuit eū dauid dicens. Filius
uteri mei querit aīam meā. quanto magis filius
gemini. Iussit eū dns ut malediceret. Si
respiciat dns hanc afflictionem meam. Tradunt
hebrei hunc semei fuisse naboth patrem te
roboam / et nomen aui eius gemini. Et dauid
descendit usqz iordanem.

Factū est autē chusi veniens ad absalō
adorauit dicens. Salue rex. Ad quē rex. Cur
n ~~venisti~~ iuisti cū amico tuo. Et respondit. Illius
ero quē dns elegit. et omnis isrl. Cui seruiam
sicut filio regis. Sicut parui patri tuo sic
parebo tibi. Tunc ingressus est absalon corā
omnibz ad concubinas patris ex consilio achito
fel ut sic intelligeret omnis isrl / quod ex toto
persequeretur patrem et roboraret eū eo / Post xvii^o
hec dixit achitofel. Eligam mihi ~~xii~~ milia viros et
persequar hac nocte dauid. et percutiam eū. Et con
fessus est et redibunt ad te uniuersi qui omnis
hec. Et ait absalō. Vocemus chusi et consulamus
eū. Et ait chusi. Non bonū est consiliū achitofel
hac uice. Nosti patrem tuū et uiros eius esse
fortissimos. Et si modo percusserit aliquos de tuis.

De consilio chusi. et morte
achitofel.

quicuq; audierit dicet. facta est in ppło plaga.
qui sequebat' absalon. et timebunt et ceteri. Sz
est hoc consiliu bonu. Congregetur ad te omis isrl.
et irruam⁹ sup eu et vbicu; fuit/opprimem⁹ eu.
et placuit ambob; consiliu chusi. et dixit chusi
sacerdotib; ut nunciarent dauid/ne ma
neret in deserto nocte illa. s; transiret iorda
nem. et abiit ancilla ad filios sacerdotu. q late
bant iuxta fonte rogel. ferens pannu q' ad
abluendu. et indicauit eis vbu chusi. Vidit
aut eos puer quida filius ancille ut d' indi
cauit absaloni. ~~Josephus~~ tn d' quosda equites
uidisse eos. et nunciasse absalon. Qui misit
post eos ut comphenderet. At illi ingressi s
in bauri. domu mulieris. rogantes ut ce
laret eos. q demisit eos in puteu. et ex
pandit uelamen sup os putei. q. tipsanas
siccans i. ordeu ad tipsanas faciendas. et sic
res latuit. Cuq; reuisi esent. q missi fuerant.
illi ascendentes de puteo dixent dauid/q
tradita fuerant eis. et transiuit dauid iordane
cu suis/pus q diluesceret. et ue. i manaym.
Porro achitofel/sciens regnu reditur ad
dauid. et timens sibi. i man⁹ ei⁹/ descendit in
ad domu sua. i giblo laqueo se suspendit.

Xliiij° Absalo aut collecto | De morte absalon
exercitu et transiuit iordanem et statuit.
amasam sup exercitu p ioab. hic erat filius Abi
gail ~~sororis dauid~~/ filie naas i. soror dau. [abigail] yyh
qm ioseph⁹ abigea uo.t. et erat consobrin⁹ ioab. ms
Porro viri transiordane et maxie berzellai ga
laadites obtulerut dauid cibaria multa nimis.
et stratoria et tapetia/et uasa fictilia. Porro
dauid diuisit pplm/q erat cu eo i tres ptes.
vna dedit ioab/sc'dam abysai 3am ethai getheo
qui putatur fuisse filius achis amici dauid
Cuq; uellet egredi rex cu eis ad pugna.
no abit dixerunt/ Tu es solus p cunctis. alios no curant. Cuq; e
gredeent/cunei ad pugnandu centu vii. milia
stabat dauid iuxta porta/et dicebat/ Seruate
in pueru absalo. et facta est plaga in die illa.
iuxta saltu effraim. et fugit exercitus absalon.
cesis ex eis ~~xx~~ [xxmilia] et plures interfecerunt bestie
saltus q' gladi⁹/fugiens absalo sup mulu.
uenit ad quercu condensa. et intercepto capite
ei⁹ ramis. mulus transiit eo suspenso. Quod cu as
pexisset nunciassz ioab. Ait ad eu. Cur n fodisti
eu. Qui r'n. si mitterem manu mea i filiu
regis. ipse cu audierim eu dicete. Serua
te in pueru absalo. et fixit ioab tres lanceas
in corde absalon. Qui adhuc palpitaret in
interfecerut armigeri ioab. et piecerut eu
in fouea grande. et comportauerunt sup eu
aceruu lapidu ut duplici morte piret
tanqm facinorosus. Porro absalo adhuc
uiuens erexerat s titulu in ualle regis.
q. duob; stadiis distat a ierlm/i monimtu
nois sui/ et erat noie titulu manus absalon
hunc titulu [fuisse] putat quida arcu triuphalem i q°
scpta erat manus absalon/ Sz ioseph⁹ d' sta
tuam fuisse marmorea. Tunc ait achimaas
ad ioab. Curra et nunciabo regi. Cui ille. Solo
te hodie nunciare. fili⁹ ei regis mortuus est. Et ait
ioab ad chusi. Vade nuncia regi q uidisti.
Et currit chusi. Curres q; achimaas p⁹ eu
p uia compendij transiuit eu. Dauid aut sedebat
int' duas portas. Speculator v'o i fastigio
porte exclamauit. Video hoiem currete solu
Et ait rex. Si solus est. bon⁹ est nuncius. Et iterum
ait speculator. Appet in ho alter. Tres solus.
Dixitq; rex et iste e bon⁹ nuncius. Et veniens achi
maas adorauit. d. Benedictus deus q conclusit
hostes leuantes se 9 regem. Et ait rex. Est
ne pax pueo absalo. At ille noluit idicare.
Chusi v'o. superueniens. indicauit et contristatus rex
ascendit cenaculu porte. flens et p capite
et clamans. Fili mi absalo. qs m tribuat ut
ego moriar p te. Populus audiens ipsu timuit
ingredi ciuitate. et ingressus ioab ait ad
rege. confudisti hodie vult⁹ eorum/ q salua fecerunt
aiam tua. diligis odientes te et odio habes
diligentes te. Procede et alloquere seruos tuos
alioqn nec vn⁹ remanebit tecu hac nocte
et erit hoc malu e p'ori. q vnq passus es.
Sedit g° rex i porta sua/ et totus populus uenit ad
eu oīs multitudo et benigne sedit

Porro | De reditu dauid i ierlm.
qui secuti erant absalo. mutuo se hor
tabat'. ut reduceret regem meozantes eius bn
ficia i isrl. Dauid v'o misit ad sadoch et a
biathar. ut loquer. ad uiros iuda. Hec dicit rex
Os meu et caro mea uos. Qr nouissimi re
ducitis rege. Et c. i. d. Vide ne tardiores
ceteris sitis. et p eosdem iurauit amase
q princeps militie fieret eu p ioab. et mise
rut uiri iuda ad rege. ut rediret. et uenit
us; ad iordanen. et venit oīs iuda i occursu ei⁹
in galgala. Semei q; de bauri descendit
cu eis hns secu centbules mille uiros de
beniami. Siba q; et filii ei⁹ et serui eo tra

iordanē uenerūt ad eū. ut tr̄sducerent domū
eius. Isti ſ. ioseph̄ fecerūt pontem iordanis
ut facilius rex tr̄siret cū exercitu. Cumq; tr̄siſ-
set rex ꝑ adorauit semei. d. Ne memineris ĩ-
iuriarū ſui tui. Scio em̄ peccm̄ meū ⁊ io ueni
ĩ occursū tuū p̄mi⁹ de oī domo ioseph. Id ē ēt
de tribu ioseph. ſʒ qꝛ h̄itabat ĩ sorte effraim
Cumq; abysai. dicet semei occidendū. Dixit dau̅
An ignoras me hod̄. fcm̄ rege in isrl̄. Ergo
ne hod̄ īficietur uir in isrl̄. q. d. Illos occi
dā. q̄ me hod̄ fecerūt sic se rege. Timebat
eñ. si interficerẽ semei. q reliqui q̄ sili rege
offenderat nollet eū ẽ facẽ rege. Et ait ad
semei. Nō morieris. Misiboseth q°ʒ. uenit ĩ occ-
sū regis. illotis pedibz ⁊ intonsa barba. Nā
⁊ uestes n̄ lauerat a die. q̄ egressus fuat
rex. hebreus hz infectis pedibz. tradens. q̄ ẽ
fecerat pedes ligneos. ⁊ ait rex ad eū. Cur
n̄ uenisti mecū. Q̄. R̄t. Seruus meus contēpsit
me. noles in stñe asinū. ut ire ē rege. In
sup̄ accusauit me. Tu aut. qui iust⁹ es. fac
q̄ t̄ v̄r. Et ait rex. fixū ē q locutus sū. Tu
⁊ siba diuidite possessiones. q. d. vtq; vrm̄ de
derā. ſʒ qꝛ vtq; totū h̄re n̄ pt. tr̄ uos diuidat.
Dr̄. q dauid ĩmeōr iuramti ē ionatha ĩ iuste
iudicauit. Et io roboā ⁊ ieroboā diuiserūt
ẽ regnū. Berzellai q°ʒ q̄ pbuerat regi alim-
ta. descenderat ē eo. ⁊ ait rex ad eū. Veni me-
cū ĩ irlm̄ ⁊ hortabo te. Q̄ rn̄t. Octogenarius
sū hod̄. n̄ indigeo h̄ac uicissitudie. canaam
filius meus uadat tecū. Et fac ei q̄ t̄ v̄r. Et ait
rex. Veniat ⁊ faciã ei q̄ t̄ placuerit. Et re-
dijt berzellai in locū suū. Tunc concurrerūt ad
rege oms uiri isrl̄. ⁊ indignantes dixerūt
Q̄r te furati sūt fr̄es nr̄i. uiri iuda. Et te
tr̄sduxit sine nobis. Et r̄n̄t iudas. Q̄a ꝓpi-
quior ē m̄ rex. Et ait isrl̄. Decē ptibz ego
maior sū. io m̄g ꝑtinet ad me q̄ ad te.
xx^a Ipsi eū p̄ceperūt p̄mi⁹. Cumq; rn̄disset durius
uiri iuda. Syba filius bocri uir gemini⁹ cecinit
buccina ⁊ ait. Nō ē nb̄ ps ĩ filio ysai. Reuerte-
re ĩ thabnacla tua ysai isrl̄. ⁊ recedentes a da-
uid secuti sūt sybā. Viri aūt iuda reduxe-
rūt rege suū ĩ irlm̄. De morte amase ⁊ sibe
Sex aū. x concubinas ad quas ingressus fuat
absalō reclusit in custodia uiduitatis
⁊ n̄ē ingressus ad eas. Et ait rex amase. q̄
p̄ncipi militie. Congrega in uiros iuda ĩ triū
dieb. Abijt ẽ° amasa ⁊ morat⁹ ē ext̄ placi-
tū. Et ait rex ad abysai. In ad ioab. q̄ ia

amouerat a p̄ncipatu. Tn̄ ioseph⁹ dr̄ eū dixis-
se ad ioab. Tolle seruos dn̄i tui. ⁊ p̄sequere sibā
ne effugiat nos. Et egressi sūt oms cū eo ro-
busti. de isrl̄. ⁊ occurrit eis amasa rediens iux̄.
magnū lapide q̄ ē in gabaon. Porro ioab.
uestitus erat tunica stricta. ioseph⁹ tn̄ dr̄.
lorica. Et accinctus erat gladio fabrefco. q̄
leui motu egredi poterat. ⁊ arte quadā simulãne
q. cecidisset. gladius ⁊ recepisset eū dextra
manu tenuit mentū amase. q. osculans eū
Et p̄cussit. ꝑcussit eū ĩ latere ⁊ effudit eius ~~sãn-~~
~~ne~~ intestina. Ioab aū ⁊ abysai p̄secuti sūt
syba. ⁊ uenientes. subsistebant. ad mortuū in
uia. Vir aūt quidā amouit eū ĩ agrū ⁊ o-
peruit eū. ne subsisterent tr̄seuntes. clamans q̄
iuste occisus esset. q in dolo mora redire fecerat
ad rege. Ioab v° cū exercitu. obsedit sibā ĩ a-
bela. ⁊ moliebat̄ destruere muros urbis.
Et exclamauit ad eū mulier sapiens de ciuitate
Primo dicebat̄ in ueti pu̅bio. Q̄ ĩterogãt ĩter-
get ĩ abela. q. d. hec ē urbs consiliū ab antiq°.
Rr̄. q̄ris euerte matrē ciuitatū isrl̄. Q̄r pa-
pitas hereditatē dn̄i. hebreus n̄ hʒ p̄ubiū. ⁊
ē sensus p̄m eū. Primo dicebat̄ ĩ ueti ⁊ q̄ndã
ĩ lege dcm̄ ē. ut isrl̄ p̄us offerat pacē hostibz
q̄. expugnet eos. Q̄r. ẽ° p̄cipitas hereditate do-
.i. ē n̄ seruas legē ĩ isrlitis. q̄ p̄cepta ē in
alienigenis. Postea legit hebreus q̄ tempo-
tu ē. ad consultorẽ urbis ꝑ poene expom. ⁊ R̄t.
ioab. Nō q̄ro euerte urbe ſʒ sibā filiū bocri. q̄ le-
uauit manū suã ꝯ dauid. ⁊ locuta ē mu-
lieribz sapienti. qui abscisū caput sibe piecert
ad ioab. Tunc reuersus ē exercitus ad rege ĩ isrl̄
⁊ restituit rex ioab sr̄ exercitū ⁊ alios ministe-
les ĩ officijs suis. sicut sup̄. h° addito q̄ adurā
statuit sr̄ tributa colligenda. ⁊ q yran sacerdos ē qui fuit ge
sacerdos dauid p̄pius. De vij suspensis ĩ ultione gabaonitis
Factaq; ē fames in diebz dauid tribz annis iugit. ⁊ consuluit dauid xxi^a
dn̄m. Q̄ rn̄t. h° ẽ p̄p saul. ⁊ domū ei⁹. q̄ occi-
dit gabaonitas. q p̄ zelo filioꝝ isrl̄ irritū
fecerat iuramtū iosue ⁊ senioꝝ. Et ait dauid
ad gabaonitas. Q̄d faciã uob ut bndicatis
hereditati dn̄i. Q̄ dixerūt. Virū q̄ attriuit
nos dele debem⁹ ut n° vn⁹ quidē residuus
sit. de stirpe ei⁹. Sʒ qꝛ dauid h° facẽ n̄ poterat
p̄p iuramtū q iurauerat ionathe. ~~cepit~~ peperit
tom dicentes. dent̄ nb̄ vij uiri de filijs
ei⁹. ut crucifigam⁹ eos dn̄o. Pepercitq; rex mi-
fiboseth filio ionathe. ⁊ tradidit eis duos

filios saul. q̃s peperit ei respha. Isti adhuc pueri
erant cum dõec occiderunt sacerdotes nobe. Et postea ga-
baonitis. Dedit etiam eis v. filios michol. adop-
tatos quos genuerat merob adriel. Quos gabaonite
illos crucifixerunt eos. In diebus messis prime. i.
incipiente messione ordei. Induens autem respha ci-
licium substrauit sibi super petram. cubans iuxta eos die
ac nocte ut amoueret ab eis bestias et aues
ab initio messis donec stillaret aqua super eos.
.i. usque erat ~~kalas~~ septembris. Tunc enim iuxta naturam
terre. quam in .p⁹ messe pluuia descendit. Hanc res-
pha quidam non bene putant fuisse orpha nurum
noemi. Audiens autem dauid quod fecerat respha.
deposuit eos de patibulis et ossa tollens saul et .v. ~~xx~~ 4
ionathe de iabes galaad et ossa eorum qui affixi
fuerant sepeliuit ea in sepulcris eius patris eorum.
Et sic reddidit deus ubertatem terre. De
Factum est autem iterum prelium | In .iiii^{or}. prelijs contra
philisteos aduersus israel et pugnabat dauid
cum suis aduersus eos. Cumque se defecisset dauid
pugnando. iesbinedob qui fuit de genere arapha
nisus est percutere dauid. et interposuit se abysai
et interfecit philisteum. Hunc tradunt hebrei fuis-
se de genere gigantico. Arapha uero dicunt fuisse
orpha nurum noemi. quam peperit uiro getheo. iiii.
gigantes quorum hic memorat. Iesbinedob sephi.
golia. et iiii. habentem senos digitos in manibus et
pedibus. Tunc iurauerunt uiri dauid dicentes.
Iam non egredieris nobiscum in prelium ne extinguas
lucernam in israel. Occasione huius prelii epilogat. hic
-i. repetit historia. hic tria friora prelia. dauid notata. non tamen eo
ordine quo gesta sunt. Quorum primum fuit in gob urbs
est. que et aser. dicitur. in quo percussit sobothai sephi de
genere gigantum. Aliud quoque prelium similiter fuit in gob. in
quo secundum ~~iosephum~~ percussit uir fortis efron cognatus
dauid qui suis in fugam uersis solum plurimos hos-
tium pemit. et alios in fugam conuertit. Liber uero re-
gum in hoc loco ponit prelium dauid contra golia. In hu-
ius modi in quo percussit a deo datus. filius salt⁹ poli-
mitarius bethleemites. goliath getheum habens
iiii^{or}. hominibus expertum. dauid et dicitur a deo datus quia
ad liberationem israel datus est in regem. filius salt⁹ quia
de pascuis et saltu assumptus est. polimitarius quia
de genere beseleel polimitarii fuit uir eius. Siue quia
militis moris amplauit cultum domini. bethleemi-
tes dictus est a patria. Memorat quoque aliud prelium in quo io-
nathas filius semaa fratris dauid percussit uirum
habentem senos digitos in manibus et pedibus. Expe-
V xxii⁹ ditus itaque dauid a prelijs. locutus est domino uer-
ba carminis huius in die qua liberauit eum dominus de manu
omnium inimicorum suorum. et a de manu saul. Et ait d.

petra
~~Petra~~ mea et cetera. In psalmis secundum translationem nostram ita
est. Diligam te domine fortitudo mea. dominus firmamentum meum et refugium meum. cuius titu-
lum supposuit esdras ex libris super positis. In die
qua liberauit eum dominus et cetera. ~~Josephus~~ hic dicit. quod dauid
pace altissima fruens. cantica et ymnos compos-
uit quos trimetros alios .v. metros. Dauit facies or-
ganum in quibus leuite per sabba et alias sollep-
nitates ymnos dicerent. Et post iosephus dicitur inter
psalterium et nablum. Psalterium est decacorda cithara et cor-
dis compactum. quod cum plectro percutitur. Nablum
uero ~~xii~~ sonos habens. digitis tangitur. Post carmen
supradictum. addidit dauid loquens de se tamquam
de alio. Hec sunt uerba nouissima. quod dixit dauid
filius ysai. dixit uir cui constitutum est .i. promissio
facta de christo dei iacob. ~~hebreus~~ hic ita dicit
uir leuatus super christo dei iacob. i. super alios
exaltatus et unctus a deo. Ipse hic uerba quam
dicunt precedentem psalmum nouissime scriptum a
dauid. Sed tutius est ut dicamus nouissima uerba
dauid quod sequitur. Spiritus domini locutus est per me et cetera.
Et forte post nouissime scriptus non alijs est
annumeratus. Cathalogus fortium dauid.
Porro ex rege erant 36 fortissimi. quorum
insigniores fuerunt ~~xxxvi~~. Insignior tamen
ceteris erat dauid. sedens in cathedra sapi-
entissimus. et ita erant ~~xxxvii~~. Amicato da-
uid. Porro post dauid de illis vi. quod erant similes ~~xxxiii~~
erant fortissimi alii tres non adeo fortes. sed
tamen fortiores reliquis ~~xxx~~. ut quasi dicere possumus
~~xxx~~ erant fortes tres quorum fortiores eis. tres
uero reliquis fortissimi. Et secundum hanc expositionem catha-
logus ~~xxxvi~~ fortium incipit sic. Princeps inter tres
ipse est. quasi tenerrimus ligni uermiculus qui interfecit
impetu uno. ~~Josephus~~ dicit nongentos. ~~pal~~
uero ~~ccc~~. Iste sed non nominatur. hic ab historia ~~pal~~
nomen uocat eum iesboam. Josephus Eusebium
scio legitur. Et hic fecit fuit. non quomodo hic commemoratur.
Post hunc erat. eleazar. filius patrui dauid
qui percussit philisteos donec deficeret manus
eius et obrigesceret cum gladio. Post hunc erat
semmaa araritis. quem ~~iosephus~~ semeiam uocat
qui cum fugissent israelitis solus stetit in agro lentis
nomen est agri uel forte semmaa erat cum lentibus
et percussit philisteos et fecit salutem in israel. hiis
tribus iosephus attribuit. deportationem aque de
cisterna bethleem. Historia uero ~~regum~~ refert
illud ad tres sequentes. quos fortiores diximus
quorum primus erat abysai frater ioab. ipse est qui leuauit
hastam suam contra ~~ccc~~os quos interfecit. optimus
quidem sed usque ad tres primos non peruenit. Post hunc
erat banaias qui percussit duos leones moab.

et principes eius. quos palup dicit arietes. Ipse quoque
interfecit virum egipcium .i. mutatorem egipcium
blasphematie deum quem interfecit moyses. hunc di-
cunt hebrei fuisse semei. qui postea sub salomone interfect.
aliud quam egipcium interfecit dignus spectaculo altitu-
dinis .v. cubitorum. habente in manu hastam. ad quem ve-
banamias in virga et extorsit hastam de ma-
nu eius. et occidit eum hasta sua. Sed tamen dicit hic
quod diximus de isto egipcio de semei. qui hunc
hastam in manu .i. legem dei. quam si meditatus fu-
isset permansisset in urbem non periret. Ipse occidit le-
onem in hunc modum. Tempore nivis leo lapsus est
in cisternam. quem ullum videns ingressus ... oz...
cisterne dampnatus erat. mugiens rugiebat. Quem
audiens banamias descendit ut ageret descendit ad eum
in baculo manus eius quem gestrauit. Item de for-
tibus non regum non iosephus post hic. sed refe-
rendum est ad sobotham. quem interfecit gigantem
sephi de quo in xxi. dictum est. Isti tres opus fe-
cerunt magnificum. quod sequitur. Philistei quandam
castra posuerant in valle raphaim. usque ad civi-
tatem bethleem. et erat penuria aque in urbem
David autem ascenderat in arcem. ad consulendum
dominum et contabat coram astantibus aquam betleem.
et precipue eam que erat in puteo iuxta portam. Tunc
isti tres per medium hostium iter facientes vene-
runt ad bethleem. et hauriebant aquam demum per
ad regem per eorum castra reversi sunt. Ita ut pa-
lestini fiducia eorum obstupescentes admirati
sunt et cessaverunt. Delatam siquidem aquam rex no-
luit bibere. dicens. Sanguis istorum est. Absit ut ipsi
eum bibam. et effudit eam tanquam libamen domino de
salute virorum gratias agens. Sed hunc enumerare
fortium hebreus dissentit. numerant tamen xxxvi
fortes. et in ebreo sic primus qui fortissimos dixi
numerat David. sic Sedens in cathedra sapien-
tissimus princeps inter tres. ipse est quasi tenerrimus
ligni vermiculus qui non mutatur. et dicitur eum viros
occidisse impetu uno. quia per pedem uno quo fecit impe-
tuose. in bersabee multi occisi sunt. Adopta... enim
David vermiculo lignum quod teredo vel tebella dicitur quod molle
durum lignum perforat. Dum tangitur michi mollis
ille. dum tangit michi durius sic et David in passu-
ris et in domi et et subditos mansuetior erat ce-
teris in throno et hostes eo nullus erat acu-
tior. et invidatur hic David in ebreo in sapientia in hu-
militate et fortitudine. Porro reliqui xxx quos
fortes diximus postea enumerantur. Inter quos no
enumeratur ioab vel quia princeps aliorum vel quia indignus
per mortem abner et amase. de nullo ipsi et al
delata est autem post famem, terciam erat a David.

Et addidit furor domini irasci contra israel. xxiiii.
Plus irascitur et domino. addidit furor domini

per mortem urie ut dicitur hebreus quia non restitit. vel ... post
...ergo ista vindicatum erat in David. ista vindicandum erat
in populo.

Commovit
irasci contra israel. Furor domini. ut exponit palup.
.d. Sed furrexit sathan adversus israel. et incitavit
David ut numeraret populum. Et ait rex ad ioab.
Perambula omnes tribus israel et numera populum ut sciam
numerum eius. Intelligens autem ioab quod de elacione
diceret. ait. Adaugeat dominus populum tuum. sed quid dominus
vult domine rex in hac re. quasi dicat. vide ne offe-
das deum. Cumque nollet rex mutare propositum
egressus ioab princeps militum. numeravit et redi-
it post ix menses. et xx dies in ierusalem et responsione
redacta in septis et inventa sunt de israel. dccc milia
virorum et de iuda. d. milia pugnatorum. In palup
longe plura leguntur. milia .i. mille milia. et
milia. beniamite non sunt numerati quia pauci erant.
Et credit ioab subtraxisse regi partes. Peccavit
autem rex in duobus quia superbe numeravit et quia censum
numeratorum non reddidit. pretium domino sicut scriptum erat
in lege moysi. Et attendens David ait ad dominum.
Obsecro domine transfer iniquitatem servi tui. quia peccavi
ni nimis. Diluculo misit ad eum dominus Gad prophe-
tam tres suppliciorum condiciones portantem. Qui ait.
Aut vii annis veniet tibi fames. in terra tua. aut
tribus mensibus fugies adversarios tuos. aut tribus diebus
erit pestilencia in populo tuo. Et ait David. Coar-
tor nimis. Si famem eligo erit pauperum suppli-
cium et non divitum. Si victoriam hostium supplicium erit exercitus
tuo et non meum. quia circumvallabor fortissimis. Eli-
gam ergo plagam comunem regi et plebi. Melius
est. n. ut cadam in manus dei. misericordis quam in manus
hominis. Misit ergo dominus pestilenciam israel de mane
usque ad tempus constitutum. i. usque ad horam prandii sed
iosephus. vel usque ad horam sacrificii vespertini. Et ce...
et mortui sunt de populo exercitus ultima lxx milia
virorum. In palup vero sed ccc milia virorum. et
aiunt hebrei hoc positum numerum plebis. hic autem nuls
nobilium. Porro cum extendisset angelus percussor
manum suam ad ierusalem. ut disperderet eam et staret
iuxta aream areuna iebusei. quem ornam dicitur vidit
eum David stantem gladio evaginato. et cla-
mavit. Ego sum qui peccavi. isti qui oves sunt quid fecerunt.
Vertatur manus tua obsecro in me et in domum patris
mei. Et misertus dominus ait ad angelum. Sufficit.
contine manum tuam. In die illa dixit Gad ad da-
vid. Constitue altare domino in area areuna ie-
busei. et ascendens David. dixit ad reunam. Vende
mihi aream tuam. ut edificem in altare domino et cesset
interfectio. Qui respondit. accipiat eam dominus meus
et sic habeat quos boves in holocaustum. et plaustrum
et iuga boum des in usum lignorum. Et ait rex. Ne-
quaquam. sed emam precio et non domino offeram holocau-
sta gratuita. Emit ergo David aream. dc. siclis auri ut
in paralippomenon legitur. sive
ne.. argenti siclis

[Margin notes, left:] banamias qui interfecit egipcium ... ; sicut dicitur palup. qui vino ... offerebat ... ; ... interpretatur ... ; ...
[Margin notes, right:] vel de auro et argento ; In ebreo sic ... quantus ... ; ... non ... david ... ; pau... ; si domino in ... plaga ... ; fugit

.i. et edificauit ibi altare dño. et optulit holocausta
et pacifica. et propiciatus est dñs terre. Hic est mos
moria ut aiunt hebrei in quo abraham uoluit
offerre filium. et optulit arietem pro eo. Ea tempestate
ipe thabernaculum et altare quod fecerat moyses erat
in excelso gabaon. licet archa esset in ierlm
quousque preparasset eis locum in futuri templi. decreuit
dauid ut locus ille uocaretur area ipi.

Hic incipit tercius liber Regum apud nos
Incipit secundum hebreos. De unctione salomonis.

Malachim quod sonat regum. quia licet in precedenti opere actum sit de duobus regibus hebreorum non
sunt regnantibus. tamen quia in isto opere agitur de regibus
qui sunt regnauerunt in iuda et ierlm unito regum dicitur.

Et rex dauid senuerat. Cumque operiret uestibus non calefiebat. et dederunt ei abysag
sunamitem puellam minimis. que dormiebat cum rege
et calefaciebat eum et ministrabat ei in mensa.
Rex autem non cognouit eam. Adonias autem quartus filius
dauid cum esset precentus inter superstites filios regis. fiducia habuit regnandi. et fecit sibi currum et equites
nec corripuit eum pater. et sermo eius erat cum ioab. et
abiathar sacerdote. Alii uero ministeriales regis
et robur exercitus non erant cum eo. Parauit autem adonias sollempne conuiuium in orto regali iuxta fontem rogel. et uocauit filios regis et seruos. Robustos autem qui non fauebant. et salomonem non uocauit. Nathan autem monuit bersabee ut intraret ad regem. et posuit ubi sibi more eius ut ingressus sit ad
regem. Dñe mi rex iurasti ancille tue. salomon
filius tuus regnabit post me. et ecce nunc adonias
regnat te ignorante. Cumque alios uocatis ad conuiuium
filium meum non uocauit. scio quia cum dormieris cum patribus
tuis. ego et filius meus erimus peccatores. id est uindicabimur. morte digni. ego ut adultera. ille ut
adulterie filius. Adhuc ea loquente. intrauit nathan et ait. Dñe mi rex. dixisti tu adonias
regnabit post me. et non indicasti in seruo tuo.
Et ait rex ad bersabee. Viuit dñs. qui eruit animam
meam ab omni angustia. quia sicut iuraui tibi sic faciam
hodie. Et dixit ad sadoch. et nathan. et banaiam.
Tollite uobiscum seruos dñi uestri. et inponite salomonem
filium meum super mulam meam. et ungat eum in regem sadoch. et nathan. ad fontem geon. et canentes
buccina ascendite cum super solium. et sedeat. Ascendit banaias. Assumpsitque sadoch cornu olei de thabernaculo. et unxit
eum et cecinerunt buccina. Et dixit omnis populus
Viuat rex salomon. Et insonuit terra a clamore
eorum. Et sedente salomone super thronum. adorauit dauid
in lectulo deum qui dederat ei sedentem in solio in
oculis suis. Porro adonias et inuitati ab eo
cum estimarent tumultum ortum in ciuitate. audita

Ad ditum uocem. Sed proferens Cham non appreciatorum in quo canit cherubin

.o. distinguens familias. Per duos filios aaron eleazar
et ithamar. et de eleazar tunc xvi familias. et de ithamar
viii. et ex singulis familiis unum suppsit in sacerdote. de duos
posuit. abiathar qui erat de ithamar sibi ob. et sadoch qui erat de eleazar sibi reliquos

ad eos ionathas filius abiathar. indicans
eis que facta fuerant. et abiit unusquisque in domum
suam. Adonias autem timens salomonem. abiit in thabernaculum. et tenuit cornu altaris thimiamatis
dicens se non egressurum. nisi rex iuraret ei de
uita conseruanda. et iurauit ei salomon dicens. Vade
in domum tuam. De secunda unctione salomonis.

Volens autem dauid ostendere populo se regem eum
fecisse filium. conuocauit in ierlm principes uniuersos
sacerdotes et leuitas. et in uncto iterum salomone
et confirmato ab omnibus regno salomonis. coram omnibus
precepit salomoni de custodia legum. et iusticia.
et pietate. et precepit ut edificaret templum dño.
dicens se iam preparasse ei auri c. m. talenta argenti
vero. x. m. ferri uero et eris sine numero. lapidum
quoque et lignorum magnam copiam. Leuitas quoque diuisit in tres ordines. In aaronitas. moyseitas. et leuitas. Aaronitas quoque diuisit per gentes et uices. de eleazar xvi et uices et de ythamar viii. et elegit ex unaquaque earum unum
pontificem. Precipiens ut singuli ministrarent a
sabbato in sabbatum. Sadoch tamen et abiathar prepositi
essent uniuersis. quod preceperit sorte coram rege.
de ebdomadibus ordinandis. De leuitis uero
instituit curatores fabrice templi xxiiii m qui
dicti sunt nathinnei. Iudices autem populi et scribas
vi. m. Ianitores autem domus dei. iiii m et totidem qui
ymnos dicerent. Post hoc diuisit exercitum in cohortes. xii habebat autem cohors xxiiii milia
quam precepit salomonem obseruare per certos dies.
Moiseitas uero aliquantulum honorauit. fecit eos custodes thaurorum dei. et uasorum. que reges deo dicare contingeret. Et collecta ecclesia omnem dispositionem suam indicauit. deposcens filios suos ut non contra
uiter ferret minimum inter eos sublimatum. quia
deus sic mandauerat. sicut et ipse minimus inter
fratres inunctus fuerat. Descriptionem uero omnem et
constitutionem edificii templi omnibus succedentibus et uidentibus
tradidit salomoni et tunc oblationes primicias fa
ciens. iii. m talentorum auri obtulit ad edificium. et currum dei faciendum. quo et cherubin erant. sub
quo constituerunt archam. Principes uero et sacerdotes
leuite et seniores populi. optulerunt auri talenta v. milia. et stateres x milia. argenti v x m
et lapides preciosos plures. quorum custodiam habuit
preceptos moysi iabus. De morte dauid.

Appropinquauerunt autem dies dauid ut moreretur. et iterauit salomoni mandata de
cultu dei et lege seruanda et pietate et iusticia.
et de suos mercedis promissione et firmam de semine suo restituro. si custodierint filii eius testamentum eius. et testimonia que docet eos. Vera uero

sorte sunt in rotas posita cum archa. et cherubin iam quod sub
cherubin id est sub alas eorum posita est archa. Ad ipsum autem
dicebatur sedem eorum. uel tectum arche arcuatum

dicunt quidam quod antiquitus in venit eos apertos

sup addid᷑ de ioab. ⁊ filijs berzellai. ⁊ semei.
d. Nosti q̄ fecit ioab. p̱ inuidiā abner ⁊ a
masā. ⁊ effud᷑ sāguinē belli ī pace. i. q̄ nō
dz fūdi n̄ in bello fudit tpe̅ pacis. ⁊ coꝛ
cruoꝛē cū quibz hēbat pacē. Posuit cruo
rē in baltheo suo. ⁊ ī calciamto suo. i. cruoꝛ
nē respsus sup arma ipi᷒. qꝛ cū eis n̄ di
micauit. ſʒ sic uestes ei᷒ qn̄ pacifice loqbat᷑
eis. ⁊ ē sensus. nō bello. ſʒ dolo occid᷑ eos
qͥ alij viri bellatores insignia opm̄ suoꝛ ī
armis suis desc̄bebāt. ad ostensionē glīe. ſʒ
cū ioab tā tāq̄ facinoꝛa ostētare n̄ audet.
saltē ī baltheo ⁊ ī calciamto descripsit. ⁊ addi
dit dauid. Facies ei iux̄ sapiam tuā ne
descēdat pacifice ad inferos. Sʒ ⁊ filijs ber
zellai reddes gr̄am ⁊ erūt comensales tui.
Semei q̄o gemmeti. q̄ maledix᷑ m̄ n̄ paciēis
ī noxiū ee. Et mortu᷒ ē dauid. ⁊ sepult᷒
ē in ciuitate dauid. ē regnasset xl᷑ annis cū
tumulū. cui᷒ fec᷑ salomō ꝟm loculos thauroꝝ
qꝛ vnū post m̄ ccc annos apuit hircan᷒ ponti
fex. ⁊ aliū herodes sicut infra dicet᷑. Alij
vero n̄dū manifesti sūt. mechanico m̄o recō
diti. In diebz dauid karthago condita ē.
ut quidā uolūt. a karthedone tyrio. uł
ut alij dicūt a filia ei᷒ didone. Cui᷒ latī
noꝝ rex siluī᷒ latin᷒. pphetauerūt at sb̄ eo
nathan gad asaph.

De morte adonie

Occidit salom sicut tūc ⁊ ioab ⁊ semei.
pris sui dauid. ⁊ pcedente tpe adonias
fr̄ eius supplicauit bersabee. ut impetret
a rege. sibi dari abigay sunamitē vxorē. in.
Et cū ingressa eet ad salomō. positus ē thro
nus ad dextrā regis ⁊ ait. Puulā petitōm
dprecoꝛ a te. ne cōfundas faciē meā. Det᷑.
abigay sunamites. adonie fr̄i tuo vxoꝛ.
Et indignatus rex salon ait. Cur postulas h inn.
ei. Postula ei ⁊ regnū. ipe fr̄ m̄s ē maioꝛ
⁊ hʒ secū potētes. abiathar ⁊ ioab. ⁊ abysai
⁊ abigay ē q̄ regina. ⁊ potes. cōt᷑ aīam
suā locut᷒ ē. adonias ⁊ ī opbū pris. Viuit
dn̄s. qꝛ ho᷑ occidet᷑. ⁊ interfecit eū p manū
banaie. filij ioiade. Abiathar. q̄o sacdoti
dix᷑ rex. Vade ad agrū tuū. n᷑ apl᷒ ad
faciē meā igrediaris. vir eni mortis es.
ſʒ qꝛ sepe cū pre meo laborasti. ⁊ portasti
archā cū eo pco ē. Abiecto igr̄ abiathar.
trāslatū ē sacerdociū ad sadoch. ⁊ de domo y
thamar. ad domū eleazar. sic samuel hely
pdixerat. Fuit aūt post phinees filij ele
azari puetū sacerdocio. Joseph q̄ genuit ioa
tha. q̄ mareoth q̄ asophi. q̄ achitobi. achitobi

aūt genuit sadoch. Porro ioab fugit ī thab
naclm dn̄i. ⁊ apphendit cornu altaris. ⁊ misit
rex banaiā ut uocaret eū, ⁊ ait ioab. nō
egrediar ſʒ moriar h. Qd̄ cū renūciasset regi
banaias. dix᷑ ei rex. Fac ei sic᷑ locut᷒ ē ⁊
interfec᷑ eū banaias ad cornu altaris. ⁊ sepl᷑
tus ē ī domo sua ī deserto ⁊ cōstituit rex ba
naiā p eo. sup exercitū. Vocauit q̄o rex semei
⁊ ait. Edifica ī iłm ⁊ n̄ egredieris inde. Qcūq
die trāsieris torrētē cedron. scito te interficie
dū. Qui ait. Bon᷒ ē s͛mo dn̄i regis. sic faciā
⁊ habitauit ī iłm trib; annis. Factū ē aūt post h
ut fugerent s͛ui semei. ad achis regē geth.
⁊ descend᷑ semei in geth. ⁊ reduxit eos. Qd̄
cū nūciatū eet salomi. dix᷑ ad eū. Cur s͛uasti
iusiurandū regis. ⁊ mādatū ei᷒ trāsgressus
es. Reddid᷑ dn̄s maliciā quā fecisti pri mo
ī tēpore tuo. ⁊ interfecit eū rex. p manū ba
naie. ⁊ cōfirmatū ē regnū ī manu salomis

De sompnio salomis. iij

Porro salon dux᷑
uxorē filiā pharaonis regis egipti. de q̄
ut aiūt hebrei. genuit filiū. q. roboam. cū ipe
adhuc ageret. xi᷑ annū. ⁊ induxit eā ī ciuitate
dauid. nō dū eni fecerat ei domū. Porro ea ppo
suerat se facturū. domū dn̄o. ⁊ domū sibi. ⁊ murū
iłm muro triplici. ut ī p᷑ aditu eet templū. ⁊
mansiones edditarioꝝ. Dom᷒ q̄o regia. ⁊ man
sionibz domesticoꝝ. In sc̄o habitaret vł potētes
⁊ pphe. vn̄ in frā lr̄. de pphissa. q̄ habitaret in sc̄o.
In 6.o opifices. Post hec ascend᷑ salon ī ut imo
laret ī gabaon in excelso. ⁊ credit᷑ gabaon n̄
ee ppm̄ nom̄ loci. ſʒ appellatm̄ ⁊ interp̄ tollis
excelsus. Josephus eni d᷑ eū ascendisse in ebro.
⁊ obtulit. m. hostias ī holocaustū. sup altare q̄
fecerat moyses. ⁊ apparuit ei dn̄s ī nocte p sop
niū d. postula. quid uis ut dem tibi. Qui rn̄d᷑
dn̄e deus. ego sū puer puulus ignorās ingressū
⁊ exitū meū. Da ergo s͛uo tuo coꝛ docile ut pos
sim iudicare. ppl᷑m tuū. ⁊ discernē int᷑ bo᷑ ⁊ malū.
⁊ placuit s͛mo coꝛā dn̄o. ⁊ ait ad eū. Quia n̄ pos
tulasti uix᷑ d᷑m hoi᷑ dies multos ⁊ diuicias ⁊
aīam inimicoꝝ tuoꝝ. Feci t᷑ s͛m s͛mones tuos ⁊
dedi t᷑ coꝛ sapiēs in tm̄. ut nlls añ te silis
tui fuit. Sʒ h. q̄ n̄ postulasti dedi tibi. si tn̄ am
bulaueris ī uijs meis. sicut pr̄ tuus. ⁊ euigilās
salomō intellexit. q̄ eet sopniū. i. reuelacio
fca p sopniū. ⁊ reuersus ī iłm. coꝛā archa dn̄i
ꝟ trās ases optulit holocausta ⁊ pacifica.

De iudicio meretricū.

Tunc due mlr̄es
meretres venerūt ad regē. Quarū vna ait
Obsecro ⁊ mlr̄ h. sole habitabat᷒ ī domo vna. Cūqʒ
pepisse. tercia die pepit ⁊ h. Mortuus ē aūt

Ada fortean petrij sapienti or erat salomone
ſʒ post nequiua quod de co no est abiectio

Nota quod in p° R. c° iiij. Et fcm ē. vn. vt q̄ ustit ī uictoꝝ
s. ozi genuit. p'm d. h uictis. i. ioseph ⁊ q oꝛi d. eleā
zar fuit sacdos. ſʒ ei᷒ fili᷒ ioseph n qꝛ heli d. ythamar
inde x te ꝯstitut᷒ trāstulit sacdociū a se.

filius eius quod noctis silencio posuit in sinu meo et
filium meum mortuum collocavit in sinu suo. Mane
diligencius intuens deprehendi illum non esse meum
quem mortuus fuit. Et altera. Non est ita domine mi
rex sed filius eius mortuus est. meus autem vivit. Cum
que inter eas omnino in huius rei discrimine hesitaret rex
solvit lites inopinatus. et allato gladio ut ait Jose-
phus precepit utrumque infantem dividi. et utraque
medietatem vivi et mortui acciperet. Quod audi-
ens mater viventis commota sunt viscera eius super filio
suo et ait. Et ait. Obsecro date domine date ei in-
fantem vivum. sufficiat michi si videam eum vivere. Il-
la dicebat. Nec michi nec tibi sed dividatur. Et cognoscens rex
vocem utriusque de vero cordis fonte prolatam. ait.
Date huic infantem vivum. hec est mater eius. Et audie-
rant omnis Israel iudicium regis et sapientiam.
timuerunt eum. et admirati sunt assessores eius qui
prius sentenciam. quam ab adolescente prolata deridebat.
Porro banaias erat super exercitum. Sadoch autem sa-
cerdos. Azarias filius natham super custodes regis.
zabud filius natham sacerdos regis. i. cancellarius
et ysachar prepositus domus. i. provisor et aduram
super tributa. De prefectis Salomonis. et inventore exorcismorum.

IIII° Habebat autem Salomon XII prefectos super omnem Israel
qui per singulos menses singuli prebebant necessaria
regi et domui eius quorum unus reliquis presidebat.
scilicet achimaas. hic filiam Salomonis in uxorem. licet
besemath et unus de reliquis. alia habebat filiam regis Salomonis.
Erat autem cibus Salomonis per singulos dies ... chori
simile. et ... chori farine. X boves pingwes.
... boves pascuales. et C arietes. excepta
venacione cervorum caprarum bubalorum. et avium alti-
lium. sed et pisces cotidie ab alienigenis porta-
bant. Et erat summa pax in terra. Et habebat Salomon
... milia equorum currilium. et ... equitum quorum medi-
etas regi in ultima obsequebatur. reliqui vero per
vicos regios dispersi manebant. Prefectus ville
qui ministrabat exquisita mense. Et equis ordeum
et paleam ministrabat. deuehens omnia ad locum ubi
rex morabatur. Et precellebat rex sapientia omnes
orientales et egiptios. et hebreos. et ... filios
noratissimos ... ethan. et ... et
... et scripsit librum de caticis et modulacionibus in
nullo visum. ... parabolarum scripsit ... et dis-
putavit de natura arborum et herbarum. a cedro usque
ad ysopum. De natura quoque omnium animancium philosophatus est. Et
unumquodque suo nomine dicens proprietates excogitavit et ca-
racteres. adiurationes quibus solent egritudines mi-
tigari. et artes quoque quibus demones eiciuntur. Et alias quibus
obsessi non redirent. Excogitavit et caracteres quos inscri-
bebant gemmis. quos ponunt in naribus arrepticii

cum radice plantis. vel habere in medicina ut
... monstrata statim eam a demonibus liberabat.
Hoc sane plurimum valuit in gente hebreorum. Et
in medicina. necessaria erat tunc temporis. Quod ante adventum Christi
et sepius homines a demonibus vexabantur. Josephus
quoque se testatur vidisse quendam eleazarum exorci-
stam coram vespesiano et filiis eius et tribunis in
hunc modum plurimos curasse. vexatos a demonibus.
ut probaret eis demonem egressum per nares et
spiritum anhelantis. vas quoque aque ponebat in medio.
et imperabat demoni egresso ut illud everteret.
et argumentum sue egressionis et ita fiebat. De
Misit autem Salomon ad operarios templi.
Yram regem tyri dicens. Volo edificare tem-
plum domino. sicut locutus est patri meo. Precipe ergo
servis tuis ut precidant michi cedros de libano
et mercedem eorum dabo tibi. quam petieris. Et respon-
sit yram dicens. Servi mei deponent ligna de
libano ad mare. et deferent in ratibus usque ad
locum quem signaveris michi. et tu de portu tolles
ea. prebebis que necessaria in cibos domui mee
Itaque yram dabat Salomoni ligna cedrina
et abiegnina. quibus indigebat Salomon. Salomon autem
supplebat inopiam illorum in annis prebens yram
singulis annis. choros tritici. ... et totidem ba-
tos olei. eandemque vini mensuram. Porro Salomon
elegit operarios de Israel proselitos. De israhelitis
enim neminem fecit servire. et erat indictio
... virorum. i. summa eorum. quibus hoc indicebatur.
ut sic forte indictio est hominis decimata colla-
sicut cohors et legio. mittebat eos in liba-
num et prius yram. ... per singulos menses vicissim
ut duobus mensibus revertentes ad propria quiescerent
et medio mense priores ad labores denuo remea-
rent. et preerat aduram huic indictioni. Erant
tamen Salomoni LXXX latomorum. i. lapidicisorum in
monte quibus preficit de israhelitis ... qui
preerant operariis. Porro latomi. i. lapidi-
cine. lapides grandes et preciosos. i. marmore-
os scalpellabat. et quadrabat qui adeo grandes
fuerunt in fundamento. ut dicit Josephus. quod multi ex
eis habebant in longitudine cubitos ... in la-
titudine ... in spissitudine V. Quadratos
quidem lapides dolaverunt cementarii Salomonis
et cementarii yram. Dolatos vero preparaverunt bi-
blii polientes et sculpentes non solum ligna sed et
lapides. Est autem biblis civitas phenicis
de qua ... senes biblii et prudentes eius et
sic est ... urbe dolata sunt et perfecta. quod malleus
et securis et omne ferramentum non sunt audita
in domo domini. cum edificaretur. Fuerunt autem qui
onera portabant ... Fabulantur iudei autem

... milia in ... legitur
... qui in-
... onera portabant et
... de equis ... in regum in-
... et ... de bivis

Margin notes: iiij° — besemath — ... vinet / modios — i. domitarum — vel equestrium — tria milia — In ... lii. ... parum — Josephus dicit ...

ad erudiendos lapides celerius fuisse scilicet
non ferro/ vermiculi quem thamir dicunt/ quo aspersa mar
mora facile secabantur. Quod invenit hoc modo. Erat
salomoni strucio. cuius pullum et inclusus est
pullus sub vase vitreo/ quem cum videret strucio sed
tangere nequiret/ de deserto tulit vermiculum cuius
sanguine linivit vitrum. et fractum est. Videns autem
4 salomon cacumen montis moria angustum deie
cit illud et in area spaciis maioribus diffudit.
Factum est autem post cccc^os et viii lxxx annos
egressionis israel de egipto. anno iiii reg
ni salomonis mense scilicet secundo qui zizius apud hebreos dicitur apud
nos maius cepit edificare salomon domum domino
de candido marmore. quod pharium dicitur. Josephus tamen
dicit anno d.ii egressionis de egipto. describens
et annos etatum precedencium/ dicens ab abraham
annos fluxisse mille xx/ a diluvio annos
mille cccc^os/ ab adam iii milia c et duos.
Habebat autem domus in longitudine cubitos lx
in altitudine vero xxx. Pars quidem anterior que
sancta dicitur erat ab oriente xl cubitorum in longitudine.
reliqua pars ad occidentem xx cubitorum erat. et di
cebatur sancta sanctorum. Porro in altitudine xxx cubi
tos habebat usque ad primum tabulatum. super quod man
sio superior erigebatur xxx cubitis usque ad secundum tabu
latum. Tercia vero mansio erat xl cubitorum usque
ad tercium tabulatum. quod erat tectum domus/ et sic
tota templi altitudo in c xx cubitos ascende
bat. Josephus tamen mencionem non facit nisi de duabus
mansionibus. utrique lx cubitos ascribens.
scilicet duas inferiores sub una comprehendens. Et erat
ante faciem templi. porticus templi
longitudinem iuxta templi mensuram et la
titudinem x cubitorum. Et surgens in altum
ut dicit Josephus usque ad celsitudinem templi.
Fecit in templo fenestras obliquas. id est
extrinsecus angustas et intrinsecus obliqua
tione diffusas. has excogitavit salomon.
Trabes autem posuit in domo per circuitum supra
per ea loca in summitatibus tamen mansionum
adeo longas ut forinsecus capita earum
prominerent extra eam partem. et edificavit
super capita forinsecus prominencia circa
tabulatum ad deambulandum circa te
plum quod in ezechiel pinnacula templi dicitur quod
quo facta fuerant in utroque latere superius
eminet. Unde autem fuerit in fronte ori
entali et occidentali non meminit.

+ i. primi tabulati

legisse uel super hoc in scripturis aut libet
aut licet. Sed quod in summitate dicit quod
videtur velle Josephus qui agit de eisdem
templi. Latitudo vero tabulatorum diff
erens erat. tabulatum enim quod erat subter
quinque cubitos habebat latitudinis. medium
vi cubitos. supremum vii. quod ad latitudinem quidem
[illegible] uti in superioribus tabulatis firma
menta non impedirent ad respiciendum
inferius per obscuraculum inferiorum. Habebant
tamen dicit tabulata parte [illegible] fuisse latitudinem
ut si a summo usque ad ymum perpendicula
demitteres eorum perpenderet equa
litas. Verum inferius tabulatum vii
cubitos habebat propter retractionem muri
superius similiter. Sunt qui dicunt
inferius tabulatum vii fuisse cubitorum
et medium sex ut a descendendo accresceret
tabulata sicut anterius et corrigunt se
subter dicit tabulatum quod subter erat non
loco sed numero. Erat enim altum dicit et profundum
et supremum. Et subter dicit loco quod
inferius positum est. Subter vero numero
ad quod ascendit. unde laterali tabu
lata sic erant adiuncta muro ut ei non
inhererent in muro et fixa non erant. Por
ro in extremitatibus circumquaque tabulati
ut deambulantes ab ruina lapsus
defenderent edificavit turriculas tanquam
apodiaciones que in regum latera
vocantur. In paralippomenon cancelli de quarum
altitudine nescimus nisi de supremo quod
habuit in altitudine quinque cubitos.

De ornamento interioris domus

Parietes muri interiores mansionis
in circuitu undique opertus erat
tabulis cedrinis tabulis vero solarium
affixa erant laquearia cedrina pavimentum
vero domus tectum erat abiegnis tabu
lata vero laterum et laquearia ebur et pa
vimentum tabulis aureis operiebant cum
clavis aureis quorum singulis erat i. siclorum

[margin: latum pro se legendo superius ut erat ... gerunt] [margin: + et trabibus]

+ cubitorum erat in latitudine medium vero sex quia
superior muri grossior erat semper quia per cubitum
retractionis [illegible] vero tabulatum vii

Nichil quod erat in illo edificio preter templum quod
non auro tegeret, ut vultum quodammodo ferit-
ret aurum fulgore et splendore. Posuit in
interiori tabulatum [illegible] circumquaque tornatiles
notas vel celaturas a mira fabricatione ne
totum metiri de spacio posset. In medio vero
tabule erant imagines quasi eminentes cherubin
et palme, et inter eas tabulas celature celate
erant, sed auro tegebantur aliquando tabulis tan-
ceis. Oraculum vero quod dicitur sancta sanctorum habebat
xx cubitos longitudinis et xx latitudinis et
xx in altitudine. Iudei dicunt quod habet xxx cubitos
altitudinis, quod intelligendum est de pariete in posteriori
a [illegible] sancta sanctorum et oraculum. Erat in circuitu
[illegible] columpne, in posteriori fuerunt
quibus appendebatur velum. Sed in templo in-
posite sunt precise ad unum, non ascendebatur
ultra xxx cubitos, quia super erant usque ad alti-
tudinem [illegible] reliquie ut fama [illegible]
cum ascenderunt de altari [illegible] superiorem
liberi inter [illegible] Erat quod totum preciosis
tectis auro [illegible] cherubin
et palmas admodum pictura. Fuit precium
pecunie erat velud de in coloribus aurum totum
erant cherubin autem tenuiter ut picta non
[illegible] erat apparuit quod totum preciosis operibus forte
usque ad altitudinem ascendebat, quod legi[illegible]
fuisse passum et summo usque deorsum inter
homines tenuitur superiorum mansionum non legi-
tur de [illegible] edificium. Positum est lapidibus in
angulo superiori non [illegible] omnium [illegible]
[illegible] edificatores in fundamento et in muro cum
totum intelligitur non locum in [illegible] Donec
in angulo superiori et posticum [illegible]
[illegible] positum est quod [illegible] erat dextro lateri
[illegible] [illegible] edificatis. Super
[illegible] vero [illegible] erat [illegible]
adhominibus [illegible] [illegible]
[illegible] aspiciat [illegible]
Porro vero muri erat latum extrinsecus a quo
descendebat gradibus [illegible]
[illegible] ut sursum aspicientibus
quasi [illegible] sepe movere videbantur

Porro medii lateris hostium lateris medii in
parte erat domus dextre, et per cocleam
ascendebatur in medium cenaculum
et a medio in tertium. Coclea est ascensus
tortuosus qui vulgo dicitur vitis quia fit ad
similitudinem capreoli vitis. Josephus
describit ascensum [illegible] per medium muri [illegible]
[illegible] finale et securi. Super murum exteriorem
sufficiat fenestrarum [illegible] hostiolum non ascensum
dicitur fuisse iuxta [illegible] in angulo [illegible]
[illegible] muri [illegible] erat in introitu templi
postes de lignis olivarum quadrangulorum
et duo hostia de lignis abiegnis altera
parte. Et utraque hostium duplex erat et
[illegible] tenebatur [illegible] et sculpsit in eis
cherubin et palmas et celaturas valde
eminentes et operuit cum laminis aureis
opere quadro ad regulam. Fores [illegible]
[illegible] erant ut [illegible] de templi
destinatione [illegible]
[illegible] ut erat. Josephus [illegible]
[illegible] ligna [illegible] opere quadro ad regulam. Et
[illegible] altitudo circa xxx cubitos [illegible] altitudine
[illegible] latitudine
xx cubitorum [illegible] erat
latitudo templi [illegible] ab origine non erat muri
[illegible] est [illegible] hostium duplex
erat [illegible] applicabant Fuit
latitudo muri x cubitorum et [illegible] in
quo [illegible] v [illegible] in muro
[illegible] super [illegible] v cubiti In
[illegible] fores due [illegible]
[illegible] habebat latitudine [illegible] cubi-
torum et erant [illegible]
[illegible] parte [illegible] et extra
[illegible] in medio muri obviabat et totum
[illegible] tegebant et [illegible]
[illegible] ut [illegible] exteriores [illegible]
[illegible] interiores. Nullum [illegible] templo
[illegible] exteriores [illegible] simul

et interiores aptata dein ... [illegible] dicitur erat
et sic maior in tenebris ~~aptatum~~ appellatum. Porro in parte
oraculi fecit duo cherubin de lignis olivarum
x cubitorum altitudinis stantes super pavimentum
et protensis angulorum ut in quinto angulo me-
dio altitudinis affixi starent inter quos thes-
tola monebatur. Et erant in cherubin angu-
fit cherubin et palme. Renditur eis de-
dicitur per eos angulorum v cubitorum
erant in oraculo autem erat archa et propitia-
torium et cherubin que fecerat moyses in deserto
fecit autem salomon duo cherubin de lignis
olivarum x cubitorum altitudinis stantes super
pavimentum in lateribus arche et tenentes pe-
des obliquatos quasi adambulandum et etenim
tes opera ... protensas tenentes alas an-
teas sigulas quinque cubitorum quibus duo ex-
tendebant super archam et obumbrabant iuc-
ntes contingebant super eam tenentes
stutum in ... se portum ... vero duas
extendebant ... ad parietes attingit
alterius ... pariete (viii) et alia alterius
parietem altum ... exterius parte ... in structura
posuit mensam ad aquilonem et candela-
brum ad austrum. ... medium erat altare
autem quod fecerat moyses in deserto. Super aliud
candelabrum ponit ... candelabrum ... deci
ea ... eiusdem (mensis ...) ... minoris quanti-
tatis ... ... quod fecerat
moyses ponit alias x mensas eiusdem for-
me ... minoris quantitatis ... ...
presbiterum ponit altare thimiamatis quod ... est
tunc de cedro quod in domo altare ... aureum
... oraculo ... ... fuisse aliud
altare fuisse de lapidibus quod edificavit
moyses aliud quod erat de lignis sethim con-
textum ~~...~~ exterius ... aliud erat ... est
erat cedro ~~...~~ (primo) ... altare fuisse
de lapidibus quos ferrum non tetigit ... erat
... ... in parte exteriori ...
... ... luminis ... ...
quinta ... ... legisse ... et ... ...

modicum altare quod fecerat moyses in deserto forte
repositum erat in ... ... ad usus ...
... ... ad aliquos usus
singulares quibus ... ... in predicta tur-
... ... apprendi ... erat
dicitur ... in ... fuisse ... ...
... et ... ornata ... [illegible]

Restitutio ... templi erat **de portico**
portice ... ... vestibulum templi
... columnas ... in longitudinem ...
dispositas ... medio erant duo ...
... ... templi ... pone
... spatium ... cubitorum ... porte templi
... erat ... columne ...
... ... cubitorum altitudinis ...
... ... et ... ... cubitorum
... et erat ... et linea ... cubitorum
... alia ... ...
... ... in medio columne linea ... ...
... erat. ... columne super
quod ... erat capitellum ... erat ... capite
et ... ... capitellum
... super ... ... cubi-
torum altitudinis ... erat ... flores
... ... in modum ... et ... lilii
... ...
... et ... ...
... ...
... ... forma
... ... erat
in uno capitello ... ordines ... ...
... ... totum ... capitelli
... ... parte capi-
telli ... ... ordines
... ... capitellum ... erat ... tabula ...
... ... in duobus ordinibus ... erat ... capitellis ...
... ...
... ... capitelli ...
in ... ... dependebant in duabus
ordinibus ... ...
... super ... capitellum dependebant

quinque longitudinis. Legitur .ii. quod capitella erant super summitates [illegible] cubitorum altitudinis [illegible] ipso- rum erat columpna altera [illegible] non habe- mus non legi[tur]. Hec due columpne appositis no- minibus vocabantur, tum propter sui magnificen- tiam, tum propter futurorum prefigurationem. Dextra dicebatur iachim, sinistra dicta est booz, vel booth, quod sonat robor, a magnitudine de ecclesiis columpnis vestibuli. Modicum autem historia di- [illegible] capitella que erant super capita columpna- rum, que opere [illegible] erant in portitu- dine quatuor cubitorum et [illegible] capitella in summitate columpnarum desuper [illegible] columpne [illegible] Porro de capitellis columpnarum [illegible] capitella [illegible] minora erant uno cubito prioribus capitellis [illegible] [illegible] que erant [illegible] et [illegible] super posita. Quod autem [illegible] locuntur et ordines [illegible] capitelli [illegible] [illegible] est [illegible] dictum est de capitellis [illegible] capitulatis dictum est de capi- tellis prioribus. Has columpnas fudit yram tyrius, plenus sapientia ad faciendum omne opus ex ere. Misit enim eum [illegible] de tribu neptalym, patre [illegible] tyrio. Hic et omnia utensilia templi erea et que [illegible] eodem precio est fudit in campestri regione iordanis [illegible] et [illegible] [illegible] moueat [illegible] de ere [illegible] [illegible] dicit [illegible] est [illegible] splendor et pulchritudo [illegible] Josephus [illegible] vestibulo descendebatur ad atrium sacerdotum xii gradibus secundum Josephum. Rendit [illegible] secundum visionem ezechiel dicitur [illegible] de positione templi [illegible] templi [illegible] ezechiel

De domibus

Edificavit autem salomon in circuitu templi post vestibulum [illegible] domus que per circuitum toti templi [illegible] exterius [illegible] que singule habebant v cubitos latitudinis et tantundem longitudinis et xx altitudinis. Ingressus [illegible] ad [illegible]

ut exterior [illegible] adiaceret [illegible] [illegible] interposito. Erat exterior longitudo templi [illegible] fuit lx cubitorum et latitudo xx [illegible] cubitorum [illegible] cubiti [illegible] sufficerent domicule xxviii [illegible] xxviii [illegible] [illegible] Cre- dendum est autem quod [illegible] templi [illegible] et [illegible] x cubitorum latitudinis [illegible] longitudo fuit lxx cubitorum [illegible] latitudo [illegible] xx [illegible] ad quod [illegible] [illegible] domicule et super [illegible] [illegible] erant [illegible] [illegible] templi [illegible] te- [illegible] domicule [illegible] [illegible] co- [illegible] Reliqua uero pars templi superior [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] fuit hec domicule [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] templi

De atrio sacerdotum

Et edificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri. Porro [illegible] [illegible] [illegible] templum [illegible] [illegible] domo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de eadem [illegible] [illegible] Josephus [illegible] duo erant [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] templum [illegible] [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] [illegible] quod ibi erat [illegible] circum [illegible] et ibi [illegible] [illegible] templi [illegible] duo [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] ad occidentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in altitudine [illegible] cubitorum [illegible] [illegible] lapidibus [illegible] [illegible] plurimum

Ordo lapidum   lapidum alij

+ [illegible] aliorum colorum et tertius alterius coloris. Intus
erat vestitus cedro et paries erat per
gyrum. Iuxta extremitatem templi autem ut ceteras
cameras et ingressum atrii per hyberniam [illegible]
Deferuntur autem [illegible] vestibulum [illegible]
[illegible] ad proprium super hanc inclinati loquebantur.
In eodem muro stabat lo-
quebantur ibi [illegible] et oppositus [illegible] ex stan-
tem ad legem salomonis [illegible]
1 Reg 6 alie grece alie latine et necnon locum
stans [illegible] per hyberniam habebat [illegible]
[illegible] hoc nomine [illegible] latino [illegible]
ad [illegible] habebat in latinum [illegible]
debitur enim et [illegible] deferentes
oblationes [illegible] ad [illegible] sibi [illegible]
[illegible] celebrantes [illegible]
[illegible] in quibus [illegible]
sibus et ascendebat ad
[illegible] dea [illegible]
[illegible] dicebatur atrium
Iudicatum atrium [illegible]
[illegible] qui erat [illegible]

[illegible]

Descripto atrio [illegible]
Papirum Judeorum [illegible]
portum erat [illegible] atrium quod dice-
batur [illegible] vocabulum
vel basilicam iudicum. Erat
autem [illegible] atrium
[illegible] lege [illegible] et
[illegible] Erat quoque [illegible]
[illegible] latitudine xxv cubitorum [illegible]
[illegible] Et longitudo [illegible] cubi-
torum [illegible] et [illegible]
[illegible] ascendebat [illegible] ad [illegible]
[illegible] perhibebat
[illegible] ad [illegible] populi
[illegible] porticibus [illegible] la-
tere et in fronte [illegible] habebat por-
ticus [illegible] claustri [illegible]
[illegible] erat [illegible]
lapidum [illegible] coloris [illegible]

Ab oriente vero porta templi habebat [illegible]
xxv cubitorum sine [illegible] usque ad [illegible]
[illegible]

Forte ianua habebat que minor est porta

argenteis. Cancelli porticuum
et [illegible] erat. Latitudo porti-
cus xxx cubitorum erat. In latere meridiano
erant iiij porte duplices [illegible]
que latinis [illegible] et [illegible] erant [illegible]
[illegible] eiusdem [illegible] eiusdem
[illegible] erant porte in latere septentrionali.
In his sedebant [illegible] ut [illegible]
[illegible] et ingressum [illegible] atrij. Porta
in orientali fronte erat porta que dicebatur
[illegible] de [illegible]
In angulis [illegible] erant due porte
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Per has portas ingrediebantur [illegible]
[illegible] ad [illegible] oblationes
[illegible] portis [illegible]
debebant [illegible] in atrium [illegible]
[illegible] In porticibus
[illegible] In [illegible] atrij [illegible]
[illegible] ad offe-
rendum et [illegible] stabant
ubi [illegible] In porticibus autem
[illegible] gazophylacia [illegible]
[illegible] oblationes [illegible]
In porticibus [illegible] erant [illegible]
[illegible] ad comedendum in quibus [illegible]
[illegible] stabant
[illegible] Inde [illegible]
[illegible] de finibus
[illegible] comedebant et [illegible] pasto-
[illegible] In eisdem porticibus erant cathedre
et [illegible] sedilium
[illegible] In cathedris sedebant
doctores [illegible] In [illegible] sede-
bant auditores [illegible] et dicebantur
[illegible] In [illegible] sedebant
assessores [illegible] aliquid
[illegible] in locutionis et dicebatur [illegible]
[illegible] Post
[illegible] tempore
[illegible] vendebantur

in templo et quod ibi docebat in templo. et quod filii
ipsius orabant in templo. et in hunc modum

De atrio interiore

Porro sub diuo erat atrium altum [illegible]
undecim [illegible] montis politum [illegible]
deinde [illegible] et si non [illegible] ueniu-
tur [illegible] tamen prope [illegible] orabant
[illegible] uidere

De atrio exteriore

Post hoc aliud atrium erat et quadratum in quo orabat
uulgus mundum. immundi et gentiles
tamen exterius. [illegible] collis collo-
catus erat et extendebatur [illegible] cubitis
usque ad [illegible] collibus in quo templum positum erat
[illegible] cubitorum [illegible] prohibebat
aspectu templi [illegible] in atrio

i exterior [illegible] — De altari et mari

Porro in atrio interiori erat altare eneum
factum ex lapidibus impolitis contectum ex ere
parte [illegible] longitudo [illegible] quadrata
et [illegible] fuit in dextro xx cubitorum longitudinis
et totidem latitudinis et x altitudinis. et erat sub
eo fouea grandis in qua sacrificiorum [illegible]
[illegible] positi [illegible] defluebant [illegible]
ad aqueductum [illegible] fundebat [illegible] defluebant
in cedron [illegible] mundabatur [illegible]
erat ad orientem altaris non [illegible]
[illegible] reuertebant [illegible] parte altaris [illegible]
est [illegible] ubi [illegible] ipsum
[illegible]
postea [illegible] gentiles [illegible]
ex eo [illegible] loco non [illegible]
et quos ymolabant ad latus eius ymolabant-
[illegible] est. Porro [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] dicere possumus ut in eo sacerdotes
[illegible] ablueret manus et pedes [illegible]
non. [illegible] in secunda [illegible]
[illegible] cubitorum erat [illegible]
1 mensura 2 [illegible] usque ad [illegible] altitudo non
erat [illegible] cubitorum a labio usque ad fundum
[illegible] spissitudo eius erat iij digitorum. In

superiori parte adeo latum erat quod in spacio
xxx cubitorum cingebatur [illegible]
[illegible] in descensu angustius fiebat
adeo ut circa fundum [illegible] x cubitorum
attingeret [illegible] superius eius labium
[illegible] erat in modum lilii. In latitudinibus
[illegible] duo ordines erant
sculpture [illegible]
[illegible] duo milia batos [illegible]
[illegible] cum [illegible] diuidebat [illegible]
batus [illegible] modiorum [illegible]
[illegible] batus [illegible]
[illegible] liquidorum [illegible] Porro
[illegible] que [illegible] habebat [illegible] boues
[illegible] et fusiles [illegible] respiciebant
ad aquilonem iij ad occidentem iij ad
meridiem iij ad orientem quorum
[illegible] posteriora
[illegible] non [illegible]

De luteribus

Fecit et [illegible] luteres eneos et fusiles
[illegible] cubitorum [illegible]
[illegible]
[illegible] cubiti [illegible] latitudo
non [illegible]
[illegible]
[illegible] abluebantur
intestina et pedes holocaustorum
et [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] et latitudo
cubitis [illegible]
non [illegible] cubitorum [illegible]
[illegible] ad cubitum et dimidium [illegible]
[illegible] quatuor [illegible]
iiij [illegible] quibus [illegible] quadrata
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

eminentes ad modum columpnarum quarum quatuor
deorsum [illegible] non in medio sed in columpna quad-
drata angulares columpne medie tabu-
latum erant iiii tabulas super portantem tabula
[illegible] basis medie [illegible] in [illegible]
habebant coronulas complectentes. Et in medio
earum leones et boves et cherubin et supra
tabulatum leonum et boum [illegible] erant lora quasi ex ere
pendentia quibus ligati videbantur. Insuper
[illegible] quatuor columpnarum angularium erant humeri
expressi in similitudine [illegible] humane et pedes
aquilarum super quos tabula [illegible] pedes aquilarum
super quos tabula firmabatur [illegible] erat co-
aptata ut axibus inserta videretur et habebat
ille columpne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et axes. Porro altitudo medie basis
que erat [illegible] habebant [illegible] rotas [illegible]
[illegible] cubiti et dimidium. Fecitque [illegible]
fieri solent axes et radios [illegible]
[illegible] et omnia fusilia [illegible] erat [illegible] erant
[illegible] celature. [illegible] ex [illegible] fabricata
[illegible] erant [illegible] apposita [illegible]
[illegible] videntur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] videbatur [illegible] erat [illegible] et [illegible]
et [illegible] balsamum [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in atrio templi [illegible] ad dexteram [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] holocausta [illegible]
[illegible] lavabantur sacerdotibus quoque
in templum [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ponebantur
[illegible] Porro [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] erant [illegible] altare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
holocausta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] altare [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] hostie [illegible] altare [illegible] of-
ferentur [illegible] [illegible] et [illegible] ubi
[illegible] et pedes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in templum [illegible]
[illegible] ad [illegible] aliud [illegible] in odore [illegible]

De vasis altaris

[illegible] erat [illegible] fecit [illegible] ex ere [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] altari [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad co-
[illegible] [illegible] [illegible] hostiarum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] amplitu-
[illegible] ad [illegible] Josephus addidit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Porro [illegible]
aurea erat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aurea erat de quibus [illegible] in exodo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Josephus [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simila
[illegible] [illegible] cum oleo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] altari [illegible]
[illegible] [illegible] obtulit [illegible] aurea [illegible]
[illegible] argentea [illegible] [illegible]
Josephus [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible]
[illegible] [illegible] plurima [illegible]

De dedicatione templi vij[o] [illegible] mense

Anno [illegible] iiii regni Salomonis [illegible] est
domus domini in anno xj in mense [illegible] id est octobri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible] Post dedicationem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
principes [illegible] et duces [illegible] ad de-
dicationem templi [illegible] [illegible] in illum

Et convenerunt omnes in mense ~~xvii~~ vii° scilicet [illegible] — *margin:* i tercia octave

et erat dies solempnis quia dies quo fiebat expiacio/ et tunc dedicatum templum in septembri

dedicatum quia tunc fere est solempnis [illegible]

celebritas. Et post dedicacionem fecisse aliqui

[illegible] quod de [illegible] mense vii° [illegible] ut [illegible]

verum est quod in mense viii° perfecta est domus [illegible] cum ope-

ribus et utensilibus et in mense vii° dedicata.

Et tulerunt sacerdotes et levite decem [illegible]

[illegible] archam domini et [illegible] [illegible] et mox inhabi-

[illegible] ut dicit Josephus [illegible] remota [illegible]

dicebat. Rex autem et universa multitudo [illegible]

[illegible] ante archam. Et ymmolabant hosti-

as [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. Et intu-

lerunt sacerdotes archam domini in locum suum

in oraculum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Cherubin quidem [illegible] super [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] — *margin:* videbatur domus [illegible] archa reposita

[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] ut videt[ur]. In archa autem [illegible]

aliud nisi due tabule lapidee testamenti sub-

[illegible] est [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

quod [illegible] [illegible] cum testamento [illegible] [illegible]

[illegible] est [illegible] cum exissent sacerdotes de

oraculo et dicerent Confitemini domino quoniam bonus quoniam in

nebula implevit domum domini [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Et obumbrabant [illegible]

sacerdotum [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. Et tunc Salomon dixit

[illegible] ut [illegible] in nebula [illegible] — *margin:* [illegible] legitur [illegible] dixisse [illegible] in monte [illegible] apparuit in nebula

[illegible] [illegible] et tunc Moysen [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in nebula. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

boxed note: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] edificatum [illegible]

dixisse in templum [illegible] [illegible] Salomon

domino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] domum

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] flexo

[illegible] genu [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] [illegible]

boxed note: [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] domum [illegible] edificatam [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est templum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] festum dedicacionis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] flexisse genu

super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Salomon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] in medio [illegible] et

[illegible] super [illegible] [illegible] [illegible]

boxed note: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Salomon [illegible] de celo [illegible] [illegible] [illegible] holocausta

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] est

cum flexisse genua super

[illegible] [illegible] super [illegible] [illegible]

[illegible] Et ymmolavit Salomon

[illegible] [illegible] [illegible]

xxii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

[illegible] holocausta [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et

[illegible] [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible]

[illegible] fecit [illegible] Salomon [illegible] dedi-

cacionis [illegible] [illegible] xiiii diebus [illegible]

[illegible] est [illegible] diebus [illegible]

celebrata dedicatio. Iussitque xv die a qua fuit
xv. mensis octavi scenophegia a qua inpo-
sita est [illegible] dedicatio ce-
lebrata est per duos dies [illegible]
futura in die [illegible] per duos septenarios
dimisit rex populum dedicatio fuit [illegible]
ibi [illegible] diebus. Et post septima decima die
Inchoata est scenophegia [illegible]
xxiij. Et in octava scenophegie post [illegible]
lecta dimisit populum. Et apparuit dominus
salomoni [illegible] Exaudivi ora-
tionem [illegible] Sanctificavi domum hanc
[illegible] oculi mei cunctis diebus super eam
[illegible] Si autem [illegible] custodi-
eritis mandata que proposui vobis auferam eu-
[illegible] vos de terra quam dedi vobis et
templum hoc [illegible] proiciam a facie mea [illegible] erup-
[illegible] erit fabula [illegible]
[illegible] xxiij die dimisit populum [illegible]
festivitate

De domo saltus

Postquam est autem post fabricam templi ix
cepit salomon construere domos
regalem edificium quod xiij annis [illegible]
[illegible] Ideo cum [illegible] adde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
templum [illegible] opulentiam
[illegible] fecit [illegible]
domus domini [illegible] domum [illegible]
[illegible] [illegible] domo
[illegible] domum
suam edificavit salomon xiij annis [illegible]
[illegible] domo. Et [illegible] por-
ticum [illegible] fecit. Et
porticum [illegible] domus [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] Et [illegible] eadem do-
[illegible] ad iudicandum
[illegible] cum assessoribus

[illegible] de [illegible] domus [illegible]
[illegible] fecit [illegible]
[illegible] libro regum forte [illegible] supplet edit et
[illegible] in domo saltus [illegible] suplectia
[illegible] de domo regine [illegible] tecia
[illegible] opere fecit [illegible] domum [illegible]
[illegible] domus saltus [illegible] ex dua-
[illegible] lapidea
[illegible] pigmentaria [illegible]
[illegible] aromatica et pigmenta adu-
[illegible] domus regie ut ex [illegible]
[illegible] viseret [illegible] vigeret
[illegible] lignea [illegible] lyba-
ni [illegible] est domus saltus [illegible]
domus lybani [illegible] eam ob
[illegible]
[illegible]
[illegible] saltus lybani
[illegible] ut [illegible]
ligni [illegible] continet [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible]
et ad ostentationem regij fastus fecit
[illegible] rex salomon ducenta scuta aurea de
[illegible] scuta [illegible]
[illegible] peltas
[illegible] fecit [illegible]
[illegible]
[illegible] custodes re-
gis [illegible]
rex [illegible]
et [illegible] invenes
[illegible] assessionem de-
[illegible] capita
[illegible] sequebatur
[illegible] ab est duobus
[illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] porro [illegible]

post illa superiora quae diximus. Domus saltus habebat
longitudinis centum cubitorum latitudinis l. in
altitudinis xxx. cum tectum eius [illegible] respiciebat. ta-
bulis cedrinis substratabat. quattuor or-
dinibus columnarum [illegible] quo ordo
habebat columnas xv e regione sibi ex opposito
pictureas, i. pari modo ac distantes
et erat enim iiii ordines columnarum per-
actum iiii. de tribus [illegible] Praeterea autem do-
mus fecit porticum columnarum l cubitorum lon-
gitudinis et xxx latitudinis. De ipsa [illegible]
inferiores partes domus lapidibus [illegible] regium
forte quae eiusdem [illegible] erat cum superiori

De [illegible] domo regia

E regione stabat domus regia iudicii
vel iustitie eiusdem longitudinis latitudinis
et alta [illegible] et similiter erat columnata. Tem-
pore [illegible] erat [illegible] ma[illegible] quam
cum latitudo [illegible] habebat distinctiones [illegible]
[illegible] dividebantur. columnis [illegible]
ius superior [illegible] erat [illegible] tabu-
latis [illegible] cuius [illegible] et
[illegible] adumbratio [illegible]
subtilitatis [illegible] quodam [illegible]
[illegible] altitudinis erat domus [illegible]
xxx cubitorum [illegible] et erat [illegible]
columnis [illegible] in-
[illegible] In posteriori fronte domus
[illegible] templum ubi
[illegible] et [illegible] regni [illegible] ubi
fecit [illegible] de ebore [illegible]
[illegible] et [illegible] erat [illegible]
[illegible] posterior [illegible]
[illegible] erat sedere super [illegible]
et duae manus [illegible] et
duo leones stabant iuxta manus singulas
[illegible] quo [illegible] fecit
et domum [illegible] ubi
[illegible] [illegible] stabat
[illegible] tabulis [illegible] cedrinis fecit

domum regine in [illegible] descendente [illegible]
cedro [illegible] et [illegible] splendidissime decora-
tam fecit et [illegible] domus [illegible]
[illegible] et [illegible] eius [illegible] oportuit
[illegible] fecit [illegible] Salomon xx
annis templum et domum regiam [illegible]
[illegible] regi [illegible] auxilium
in ligno [illegible]

De oppidis datis [illegible]

Dedit Salomon Hyram xx oppida in terra
Galilee. [illegible]
[illegible] placuerunt regi Tyri [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] displicet [illegible]
[illegible] [illegible] Galilee [illegible]
[illegible] Galilee [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Salomon [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solebat
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

De operibus Salomonis

[illegible] Salomon
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] supplebit [illegible] locis
[illegible] [illegible]
[illegible] civitatem [illegible]
[illegible] [illegible] fundamenta [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] rege Egypti
[illegible] [illegible]
[illegible] Egypti [illegible]
[illegible] [illegible]

Margin notes: [illegible] domus [illegible] saltu [illegible] ubi [illegible] — i. talamus — i. de [illegible] porphirio [illegible] — tyri

locus proprie concavitatis domus Salomonis
et sanctificavit [illegible] levitas et est. Porro
de filiis Israel ipse [illegible] multa fecit Salomon
sed erant viri bellatores et magistri curruum [illegible]
quibus erant super omnia opera Salomonis [illegible]
[illegible] de monte Libani [illegible]
ad omnia [illegible] Fecit quoque
[illegible] classem quam fecit rex Salomon in
[illegible] quadam [illegible]
dicitur Asion [illegible] et [illegible]
[illegible] Salomon [illegible] Ophir
[illegible] et de Ophir
[illegible]
[illegible] per classem [illegible] Salomonis
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible]
similia ligna [illegible] et odora fecit de quibus
fecit rex fulcra et sedilia domus domini et
domus regie et cytharas et liras cantoribus
Item [illegible] tympana [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in Iherusalem [illegible] et ligna
[illegible] ligna [illegible]
[illegible] **De regina Saba** Ad
hec incredibilem opinionem regni Salomonis
[illegible] venit temptare eum. x°

Ad horum incredibilem opinionem regni
Salomonis [illegible] venit temptare eum in e-
nigmatibus [illegible] et [illegible] Salomon [illegible]
[illegible] et divitiis in [illegible]
[illegible] Salomonis [illegible] regionis [illegible] (i. Arabia)
[illegible] regalis Ethyopie [illegible]
[illegible] apud Hebreos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fuisse regina Egypti [illegible]
[illegible]

Herodotus dicit

[illegible] regina Egypti et Ethy-
opie [illegible] ad Salomonem [illegible]
[illegible] ad Salomonem locuta est universa que habebat
in corde suo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
domum Salomonis [illegible] templi [illegible]
[illegible] et [illegible] in templo [illegible]
ordinem et distinctionem [illegible] regi [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] multitudine [illegible]
[illegible]
[illegible] regi [illegible] et
et [illegible] et [illegible]
et [illegible] Iherusalem [illegible] Iosephus
[illegible] regi [illegible] unde
[illegible] Engaddi [illegible]
[illegible] Salomon [illegible]
fuit [illegible] regine
[illegible]
[illegible] quod
[illegible]
[illegible] in domo Salomonis [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] regi
[illegible] Salomon [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] ligna
fuisse [illegible] **De adulteriis Salomonis**

Procedente vero tempore adamavit rex Salomon mulieres x°
alienigenas [illegible] contra legem [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] ei
uxores quasi regine [illegible] Iosephus [illegible]
et CCC concubine que averterunt cor eius
[illegible] et [illegible]

i. mulieres

Ne diligeres (?) ... et edificavit ... ex ... celsa ... [illegible] ydolorum ... tunc ... edificavit deo sydoniorum ... [illegible]
... Chamos ydolo ... moabitarum ... Ydolo ... ammonitarum ... statuit in monte oliveti ... templi ... [illegible] Ideo dominus ... et
posuit locum ille ... loci offensionis.
Venit ad eum propheta ... dicens ... quia fregisti
pactum meum ... scindam regnum tuum et dabo
illud servo tuo; verumtamen ... Sed tamen
... propter david ... dabo filio tuo
... quam elegi. ... que non fuerat
... tribus ... cum ...
... in ... fine ... sus-
citavit ei dominus adversarium ydumeum
de semine regio ... illa ... quando
deleverat ... ydumeam ... puer fugit in
egyptum; cui postea rex egypti dedit
uxorem sororem uxoris sue ... peperit ei
filium genebath; cumque audisset adonias (?)
et david mortuos esse ... salomone ... petivit
... de egypto ... suscitavit ... alium adversarium zabon (?)
... principem latronum ... et ...
... filius nabath ... salomonis ... levavit manum
... regem ... salomon ... deficerent
... regem ... fortissimi ...
... eum ... super ... domus
... salomon ... jeroboam ... inde
... (?) ... fecit ... [illegible]
... vectigalia
perfecit ... super ... [illegible]
... domus ... ioseph ... Invenit
... jeroboam ... de ... [illegible]
... in ... salomo-
nis ... prophete ... xii
partes et dixit ad jeroboam: tolle tibi
x scissuras; hec dicit dominus: dabo tibi x tribus; unam
... filio ... salomonis ... david servi
mei ... david ... in ...
... elegi ut esset nomen meum ibi ...
... jeroboam ... salomonis ...
... ut ... [illegible]

... Hec ... dominus ... dabo sa-
lomonem ... Iam jeroboam fu-
git in egyptum ad susacim regem egypti usque
ad mortem salomonis. Reliqua verborum salo-
monis ... scripta sunt in libro verborum
... libro ... salomonis. Hunc librum quidam
... estimant ... paralipomenon ... quia
... scripta sunt ... salomonis
... hunc librum ... dormivit
salomon cum patribus suis et sepultus est ...
david ... cum regnasset ... super omnem
israel xl annis. ... dicit ... quidam
dicunt salomonem ... fuisse cum moreretur
... legitur ... Roboam
... xl ... salomon cum ... genuisse ... ha-
bet ... super hunc locum ... Ieronimus (?)
... salomon ... loco
... lxxx ... annis ... regnavit
lxxx ... sed ... scripsit ... tamen
... [illegible]

Incipit (?)

... salomonis ... filius ... filius ...

De divisione regni (?)

Post mortem salomonis xii
... roboam et ...
... Ieroboam
audita morte salomonis ... venit ...
de egypto et ... roboam
... Convocavit ...
... roboam ... regem ...
... [illegible]
... [illegible]
... Ieroboam ...
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... roboam ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

dicens dixit ad eos digitus minimus meus grossior est dorso patris mei [illegible] pater meus cecidit vos flagellis ego cedam vos scorpionibus q. dicit [illegible] si potero pre nimietate [illegible] scorpio [illegible] flagellum [illegible] per ficticia [illegible] humiliabis. Et in [illegible] filio [illegible] q. dicit [illegible] [illegible] acceptabilis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et tunc separatum est [illegible] regnum hebreorum [illegible]

De Roboam et Abia et Iroboam filiis [illegible]

[illegible] de [illegible] regno [illegible] hystoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et tanquam sacerdos [illegible] [illegible] fecit duos vitulos aureos quos Iosephus iuvencas vocat et constituit unum [illegible] alterum in Dan alterum in Bethel. Et dixit ad populum: Ecce dii tui Israel qui eduxerunt te de terra Egypti q. dicit [illegible] [illegible] necesse ascendere [illegible] ad Ierusalem [illegible] in Bethel [illegible]

[illegible] ... filius eius ... [illegible]

[illegible]

Redi [illegible]

Reduc enim [illegible]

[illegible]

advnan[?] ... [illegible]

De morte roboam

xiii [illegible] ... roboam ... [illegible] ... uxor ... [illegible] ... potest ... [illegible] ... uxor roboam [illegible]

[illegible] ... roboam ... [illegible]

De morte roboam [illegible]

Post roboam regnavit [illegible] ... filius eius ... [illegible] ... filii ... [illegible] ... roboam ... [illegible] ... sepultus ... [illegible]

i. sacerdotibus ydolorum qui [illegible]

dicam dixit ad eos de [illegible] minimus
[illegible] quando [illegible] primo ca-
[illegible] flagellis ego vero [illegible]
[illegible] ego [illegible] potavi [illegible]
[illegible] vos [illegible] scorpionibus [illegible]
[illegible] flagella [illegible] ad [illegible]
[illegible] plurimos. Et
[illegible] quod vos [illegible] ad [illegible]
[illegible] a filio [illegible] i. q. d. [illegible]
[illegible] portionem [illegible] hereditatis [illegible]
quod [illegible] necessitatis [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] here-
ditatem [illegible] accepisset [illegible]
[illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] prodigalitate [illegible]
voluntatem [illegible] et [illegible] con-
[illegible] voluntatem [illegible]
[illegible] voluntatem [illegible]
[illegible] exemplum [illegible]
et [illegible] monstravit [illegible] regnum
[illegible] regnum [illegible]
[illegible] Et [illegible] regnum [illegible]
regnum [illegible] nomine [illegible]
[illegible] voluntatem [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] applicat [illegible]
[illegible] regnum [illegible]
dignitatem [illegible] regnum
[illegible] et
[illegible] de [illegible] voluntatem
[illegible] electorum et
[illegible]
[illegible]
[illegible] vos [illegible]
[illegible] regnum [illegible]
est [illegible] **Accepto**
dari [illegible] a donis filiis
[illegible] voluntatem [illegible] conde-
[illegible] alie [illegible]
[illegible] voluntatem [illegible]
fiat [illegible] fiat
duos [illegible]
[illegible]
[illegible] dixit ad
[illegible] in [illegible] quod [illegible]
de terra egypti q. d. [illegible] locus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] fiat

iiij

vbor dies sui rex iuda et opa ei' prima
et nouissima. Nonne scripta sunt in verbis semeias prophe
et mortuus roboam et sepultus est in
ciuitate dauid. Et regnauit pro eo filius
suus abya. Incidencia
In diebus roboam latrones septentrio
nes psi fuer filii achis fine eg
ipa' Refert erodot' susac rege
egipti multas gentes sibi subiugasse
et quasdam sine prelio cepisse. In subia
cacione quarum in stacii genitalia cum
pugnanti pferebant genitalia mulierum
in sculpsit. Refert quod ethiopes et
phenices ab egipciis didicisse circum
cisione. De abya xv°
Anno xviij° anno regni ieroboam
regnauit abia super iuda tribus annis
regnauit in ierusalem. Nomen matris eius maa
cha filia thamar filie absolon et
ambulauit in omnibus peccatis patris sui
Et pax est plurimum inter ieroboam et
abiam in loco qui vocatur mons ciui
orreorum. Vicit abya super spem
victoriam in estimabilem. Et mortuus
est abya et sepelierunt eum in ciuitate
dauid. Et regnauit aza filius eius pro
eo. In anno xx° ieroboam regnauit
aza super iudam et xl^a vno anno reg
nauit in ierusalem. Nomen matris eius ide
anne maacha. Et nota quod roboam
et ieroboam dicitur regnasse xvij^cem
annis et postea abya regnauit ieroboam
tribus annis et sic completi sunt
xx^ti anni regni ieroboam. Non ergo in
successio ieroboam cepit regnare
aza ut dicitur est sed postea in xx° primo
quod synodochice dictum est. Dicitur
enim abya regnasse tribus annis et regnauit
duobus annis et in parte quadam tercii
et in reliqua parte eiusdem tercii anni
cepit regnare filius eius aza in

nota quod in bello
sunt pteritum tempus lapsus

De aza rege iuda et nabot et baaza et hela
regibus israel

xx° anno regni ieroboam. Huiusmodi diuersitates
sepe occurrit in sequentibus. Et dicitur quedam
determinari per synodochice ut quia reg
nauit quisque filius patribus ut postea dicemus. Quia
vero determinari non possunt vicio scriptorum
ascribuntur. De aza et regibus israel nadab
Fecit aza rectum coram domino sicut
dauid pater eius et abstulit effeminatos
de terra et sordes ydolorum et maacha
matrem suam amouit ne esset princeps in
sacris priapi et subuertit specum eius
et simulacrum turpe quod confregit in torrente ce
dron excelsa tamen non abstulit. Dicunt he
brei asa comminuisse ydolum in puluerem
et cinerem sparsisse in torrente cedron quod
ut palam fieret ex aqua ignis processit
a domino. Porro nadab filius ieroboam
regnauit super israel anno secundo asa regis
iuda. Hic patet quod ieroboam in principio
xxij^i anni regni sui mortuus est. Et tamen xxij
annus fuit secundus regni aza qui regnauit
super israel duobus annis in anno vno et aliqua
parte alterius anni. Vna pars anni vocatur annus per syno
dochice. Sic in ewangelio dicitur christus predicasse tribus annis
et cum dimidio. Ubi pars dimidii anni vocatur
dimidius annus. Saepe etiam fit econtra ut tota
summa temporis nomine partis sue vocetur per synodo
chice ut ibi. Nomen eius ducentorum erat numerus
gentium secum eius qui erat nomen ducentorum et
duorum annorum. Haec dicit synodochice. Plurimum oc
currit in sequentibus sed hec dicta sufficiant.
Nadab vero ambulauit in viis patris sui
quibus peccare fecit israel. Et cum obsideret
gebethon vrbem philisteorum insidiatus
est ei baasa et occidit eum. Et regnauit
pro eo baasa filius ahia tercio anno aza regis iuda
et percussit omnem domum ieroboam iuxta verbum
ahye sylonitis. Et regnauit in thersa xxiiij^or
annis non tamen completis. Et erat bellum inter aza
et baaza cunctis diebus eorum. Porro aza
x° anno regni sui percussit zarani regem
ethyopie plaga grandi qui venit

itraui in ea. Et redeunti aza a victoria
occurrit ei azarias ppha dicens Victoria sibi
adeo concessa est quod legittima eius sua
bat. Aut sepsit aza in omnes puidam
ut omnes homines legittima diligerent sua
dentes. Baasa vero rex israel permitt con-
tra dno ambulans in viis ieroboam
et Elcam et venit ad eum Iheu ppha filius
anani dicens hec dicit dns. Exaltavi te de
pulvere tu aut ambulasti in via ieroboam
et in misisti peccare ppulum meum et
ideo demetam posteriora tua et faciam domum
tuam sicut domum ieroboam. Propter hoc tu non
quievit baasa sed ascendit in iudam et edi
ficavit rama ut viarum aditus a vertice claudit
videret aza rex iuda se etati tollens
aurum et argentum de domo dni et
domo regia misit illud per filios suos
ad benadap regem syrie in damasco
dicens. Fedus sunt inter me et te et inter
patrem meum et te. Peto ut veniens et
dissolvas fedus quod habes cum baasa ut
recedat a me. Et acquiescens benadap
misit exercitum in civitates israel.
Audiens baasa intermisit edificare
ramam et reversus est in tersa. Rex aut
aza misit omnem iuda dicens Nemo
sit excusatus. Et tulerunt lapides et
ligna de rama et munivit rex aza
de eis gabaa et mapha. Et venit
ad eum Iheu ppha vel ut quidam volunt
ananias pater Iheu arguens eum quod
relicto dno spem posuisset in rege
syrie. Et misit eum rex in nervum. Sed et pedes
quod in senectute sua doluit pedes. Et mortuus est et sepultus
est in civitate david. Et regnavit
iosaphat filius eius pro eo. Nadab
Nadab filius [illegible] rex
... in terram ... capitis ...
... ad ...

Iadum quondam Iheu ppha ad baasa rege
israel. arguendum et occidit eum baasa. Mor
tuus est autem baasa et sepultus in tersa. Dein
est autem ut dicit Iosephus quievit in ... multitudine
suo et regnavit pro eo in tersa filius eius hela
anno xxvi. aza regis iuda et regnavit
super israel duobus annis in anno et parte anni
Cum autem biberet in domo arsa in tersa
ipsa sua percussit eum servus suus zambri
servus suus dux mediae partis equitum per
cussit ergo omnem domum baasa iuxta verbum
Iheu ppha. De zambri et amri
Anno xxvii. aza regis iuda regnavit
zambri in tersa vii diebus. Porro
exercitus israel obsidebat gebethon
Quod cum audissent zambri occidisse regem
statuerunt sibi regem amri qui erat princeps
militie in castris anno xxvii. aza regis
iuda. ascendit ergo amri et omnis israel
cum eo et obsidebat tersa. Videns aut
zambri fugit in domum regiam et succendit
se cum ea. Tunc divisus est ppls israel.
media pars sequebatur thebny et media
pars amri et durant hec fere decem tribus
annis et plures tamen amri quia regnabat quia praevaluit amri et interfecit
thebyn anno xxxi. aza regis iuda.
Tunc regnavit amri plene super israel
xii. annis regnavit. In tersa eciam
quam in tersa regnavit sex annis. Emit
a somer duobus talentis argenti montem
parte in quo erat civitas mareo et edifica
vit eam et posuit ei nomen samareo
quasi a somer et mareo que grece dicitur
samaria et in ea posuit sedem regni
que prius fuit in thersa. Et fecit amri
malum coram dno super omnes qui fuerunt
ante eum et mortuus est et sepultus
in samaria. Et regnavit achab filius
eius pro eo. Anno xxxviii. aza regis
iuda hic forte propter brevitatem septem

filio asa achab cepit regnare

iiii

Regnauit ii annis pro achab ~~xx~~ annis ut
dictum est et cepit regnare anno ~~xxx~~ asa
qui regnauit ~~xl~~ et uno anno et ita asa
mortuus est adhuc duobus annis uiuente uerum
est autem quod dicit iosephus quia regnante iosaphat
xiii dedicatione que hic fieri solet in primo
ponemus hec regum | De achab et iezabel et helya
Et regnauit achab super israel xxii
annis uel iuxta iosephum ~~xx~~ annis et duobus
mensibus. Nec suffecit achab ut am-
bularet in uiis ieroboam sed induxit
ydola gentium in israel et duxit uxorem ie-
zabel filiam methabal regis sydoniorum
Et edificauit in samaria fanum et altare
baal et adorauit eum In diebus eius reedificauit
achiel de bethel iericho cuius ponente fun-
damenta eius mortuus est abiram primogenitus
eius cuius portas imponente mortuus est
nouissimus filius eius segub iuxta imprecationem
ii xvii^a iosue Et misit dominus helyam thesbitem
de habitatoribus galaad ad achab Qui ait
ad regem Viuit dominus deus israel in cuius con- xvii
spectu sto si erit annis hiis ros et pluuia ni-
si iuxta oris mei uerba. Apocopesis est id
est ponitur si pro non. Querebat achab animam he-
lye Qui fugit ex precepto domini et latuit in
torrente carith qui est contra iordanem Corui
autem deferebant ei panem et carnes mane
et uespere et bibebat de torrente Post dies
autem siccatus est torrens. non enim pluerat
super terram Et ait dominus ad helyam Vade in sa-
repta sydoniorum precepi enim ibi mulieri uid-
ue ut pascat te Iacet sarepta urbs me-
dia inter tyrum et sydonem Urbs et filia minor
urbe sarepta dicebatur Cumque uenisset hely-
as ad portas ciuitatis apparuit ei mulier uid-
ua colligens ligna Cui cum postulasset ab ea
paululum aque addidit etiam ut afferret ei
buccellam panis Que respondit se non habere
nisi pugillum farine in ydria et paululum
olei quo conspergeret eam et panem ex ea
factum comederet cum filio suo et post defi-
ceret a cibo et tabesceret Ad quam helyas
ait Noli timere Fac mihi primum subcineri-
cium panem et tibi et filio tuo facies postea
Hec enim dicit dominus ydria farine non
deficiet nec lechitus olei minuetur
donec prebeat dominus super terram Mansit
helyas apud uiduam tempore aliquo post
hoc mortuus est filius mulieris que
dixit ad helyam Quid mihi et tibi Ingressus es ad me
uir dei ut rememorarentur iniquitates
mee id est magis apparerent ex contrario
Eimo equitatis tue et ideo interficeretur
filius meus Et posuit helyas puerum
in lecto suo in cenaculo superiori et ex-
pandit se super eum tribus uicibus et
clamauit ad dominum et reuixit puer Quem
accipiens mulier ait Nunc cognoui quia
uir dei es tu Hunc puerum tradunt iudei
fuisse ionam prophetam | De sacrificiis et aliis helye
Post tertium annum ariditatis et famis
dixit dominus ad helyam Vade ostende
te achab ut dem pluuiam super terram #
Erat enim fames uehemens in samaria
Cuius etiam meminit menander in gestis
sydoniorum Et uocabat achab prefectum
domus sue abdiam Qui cum interficeret
iezabel prophetas domini abscondit centum prophetas
in duabus speluncis quinquagenos et pauit
eos pane et aqua propter quod postea spiritu
prophetie donatus est Ad quem dixit
achab descendamus ad conualles et
queramus pabula equis et mulis Et di-
uiserunt sibi regiones Occurrit he-
lyas abdie in uia dicens Vade dic domino
tuo adest helyas Ad ille Quid
peccaui Cum enim nuntiabo achab ad-
est helyas spiritus domini asportabit te
in locum quem ignoro Et ueniens
achab interficiet me Ego autem famulus tuus
timet dominum ab infantia sua Et respondit
helyas Viuit dominus quia hodie

apparebo achap. Et uocatus achap per abdiam
occurrit helye et ait. Tu ne es ille qui con-
turbas israel. Qui ait. Non ego turbaui
sed tu et domus patris tui qui reliquistis
dominum et secuti estis baal. Verumtamen congrega
ad me omnem populum israel in monte car-
meli et prophetas baal ~~ccc~~ cccc et prophetas lu-
corum cccc qui comedunt de mensa ie-
zabel. Et congregauit prophetas et prophetas in mon-
te carmeli. Et ait helyas ad populum
usquequo claudicatis in duas partes. Si dominus
primum uester est deus sequimini illum. Si autem
baal sequimini eum. Non respondente populo in-
tulit helyas. Ego sum hic relictus propheta
domini et prophete baal multi. Dentur nobis
duo boues. Illi eligant bouem unum
cuius frusta ponent super ligna ignem
non apponentes et ego faciam similiter de
altero boue. Ipsi inuocabunt deos suos
et ego deum meum et qui exaudierit dando
ignem de sublimi ipse sit deus. Et placuit
populo responsio helye. Cumque sacerdotes
baal fecissent quod dixerat inuo-
cabant baal a mane usque ad meri-
diem et transiliebant altare quod fecerant
et incidebant se iuxta ritum suum cultro
ut sanguine perfunderentur. Demones non poterant
descendere in oblatione sanguinis hu-
mani. Illudebat eis helyas dicens.
Exaltate clamore. Forte deus uester dor-
mit uel cum alio loquitur aut in diuersorio
est. Et dixit helyas ad populum. Acce-
dite. Et ueniente populo ~~[illegible]~~ altare domini
quod destructum fuerat .i. destruxerant altare
illorum et inuidebant locum ut ibi faceret al-
tare ignoto domino. Et tulit xii lapides
iuxta numerum tribuum israel et edificauit ex
eis altare in nomine domini israel et fecit aque-
ductum in circuitu altaris per duo loca
et ligna superposuit et membra bouis
precepitque afferre aquam forte de mare
tenuit .i. fecit

uicino et effudit super holocaustum et ligna
et facta est tria effusio aque usque ad imple-
tionem aqueductus ne forte putarent
terre mineram de inferioribus terre suppositam
se igne. Et clamauit helyas in auribus
populi ad dominum. Domine deus patrum nostrorum ex-
audi me hodie ut discat populus iste quo-
niam tu solus dominus deus. Et descendens ignis
de sublimi uorauit holocaustum et ligna
et lapides puluerem et aquam que erat in
aqueductum lambens et adorauit populus
et ait. Dominus ipse est deus. Et mandante
helya apprehendit omnes prophetas baal
et duxerunt ad torrentem cyson et interfecit
eos .i. helyas. Et ait ad achap. Ascende
et comede quia descensus pluuie. Et comedit
achab. Helyas ascendit in uerticem car-
meli et pronus in terram capite inclinato
inter genua orabat et ait ad puerum
suum. Vides quam mare si ascendentem nubem.
Et ait .n. aer serenissimus. Et ait puer. Non
est quicquam. Et misit eum septies. Sep-
tima autem uice ascendebat nubecu-
la de mari crescens usque ad hominis
quantitatem. Et ait helyas ad achab
descende cito in iezrael ne te occu-
pet pluuia. Et ecce contenebrati
sunt celi et nubes et uentus et pluuia
facta est grandis. Festinabat autem achap
in iezrael et factus est manus domini super
helyam et currebat ante achab donec
in turret iezrahel. Cumque accepisset
iezabel que fecerat helyas prophetis
suis indignata misit nuncios ad
helyam dicens. Hec faciant mihi dii et hec
addant nisi cras hac hora posuero
animam tuam sicut tu posuisti animam unius
ex illis. De fuga helie et uocatione helizei

Et timens helyas fugit in bersabee xix°
et dimisit puerum suum ibi ipse
autem perrexit in desertum uia
unius diei et sedens subter unam

[illegible] ornavit ut moreret̃ d. se no ee
meliore i. digniore vita patrib[us] n illis p
dixit ipe vite ad optaret et p[ro]iciens se ob
dormivit. Tu[n]c angelus d[omi]ni tetigit eu[m] d[icens].
Surge, manduca. Et ecce ad caput ei[us] erat
subcinericius panis et vas aque et comedit et
bibit et rursu[m] obdormivit. Suscitavit eu[m]
angelus s[e]c[un]do d[icens]. Comede grandis n[am] restat
t[ibi] via ~~ioseph~~ tu d[icit] angelu[m] no[n] excitasse
eu[m] sed aliq[uem] c[ib]ariu[m]. Et ambulavit helyas
et ambulavit in fortitudine cibi illi[us] xl dieb[us]
et xl noctib[us] usq[ue] ad monte[m] dei oreb igno
apparuit d[omi]n[u]s moysi i[n] rubo et mansit ibi he-
lyas i[n] spelunca. Et ait d[omi]n[u]s ad eu[m] Qui[d] mo[do]
agis helyas. Qui in vidit[ur] zelatus su[m] ad-
u[er]sus iezabel p[ro]pter Illa altaria tua destr[ux]-
erunt p[ro]phetas tuas occiderunt et relictus
su[m] ego solus et q[uae]runt a[n]i[m]am mea[m] ut auferant
e[am]. Et ait d[omi]n[u]s ad eu[m] Egredere et transibit d[omi]n[u]s
cora[m] te. Tria tu visibilia p[ro]ius tra[n]sierunt
i[n] quib[us] no[n] tra[n]siuit d[omi]n[u]s. Primo q[uod] tra[n]siuit
ventus fortis s[u]bv[er]tens petras sed no[n] in
vento d[omi]n[u]s. Sec[un]do tra[n]siuit co[m]motio t[er]re sed
no[n] i[n] co[m]mo[tione]. Tercio tra[n]siu[it] ignis sed no[n] i[n] igne
d[omi]n[u]s. Quarto tra[n]siuit sibilus aure tenuis
et i[n] eo d[omi]n[u]s. Operuit helyas vultu[m] suu[m]
pallio et stetit i[n] ostio spelunce et do[minus] tra[n]siens
dixit ad eu[m] Quid hic agis ~~helyas~~. Et
vidit q[uod] i[n] sic et supra. Et d[omi]n[u]s ad eu[m] reuertere
p[er] desertu[m] et vade in damascu[m] et in vlacione
mei unges azael regem sup[er] syria[m] et
nansi hyeu filiu[m] [nansi] unge rege[m] sup[er] isr[ae]l ~~helize~~[um]
aut filiu[m] saphat de abela unges p[ro]phetaz
p[ro]pter Isti tres in t[er]ficient ydolatras i[n] isr[ae]l.
Alios azael Alios hyeu Alios helizeu[s]
Et relinq[ua]m m[ihi] i[n] isr[ae]l vii m[ilia] ~~viros~~ quor[um]
apud vivos genua no[n] s[un]t curvata an[te] baal n[ec] osculati
s[un]t manu[m] eius. Et no[ta] q[uod] helyas
no[n] alit[er] unxit azael n[isi] quod p[re]dixit
p[er] helizeu[m] eu[m] rege[m] futuru[m]. Hyeu vo[ca]
n[ec] ip[s]e n[ec] helyseus unxerunt sed unu[s]
p[ro]phetaru[m] missus ab helizeo. ~~Helizeu[m]~~
vero no[n] unxit n[isi] quia palliu[m] suu[m] posuit
sup[er] eu[m]. Non. n[on] i[n] lege ungebat[ur]

No[n] acquiescas illis. Et vidit achab
nuncios benadab

rex israel os p[re]sentius q[uam] helyas i[n]v[en]it
~~xii~~ viros arantes in xii iug[is] bou[m] quor[um]
unus erat helizeus. Et posuit helyas palliu[m]
suu[m] sup[er] illu[m] et statim p[ro]phetauit helyzeus
ut ait ioseph[us]. Et currens p[ost] helya[m] ait
Osculer oro te patre[m] meu[m] et matre[m] mea[m]
et sequar te. Et reu[er]sus mactavit par bou[m]
et coxit illud i[n] lignis aratri et dedit eis
eas co[m]burendis et surgens secutus est
helyam et ministrabat ei. De p[ri]ma obsidio[n]e samarie

Postmo[dum] benadab rex syrie obside-
bat samariaz cu[m] s[e]c[u]m xxxii
regib[us] et misit ad achab i[n] samaria
d[icens]. Hec dicit vel recedo ad te arg[entum] hat
eade[m]. Hora mitta[m] s[er]uos meos et o[mn]e
quod placuit eis tollet de domo tua
et domib[us] s[er]uor[um] tuor[um] et[iam] uxores et libe-
ros. Et in[ter] achab o[mn]ib[us] s[er]uis cu[m] seniorib[us]
Qui dixit ~~No[n] acquiescas illis. Et vidit~~ ~~nuncios benadab~~
[Dic]ite d[omi]no meo o[mn]ia que mi[hi]
p[ro]posuisti in[i]tio facia[m] i[d est] facere possu[m] h[ec]
aut[em] re[m] facere no[n] possu[m]. s[cilicet] de uxorib[us]
et liberis. Et indignatus benadab re[x]
misit ad eu[m] d[icens]. Hec faciat m[ihi] di[i] et
hec addant si suffecerit puluis samarie
pugillis o[mn]is p[o]p[u]li mei qui sequit[ur]
me. Samaria habebat in t[er]r[a] tua pene
m[ur]i[s] equale Et est s[e]n[su]s[ti]. Tanta mea
est multitudo ut si singuli lapide unu[m]
ul scrupite ul cespite sportauerint ta[n]tum
exstruet aggere[m] qui equabit muris
samarie et hec poste[a] et i[n]tra exequio pug-
nabit vobiscu[m]. Et dixit rex isr[ae]l di-
cite ei Non glorietur accinctus eque ut
discinctus. Et est s[e]n[su]s. Ad hu[n]c es accinctus
armis et res est in pendulo nah g[lori]-
ari. q[uo]d m[eliu]s victor sis et discinctus
armis deponens. q[uo]d d[icit] no[n] p[otes]t gl[ori]ari
p[ri]us q[uam] p[ro]batur sit victor. Vel s[ecundu]m alia[m]
l[ite]ram Non glorietur accinctus eque ut discinctus
q[uo]d d[icit]. An victoria[m] no[n] p[otes]t gl[ori]ari accinctus
instituenti discinctus. i[d est] carens milite
quia sepe pauci vicerunt multos. Porro
vero benadab cu[m] regib[us] suis bibe-
bat in umbraculis et erant suis suis
Civitate aut[em] ex q[uib]us expugnaret

v confortare

excitavit achab nimis. Et ecce unus prophe-
ta micheas ut quidam dicunt. Et ait hec
dicit dominus. Ergo vidisti omnem multitudinem hanc
in manu tua hodie ut scias quia ego sum dominus.
Et ait achab per quem. Cui ille vidit. Per pedisse-
quos principum provinciarum. Et ait achab
quis incipiet. Cui ille tu. Et recensuit achab
filios principum ccxxxii et egressi sunt
cum quibus numeratus erat benadab. Cumque
egressi essent de samaria misit benadab
viros dicens. Sive ad pacem sive ad prelium veniunt
apprehendite eos vivos. Filii autem
principum percusserunt eos unusquisque virum
qui contra se veniebat et fugit exercitus syrie
et persecutus est eos israel. Percussit equos et currus
et syriis plaga magna. Tunc accessit propheta
ad achab dicens. Confortare et vide quid
facias. Et anno vertente descendet contra
te. Quod dicit. Nece est ut sciatis deum propriam (?)
Tunc dixerunt servi benadab ad eum. Dii mon-
tium sunt dii eorum et pugnavimus cum eis in montibus
et non invenimus nos. Pugnemus ergo in campestribus
ubi dii eorum non possunt et obtinebimus eos. Tu
autem facito hoc. Amove ab exercitu re-
ges quasi in excessu sunt et pone principes pro
eis et in statura nisi pugnavimus cum eis
an [illegible] De victoria achab

Igitur post annum venit benadab cum
exercitu in afeth que est in campestribus.
Porro filii israel castrametati sunt contra
eos quasi duo parvi greges caprarum. Syri autem
repleverunt terram. Et dixit vir dei
ad achab. Quia dixerunt syri deus montium
est deus et non vallium dabo eos in ma-
nu tua et dicetis quia ego dominus. Septem
diebus septima autem die percussi sunt de syris
c milia peditum et reliqui fugerunt
in afeth et cecidit murus super eos qui
remanserant. Benadab autem fugiens
ingressus est civitatem in cubiculo quod erat intra
cubiculum. Servi autem ei timentes ne super-
veniret achab et necaret eum. Et saccis
tectis veges israel clementes accinxerunt
lumbos suos saccis et ponentes funes

cilicios in capitibus suis venerunt in occursum
achab dicentes. Servus tuus benadab dixit. Vivat
oro anima mea. Qui dixit quatinus vivit in
possimus suscipiam ea per animam meam. Cui
vidit. Servi ad hunc venit frater meus est.
Et fecit cum eo fedus qui receptis
tibi exercitus eius phone respondit adduxerunt
benadab ad eum. Et levavit eum achab in
currum suo fecit. Et dixit ad eum benadab
Civitates quas pater meus tulit a patre tuo
reddam tibi fac tibi plateas in damasco
sicut fecit pater meus in
in samaria atque federati erant recedentes
ad propria. Tunc micheas dixit ad socium suum
in sermone domini: percute me. At ille noluit. Cui
ait: Quia non audisti vocem domini cum recesseris
de me percutiet te leo. Cumque discessisset
est in veniens leo alium virum. Dixit ad eum
percute me in capite qui vulneravit eum.
Tunc propheta mutato vultu aspersione
pulveris et sanguis clamavit ad regem
in via. Cum esset in prelio adduxit vir
captivum suum ad me dicens: Custodi istum qui
si lapsus fuerit erit anima tua pro anima illius aut
eius in sanguis pro eo. Aut talentum argenti
in appendes. Cumque autem interimeret
adeo illuc subito non comparuit. Et ait
rex judicium tuum est quod ipse decrevisti. Attamen
nec est facies ei. Tunc solum facie agnitus
est propheta a rege. Et ait hec dicit dominus
Quia dimisisti virum [blasphemum]
dignum morte erit anima tua pro anima eius
et ipse te mortificet. Iratus rex
misit prophetam clausum custodiri et venit
in samariam. De vinea naboth xxi^o

Porro naboth iezrahelites ha-
bebat vineam iuxta domum regis.
Et dixit rex ad eum: Da mihi vineam tuam
ut faciam in ea ortum olerum et dabo tibi
pro ea vineam meliorem vel pecuniam. Cui
videt. Propitius sit mihi deus ne dem hereditatem
patrum meorum tibi. Quod dicit. Non possum. Heredi-
tas vetita est mihi a patribus ut

relinquat eam posteris. Iosaphat est rex
piccat se + tertio 7 nolebat comede. Conforta
tantur eam iezabel d. Equo ino esto ē dabo
t' vineā naboth. Et scripsit petto libras
ex noie achap. 7 anulo ei^9 signauit ad
iudices iezrahel misit ut conuētu fa
ceret. 7 ieiunaret tamquā iudiciū
dei faciē 7 intulit testes adu^r~ naboth
qui dicerent. Bndixit naboth dm̄ 7 rege
i. maledixit. secundū hebreū ydeoma et in
dicates veri maiestatis lapidaret. Et fac
est ita. 7 lapidatus est naboth iuxta
ciuitatem iezrahel. Cumq^9 pcepisset achab
de morte naboth descēdebat i vineā
ut possideret eā. loquutus ei helyas thesbi
tes d. Hec d^c. do^9. Occidisti i sup. 7 pos
sedisti. Habuisti hec occidisti 7 post h^c. he
ditabis. i loco hoc in q linxerunt canes
sanguinē naboth lambent q^z tuu sang^z.
i. i eade regiōe no. ii. in ītelligēdu est
in eode loco singlarit. Ait rex ad helyam.
Inuenisti me inimicū tuū. ut ē. i. quare in
inuenisti me. Ait helyas. Eo quod
venūdatus sis ut faceres malū
coram dño. Ecce ego dō^9 demetet post te iona
tuā 7 dabit domū tuā sicut domū iero
boā 7 baasa. Et z 7 de iezabel d^c. dom^9.
Canes comedent iezabel i agro iezra
hel. Achap uero timens valde scidit ves
te sua. 7 operuit se cilicio 7 dormiuit in
sacco. 7 ambulauit demisso capite. Et
ait do^9 ad helyā. Quia humiliatus ē achap
coram me. Non inducam malū h^c in diebz
ei^9 sed in diebz filij sui. forte dimissu
est ei peccatū ppter penitenciā. Dicitur tamē
pe^nto q^9 trans anni sū bello it syrie et
isrl' ppter federis quod i ierant. De morte
xxij Tercio autem yosaphat rex achap
iuda accepit uxorē filio suo ioram
athaliā filiā achap 7 iezabel et
pacifici cōfederati sunt rex iuda 7 rex
isrl'. Cūque descendisset yosaphat ad re
gem isrl'. 7 videndū. Ideo putatē dixit

veniat
achap. suis sinis. Ista est ramoth que
est in galaad qui negligim^9 ea tolle
de manu regis syrie. Ait ad yosa
phat. Venies mecum ad phandū in
ramoth galaad. Cui ridit. Sic ego
sicut et tu. pplis meus pplis tuus. Sed
quam obsecro hodie sermo dni 7 acqui
scit pphe. Ait ~~ait~~ quibz rex. Ait. Ibo
i ramoth galaad ad pugnandū an qui
escam. Qui dixerunt. ascende 7 dns dabit
ea i manu regis. Ait yosaphat.
No est hic ppha dni. Qui achab. Remā
sit vir quia micheas filius iemla. sed odi
eū quia no pphat mi bonū. putabat
reliquos occisos a iezabel. Tunc pete
te yosaphat. Vocatus est micheas et
hortabat eū. Interim dicit bona regi
diceret sic et alij. Qui ridit. Viuit do^9
quia que dixerit michi do^9 hec loquar.
pono in pseudo pphis erat sedechi
as. Fecit sibi cornua ferrea 7 dixit ad
achap. Hec d^c do^9. His ventilabis
syriā donec deleas eam. Hoc signū da
bo t' quia ventilabis syriā. Cūq; sciret
achap a michea ipm qz presentaret
alijs. Qui ridit. ascende 7 tradet eos
dns i manus regis. Non tu dixit quos ut
cui^9 regis. Cui achap. Adiuro te ut
no loquaris m^i quod verū est i noie
dni. Tunc micheas. Vidi istl' dispsu
q oues sine pastore. Ait. mi do^9. Non
habent isti dnm̄. reuertant'. 7 intelliges achap
quod pdiceret ei se moriturus. Dixit ad
yosaphat. Vides quod no pphat m^i bonū.
Tunc addidit micheas. Vidi dnm̄ sedente
7 angelos assistentes ei bonos a dextris
malos a sinistris. Ait do^9. Quis decipiet
et achab ut descedat 7 cadat i ramoth
galaad. Hic id est exigebatur uita ei^9. Et dixit
unus a sinistris. Ecce ego ero sps mendax
i ore pphetarū. Cui do^9. Decipies 7 preua
lebis. Tunc sedechias pcussit michea
i maxilla. 7 ait me ne dimisit sps dni
7 loquutus est t'. Cui micheas. Videbis qū
abscōderis i cubiculo tamquā de phetis

in medio eorum. Et videns Sedechias regem he-
sitantem et confortavit eum pecto. d. Hic ti-
cet propheta cruentissima manus mea. Et quoniam
Ieroboam. Et locutus est contra Helyam qui
predixerat te moriturum ubi mortuus est Naboth.
Tunc precepit rex in carcerem Micheam
usque ad reditum suum.

Procedentes igitur duo reges cum exercitu
suo in Ramoth Galaad. Et Iosaphat indutus
erat in propria veste regali. Sed Achab deserens
honorem et erat in specie militari ut non ag-
nosceret ab Assyriis. Rex enim Assyrie pre-
cepit principibus belli ut reliquos non cu-
rantes soli Achab sanguinem quererent et
contra impetum suo pugnabat contra Iosa-
phat. Cumque exclamasset Iosaphat nomen suum
cognoverunt pueri quod non esset Achab et
cessaverunt ab eo. Vir autem dirigens sagit-
tam in incertum percussit Achab inter pulmonem
et stomachum et fluebat sanguis in sinum
currus [illegible] et per precones revocatus
est exercitus de bello. Mortuus est autem
Achab et delatus in Samariam et sepultus
ibi iuxta domum eburneam quam edifica-
verat. Et laverunt meretrices currum et ha-
benas in piscina Samarie, linxerunt canes
sanguinem eius iuxta verbum Helye. Et regna-
vit Othozias filius eius pro eo. Porro Io-
saphat redeunti occurrit Iehu filius Ana-
ni arguens quod impio prebuisset auxi-
lium.

De Iosaphat rege Iuda

Iosaphat vero regnavit in Ierusalem.
~~xxxv~~ annorum erat cum regnare cepisset
et ~~xxv~~ annis regnavit. Cepit autem
regnare anno iiij° Achab regis Israel. Hic
et sequentia que de Paralipomenon, quas omnes
pretermisit liber Regum, separatim distinximus.
Ambulavit Iosaphat in viis Asa patris
sui. Tercio anno sequente tercio regni sui pre-
cepit principibus et sacerdotibus ut peragentes
per singulas civitates docerent populum legem Moy-
si. Porro Ammonite et Moabite et Arabes
venerunt in Iudam in Engaddi et orante
Iosaphat in templo ~~[illegible]~~ confortavit eum ut

[illegible] in presentia Iaziel filius Zacharie propheta dicens:
Iuda et Ierusalem nolite timere, cras egredimini
et Dominus erit vobiscum. Et egressi percusserunt
hostes et fugaverunt. Cumque diripuissent spolia
et castra hostium tribus diebus, dictus locus
ille Vallis Benedictionis. Hic fuit de intemperantia (?)
cor rectum cum Domino. Et reliquias effe-
minatorum abstulit de terra. Verum excelsa non
abstulit. Et adhuc non erat rex in Edom regi
Iude in tributo. Consilio et fecit Iosaphat classes
in Ophir ~~[illegible]~~ que confracte sunt in
Asiongaber quia habuit consortium, propter quod — ppt amici
dixerat ei ~~Eliezer~~ propheta filius Dodau — Eliezer
futurum. Cumque Iosaphat fedus fecit
cum Othozia. Et mortuus est Iosaphat
et sepultus in civitate David et regnavit
Ioram filius eius pro eo. In adeno (?)

Huius Iosaphat nonus Latinorum rex fuit
filius eius Carpentus ~~[illegible]~~ — decimus filius
~~tyberinus~~ a quo fluvius dicitur est Tyberis — dicitur est Tyberis
qui prius Albula dicebatur. Iudea filius
Agrippa.

De Othozia rege Israel. Incipit iiij liber Regum

Porro Othozias filius Achab regis Israel regnare cepit in Samaria anno ~~xvij~~° Iosaphat et duobus annis regnavit
et ambulavit in via patris et matris sue.
Et prevaricatus est Moab in Israel, id est recessit
a tributo eius. Ceciditque Othozias per cancellum
cenaculi et egrotavit et misit nuntios qui
consulerent Beelzebub deum Accaron de in-
firmitate sua. Iosephus dicit misit ad deum
Accaron muscam. Et misit Dominus Helyam
in occursum nuntiorum qui ait eis: Numquid
non est Deus in Israel ut eatis ad deum Accaron?
Quia ob hoc non consurget Othozias sed
morietur. Cumque redissent nuntii ad regem
et dicerent se redisse propter hominem qui occurrit sibi,
quesivit ab eis de habitu viri qui occurrerat
eis. Cumque dixissent: vir pilosus est et zona
pellicea accinctus. Cui ait: Helyas est.
Et misit quinquagenarium cum suis quinquaginta
ut vocaret Helyam. Hic in vertice montis
et ait quinquagenarius Helye sedenti in vertice
montis: Homo Dei, rex precepit ut descendas.
Cui ille: si homo Dei sum, descendat

ignis de celo et devoret te et viros tuos. Et descendit. Misit quoque rex alium quinquagenarium cum suis qui similia locutus est et similiter passus. Restitit tertius quinquagenarius, qui creditur fuisse Abdias, qui curvans genua coram Helya ait: Obsecro noli despicere animam meam et servorum meorum. Et ait angelus ad Helyam: Descende cum eo, ne timeas. Qui descendit ad regem et ait: Quia misisti ad Beelzebub quasi non esset deus in Israel, morieris. Et mortuus est Ochozias. Et regnavit Ioram frater eius pro eo anno ii° Ioram filii Iosaphat. Et hic equivoci fuerunt rex Israel et rex Iuda et affines.

De raptu Helye

ij° Factum est cum levare vellet dominus Helyam per turbinem in celum, venerunt Helyas et Helyseus in Galgalis. Et ait Helyas ad Helizeum: Mane hic, quia misit me dominus in Bethel. Qui ait: Vivit dominus et vivit anima mea quia non derelinquam te. Sciebat enim in spiritu eum tollendum esse. Et occurrerunt ei filii prophetarum qui erant in Bethel et dixerunt Helizeo: Scito nosti quia hodie tollet dominus virum tuum a te? Qui ait: Novi, silete. Et ait Helyas: Mane hic. Qui noluit. Cumque venissent Iericho, idipsum dixerunt Helizeo filii prophetarum qui erant ibi, quod et predicti. Et voluit Helyas ut maneret ibi, sed noluit. Cumque venirent ambo ad Iordanem et quinquaginta de filiis prophetarum e longe spectarent, involvit Helyas pallium suum et percussit aquas que divise sunt et transierunt per siccum. Cumque transissent dixit Helyas ad Helizeum: Postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te. Qui ait: Obsecro ut fiat spiritus tuus duplex in me. Qui ait: Rem difficilem postulasti, tamen si videris me quando tollar a te, erit; alioquin non erit. Spiritum duplicem habuit Helyas, id est ad duo, ad prophetiam et ad miracula. Et eadem duo contulit Helizeo.

De recepto spiritu

Et tamen non precessit discipulus magistrum. Vel quando tibi dixit igitur ita fiat spiritus tuus duplex in me, id est duplicet in me quod in te impletum esse fuisse creditur. Nam Helizeus binos mortuos suscitavit, unum vivus et alterum mortuus, quod non Helyas. Cumque pergerent, ecce currus igneus et equi ignei diviserunt utrumque, et ascendit Helyas et ferebatur in celum per turbinem. Legitur quod Sabacha pater Helye, nondum nato, vidit in sompnis viros candidatos se salutantes. Quem cum involvissent in igne, responsum est ei: Puer hic iudicabit Israel in gladio et igne. Helizeus autem videbat et clamabat: Pater mi, pater mi, currus Israel et auriga eius, id est defensor populi Israel. Et decidit ei Helyas pallium suum. Tunc ille scidit vestimenta sua pre dolore ut abiceret vestes suas ut deinceps uteretur veste Helye. Et rediens ad Iordanem percussit aquas pallio Helye et non sunt divise aque. Et ait: Ubi est deus Helye etiam nunc? Percussit iterum et divise sunt et transiit. Quod videntes filii prophetarum dixerunt: Requievit spiritus Helye super Helizeum. Et occurrentes adoraverunt eum. Et eo licet renitente miserunt quinquaginta viros ad querendum Helyam si forte proiecisset eum dominus in aliquem montem vel vallem. Cumque quesissent per tres dies et non invenissent, redierunt.

De sale Helyzei

Dixerunt viri Iericho ad Helizeum: Terra hec optima est, sed aque fontis pessime et terra sterilis. Qui ait: Afferte mihi vas novum et mittite in illud sal. Et egressus ad fontem misit sal in illum. Et cum orasset ait: Hec dicit dominus: Sanavi aquas has et non erit in eis mors vel ulterius sterilitas. Forte morbosa erat bibentibus et sterilitatem. Et sanate sunt aque usque in diem hanc. Cumque ascenderet in Bethel illudebant ei xl duo pueri dicentes: Ascende calve. Et maledixit eis in nomine domini, id est per nomen domini vel invocato nomine domini. Egressique sunt duo ursi de saltu et devoraverunt eos. Cumque transissent per montem Carmeli rediit in Samariam et habitabat in ea.

De tribus regibus qui obsederunt regem Moab

Ioram filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno xviii Iosaphat, et xii annis regnavit. Tulitque idola Baal que pater suus fecerat. Verum tamen a cultu ydolorum vitulorum Ieroboam non recessit. Qui eius arguebat Micheas occisus est ab eo precipitatus ut dicit Epiphanius, et sepultus est in Morasthi sola ...

iuxta sepulcrum zacharie

~~iuxta sepulcrum zacharie~~

sepulcrum zacharie. Mortuus fuit pater ochozie
as filius moras factus est. Uno quoque xviii iosaphat. Por-
ro rex moab soluebat regi israel cen-
tum agnos et centum et totidem arietes cum
velleribus suis. Sed mortuo achab recessit
a tributo. Quia ob rem ioram rex israel
descendit contra eum in pugnam et habuit secum
iosaphat regem iuda sed et iosaphat
duxit secum regem edom. Cumque iuissent
per desertum ydumee vii diebus non erat
eis aqua. Et ait iosaphat est ne hic
propheta domini. Et ait quidam est hic helizeus
qui fundebat aquam super manus helye.
Et petierunt tres reges cum helizeum qui dixit
ad regem israel. Quid mihi et tibi i. cum
sis ydolatra quare venis ad prophetam domini.
Vestri pro iosaphat respicio te. Et ait
adducite mihi psalten. Cumque caneret psal-
tes per armoniam excitatus est spiritus eius
et factus est spiritus domini super eum. Et ait facite
in alueo torrentis huius exsiccato
fossas et foueas ut habundancia super-
venientis aque retineri possit. Dabit enim
dominus aquam vobis sine vento et pluuia
in habundancia. Insuper tradet dominus moab
in manus vestras. Urbes eleuatas percutietis
lignum fructiferum succidetis fontes obtura-
bitis agros egregios operietis lapidibus.
Mane factum est in hora sacrificii. Irru-
erunt aque per alueos torrentis pluentes
vehementer tribus diebus ut ait iosephus
in supinis partibus ydumee. Porro
moabite stabant in terminis terre sue et
prohibent hostes ab ingressu. Qui cum
mane vidissent ex adverso aquas rubi-
das torrentis sole repercussas suspicati
sunt in factas sanguine et dixerunt. Irruamus
ad predam mutuo cesi sunt hostes. Cumque
irruerent percipites percussit eos israel
et fugierunt. Et de prostratis est israel moab
et peracta illa iiii^or que predixerat helizeus
et ceciderunt cum eis ubi erat sedes regis
quam circumdibulans ex magna parte
percussa est. Et desperans rex moab

Regum

tulit secum dcc viros electos ut irrumperet per pre-
cinctus ubi erat rex edom et aufugeret. Sed
hostes repulerunt eum in urbem. Et in ciuitate
repulsus filium qui regnaturus erat pro eo coram
hostibus super murum obtulit holocaustum ut
deus eum liberaret. Reges enim videntes hoc
factum ciuitatis expugnacionem spe pene recesserunt
ab eo et rediit iosaphat in terram suam et occurrit
ei hieu propheta filius anany culpabat eum
quod homini ydolatre solacia prebuisset. De super-
Factum est autem quod quedam habundancia olei
mulier de uxoribus prophetarum vxor scilicet abdie iiii°
que in domo achab multos pauit cla-
mauit ad helizeum dicens. Vir meus mor-
tuus est et prius erat ex alieno prophetam ali-
moniam prophetarum et ecce creditor venit ut
tollat duos filios meos ad seruiendum
sibi. Et ait helizeus. Quid habes in domo
tua. Et illa non habeo nisi parum olei quo vn-
gar. Pete mutuo vasa vacua non pauca
et clauso hostio cum filiis tuis mitte inde
in omnia vasa. Cumque infunderet mulier cre-
scebat oleum et impletis vasis omnibus stetit
i. crescere cessauit. Quod cum percepisset heli-
zeus ait ad eam. Vende et redde creditori
tuo tu autem et filii tui viuite de reliquo.
Factum est ut transiret helizeus De sunamita de
per sunam et erat ibi filii suscitatione
mulier magna non tam corpore quam sapientia
que intelligens eum virum dei esse tenuit eum
ut comederet panem. Cumque frequenter diuerte-
ret ad eam helizeus rogauit mulier virum suum ut
faceret ei cenaculum paruum et poneret in eo
lectulum et mensam et candelabrum et sellam.
Et rediens helizeus requieuit ibi et ait
ad giezi. Voca sunamitem hanc et loquere
ad eam. Quid vis ut faciam tibi, numquid vis
ut loquar regi vel principi milicie. Que
ait in medio populi mei habito q. d. vallata
sum propinquis et nullus inquietat me. Cumque
quereret helizeus quid vellet dixit giezi ad
eum filium non habet et vir eius senex est. Et
ait ad eam helizeus in tempore isto et in hac
eadem hora si vita comes fuerit habebis
in vtero filium. Habuit scilicet in tempore illo

et meridiem hanc horam in vitulamine est sunt. Cumque crevit unde subaudi ad hoc et ut hebreus dicit puer. Que respondit. Noli vir dei mentiri ancille tue. Concepit autem mulier et peperit iuxta verbum helizei. Cumque crevisset puer egressus est ad patrem suum ad messores et egrotavit. Cumque clamaret caput meum doleo remisit eum pater ad matrem suam. Et mortuus est et collocavit eum mater super lectum viri dei et clausit hostium et vocavit virum suum et ait. Obsecro ad virum dei et revertar. Cui ille. Hodie non sunt kalende neque sabbatum quia ibi filii prophetarum et prophete et doctores solebant frequentari et audiri. Et tollens mulier unum de pueris suis sedens in asino et venit ad virum dei in monte carmeli. Cumque vidisset eam ait ad giezi. Ecce sunamitis illa occurre ei et dic ei. Recte ne agitur circa te et virum tuum et filium tuum. Que respondit recte. Et nota quod helyseus hospitem suam vocat sunamitem. Non in tantum familiaritate sed tantum non nomen eius faciat proprium. Que pervenit in montem et apprehendit pedes helizei. Et ait giezi vir dei volens eam amovere. Dimitte eam anima eius in amaritudine est et dominus celavit a me. Et ait mulier. Numquid petivi filium a te quod dicit quasi non petenti dedisti filium in presentia mea. Numquid non dixi tibi ne illudas me. Illusionem vocat dari filium a domino et tam cito auferri. Et ait ille ad giezi. Tolle baculum meum et vade et ne facias moram vel aliquem salutando vel respondendo salutanti et pones baculum meum super faciem pueri. Cumque abiisset ait mulier ad helizeum. Vivit dominus non dimittam te et secutus est eam. Cumque regressus esset giezi in occursum eius dixit. Non surrexit puer. Et ingressus helizeus incubuit super puerum et vivere se compaciens membra sua membris eius. Et cum oraret calefacta caro pueri. Et oscitavit puer septies et aperuit oculos. Quem cum reddidisset matri vir autem dei reversus est in galgala. Hunc locum frequentabat helizeus tum pro religione loci tum quia natus est ibi. Et in ortu eius elevatur prodigium ut una ymago ex vitulis aureis alte mugiret. Quo audito in ierusalem dominus mutat sacerdos ait propheta natus est in israel qui sculptilia eorum destruet et fusilia. De sup[illegible]

Porro fames erat facta pari[illegible] in terra et filii prophetarum manebant [illegible] ad helizeum. Qui dixit uni de pueris. Coque pulmentum filiis prophetarum. Qui egressus est ut colligeret herbas agrestes in agrum et invenit quasi vitem silvestrem et collegit ex ea colloquintidas agri et nesciebat quid esset et vadit in ollam pulmenti. Hec sunt agrestes cucurbite amarissime in moribus que in orto nascuntur. Vel ut quidam dicunt herba est que vites diffundens in sepibus fructum modico pomo preferens et rotundo cum maturum est. Cumque gustassent recumbentes de coctione hac clamaverunt. Mors in olla vir dei id est amaritudo que in morte vel mortifera. Et allata farina misit in ollam et dulcorata est esca. Venit quidam de [illegible] viro dei panes primiciarum et xx panes ordeaceos et frumentum novum in pera id est in sacco facta. Non est intelligendum de primiciis que offerebant in pentecoste sed de polenta que offerebant in pascha. Sed quia fames erat in terra festinavit de tritico ad sumptum recenti facit illos panes quos fecit helizeus apponi populo. Quidam tamen dicunt centum viris quia minister dixit. Quantum est hoc ut apponam centum viris. Sed non intelligendum est ut apponat centum viris tamen ne de populo vel forte de eis panes primiciarum apponit centum viris. Dominus hec dicit dominus comedent et superest. Et factum est hoc in macedonia iuxta verbum domini.

De naaman

Naaman erat princeps milicie regis Syrie vir dives et pollens sed leprosus. Et latrunculi de Syria captivam duxerant puellam de israel que erat in obsequio uxoris naaman que ait ad dominam suam. Utinam fuisset dominus meus ad prophetam samarie qui curaret eum

Tulitque naaman aurum et argentum et alia
et .x. mutatoria vestium i. x paria ut no-
nas vestes que sibi valent pro mutatione
veteris vestis. Tulitque secum litteras re-
gis Syrie ad regem Israel in hec verba: Ecce
quod misi servum ad te naaman servum meum
ut cures eum a lepra. Cum audisset rex Israel
blasphemiam scidit vestimenta sua et
ait: Numquid deus sum ego ut curem hominem
a lepra quod occasiones querit adversum
me. Misit ad eum helizeus dicens: Cur scidisti
vestimenta tua? veniat ad me et sciat
prophetam esse in Israel. Venit itaque naaman
et equitatus eius ad hostium helizei qui
misit ad eum dicens: Lava septies in Jor-
dane et mundaberis. Cumque abiret naa-
indignans
man quod non tetigisset eum invocans nomen
domini dixerunt ei servi sui: Et si rem grandem dix-
isset tibi propheta facere debueras quanto ma-
gis quod modicum est. Descendit ergo
et lavit in Jordane septies et mundatus
est et rediens stetit coram heli-
zeo et ait: Vere scio quod non sit alius
deus in universa terra nisi deus Israel et ob-
secro ut accipias benedictionem. Cumque renuenti ei
faceret ait helizeus: Vivit dominus quia
non accipiam. Et ait naaman: Obsecro
ut tollam honus burdonum duorum
de terra. Erant autem burdones ex equo
et asina. Secundum quosdam tulit terram ut
faceret eam in templis ydolorum ut stans
super eam adoraret deum terre Israel ne offen-
deret dominum suum si penitus non adoraret. Secundum
veritatem habet quod ex ea faceret altare
deo ad immolandum. Unde et subdit:
Non faciet servus tuus ultra holocaust-
um victimam diis alienis. Verum est quod
mutare non possum cum ingreditur rex super
super manum meam et adorat in templo Re-
mon propter me servum adorare coram
domino ut non imputet michi hoc. Recessit
naaman electo terre tempore . i. cum ele-
vasset terra ad pluviam hebreus [illegible]

licet. Abiit ab eo aliquanto terre spacio secundum
ambiguitates in glosa. Fateor verum
tempore et in grecho habet effrata hebreus licet
ad hunc spacium terre erat et in grechebuntur
effrata et sic satis concorditer tempus ponit elam
tempus vel unum pro spacio. Secutus autem iezi
post naaman ut aliquid acciperet ab eo
et ait: Dominus meus misit me dicens: Venerunt
ad me duo adolescentes ex filiis
prophetarum da eis talentum argenti et vestes
duplices. At ille dedit ei duo talenta
et vestes duplices. Et cum tradidit ei pueris
qui deferrent ea et abscondit ea in domo.
Cumque vespere staret coram helyzeo ait:
Unde venis iezi? Qui respondit: Non ivit servus
tuus quoquam. At ille: Nonne cor meum tecum
erat cum reversus est homo in occursum tuum? Acce-
pisti argentum ut emas possessiones. Sed
lepra naaman adherebit tibi et semini tuo
in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus. Nota
ad literam iezi filium fuisse leprosum nec posterius.
Cum esset ante de iezitis quod leprosum fuisse omne
peccatum sit. De securi et acie syrorum
Factum est autem cum esset helizeus cum
filiis prophetarum in adventibus ligna
ad Jordanem cecidit ferrum securis
in aquam unius. Cumque ululasset misit he-
lizeus lignum in aquam ubi ceciderat ferrum
et natavit ferrum et tulit illud. Porro rex
Syrie pugnabat contra Israel et sepe po-
nebat servus suus servos suos in insidiis.
Helizeus quidem cavebat rex Israel he-
lizeo sibi manifestante absconditum Syrorum
et conturbatus rex Syrie ait servis suis:
Quis vestrum proditor est mei apud regem
Israel? Et ait unus: Nequaquam sed he-
lizeus indicat regi Israel que loqueris
in conclavi. Qui ait: Ite et capiam eum.
Cumque accepisset eum esse in dothaym
misit illuc robur exercitus qui veni-
entes nocte circumdederunt civitatem. Consurgens puer
helizei vidit exercitum civitatem quod clama-
vit: Heu domine quid faciemus? Qui respondit:
Noli timere plures nobiscum sunt. Cum orasset

helizeo et aperuit dominus oculos pueri et vidit
montem plenum curribus igneis i. agminibus an-
gelorum Cumque hostes venirent ad eum orante
helizeo percussit eos dominus cecitate non omni sed
ut sua non eum agnoscerent Dixitque ad eos heli- vij
zeus Non est hic via nec ista est civitas
Non est mansio helizei Sequimini me et ducam
vos ad hominem quem queritis Et duxit eos in sam-
ariam Orante helizeo aperuit dominus oculos eorum
et viderunt se esse in medio samarie et hostes
captivos et dixit rex israel ad helizeum percu-
tiam eos pater mi Cui ille Nequaquam sed
adduc eos et prebe eis hospitia Apposuit ei
cibos et redierunt syri ad suam et
ultra in diebus helizei venerunt latrunculi sy-
rie in israel De obsidione samarie

Factum est post hec benadab rex sy-
rie obsidebat samariam et facta est
fames in samaria ita ut venderetur caput
asini octoginta argenteis ~~ministratur~~ et quarta
pars cabi stercoris columbarum
v argenteis Hoc ut ait josephus co-
medebant a bobus pro sale Tradunt quidam
nomine stercoris dici vesicula columbe in
qua reperiebantur grana de fortibus alia
ta Cumque transiret rex israel per murum et co-
sideraret custodes muri clamavit mulier
ad eum Salva me domine rex Cui ille suspi-
cantibus ut quereret aliquid ab eo et nomen
vidit Non salvet te dominus Unde possum te
salvare de area aut de torculari vij
Que vidit nequaquam domine sed mulier
ista dixit michi Da filium tuum ut comedamus
et medium filium meum hic autem abscondit
filium suum Et contristatus rex vehementer
scidit vestimenta sua et apparuit cilicium quo
vestiebatur ad carnem Et ait Quando
amplius mali possum experiri a domino
hoc faciat mihi deus et hoc addat si steterit
caput helizei super ipsum hodie Hoc
enim malum imputabat helizeo qui eum
non liberaret cum posset Cumque misisset
speculatorem primo ductus sequebatur eum
ut prohiberet helizeus autem sedebat in do-
mo sua et senes cum eo quos josephus
dicit discipulos suos esse Et ait helizeus Scie-
tis quia filius homicide hic occidit

naboth misit ut precidat caput meum
prohibete in foribus donec veniat rex et mane
qui prohibebit ei quod iusserat Cumque
supervenisset rex ait helizeus Cras hora
hac erit in porta samarie modius simile
pro statere uno et duo modii ordei sta-
tere uno Et irrisit eum unus super quorum
manum rex incumbebat dicens Hoc esse im-
possibile Cui helizeus Videbis et non
comedes Porro iiij leprosi erant
in introitu porte fame deficientes qui
vespere venerunt ad castra syrie et ne-
minem ibi reperierunt Terruerat enim
dominus syrios sonitu exercitus magni
et ipsi fugientes reliquerunt castra
sua tentoria et iumenta Et intra-
ntes leprosi comederunt et tollentes de
preda iuxta consilium nuntiaverunt
portanis urbis syrios abisse
Suspicatus autem rex israel syrios
simulasse fugam et latere misit duos
in equis qui explorarent omnia
usque ad jordanem qui cum reversi nun-
ciarent syros fugisse egressus est
populus diripuit castra et vendebatur simila
et ordeum iuxta verbum helizei Dux autem
qui irriserat eum a rege constitutus
ad portam oppressus est a turba
et mortuus est De vastatione samarie

Post hec autem helizeus locutus est
ad mulierem cuius suscitaverat filium
Vade cum domo tua peregrinari quocumque
potes vocabit enim dominus famem super
terram vij annis i. anguste propter
famem Unde est locus de hac fame
ambiguum est utrum processit post
obsidionem ut scriptum sit Igitur mulier
in terram philistiim et cum bona eius
occupassent finita fame
regressa est et in tunc ut interpellaret
regem pro domo sua et agris Et tunc lo-
quebatur rex giezi querens ab eo
magnalia helizei que videbat interea
ait Hec est mulier et hic est filius eius
quem suscitavit helizeus Cumque ei nar-
rasset regi seriem rem restituit ei rex
quecumque amiserat a die qua reliquerat terram

De morte Benadab

Post hec Benadab
rex Syrie audiens quod deus amouerat
eum ab obsidione et non homo contristatus
egrotabat. Helizeus autem veniebat Damascum
et misit rex in occursum eius Azael cum muneribus
ut consuleret eum de infirmitate sua. Cum quem
vidisset Helizeus dixit ei: Sanaberis. Non dixit
sanabitur quia mortuus est rex sed ut diceret
ei: Sanaberis. Postea flevit Azael in parte. Dixit
enim deus quia morietur et tu eris rex Syrie. Et
impletum est quod dixerat dominus Helye. Aliter
enim non unxit Helyas Azael nisi quia prophe-
tizando predixit eum futurum regem. Et flevit He-
lizeus videns in spiritu mala que facturus erat
Azael filiis Israel, que etiam indicavit
illi. Et reversus Azael ad regem dixit: Sa-
naberis. Altera die tulit stragulum et in-
fudit aqua et expandit super faciem eius.
Stragulum proprie est stratorium quod lecto in
pedibus supponitur. Et dicitur quod Azael pannum
perfusum aqua imposuit super eum ad refri-
gerandum. Hebreus tamen expandit super faciem
suam stragulum ut non Azael sed ipse Bena-
dab intelligatur hoc fecisse. Et tunc mortuus
est rex et regnavit Azael pro eo. Quidam
tamen hoc exponunt de eo sequenti mortuum
dicunt quod Azael mortuum lavit aqua et ex-
pandit stragulum super faciem mortui. Josephus
plane dicit quod Azael altera die in [?]
fuso laqueo eum strangulavit. Istud adhuc
sensu quodam pacatam litteram referunt
dicentes quod Azael veste madefactam
posuit super faciem eius simulans refri-
geratione sed statim effundit aquam super
os eius donec suffocaret eum.

De Ioram rege Iuda

Post hoc anno quinto Ioram filii
Achab regis Israel in quo conreg-
nat ei Iosaphat regnavit Ioram
filius Iosaphat in Iherusalem octo annis. Qui
ad consilium uxoris fecit malum coram domino
secutus deos alienos. Tamen dominus non dis-
perdidit Iudam propter David servum suum. Tunc
recessit Edom ne esset sub Iuda, nam
rege suo interempto occiderunt Ydumei
nonnullos amites qui non tenebant tributum reddere. Cumque
Ioram sex fratres suos occidisset et pellexisset Ieru-
solimitanos eciam ydolatrie, tulit ad eum Hely-
as propheta quedam epistolam comminatoriam correp-
toriam cum comminatione pene. Impletum est autem
comminacio in hunc modum. Arabes irruentes in
Iudam vastaverunt provinciam et domos regias
et uxores regis abduxerunt, filios quoque occiderunt
preter Achoziam. Et ipse tandem cruciatus in adit-
in infirmitate et in tanta corruptione viscera effunderet
cottidie quod se penitens videret et mortuus
est et sepultus est in civitate David. Non
tamen ut ait Josephus in sepulcro patrum suorum
sed privatim cumulatus sine regalibus obse-
quiis tradiderunt ei. Et regnavit Othozias
vel Azarias vel Gazias filius eius pro eo. Fuit
regem et reliquos usque ad Oziam pertinuit
Achazias regnavit anno xii° Ioram filii Achap.
xxii° annorum erat cum regnare cepisset. Uno
anno regnavit in Iherusalem et ambulavit
in viis Achab avi sui. Abiitque cum Ioram
filio Achab avunculo suo ad preliandum contra
Azael regem Syrie in Ramoth Galaad. Et vulneratus
est Ioram et relicto exercitu in obsidione sub Yehu
principe et descendit in Yezrahel ut curaretur
et descendit cum eo Azarias.

De Yehu rege Israel

Helizeus autem misit unum de filiis prophetarum
cum lenticula olei ad exercitum in Ramoth
Galaad ut Yehu evocatum ad partem ungeret
in regem super Israel. Qui cum venisset Yhehu (ubi est)
sedentem cum principibus ait: Verbum michi ad te o princeps.
Et ait Yhehu: Ad quem? Qui dixit ad te o princeps.
Sponte non cognoscebas Yehu hoc quod pro signo in me-
te sua posuerat ipsum esse Yhehu qui pergrandis.
Cumque induxisset eum in cubiculum fudit oleum super
caput eius et ait: Hec dicit dominus: Unxi te in regem
super Israel et percuties omnem domum Achap in
ulcione sanguinis servorum meorum de manu Ieza-
bel. Quo facto citissime aufugit propheta. Cumque
regressus esset Yehu ad suos, dixerunt
Quid venit insanus ille ad te? Quia insanos
reputabant filios prophetarum ut qui fugiat citissime
quasi insanus. Et ait Yhehu: Scitis eum. Indicaste illa verba
vesania locutus est. Et: Hec dicit dominus: Unxi
te regem super Israel. Festinaverunt itaque tollere
vestes suas et substernere ei in similitudinem

Humiali<s>z i canetes tubad dixerunt regnabit
yhen. Conciunt g° yhen cu yora et ait vt
iste h° annunciet i yezrael. Et omnes ascendit
sunt. Cumque ascederent specula in yezrael ait
video globum venientem et suspicantibus est
yora ut capta esse urbem ut pace faciam
misit nuncium in occursum eorum qui ait. Hec dicit
rex pacata sunt omnia. Et ait yhen. Quid tibi
et paci q. d. Quid a te scepie me. Vel for
te sicut q. ipsi regi vindicandi q. d. Quid queris
de pace qui tu et pace tua. Et adhesit
cum nuncius eius. Et nunciavit yora. Sed nuncium
qui non est reversus ad eum. Et ascendens yo
ra rex israel et rex iuda cum eo et egressi
sunt in occursum yhen. ubi in agro naboth ie
zrahelite. Et ait yora. Est pax yhen. Qui re
spondit. Que pax adhuc vigent fornicationes
matris tue q. d. Que pax pro te nobis
cum ingrediar offendam eius dum pro ydolatriam ma
tris tue. Et fugies yora ait nepotem
suum. Insidie sunt. hic aazia. Tunc yhen
percussit yora in scapulas et egressa est
sagitta per cor eius et corruit mortuus. Et
ait yhen. Adduc tu eum proice
eum in agro naboth. Et memento quem ego
et tu sequebamur achap patrem eius quod
minatus est ei dominus per helyam. quod vid
det ei in agro naboth pro sanguine naboth
et pro sanguine filiorum eius. Cum supra de filiis
naboth nulla facta est mentio. Et q. r. tan
tum est hic propheta. Forte cunctos liquerit
sanguinem yora iuxta illud helye. Linxerunt
in sanguinem achap et linxerunt sanguinem
filii eius. Aasiam vero fugientem in secuti
est yhen et vulneraverunt eum in ascensu gab.
Qui vulneratus fugit in mageddo et mor
tuus est ibi. Et tulerunt eum servi eius et sepultus
est in civitate david. Post hec intrivit yhe
in yezrahel. Porro iezabel erat in turri et
de pinxit oculos suos stipio et ornavit
caput suum. Et venientibus pulsantibus appa
ret per fenestram ait ad yhen. Numquid
pax potest esse zanzri qui interfecit dominum
suum q. d. Tu occidisti dominum tuum sicut
zanzri et eandem penam pacieris. Tunc

dixit yhen duobus eunuchis qui custo
diebant eam. Precipite eam. Et precipitaverunt
et calcaverunt eam ungule equorum. Cumque
sedet yhen ad mensam ait. Ite et videte
et sepelite maledictam illam quia filia
regis est. Cum venissent ad eam non in
venerunt nisi calvariam et summitatem cerebri
et pedes et summitates manuum. Et
audito ait yhen. Sermo domini est quem
locutus est per helyam. De zelo yhen et
[illegible]
Erant autem achap lxx filii in sa
maria. Scripsit yhen ad [illegible]
eorum et ad optimates civitatis d. Eligite
que vultis de filiis achap et constituite
regem super vos et pugnate pro domo do
mini vestri. Qui per timorem responderunt ei. Servi tui
sumus. Fac quod tibi placet. Et rescripsit
secundo. Si mei estis tollite capita fi
liorum domini vestri et venite ad me cras in
yezrael. Et factum est et adtulerunt capita
in cophinis ad yhen. Qui mandavit
ne introducerent ad eum sed iuxta in
troitum porte ponerent in duos acervos
usque mane. Cumque tulerit capita dixit
ad populum. Iusti estis q. d. Ego vero ista
qui hec occidit iusti estis qui non iussi
yora et yezabel necari. Occidisti vel
potius permisistis qui eos occidi [illegible]
mandabat q. d. Iuste fecistis. Proinde
verbum domini quod videt. Velle tamen
addidit n. Et ex eo tempore deum meum
quos percussit super eos. Dominus fecit quod
locutus est in manu helye. Tunc
percussit yhen omnes reliquos de do
mo achap in yezrahel et optimates
eius et notos et sacerdotes. Et abiit in sa
mariam. In via vero obviavit yhen
duobus fratribus achazie regis iuda. Qui
descendebant ad salutandos yora
et achazia nescientes quod occisi
essent et occidit eos yhen. Tunc egressus
est in occursum yhen ionadap filius
rechab et benedixit ei. Qui salutavit eum

qui fecit. Cumque in porta civitatis suo dixit Iehu
in Samariam, et percussit omnes qui reliqui fue-
runt de Achab usque ad unum. Cogitavit
quoque Iehu perdere Samariae cultum in dolo. Nam pro-
fitetur volo colere Baal. Vocate omnes prophetas
eius et sacerdotes. Quicumque defuerit non vivet;
sacrificium enim grande mihi est Baal. Et venerunt
omnes servi Baal, nec unus quidem defuit. Et
repleta est domus Baal. Et ait Iehu his
qui erant super vestes: Date vestes omnibus
servis Baal. Et dederunt. Cumque per servitatis
esset Iehu diligenter ne quis de esset inter alios
in sacerdotibus, dixit militibus suis: Ingredimini et
percutite eos ut nullus evadat. Et percusserunt
eos statuasque Baal comminuerunt et destruxerunt
templum eius et fecerunt pro eo latrinas, id est se-
cessus communes ad ~~videndum~~ emundandas. Unas ve-
bis, id est delevit Iehu Baal de Israel. Verum-
tamen a viis Ieroboam non recessit. Et ait ei Dominus:
Quia fecisti quae in corde meo erant, usque
domum Achab, filii tui usque ad quartam
generationem sedebunt super thronum Israel. Et mor-
tuus est Iehu et sepultus in Samaria, cum
regnasset xxviii annis. Et regnavit pro eo
filius eius Ioachaz, nunc Ioathas. Por-

De Athalia et Ioas

Porro Athalia
videns filium suum mortuum et volens
regnare interfecit omne semen regium.
Tollens autem Iosaba soror Ahaziae
ex patre et uxor Ioiadae summi sacerdotis,
quae furata est Ioas filium Ahaziae et
lactantem ne interficeretur abscondit eum sex
annis in domo Domini, id est in domunculis ebdoma-
dariorum. Anno autem septimo Ioiada collegit
centuriones et principes levitarum et mili-
tes et ostendit eis secreto filium regis,
et iuraverunt omnes pro eo contra Athaliam.
Cum primum in sabbato constituit regem,
et fecerunt in hunc modum. ~~xxiiii~~ xxiiii^or erant
summi sacerdotes, quorum unusquisque in ebdoma-
dinas suas habebat sortem in ministerium;
~~xxiiii~~ xxiiii^or minores sacerdotes et totidem
levitae et totidem cantores. Dilu-
culo vero sabbati pontifex qui ministrave-
rat cum turma sua egrediebatur, ad quem po-
ntifex qui ministraturus erat cum turma sua ingredie-
batur. Tunc autem Ioiada pro amplianda exercitu
retinuit egressuros et recepit ingressuros, et faciens
ex eis duas turmas, adiunxit eis tertiam turmam
de centurionibus et levitis quos innovaverat. Et intus
domum sanctus et domum armorum, quae quon-
dam fecerat David, tradidit singulis arma et
praecepit egressuris ut custodirent stationem regem
tertiorum et custodirent. Ingressuris vero dixit
ut descenderent ad domum regiam ne servi regis
egredientes extra mittione regis impedirent.
Sed turmam divisit in tres partes, praecipiens
ut una observaret excubias regis, id est porti-
cus domus regiae. Alia observaret portam
Sur per quam descendebatur de atrio templi in domum
regiam. Tertia post observaret domum Messa,
quae dicitur porta scutariorum, id est custodum regis,
per quam de domo regia ascendebatur in templum.
Tertiam vero quam collegerat de centurionibus et
levitis posuit ad custodiam atrii templi ex
omni parte. Tunc ipse cum reliquis sacerdotibus,
levitis et senioribus produxit filium regis et unxit
eum in regem et imposuit super eum dyadema
et testimonium, id est legem Dei, dedit ei tenendam
in manibus ut eam ipso regni disciplina
legis Dei servanda intelligeret. Athalia vero
accurrens scidit vestimenta sua clamans
coniuratio. Et eduxerunt eam centuriones extra
septa templi per portam equorum, et interfecta
est ibi. Deduxeruntque regem per portam scu-
tariorum in palatium, et sedit super thronum re-
gum, et laetatus est populus terrae quia absti-
lerat Deus opprobrium ne mulier regnaret super
eos. Et destruxerunt templum Baal et arasque
et ymagines quas fecerant Iora et Athalia.
Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt
coram altari. Et erat septem annorum Ioas cum
regnare coepisset, anno septimo Iehu regis
Israel, et xl annis regnavit in Ierusalem,
et fecit rectum coram Domino cunctis diebus
Ioiadae sacerdotis.

De gazophilacio

Erant autem in domo Domini ruinae
non solum pro vetustate et negligentia

de
ped que fecerat athalia 7 sacrificauit sacerdos dom(us)
baal. precepit itaque ioas sacerdotibus ut instau-
rarent sarta tecta templi domus de pecunia pretij
oblationis presentium 7 que offerebant sponte
quinque siclos pro | que dabat unusquisque ad templum inuitati oblatio
duos b. | non pro delicto 7 pro peccato sacerdotum erat. Cumque sic stete-
rissent sacerdotes usque ad xxiij annum regis ioas
non tamen instaurauerunt sarta tecta templi 7 iratus
rex prohibuit sacerdotibus ultra accipere pecuniam.
Josephus tamen dicit fuit per omnem regionem fuisse missos
sacerdotes 7 leuitas per capita dimidium sicli.
Quod videns ioiada populo non placere cessauit
7 ob hoc non fuit instauratio ruine. Tunc io-
iada fecit gazophilacium muniti apto de-
super foramine 7 posuit illud ad dexteram in-
gredientium domum non longe ab altari. Cumque
appareret plurima pecunia in gazophilacio scriba
regis 7 pontifex effundebat eam 7 dabant
hijs qui preerant cementarijs domus domini 7 non
fiebat cum eis ratio sed in fide tractabant.
Nec fiebant ex pecunia illa vasa aliqua in domo
domini nisi de eo quod erat residuum factis tectis
ut legitur in paralipomenon. Et mortuus est ioiada
sacerdos qui solus legitur post moysen centum
xxx annis vixisse 7 sepultus est in ciuitate
dauid eo quod gratiam dauid reparauit in populo.
Eo mortuo ioas a legitimis dei declinauit
auctore eius optimates blandienti sed quia eum
argueret zacharias filius ioiade fecerunt eum
obrui lapidibus inter templum 7 altare 7 dicunt
aliqui quod omnes filij zacharie cum eo lapida-
ti sunt preter unum qui post eum dictus zacharias
extitit ut dicit epyphanius non accepit prophetas
visum manifeste sicut prius nec ex zabulon nec
ex ephata. Rex autem non multo post pe-
cunias expoliauit. Azael enim rex syrie cum ex-
pugnasset geth ascendit in iherusalem. Ioas vero
misit ei thesauros domus domini 7 domus
regie non de absconditis autem torsit 7 recessit
ab eo. Cumque in infirmitate ioas langore peri-
ret eo quod diuinos honores sibi vo-
lebant impendi ut dicunt hebrei duo
serui eius percusserunt eum 7 mortuus est 7 sepultus
in ciuitate dauid non tamen in monumentis regum.

dabir · i · lapis ut ibi quidam dicunt dabir · non eo la-
pidibus in romah sed non est in ramah · nec ephat de q-
super dauid est scriptum · hi ephata sabin de quibus eum predicta
dicta qui non dedit viris · responsum nec verbo nec signo
quod dabit ubi habes hebr. vagabundi

alibi 7 regnauit pro eo filius eius amasias
Ubi ioas · xiiij rex latinorum | In aceam
filius a romulo qui primo albanos
inter montes ubi nunc roma est posuit
cuius filius fuit iulius proauus iulij pauli
qui cum romulo romam iungens fundauit
iuliam gentem | **De obitu helizei** | xiij
ANno xxiij ioas regis iude regnauit
ioathas filius yheu super israel xvij
annis 7 ambulauit in vijs ieroboam. Et
iratus dominus vehementer tradidit eos in ma-
nu azaelis 7 in manu benadap filij azael.
Et non sunt derelicti yoathas de populo nisi
quinquaginta equites 7 x currus 7 x pedites
7 clamauit ioathas ad dominum 7 misertus
dominus dedit pacem in diebus eius 7 mortuus
est 7 sepultus in samaria 7 regnauit
ioas filius eius pro eo anno xxxvij ioas
regis iuda. Et xvj annis regnauit super
israel 7 ambulauit in vijs ieroboam non
tamen a deo quantum patres eius. Helizeus autem
egrotabat 7 descendit ioas rex israel ad
eum 7 flens dicebat pater mi currus israel
7 auriga eius 7 ait helizeus affer arcum 7 sagittas
7 pone manum tuam super arcum. Cumque posuisset
super posuit helizeus manus suas manibus
regis 7 ait aperi fenestram orientalem
7 iace sagittam 7 iecit 7 ait helizeus
sagitta domini est contra syriam 7 percuties syriam
que est in affech donec consumes
eam 7 sublato arcu cum sagittis dixit heli-
zeus ad regem percute terram iaculo. Cumque
percussisset ter 7 stetisset iratus
vir dei 7 ait si percussisses quinquies sexies sepcies
totidem percussisses syriam nunc autem tribus
vicibus percuties eam 7 mortuus est helizeus
7 sepelierunt eum iuxta abdiam. porro la-
trunculi moabite in terram venerunt eo anno.
Uidentes autem sepelientes hominem vide-
runt latrunculos 7 timentes proiecerunt cada-
ver in sepulcro helizei quod cum tetigisset
ossa helizei reuixit homo. Josephus eum
dicit latrones proiecisse in helizei sepulcro
mortuum quem ipsi videbant interfecisse.
Mortuus est autem azael rex syrie 7 reg-
nauit pro eo filius eius benadap cum quo

dimicavit ioas rex israel tribus congressionibus
et vicit eum et tulit de manu eius civitates quas
tulerat azael de israel iuxta verbum helizei. israel
Anno ii ioas De amasia et ioas rege
rege israel regnavit amasias filius
ioas in iuda xxv annorum erat cum regnare
cepisset et xxix annis regnavit. Nomen matris
eius ioiada de ierusalem. Et fecit rectum coram
domino iuxta ea que ioas pater suus. Verumtamen
tamen quod excelsa non abstulit. Cum autem
dicendum est ut tempore eorum non ioas ex-
celsa abstulit. Sed videtur [illegible]
interfecit servos suos qui interfecerant patrem
suum. Non tamen filios eorum propter legem moysi
que dicit non morientur patres pro filiis nec
filii pro patribus. Collegit autem exercitum ut
amalechitas et ydumeos expugna-
ret. Et conduxit a rege israel centum milia arma-
torum centum talentis argenti. Ad quem cum ve-
nisset placuit ei propheta ut dimitteret israeli-
tas quia ydola colebant. Et deus daret vic-
toriam ei. Et acquievit licet graviter ferret
eo quod mercedem israelitis prebuerat. Et
percussit edom in valle salinarum x milia et
apprehendit petram nobilem civitatem arabie
et vocavit eam iezechiel quod sonat auxi-
lium dei. Josephus autem dicit x milia quos ceperat
ad excelsa petram arabie eum adduxisse
illos exinde precipitavit. Ieronimus quoque dicit
paralipomenon. Nam fere in omnibus conson-
ant. Ydola deorum quos tulerat de ama-
lechitis postea adoravit quia audivit eos
dantes responsa. Et ideo promisse amasie [illegible]
negligentes fuerant in auxilio eorum [illegible]
pena passi sunt. Elatus animo in superbia
respondit ad ioas regem israel. Veni mecum
sicut patres tui fuerunt david et salomon
aliqui veniam et videamus nos quod dicit pug-
nemus. Et respondit ei ioas in enigmate
Carduus libani misit ad cedrum dicens. Da
filiam tuam filio meo uxorem. Et indignan-
tes bestie saltus calcaverunt carduum.
Elevat te cor tuum pro victoria quam provocas

malum ut cadas tu et iudas tecum. Et non acqui-
escente amasia congressi sunt iuxta bethsames
et fugit iudas coram israel. Ligatus est amasias
fugas et minabatur ei mortem rex israel nisi red-
deret ei ierusalem. Qua tradita irrupit ioas
murum ierusalem a porta effraym que dicitur porta
vallis usque ad portam anguli cccc cubitis
Et tulit thesaurum et argentum et vasa que inventa
sunt in domo domini et in thesauris regis et obsi-
des. Et rediit in samariam. Et facta est coniuratio
amasia contra eum in ierusalem. At ille fugit in
lachis. Et miserunt post eum in lachis et in-
terfecerunt eum ibi et retulerunt eum in ierusalem et sepultus
est in civitate david. Tulitque universus populus fi-
lium eius ozia vel azaria annorum natum xvi
et constituerunt eum regem in iudea
Vixit amasias xiiii rex [illegible] filium [illegible]
et ab eo morte qui interit est per urbis mor-
tuus est et sepultus est [illegible]
tu loco De ieroboam rege israel et quos prophetia
Post mortem est ioas rex israel et sepul-
tus in samaria. Et regnavit ieroboam filius
eius pro eo anno xv amasie regis iuda
et regnavit in israel xli uno annis. Et am-
bulavit in viis ieroboam. Ipse restituit terminos
israel ab introitu emath que est anthiochia
usque ad mare solitudinis quod est mare
mortuum iuxta verbum domini quod locutus
per servum suum ionam prophetam qui erat de geth
que est in opheth vel ophir ad differentiam geth
que est in palestina. Et est nomen regionis. Opheth
autem nomen est terre nebulose que non longe
erat a templo. Hanc vastacione syrie pro ieo-
boam fecit non legimus in iona. Sed propter
[illegible] eius quia predixit [illegible]
dicit iosephus eum predixisse quod [illegible]
[illegible] principatum quod quidem
per ieroboam inchoatum est. Sed postea [illegible]
est cum monarchia assyriorum translata est
ad medos. Hac felicitate ieroboam elatus
fecit malum coram domino. Et missus est amos
tecuites propheta de pastoralibus ubi pasce-
bat greges in samaria ut prediceret eversionem
domus ieroboam et calamitatem populi dicens. Hec

diat dominus congregatum super domum ieroboam in gla-
dio. Et vix sustinet finis super sermones meos istos.
Quod cum significasset amasias sacerdos bethel
ieroboam regi israel ex mandato regis prohibuit
amos ne ultra prophetaret in regno. Et cum con-
tinuit nollet amos cessare dicens se non esse prophetam
sed pastorem missum a domino frequenter afflixit
eum amasias plagis. Tandem filius suus ozias
frequenter eum in tempore vecte perimpa transfixit
et semivivus delatus est in terram suam et ibi est
et sepultus. Et mortuus est ieroboam et
regnavit pro eo filius eius zacharias

De ozia rege iuda

xv° Anno xxvij° ieroboam regis
israel regnavit ozias in iuda quinquaginta
duobus annis et fecit quod placitum erat
coram domino. Verumtamen excelsa non abstulit.
Secundum ieronimum dicitur super oseam cepisse regnare
anno xiiij° ieroboam. Qui cum hostes debell-
asset et amonitas fecisset tributarios reedi-
ficavit muros ierusalem quos destruxerat ioas
rex israel. Erat quoque pater terre cultor et armenta
habebat multa plantavit et semina frugum
diversorum quibus ditatus erat substancia mor-
li econtra dei in morem agere usus est. Nam
presumpsit contra sacerdotes in dignitate sola pontifi-
cali in tanto templi ut incensum poneret pon-
tifice zacharia cum lxxx sacerdotibus eum
prohibente. Et factus est terre motus et claritas
solis valde effulsit et in radiis in facie regis
et percussus est lepra in facie. Tunc enim mons
scissa est media pars montis ad occidentem et
devoluta ita ut et vias clauderet et regi-
ozias os obstrueret. Et habitavit in urbe seorsum privata
degens vita. Ioatham vero filius eius guberna-
bat palacium et iudicabat populum terre. Et mor-
tuus est ozias et sepultus in civitate david seorsum
tamen dicitur eum de regibus solum sepultum in ortis.
Et regnavit pro eo filius eius ioatham. Sub ozia
rege iuda et sub ieroboam rege israel cepit
prophetare ysaias de quo postea plenius dicetur.
Et osee de tribu ysachar ortus in bethle-
moth prophetavit circiter x tribus pauca de
duabus loquens. Et principaliter historialiter
iudeos in ultimo tempore ad xpm redituros. Tamen
quoque die domini et cetera [illegible] predixit. Sunt

ait secundum [illegible] principaliter [illegible] de dedit signum
veniet dominus terra sicut quercus que est
sylo. Quod non legitur in septua-
ginta sed in editione nostra. Forte quod ieronimus
dixit signum hoc ephraym dicit propheta
dicit de osee et dedit prodigium de veniet
in terra domini [illegible] que est in silo [illegible]
metipsa in xij fuit petra et sic finit
ea totidem quercus. In terra sua sepul-
tus plantata quercu dormivit. Sub eisdem
quoque prophetavit iohel de tribu ruben natus
in agro bethoron qui describit terram duo-
decim tribuum. Et rubrico. Locusta bruchus
[illegible] scilicet medorum babiloniorum chaldeorum
et romanorum predixit quoque effusionem spiritus
futuram super servos dei et ancillas quod
factum est in die penthecostes. Hic in
bethoron in pace mortuus est et sepultus.
Sub eisdem regibus prophetavit abdias qui
quidam dicunt secundum hebreos verum esse
quod cum eos prophetavit. Hic mortuus
est in helizeum. Relicta cuius prophetis
helizei liberata est a creditoribus oleo
superhabundante. Fuit autem de terra syche
de agro bethacaram quinquagenarius ille cui
cum pepercit helyas qui relicto obsequio
regis helye discipulus factus est. Cuius sepul-
crum usque hodie cum marescolo helizei
et iohannis baptiste in sebaste veneratione
habetur. Sub ieroboam rege israel prophetavit
ionas filius vidue sareptene qui
post reditum tempore famis assumpta in
terra gentium incola factus est. Nam cum
beneficebat esse in terra sua dicens quod misit
obprobrium meum eo quod prophetans vatici-
nium medorum reptilis est qui cum
acta fame rediit in terra iuda et defun-
cta est mater eius. Et sepelivit eam iuxta
balanum delbore. Et propter predixit signum cuius
annus in iudea quod cum viderint lapidem
luctuose clamantem prope sit finis. Et cum
viderint in iudea gentes vinitas tunc
totam illam civitatem incapabilem erit.
Mortuus est et sepultus in spelunca [illegible]

indit israel cum quo sepultus fuerat in vrna urbium
geth in viallo iuxta sepulcrum in ade ea
Hiis ozia rege iuda q. tempore finita est mo
narchia assyriorum in sardanapallus
ultimo monarcha scientibus ab arbace medo
fenicium sementatis et tunc arbactes mo
narchiam ad medos transtulit tempore nondum
re hoc n. fecit darius occaso baltha
zar. Fuerunt tamen reges assyrii si non
adeo monarchi tamen potentes usque ad
subversionem niniue quam prophetauit naum
Ho tempore xiiij rex latinorum in ade ea
Aduentus procas post quem xvi rex latio
rum filius amulius auentinus de zachariam
Anno xxxviij ozie regis sellum et manahe
inde regnauit filius ieroboam zachari
as super israel vj mensibus qui fecit malum
coram domino sicut patres eius. Et percussit eum pa
lam sellum filius iabes et regnauit pro eo
et translatum est regnum israel de domo
iehu in generatione quarta iuxta verbum domini
Et regnauit sellum vno mense in samaria
Nam manahen filius gaddi de ther
sa percussit eum in samaria et regnauit
pro eo. Qui percussit thersam et terminos eius eo
quod ianuas suas noluerant ei aperire
Anno xxxix ozie regis iuda regnauit
manahe super israel x annis et ambulauit
in viis ieroboam. In diebus eius ascendit phul
rex assyriorum in terram et dedit ei
manahe mille talenta argenti ut esset
ei in auxilium. Indixit autem manahe quinquaginta siclos
argenti a potentibus et diuitibus terre
per singulos. Inde hec nummia tradunt hebrei
misisse manahe vitulos aureos qui
erant in dan et in bethel sed non deos
quidem. Dolose fecerunt vitulos
aureos et absconderunt eos et fecerunt ereos
deauratos similes illis. Quos misit
manahe regi assyriorum. Qua fraude
percepta postea reges assyriorum primum
exarserunt contra israel. Et mortuus est manahe
et regnauit pro eo filius eius faceya anno
l. ozie regis iude et duobus annis reg
nauit in israel. Nam facee filius romelie
dux exercitus eius percussit eum in samaria in
numero ccc bellatorum et regnauit pro eo. l. secundo
ozie regis iude et regnauit xx annis in
israel. de trans captiuitate x tribuum
In diebus facee glathphalasar rex
assyriorum ascendit in israel et est ambi
guum an iste fuit phul qui dicitur alius et vastauit
omnem regionem trans iordanem et captiu
as duxit duas tribus et dimidiam vastauit
quoque galileam terram de tribu zabulon et nepta
lim. Iustos transtulit secum in assyrios qui
possent dimidij tribui operari. Ubi sepe
legitur quod tres tribus israel captiuauit
et hoc fuit inicium captiuitatis x tribuum. Por
ro osee filius hela interfecit phacee
regem israel et regnauit pro eo de achas
Anno ij phacee et ioatham
regis israel regnauit ioatham filius
ozie in xxv anno cum cepit regnare
et xvj annis regnauit. Nomen
matris eius ierusa filia sadoch. Et fecit
bonum coram domino. Verumtamen excelsa non ab
stulit. Ipse edificauit portam domus domini
sublimissimam quam quidam putant trium
gradus quam est que in actibus speciosa dicitur
apostolorum. Ab hebreis porta ioatham. Hec
sola remansit in eversione facta per caldeos.
Hic deuicit amonitas et imposuit eis
annuum tributum talenta argenti centum et
tantum x choros et totidem ordei. In diebus
eius rasyn rex sirie et facee rex israel
ceperunt in seruire regnum iuda.
Sub ioatham exortus est propheta naum
de elchese de tribu symeon contra niniue
predicens. Hec dicit dominus ad niniue ex tuo
bo te ut nequaquam per generationes de te in
pabit unde xxx sup naum dicit rodotum
dixisse subuersam niniuem a rege me
dorum tempore iosie cui liber suus scripsit

post captivitatem x tribuum sub ezechia dum vastaret
ab assyriis terra iuda de subversione quam finali-
ter minatur propheta nam que facta est in huiusmodi pa-
rabolis que cum dabat ea super fundamenta ea fo-
dit terre motu et igne de sublimi emisso de quo
in iudam videtur scripsisse in libro suo in undas
no faciet deus in nocte in tempestate et tonitruo
vocis eius Transferunt alia translatio legit in undas
no faciet deus in nocte In quo plenius prophetavit
de destructione assyriorum et consolatione gentis sue Qui
tandem mortuus est in terra sua in pace et sepultus
Sub ioathan vidit ysayas deum sedentem et seraphyn
i. vel angelus in mundavit labia eius Sub eodem exortus est propheta
ordinis eius micheas Et mortuus est ioathan rex iuda et
sepultus in civitate david et regnavit achas filius
eius pro eo **In adenaa**

Sub ioatha olympias prima ab helienensibus
constituta est et remus et romulus gignuntur ex marte et ylia

xvi° Anno xvii° phacee **De achas**
regis israel regnavit achaz in ierusalem xx
annorum erat cum regnare cepisset et xvi annis reg-
navit et ambulavit in via regum israel Nam
et unum de filiis suis consecravit ydolo transire
eum per ignem tophet in valle beeno iuxta ach-
eldemach Fuit autem quidam filius ennon cuius
vallis ista erat et ideo dicta est vallis beeno id est filii
enno Tunc ascendit rasin rex syrie et phacee
rex israel in ierusalem et obsederunt eam primo ut ait
iosephus et congressus est cum eis achas victus est
et occisus est filius eius zacharias et multa milia
cum eo et captivus est princeps milicie eius
dithan Cumque rediret victor rex israel in samariam
cum magna multitudine captivorum occurrit ei
quidam propheta odidas nomine dicens eos non
vicisse viribus propriis sed ira dei contra achaz
arguens eos quod cognatos suos traherent
captivos Qui eos non dimiserint pacem erat eis
repentinus interitus Tunc ad consilium barach-
chie qui magnus erat in israel rex israel exhi-
buit captivis magnam hospitalitatem et liberos
remisit ad propria Porro secundo obsiderunt ierusalem
rex syrie et rex israel Cumque timeret achaz
nimis confortavit eum ysayas dicens Ne timeas
a duabus caudis tyzonum fumigan-
cium Sed non credidit ei achas nec voluit
querere signum a domino Et misit nuncios ad
regem assyriorum teglathphalasar dicens
Servus tuus et filius tuus sum ascende et salvum me fac
de manu regis syrie et regis israel Et ascen-
dit rex assyriorum syriam et devastavit
eam et ideo recedit rasin in damascum et rex
assyriorum cepit damascum et interfecit rasin
et damascenos transtulit in cyrenem que est
in finibus ethyopia Est enim alia cyrene in
affrica Et occurrit ei achaz rex iuda cum
muneribus in damascum Cumque vidisset alta-
re damasci misit ad uriam sacerdotem similitudinem
exemplar eius ut extrueret ei consimile
Quo facto cum redisset achaz altare eneum
transtulit a facie templi ad aquilonem et
super altare novum obtulit holocausta et
pacifica De altari eneo ut consuleret
fecit id est horologium famosum de quo predi-
ctum Et precepit sacerdotibus ut deinceps
super altare novum offerrent Et deposuit
achaz lutees et mare eneum super pavimentum
ut eis ulterius uteretur Musach quoque sabbati et
ingressum regis vertit in templum
domini ut tempore ea offerret ut sic placeret
regi assyriorum Est enim musach gazo-
phylacium regium sicut corbana sacerdotum
ingressum eo regis quidam dicunt locum in
quo rex adorabat ut porta per quam pro-
cedebat ad adorandum Que omnia obstru-
xit achaz sacrilegus et clauserat templum
ne intrarent sacerdotes Sub eo vidit ysa-
yas onus babilonis alia translatio vidit hoc ezechias
ezechia et mortuus est achaz et sepultus
in civitate david Et regnavit pro eo filius eius
ezechias **In adenaa**

Sub achaz roma condita est in monte
palatino xi° kal maii a gemellis remo
et romulo Anno ab urbe condita tercio
interfectus est remus a fabio
duce romuli Copulabus ludis sabine
rapte sunt et pulchra virgini thalasio
forte data est dum romulo in quo
bene cessit ei locum in patria ex unde
dictus est thalamus **De captivitate x tribuum**
xvii Anno xii achaz regis iuda reg-
navit osee super israel ix annis

+ per Sua de

Fecitque malum coram domino sed non sicut priores sui. Tradunt enim dedisse licenciam israelitis ut ascenderent in iherusalem. Contra hunc ascendit salmanasar rex assyriorum et factus est ei osee tributarius. Cumque deprehendisset rex assyriorum quod osee rebellare niteretur ~~per Sua de~~ rege egipti cui munera miserat obsedit eum et vinctum misit eum in carcerem in ninive. Et obsedit samariam tribus annis et cepit eam anno ix° osee et vi° ezechie et transtulit de israel in assyrios s. vii tribus que remanserant et posuit eos iuxta flumen gozan urbes montes medorum et persarum. In prima captivitate decem tribuum creditur captivatus fuisse thobias et mansisse in ninive. Et forte cum rege osee ductus est in ninive. Cuius hystoria consumata est sub manasse filio ezechie sed nos eam tractabimus post librum regum. Porro rex assyriorum de diversis regionibus adduxit colonos in samariam paucos primo sed postea asaradach replevit terram et habitavit in urbibus eius. Adduxitque deos de quinque regionibus. Unde ysydorus portavit in singulis quinque regio suum et omnes pariter vocati sunt chuthei a quibusdam [illegible] eos qui venerunt de regione persida que dicta est chutha a quodam flumine. Grece vero dixerunt eos samaritanos quia et in hebreo samaritani dicuntur. Hebrei vero vocaverunt eos iocabitas quia subplantaverunt israelitas a finibus suis. Qui cum venissent in terram israel inmisit dominus in eos leones et interficiebat eos. Et nunciatum est regi assyriorum quod perirent coloni eius quia ignorabant legitima dei terre. Et misit eis unum de sacerdotibus tribus israel et legem moysi in [illegible] cum [illegible] et habitabat sacerdos in bethel. Et susceperunt circumcisionem et legitima terre israel nichilominus tamen deos suos in excelsis colebant. Unde quemque hebreos dicunt cognatos cum bene erat hebreis cum vero male dicebant se non esse cum israel. Cessavit autem x tribus de iudea post annos nongentos xl viii ab exitu de egipto. A divisione vero regni perseveraverunt annis ~~cc~~ ~~xl~~ et menses vii secundum ~~iosephum~~. Isti autem qui ... confugerunt in regnum iuda cum ... absconderunt se in abditis latibulis gentibus circumstantibus qui post regressum regis assyriorum redierunt ad ...

ipsa et habitaverunt cum samaritanis. De ezechia

Anno tercio osee regis israel regnavit ezechias in iherusalem. ~~xxv~~ annorum erat cum regnare cepisset et ~~xxix~~ annis regnavit. Nomen matris eius abi sive abia filia zacharie post mortem zacharie lapidati. Qui vocatis sacerdotibus et levitis aperuit templum primo anno et primo mense regni sui et vasa dei reparavit et restituit sacrificia intermissa. Et ipse de consilio sacerdotum fecit phase secundo mense non in tempore suo quia non potuit primo mense convenire in iherusalem quia sacerdotes purificati non erant. Et tanta multitudo fuit quod multi non purificati comederunt pascha. Et tanta copia victimarum quod insufficiente levite supplevit officium sacerdotum. Et post pascha solempnizaverunt aliis vii diebus. Et post dissipaverunt excelsa et destruxerunt statuas et lucos succiderunt et confregit serpentem eneum quem fecerat moyses cum usque ad illud tempus filii israel adolebant incensum et pulverem eius proiecit in torrentem cedron et vocavit nomen eius noestan quod interpretatur es eorum quasi diceret deus sed non erat. Et precepit filiis israel ut redierent ad cultum dei quia quidam nuncios eius neglexerunt quidam ... [illegible] captivitatem. Recessit quoque a rege assyriorum ne serviret ei. Ipse percussit philisteos usque ad gazam et omnes terminos eorum a turre custodum usque ad civitatem munitam i. persida et anno xiiii° regni ezechie ascendit sennacherib rex assyriorum in terram iuda et cepit civitates eorum et misit ad eum ezechias in lachis dicens recede a me et quod inposueris mihi feram. Et indixit ei rex assyriorum ccc talenta argenti et ~~xxx~~ auri et mandavit ei quo noceret ei. Cumque non venisset ezechias in thesauris domus domini tunc recepit laminas auri quas ipse affixerat in valvis templi. Cumque misisset regi assyriorum predictam pecuniam [illegible] fecit sennacherib insidiando et misit ad obsidendum iherusalem tharthan et rapsace et castrametati sunt iuxta aqueductum piscine superioris que est in via agri fullonis et abstulerunt civibus aquam exterioris piscine

Cumque vocassent regem ad colloquium noluit exire. Sed misit ad eos Eliachim pontificem et Sobnam scribam et Ioathan a commentariis. Et loquebatur ad eos Rapsaces hebraice. Erant enim samaritae ut quidam volunt. Et fuerunt qui dicerent eum filium Ysaie qui transfugerat ad Assyrios et susceperat ritum gentium et forsitan erat eunuchus. Et ait: Hec dicit rex magnus Assyriorum: Que est fiducia o Ezechia in qua confidis? Ut quid audes rebellare? Si confidis in rege Egiptiorum inniteris baculo arundineo. Si spem ponis in deo tuo numquid dii gentium [illegible] liberaverunt eos de manu mea? Si spem ponis in populo tuo dabo tibi duo milia equorum nec poteris apud te invenire ascensores. Et rogabant nuncii Rapsacen ut loqueretur eis syriace et non iudaice audiente populo qui erat super murum. Tunc exclamavit Rapsaces et ad populum: Hec dicit rex magnus Assyriorum: Facite mecum quod vobis utile est ne comedatis stercora vestra et bibatis urinam vestram. Egredimini ad me et unusquisque vestrum donec veniam ad vos et transferam vos in terram que est similis vestre. Cumque retulissent nuncii verba eius istas ad Ezechiam scidit rex vestimenta sua et opertus est sacco et ingressus domum domini. Et misit proceres nuncios et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad Ysaiam dicens: Hec dicit Ezechias: Dies hec dies est tribulationis nostre et increpationis. Dominum ora precipue si forte audiat deus blasphemiam Rapsacis et vindicet. Et rescripsit Ysaias: Hec dicit dominus Ezechie: Noli timere. Ecce ego inmittam regi Assyriorum spiritum et audiet nuncium et revertetur in terram suam et deiciam eum gladio in terra sua. Et reversus est Rapsaces ad [illegible] et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam. Transierat autem rex ad Egiptum expugnandam ut Tirhacas rediret ad custodiam urbis. Cumque obsedisset Pelusium audivit Tharatham regem Ethiopie cum multo exercitu venire in auxilium Egiptiorum. Et Sebathus rex dixit Tarathan esse sacerdotem Vulcani. Et non dimicavit cum eo et rediit in Iudeam et obsedit urbem. Herodotus tamen aliam causam reditus

7 deus

V xix

De signis [illegible] que predixit Ysaias

sui reddit. Orante namque rege Egiptiorum ad dominum multitudo soricum in una nocte comedit corrigias arcuum in castris eius et pharetras Assyriorum inermes [illegible]. Et dicit Rapsacem cum exercitu remansisse circa urbem et Sennacherib redisse ad eum de Egipto. Verisimile ante reditum Sennacherib de Egipto in Iudea hoc factum quod sequitur.

De signis [illegible]

Cum audiret Sennacherib in Iudea ut transiret in Egiptum misit Ezechie literas terribiles et plenas minarum dicens: Quod deus ipsius non posset eum liberare de manu sua. Tunc accepit Ezechias in domum domini et expandens literas coram domino oravit dicens: Tu es deus [illegible] audi verba Sennacherib quibus exprobravit te. Nunc salva nos obsecro de manu ipsius. Et misit Ysaias ad Ezechiam significans ei verba domini ad Sennacherib in hunc modum: Sprevit te Sennacherib, subsannavit te virgo filia Syon, movebit caput post tergum tuum. Cui exprobrasti? Et per manum servorum tuorum exprobrasti et vastasti Iudeam. Sed numquid non audisti que ab initio fecerim illud? Ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi, id est quod ab eterno disposueram quod sit flagellare pugnantes ut pereant in plenum. Ergo auctor fui tui ministerii. Ponam itaque circulum in naribus tuis sicut bubalo et chamum in labiis tuis sicut equo et reducam te in terram tuam. Tunc addidit verba sua Ysaias ad Ezechiam dicens: Tibi autem Ezechia hoc erit signum liberationis tue: hoc anno recedet a te Sennacherib nec redibit. Ergo autem [illegible] et quid facies hoc anno et quid sequenti anno ut videris impleta sancta verba esse quod predixi de te [illegible] hoc anno quod reperies, id est secundum Ysaiam que sponte nascuntur [illegible] in anno mete messe [illegible] Assyrii et vastaverunt segetes vineas et olivas et quedam ut singulas [illegible] fecerunt. Unde dicit comede que prius sequentur [illegible] de vallibus quedam sponte germinaverunt de quibus dicit Ysaias comede que sponte nascuntur. Cumque transmisisset ad nomen Sennacherib [illegible] et unde [illegible] et reposuerunt in urbem de quibus liber regum comede que reperies. Porro

secundo anno comede que sponte nascuntur. In secundo
ypomis vescere. quod idem est. Sed hoc an-
no dum moratur senacherib in egipto quia
deficiunt eis predicta victualia multiplicabit
in eis deus humiditatem que sponte gignunt
primum. Porro in tercio anno fugato hoste
seon. seminate ~~hicete~~ et metite. Et de
ierusalem egredientur reliquie et que salvata est
de monte syon. Et quod reliquum est de domo
iuda mittet radice deorsum et faciet fructum
sursum. Per similitudinem arboris loquitur que quanto
profundius figit radicem tanto copiosius et al-
tius facit fructum q.d. Et est sensus. Mul-
titudo populi que fugit de iudea ante faciem
hostium et recepit se in ierusalem ut salvaretur
fugato hoste redibit in terram suam et planta-
bit eam. Hoc audito gavisus est ezechias et
de consilio ysaie et prophetarum obturavit ca-
pita fontium extra urbem et exitus aquarum
iudea ne redeuntes assyrii invenirent
aquarum habundantiam. Tunc obturavit ezechias
superiorem fontem aquarum gyon et avertit eos
subtus ad occidentem urbis david. Ut in fine
erit piscina interiorem perfecit et a fonte
syloe quasi stagnum in quo colligerentur aque
et resiliarent ambitus tempore obsidionis. Et
secundum ephiphanium ad preces ysaie copio-
sius solito egressa est aqua de fonte syloe
hoc autem stagnum vocatur in evangelio natatoria.

Factum est [De fuga senacherib] syloe
post annum rediit senacherib ab
egipto et cum vastasset iudeam tandem
obsedit ierusalem. Sed in eadem nocte angelus
domini percussit in castris assyriorum centum ~~viginti~~ octoginta quinque
milia. Senacherib fugit cum x viris tantum
intravit hebre et rediit in ninive. Cumque
adoraret in templo nesrach deum suum adra-
malech et serazar filii eius percusserunt eum
gladio et fugierunt in ararath parte ar-
menie campestre et urbem ad radicem montis
tauri per quam fluunt araxes. Et regnavit
pro eo filius eius asaradon. Indignati enim
filii in moes in patrem quod filium iuno-
rem natu prefecit eis in regem eo quod magis
diligeret in vitam ipsius quam ipsorum. In hoc

vel ostensus
autem ostensus est senacherib nequior patre quod
parricidio filiorum vastatus est. Porro ie-
rosolimite videntes stragem hostium egressi sunt
et spoliaverunt castra. Aiunt hebrei capud et barba
eius rasam ab angelo in ignominiam et impletum
dictum ysaie In die illa radet novacula ducta
in rege assyriorum capud et barba. Spolia
vero mortuorum collectores excussisse exercitus pul-
verem tantum. Illa igitur diu latet eorum cada-
vera in cinerem [De regressu solis] xx

Ezechias autem post innumerabilem et incredibi-
lem triumphi licet secundum iosephum cum populo
deo hostias immolasset non tamen digne gratias
egit illa et animo elatus est et canticum non can-
tavit sicut in huiusmodi factis consueverant patres.
propterea egrotavit usque ad mortem. Et venit ad
eum ysaias et ait hec dicit dominus. Dispone domui tue
quia morieris tu et non vives. Contristatus
ezechias eo quod filium non haberet non quod
domum relinqueret desolatam sed ne forte frustra-
retur in eo promissio facta david de christo. Et
versus ad parietem flevit amare forte ut
secretius oraret et ne astantes lacrimas eius
viderent. Vel forte ad parietem porticus templi
iuxta quam cubabat. Et quia in porticum
ascendere non potuit adorandum saltem ad faciem
eius oravit dicens. Obsecro domine memento quomodo
ambulaverim coram te in veritate q.d. Et si in aliquo
peccavi precor ne peream apud te que feci coram
te. Porro antequam egrederetur ysaias mediam
partem atrii dixit ad eum dominus. Redi et dic
ezechie. Hec dicit dominus deus david patris
tui. Audivi orationem tuam et vidi lacrimas
tuas. Ecce sanavi te. Die tercio ascendes
in templum. et diebus tuis addam xv annos.
Et de manu regis assyriorum aut redeuntis
timens liberabo te et urbem hanc propter me
et propter david servum meum. Hic apparet quod
manasses nondum natus erat qui post mortem
patris cum regnare cepisset xii erat annorum.
Et ait ezechias. Quod erit signum quia
dominus sanabit me. Cui ysaias. Vis ut ascendat
umbra x lineis in horologio aut ut
revertatur totidem gradibus. Erant enim hore diei
x. Et umbra gnomonis descendat per x
i. caeli

lineas. Dedit ergo regi optionem signi utrum vellet
quod sol faceret per spacium x horarum in mobilitate
ut rediret ad orientem et iterum in occidente die
Quodlibet autem istorum fieret adderentur xii hore
diei x hore. Similiter supra sonat hebreus d-
ius ut umbra staret x lineis aut reverteretur
quia de reditu solis ad ortum tamen agitur
non de ascensu umbre. Versum super libri regum
sit ex parte ~~descenderet~~ umbra x lineis precede-
vel ut ascendat ~~celeste~~ sole super terram per borealem plagam in ipsis te
oriente sicut tota die pro nocte sub terra p-
recede solet. Et completis x horis statim rede-
at ad locum ubi nunc est et perficiant dies isti
Et elegit rex ut rediret sol ad orientem
Qui non faceret alicui cause naturali ascribi posset
ut forte quia in alio tempore factum fuerat sicut
sub iosue. Signum tamen auditum elegit. Et statim
stans sol in oriente reversus est iterum per x
lineas per quas iam descenderat. Dixitque fecit
ysaias afferri massam ficuum et cathaplasmavit
super ulcus eius. Hebreus tamen magis expone-
dit super ulcus eius. Quidam suspicantur fuis-
se apostema aut carbunculos in carne in superfi-
cie provocare fictionibus ficus ... Porro
aquila symmachus et theodotion regium mor-
bum fuisse dicunt cui que dulcia ut supra
ut apposita utera putant. Ita dei potencia
mutata est cum prius noxias sanitatibus re-
stituta. Et ... ezechias ... dicens
canticum in templo ait. Ego dixi domine dum eg-
rotarem ... me cogitantem in dimidio dierum
meorum vadam ad portas inferi id est non dum
suscepta sobole quam expectabam descendam
ad inferos. Et dum hoc cogitarem consumasti me
orando residuum annorum meorum ut prius me
velles perimi fieri quia ... [illegible]
cantico ezechie premittitur ... titulum ...
Oratio regis ezechie unde ... est in
ysaia septima ezechie regis unde Nam in hoc
cantico narrantur tamen que cogitavit ut ora-
verat dum egrotasset. Et non oravit ... misi
de nobis ... domine ... prime et
in fine domine salvum me fac.

De morte ezechie

In illo tempore misit merodach
filius baladan rex babilonis litteras
et munera ad ezechiam petens ut eam

portasset ... Nam eo tempore rex medorum
et rex babilonorum recessit a monar-
chia assyriorum sub assadradoch ne essent
sub eo. Papias tamen causam legationis
huiusmodi dicit fuisse. Caldei ... gebant as-
tronomiam non potuerunt scire ... causam
quare dies ... in duplum protela-
tus erat non fuerat. Et tandem audierunt hoc
per regem ... et miserunt al-
... ut ... veritate predica-
rent ... dei adorabant solem. Et miserunt ad regem
munera ut honorarent hominem quem honoravit deus eorum
Et letatus est ezechias
in adventu eorum et iterum elatus est in animo
Nec fuit in domo sua nec in omni potestate sua
quod non ostenderet eis. Et domum aromatum
... quam quidam ... fuisse cellam ...
in templo domini in quod tamen ... gentiles ...
phas erat. Secundum epiphanium vero
domus erat longissima quia faciat ...
iuxta de sepulchre ... omni ... oriente
... Et fecit occulti aditus ...
longe a ... que deprehendi ab ...
ipso negat pluribus quam scalis ...
erat ... quod posuit rex aurum et argentum
aromata que adducta erant ab ethiopia
In ea ... sepulchrum regum erat sepulchrum
... sepulte ... Et postmodum
... hoc ... ... et ...
ezechias ... ossa ...
... ex parte ...
ipso die ... est ... Porro ...
... ad regem et ait ...
... et ... bene ... ad te ...
... que ... dixit ...
... dies ... [illegible]
... in babilone omnia ... in domo tua
... que abscondant ... [illegible]
... eunuchi in palacio regis
babilonis. Hoc impletum ... fuisse
hebrei in daniele et ... eius ...
... filio ... capti ... [illegible]
... eos eunuchos fuisse ...
... Et ... ezechias ...
est ... dum sit pax et ... [illegible]
... Et dormivit ezechias cum patribus
suis. Et celebraverunt ... eius ...
... et sepelierunt eum ... sepulchre filiorum

v. ceteris
david .i. eminenciores sepulcris fecerunt ei quia
causa pietatis coluit deum ipse .n. sit in medio
[illegible] Non fuit similis ei nec ante eum
nec post de cunctis regibus iuda In hoc excepit
david quia non dum erat sub eo regnum
iuda Sed queritur de iosia dicat quod non
fuit melior fuit eo Sed iste preponit ei in
hoc quod magnificatus est preclaris bellorum
titulis Et quod tam inaudita fecit deus pro eo
regressione solis adiectione annorum strage hostium
[illegible] In adventu

In diebus ezechie syracusa et catina in si-
cilia condite sunt Romulus milites explo-
ravit ex mille viros quos [illegible] qui sub tacio
rege sabinorum romulo fongebat quirites
appellavit .c. elegit senes quos appellavit
[illegible] Romulus apud paludem capree [illegible]
[illegible] et suadente lucio quirini nomine conse-
cratus est post romulum senes per dies singuli
per quinos dies rem publicam rexerunt per an-
num [illegible] dimidium quod regnum appellatum
est inter [illegible] Numa sedulus a romulo reg-
navit nimio populi qui per decos senes
senatores appellavit hic primus cogitavit un-
[illegible] dedit .i. [illegible] largitione in sui
principio ianuarium et februarium anno addidit
fundata capitolii [illegible] Sibilla erictea
claruit De manasse et ysaie obitu xxi

Post ezechiam regnavit manasses fi-
lius eius pro eo. xii annorum erat cum
regnare cepisset et 55 annis regnavit
[illegible] Et fecit malum coram domino et edificavit
excelsa que dissipaverat pater eius Et erexit
aras baal et lucos et extruxit altaria uni-
verse celi in duobus atriis templi Et posuit ydo-
lum luci in templo domini Et traduxit quendam filium
suum per ignem thophet Ariolos augures
phytones et aruspices multiplicavit et er-
rare fecit iuda in viis gentium Cumque arguerent
eum prophete missi a domino neminem corrigebat
sed plateas sanguine prophetarum [illegible] super
[illegible] sanguine [illegible] fudit multum nimis
donec impleret [illegible] usque ad [illegible] Ob [illegible] ysaiam
[illegible] sedum [illegible] ut affine
suum [illegible] extra templum [illegible]
piscina syloe serra lignea [illegible]

.i. solis et lune et stellarum

Et est signa [illegible] usque ad sufficientiam

secam fecit Cum in principio secatoris anguste(t)
peciit se dari aquam ut biberet Et cum nollent
ei dare dominus de sublimi misit aquam in os eius
et exspiravit [illegible] curam fecerat de statue [illegible] a secatore
Ob hanc causam missi [illegible] nominatum est nomen aque
syloe quod interpretatur missus Ille sepelitur [illegible]
in sepulcro prophetarum sub quercu rogel iuxta
[illegible] aquarum que fecerat ezechias in memoriam
miraculi quod fecerat dominus magnus ille ad pre-
ces ysaie [illegible] epyphanius [illegible] cum sena-
cherib rediret ab egipto premisit exercitum ad
obsidendam [illegible] qui castrametatus est iuxta
piscinam syloe ut aquis eius uterentur Erat
piscina quam [illegible] Illa et [illegible] ascendere potant
et hostes Orans autem ysaias obtinuit a domino
ut cum egrederentur [illegible] aque sicut
prius Cum [illegible] ascendebat hostes parabat
aque [illegible] ita ut minueret assyrii [illegible] erant
aque in urbe porro [illegible] memoriam
huius [illegible] ad [illegible] syloe non [illegible]
[illegible] ebulliunt [illegible] in [illegible] persona accessisset
senacherib [illegible] est strages supradicta [illegible]
[illegible] eius [illegible] in memoriam [illegible] prophetarum
[illegible] sepelierunt in loco predicto ut et per mortem
orationibus eius [illegible] desineret [illegible] potiret

Et misit ergo dominus De morte manasse
ad [illegible] manasse rege babiloniorum
de [illegible] est iuda [illegible] manasse
[illegible] dolo captum traxit in babilonem et pluribus
afflixit tormentis Et in [illegible] manasses
hanc esse manum domini [illegible] penitere et [illegible]
oravit ad dominum Et missus est ei dominus reduxit
eum in regnum suum Cumque [illegible] in [illegible]
deleuit ydola lucos et aras que fecerat [illegible]
[illegible] in memoriam [illegible] super [illegible] et resti-
tuit cultum domini sicut prius Et [illegible]
[illegible] docent [illegible] tempore [illegible] mutatus
est et non [illegible] vitam aget
[illegible] [illegible] cum manasse
[illegible] Et mortuus est manas-
ses et sepultus in orto domus sue in orto
azam Et regnavit amon filius eius pro eo

In diebus manasse Sibilla In adventu
erophila claruit in samo [illegible] et samia
dicta est [illegible] videntem [illegible]
de thoro primus [illegible] [illegible] inter se exco-
gitavit [illegible] romanorum rex tullius hostilius
hic primus regnum romanorum [illegible] et fascibus
usus est qui per longam pacem bella re-

reparavit albanos negetes sidonites vicit
ad recto monte celyo ampliavit. Urbe tandem cum
domo sua fulmine conflagravit. **De Amon et Iosia**

Porro anno xxii annorum erat cum regnare ce-
pisset in duobus annis regnavit in Ierusalem
Amon. Septuaginta dicunt xii. Qui fecit malum coram
domino sicut pater suus in iniquitate sua fecit. Et con-
iuraverunt ei insidiantes servi sui et interfecerunt eum in
domo sua. Populus autem percussit eos in domo sua
qui interfecerant regem et sepelierunt eum cum patre
suo et statuerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo.

xxi° Octo annorum erat Iosias cum regnare cepisset
et xxxi anno regnavit in Ierusalem et ambulavit per
omnes vias David patris sui non declinavit ad dex-
teram neque ad sinistram. Cum in iiii° regni sui
anno qui erat ei xii etatis ut dicit Iosephus pie-
tate et iustitia inhiberet in se iam demonstrabat
iam populum revocabat ab ydolatria et opera pura
velud senior emendabat. Porro anno regni
sui viii° omnem ... ydo-
lorum purgavit Ierusalem ... ydolatrie suspecte
... domos nequid lateret manet
suspectum et ... causa iustitia colunt
tamquam ... meditationum ... in tota provincia
ut deferrent ad reparationem templi munera pro sua
voluntate ... quibus ... et preposuit ... Elchiam
sacerdotem magnum et Amasiam qui erat ... et
Saphan scribam. Et facta est reparatio templi fideliter
et in dilate. **De Ieremia**

Anno xiii° regni Iosie exorsus est prophetare
Ieremias filius Elchie de sacerdotibus Ana-
thot in terra Beniamin ... ab urbe ...
... prophetavit usque ad eversionem urbis xl
annis et uno post illud tempus quo in Egypto propheta-
vit ... puer erat dixit ei dominus prophe-
tam in gentibus dedi te. Cum ... a a a
domine deus meus nescio loqui quia puer ego
sum. Extendit dominus manum suam et tetigit os eius
et ait Ecce dedi verba mea in ore tuo. Et ...
... erat adolescens cepit predicare et prophetare
... et frequens stans in porta
domus domini et in atriis templi. Et ostendit ei dominus
signa eversionis Ierusalem quam predicebat. Primo
signo significavit ei auctoritatem ... eversionis
Ierusalem. Ostendit enim ei virgam vigilantem
... ut ... dormientes. Secundo
... vigilabat ad ... prophetiam suam. Secundo
... signo ostendit ei dominus ... adhuc
... olla succensa a facie aquilonis et ait
Ab aquilone pandetur omne malum super omnes

ubi vidit **De inventione deuteronomii**
habitatores terre ... a caldeis qui venturi
erant in Ierusalem ab aquilone venerunt. Has duas
visiones vidit sub Iosia ... Tercia in ...
est ... putant quod sub aliis regibus
vidit eam sicut et cetera que fecit. In tercia
visione ostendit ei dominus eam eversionis in-
fuit hec visio ymaginaria secundum corpus. Pre-
cepit dominus ut tolleret lumbare suum et absconderet
super eufraten et post multos dies ...
... rediens et vidit ... putrefactum et nulli
usui aptum. Et ait ei dominus Sicut adheret lumbare
ad lumbos viri sic agglutinavi mihi
domum Israel et domum Iuda. Sed quia re-
cesserunt a me ... propter deos alienos
putrefient transeuntes eufraten captivati
... et in suis locis ...
Porro xviii° anno **inventio deuteronomii**
regni Iosie precepit Iosias Elchie
ut residuum pecunie que oblata fuit
ad templi reparationem conflaret et fieret inde
vasa ad ministerium domini. Cumque Elchias ...
diligentius ... invenit librum Moysi in
templo. Forte apparuit archa et invenit deu-
teronomium quam Moyses reponi fecit in
archa et misit eum regi per manum Saphan.
Cumque legisset coram rege scidit rex vesti-
menta sua audivit enim maledictiones ...
tas transgressoribus legis ... ebreus ...
... quod si ... ydola eicerent eos
de terra quam dederat eis sicut ...
per eos a facie eorum et minabat quod
... venit in terra et ...
... Et precepit Elchie et ...
predentibus ut consulerent dominum super se et super
populum suum. Cum descenderunt ad Oldam prophe-
tissam uxorem Sellum qui habitabat
in Ierusalem in secunda in secundo ambitu muri
quem fecerat Ezechias. De quo dicit Sophonias
... ululatus a secunda. Forte nomi-
navit ... ut ... nomine ...
hic erat et ... Olda. Hec dicit dominus Ecce
adducam mala que scripta sunt in libro
legis super locum hunc et habitatores eius quia
irritaverunt me in cunctis operibus manuum
suarum. Et succendetur indignatio mea et non
extinguetur. Regi autem qui misit vos
hec dicetis. Hec dicit dominus Pro eo quod audisti
volumen et perterritum est cor tuum et ...

Theodosius in ... dicit archa domini educta de templo in diebus achas propter ydola posita in templo et fuit in domo Sellum patrui Ieremie patris Anamel viri Olde que habitabat in secunda usque ad Iosiam

[...]es dissent. Hec mala non fient in diebus tuis
sed colligam te ad patres tuos in pace. Quod
non est intelligendum de pace ipsius regis quia pe-
remptus est a pharaone, sed de pace populi
quia non fiet populo que minatus
fuerat. His auditis rex misit et omnes princi-
pes congregavit omnes populum in templum et stans
super gradus legit cunctis audientibus omnia
verba libri et percussit fedus coram domino et ipse
et omnes sacramenta vel iuramenta prestiterunt
ut leges moysaicas per omnia custodirent.
Et delevit aruspices et maleficos omnes
et omnia vestigia ydolatrie redegit
in pulverem et vestigia quidem superfuerunt
que evitavit ezechias. Ob hoc in prologo
sophonie legitur iosias destruxisse cultum
contaminavit excelsa et valle tophet et
igne moloch. Forte ossa mortuorum vel lignis
posuit in quibus alia immunda ut per ea ab
hominibus quasi venerabilibus locis appareret
equos quoque solis et currus quos deposuerant
reges iude in introitu templi iuxta exedram
nathanmelech eunuchi pertius de
super fecerant in iudei ydolum solis
quem pueri verberem quia nullum patit
per omnia sed cottidie renovant fecerant
et equos et currus pictos et in templum
modum helye translati sunt et ascendens rex
in bethel super altare quod fecerat ieroboam
combussit ossa sacerdotum et falsorum prophetarum
eruta de sepulcris excelsorum iuxta quod
abdon propheta cuius titulum cum legisset in
sepulcro precepit ne moverent ossa nec
eius illius cum quo sepultus erat id est ipsius
fecit in excelsis samarie et in urbibus ma
nasse et effraym et symeon usque in nep
talim. Ossa detrivit excelsorum eruta
super altaria urbium et ea ossa quia al
taria in pulverem redegerat. Hoc pascha erat
de iosia cum annos ~~xx~~ octodecim. Et in ierusa
lem fecit phaze. Vocamus ad id
et alios in sanctum qui captivi de assyriorum
aliquo effugerant. Vel etiam de captivitate
aliqui cum ... erant ex eis ... ad xii^a
milia ... Non factum est tale
phase a diebus iudicum in pascha cum
redeunt

a diebus samuel. Et quod potest dici utroque scriptoris
factum et scriptum esse samuelis quam salomonis. Nisi
idem in iosepho legitur potest ergo intelligi
quod samuel fecit phaze et si in historia
non legatur. Quod autem iudices fecerunt
phaze certum est cum moyses et iosue iudices
fuerint et factum est phaze in ierusalem xviii^o anno
regni iosie. De morte iosie

In diebus eius ascendit pharao nechao rex
egypti contra regem assyriorum. Audierat enim
eum iam debilitatum quia medi et babilonii
... eius recesserant et estimabat quod de
facili posset obtinere syriam. Prohibere aggressus est
regem adremon qui regnabat tunc in
... Descendit ergo iosias in occursum eius
prohibens ne transitum faceret per iudeam. Et misit
pharao ad iosiam dicens: Quid mihi et tibi rex
iuda? Non adversum te venio ad ... Preceptum
mittit ne deus ... me ne deus
qui mecum est interficiat te. Et non acquievit
iosias sed ... regem adremon ... ponebat
acies ut dimicaret ... dimicavit contra
pharaonem. Et forte cum transisset a tergo in curru quo
sequebatur eum more regio occisus est a sagitta
riis in campo mageddo et planxit eum
inconsolabiliter adremon rex cum exercitu suo
unde dictum est: erit planctus sicut planctus
adremon. Dicit autem quod iuxta arborem
et fontem occisus fuit que sunt ...
et relatus est in ierusalem et sepultus in
mausoleo patrum suorum et planxit eum universus
iuda et ierusalem et maxime ieremias qui super
eius exequias scripsit ... lamentabiles. Quo
... solacium plena populo ... quibus utebantur
cantores et cantatrices super exequias iosie et
longis temporibus in iudea super iosia eos repeta
bant quibus postea superaddidit ieremias de
aliis lamentationes super excidio civitatis. Incidentia

In diebus iosie ... romanorum rex ancus
marcius numme nepos ex filia adiecit
... monte et ianiculum urbi addidit. Et super
mare xvi ab urbe miliario hostiam condidit
... dodoneo ...
romanorum rex tarquinius priscus qui etiam rome
edificavit muros et cloacas et capitolium

exstruxit Iudeis ... annorum instituit Aaron
adelphum ... de portatibus dicitur.
Reliquid autem Iosias tres De Ioachim
filios Eliachim qui et Ioachim primo-
genitum xxv annorum, Sedechiam autem Ioathas
qui et Sellum dictus est xxiii annorum, erat
et Mathaniam erat viij annorum. Tulit
ergo populus terre medium filium Ioatham et constituit
eum regem pro patre suo qui tribus tantummodo men-
sibus regnavit in Ierusalem. Nam cum Pharao
veniens rex Egipti in Ierusalem amovit eum
et imposuit stipendium terre c talenta argenti
et unum auri et constituit regem pro eo fratrem
eius primogenitum Eliachim sibi tributarium
et mutato nomine vocavit eum Ioachim ut
mutatio nominis signum esset subiectionis. Et
duxit secum Ioathas in dolo sub spe honorandi
eum in Egipto. Nam cum venisset in Reblatha
vinxit eum et ligatum misit in carcerem in Egipto.
Porro Ioachim xxv annorum De Ioachim
erat cum regnare cepisset et xi
annis regnavit in Ierusalem et fecit
malum coram domino ... iuxta omnia que
fecerant patres eius ... Cumque argueret
eum Urias propheta ... minatus est ei
valde et fugit Urias in Egiptum et misit
post eum Ioachim et reduxit eum et morte pes-
sima interfecit eum. Anno iiij regni
Ioachim cepit regnare in Babilone Na-
buchodonosor qui victo rege Egipti
tulit omnia que eius fuerant a rivo Egip-
ti usque ad flumen Eufraten et trans Eu-
fraten omnem Syriam usque ad Pelusium
cepit preter Iudeam. Porro anno iiij Ioa-
chim locutus est Ieremias ad omnem populum
Iuda et ad omnes Ierusalem dicens: A tercio decimo
anno Iosie locutus sum vobis verba domini et hodie
est xxiii annus et non audistis me propter
hoc dicit dominus: adducam servum meum Nabucho-
donosor super terram hanc et super omnes nationes que
in circuitu eius sunt et servient regi Babilonis
lxx annis. Cumque impleti fuerint lxx anni
visitabo super regem Babilonis et super terram Cal-
deorum iniquitatem eorum et ponam illam in soli-
tudines sempiternas. Sacerdotes murmurabant quod tam
audacter loqueretur. Nam et in principio regni
Ioachim cum staret in atrio templi et dixisset
hec dicit dominus: dabo domum hanc sicut Silo
et urbem hanc dabo in maledictionem, apprehen-
derunt eum sacerdotes et prophete et omnis populus

V xx iij

dicentes: morte moriatur. Et ascenderunt de domo
regis principes Iuda et sederunt in porta
domus domini nova. Sabat Ieremias predicere
populo ... quando dominus ut prophetiza-
ret adversus locum istum. Ecce in manibus vestris
sum, facite quod rectum est in oculis vestris.
Et liberaverunt eum principes de manibus
populi et maxime Ahicham filius Saphan dicentes quod
Micheas in diebus Ezechie similia predi-
casset et multi prophete in diebus regum nec
aliquid a regibus passi sunt. Sed tamen
clauserunt eum principes Ieremiam ne publice
predicaret. Dixit ergo dominus tunc ad Ieremiam:
Tolle volumen et scribe omnia verba que
locutus sum tibi adversus Iudam et alias gen-
tes a diebus Iosie usque ad diem hanc. Et
vocavit Ieremias Baruch filium Nerie
et scripsit Baruch de ore Ieremie omnes
sermones domini. Et dixit ergo ei Ieremias:
clausus sum nec valeo ingredi domum domini.
Ingredere ergo tu et lege quod scripsisti in
die ieiunii audiente populo et universis
qui veniunt de civitatibus suis. Et fecit
Baruch sicut preceperat ei Ieremias, scripsit (?)
legens in domo domini. Factum est autem in
anno quinto Ioachim in mense nono
predicaverunt a populo in Ierusalem ieiunium
universis qui confluxerant de Iudea. Et
legit Baruch sermones Ieremie in introi-
tu porte nove domus domini. Cumque audi-
disset filius Gamarie Micheas descen-
dit ad seniores et principes domus regis
qui sedebant in gazophilacio sedentes (?) qui
cum nunciasset eis quod audierat, advoca-
verunt ad se Baruch. Qui cum legisset
verba coram eis obstupuerunt et dixerunt ei:
Absconde te et Ieremias et nemo sciat
ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem qui se-
debat in domo hyemali mense nono
et posita erat arula coram eo plena
prunis. Cumque legisset Iudi filius Nathanie
vidit tres pagellas vel iiij scidit
rex volumen scalpello scribe et proiecit
in ignem donec consumeretur quibusdam tamen con-
tradicentibus. Et precepit rex servis suis
ut comprehenderent Baruch et Ieremiam. Dominus
autem abscondit eos. Et dixit iterum dominus
ad Ieremiam: Scribe rursum in volumine omnes
sermones quos combussit Ioachim et super-
addes plures et precipue ea que dixit

dixit de Joachim. Non erit ex eo qui sedeat
super solium David et cadaver eius proiicietur ad estum
diei et ad gelu noctis. Non plangent
eum frater ve et soror ve, i. non plangent eum
frater et soror dicentes ve. Non concrepabunt ei
ve domine et ve inclite. Sepultura asini sepe-
lietur putrefactus et proiectus extra portas Ierusalem.
Factum est autem **De nabuchodonosor et morte ioachim**
in anno Ioachim viii ipse est tercius
annus Nabuchodonosor ascendit Nabuchodonosor in Iudeam
et depopulatus eam est. Rechabite autem qui
habitabant in tabernaculis seorsum ab hominibus timentes
Nabuchodonosor ascenderunt in Ierusalem ut salvarentur intra m-
uros. Et dixit dominus ad Ieremiam: Vade et induc
eos rechabitas in unam exedram thesau-
rorum iuxta domum domini. Et introduxit eos in
gazophylacium filiorum Ennia et posuit co-
ram eis cyphos et calices plenos vi-
ni, dicens: Bibite vinum. Qui responderunt: Non bibemus
vinum quia Ionadab filius Rechab pater
noster precepit nobis dicens: Non bibetis vinum vos
et uxores vestre et filii vestri in sempiternum, domum
non edificabitis, sementem non seretis, vi-
neas non plantabitis, sed in tabernaculis habitabitis
cunctis diebus vite vestre ut vivatis multis diebus
super terram, in qua peregrini. Et tunc ait
dominus ad Ieremiam: Dic habitatoribus Ierusalem: Heu de-
dominus numquid non accipietis disciplinam ut
obediatis? Impleverunt rechabite precepta patris sui. Ecce ego
inducam super vos mala que locutus sum. De
stirpe Ionadab filii Rechab non deficiet vir stans
in conspectu meo. Porro cum ascendisset Nabuchodonosor
in Ierusalem cepit Ioachim et ligatum eum catenis volebat
eum ducere in Babilonem. Et nobiles cum eo pro-
miserunt. Et posuit ei Nabuchodonosor tributum et
reversus est in Ierusalem, sed obsides tulit cum eo
pueros de semine regio Danielem et tres
pueros. Et fuit ei Ioachim tributarius annis tribus. Sed
cum audisset quod rex Egipti contra pugnare
vellet contra Nabuchodonosor negavit ei tributum quod
promiserat. Et ascendens rex Babilonis in Ierusalem
sub umbra federis intravit in eam, sed cum intrasset
fidem non servavit, sed iuvenes fortissimos quos
occidit una cum rege Ioachim, quem et an-
nuos insepultos proiici iussit, quia non ser-
vavit ei fidem. Hostes Iosephus forte liber regum
vocat eos latrunculos. Et in mense dies

Ioachim latrunculos Caldeorum et Syrie et Moab
et Amon ut disperderent eum iuxta verbum domini. In-
dignatio ventura fuit in eorum occasione domini lege
irritos idoli quod colebat Codonazer.
Et constituit Nabuchodonosor filium **De iechonia**
eius regem Ioachim Iechoniam equivocum. Fuit
autem xviii annorum cum regnare cepisset
et tribus mensibus cum x diebus regnavit. Nam
cum recessit Nabuchodonosor timuit ne Ioachim
memor necis patris adhereret Egipciis et pug-
naret adversus eum. Et rediens obsedit Ierusalem
sed ad vocem Ieremie egressus est Ioachim ad eum
cum matre et cum omni domo sua et principibus
eius. Et suscepit eos rex Babilonis anno viii
regni sui. Et tulit universa vasa aurea
de domo domini et thesauros domus regie et
transtulit in Babilonem cum rege et matre eius
et domo regia captivos ii de principibus et milia
viris robustis vii artifices et inclusores milia
mille summa x milia inter quos erat Mar-
docheus patruus Hester et Ezechiel ad-
huc iuvenis de genere sacerdotum. Videtur
Iosephus velle quod inter duos libros de
prophetia de situ urbis ex adverso quos re-
liquit in Iudea. Isti quia sponte se tradiderunt
ipse dicit transmigratio inde. Alii vero qui
postea per violentiam tracti sunt ipse dicit cap-
tivitas inde. Ab hac transmigratione fa-
cta viii anno regni Nabuchodonosor quidam inchoant
numerare lxx annos captivitatis **De sedechia**
Et constituit Nabuchodonosor regem
in Ierusalem patruum Ioachim Mathaniam
ut fieret ei sub tributo imposita religione
iurisiurandi et mutato nomine vocavit
eum Sedechiam. xxi primum etatis agebat annum
Sedechias cum cepit regnare et xi annis
regnavit in Ierusalem. Et fecit malum coram
domino sicut Ioachim frater eius. Et erat in superbia
cogitans ut adhereret regi Egiptiorum
et non serviret iurisiurandi regi Babiloniorum.
Deprehendebant autem eum prophete dicentes.
In proximo Babilonii venturos ab Egipciis
cuique dixit ei Ieremias ut ipse poneret
in deo et non in homine. Dixit ad eum dominus: Des-
cende in domum figuli et ibi audies verba
mea. Et descendit. Et ipse figulus faciebat
opus suum super rotam et dissipatum est vas
in manibus suis. Et rursum fecit de eodem luto

alterius sicut placuit in oculis eius. Et dixit
dominus ad ieremiam. Dic domui iuda. Hec dicit
dominus. Numquid sicut facit figulus potero facere
vobis ut destruam et disperdam vos et plantem
et edificem et plantem. Et factum est in
anno iiij regni sedechie miserunt ad eum nun
cios rex edom et rex moab et rex ammon
et rex tyri et rex sydonis petentes ut prestaret
federati ... negarent tributa regi
babilonis. Et dixit dominus ad ieremiam Fac tibi
cathenas ligneas et retortas vinculi et po
nes unam in collo tuo et alias quas dabis
in manu nunciorum quos regum coram sede
chia dicens. Hec dicit dominus ... regibus et regi iuda
ego feci terram et dedi ei qui placuit in
oculis meis et nunc dedi omnes terras istas
in manu nabuchodonosor servi mei. Gens autem
et regnum que non servierit ei in gladio
fame et peste visitabo super eos. Nolite
audire verba prophetarum dicentium vobis Non servietis
regi babilonis nec pateris cum eis ...
[illegible] ieremias mandatum domini coram
sedechia. Ananias propheta de gabaon
tulit cathenam de collo ieremie et confregit
eam dicens. Hec dicit dominus Sic confringam iugum regis
babilonis de collo omnium gentium post duos annos
dierum et reduci faciam omnia vasa
domini et ieconiam et omnem transmigracionem iude
ad locum istum. Et ait ieremias Amen
sic faciat dominus quod deprecor ... velle ego
si fieri posset. Verum audi anania
non misit dominus te et confidere fecisti populum
istum in mendacio propterea hoc anno morieris.
Post duos menses dierum mortuus est
ananias anno illo mense vij. Illa hec
predixit ieremias in mense v. ...
sedechias ... anane misit nuncios
... in babilonem cum tributo. Et misit ieremias
epistolam in manibus nunciorum predictorum ad omnem
transmigracionem iude dicens. Hec dicit dominus
Edificate domos et plantate ortos ducite
... et tradite nuptui et querite pacem
civitatis ad quam transmigrare feci et orate
pro illa deum quia in pace illius erit pax
vestra. Non vos seducant prophete qui in
medio vestri sunt qui promittunt vobis ...
... reditionis quia cum ceperint in
... in babilone lxx anni reditum

vos ad locum vestrum. Hec autem dicit dominus ad
achab filium chulie et ad sedechiam filium
maasie qui prophetant vobis in mendacio
Tradam eos in manus regis babilonis et per
cutiet eos in oculis vestris et assumetur ex
eis maledictio dicentium Ponat te dominus
sicut sedechiam et sicut achab quos frixit
rex babilonis in igne pro eo quod fecerunt stulti
ciam in israel et mechati sunt in uxores
amicorum suorum et locuti sunt verbum in no
mine meo quod non mandavi eis. Hos dicunt
hebrei fuisse illos duos senes
quos postea damnavit daniel. Nec obstat
est quod dicit rex babilonis eos frixisse
cum daniel dicat eos lapidatos quia ...
in ... eos regi ad penam quam ...
... significatur ... redissent
... de babilone attulerunt ... expe...
pseudoprophetas ad ... in ...
... verba ... Ponet vos in domo ...
super omnem virum arrepticium et prophetan
tem ... in nervum et in carcerem ...
quare non increpasti ieremiam qui prophetavit
vobis edificate domos quia non redibitis.
Et legit sophonias epistolam coram sede
chia et audiente ieremia. Et ait ieremias
Hec dicit dominus super eos quos transmigrari
feci visitabo verbum bonum ut reducam
eos. Super vos autem qui non estis egressi
cum eis in ... gladium famem et pestem
et ponam vos sicut ficus malas que
comedi non possunt ... dominus
... ecce duo calathi pleni ficis
positi ante templum. Et dixit dominus ad me
Quid tu vides ieremia. Et dixi ficus
ficus bonas bonas valde et malas
malas valde. Et ait dominus Sicut ficus
hee bone sic transmigracionem cognoscam
quam emisi de loco isto et reducam
eos in terram hanc. Et sicut ficus ficus pes
simas sic dabo sedechiam et reliquias
qui remanserunt in urbe hac in vexa
cionem omnibus regnis terre.
Dixit autem dominus ad ieremiam. Vade et
accipe lagunculam figuli testeam et
duces tecum de senioribus sacerdotum
de senioribus populi ad vallem filiorum

tionem que est iuxta in introitu porte fictilis et vocabis ibi verba que ego loquar ad te. Et dices: audite verbum domini reges iuda et habitatores ierusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel: ecce ego inducam afflictionem super locum istum ita ut omnis qui audierit tinniant aures eius. Et vocavit locum istum thophet et vallem filii ennon, sed vallem occisionis. In plebe vero ierusalem ... eo quod non sit alius locus ad sepeliendum. Et venit ieremias de thophet et stetit in atrio domus domini et dixit ad omnem populum: hec dicit dominus: ecce ego inducam super hanc urbem universa mala que locutus sum adversum eam. Et audivit phassur sacerdos. Percussit ieremiam et misit eum in nervum qui erat in porta beniamin superiori in domo domini. Cumque illuxisset in crastinum eduxit phassur ieremiam de nervo et dixit ad eum ieremias: non phassur vocavit dominus nomen tuum sed pavorem undique. Quia ecce ego dabo te in pavorem tibi et omnibus amicis tuis ... et iudam dabo in manus regis babilonis et transferet eos in babilonem. ... et dixit ieremias: ... oculi tui videbunt et corda videbunt visionem oris eius tibi ... De primo obsidione

Porro anno quinto sedechie regis ierusalem ... ieremias propheta ... ezechiel in babilone ... captivus ... post captivitatem ierusalem ... Porro in principio anni noni sedechie nabuchodonosor obsedit ierusalem ... sedechias ... ieremia phassur et sophoniam sacerdotes ... interroga pro nobis dominum si forte faciat nobiscum ... Et dixit ieremias: hec dicit dominus: dabo sedechiam regem iuda et servos eius et populum eius in manu nabuchodonosor regis babilonis et percutiet eos in ore gladii et non flectetur neque parcet neque miserebitur. Et ibi ... ieremias in medio populi eadem ... Porro rex egipti egressus est de egipto cum exercitu et solutus obsidione ierusalem et recessit rex babilonis ... et fugerunt ... in ore gladii ... rex egipti ... nabuchodonosor ... falsi prophete ... sedechiam ... non veniet ... babilonis ... et ... cum omnibus vasis domini ... sedechias in manu regis babilonis

et de syria

Et loquetur os eius cum ore eius et oculi eius oculos eius videbunt et in babilonem ducet sedechiam. Principes vero dicebant ieremiam a mente recessisse. Porro ieremias exivit a sinu ut egrederetur ad anatoth viam suam qui viginti stadiis distat a ierusalem. Cumque venisset ad portam beniamin custos porte apprehendit eum dicens: ad caldeos profugis. Et adduxerunt eum ad principes qui cesum incluserunt in carcerem qui erat in domo ionathe scribe. Et sedit ibi ieremias diebus multis. Et venit ad eum anameel filius sellum patruus sui ad vestibulum carceris et ait: eme agrum meum qui est in anatoth tibi enim competit hereditas tamquam propinquiori. Et intellexit ieremias quod verbum domini esset. Et emit agrum appendens decem et septem stateres et decem argenteos et adhibuit testes et scripsit librum possessionis signatum et stipulaciones ... et ... librum ... apud ... et in oculis anameel et testium dedit libros baruch dicens: sume libros empcionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est et pone eos in vase fictili ut permanere possint diebus multis. Hec enim dicit dominus: adhuc possidebuntur agri et vinee in terra ista. Ecce quia nos dicimus quod deserta erit ... Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos et reducam eos ad locum istum et habitare faciam eos confidenter ... De secunda obsidione ierusalem

Porro undecimo anno sedechie decimo mense decima die mensis luna vicesima tercia redijt nabuzardan princeps exercitus babilonis et principes nabuzardan cum eo et obsiderunt ierusalem et extruxerunt in circuitu eius munitiones et clauserunt xviij mensibus. Porro misit itaque sedechias et tulit ieremiam de carcere et interrogavit eum in domo sua secreto dicens: putas ne est sermo a domino quia redient caldei. Qui respondit: in manu regis babilonis eris. Et ob peccatum quod ... in rex ne remittas me in carcerem ionathe ne moriar ibi. Et precepit rex ut tradetur in vestibulo carceris et ut daretur ei torta panis cotidie excepto pulmento donec consumerentur omnes panes de civitate. Et clamabat ieremias in vestibulo carceris: qui remanserit in civitate fame et gladio peribit, qui vero fugerint ad hostes ... morte declinabit. Et convenerunt principes et seniores ... ad regem dicentes ...

Ex ipso patet quod ... libros corruptos invenit ... ignem ... expositoris ... super hunc locum ... sepulcra ... et ... dei ...

Rogamus quem moriatur homo iste de industria dissoluit manus virorum bellancium. Plane mentit ad sedechias viuus ducetur in babilone ~~ezechiel~~ in babil. prophetauit et Non videbit sedechias babilone. Et dixit rex ad eos Ecce ipse in manibus vestris est neque enim phas est rege quicquam vobis negare. Tulerunt ergo ieremiam et deposuerunt eum cum funibus in lacum elchie in quo non erat aqua sed lutum ut morte pessima suffocatus periret. Iacuit propheta in luto usque ad guttur quod erat ei amarius omni morte. Audiuit abdemelech ethiops vir eunuchus de domo regis et egressus dixit ad regem. Pessime te fecerunt isti viri quia (?) mittunt. Qui rndit. Tolle tecum xxx viros et leua prophetam de lacu antequam moriatur. Qui assumptis viris tulit pannos veteres de domo regis qui computruerant et submisit eos in lacum per funiculos et dixit ad ieremiam. Pone pannos veteres sub cubito manuum tuarum et super funes. Quo facto eduxerunt eum de lacu. Et vocauit eum rex secrete ad hostium tercium quod erat in domo domini et ait. Interrogo te ne abscondas a me aliquid. Cui ille rndit. Si vero (?) filium dedero tibi non me audies si annunciauero tibi interficies me. Et iurauit rex dicens. Viuit dominus non occidam te nec tradam in manus virorum qui querunt animam tuam. Et ait ieremias. Si exieris ad principes babil. saluabitur anima tua et domus tua et ciuitas hec non succendetur. Si non exieris ad principes babilonie tradetur ciuitas et succendetur et tu cum domo tua non effugies manus eorum. Et ait rex. Sedechias (?) ... Ego timeo iudeos qui transfugerunt ad caldeos ne forte tradant me et tradar in manus eorum et illudant mihi. Et ait ieremias. Non tradent. Ait rex. Quid illis facturi vba hec. Et sic conticuit ante quod locutus est ei rex dicens. Prostrui me coram rege ne reduceret me in carcerem.

xxv° Post ~~hoc~~ **De fuga sedechie** Quam desecerunt victualia in ciuitate a domo et bellatores innuerunt per muros suos ad mensuram psalmi sic legitur in tribus locis. Capta est autem ciuitas xj° anno regni sedechie. iiij° mese. ix° die mensis. Sedechias ~~iosephus~~. iiij° libro regum. Sedechias ~~ieremias~~ vero quinto dicit. Capta est autem ciuitas media nocte. Et sederunt principes

de e in cendio templi et vrbis et quod qui. s. euadit se sponte caldeis tradidit.

babil in porta media. Fugit autem sedechias cum omni domo sua nocte et principes cum eis cum eo per viam orti regis et in gressis sunt ad viam deserti. Et nocte cum intrauerunt eos et insecuti sunt. ~~redeuntes~~ principibus babil. persecuti sunt eum dilucido et comprehenderunt eum in campo solitudinis iericho[n]tis. principes autem principum dispersi sunt et recesserunt ab eo. Comprehensum vero cum reliquis duxerunt ad regem babil. in reblata. Cui locutus est cum eo iudicium dicens. Quod contempti fuisse precepti a beo impij et contra iusiurandi hostiliter egisse et derelisse in deum. Et addidit. Magnus deus tribus ... nequiua odio. Et tradidit eum in manus. Et occidit filios eius coram eo et principes suos. Et precedentes amicos suos filium iosedech responsum. Occiditque eunuchum qui erat super viros bellatores et sophat principem excercitus qui probabat tyrones et quinque viros de hijs qui stetant coram rege et tres de ianitoribus templi et lx viros probatos de vulgo vel. Et post hec sedechie oculos effodit et cathenis vinxit eum ut adduceret in babyl. cum eo yosedech et reduxerunt qui duxerunt eos in reblata ad excidium in ... git in. xj° # **de incendio templi**

In anno sedechie mense v° x° die mensis, ipse est annus xix. nabuchodonosor regis babyl. Nabuzardan incendit domum domini et domum regis et omnes domos ierusalem et totum murum ierusalem per circuitum destruxit. Et tulit omnia vasa domus domini et columpnas duas et mare eneum et ligauerunt psalmorum ut adduceret eum in babyl. Et sicut ipse dominus tempus tabernaculi inde. Et tamen tulit ieremiam de vestibulo carceris de quo mandatum acceperat nabuzardan in hunc modum. Tolle ipsum et illum et pone super eum oculos tuos et facias ei ut voluerit. Et precepit godolia filium aithaam ut preesset principibus terre qui relicti erant et agricolis et vinitoribus ut redderent singulis annis vectigalia regi babil. Et ductus est nabuzardan in rama et flebant

Quarto mese in anno capta est ciuitas. Remiserunt nuncios in reblata ad regem quid vellet fieri de vrbe et post mense mora facta est et sic in sexto mese destruuntur.

Ieremiam carcerati et tulles de medio carcer[is]
Et dixit ad eum veni mecum in babyl[onem]
et honorabo te quod si displicet tibi veni[re]
reside hic. Omnis terra in conspectu tuo est.
vita apud godoliam et quocumque volueris
vade et tradidit ei nabuzardan cibaria et
munuscula et dimisit eum. Venit et recha
bitas liberos abire permisit. Venit itaque
Ieremias et baruch notarius eius in medio
populi qui relicti fuerant. Nabuzardan vero
abijt in babylonem tenens secum captivum. Hic
finis et exitus regni hebreorum et regnatum
est in eo secundum Josephum annis quingentis xxiiii
mensibus vi diebus x. Secundum libros vero regum
non plene quingentis. Et fuerunt in eo reges
a david xxi. Ab edificatione vero templi fluxerunt
anni quadringenti lxx et menses sex et dies
x. Ab egressu autem populi de egipto anni
mille et lxii et menses sex et dies x. Fue
runt autem in templo per successionem xviii summi sa
cerdotes a primo sadoch qui institutus fuit a salomone
usque ad postremum iosedech qui interfectus
rex babylonis. De morte sedechie
Porro nabuchodonosor cum in carcere babylo[nis]
...ariphio vetustas solempnes ymni
molarum diis suis et solempnizarentur cum
omni populo ix diebus cumque regibus ex
ultarenti precepit rex ut adduceret sede
chias in medium et aliqui de cantoribus templi
cum eo qui psallerent coram ... in
... et canerent ympnos
de canticis syon. Bibebant autem omnes
de vasis domus domini que asportaverat nabuchodonosor
... ... quedam sibi reservaverat
cumque daret psallentibus potum clanculo
precepit rex ut daret sedechie potus
laxativus et coram omnibus ignominiose laxa
tus est et iussu reduxerunt ad
eum in carcerem qui nimio afflictus est
dolore post paucos dies mortuus est
audiens nabuchodonosor eum mortuum esse
extrahens eum de carcere regio honore
In diebus sedechie [In adeas] sepelivit
dechie factum est exterminium regni
iudeorum et exordium huius quarte etatis
anno undecimo factus est sol defectus quod
elles ... ... [In adeas]
ut inuenitur

In diebus captivitatis romanorum sextus rex secundum ... libro
bit captive filius qui tres motes urbi addidit
quirinalem viminalem esquilinum fossis etiam
munivit. Tertius romanorum preimi iusti
tuit tandem occisus est a tarquinio superbo prisci
tarquinij filio. Eodem tempore apud grecos vii sa
pientes fuerunt appellati. In hoc loco dignum duximus
in tempore interruptus ... tres ... de collatione annorum regni
iude et regni israel et de tercia de eis ... cum
... historia expediamus
In libro De cinia ... ternitati prosequimur
regum ... tres dies ... ex de collatione annorum
regum iuda et regni israel et quoque de tercia pos
... ubi vero non invenit de tempore ... super ...
... hoc accidisse qui in propriis nominibus et numeris
sepe fallitur. Roboam et ieroboam primi regna
verunt ... annis ... xvii alter in iuda
alter in israel. Post roboam cepit regnare
filius eius abia in iuda ... anno xviii ieroboam
qui xxii annis regnavit in israel et
regnavit abia ieroboam iii annis quod duobus
... est ... est ... annis
et aliqua parte tercij qui erat xx ieroboam et
reliqua parte eiusdem anni cepit regnare asa
filius abia et xli uno anno regnavit in
iuda. Anno secundo asa regnavit in israel
nadab filius ieroboam ii annis id est uno anno
et aliqua parte secundi anni qui adhuc erat tamen
asa et occidit eum baasa et cepit regnare
pro eo in israel anno tercio asa et regnavit xxiiii
annis non tamen plenis quia tunc regnasset
usque ad xxvii asa sed non regnavit nisi
usque ad xxvi. Hela itaque filius baasa
cepit regnare in israel anno xxvi asa et
duobus annis regnavit id est uno anno et aliquam
parte anni secundi qui erat xxvii asa. In hoc
eodem anno zambri interfecit hela et regnavit
pro eo vii diebus quo mortuo divisus est
populus pro quo sequebatur thebni altera quod sequebatur
zambri et prevaluit zambri et regnavit xii
annis in israel. Hic notandum est quod totum de
regno amri et thebni dicitur per tres
annos et ubi quasi ... septima quod amri
cepit regnare xxxi anno regni asa
in ... mortuo zambri ... cepisse reg
nare amri cum elatus fuit qui regnare ce
pisse xxvii anno ut ... regni asa
... ... dicit septima eum cepisse reg
nare in hoc anno sue elationis cum ... filius

eius achab cepisse regnare . xxxviij° regni
aza . Et in xij° anno regnauit amri . et in
choauit regnare . xxxi° asa . et asa non n
xl° uno anno regnauit palam est quod amri
inchoauit superuixit aza per viij annos . Et uo
quod achab successit patri in choauit reg
nare . xxxviij° anno regni aza . Cum ergo post
solum patrem Cum ergo scriptura dicat amri cepit
regnare . xxxj° anno asa . Intelligendum est
quod tunc solus et super totum populum israel mor
tuo tebni cepit regnare . Cum autem dicat
eum regnasse xij annis a . xxvij° anno asa ter
minat . Cum israel eum in regem elegit quod
tempus extendit usque ad . xxxviij annum reg
asa . Cum achab regnare inchoauit hunc
finem sequens scriptura exponat que narrat
iosaphat filium asa regnare cepisse in anno
iiij° regni achab qui fuit ultimus asa . xlj
Porro iosaphat regnauit in iherusalem . xxv
annis . Anno . xvij° othozias filius achab
cepit regnare in israel . et duobus annis reg
nauit . Et quia filium non habuit frater eius
ioza successit ei in regnum . Et cepit regnare
ioza in israel anno . ij° ioza filij iosaphat
quem genuit . in anno . xvij° iosaphat qui . xxv
annis regnauit . othozias cepit regnare
et duobus annis tantum regnauerit . Cum uo ioza
frater eius anno . ij° ioza filij iosaphat . et non
potius . xviij° uel . xix° anno regnare cepit
postea statim subiungit in sequentibus scriptura quod
xviij° anno iosaphat ioza filius achab
regnauit . Sic et cetera tenetas sicut solum patrem . Cum uo
anni quibus regnare dicitur othozias illi sunt
quibus solus et in columnis anqua [illegible]
domus sue coruissit regnauit . reliqui uero
viij° uel . ix° quibus eo languente frater eius ioza
ad ministrationem regni agebat non ei sed fratri
deputat . Unde in . xviij° anno regni iosa
phat regnasse scribit ioza quia tunc regni
administrationem pro fratre qui languebat suscepit
Scriptura uero que dicit quod ioza filius ach
ab anno . secundo ioza filij iosaphat regnauit
tempus quo solus defuncto iam fratre regnare ce
pit attendit . ¶ Ex dictis igitur [illegible] scriptura
collectus est tenetatus libri regum . Unde est
quod aliquando aliud et aliquando aliud scribitur iconi
diuersitates in carum inchoationis regni regum
tam iuda quam israel assignauit . quod ioza autem
filius achab . xij annis regnauit super israel
illa uero scriptura que postea dicit quod anno
v° ioza filij achab regis israel regnauit
ioza filius iosaphat regis iuda . Attendit
quod pater ad huc uiuente regnare
regnum administrare cepit . Porro ioza filius
iosaphat . xxxij° annorum erat cum regnare
cepit . et viij° annis regnauit in iherusalem
xij° ioza filij achab regnauit othozias
filius ioza regis iuda . xxij° annorum erat
cum regnare cepit . et uno anno regnauit
in iherusalem . Cum in a medorum codicibus scriptu
ra filium iosaphat . xxxij . annorum esse tunc
cum regnare cepit quod stare non potest . Si
in . xxij annorum erat tantum cum regnare cepit
viij° annis regnauit tantum quod . xxx [illegible] erat
cum mortuus est . Sed filius eius qui ei succe
dens iam . xxij annorum erat quod qui eum genuit
ioza . viij annorum erat quod esse impossibile
Cum hebreus tradit ioza filium iosaphat . xx annis
regnasse et . xlij annis uixisse quod uide
spondere huic fratri que dicitur eum . xxij annorum
esse cum regnare cepit . Sed cum dicat
solos . viij° annos quibus in morte uixit
anquam fratres suos occidisset illi in regno
computatos a scriptura . Mortuo othozia
nunc eius athalia . vj annis regnauit
in iherusalem . In eisdem . vj annis coregnauit
ei yhen qui . xxviij° annis regnauit
in israel anno . viij° yhen cepit regnare
in iherusalem ioas . et . xl annis regnauit
[illegible] quod pater ioas in iuda et yhen in
israel . xxviij annis . Cum quibus finitis mor
tuus est yhen . et successit ei in regnum ioachaz
filius eius . In choauit regnare anno
xxiij° ioas regis iuda . et . xvij annis
regnauit in israel . Sed quod ioachaz ergo anno
xxiij° ioas . Joathas filius yhen cepit
regnare et annis . xvij regnauit cum ioas
xl tantum regnauit . palam est quod ioas
usque ad . xxxix uel potius . xl anni eius
ioathas regnauit . Cum uo autem quod in regno
statim dicit scriptura quod ioas filius ioathas
anno . xxxvij° ioas regis iuda regnare
cepit forte tercio uiuente patre
cum eo pro regnauit . Porte scriptorum neglig
entia que in multis sepe errat hanc
differentiam cepit . Anno . secundo regis
israel regnauit amasias in iherusalem . xxix
annis . Anno . ioas . ij° amasias regnare
cepit . Nunc ergo quo solus defuncto
patre regnauit . Vixit autem amasias
rex iuda postquam mortuus est ioas
rex israel . xxv annis . Hic cum
[illegible]

Supra dictum est quod amasias anno ii° regis
ioas regnare inchoauit xxix annis reg-
nauit. Ioas autem xvi annis regnauit. xv
igitur annis post regnauit mortuo ioas
ioas soli xiiii^a anni supersunt amasie uel
ad plus xv. Forte errauit scriptor ponens
xv pro xiiii^a. Uel forte amasias uiuens
desiit regnare et x uel xi^a annis uixit
in quibus non regnauit. Porro xv° anno
amasie regnauit ieroboam in israel. xli° anno
ieroboam post regnauit amasias in iuda et
ieroboam in israel ad plus xv annis. Quid
est igitur quod sequens scriptura dicit quia xxvii°
anno ieroboam regnauit ozias filius amasie
[illegible] Forte xv annis regnum iuda sine
rege fuit. Quia ut dictum est amasias ui-
uens regnum dimisit et ozias adhuc puer
[illegible] regnare non potuit. Mortuo uero pre-
[illegible] esset annorum [illegible] ieroboam in israel xxvii
anni regni sui inchoauit regnare cepit
[illegible] et l ii annis regnauit. Porro
anno xxxviii° ozie regis iude regnauit
zacharias filius ieroboam in israel vi me-
sibus. Et hic oritur questio quia supra dictum est quod anno
xxvii° ieroboam in israel qui xli° anno reg-
nauit ozias regnare cepit et lii annis
regnauit. xiiii^a igitur annis pariter regna-
uit ozias et ieroboam. Cum ieroboam post
xli annum defuncto [illegible] zacharias filius
eius in regnum successisset non in xxxviii°
anno sed in xv° anno regis ozie regnare
cepit. Aut igitur regnum israel xxiii annis
sine rege fuit uel potius per istos xxiii
annos zacharias filius ieroboam regnauit
[illegible] illi quia pessime uixit in regnum non
sunt computati. Soli autem sex menses [illegible]
[illegible] uixit. In xxxviii° anno ozie
illi sunt computati. In xxx aut ix anno
ozie sellum occiso zacharia regnauit
in israel i mense. Eodem anno manahe
occidit sellum et regnauit in israel x annis.
Anno l° ozie phacee filius manahe
regnauit in israel ii annis. Anno lii°
ozie phacee filius romelie phaceam
interfecit et regnauit in israel xx annis.
Anno ii° phacee regnauit ioatham
in iuda xvi annis regnauit. [illegible]
annis ad inicium regni ioatham in iuda
et phacee in israel [illegible] annis qui fuit ultimus ioa-
tham fuit phacee xviii. Et ita phacee
regnauit post ioatham duobus annis in
quibus regnauit achas filius ioatham.
Quod uero legitur quod osee interfecit pha-
cee et regnauit pro eo xx° anno ioatham
filii ozie. Ex illo tempore regni ioatham
scriptura numerat quo patre lepproso regnauit.
Ubi autem legitur quod anno ii° phacee regnauit
et quod xvi annis regnauit ab illo tempore
numerat quo post mortem patris regnauit.
Porro xii° anno achaz osee regnauit
in israel ix annis. Sed quia phacee et achaz
duobus tantum annis [illegible] regnauit ut dictum
est tunc anno iiii° achaz occisus est pha-
cee. [illegible] osee occisor eius non regnauit
pro eo usque ad xii annum achaz tunc regnum
israel fuit viii annis sine rege propter
[illegible] et alie [illegible]
in [illegible] detineri possit uel per sino-
doche uel quia [illegible] filii eius patribus reg-
nauit antequam soli regnaret uel quia
regna quibus sine rege fuit. Incipit
hystoria thobie. Liber thobie et thobie [illegible]

Hystoria thobie exordium sumit in captiuitate x tribuum
qua fecit salmanasar. Quo uero
tempore tamen sit non satis elucet. Uidetur
autem secundum hanc hystoriam thobiam uixisse post
excidium urbis et incendium templi. Ait enim
in cantico suo ierusalem ciuitas dei castigauit
te dominus in operibus [illegible] ut reedificet
in te tabernaculum suum et reuocet ad te omnes
captiuos. In diebus autem mortis sue [illegible]
[illegible] filiis de reditu captiuorum [illegible] terra
deserta replebitur et domus dei que in ea
incensa est iterum reedificabitur. Sed non
attendamus [illegible] uite thobie filii thobie
fuit [illegible] hystorie qui fuit [illegible]
Nos [illegible] hanc descendisse hystoriam
ad plus [illegible] iosie [illegible] filium
[illegible] captiuitatem [illegible] ezechie et
[illegible] xx ix annis [illegible] uixit
[illegible] xx [illegible] iosie mortuus est. Hanc
hystoriam transtulit ieronimus de caldeo
in latinum ad peticionem cromatii et
heliodori episcoporum. Hanc hystoriam iudei

Apocrifa dicitur quasi abscondita ut scriptor eius et auctoritas
aliquando ignorata sit. Vulgata editio. Apocrypha apocrypha
scriptura magistros suos ignorantes sacram scripturam
inter apocrypha ponit. Jeronimus tamen in prologo suo
dicit inter agiographa, quod si esset tunc esset in tercio
ordine canonis veteris testamenti. Sed quia de
nullo ordine dubitavit, quia Hebrei accepit diffinitivus
agiographa ut includat etiam apocrypha. Et quia
vicina est lingua Caldeorum hebraico sermoni
utriusque lingue peritum loquacitate hujus [illegible]
quidquid ille hebraice verbis expressit, hanc [illegible] sermone
ponit sub verbis et quasi unius diei labore.

yery

Porro Thobias ex tribu Neptalim
positus in captivitate, cum omnes irent ad vitulos aureos
quos fecerat Jeroboam rex, ipse ascende-
bat in Jerusalem ut adoraret Dominum Israel. Primitias
et decimas fideliter offerebat ita ut tertio anno
proselitis et advenis omnem ministraret decima-
tionem, et in omnibus legem Dei puer observa-
bat. Factus autem vir accepit uxorem sibi
Annam de tribu sua et suscepit ex ea filium, nomine
suo vocavit Thobiam. Captivus quidem cum
uxore et filio habitavit in Ninive et custodivit
animam suam ne contaminaretur in cibis genti-
bus, et tribules suos non custodientes se re-
darguebat. Et dedit illi Dominus gratiam in conspectu
Salmanazar, qui dedit ei voluntatem ad quos
captivos iret et quecumque facere vo-
luisset. Cumque ambularet per regionem et totam cap-
tivitatem daret monita salutis, divertit in Rages
civitatem Medorum et invenit quendam tribulum suum
Gabelum egentem et reliquit ei sub cirographo
x talenta argenti que habebat ex his quibus
a rege fuerat honoratus. Mortuo autem Salmanazar,
cum filius eius Sennacherib filios Israel
haberet exosos, Thobias consolabatur eos et
egenis ministrabat. Cumque reversus esset Senna-
cherib a Judea fugiens manum Domini, iratus
multos Hebreorum fecit occidi, quorum corpora Tho-
bias sepeliebat. Quod cum nunciatum esset
regi, tulit omnem substantiam eius et eum jussit
occidi. Thobias vero cum uxore et filio fugiens
latuit, quia multi diligebant eum. Post xlv
dies, cum esset occisus rex a filiis suis, rediit
Thobias ad domum suam et restituta sunt ei ab-
lata. Porro in quodam die festo, cum paratum
esset prandium apud Thobiam, dixit filio suo:
Vade et adduc aliquos de tribu nostra time-
ntes Deum ut comedant nobiscum. Reversus
nunciavit unum de Judeis jugulatum
jacere in platea, et exiliens Thobias

cum abis conviter (?)

fuat (?)

y°

reum involvit occulte corpus in domum suam
et comedit panem in luctu et timore ut cum
sol occubuisset sepeliret. Dicebant autem arguebant
eum proximi sui dicentes: Huius rei causa in-
terfici iussus es et vix [illegible] sepelis mor-
tuos. Sed Thobias magis timens Deum
quam regem sepulture occisorum se ho-
operabat. Contigit autem ut quadam
die fatigatus a sepultura rediens do-
mum jactavit se ad parietem et obdormivit,
et ex nido hirundinum calida stercora
super oculos eius incidit et factus est
cecus. Hoc autem permisit Deus fieri ad
probationem eius et ad exemplum patientie posteris.
Nam et in omnibus benedixit Dominum. Sicut
Job nam et proximi sui insultantes
ei improperabant dicentes. Nolite ita loqui, filii
enim sanctorum sumus et vitam illorum expectamus
quam Deus daturus est fidelibus suis. An-
na vero uxor eius ibat ad textrinum
opus cotidie et de labore manuum
suarum quod consequi poterat deferebat.
Factum est autem ut edum accipiens de-
tulisset domum. Cuius balatum vero audi-
ens ait: Videte ne furtivus sit. Ad hec
irata uxor respondit: Manifeste facta est
tua spes vana et elemosine tue paruerunt.
Tunc ingemuit Thobias cum
lacrimis dicens: Et nunc Domine secundum vo-
luntatem tuam fac mecum et precipe in pace
recipi spiritum meum; expedit enim
magis mori quam vivere. Eodem die
contigit quod Sara filia Raguelis in civitate
Medorum audivit improperium ab una ex
ancillis suis que improperabat dicens:
Interfectrix virorum, numquid me occidere
vis sicut occidisti septem viros? Fuerant
enim tradita septem viris et demonium nomine
Asmodeus occidebat illos mox ut in-
gressi fuerant ad illam. Ascendit ergo in
superius cubiculum domus sue et tribus diebus
et noctibus non manducavit neque bibit; in oratione
persistens orabat: Peto Domine ut
de vinculo improperii huius absolvas

[illegible] In illo tempore [illegible] angelus [illegible]

IIII

Igitur cum thobias putaret se exaudiri [illegible] ad filium suum [illegible] V

[illegible] fili mi [illegible]

[illegible] et honorem habebis [illegible]

[illegible] filium [illegible]

[illegible]

V

[illegible]

[illegible] VI

[illegible] de hoc

[illegible] thobias [illegible]

[illegible] lenderet

[illegible] ambulaverunt

[illegible]

R(aphael) angelus. Et hic angelus [illegible] quos
tuus Tobias filius [illegible] quod deberet
[illegible] Tobias. Au-
dio quod tradita est viris vij et occisi sunt
a demone. Et [illegible]. Angelus. Noli timere
[illegible] non timebit [illegible]
[illegible] demonum [illegible] cum atte-
[illegible] diebus [illegible] Et [illegible]
nocte [illegible] Tercia vero noc-
te [illegible] cum patribus [illegible]
fugacio demonum [illegible]
[illegible] Tercia vero nocte
[illegible] ut filii [illegible]
[illegible] columbe [illegible]
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] Transacta vero nocte [illegible]
[illegible] cum timore dei [illegible] filiorum [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] Et [illegible] egressi sunt ad
Raguelem [illegible] dicit Raguel [illegible]
[illegible] thorum Tobias [illegible]
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] Raguel et [illegible]
[illegible] Tobias. [illegible]
[illegible] pecuniarum [illegible]
[illegible] filiam tuam [illegible]
Raguel. Et [illegible] dixit
ei angelus. Noli timere dare [illegible] ix
[illegible]
potuit [illegible] Raguel. Ego
Ecce quam [illegible] Dominus
[illegible] filiam
meam [illegible] Moysi [illegible]
[illegible] filie tue. Et dix-
it Tobias. Deus [illegible]
nobiscum [illegible] in
[illegible] Et [illegible]

i. orabant domini [illegible] precepit [illegible] in provincia [illegible] nos

i. filius [illegible]

V vij

r. ad honore dei
V viij
[illegible] Post
[illegible]
[illegible] Tobias [illegible]
[illegible] Tunc [illegible]
[illegible] demonium [illegible]
[illegible] Egypti. Tunc Tobias [illegible]
[illegible] hodie et
[illegible]
[illegible] nocte [illegible]
[illegible] filii [illegible]
[illegible]
Et [illegible]
[illegible] nobis domine deus [illegible]
[illegible] petit [illegible]
[illegible] Raguel [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] columbe [illegible]
[illegible]
[illegible] Raguel [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] Tunc [illegible] Tobias [illegible] angelus
[illegible]
[illegible] demone
[illegible] Tunc [illegible] Tobias [illegible]
[illegible] Raguel [illegible]
[illegible] Raguel [illegible]
[illegible]

tx[d]

Et ingressus [illegible] canis [illegible] distantie
[illegible] cum duxisset [illegible]
[illegible] [illegible] excedit
[illegible] thobiam [illegible] nuptias
[illegible] ei per [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] filium
[illegible] oculos
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] xi[o]

Ad [illegible] angeli
ad thobiam [illegible]
[illegible]
[illegible] fellis [illegible]
[illegible] oculis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] qui
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] thobi [illegible]
[illegible] oculis [illegible]
[illegible]

a oculis eius quasi membrana ovi [illegible] apprehendit
[illegible] thobias [illegible] ab oculis eius
statimque visum recepit [illegible]
[illegible] Et [illegible] thobias benedicens te deus israel
qui castigasti me et salvasti me [illegible]
[illegible] thobiam filium meum. Ingressi sunt
[illegible] [illegible] uxor eius et omnes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] gaudio xii[a]

Tunc vocavit thobias [illegible]
[illegible] angeli
[illegible]
[illegible]
[illegible] angeli
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible]
[illegible] angeli [illegible]
[illegible]
[illegible] angeli [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] qui

incepit [illegible] beatitudine [illegible]
[illegible] subl[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

xiiii° A[illegible] Thobi[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
hortatur [illegible]
[illegible] ut exemplo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

xv° [illegible] tunc Thobi[illegible]
[illegible]
[illegible] accepit et [illegible]
[illegible] filii nepotum suorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
filios eius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] rem gesta

[illegible] et [illegible]
[illegible] dilectione dei et timore et
[illegible]
[illegible] filiis suis [illegible]
[illegible] sepelient
[illegible] et [illegible] sepulcro
[illegible]
[illegible] et mortuus e(st) Thobias et postmodum
uxor eius et [illegible] Thobias minor
[illegible] cum uxore et filiis et nepotibus et
[illegible]
[illegible] sepulture et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Thobie [illegible]
[illegible] et [illegible]
Et Thobi[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et post [illegible]

De captivitate

F[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
minor annis completis ·xi· ix·

ismahel p(re)fecit ut audierunt precepto cal-
deorum qui mittitur iudeos ut tranquillo
loco gubernaret. Cumque hec audiret fu-
gitivi dimisit eos ad p(ro)vincie loca
que ceperunt, se delegisset. Porro de regio
genere erat quidem Ysmahel dum multis
in q(ui)dem obsideret. Alii adiecit
cessit admonitus et ibi morabatur. Jo-
hannan filius Caree ad Godoliam
secreto accessit. Scito quod Ysmahel
sydet(?) rex tue considerans te domi-
num [illegible] rex admonitus mittet
cum [illegible] et ut tempore
belli dispoliat. Ipso g(ra)tia p(ro)uocatum
Ysmahel nullo scelere nephas faceret
ti dissipet et p(er)ierit reliquie Iude
et ut Godolias. Ideo fidelis sibi
quam accidit viri in nocte non cre-
dibile, cum utique dispoliatur hu(ius)
modi negavit expectat. Postquam
vero iusserit ibi venit Ysmahel
cum viris x ad Godoliam in Mas-
phat et splendide susceperat eos. Cumque
post prandium iussisset eos in sopore
Godolias et omnes percussit eos Ys-
mahel. Et egressus p(er) noctem inde
quatit in omni(bus) et quosdam viri
eos qui de Babilonie fuerant de ceteri
tota delebit et proiecit cadavera eorum
in lacum que fecit rex Asa p(ro)pter Baasa
regem Israel. Altera vero die venie-
bant cum muneribus lxxx viri ad
Godoliam et egressus est Ysmahel
in occursum eorum dicens: venite ad Godo-
liam, quibus ingressis occidit eos
Ysmahel preter x qui dixerunt ei:
noli occidere nos quia habemus thesauros...

novati p(re)t alia fallacia circo

pete nobis quia thesauros habemus in agro frumenti
hordei olei et mellis. i. Et abstinuit eos et hi
recesserunt ab eo. Tunc Ysmahel duxit cap-
tivas reliquias populi qui erat in Masphat
filias regis quas commendaverat Nabu-
zardan Godolie. Porro audiens Jo-
hannan filius Caree et principes cum eo
que fecit Ysmahel, et venit cum eis ad
aquam que est in Gabaon, et fugit Ys-
mahel a facie eius cum viii viris et reduxit
Johannan captivos quos ceperat et quos
duxerat Ysmahel.

Ut Johannan reliquias duxit in Egyptum et obviam Jeremie

Et convenerunt reliquie Iude ad
Jeremiam rogantes ut p(ro) eis Dominum
deprecaretur cum fugere in Egyptum vellent
timentes ne occiderent eos Caldei p(ro) morte
Godolie. Et dixerunt: Deprecare Dominum
nobis Deum ut indicet nobis utrum
stare vel exire debeamus. Et ait: vobiscum
fiat quod Deus vult. Et cum vii dies, verbum Domini ad
Jeremiam, et convocatis omnibus ait illis: Hec
dicit Dominus: Si manseritis in terra hac plan-
tabo vos et non evellam, et non placatus
sum super malum quod feci vobis. Nolite timere
a facie regis Babilonis quoniam vobiscum
sum. Si autem descenderitis in Egyp-
tum, ut ibi habitetis, gladius quem for-
midatis ibi comprehendet vos et peribitis in
gladio, fame et peste. Cum audissent
Jeremiam, dixerunt mendacium loqueris; non misit te
Dominus, sed Baruch incitat te adversum nos
ut tradat nos in manus Caldeorum.
Et despexerunt omnes cum mulieribus et
parvulis et qui superstites erant. Fugerunt in Egyptum
et duxerunt secum Jeremiam et Baruch

et desolata est terra autem [illegible] post provenit
Jeremias. Et cum transtulisset eum cum rege babilonis
[illegible] sed fecit omnes assiriorum [illegible]
et habitaverunt reliquie Jude in egypto in
magdalo et in thaphnis et in memphis in terra
phatures et [illegible] egypti. Per
egypti sic demonstrat. Et dixit Dominus domum
ad Jeremiam in thaphnis. Sume lapides grandes
et abscondes eos in crypta que est sub
muro laterico in porta domus pharaonis
et dices ad iudeos. Hec dicit Dominus exercituum. Ecce ego assu-
mam servum meum Nabuchodonosor et ponam
thronum eius super lapides istos et percutiet
terram egypti et [illegible] vos cum egyptiis.
Porro mulieres hebreorum sacrificabant diis
alienis et regine celi id est lune [illegible]
[illegible] efficiuntur [illegible]
Quibus cum reprehenderet eos Jeremias dixerunt [illegible]
nunquid sine viris nostris hec fecimus. Verbum quod
locutus es nobis in nomine Domini non audiemus. Sed faciemus
[illegible] in verbis audita sacrificabimus regine celi
et [illegible] sicut [illegible]
[illegible] et gladio et fame consumpti sumus
et [illegible] Jeremias. Hec dicit Dominus. Ecce ego iuravi in
nomine meo magno quia omnes viri iude qui sunt
in terra egypti gladio et fame peribunt do-
nec penitus consumantur. Et in sequentibus. Lapidatus
ad [illegible] Jeremias et lapidatum eum cum la-
pidibus quos sub muro laterico absconderat.
Egyptii eum honorifice sepelierunt iuxta sepulc-
ra regum. Tumulus [illegible] incorruptus
sicut [illegible] quia [illegible] egypto [illegible] cum [illegible]
fugavit aspides et bestias [illegible] quas
[illegible] crocodillos [illegible] quibus [illegible] egyptii
[illegible]. Tradunt etiam quod de pulvere

[illegible] eiusdem loci aspidum [illegible] et
et fugantur. Tradunt etiam de eodem [illegible]
[illegible] cum [illegible] seniorum [illegible]
seniorum [illegible] ptolomei stirpe [illegible]
[illegible] alexander macedo [illegible]
sepulchrum prophete et [illegible] loci [illegible]
transtulit ossa eius in alexandriam et sepeliuit
gloriose. Et extunc terra illa [illegible] sic
[illegible] et aspides [illegible]
alexandrinus [illegible] illuc
quosdam [illegible] aspides fugat
[illegible] non potuerunt [illegible] penitus exstir-
pare. Quas [illegible] peloponesii [illegible]
[illegible] Hic est Jeremias
qui regibus egypti [illegible] quod oportet
[illegible] cum [illegible]
[illegible] corpora in [illegible] templi [illegible]
[illegible] ptolomeus [illegible]
[illegible] dixerunt
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Hic est Jeremias
qui templi [illegible] archam
[illegible] tulit et
[illegible] ad petram [illegible]
[illegible] quod [illegible] ipse
Et [illegible] est sigillum [illegible]
[illegible] Dei nomine [illegible]
nubes [illegible]
[illegible] quod
[illegible] lege [illegible]
[illegible] signo [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] Dei [illegible] lege [illegible]

l' primus domini nostri

palpitie

vaticinie

Nunquid

idem

petri

preteritum dixit pro futuro

Existimant petra illa in Jeremie tercio
post duos mortuos mulieres venit moyses et
aaron. dixit quod Jeremias quibus dux de sy
on ecce assit in actu prodierunt sic [illegible] iste
lectum est et erit signum patrie eorum
[illegible] quiescet adventibus lumen dixit quod
Juditium lucis [illegible] et quod duce patriarchum
et tabulas quod non uis nullus apparere et est
ibi et nullus apponet ei clam dei moy
ses et ei primi resurrectione resurget
et exibit de petra et ponet in
monte syon et omnes sancti congregabuntur ad eam
regressi dominum suscipientes [exspectantes] ad istum
eos quos [illegible] itinere fugientes

De captivitate reliquiarum Jude

Factum est post mortem Jeremie
anno quinto eversionis autem
[illegible] est xxiii anno regni nabuchodonosor
descendit nabuchodonosor in syriam [illegible]
et opprimit [illegible] moabitas et [illegible]
eos subiugavit. ibi tandem in [illegible] intravit in
egyptum et regem [illegible] interfecit [illegible]
[illegible] occidit [illegible] constituit de [illegible]
Jude [illegible] captivus duxit in babilonem. Et
[illegible] ultima captivitate reliquiarum Jude
quidam [illegible] [illegible] omnes ad [illegible]
[illegible] filii [illegible] captivitatis
reliquiarum Jude predixerat ezechiel in
[illegible]

Historia Ezechielis

Ezechiel propheta dicitur typice
fuit filius buzi de genere sacer
dotum [illegible] babilonem [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] flumen [illegible] [illegible]
[illegible]

est in xxx° anno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. anno Josie quinquagesimo [illegible] [illegible] in
templo v°. anno [illegible] [illegible] [illegible]
mense [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] prophe
tare ezechiel. ad captivos [illegible] [illegible]
[illegible] Jeremie [illegible] annos [illegible]
[illegible] captivitatis et [illegible] per xxx [illegible]
longitudine [illegible] [illegible] [illegible] dum
[illegible] eos [illegible] [illegible] [illegible] post
Jeremie. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] eos qui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gladio [fame] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ezechiel. visione orbis [illegible] templi
[illegible] [illegible] eos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gla
dio eos [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ei [illegible] [illegible] ei. [illegible]
[illegible] [hominis] [illegible] leonis vituli
aquile [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in medio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] saphirini. Et
[illegible] [illegible] [illegible] similitudo throni
et super thronum similitudo [illegible] hominis
[illegible]. Et [illegible] [illegible] fili hominis

mitto te ad filios Israel quia domus exasperans
est si forte audiant et cognoscant quia prophetus
propheta fuit in medio eorum. Et extendit manum
misit ad eum in qua erat liber scriptus intus
et foris. Et scripte erant in eo lamentationes
Ve. i. lamentacio perpetuam et carmen et ve. [illegible] Et ait Dominus comede volumen
[illegible] et [illegible] in ore eius
carmen. i. [illegible] Et venit propheta ad transmigrationem iuxta flumen
Chobar ad [captivos] [illegible] singulis diebus
in medio eorum. [positus] [illegible] de latere et
descripsit in eam Ierusalem et obsidionem
adversus eam et munitiones et aggerem
et castra et arietes in gyro et tunc posuit
sartaginem ferream oculis suis ne videret
eos. Et ait. [illegible] Dominus super latus [illegible]
sinistrum [illegible] iniquitatem [illegible]
Dominus [illegible] [illegible] diebus [illegible]
annis [illegible] [illegible] Et dicebat
locutus est Dominus ad eum. Fili hominis sume
frumentum et ordeum et fabam et lentem
et milium et viciam et facies tibi panem
de hiis [illegible] [illegible] stercore
et operies illum in oculis eorum. Ad [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible]
propheta [illegible] [illegible] [illegible]
et dicebat ad eos. Sic comedent filii Israel
panem suum pollutum inter gentes ad quas
eiciet eos Dominus. Deinde ait Dominus ad eum sume
tibi gladium acutum radentem pilos [illegible]
et duces [illegible] [illegible] barbam et
tertiam partem pilorum comburet igni in medio
eorum. Et tertiam partem concides gladio in
parte circuitu et tertiam disperges in ventum
tercia pars fame moriet et peste in medio tui Cum dicat Dominus ad [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible]

ut amasium Veneris

De disposicione

anno sexto mense sexto quinta mensis [illegible] in [illegible]
propheta tulit per [illegible] prophetam inter
celum et terram et adduxit eum in Ierusalem
in visione Dei et vidit [illegible] aquilonem in
introitu porte templi ydolum zeli. Et in
gressus vidit universa ydola domus Israel
depicta in pariete [stabat] [illegible] viri
de senioribus stabant et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ingressus per ostium
porte ad aquilonem vidit mulieres plangentes
thammuz [illegible] mortuum [illegible] Adonidem
et [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] viri [illegible]
[illegible] ad templum [illegible] [illegible] adorantes
[illegible] Et dixit Dominus ad eum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
meo [illegible] [illegible] [illegible] *eis*
Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] suis. Et [illegible]
in medio eorum vestitus lineis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dominus [illegible]
Dominus ad eum [illegible] [illegible]
et [illegible] thau super frontes virorum
gementium et dolentium de abominationibus
quas ipsi faciunt. Et dixit
Dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tes [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] thau [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] propheta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Israel. Et dixit Dominus ad eum [illegible]

[illegible] Imple [illegible]

[illegible] et effunde [illegible]

[illegible] Ezechielem et [illegible]

[illegible]

Visio ezechielis

Post hec ezechiel [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ad ezechielem in anno [illegible] x° mense x° die iij°

mensis fili hominis [illegible] nomine dei [illegible]

[illegible] babilonis [illegible]

[illegible] ecce ego tollam a te desiderabile — i. uxore

desiderabile oculorum tuorum in plaga [illegible]

[illegible] non plorabis non planges [illegible]

mortuorum [illegible] non [illegible]

[illegible] lugentium [illegible]

[illegible] in pedibus tuis [illegible]

Et mortua est uxor eius vespere [illegible]

[illegible]

[illegible] polluam sanctuarium [illegible] desiderabile

oculorum [illegible]

[illegible]

[illegible] xxxiij°

Visio secunda

[illegible]

[illegible] — tame vespera ezechiel [illegible] de [illegible] filio [illegible]

[illegible]

[illegible]

Et [illegible] ezechiel [illegible]

[illegible]

[illegible]

Et facta est super ea pellis [illegible] et spiritum non habebant [illegible]
capo [illegible] plenitudo [illegible]
[illegible] Et dixit ad me
Fili hominis [illegible]
1. dixi de [illegible] 1. dix. [illegible] ad ossa arida — Dicit dominus Deus A quatuor ventis veni spiritus et insuffla super interfectos istos et [illegible] Et
[illegible] sicut precepit mihi et ingressus est in ea spiritus et vixerunt et steterunt super pedes suos [illegible]
Et dixit ad me Fili hominis ossa hec universa domus Israel est [illegible]
[illegible] dicit dominus Deus Ecce ego aperiam [illegible]
spe [illegible] sepulchra vestra [illegible]
[illegible]
[illegible] Et tu fili hominis sume tibi lignum unum et scribe super illud [illegible]
[illegible] et tolle lignum alterum et scribe super eo [illegible] Et iunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem in manu tua [illegible]
[illegible]

Et factus est sermo domini ad Ezechielem dicens Fili hominis pone faciem tuam contra Gog [illegible]

[illegible] Et dixit dominus Deus [illegible]
mosaic [illegible]
[illegible] super montes Israel cades tu et omnia agmina tua [illegible] Et dedi te bestiis avibus omnique volatili et bestiis terre ad devorandum [illegible]
[illegible] Et erit in die illa dabo Gog locum nominatum sepulchrum in Israel vallem viatorum ad orientalem plagam maris [illegible] et ibi sepelient Gog et omnem multitudinem eius [illegible]

In xxv anno transmigracionis nostre in exordio anni decima mensis in quartodecimo anno postquam percussa est civitas [illegible] facta est super me manus domini [illegible]
[illegible] Ezechiel [illegible]
[illegible]
poli sepultura [illegible]
q̄ [illegible] sepultura

quendam custodes. Et fecit ut diceret [illegible]
[illegible] eos [illegible] dignum [illegible] filii [illegible]
[illegible] precurrit [illegible]
Et predixit quod [illegible] ad
[illegible] medio [illegible]
[illegible] extra [illegible]
[illegible]
eum et sepelierunt eum in agro [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] duplici [illegible]
[illegible] in ebron sepultus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in flumine [illegible]
[illegible]
[illegible] regressi in
[illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible]
ad flumen [illegible] et [illegible]
[illegible] invenerunt [illegible] eos. Ipse
[illegible] precepit et [illegible]
[illegible] fluminis [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Visio Daniel

Prophetavit etiam in caldea
daniel qui secundum josephum
et epyphanium de semine regio iude
fuit. secundum ieronimum de tribu levi qui in titulo
fabule belis ita ponit. Homo quidam
erat sacerdos nomine daniel filius abda con
viva regis babylonis. Natus fuit in bethoron
superiore et fuit a deo castus quod a multis
tribubus suis spado putaretur. Librum vero eius
transtulit ieronimus ad peticionem paule et eustochii
cum magna difficultate. Scriptus enim
erat hebraicis literis sed caldaico sermone
non legebatur ab ecclesia secundum lxx quia multum
a veritate discordabat eorum editio sed secundum
theodocionem qui apud hebreos nec susanne
habet hystoriam nec ympnum trium puerorum nec
belis draconisque fabula de quo alias
ordinem. Inter prophetas quod alii prophetaverunt
longe ante captivitatem duarum tribuum de ea
prophetaverunt ut ysaias et osee. Alii ea immi
nente ut dum fieret ut jeremias et ezechiel
Alii in facta eam ut daniel et abacuk
alii post eam ut aggeus et zacharias.

Visio prima

Factum est cum nabuchodonosor
duxisset in babilonem nobiles
pueros iudeorum et quosdam de se
mine regio pueros [illegible] eos et docto
res qui stare possent in pallatio regis
ut ait josephus castravit. Quod etiam aliis
gentibus quas vastaverat fecisse dicitur.
Et tradidit eos preposito eunuchorum ut
faceret eos eruditos in liberalibus literis et
caldeis. Est autem caldea lingua que fere
et syra propinqua hebree. Et iussit eis minis
trari cibos de mensa sua. Fuerunt autem inter
eos iiiior optimi de filiis iuda daniel
ananias misael et azarias. Et imposuit
eis rex nomina. Danieli balthazar sydrac
misael abdenago. Balthazar autem
erat nomen regii dei quod posuit dani
eli ut dicit epyphanius eo quod in cogi
taret de eius adoptione. Isti iiiior preposito
eunuchorum spaleum (?) posuit pincernarum ma
lasar qui proposuerunt non contaminari de
cibis gentilium. Sed cum cogeret eos ma
lasar edere de cibis regis timens videntes
coram rege ceteris exiliores. dixerunt ad
eum tempta nos obsecro diebus x et da nobis
legumina et aquam. Et post hec contemplare vultus
nostros et reliquorum qui vescuntur cibo regio
et sicut videris facies nobiscum. Porro
malasar tollebat cibaria et vinum eorum et da
bat eis legumina. Propter hoc autem eorum erant — id est subaudi hoc
sine impedimento ebetes prudentia (?) cibo eorum [illegible]
conspecte pinguiora et corpora eorum laboribus ap
tiora. Et subito facti sunt eruditi. Cum maxime dedit
eis deus scientiam et disciplinam et precipue danieli
intelligentiam visionum et sompniorum. Et exactis
tribus annis statuti sunt in conspectu nabuchodonosor
de omnibus que sciscitatus est rex ab eis
invenit in eis decuplum super omnes ariolos
et magos qui erant in regno eius. Fuit
daniel in honore in caldea usque ad darium
et cyrum. Est autem tractatus prima danielis — prophecia in distinctione
Sequuntur autem ix et x que visiones da
nielis dicuntur eo quod in eis ipse aliquid vidit
ut visa ab alio explanavit.

Prima visio danielis — ii°

Secundo anno regni sui vidit
nabuchodonosor sompnium et conterritus est spiritus
eius et effugit ab eo sompnium. Nec
est intelligendum secundo anno regni ab origine
sed a consummatione monarchie. Consummavit autem eius reg
num dicitur postquam sibi subiugavit sibi nationibus
reliquias iste reduxit de egipto. Con
vocatis igitur rex coniectoribus et caldeis — id est expositores sompniorum
dixit ad eos. Vidi sompnium sed ignoro
quid viderim. Cum invidentes syriace et — ut dicit josephus
hinc usque scriptus est liber hic hebraice deinde
caldaice usque ad visionem quam vidit
sub balthazar. Et dixerunt regi sompnium — sompnium et quidem in hebraica
dic servis tuis et interpretationem eius indi
cabimus. Et ait rex. Nisi sompnium et interpretationem eius
indicaveritis in publicum et domus vestre publi
cabuntur. Dixerunt non est homo super terram qui
sermonem tuum possit implere, exceptis diis
quorum conversatio non est cum hominibus. Tunc
precepit rex in ira magna ut interficerentur
omnes sapientes babilonis. Et querebatur daniel
et socii eius ut perirent. Quod cum accepisset
daniel ingressus ad regem rogavit ut daret
ei tempus ad solutionem per unam noctem tantum
ut dicit josephus. Et ingressus daniel domum
cum sociis suis oravit deum. Et per visionem
noctis revelatum est ei misterium. Et bene
dicens deum ingressus est ad regem. Et ait
rex. Potes ne mihi quod in sompnium in

dicite et interpretationem eius. Deinde dixit Non per
homo hoc sed est deus in celo revelans mis-
teria qui indicavit tibi que ventura sunt in no-
vissimis temporibus. Visiones capitis tui hee sunt
et cordis tui. In corde est intellectus sapientia secundum ebreos
non in capite secundum philosophos. Tu cogitabas in
stratu tuo quis post te teneret mundi principa-
tum et ostendit tibi de regnatoribus. Videbas coram
te statuam grandem et terribilem cuius caput de
auro erat et auro pectus et brachia de
argento. Venter et femora ex ere tibie
autem ferree pedum quedam pars ferrea quedam
fictilis. Et abscisus est lapis de monte sine
manibus et percussit statuam in pedibus et comminuit
eam et redacta est in favillam que rapitur a vento
et non est inventus locus eius. Lapis autem
factus est mons magnus et implevit univer-
sam terram. Vnde audi rex interpretationem
eius. Tu es caput aureum cui succedet
tibi post hoc surget aliud regnum minus
te quod intelligendum est de regno me-
dorum et persarum et tamen per duo brachia per
devictum est regnum babylonis. Et regnum
tercium erit eneum quod imperabit universe terre
quod intelligendum est de regno grecorum
quod vocatur sonantius ut per eloquentiam
grecorum ut per famam allexandri. Et quartum
regnum erit velud ferrum quomodo ferrum
domat omnia metalla sic et istud comminuet omnia
hec quod intelligendum est de regno romanorum.
Porro quia vidisti partem pedum testeam et
partem ferream sic ferrum non potest misceri teste
sic erunt in eo civiles discordie et per se so-
lidabit per se alterabit. Tunc suscitabit
deus regnum celi et comminuet universa regna
hec et stabit in eternum. Super hoc dicit Josephus
[illegible] significavit daniel regi de lapide quem
non plane aperuit sibi in divinatione. Hoc autem referunt
hebrei ad regnum suum quod expectant.
Tunc rex cecidit in faciem suam et adoravit
danielem dicens Vere deus vester deus deorum est.
Dedit danieli principatum super omnes provin-
cias babylonis et super cunctos sapientes. Ob-
tinuit autem daniel a rege ut tres socii
eius principatum haberent super provincias. Ipse
vero preesset in babylone et staret in foribus
regis. Secunda visio danielis

aliud succedet

Julii cesaris pompeii

iii

Sequitur secunda visio danielis quod obtu-
tu in pro(?) dicitur quod vidit in rex in
fornace in ista similem filio dei similem
Porro nabuchodonosor fecit statuam auream
altitudine cubitorum sexaginta latitudine sex et statuit
eam in campo dura fluminis cuius iux-
ta quam gygantes edificaverunt turrim ut
dicitur in campo probato quod in platea
[illegible]. Ad erectam statuam convenit
rex campum et vocavit rex omnes prin-
cipes regionum ad dedicationem statue et
preco clamabat valenter. In hora qua
audieritis sonum musicorum adorate statuam
qui non adoraverit eadem hora mittetur
in fornacem ignis ardentis. Et adoraverunt
omnes preter socios danielis et accusati sunt ad
regem et succensa est fornax septu-
plum et missi sunt vincti cum vestibus in medium for-
nacis. Viros autem illos qui miserant eos
in fornacem interfecit flamma ignis. Inde
est quod cum fuit oratio [illegible] cum oratione epi-
stolis qui tribus pueris non dicitur. Et certamen
gemina [illegible] non fecit [illegible]
[illegible] se non legisse in hebreo [illegible]
in toto orbe dispersa erant. Unum cum porto
ea sibi erat [illegible] apud in [illegible] parte vo-
luminis de [illegible] videtur. Porro for-
nax succensa erat malleolis et sarmentis
et pice et stupa et napta quod secundum
[illegible] quod genus fomentis
est apud persas secundum alios [illegible]
[illegible] facta cum amica secundum plinium
in terra babylonis et fluit in modum [illegible]
et erupit flamma et incendit quos re-
perit iuxta fornacem de caldeis et effusa
est super fornacem cubitis xlix quod
geometrica regula comprehensum est. An-
gelus autem domini descendit in fornacem
cum eis et excussit flammam et in dixit
quasi ventum roris refrigerante eos [illegible]
ananias oravit dicens Iustus es domine [illegible]
[illegible] et tradidisti nos in manus hostium
[illegible] et cum [illegible] spiritu humilitatis suscipi-
amur [illegible] et sic in holocausto [illegible]
sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo ut
placeat tibi. [illegible] illi tres quasi uno ore
benedicebant dominum dicentes Benedictus es domine

deus patrum meorum et c. superexaltabant omnes
eam laudare ad vindicandum dei persequentem
a superioribus ad inferiores. Ex hoc autem quod
predam est in ara collata. Item in spiritu humilitatis. Et
quod in cantico legitur benedicite spiritus et anime
iustorum domino. Extraxerunt quidam deesse in
homine preter spiritum sanctum duo distincta spiritum et
animam. Hec tamen in hebreo non habetur. Tunc ob-
stupuit rex et surgens propere ait. Nonne tres
misimus in medium ignis. Et ecce video viros
iiij^or ambulantes in medio ignis et species
quarti similis est filio dei. Quod de an-
gelo potest dici. Tunc vocavit eos rex et
egressi sunt. Et mirabatur omnis quod capillus
eorum non esset adustus. Et etiam sarabella
immutata. Et ait rex non est deus alius qui
ita possit salvare. Et posuit edictum ut qui
blasphemiam loqueretur in deum eorum periret
et domus eius vastaretur. Et restituit eos pri-
ncipatui pristino. Tercia visio danielis

Sequitur tercia visio danielis, quia non
scripsit daniel, sed est epistola regis
quam scripsit in universo regno suo, postquam
de bestia restitutus est in hominem et in
regnum, in qua predicavit mirabilia que
fecerat apud eum deus excelsus. Forma
autem epistole hec est, quia ut scribit daniel
capitulo iiij. Ego nabuchodonosor quietus eram et florens
in superbia. Somnium vidi quod perterruit me
et vocatis cunctis sapientibus babylonis so-
lutionem eius non indicaverunt. Tunc ingressus
est collega daniel cui nomen baltha-
sar, qui habet spiritum deorum sanctorum. Et dixi ei:
videbam super stratum meum et ecce arbor
in medio terre, cuius altitudo protexit usque ad
celum et aspectus eius usque ad terminos terre
et esca universorum in ea. Subter ea habitabant
animalia bestie et in ramis volucres
et ex ea vescebatur omnis caro. Et ecce vi-
gil et sanctus de celo descendit et ait: Suc-
cidite arborem et ramos et fructus eius
et fugient ex ea bestie et volucres.
Verumtamen germen eius in terra sinite et al-
ligetur vinculo ferreo in herbis terre. Cor eius
ab humano immutetur et cor fere detur

ei et vij tempora mutentur super eam. In sententia vigilum, decretum
de eum est et petitio est sanctorum. Donec cognoscant
viventes quod dominatur excelsus in regno hominum
et cui voluerit dabit illud. Tunc daniel tacitus
cogitabat quasi una hora conturbatus quia mala
portendebat regi. Et ait: Tu es rex arbor
illa quam vidisti et potestas tua in terminos terre.
Et audisti pervigilem sanctum altissimi quod super te
ab hominibus eicient te et cum feris erit habitatio tua
fenum ut bos comedes. vij tempora mutabuntur
super te, donec scias quod dominetur excelsus super
regnum hominum. Et relinquetur germen radicis, quia
regnum tuum restituetur tibi. Quam ob rem audi
consilium meum et peccata elemosinis redime. For-
sitan ignoscet deus. Factum est autem post annum
deambulabat rex in aula et loquebatur in superbia
elacionis dicens: Nonne hec est babilon, quam edifica-
vi in robore regni et in gloria decoris mei. Ad-
huc erat sermo in ore eius et vox de celo venit
tibi dicitur nabuchodonosor, regnum transiit a te. Et cum
feris habitabis vij temporibus donec scias quod
dominetur excelsus in regno hominum. Eadem
hora ab hominibus eiectus est et fenum ut bos
comedit donec capilli eius crescerent in si-
militudinem aquilarum et crescerent et ungues
eius quasi ungues avium. Igitur post dies diffi-
nitos a deo ego nabuchodonosor levavi oculos meos
ad celum et sensus meus redditus est
michi et benedixi altissimo cuius potestas sem-
piterna et non est qui dicat ei quare sic fe-
cisti. Et requisierunt me optimates mei
et in regno meo restitutus sum et magni-
ficentia amplior addita est michi.
Ex hiis apparet et epyphanius attestatur
quod non corporis mutacionem sed mentis alie-
nacionem passus est. Et ablatus est ei usus
lingwe ad loquendum. Et herba data est ne-
cessitas humane. Et videbat ei quod bos
esset in anterioribus et in posterioribus leo. Secundum
misterium tyrannorum qui quasi in prima etate
voluptatibus dediti sunt et cum in ... virgo
belial subdunt in fine. Nec omnes ...
diripiunt et conculcant. Et multi quibus egebat
et videbat eum. Solus daniel non egredie-
bat, quia toto tempore alienacionis eius pro
eo orabat. Et ad preces eius anni vij
quos totidem dixerat tempora in vij menses
versi sunt, in quibus xl^ta diebus ieiunavit.

pavebat. Item pater eius xl diebus reversus ad cor hominis
flebat et supplicabat et adeo quod ex nimiis
fletibus caro eius in toto aruit facta erat. Iterum
pater eius xl diebus iterabat in penitentia donec
vii menses complerentur. Post quos revo-
catus est non tamen regnavit, sed statuit
super eo vii iudices usque ad finem vii
annorum penitentie egit pane et carnes non co-
medens et vinum non bibens, leguminibus
utebatur iuxta consilium danielis. Et cum iterum
regnasset voluit danielem heredem facere
filiorum suorum. Et ait daniel: absit a me
ut pro eis relinquerem hereditatem domini. In carcere
sedens in hereticum hic dicit iosephus quod
libros hebraicos ipse in grecum transtulit
eloquium. Item hic transmittit daniel ordinem
hystorie. Nos autem ordinem prosequamur.

Et mortuus est [de catalogo regum] nabuchodonosor magnus babilonie
et regnavit pro eo nabuchodonosor filius eius qui
de manibus hostium templum belis magnifice
decoravit tamen reparans ita ut nequaquam obsi-
dentes valerent flumen eufrate ante paternis
et domibus regalibus maiora super addidit et
in diebus xl consumavit. Insuper et posuit lapid-
es grandes instar montis et supplantavit ar-
bores. Hortum qui suspensilis dicebatur eo quod
uxor eius que in finibus medie nutrita erat
regione sua alonge inde desideravit. Huius
meminit megastenes in libro iudiciorum. Et asserit
eum fortitudine et actibus et magnitudine herculem trans-
cendisse. Sed dyocles in libro colonie de-
quod ille nabuchodonosor obsedit tyrum annis tribus
et x mensibus. Eo mortuo regnavit pro eo
~~[illegible]~~ chapatius hic est evilmero-
dach qui xxxvii anno transmigrationis iec-
onie xii ~~xxvii~~ die mensis sublevavit
caput ioachim regis iuda de carcere et
posuit thronum eius super thronum regum qui erant
cum eo in babilone et comedebat coram re-
ge cunctis diebus vite sue. Et hanc misericordiam
fecit cum eo quia pater eius non servavit ei
fidem. Tradunt enim quidam evilmerodach
fratrem minoris nabuchodonosor in diebus recessionis
patris interfecisse imperio et terra et pre-
restitutionem actibus apud eum missus est in

carcerem. Ubi erat ioachim usque ad mortem fra-
tris. Cumque regnare cepisset elevavit ioach-
im quem socium habuerat in carcere timens quod non
resurgeret pater eius qui de bestia rediret. Et hoc
consuluit ioachim ad cuius consilium cadaver
patris effossum divisit in ccc partes et dedit
eas ccc vulturibus. Et ait ioachim ad
eum: non resurget pater tuus nisi redeant
vultures in unum. Hic habuit tres filios egess-
arium qui et regnum post eum dictus est labozardach
et nabar qui balthazar nominatus est
ad quem post regnum finis regum chaldeorum de-
latum est. [Quarta visio danielis]

Sequitur quarta visio danielis non
secundum ordinem libri eius sed secundum
hystoriam in qua vidit secundum ymagines
iiii bestiarum iiii regna que vidit
nabuchodonosor in statua quadriformi sed ad
datum est de antixto et die iudicii. Porro
anno primo balthazar vidit daniel som-
nium cum somnium scribens ait: Videbam
et ecce iiii venti pugnabant in medio
maris. Hec sunt angelice potestates que labora-
bant pro regnis mundi quibus presunt. Et ecce
iiii bestie ascendebant de mari. Prima
quasi leena et habebat alas aquile et aspicie-
bam donec evulse sunt ale et sublata est de terra et super
pedes quasi homo stetit et cor eius datum est ei.
Hec est regnum assyriorum quod comparatum
est leene propter violentiam et libidinem in
paganismo quia leena semper in coitu gestit
gestit. Alas aquile habuit propter longevitatem
nam in secunda etate inchoatum sub primo
parvo abraham descendit usque in quartam sub
baltazar. Quod autem ale avulse sunt
et stetit ut homo et cor ei datum est a deo
tione nabuchodonosor respiciat. Et ex statu domine
Secunda bestia similis urso in parte stetit et tres
ordines erant in ore eius dentium et
dicebant ei sic: surge et comede carnes
plurimas. Hoc est regnum persarum quod
comparatur urso propter parvitatem laboris et in-
pacientiam. Nam cum pulmento sale utebatur
et cardamomo. Et assimilatur urso in
parte non ex toto quia in prophetia dei nichil
crudeliter egit unde in zacharia equi albi
et compares

v dim v

tres ordines demonum sunt in ea regna in
principio sui medorum persarum et caldeorum Vel
tres principes sunt super xx satrapas quidam
erant ei comede carnes plurimas Hoc est
ad assuerum cui dixit aman ut occideret iudeos
Quarta bestia quasi pardus et habebat alas avis
et iiii capita erant in ea et potestas data est ei Hoc
est regnum grecorum quod velociter pede qui saltu
ruit in morte per imperium allexandri Et varia
colore diversa sub eo regna significat alas
habet quia velox victoria allexandri
iiii capita eius iiii sunt allexandri successores
in potestate habent sunt a se allexandro sed fuit regna
finibus duarum in filios pestiferos Et iiii bestia
terribilis et fortis dentes ferreos habens comedens
reliqua et pedibus conculcans hoc est regnum
romanorum quod nulli bestie comparat comparatur
daniel ut quid quod bestijs ferocia cogitamus et
intelligamus in romanis Et habebat [illegible] similem
esse aprorum sed [illegible] vastant ea aperte
[illegible] et singularis ferus de pastus est ea
[illegible] conculcant Quod sequitur et habebat
cornua x in respiciat ad finem mundi quando
regnum romanorum dividetur in x regna Quod
etiam significatum est per x soles in [illegible] sibil
le Et ecce cornu aliud parvum ortum est de me
dio eorum hoc est antichristus ignobilis de tribu dan
in obscuro loco babilonis nascetur ex feminis
quidem putri capiet Sed post acceptum spiritum
maligni descendet in uterum matris eius [illegible]
te deinceps prevalet nascetur et adoles
cet Sic filius perdicionis dicitur Et ea de cornibus
primis evulsa sunt a facie eius in tres reges
de x Quo primo interficiet regem scilicet affrice
egipti et ethiopie [illegible] colla sub
mittent victori Et ecce oculi hominis erant
in eo id est alter [illegible] sapiencia quia magice ma
gica faciet et [illegible] thesauros et erit ei
os loquens ingencia quia deum se dicet et adorabit se
et dicet se messiam et fluet ad eum iudei et
reedificabit templum et solium suum ponet in
eo et convertet homines ad se terrore muneribus
miraculis helyam et enoch interficiet aspicie
bam hoc in potestate [illegible] throni positi sunt de
quibus in ewangelio dicitur Sedebitis super tronos [illegible]
tiquus dierum sedit id est deus eternus iudex qui
apud iohannem solus in throno sedet vestimentum
eius quasi nix candidum et capilli quasi lana candi
da et munda glorie maiestatis eius significant
[illegible]

Adhuc eius flamme ignis et rote eius ignis accensus
hoc est quod alibi dicitur Ignis ante ipsum precedet
Fluvius igneus et rapidus egrediebatur a facie eius
celeritatem iudicii notat qua dicit apostolus In mo
mento in ictu oculi futurum [illegible] milia ministra
bant ei et decies centena milia assistebant ei in [illegible]
[illegible] quia decies centum idem est quod
mille hoc ad exercitus angelorum refertur
Iudicium et libri aperti sunt id est iudicibus sedentibus
secre singulorum patebunt Et vidi quod interfecta
est iiii bestia abinde ablata est potestas eo
rum cessabunt omnis platea ac videt x reg. [illegible]
in pri Et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis venie
bat quia Christus [illegible] nubibus descendet in
aera sedem id est ita veniet quemadmodum vidistis
eum euntem in celum et usque ad antiquum dierum pervenit
Christus [illegible] x potencia equalis patri et dedit potestatem
ei et honorem et regnum sempiternum Cumque vidissem
hec daniel accessit ad unum de assistentibus
querebat veritatem qui exponit singula ei
hoc addens de antichristo Et eos altissimi
[illegible] et tradentur in manu eius usque ad tempus et
tempora et dimidium temporis id est usque ad annum et duos
annos et dimidium anni hebreus in nostra
temporis significat annum et primum pluralem
duos annos hebreus in [illegible] dualem numerum facit
Et [illegible] breve erit tempus hoc Sed nisi abbreviati
essent dies illi non salva fieret omnis caro

Sequitur quinta visio danielis Capitulum VIII
Hebraice scripta in eo sermo danielis
Pro tercio anno balthazar Ego
Daniel eram in thesaurum regione in susis que
est metropolis elamitarum que in indith
ecbathanis vocatur in qua ut ait iosephus
fecit mausoleum regum Et vidi in visione
me esse supra portam vlay id est et e nomen vlay
porte ut Latinus ait porta Et ecce aries unus
stabat ante portam [illegible] habens duo cornua excelsa
et unum excelsius altero atque succrescens hoc
est tyrus potentior dario et ventilabat cornibus
contra occidentem aquilonem et meridiem et omnes
bestie non poterant ei resistere hoc ad ipsum
regnum refertur non ad personam Et ecce hircus
veniebat ab occidente et non tangebat terram
hoc est allexander quasi volans per [illegible]
quasi gradiens ut [illegible] Vel ab hijs eorum
quos diversi colores habent Et venit ad arietem
quem videram et effentibus in eum et percussit
arietem et comminuit duo cornua eius quod
darium arsami filium percussit et medos et

partes sibi subiecit et orta sunt ei iiii or cornua
i. iiii or successores de quibus loco suo dicemus
De uno exeis egressum est cornu modicum
id est Antiochus Epiphanes descendens a Seleuco
et id est grande quod est Antiochus
epiphanes descendens a seleuto qui iii du
rome erat obses euasit in regnum et mag
nificatum est contra meridiem i. contra egiptios et contra
orientem i. eos qui in perside rebellabant
liebant et contra fortitudinem celi i. filios israel
et deiecit de fortibus et conculcauit eos et usque
ad principem fortitudinis i. deum magnificatus est
et ab eo tulit iuge sacrificium et deiecit locum
sanctificationis eius quia in templo statuam iouis
posuit Et audiui unum de sanctis loquentem
ad alterum et dicentem usque ad iuge sacrificium et sanctua
rium et fortitudo conculcabitur Qui respondit
usque ad uesperam et mane dies. ii. milia ccc
et mundabitur sanctuarium Quia ab ingressu
primo in prouinciam legitur Quod machabeus
iudas purgauit templum post tres annos profanationis
factae ab antiocho quod intelligitur de ingressu
in ierusalem qui rediit ab egipto
to et bieunio post ut in primo libro machabeorum
Quia ab ingressu Antiochi an
tiochi in ierusalem usque ad mundationem templi factam
a iuda machabeo per successiones dierum
et noctes fluxerunt anni vi et menses
Cumque quereret daniel intelligentiam super
his gabriel uenit ad eum et indicauit
ei Et per huiusmodi Visiones Scotus ait
Iosephus deprehenditur error epicureorum
qui sine rectore et sine dei
prouidentia causas dicunt Cum si
mundus sine rectore esset olim depressus
fuisset nauis desolata rectore nec sic
prophetias omnia euenirent Sexta vi
Sequitur sexta visio sio danielis
Daniel que quarta est in daniele sed et
ieronimus sextam eam vocat in prologo abacuk et hec
caldaice scripta est Factum est ut cum
darius obsideret balthazarem in babilone Ba
lthazar rex fecit grande conuiuium optima
tibus suis et fecit ut afferrent uasa que
asportauerat nabuchodonosor aurea et argentea de templo
domini et bibebant in eis rex et optimates
et uxores et concubine eius et laudabant
deos suos sicut Iosephus Scolastica uero dicit Bollepinea
erat in sacrificio in babilonis obtinencium

honore tutele dee

fabulant hebrei quod balthazar in
tellexerat lxx annos captiuitatis quos predixerat
erat ieremias fluxisse et tunc iudei non
erant liberati a iurisdictione sua Vnde exul
tabat et diis suis gratias agebat Sed anno
illa septuaginta non dum fluxerat sed vii
iam restabant In eadem hora apparuit ei
ei manus scribens in pariete Cumque rex uidis
sent manum scribentem iunctum est et digitos aparatos
uidissent manum scribentem quidem uidimus
postquam manus euanuit Conturbatus
est rex et genua eius ad se inuicem col
lidebant et exclamauit fortiter ut intro
ducerent magi caldeorum et ait ad illos Qui
legerit scripturam hanc et interpretationem dixerit
purpura uestietur torque aurea habebit in
collo et tertius erit in regno meo i. unus
de principibus qui preerunt satrapiis Illi autem non
potuerunt scripturam legere et ingressa est regi
na uxor secundum porphirium sed auia secundum
Iosephum ut in secundo origenes et ait ad
regem Est uir in regno tuo qui spiritum
deorum habet qui pre cunctis i. ammonitus princeps
magorum constituit hic nocet et omnia dic
tibi Cumque ingressus esset daniel promisit ei rex
munera que supra Cui respondit munera
tua sint tibi uel alteri da Scripturam autem
legam tibi rex et exponam Nosti quod deus
excelsus dedit regnum patri tuo et ter
non cognouit propterea ferum ut bos comedere
donec cognosceret Tu quoque cum scires hec omnia
aduersus dominum celi eleuatus es et uasa
prophanasti et deos ea manibus in mundis
et bibebas in eis deos laudasti qui nec
uident nec sentiunt Deum uero qui flatum
tuum in manu sua tenet non glorificasti propterea
ista coram te exarata sunt Mane Thechel
phares quod sonat numerus appensio di
uisio et est sensus Numerauit deus regnum
tuum i. compleuit id est deus prestitit pe
riorem que iniit et abscondit appensus
es in statera et inuentus es minus habens
i. iusto dei iudicio minus diues quam
putabas Diuisum est regnum tuum et
datum est medis et persis ut fractum est
regnum tuum Vel phares fragmenta
significat Tunc rex munera danieli que
promiserat dedit Eadem nocte capta est babilon

V tredidit

Nam cyrus dum pergeret cum exercitu longe a civitate
obsidebat et rivos eius alveum qui fluebat
per civitatem in tabule fecit et per ripam in
urbem sunt hostes intrantes sub muros et in-
terfectus est balthazar et successit ei darius
in regnum annos habens circiter xlii duos. Ista
tres ei tanquam maiori in omnibus deferebat
Quod autem in eadem nocte in historiis cap-
ta sit civitas appetet in ysaia qui loquens
ad balthazar ait Pone mensam et contemp-
lare in specula comedentes et bibentes sur-
gite principes arripite clipeos et gladios
Quidam dicunt quod necat balthazar
per quam factus est ortus suspensit filia
fuit darij et quia balthazar filium
non habebat festinabat darius accipere
Sequitur Visio septima Et regnum vi
septima visio danielis Porro darius
iuniores danielem et duxit eum secum in media
erat daniel unum de tribus satrapis qui
preerant cxx alijs Sed in danielem spiritus
dei amplior erat Et cogitabat rex con-
stituere eum super omne regnum Unde principes
invidebant ei et querebant occasionem ad
accusandi eum ex latere regis propterea quod erat
ex latere regis confabulatur hebrei quere-
bant occasionem in suo e tantum mitti
in comminatio ad regiam ut ad aliquam
urbium regis ut tamen eam reprimere
potuerunt eo quod fidelis erat et super
thanos erat ut dicit iosephus quia adeo
iustus erat ut munera oblata respuerit
Et dixerunt principes non inveniemus accusationem
contra eum nisi in lege dei sui Et irruerunt
regi dicentes Consilium inierunt cuncti princip-
es regni tui et satrape et iudices quod
quicumque peteret aliquid a quoque deo
vel homine usque ad dies xxx nisi a te rex
mittatur in lacum leonum Nunc itaque con-
firma sententiam et scribe decretum et accepit rex
Porro daniel ingressus est domum suam
et fenestris apertis in cenaculo suo con-
tra ierusalem tribus temporibus in die flectens genua
orabat Tribus horis orabat in die in
die hora scilicet tertia vi et ix sicut legitur
de apostolo qui tribus vicibus orabat in die et de petro
et de iohanne quod ascendebant ad horam orationis ix
In tertia orabant quia tunc datus est eis decem
loquens in sinai In eadem orat ecclesia quia tunc
est datus spiritus sanctus super apostolos In vi orabant
quia tunc erectus est sponsus ecclesie in deserto In
eadem orat ecclesia quia tunc de christi lancea to fluxit
sanguis et aqua Christus in ix orabat quia tunc
dedit petrus aquam in eadem In eadem orat
ecclesia quia tunc est christus suspensus in ligno Cumque
invenissent viri illi danielem orantem accusaverunt
eum ad regem de transgressione decreti et constatus
rex posuit cor suum ut liberaret eum labo-
rans usque ad occasum solis Quod intelli-
gentes viri dixerunt Scito quia lex huius
regni est ut decretum regis non liceat im-
mutari Tunc miserunt danielem in lacum leo-
num et obsignavit rex anulo suo et anulis
optimatum lapidem qui positus erat
et in cenatus tota nocte dux rex in sopore
et diluculo rediit ad lacum et flens ex-
clamavit Daniel serve dei valuit ne
deus tuus liberare te a leonibus Cui respondit
Deus meus misit angelum suum et conclusit
ora leonum quia non est in venta in me
iniquitas forte quia vidit angelum non
attus hoc precepit i visio et eductus
est daniel de lacu in ullo lesus et dixit
qui accusabat eum non dicimus pudeam hoc
facere sed quia saturati erant leones
Tunc rex iussit leonibus ut satis carnes
apponi eisque magis et accusatores daniel
missi sunt in lacum cum uxoribus et filijs et non
pervenerunt usque ad pavimentum donec arri-
perent eos leones et omnia ossa eorum commi-
nuerunt Tunc scripsit darius in universo
regno suo dicens pavereat omnis deum daniel
ipse enim est deus vivens et eternus in secula Et
egrotavit daniel per dies plurimos Cumque in susis
surrexisset faciebat opera regis Forte ubi
soli [illegible] quod altitudinem manet ebatanis
ut dicit iosephus ita mirabile ut ea die qua
aspiciatur putet esse constructum ibi sepeliunt
reges persarum et medorum per et perhorum
et cui cura illius commititur sacerdos est iudeorum
Sequitur Octava visio danielis
Octava visio danielis In anno primo
darij filij assueri qui et astyages

Darius est qui subiugavit sibi regnum caldeorum.
ego daniel intellexi in libris ... ut complerentur
i. ad completionem appropinquaret desolationis ierusalem
anni lxx. et oravi dominum in ieiuniis et sacco et
cinere. d. iustus es domine. peccavimus iniquitatem fe-
cimus et adduxisti eam super nos. Civitatem
obsecro ira tua a civitate tua iniusticiam. et a monte sco-
tuo. ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod deser-
tum est. exaudi domine placare attende et fac ne mo-
reris. Adhuc me loquente ecce vir gabriel
tetigit me in tempore sacrificii vespertini et ait. Ab
exordio precum tuarum egressa est sermo liberationis
a deo. ego autem veni ut indicarem eam tibi
et terrena quam alia quia vir desideriorum es.
Tu ergo animadverte visionem et sermonem. intellige.
Tunc aperit ei liberationem spiritualem per xpistum fu-
turam et forsitan imminente pro qua orabat. Alius
differt quia post dicet de ea exaudivi ibi
Noli metuere. Adducit et desperationem per iudeorum
romanos. lxx ebdomadas abbreviate sunt super
populum tuum et super urbem tuam sanctam ut consumetur
prevaricatio. et finem accipiat peccatum et deleatur
iniquitas. et adducatur iusticia sempiterna
et impleatur visio et prophetia. et ungatur sanctus
sanctorum. Scito ergo et animadverte ab exitu ser-
monis ut iterum edificetur ierusalem usque ad xpistum ducem
ebdomadas vii et ebdomadas lxii. dicit enim
hiis verbis xpistus in incarnacione designatur angelis
et in lege et prophetis impleverit peccata tulit
et iusticiam adduxit. et unctus est oleo
pro consortibus suis. et ponit ebdomadas
non dierum sed annorum ut vii ... ebdoma-
das. Abbreviatas vero dicit ut intelligas
annos lunares qui breviores sunt solaribus xi
diebus. lxx ergo ebdomadas annorum solarium
faciunt ... lxx. et ergo tempus quod ab
exitu sermonis ut reedificetur ierusalem usque
ad ducem xpistum fluxerunt anni lunares cccclxxxx.
Cepit ergo Neemias xx anno regni
artaxersis in quo Neemias pincerna eius
petiit ab eo ut restituerent muri ierusalem
et restituit eos in multa angustia. Ab illa
igitur licencia a rege accepta usque ad xpistum
passionem fluxerunt anni lunares cccclxxxx. et hac
summa annorum computat solarium annos
Scandit annos regni
Regum ascendentium usque ad xviii annum
tyberii cesaris. et secundum modum istum
vixit daniel de reedificatione templi pro...
videlicet. et rursus reedificabitur platea

ficta — da neemie — Petracie — annos — fuerunt solarium annorum cccclxx — ab artaxerse

et muri in angustia temporum. de lxx ebdo-
madibus sequentibus daniel ultimam. d.
Confirmabit autem pactum multis ebdomada
una. tamen intelligendum est de tribus annis
et dimidio quibus predicavit xpistus et quod pre-
dicavit confirmavit. et in medio tres anni
et dimidius huius ebdomadis non sunt
preterierat qui baptizatus est dominus et
in dimidio eiusdem ebdomadis resti-
tuta fine deficiet hostia et sacrificium.
veniente vitam cessabunt umbre. et in
templo erit abhominatio desolationis. i. abhomi-
nanda et desolata erunt sacrificia post
mortem xpisti. et usque ad finem mundi dura-
bit desolatio. Super vero in terra ponit da-
niel tempus mortis xpisti d. et post ebdomadas
lx duas subaudi et vii et non sufficit
quia in duas partes divisimus occidetur
xpistus et non erit eius populus qui eum negaturus est
dixit. non habemus regem nisi cesarem et
alibi hunc nescimus unde sit. Quod vero
sequitur ... et sanctuarium dissipabit
populus ad lxx ebdomades non pertinet
prophetare tempore adventus xpisti et mortis prophetavit
quod ... populo qui noluit eum
recipere d. et dissipabit civitatem et sanctuarium
populus romanus cum duce pro ventnio
et finis eius vastitas et post finem belli
statuta ... desolatio. et ...
quia ex duobus que supra sequitur ungetur
sanctus sanctorum et deficiet hostia. venit
quod ... iudeis. Cum venit
... assignavimus. hunc ...
Bede consonat in principio sed in fine dif-
fert. Non extendit enim lxx ebdomadas
nisi usque ad xv annum tyberii in quo bap-
tizatus est xpistus. Tertullianus vero inchoat
... ebdomades illas a principio
anno darii ii in quo egressus est sermo
ad danielem per angelum ut reedificaret
muri ierusalem. et extendit eas usque ad
captivitatem factam per romanos. et ... pertinet
ad lxx ebdomadas quod dicit: Civitatem
et sanctuarium dissipabit populus cum duce ve-
nturo. hebrei sic exponunt. lxx ebdo-
made abbreviate sunt super populum tuum q. d.
daniel ... ab illa die qua ...
tibi loquor. erat autem annus i darii
qui occidit balthasarem et regnum

caldeorum in persas medos grecos transtulit usque ad
lxx. lunarium ebdomadarum .i. annos ~~ccc~~ .xc. h
pro tuo pertes accident primum propiciabitur
ubi deficiant peccata et delebitur peccatum. Sive
accipiet punicacio. Nunc in urbe et templo de
structis in luctum est populus sed in brevi restau
rabitur. Et non solum in hiis .lxx. ebdomadibus
fient sed nascetur christus et iusticia sempi
terna. Et signabitur visio et prophetes ut prophe
tia non veniat in [illegible] Et ungatur sanctus sanc
torum de quo propterea venit te vos [illegible]
se per tuos. Scias ergo et animadverte. Ecce
signato quod qui ab hac die qua nunc loquor
et dei sermo et precepto quod redeat populus et
urbs restauretur usque ad christum et de solacione
populi ebdomades invenientur lxii et alie vii
in quibus iuxta eos dierum sunt due res fiet
de quibus cum dixi. Quod redeat populus
et reedificetur platea et a neemia et esdra
in fine quarte ebdomade complebitur de istis in
angustia temporum qui ruinis destetit templum et
capiet anni. Nam post lxii ebdomadas
occidetur christus et non erit populus eius qui negaturus
eum [illegible] sive ut illi dicunt non erit eis
imperium quod putabat se recepturum. Et
quod dico de christo occidendo et negatione
populo perdiderunt defendo eam et civitatem et sancta
rium dissipabit sicut populus romanus cum duce
tito .i. vespesiano. Quo negatio et
interfectus vii ebdomadibus .i. annis .xl. .ix.
helyum adrianum a quo postea de nomine
urbs helya addita est. Et rebel
lantes iudeos ruso ingro exactus per eg
nate superant. Et tunc defecit hostia et
sacrificium et usque ad consumacionem seculi contin
uabitur desolacio. Novas monarchas in
veniunt hebrei si prius invenient vii ebdo
mades et postea lxii. Et confirmabit una et dimidia
partes dimidiat. Est enim ydeoma hebre
orum et antiquum latinum ut in maiore
numero supputetur per minorem vel e contra. Nos
iuxta hoc premenime lingue dicimus vixit
abraham .clxxv. annos. Illi econtrario
vixit abraham vlxxx. Non quod ut legitur
in adimpleret sed ut totum pro parte supputetur
a fine accepit. Nec ignoramus quosdam
aliorum dicere quod una ebdomada de qua
confirmabit pactum multis ebdomadas
una dimidiata in vespesiano et adriano
ut iuxta hystoriam iosephi vespesianus
et tytus tribus annis et vii mensibus pacem
cum iudeis fecerunt. Tres autem anni et
vi menses sub adriano putet quod
numero omnino sub ipso est a iudeis circum

testata ut iudea quoque finibus expellerent. Fuerunt
iudei non magno opere creantes a primo anno darii
persarum usque ad extremam eversionem urbis que sub
adriano accidit computatis olympiadibus .clxxiiii.
hoc est annos .dc.xcv. qui faciunt ebdo
madas hebraicas .xc. ix. et annos tres quibus corbas
due hebreorum sub [illegible] et urbs usque ad
solum diruta est. Visio nona danielis. x°

Sequitur ix visio daniel quam cum sequente
quidam dicunt esse unam. Sed ego secundum he
braicam veritatem dicit esse duas. Et utraque sep
tima in daniele hebraice. Porro utramque
vidit daniel unam quidem vidit et alteram an
dunt. Anno iii regis tyri et regis persarum in
eadem die eiusdem anni in hunc modum. Primo
anno darii daniel intelligens in numero lxx annorum
captivitatis liberande oravit dominum ut darius
et tyrus liberaret populum suum. Et data est sua
a deo de licencia redeundi danda. Et hac oratione
a duo super inclinavit gabriel danieli. Et ex
tunc darius disponebat de libertate et licencia
danda hebreis. Sed preventus morte non in
plevit. Tyrus autem primo anno regni dedit
eis eandem libertatem qua habebant et digenere
et licenciam redeundi. Populi vero quia fere omnes
nati erant in caldea et possessiones ibi habebant
eligebant remanere in terra nacionis sue. Pauci
vero qui accedere disponebant in iudeam prohibi
erant et moras fecerant usque ad tercium annum tyri.
Quod attendens daniel vehementer affli
gebatur dolore quia prius et orabat dominum ut
qui prius dederat regibus animum liberandi daret
et populo animum redeundi. Factum est ergo in iii°
anno regni tyri [illegible] mense primo die mensis
lugebat daniel tribus ebdomadarum diebus. Panem
desiderabilem non comedit carnes et vinum
non gustavit. Nec usus est unguento pro bal
neis more persarum. Die autem xxiiii° dum esset iuxta
fluvium qui est tygris vidit et ecce vir
vestitus lineis accinctus zona aurea
cuius facies sicut fulgur. Oculi ut lampades
toracis .i. pectoris corporis quod trolita quasi decorsi
erant. Brachia femora tybie quasi es can
dens. Et sonus eius quasi vox multitudinis loquentes.
Porro viri qui erant cum eo territi fuge
runt et solus vidit visionem et corruit
in faciem suam. Sed ille manu attetigit et eri
gens eum et confortans ait. Noli timere
daniel quia ex die primo mensis quo
posuisti cor tuum ut affligeres te coram
deo exaudita sunt verba tua et oracio tua
a deo de reditu populi. Et eadem die volui
ad te venire ut intimarem tibi. Sed prin
ceps regni persarum restitit mihi .xx. diebus

i. angelus qui preest persis

. s. angelos

Anno tercio egrederer apparuit princeps Grecorum
veniens ut adiuvaret principi Persarum et michi
fecit aliquantulum moram. Sed nunc veni ut
certificarem te de reditu populi. In hiis nemo
est meus adiutor nisi Michael princeps vester.
Hos duos principes Grecorum et Persarum dicunt Hebrei
esse angelos malos qui appositi sunt regnis
illis ad excitandum. Laborabat enim angelus
Persarum ne Hebrei liberarentur a dominio Persarum
quia delectabat eos afflictio ut predictum est affli-
vel afflictionibus
gentes eos quorum prepositus erat. Laborabat et
angelus Grecorum ut Persae et cum eis Hebrei
eis transirent in dominium Grecorum. Ecclesia
vult eos fuisse angelos bonos qui lucta-
bantur ne ~~amitto~~ tam cito liberarentur Hebrei
ut si quid adhuc erat purgandum in eis
purgaretur et de consequenti adigne propterea
addit vir ille: Nunc revertar ut prelier
adversus principem Persarum. Verumtamen prius
annunciabo tibi quod expressum est in scriptura
veritatis de quibus supra aliis quorum geris
consolatus est. Porro a primo anno Darii
orabat Daniel pro eo ut firmaret et roboraret
regnum eius et consolatus erat de successoribus
regni Persarum volens eos scire de quorum
manifestius sequitur. X[a] visio in qua primo
inducitur Daniel loquens sic. Visio decima

[illegible] Ego autem a primo anno Darii Medi
stabam in conspectu Dei ut confortaret
et roboraret ipse Darius quia sunt fit
methaplasmus qui frequens est in prophetis
et mutatur numerus. Ille predictus loquens ad
Danielem sic. Et nunc veritatem annunciabo
tibi quia ecce adhuc post Darium et Cyrum
qui nunc sunt tres reges stabunt in Perside
Cambises, Semerdes Magus, Darius fi-
lius Ystaspis, quartus scilicet Xerxes filius Darii sup-
omnes erit et concitabit omnes adversus regnum
[illegible] Grecie. De isto legitur quia succedit alternans
et bellum navale egit apud Salaminam quo
Sophocles et Euripides clari habebantur. Et
Themistocles in Persiam fugiens hausto san-
guine taurino periit. Et tunc vir qui loquebatur Danieli
pretermisit omnes reges usque ad Alexandrum
Magnum et ait: Surget vero rex fortis et faci-
et quod placuerit ei. Et cum steterit regnum
eius dividetur in quatuor ventos celi. In Eg-
ipto id est que est ad meridiem primus regnavit
Ptholomeus Lagi filius. In Macedonia Philippus
qui invadens post Alexandrum quod est ad oc-
cidentem. In Syria et Babilone et superioribus locis
que sunt ad orientem Seleucus Nicanor qui
imperavit Asie. In Ponto et ceteris in eadem
plaga provinciis Antigonus id est ad septentrionem.
Hoc secundum orbis totius plagas dicit quia
aut iudea ad aquilonem Syria et meridie
Egiptum. Licet de regno Egipti et Syrie tan-
tum prosequitur Daniel quia sub hiis afflictus
est populus Dei vicissim. Porro post Alex-
andrum regnavit in Egipto Ptholomeus
Lagi filius a quo sequentes reges Egip-
ti Ptholomei dicti sunt. Post Ptholomeum
Philadelphus. Post Ptholomeum Euergetes.
Post Ptholomeum Philopator. Post Ptholomeum
Epiphanes. In Syria autem post Alex-
andrum regnavit Seleucus. Post Anthiochus
Sother a quo successores Anthiochi
dicti sunt. Post Anthiochum Theos. Post
Anthiochum Galleicus. Post Anthiochum
Magnus. Post Anthiochum Epiphanes.
De hiis prosequitur vir loquens
ad Danielem incipiens a rege Egipti
sic. Et confortabitur rex austri. Hic est
Ptholomeus Lagi filius adeo fortis fuit
Pirrum regem Epirotarum expulsum
restitueret in regnum et devicto Demetrio
filio Antigoni Seleuco regnum suum, partem
quam Antigonus ab eo tulerat restituit.
Cyprum, Fenicen et regiones maritimas
et insulas sibi subiugavit. Cui suc-
cessit Ptholomeus Philadelphus qui primus
ab Ethiopia adduxit ~~cum~~ elephan-
tes turres ligneas eis superponens in
quibus ponit armatos ad dimicandum.
Sub quo LXX interpretes claruerunt. Hic
pugnavit contra Anthiochum Theos re-
gem Syrie sed postea federatum sit
nam Anthiochus duxit uxorem Beronicem
filiam Philadelphi repudiata priori
uxore. Que cum redisset in gratiam viri
occidit veneno virum suum et filium quem
susceperat ex Beronice. Galleicum vero
filium suum fecit regem. Sive Euerge-
tes vero qui successit Philadelpho
in ultionem Beronices sororis vastavit

Syria Sed audito quod principes egipti conspira
uerant aduersus eum rediit in egiptum Et rediens
secundo de Syria potitus multitudinem multa nimis
simulacra ~~duos et~~ duo. Porro galleicus
duos filios reliquit Seleucum et anthiochum
magnum. Sed anthiochus occiso fratre suo reg
nauit et congressus cum rege egipti philopat
tore uictus est et per desertum fugiens pene captus.
Philopatori uero successit in egipto epy
phanes ac erat iiii annorum. Et cepit anthi
ochus magnus in fenice eum. Sed principes egip
ti dimicabant pro puero sub ephyphane. Onias
sacerdos assumptis plurimis iudeorum fugit in
egiptum et accepit a rege regionem que
eliopoleos uocabatur et in ea exstruxit te
mplum simile templo iudeorum asserens se implere
uaticinium ~~ysaie~~ ysaie dicentis Erit altare domini
in egipto et tytulus eius in finibus eius. Hoc
templum permansit ~~ccl~~ ccl annis usque ad uespa
sianum qui cum eius pacem q. dicebat omne
templum funditus euertit. Porro anthi
ochus magnus reliquit duos filios sele
cum et antiochum ephiphanem sed epyph
anes per fraudem electo uel occiso fratre
regnauit in Syria. Hucusque de ordine
hystorie inter porphirium et nos nulla est
contencio. Que sequuntur exponit porphirius
de antyocho tamen. Exponunt ii daniele
ut infamaret eum. Nos autem mixtim expo
nimus de antyocho et antyxpo. Quedam tamen
de antyocho specialiter et quedam de antixpo
ut i.e. de antyocho et comedentes pa
nem cum eo usque illuc. Et uenient super eum
trieres et romani. Anthiochus ii epyp
hanes dedit sororem suam epyphanem
regi egipti in dolum qui suscepit ex
ea duos filios. Tunc antyochus ingressus
est egiptum tamquam uisitans sororem et ne
potes. Sed inter epulas fecit occidi uirum
sororis et uoluit obtinere egiptum. Sed
egipcij uiriliter resistentes deiecerunt
eum sed post breuem reuersus obsedit allex
andriam. Et ecce legati romanorum missi
sunt ad egipcios liberandos quibus federati
erant. Cumque applicuissent egressus est obuiam
eis antyochus et dum staret in littore

publicius
dixit ei quidam ~~publicus lenas~~ Senatus
populusque romanus precipit tibi recedere ab amicis
suis. Cumque ille peteret inducias uidendi quomodo
cum illis faceret circulum ~~...~~ fecit in uirga et ait In circulo
Senatus populusque romanus precipit tibi recedere et
de hoc circulo dominus uidens. Ad quem antiochus
si sic uisum est senatui et populo romano recedendum
est et recessit ab egipto. Similiter que sequitur
de antyocho tamen non intelligendum est. Et erit in
uar... Nam antyochus castus erit
ob simulacionem religionis. Quod uero sequitur
Deum maosim in loco suo uenerabitur utrique
conuenit quia maosim presidium sonat Et antyochus
in templo presidium ponit et ydolum romanis. Antix
uero dyabolum deum presidie uenerabitur. Porro
antixpo tamen congruit id quod sequitur Et figet
tabernaculum suum apherno in tumulo. Apherno
interpretatur solium suum et est sensus Tabernaculum
figet solij sui in loco que sita est inter mare
mortuum et cyrenum et super monte incliti et sancti
in monte oliueti ponet tabernaculum suum et ue
niet usque ad summitatem eius id est ad locum unde
dominus ascendit et nemo auxiliabitur ei quia a domi
no et uox in aere dicet morere et spiritu fulminabitur

Postea prosequitur uisiones **De antixpo**
de tempore antix. et consolacione iudeorum et re xii°
surrectione mortuorum d. Et ueniet tempus
quale non fuit ex quo gentes ceperunt esse
et stabit michael pro filijs populi sui et saluabitur
omnis qui scriptus est in libro dei. Et multitudo
omnium qui dormiunt in puluere terre euigilabunt
alij in uitam eternam alij in obprobrium ut ui
deant semper non quidem bonos quia tolletur impius
ne uideat gloriam dei sed ut uideant obprobrium
semper. Tu autem daniel signa librum id est scribe
misterium sed non expone id est noli exponere pro
transibunt plurimi et multiplex erit sciencia q.d. re
linquent posteris misterium exercicij. Et desidera
bat daniel scire quanto tempore duraret persecucio
antix et uidit principem persarum stantem in ripa
fluminis et principem grecorum stante exaltera et
uirum indutum lineis stantem in medio super
aquas et dixit ad eum Usquequo finis eorum mira
bilium. Et eleuauit ille utramque manum in caelum
et iurauit per uiuentem in eternum quia in tempus et tempora et dimi
dium temporis. Et ait daniel domine mi quid erit
post hoc et uidens ille iterauit idem tempus
sed per alia uerba d. Cum ablatum fuerit iuge
sacrificium et posita fuerit abhominacio in desolacionem
hoc est cum ablato cultu dei et templo deso
lato antix. abhominabiliter exhibebit se adoran
dum erunt dies mille cc xc id est tres
anni et semis. Postea intulit quid erit

v ylhoamuty [illegible]

post hec .d. Beatus qui expectat et pervenit ad dies
mille mille cc xxxv. Bi diebus mille ccxc addantur dies
xlv fiunt dies mille cc xxxv. Itaque post mortem
mille antichristi dabuntur lapsis xlv dies ad penitentiam. Le-
ctionis Beatus erit qui post dies persecutionis purgetur
ad dies superadditos penitentie. Tu autem daniel ita
vades ad prefinitum tempus vite tue et requiesces
in fine dierum stabis in sorte tua et resurges in
ordine tuo de susanna **De susanna**

Sequitur hystoria susanne quam hebrei
non habent in libro daniel et vocant eam fabulam
non quod sufficiet ad rem gestam sed
quia in ea falsum legitur de sacerdotibus lapidatis
quos jeremias ad ustos esse testatur. Quia
nos fabulam eam scriptam a daniele cui aliqua
greco scripta sunt quod probant ex eo quod
quedam allusio in borum facta est sicut ibi in nominibus
arborum videlicet apocopon [struck] apocopum
apocolaim apo- presse Tales enim allusiones in borum adar-
borum nomina non inveniuntur in hebreo. In translatione
quidem nostra una ex eis illusionibus qualitercumque
legitur ut cum dixisset sacerdos Sub scyno Respondit
daniel ibi quoque alludens nomini Scindet te
medium. Expressius fieret si diceret ita Sub
scyno? Et addetur illico angelus domini scindet
te. Eadem allusio potest fieri ubi ad nomen prinus
Ut si diceret. Ficus est hoc fecit. fecit et videt
fecit te deus. Hanc eandem hystoriam vo-
cat Origenes fabulam in x° stromathium ex nono
in fine stromatum. Forte secundum editionem que sub
obelo et asterisco exponit. Astroloti vocavit
quia partem plenius in scriptura. Apparet hec fal-
sam esse ad hec. Ad recentem captivitatem quia daniel
adhuc iuvenis erat **De susanna**

Porro susanna uxor ioachim pul-
cra erat nimis. Et exarserunt in ea
duo senioris iudices illius anni de
quibus dixit dominus prius iniquitas egressa est in babylone
a senioribus iudicibus. Tradunt iudei quod
mulieres in hoc decipiebant dicebant se esse
de stirpe david et christum de semine suo nasci-
turum. Hii statuerunt sine tempore quo susanna pos-
set in vere solam. Et lavaturi post meridiem
in pomerio eius. Et ingressa est susanna
volens lavari id est ungi pro consuetudine estate
Et misit .s. puellas ad deferendum oleum et
smigmata id est unguenta. Erant autem ante fene-
stram ordeum cum palea. Ubi faciunt mulieres
de coctione forte adiutorem faciei. Accur-
rentes senes ad eam dixerunt. Consenti no-
bis alioquin dicemus contra te testimonium adul-
terii. Et elegit susanna in manus eorum.

corum
Postquam peccare in domini. Et exclamaverunt et
accurrentes famuli eius viderunt eam audisse
senes loqui. Altera die statuta est susanna
in medio populi. Et ponentes senes manus
suas super caput eius contestati sunt se vidisse
iuvenem cum ipsa peccantem. Et condempna-
verunt eam ad mortem. Et clamavit susanna
voce magna ad dominum. Domine tu scis quia
innocens morior. Cumque duceretur suscitavit
deus spiritum pueri nomine daniel. Non est hoc
credendum qui dicunt daniele fuisse mortuum
Et tunc fuisse suscitatum et deinceps fuisse
prophetam. Sed tunc manifestavit deus spiritum sanctum
esse in eo qui prius quasi latens quiescebat.
Et ait daniel ad populum. Revertimini ad iudicium
quia falsum locuti sunt adversum ea testimonium.
Cumque reversi fuissent separavit daniel senes
ab invicem. Et advocatis unum dixit. Sub qua
arbore vidisti eos colloquentes. Qui dixit
Sub scyno quod arbore latinum vocatur. Alius
vocatus alter dixit sub prino. Et acclamavit
populus in eos ex dissonantia. Et interfecerunt
eos id est regi tradiderunt interficiendos. Et factus
est daniel magnus in populo a die illa et
deinceps. Et rex astiages appositus
est ad patres suos. Et suscepit cyrus regnum
eius id est regnum persarum. Forte hic determinat
tempus quo liberata est susanna quod tempore cyri
persarum est rex persarum. Et darius rex me-
dorum. Vel forte determinat tempus sequentis
hystorie que hic inchoat. Et adhuc stabat
regnum babylonis. Et erat in babylone rex de
quo statim sequitur. Erat autem daniel conviva
regis et honoratus super omnes amicos eius
cuius nomen quia tacuit hystoria
potest intelligi pro fuisse
balthazar ut ipse baltazar subiectus fuit
est a daniele quod legitur in fabula
belis et draconis. Quam fabulam vocant
hebrei eo quod plurimum legitur in ea in-
possibile de translatione abacuk. Et referunt
hebrei quod cum dicerent ei hebrei sanctum
esse translationem corporalem fecit mirabilem
esse. Respondit quidam sacerdos qui erat cum
eis ezechiele de caldea in iudeam est
translatum hebreus .d. In hoc expressum
est quod ezechiel translatus est in spiritu
Ubi apostolus non curante locutus est .d. Sive
in corpore sive extra corpus nescio deus scit.
Et addidit hebreus ut in hac fabula
prophetam narrari corporaliter ex dicta fuit
translatum esse

xiiij **De ydolo babilonis et dracone**

Erat autem in babilone ydolum nomine bel et impende
bant ei singulis diebus de simila
xij artabe et oves xl et vini amphore
sex. Erat autem artaba apud caldeos
eadem mensura que et ephi apud he
breos mensura scilicet trium modiorum. Et rex babilonis
adorabat illud per singulos dies et dicebat
danieli Quare non adoras bel Qui respondit
Non colo fabricata sed creatorem omnium deum
viventem. Et ait rex Non ne videtur tibi
bel deus vivens. Nonne vides quanta cotidie
die comedat et bibat. Qui ridens ait Ne erres
luteus est et foris ereus et numquam comedit.
Et vocavit rex sacerdotes et ait Nisi
dixeritis mihi quis comedat impensas has moriemini
Si autem ostenderitis mihi quod bel hec
comedit daniel morietur. Erant autem
sacerdotes lxx exceptis mulieribus et parvulis
Et ivit rex cum daniele in templum et dixerunt
sacerdotes Nos egredimur foras et tu rex
pone vinum et escas et claude hostium et
signa anulo tuo et nisi veneris mane
invenies a bel comesta omnia. Et posuit rex
cibos ante bel et egressis omnibus daniel
iussit pueris cribrare cineres coram rege et
clausum est hostium et signatum anulo
regis. Sacerdotes autem ingressi sunt nocte sicut
consueverant cum uxoribus et liberis
et consumpserunt omnia. Fecerant enim sibi cu
niculos sub terra et absconditum introitum
sub mensa. Diluculo venit rex ad
templum et daniel cum eo et invenerunt sig
nacula. Cumque aperuisset hostium et intuitus
rex mensam vacuam exclamavit Magnus
es bel. Et tenuit daniel regem ne
ingrederetur et ait Attende vestigia pedum
super pavimentum. Iratus rex apprehendit
sacerdotes et ostenderunt ei ostiola
per que ingrediebantur et occidit eos rex
et dedit in manu danielis bel qui subvertit
eum et templum. **De dracone**

Erat autem in eodem loco draco magnus
et latens in fovea et adorabant eum
babilonii. Sacerdotes ei ingerebant ydrantias
id est vasa plena aqua facta de coriis vi
tulorum per quas erebant ea [illegible] coralis
[illegible] facient sonitum tubis et quotiens
ad que exalantibus draco quasi exiebat
fumus quasi igne quibus visibiliter apparebat
Et dixit rex danieli Non potest dici quod ille
non sit deus vivens. Et ait daniel Da mihi potestatem
et interficiam eum absque gladio et fuste. Et dedit ei
Tulit ergo daniel picem et adipem et pilos et coxit
pariter et fecit massas et dedit in os draconis
et disruptus est. Quod indignati babilonii
dixerunt ad regem Iudeus factus est rex et dixerunt
ad regem Trade nobis danielem alioquin
interficiemus te et domum tuam. Et compulsus est et tra
didit eis qui miserunt eum in lacum leonum et erat
ibi vij diebus. Porro in lacu erant
vij leones et dabantur eis cottidie duo
corpora dampnatorum et due oves et tunc
non sunt data eis ut devorarent danielem.
Erat autem abacuk propheta in iudea qui ferebat
pulmentum messoribus. Et ait angelus ad eum Fer
prandium in babilonem danieli qui est in lacu
leonum. Qui respondit Babilonem non vidi et lacum
nescio. Et tulit eum angelus capillo capitis
sui et posuit eum super lacum. Et clamavit abacuk
dicens Daniel serve dei tolle prandium quod misit
tibi deus. Et gratias agens daniel comedit.
Porro angelus restituit abacuk in loco
suo. Venit ergo rex vij° die ut lugeret danielem
et videns eum sedentem in medio leonum ex
clamavit Magnus es domine deus danielis. Et ex
traxit eum de lacu. Porro illos qui perdere eum
voluerant mittit in lacum et devorati sunt in
momento coram eo **De abacuk** **De abacuk**

Porro abacuk fuit de tribu symeon. Hic predixit
captivitatem urbis venturam et ad venientibus
caldeis fugit in hostracenam et erat in
cosa in terra ismael descendentibus vero reliquis
in egiptum [illegible] pergebat in terra sua et [illegible] labori
deserviebat messoribus. Cumque caldeos inspiciens devastasset templum dei
et sanctum eius cum ipse clamaret et non ex
audiret. Et in consolatione a principio eius calami
tatis (?) constituit vaticinium futuri nabuchodonosor
longe maiores tempus nabuchodonosor. Et illi [illegible] in
ammitte cuius est ad pedes et ostendit illi deus
adventum domini. Et si moram fecerit expecta eum quia
veniens veniet et non tardabit. Et in principiis
est abacuk nabuchodonosor propheta dicens Ve qui potum
dedit amico suo mittens fel et inebrians
ut aspiciat nuditatem eius. Quod fecit nabuchodonosor
sedechie. Ultimo seperit cantica quia audivi
et auditum tuum et timui et cetera. Cum ferret pul
mentum messoribus dixit domesticis suis Ibo
ad terram longinquam cito rediturus (?) si tardavero
perferte ferte pulmentum messoribus et cum

finissz in babyl subito surrexerunt messoribus in
tellexit autem quod celeriter ipse esset a babyl
reversurus Vnde patet quod longe post liberata
susanna hoc esse factum Exigimus autem reditus
dedit hijs qui erant in iudea quod gavisuri
essent laudes in ruinis templi Vltimum quia templi
desolatione perdurant gens ostendetur talis hic
esse facta Tunc inquid velamine scissum scinderet
scindet .i. duas columpnas epistilia au
ferent et quo sunt mille agnosceret ipsa non
in templo adducet et eos in vltio qui persecu
cione fecerunt a serpente illuminabit dominus sicut
a principio Et mortuus est abacuc et sepul
tus in magno apparatu solus Porro de daniele
quidem supervixit post reditum populi in iudeam
nescimus Defunctus autem sepultus est in
spelunca regali solus cum gloria Hic est
daniel qui dedit signa in motibus super ba
bylon .d. Cum post mortem ab orienta fumi
gabit veniet finis babyl Cum vero
velud ignis ardebit finis erit vniuerse
terre Cum ante noctem aque de terra erunt
veniet ipse ad tronum suum Quod si
aque fluxerint erit homicida belial
vniuersa terra

Esdre

De cyro

Post mortem darij medi cyrus
monarchiam tenuit orientis eius cum
fredem posuit apud persas quia
persa sublimaverunt eum in regem licet regis
medorum maior esset et honorabilior eo iste
fuit nepos darij ex sorore Nepos vero
astagis ex filia Porro astages
vnicam habuit filiam et vidit sompnium quod
de genitalibus filie oriebatur vitis que
totam occupabat asyam Et accepit
a coniectoribus per se habiturum nepotem ex filia
qui dominus esset asye et ipsum deiceret a regno
Quod timens dedit filiam suam vxorem in
siti plebeio ne filius ex ea nasceretur nobilis
et potens Postea filiam pregnatem asciuit et
natum ex ea filium tradidit principi gencia
rorum suorum tradidit occidendum qui eidem
regnum sucessurus ad filiam filij ipsius

Vergen ... ... occide et vni de pastoribus regis tradidit
puerum exponendum in nemore Cum exposu
isset et reuersus esset vxori que in diebus illis
pepererat supplicauit ei ut puerum de
ferret ei ad alendum et proprium pro eo exponeret
Cumque redisset pastor ad puerum invenit
canem prebentem ei vbera et a feris et avibus
defendentem Cumque tulisset eum ad vxorem
attulit ei tamquam divino nutu voce gaudens
puerum presentatum et catulum Et pro eo .n. pueri
canem sonat Qui cum esset grandiusculus
a pueris ludentibus factus est rex eorum
et contumaces et inobedientes grauiter
affligebat Quod audientes parentes puerorum
eorum nobilium detulerunt ad regem de filio pas
toris Qui cum ad vocasset rex et argueret
eum quod pueros plagasset ille intrepidus
respondit dixit se ut regem fecisse et cum
rex et quedam signa quibus suum in eo de
prehenderet accito pastore secum veri
tate agnouit Verum timor eius de nepote
pote mitigatus estimans quod sibi vi
ceptorem de regno impletum esset in regno
puerorum Et eidem cum prius vinum sancte
adeo dum vinisset alendum Non indicauit
ipse esse nisi pastoris filium Et inde illius
secretarij sui dampnato dedit patri ad ca
medendum quia non obediat mori eius et
per hoc ipsum indicauit ei Facte autem
astages tradet exercitum illi secretario ad
hostes expugnandos ipse vero resedit
in media Porro ille non immemor
iniurie fiat regis perse transfert exercitum ad
sparcium regem persidis et eligenter
vero ignorabant enim cyrum quod in principio
hec q. d. licet reluctaret astages tunc
est heres Quo facto timens astages
cobrium ad optinuit sibi in filium et
collecto exercitu congressus est adversus cyrum
et fugientes perse ad vxores eorum et inve
egisse pro ad eos et de tectis posteriores
suis mebant vultus nemini tiveri vi
ros inimici et renasci hoc pudore ex
citati perse nairt redierunt in hostes
et victus astages Cyrus autem magis
exhibuit nepote quam victore Nam regnum
hircanorum concessit ei Dario vero tra
ci invicem sue tradidit regnum medorum
cum sub cura sine reddendi ad ipsum

De licencia redendi datam

Tradaque cum vniversi regnum de nobilitatem esset
ad eum In hunchani regno perfuisset
aliud dominus spiritum eius ut impleret
libri serenie et dedit libertatem omnibus
iudeis qui erant in vniverso regno et
licenciam redendi in iudeam et edificandi
domum domini Exercitus autem fuit exulis
... qui an ... x. annos ...

de ipo · dixit dñs xpo meo cyro cui͞ appre-
hendi dexterā subiciā gentes ⁊ regna ipe
reedificabit domū meā in ierl'm Ut ergo hanc
munifica septuag in plet etiā septuaz libertatis
⁊ laicae tenuit in binis regni · d · Omnia reg-
na terre dedit m' dns deus celi et ipo hic esse que
gentis i ipi adorat In hac epl'a hortatus est
eciā iudeos ut ascenderet i iudea Et q nollet
ascende iniuarent ascendentes i pecūia vel
rebz ⁊ iumentis Porro clarissimi iudeorum hi-
tabant i babyl · i · in t'ra babyl · ease Baby-
lon · n · pmū nomē est ciuit Babylonia nomē
est regionis licet unū p altero sepe legat
Int eos zacharias natus in caldea iā pph'a-
bat Hic bidiet' salatiel ni filio uocatus est
zorobabel quod intptat magr babylonis
q · d · Hic erit magr captiuitatis babylonice Ad
huius prophete exhortaco pmū surrexerunt uiri
iuda ut ascederent i ierl'm Postea uiri beniamin
⁊ leuite Postea ut · de · iosephus alii iuda
cognoīati sunt iudei Huius n · nois plures
fuint cause Sup t'riu babel legit quod ab eber
abraā qui cognoīatus est iudeus dicti sunt
iudei Alibi quod a iuda filio iacob Alibi
quod a iuda machabeo Porro ascensum
i iudea · alios hortabat sed paucos in-
uenerunt qui assentirent eis Et postea in-
hortaco qua magnatū · tres annos i plenimt
Igit in t'cio āno cyri egressi sunt sub zorobā-
bel duce et ihu magno sacdote adhor-
tantibz eos zacharia pph'a et aggea unie
ne sed non dicit pph'a Erant n · ccc mille
fuīt · n · de iudeis · xl mi. ⁊ · ccc lxa · re-
liqui no erant sui tamalle ⁊ · horres gentes
pmisai Et remisit cū eis cyrus ptem
vasorū dni · ~~b · t · he~~ quiqz ⁊ xl mi · Interea
ponit iosephus i res geratoria q d' ussi no
legit Ascenderunt etiā quida cū eis di-
centes se ee de gne sacdotū Et cuz que-
rerent septuaz genealogie sue ⁊ non in-
uenirent recepti sunt in ipis sed eiecti
a sacdocio Et uenissent i ierl'm ⁊ i anno inde

hic est annus · lxx9 [de anno · lxx]

hic relaxande captiuitatis que pdixit
ieremias Nam et ieronimus pmū annū cyri
dicit fuisse lxx de sacdo ~~lxx~~ lxx mc addie
itaqz tercius annus cyri fuit · lxx9 Cum · ergo
iosephus · d · pmo anno i pii cyri · lxx9 ·
crebat · i · i minebat De eodē legit

in palipomenon B q̄ mis erat sub gladio ductus
in babyl' seruiuit regi ⁊ filiis eius donec impa-
ret rex psarum ⁊ cōplet sermo ieremie ⁊ cele-
braret t'ra sabbata sua usqz dū cōplerent lxxa
anni De eodem inuenit daniel anno pmo ~~regno~~ darii
~~apparuit~~ Ego intellexi numer annorum ut cōplerent
desolacōis ierl'm · lxxa anni Idem pius plane p-
dixerat ieremias in epl'a que dñi ex ierl'm ad trans-
migracōne Cum ergo ceperint cū reg · lxx · anni
Cum ceperint inquid impleri · lxx · anni visitabo
⁊ reducam uos ad locum istum Alibi tamen uidet
~~porro iosephus in uidet~~ uelle ieremias quod
a uisione babyl' cōpleti sunt · lxxa anni
Ubi ait seruient omnes gentes iste regi babyl'
lxxa annis Cumqz cōpleti fuerint anni · lxxa visi-
tabo sup regē babyl' ⁊ sup gētē illam
iniquitatē eorū · dicit dñs ⁊ ponam t'ra in so-
litudinē sempit'nam Ex hac autem auctoritate
fabulant iudei ut sup uisione · Ibi ~~pr~~
~~quintum~~ diximus exultasse balthazar et
conuiuium fecisse Hic autem loquitur ieremias de
lxxa annis non captiuitatis sed in iquitatis nabuchodonosor
ex quo cepit opprimere finitimas nacōes Huic
opioni attestat affricanus agens de neemia
xxo anno reges artaxersis · d · Eo tempore regni psarum
cxb · anni fuint euoluti captiuitatis autem ierl'm
c · lxxx uero Eusebius tamen in libro cronicorum uidet
uelle obloqui pdicte sentencie Anni darii filii
ytaspis · d · fuisse · lxx · Iuxta quintum zacharie
qui scdo anno darii scribens audiuit uocem stante
ut dicentes ⁊ dicente Dne exercituum usqz tu
non misereberis ierl'm ⁊ urbium iuda quibz iratus
es iste iā est lxx9 annus Ipius paruta Cum ieiunaretis
p hos · lxxa annos nunquid ieiunium ieiunastis
michi Huic quoqz consonat clemens a pmo
stromate · d · Ppemauit captiuitas annis · lxxa annis
usqz ad scdm darii filii ytaspis Uidetqz
eusebius distinguere inter · lxxa annos captiuitatis
⁊ · lxxa annos desolacōis templi · d · Ecclesia n
illos usqz i anni · xx · cyri colligit omne tempus
captiuitatis anni · lxxa a t'cio anno ioachim filii
iosie Porro scdm alios ab anno xiii iosie
usqz ad pmū annū cyri colligunt anni captiuitatis
lxxa desolacōis uero templi sub dario rege
cōplent anni · lxxa Horum oppositionem concor-
nat glosa ieronimi sup ezechiele Ubi agit im-
de dormicione sup latus dextrum · d · Quod
pmo anno cyri fluxerant anni desolacōis
templi xxxa Porro ~~post~~ prior opinio de ⁊ plurimi auctoritatibz fauet
anno · lxxo magis certa est ~~et plurimi auctoritatibus~~
Sola zacharia auctoritas nos mouet Iste
iam lxx9 annus est q forte de tanti pt

ut ita accipiat de p[re]terito q. d. lxx annorum iste numerus
s. i. famosus ita dum est forte dativus est i zachar[ie]
lxx annorum non captivitatis sed sexte etatis quem secundum
hebreos inchoavit secundo anno xxx° anni cyri mor-
tua de reedificatione templi

Porro secundo anno regressionis in iudeam congregatus
est populus quasi vir unus in ierusalem et edificantes
altare collocaverunt id est super bases suas et
obtulerunt super id holocausta domino mane et vespere
fecerunt et sollempnitatem tabernaculorum, non habentes ig-
nem vestrum nisi forte excitatum veteris altaris
hic dicitur quia non licebat ponere ignem nisi de sub-
limi i. a celo exaustum essent id est ut illi. Anno autem
secundo mense secundo iecerunt fundamenta templi. Quod
audientes samarite venerunt ad eos et dixerunt
edificemus vobiscum urbem quia ita ut vos
querimus deum vestrum. Et dixerunt duces israel
Non est nobis et vobis ad omne domum sed nos
ei domum edificare. Hoc enim tantum nobis rex cyrus
precepit. Nota quod hic themesis est, festum inde
hic post octavum quod non obest quia non
fuit festum e lege. Cumque iecissent funda-
menta super terram elevaverunt populus vocem cum
iubilatione. Porro quidam seniores qui vi-
derant templum prius eiulabant voce mag-
na ut non poterat quisquam cognoscere ut agnos-
ceret clamorem letantium vel plangentium eiulantium.
Porro samarite indignati impediebant
manus eorum. Cumque per se impedire non possent
dederunt munera principibus iudeorum regis
persarum qui erant positi super terram qui pe-
cunia corrupti vendiderunt eis negligen-
tiam edificationis cyro tamen ignorante et adeo
impedierunt eos quod in xxx^a annis in quibus
cyrus regnavit non erexerunt muros templi
usque ad porticum. Porro cyrus cum per
cussisset cresum iuxta flumen alingete
lidorum bellicosissimam gentem redegit in
socordiam prohibuit enim eis solempnitates et ludos
precipiens eis ut lusibus comessationibus et am-
plexibus vacarent quasi benivolentia in eos
videbatur et in hunc modum eos enervavit quos
bello non poterat pluribus diebus expugnavit.
Postea vero tirisissibus arape regina
massagetarum thamar victus et occisus
est que caput eius posuit in utre pleno
sanguine humano precipiens in suspendendo dixit
Satia te sanguine quem sitisti in adeam.

In diebus cyri vinum rex romanorum tarquinius
superbus qui cum tertiam post lucretia
corrupit a regno est expulsus

hic quia tormentorum exogitavit genus
flagellum ferreum de corijs et de plum-
bo thaurens fistes fatinnias tandem (?)
ipedes. Iratheneus exilia et metalla.

Mortuo cyro successit deambise
ei filius eius cambises qui ab
esdram artaxerses dicitur ut assuerus
in hystoria non iudith vocatur nabu-
cus principes terre qui impediebat heb-
reos s. reubeth tee que iosephus dicit
tote omnium accuncan. Et alij qui incola-
bant syriam et phenicem et omnes regiones
ultra eufraten persuaserunt cambisi quod
iudei reedificabant urbem in urbe per-
mansit i. preregibus persarum rebelle et templum
ad similitudinem castri que ob rebellionem
prodidem destructa fuit. Quibus reedifica-
tis negarent regi tributum et annonam
nec eam patet regi tunc sitibus in syria. Hoc
aut dicebat. Hoc nunc dicebat secundum
mone ei quia memores erant falsis
quod in pallacium medavit consiliis
mitiacet hebreis reedificatio (?) dalis
acquiescens cambises potentem
eam perplaxus. Tunc intermissum est opus
dei in ierusalem usque ad secundum annum darij.
Porro quem cambises ferum est quod
in hystoria iudith scribitur. Hystoria iudith

Hanc hystoriam transtulit ieronimus
ad petitionem paule et eustochium
de caldeo in latinum hic sibi
apud hebreos inter hystoriagraphos
reputatur et inter apocrypha quod dicit ieronimus
in prologo qui sic incipit. xxvij. Sed au-
b. o. in prologo super iudith a hac libri egit
in agiographa. Vidimus est septuaginta quo-
in ipso tytulo deprehendi pro quod super mo-
dus et viceria in uno secundum septuaginta re-
cepit. Transtulit autem eam prius
et corruptas editiones magis sensum ex
quam verbum ex verbo sequens. Fecerunt
tio itaque cyro quidam arphaxat me-
dos in ebathanis struxit. Reparavit
eam et munivit eam in expugnabilitatem quia
dam partes medie sibi vendicabat ut tandem
toti medie imperaret. Nabuchodonosor vero
rex assyriorum qui regnabat in ninive
anno xij° regni sui obtinuit arphaxat
in campo ragem qui est inter eufraten
et tygrim. Hic est cambises cui pater

ad hunc [illegible] ninive et regnum assyriorum co-
essit et nabuchodonosor gubernavit Qui tunc
tempore xii illius regni annum agebat
iam in regno monarchie non nisi octo annis
regnavit. Qui postquam fecit hec memorata
exaltatum est cor eius et misit ad omnes qui
habitabant in asia et damasco et libano
carmelo et galilea et samaria usque
ad terminos exiens ab eis contra longe gubernacula
qui preses sui qui omnes uno animo contradixerunt
Tunc iratus rex per thronum suum quod de-
fenderet se de omnibus
ii°
Igitur anno xiii° regni sui precepit ho-
losferni principi militie ut egrederetur
ad regiones illas et milli hominum ut
inimicorum parceret oculus eius qui egressus
est cum exercitu magno qui operuerunt terram
sicut locuste Cumque vastasset aliquas
in mesopotamia et in madianitas
iii°
Miserunt ad eum principes provinciarum dicentes
Desinat indignatio tua circa nos Melius
nobis pacificatis et vite fruentes nos sit
placuit et descendit de montibus cum
virtute magna et obtinuit omnes civitates
et destruxit eas et omnes deos terre exterminavit
Sic enim preceperat nabuchodonosor ut ipse solus deus diceretur ab hiis
nationibus que potuissent holofernis po-
tentia subiugari
iiii°
Audientes filii israel timuerunt
valde ne similia faceret in iherusalem
et in sanctuario dei et miserunt in omnes terre
per quos poterant intrare in iherusalem et munie-
runt angustias montium et humiliaverunt
se coram deo ad exhortationem eliachim
sacerdotis filii ihesu filii iosedech et forte
alterius Quem ipse ihesus commitebat
ad exhortationem filiorum israel in montibus
et operuerunt sacerdotes altare domini cilicio
et ipsi in cinere et cilicio offerebant holo-
causta et clamabant ad dominum
v°
Nunciatumque est holofernis quod
filii israel preparassent se ad resistendum
et montium itinera conclusissent Vocavit
duces amon et moab dicens Dicite mihi quis
populus iste qui montana obsidet Aut que sunt
civitates eorum Tunc achior dux filiorum
amon venit replicans ei quomodo provi-
venisset populus iste de calden per mesopo-
tamiam in terram chanaan tempore abraham
Cumque descendisset in egiptum reduxerat
eos deus eorum in terram promissionis Cumque cum
placitus erat eis nemo poterat eis resistere
Cum vero recedebant flagellabat eos quasi
deus eorum odiens iniquitatem Nunc autem rex nabuchodonosor
duxerat eos in terram de servitute ... tenderent
eos propter peccata sua et nunc obtinebant montana
hec Et addidit achior Perscrutemur si deus eorum
offensus est eis et poterimus eos expugnare
alioquin non prevalebimus eos
vi°
Iratus holofernes dixit Ut sciat
tibi quod non est deus nisi nabuchodonosor
exhorta hora illorum populos secabis ut cum
illis pereas Tunc precepit holofernes
servis suis ut ducerent eum in bethuliam
A qua castrametatus fuerat Cumque tenderent
ei funditibularii egressi sunt ad ipsos eos et timen-
tes ligaverunt achior ad arborem et recesserunt
Funditibularii vero solventes eum statuerunt
eum in medio seniorum et populi conspexerunt
quidem de iherusalem in bethulia duos sacerdo-
tes et principem ozia de tribu symeon
Cumque exposuisset eis achior quare trans-
missus esset ab holoferni ad eos recepit
eum ozias in domum suam
vii°
Fecit etiam ut in veniret holofernes
ductum aquarum que influebant civitatem
et vigilias que ebibebant aquam de
alveo prelateres rivulos aqueductus
et interrupto aqueductu abstulit eis aquam
Erant autem non longe a muris fonticuli
fonticuli quibus cives furtive utebantur
ad refocillandum potius quam ad biben-
dum Et dixerunt amonite ad holofernem Ut in
eos obtinere sine bello et sagine appone
fontibus custodes Et apposuit et defecit
aqua de cisternis Post xx dies et cla-
maverunt populus ad eos qui venerunt de
iherusalem Iudicet dominus inter nos et vos me-
lius erat nobis servire holoferni quam siti
perire Et dixerunt sacerdotes Sustineamus ad
hunc per quinque dies si forte faciat no-
biscum deus misericordiam
viii°
Erat autem in civitate iudith vidua
tribus annis habitu pulchra nimis Sed
casta de tribu ruben que accitos sacerdotes
reprehendit eo quod temptassent dominum
et ~~deum~~ dierum imposuissent miserationis ipsius terminum
et ait ad eos Opus dei faciam sum
quod non indicabo vobis State hac nocte
ad portas civitatis Et ozias nobiscum

egrediar pariter cum abra

ix^o Cumque abiissent orauit ad dominum dicens. Domine deus
patris mei symeon qui dedisti ei gladium in
alienigenas dirige manum ancille tue. Nec
vindicauit factum symeonis quod detestatus est
iacob sed orationem factam a domino pro patria compij.
Cumque orasset lauit se et vnxit x^o
vnguento optimo et induit se vestibus iocundi-
tatis sue et vocauit abram id est ancillam suam
ut pro non ancillescit imponit sarcinule eius
ascopam vini et vas olei et polentam et lapa-
thas id est cibum oleibus confectum et panes et caseum
et profecta est. Et cum irrisisset custodes pulcritudinem
eius et orauit pro ea. Cumque descenderet monte
eam exploratores et duxerunt eam ad
tabernaculum holofernis qui statim captus est
in oculis suis. Sedebat autem holofernes in
canopeo purpura et auro et gemmis contexto. Hoc
est rete culicum muscarum dicitur a canope
oppido egipti in quo inventum est. Alij dicunt
canopeum quasi instar celi a lato ascendit in
acutum. Et dixerunt assyrij. Quis contempnet populum
hebreorum qui tam pulcras mulieres habent ut pro his
nomine pugnemus contra eos xi^o
Cumque adorasset iudith dixit ad eam ho-
lofernes. Cur placuit tibi ut ad nos
venires. Que respondit. Certum est quod in pec-
catis ibit populus meus quia offendit deum
suum. Vasa enim domini in victualibus impendit ut alie-
nigenis. In super ordinauit ut bibant sanguinem
pecorum et decimas que lex dei omnino prohibet gustu
contingi. Nam fame et siti iam inter mortuos
computantur. Et misit me dominus hec capta nunti-
are tibi qui diceret michi quando redderet eis
peccatum suum. Et tunc veniens in ciuitate te in-
ducam et habebis omnes populum sicut oues quibus
non est pastor. Et ait holofernes. Si fecerit
michi hec deus tuus erit et deus meus et
in domo domini mei habebo illum et tu magna
eris in domo nabuchodonosor. xii^o
Et fecit eam intrare ubi erant the-
sauri eius. Cumque disponeret
quid daret ei de conuiuio suo ait iudith.
Ex hijs que detuli michi manducabo
ne veniat super me ira dei. Cui holofernes.
Cum defecerint ista quid faciemus tibi. Que
respondit. Viuit anima tua quia non expendet
omnia hec ancilla tua donec faciat in
manu mea deus hec que cogitaui. Petens
itaque sibi dari copiam nocte egrediendi fo-
ras ad orandum dominum suum. Et ita per dies
noctibus exibat et baptizabat se in aquis
et orabat dominum ipsum. Quarto die fecit

exeat

holofernes cenam seruis suis. Et dixit ad bag-
oneum eunuchum. Persuade hebree illi ut sponte
te consentiat michi. Fedum enim est apud
assyrios ut mulier illudens viro immunis
eat. Et intrauit ad eam vagao. Non vereatur
bona puella introire ad dominum meum. Cui
iudith. Quid sum ego ut contradicam domino meo. Que
ei placuerit faciam et quod illi placuit illud erit
michi optimum omnibus diebus vite mee.
Et cum ornasset se stetit ante faciem
holofernis. Qui iocundus factus est bibitque
vinum quantum nunquam biberat in vita sua.
Et cum sero esset festinauerunt
serui ad hospitia sua et erat iudith
xiii sola in cubiculo. Porro holofernes
iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus.
Dixitque iudith puelle sue ut staret
foras ad hostium et obseruaret. Et orauit
cum lacrimis dicens. Confirma me deus israel
et respice in hac hora ad opera manuum
mearum. Et soluit pugionem de columpna
que erat ad caput lecti et percussit bis
ceruicem eius et abscidit caput eius et tradidit
id abre sue et tollens canopeum egressa
est. Cumque venissent ad portam ciuitatis clama-
uit aperite quia nobiscum est deus
qui fecit virtutem in israel. Et occurrerunt
ei omnes a minimo usque ad maximum cum lu-
minaribus. Et proferens caput holofernis
et canopeum ait. Confitemini domino quia
dedit nobis victoriam in manu mea
et reduxit me immaculatam. Et vocatus
est achior et viso capite holofernis
pre pauore cecidit in terram et respirans
postea adorauit iudith. xiiii
Que dixit ad populum. Suspendite
caput hoc in muro. Et cum
exierit sol capite arma et irruite in hostes qui currentes
pro nece domini sui vertentur in fugam.
Achior cernens virtutem dei
appositus est ad populum israel et circumcisus.
Orto autem sole suspenderunt caput et egre-
dientes post eos. Porro exploratores assyrij
videntes viri exire et dixerunt assyrij egressi sunt
mures de cauernis suis xv^o
Cumque non esset bagao ut excitaret
holofernem vidit cadauer sine ca-
pite et ingressus est tabernaculum iudith
non inuenit eam. Et exclamauit ad populum
Vna mulier hebrea fecit confusionem

de tre indicari

in domo nabuchodonosor et ecce caput holofernis
non est cum eo. Territi sunt ualde fugere per-
sequentes et insecuti sunt eos filii israel
percusserunt eos usque ad extremitates finium suorum.
Diebus autem xxx^ta vix collecta sunt spolia
assyriorum. Et uniuersa peculiaria que holofer-
nis fuerunt dederunt iudith. Joachim autem sum-
mus pontifex uenit de ierusalem cum uniuersis
presbiteris ad uidendum eam et benedixerunt ei. Dux xvi
cantauit iudith canticum domino dicens. In capite
duo in tympanis etc. Super hoc canticum dicunt uersus
quod dicit ieronimus super. Domine deus magne
quod cum in hebreo legitur nomen domini genera-
le sunt hic adonay domine deus quod per se est
tetragramaton. Secundum hebreos nomen domini est.
In fine cantici prophetauit. Dominus omnipotens in
die iudicii uisitabit eos et iudicabit eos
et ut urantur in sempiternum. Post hec
ascendit iudith in ierusalem cum populo et obtu-
lerunt domino uota et repromissiones suas.
Porro iudith uniuersa uasa bellica
holofernis et conopeum optulit in anathe-
ma obliuionis. Et solempnizant omnis populus
in die hanc in numero sacrorum suorum dierum recepit
uocantes cambisen sub nabuchodonosor
Et rediit iudith filia merari *rube*
in bethulia et mansit fuit de symeone
et fuit in uiduitate omnibus diebus uite sue
et completis c v annis mortua est et se-
pulta cum uiro suo manasse. Et dimisit abram
abram suam liberam. Et planxit eam omnis
populus vii diebus. Porro cambises est
egressus egiptum et uastauit eam et abhomina-
tus est religionem eius et cerimonias et templa
deposuit et edificauit babilonem in egipto. Cum
reuerteretur ab egipto contristabatur et febatur
amicis regni et mortuus est in damasco.

Post cambisen [De duobus magis et dario]
per vii menses de septem magis [Alio capitulo]
qui iudicabant regnum persarum fere in
des nomine regnum persarum obtinuit
duces patheo filia cambisis in uxore
filius senobelle ibi regnare. Post
nomine regnum mergi fratris cambisis quem puer
erat. Hunc tamen mergum cambises prius oc-
cidit in penetralibus templi solo ipso eius
eiusdem consilio huius sacrilegii et fratricidii
cuius post vii menses regni sui moreretur

ergenerdes subsituit se fratrem iuuene elegante
forme uiribus dicens hunc esse mergum filium cyri
et cambisis fratrem. Hec autem cautela regni
de facili fieri potuit in perside quia ad regem
fere nullus intrabat preter domesticos eius.
Senserant de vii magis fraudem ... sus-
suspicantes non esse mergum. Hic magus uxo-
rem habebat regis filiam habebat qui secundum lo-
quens cum ea monuit eam ut de nocte attrectans
palparet caput uiri regis et deprehendet in ipso
amculas. Hunc ... fratrem ... quondam sibi offensum cambises mutilauerat
auribus. Cumque puella deprehendisset eum
aures non habere indicauit hoc patri. Cum autem
reliquus magus hoc indicasset interfecerunt
eum et occiderunt eum et non regnauit nisi pau-
cis duo fratres. Porro vii magi cum
certarent inter se quis eorum duceret filiam regis
et regnaret pro eo placuit eis ut illi uatici-
nio uni ex eis eligeretur diluculo uenirent
super equos soli in atrio pallacii ante fores
templi et cuius equus prius hinnitum daret secundum
oraculum deorum rex constitueretur. Erat unus eorum
darius filius ystaspis qui secretius loquebatur cum
custode equorum suorum mandauit ei ut in loco ad quem
in crastino conuenire debebat equo suo de nocte
supponeret equam. Quo facto cum in crastinum
vii magi ad eundem locum deuenissent statim
ad eque memoriam equus darii hinnitum
fecit. Et sine contradictione in regem subli-
matus est. Et regnauit xxxix^o regni eius anno
persarum. Huic familiaris erat zorobabel. Cum
in interfecisset cambises reedificationem templi ad eum
ascendit zorobabel et in principio regni darii
temptauit animum regis multum sed non potuit. Tunc
persuasit dario secretius ut reuerteretur uotum deo
suum quod si enim rege fieret restauraret
eius templum et uniuersa uasa domini que adhuc
erant penes reges persarum. Reuertentes in ierusalem
Cum audissent zorobabel [De consumatione templi aggeo et zacharia]
zorobabel itaque huius regnante fiducia
liter aggressus est reedificationem templi. Aggeo
et zacharia exhortantibus populum. Quidam eis praedicabat
offensum eo quod habitaret in domibus laqueatis
et domus domini esset desolata. Hoc autem signum
ire dei esse dicebant quod seminabat multum
et inferebat parum. Principes uero regis persarum
qui erant trans flumen in dicebant reedificationem
templi. Cumque uidissent seniores iudeorum gaudens
funus hoc eis precepit cum prophetis conticere
placuit utrisque ut res ad darium referret Esdre ca vii

Et ascendit zorobabel cum amicis principum
ad regem et honoratus est ab eo supra quam spe-
rat. Nam in cubiculo regis dormiebat cum aliis
duobus cubicularijs qui erant iuniores et curam sui
et custodes omnium. Porro darius rex cenam exhi-
buit satrapis suis .i. presidibus et prefectis iudee et ethio-
pie et [illegible] cum xxvii provinciis. Eadem nocte
expergefactus nocte ducebat insompnem. Proponit
questionem tribus custodibus corporis sui quod dictum
fortius videtur eis. Rege vino an muliere. Pro-
misit munera et honorem ei qui sapientius responderet
[illegible] coram satrapis et [illegible]. Accesserunt
illi tres et ait primus: Regem esse fortiorem ceteris, cum
in hoc possit omnibus amantibus rex. Post hoc et ad
[illegible] omnia fiant ut fiunt. Secundus autem
pretulit vini fortitudinem quia cum homo non possit ceteris
nisi animi fortitudine superari vinum esse [illegible] for-
titudinem animi. Zorobabel vero mulierem fortiorem
utique asseruit. Nam et reges regibus et eis qui
vites plantant [illegible] vita conferunt et [illegible]
et ad robur usque produnt. Pro mulieribus homines
animas ponere non timent. Retulit quod se vidisse con-
cubinam quandam regis alapas regi imponentem. Cumque
ista [illegible] regem arridente et ea molesta
regem molestatum. Super hec omnia veritatem dixit
fortiorem que immutabilis est et semper manet. [illegible]
[illegible] omnia [illegible] et ad eius prudentiam
ceteris rebus regebat et nichil ei resistere
potest. Cumque omnes iudicassent fortiorem esse
omnibus veritatem dixit rex ad zorobabel ut
peteret ab eo quid vellet. Et postulavit
zorobabel fieri templi reedificationem et vasa
domini remitti in [illegible]. Gavisus est rex [illegible]
principio meminit se vovisse. Et scripsit preceptum
principibus suis qui erant trans flumen ut nullatenus
impedirent iudeos sed de suis tributis regis
iuvarent eos dantes eis per singulos dies
hostias similam vinum et sal ut offerrent ea
deo celi et orent pro vita regis et filiorum eius.
Et addidit: Cum quis hanc mutaverit iussionem
tollatur lignum de domo eius et configatur in eo,
domus autem eius publicetur. Ergo darius de-
cretum statuit quod studiose impleri volo.
Remisit quoque darius vasa domini per manum zoro-
babel qui reditum faciens per caldeam [illegible]
[illegible] suis regis mandata patefecit et
ascenderunt multi cum eo [illegible]. Igitur anno ii°
darij qui erat [illegible] regni persa-
rum mense octavo inchoaverunt opus et comple-
verunt [illegible] anno vi° darij [illegible] quod
dictum est in evangelio xlvi annis edificatum
est templum hoc .i. a primo [illegible] qui dedit
[illegible] redeundi et reedificandi templum
usque ad vi [illegible] annum darij quo co-

multa [illegible] / sit [illegible] / hic signum

summatum est tot annis floruit. Et mortuus
est aggeus et sepultus est iuxta mo-
numenta sacerdotum. Convenerunt autem filij israel
ad dedicationem templi et dedicaverunt
mense xii° qui apud latinos [illegible]
dicitur xxiii° die mensis et [illegible] fest[um]
dedicationis templi [illegible] et celebraverunt
[illegible] phase [illegible] regem domini. Deinde
[illegible] et quod [illegible]
est [illegible] quod si [illegible] est quod epyph[illegible]
dicitur [illegible] usque ad diem iudicij [illegible]
de tabernaculo [illegible]. Certum est [illegible] hebre[illegible]
in [illegible] temporibus edificationis altaris [illegible]
[illegible] manibus [illegible]
de iudea [illegible] translata tecta domini [illegible]
tabernaculum et mensa. Et mortuus est zacharias in
senectute bona et sepultus est iuxta aggeum.
Porro darius [illegible] discessissent ab eo [illegible]

Rome post [illegible] mortem
exactos reges primi consules ab
initio esse ceperunt. Usque ad [illegible]
[illegible] lapide [illegible] non
[illegible] romanum imperium [illegible]
[illegible] lapide romana tenebat [illegible]
[illegible] plebis et dictatores et [illegible]
consules rem publicam rexerunt usque ad
iulium cesarem. Pitagoras mortuus est
rome [illegible] a patribus [illegible] discessit.

Post darium filius eius xerses (de xerse) successit ei in regnum,
qui pene voluntatis honorandi dei
habuit. Eo tempore princeps sacerdotum
fuit eliachim sive ioachim filius
ihesu et erat in iudea circa res gerendas
penes sacerdotes qui prius sub regibus
et iudicibus fuit. Recepit autem xerses
egiptum que a patre discesserat. Grandem
[illegible] de eius fortitudine multa refert [illegible]
epistola. Sub hoc dicit iosephus esdram
venisse in iudeam. Sed sub archaxerse
[illegible] venisse. Post xersem
regnavit artabanus mensibus vii. Eo tempore
natus est socrates. lapis: [illegible] forma
[illegible] de celo cecidit.

Post hec archaxerses [illegible]
qui et longimanus dictus est
regnum persarum obtinuit. Eo tempore esdras
sacerdos [illegible] lege [illegible] caldeis
[illegible] quod a principio [illegible]
legis excogitavit que et facilius [illegible]
fierent [illegible] ad penitendum et [illegible] velox
scriba dictus est.

de archaxerse et esdra

dicunt fuisse esdram Josedech pronepotem ihesu et ma-
lachiam. Nec est mirandum si per se ipsum sacros libros
reparavit cum plures in diebus nostris psalterium et libros
prophetarum et plures libros hystoriographorum deletos
fuerint reparare. Addidit etiam quedam de suo
ut tytulos psalmorum et plura que leguntur
in pentateuco. Circa quod veri simile est quod superflua
intellexit ipsum subtraxisse. Tradunt etiam quod a
modo scribendi a dextera in sinistram eum tran-
sisse videbatur cum prius admodum arabum quasi
scriberent ut scriptura zet. Unde et praescriptum
[illegible] solet dici. Ebraice habebant a sinistra
in dextram et a dextra redeundo scribe-
bant in sinistram. Forte per istum modum scribe-
ndi prefiguravit ipse sanctus idipsum quod modo
[illegible] in sinistra per translacionem libri de dex-
tera in sinistram. Porro esdras invenit
gratiam in oculis artaxersis et peciit ab eo
licenciam ascendendi in ierusalem ut legem
quam reparavit erudiret populum suum. Dedit
ergo rex ei licenciam redeundi et tradidit
epistolam ad principes suos transflumine et
ad custodes arche publice ut darent
esdre sine mora quodcumque peteret ab eis
usque ad talenta argenti centum et ad frumenti
choros centum et ad batos olei centum. Sal
vero sine mensura. Ministros templi sacerdotes
levitas cantores ianitores et nathin-
neos ab omni vectigali tributo et annona
absolvit. Dedit quoque esdre potestatem ordi-
nandi et constituendi iudices et presides
transflumine secundum sapientiam suam et puniendi
contumaces sive in morte sive in exilium
sive in dampnum substancie sue aut car-
cerem. Hanc epistolam legit esdras iudeis
in babylone [illegible] exemplum eius
misit ad filios israel qui erant ultra
montes caspios. Et venerunt ad esdram
de eis sacerdotes et levite et nathinnei
[illegible] anno septimo regis
artaxersis de babylone
primo die primi mensis. Et convenerunt ad flu-
vium quod decurrit ad [illegible] Josephus de
[illegible] eufraten et prope alia flumina de-
currens in eufraten [illegible]
[illegible] ibi tribus diebus et predicavit
eis esdras ieiunium ut affligerent se
coram deo et peterent ab eo viam rectam
[illegible] esdras petere a
rege ducatum in via [illegible] manus dei [illegible]

super omnes est qui querunt eum. Et separavit esdras
de sacerdotibus xii quibus commisit vasa domini et
munera que miserat rex in ierusalem et principes
eius et populus. Et venerunt in ierusalem mense quinto et
siluerunt tribus diebus. Quarta die obtulerunt
in domum domini que secum tulerant offerentes holo-
causta in gratiarum actione. Dederuntque epistolam
regis ducibus transflumine qui honoraverunt populum
dei et domum domini. Cum egressent ad esdram
principes israel dicentes: Non separatus populus israel
a populis terrarum. Tulerunt enim de filiabus eorum sibi
et filiis suis uxores et manus quoque sacerdotum et principum
et magistratuum in hac [illegible] transgressione.
Cum audisset esdras scidit vestimenta sua et flens
et orans iacuit in terra usque ad sacrificium vesper-
tinum. Cumque accessissent ad eum principes dicentes
Urgentius est discernere quid agamus quia manus
[illegible] tecum. Et convocavit esdras prin-
cipes sacerdotes et levitas ut [illegible] uni-
versos uxores alienigenas et eos qui de eis
nati erant. Et missa est vox ad omnes filios
transmigrationis. Et venerunt in ierusalem [illegible]
mensis nono qui december apud
latinos dicitur xx die mensis. Et sedens esdras
[illegible] illos qui contra legem dei se me-
[illegible]
ecce ut dimitterent alienigenas uxores. Et
respondit multitudo populus multus est et tempus
pluvie et non sustinemus stare foris et opus
hoc non est diei unius neque duorum. Eligantur
principes tibi et transi per universum israel
apud quoscumque inveniantur mulieres alie-
nigene [illegible] et invente
sunt in ierusalem. Primo apud filios ihesu filii
Josedech et fratres eius. Et statuerunt eicere
[illegible] Notandum est quod ipsum magnum sacer-
dotem habuisse alienigenam. Et quod nusquam
est a zacharia [illegible] vestibus [illegible]
ad filios eius referendum est vel quia
cum pontifex esset populus non arguebat et
ipsum fecerunt per universum israel. Et offerebant
unusquisque [illegible] apud que in veteri erat hec
transgressio arietem pro delicto [illegible] De

Neemia

Factum est in anno xxii
regis artaxersis erat pincerna regis
neemias de filiis captivitatis qui cum esset
in susis castro audivit peregrinos hebraice
loquentes. Et accedens sciscitatus est
ab eis de statu iudee et ierusalem. Et accepit
ab eis urbem esse sine muris. Et [illegible] in
ea populum dei in afflictione. Nam per dies

supveniebant in impetum hostium et noctibus mittebant
latrunculi in plateas impleabant cadaveribus occi-
sorum. Flevit neemias et abiit desiderabilem non
comedit. Nocte et die clamans ad dominum
Adhuc stabat in mensa et fundebat vinum
regi. Apparuit quod languidus erat. Cui ait rex
Quare tristis es quod ne malum latet in corde
tuo. Et videt tristem. Cui neemias: Ubi est sepulcrum
patrum meorum deserta est. Si bonum tibi videtur mitte
me et reedificabo eam. Et ait regina que sedebat
iuxta regem quando revertetur. Et constituit ei tempus re-
vertendi. Nota. Sunt qui regina hester ut quidam dicunt
nam in diebus hester hystoria illa occurrit. Nota. In
esdras in volumine secundo finiuntur. Et dedit rex
neemie epistolam ad principes transflumine in qua
mandavit de honore exhibendo neemie tanquam
duci et legato misso a latere eius et de impendijs
urbis reedificande. Et misit cum eo principes mi-
litum et equites. Et transitum faciens per babylonem mul-
tos de filijs captivitatis secum reduxit. Et venit
in iherusalem XXV° anno regni artaxersis. Secundum
Josephum. Porro in iherusalem erat summus sacerdos
eliasiphat filius eliachim. Et fuit neemi-
as tribus diebus et nocte surgens cum paucis
circuibat ruinas murorum considerans qualiter
reedificari possent. Tercia die vocatis sacerdotibus et
magistratibus dixit: Venite reedificemus muros ie-
rusalem et non simus ultra in obprobrium gentibus
manus enim dei nobiscum est et verba regis que
locutus est mihi. Christi. De reedificatione iherusalem
Surrexit ergo eliasiph sacerdos et reedificant
porta gregis. Alia translatio habet
reedificaverunt portam et probaticam piscinam
hec est porta iuxta templum per quam inducebant
pecora ad offerendum. Hec alibi tribus nominibus
dicitur. Sunt autem alibi tribus nominibus in mabeth
leem ubi iacob pavit pecora sua et pastores
vigilantes super gregem suum viderunt multitudinem
militie celestis. Item II° filij asinaa edificaverunt
portam piscium et statuerunt valvas eius et seras
et vectes. Hec respicit in ioppen et dyapolim
per quam inferebatur copia piscium. Hec secundum iosephum
postea dicta est porta David. Item III° edificaverunt
portam veterum pigmentariorum et artifices vesti-
um [?] que erant a diebus iebuzeorum et melchi-
sedech. Item IIII° porta vallis que perducebat
in valle iosaphat edificaverunt filij zacharie
Item V° edificaverunt portam sterquilinij melchias
princeps vici bethacharem. Per hanc portam
sordes civitatis effluebant in lucidantibus fluvi-
ijs in torrente cedron. Item VI° edificaverunt
portam fontis pagi [?] masphat et muros pisci-
ne syloe. Alij autem alias portas edificave-
runt prout principes et cives unusquisque

Ergastula sunt domus in quibus ad nemus
extra urbe [?] ligna secabant vel loca
ubi servi ad laborem conducendi stabant
secundum possibilitatem suam. Nec te moveant
alia nomina portarum in neemias que forte in
exteriori muro sunt ut aliqua deprehendas
alia postea sortite sunt vocabula. Via porta
negociatorum forte porta est que negociatores
negociatores ergastula sua posuerunt
obtemperabat [?] vicini a bed. Porta iudicij
potuit esse porta vetus que in fronte civitatis
sole [?] porta eminebat. Porta aquarum
potuit esse porta fontis. Porta equorum
non fuit porta civitatis sed statim erat ante
atria templi unde ad quam ascendere equis
licitum non erat. Porro neemias cum suis
non stabat operi in proprio autem cibo [?] paverunt
utebatur pro subtilitate [?]. Et consiliatus est per
annos duos et menses IIIIor licet in itinera
graviter et pluribus impedimentis.
Primo II. sunt tunc hostes in manu
forti aggrediebantur eos neemias in
media parte populi armata [?] statuit ex aliis
ut sustinerent impetus aggredientium. Alia
vero media pars edificabat una manu
ponentes lapidem et altera gladium tenentes.
Secundo Sedicio mouerit impedimentum
Porta est in fames in terra
et obligaverunt se populo debito sub usuris [?]
et agros et vineas et olivetas vendere
compulsi sunt et tandem filios et filias venun-
dare in servos. Et convocata multitudine corripuit
neemias divites et ingratos. Reddite
fratribus vestris vineas et agros et
filios quos emerunt. Excuciat eius [?]
sunt dixit. Sic excuciet deus omnem virum
qui non compleverit verbum hoc. Et dixit [?] multi-
tudo amen. Ipse cum annonas quas regi
debebat condonavit qui cum dux missus
esset a rege tamen annonas que ducibus debe-
bant non comedit a prima die qua egressus
est ergo [?] a rege usque dum redijt ad eum.
Tercium tamen fuit impedimentum quod principes
hostes transflumine qui ceteri ut ille esset sed
invidebant ei corruperunt muneribus quosdam
seniorum qui erant in iherusalem ut prodirent [?]
quod cum nequirent varias seebant [?] in
insidijs ut sic ab opere cessarent dicentes
multi venerunt ad usum te vade absconde
abscondite [?] terruerunt decantantes
ad regem quod velis rebellare et te facere
regem in iudea nolis apparere domini tui
que vero multa fingerent in hunc modum
pervaluerunt quia manus domini erat
cum eo deo [?] regnante [?] quis

pricepe

Postquam autem edificatus est murus quoniam
pauci erant habitatores in urbe, precepit Ne-
emias ut clauderentur porte ante solis
ortum et aperirentur cum calore solis. Cumque in-
iret mensis vii qui fere totus apud eos
sollempnis est convenit in urbem quasi vir unus et
recepit Neemias quod non invenit ignem de
sublimi. Traditumque est ei a senioribus quod
tempus in diebus captivitatis absconderant sacerdotes
altaris et pruinas in foveis terre in valle Jo-
saphat. Cumque venissent ad locum ... invenerunt
puteum et in eo ... Venerunt sacerdotes et pruinas
et aquam crassam et tollentes eam super strue
lignorum et hostias que erant super altare per-
fuderunt et accepit ignis. Et appellavit Neemi-
as hunc diem nephtar quod interpretatur puri-
ficatio. Alii dicunt nephi. Et orabant sacerdotes
Jonatha inchoante et ceteris respondentibus. Nee-
mias vero quia specialem edidit orationem #

Porro illa die **de observancia tabernaculorum**
... prenophetia dixerunt Esdre ut afferret librum
legis et legeret coram populo. Stetitque Esdras
super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum
iuxta portam aquarum in porta atrii sacerdotum
qui erant ... et legit de mane usque ad
medium diem. Levite vero xiii silentium facie-
bant in populo. Flebat autem omnis populus. Et dixit
ad eos Esdras: Nolite contristari quia sanctus
dies domini est. Sed ite comedite pinguia
et bibite mulsum et date partes eis qui non
paraverunt sibi. Cumque redissent in die secundo in-
venerunt in lege preceptum a domino ut habitent
filii Israel in tabernaculis mense vii in die so-
lempni. Et mandante Esdra egressi sunt et tu-
lerunt frondes olive et ligni pulcherrimi
myrte et palmarum et fecerunt sibi tabernacula
in atriis et domibus suis et in atrio domus
dei, quod non fecerant a diebus Iosue filii
Nun, et observatum est deinceps in Israel usque
in hodiernum diem.

Die vero octava fecerunt collectam iux-
ta ritum ... ut signum daret tan-
te ... sicut per annum adolentes et pa-
nes propositionis et ligna et sacrificia per-
petua in diebus festis et precepto. Die vero
xxiiii quia audierant a lege Ammonites et
Moabites non intrare ecclesiam dei, a ligen-
genis et immundiciis suis statuit in crastinum
generale ieiunium ut affligerent animas homines
et iumenta usque ad pueros septenos. Et con-
venerunt omnes ad audiendam legem.

quam in die et quarta in nocte tempore ... ...
nebat populus ad orandum et fiebant preces super
eum et tandem ... sacerdotalibus ... ut
dicat ... ... Nam et supra quod
legit et levite proclamaciones faciant in populo et
omnes ... ad eccam et similiter ... pertinens
eo modo quo illi ... in nocte surgimus
ad nocturnos secundum id: Media nocte surgebam
ad confitendum tibi. In die vero septies psallimus
secundum illud: Septies in die laudem dixi tibi. Singulis
autem horis quod legit ... capitula dicimus in diebus
postquam psallimus ad preces festis et subdit
oratio per ... **de dedicatione muri et obitu Neemie**

Porro Neemias urbem fere vacuam videns
habitantibus rogavit optimates ut habita-
rent in urbe et benedixit eis qui sponte se ob-
tulerunt. Reliqua vero multitudo misit sorte
et supra quam sors cecidit decimum caput fecit
habitare in urbe. Post aliquid temporis congregati
sunt in urbem ad dedicationem muri et ascendentes
sacerdotes et levite et cantores cum musicis in-
strumentis et psallentes incedebant per murum.
Esdras vero precedebat Neemias et optimates
cum eo super alteram partem muri incedebat psal-
lentes. Reliqua vero multitudo sequebatur
eos per terram et ducebant choros. His
expletis rediit Neemias ad regem anno
xxxii regni sui. Et mortuus est Esdras
in senectute bona et cum multa liberalitate
sepultus est in urbe. Hunc quidam Hebrei
autumant fuisse Malachiam. Sed Malachias
post regressum captivitatis natus est in Judea
in Sopha. Et quia mire optimus fuit et aspectu
decorus populus appellavit Malachiam id est angelum.
Traditur etiam quod que prophetice dicebat
eadem die eciam angelus apparens iterabat
et mortuus est adhuc iuvenis et
sepultus est in agro suo.

Porro circa fine dierum suorum rediit
Neemias in urbem ex beneplacito regis et mala
intellexit que fiebant in ea. Sacerdotes
namque in diebus vicibus suis non habitabant in ga-
zophilaciis regis circa templum sed in domibus
propriis cum omni domo sua et custodia vasorum
domini posuerunt in domibus secretis a templo
et edificaverunt de propriis gazophilacium in
quibus exuibabant sacerdotes et reponebant
vasa preciosa in ... ... calamitatem ... ...
... in sabbato et in ... ...
et ... ... quoque
inferebant pisces et venalia et vendebant

Quod est in prologo in epistola libri primi Machabeorum ... [?] cum Jonatha inchoante qui an Machabeus
fuit ... ... quod hic presentis non est historia sed recapitulatio ubi de quibusdam prologus
sit exhortatio ad ... ... de ... prologo quod fuit in ... per ... ...
ubi ... ... ponit

sabbatis filiis iuda. Et ob hoc increpavit neemias opti-
mates .d. Cum quievissent porte die sabbati, et induceret
ma dni sup ipsat l. sup omne celsitudinem et admonuit
eos de custodia sabbati, et precepit claudi portas
in sabbato ne intrarent negociatores. Et manserunt
extra ipsam semel et bis et contestatus est eis ne-
emias quod si deinceps venirent manum mitteret
in eos et recesserunt. Fecit neemias in templo bi-
bliothecam congregans libros de regibus et prophetis
et david et epistolas regum et de donariis. Et pro hiis
omnibus que fecit oravit neemias ad dominum
dicens: memento mei deus meus in bonum. Huc usque
scripta est series hystorie ab annalibus hebreorum
que vero post hec apud iudeos gesta sunt de
scriptis iosephi et affricani exhibentur. Et preter
hester et de libro machabeorum que quidam ab in-
deis scripta autumant. Et iuda agens et inve-
teratus est neemias vir benignus et sepultus
iuxta muros quos edificaverat. Et post arthax-
xersen regnavit xerses duobus mensibus post
quem sogdianus in mensibus sex post quem regna-
vit darius cognomento nothus sub quo egiptus
recessit a persis.

Ea etate solis defectio facta est et ignis
de ethna erupit. Plato natus est. Ypo-
crates medicus claruit. Dyonisius in sicilia
tyrannide erat. Post darium rex regnavit
artaxerses qui cognominatus est memor. darii
et parisatidis filius. Hic ab hebreis dicitur assuerus
sub quo hystoria hester scripta est. Hystoria hester

Librum hester transtulit ieronimus ad peticionem
pauli et eustochii de hebreo in latinum
et quia in greco corruptus erat per
varias editiones. Revolvens enim
de archivis hebreorum et diligenter transtulit
de verbo ad verbum. Regnavit assuerus ab
india usque ethiopiam super centum xxvii provin-
cias. Et erat in susis civitate solium regni eius.
Tercio igitur anno imperii sui fecit
grande convivium cunctis principibus et electis
pueris coram se. Centum et lxxx diebus in domo
illa mirabili de qua legitur in hystoria allexan-
dri. Cuius columpne erant argentee tectum in-
star firmamenti, quicquid variis gemmis diversi
coloris in figuram siderum et signorum dispositis.
Post hos dies convivii invitavit omnem populum
qui erat in susis et discubuerunt extra domum
septem diebus in vestibulo orti delicie et ... i...
to erat. Vimen hinc unde vites argenteas aereas cir-
cuteos et palmites aureos et botros ex
variis gemmis distinctos. Super convivan-
tes extensa erant tentoria que appendebantur
columpnis argenteis et marmoreis cir-
culis eburneis usque festum funibus bissinis
atque purpureis. Lectuli quoque aurei et argentei
dispositi erant super pavimento smaragdino
et pario stratum lapide. Bibebant autem omnes
in aureis poculis vinum purum et precipuum [?]
nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum
sicut mos erat apud persas. Vasti re-
gina fecit convivium feminis in palacio regis.
Die autem septimo cum rex incaluisset mero pre-
cepit septem eunuchis ut introducerent reginam
decore suo ut ostenderet omnibus pulcritudinem eius
que ad imperium regis venire contempsit. Et
iratus rex quesivit a septem sapientibus
qui videbant faciem regis cum sine velo [?]
subiaceret. Et respondit: non lesit solum regem
sed omnes viros regni tui. Ita enim exemplo
mulieres perpendent imperia virorum. Pro-
deat ergo edictum a facie tua ut vasti
non ingrediatur ad regem sed altera
melior regnet pro ea. Et exiit edictum
per omnes provincias per epistolas regis ut
principes regis ad eum. Querantur regi puelle
virgines. Ma et speciose et
tradant aggeo eunucho ad custodiam
et accipiant mundum muliebrem et vestes
et cultus ornatus. Unus et ministros
mundicie dos vocavit et quecunque oculis
regis placuit regnet pro vasti. Placuit
sermo regi et iussit hec fieri. Erat
in susis iudeus vocabulo mardo-
cheus de tribu beniamin qui deportatus
accedat de transmigracione iechonie. Hic
nutrivit filiam fratris edissam que hester
vocabatur quam orbatam utroque parente mar-
docheus adoptavit in filiam. Hec
ut cetera tradita est eunucho et in-
dicavit populum suum et cognationem mandante
mardocheo. Et invenit graciam in oculis
eunuchi et acceleravit ei cultum mulie-
brem et dedit ei septem puellas que
ornarent et extollerent. Porro in-
per sex menses ungebant oleo mir-
tino aliis sex quibusdam pigmentis et aro-
matibus utebatur et post annum ingredie-
batur ad regem. Et que vespere intrabat egredie-
batur mane nec poterat redire nisi rex
nomine iussisset eam venire. Mardocheus
autem assidebat in vestibulo domus re-
gie curam agens salutis filie. Tandem

instabat dies quo Hester filia Abiel intrare
debebat ad regem. Nec quesivit ab Aggeo cu-
ra muliebrem sed posuit in voluntate eius qui
tenebat puellis dare quecumque petissent. Et in-
travit ad regem anno vii regni eius mense x°
qui hebraice dicitur thebeth latine ianuarius et
invenit gratiam apud regem. Et fecit eam regi-
nam pro Vasti. Et celebravit nuptias princi-
pum. Et mandavit precones qui aggarii dicun-
tur [illegible] requiem in universo regno propter
nuptias. Mardocheus autem qui frequentabat
morabatur in Babylone ubi et adducta fuerat Hester
constitutus est in Susis. Eo tempore irati sunt regi
duo eunuchi ianitores et machinabantur
interficere regem. Quod non latuit Mar-
docheum et indicavit Hester. Et illa ex nomine
Mardochei detulit ad regem. Quesitumque
est et inventum. Et appensi sunt in patibulo.
Et traditum est coram rege in annalibus in quibus
reges accidentia sui temporis redigebat.
iii°
Post hec Assuerus
exaltavit Aman et Amalechitem
qui erat ex stirpe Agag quem Samuel
trucidavit. Et adorabant eum servi regis
preter Mardocheum qui propter patris legem ge-
nu coram eo non flectebat. Quod attendens
Aman indignatus est. Et accipiens eum He-
breum ait. Perse liberi flectunt genua
servi autem sunt de dignitate. Et disposuit per-
dere iudeos qui erant in regno Assueri veteri
motus odio quia iudei deleverant Ama-
lechitas. xii° itaque anno regni Assueri
mense primo missa est sors in urnam que he-
braice dicitur phur per singulos dies coram Aman quo
die et quo mense iudei deberent interfici. Et
exivit mensis xii. Dixitque Aman ad re-
gem. Est gens dispersa per regna tua nova
aut pace est dissimulanda. Est gens
in regno tuo dispersa ceteris novis legibus
legibus usus et regis statuta contempnens. Ex-
pedit tibi ut non insolescat. Decerne
ergo ut pereat et ne dispendium sentias
in tributis x talenta appendam archariis
gaze tue. Tulitque rex anulum quo utebatur
et dedit illi. Aman dixit argentum tuum
sit et de populo age quod tibi placet. Tunc
scripsit Aman ex nomine regis scribis anulo
regis signatas in omnes provincias ut
occiderent iudei a parvulo usque ad

senem et bona eorum diriperent tua quarta die xiiiª
mensis xii. Statimque in Susis pependit edictum.
Quod cum legissent iudei iiii°
fleverunt. Sed et Mardocheus indutus est sacco
et aspersus cinere magna voce eiulabat pro foribus
palacii. Non enim prohibebatur indutus sacco in-
trare palacium. Quod cum accepisset Hester
contristata est et misit ei vestem qua indutus
intraret ad eam quam accipere noluit. Sed
significavit eam fletus eius per eunuchum et
exemplar edicti quod pendebat in Susis misit
ei monens eam ut intraret ad regem et
supplicaret ei pro populo suo. Que rendit. Iam
xxx diebus non sum vocata ad regem et
decretum est ut qui non vocatus accesserit moriatur
nisi forte rex auream virgam ad eum intenderit.
Remisitque Mardocheus ad eam. Quid scis utrum
idcirco ad regnum veneris ut in tali tempore parareris.
Si enim silueris per aliam liberabit deus populum
suum et tu et domus patris tui peribitis. Tunc mandavit
Hester Mardocheo ut omnes iudei qui erant in
Susis pro domina ieiunarent et orarent pro ea
sed et ipsa ieiunavit.
v
Die autem tercia induta regalibus stetit
in atrio domus ut basilica regis cum duabus
puellis quarum una innitebatur, altera
sequens longitudinem vestis sue in lumbo defluentis
portabat. At ille sedebat supra solium con-
tra hostium domus. Qui cum respexisset eam
torvo vultu collapsa est. Cumque rex vidisset
Hester lapsam placuit ei. Et extendit virgam
eam virgam auream. Et surgens venit ad eam
et fovens eam gremio consolabatur dicens. Noli timere
pro subditis lex data est non pro te. Michi coreg-
nas. Que surgens et accedens osculata est
summitatem virge. Et ait rex. Quid vis Hester
quodcumque pecieris dabit tibi. Que rendit
obsecro ut venias ad me hodie et Aman
tecum ad convivium. Veneruntque ambo ad convivium
regine. Cumque rex bibisset ~~vinum dixit ait pete~~ Que rndit
quid vis Hester et impetrabis. Obsecro ut veniat cras
rex et Aman ad convivium et indicabo ei cor meum.
Egressus itaque Aman letus. Cumque vidisset Mar-
docheum non assurrexisse sibi indignatus est.
Et convocans uxorem et amicos exposuit eis omnem
gloriam suam addens quod eum solum cum rege Hester
vocavit ad convivium. Verumtamen se nichil habere
reputabat dum videret Mardocheum. Et dixit
ei. Iube parari trabem vel arborem et suggere regi
ut appendatur Mardocheus in eo ut facias leg

ad convivium et iussit parari crucem. VI°

Nocte illam rex duxit insompnem et iussit sibi legi annales. Inventum est ad locum ubi scriptum erat quod Mardocheus nunciaverat ei factum eunuchorum. Et ait rex quid honoris consecutus est Mardocheus pro hac fide. Et dixerunt ei nichil. Et quesivit rex quis esset in atrio. Et dixerunt pueri Aman. Venerat ut suggereret regi de morte Mardochei. Cumque vocatus intrasset Aman dixit rex ad eum Quid debet fieri viro quem rex vult honorare. Qui cogitans se predam esse respondit Debet indui stola regia et coronam dyadematis et sedere super equum regis. Et primus de principibus teneat equum et pariter incedens clamet Sic honorabitur quem rex voluerit honorare. Dixitque ei rex Festina fac ut locutus es Mardocheo caveas ne quicquam ex his pretermittas. Et fecit Aman Mardocheo eo modo ut locutus fuerat qui prius renuebat putans sibi illudi ab Aman. Sed veritate cognita assensit. Et rediit Mardocheus ad fores palacii. Aman vero festinavit in domum lugens et operto capite. Et dixerunt ei amici eius Si de semine Iudeorum est Mardocheus ante quem cadere cepisti non poteris ei resistere sed cades. Et ecce nuncii regis compellebant eum intrare

VII°

Et intravit cum rege ad convivium et cetera. Et ait rex Pete quid vis Hester. Que ait Dona mihi animam meam et populum meum ne pereamus. Utinam in servos venderemur et gemens tacerem. Et ait rex Quis est qui hoc audeat facere. Que ait Hostis noster est iste Aman. Quod ille audiens obstupuit. Rex autem iratus surrexit et intravit in ortum. Aman vero supplicabat regine pro anima sua. Cumque reversus esset rex reperit Aman corruisse super lectulum in quo iacebat Hester et ait Etiam reginam vult opprimere me presente. Et dixit Harbona eunuchus En lignum quod paravit Mardocheo stat in domo Aman. Et ait rex Appendite illum in eo. Et suspensus est Aman in patibulo.

VIII°

Et dedit rex Hester domum Aman et ingressus est Mardocheus ad regem. Confessa est enim Hester quod patruus suus esset. Et dedit rex anulum Mardocheo quem ab Aman recipi iusserat. Hester autem constituit Mardocheum super domum suam. Que iterum flens cecidit ad pedes regis supplicans ut litteras revocet quas scripserat Aman contra Iudeos in universis epistolis [illegible] faceret. Et acquievit rex et scripsit Mardocheus litteras anulo regis signatas ad principes et principes ne occiderent Iudeos, immo illos qui parati erant ad occasionem Iudeorum interficerent Iudei. Et multi populi [illegible] eorum iuncti sunt eis. Et factum est nove Iudeorum celebritas ut plurimi de gentibus religioni eorum iungerentur. Et recordatus est Mardocheus sompnii quod viderat et interpretationem eius intellexit. Et hoc erat sompnium. Apparuerunt ei voces et tonitrua et terremotus super terram. Et ecce duo dracones parati contra se in prelium ad quorum clamorem nationes excitate sunt ut pugnarent

duo

contra regem iustorum. Et fuit dies illa tenebrarum et discriminis. Et conturbata gens iustorum clamavit ad dominum. Et ecce fons parvus crevit in fluvium maximum. Et orta est lux magna et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclitos. Et ponitur in eadem epistola quam scripsit pro Iudeis Assuerus rex in hunc modum. Ne putetis si diversa iubemus ex animi nostri venire levitate sed pro qualitate et necessitate temporum, ut rei publice poscat utilitas. Quidam multi [illegible] honore collato abusi sunt in superbiam et in [illegible] qui dederunt moliuntur insidias. Aman [illegible] Macedo et ex obliquo [illegible] gentem Persarum [illegible] in terminum ut regno nostro [illegible]. Nam et Mardocheum [illegible] et consortem regni Hester cum omni gente sua novis machinacionibus expetivit ad mortem cogitans ut illis interfectis me [illegible] solitudini et regnum Persarum transferret in Macedonas. Nos vero minime deprehendimus Iudeos [illegible] regnum [illegible] est et usque hodie custodiri Iudeos ab [illegible] hostes eorum interfici in [illegible].

IX°

Igitur XIII die mensis XII percusserunt Iudei hostes suos plaga magna usque ad interfectionem. Et Mardocheus vero celebraverunt convivia cum gaudio preterea [illegible] et in Susis necaverunt viros D. XIIII die obtinuit Hester ut occiderent in Susis hostes Iudeorum et suspensi sunt X filii Aman et de aliis CCC. Preterea Iudei qui habitabant in Susis de [illegible] occasioni vacantes XV die convivia celebraverunt. Et precepta mandavit Hester et Mardocheus hos II dies in anno sollempnitati recipi et dies phurim id est sortium observari a Iudeis ut memoria rerum nulla deleret oblivio. Hos dies vocat Iosephus [illegible] quos Iudei de merore in gaudium sunt conversi [illegible] Mardocheus ad [illegible] te in mensem qui [illegible] ut dies isti sollempnes haberentur Iudeis in perpetuum.

In adeam

In diebus Assueri Athenienses XXX [illegible]. Ubi cepit annus XVI [illegible] Senones Galli duce Brenno Romam incenderunt excepto capitolio [illegible] militares pro consulibus ceperunt. Obiit [illegible] Democritus [illegible] Diogenes [illegible] clarueruntur. Aristoteles audivit Platonem XVIII annis agens

erat autem

Post assuerum regnavit artaxerses **De ocho**
qui ochus dictus est hic misit va
gosi prefectum huius regionibus tristissime en
antes Erat autem in diebus suis summus sacerdos iohannes
qui inde patri suo successerat Frater iohannis ihesus
qui ad pontificatum aspirabat et propterea vagosi
amicitiam comparavit sibi Dum enim confideret in eo
fratribus in templo ad usurpandum iohannem ad iracundiam frater
occidit Vagosus indignatus ascendit
in templum Cumque prohiberent eum ab ingressu templi respondit
nunquid ego sum cadaver quo templum prophanasti
ingressus templum spoliavit et imposuit tributo
templi tributa annis vii a quibus per iudeum eisdem
absoluti fuerunt Porro ochus egiptum ad
se revocavit impulso nectanabo rege in
ethiopiam pulso in quo egiptiorum regnum
destructum est Idem ochus apud asinum iudeorum
captam in hircania circa mare caspium collocavit **In adacia**
Eo tempore romani gallos superaverunt demostenes
et lysodes claruerunt obiit plato
postque speusippus tenuit achademiam **De ar**
Post ochum regnavit **samo et filio eius dario**
filius eius arsam Et mortuo iohanne
filius successit ei filius iaddus in sacerdotium Post
arsamum regnavit filius eius darius Hic prefectum
regionibus tristissime sanaballath de gente cuthea
ex quibus samaritane descenderunt Erat autem
iaddo frater manasses ad pontificatum anhelans
quod nicaula filia sanaballe generis
dux uxore Cumque misceret in sacerdotio
dignitas sua in timore et iubebat eum recedere
ab uxore aut non accedere ad altare Itaque manasses
recessit se cum uxore ad socerum suum qui pol
licitus est quod edificaret ei templum in summo
montium super montem garizim sed hoc cum feria
regis darii facere non erat Interim autem accidit
ei ambigendum qui est medius triginta duobus
templis insignis Et transierunt ad manassem
plures de vicinis quibus sanaballath pecu
nias ministrabat terras colendas dispertiebat et
Eo tempore manlius **In adacia** torquatus
torquatus consul romanorum filium suum virgis
cesum securi percussit quia contra imperium consulis
cum hostibus pugnaverat et eos expugnaverat
Per idem tempus **De allexandro**
philippus rex macedonum per insidias
peremptus est a pausania cherente genus
ab oreste cui successit filius eius allex
ander xx annorum ages annum qui volens obtinere sy
riam transiit hellespontum et congregati sunt adversus
eum duces darii qui erant tristissime et

super granicum flumen expugnavit eos Cumque percussisset
lidiam et liconiam pervenit ad loca pamphilie Interim
darius filius arsami deiectum collegit exercitum et
tristissime eufraten et montem caucasum sperans tamen
se aliquando macedones expugnare Tunc gavisus
est sanaballath putans quod post victoriam occurreret
dario et edificaret templum ab eo impetraret Ipse quidem
longe iam a principiis vacabat Sed aliter spectabat quam
evenit Victus est enim darius a macedonibus et
capta mater eius et uxor et filii eius ad persas fugiens
remeavit cum paucis Tunc allexander cepit
aspirare ad monarchiam orientis et intrans syriam
cepit damascum et subiugata sydone tyrum ob
sidebat Tunc sanaballath eligens tempus in **de suis viij milia**
auxilium allexandri profectus est dicens se libenter
obsequi ei quam dario et quod loca sub potestate
sua constituta ei concederet Igitur susceptus est
ab allexandro Propterea dixit ei se habere generum ma
nassem fratrem principis sacerdotum gentis iudee
multosque alios cum eo pergentes ex ea gente quos
velle arbitrabatur sub eo templum constituere locum edifi
care quod profuturum allexandro testabatur quia po
tentia iudeorum in duo divisa non rebellaret
Concedente ergo allexandro cum studio edificavit
sanaballath templum Et credente quod pervenisset usque ad
destructionem fratrum per romanos Et in eo manasse
constituit pontificem Porro dum allexander erat
in obsidione tyri scripsit ad principem sacerdotum
iaddum invitans eum ut ei preberet auxilium et
exercitui victualia pararet et redderet ei tributa
que prius dario conferebat Et respondit iaddus se
dario iuramentum dedisse nec eo vivente posse transcendere
constituta Tunc iratus est allexander genti
iudeorum quod per eum discederent quibus debebant consti
tuta sua Tunc veniens aggeribus tyrum fecit
et ivit quia vastata gazam obsedit Et
mortuus est sanaballath allexander capta gaza
in iudeam festinabat et timentes iudei clama
bant ad dominum et promittebat hostias et iaddus
orabat pro gente Et in ea post sacrificium obdormisset
precepit ei deus ut consideret sabbato summe coronet
et ipse pontificalibus indutus **a coronis** et reliqui sacerdotes
cum eo legitimis stolis induti obviam exirent
allexandro Et surgens a sopore oraculum omnibus
indicavit Audiens quod non longe esse a civitate
allexandrum processit cum sacerdotibus et cum multitudine
ad sacrum locum qui saphim appellatur quod latine
translatum scopulum sonat Unde ierosolimam et templum
videri poterat Et factum est contrarium spem omnium qui
sequebantur regem Nam allexander intuens antisti
tem pontificali stola insignem et super cidarim
laminam in qua scriptum erat nomen dei descendit
de equo et adoravit eum solus et nomen dei tetragram
maton adoravit et pontificem veneratus est Et
obstupuerunt principes exercitus et ludificata

regem furere putaverunt. Solus Parmenio quaesivit ab eo
cur sacerdotem gentis Iudaeae honorasset vel adorasset. Et
ait: Non hunc adoravi sed deum cuius principatu
iste sacerdotio fungitur. Nam per somnium in tali habitu
dudum conspexi ad hunc, cum adhuc in Macedonia consti-
tutus dumque mecum cogitarem quomodo Asiam possem
obtinere, iussit me confidere. Nam ipse exercitum meum
duceret et Persarum traderet principatum. Unde cum primo
vidi hunc in sacerdote ipsius effigiem et quae in premissis
apparuerat confido. Et postea dum adorarent et honorem ve-
neratus sum. Et ingressus est urbem Alexander et in
templo sacrificavit deo ut sacrificavit do sedes sacerdotis
ostensione. Et attulerunt ei Danielem in quo scriptum
erat quendam Graecorum destructurum Persarum potentiam et
arbitratus de se scriptum esse gavisus est. Et in crastinum
convocatos populos iussit petere quae vellent. Et ipsis pe-
tentibus concessit Iudaeos ubique patriis legibus
uti et septimum annum sine tributo esse propter sabbatum terrae
et exinde ad alias civitates profectus est. Cum
Samaritae videntes eius munificentiam circa Iudaeos
cognatos se esse dixerunt Iudaeorum originem suam
ab Effraim et Manasse retexentes et postu-
lavit ut templum eorum in Garizim honoraret
quod in reditu se facturum promisit. Cumque pe-
terent ab eo relaxationem septimi anni quaesivit
qui essent. Et dixerunt se esse Iudaeos vel Hebraeos.
Cumque addidisset utrum essent Iudaei negaverunt se esse
Iudaeos. Et rex: Iudaeis tamen hoc ego concessi.
Porro nos sub silentio transeuntes qualiter
Alexander Gordium vicit et Porum et quomodo con-
suluit arbores solis et lunae et alia admiratione
digna quae praeceptori suo Aristoteli per epistolam
indicavit, ad ea quae circa populum dei gesta sunt
festinantes. Sed Babilone intravit et ibi factum est
a Persae. Arbores sol. sol. et lunae cum sol
oriebatur et splendor primitus arborem tan-
gebat usque ad radices commovebatur et [illegible]
[illegible] interrogantibus ubi Alexander de-
cederet et filiis suis recepit eum de morte
sua. Sacerdotes autem qui ibi erant [illegible]
ponitus arbores sol. et lunae [illegible] annos [illegible]

De reclusione x tribuum

Itaque de reclusione x tribuum. Cum venisset Alexander ad montes
Caspios miserunt ad eum filii captivitatis x
tribuum [illegible] ut tenebantur egredi non licere
positi ante ab eo egredi liceat. Cumque
quaesisset causam captivitatis accepit eos recessisse
a deo [illegible] vitulis aureis [illegible]
et prophetas dei per dictum eos in captivitatem non
redituros [illegible] quod arcuis excluderet
eos. Cumque angusta [illegible] obstrui molibus [illegible]
[illegible] videns laborem [illegible] non sufficere
oravit deum [illegible] ut opus illud compleret. Et
accesserunt ad se invicem [illegible] promontoria
facta est locus immeabilis. Ex quo liquido
apparet non esse dei voluntate ut exeant.
Egredientur tamen circa finem mundi magnam hominum

i. dignos [illegible]
[illegible]

regnum [illegible]. Et erant Iosephus dicens
captivus est a perfidelibus suis [illegible]
fideli. Cumque redisset Alexander in Babilonia
sumpto veneno a servo suo [illegible]
amisit et extrema voluntate sua [illegible]
sit. Et voluit monarchiam suam [illegible] aliquo
tribuere ne aliquis par ei in potentia
posteros legeret et xii quos ab adolescentia
sua socios habuerat regni successores
instituit. Haec autem in scholastica non scribit
[illegible] exhibuit tamen alius cum abierat reg-
navit sicut in historia Danielis est compre-
hensum. Mortuus est autem cum esset annorum
xxx ii et xii annis regnavit. Et dicitur quod
quod xii Alexandrias edificavit primi
annorum quibus regnavit [illegible]
[illegible]

De Ptolomeo Sothere

Et regnavit post eum in Egipto Ptolomeus cog-
nominatus est Sother qui cum regno suo
recessisset Siriam apposuit ut [illegible] et Iudaeos
et Ierosolimam [illegible] die sabbati [illegible]
[illegible] Iudaeos [illegible]
[illegible] sacrificandi deo [illegible]
[illegible] Iosephus [illegible]
[illegible] Iudaeos [illegible]
[illegible]
[illegible] Ptolomeus [illegible] de Iudaea
et Garizim captivos [illegible] ad Egiptum
redisset [illegible] exponens eos [illegible]
[illegible] nationum [illegible]
[illegible] captivitate [illegible]
[illegible] nationes [illegible]
[illegible] vixisse [illegible]
[illegible] quae sub caelo est [illegible]
pontifex successit filius eius Onias cui
successit filius eius Simon iustus cui suc-
cessit frater suus Eleazarus pontifex filio
Symeonis adhuc puero.

In Iudea

Eo tempore apud [illegible]
[illegible] qui aquas calidas [illegible]
et [illegible] Theophrastus philo-
sophus [illegible] qui [illegible]
[illegible] accepit [illegible]
[illegible]

De Ptolomeo Philadelpho

Post Ptholomeum Sotherem regnavit in Egipto Philadelphus
[illegible] et libros [illegible]
bibliothecae suae [illegible]. Cumque [illegible] ab eo
de [illegible] Hebraeorum xx [illegible] paulo
[illegible] tempore usque ad [illegible] posse [illegible]
[illegible]

[illegible]

et imitatur. Hoc apud iudeos est lege eorum
ipsum deum dicunt et digno eius scriptis
quam summo pre labore tradidit esse dicit.
Secutus magnam iusti eloquium in transla-
tionibus orientalibus Hecateus. Hic enim ait lex dei
quia philosophi sancta dicunt ideo vindictam
Theopompus [illegible] cum [illegible] auctoritate seculi
voluit appellatione et [illegible]
legis eius stultitiae addidit quoniam ipsi
a deo vincti aliquibus tussiri poterunt.
Item et Theopompus cum historiis quedam
scribit eorum [illegible] admiscere voluisset
turbatus per dies xxx. Theodectes autem quasi
[illegible] tragediis [illegible] e [illegible]
[illegible] statim fit. Sicut suggessit regi aristeus
scilicet pontifici iudeorum ut mitteret hebreas
[illegible] et grece lingue peritos ad ipsum. Dum igitur
rex cum lege dei qui videret tussiendum
suffocatus quod cum amputatur [illegible]
[illegible] mittendos censuit. Ad hec abi
[illegible] de lege iudeorum [illegible]
[illegible] captiuos et oportunitate liberandi
eos in [illegible] quod ipse postulabat [illegible]
[illegible] tot iudeis in regno tuo [illegible]
[illegible] Soluit itaque eos [illegible] enim
pontifici iudeorum [illegible] [illegible] [illegible]
iudeorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ee [illegible] eorum dei honoris.
Et scribit rex [illegible] [illegible] ampli
[illegible] dona [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] argenti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ee et dixerunt ei magnum qui-
dem est sed non regi [illegible]. Scripsit
rex eleazaro pontifici in hunc modum

[illegible] [illegible] que penes nos est liber-
tate donari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dum [illegible] quorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quorum fidem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mittendo nobis viros seniores qui [illegible]
sunt [illegible] nos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nobis que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Tunc mittens
ad eum eleazarus pontifex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lege que postulabat [illegible] seniores
[illegible] [illegible] lege [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Hii sunt lxx interpretes [illegible]
licet lxxii fuerint more scripture
lxx dicuntur que medietatem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
venissent ad regem benigne [illegible]
[illegible] [illegible] ad regem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et die [illegible] [illegible] [illegible] quos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Post [illegible] [illegible] [illegible]
fuerunt cum rege et [illegible] [illegible]
que [illegible] pro [illegible]. Et [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

gubernatione. Cum autem [illegible] essent cum de regni constitutione plenius disputaverunt de amore deo colendo. Et quamvis [illegible] deos esse Inde ex [illegible] debuit. ut sub plenius [illegible] ut [illegible] tulit ne [illegible] deos colendos [illegible] Omnibus et de [illegible] [illegible] [illegible] Timeo Danaos et dona ferentes [illegible] [illegible] angelus [illegible] Tunc [illegible] [illegible] regi [illegible] quod attulerant [illegible] sufficiebat et animi [illegible] et [illegible] que [illegible] non posse quod [illegible] in [illegible] adeo [illegible] Introducti [illegible] [illegible] que [illegible] ad [illegible] de libertatione et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] politiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et pontificibus [illegible] [illegible] et pontifices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] latine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tulerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tulerunt [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potuit [illegible] [illegible] [illegible] lege [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Plato [illegible] Democritus [illegible] libros [illegible] omnes [illegible] [illegible] studuit et [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Macedonia

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

gubernat adoptionem [illegible] regi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i. die [illegible]

De Evergete

Post philadelphum regnavit (tolomeus)
Evergetes frater eius ptolomeus evergetes annis
... dictus est quia reversus fecit quiet[em]
post vastatam syriam et ciliciam, et praedam
asportavit innumerabilem spolia quae acceperat
deos eorum quos cambises in persidem tu-
lerat reduxit. Iudeorum pontifex oni-
as filius symonis iusti cui successit
filius eius symon sub quo fuit iesus filius sirach
librum sapientie qui ecclesiasticus dicitur com-
posuit quem panarethon nominavit. De-
functo symone, succedit in eo ... Por-
ro oniae ... evergetes ...
... zelotypiae ... contradictione? ...
(i. hircani) Iosephi qui ... romanis fuisse ...
... lege ... et ... legis
... studiosus ... omnia ...
Iosephus vir nobilis et ...
... et ... habuit filium
hyrcanum qui ... placuit ...
... eius iudeus ... ingit-
... non solum ...
... dux
... et ... nominum

Incidentia

A tempore ...
... (questione) ...
... consilium ... et
... scriptus et
... mistes
... quem ...
... regnum? ...
... apud ro-
... mandatum? ...
... motu
... erunt

... fuit eius ...
... ...
... ...
... loricis? et ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... in tempus

... magnitudinis ... potuit ... ...
... impedimentis ... ...
... potuit ... ...

De Philopatore

Post evergetem philopa-
torem regnavit filius eius ptolomeus philopa-
tor ... ptolomeus epiphanes ...
ptolomeus philometor ... rex
antiochus magnus ... subiugavit.
Pontifex iudeorum oniae ... pri-
mus filius ... legem
... iudeorum ...
... legatus ...
Porro antiochus ... et
... philopatoris? ...
... iudeis ...
... ...
... et ...
(vasa vel stipis) ... et ... et ... (sub religione)
... (iure?) ...
... filium
... ...
... filium ... anti-
ochum ... epiphanem
... ...
... antiochi ...
... ... ptolo-
meum epiphanem et ... antiocho
... ...
... ...
... ... (sibi abductum)

De Seleuco

Post antiochum regnavit ...
... filius eius maior seleucus ...
... et pontifex iudeorum onias
... aegypti filius ...
... filius

cius civitatis sub hoc incepit scelus [illegible] Heli-
odorus in templum ad spoliandum, quem custodi-
es loci non [illegible] in ingressu [illegible] surrexerat
duo iuvenes de latibulis et occiderunt
eum. Videt autem Heliodorus angelum su-
per se in similitudine hominis. Iosephus libro
Machabeorum dicit quod apparuit sessor terribilis
equi et circumvolabat eum et fractus
est a iuvenibus [illegible] et duo iuvenes
eum flagellabant eum in [illegible] ca-
pitis timentes autem indignacionem
[illegible] orarunt dominum pro defuncto et
surrexit. Qui rediens ad regem dixit si ha-
bent domini inimicos aliquos quorum pigrius
perdit mittat eos in templum ut spolient
templum. Eo tempore Aristobolus natione
iudeus peripateticus philosophus
scripsit commentarios explanationum in
Moysen Ptolomeo Philometori.

Primum capitulum [illegible] Machabeorum.

Audiens vero Antiochus Epiphanes
qui tamen obses erat apud Romanos
patrem mortuum et fratrem Seleucum
de regno Syrie habendo [illegible] clam
Romanis [illegible] quando [illegible]
[illegible] eum sub [illegible] pacto
[illegible] in Syriam [illegible] et
[illegible] [illegible] etiam
annos [illegible] et [illegible]
Iudea et populo [illegible] Epiphanes
autem [illegible] illustris et mortuo Se-
leuco [illegible] ut maiestati [illegible]
[illegible] apparuit qui [illegible]
[illegible] [illegible] surrexerunt [illegible]

primus

[illegible] medium autem genus
et perierunt ab Antiocho ut sta-
rent [illegible] [illegible] Iasonis
[illegible] et [illegible]
[illegible] Antiochi et [illegible]
quibus dogmatis [illegible] gen-
tes fecerunt [illegible] sibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fecerunt
[illegible] [illegible] [illegible] appetunt
[illegible] dissimilibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
duos [illegible] vel [illegible] et [illegible]
[illegible] de pontificatu [illegible]
[illegible] Antiocho [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dei-
[illegible] Iason [illegible] Menelaum [illegible]
[illegible] [illegible] essent [illegible]
Antiochus de [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
violatores [illegible] et [illegible] pos-
[illegible] Antiochus [illegible]
et [illegible] Menelaum qui [illegible]
[illegible] Antiochi
Hanc cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] regis
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Antiochi
[illegible] in asylo [illegible]
[illegible] cum Menelao [illegible]
Andronico ut occideret Oniam
quem eductum de asylo quo erat causa
refugii occidit eum

Marginal notes: de vasis [illegible] domus templi; prudencia; [illegible]; [illegible] lxx [illegible] [illegible] capud [illegible] [illegible]

[illegible] Iniquitatem [illegible]
[illegible] fuisse [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible] Politando
de quo [illegible] est et qui [illegible]
[illegible] Et [illegible] morte [illegible]
[illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] Post [illegible] Antiochum [illegible]
[illegible] idola [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Egypti et [illegible]
[illegible] Post
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] templum Dei [illegible]
[illegible]

[illegible] modum [illegible]
[illegible] nostri
[illegible]
[illegible]
[illegible] Iudeos [illegible]
ad nos et [illegible] Iudeos [illegible]
[illegible] nostrum [illegible]
[illegible] Iudeos [illegible] et [illegible]
templum [illegible]
[illegible]
[illegible]

De Machabeis

Gravi tunc [illegible] Iudeorum [illegible]
[illegible]
[illegible] legibus [illegible]
[illegible] modum [illegible]
[illegible] Mathathias filius Iohannis filii Symeonis
filii [illegible]
[illegible] quos [illegible]
eundem modum [illegible] Mathathias
[illegible] filii [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Mathathias
[illegible] et [illegible]
in [illegible] et [illegible]
[illegible] in modum [illegible]
[illegible] in locum [illegible]
[illegible] Mathathias
[illegible] et [illegible]
[illegible] et
[illegible] ego et filii mei
et fratres mei [illegible] legi Dei [illegible]
et [illegible]
[illegible] in medio [illegible]

Mathathias trucidavit eum super aram et
nuncium regis interemit. Et aram deposuit
et clamavit: qui dei est sequatur me. Et tunc
omnis tribus sua exiit in solitudines
omnia relinquentes. Multique cum filiis et uxo-
ribus ad solitudines confugerunt vescen-
tes herbis. Veri autem in quinque tribus
gentilium viri [illegible] legis
flecti non valuerunt, ut eligerent [illegible]
ne omnes atque hospitibus vitent. Tunc nor-
tuerunt eos audientes [illegible]
egressi sunt eos in diebus sabbatorum in
quibus non resistentes ait omnes [illegible] moreremur
et perierunt quasi mille animae [illegible]
tis alios in globis [illegible]
[illegible] Et perierunt ex eis mille. [illegible]
nos [illegible] admiratus est Mathathias
et cum suis [illegible] quod dixerit
eos pugnantes [sabbatis] si quis sic [illegible]
legis [illegible] Josephus [illegible]
Et hostes legis
[illegible] causa ut
[illegible] dei
lex [illegible] publice
nec nos [illegible] pugnandi [illegible]
die velut [illegible] Collegitque [illegible]
[illegible] depositi in dolorum
[illegible] quos poterant interfecit. Tunc
eos in [illegible] et dum
ad [illegible] officium [illegible]
dies eius [illegible] filiis
ait [illegible] praevaricatorum [illegible]
[illegible] legis [illegible] ne
[illegible] Et post mortem
[illegible] sunt [illegible] in moret
[illegible] hec
et Simonem [illegible] [illegible] filius hic
hec prius Judam [illegible] fortitudine [illegible]

[illegible] Et mortuus est Mathathias et
sepultus [illegible] et planctus est
[illegible] Et [illegible] pro eo
[illegible] Mathathias filius eius. Et fuit [illegible]
[illegible] descendens [illegible]

Capitulum mortis Mathathie

Cum Apollonius dux Samarie in
[illegible] congressus est
[illegible] Judas [illegible] occidit eum [illegible]
[illegible] cum eo et reliqui fugerunt.
Judas [illegible] spolia. Et gladium Apollo-
nii [illegible] pugnabat in eo omnibus diebus
vite sue. Et [illegible] dux [illegible]
[illegible] Judae [illegible]
[illegible] congressi sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] Judas
et videns suos [illegible]
[illegible] hortatus est eos [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] fugatus
[illegible] montis [illegible]
[illegible] et ceciderunt ex eis [illegible]
Josephus [illegible] fugerunt [illegible]
timor [illegible] Et [illegible] timor
[illegible] gentibus audientes [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] dux [illegible]
[illegible] stipendia distribuit [illegible]
[illegible] Et [illegible] cum [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] super [illegible]
[illegible] ad fines [illegible]

et remitteret Antiochum filium suum de-
nique adduxit et tradidit ei medietatem exer-
citus et elephantos precipiens ut vastaret
Iudeam et civitatem eius. Et quamvis Iudeorum
[illegible] [illegible] alterum [illegible] in expressi
[illegible] qui a[illegible] Antiochus non
venit et perambulavit superiores regiones.
Lysias vero elegit Ptolomeum, Nicanorem et Gor-
giam viros potentes ex amicis regis, et mi-
sit cum eis XL milia peditum et VII milia equi-
tum ut venirent in terram Iuda. Et appli-
cuerunt in campestribus in loco qui est [illegible] ne-
runt Syri eis in auxilium [illegible] [illegible]
rent Iudeos. Et negotiatores qui [illegible]
emptores essent Iudeorum eorum captivorum. Iudas
vero cum exercitu venit in Maspha et horta-
batur suos spem ponere in Deum, dimittebat
secundum legem [illegible] uxorem ducentes et possessi-
ones [illegible] [illegible]

Machabeorum IIII

Assumpsit Gorgias V milia virorum et
mille equites electos et egressi sunt
castra nocte ut improvise irruerent super
Iudeam. Et presciens Iudas statuit
extra castra hostium latenter in valle et ignes
fecit plurimos in castris. [illegible] venit
ad campestria cum III milibus. Gorgias vero veni-
ens in castra Iudeorum [illegible]
[illegible] eos fugisse a montibus. [illegible]
[illegible] in montibus apparuit hos-
tibus in campestribus Iudas cum tribus milibus
[illegible] [illegible]
[illegible] hostes in [illegible]
[illegible] [illegible]
Et ceciderunt [illegible] Idumee et Azoti et [illegible]
in [illegible]. Iudas vero dixit populo predam

concupiscatis quia adhuc pugna contra nos. Gorgias
[illegible] videntes [illegible] quod cum Gorgias
castra suorum incensa [illegible] fumum a longe [illegible]
[illegible] timuerunt [illegible] in fugam
Et ipsi terga verterunt. Iudas cum sua multi-
tudine victoriam tulit hostium spolia multa
[illegible] laudantes Deum. Et Lysias [illegible]
[illegible] et fuerunt cum eo [illegible] milia
virorum. Sequenti anno congregavit
Lysias exercitum LX milia virorum et V milia equi-
tum et venerunt in Iudeam et castra [illegible]
[illegible] in Bethoron cum X milibus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Et ceciderunt de exercitu Lysie V milia
[illegible] virorum et videns Lysias [illegible] Iudeorum
audaciam et timens [illegible]
[illegible] cum libertate [illegible] Lysias rediit in
Antiochiam [illegible] peregrinorum [illegible] congregans
[illegible] [illegible]

De purificatione templi

Gavisus [illegible] Lysias Antiochum [illegible]
[illegible] Iudas cum fratribus [illegible] et ascen-
derunt Ierosolimam templum quod mundarent. Et
[illegible] [illegible]
pullulasse [illegible] [illegible]
Et elegit Iudas milites qui expug-
narent eos qui erant in arce [illegible] custodiebant
dum ipse templum [illegible] purgaret
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Et post [illegible] ingressi [illegible]
[illegible] [illegible]
Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

de lapidibus novis aliud edificaverunt et de=
dicatum est ... xxv°. die decembris quo
dedicatum fuerat in posterum aliis duobus
[illegible] in [illegible] de [illegible]
cxv°. Et surrexerunt mane in primo lumine et
imposuerunt [illegible] et obtulerunt holocausta super
novo altari et adoleverunt incensum de=
super [illegible] altaris de candelabro igne
[illegible] Et accenderunt lucernas in quibus
et duxerunt festum luminum vel luminarium [illegible]
quia tunc illuminavit eos deus sedentes in
tenebris. Et statuerunt Judei summum
sacerdotem. Fuit autem hec [illegible] eius
[illegible] templi [illegible] aliis
diebus [illegible] et
viii diebus [illegible] Fes=
tum stenopheie encenia quod [illegible]
[illegible] et orna=
verunt faciem templi coronis aureis et
dedicaverunt portas et pastophoria et
posuerunt eis januas. Et facta est
letitia magna in populo [illegible]
[illegible] renovat=
ionem templi celebrati in Josepho. Fes=
tum iudeorum [illegible] quod non habent
quia non fuit festum ex lege. Festum
celebratum [illegible]
[illegible]
[illegible] circum=
tum et dedificaverunt turres custodes in
eis deputatis [illegible] Bethsura munivit ut
esset castello adversus faciem Idumee et
[illegible] obtinuit

[illegible]

Proximo gentes [illegible] in circuitu
[illegible] iudeorum egressi
et [illegible] quos Judas [illegible]
[illegible] Et [illegible] Ydumeos [illegible]
et pugnaverunt contra Tymotheum ducem
filiorum Amon et ceperunt [illegible]
[illegible] Judas. Et congrega=
te sunt gentes que erant in Galaad adversus
Judeos qui erant in finibus eorum qui fugerunt
in [illegible] munitionem [illegible]
[illegible]
Thimotheus [illegible] loco [illegible]
[illegible] legerunt epistolam [illegible]
[illegible] Galilea [illegible]
[illegible] in Ptolomaide et Tyro
et Sydone ad [illegible] Judeos. Dixit ergo Judas
[illegible]
[illegible] Galileorum. Ego vero et Jonathas [illegible]
[illegible] Galaad [illegible]
[illegible] Josephum et Azariam
duces [illegible]
[illegible]
[illegible] in Galilea et [illegible] gentes
[illegible] Ptolomaide
et tulit spolia eorum et [illegible]
[illegible] et adduxit in Judeam. Ju=
das vero et Jonathas transierunt Jordanem
[illegible] viam trium dierum
[illegible] Et occurrerunt eis Nabuthei et
[illegible]
que acciderant fratribus eorum in Galaad
[illegible]
[illegible] Judas vero [illegible] Bosor
et [illegible] fugientes [illegible]

[illegible] remissis ad obsidionem. Iudas porrexit
[illegible] et [illegible] persequebantur
[illegible] et [illegible] ordinibus [illegible]
[illegible] et agnoverunt castra Timothei quia
[illegible] et fugerunt ab eo [illegible]
[illegible] sex milia [illegible]
[illegible] Galaad in Galaaditide. Post
[illegible] Timotheus exercitum alium et
[illegible] Iudas vero abiit obviam eis
[illegible] Timotheus principibus [illegible]
[illegible] Iudas [illegible] civitatibus
[illegible] vero [illegible]
[illegible] flumen [illegible] quia
[illegible] Iudas
[illegible] reliquerunt [illegible]
[illegible] ut nullus [illegible]
[illegible] gentes et fugerunt
[illegible] Iudas vero
[illegible]
[illegible] Iudas [illegible]
[illegible] in Galaaditide et [illegible]
[illegible] Iudas
[illegible] venissent in Ephron [illegible]
[illegible] et noluerunt eis aperire
[illegible] Iudas Ephron [illegible]
[illegible] super [illegible] et venit Iudas [illegible]
[illegible] exercitum [illegible]
[illegible] et transierunt Iordanem [illegible]
[illegible] et obtulerunt holocausta [illegible]
[illegible] et ceciderunt [illegible]
[illegible] Iudas de Galaaditide [illegible]
[illegible] et Azarias nolentes
[illegible] contra Gorgiam
et fugerunt et ceciderunt de populo duo

milia [illegible] hebebat
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] **De morte Antiochi**

[C]um [illegible] Antiochus perambularet [illegible]
[illegible] superiores regiones et
audivit [illegible] Elymaidem in Perside [illegible]
[illegible] et templum [illegible] in quo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et non potuit
[illegible] fugerunt [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] Iudas et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Atheniensibus
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] loco
[illegible] et [illegible]

erat hec [illegible] ortatus ut fideliter adhererent Antiocho filio eius. Cumque [illegible] confiteretur [illegible] ti Egypti [illegible] violenter [illegible] Josephus [illegible] dixisse et a deo periisse Antiochum [illegible] dixit [illegible] regni [illegible] et tamen [illegible] non [illegible] opinione Josephi [illegible] Antiochus [illegible] constituit eum tutorem regni [illegible] ei dixit [illegible] ut [illegible] Antiochum filium suum et constituit eum tutorem regni sui et [illegible] et procedit super solium regni et mortuus [illegible] Antiochus [illegible] Lysias [illegible] constituit Antiochum [illegible] regem et vocavit eum Eupatorem.

De ingressu Antiochi Eupatoris in Iudeam

Gentiles [illegible] Iudeis [illegible] et fecit [illegible] Iude [illegible] ad regem et dixerunt [illegible] Iudeos [illegible] patri tuo et tibi [illegible] regni [illegible] Iudei [illegible] et reddere [illegible] militum [illegible] et [illegible] milia [illegible] equitum et elephanti [illegible]

ad bellum [illegible] et [illegible] Iudas [illegible] et [illegible] regis [illegible] et [illegible] elephantis [illegible] et [illegible] viri [illegible] et [illegible] ex [illegible] et [illegible] regis [illegible] elephantis [illegible] Iudas [illegible] et [illegible] regis [illegible] et [illegible] elephantis [illegible] Iude [illegible] et [illegible] regis [illegible] et [illegible] regni [illegible] elephantis [illegible] Iudas [illegible] et [illegible] ad [illegible] regem [illegible] et [illegible] Iudas [illegible] regni [illegible] et [illegible] et [illegible] elephantis [illegible] et [illegible]

[illegible] elephas [illegible] ex [illegible]

regno demetrii quod dextere [illegible] ...
[illegible] et ambulent in legibus [illegible]
[illegible] et fecit [illegible] machinam [illegible]
[illegible] et videns miliciam loci [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] antiochus [illegible] venit philippus
[illegible] et civitatem [illegible]

De demetrio et nicanore

Anno c l i exiit demetrius seleuci filius ab urbe roma et ascendit
in civitatem maritimam et regnavit ibi.
[illegible] ad domum regni [illegible] antiochi [illegible] regno
et descendit [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] antiochum et [illegible]
[illegible]
[illegible] demetrius [illegible] antiochi [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] iudeis
[illegible] et [illegible]
[illegible] iudeis [illegible]
[illegible] et [illegible] iudeis
[illegible] et [illegible] iudeis [illegible]
[illegible]

vero de ierusalem [illegible] bethzecha [illegible]
[illegible] fugit et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] bachides [illegible]
[illegible] bethzecha et multos ex eis qui a se fu-
gerant [illegible]
[illegible] alchimo et [illegible]
[illegible] regem [illegible]
[illegible] alchimus [illegible]
[illegible]
[illegible] et fecit [illegible] plus quam gentes
[illegible] iudea [illegible]
[illegible] et fecit [illegible]
[illegible] alchimus [illegible] iudeis
[illegible] nicanore [illegible] iudeis
[illegible] rex nicanore [illegible]
[illegible] iudeis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] iudeis [illegible] plus
[illegible] nicanor [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] nicanore
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] iudeis [illegible] nicanor
[illegible] et [illegible]
[illegible] et exivit
[illegible] iudeis [illegible] et [illegible] plus
[illegible]

antiochenos et cecidit ipse primus in bello. Fugit ex-
ercitus eius, armis proiectis, et congressi sunt
de castellis Iude circumcirca, et ceciderunt omnes usque
ad unum et acceperunt ~~[struck]~~ nichanoris caput et pollicem
et dexteram quam superbe extenderat suspenderunt
contra Ierusalem et linguam minutatim concisam
dederunt avibus ad comedendum.
Et statuerunt diem illum solempnem omnibus
annis quia et placuit, unde tacuit terra Iude dies paucos

De federe Iude cum Romanis

viii° Et audivit
Iudas nomen Romanorum quia sunt potentes
viribus, et quibus fecerunt amicitiam, et quos vole-
bant regnare regnabant vel exaltabant
terram et amicos optime servabant et quia nullus
et in omnibus istis novo postulabat dyade-
ma. Et scripserunt sibi amicitiam et ~~[struck]~~ elegit
~~[struck]~~ et misit Iudas Eupolemum filium
Iohannis et Iasonem
filium Eleazari Romam, in ymitate amicitiam.
Dixerunt Iudas Machabeus et fratres eius
et populus Iudeorum miserunt nos ad vos statu-
ere vobiscum societatem et pacem et scribere vos
eis in numero sociorum. Placuit sermo co-
ram eis et rescripserunt federis formam et re-
scriptum in tabulis ereis miserunt in Ierusalem
ut esset ibi memoriale pacis et societatis
sit Romanis et genti Iudeorum in mari et
in terra et gladius et hostis longe sit ab eis si quis insurrexerit
bellum Romanis et auxiliis sed et gens Iudeorum
et non stabunt se dictis ut Romanis. Item
si autem fuerit Romanis Iudeis. Et ut scripserunt
Romanis ad Demetrium: Quare gravasti
iugum tuum super amicos nostros et socios Iudeos

Bi. g. a. igitur audierunt hostes coegerunt ... et fe-
cerunt illas Iudicam et pugnantibus ... ve-
nit iuvenis

De nece Iude

Interea Demetrius studiis Demetrius quod
cecidisset ~~[struck]~~ nichanor ... in suis ...
sit rursum ... audet Bacchidem et Alchi-
mum. Et direxerunt cum eis illis et applicu-
erunt ... adultis et pugnaverunt ... ut
ceperunt ... Iudeis ... ierusalem
sit cum ... Et videntes multitudine
hostium timuerunt ... remanserunt
castris ... ... autem Iude ... ex
viri. Et Iudas ... dispersus est ... cum
bellum ... dixit ... congre-
gandi et dixit ... qui residui sunt
non poterimus ... sed liberemus ani-
mas nostras et revertamur ad fratres nostros et tunc
pugnabimus adversus eos. Et ... ex-
ercitum eius ... et ...
post ... ob ... ... pro
... in virtute ... fratres nostros ...
gressi sunt ... hostibus et ... pugnabant
eorum dextere. Et ... contritum ...
... venerunt eis ... et ...
... et cecidit Iudas et ceteri fuge-
runt. Et Ionathas et Symon fratres eius
acceperunt corpus eius ab hostibus tulerunt
... et sepelierunt in sepulchro patrum
suorum. Et planxerunt eum omnis populus
planctu magno et ... fuit ...
... Et ... ...
... Bacchides ... Et elegit
Bacchides impios viros et constituit eos do-
minos regionis qui ... autem Iude
congregati ... Ionatham unde elegerunt

fr.

Ionathan in ducem.

De Ionatha

Et princeps Ionathas loco Iude fac-
tus est. Quod audiens Bachides occidere
eum. Tunc Ionathas cum suis fugit in
desertum Thecue et misit fratrem suum Io-
hannem ad Nabutheos amicos suos ut
commodaret ei apparatum suum qui erat co-
piosus. Et exeuntes filii Iambri ex Madaba ce-
perunt Iohannem et tulerunt omnia que habe-
bat. Post hec nunciatum est Ionathe et
Simoni fratri eius quod filii Iambri facie-
bant nuptias et ducebant sponsam ex
Madaba et insurrexerunt adversus eos de in-
sidiis et percusserunt multos et vindicaverunt san-
guinem fratris sui et redierunt ad ripam
Iordanis. Et audivit Bachides et venit
in die sabbatorum usque ad ripam Iordanis.
Et dixit Ionathas ad suos exsurgamus
et pugnemus contra inimicos nostros. Et irruerunt
super Bachidem et percussit multos et
salierunt Ionathas et qui cum eo erant in Ior-
danem et transnataverunt ad eos. Et ce-
ciderunt de parte Bachidis mille viri et
reversus est Bachides in Ierusalem et edificavit
civitates. Et edificavit turres ... Iudee et
posuit custodias in eis et
accepit filios principum regionis ob-
sides et posuit eos in arce in Ierusalem
in custodia. Anno centesimo quinquagesimo tertio precepit Alchimus de-
strui omnes domos ... sancte interioris et destru-
xit opera prophetarum. Et ... percussus est Alchimus
et prohibitum est os eius et mortuus est
cum tormento magno. Tunc reversus est Bach-
ides ad regem et siluit terra Iuda duo-
bus annis. Et post ... iniqui ... in Ierusalem ad Bachidem
Bachidem cum exercitu ut caperet Ionathan et omnes
qui cum eo erant una nocte sed non potuerunt. Ionathas
autem et Simon et qui cum eis erant apprehenderunt
... viros de ipsis qui principes erant in malitia
et occidit eos et recessit Ionathas cum suis
in Bethbessen que est in deserto et exstruxit eam
et ascendit Bachides cum exercitu
et obsedit Bethbessen et egressus Iona-
thas reliquit Simonem in civitate. Et fecit
Ionathas sibi viros et percussit ... per
noctem ... hostium in castris ... Et Simon
cum suis egressus de civitate succendit
machinas et pugnavit contra Bachidem
et contritus est ab eis. Et iratus est Bach-
ides contra viros qui consilium ei dederant
et multos ex eis occidit. Et audiens Io-
nathas misit ad eum legatos componere pa-
cem cum eo et ut redderet ei captivos. Et annuit
Bachides et fecit secundum verba Ionathe et iuravit
... et reddidit ei captivitatem
quam prius ceperat de terra Iuda et
redit in terram suam. Et cessavit gladius
ex Israel. Et sedit Ionathas in Machmas et
cepit Ionathas ibi iudicare populum et exterminavit impios
ex Israel.

De Alexandro

Anno ... tempore ascendit Alexander filius
Antiochi qui cognominatus est Epiphanes et occupa-
vit Ptolomaidam et regnavit ibi. Et
audiens Demetrius congregavit exer-
citum et misit ad Ionathan ut faceret
pacem cum eo et non cum Alexandro. Et
... pacem congregandi exercitum ...

et obsides qui erant in arce misit ei ad-
di. Et venit Ionathas Ierusalem et cepit
in monte ciuitatis. et in montem Syon
munitum et fugerunt custodes quos posu-
erat Bacchides in Iudea. tantum in Bethsura
sunt aliqui remansissent quia erat eis
ad refugium. Et audiuit Alexander
promissa que fecerat Demetrius Iona-
the et prelia et virtutes quas ipse fe-
cerat et fratres eius et scripsit ad Ionathan
dicendo. Audiuimus de te quod vir po-
tens es et aptus ut sis amicus noster et
nunc constituimus te hodie summum sacerdo-
tem gentis tue et amicum regis vocari.
Et misit ei purpuram et coronam au-
ream. Et induit se Ionathas stola sacra
in die solempni scenophegie. Et con-
gregauit exercitum et fecit arma copi-
osa. Et audiens rex Demetrius contri-
status est et rescripsit ad Ionathan in hec
verba. ... Et remisit
absoluto omnes iudeos a tributis et a pre-
tio salis et coronas et de tercia seminis sa-
cerdoti et dimidiam fructus que de pomerio
meo tangunt. Iudeam sancta et libera
gentis sit et omnes dies solempnes sint dies
immunitatis et remissionis et dies tres ante
et illos tres post solempnitates. et tres
post. Et Ptolomaidam et confines eius do
sanctis eius de sanctuario ad necessarios
sumptus domus et singulis annis singulis
quindecim milia siclorum argenti ...

statuta data apud ... et
numquam in Ierusalem. Et ceciderunt
tum de admirabilis regis. Ionathas et
populus non crediderunt ei et complacuit
eis in Alexandro et fuerunt ei auxi-
lio omnibus diebus. Tunc congregauit
Alexander rex exercitum et mouit castra
contra Demetrium et fugit exercitus Demetrii
et cecidit Demetrius in illa die. Et
misit Alexander Ptolomeo regi
Egypti dicens. Da michi filiam tuam uxorem
et eloquiturus cum Ptolomeo ...
occurrit ei Ptolomaide et exiuit
Ptolomeus de Egypto et filia eius Cleopatra
et venerunt ad Alexandrum in Ptolo-
maide et dedit ei eam in uxorem. Et
Alexander scripsit ad Ionathan ut
veniret. Et Ionathas Ptolomaidem
venit cum gloria ad ipsos duos reges
et convenerunt contra eum viri pestilentes
ex Israel post ... eum ... magnificavit
attendit rex ad eos et magnificauit
Ionathan et induit eum purpura et scripsit
eum in primis amicis. Notandum est quod ...
... filia ...
... et ...
Ionathas in Ierusalem cum gloria

Demetrio Nicanore

Post tres annos venit Demetrius
filius Demetrii ...
... fugit ...
...

exercitum multitudinis philisteorum et igni
[illegible] constituit apollonium ducem exercitus
provocavit ionathan ad prelium. Qui cum exer-
citu x milia egressus est de ierusalem. Et castra
Ioppen expulit inde apollonium et obti-
nuit. Et abiit apollonius in azotum campum
cum ionathas et insecutus est post eum in campo
et fugerunt equites apollonii in azo-
tum et intraverunt phanum dagon ut se li-
berarent. Et succendit ionathas civi-
tatem et phanum et eos qui confugerant. Et fuge-
runt de civitatibus et campo et succensi sunt
circa octo milia. Et cum venit ionathas
in ascalonem et occurrerunt ei ascaloniti
cum gloria et rediit ionathas in ierusalem. Et
audivit alexander rex verba hec
et addidit glorificare ionatham
et misit ei fibulam auream que solet
dari cognatis regum. Et dedit ei accharon
et omnes fines eius. Et tunc [illegible]
~~Ionathas~~ duobus in regnis regibus for-
[illegible] de [illegible] regni [illegible]
[illegible] Et ascendit alexander [illegible]
[illegible] Et egressus rex egypti et
pacem [illegible]
optinere regnum alexandri dolo et ap-
pellabant ei [illegible] et occiditt ei pater
[illegible] alexander et [illegible]
[illegible] relinquebat custodias
et ut appropinquavit azoto ostenderunt
ei templum dagon succensum et cetera
demolita et tumulos corporum qui occi-
si erant. Et [illegible] ionathas

et [illegible] fecerunt ei. Et tacuit rex. Et occur-
rit ionathas ptolomeo in ioppen
et pernoctaverunt ibi et abiit ionathas
cum rege usque ad flumen eleutherum
et rediit in ierusalem. Rex autem obtinuit
ptolomeus civitates usque seleuciam maritimam
et misit ad demetrium dicens ve-
ni componamus pactum et dabo tibi filiam meam
quam habet alexander [illegible] alex-
andro [illegible] filiam suam [illegible] et deme-
trio et [illegible] alexandro manifeste.
Et intravit ptolomeus in antiochiam et
imposuit [illegible] duo diademata egypti
et asie [illegible] alexander [illegible] cum in
bellum et [illegible] alexander fugit in
arabiam ad [illegible] cum [illegible]
[illegible] filio suo. Rex autem [illegible] timere
[illegible] abstulit alexandro [illegible]
[illegible] filium et misit [illegible] alexandri
[illegible] Et ptolomeus rex mortuus die
tercia et regnavit demetrius [illegible]
[illegible] iudei [illegible] expugnant
[illegible] ionathas arcem que erat in ierusalem et
[illegible] demetrio [illegible]
[illegible] venit ptolomaidam et
[illegible] ionathe [illegible]
[illegible] Et elegit ionathas
[illegible]
[illegible]
[illegible] acceleret
[illegible]
[illegible]

ducem suis. Et videns demetrius quod siluit
terra in conspectu suo, dimisit exercitum in locum
suum unusquisque. preter exercitum peregrinum inimici
erant ei omnes exercitus patrum eius. Try-
phon erat autem quidam partium alexan-
dri prius qui videns quod exercitus murmurabat
contra demetrium ivit ad emalchuel arabem
qui nutriebat antiochum filium alexandri et assi-
debat ei ut traderet eum ei, ut regnaret loco
patris sui. Et eo tempore demetrius erat oppre-
ssus siti cum iniecit contra iudeos tunc ac
arces quas erant in iherusalem et eos
qui in presidiis erant quia inpugnabant
israel et scripsit demetrius dicendo hec
et ampliora faciam tibi cum oportunum fuerit
Nunc ergo recte facias si miseris auxilio
viros quia deseruit me omnis exercitus
meus. Et misit ei ionathas iii
milia virorum in antiochiam. Et delec-
tatus est rex in adventu eorum. Et convenerunt
antiocheni [illegible] milia et voluerunt interfi-
cere regem et fugit rex in aulam et miserunt
iudei quasi [illegible] et occiderunt in civitate c milia
et liberaverunt regem. Et spolia tam
dederunt regi. Et fecerunt pa-
cem. Et glorificati sunt iudei coram
rege et siluit terra in conspectu demetrii.
Et mentitus est omnia que dixerat Ionathe
et reccessit ab eo et vexabat eum valde.

De antiocho adolescente

Post tempora hec reversus est tryphon et
duxit antiochum adolescentem et imposuit ei diadema et con-
gregati sunt ad eum quos demetrius dispersit exercitus
et tryphon

erat et pugnavit contra demetrium et fugit
et obtinuit antiochus et tryphon
antiochiam et scripsit antiochus adolescens ad Ionathan dicendo Constituo te
in sacerdotio et statuo te super iiii or civi-
tates ut sis de amicis regis et misit illi vasa
aurea dedit ei potestatem de auro bi-
bendi et esse in purpura et habere fibulam au-
ream et symonem fratrem eius constituit du-
cem a terminis tyri et usque ad fines egypti.
Et exiit ionathas et perambulabat civitates
et venit ascalonem et occurrerunt ei
honorifice azotus et quibus commissum
ei prope dederunt ei obsides. Et cepit
pit obsides ab eis et misit eos in iherusalem
et perambulabat usque damascum. Et Ionathas
audivit quod principes demetrii qui erant
de galilea [illegible] cum exercitu magno voluerunt
bellum contra eum. Et Ionathas congregavit
et occurrerunt illis reliquerat symonem fratrem
suum in [illegible] ingressus est cum eis
et fugerunt omnes qui erant cum ionatha
tamen preter duos. Et fuderunt in fugam milia
tria [illegible] et orarunt. Et egressus est
[illegible] et vicit eos et fugerunt
omnes adversarii qui ceciderunt et
[illegible] usque ad castra
eorum que erant in [illegible] et ceciderunt
ex alienigenis tria milia. Ionathas cognovit quod [illegible]
Ionatha [illegible] ab eis. Et ipsis
[illegible] post [illegible]
[illegible] dominus [illegible]
quos supra lacedemonios [illegible]
scripsit. [illegible] scripsit nobis [illegible]

~~[illegible]~~ Rex vir strenuus summo sacerdoti
iudeorum quid digne ab Ionatha est factum
[illegible] molestum fuit [illegible] et statuit ne
[illegible] in [illegible] et [illegible] *obsidionibus*
[illegible] sicut dixit [illegible] *missi*
[illegible] ad eos [illegible] fuit
et [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] et [illegible] In-
[illegible] fuit [illegible] et audivit Iona-
thas [illegible] principes demetrii
[illegible] quod [illegible] et egressus
[illegible] eos [illegible] illuc
[illegible] nocte fugerunt relinquentes
[illegible] et [illegible] eos
[illegible] dissipaverat eum
[illegible] Et venit Iona-
thas [illegible] et percussit
[illegible] in ioppe [illegible]
[illegible] presidium tradere [illegible]
demetrii et posuit ibi custodes et [illegible].

Iona. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

In libro machabeorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]

[illegible] indigentes [illegible] Eo
tempore cogitavit Triphon [illegible]
[illegible] adolescentem [illegible] dyade-
ma. Sed timuit Ionathan *[illegible]* [illegible]
[illegible] et elegit [illegible]
[illegible] Iona[illegible] [illegible]

ei in bethsan et venit ad eum ~~Ionathas~~
cum ~~xl~~ *xl milibus* virorum videns ergo Triphon quod
non posset eum capere [illegible] eum honorifice
cum dedit ei munera et precepit exerciti-
bus suis ut obedirent ei sicut et sibi
Et ait ~~Ionathe~~ ut quid *vexasti* populum? Elige tibi
paucos et veni mecum in ptolomaidem et
tradam eam tibi et reliqua presidia exercitus
et dimisit [illegible] [illegible]
[illegible] ei ~~Ionathas~~ et [illegible] exerciti
[illegible] tria milia virorum [illegible] dimisit
[illegible] *duo milia* et venit [illegible] cum eo [illegible]
in [illegible] ptolomaidem [illegible] cum
[illegible] quod [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] Ionathan
[illegible] esse Et dixerunt ge-
[illegible] non habent
[illegible] [illegible]
[illegible] Triphon exercitum ut
[illegible] iudam et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] tuos

De reedificatione templi

At [illegible] summo [illegible]
[illegible] exercitum in ioppen
[illegible] Triphon quod [illegible]
[illegible] Ionathe [illegible] ad eum legatos
[illegible] quod [illegible]
Ionathan [illegible] [illegible]
et [illegible] argenti talenta centum et duos
filios eius obsides et remittes eum
[illegible] primo dolo eius misit
[illegible] [illegible] [illegible]

Quod accidit sicut volens regnavit Antio-
chus a Triphone et contraxit ad regionem
militum exercitum. Et cum appropinquasset Bethsa-
nam videns quod non posset evadere abiit co-
natus et filios eius et tradidit in vinculum
pacis. Et remisit Symon et accepit ... co-
natus a populo suo in medium. Et statuit
viij tymiamata patri et matri et quatuor fratribus
suis et ibi et omnes posuit columpnas magnas
navis et sculpsit in eis arma et naves
ad memoriam et cetera. Triphon autem cum
iter faceret cum Antiocho adolescente
dolo occidit eum et regnavit pro eo in Asya.
Symon autem edificavit munitiones per Judeam
et misit ad Demetrium ut faceret pacem
cum eo et remitteret munera regalia ut fieret
remissio tributi regioni. Et rescripsit
Demetrius Symoni summo sacerdoti et paci-
ficavit cum eo et concessit ei omnia que postulaverat. Et
in tempore illo sublatum est jugum gentium ab Israhel.
Et cepit populus scribere in
tabulis et gestis publicis anno primo
temporis illius sub Symone summo sacerdote,
magno duce et principe
Judeorum. Tunc dispersit Symon Gazaram
et obsedit eam et circumdedit eam et
ydola delevit et mundavit edes et
collocavit in ea viros qui legem facerent
et munivit eam et fecit sibi ibi habi-
tationem et obsedit eos qui erant in

arce in Jherusalem et clamaverunt ad Symonem
ut acciperet dextras et dedit illis et ejecit
eos inde et mundavit arcem et intravit
in eam cum laudibus et palmis et cymbalis
et cantibus et statuit ut agerentur
solemniter omnibus annis. Et munivit
montem templi. Et vidit Symon Johannem filium
suum quod vir esset prelii et posuit eum super
duces et dedit ei Gazaram et habitavit
ibi. Tunc Demetrius rex
Asie contraxit exercitum in Medea ut
acciperet auxilia ut expugnaret Triphonem.
Et Arsaces rex Persidis et Medie misit
unum de principibus suis qui comprehendit
Demetrium et posuit eum in custodia
et siluit terra Juda omnibus diebus Symonis
qui fecit Joppe in portum et insulis
et dilatavit fines gentis
sue et ... Et persequutus
est ... qui eos ... faceret. Et misit Symon
ad Spartiatas renovare amicitiam.
Romani quoque miserunt clipeum aureum
mille ... et statuerunt ei ... in
libertate et scripserunt in tabulis ... in monte Syon ...
... que posite sunt in titulis in monte Syon.

De Antiocho filio Demetrii
lii

Eo tempore scripsit Antiochus
Demetrii filius in terram patrum suorum.
Et convenerunt ad eum omnes exercitus ita
ut pauci remanerent cum Triphone. Et scripsit

Antiochus Symoni et genti Iudeorum salutem.
Remitto vobis omnia que remiserunt
vobis reges ante me, et permitto vobis
facere percussuram proprii numismatis in
regione vestra. [illegible] obtinuit regnum
[illegible]
[illegible] Porro Tryphon fugiens
[illegible] accepit
in Dora. Et [illegible] cum Antiocho
[illegible] et obsedit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tradiderit eos Symoni [illegible]
[illegible]
[illegible] Antiochus [illegible]
obsedit Doram et [illegible] Tryphone
[illegible] Symon duo milia
[illegible]
[illegible] Symoni [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Symonis
[illegible]
[illegible] Et
respondit Symon [illegible]

[illegible] qui ab
[illegible] et post
[illegible] ad regem
[illegible] Symonis et gloriam
[illegible] Porro Try-
phon fugit navigio in [illegible]. Rex
[illegible] Tryphonem constituit Cendebeum
ducem [illegible]
[illegible] ut expugnaret Iudeam. Et edifi-
cavit Cendebeus [illegible]
[illegible] milites ut [illegible] fines Iudee.
Quod cum [illegible] Symon vocavit duos
filios suos seniores, Iudam et Iohannem, et ait
illis: Ego et fratres mei expugnavimus [illegible]
[illegible]
[illegible] et estote loco meo et pugnate pro
[illegible]
sit. Et elegit [illegible] milia pugnatorum et equites
et profecti sunt adversus Cendebeum. Et erat
fluvius torrens inter eos et timuit populus
transire, et transivit [illegible]
[illegible]
[illegible] Cendebeus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Et ceciderunt ex eis [illegible] duo milia virorum [illegible]
[illegible] filii Symonis [illegible]

De morte Symonis

Porro Ptolomeus filius Abobi con-
stitutus erat dux in campo Iericho
[illegible]

casleu i. septembris uel octobris

n. talentis et argentum multum et clenodia. Et
ad eius nobilitatem obtinendam regnum [illegible]
gratitudine dolo adiunxit filias eius ut
tolleret eas. Symon et perambulabat
civitates regionis gerens sollicitudinem eorum
et descendit mathathias cum iudea et
ethiopia filius [illegible] eos ptolomeus cum
in convivio [illegible] quod adimpleret [illegible]
eius [illegible] et descendit [illegible]
vis et [illegible] cum [illegible]
ditabi symonem et duos filios eius [illegible]
dit [illegible] Item et uxorem symo-
nis cum duobus filiis eius minoribus [illegible]
clusit. Et scripsit antiocho regi ut mitteret
ei exercitum [illegible] et traderet ei
regionem et civitates et [illegible]
eius et [illegible] ut [illegible] et daret
eis argentum et aurum et dona. Et alios quos
misit [illegible] iohannem [illegible]
ad alios misit [illegible]
[illegible] quidem [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] iohannes [illegible] eos
qui venerunt cum [illegible] et [illegible]
[illegible] post patrem suum.

Secundus liber machabeorum:

Secundus liber machabeorum
[illegible] hystorie [illegible]
[illegible] capitula. Et [illegible]
[illegible] quod scripsit [illegible]
machabeorum et [illegible]
[illegible] dispersioni iudeorum [illegible]
[illegible] in regionibus [illegible] et

cuntis in egypto [illegible] quae [illegible] fe-
cerunt eis ducibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dei [illegible] templi quae facta [illegible]
dei [illegible] mense [illegible]
[illegible] pol[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible]
primo [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] templi [illegible] primo [illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] moyses [illegible]
[illegible] dei. Et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sibi locum et non potuerunt
[illegible] quos [illegible]
[illegible] et locum donec [illegible]

congregatione populi et principum [illegible] tunc duc[illegible]
[illegible] et excellebit auctoritate [illegible]
[illegible] iudicibus moysi et post eum [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible] deo
[illegible] ~~et [illegible]~~ [illegible] supra
[illegible] dupplex [illegible]
[illegible] sanctificationis [illegible] fortitudo
[illegible] fuit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] recapitulabuntur [illegible] bella
que fecerunt contra hostes [illegible]
[illegible] [illegible] quo liberata et
[illegible] forti [illegible] et
[illegible] laudabilibus [illegible]
recapitulatione [illegible]
[illegible] legitur [illegible] quorum [illegible]
[illegible] possumus [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] et [illegible] et
[illegible] Aristobolo [illegible] mei
[illegible] aristiferorum ~~[illegible]~~ et [illegible]
[illegible] et [illegible] iudeis [illegible]
[illegible] [illegible] faciat nobis
deus et det nobis [illegible] ut
colatis eum et faciatis eius voluntatem
[illegible] in lege sua et
precepta sua et faciat pacem [illegible]
[illegible]
[illegible] nos [illegible] et
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] liberati [illegible] gratie

[illegible] [illegible] [illegible]
liberatorem [illegible] et [illegible]
[illegible] a morte antiochi [illegible] et
[illegible] [illegible] tempore
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible]
qui erat [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] dixit [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
et plus quam [illegible] divitiarum
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] morte [illegible]
[illegible] multa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et ipse [illegible]
nimis [illegible]
[illegible]
[illegible] collegerunt [illegible]
[illegible] legentibus [illegible]
[illegible]
[illegible] epistola [illegible] recapitulatione
[illegible]
[illegible] antiochi [illegible]
[illegible] aperuit [illegible] legibus [illegible]

mulieres delate sunt natos suos circum-
cidisse. quas cum infantibus ad ubera sus-
pensis cum publice per civitatem circumduxis-
sent [illegible] cum parvulis precipi-
tauerunt. Eleazarus [de primoribus] quidam scribarum
[vir etate provectus] ypto ore hyans compellebatur suillas
[illegible] carnes [illegible] manducare. [illegible] veteres eius
etiam carnes licitas preparatas afferent
eas rogabant ut simularet se adim-
plesse regis mandatum. Qui contemp-
tus dicebat adolescentibus exem-
plum relinquam et plagis fortiter perpessus inno-
cens mortem subiit anno [illegible] etatis sue.
Cogit autem et vij fratres Machabeos
cum matre [illegible] compelli rex [illegible] ad
carnem porcinam attingere quibus renuen-
tibus iussit rex [illegible] coram eis [illegible]
et ollas eneas succendi et primo-
genito linguam amputari cuius cute
de capite [extracta] et summis manibus
et pedibus precisis coram matre et fratribus igni-
bus [illegible] torquebatur. Sic e-
undem modum singuli fratres post ordinem
primogeniti torquebantur. Quinimmo
[illegible] hortatione ut regi obedi-
rent et mirum. Super modum autem ma-
ter mirabilis et bonorum memoria digna
singulos hortabatur [illegible] voce et femine
cogitationi masculinum animum inserens [illegible]
ad eos. Lectio [illegible] cum [illegible] et
[illegible] cum [illegible] et [illegible]

dominum [illegible] et [illegible] singulorum
[illegible] [illegible]
nos [illegible] nobis dedit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] lege eius
[illegible] adolescentem [illegible]
[illegible] adolescentem
[illegible] [illegible]
[illegible] filio [illegible]
[illegible] fili [illegible]
dignum [illegible] fratribus [illegible] effectus
mortem [illegible]
fratribus [respicia] [illegible]
indignum [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mater et
post filios [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
plurimi [illegible]
fratribus [illegible]
[illegible]

[illegible] modicum [illegible] lege
dei [illegible]
mortem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
mortem [illegible]
a [illegible]

[illegible] Machabeum [illegible]
[illegible] Thymotheum [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] viri
de celo ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] iudeos [illegible] ex quibus duo
[illegible] [illegible] eius
[illegible] [illegible] [illegible] et
adversariorum

solimitanis [illegible] Hic autem cum pace recederet
Judeis [illegible] Joppe [illegible] et dimiserunt [illegible]
[illegible] Lysiam [illegible] Antiochi filii
[illegible] et [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] fecerunt
[illegible] precedentibus eos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cogitaverunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Judei [illegible] ad [illegible]
[illegible] possessiones [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] Judeis in nocte
[illegible] ad portum ~~[illegible]~~ succendit
et [illegible] igne gladio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nocte [illegible] et portum
cum scaphis [illegible] navibus succendit ita ut lumen
ignis appareret Jerosolimis ab stadiis ducentis
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
apud [illegible] plures [illegible] Ju-
deis et [illegible] Judeis cum [illegible] [illegible]
[illegible] prostratorum tolleret et cum parenti-
bus poneret [illegible] invenerunt autem
sub tunicis interfectorum de donariis ydo-
lorum que apud [illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ob hanc causam
eos corruisse. Et benedixerunt justum
dei judicium qui occulta fecerat mani-
festa et [illegible] dei [illegible] [illegible]
[illegible] ut delictum oblivioni traderetur [illegible]
[illegible] vir fortissimus Judas collatione
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ drachmas argenti mi-
sit Jerosolimam offerri [illegible] [illegible]
mortuorum ~~[illegible]~~ sacrificium [illegible]
[illegible] pro delicto illorum [illegible]

[illegible] scaphas
[illegible] naves
[illegible]

Qui cum sceleratissimus Nicanor persequeretur Judam cum eo post
[illegible] in iram et postea [illegible] Judam
esse in locis Samarie et disposuit cum eo com-
mittere bellum in die sabbati Judeis vero qui
sequebantur Nicanorem per necessitatem dicentibus
ut ei [illegible] honorem daret sanctificationis
et deo qui universa conspicit. Ille quesivit
ab eis si est potens in celo qui imperavit agi diem sabbatorum. Judei dixerunt: Est deus vivus ipse in celo
dixerunt: Ille ait: Et ego potens sum super potens
terram qui impero negocia regis impleri.
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] cum eo
formidantes impetum Nicanoris principes
[illegible] filii [illegible] et multitudine
[illegible] [illegible] timuerunt [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] sermonibus op-
timis et exhortatione [illegible] exposuit
eis somnium quod eadem nocte viderat
in hunc modum. Viderat omnia [illegible] sacerdo-
tem et [illegible] manibus expandebat
[illegible] [illegible] [illegible] et orantem [illegible]
Judeorum. Postea apparuisse ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] et gloria [illegible] [illegible]
et [illegible] Oniam dixisse: Hic est [illegible]
[illegible] qui multum orat [illegible] [illegible]
[illegible] ~~Jeremias~~ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~Jeremiam~~ dexteram et dedis-
se Jude gladium aureum dicentem [illegible]
Accipe sanctum gladium munus a deo in quo
deicies adversarios populi mei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Jude [illegible] fecerunt in hostes
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

xxx milia murmure cum eis intercepto et occiderunt. Conspirantibus undecunque Iudeis apud Mathathiam et Iudam Machabeum cum Symone et Ionatha frater eius templum purgaverunt. Statim omnes Iudei unanimiter acceperunt nullo modo dicentes eos esse celebrandum. Porro hic Iudas epistola inde ad dispersionem Iudeorum Ierusalem epistolari recapitulatione atque sacerdotum historiam contexuit. De Iohanne filio Symonis et sequentibus.

Incipit historia evangelica.

[M]ortuo Simone qui ultimus fuit ex filiis Mathathie qui dux et sacerdos fuerat Iudeorum successit ei filius eius Iohannes cognomine Hyrcanus a devictis Hircanis quem Iosephus a Syria commendat. Iosephus triplici gratia sacerdotii, principatus et prophetie ... Hic enim Ptolomeus filius Abubi qui primum eius dolo interfecit eundem cum duobus fratribus eius ... confugerat ad oppidum ... eundem Iohannem ... obsessa ... cum agon ... oppido cum Iohannes ... matrem eius ... obsessus ... Iohannes ... dispersit ... Ptolomeus ... Iohannes ... Simonis ... obsidione ... fuit ... pacem ... Hyrcanus ... Ptolomeus ... Antiochus ... obsedit ... Ierusalem et obsidione ...

Hyrcanus ... Antiochus ... vel Iudeis ... cum filiis ... fugit ad ... sepulcro David ... talenta ...

De [illegible]

[P]ost hec Antiochus ... Persidem expedit ... Hircanus ... locis ... cum ... Antiocho ... et ... argenti ... de sepulcro David ... pecunia ... Hircanus ... solo equavit ... Iudeis ... sacerdotium ... optime administravit ... filiis Aristobolo primogenito et ... cum ... Iudeis ... regni Iudeorum ... Aristobolus ... filiis.

De translacione regni Iudeorum in Aristobolum

[A]ristobolus ... filiis ... Antigonum quem dilexit ... constituit ...

[illegible]

De morte antygoni

[illegible]

euomeret que cum desiuit Quintus offi-
cio destitutus fortis effectus ubi Anti-
gonum occisum sensit tam effudit super ad
huc ex tenuibus membris quod inuenerat Tan-
dem plus exclamauit Iustus deus in
ultione occisi fratris libauit occisi fratris
[struck] Cumque clamoribus circumstantes que-
rerent amplius eis dixit pro deo tandem
[illegible] supplicium [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] filius eius [illegible] sed elegit inde
[illegible] Iste [illegible] eius [illegible]
[illegible] deputata de [illegible] Et [illegible]
[illegible] h[?]em [illegible] to-
tus [illegible] suis [illegible]

De tirannide Allexandri Iudei

Quo mortuo uxor eius quam Greci
[illegible] fratres eius qui fuerant
[illegible] Allexandrum
regem constituit qui [illegible] Et [illegible]
[illegible] modesti [illegible]
[illegible] fratrem [illegible]
[illegible] tam [illegible] uincere
cogit [illegible] honore [illegible]
uxore nomine Allexandra [illegible]
[illegible] acquisiuit [illegible]
[illegible] militia [illegible]
[illegible] Cumque offen-
sus [illegible] uenerit [illegible]
[illegible] postea [illegible]
[illegible] Iudei
[illegible] duobus defendi posset
[illegible] offensus

[illegible] Iudeis ut [illegible] cui quo
[illegible] posset [illegible]
[illegible] hic [illegible]
[illegible] lxxx [illegible] uxores [illegible]
[illegible] et liberis eorum [illegible]
[illegible] et [illegible]
morbum ex [illegible]
[illegible] militie [illegible] et
[struck] xxvii anno regni sui [illegible]
duos relinquens filios [illegible] Aris-
tobolum [illegible] filios [illegible]
odio [illegible] uxori [illegible]
[illegible] pre-
[illegible] et [illegible]
[illegible] preferebat

De Allexandra filiis eius

Que [illegible]
[illegible] pontificem declarauit
Allexandri [illegible] Iudee [illegible]
[illegible] uero Aristobolum
[illegible] Iudee [illegible]
[illegible]

Incidencia

His temporibus [illegible] Sulla
[illegible] et [illegible]
[illegible] Rome [illegible]
[illegible] Gallo [illegible]
[illegible] poculo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] tandem [illegible]

De [illegible] modis [illegible]

Eo tempore [illegible] Iudea [illegible]
[illegible] de quibus plus [illegible]
explicabitur [illegible] quorum [illegible]

Relicta alexandra ita ut eorum consiliis
optimates quosque iudeorum et ex illo
disponeret ut amici fuerant. Denique dyo-
genem qui cum alexandro fuit amic-
issimum occidit et alios quamplures sibi
inimicos. Deinde duos constituit exercitus ut in-
vadentes (iudeos) tuerentur. Deinde clam multi
ad aristobulum confugerunt cum preci-
pio timerent. Nono autem regni sui
anno egrotavit alexandra et aris-
tobolus collecta plurimorum manu per
plurimos regionum deditur (?) castella
et hircani misit querelas hircanum
iuvenem aristoboli cum filiis in
custodia recludens. obsides accepit.
Res aristoboli regnum presumpserat.
A mortua aristobolus mo-
nitus est hircanum fratrem collecta exer-
citu. Cumque congressi essent plures mutati
sunt. Relictus vero hircanus
fugit in arcem. Deinde ex lege in-
vadit et venerunt ut aristobolus re-
gnaret. Hircanus vero sibi eo quod vir simplex
erat (fingeret) honoribus dumtaxat frueretur
tamen. Deinde cum hircanus autem
post vero inimicus cum prudentiam et
strenuitatem timeret aristoboli et
ipsius consilio pretenderet quod prosequeretur
hircanus, ut ipse dolo tamquam neutrum
iniceretur et ut aretham regem arabum
fugeret cum auxilio reduceret
in regnum. Postea congressi venerunt
ad aretham arabie in oppidum quod petra dicitur.
Ubi regni sedes erat. Statimque collecto ex-
ercitu aretha et venit in iudeam et obsedit
civitatem. Deinde ad Aristobulum cum duabus (?) dux romanus
nomine scaurus ... missus obsidionem. Et cum
reges ... de pace ... regem saeviret (?) romane
... misso cum pompeius et
romanis ... regem arame (?)
... pro pace (?) ...
... dissensione ...
... ei ... desistit
... poneret per ... tradidit
... civitatem. Adveniunt
legati ... veniunt nuncii
... populares Cor-
... [illegible] CCC ...
... aristobolo ex ... romanorum
... legatos misit
Josephus ... ad aretham ... missum
romanorum et propterea nominat omnes ... i.e. minores
ad obsidionem ... ea ... Iherusalem ...
arethe hircanum ... filia
... collocavit. ... frustrati spe
... praedixit ... lis? ...
... pompeius ... detrahere (?)
... venerunt
... ut violenter aris-
tobulo ... iudicaret et hir-
cano restitueret regnum. Verum aris-
tobolus sibi dicens fuit ... statim
... pompeius honore regni
ei ... iudei ... et ipse (i. palam (?))
... accepit et recepit per alexandrum

apud inexpugnabile oppidum iuxta montem
[illegible] collecto Romanorum exercitu priorem
missi tamen ut de oppido descenderet
Aristobulus iusso quem imperio non audebat
deesse vicit potius periculum quam
pertimuit. Consilio tamen suorum descendens
ab oppido relictis ibi custodibus precepit
[illegible] autem [illegible] preceptis
obtemperaret [illegible] Ierosolimam
[illegible] sollicitus [illegible] morte [illegible]
datis ibi [illegible] expugnare [illegible]
[illegible] regio et [illegible]
et [illegible] in ipso la-
pidibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] colligunt

magnus al[illegible] [illegible] / [illegible] / regis [illegible] / [illegible]

De nota Pompeii et templi expugnatione

Cumque [illegible] Pompeius [illegible]
Aristobulus [illegible] pecuniam
[illegible] Alexandro [illegible]
de [illegible] Romanorum [illegible] imperio [illegible]
Michil [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] custo-
dibus [illegible] in oppido [illegible] Hircano
motus Pompeius Aristobulum vinctum
ad custodiam collocavit. Cumque obse-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Hircani [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Aristobuli [illegible] templum [illegible]
quem Pompeius [illegible] templum expugna-
[illegible] Cumque [illegible] [illegible]
aggeribus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] / [illegible] orbem

sunt ei obsessi vii diebus quibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tertio mense capta-
[illegible] templum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] templi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] equites [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tradit de-
[illegible] [illegible] [illegible] Pompeius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fuerit fortunatissimus. Postero autem
die ingressus templum Pompeius [illegible]
[illegible] situm [illegible] et ornatum templi
et religionem nichil inde tulit Pompe-
ius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] templum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Hircanum pontifice
[illegible] Aristobulum captivum
duxit cum duobus filiis suis Alexan-
dro et Antigono cum totidem filia-
bus [illegible] [illegible] [illegible] Syrie
et Iudee [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] cohortibus duabus

De divisione Iudee in [illegible] tetrarchis

Alexander vero filius Aristo-
buli ex itinere fugit et magnam
[illegible] collecta ex Iudea populi multitudine
et Hircano [illegible] [illegible]
[illegible] munitissima loca Alexandrium
et Hircanium et Macheronta. Cumque
[illegible] occurrit Gabinius ut premo

succedit pro qua ~~et~~ mater eius · Antipater
urbis militabat. Rursum cum Alexander
Alexandrion (consilio matris) obsedisset, cum Alexandrum
deinceps traditis (cum castris suis) cepit Gabinius castra
eiusdem similiter et filio fundatus
est nec ultra bellum. Sequenti tempore
[illegible] ... Gabi-
nio obsequens [illegible] pro Cesare
[illegible] fuerunt educti
Post haec Gabinius [illegible] templi [illegible]
[illegible] sumpsit [illegible]
[illegible] dimisit [illegible]
[illegible] fugiens [illegible]
[illegible] Antipater [illegible]
Gabinio [illegible] Antipatro
[illegible] edidit [illegible]
[illegible] excepit [illegible]
[illegible] filius
et unum filium primogenitum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sororem [illegible]
[illegible] filios [illegible]

De secunda Aristobuli et eius captivitate

Post sextum annum elapsus est a Roma Aristobulus qui a magno Pompeio captivus fuerat ductus, et Alexandrion, munitionem [illegible] et [illegible] [illegible] et Gabinio Antipatrum [illegible] captivus [illegible] cum Aristobulo et filius

Roma perductus. Illi quidem pereuntes
in custodia conservavit filios autem in
Iudeam remisit. Tunc autem Gabinius
scripsit se spopondisse uxori Aristobuli
Iudea [illegible] ad dissensionem [illegible]
et cum [illegible] Gabinius [illegible] fecit et
[illegible] ponti[fi]catum [illegible]
[illegible] et [illegible] Crassus
[illegible]
[illegible] Crassus
[illegible]
[illegible] de quibus Pompeius abstinuerat duo
milia talentorum [illegible] auro Crasso
in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

De reditu Aristobuli in Syriam et eius morte

Eo tempore [illegible] [illegible] post
[illegible] Pompeius et [illegible] [illegible]
post [illegible] Pompeius fugit [illegible]
[illegible] [illegible] potitus
solutum Aristobulum cum duabus cohor-
tibus [illegible] fiducia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] studio Pompeii
[illegible] Aristobulus [illegible]
corpus eius [illegible] sepul-
turam [illegible] Antipatri [illegible]
[illegible] sepultum et [illegible]
[illegible] Alexander [illegible]

exceptione potiri permisset. sed Pompeii litte-
re admonuit tribunalis sui. sed super hys
Antipater romanos admisit. Solus autem
superest Antigonus cum sororibus suis.
Ad quendam Ptolomeum Ianei filium
qui sub Lybano morabatur fugit. Alex-
ander Ptolomei minore sorore Al-
exandra ...ore maiore ... ut
... Ascalon. Hyrcanus ...
... postea ...

Explicit ... Incipit igitur Cesaris ...

Post hec factum est plurimum inimicum (?) ...
... fuit ... imperii vindicem sub
Pompeyo. Qui cum cedisset a iudeis cumque
Cesar imperium liberum ... ad ...
... cum ... Pompeyo ...
Pompeyo Antipater ... Cesari
se contulit ... Cesar ... mi...
... Pergamum ... ad ...
Pelusium ... cum eo ... Lybi-
ani. Ptolomei ... cum tribus
milibus iudeorum ubi ... Antipater
plurimum ... litteris ... suis ...
... et ... adolescens
quendam ... prudentia ...
... cum ceteris Egyp-
cys ... sic tot ... fuisset cor-
pore ... suo ... Vic-
toriam ... apud Cesarem
... ... Cesari ...
... cum ...
... Cesaris ... Cesar

dixit ego Cesar nolo me tibi per excu-
sac apud te sed ipsa ubi ne aliquis
accipi pro te loquatur continue
commendavit eum litteris suis et in multis
donavit eum propter gratiam pontificatum confirm-
avit Hyrcano.

Quod Antipater factus est Iudee procurator et Hyrcani

Eo tempore Antigonus Antipatrum accu-
sabatur ... apud Cesarem de eorum
consilio patrem suum et fratrem interfecisse. Ad
hec Antipater veste proiecta multitudinem vul-
nerum demonstravit verbis non esse opus
dixit cum cicatrices se tacente clama-
rent ipsum fidelem fuisse Romanis.
Et Antigonus filius fuit fugitivi con-
tinuus cum a Pompeyo quo ad invenire
potuit ... accepit quia
cum esset amicus ... Cesar
... dignitatis sub pontifice in Iudea
dedit Antipatro optione ... reni-
... dignitatis ... in Cesarea procurator
Iudee declamatus est. Impetravit
quoque ut ... patrie ... reno-
vare liceret sibi. Regnum quoque
Hyrcano ... ne rex non esset ...
... Cesar ...

Quod Herodes factus est prefectus Galylee

Post hec Antipater filium suum ma-
iore Phazelum Ierusalem sibi
procuratore statuit et Herode Galylee
prefecit. Qui cum ... esset pri-
nceps latronum quendam Ezechiam cum reliquis
... et adeo quietam ter-
ram reddidit ut publice Herodes per Ga-
lileam cantaretur. Phaselus ... fratris
bona emulatio ... superare ... ob
hoc ... regalibus
agente colebantur ... fidel
... Hyrcano ... fieri non pot-
uit ... bene gesserat quis ...
effugiat ... qui ... Hyr-
cano ... Antipatro et filiis eius ...
... ipse ... regio nomine sedebat
... accensus ... Hyrcanus
... Herode iudex a ...

[illegible] cum mitteret prius Galileam videns [illegible] succederet fratris sui [illegible] Phasael [illegible] procurator [illegible] Herodem et Galileam [illegible] et procurator libertatis [illegible] Herodes [illegible] est principibus [illegible] [illegible] et [illegible] comitem [illegible] Herodes vindicatur [illegible] [illegible] et [illegible] cum imperium [illegible]

[De] Octaviano Cesare Augusto

[A] tempore Iulii [illegible] Cesari Octavianus cesar [illegible] [illegible] et [illegible] annis [illegible] [illegible] [illegible] anno [illegible] [illegible] regibus [illegible] [illegible] post [illegible] publicis [illegible] annis CCCC [illegible] Cicero [illegible] [illegible] [illegible] rostra [illegible] [illegible] in foro [illegible] [illegible] [illegible] a foro [illegible] [illegible] lapidibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morte eius [illegible] [illegible] [illegible] foro [illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obitus [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domum [illegible] [illegible] die [illegible] in capitolio [illegible] [illegible] audiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] occiditur [illegible] eius [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible] [illegible] domi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] toti orbi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De Herode Ascalonita et Tullio preclaro

P[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adolescentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Herodes de Galilea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Herodes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] victoria [illegible] [illegible]

De morte Antipatris iudicatur Herodem

A[ntipater] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veneno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veneno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morte eius [illegible] [illegible] [illegible] Herodes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Herodes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

i. pro capitibus

[illegible] accepit et dolum dolo vindicavit.
Recepit autem Cassius [illegible]
misit ad Herodem opem [illegible]
[illegible] utrumque Herodes [illegible]
[illegible] adventum. Nam dum [illegible]
malicu [illegible] interfecerunt [illegible]
[illegible] Herodem
accepit [illegible]
[illegible] respondisset
Cassii [illegible] et [illegible]
[illegible] columnae [illegible]
[illegible] multorum [illegible]
[illegible] Herodes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Herodes
[illegible]
[illegible]
[illegible] Herodes uxorem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

De uxoribus Herodis et liberis eius

Habuit [illegible] uxores novem
ex quarum [illegible]
suscepit [illegible]
[illegible]
Antipater ex Doside; Alexander et Aris-
tobulus ex Mariamne [illegible] ex
Malthace [illegible] Herodes Antipas

[illegible] tetrarcha [illegible] Philippi
[illegible] Herodem
[illegible] filium [illegible]
[illegible]

Quod Herodes et Phaselus tetrarche Iudee facti sunt ab Antonio

Herodes ubi Cassio in Philippis
[illegible]
[illegible]
[illegible] a Herode
Antonium
[illegible]
[illegible] possiderent [illegible]
[illegible] Herodes [illegible]
[illegible] Antigonum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Antigonum
[illegible]
[illegible] Herodem [illegible]
[illegible] Antigo-
[illegible] tetrarchis
Iudee [illegible]
[illegible] Antigono [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Alexandra [illegible]
[illegible] regnum

A[illegible] ita partiti sunt orbem: Antonio [illegible]
orientem vero [illegible] possidere

induceret. Accepti autem a Parthis Hyrcano
cum militibus, precium Antigonus
solvit expugnavit. Et Phasaelus qui
domum Herodes obsedit domum
custodiebat. Sed cum mitteret eis Antigonus
Iudeis, per verba sua hostem in suo
dimittendum esse ... de partem exercitus
Antigonus proprium regi arbitrio sumendo
se disposuit. Egressi sunt ergo Hyrcanus
cum Phasaelo et Antigono ad parthorum
regem. Quamvis Herodes voluntati
eius dissuadere preualere non potuit ...
... fidei parthorum fidem adhibet ...
... et Phasaelus ... a parthis
... Sed noctu Herodes
nocte ad Ydumeam ... fratribus suis
confugit ... quidem liberos et
uxores et ... remanserunt
... impetus ... sustinebat
... ad parthos ... Iudeos fugit.
... Cumque ... a
... praedo dimittant ... ab
... victoriam ... super
... firmaverunt ... Herodes
dimissis autem uxore et liberis in oppido
... custodiendis ... Romanis auxilium
... a Cesare ... ad Augustum
... Antigonum ... regnum ...
... Phasaelus ... quod captum
... ei tradiderunt ...
... sui ... quibus tunc

tenuit, ne ... pontifex ... ponti-
ficatum reciperet ab inimicis ... celebrari
... Hyrcano ... Phasaeli ... imminere
... fratri ... ad pedem
... libertatem ... ad ... frater
... capite ... Cognito quod
... Herodes ... evaserat ...
... mori ... ...
... de ... quod mediatis
ab Antigono ... missus ... auriculas
... pontificatum ... consuetudine
... Iosephus ... cum ad ... in-
... regni ...

De eo quod Herodes creatus est rex Iudee

Herodes accepta morte patris et fratris
Romam properavit. Ubi veniens ab Antonio
... susceptus est. Circa tempus illud
... Romam ...
... proposuit
Antonio ... cum Cesare ...
... senatum convocavit et Herodem regem
Iudee declaravit. Coronatus quoque He-
rodes Augusto et Antonio hinc inde
... in Capitolium ductus est. Ibi et
... senatus consulto ... reposito ...
Reversus in Iudeam Herodes duos quos
precipere ... Ventidium et Silonem ... qui eum
in regno collocarent. Cumque venisset
in Galileam ... Antigonus
... et cepit congredi ...
Antigonum ... diffugit
Cumque tandem obsedisset ...

tam per Hyrcanum expugnate cum per mortem(?) Antigoni
ab obsidione descenderet in Idumeam et
Galileam. Hyrcanus latebat nec [illegible] cum tunc Hero-
des occidisset latrones multos, ipse
specus in cavernis eos igne suffocabat.
Inter quos erat vir senior septem filiorum
pater, quos ipse per ordinem occidit in his modo(?):
stans in ore spelunce singulos vocatim evo-
cabat et precipitabat, cunctis filiorum cadaveri-
bus novissime et uxore, tandem se ipsum
desuper super mortuos misit.

De Herodes pulso Antigono venit et factus rex regni in urbem(?)

Eo tempore Cassius(?)
mortuus est. Antigonus vero timore(?)
Cleopatre regine Egypti tenebatur, ad Parthos appellabat. Hero-
des sub duobus(?) prelianis quietem fecit. Iterum autem
et rursum [illegible] precepto(?) principis(?) [illegible]
to Herodis imperio [illegible] Antigonum dimi-
cavit [illegible] decapitavit [illegible]
principem milicie Antigoni. Cumque tamen
Antigonus [illegible] [illegible]
[illegible] aggressus est. Cum autem [illegible]
Antigonus dolum [illegible] misit post
[illegible] cum Herode [illegible] Sed
[illegible] occurrente [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] misit [illegible] menses
obsessi [illegible] cum [illegible] romani [illegible]
[illegible] [illegible]
Herodes rogabat ut parceret Antigono
qui descendens ad pedes Sosii prostratus

quem non misericordia motus Sosius, sed irri-
dens Antigonam appellavit [illegible]
[illegible] Cum autem [illegible] multi
[illegible] iudeorum templum [illegible] spolian-
dum a [illegible] [illegible] Herodes
[illegible] sibi [illegible] vicisse
victoriam [illegible] [illegible]
[illegible] fuisse. Iudicium(?)
[illegible] [illegible]
[illegible] a rege reliquit(?)
de [illegible] [illegible]
[illegible] Cumque
[illegible] posuit [illegible]
coronam [illegible] dictam [illegible]
[illegible] Antigonum [illegible]
Antonium [illegible] Hunc Antigoni
[illegible] Consumatus(?) est Herodes
in regno iudeorum [illegible] exquo
[illegible] [illegible] Inde(?)
[illegible] [illegible] Herodis
regnum legitur. [illegible]
[illegible] ab alienigenis [illegible]
Christi adventum [illegible]
Herodem regnantem [illegible]
in [illegible] statum [illegible] exceptum
[illegible]

De morte Mariamne et dolo Salome

Facta est autem dissensio inter Mariam-
nem et sororem Herodis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Herodes [illegible] dolo [illegible]
amicum [illegible]

quod erat contra preceptum legis

eo quod sibi regnum deberi hereditarie diceret
Impetravit autem mariamne Jonathe
fratri eius cum esset xvii annorum pon-
tificatum ordinavitque deposito [illegible] cum filio
Antipatri ad peticionem mariamne et [illegible]
expulit solus tibi [illegible] [illegible]
[illegible] eis ascendere [illegible] [illegible]
[illegible] Conatur salomona [illegible]
[illegible] Jonathas eo quod [illegible]
iudicet · Aspiciente Augusto [illegible]
[illegible] salomone · de adulterio [illegible]
[illegible] [illegible] misit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] herodes [illegible] anthonium
mariamne [illegible] custodia dimisit salomone [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quibus [illegible] [illegible] forte [illegible]
[illegible] [illegible] anthonium [illegible]
[illegible] fuisse · misit [illegible]
[illegible] anthonium [illegible] herodes
[illegible] [illegible] mortem
[illegible] herodes [illegible] salomone · que sibi
[illegible] [illegible] mariamne [illegible]
Josepho autem herode uxor [illegible]
dormivit cum latenter [illegible] de morte eius
[illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] herodes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum mariamne [illegible]
[illegible] dormivit [illegible] [illegible]
[illegible] fecit [illegible] [illegible]
de morte [illegible] quod [illegible] modum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mathias (?)

[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alexander et aristobolus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quod augustus reddidit herodi de reconciliacione regnum

Post hec commissum est prelium accianum inter augustum et anthonium. In
quo non fuit herodes missus ab antonio
contra regem arabum ad peticionem cleopatre
et quolibet eorum victo ipsa regnum alterius
optineret [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] herodem offensum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — cum augustus reversus esset victor
victo quoque anthonio [illegible] — antonio
[illegible] herodes deposito habitu [illegible]
gio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] fuisse · [illegible]
[illegible] fidelem quod [illegible] fuisset sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cleopatram [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] depo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · et nunc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] plurimos [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

magis
fecit Anthedonem qui Cleopatre perierunt q
t. et cum Antonii signum sp. cumberetur
erat. Expositus sibi fide et nisi quere
res Anthedonem. Cum autem preterea tri=
gintus in Egipto eo solo impleret
actus Herodes eam vicit Romam ciuit
in dextro cunti et redeunti exercitu
erat petierunt necessaria. Herodes
copiet de esse ut quicumque utensilia erat
ministraret. Castra Antonii noctem leo
pertraxit et Anthedonem mediam offerenti
Herodis romani ... ob hoc Augustus
a Cesare ... regni quietibus
licet Cleopatra totum reddidit ei dictus
amiciciam ... totaque militi
amicus ... protectus qui
post mortem Augusti Cesarem appella
vit. Edificavit autem in Ascalone do
mum regiam et diametro gravitatem est
Ascalonita. Vel Herodes autem et Ascalonia
tes ... eius quod et Herodes As=
calonita sunt nacione ... templi Appol
linis filius cuius Antipatrum ... huius
... latronem ydumei ... ei cibatum
... fuit ... post ... princeps eius
Iudee et Ydumee dicitur ... Nationem
Ydumeus fuit ex patre ... ... Roma
ne. Dedicatur ei Castra ... gallat
... ... Cleopatre a
... et ... ...

Rhodianus:

Quia in primo clerum (dicuntur) ... a
flumine Eleutherio supposito Ga=
lilee super quem olim fuerant deca=
poleos (gradatim) dicitur. Cum autem Hero
des dixisset fecisse ... templum
quem vocauit Antoniam quam dedi=
cavit deo. Fecit autem aliam quam no
minavit Agrippiadem ... eum autem
... post Agrippam et Agrippiadem
Cesaream posuit et ... turri
super ... porta templi ...
ponderis ... ...
... confinibus fecit ... Herodion.
... et ... Fecit aliam ...
in ... fratris fecit ...
... ...
... ... Augusti Cesaris por=
tum ... ... destructum
... ...
... est ... ... Cesar ... Cesarea
... ...
... ubi a templo ...
dedisset. Aliud autem templum et ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

De persecucia herodis in filios

Post hec redierunt a studio filii eius
et cum alexander glaphiram [illegible]
uxorem aristobolus filiam salome. tra
duxisset uxorem alie filiam regis cappa
docum. Iamque lacessunt disputacione reg
num cum patre disceptabant. Ob hoc pater offen
sus antipatrum alium ex uxore [illegible]
iussit [illegible] quem erat fuerat percussor de
[illegible] Quidam [illegible] de morte
[illegible] tractabat [illegible]
[illegible] Sic vero [illegible]
[illegible] discrevit

De principibus sacerdotis

Fuit autem in diebus herodis
regis iudee [illegible] anno
regni eius [illegible]
sacerdos quidam nomine za(charias) de vice abia et uxor eius eli
zabeth. Et cum david ampliare vellet
cultum dei xxiiiior instituit summos sacer
dotes quorum unus tantum maior qui dice
batur princeps sacerdotum. Statuit autem x
vi viros de eleazar et viii de ythamar
et his sortes dedit [illegible] ebdomadas
[illegible] Abias autem habuerat octavam
ebdomadam [illegible] que erat zacharie
cum in die [illegible] incensum poneret
apparuit ei angelus [illegible] filium
de more. [illegible] felicitatem

[illegible] pontificem non credidit
[illegible] pariter
[illegible] et magnificavit [illegible]
[illegible] Concepit autem elizabeth
et occultabat se mensibus v.

De concepcione salvatoris

Mense autem vi° missus est angelus
gabriel a deo in nazareth ad mulierem
virginem desponsatam Joseph. Cogitans [illegible]
[illegible]
[illegible] quomodo fiet istud quoniam
cognitum virum non [illegible]
[illegible] Respondit angelus [illegible]
[illegible] spiritus sancti concepturam. Et ecce co
gnata tua elizabeth [illegible]
[illegible] sacerdotalis et regia
[illegible] et aaron. Uxore [illegible] de iuda
elizabeth sorore naazon et ioiada po(ntifex)
uxorem ioiabeth filiam regis Ioram. Et
[illegible] Et
[illegible] de virgine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] anno eadem die
mortuus.

De ortu precursoris

Impleto autem [illegible]
[illegible] Iuda autem nomen
[illegible]
[illegible] forte [illegible]
[illegible] zachariam habitasse.

7 dicit quod a fuisse modum

quatuor miliario [illegible] et ubi canticum Zo-
charie. Et legitur in libro historiarum quod beata
virgo levavit eum terra et cum salutasset eli-
zabeth exultavit infans in utero eius. Et
cum audisset dominum sui [illegible] prophetans elizabeth
etiam edidit maria canticum duo dictus Magnificat
anima mea dominum. Et mansit autem beata virgo mi-
nistrans mensibus tribus in [illegible] donec
peperit et tunc redijt ad domum propriam. Octava
autem die cum circumcideretur puer et vocaret
eum nomine patris sui zachariam dixit mater Jo-
hannes est nomen eius. Ipsum scripsit pater
eius supplicio pugillari. Est autem pugillaris
vel tabula quod pugno potest includi vel clau-
[illegible] et apertum est os zacharie et
prophetans canticum fecit duo Benedictus do-
minus deus israel et tu puer. Puer autem crescebat
et confortabatur spiritu sancto et erat in desertis
locis usque in diem ostensionis sue ad is-
rael. Refert autem magister historiarum [illegible]
e Joseph in utero habentem de spiritu sancto qui
nolens eam traducere in coniugem occulte
voluit eam dimittere. In sompnis autem ab
monitus ab angelo ut acciperet eam in coniuge
et suspicione adulterij concepti pueri a spiritu
sancto indicavit [illegible] Jhesum vocari precepit
quod salutem faciat populi [illegible] corpus [illegible]
cognovit Joseph [illegible] [illegible]
[illegible] dimittat [illegible] sponsam in [illegible]
[illegible] cum virgine virgo permansit [illegible]
[illegible] virgo virum ne [illegible] instrueret

[illegible] solus [illegible] firmare et
ut [illegible] exultatione. Dei [illegible]
Et [illegible] canticum evangelica sunt
[illegible] canticum [illegible]
[illegible] ordine [illegible] duo cantica [illegible]
quod [illegible] canticum quod [illegible] est
[illegible] in [illegible] zacharie legitur.
Et erexit cornu salutis [illegible] quod [illegible]
[illegible] Et quia legitur ad
[illegible] fuit [illegible] ad canticum
in laudibus In [illegible] et completorio
[illegible] canticum [illegible]
[illegible] canticum quod laudes et completorium in
[illegible] omnis celebratur ubi
[illegible] dependet [illegible] et quod legitur in
cantico virginis [illegible]
[illegible] recte [illegible]
[illegible] est in [illegible]
[illegible] ab illis [illegible]
[illegible] ad [illegible] officio divi-
no. [illegible] canticum [illegible]
[illegible] officio completorio quod [illegible]
se dimitti in pace quod erit in [illegible]
[illegible]

De natiuitate [illegible]

In diebus illis exiit edictum a cesare
Augusto ut describeretur universus or-
bis [illegible]
[illegible] in orbe [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]

amicicie ut utrique haberent ad finem ... Sunt convenientes unde evangelista origines regis per gentium augustum premissa cum prima descriptione ... et dominus dicitur ... precede (?) ... prima descriptione ... sub imperio ... fieret. Item ... cesaris et ... reddit ... tempore ... corpus ... capite ... solvebatur ... Quirinus ... descriptio nocte ... descriptio prima facta est a preside Syrie ... Quirino ... in ... pretoribus ... provincie ... regionum ... cui ... veniret ... iudex ... que ... prebebat ... presidi fuit ... et deinde ... quereret ... fuerint ... preses ... consequent ... que ... presidens ... preside ... a Cirino ... regnum ... in orbe terrarum cesare ... in ... descriptio ... prima ... a ... fiat ... est ... Ascendit autem et Joseph a Galilea ... in Bethlehem eo quod esset de domo et familia David ... ut profiteretur cum Maria uxore ... pregnante ... fuerat ... Dum esset ibi ... completi sunt dies ut pareret.

De ortu salvatoris

Factum est autem cum essent ibi ... peperit virgo ... filium suum primogenitum ... est ordo ... Joseph ... alius ... filius ...

Aliud ... alius ... de ... dicebatur de ... pedum ... de defensione terre

filium suum primogenitum hoc est ... aliud ... autem ... custodia ... et pannis ... involutum reclinavit eum in presepio quia non erat ei alius locus in diversorio. Dicit ... sermo ... qui erat ... de latere ... ab ... habebat ... in presepio ... Bethlehem ... loco ... presepio quod erat ... Paula ... in Bethlehem ... difficile enim erat ... pauperibus ... tectum ... et conveniebant ... domum et ... domo ... pavimentum ... presepium ... erat in ... peperit ... quo ... ad ... quedam ... in diebus ... forte ubi Joseph fecerat presepium bovi et asino quos secum duxerat ... in ... aliud ... Bethlehem ... quia ... presepe ... et asinus ... pro ... alius ... in medio duorum animalium ... cognosceris ... fecit ... cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui ... cetera ... Bethlehem ... possent ... gentes ... domini filium ... veneris

De nativitate domini

Natus est autem Christus anno regni Augusti cesaris ... xlii ... morte Julii ... fluxerat ...

cetesime xl e anno

post bellum regis Augusti quinquagesimo secundo, anno vero
regni Herodis xxx. Undique orbi pacato
natus est sub olympiade sexta. [illegible]
tanto pacatus orbe, dictus dominus ... natus est
tunc nocte dominice diei quia sic tabulatum corpo-
ri vetio [illegible] quia tunc currere
tempus ... singulariter [illegible] noctis
et solaris ... communicantur [illegible]
[illegible] in dominica quod venturus
est dies quia dixit fiat lux et facta est lux

Dispositum nobis
oriens ex alto
Tunc solstitium
... quo pastor ...
tates [illegible]
... apostolus ...
... plenitudinem
... Et aliud
die ... Elizabeth
apostolus regnavit
dicta eiusdem [illegible]

De quo supra est ab
Apollinare quod non
deficiet. Donec magno
pater ... videns
romanos ... et
... venit
erant Rome templum
pacis corruit et fons
erupit olei contra
... nequaquam
demum ... noctuet

alios ad passionem quia tunc ... et peccatum
... et ... quiescentibus
fluxerunt quindecim aliquando ... et
... in ... hebreos
primos ...

De cantico angelorum et circumcisione.

Et pastores erant in duo miliaria ab
Bethleem in regione eadem
custodientes vigilias noctis
que sunt in ... Interpretatur

vigilias super gregem
suum [illegible] fuit [illegible]
... vigilias
noctis ... eos
solvent ... quia
forte ... inde
... consuetu-
dinem volunt

Adeo quia ... ap-
pellati sunt a fidu-
post
ciis ... more
ab anno eodem
diebus ...
... inde
inde fuit ...
... tem-
poribus.

Et ecce angelus domini stetit iuxta illos
... salvatorem natum
in Bethleem ... puer ... in presepio
... Et subito facta est cum angelo multitudo. Angelorum
dicentium Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus
bone voluntatis. ... proprie glorificantes
... et laudem ... ge-
ad modum
tilem ... angeli et homines ... et
terre et ... multi. Angelus
autem ... pastores ... gregi solent
... locus ... dominum
gregis ubi Et
... gregis
... nebula
... in primo
... hic
locus ad unum ... ubi grege
... Rachel ... Et ... pas-
tores ... Bethleem invenerunt
... ad eos et qui audi-
erant mirabantur ... dice-
bantur a pastoribus ad eos ... quia
conservabat omnia verba hec conferens

In gestis ante
... quia
quia ... angelici
verba ... possint
papa posuit

quod misera anni certi

in corde suo · Sequitur [illegible] ut pu[er]
[illegible] filius ioseph [illegible] · quia [illegible] sic
[illegible] quidam [illegible] dicebant [illegible]
[illegible] [illegible] Tercio [illegible] et [illegible]
[illegible] ut puer [illegible] nasceretur · Quomodo
[illegible] Jhesus et [illegible] [illegible] suo
[illegible] filius [illegible] [illegible] · quia
[illegible] [illegible] [illegible] · Jussit
[illegible] [illegible] · Octauo uero die
[illegible] puerum et [illegible]
[illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] ab
angelo [illegible] [illegible] · Dicitur quod karolo
magno [illegible] de [illegible] ab angelo
[illegible] et translatum est [illegible] · Aquis g[rani]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] erat [illegible]

Cum natus

[H]odie ecce magi venerunt ab ori-
ente ierosolimam dicentes Ubi est qui
natus est rex iudeorum · Vidimus enim stel-
lam eius in oriente et venimus adorare eum · [illegible]
[illegible] isti fuerunt doctores [illegible]
qui stellam eius [illegible] uocauerunt
[illegible] · [illegible] magi [illegible] sunt
[illegible] [illegible] philosophi [illegible] magi [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] et caldeorum · Ubi flumen [illegible]
[illegible] dicitur regio · [illegible]
[illegible] magos [illegible] [illegible]
post [illegible] herodis [illegible]
[illegible] · [illegible] Crisostomus dicit · stellam

[illegible] natus [illegible] [illegible] ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · Potuit
[illegible] ut in xiij diebus per dromedarios
[illegible] longa [illegible] spacia [illegible]
Audiens autem herodes rex turbatus
est et omnis ierosolima cum illo · Timuit rex
[illegible] de semine [illegible] Aristo-
boli natus [illegible] [illegible]
gentem [illegible] · Turbatur · [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] stelle a magis
[illegible] ierusalem [illegible] [illegible] et
sacerdotibus et scribis [illegible] · ubi [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] Bethlehem
[illegible] [illegible] [illegible] · Bethlehem
[illegible] est [illegible] · [illegible]
[illegible] ubi sepulta est · [illegible] [illegible] · [illegible]
dicitur in libro Judicum · Et fuit [illegible]
[illegible] [illegible] · Ruth · [illegible]
[illegible] [illegible] · filia [illegible] et
[illegible] [illegible] · Postea [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible]
domus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
bethlehem in quo [illegible] domus panis · Dicat
[illegible] magis ut [illegible] puerum
[illegible] ut [illegible] adorare
Jtem [illegible] · puerum [illegible]
Qui egredientes de [illegible] stella ante-
cedebat eos [illegible] veniens stetit
supra domum ubi erat puer · Dicitur fulge-
bat stellam [illegible] [illegible]

et dispicatum ablatis et tam splendore qua
lux divina non impediuit et in luto quem
eis confirmavit. cum postea moribus eorum
infecte cum plantaciis sed in terre brevitas
tec tenellis vitis. Et in morti quoniam
scilicet prius super iudeam fuit positum dedit
mandi in iudea. Unde de deliberacione
post aliquod tempus apud iudeos. Adiecerunt
unde egressus est primo motu nobis
ubi precepit eos qui pacto afflictos incepere
desijt. Venientes in penitencie multitudinem
cum supplicio fuerit. Ecce quidem tradunt
bethleem noluisse quia puteum bethleem
in quem cadit. Et post mulieribus
paule et eustochij comitatis virgines
deo dedicatas ad multa loca vidisse quod
quasi fabulose existimaverunt
fratres cum quibus monasterium ducebat
[illegible] sua [illegible]

De oblacione nobilium magorum

Ingressi vero magi domum christi lucentes
divini spiritus invocati obtulerunt singuli singula munera
aurum thus et mirram sed non
attendentes solum oblacionem. Ex hoc confitentes
eos cum regem deum esse sed mortalem.
Nomina trium magorum hec fuit hebraice
Appellus Amerus Damascus. Grece
Galgalat Magalath Saracin. Latine
Balthasar fert mirram thus. caspar
[illegible] melchior aurum. Unde cum

deliberacione deridendi [illegible] et ab
eis sepius regredierunt ad herodem
Et monentes [illegible] tharsis cilicie. deo
auxilio redierunt in regionem suam.

De presentacione domini

Et postquam impleti sunt dies purgationis
Marie tulerunt puerum ihesum in
templum ut sisterent eum domino ad offerendum
[illegible]. Et dederunt hostias pro
eo par turturum aut duos pullos columbarum.
In purificacione [illegible] cum [illegible] polis
[illegible]. Et [illegible] symeon
[illegible] accepit [illegible]
se mortem nisi prius videret. Et [illegible]
spiritu venit in templum et accepit puerum
in ulnas suas [illegible]
divinitatis [illegible] depositione
[illegible] et [illegible]
[illegible] gladius [illegible] passionis
[illegible] doloris potuit
[illegible] filium crucifigi [illegible]
[illegible] que
et [illegible] diligebat [illegible]
bit gladius. Et eadem hora [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] expectabant redempcionem israel

De fuga domini in egyptum

Videns herodes quod illusus esset a magis
[illegible] nichil [illegible]
[illegible] putaverunt eos [illegible] stelle
[illegible] ambulasse. [illegible]
[illegible] [illegible]

Sed cum audisset quod [illegible] dicit et
propositoribus et magis [illegible] [illegible]
et tunc cepit [illegible] [illegible] pu-
eros bethleemitas [illegible] [illegible] ut
ille quem ignorabat cum aliis occideret [illegible]
[illegible] [illegible] angeli fugit in Egip-
tum Joseph cum puero et matre eius
usque ad obitum Herodis [illegible] in ge-
dit. Dominus in Egyptum corruerunt ydo-
la Egipti secundum ysaiam. [illegible] ascen-
det dominus super nubem levem id est carnem
puram et ingredietur Egiptum et corruent
simulacra Egipti. Sicut enim in exitu filiorum Israel de Egipto
non fuit domus Egipti in qua non
iaceret mortuus primogenitus
sic tunc nullum templum fuit in Egipto in
quo non corruisset ydolum.

De nece parvulorum

Herodes autem dum [illegible] pueros dispo-
nit propter [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fili-
[illegible] [illegible] Joseph [illegible]
[illegible] filium suum [illegible] [illegible]
et [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Rursum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Jussum est
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
filius [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
magos [illegible] [illegible] vehementer
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedivit
[illegible] [illegible] dimitteretur [illegible]
[illegible] [illegible] filios [illegible]
liberalibus artibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] regum [illegible] [illegible]
[illegible] existimaret [illegible] [illegible] Hero-
des [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] occidit omnes pueros qui erant
in bethleem et in finibus eius a bi-
matu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
bethleem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Herodes [illegible] die
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bimos [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
timens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Herodes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Et
adeo occidit pueros bimos et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] posuit bimatum [illegible] [illegible]
[illegible] secundum tempus [illegible] bimos
et inferiores [illegible] [illegible] nati [illegible]
[illegible] bimatum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non pos-
sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Herodes [illegible] [illegible] modo

De nece infantium

G[illegible] dut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Bethleem ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mortuum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filiis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Et tunc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] filios suos [illegible] Bethle-
hemite [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

quia (margin)

[illegible] (margin)

ad [illegible] [illegible] Herodes [illegible]
[illegible] [illegible] Bethleem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Duo milia
[illegible] [illegible] [illegible] Bethleem
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filiorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] loquendo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De nece duorum filiorum Herodis

F[actum] est autem ut
cum Herodes [illegible] [illegible]
[illegible] filios [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Alexander et
Aristobolus [illegible] [illegible]
Herodes Augusto [illegible]
[illegible] filios [illegible] Augustus
[illegible] [illegible] [illegible]

suspecto ut coram his duobus accusato
(alio) consilium contra filios iudicaret. et dicit
in iuventute eos posse servari quod velit audire
aut [illegible] verbis legati alios
sapientes condempnaverunt antiquos.
Et apud Sebasten [illegible] ducit eos pater
[illegible] Complices eorum cum compo-
suit torqueri pater ut confessione eorum [illegible]
[illegible] si in eorum sunt [illegible]
[illegible] filii confessus est autem quidam
[illegible] Alexan-
drum [illegible] pater appetivit Con-
fessus est (tonsor) [illegible]
[illegible] petiit [illegible] singula-
[illegible] Alexander
[illegible]
cepit ut audiret adolescentes his duo-
bus Herodes [illegible] precatoribus iussit
filios occidi. Refert quidam [illegible]
[illegible] Alexandrum [illegible]
Herodis quod filium [illegible] Alex-
andrium [illegible] sepeliri cum Alexandro
avo suo materno.

De iniquo testamento Herodis et de odio Antipatris

Genuit autem [illegible]
[illegible] Herodes testamentum et
Antipatrem futurum regem instituit et
Herodem quem genuerat [illegible] Antipatrem
constituit Antipater [illegible]
[illegible] ad [illegible] cunctis

[illegible] quod fratribus suis Alexandro scilicet et
Aristobulo [illegible]
a primo [illegible] Ad hoc
Antipater [illegible]
[illegible] ad filios [illegible] Antipater
regnum transferre [illegible]
[illegible]
pupillos filiorum quos occiderat [illegible]
[illegible] aliis nepotibus suis
eos copulavit [illegible]
[illegible] Aristobolo [illegible]
Herodes Agrippa qui [illegible] occidit
[illegible] Herodiadis quod post [illegible]
Herodes Antipas [illegible] Philippo [illegible]
[illegible] Antipater [illegible] pupillis [illegible]
[illegible] regnum [illegible] Herodes [illegible]
eos [illegible] contingebat [illegible]
[illegible] (Ferora) Herodis [illegible]
[illegible]
[illegible] Ipse [illegible]
[illegible] quibusdam [illegible]
[illegible] efficaciter
[illegible]
[illegible] et apud [illegible]
[illegible]
[illegible] appetivit [illegible]

De Herodes incarceravit Antipatrem

Cum autem Antipater esset Rome mortuus est Fero-
ras [illegible] Herodes de veneno reposito

apud uxorem feroie perturbatum adduct
fuit antipater accedentem Iterum euocat
tum ... uellet sue esse neucaui in
ter eam Illa autem quod celaturus cum esset
decreto rescripsit dedit feminula sed preuenisse
tet ad regem ait Cum moreret frater tuus
mirum quidem ait michi esse fuit tuler
uenenum quod aliquid uobis antipater uene
quod audiente me regine comune recadim
feros conseruaret fratri daret uerum fecit
Ego uero magnitudinem eius [illegible] uiciorum
fundens medicamen michi ad duos du
bios certus et quod de auctoritatem consueti
ut quod prouidam an ueneno perdisset
ex spontanee receptus quod preterea alius at
quirus quod antipater ingressus patris
gratissime Herodes uero inuentione renouauit
mariamnem repudiauit Eiusque publice
filium depelli a dio statuit puerum natum
spe ..... diebus uoluit
uenit ponit eum in matrem regis ... tota

De magnitudine morbi herodis

Cum igitur duplices filii
penas quereret et eos in filio ..
ymptis pruinet supplicium egrotis mor
bo impeditus est senectute senectus
eum annorum iam septuaginta esset et
nimium quod eius filiorum . . .
esse gestit Erat autem impetus dua
rum [illegible] quos in prima adole-

-tenti accusauerunt in legis exponi
uenerat Hys operam [illegible]
responderunt ut aliqua reddidit
ad quem ... maximis poena
tempus ... precatis ... posuerat
decretis ... et ... maiestatis
morbum suspicantem ... comitante
quod ... lex ... uoluntatis ... effusa
responderi ... ad pedes ...
impotens ... et illos
... qui ... dimisit aquilam
... et duobus ... armis
... de ... letus ... afflige
... saluti ... febris
... ardens ... et ... cum uerno
... corpori ... applicans ... tumentis
... totaliter ... tormentis
... quod ... cetum collocat ... familiis
... intestinus ... tumescebat pu
tredo ... scatebant ... gustabat
... cum ... interrupta ... eius
... iterum ... ad corpora ... resolutum
Ipse uero cordetenus ... et ... attollitur
... calidas ... lectulo ... dereis
... olea calidum ...
... uisit ... dimissus ... dissolutum ... lauatus
... mortem ... preparat ... tamen ...

De iudeis occidendis in morte herodis mandat

Tolim est ... testimonium ... qua ... toto
bat

Ypos grece latine equos dicitur unde dromos velox
inde ypodromos velox equos ad currendum

A[...]mque **Antipatris**
audisset eventum. audiens
patris mortem fuit expectatus
cum gaudio custodi suadet ut solveret
vinculis eum et laudi promittens
ypodromo i. area civitatis precepit
Salome sorori sue
ut cum ipse efflaret
spiritum illos occideret
ut sic omnis Iudea
in morte eius clamaret
plangeret. Audiens [illegible]
quos comitem miserat
videndo expletum cum
lenire assistente [illegible]
ut Antipater [illegible] dolet ut
in vinculis morti dampnaret. Anno
[illegible] petulo. [illegible] cum pomum
quo libere [illegible] peteret sibi cul-
tellum quo abscidendum proposuit sed
tum quod cum ipse violenter [illegible]
[illegible] compressus [illegible]
impediret [illegible] deposuit
[illegible] achab [illegible] [illegible] cubo
[illegible] Rumor [illegible] quod
rex mortuus esset [illegible] [illegible]
o Rex audiens Antipater [illegible]
[illegible] custodibus promittebat ut eum
solverent. Rex cum [illegible] [illegible]
[illegible] tulit [illegible] filii [illegible]

Ypus grece equus latine velox inde ypodromum locus ubi inclusi equi currendo velox equi cursitant in circulo.

Ewangelica

[illegible] Cornelius [illegible] satellitibus
occidit cum [illegible] cum [illegible] in
[illegible] Heraclius [illegible] [illegible]
[illegible] regni [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] Augusto. [illegible]
[illegible]

De morte Herodis et successione

P[ost] mortem autem filii quinque diebus
expletis mortuus est Herodes xxxvii. anno
postquam [illegible] [illegible] declaratus est
fuitque in aliis fortunatissimus in rebus
domesticis infelicissimus fuit. Salome
autem quos occidi mandaverat absolvit
Sepelivit autem eum Archelaus a Hiero-
solimis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] funeris pompa premittens
Septem enim diebus in lugendo patre
consumptis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]
ob [illegible] [illegible] funeris [illegible]
petunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Anno [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vectigalia tolli [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] postu-
[illegible] Archelaus [illegible] celebratis

hostijs [illegible] consulis cum amicis **De sacri-**
ficio augusto contra templum
prohibito

Fecerat etiam [illegible] pedicio [illegible] nouus [illegible] [illegible] pelet [illegible] [illegible] defensione. [illegible] [illegible]
anna
[illegible] [illegible] pontificem [illegible] herodes [illegible] tio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pontifice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] milia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a ptolo[meo] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] philippo [illegible] [illegible] regni [illegible] [illegible] [illegible] herodes antipatris [illegible] de regno [illegible] ad optime [illegible] [illegible] [illegible]

regum [illegible] archelaum mortuus [illegible]

De generatione regis in India

Eodem fere tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
duo milia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] herode [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] glosa [illegible] quidam
[illegible] [illegible] [illegible] filius ezechie [illegible] [illegible] [illegible] herode [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pectores eius quidam pro corporis cru-
ciatione infinitis. Ezechiel accepit se pati
tuerat. Obiit. Cui premandavit Archelao
suis et Romam [illegible] Philippus eunte [illegible]
tum [illegible] dicebat ut Archelaum
[illegible] et [illegible] regni [illegible]
[illegible] eius dispositioni plurimis [illegible]
aliquid [illegible] et [illegible] de
iudeis [illegible] octo milia iudeorum
[illegible] dignitatem [illegible] ad
[illegible] [illegible] capitani
iudei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Illi
[illegible] Herodis et filiorum eius
iudeos [illegible] supplicabant
[illegible] et iudeorum [illegible] [illegible]
dignitate iudicabat. Sequitur [illegible]
[illegible] regni [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] iudeos
iudeis [illegible]

De simulato Alexandro

Eo autem tempore
quidam natione iudeus in sydo-
niorum oppido educatus, quia simillimus
Alexandro Herodis filio, quem et pater interfecerat,
[illegible] venit [illegible] iudeis [illegible]
liberti Herodis, qui omnes actus regni [illegible]
[illegible]. Cuius plurimi iudeorum [illegible]
[illegible] Romam [illegible] est. Augustus iudicio
[illegible] [illegible] [illegible] eius studio
[illegible] [illegible] [illegible] que

qualiter evasisset lictores miseratos
fratrem alios [illegible] morti [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ut
[illegible] Celadum [illegible] [illegible]
Alexandri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Cui [illegible]
[illegible] plenum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
qui et Alexandrum [illegible] cognoverat [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
cuius [illegible] [illegible] [illegible] Alexandrum
[illegible] [illegible] [illegible] remigium i[n] [illegible]
[illegible]

De divisione regni iudeorum

Augustus de consilio senatus regnum Herodis
distribuit. Mediam
partem Iudee, scilicet Ydumeam et Iudeam,
Archelao sub nomine tetrarchie, pollicitus
ei regnum si se dignum probaret. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tetrarchias
[illegible] [illegible] Herodi tetrarche
[illegible] [illegible] et Galilea, Yturea
regio [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
Philippo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] post [illegible]
[illegible] [illegible] opinione vulgi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] actitabat. Et per xiii[illegible] [illegible] cum [illegible] sedisset Rome. quattuor [illegible] xi [illegible] [illegible]

De reditu Ihesu ab egypto et morte

Archelaus vero ut solium patris firmaret sibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anno regni eius primo angelus domini dixit ad Ioseph [illegible] [illegible] cum matre et puero in terram Israel. [illegible] [illegible] de egypto [illegible] [illegible] Cum audiret quod Archelaus regnaret in Iudea [illegible] illuc ire et admonitus ab angelo [illegible] in Galileam et mansit in [illegible] Nazareth. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Archelaum [illegible] regni [illegible] [illegible] [illegible] et Herodem [illegible] in medio doctorum audientem et interrogantem eos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Archelaus [illegible] filia regis [illegible] [illegible] [illegible] Alexandri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexandro [illegible] rege Lybie [illegible] [illegible] mortuo. [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad penates meos [illegible] meo [illegible] [illegible] [illegible] nupta Archelao. Unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexandro [illegible] et dicentem [illegible]

De exilio Archelai

Sed undecimo anno [illegible] Archelaus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quidem [illegible]

De morte Augusti

Eo tempore [illegible] moritur Augustus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et mensibus [illegible] diebus [illegible] mortuum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

agentem clementia tu ~~l.~~ lvj. iiij annos regni
eius ponunt. Alii autem ~~l.~~ lvij° et dimidium
anni et dies qui peccati sexto anno ponentes
mortuus est autem anno vite sue ~~lxxvij~~
apud Attellam civitatem Campanie gratius se ur-
bem marmoream relinquens quam lateritiam
invenerat. Sepultus est in martio campo

De tyberio imperatore et valerio procuratore

Successit ei tamen in patrem(?) Tyberius. Iudee
ius Va. vxoris eius filius qui
Valerium Gratum procuratorem misit in iudeam
qui questum putans pietatem passim ven-
debat sacerdocii principatum. Qui Ananum
Anani Ysmahelem pontificem declaravit
Sed et hunc non multo post abiciens Eleazarum
Anne filium subrogavit. Post annum et hunc
arcens Symonem instituit. Sed et post an-
num Josephum qui et Cayphas dicitur appo-
suit. Hic post annos xj. relinquens iu-
deam Romam reversus est. Cuius successor
missus est a Tyberio Pontius Pylatus sub
quo Herodes in honore Tyberii Tyberiadem
edificavit. **De odio iudeorum in pontium pylatum**

Hiis temporibus Tyberius multos
reges ad se non vocatos non remisit
inter quos Archelaum Cappadocem retinens
regnum eius in provinciam vertit et Mazatha
caput regni Cesaream appellavit. Sane Py-
latus nimis veniens et stationes Cesaris que
erant in signis militaribus in eam prece(?) ferens
ignorantibus iudeis eas in civitatem constituit
Cesareamque rediit. Cumque autem plurimi de
iudeis ad eum descendissent supplicantes
ei de signis amovendis. Non ob legem
iudeorum qui precesserant iudee procuratores
sine signis urbem intrare consueverant
Sedensque pro tribunali Pylatus milites quos
armatos circumponens mortem eis minatus
est si non quievissent. At illi potius
mortem eligebant quam preter legem aliquid fieret(?)
Admirans autem Pylatus constanciam
iudeorum in legibus instituit auferri precepit
ymagines. Iterum in turba Pylatus vertens
videns quod urbe aque penuria laboraret
accepit gazophylacium templi et ex

operibus templi ductis aque ductum cepit
edificare per quingenta(?) stadia ex
stadiorum ducentis milibus [illegible] distribuit
Iudei vero ~~[illegible]~~ rebellantes. Et bello oppr-
essit et obsessi(?) Pylatus multos iudeorum
occidit plurimosque sauciavit. Iuratumque(?)
fuit causa odii quod iudei legatos statim
contra Pylatum ad Tyberium direxerunt.

Testimonium iosephi de christo.

Tali(?) hic locus posuit Josephus in xviij antiquitatum
libro sui ... sicut modum [illegible]
fuit eisdem temporibus Jhesus sapiens vir si tamen
virum eum nominare fas est. Erat enim
mirabilium operum effector et doctor eorum
qui libenter que vera sunt audiunt
et multos iudeorum et multos ex gentibus
sibi adiunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione
primorum nostre gentis cum Pylatus in cruce
agendum esse decrevisset non deseruerunt eum
qui ab inicio eum dilexerant. Apparuit
enim eis tercia die iterum vivus sicut prophete vel hec vel
alia de eo futura predixerant. Sed et in ho-
diernum diem christianorum qui ab eo dicti sunt
nomen perseverat et genus.

De baptismo Johannis et principio vicitatis(?) hic incipit euangelica hystoria

Anno
xv° imperii Tyberii Cesaris procurante(?)
et rufellio(?) consulibus procurante Pontio
Pylato iudeam tetrarcha autem Galilee Herode
~~Philippo~~ philippo sic eius tetrarcha yturee regionis
~~sub principibus sacerdotum~~ et traconitidis et
Lysania Abiline tetrarcha sub principi-
bus sacerdotum Anna et Caypha factum
est verbum domini super Johannem Zacharie filium
in deserto solitudinis. Et baptizatus predicaret
~~[illegible]~~ penitencie(?) ... Et
[illegible] ... Jordanis bap-
tizatus. Baptismus penitencie ... ad penitenciam
baptizandos monebat ... non ... quod

xii lapides

Johannes

penitentes videlicet baptizabat predicans futurum baptismum in remissione peccatorum pro[illegible] cum assertione tunc cum baptizabat dicebat cum ethna? [illegible] cum regnum celorum que erat circa annum tyberii computatur et est ab anno v ~~ut CCXXX~~ [illegible] secundum [illegible] tyberii in xvi fuit annos [illegible] [illegible] [illegible] eodem anno dicit quidam [illegible] in cepisse quorum [illegible] est. Sed [illegible] [illegible] anno [illegible] et [illegible] baptismum [illegible] cepit circa quintum [illegible] [illegible] in [illegible] domini [illegible] ihesu xpisti in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quinta etate [illegible] sicut [illegible] olym [illegible] [illegible] anno ~~[illegible]~~ [illegible] domini in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ quos [illegible] legis [illegible] autem Johannes [illegible] de pilis camelorum et zonam pelliceam [illegible] que [illegible] [illegible] et [illegible] tunc exiebat ad eum omnis iudea et baptizabantur in Jordane. Videns autem multos phariseorum et saduceorum venientes ad baptismum dixit eis: Progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitencie et ne ceperitis dicere: patrem habemus abraham. Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Dicto autem his ostendit [illegible]
~~lapides fecit apportari de Jordane~~ ~~[illegible]~~ ~~Josue xii~~ ~~lapides~~ quos tulerunt duodecim tribuum filiorum Israel de medio Jordanis in Galgala et [illegible] in Jordane sedem ~~Josephi~~ duorum [illegible] cum in [illegible] quia sicco pede pro Jordane transierunt

De tribus sectis iudeorum

Erant autem tunc tres heretice secte in iudeorum in iudea tantum religione vite et opinione distantes: pharisei et esseni saducei. Pharisei autem dicti sunt quasi divisi ab aliis per traditiones patrum servantes, quibus traditionibus Moysi [illegible] pittacia membranas in fronte gestabant et in sinistro brachio colligabant quibus decalogus inscriptus erat. Unde dicit dominus: Dilatant phylacteria sua, id est [illegible] Phylacteria autem [illegible] legem in [illegible] [illegible] fimbrias alii fecerunt spinis alligabant quibus puncti [illegible] ambulantes mandatorum dei [illegible] fiebant. [illegible] deo deputabant [illegible] fato [illegible] quidam [illegible] negligentie [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnem dominum dei futurorum dicebant [illegible]

tunc ut tradunt alii apparitione domini

incorruptibilem esse sollicitus Bonosus ... dicebat
in illa tussitate corpora ipsorum resurrec-
turos et iudicium ... dicebat et ... e-
ius carnalibus. Et quia communi homi-
num diuinis ... ideo physonisti dicebantur.
Dicunt ... uirtutem ... negabant demum
ipsorum ... dicit in celestibus ...
... et si ... melius ... pre...
... suppliciis negabant
ut ... et ... mortuorum
negabant futuram ... moi ... corpo-
ribus ... angelos esse dicebant
... v libri moysi ... recipiebant ...
... legis ... ... sacerdotes
... ... i. custodes
... ... moribus ...
... vitam ... simplicitatis ...
dicentes ... quam ... hominum ...
cessione ... ...
... ...
... ...
... ... et
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... post ipsos ... ...
... ... simul
et ... ...
... ...
... ... recepit
[subauri]

... ...
... ... in ...
... ...
de ... ...
... ... loquebantur
... ...
... ...
die ... ...
... quo in loco ... ad
... ...
... ...
diuino ... ... mox
... ...
... ...
... ...
... ... principio ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
desierunt.

Johannes professus est se non esse Christum

Jo. primo

Cum quod baptizaret Johannes miserunt ad eum Iudei ... ab Hierusalem sacerdotes et leuitas ut interroga-
rent eum. ...
et ... ...
... ...
... ...
... ...

Quesierunt de Helia et sub nomine prophete de
Heliseo. quem cum hiis duobus premisit figura
baptismi. Et de baptismo Christi legitur
in propheta. Effundam super vos aquam mun-
dam. Et Iohannes putabant ad eum non pertine-
re baptismum. Respondit. Ego quidem baptizo
in aqua. medius autem vestrum stetit quem vos nes-
citis. Ipse vos baptizabit vos in spiritu et igne
In spiritu in baptismo in igne [illegible]. Hec in
Bethania facta sunt trans Iordanem ubi erat Iohannes
baptizans.

De Christo baptizato

Venit autem Ihesus a Galilea in Iorda-
nem ad Iohannem ut baptizaretur
ab eo. Annis erat tunc et proprie cur ba-
ptizatus est dicit et
Iohannes in baptis-
mum Iohannis [illegible]
sanctificaret aquam [illegible]
[illegible] suppleret implevit
doceret humilitatem. [illegible]
corporis [illegible] regenerativam
et si forte non statim [illegible] et institueret
baptismum. Triginta est opinio [illegible]
[illegible] [illegible] Et ipse Ihesus erat incipiens
[illegible] duobus annis et dimidio
[illegible] eadem die revoluto anno [illegible]
[illegible] Inde [illegible] pascha [illegible]
pascha. primi anni [illegible] Iohannis
Et [illegible] pascha [illegible] anni decol-
latus [illegible] Et tertio pascha [illegible]
[illegible] anni passus est dominus [illegible]
duobus annis integris et de tertio [illegible]
[illegible] flux [illegible] annis et dimidio [illegible]
usque ad [illegible] pascha [illegible] dimidio

Post baptismum
Iohannis figuratur
baptismo autem
baptismum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] tricesimum annum [illegible] die [illegible] anni [illegible] XXX

anno compleret [illegible] Cum vero
complevisset triginta annos [illegible]
[illegible] [illegible] podi[illegible] post
[illegible] annos venit Ihesus ad baptismum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obseruatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] potuisset implere
Et inferiori [illegible] annos [illegible]
legis [illegible] Et tunc venit ad
baptismum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] observationibus legis [illegible]
[illegible] [illegible] occasione [illegible] ubique
dominus [illegible] dixit Et [illegible] nos [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] dominus [illegible] annis integris
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
usque ad pascha [illegible] [illegible]
[illegible] dicens Ego debeo a te baptizari
et tu venis ad me. Cur dixit [illegible] bap-
tizandum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] originali vel [illegible]
in circumcisione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad plenitudinem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
plenius [illegible] [illegible] quibus
[illegible] [illegible] efficacia per [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

ipse dominus humiliavit se subdendo se pari, sed nos humiliamus subdendo se minori

humilitatem. Sed cum deberet humilitate
minori presidere, minimi [illegible] dicit
Ideo. Ego debeo a te tibi minori [illegible] dedignatur
[illegible] sermonibus [illegible] baptizatur
regi [illegible] rustica [illegible] baptizatus
[illegible] baptizari [illegible]

De baptismo Christi et novitate patris

Factum est autem cum baptizaretur
omnis populus et Iesu [illegible]
[illegible] baptizato et orante, per baptismum
[illegible] ut accipere spiritum sanctum
descendit. Et cum ascenderet de aqua [illegible]
[illegible] descendit [illegible]
aperti sunt celi, id est inestimabilis splendor
[illegible] et cum [illegible]
celo [illegible] [illegible] splendor
[illegible] celi [illegible] tribus
[illegible] et [illegible]
[illegible] venit [illegible]
[illegible] pacto [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] fuerit [illegible]
[illegible]

Ubi [illegible] fuit [illegible]
[illegible] dicunt [illegible]
die [illegible]
debet baptizari
[illegible] spiritum sanctum
[illegible] dic
baptizatus Iohannes
[illegible] spiritus sanctus
[illegible] descendit
[illegible] die non
[illegible] baptizati
[illegible] conceptione

Tercium [illegible]
dicitur [illegible] quod Christus solus baptizat
[illegible] id est baptismi potestatem [illegible]
[illegible] ministerium baptizandi [illegible]
[illegible] cum [illegible] baptizare [illegible]
[illegible] dicat [illegible]
[illegible] baptizabit [illegible] illos [illegible]
[illegible] spiritum descendentem et [illegible]
Hic solus est qui baptizat in spiritu sancto
Et ecce nox [illegible] audivit [illegible]

Tu es filius meus
dilectus in te complacui.
[illegible] per hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] eius [illegible]
[illegible] Hic est filius meus
dilectus in quo mihi complacui. Hec [illegible]
[illegible] est et [illegible] mon [illegible]

Ubi nos dicimus
baptizati quidam di-
cunt quod per hoc [illegible]
fide [illegible]
[illegible] et [illegible]
tie vie baptizari

De ieiunio et temptatione Christi

[Marginal note in red:] [illegible]

Iesus ductus est a spiritu [illegible]
cum [illegible] in baptismo [illegible]
tum et ieiunavit [illegible] xl diebus et xl noctibus
postea esuriit. Monstrat [illegible] xl dierum
[illegible] et [illegible] diluvium tot die
[illegible] et [illegible] tantum
[illegible] filios Israel
[illegible] lege [illegible]
in [illegible] vixisse xl annis
[illegible] non legitur
[illegible] ut temptaret ipsi
de [illegible] et ut exploraret
[illegible] filius dei quia [illegible]
Hic est filius meus dilectus in quo complacui [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] iudicium [illegible] non
[illegible] temptavit [illegible]
[illegible] [illegible] ordine
[illegible] penitentia in
[illegible] appetito [illegible]

Tercio de avaricia ubi [illegible]
[illegible] regna mundi id est exposuit [illegible] gloriam
mundi. Tercio de superbia [illegible]
[illegible] filius dei [illegible] cum dicit [illegible]
i. [illegible] temptatione [illegible] venire
[illegible] lucifer [illegible]

hystoria   hic nota

quomodo Iohannes dixit

passionis domini redijt timore mortis pu-
tatus cum decem. Et tamen anno nunc ut se-
quitur est. Mansio in diebus cuius solu-
endus fuit apostolus talis et credendus est tantum dyal-
formam ... assumpsisse. quando dominum tradidit
et colloqui posse ei ... tamen extremo die
acinuiij solo ... diebus sequentibus ...
te ... fuerunt ... nichilominus
... remanserunt ... quod ... peccato ...
... exemplo ...
... penitenciam. Unde
et post ... pro ... scriptum
... diebus ... ipso tempore
... sanctus

... percussus | Cum lapide ...
... | ... sanctus
... | ... fluit
... | fontis ...
... | ...
... | ... militando
... | ... est
... | ...
... | ... sanctus
... | ... ihesu

Oportebat ... stetit iohannes et ex discipulis eius
duo cum quos ... audierunt
videns iohannes ihesum ambulantem dixit
Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata
mundi. Et audierunt illi duo discipuli eius
et secuti sunt ihesum et viderunt ubi mane-
ret et manserunt apud eum ...
die illo. Invenit hic ... andreas ...
Simonem ... et dixit ei Invenimus
messiam

... Petrus ...
et dixit ei ...
asse dixit ... | ...
es ... | ...
... | ...
... petra | ...
... | ...
et ... filius Iohanne | ...
... | ...
... Cephas | ...
... | ...
... | ...
... | ...
... | ...
... | ...
... | ...
... petrus | ...
... | ...
... | ...
... | ...
... | ...
nomine Petrus ... | ... obediam
... | ...
... | ...
... volens | ...
... | ... nobis
... | ...
... dixit ei ...
... petri ...
... Et dixit ei
quem scripsit moyses in lege et prophete
Invenimus ihesum filium Joseph a nazareth

a egredietur virga de radice yesse et nazareus i. flos quia alia editio dicit flos de radice eius ascendet

Et ait nathanael a nazareth potest ali[quid] [illegible] boni esse [illegible] quasi non [illegible] Vel [illegible] sive legitur [illegible] Iste enim legis peritus legerat [illegible] ut legis [illegible] Nazareth nobis [illegible] propinquat [illegible] nis fore [illegible] et a nazareth [illegible] potest aliquid boni [illegible] a nazareth potest aliquid [illegible] Et dixit ei philippus veni et vide. Vidit [illegible] venientem ad se dixit ihesus Ecce vere israelita in quo dolus non est. Et dixit nathanael Rabbi tu es filius dei tu es rex israel [illegible] agnovit iste dominum absente [illegible] qui prius [illegible] et quo a[?] ubi [illegible] philippo vocaret [illegible] [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[D]iversitas opinionum [illegible] historie

Hic ordo hystorie evangelice [illegible] capitulo 2 [illegible] incipit [illegible] ordinatur [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] baptismum [illegible] in vinum [illegible] post hoc [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de templo [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] epyphania [illegible] [illegible] dicunt

quod eadem die quo baptizatus est fecit hoc miraculum [illegible] et mattheus etiam [illegible] [illegible] in [illegible] expulit [illegible] [illegible] eadem die [illegible] [illegible] adventus magorum [illegible] die [illegible] baptismum eadem die tricesimi anni [illegible] tricesimi anni [illegible] eadem die revoluto anno [illegible] [illegible] anno eadem die fecit miraculum de quinque panibus et duobus piscibus [illegible] in sermone quodam qui sic incipit [illegible] [illegible] fidelis [illegible] antiquitatis hodie [illegible] [illegible] hodie [illegible] [illegible] baptismatis [illegible] hodie [illegible] [illegible] dies epyphanie [illegible] [illegible] [illegible] epyphania [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] theophania [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible] catholici doctores de ordine hystorie dispar opinio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexandrinum [illegible] petro. Sed et antiochie dicunt [illegible]

Dicitur epyphania [illegible] [illegible]

ea quia bap[tismo] [illegible] [illegible] Bethphania

a Unde me nosti? Respondit i. priusquam philippus te vocaret cum esses sub ficu vidi te. Respondit nathanael

tepte post aeumm... predicasse. discipulos congregasse et sermonem in monte fecisse [illegible] primi miraculi quod legitur de .iii. discipulis eius mutatus [illegible] quorum aut opinio est post illud miraculum discipuli [illegible] vocasse et eadem predicasse [illegible] ad eos et post publicas [illegible] ordine [illegible] sic alius ordo pendeat

Dominica [illegible] in [illegible]

Joh. ii°

[N]uptie facte sunt in Chana Galilee et erat mater Ihesu ibi. vel Chana Galilee id est in vico Galilee [illegible] ... Et vocatus est Ihesus et discipuli eius videlicet aliqui qui erant futuri discipuli. quia ad verbum [illegible] plures crediderunt cum omnibus qui post [illegible] Ioseph non mortuus sed uxor eius unde quidam dicunt Ioseph mortuum [illegible] filius eius [illegible] de lege. in [illegible] quia nondum mortuus [illegible] mortuus erat quia mater [illegible] uxor [illegible] Ioseph [illegible] et vocatus non erat [illegible] et dicitur quia dum [illegible] videre [illegible] non est. Et deficiente vino dicit mater Ihesu ad eum [illegible]

quia non dicit ei [illegible] et tibi [illegible] est [illegible] generacio

non habent quasi diceret de eis [illegible] Et dicit ei Ihesus quid mihi et tibi est mulier. Nondum venit hora mea [illegible] ... Dicit mater eius ministris [illegible] quodcumque dixerit vobis facite [illegible] Erant autem ibi lapidee ydrie sex posite secundum purificationem Iudeorum [illegible] Dicit eis Ihesus: Implete ydrias aqua [illegible] Implebant autem eas usque ad summum. Et dicit eis Ihesus: Haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerunt. [illegible] Architriclinus dicitur quasi [illegible]

consuetudinibus spiritualibus quibus dyabolo deberet
in perfecto caritatis [illegible] temptationum
ordinibus ceterisque religiosorum fieri solet
Et commendavit aliis spiritualium bonum
[illegible] Post ieiunium invenitur
nisi cum multis [illegible] hec
in inicio predicacionis manifestavit aliis
[illegible] [illegible] vere d[icitur] hoc esse. sicut
[illegible] fecisse predicat respondendo de
virgine [illegible] [illegible] [illegible] du-
cendo xl diebus et noctibus ieiunando
[illegible] hec fuit primum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in civitate galilee

De eiectione vendencium et ementium de templo

Tercio anno predicacionis ascendit Ihesus in Iherusalem et eiecit vendentes et ementes de templo ut Jo. ii. c. [illegible] tradit [Joh. ii]

De conversione Nycodemi [Joh. iii]

Erat autem ex phariseis homo Nicodemus nomine princeps Iudeorum qui venit ad Ihesum nocte quia timuit offendere [illegible] cum esset de principibus [illegible] [illegible] [illegible] dixit ei. Rabi scimus quia a deo venisti magister. nemo enim potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo. i.e. Respondit Ihesus et dixit ei
amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo non potest videre regnum dei
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei
Dixit [illegible] [illegible] [illegible] dico tibi
Et cum [illegible] [illegible] [illegible] in populo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] non q. d. [illegible] dico [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Nicodemus
Quomodo potest homo nasci cum senex sit. non in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et hec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Insinuavit autem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] homo
ascendit in celum nisi qui descendit de celo
[illegible] est. Nemo ascendit nisi [illegible]
corpore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facimus et [illegible] Nemo
ascendit [illegible] nemo ascendit [illegible]
Et post illud predicavit [illegible]
[illegible] [illegible] Johannes [illegible] [illegible]
cum post hoc [illegible] [illegible] Ihesus in
Iudeam [illegible] [illegible] baptizabat
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Cane galilee
[illegible] Ihesus [illegible] [illegible] galilee [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit
Et

[illegible] fit tempore dulcis ydiomate hebreo
quia omnem collectionem aquarum vocant hebre-
i [illegible] id est mare. Et dicitur galilee
propter flumen galilee. Dicitur et mare tybe-
riadis [illegible] quod [illegible] civitati
que ei iminet. Dicitur etiam stagnum genezareth
ex [illegible] est. Et magis cum crispantibus
undis quasi ex se [illegible] auram. Extendit autem
centum et quadraginta stadiis in
longitudine et xl in latitudine. Dicit
Iosephus cum per eam [illegible] regione
genezareth propter flumen [illegible] ad
mirabilem. [illegible] dulcissimum [illegible]
arboribus [illegible] nulli [illegible] ubertate
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] frigoribus gaudent [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
sunt ficus et olive quibus [illegible]
[illegible] est ut [illegible]
[illegible] studio [illegible]
[illegible] irrigatur fonte [illegible]
qui cecidit in talem structuram quod quidam eum
esse venam nili opinantur quia
choracinum piscem [illegible] ut
in nilo [illegible] reperitur

De secunda vocatione discipulorum

Luc. quinto Cum autem turbe irruerent in eum
Luc. v°. vidit duas naves stantes se-
cus stagnum et ascendit in navem que erat
Simonis pusillum reductus a terra
docebat de navicula turbas. Ut autem
cessavit loqui dixit ad Simonem: Duc
in altum et laxate retia vestra in capturam.

Quo facto concluserunt multitudinem
piscium copiosam fere quod rumpebatur rethe.
Et annuerunt Symon et Andreas filiis
zebedei qui erant in alia navi ut ve-
nirent et adiuvarent eos. Et impleverunt am-
bas naves ita ut pene mergerentur.
Quod cum videret Symon Petrus procidit
ad genua Iesu dicens: Exi a me domine quia
homo peccator sum. Cum dux [illegible]
[illegible] stupor [illegible]
subductis ad terram navibus [illegible]
[illegible] redeundi [illegible]
[illegible]
[illegible] plus [illegible] Luc. v°. Dicit
post [illegible] ubi agitur de
[illegible]
[illegible] Cum [illegible] hos duos [illegible]
genezareth [illegible]
[illegible]
[illegible] venit in galileam.

De his que leguntur in nazareth

Luc. iiij° Iesus autem venit Nazareth
in die sabbati [illegible]
[illegible]
[illegible] docet et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ego [illegible]
[illegible] in eum.

De discipulis iohannis baptizantis et iohanne

Post hec venit Iesus
et discipuli eius in iudeam
Io. iij°

Iordanis [illegible] aperte. unde
[illegible] regnum [illegible] perfectio no-
tabulo [illegible] et mo[illegible]
[illegible] ubi cum discipulis [illegible] baptizabat
[illegible] discipuli eius baptizabant
[illegible] baptismo [illegible] baptizabatur
in [illegible] iuxta [illegible]
atque [illegible] erant ubi [illegible] enim
missus fuit in carcerem Iohannes [illegible]
[illegible] Iordanem
[illegible] ubi [illegible] Melchisedech
[illegible] Iohannes
[illegible] Iu-
[illegible] discipulis Iohannes [illegible]
[illegible] qui erat [illegible] sacerdotibus [illegible]
[illegible] baptismi erat [illegible] baptiza-
[illegible] et omnes [illegible] Iu-
[illegible] mundatum Iohannes [illegible]
[illegible] quia non [illegible]
[illegible] qui de [illegible]
venit [illegible] est [illegible] oportet [illegible]
[illegible]
[illegible] descendit ad [illegible]
[illegible] de quo [illegible]
[illegible] quia [illegible] in
[illegible] uxore [illegible]
[illegible] Iohannem [illegible]
[illegible]
[illegible] principium

Mattheus Lucas Iohannes

A[illegible] quesivit cum Iohannes Herodes
ca xiiii

propter Herodiadem quam contra legem acceperat
non licet tibi habere uxorem fratris tui vivente
eo. In [illegible] legitur quod Herodiadis fuit
filia regis Arethe quem [illegible] Philippo
[illegible] quibusdam similiter [illegible]
[illegible] Philippi dederunt Herodi [illegible]
fratris inimici erant ~~Iosephus [illegible]~~
~~[illegible]~~ dicit Hero-
diadem fuisse filiam Aristobuli quem
occidit cum fratre Alexandro pater eorum He- — ita soror erat
rodes et dedit Herodi filio pro uxorem — Herodis Agrippe
Dicatur vel melius fuisse Herodem propter hoc — qua [illegible]
[illegible] de filia primo — Herodes
[illegible] Philippi non [illegible] mortuus
[illegible] forte alii
Herodes [illegible] Philippus [illegible]
[illegible] quem Iosephus vocat Herodem
[illegible] Philippus [illegible] nupserat
Herodi [illegible] Herodi Philippo. Hero-
des non [illegible] uxorem [illegible] filiam
Arethe regis Damascenorum [illegible] iter — ut [illegible]
faciens [illegible] — sui
pepigit cum uxore fratris sui [illegible]
suo repudiaret uxorem suam. [illegible]
in uxorem [illegible] non licuit uxorem
[illegible] constitutus [illegible] viri sui
[illegible] Herodes [illegible]
cum [illegible] Herodiadem [illegible]
inimicus [illegible] regis Philippi Herodis [illegible]
[illegible] cum Iohannes suggestione Herodi-
adis misit in carcerem [illegible]

illic venit et habitavit in Capharnaum maritima in finibus Zabulon et Neptalim.

De vocatione discipulorum

Mathei iiii, Marci primo, Luce iiii

Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilee vidit duos fratres Symonem et Andream mittentes rethe in mare et ait illis: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. At illi relictis retibus et navi secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres Iacobum et Iohannem reficientes retia sua cum Zebedeo patre eorum et vocavit eos ipse [illegible]. Illi autem relictis retibus et patre secuti sunt eum. Et cum transisset inde vidit Matheum Alphei qui Levi dicitur et filium Alphei [illegible] et inde ad theolonium. Et ait illi: Sequere me, qui relictis omnibus secutus est eum. Theloneum [illegible] vectigal. Inde iste dictus est publicanus id est publicorum [illegible] negotiis, que [illegible] aut vix aut numquam [illegible] administrantur. Notandum quod [illegible] sedes fidelis [illegible] corpore et potestate [illegible] denotat [illegible] decimam [illegible] I. c. [illegible]

Iuxta reditum in Galileam quidam dicunt eum misisse [illegible] dictum cum tunc [illegible] cum [illegible] tum de eo [illegible] Adventum de eo [illegible] et post [illegible] vocationem

est etiam ne si a sublimibus orare

De capituli prolatione(?) [illegible]

Mathei iiii

Exinde precepit predicare [illegible] exinde dicens: Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum dei [illegible]

et post dies [illegible] procedens ad piscationem Symon [illegible] ex parte [illegible] usque ad quem [illegible] Et [illegible] quod dictum est per Ysaiam prophetam: Terra Zabulon et terra Neptalim [illegible] et [illegible] Galilea gentium [illegible] quas [illegible] [illegible] secundum [illegible] decapolis [illegible] quibus illis [illegible] est in Ierusalem et de Iudea [illegible] et ab omni [illegible] predicatorum [illegible] Et circuibat Iesus totam Galileam docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni. Et abiit opinio eius in totam Syriam. Et erat [illegible] regio [illegible] usque ad [illegible] in Egyptum [illegible] Et secute sunt eum turbe multe [illegible] Symon [illegible] pro [illegible] [illegible] Et [illegible] quod cum vidisset [illegible]

De electione xii apostolorum

Mathei x, Luce vi, Marci iii

Et cum perdisset vocavit ad se quos voluit ipse et fecit ut essent cum illo xii quos vocavit apostolos id est missos. Vocavit Symonem quem cognominavit Petrum et Andream fratrem eius, Iacobum Zebedei et fratrem eius Iohannem [illegible] binos et binos elegit quos post binos misit

sunt fratres duobus nominibus boanerges id est filii tonitrui ex eo quod ... corpus intonuit. Jacobus ... cum ... prope crucem domini ... sunt apostoli ... tollimen ... Jacobus alphei ... dominum fratrem eius ... iudas ... qui ... marie cleophe ... dicit ... historia ... ad ... symone ... iuste ... noua ... petrum ... Jacobus alphei ... zebedei ... maior ...

... duo ... oleum ... apostolorum ... ponit ... dormiens ...

[illegible]

pietatis ... spiritum sancto ... de ... ipsius ... iudicii ... postea ... Jacobus ... mortuo ... sanguine ... cleophe ... fuit ... de quo ... alpheo ... Jacobus ... apostoli ... frater domini ... post ... cognati ... fuit ... Jacobus ... cleophe ... descendit ... Jacobus ... dux ...

... misit ... et ... audita ... respondit ... vocatus ... est ... fuit ... natus ...

filios Jacobi [illegible] a Joseph q[uod] licet posterior [illegible] [illegible] [illegible] e quia [illegible] adhuc et [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ordinibus suis [illegible] [illegible] ordinati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dixerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De sermone domini in monte

Capitulo V° Luc VI° et IX°

At [illegible] oculis in discipulos docebat eos dicens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discipuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discipuli [illegible] turbis [illegible] [illegible] vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] turbis et discipulis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sermones [illegible] [illegible] adhuc ad discipulos [illegible] [illegible] in

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sic nec [illegible] [illegible] est

[illegible] [illegible] Luce et Joseph [illegible]

De dominica oratione

Hucusque simoni [illegible] [illegible] [illegible] oratione dominica [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petitiones [illegible] dirigit ad deum [illegible] [illegible] petimus nobis dari patrem [illegible] ad filium [illegible] et xp[istu]s docuit nos ad petendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petitiones [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] nomen tuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est nomen [illegible] in filios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit dei filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dixit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii et [illegible] [illegible] [illegible] deus [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] regnum tuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat voluntas tua [illegible] da nobis hodie ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est panis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] da nobis hodie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tam
... posuit contradictum quod debuit com-
ponitur. Tercius sed conclusionem ...
non pregressa ad principium vel conclusionem
vel petulanciam. Sed licet forte lucrum in
dicens intelligens dixisse pro ...
contradictum
positis conclusionem dixit conclusionem. Tercius
... ponit ... ...
est ... petitorem ... petit ...
que ... ... petitorem.

De missione apostolorum in predicacionem

[C]um convocasset Iesus duodecim apostolos con-
vocatis discipulis ... dedit eis po-
testatem ... super omnia demonia et
... infirmitates. Et misit eos
predicare regnum dei
et ... ...
... ...
... ...
... ...
Inde est quod ... ...
... ...
... ...
... ...
... Inquirentes ... ...
... ...
porcit
... ...
... ...
... ...
... ...
legit ... ...
In ... ...
... ...

> Item de eodem
> dictum ... ...
> ... dic ...
> ...

[...]tis accepistis gratis date. Non porta-
bitis ... non ... non ...
... ... non ...
... ...
... ...
debent ... ...
predicant ... ...
... uti ... ...
... ...
ponit. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum ...
qui vos recipit me recipit.

De decem leprosis

[C]um iret ad Ierusalem ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
Ecce non ... ...
... ...

> Item de eodem
> ...
> ... ...

m^a. viii^o
Luc. xvii^o

De centurione

[C]um autem introisset Capharnaum ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

Repellit iudeus et immunda iudicis(?) et pe-
ccatoribus ... dixit ... [illegible] ...
[illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible] ... seque-
[illegible] ... [illegible] ... loquebatur ...
... in hoc generali ... [illegible] ...
... [illegible]

De curatione demoniaci

[illegible] ingressus synagogam [illegible]
et docebat eos. Ubi erat ab ...
spiritu immundo ... nobis
et tibi Ihesu nazarene venisti perdere nos ...
... filios dei

De socru Petri

At cum venisset ... domum Petri ...
forte ... [illegible] ...
... [illegible] ... debet ... ad ...
... [illegible] ... Petri
[illegible]

De filio vidue

Mt viii° Luc vii°

A ... [illegible] ...
... q est ... [illegible] ...
portatum filium vidue tangendo feretrum
... Tibi dico surge. ... [illegible] ...
... [illegible] ... ad
ad [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... sufficeret
et dixit ... [illegible] ... sequar te ...
... [illegible] ... dominum ...
... [illegible] ...
... dixit ... [illegible] ...
sequere me. ... permitte primum
sepelire patrem meum ... dimitte
mortuos sepelire mortuos
suos. Tu vade annuncia regnum dei.

... [illegible] ... sepul-
tura si non essent alii qui sepelirent ...
... [illegible] ... domini ...
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
Mt viii° ... [illegible] ...

Excitatus Ihesus a navicula

G... ascendente Ihesu ventis
... [illegible] ...
et dormivit in puppi ...
et orta tempestate ...
... venti ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... oratione ...
... obediunt ...
... esse ... obedi-
... [illegible] ...
... loquendi ...
... obedi...
obediens ...

De duobus obsessis a legione

Mt viii° Luc viii°

A... ... sufficienter in
... [illegible] ... est ...
... occurrerunt ei duo demoniaci ...
... [illegible] ... [illegible] ...
et dixit ... nobis et tibi Ihesu fili
dei vivi venisti ... torquere nos
... [illegible] ... demones ... fili dei
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... torqueri ... dixit
... [illegible] ... responderunt ...

[illegible] eum alii [illegible] epi[scop]i pot ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
... [illegible]

De pestilencia

De vinculo caritatis

A[illegible] ... [illegible]

De primo sermone

A ... [illegible]

... [illegible]

Sunt qui dicunt ... [illegible]

... [illegible]

moysi acceperunt et legittima iudeorum
tenuere assistentes ab ydolatria ut habetur
in iiii Regum xvii capitulo. Samaritani
nominati sunt a flumine quodam. Samaritani autem
etiam Samaritani dicuntur quasi medii in-
ter iudeos et gentiles. Unde et iudei
vocauerunt eos ~~[illegible]~~ id est sophistas
tores quia tenentes fidem [illegible] que
eos [illegible] ab [illegible] [illegible]
horum alibi et [illegible] [illegible]
iudei. Unde colloquendo cum illis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] attulerunt. Et hec dicebat [illegible]
[illegible] esse et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] questionis que inter eos et iudeos
vertebatur. Dicebant enim iudei [illegible] lo-
cum adorandi esse ierusalem et templum
Samaritani vero in montem Garizim
[illegible] [illegible] [illegible] adorauerunt. Et sic
etiam dixit [illegible] in quo nunc [illegible]
nec in monte illo adorabunt. Et dicit
[illegible] hoc presso loco locum [illegible] adorando
[illegible] adorabunt. Deus enim [illegible]
[illegible] expectatione [illegible] [illegible] Messias
[illegible] [illegible] [illegible]. Cui mulier [illegible]
[illegible] venit [illegible] [illegible]
forte et Samaritani [illegible] [illegible]
tus nominantur. Messias hebraice, [illegible]
grece, unctus latine [illegible]
[illegible] [illegible] Respondit eis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sum qui loquor tecum. Relicta ergo mulier

ydriam et abiit in ciuitatem [illegible]
[illegible] ceperunt egredi ad videndum
[illegible] qui dixerat ei omnia que fecerat
et dicebant hic est christus. Et venit
[illegible] quod audierant et audiebant pre-
[illegible] dignaretur et mulieri di-
cebant iam non propter tuam loquelam credimus.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et manserunt ibi aliquot diebus [illegible]
iiii credidit [illegible]

De filio reguli

Venit iterum Ihesus in Chana galilee ubi aquam vinum fecerat et erat ibi quidam regulus id est de potestatibus [illegible] filius infirmabatur in Capharnaum [illegible] rogabat eum ut descenderet et sanaret filium suum. Cui [illegible] nisi signa et prodigia videritis non creditis. [illegible] [illegible] [illegible] Vade filius tuus vivit. Et sic abeunte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filium suum viuere [illegible] hora [illegible] [illegible] credidit ipse et domus eius tota. Et hoc [illegible] dixit [illegible] in synagoga [illegible]

quod indiget [illegible] Audi cum sequitur [illegible]

De commodo leonis

M. xv. lit. b.

Accidit ei semel in [illegible] domo et disturbavit eum eo publicani qui fuerunt [illegible] accusantes [illegible] quod [illegible] tantibus credere [illegible] ho [illegible] [illegible] prout [illegible] ad [illegible] [illegible] populus de eo quod [illegible] tam quod [illegible] [illegible] difficultas [illegible] quid cum eis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quidam dicunt quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quidam [illegible] [illegible] pone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de conductu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legem dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De unitate concordie

At vero principes [illegible] [illegible] [illegible] adherent eum [illegible] [illegible]

M. ix. lit. vij.

[illegible] modo defectum et ad mortem [illegible] ut [illegible] et [illegible] dicunt leoni [illegible] [illegible] [illegible] super eum et vincet. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finibus et [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Legitur in hystoria tripartita [illegible] hystoria ut in ecclesiastica [illegible] [illegible] dicit [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortitudo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

etiam experimenti [illegible] accumulatis Da-
vid dicitur istum esse fortiorem [in medio] sed rege Salo-
monis [illegible] magi cum mortuum suscitant
quibusdam [illegible] alligatis spi-
ritus [illegible] loqui [illegible] et in [illegible]
In ecclesiastica hystoria legitur — [illegible] sicut [illegible] fuit [illegible]
[illegible] fecit [illegible]
[illegible]
[illegible] nasceretur
[illegible]
[illegible] fortitudo
[illegible]
[illegible]

De demoniaco ceco et muto

M. c. ix° — Egressis autem illis [illegible] cum duo ceci et clamantes fili David
[illegible] miserere nostri [illegible] domum
[illegible] domum [illegible] Nazareth [illegible]
oculos eorum [illegible] fuit [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] ecce
[illegible] obtulerunt ei mutum
demonium habentem et [illegible]
locutus est mutus [illegible]
[illegible] mutum

De Beelzebub

M. c. xii° / Luc. xi° — A[illegible] [illegible] turbe [illegible]
[illegible] Beelzebub principe de-
moniorum eicit demonia [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] gentes [illegible] ydolorum
[illegible] ydola

[illegible] Babilonii dixerunt Bel [illegible]
Bel [illegible] Bel [illegible]
[illegible] Beelphegor [illegible]
[illegible] qui est [illegible]
[illegible] qui est deus [illegible] demonum
[illegible] ad [illegible] et
[illegible] Beelzebub [illegible] ydoli
[illegible] sed [illegible]
ydolum [illegible]
et [illegible] ob [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] est [illegible] B. l. l. [illegible] -dulz
[illegible] Beelzebub principe demonum [illegible]
eio demonia filii [illegible]
[illegible] eiciunt
[illegible]
expulsione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] exorciste
[illegible] pro [illegible]
[illegible] demones [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] que
[illegible] exorcistam
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] posuit

[illegible] magnus [illegible]
[illegible] demones [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iustam
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] mancitibus cum dom obsessi et iuv[ad]arent
[illegible] demonium. Et egressus est demon[ium]
[illegible] percussit demone cecitatem po[...]
suit pellem atque pilum in medio et
diminuit demone ut videret pel[...]
et videret cum eam. Et tunc in istum
quidam includunt spem [illegible] a mun-
dum per aliis impetrant demonibus
non credit esse et lemones in lectum. De

Magdalena

Luce vii

Hic quidam [illegible]
dum vocatur dicit et quo[illegible]
phariseo [illegible] in domum suam
et ibi magdalene peccata sua dimissa
esse que peccatrix est
[illegible] dicunt
[illegible] stem sed
[illegible] locus [illegible]
[illegible] est [illegible] ti[illegible] pt. De

Magdalena [illegible] oppidum
[illegible] militis et
[illegible]
emigravit [illegible] est

Ministerio marthe

Luce x

Factum est autem dum descenderet
in quodam [illegible] castellum
[illegible] accepit eum in
domum suam et [illegible] ei sessio et
[illegible] sororis audientis dum [illegible]
[illegible] ministerio [illegible] Hoc [illegible]
[illegible] sed quod [illegible] abeat. De

[illegible]atione iohis

Matthei xi

[illegible]
[illegible] in vinculis opera
[illegible] misit duos ex discipulis
suis dicens. Tu es qui venturus es an alium
expectamus. Hoc dubitavit [illegible]
dixit Ecce agnus dei ecce qui tol. peccata
[illegible] discipuli eius dubitar[ent]

[illegible] misit eos dicens quod dicit Ite ad eum
et [illegible] christe [illegible] est christus. Et [illegible]
[illegible] venturus est. Tunc gregorius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod dicit christe est ut descenderet ad [illegible]
quare de [illegible] quod dicit [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dubitatione [illegible] ostenderet. [illegible]
[illegible] [illegible] Illis autem ab-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Iubentur [illegible] [illegible] Io
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Iohannem esse
angelum [illegible] [illegible]
[illegible] Ecce [illegible] [illegible] Ecce
ego mitto angelum meum [illegible]
[illegible] quod [illegible]
ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filie philippi [illegible]
[illegible] [illegible] civitatibus galli-
lee [illegible]
[illegible]
quibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tyro et sydone [illegible]
[illegible] discipulos [illegible]
[illegible] [illegible] Et
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

De lxxii discipulis

Luc. x°

Post hec designavit dominus et alios lxxii discipulos et misit eos binos ante faciem suam [illegible] et cum gaudio dicentes domine et demonia subiciuntur nobis [illegible] confiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Et nemo novit quis sit filius nisi pater et quis sit pater nisi filius [illegible]

[illegible]

De gentium [illegible]

Luc. vi°

A [illegible] factum est in sabbato [illegible] primo [illegible] discipuli [illegible]

[illegible]

De fermento

Mt. xvi°
Luc. xii°

Attendite a fermento [illegible] phariseorum [illegible]

ipi autem colloquebantur quid nam facerent
Luc. vi in fi. xiij°

Ihesus et observabant eum pharisei si
sabbato curaret. Cumque consideraret ab eis si
licet sabbato curare hominem... indixisset
dicunt legisperiti...
...qui percutiebat ... apponi...
...Iste autem precius
...et secuti sunt eum multe
turbe et curavit eos.

De iiij^or parabolis additis de navi

[F]actum est autem in diebus illis
exijt Ihesus in montem orare et erat pernoctans
in oratione Dei et cum dies factus
esset vocavit discipulos suos...
...
Cumque congregarentur turbe...
...docebat de navi...
...in litore...
...apposuit eis parabolam...
...
...
...
Secundo apposuit parabolam...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...Illud parabole...
...Tertio apposuit parabolam de grano

sinapis. Quarto apposuit de fermento
quod mulier abscondit in farine satis tribus.
[H]aec autem est eorum ... in parabolis sine
...
...
...
...ei di-
cipuli edissere nobis parabolam zizaniorum
...

De tribus parabolis in domo additis discipulis

[C]umque exposuisset ... parabolas et loqueretur
eis apposuit parabolam de thezauro
abscondito in agro. Que cum invenerit homo
vendit universa que habet et emit...
...apposuit de margarita...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

De festo encaeniorum

[F]acta ...

Imperium penitus deleuit in synagogis eorum ita ut [illegible]. Et dicunt Iudei [illegible] hic est filius [illegible] Zacharie [illegible] et [illegible] apud eos. Sed non est intelligendum [illegible] [illegible] dogmatizauit ut Ioseph[us] [illegible] de Ioseph [illegible] libros [illegible] [illegible] cum [illegible] et [illegible] dixit [illegible] [illegible] Iudeorum [illegible] filium [illegible] Ioseph [illegible] filium [illegible] ibi [illegible] corpus [illegible]. Nemo [illegible] accepit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[margin: debat .ii. fabrum]

Ille autem [illegible] [illegible] illorum [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] noctibus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sedebant

De decollatione Iohannis Baptiste

[margin: cap. xiii] [above: ... anno ... vi] [red: Decollatio?]

Iste est Herodes tetrarcha. Die natalis sui celebrauit cenam principibus suis et primis Galilee. Ubi puella saltauit [illegible] [illegible] Iohannis Baptiste in disco. Est autem discus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] Herodis [illegible] uxorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus eius [illegible] et sepelierunt illud. Cronica et [eusebii] liber hystorie ecclesiastice tradunt Iohannem in castello Arabie quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Sebasten urbem Palestine sepultum inter Heliseum et Abdiam. Sepulchrum autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iuliani apostate gentiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulueris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortuo

cetera post placet hic

[...]rum diem et sepulchrum ut sepelirent ne sicut nec Sebas[te]
civitati [...] cuius ossa collecta incendio [...]
cremata et iterum per campos sunt dispersa.
Ista annuali passione. Et ossa in
ista urbe minime [...]
[...]
[...] recondita. [...]
[...] Iohannis [...] caput [...]
[...] collegerunt. ossa quidem
[...] miscentes cum aliis [...] latenter.
[...]
[...]
[...] fuisse [...] Hec
post beda dicit [...]
[...]
Iulianus apostata ad philippum Iero
solimitanum episcopum nomine [...] misit
[...]
[...] Alexandrie episcopo. Hec post
theophilus eiusdem urbis episcopus
posuit in templo [...]
[...]
[...] Iohannis [...]
[...] Iuliani [...]
[...] gentilium
[...]
[...]
[...] duobus [...]
[...] orientalibus
[...] venerunt

In festo sancti Iohannis [...] fuerit [...]
[...]
[...] Io-
[...]
[...] voluntas
[...]

[...] adeo Iohannis [...]
[...] caput [...]
[...] Ierosolimis reliquit
[...] abbati
[...] in
eadem spelunca [...]
[...] Romam
[...]
[...] in
urbis [...]
dicasset
[...] clemente [...]
[...]
[...] eadem
urbe [...]
sancti Iohannis celebri
[...]

[...] erat [...]
[...] gentiles [...]
[...]
[...]
[...] quod
gentiles ossa Io-
hannis [...]
[...]
[...]
[...] que
[...] alio tempore
[...]
[...] leti
[...]

[...] caput inventum est [...]
[...] et post constantinopolim [...]
latum est et inde ad galliam a [...]
[...] / alii tradunt
[...] decollatum [...] decol-
latione cuius ossa post [...] combusta
[...] tradit [...]
[...] propter dictum [...]
et obtentu baptismi [...]
[...] Herodes [...]
[...] condit [...]
[...]
[...] Herodia-
dem [...] mitti
[...] regis

De [illegible] pri-
[illegible] et [illegible]

Iiii xxº 7.10.8 Audiuit autem herodes famam de ihesu et ait pueris suis ego decollaui iohannem quis autem est iste de quo audio talia et querebat videre eum. Cum audisset ihesus ascendit in nauiculam et secessit in locum desertum seorsum et secute sunt eum turbe pedestres de omnibus ciuitatibus. Erat autem proximum dies festus iudeorum pascha. Et ascendit ihesus in montem cum xii discipulis [et] videntes turbas ut venirent expectauerunt sibi escas. Et tunc ait discipulis illis in modo vocare a seipso alios discipulos super diuidendum panem ... turbam adhuc ... in loco ... de quinque milibus ... ex panibus ordeaceis et duobus piscibus et pauco quodam quinque de discipulis fuisse traditur. Apostolos dedit eos ... quinque milibus virorum exceptis mulieribus et paruulis et defecerunt et impleuerunt xii cophinos. Et statim coegit discipulos ascendere in nauiculam et precedere eum trans fretum secundum matheum ad bethsaidam donec dimitteret turbas. Marcus vero dicit hoc factum in locis bethsaide intelligendum est quod non fuit in finibus sed ... tyberiadis ut de ioseph ... Vel iohannes dicit eos transfretasse ad capharnaum intelligendum est quod bethsaida transfretauerunt ad capharnaum. Iesus autem cum signo-

-nisset quod venturi essent ut rapterent eum et facerent eum regem iterum cum vidisset eis ... fugit et ascendit in montem solus orare. Hic est mons ... in quo fecit sermonem ... desertum locus ... ignorans quod ... inuenit ... alte ... quasi medio ... pisces ... quod ... ambulauit quod ... erat ventus ... sederunt.

De ihesu ambulante super mare

xiiii Nauicula vero in medio mari iactabatur fluctibus. Videns autem eos laborantes remigando erat enim ventus contrarius eis quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare. Diuiditur nox in quatuor vigilias et excubias noctis faciunt militares ... Tercia vigilia ... Prima vigilia ... adolescentes ... in gallicinio ... Quarta autem ... et tunc ... pueri nocti ... galli cantum. ... putauerunt discipuli eum fantasma et clamauerunt. Et ait ego sum nolite timere. Quo in duxerit eis ... non potuerunt eum cognoscere

[illegible] intelligant eum esse qui dixerat
[illegible] est missus me ad vos
[illegible] petrus imitandum super aquas
[illegible] quando [illegible] congregetur [illegible]
[illegible] tunc [illegible] a [illegible]
[illegible] venenus et [illegible] fuit [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad quem illatur

De [illegible] quando [illegible]

Audi[illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Joseph [illegible]
[illegible]

Petrus que ego [illegible] nobis [illegible]
[illegible] quando [illegible]
[illegible] dicatur quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Hoc [illegible] [illegible] ex
[illegible] [illegible] dixerunt [illegible]
[illegible] sermo qui potest eum audire
et [illegible] [illegible] cum illo
[illegible]

De [illegible] [illegible] contra miracula dei

R[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dei [illegible]

Verum [illegible] Item deus dixit honora patrem et matrem. Vos autem [illegible] est [illegible] parentibus [illegible] [illegible] in parentibus [illegible] dicentes filios [illegible] [illegible] [illegible] qui parentibus offenderit [illegible] Iustinentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est ex me tibi proderit. Celatum est [illegible] q. d. Et [illegible] deo [illegible] [illegible] abscit. Et convocatis ad se tur- bis dixit illis [illegible] non quod intrat in os [illegible] inquinat hominem [illegible] [illegible] [illegible] cedit ex ore. Tunc intelligere de ore [illegible] sed de corde. Item et vomitus [illegible] coinquinat hominem [illegible] et [illegible] libri [illegible] sed quod procedit ex corde. Omnia quae ydolatria [illegible] quia furta et rapta sunt non [illegible] scandalo [illegible]. Tunc [illegible] est. Et dixerunt ei discipuli. Scis quia pharisaei audito hoc verbo scandalizati sunt. Scandalum vel scandalum offendiculum est pedis ut [illegible] dicamus. Et [illegible] illos [illegible] sunt duces [illegible] caecorum [illegible] [illegible] scandalo [illegible] est

ca. xv°

De [illegible] non lotis [illegible] manibus [illegible]

Cumque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] quod omne quod in os intrat [illegible] in ventrem et in secessum emittitur

[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] purget [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] physica [illegible] plures ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diffundit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpulenti [illegible] [illegible] [illegible] purgato [illegible] possit et [illegible] de cordibus [illegible] exeunt furta [illegible] plato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] in corde. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in lege [illegible] [illegible] [illegible] gentes [illegible] [illegible] [illegible]

ca. xvi°

De muliere chananea

Egressus inde Iesus secessit in fines tyri et sydonis. Et rogabat eum mulier gentilis [illegible] et [illegible] quae [illegible] filia [illegible] [illegible] a demonio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible] Ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex syria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[..]it hec voce audita turbe ac legione
mulierque et spiritus. Dixit autem non dixit
Tymbor . . .
[illegible] . . . tumultum . . .
[illegible] . . . tyrum fuit
[illegible] . . . temporibus . . .
[illegible] . . . generacionis . . .
[illegible] . . . reperit . . .
[illegible] . . . reperit ille qui . . .
[illegible] . . . genitum . . .
[illegible] . . . post . . . fecit
[illegible] . . . connectit . . .
[illegible] . . . numerati . . .
[illegible] . . . componitur . . .
[illegible] . . . titulo est . . .
[illegible] . . . tore . . .
[illegible] . . . scriptum est
[illegible] . . . more generales . . .
[illegible] . . . que dicitur . . . ut
[illegible] . . . est . . . dote et . . .
[illegible] . . . Et non . . .
[illegible] . . . et . . .
[illegible] . . . que cadunt . . .
[illegible] . . . fit . . .
[illegible] . . . fit . . . mor-
[illegible] . . . Et
[illegible] . . . fidem mulieris
[illegible] . . . tibi . . .
[illegible] . . . est filia eius

Decapolis Marco c[apitul]o vii

A tractum ex oriens
de finibus tyri veniens ad mare
galilee inter medios fines deca-
polis . . . tocii

Decapolis . . . ex decem civitatibus composita est decapolis
ad regio . . . urbium circa . . . galilea
. . . et ducunt ei surdum et mutum
et posuit digitos in auriculas eius et spuens tetigit linguam
eius . . . effeta quod est adaperire . . . adaperte
sunt aures eius et solutum est
ligamen eius

In dedicacione . . . Encenia Joh. x°

Hoc festum de quo ait
agit . . . festis . . . post hec erat dies festus iudeorum
. . . in tollige
festum . . . ad penthecostes In
quo primicias . . . de fructibus
. . . offerebant . . . est pas-
cha . . . de . . . ad . . .
. . . et post . . .
. . . festum
est autem . . . probatica piscina
cognominatur hebraice bethsaida v
porticus habens in quibus iacebat multitudo
languencium expectancium aque motum
Angelus enim descendebat . . .
et movebatur aqua . . . post
aque motum descendebat . . .
. . . detinebatur . . .
. . . Bethsaida
est quasi . . . hostalis
Bethsaida aqua . . .
. . . colitur aqua . . .
. . . non . . .
. . . sacerdotibus
. . . prot[...]
. . . mo-
. . . in
. . .

hystoria

ctum esse qui moriri debebat. In paradiso
et latronis [illegible] ubi qui ad terram
[illegible] si sicut. Unde
tunc accepit lignum. Salomon
vidit [illegible] in domo s[altus]. salomonis qui
dicebatur. [illegible] lignum diuinitatis
et nunciauit salomoni [illegible]
[illegible] ideo [illegible] quod
[illegible] iudei ut [illegible]
Et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] locum et [illegible] Tunc
salomon defodit illud in terra ubi
post facta est piscina probatica
tempore christi supernatauit lignum [illegible]
[illegible] Et ex unde aque
motio [illegible] est [illegible]
Cum autem [illegible] ubi [illegible]
[illegible] [illegible]
precepit ei ut tolleret [illegible]
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
tum est. Item est agricola [illegible]
[illegible] dicebat iudici
Non licet tibi tollere [illegible] tamen quod
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] tolleret illud. Tunc [illegible]
abeo [illegible] [illegible] [illegible] xv°
[illegible] cum [illegible] in templo [illegible]
[illegible] [illegible] iam [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] Tunc
[illegible] [illegible] quod [illegible]
cum [illegible] fecerit

Io. b.

De zelo iudicum contra filios delinquentes

Audi quod contigit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
et ego [illegible] [illegible] quod ego
q. d. [illegible] [illegible] dictus [illegible]
[illegible] [illegible]
dis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in quo ego [illegible]
[illegible] est quod ego. Constitutus [illegible]
[illegible] [illegible] legit
[illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicebat [illegible]
[illegible] [illegible] diligit fi
lium et filios quos vult manifestat
[illegible] iudicat [illegible] [illegible] in
[illegible] filio quod et [illegible] fi
lius [illegible] ut iudicaret
mundum [illegible] Et post [illegible]
[illegible] filii [illegible]
iudicatus et [illegible] [illegible]
[illegible] filius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reciperet

De delectatione in[ordinata]

Multi hominum

Relictis aliis [illegible]
[illegible] [illegible] Augus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] accepisset

discipuli cum panes et pisciculos pateren-
tur preparatum distribuerant super
fortem illam vestram erat
ipse dixit ad eos tamen habetis I(esus)
sciens [illegible] quod phariseorum
et Herodis [illegible] quod post
[illegible] ut predixerimus
[illegible] milia virorum
[illegible] et mulieribus de fractis
[illegible] ut impleverunt [illegible] sportas et
[illegible] portavit [illegible] de minutis fragmentis
[illegible] textum.

De quodam ceco illuminato

cap(itulum) lxxxiii

[E]t statim respondentibus aliis venire
discipuli et venit ad pedes eius
eundem locum [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et obliti sunt discipuli tollere panes
et duxerunt eum extra [illegible]
phariseorum et [illegible] et Herodis
[illegible] [illegible]
[illegible] oblivione [illegible]
[illegible] fidei quia [illegible]
[illegible] posse [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] nobis et [illegible]
[illegible] [illegible]

De confessione fidei quam fecit Petrus

cap(itulum) lxxxiiii

[V]enit autem Jesus in partes Cesaree
Philippi. Philippus tetrarcha Iturie
inde [illegible] constituit
[illegible] quam vocavit Cesaream
Philippi in honorem Tiberii Phi-
lippi castrum et fuit nomen et est in re-
gione Phenicis ubi ad radicem Libani
oriuntur duo fontes Jor et Dan quorum
rivuli coniuncti sub montibus Gelboe
[illegible] [illegible]
[illegible] Jordanem faciunt et nomen
eius ex ipsis vocabulis componunt
Dan [illegible] civitas olim dicta
est Dan ubi [illegible]
[illegible] [illegible]
dicitur est Jordanis quasi ex nomine
fontium et [illegible]
[illegible] Josephus
[illegible] [illegible]
[illegible] modicum [illegible]
[illegible] Phialam [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Philippus tetrarcha [illegible]
[illegible] in Phialam [illegible]
[illegible] Josephus fontem [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
Jordanem et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] facit Jordanis. Et
interrogabat discipulos suos
dicens: Quem dicunt homines esse fi-
lium hominis [illegible] cum filius hominis
[illegible] filius hominis
[illegible] filius [illegible] hominis

esse filium hominis [illegible]

post mortem ... dei ... interrogasse
discipulos an esse solus crederetur ~~[illegible]~~
etc. d'. in ... cum mortem ...
... extimatur forte ... qui ... illi
dixerunt alii Iohannem baptistam alii Heliam
alii ~~Ieremiam~~ aut unum ex prophetis
Heliam quia ... baptizat et ...
... baptistam ...
... duorum ... Helie vel Helisei
... iordanem baptismum ...
... ~~[illegible]~~ ...
... Cui quesisset ...
... dixit Petrus ...
Tu es Christus filius dei vivi participa-
tione ... et es deus. et filius dei
vivi hebrei ... Tu nota
... vivum ... Beatus es Simon
bariona id est ... id est filius Io-
hannis ...
...
d'. Tu es Petrus ... et super
hanc petram ...
... Tu es Christus et super hanc petram
... ecclesiam meam et super hanc petram
que confessus es ... fundamentum est
Et promisit ei claves regni
celorum ...
post ... cum ... Tunc precepit
discipulis ne cui dicerent ...
... est ...
...

super ... Tunc cepit ... ostendere
quia oporteret eum ire Ierosolimam
et multa pati et occidi et tertia die re-
surgere ... assumpto ...
... Petrus ...
...
... post ...
...
...
...
... dicit Petrus ...
...
...
...
...
...
...
...
... passionem

De transfiguratione domini:

Post dies sex assumpsit Iesus Petrum
et Iacobum et Iohannem fratrem eius et duxit
eos in montem excelsum ...
ut ... d'. ... dies cum ...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...
...
...

[illegible] et [illegible] uti modicos
[illegible] est [illegible] Et ait
[illegible] Jacobum fratrem eius [illegible]
[illegible] super excelsum ad [illegible]
Jacobus scilicet [illegible]. Et post
[illegible] apli. Et ipse procumbens
[illegible] [illegible] Apostolorum
[illegible] et [illegible]
[illegible] fuisset [illegible]. Cui
[illegible] supra [illegible]
[illegible]. Quia [illegible]
[illegible]. Et [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] super [illegible]. Et apparuit
[illegible] Moyses et Helias loquentes cum eo.
[illegible] quod [illegible]
[illegible] morte. Et ait Petrus [illegible]
[illegible] [illegible] tabernacula
[illegible] tibi unum, Moysi
unum et Helie unum. Et fit vox de
nube: Hic est filius meus dilectus [illegible]
[illegible]. Cumque audissent discipuli
[illegible] tetigit eos [illegible]
[illegible] timere et descendentibus [illegible]
[illegible] dicentes visionem donec
[illegible] [illegible]
[illegible] fuisse [illegible]
[illegible] mortale [illegible]
[illegible] quilibet [illegible]
[illegible] Et [illegible] ut [illegible]

Alii ad [illegible] mortali [illegible]. Alii [illegible]
[illegible] ut [illegible]
patet [illegible] mortale ad [illegible]

[illegible] Sciunt [illegible] in modico
potest esse in loco. Dicitur autem in hoc [illegible]
[illegible] et [illegible]
cum [illegible] mortalitatis [illegible] voluit
audire de morte. [illegible] post [illegible]
[illegible] in mortali [illegible]
ad patiendum se [illegible] et [illegible] dicit
et [illegible] de amore [illegible]
[illegible]. Et super lucam [illegible] glo[illegible]
[illegible] ubi cum fuisset [illegible]
angelos [illegible] corpori [illegible]

De [illegible] et triduo mortis Christi

Luc. xxiiii°

Attestati sunt ad
alium [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] die [illegible]. [illegible]
[illegible]
quod [illegible] die mortis [illegible] in
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] qui
est in [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] die [illegible] et [illegible]
[illegible] annos [illegible]
[illegible]
[illegible] morte in [illegible]
[illegible] quod [illegible] aliquod

ne apostolorum patrie extant [illegible]

De eo quis eorum esset maior

Mt. xx Luc. xxii

Cum erat discipulis quesissent [illegible] in regno celorum [illegible] maior esset [illegible] dixit [illegible] puerum [illegible] est in regno celorum q. d. [illegible] quis maior est inter vos [illegible] maior [illegible] in regno celorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostoli tradit [illegible] [illegible] dormit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et qui vellet [illegible] corpus [illegible] papa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in tercio nos

De lunatico

Mt. xvii Mr. ix

In pedem [illegible] die ad populum [illegible] lunaticum filium [illegible] [illegible] discipuli [illegible] [illegible] potuerunt [illegible] lunaticum [illegible] demonem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lunaticus [illegible] in [illegible] qui d. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demon [illegible] possessus [illegible] [illegible] discipuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legitur ad [illegible]

[illegible] nisi ad [illegible] gregorii [illegible] legitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exempli [illegible] impossibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

De muliere incurvata

Luc. xiii

Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mulier [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

De [illegible] invento in nupciis

Mt. xxii

Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dragme [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De parabola ovis et dragme et filii prodigi

Mt. xviii Luc. xv

Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

respondendum quantum sit propositi et patris
eius dixit eis parabolam omnis cen-
tum ovium relictis nonaginta novem
pastor plus diligit illam ovem quam
nonaginta novem magis pro solicitudine dispersi
et de inventione eius procedens addit
parabolam de decima dragma invenienda
sequitur tunc enim est valde captum
de correctione fratris delinquentis dicens autem
sequitur peccaverit in te frater tuus
vade et corrige eum inter te et ipsum solum
et quibus stantibus est dicturus
qui ostendit circa quod dicit
adhuc omnia recipit delinquentes dicens
quodcumque ligaveritis super terram et de filio
suo. Inquit enim iterum vobis quod si duo ex vobis
consenserint super terram et non est nisi
unum servum de quo dicit si duo vel tres
congregati fuerint in nomine meo ibi sum in
medio eorum. Et non est possibile
quod deus non audiat eos et cetera et ibi ligat
omnibus peccatoribus et vitiis ibi
magis ostendit quod respondit et
cum tribus capitulis dicit. Inquit
et de peccato

De dimittendo septuagies

Item discipulus querit de dimittendo
quis in te peccaverit adeo quod
dimitteret septies post secundum
sermonem audisset et cetera
lectio petrus circa illud Matthei xviii. ad quod
sunt petrus circa dimittendum peccatum.

peccanti usque septies. Et Jesus non
septuagies septies id est quadringentis nonaginta
vicibus est enim septuagies septies
id est quantumcumque ut liber legitur septua-
gies septies et ceteris. Simili exemplo
reddit responsum ad hoc quod dicitur nisi dimiseritis
et de debitore inique quod septuagesimo
sexto anno dimissus et tamen suspen-
sionem ad excipiendum et ceteris et se ho-
mines quibusdam terrae et ubi quod in
inimicis dimittere tamen si non petierit venia
qui lesit. Et si petierit tenetur et dicere ei
sibi et si indignetur tamen non tenetur
nisi petierit nisi prius est. Et tamen dimit-
tendum sit peccati de ut proponit parabolam
de eo qui debitum remisit debitoribus
voluntatem suam sed et petivit

Ob fornicationem sit uxor dimittenda

Et factum est cum consummasset Jesus sermones
istos migravit a Galilea et venit in fines
Judee trans Jordanem et secuti sunt
eum turbe multe et curavit eos ibi. Et ac-
cesserunt ad eum pharisei temptantes eum
et dicentes si licet homini dimittere uxorem
suam quacumque ex causa. Respondens dixit. Primo
deus instituit conjugium. Unde non licet
dimittere nisi illud quia causa fornicationis
Deus enim ad hoc non est qui relinquit et
dimittet patrem et matrem et adhereat
sui magis diligunt non ad perditionem liberorum
sed ad unitatem. Quando autem humor
scandali apparuit tunc iniunxit tum dimittere.

ad primum quod ad [illegible] respondit. Item as-
sumit [illegible] ad filios [illegible] qui
[illegible] ad [illegible] Cumque obiecissent
de libello repudii cur ergo Moyses dix-
isset ad duritiam cordis eorum hoc esse
permissum ad quod mulier lege [illegible]
Non enim ordine dei Moyses hoc ordinavit
sed [illegible] fornicationis [illegible]
[illegible] dimittere uxorem [illegible]
[illegible] discipuli. Dixit ut quid non expe-
dit nubere. Ille autem [illegible]
[illegible] dixit [illegible] eu-
nuchos [illegible] qui
propter regnum dei [illegible] castraverunt [illegible]
[illegible] regnum dei
quisque [illegible] ad [illegible]
[illegible]
et [illegible] cumque [illegible] ob-
[illegible]
[illegible] inde.

[illegible] ad filios

[illegible] quisque dicit

mt xix° luc. xiii

De Galileis quos Pylatus occidit dum sacrificarent

Joh. vii

Post hec [illegible]
[illegible] Galileis quod in
Judea [illegible] cum [illegible] ad [illegible]
[illegible] Galile-
is quorum sanguinem miscuit Pylat-
us cum sacrificiis eorum. [illegible]
[illegible] filium dei [illegible]
Galileis [illegible]
ibi [illegible]
[illegible] Pylat-
us ipsum [illegible] occidit [illegible]
[illegible] Cumque [illegible]

causa infirmitatis non possent [illegible]
venit eas perisse eo quod [illegible]
ceteris Galileis [illegible]
[illegible] peccatores [illegible] pe-
nitentiam [illegible] cum [illegible]
[illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible]
[illegible] vix [illegible]
[illegible]

Joh. vii

De Scenophegia

[E]rat autem in proximo scenophegia
[illegible]
Et dixerunt fratres eius ad eum transi hinc
in Judeam ut et discipuli [illegible]
[illegible] que tu facis
[illegible] mundo [illegible]
[illegible]
[illegible] eant [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ubi est ille
[illegible] de illo quidam dicebant
quod bonus est alii [illegible] seductor
[illegible] in templo
et mirabantur Iudei [illegible] litteras scit
cum non didicit. Cumque [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nemo [illegible]
[illegible] Dicebant [illegible]

et conscientias quibus excaecabit [illegible] debebat credidere et cum dicebat [illegible] in venit [illegible] sequenter plurimi dicit [illegible] hic facit q.d. omnes et [illegible] quidam debebant fugere [illegible] dimittebant enim hereditatem [illegible] solis qui conscientiam [illegible] nos

Collegerunt pontifices

Io. xi°

Collegerunt ergo pontifices et pharisei consilium adversus ihesum et dicebant quid facimus quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient romani et tollent nostrum locum et gentem q.d. nos [illegible] hoc est plus [illegible] [illegible] venient [illegible] venient [illegible] et dicebat quidem [illegible] est [illegible] alii hic est [illegible] [illegible] pontifices et dixissent ministri ad pontifices et phariseos et dixissent ministris [illegible] respondent [illegible] sic locutus est homo sicut hic homo. Responderunt eis pharisei [illegible] et vos seducti estis [illegible] ex principibus aut ex phariseis credidit in eum [illegible] turba que non novit legem maledicti sunt. Dixit [illegible] nicodemus ad eos qui venit ad eum nocte qui unus erat ex ipsis [illegible] [illegible] lex nostra iudicat hominem nisi prius audierit ab ipso et cognoverit quid faciat. Responderunt et dixerunt ei numquid et tu galileus es scrutare scripturas et vide quia a galilea propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam

In illo tempore mulier

Ioh. viii°

Perrexit ihesus in montem oliveti et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio et dixerunt ei magister hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare tu ergo quid dicis. Hoc autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum. Ihesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum autem perseverarent interrogantes eum erexit se et dixit eis qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. [illegible] quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Audientes autem unus post unum exibant incipientes a senioribus et remansit ihesus solus et mulier stans in medio. Erigens autem se ihesus dixit ei mulier ubi sunt qui te accusabant nemo te condempnavit. Que dixit nemo domine. Dixit autem ihesus nec ego te condempnabo. Vade et amplius noli peccare. Et [illegible] [illegible] [illegible] iusticie [illegible] [illegible] misericordie [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] domini volentis ampliare honorem suum

Luc. xiii° Sicut dixit ad illos attulerunt ei boni
nuntiaverunt cum Galileis [illegible] [illegible]
super quos posuit eis similitudinem de fi-
culnea cuius fructum [illegible] de libertate
[illegible] [illegible] [illegible]
Sabbato [illegible] [illegible] [illegible] exac-
tores repetentes [illegible] [illegible]
[illegible] Item multa locutus est
eis dicens ego sum lux mundi ego tes-
timonium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
dicebat se esse filium dei et eius
[illegible] [illegible] [illegible]
esse [illegible] [illegible]
[illegible] filios dei esse [illegible] [illegible]
Abraham [illegible] dicens [illegible]
Antequam fieret Abraham ego sum [illegible]
plus [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] potuit dicere ego sum. Tulerunt
ergo lapides iudei ut iacerent in
eum. Ihesus autem abscondit se et exi-
vit de templo [illegible] [illegible]
dixerunt L annos nondum habes
Respondit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
mus colligitur.

De ceco nato

Io. ix° Preteriens ihesus vidit hominem cecum
a nativitate et luto facto de saliva
cum linisset oculos eius misit eum ad
natatoriam Syloe et lavit et vidit

Syloe fons est ad radicem montis
Syon qui non iugibus aquis sed
certis horis ebullit [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible]
[illegible] longe et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dei
[illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
dixerunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Moysi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse et [illegible]
[illegible] Et cum eiecissent eum
foras [illegible] [illegible]
se filium dei esse [illegible]
[illegible] Et [illegible]
dicens ego [illegible] in hunc mundum
ut qui non vident videant et
qui vident ceci fiant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ut illi [illegible]
[illegible] tundit. De
[illegible] peccatoris [illegible]
[illegible] nutriendi [illegible]

Item aliud

[illegible] adolescens [illegible]
[illegible] rogavit eum dicens [illegible]
[illegible] eternam [illegible]
[illegible] custodiet mandata [illegible]
[illegible] et dixit [illegible]
[illegible] et [illegible] possessiones [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] est enim [illegible]
[illegible] ponere [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] est
[illegible] est [illegible]
[illegible] adolescens
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] difficile [illegible] impossibile
potest enim Deus facere [illegible]
[illegible] nullo [illegible]
[illegible] [illegible] nostre
[illegible] Deus
[illegible]
[illegible] possibilitat [illegible] impossibile

[illegible] est enim [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] qui dicunt [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] honoribus [illegible]
[illegible] potentur [illegible]
[illegible] omnibus
[illegible]
[illegible] impossibilitatis [illegible]
[illegible] honore [illegible] divitias [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] divitibus [illegible]
[illegible] de possessoribus
[illegible]
[illegible] impossibile [illegible]
[illegible] possibilitas [illegible]
possit [illegible]
et [illegible]

De relinquentibus omnia cum Christo [illegible]

Capitulum xix°

[illegible] Petrus [illegible] relinquimus
omnia et secuti sumus te. [illegible]
[illegible] erit nobis [illegible]
[illegible] Deus [illegible] est in omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible] iudicantes
[illegible]
[illegible] in iudicio
[illegible] mundi [illegible]
[illegible]

Omnia [illegible] que [illegible] retinuerat [illegible] est

sed certe auctori[tas]. Duodenarius autem propter
plenitudinem perfectionis et xii tribus Israel
ponitur iudicaturi. Duodenarius enim
ex septenario qui est numerus omnium perfectionis
surgit, id est ex partibus septenarii a se ductis
[illegible] in hoc [illegible] dicitur
et completum est in resurrectione iudicii quia
quasi [illegible] super omnes [illegible]
sedent post ad omnes gentes. Sanctus
est sermo [illegible] qui reliquerit domum aut
parentes etc. Exemplum [illegible]
[illegible] vitam eternam quia [illegible]
[illegible] exemplum sunt apostoli

carnalibus [illegible] alios [illegible]

principes [illegible] dilexit

De divite et Lazaro:

Luc. xvi° vo. xi°

Postquam [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] mundi [illegible] quia [illegible]
[illegible] mitterent
Ipse autem [illegible] eis
proposuit eis de divite [illegible] repu
[illegible] qui [illegible] Nota
[illegible] hec [illegible]
[illegible] Lazarum [illegible]
medici [illegible] Lazarus [illegible]
est [illegible] Ecce [illegible]
omni [illegible]
[illegible]
[illegible] destructionem [illegible]
ad [illegible] locus
[illegible]
[illegible] dicemus

et [illegible] qui [illegible]
[illegible] ipse [illegible]
publice [illegible]
[illegible] Job [illegible]
[illegible] Est
in tenebris [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicentes
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
forte [illegible] in re [illegible]
[illegible] post
[illegible]
rogaret de [illegible] Lazaro ad fratres suos
Audivit [illegible] et [illegible]
[illegible] iudeus [illegible]
[illegible] filii [illegible]
[illegible]

De villico iniquitatis

Luc. xvi°

Ad discipulos autem proposuit [illegible]

[illegible] de iusticia iniquitatis. Et est
[illegible] ipse custos ville. Si hic autem
[illegible] pytonis spectimentum [illegible]
[illegible] fecit [illegible] cum debi-
tibus dni sui [illegible]
[illegible] recipient eum in domos
[illegible]. Et laudavit dns villicum
iniquitatis [illegible] quia prudenter
fecit. Est enim prudencia quedam in
[illegible] prudencia / et [illegible] quasi
[illegible] dicens [illegible] a [illegible]
[illegible] cum dolo laudat. Ergo
[illegible] amicos de mammona in
iquitatis ut cum defeceritis recipiant
vos in eterna tabernacula [illegible]. [illegible]
[illegible] laudandi [illegible] prudencius
[illegible] mammona [illegible]
[illegible] qui
[illegible] perducit. [illegible] iniquitates
[illegible] vocari potest
[illegible] prius [illegible]. Omnes divites
[illegible] hec [illegible]
[illegible] dispensare
[illegible] offert [illegible] de [illegible]
[illegible] est [illegible] filii in
[illegible]. Vel [illegible] exponi [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] et [illegible] nobis
[illegible]. Nobis [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] nobis [illegible] cum [illegible]
necessitatis eterne [illegible]
vite

erogat. [illegible] est [illegible] ad
[illegible] cui [illegible] quia facia [illegible]
[illegible] quia proximo debemus quia
[illegible] nos diligere [illegible] tenemur. Et
nota [illegible] pauperes quia nos ex-
[illegible] Secundo [illegible]
[illegible]. [illegible] bonum est
[illegible] bonos pauperes cum possimus
Et adde. [illegible] meus [illegible]
[illegible] et [illegible] repulsabit
[illegible] repulsabit.
[illegible] aurum
[illegible]
[illegible]

De cena dominica

[illegible] apposuit
[illegible] deprecate [illegible]
[illegible] adduxit [illegible]
ex [illegible] hore
[illegible]
[illegible] omnes [illegible] tempus quia hora
In duodecima [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ibi bre-
vior et longior [illegible] pro ide
[illegible] in ea hora hora
[illegible] ibi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] scripsisse [illegible]
[illegible] cum [illegible]

Regula [illegible] Antiquitus potuit [illegible]
[illegible] deinde sicut quod [illegible]
[illegible] sine [illegible] glorificationem [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] post [illegible]
[illegible] primi novissimi
novissimi [illegible] et [illegible]
[illegible] regni celestis [illegible]
vinea [illegible] fuit [illegible]
[illegible] labor [illegible] fuit
[illegible] diversitate [illegible]
[illegible] accepit [illegible] qui [illegible]
[illegible] deus [illegible] ingredi-
[illegible] apud [illegible] primus [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] incepit [illegible]
corpus [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] Et qui [illegible] fidem [illegible] accepit [illegible]
[illegible] oculus tuus [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] laborantes in vinea [illegible]
omnes fideles [illegible] quod [illegible]
quod [illegible] nos [illegible]
[illegible] multos [illegible]
[illegible] sunt
in [illegible] ampliis
[illegible] de quibus [illegible]
[illegible] mille [illegible]
talibus [illegible] Et [illegible]
[illegible] de [illegible]
vel [illegible] spontanea [illegible]
[illegible] primi [illegible]
[illegible]

[illegible] acceptionis
[illegible] primo [illegible]
[illegible] regulam [illegible]
[illegible] ibi [illegible] non
accipie[illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible] primi [illegible] post [illegible]
[illegible]

Post [illegible] Dominica xvi

[Et e]cce ydropicus [illegible] ante illum [illegible]

Et factum est [illegible] cum intraret [illegible]
[illegible] in domo principis phariseorum
[illegible] ydropicus Et [illegible]
ydropisis morbus [illegible] humor [illegible]
[illegible] vesice [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] Quod quidem ad [illegible] ut
[illegible] similis eius [illegible] sicut [illegible]
[illegible] vocatur · q · similitudo [illegible] Illum
[illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] Deus · Cum [illegible]
[illegible] comparacio [illegible]
[illegible] dispersit [illegible]
[illegible] voluntarium [illegible]
[illegible] celebrandi [illegible]
[illegible] hic [illegible] tibi in [illegible]
[illegible] et [illegible] dedicacio [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] magno de[illegible] In

[E]ncenius nomen in- [illegible] dedicacio [illegible]

[F]acta sunt encenia in ierosolimis
et hyemps erat · Et [illegible]
[illegible] est [illegible] et
[illegible] · Et est [illegible]
[illegible] voluntarie [illegible]
[illegible] erat [illegible]
[illegible] ad celebrandum [illegible]
[illegible] dedicacionem [illegible]
[illegible] novam [illegible]
[illegible] domini [illegible]
[illegible] novam hic [illegible]
[illegible] festum dedicacionis
templi · [illegible] fiebat [illegible]
[illegible] dedi-
cacionem templi [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] dedicavit templum [illegible]
[illegible] habuit dedica[illegible]

[illegible] die septembris et [illegible] ad templum illius
[illegible] fiebant [illegible] duo festa
eodem die dedicacionis [illegible] rex persarum · Cum
[illegible] reedificatum fuit templum [illegible]
tribus de babilonie dedicatum est in
mense [illegible] die [illegible] Cum [illegible]
[illegible] epiphanes polluisset templum
[illegible] ydolorum et [illegible]
[illegible] eius [illegible] filius
[illegible] templum
templum et restauravit [illegible]
[illegible] dedicavit [illegible] de-
cembris · Et hec est dedicacio in decembri
[illegible] observatur in hyeme [illegible] est
festum apud iudeos [illegible] et [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] festum [illegible] Et ambulabat [illegible]
in templo [illegible] in porticu salomonis [illegible]
[illegible] templi [illegible] porticus templi [illegible]
[illegible] In templo [illegible]
[illegible] templi porticus [illegible]
[illegible] salomonis [illegible]
[illegible] dedicacionis
[illegible]
[illegible] salomonis [illegible]
[illegible] Et [illegible] iudei [illegible]
[illegible] dic nobis pala[m] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] · Respondit [illegible]
[illegible] loquor vobis et non creditis · Opera
que ego facio [illegible]
[illegible]

sumus. Et sustulerunt ergo iudei lapides ut
obruerent eum. Et cum dixissent se nolle
lapidare eum pro blasphemia quia cum esset
homo se deum faceret, de dauid scrip-
ture verbis dixit, ibi Ego dixi
dii estis. Ergo multo magis qui a patre
missus est in mundum dici deus potest. Cum-
que diceret homo deus et filius dei [illegible]
[illegible] iterum querebant eum ap-
prehendere. Et illi quo eum apprehendere
et exiuit de manibus eorum. Et abiit
iterum trans iordanem ubi erat Iohannes bapti-
zans primum.

De resuscitatione lazari:

Iohn. xi°

Erat autem quidam languens
Lazarus a bethania de
castello Marie et Marthe.
Cumque didicisset lazarum infirmari
per nuncium sororum mansit. Infirmitas hec
non est ad mortem [illegible] detinendo
eundem in morte [illegible] in eodem
loco duobus diebus [illegible] quatridu-
anum [illegible]. Et cum dixit [illegible]
in iudeam [illegible] dixit. Iudei
uolebant te lapidare et iterum uadis
illuc [illegible] dixit [illegible]
[illegible] et nos [illegible] horas [illegible]
[illegible] timendum ire cum eo. Et Iohi
[illegible] adhuc erat lumen [illegible] xi°
[illegible] et si [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] iudeis [illegible]
[illegible] lapidandi [illegible]
[illegible] consilium [illegible]

[illegible] confessione quia hora [illegible]
[illegible] iudeis [illegible]
ego et nos [illegible] offendit [illegible]
et ideo [illegible] Et [illegible] lazarus
mortuus est et gaudeo propter vos quia
non eram ibi [illegible] longe [illegible]
[illegible] fides eorum [illegible]
[illegible] Bethania autem erat
bethania [illegible] iuxta hierusalem
[illegible] stadiis xv
[illegible] castellum [illegible]
[illegible] multi [illegible]
[illegible] venerant ad [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
sed [illegible] ligatus [illegible]
[illegible] iudeis [illegible]
[illegible]
celebris erat [illegible]
[illegible] ad [illegible]
festum ut [illegible] Credit
[illegible] esse [illegible]
[illegible] ells
[illegible]

Quod pontifices et pharisei con-
spirauerunt in christum:

Collegerunt ergo pontifices et
pharisei concilium et dicebant
[illegible]
[illegible]
[illegible] q. d. [illegible]
[illegible] gentibus [illegible]
[illegible] et pompeyus et [illegible]
allexander

Ventio aduentum domini in iherusalem:

De cenantitanus regalibus domino hospicium:

luc. xxii. xo

[illegible]

De decem leprosis — Luc. xvii°

Et factum est dum iret Ihesus in Ierusalem transibat per mediam Samariam et Galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei x viri leprosi dicentes Ihesu preceptor miserere nostri. Ite ostendite vos sacerdotibus et dum irent mundati sunt. Unus autem ut vidit se mundatum rediit et adoravit Ihesum magnificans deum. Et hic erat samaritanus qui non redierunt nisi eundem quo notatur quod sufficit unde

De petitione filiorum zebedei

Mt. xx° Mc. x°

Et assumens autem xii discipulos secreto ait: Ecce ascendimus ad Ierusalem et consummabuntur que scripta sunt de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur et conspuetur et crucifigetur. Et tercia die resurget. Tunc accessit mater filiorum zebedei petentes regnum a Ihesu in nomine suo. Suggesserunt autem matri ut peteret cum illis quod ipsa voce sua peteret dicens ut hii filii mei sedeant unus ad dexteram et alter ad sinistram in regno tuo. Ihesus autem non videtur eam sed petentibus perpetuis respondit quod petitis. Quia dicit voluntas petentis quod malo quam vellet alii et et nescitis quid petatis. Nota: cum illis qui non merueritis potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum et baptismo quo baptizor baptizari. Dicunt ei: possumus. Calicis passio est et baptismum mortis et dicitur ad penitentiam. Vel lacrimarum tincte sicut enim lavant corpus exterius ita calicem solent fatigare. Dicunt: Secundo calicis ad mortem descendimus arripiendo sacramentum resurgemus. Ut calix calicem ypocrisis est quo attenditur summum potum. In baptismo tradere calicem et ypocrisim esse quod communiter aliorum et dicitur alicuius sacramentum unitati mistica dicitur calix et in revelatione dicit. Calix dicitur passio eius incarnationis bibere sed fidelis enim ipsi non sunt mortis baptizati per aliud. Possumus. Et caveamus calix et ypocrisis in quo inceptum dum sunt penitencia, corpori spiritualibus et super destinatum calicem et baptismum vere sunt dicti. Item et calicem quidem meum bibetis et stabant de baptismo Johannes cum nec martirium sed passione nec ulterius nec mortem ipsam iam calici in calicem et baptismum sponsorum acceperunt sed per martirium ordinem ...ostensum fuisse. Nimium quam non desunt unius. Facta passione longam dolorem misserunt. Ita sunt intelligendi dicit. Remonstravit se monstrabit ... super penitentem. Ut non sedere ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus...

talibus querelis vos estis qui estis
[illegible] vel iniquos quos adhuc querit
primus meus est/ [illegible] cum [illegible]
cedentes ut si pauciti aliquo ob[illegible]
fine mutilati in deserto [illegible] eterna ei
Et cum indignarentur ipso de duobus fratribus
dixit dominus. Hos nullos [illegible] meam
adeptum nisi [illegible] [illegible]
eis dicens. Filius hominis non venit
ministrari sed ministrare. Cumque homo
[illegible] per publicanum et peccatorem [illegible]
[illegible] cum in regione sua/ adhuc peccator
[illegible] in passionibus [illegible]
dit peccatorum [illegible] [illegible]
gressus est

De zacheo [illegible]

Et cum ingrederetur iericho [illegible] Luc. xviii
[illegible] / et ingressus
perambulabat iericho. Zacheus princeps
publicanorum quia pusillus
erat ascendit arborem sycomorum ut
videret Ihesum transiturum/ et dixit ei Ihesus/
Zachee descende quia hodie oportet me
manere in domo tua/ et descendit et excepit
illum gaudens
in domum suam/ Et
zacheus dimidium
bonorum pauperibus dedit
[illegible] dimidium
retinuit/ ut inde
redderet hiis quos
defraudaverat quadruplum
[illegible] in duplum reliquum [illegible]

Sycomorus id est ficus fatua a foliis moro similis et [illegible] ficus/ [illegible] [illegible] [illegible] celsa [illegible] [illegible] [illegible] dicatur

plurimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est in [illegible]/ [illegible] de quo [illegible]
[illegible] [illegible] Et dixit Ihesus [illegible]
hodie domui huic salus facta est eo quod ipse
filius sit abrahe [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
salvum facere quod perierat/ Iudei adhuc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in synagogis [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] etiam
processionibus [illegible] sunt.

De duobus cecis ierichontinis

Et egrediente Ihesu a iericho secuta
est eum turba multa/ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et ecce duo ceci sedentes secus
viam [illegible] [illegible] [illegible] clamaverunt
dicentes fili David miserere nobis [illegible]
[illegible] ut tacerent. At illi magis clamabant
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tetigit oculos eorum et confestim viderunt et
secuti sunt eum ca. x°

De alabastro vnguenti:

Ihesus ergo ante sex dies pasche venit in bethaniam
[illegible] ubi lazarus fuerat mortuus/ qui dicebatur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et dicunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in domo symonis leprosi. Symon
leprosus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] publicanus/ [illegible]

Judeorum venerunt illuc quia venerunt ad
diem festum non propter Ihesum tantum sed ut Lazarum vide-
rent. Cogitaverunt autem pontifices et prin-
cipes sacerdotum ut et Lazarum interficerent quia
fecerunt autem ei cenam et Martha ministra-
bat et Lazarus unus erat ex discumben-
tibus. Maria autem ~~[illegible]~~ de vilis domini co-
[illegible] lotis pedibus et pedes
eius diligenti [illegible] Maria
[illegible] quibus agnoverat [illegible]
in [illegible] sumpsit libram quod erat
alabastrum unguenti nardi id est preciosi
de alabastro [illegible] unguento nardi
spicati [illegible]
et [illegible] alabastrum unguenti
et est genus marmoris candidi et [illegible]
[illegible] coloribus [illegible]
[illegible] unguenta. Nardus autem frutex e-
st aromaticus [illegible] radice brevi nigra
et fragili [illegible] odore folio [illegible]
[illegible] in [illegible]
unguentarii [illegible] folia nardi celebrant
in [illegible] unguenti [illegible] spi-
cati [illegible] dedit
cum [illegible] nardi [illegible] Johannes
[illegible] expressit [illegible] libram un-
guenti nardi pistici id est fidelis pistico [illegible]
[illegible] fides [illegible] adulte-
rina commixtione corrupti. [illegible]
pisticon [illegible] Vel pistici id est mixti
[illegible] de speciebus [illegible] confecti
i. [illegible] [illegible]
alabastrum et effudit Vel [illegible]

unguentum super caput et forte pistilis con-
[illegible] ipsius et [illegible] [illegible]
pedes eius et extersit [illegible] replevit [illegible]
capillis suis et domus [illegible]
impleta est ex odore unguenti [illegible]
quia et dic [illegible] pedes domini
unguento [illegible] Dominus [illegible]
eundem [illegible] debet [illegible] erogare pau-
peribus [illegible] cum pedes domini pedentes in
celo [illegible] tribulationes [illegible]
[illegible] et dic [illegible]
[illegible] in [illegible] quia
[illegible] ad celebran-
dum [illegible] Unde est quod [illegible]
[illegible]
[illegible] elemosinas [illegible]
[illegible] evangelii [illegible]
[illegible]
Nota: moneat [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
Judas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] unguento [illegible] [illegible]
posset vendi [illegible] [illegible]
[illegible] et dare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
unguenti facta est Ipsi quidem [illegible]
[illegible] quibus forte [illegible]
[illegible] Judas [illegible]
fur erat et loculos domini [illegible]

[illegible]

De maledictione ficus et sessione Christi asini

Mt. xxi^o
Mr. xi^o

[N]unc vero facto ascendebat Ihesus [illegible] et discipuli eius cum eo. Et cum accessisset Bethphage [illegible] ad latus montis Oliveti misit duos de discipulis suis [illegible]

[illegible]

non est quaestio de die quia a nullo legitur. Re-
liquum quod Mattheus ait discipuli fecerunt
sicut praecepit eis Jesus et posuerunt vestimenta
sua super pullum et eum desuper sedere fecerunt
Marcus autem et Lucas et Johannes uno dicunt
eum sedisse tantum super pullum. Sed Mattheus
autem asserit dominum sedisse super pullum et asinam
Mattheus dicit eum sedisse super asinam et pullum
Quod licet tractus esse videtur fieri tamen potuit ut
primo ascendisset pullo et postea quia indomitus
domitus et lascivus erat descendit et in-
sedit asinae, quia sic super pullum tamen
tamen ministerio matris posuit. Quod autem hoc
per prophetam fuerit dictum dicite filiae Syon non
cognoverunt discipuli donec glorificatus fuit
aliud.

De gloriose susceptione Christi super asinam

Cap. xix°

Et cum
appropinquasset iam ad descensum montis
oliveti, multi descendentium obviam ei, quidam sterne-
bant vestimenta sua in via, alii caedebant
ramos de arboribus et sternebant in via.
Et multitudo turbae quae convenerat ad diem
festum et pueri et plebs Hebraeorum
tollentes ramos olivarum processerunt ei obviam
et qui praecedebant et qui sequebantur
clamabant: Osanna filio David. Et Osanna
est verbum Hebraeum compositum ex corrupto et in-
tegro [illegible]. Osi enim [illegible]
[illegible] observatur [illegible]
[illegible] eloquio [illegible]
[illegible] posuit [illegible] obsecro. Et sic
[illegible] ad salva obsecro
vel est [illegible] ut Dominus prophetice
[illegible] interiectio deprecationis
[illegible] filio David. [illegible]

Osanna filio David in excelsis. Quidam vero forte
petebant sublimitatem terreni regni [illegible]
[illegible] cum rege caeli et angelorum
dicebat [illegible] Pharisaeorum [illegible]
dicit et continet, id est dicentes filio Da-
vid [illegible] salva obsecro ut supra
diximus et ait Lucas, id est dicentes
[illegible] filio David. Et post-
[illegible] dicitur Bene-
dictus qui venit rex gloriae in nomine Domini, pax in
caelo sit [illegible]. Et benedictum quod venit
regnum patris nostri David [illegible]
de quo dictum est [illegible] Dominus Deus
sedem David patris eius [illegible]
[illegible] dixerunt [illegible]
[illegible] discipulos tuos. Quibus ait: Dico vobis si hi
tacuerint lapides clamabunt, quasi
in passione Domini his tacentibus petrae
scissae [illegible] cum Dominum [illegible]
Et ut appropinquavit flevit super civitatem
dicens: Quia si cognovisses et tu
[illegible] quia venient dies in te et circum-
dabunt te inimici tui vallo et non relinquent in te lapidem
super lapidem eo quod non cognovisti tempus
[illegible] tibi [illegible]
[illegible] Dominus [illegible]
[illegible] locus [illegible]
[illegible] et populus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

fideles cum ramis prosternentes obviam
domino exierunt cum [illegible] et iniungunt
ipsis [illegible] in ramis [illegible] ramos
quos [illegible] [illegible] [illegible] cum de pa
ruit quod de [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] dum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ce [illegible] a quib[us]
libus [illegible] [illegible]
[illegible] gaudium
fructus [illegible]
[illegible] [illegible]
in altitudine gaudio
passionis [illegible]
[illegible] in domo [illegible]
pontis forte [illegible]
[illegible] exultationi
in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] passionis
quia passio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quindecim
ille [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] suo [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible]

de [illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]
cum [illegible] capitula dic
[illegible] [illegible] [illegible]
alius duobus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
forte [illegible] laudes
capitula dic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] capitula dic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dic [illegible]
de [illegible] duo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] laudibus

locus [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

De eiectis de templo

p[illegible]

Et ingressus est Ihesus in templum dei.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de longinquo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lex non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] flagello [illegible] [illegible]
vendentes et ementes cum [illegible] [illegible]
de templo et [illegible] [illegible] [illegible]
Et dixit [illegible] domus [illegible] [illegible] domus orationis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et tunc quidem collibus dicebatur
nummulus minor qui collibistis mittebatur
accedenti cum parte pecunie [illegible] et
litteris [illegible] Multum non minor
nummulus qui mittebatur in capite [illegible]
[illegible] [illegible] et litteris · multis [illegible]
[illegible] Respondit fulgor [illegible]
expellebat · [illegible] qui tunc erat
doctores et levite non poterant [illegible]
Dedit hoc vite [illegible] [illegible] in
eadem etiam non [illegible] mittunt
in [illegible] [illegible] [illegible] fecit [illegible]
et accesserunt ad eum claudi et ceci in templo
et curavit eos

De excitatione templi in triduo:

70 iii° At admirantes principes sacerdotum
et scribe et dixerunt ei Quod signum o-
stendis nobis quia hec facis [illegible]
[illegible] hoc [illegible] [illegible]
non credis tibi hoc [illegible] Respondit Solvite
Ergo ostendit signum quod daret hoc licet [illegible] templum hoc · quod ostendit signum quo
credis tibi hoc licere et Respondit Solvite te-
mplum hoc et in tribus diebus excitabo
illud. Illi autem dixerunt [illegible]
A xlvi annis edificatum est templum hoc et
tu in tribus diebus excitabis illud.
Ille autem dicebat de templo corporis sui. Templum [illegible] quod
Aedificavimus templum [illegible] Zorobabel. [illegible]
[illegible] [illegible] edificavit [illegible].
A vii mensibus Respondit [illegible] [illegible] Respondit [illegible] edifi-
[illegible] autem templum in [illegible] annis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

A post duos annos sub duobus magistris item
edificatum est [illegible] Respondit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
poterant [illegible] [illegible] retulit Respondit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Respondit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] templi a [illegible] [illegible]
dicebant [illegible] alacber [illegible]
[illegible] est opus [illegible] dei
[illegible] [illegible] [illegible] autem et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] filio [illegible]
Dicebat autem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in iii annis [illegible]
opus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] est hoc autem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De duobus minutis vidue

Luc. xxi° At respiciebat Ihesus divites qui
mittebant munera sua in gazo-
philacium [illegible] grece latine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mittebat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] templi [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mittebant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] reges vel principes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Zacheus [illegible] [illegible] distinguit quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quilibet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De phariseo et publicano:

Luc. xviij°

Dixit autem ad quosdam qui in se confidebant tamquam justi et aspernabantur ceteros parabolam [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in bethania

Ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in bethaniam [illegible] et ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in templo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et omnes [illegible] [illegible] ad eum [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] in templo [illegible] et multi [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in die festo multi [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

ut mane festi- / bat venire ad eum

De voce patris ad ihesum quod putata non fuit tonitruum esse

Joh. xij°

Erant autem quidam gentiles ut adorarent in die festo et dixerunt philippo: Domine volumus ihesum videre. Venit philippus et [illegible] dixit [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] ut clarificetur filius hominis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nisi granum [illegible] et [illegible] granum [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] custodit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

per potestatem fecit me. Exhibitio honoris pater clarificat nomen tuum. Et venit vox de caelo dicens: Et clarificavi et iterum clarificabo. Ad clarificationem gemina Despexit vel pedibus honorem clarificationis in baptismo et transfiguratione clarificatio in resurrectione et ascensione. Et iudei et dicebant quia audierant tonitruum factum. Alii quia angelus locutus est ei. Et ait: Non propter me haec vox venit sed propter vos. Nunc iudicium est mundi. Nunc princeps mundi huius eicietur foras, id est princeps huius civitatis mundi a civitate potestatem possidendi. Et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum, a potestatibus mundi. Et tunc intellexissent crucifixionem qua forte est eis expulsus diabolus. Confitebantur autem quod opposuerunt ei Christus si exaltaretur non esset Christus. Audiebant enim ex lege quod Christus manet in aeternum. Nondum determinatus dixit: Adhuc modicum lumen est in vobis. Et cum necesse esset quod redderetur Bethaniam.

Ma xxi / luc xx

De filio qui negavit se ire in vineam et ivit

Altera vero veniens de Bethania et cum ambularet in templo doceret Ihesus et accesserunt ad eum principes sacerdotum dicentes: In qua potestate haec facis, quod dicit: Unde est quod eicis de templo, quos sermo tuus non potest ... hospitibus et doctis nobis in sepultis. Hic autem oppositionem reddidit oppositionem non solutionem ~~non solutionem~~

Interrogabo vos et ego unum sermonem. Baptismus Iohannis unde erat, e caelo an ex hominibus? Quod dicit: Quicumque est quod ex ego dico, est de baptismo vestro, ... Dixerunt quod nescimus quod ... Et ait: Nolunt eis dicere aperte ... Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio, et hoc innuit parabola duorum filiorum, quorum primo dixit pater: Vade operare in vinea mea. Ille nolo, et postea paenitentia motus abiit. Alteri pater: Vade in vineam et ait: vado et non ivit. Et cum quaereret uter eorum fecisset voluntatem patris, dixerunt: Novissimus, id est primus. Volentes dicere iudeos intelligentes proprie se ... veteres ... publicanos et peccatores ... praecedent vos in regno dei.

De cultoribus vinee et agricolis

Iterum posuit eis parabolam de patrefamilias qui plantavit vineam et locavit eam agricolis qui missos servos ad recipiendum fructus occiderunt, ... Et mittens pater filium ait: Forte verebuntur filium meum ... Ioanne et omnibus ... per dominum ... et quod ... intelligeret in filio quod dicitur ... cognoverunt

conspectu unius diei. Dicunt eum eandem
agricolam dixisse. Hic est heres quod
pharisei senserunt alium venisse. Et
tamen pro se dixit de se in gentibus in hu-
manitatem vivit. Et apprehensum filium
eiecerunt eum extra vineam et occiderunt.
Reddidit quod faciet aliis dando vineam
et dixerunt. Si hic facit, vel gentes
quod messie occideret [illegible] dominus
vos dixisse. Malos male perdet
et vineam locabit aliis agricolis.
Hoc cum audissent dixerunt. Absit. Dixit
spectantes. Nunquam legistis in scripturis
ibi lapidem quem reprobaverunt
edificantes

De lapide angulari

cxx°

Ad litteram tamen fuit lapis quidam
a constructoribus templi
dispositus ut ... tamen in regimine a deo
positus potuit dominus. Completo opere autem
quod ... positus est ut coniungeret
parietes. Vel ut ... parietes
sicut ... est ... quod fun-
damentum est quod construitur super eminet.
Et cum audissent pharisei parabolas
ipsi voluerunt tenere eum, sed timuerunt
turbas.

De non habente vestem nuptialem

c. xxi°

At dixit eis. Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nup-
tias filio suo. Quorum ... nuptiis

ad ... ut venirent. Et ... ex parte
... qui noluissent venire misit
suos servos ut ... invitarent
... bonos et malos cecos et
claudos debiles cum corporibus [illegible]
excludit a regno dei ... et quod ... recipe
... Et ... intravit rex ut videret dis-
cumbentes. Vidit ibi hominem non vestitum
veste nuptiali ... ad ... vincti
pedes. Et qui ... cum ... pre-
ceptis ... Ad ... et ... -
... ... ad loca
... ... quod sunt
... ... ut ... dei
de ... ... quod quidam
... ... et ... ex te-
nebris ad ... ... fide-
les et ... ... exte-
... ... ut ... ... tri-
buto.

De Herodianis et de tributo

c. xxii°

Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent eum
in sermone. Et miserunt discipulos suos
cum Herodianis. Tunc Herodes te-
trarcha ... diem festum ... generales
... ... ut de
... ... Herodis ... ...
... Ad ... ...
... ...
... ...
... ... apud iudeos de

tributo reddendo quo Cesar aug[usti]
anni post nativitatem xv [illegible]
Reddunt ei tributi ypocrite. Ostendite
mihi numisma census ~~[illegible]~~
Proprie numisma est in specie nummi
nummo quod dicitur moneta. Per numisma d[enarium] di-
cunt. Qui erat talis typo nummo Romanorum. id est denarium
Et ostenderunt ei denarium qui parte
capitis habebat. Cuius est ymago hec et super-
scriptio? et dixerunt Cesaris, Tyberii scilicet.
Tunc ait: Reddite ergo que sunt Cesaris Cesa-
ri et que sunt Dei Deo. qui
auctoritatis

s. decias Tob[ia] toc[us]

De vii unius mulieris

cap. xxvi
lit. xx

In illa die Saducei accesserunt
qui resurrectionem non credentes
sigillabant phariseos quaerentes de septe[m]
unius mulieris cui necessitate succedere co-
sciverunt et tamen possit nunc forte e-
venisse. Responderunt eandem questionem
assumpsisse. Respondens Ihesus ait: In resurrectione neque nu-
bent neque nubentur. Et si omnes viri
sed non ducent uxores mortales non
egerent propagatione. Est enim quod non
mittere domum nubentur. Futuram autem re-
sur[r]ectionem probavit ex verbis Dei qui dixit
Moysi in rubo: Ego sum primus Deus
Deus Abraham Deus Ysaac et Deus
Iacob. Remanent ergo spiritus tales nec vera
pietate et videntibus eorum testimo-
nio non potuit uti tantum eos de spiri-
tu vel de talibus. Ipsi reputabant eius in
terra non corporibus [illegible] auctoritate.

[illegible] Nunc post xx. Alio
qui si hic moriantur in inmensum
penitentibus redigit. Tamen dixit Deus
se esse Deum vivorum Indicatur
quod animabus post mortem colligi
sit quia et resurgent in eum
eius accipient. Sine quo enim eius inter-
[illegible] alio qui fuisse incorruptum

De primo et secundo mandato
et silentio

cap. xxvii

Pharisei audientes quia posuisset
silentium
Saduceis convenerunt in unum et interrogavit
eum unus legis doctor temptans eum.
Magister, quod est ~~[illegible]~~ mandatum magnum
in lege? Et ait illi Ihesus: Audi
Israel, Dominus Deus tuus unus est. Hoc
non est de mandato sed est quod de quo
dicitur: mandatum quod tale est: Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.
Secundum simile est huic: Diliges proximum
tuum sicut teipsum. Ut de re. simile ~~[illegible]~~
[illegible] homo imago est Dei [illegible]
simile in mente dixisti et hic est in eius
omnibus [illegible] mortalibus [illegible]
[illegible] et phariseorum fuisse. Quonam
[illegible] enim legis [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] eo quod legem
[illegible] Deo [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] Ihesus autem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de quibus
[illegible]. Quod [illegible] [illegible]
[illegible] Ille autem volens iustificari

[illegible] sic audistis. Et quis conv[illegible] proximus. Cui [illegible] etc. [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

De continentia eorum qui ad [illegible] [illegible] [illegible].

A[illegible] dicens [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] audiendis [illegible] [illegible] [illegible].

G[illegible] [illegible] [illegible]

cap. xxiii

et ad discipulos [illegible] cathedra moy[illegible] expositum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cathedra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] debet se [illegible].

cap. xxiii
Luc. xx

A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui diligit [illegible] cathedras in synagogis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

duceretur [illegible] et oblatam [illegible] ce-
cam in templo et altare [illegible] sex
R. templi et altare [illegible]
[illegible] sacrificabant
in [illegible] oblata quando
[illegible] oblata

Hoc altare [illegible]
tu fuit destructum
[illegible] in holocaustum
[illegible] unde pt

[illegible] sacrificabant [illegible]
[illegible] laborant quia [illegible]
[illegible] esse [illegible] per [illegible] per deum
[illegible] nobis qui decimas de omnibus [illegible]
[illegible] et [illegible]
decimas [illegible] qui [illegible]
et qui [illegible] decimas [illegible] [illegible] aut
[illegible] decimas [illegible] ut dicit
quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] de-
[illegible] quod est [illegible] Item [illegible] nobis
duces [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
quod [illegible] Item est Et [illegible]
[illegible] diligenter
[illegible] ut decimas [illegible]
[illegible] [illegible] ut
quod [illegible] [illegible]
Item est [illegible] Item per
subditorum
[illegible] diligentes [illegible]
[illegible] Item
[illegible] quod [illegible] populus de-
[illegible] quod [illegible] per omnis [illegible]
Item [illegible] qui [illegible] populum
[illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Tu dicit scriptura dei [illegible]
[illegible] et [illegible] Et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui d. [illegible]
[illegible] et [illegible] destruunt
ut [illegible] super nos [illegible] super [illegible]
[illegible] Et [illegible]
id est [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] ad [illegible]
filii barachie
Zacharie [illegible] ut templum
et altare

De Zacharia filio Barachie

In decimo
[illegible] vel de [illegible]
[illegible] quod [illegible] in templo [illegible]
[illegible] dei de filio [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] aut in
domo dei Et [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] dei [illegible] Et
[illegible] filii barachie id est [illegible] dei
[illegible] [illegible]
Zacharias
[illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible]
pastore
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

De commutacione [illegible]

[illegible] quociens [illegible]
filios tuos [illegible] id est quociens filios
tuos voluntate [illegible]

nolente et [illegible] fieri. Ceterum
[illegible] dominus venit [illegible]
[illegible] audiebat [illegible]
[illegible] Dicitur [illegible] quia
[illegible] ad [illegible] tempore passio-
nis [illegible] audiebat [illegible]
[illegible] ubi [illegible] venerant
[illegible] et filii fideles [illegible]
[illegible]

De signis excisi domus

[illegible] locuti [illegible]
[illegible]
ex principibus [illegible]
[illegible]
[illegible] de templo [illegible]
[illegible] ei
[illegible] templi audiebant
[illegible] sub [illegible]
et [illegible] de templo [illegible]
[illegible] post
et [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | posuit [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] dixit [illegible]
[illegible]
Et [illegible]

[illegible] fideles [illegible]
[illegible] dicentes se Christos esse [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] dixit [illegible]
et [illegible] gentes contra gentem [illegible]
regnum contra regnum [illegible] pestilentie [illegible] fames [illegible]
terremotus [illegible] de celo [illegible]
[illegible]
[illegible] videbitis [illegible]
[illegible] posuit [illegible]
[illegible]

Secundum signum excisi domus

[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] est [illegible]
in loco [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] in templo [illegible]
Tiberii quod Pilatus posuit a templo
[illegible] posuit [illegible]
[illegible]
[illegible] post [illegible] De statua Gaii
[illegible] et
[illegible]
[illegible]
[illegible] Adrianus [illegible]
[illegible] posuit ubi [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] Ceterum [illegible]
[illegible]

apposuit ignem extinctum et funditus
evertit urbem. Et dixit: Nequaquam in-
deorum ... inter fratres allet. Et de
... clipeo(?) ... se derelictos
... et captivum ducent in omnes gentes.

De urgentis fuge

Cum autem videritis circumdari ab ex-
ercitu urbem, tunc qui in Iudea sunt
fugiant in montes. Et hoc secundum
litteram historie fideles qui erant
in Iudea advenientibus Romanis fu-
gerunt ad Pellam oppidum ad montana
... Et illud quod: ne fiat fuga vestra
hyeme ... in estatis ... de sabbato ...
... quia in die lege ... mille pas-
sus non licebat eis ... in sabbato.
Sed quia ... terminatur ... lex
... sabbato. Forte utrumque ... in ...
... hyemem ... eius
... dicitur quia et hyemis nomine
... ponitur.

ut patet? ... videtur ... de
hyeme ... illa
accomodatior videtur
fuge in hyeme

Alia signa adventus iudicii

Mat xxi Ultimo proponit aliud signum pro dicens
+ adventus: Erit enim tribulatio magna
qualis non fuit ab initio mundi et
sicut sunt ... et ... et ...
... pressure gentium pre ... confu-
sione sonitus maris et fluctuum arescenti-
bus hominibus pre timore. Et nisi abbrevi-
ati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro. Sed ...
... nullus posset sustinere.

presumptis ... expectacione salutis. Et
mortui ... sicut dicunt magistri ...
in diebus ...

De signis xv dierum

Ieronimus etiam in annalibus Hebreorum invenit
signa xv dierum ante diem iudicii. Prima
die eriget se mare xl cubitis super altitu-
dinem montium stans in loco suo quasi murus.
Secunda tantum descendet quod vix possit videri.
Tertio marine belue apparentes super
mare dabunt rugitus usque ad celum. Quarto ardebit
mare et aque. Quinto
arbores et herbe dabunt rorem san-
guineum. Sexto ruent edificia. Sep-
timo petre ad invicem collident.
Octavo fiet generalis terremotus. Nono
equabitur terra. Decimo exibunt ho-
mines de cavernis et ibunt velud
amentes nec poterunt mutuo
loqui. Undecimo resurgent ossa
mortuorum et stabunt super sepulcra.
Duodecimo cadent stelle. Tertiodecimo mori-
entur viventes ut cum mortuis resur-
gant. Quartodecimo ardebit celum et terra.
Quintodecimo fiet celum
novum et terra nova et resurgent
omnes. Et addidit: Sicut fulgur exit
ab oriente et paret usque in occidentem,
sic erit adventus filii hominis. Subiectum
Crisostomi: Et tunc apparebit signum
filii hominis in celo.

[illegible] dns cum apparere [illegible] filij hominis [illegible] dns [illegible] [illegible] Et [illegible] cuius [illegible] mortis [illegible] vexilla triumphi Crux [illegible] [illegible] Et [illegible] videbunt [illegible] [illegible] [illegible] Josaphat [illegible] angel[illegible] [illegible]

[E]vidius pater no[ster] ... sunt dies iudicij

G [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] attendite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius hominis [illegible] angelus [illegible] [illegible] [illegible] filij dei [illegible] [illegible] [illegible] vnigenitum dei hominem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius hic [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] assumere [illegible] dne [illegible] assumet [illegible] Et [illegible] [illegible] Et [illegible] fuit corpus [illegible] [illegible] resurgendo [illegible]

Simi[litudo] ... decem virginibus ca. xxv

[illegible] filius hominis erit [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecce sponsus venit exite obuiam ei [illegible] [illegible] [illegible] media nocte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

confundit. noctem ut q. ex
presenti adductu dni redicat homo alli
quis primo prius dic dicit concorditer
come lectiones vel typice sunt festiue
audiri aliqui aut dubium d°. duos no. diffi
cientes exponunt modicum nocte adz
nullo sicuta.

De commendatione talentorum et minas

q. xxv°

Item addidit parabolam de sicientis
qui suis seruis dedit talenta
v. et duo et vnum. Et commendatur hijs
qui duplicauerunt
talenta receptis
non propter quod habito
dicitur enim cui habet
ei dabitur non tamen
expanderet hic ceusse
tur talentum i. sentit illo
eo modo quod dz hic. et
sibi venit. Secunde

luc. xix°

quod addidit parabo
lam de rege. qui abiit
in regionem longinquam ac

sibi

cipere regnum et reuerti. Et dedit
suis seruis x. minas
et ait negociamini
dum venio Item pro
geos est xl. dragmas
appendit et reditum
esset primum servus ait
domine mina tua x. mi
nas acquisiuit Au
ctor seruus est
eiusdem. et ideo
pertinet dicit eum
composuit ei me
tam dicit ei ex ten
tum ... nec tamen
de predictis precipe
eum primo i. ore
dicit. enim ex
parte sua cum
in parte. q. me
geciat. expen
deris minimo
pecuniam. Infra lucis
in ecclesiis audit ei
etiam si epe doget
dominus et ille predicet
e illa est tantum
dominus. ipso
significat genus
ypocrites tantum

q. recapitulet que inuenit et legendo
ad finem

Duo euangeliste Mattheus enim xxv° c. et
Lucas c. xix° tamen
tantum q. dicit quod primus sunt recapitu
nos tamen in parte

De retentione talentorum

q. xxv°

Cum autem venerit filius hominis
in maiestate sua et omnes
angeli eius cum eo tunc sedebit
super sedem maiestatis sue. Et congregabuntur ante
eum omnes gentes et separabit eos ab
inuicem sicut pastor segregat oves ab
edis. i. ponet oves a dextris suis, edos autem a sinistris.
Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt
venite benedicti patris mei, possidete paratum
vobis regnum. Esuriui et dedistis mihi manducare,
hospes eram et collegistis me, nudus et
operuistis me. Et complebit et consolabitur.
Septimum legitur in tribulationibus
morum. Et non aliud ait hoc
commendatio nisi quod omnes sunt
misericordie opera quibus salubriter dant
desperatis et aliis hii supplicant
etiam. Illi autem qui ...

De regno eterno

De regno eterno dicit. Augustinus in
di fit. Et inquit mundi pax futu
rorum sine tribulacione nisi premo

idem

librarum. Et Jeronimus ... regnis ...
nec vnus pro omnibus tenentibus pro
dolorem propter non requiret. punitur
Si tamen requiret regnis alte. ...
dicit non requirit. puniet. Lu
gregorius in Job. Mire modo regnis
corporis est non languet ...
vehemente

mittitur ut patet passionibus audiget
Et est inextinguibile. adeo etiam
ab origine mundi Idem vel exponit
ut. Vtrumque accusantem etc. ad
possessionem non licet ut magis per cor
quiete et de aliquo lucescit Item exp
bi fecit non pur ut magister ut magis
dolentur quid et duret letzet sanctus.
Iubetur. ly p[ro]nosticorum de ubi augustinus
per legem. Et statuit augustinus Idem
frater[?] bet. in corporalibus et ad animo
queritur. vel spiritus dum infirmi esse
si corporalia locat no si. Et. vn d.
etiam. infirmi si spiritus ang. sicut Et
idem doctor d. adeo spiritus dum est
infirmi quid cognoscer ipsum cor
poralium verum similem necessarie f. Demo
statuit sicut quid desiderio ergo
cor ille timore pertinet abilitate cor
poralium verum similem nec. explic
etiam. Ambo etiam mortem potest
potest cadi. Non nulli explicat ponit
penitent augustinum p[er] ultimam pecca
facit ubi clamat amicabili eum
cum cor. non re[?] extris ex forte ad ardentibus
Est enim possibile ut dicit quod per passio
ne sumit et ame formentum pertinendi
voletis abluet deum recipit fomentum amici
tiae Ambo animo infernalis et
spiritual ac credit. Amici ibi perpetuum
fluenc voluptatis in tremens augustinum
dictum. dei Cum ut dictum spiritus

et corporeis posse penitus corporalibus ignis affligi Idem ignis corporalis
demones cruciabit Homines Et Cum expletur
ad ephesios aleansium potest necesse
abigat

De p[ro]creatione et creacionibus humanis nominis

Et cum ex p[ri]mariis[?] ah. simones
hos est dispositus pius Datis
quia post bidum perficit fiet et
filius hos tunc ut amici fignatur
Sed cum fiat iiij dixit et amputati
adnessum perficit in animalibus genus
sunt post mensuram eum uxorem remalent
Ambo de sic. Non perficit gratiam
esse a sanctis passione Hinc cum
Hebreorum philosophus. sancte cumpertu sp
tame eis bedam augustinus. Non semen genit
atum ... sanguine. Hoc enim perfecti
grece perfecti d. vn perfecto perficit
patet. sed in vna lapur sustinere
sanctus Ambo et sustinens dicitur
sed illa per exodum deum est Et Item
dixit deus ad moysen Declinatus
etiam perficit et ut perfectus est
equum ad vita dicit cum illa vno
tabitt agnum decolatur. perfectio per
fit post bidum perfectus fiet totum
dies illam sed procedens ut pers
ficit decolatur. vt. post ipsum cretus
cast per perfectum agnum ut ab B.
nos pertinens et comedit perficit ad
tempus Christus Et immolatus est pers
ficit enim et sepeliuit. iiij dies et

morum [illegible] annis et [illegible] [illegible] ... qui medi[illegible] non [illegible] adeo. [illegible] ... pascha ut ibi [illegible] ... sed [illegible] comedunt pascha a [illegible] ... conpascha [illegible] ... pascha quia [illegible] diebus ... corpus [illegible] diebus azimorum ... pascha [illegible] et pascha dicti[illegible] diebus azimorum ut ibi. Dies festus azimorum qui dicitur pascha.

an[illegible] xxvij
an[illegible] xiiij
lit[illegible] xxij
[illegible] xiiij

Annunciacio dominica

Et tamen [illegible] ... alibi [illegible] ... dixisse [illegible] ... Congregati [illegible] ... orbis [illegible] ... et [illegible] ... occidentem [illegible] ... in die festo [illegible] ... [illegible] ... studiis [illegible] ... et [illegible] ... februarii [illegible] ... alia [illegible] xxx [illegible] ... feria [illegible] forte. quia et [illegible] ... die [illegible] et [illegible] ... cum in morte. Detinenti morte in ... [illegible] ... Et [illegible] ... [illegible]

Magistri [illegible] ... cum passione fuit ... [illegible] dubium ... et die [illegible] ... [illegible] ... epistola [illegible] ... Et [illegible] ... cum co[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... in [illegible]

hec feria [illegible] loci [illegible] post [illegible] et aliud privilegium [illegible] feria post [illegible] epistolam [illegible] specialiter [illegible]

cum [illegible] xxx [illegible] ... quorum [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Depuni [illegible] ... normam

De cena domini

a[illegible] xvij

Primum die azimorum [illegible] ... die [illegible] ... pascha [illegible] et [illegible] ... azimis [illegible] discipuli [illegible] ... ubi vis [illegible] pascha. Et [illegible] ... homo [illegible] ... [illegible] ... domus [illegible] ... [illegible] ... In superiore parte domus [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

[illegible] expressit [illegible] ... [illegible] modum ... die [illegible] festum ... pascha [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... festum [illegible] ... Et [illegible] ... [illegible] epistola et ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] decimum [illegible]

fuit pascha dominus autem sicut scriptum
est die [illegible] precedenti
anticipavit comedere pascha et [illegible]
est nocte licite potuit [illegible] fer-
mentatum [illegible] de fermentato conficiunt [illegible]
[illegible] dominus. Respondeo si verum sit credibile est
dominum comedisse azimum ut preceptum
erat in lege. Et azimum comedisse
et per consequens confecisse quod dicitur [illegible]
[illegible] fermentato. Respondeo autem
dominus prevenit pascha et [illegible]
[illegible] quod dicitur dominum manducasse [illegible]
dierum festum compleverunt iudei [illegible]
[illegible] nec [illegible]
sed comederunt pascha. Item [illegible]
[illegible] dispo[illegible] [illegible]
dicunt [illegible] in die festo [illegible]
azimorum. Item [illegible] non [illegible]
post cenam domini [illegible] dierum [illegible]
quod non solet dici nisi [illegible]
[illegible] Item [illegible] fuit
primus dies azimorum [illegible]
dies [illegible] et ultimum non [illegible]
[illegible] festi. Item [illegible]
[illegible] quod non licent
si esset primus dies azimorum [illegible]
dici [illegible] dies festus [illegible]
erat [illegible] luna [illegible] xv [illegible]
[illegible] celebrabatur [illegible]
[illegible] dierum festum secundum legem [illegible]
dominus pascha. Item [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] dierum azimorum [illegible] necesse erat

[illegible] romana conficit a principio in azimo sicut
Christus. Sed propter tempore Leonis pape [illegible] qui dice-
bat legalia debere observari [illegible] in azimo
conficere [illegible] preceptum [illegible] ad tempus [illegible]
[illegible] in fine cessante [illegible] ecclesia occidentalis
ad antiquum ritum redit. Greci autem tamquam [illegible]
redire noluerunt [illegible] se nolle [illegible]

occidi pascha. Necesse autem erat [illegible]
[illegible] luna [illegible] primi mensis ut
[illegible] necesse erat
[illegible] luna [illegible] non [illegible] dierum
non [illegible] [illegible]
[illegible] ebdomadalibus [illegible]
die [illegible] dierum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et ultimum [illegible] comedendi [illegible]
azima [illegible] diebus [illegible]
esse [illegible] dierum non potentes
in [illegible] Respondeo autem [illegible]
[illegible] pascha [illegible] die festo [illegible]
quod non erat dies aliqui [illegible] festum ut
[illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] quod non [illegible] Respondeo si ante
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] pascha [illegible] viget
[illegible] Respondeo
[illegible] luna [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Respondeo [illegible]
comedit agnum paschalem et dedit
discipulis corpus suum de quo [illegible]
[illegible] autem
[illegible]
[illegible] fuit
[illegible]
[illegible] luna [illegible]
et [illegible] fuit
luna [illegible] Et [illegible] dominus [illegible]

Ioh. xiii

s. baptismo

De ablucione pedum

[illegible] ... Surgens a cena ... pedes discipulorum ... dixit ... Lotus ... pedes ... baptizati ... [illegible]

De notacione proditoris Iesu [illegible]

Ioh. xiii

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

De cena

[C]ena dicta est ab is a nomine

cap. xxvi

[C]enantibus autem illis benedixit ac fregit et dedit discipulis suis dicens accipite et comedite hoc est corpus meum [illegible]

[illegible]

talibus verbis in posterum. Et exposicio
precedit de libro. Benedixit scilicet fortitudinem virtutibus.
Hoc est corpus meum. Forte tunc benedixit
benedicendo vobis non traditur. Sed post
administracionem apostolorum verbis benedicendi
traditum est et dicendo ab eis accipite hoc est
corpus meum. Sed tunc cum tradicionem
eukaristie dixerunt iudam excepisse.
Videmus contradictionem ~~[illegible]~~ quia post tradi-
cionem traditorem Iohanni revelavit. Sed forte lu-
cas de tradicione recapitulavit. ~~Hylarius~~
tamen super Mattheum dicit iudam non inte-
rfuisse. Cum cum bibentes calicem fecit
dixit bibituros. nunquam[?] [illegible]
indignus esset. Et de bibentibus
multa exponunt [illegible] effunderet.
In [illegible] excepit [illegible] multis [illegible]
iudam [illegible] eukaristiam
Et [illegible] diffinivit
Et non dixit iste hoc facite in
meam commemoracionem instituit hic [illegible]
[illegible] permissa [illegible]
[illegible] Tunc dixit [illegible]
[illegible] donec cum eis bibam no-
vum [illegible] est. i. novo
modo [illegible] non corruptibi-
le [illegible] Ex moc
dominum post cenam:

ca. xxvi°

Gratias [illegible] peractis
[illegible] in [illegible] nocte
[illegible] et cum [illegible]
et [illegible] Zacharie

nos exponunt [illegible] Ideo ambo
ad [illegible] ante [illegible]
[illegible] amplius [illegible]
[illegible] et posuit
[illegible] Item [illegible]
Et [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible]
[illegible] nocte [illegible]
~~[illegible]~~ hic plenius
[illegible] post
[illegible]
petri [illegible]
[illegible] Sed [illegible]
[illegible]
[illegible] Et
[illegible]
petri [illegible]
[illegible] Iudas
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible]
[illegible]

Inde [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] dicit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

... in das et dederunt eos in agrum figuli s.

[illegible] ante [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] figuli [illegible]
[illegible] figuli [illegible] figuli [illegible]
[illegible] est [illegible] est [illegible]
[illegible] fuit [illegible] mortis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] fuit [illegible] ubi [illegible] fuit

[illegible] filius [illegible] filii [illegible]
[illegible] fuisse [illegible] fuisse [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] ubi [illegible] est
[illegible] apostolus [illegible] [illegible] apocriphum [illegible]
[illegible] ab initio [illegible] positum est in [illegible] quia nesciebat quis fuit [illegible]

Ewangelium

In illo tempore cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De sermone domini post cenam

Joh. xiiii°

Gaudete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego

Ihesus Maria [illegible]

[illegible]

minime

[illegible]

Capitulum xxvi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... sicut dixit ... cum gladio ... percussit ...

De fugatione[?] ... Mt. xxvi

[illegible]

---

excepto quod ibi [illegible] gladium cum dicto [illegible] vel elegit ... vel eloquium ... audiens

Adduxerunt

Adduxerunt autem illum ad Annam primum. Erat enim socer Caiphe, [illegible] pontifex anni illius ... [illegible] ... adolescens ... sindone super nudo ... Iohannes ... Iudei ... petro ... [illegible]

... relicta autem fugit ab eis ... tam potius ... quam ... dixisse etc.

De fuga adolescentis — Io. xviii

[illegible] ... sindone ... [illegible] ... domini ... dominicam ... [illegible]

historia

[illegible] ager figuli [illegible]

[illegible] agrum figuli [illegible]

[illegible] Ieremias [illegible] triginta argenteis [illegible]

[illegible] Zacharias [illegible]

[illegible] Mattheus [illegible]

porphyrius

[illegible] Mattheus [illegible]

[illegible] Ieremias [illegible] hebreum [illegible] apocrypho [illegible]

[illegible] Ieremias [illegible] argenteis

mi mori tecum | ad prelibatum [illegible]
non te negabo | timuit. ex quo [illegible]
[illegible] | [illegible] non [illegible]
[illegible] | [illegible] non potuit
[illegible] | [illegible] ad [illegible]
[illegible] | [illegible] non [illegible]
[illegible] nullus [illegible]

De secunda negacione Petri

Joh. xviii

Sequebatur autem Petrus et alius [~~Johannes~~] notus pontifici. [illegible] dixit Petro [illegible] cuius abscidit auriculam [illegible] dixit: Nonne ego te vidi [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] Petrum dicit quia [illegible] non novisset [illegible] [illegible] Petrus. Et cum [illegible] negavit [illegible] non [illegible]. Et cum dixisset [illegible] [illegible] dixit [illegible] et dolens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrum adiungi [illegible]. Interrogabat autem pontifex [illegible] de doctrina eius. Et cum dixisset [illegible] [illegible] Interrogat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrum [illegible] si [illegible] fuit

et misit eum Annas ligatum ad Caypham.

De secunda negacione [tercia]

Mt. xxvi

Erat autem Petrus in atrio stans et calefaciens se et dicebant ei [illegible] [illegible] cum Iesu erat. Dixerunt ipsi astabant [illegible] tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc negavit Petrus [illegible] [illegible] et [illegible] negacionem [illegible] et [illegible] gallus et [illegible] cognatus [illegible] dicebat ei: Nonne ego te vidi in orto cum illo? Tunc cepit Petrus anathematizare et iurare quia non novisset hominem. Et statim gallus cantavit et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est [illegible] quod dixerat Dominus. Et egressus Petrus foras flevit amare. [illegible] in [illegible] quod non [illegible] [illegible] [~~Johannes~~] [illegible] Petri negacio [illegible] [illegible] et [illegible] in atrio Cayphe [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit in atrio Cayphe. [~~[illegible]~~] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [~~[illegible]~~] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] quod Petrus in atrio Cayphe negavit.

De secunda mortis [illegible] [~~[illegible]~~] [illegible]

m^t xxvij^o
luc xxiij
m^r xv^o

Mane autem facto convenerunt apud
Caypham principes sacerdotum et seniores
populi scribe et pharisei et querebant falsum
testimonium contra Ihesum. Et dixerunt duo
falsi testes: Nos audivimus eum dicentem
Possum destruere templum Dei hoc manu-
factum et post triduum non manufactum edi-
ficare. Ihesus non respondet aliud. Et exur-
gens Caiphas dixit: Adiuro te
per Deum vivum ut dicas nobis
si tu es Christus filius Dei vivi benedicti. Et
dicit ei Ihesus: Tu dixisti. Sed dico vobis amodo
videbitis filium
hominis sedentem ad dexteram virtutis Dei
et venientem in nubibus celi. Quod de
secundo adventu intelligi potest vel de
adventu eius mortem predicatoribus.
Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta
sua dicens: Blasphemavit. Consuetu-
dinis iudeorum erat audita blasphemia
scindere vestimenta sua.

Ihesu illusio

Quid vobis videtur? Et dixerunt
Reus est mortis. Tunc expuerunt
in faciem eius. Et hec erat precipua
iudeorum contumelie signum que ablu-
cebatur. Et adduxerunt eum vinctum
in pretorium et tradiderunt Poncio Py-
lato presidi et non intraverunt in pretorium
ut non contaminarentur intrando
domum gentilis.

De suspendio Iude

m^t xxvij^o

Videns Iudas quod dampnatus esset penitencia
ductus retulit xxx argen-
teos principibus sacerdotum et senioribus dicens: Peccavi
tradens sanguinem iustum. At illi
dixerunt: Quid ad nos? tu videris
q. d. Tu vidisti quid faceres
et scire peccati sententiam vel
tu videbis et penam a peccato
te pertinere et scire futuri iudicii? Ve-
rum tamen ... desperatione
quod Quid ad nos tu videris
sed pertinet ad nos. Forte sacerdotes
qui possidebant iniquitatis precium quod fu-
erat acceperunt ... non
potuit videns dolorem quam fecerat
ut ex dolore eternum in tristitiam
sacerdotibus ut faciat cum in mare?
inclinans ... proiectis argenteis. Et abi-
ens ... quod vidit Deum
offendit eum se suspendit quia
in hoc quod Deum prodidit. Et proiectis
argenteis in templo recedens se
laqueo suspendit. Et crepuit
medius et effusa sunt viscera eius.
Hec expositio de lectione est ... quo
o stultitia quid Deum nec posset suspen-
dere ... ipso in laqueo
post ... crepuit medius .
... suspenderet
... dubium est ...
... in titulo illius
... quod ...
... ut
... quod non ...
se suspendit quod non est ...
... sacerdotes quod ...
hic nullus est defectus ...
... defecit

xiiij

Joh. xviij°

Exivit pylatus ad ihesum

Cum autem esset ihesus in pretorio ex-
ivit ad iudeos pylatus dicens [illegible]
accusationem affertis adversus hominem
hunc. Et primo accusabant eum de
duobus scilicet quod prohibebat tributa
dari cesari et quod dicebat se christum
regem esse. Cumque audisset [illegible]
[illegible] [illegible] legem [illegible] in-
[illegible] eum [illegible] habemus non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Intelligens ergo pylatus [illegible]
[illegible] accusationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Reddite que sunt cesaris
cesari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
iudeos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
accusabant [illegible] [illegible] pyla-
tus ihesum et [illegible] iudeus sum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Regnum meum non est
de hoc mundo. [illegible]
pylatus Ergo rex es tu
~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] Tu dicis
quia rex sum ego. Ad hoc
veni in mundum ut
testimonium perhibeam

[illegible] Tu dicis
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
veritati. Cui pylatus [illegible] Iterum exiens
pylatus dixit iudeis Nullam in-
venio in eo causam. Et illi clamabant
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Herodes illusit domino

Luc. xxiij°

Audiens autem [illegible]
[illegible] pylatus quod homo gali-
leus esset quod herodes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volens ei de-
ferre honorem misit ei ihesum ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est
herodes pylato super [illegible]
quod [illegible] [illegible] herodes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fieri. Herodes
autem [illegible] [illegible] [illegible]
herode [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Luc. xxiij°

[illegible] pylatus dixit iudeis [illegible]
[illegible] herodes ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dimittam. [illegible]
[illegible] clamabant Crucifige eum [illegible]

Joh. xix°

[illegible] pylatus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] filium dei se fecit.
Cum ergo pylatus [illegible] timuit. Et
ingressus [illegible] [illegible] unde es tu
[illegible] [illegible] non [illegible] Cui pylatus
michi non loqueris Nescis quia potestatem
habeo crucifigere te et dimittere te

Rex pylatus ... hic in iohanne loquitur ... querit pilatus ... [illegible]
... hic ... [illegible] ... pilatum
... [illegible] ... adeo
iii accepte ... et quia ... [illegible]
... pylatus ... [illegible]
... querit iudeos ... [illegible]
... pylatus querit dimittere eum ... [illegible]
... iudei ... dimitteret ... [illegible]
... qui ... [illegible]
... dicat ... De pylato sedente pro tribunali

Ioh. xix°

Audiens hoc pylatus eduxit ihesum foras
et sedit pro tribunali in loco qui grece dicitur
lythostrotos hebraice autem gabbatha ...
... potarunt ... [illegible]
parasceve hora quasi vi. ... mixti
iudei ... hebreo
... notabiliter
parasceve ...
latine ...
... sextam ...
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] hora

... [illegible] ... forte
... [illegible]

crucifixerunt eum
iudei vel milites
... mortis ...
... mortis ...
iudei ... eum
... mortis ...
... ad crucifixionem
iii ... tres hore ... dici
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

... forte ...
... [illegible]
... [illegible]
crucifixum ...
... modo ...
modo ...
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

... [illegible]
... questio ...
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

... hebraice ... grece et latine
... titulum ... scribit ... litteris
... sonat ... litteris
... et sonat filius ... Quod pylatus volens ... crucifixum.

Sedente autem illo pro tribunali misit ad pylatum uxor sua
dicens: nichil tibi et iusto illi.
Multa enim passa sum per visum hodie ...

Mt. xxvii°

ppeti Iam dei vitu potitt ¶ quo sed dyal
tis / unum et ideo latibit necx[t].
proce[t]. iam forti gaudebit sicuti
infirmo bu li[t]. vocatus videns ete
pyltitus qui nichil psuat sz nutgis
tumentus fiet latitit vitiuus fructus
dicens Innocens ego sū et squeme eius ad aa
iusti thu Et fundimt omes sitg
uis eius pip nos et pip libevas
aucus dicte vlto sitgeamus Auta hem
flagellis ego sū tenebis. cuz ut cai si
get[z] Beatitu ceti demmius ut
viacipiste dees pris flagellatur[z]. vel
forte ut audi flagellis sitcutti
timore desperient Ad sicut colligamus
cui flagellatus fuit alit nescrpsit
timoris ostendamus

¶ de outt diebz
tacit z fuit
hortez obuinit
qz tunc ablatus
e alphi et e o le
t dicens a pyis

No hecs g[o] ppedis
suptyncce asim
expuecias eu tunc
tandidem ei datum
traimeat Ad pmi li
tudine grune qui vecessitat / z potu[t].
nycltiunde fieri solet quiet et metey
g[r]. cum dicu prictz p de sydia tenebit
diuit plecteuis terrent de primis i
ponpeunt capiti eius diutius pudeuisse.
p dicunt prinutiz allatz et pmiut vetoz ¶ rex
fuisse notiuus quoz ctrtes cu minus
premit duxit est. et peuciturlat bu
et potiit et attuit cuspide, iuti Et
debile est eius attulcos tormine. cui
cuui deteppia extiuxisse z flagellis
illa assitu ee aliquid gunne ut i estimali
clamide

tuoz dorp extitutus
vinges fuder attitis
pcas, tuto[t]. ut no
tuputas et pedes z
lettus dictus appst
sitgnū. sz totū nosse
¶ aa x[us] et studissē d' Rozō
Apropt[o]. tunc dede e
dent i pactum eius
titudine et illude
bitur ei atq nobz
ti regnate n[i] ua
lenti, geum plexo
dicebit Amen eos
videntes z. A hunt
tunc fecerint genti
les qz videns tunc
tollz fuilitt pulsse
¶ i. de eo i passione
m. j. tu ont sp fide
videns genuneta
flectum Et tunc
fortcondit tam
militibz tuet
agebat ptetuapu
tas attudine peute
titur tupnd eius
Et genuetis sppnd
¶ rex ducunt eu veste
put. et dux[it]. eu
ut cruci figert[z] bem
latules pli conam

De symoniace:
At expercierba
niente[ut]. symoc
greneco

Et tunc prig
A tut alupso
tu. hetes pintang tuos
nos aq. veue
latione auttis
tes adorfattes
diea sq Ahobe f
g. t. ex sanctes
talupu sp. nos
a ductbz lignis · i. ggra i latia
qz turc ad super li. i. hebrea sz in
Erat tu. tes ut futu laudabit
tu sitios dicimus
tes expositiones
cuius pond sitluttor f
A. ppte ane ij esse.
qz Ubi expbt
eis x[o]. tit bufin[n].
pud libertaz ab ypo
Regy[n]. i. de sitel a tuo
ductuz i tutz op
timet q. d. x[o] latt
en sitis ane d'u eist
tume tbuti potiy
debeos gutiz stge
qz lebertui ei att
buto psiuus Atan
sitis ane qz duxi
me esse potius
gutiz stge eputt
accepit[r] potui te in
desptu. Ita sitis me
esse dixi silui
dei pontent ut

hystoria

cyrenensem patrem alexandri et Rufi [illegible] putatur fuisse. Discipuli et evangeliste [illegible] eum tollere crucem post Jhesum id est ad evangelium coegerunt [illegible]

omnes operis et

[illegible] persone [illegible] cives plangentes eum quibus ipse dixit: Nolite flere super me sed super vos et super filios vestros q.d. flete super [illegible] excidio gentis vestre. Duo latrones [illegible] et duo [illegible] cum eo ut [illegible] fuerunt [illegible] in loco calvarie qui hebraice [illegible] dicebatur golgatha. Calvarie est os capitis [illegible] et quia ibi decollabantur [illegible] ibi [illegible] dicebatur locus calvarie vel calvarius [illegible] ubi etiam [illegible] sepultus fuit adam et [illegible] eius [illegible] ut [illegible] Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabit te Christus. [illegible] Jeronimus [illegible] est [illegible]

a tradunt a tribus auctoribus [illegible] optimi [illegible] generatione [illegible] qui [illegible] principibus [illegible] plangite super vos et super filios vestros [illegible] et primo cyrenensis

Joh. xix°

[illegible] et [illegible] per [illegible]

De divisione vestimentorum

Quatuor fecerunt partes vestimentorum dividentibus eum excepta tunica [illegible] et adeo scindi non potuit [illegible] ad modum [illegible] et [illegible] de [illegible]

De titulo triumphali

Joh. xix°

Scripsit autem pylatus tytulum cause eius ad [illegible] mortis eius Jhesus Nazarenus rex Judeorum q.d. Iste crucifixus est quia rex est Judeorum et scriptum erat hebraice grece et latine [illegible] linguis [illegible] ad diem festum legem possent [illegible] Titulum autem [illegible] tytuli scriptum fuit tribus linguis [illegible] est [illegible] rex Judeorum [illegible] Judeorum grece basyleus [illegible] latine rex [illegible] pylatus [illegible]

y tytulus

Quatuor ligna crucis cedrus cypressus oliva palma. ecce dum statuit ... secundum

fuit scriptus titulus. ✠ Fertur dicunt etiam crucem domini fuisse. arbor domini fuit lignum et forte in rotundum domini ... quibus lignum crucis ... tabula super posita. quidam ... quod in ... Invenitur ... lignum ... cedri et palme et cypressi ... quidam tradunt et olive et cedri ... Pylatus fuit ... titulum scriptum ... [illegible] | Hoc est quod voluit ... crucis fuisse ... tres ... [illegible]

dicens: Rex ... ipsi ... Ipsi principes ... blasphemabant eum dicentes: Vah qui destruis templum Dei et in triduo reedificas. Similiter principes sacerdotum illudebant cum scribis dicentes: Alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere. q. dicerent quod modo apparet quod non ... per Belzebub ... homines ... potius quam se salvaret ... non ... ut descenderet de cruce. In Matheo ... credimus ei ... Christo ... et ... herebant.

De conversione latronum

Alter unus de suspensis pendentibus blasphemabat eum cum altero; increpans blasphemantem dixit: Memento mei dum veneris in regnum tuum. et audivit a domino: Hodie mecum eris in paradiso. Non ... quod ... in paradiso ... cum Christo ... hodie mecum eris ... in paradiso ... in sinu Abrahe ... et ... quod ... latro ... celos ... quidam dicentes esse in ... loca ... ut Origenes ... paradisum ... et loca ... ubi ... Heli ... in ... Sed ... in domo patris mei mansiones multe sunt.

De virgine virgini commissa

Stabant iuxta crucem mater Iesu et Maria Cleophe et Maria Magdalene et Salome. Dicit ... Mulier ecce filius tuus. et discipulo: Ecce mater tua. ... | Iohannes ... Deo ... legitur ... post ... legitur ... Christus ... ex ... nichil credit ... cum ... virgo ... apostolis ... ewangelium ...

De tenebris

A sexta autem hora tenebre facte sunt

usque ad horam nonam per universam terram. Non fuit eclipsis solis ut quidam putaverunt, quia luna erat e regione fere per diametrum a sole, cum eclipsis tantum fieri solet in coniunctione solis et lune. Legitur quod Athenienses vigilabant studium et cum inquirerent philosophi causam tenebrarum, Dionisius inter eos dixit: deus nature patitur. Quidam dicunt [illegible] nature patiebatur et fecerunt ei aram et superscripserunt: ignoto deo. [illegible] in actibus apostolorum legitur. Tamen Origenes dicit quod tenebre ille fuerunt per universam terram [illegible] quia si per universum orbem [illegible] fuissent. Sed Phlegon historiographus gentilium [illegible] et [illegible] tribus diebus fuisse tenebras per Egyptum. Iubetur [illegible] filiis Israel [illegible] tenebris aliis vacantibus lucem [illegible]

Sed tribus horis [illegible] tenebris [illegible] Ideo nos ter celebramus tenebras cum triduana tunc mortis que triduana fuit [illegible] vel alibi [illegible] fiunt [illegible] lectiones [illegible] mortuus [illegible] tribus et [illegible] illis diebus ceperunt predicare [illegible]

[illegible] quia pena latuit per omnem [illegible] generacione [illegible] et [illegible] intelligere.

De clamore domini ad patrem

Et circa horam nonam [illegible]

clamavit Ihesus voce magna dicens: Hely vel Heloy lamazabathani, hoc est: deus meus, Hely, et quare deus meus Hely [illegible] nomen dei est [illegible] est hoc [illegible] quod [illegible] ut quidam putant [illegible] vel hebrea vel [illegible] et dixerunt quidam: Heliam vocat iste. [illegible] erant non intelligentes hebreum [illegible] quod derelicti [illegible] derelictum [illegible] eius passio [illegible] que hodie [illegible] nisi [illegible] videbatur [illegible] derelinquerent [illegible] experiri.

Sed hora [illegible] mortuo domino [illegible] pro fide nostra [illegible] dissensione de fine [illegible]

De morte domini post consummationem

m. xxviii

Postea dixit Ihesus sicio. Vas autem
ibi erat positum aceto plenum. Al-
terius ex militibus implevit spongiam
aceto et imposuit calamo circumdans ysop-
po et ysopo [illegible] [illegible] et dabat
ei bibere. Sunt qui dicunt crucifixos
tamen mori si acetum biberent et ideo
etiam milites acetum porrexisse ut
[illegible] possent bibere crucifixi citius
morerentur. Quod crucifixi dicunt po-
tuit esse quod vile vinum secum tulerunt
ad bibendum et acetum quod [illegible]
[illegible] est [illegible] sine acredine
aliquam [illegible] vinum [illegible] [illegible]
in felle [illegible]. Cum ergo accepisset Ihesus
acetum dixit consummatum est quia quicquid
fieri oportebat circa mortem suam iam
fuerat completum. Dixit et capud
tamen. Ihesus autem clamavit voce magna
dicens. Pater in manus tuas commendo spi-
ritum meum et inclinato capite e-
misit spiritum. De signis que fecerunt Deo.

Mt. xxvii

Et ecce velum templi quod erat ante
sancta sanctorum scissum est a summo
usque deorsum. Remigius dicit velum quod
dicebatur exterius scissum est quod misti-
cum [illegible] est vel forte erat velum
quod scissum erat ante fores templi quod
ad regendas fores appositum. Iosephus
intorti veli. Superliminare templi scissum
est scilicet in [illegible]. Lucas et Ieronimus super-
liminare templi quod erat magnitudinis
infinite fractum est legitur. Et terra
mota est, et petre scisse sunt, et monumenta
aperta sunt, et multa corpora sanctorum qui dormierant
surrexerunt, et exeuntes de monumentis
post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem
et apparuerunt multis. Forte hii fuerunt de quibus
[illegible] super [illegible] epistola ad Hebreos
legitur quod inter acceperunt resurrectionem
ut cum Christo resurgente
resurgerent. Utrum autem alias iterum corpora
moriantur et cum Christo ascenderint
incertum. Creditur aliquorum [illegible] iterum mor-
tuos fuisse. Possunt tamen non incepisse testificati
sunt. Quomodo
quieverunt in monumentis. Centurio
dicitur ad pedes eius stetisse
de quo dicitur quod [illegible] Longinus
dicebatur [illegible] [illegible]
centurio [illegible] cum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vere
filius Dei erat iste.
Iudei autem reversi sunt
percutientes pectora sua.

Dicit Centurio sanctus episcopus [illegible] fuisse
[illegible] quod mortuo
[illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]
[illegible] mortui sunt
et [illegible] [illegible]
ti videntur. Sed triplex ecce videt ut aliqui credunt [illegible] x [illegible] cum fuisse

In tanta [illegible] magna sabbati rogaverunt
Pilatum ut frangerentur crura eorum et tollerentur
[illegible] sabbatum. Sed hoc horrore cedente [illegible] latum
primi milites fregerunt crura et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mor-
tuum. Ob hoc [illegible] excussa [illegible]

militum lancea dextrum lateris eius ape-
ruit et continuo exivit sanguis et aqua
et qui lanceavit eum ut tradunt quidam
cum caligassent fere oculi eius casu te-
tigisset oculos suos statim clare vi-
dit

De sepultura domini

Opinio est autem [illegible] pedes fuisse
[illegible] et tabulam superpositam pedi adi-
[illegible] supra locum ubi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] operatus est sabaoth
[illegible] in medio

ca. xxviii°

Ubi autem sepultus esset [illegible]
Joseph decurio id est unus de ordine
curie ab Arimathia que est Ramathaim
civitas Helchane patris Samuelis potens
et iustus de quo quidam putant
[illegible] esse [illegible]
[illegible] et [illegible]
et Pylato [illegible] corpus Christi [illegible]
[illegible] occulte [illegible]
eos ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] magnitudine [illegible]
[illegible] mortuorum
et acceperunt corpus Christi et [illegible]
[illegible] Joseph
[illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] longe [illegible] extremum
[illegible]
[illegible] Involutum est
corpus Christi [illegible]

De [illegible] in linea [illegible]
[illegible] monumento
[illegible]
[illegible]
rotunda [illegible]
rupe excisa [illegible]
altitudinis ut intro
[illegible] extensa
culmen possit attingere
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] introitum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] appositus erat [illegible]
[illegible] eius [illegible] locus [illegible]
corporis de eadem petra factum est [illegible]
[illegible] trium [illegible]
[illegible] pavimento altius eminens
qui [illegible] locus non desuper sed
a latere meridiano per totum patulus est unde
corpus inferebatur [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Color [illegible]
monumenti et loculi rubicundo
et albo dicitur permixtus et [illegible]
[illegible] et albat [illegible]
[illegible] ubi positum erat corpus Christi
et [illegible]
[illegible]

De custodibus ad sepulcrum domini

Altera autem die que est post parasceve
convenerunt principes sacerdotum et pharisei
ad pylatum dicentes hic seduc-
tor adhuc vivens dixit post tres
dies resurgam. Iube ergo custodire
sepulcrum ne discipuli eius furto sub-
latum dicant surrexisse. Sabbatum hoc
dicitur post sabbatum quod sequitur parasceve [illegible]
exponit hec parasceve preparationem
Unde preparationis quem accipite
scilicet vigiliis noctis ut supra dixi
et legitur. Altera autem die que est post
parasceve [illegible] i. post [illegible] hanc
preparationis h. e. ipsa sexta feria que erat e-
preparationis post cuius preparatione[m] se sunt e
post. Post cuius preparationem [illegible]
[illegible] forte quod dicit posuit in di-
custodes sepulcri et signaverunt la-
pidem quod sabbato non fecissent [illegible]
licitum erat. Habetis custodiam i. de
vobis licentiam ponendi custodes ad
custodiendum quod et fecerunt. De adventu
mulierum ad sepulcrum

Vespere autem sabbati que lucescit in
prima sabbati. Cum adhuc tenebre
essent. Venit maria magdalena
et altera maria et maria salome ad
sepulcrum cum aromatibus que
paraverant. Videntes vero quod dubitabant
vidisse putantes quod non [illegible]. Dicentes quis nobis
revolvet lapidem ab ostio monumenti
dicentes quod unum [illegible] et dicunt
quod deus [illegible] aperiet [illegible]. Exponentes

est [illegible] in die [illegible] dicit
quos sufficit opponere [illegible]
tres reputant. Et in luc. d. pt. mat.
[illegible] Iohannem que [illegible] fuisse uxor
[illegible] herodis [illegible]
[illegible] filiorum zebedei [illegible]
[illegible] vero [illegible]
[illegible] evangelista noctem
[illegible] totum et vespere sabbati i. nocte
sabbati. i. ne de ipso sabbato vespere que est
in initio noctis intelligatur vesperam [illegible]
[illegible] vespere ad sensum et non
ad nomen q. s. lux lucescit in prima sab-
bati. hoc est cum finis est diluculum post
sabbati i. [illegible] noctis [illegible] diluculo. De hoc ordine dierum
De hac nocte translatus est ordo
dierum [illegible] ut dies precede-
ret noctem. Deinceps autem [illegible]
temporis fecit ut nox precedat diem
et hec nox unus fuit et sabbati [illegible]
dies [illegible] per synodochen [illegible]
fuisse in corde terre tribus diebus et tribus
noctibus accipiendo per extremitates partem
pro parte totum diem cum nocte sua
et sabbati totum et pro nocte [illegible]
[illegible]. Dixit aliquis unde
nolite [illegible] mulieres [illegible]
ut nox [illegible] sabbati [illegible]
[illegible] et erto [illegible] cum aliis
orientibus [illegible] clarescit dicere
[illegible] ad [illegible] quis revolvet
nobis lapidem ab ostio monumenti.

sabbati venerunt non
in qualibet nocte

Et respicientes viderunt revolutum
lapidem et angelum sedentem super eum
Iam enim terremotus factus erat dum
resurgeret et clausus sepulcro egressus
erat Ihesus. Et indutum eum monacho-
rum lateranensium ~~rome~~ extremos
... dominica ... ~~et~~ ...
... de suo angulo quo cinctus erat
... et ... eum nox ... erat
... potuit clausus ... de
sepulcro angelus aut post tulit lapidem
ut egressum ... indutum pro-
... aut ... ut custodes ...
... mortui

De hora resurrectionis

De hora resurrectionis Christi
quidem solet queri de qua varie
locuti sunt auctores Ieronimus in libro xii
contra ~~...~~ vespere sabbati ... ...
theus ~~...~~ vespere sabbati ... ...
sabbati ... venit ad monumentum ...
... duplex est ... ... non
... omnibus grece
libris ... ...
... dixit ... dominus
surrexit i. vespere sabbati ~~...~~
videt eum maria magdalena i. maria
~~...~~ in fine ... ...
... sed noctis
... vespere dominus surrexit
denique ... secundum ... ...
Sic quod dominus non vespertino tempore dici
sed ... ... nocte surrexit
et mulieres ad monumentum ...
... custodibus ... principes
... dixit ...

eius nocte venerunt ut ... sabbati
nocte ... mulieres ... ... et
hic ... noctibus
observaverunt ... ...
... ~~...~~ ~~magdalene~~ ... Iohannes
... ... ~~...~~ magdalene
... ~~...~~ ... eadem ...
... et postea ... non potuit
... ... ad
... ... pedes domini ...
... ... angelum vidit ...
... ... vidit
... ... de resurrectione ...
... ...
et ... ... Iste xpc occurrit
... mortuum ~~...~~ ...
... dicit eum ... ...
... non potuit ...
... quod dixit ... ... horas fuisse
mortuum et totidem diebus ...
... post mortem ...
... quod ... horas ... ...
... ~~...~~ ... ...
... ...
... ... resur-
rectionem celebrant ... ...
... ...
... ~~Io~~ ... ...
... nocte ... ...
... ad ... ~~...~~
... in typo resurrectionis ...
surgens tulit portas ... ...
quod ~~...~~ ... ...
... est et ... ...
... ... est ... ...
... ...
... ...

cum redditum est cor. ne sinceret cor.
glorificaret suo menti invenire legisse
de stultis quos non edux. de
infirmo queat. ubi fuit postea
rationem deus venit sed sancti
gloria de quo fuit in exitum ...
super amplissimos fines orbis
de diversitate advenitur. unde legis
ad monumentum quod videre esse in ...
... et philosophus ...
... et ...
... Glo. ... Aug. ...
... plane diffinit hoc dixisse
sufficit quod Christus apparuit ...
post resurrexionem et quibus postea
in ... legitur quod ... et ... lo.
et quinquies ... fuit ... in ...
... modo ... dicit
... mortuus ... non
... domini Christi resurgente ...
... eadem die resurrexionis
apparuit ... dicunt
Joseph eadem ... sepulchrum domini
... dic quod ...
et ... ...
... discipulis et ... ...
... ...
apparuit Joseph ... ...
... ... Joseph ...

At ... ... est ...
mulieres ... ...
... angeli in corporibus ...
... ... illas

Quia deducebant dolorem ... ut
angeli ad illud. Rursus quaerit dominum
cum mortuus adhuc in sepulchro. qui locus
est mortuorum ideo ... sicut
dixit eum vobis ... Nota quod.
sancte mulieres non ... sed ...
... ... est ...

Currit io
Simonem petri.

Venit ... ...
ad petrum ... ... Tulerunt
dominum meum de monumento ... nescio ubi posuerunt eum ...

Maria magdalene apparuit dominus

Joh. xx

Maria aut(em) magdalene que primo ve-
nerat remansit ad monumentum
foris plorans. Cumque inspexisset vi-
dit positos angelos sedentes in ex-
tremis loculi unum ad caput et alterum
ad pedes. Qui dixerunt illi: Mulier quid plo-
ras? quem queris? Que dicit: Quia tu-
lerunt dominum meum et nescio ubi posu-
erunt eum. Et conversa vidit Jesum stan-
tem et nesciebat quia Jesus esset. Dicit ei Jesus:
Mulier quid ploras? quem queris? Illa
existimans ortulanum eum esse dixit: Domine
si tu sustulisti eum, dic mihi ubi posuisti
eum et ego eum tollam. Dicit ei Jesus:
Maria. Et statim eum agnovit et dixit: Rabboni,
quod est idem quod Rabbi. Et procidens volu-
it tangere pedes eius ut prius fecerat. Et ait
Jesus: Noli me tangere, nondum enim as-
cendi ad patrem meum. Supple in corde
tuo q. d. Adhuc me mortuum queris, di-
ventem tangere nos queris. Vade ad fratres meos et
dicas solatium, nec filium equaliter pa-
tri sed: Vade, dic fratribus meis: Ascendo
ad patrem meum et patrem vestrum, deum meum
et ad deum vestrum. Hoc est in maxime quod vi-
derunt me ascendentem.

De mendacio custodum

Mt. ultimo

Abeuntibus autem
hec fecerunt custodes. Redierunt
nuntiantes principibus. Dicentes vobis
dormientibus furati sunt discipuli
corpus Jhesu. Et divulgatum est hoc verbum
apud iudeos usque in hodiernum diem.

sacerdotum qui facto consilio dederunt illi pecunia copiosa corrupti

De apparitione mulieribus

cant autem mul. magdal. venit

Item recedens et mystice qui illi
pius fuerunt abierunt simul ad dis-
cipulos iam certi de resurrectione
et ecce occurrit Jesus dicens: Avete.
Ille autem accesserunt et tenuerunt
pedes eius. Adorantibus dicit eis
Jesus: Ite nuntiate fratribus meis ut
eant in galileam ibi me videbunt.
Hic innuens se in galilea
duos potius viderat quamquam
ad omnes discipulos assump-
se. Et exprobrando quibusdam du-
ritiam cordis eos plenius
certificasse. Abierunt autem mulieres
et nuntiaverunt omnia xi. singulatim
illis qui cum eis erant. Et visa sunt
sicut ante ~~[illegible]~~ eos prout delira-
mentum verba ista. Petrus autem sur-
gens currit ad monumentum. Vel hoc
Et tunc deinde simile est quod deus ap-
paruit ei in via quod non legitur in
evangelio.

De duobus euntibus in emaus

Eadem die vespere
est duobus euntibus in emaus
discipulis quorum unus dicebatur
cleophas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nichopol. [illegible]
[illegible]

Luc. xxiiii°

hierulem cingitur uno anhelitu
xpm passum ... tristisse et fecisse et
assiduo spiritu huius notitia sed
diuini. Cui octo sed dicit fitimut
militie in figura ... sicut lx. uim
passum et quadratos ... similiter
etiam o. sed dicit idest loculi tres ut
tres partes quatuor lett. aut alit in
illis tenuisse eorum tenebantur ne
eum agnoscerent alibi legitur quod ap-
paruit eis in alia effigie quo alia
quam erat in eo ne eum cognoscerent
potuit esse et quidem similiter eis-
dem corpus mortalis erat immortali
lis non potuit fieri sine quadam
alteratione Respondetur solum ... et ...
etiam fuit si quis videret suum ... si p...
ulo post eorum ... inuenire ...
det non mox eum agnosceret Et eum
cognouissent cum in fractione panis
et cum tum ... ab eis
eadem hora regressi
sunt in ierusalem et inue-
nerunt congregatos xi et
eos qui cum eis erant
dicentes quod surrexit
dominus et apparuit symoni
in tali intentione quod
gesta erant in via
et quomodo cognouerunt
eum in fractione panis

Fuerit ... in
... alt
Ideo tres fi
unt partes ho
stie ... du
... porrigunt

... sedet
... cum
... ...
... ...

Octaua die in octaua ... accideruint ex
quibus unus erat thomas
non ergo erat cum eis ad hunc alii collo-
quentur de ihs quod viderant et fecit ... et
esse ... in ... alit ... ame ...
dominus corpus erat ... pax vobis ego sum no-
lite timere ... ihs erat ... ...
se passum videre ... dominum ... credebat
ut ... dominus ... potuisse re-
surgere ut ... clausis ianuis

... et ... et ...
eis videre manus
meas et pedes meos
palpate. Et videte quia
spiritus carnem et ossa non
habet sicut me videtis habere Et cum ... ...
... in pedibus ... ...
... surrexit dominus ...
... in corpore ... in ... ...
... fidem ... ...
surrexerit ... ...
... mortis ... pro nobis quod est quidem
modus ... pro nobis et ut in
... videretur ... ...
... et audit ... ... victoris ...
... ubi qui ... ...
et ... ...
... ... sine ... ...
... ... et ... ...
... ...
... alios ... ...
... ... quod dominus ... fidem

Iudex z ... ...
... ...
... ubi ...
... ...
... ...

Respondit
illis absente thoma

... foras ... clause
... ... primo ...
... ad ... in ...
... ...
... post ...
... ...

quoniam proueniet plu[illegible] Dns eius [illegible]. Cor
pus [illegible] passibile [illegible] potuit non
potuit quod corrumpit et corrumpi necesse
est ex [illegible] dicit [illegible] corpus
dni spirituale est [illegible] spiritualibus
potentia et [illegible] per veritatem
nature i. [illegible] consimiliter
[illegible] Vel potest dici
corpus dni fuit visibile et palpabile
a corruptibilitate [illegible] incorruptibilitate [illegible] videri et palpari
non potuit [illegible] Et quod

Postquam concedit terra discipulis suis insufflans dedit spiritum sanctum.

Adhuc [illegible] eis [illegible] tribus [illegible] Hec
[illegible] et aperuit ei
[illegible] et [illegible]
[illegible] Sed sic
[illegible] suptus
[illegible]
non solum suptos [illegible] magne [illegible] morte
non suptos [illegible]
[illegible]
[illegible] talibus
[illegible]
vobiscum i. [illegible] palpabilis [illegible]
[illegible] ut intelligerent
scripturas et dixit eis. Vos estis testes
[illegible] omnes gentes incipi
entes [illegible] ergo
discipuli [illegible] Dns [illegible] dixit
[illegible] tamen
[illegible]

tamen
[illegible] Et [illegible]
[illegible] Dicit [illegible]
vobis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Dicit Dns vobiscum [illegible]
[illegible]
et dixit eis [illegible]
[illegible] remittuntur
eis [illegible]
[illegible] Iudeus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mortalis
[illegible] passibilis
[illegible] mortalis
[illegible]
[illegible] passibilis.

ioh. xx

De requisicione thome

[V]nus autem ex duodecim ab eis re-
dictus thomas. Dicentibus aliis dis-
cipulis: Vidimus dominum, ille dixit:
non credam nisi videro et tetigero
cicatrices vulnerum. Post dies autem octo
cum essent discipuli intus et thomas
cum eis, stetit ihesus in medio ia-
nuis clausis et ait thome: Infer
digitum tuum huc et vide manus meas et latus
et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit
thomas: Dominus meus et deus meus.
Dicit ei ihesus: Quia vidisti me
thoma, credidisti. Beati qui non viderunt
et crediderunt, vel non viderunt et crediderunt.
Quidam dicunt thomam tantum vidisse, non
tetigisse, quia christus tantum dixit: quia
vidisti me. Sed quia visus pro quolibet
sensu poni solet, per hoc quod dicit vidisti,
tetigisti presumitur, quia dominus dixit: Infer
digitum tuum huc et vide. [illegible]
sicut fecit ihesus ad robur fidei
[illegible] quando legitur [illegible]

De apparicione ad mare tyberiadis

[P]ost hec iterum manifestavit se ihesus
ad mare tyberiadis piscantibus septem
discipulis nocte quidem, ut habe-
rent cibos, et cum nichil prendidissent
mane stetit ihesus in litore. Iussit
eos mittere rete ad dexteram navigii,
quo iacto miserunt et impleverunt
cum centum quinquaginta tribus magnis pisci-
bus. Et ait iohannes: Dominus est. Tunc
petrus misit se in mare, alii navi-

ioh. xxi°

gio venerunt et viderunt prunas in ter-
ra, et panem superpositum et piscem.
Iussit ponere et ex hiis que ceperant de pis-
cibus quos prendiderant adduxerunt — ca. i°. factus est quod [illegible]
quod dicitur ab [illegible] resurreccionis — est [illegible] manifestacio [illegible] post
est [illegible]. Tunc dixit ihesus petro:
Symon iohannis diligis me plus
hiis? Interrogabat dominus [illegible]
ut et corde credat et ore confiteatur.
Ait petrus: Etiam domine tu scis quia
amo te. [illegible] est [illegible]
dominus ut [illegible] diligis plus [illegible]
[illegible] sed ut [illegible]
[illegible] habito. Tacens [illegible]
rabat. [illegible] vel [illegible] dominus et
[illegible] tu scis quia amo te. q. d. [illegible]
[illegible] in loco quia amo te. Dicit ei
ihesus: Pasce oves meas, q. d. exhibi-
[illegible] sit [illegible] dilectionis. Cumque
[illegible] respondisset
petrus, [illegible] pasce oves
meas. Post [illegible] — oves meas q. d.
dicit pasce [illegible] pasce, moriendo — pasce, docendo pasce
Tunc dixit ei ihesus: Cum senueris
extendes manus tuas et alius te
cinget et ducet te quo tu non vis. Significans
qua morte clarificaturus esset deum [illegible]
[illegible] sequere me [illegible]

Questiones de morte iohannis — ioh. ult°

[illegible] sequere me [illegible]
[C]epit ihesus ambulare et petrus cepit
cum [illegible] et [illegible] esse
[illegible] sepulcrum. Tunc
[illegible] iohannes [illegible] petrum [illegible] alter

sequentem et dixit ad illum. Dixe hic ante
quid supple patre. postquam admisisset
se contradicendum. Volunt autem sibi per ex-
itum cognoscere ~~dicit~~ sic enim
volo manere donec veniam. putaverunt ergo dis-
cipuli ~~Johannem~~ non moriturum donec Christus ad
iudicium veniret. Sed non magnum est
dicere dilectum non mori cum ~~dissolutum~~
enim adhuc vivere quem descendisse sibi
tumulum. Post celebrationem misse descen-
disse lux ingens pertulit [illegible]
[illegible] et qui viderunt recedente
luce post lucem [illegible]
ad tumulum eius [illegible] venit et tamen
[illegible] in fundo fovee in
fontalis [illegible] sicut bulire videtur. Un-
de putaverunt eum vivere [illegible] et
anhelitu eius [illegible]
[illegible] ad celum [illegible]
melius est pie dubitare quam temere dif-
finire vel indicare.

De apparitione in galilea ubi mittuntur discipuli ut doceant et baptizent gentes

cap. ult.

Undecim autem discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis Christus videntes eum adoraverunt. Quidam autem dubitaverunt et exprobravit illis duritiam cordis [illegible] data est michi omnis potestas in celo et in terra [illegible] omnipotentia mea [illegible] in die iudicii [illegible] Beda [illegible] iudei [illegible] michi patrem intendi ubi [illegible] in celo. Unde [illegible] in [illegible]

[illegible] predicate [illegible] cap. [illegible] ac [illegible] qui [illegible] est [illegible] vel qui [illegible] [illegible] [illegible] baptizate omnes gentes [illegible] generationem [illegible] et baptizate eas in nomine patris et filii et spiritus sancti. Quod audisse [illegible] [illegible] Iude [illegible] [illegible] omnibus [illegible] et [illegible] omnibus [illegible] sit [illegible] super librum [illegible] post [illegible] super [illegible] In [illegible] forma [illegible] [illegible] honorem trinitatis [illegible] opus quod [illegible] et ut trinitatis cooperationem [illegible] In baptismo [illegible] [illegible] baptismo te in nomine patris et filii et spiritus sancti [illegible] baptismum ergo [illegible] est. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Qui non crediderit condempnabitur. Qui non baptizatus fuerit [illegible] baptismo [illegible] salvabitur [illegible] excludit [illegible] non [illegible] [illegible] est [illegible] ex aqua et spiritu sancto [illegible] qui [illegible] [illegible] adherent [illegible]

[illegible] melius sit [illegible] dixit [illegible] pacem [illegible] qui dicerent

[illegible] ad hunc quoque eadem [illegible] ibi bulire

[illegible] pauci [illegible]

q. d. recedit ut appareat ... ut non redeat ... in fine resurrexit veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum

... dicentes ... aptere baptizare ... credentium et adultos non accipiunt baptismum parvulorum quia non intelligunt ... est primo cum ... baptizandi ... fides ... in baptismo ... Ergo ... quia ... non qui crediderit et baptizatus fuerit ... est qui in fide baptizabitur ... omni baptizandum ... credere. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur in nomine meo demonia eicient linguis loquentur novis serpentes tollent ... Et ... autem ... signa ... fidelibus ... non sunt necessaria ... sunt ... fidelitatis ... in fidem ... confitentur

De ascensione domini

Hec autem et ascensionis ... videntes ... ad ... et ... sedere ... quamquam ... dixit ... comedisset cum eis ... transisse ... discipulos ... in monte oliveti ... et ele... videntibus ... illis ... videntibus ... est ... in celum et ... nubes ... ab oculis eorum

... dicebant ... angeli ... ... discipulorum ... in celum aspicientes duo angeli ... et dixerunt viri galilei quid statis aspicientes in celum ... iustus ... in celum ... sicut ... intellecto ... ubique ... differentiam ... elevatus est ... Subnectitur et hic ... comparantibus ... ad dominicum ... Anno

De decimo ... die ... ad celum ... ... qui ... ut ... dicunt ... ab ... ad ... ... sic ... ... per ... ...

Actus apostolorum

Actus apostolorum

Anno nono decimo imperii tyberii ... ad ... ... passio Christi ... resurrexit ... Resurgens autem ... resurrectionem ... argumentis ... apparuit ... signa ...

Deus post passionem corporis mortalis ut sic veritatem resurrectionis astrueret. Nam apostolis et aliis post resurrectionem bino etiam repetitionis manducaverat. Comedit enim et bibit cum eis ad spiritualem cor quod ciborum alimonia non indiget. In tercio ipso a tyrannis ostendit cum ... corpus immortalis sanctus accipient sic omnis deformitatis ... ... ciunt ~~Lucas~~ alicubi ... apostolorum ponit aliud ... ... cum ... resurrectionis quadraginta dies apparuit eis et loquens de regno dei. Sic non est autem intelligendum quod singulis ... ... enim spacio apparuit apostolis ... tot dies vel decies apparuit eis loquens de regno dei. Sicut ex evangelio habetur colligi ... enim die resurrectionis quinquies apparuisse legitur. Primo Marie Magdalene. Secundo mulieribus redeuntibus de monumento que tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. Tercio ~~Petro~~ licet non exprimatur ... Quarto in evangelio de duobus euntibus in Emaus. Quinto apparuit x apostolis absente Thoma. Sexto post dies octo et apparuit eisdem presente Thoma. Septimo vii discipulis apparuit in piscatione maris Tiberiadis. Octavo in monte Thabor quo convenerant in Galilea, et nono in ascensione octies apparuit. Sed non die ascensionis bis apparuit. Semel xi apostolis recumbentibus in cenaculo. Decimo quando cum apostolis et aliis discipulis ... ... similiter ... in ... que dicitur in monte Syon ubi ... ... David ... ... accepit ... ... cenaculo illo ... ... discipuli. Et ... ... hospitari.

Quod apostoli fuerunt baptizati.

Et convescens ... in cenaculo apparuit eis dominus et exprobravit incredulitatem illorum ... recumbentibus et comedit cum eis et ... convescens praecepit eis ab Ierosolimis ne discederent sed expectarent promissionem patris, id est tempus promissionis ... ... Iohannes baptizavit aqua vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies et si dicat spiritus sanctus super vos descendet ... ... vos et colorem ... de baptismo apostolorum solet dubitari. Sed ... ... locum ... ... Quod fuerunt baptizati ... cum ... baptismo ... ... in spiritu sancto ... ad illud ... quod apostoli et ceteri fideles illius temporis baptizati sunt aqua in ... ...

pacis

... si adnō precepit s(ecundu)m illud quod (textus)
... [illegible] sp(irit)u s(an)cto plenius [illegible]
... Hoc enim dum fuerunt baptizati in
... aqua s(ed) sp(irit)u s(an)cto quos intelli-
gimus baptizatos in baptismo I[illegible]
... quod ad dilucul(?) baptismo
... Convenientes cum eo eos
... baptizatos qui baptizabant
... decedem [illegible]. Baptismus de quo
baptizatus est petrus quod [illegible]
... baptizatus. Sed sepius non
... qui baptizati sunt alii apostoli. Sed
... eos intellige baptizatos ex
... [illegible] nisi quis renatus
fuerit ex aqua et sp(irit)u s(an)cto non potest
intrare in regnum dei. Hac ... volunt
(~~[illegible]~~) quod baptizati sunt
baptismo [illegible] de quibus [illegible]
... quod baptismo Iohannis sunt bap-
tizati ut de andrea [illegible] petrus
de quibus [illegible] quod fuerunt eius discip-
uli ... precepit eis ut ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]

Et videntibus illis elevatus est

Hec narratio [illegible] post
ascensionem [illegible] discipuli et alii dis-
cipuli et mulieres [illegible] convenerunt
egressi [illegible] preceptum domini [illegible]
[illegible] apparuit
eis dominus. [illegible] precepit eis [illegible]
[illegible] domini [illegible]
[illegible] egressi domini. [illegible]
in montem oliveti et ibi dominus apparuit

Iohannes Crisostomus [illegible] quia breviis est [illegible]
qui [illegible] cum interrogatur ...
eos domine si in tempore hoc restitues regnum ...
[illegible] ad quos [illegible]
[illegible] videbat [illegible]
et iudeos [illegible] esse [illegible]
[illegible] regni [illegible]
[illegible] adnō [illegible] populi dei
[illegible]
[illegible]
non nisi [illegible] tempus [illegible]
[illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] dominus [illegible]
[illegible] eos [illegible]
[illegible] in responsione eius [illegible]
essent possent intelligere [illegible]
[illegible] Non est [illegible]
[illegible] tempora [illegible] posuit in
[illegible] potestate [illegible]
[illegible] paulus [illegible]
ut si dicat [illegible] ad nos [illegible]
[illegible] Sed [illegible] ad nos [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] illius regni [illegible]
[illegible] solum [illegible]
[illegible] mundi [illegible]
[illegible] evangelii [illegible]

De ortu et processu predicationis quam fecit ab eunucho

Primo

precipuum evangelium predicatum est
in Iudea et post lapidationem Stephani et post
mortem Iacobi gladio occisi. Et egressi
sunt deinde predicatores in finibus Iudee.
Postea transierunt ad Samaritanos et inde
processit per universum orbem. Et cum hec dix
isset [illegible] elevatis manibus ben
dixit eis. Et post benedictionem videntibus
illis elevatus est. Luce xxiiii. Actuum i.
c. q. [illegible] quadam: similiter in
nubibus ascendit [illegible] ad ascendendum
[illegible] nubibus [illegible]
quod omnis creatura parata est obsequio suo
creatori.

De loco ascensionis

De loco ascensionis domini Sulpicius
episcopus Ierosolimitanus ait quod cum ibi pos
tea edificassent ecclesiam locus ille in quo
steterant vestigia Christi ascendentis
numquam potuit sterni pavimento. Immo
resiliebant marmora in faciem collocantium.
[illegible] etiam pulveris adhuc hodie do
minicum esse quod vestigia impressa cernuntur
ad hoc et eadem specie [illegible]
vestigiis terra custodit.

Quibus [illegible] apparuit

Cum duo viri steterunt [illegible] angeli
[illegible] ad hoc [illegible]
[illegible] vestibus [illegible] in celum [illegible]
[illegible] debuissent. Reverti
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ibi
[illegible] angeli [illegible]

[illegible] venit [illegible] Et [illegible]
[illegible] alluminatio
[illegible] per caritatem [illegible]
[illegible] pro quo ponit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] Et ecce
duo viri adstiterunt [illegible]
[illegible] astiterunt [illegible] illos in vestibus
albis. Viri et dixerunt: Viri Galilei
quid statis aspicientes in celum.
[illegible] Hic Iesus
qui assumptus est a vobis in celum [illegible]
[illegible] quem [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] nubibus [illegible]
ascendentem in celum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Duplici de causa illi duo
angeli apparuerunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ascendisse demonstrarent [illegible]
[illegible] angelorum [illegible]
[illegible] qui [illegible]
ascendit [illegible] gloria
[illegible] ascendit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quod non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] potentie [illegible]

sabbati habens iter a monte cum venirent in
Sabbati dictus est mons Oliveti quia
de nocte ex parte occidentis alluminabatur a lig-
ne templi quia ardebant ignes in altari
mane ex parte orientis primo recipi-
ebat radios solis antequam illustraret
civitatem. Habebat etiam copiam olei quod est
fomentum luminis.

Ingressio in cenaculum apostolorum

Ubi ingressi
si fuissent ubi manserunt et
plures ipsis ad eos in hospicium deduxerunt
ad quod deinde redierunt. Et aut post
ponens dispensatorem quod manserunt
sed egressi et postea regressi sunt
manifeste(?) putatur enim singulis di-
ebus diverse(?) ad possessionem(?) ...
panem egressi sunt ipso predicante ...
. . . nos egredimur. De cenaculo autem
. . . reduz. cum . . .
. . . nos . . . reddeces . . .
. . . quia . . . non rediret . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Consuetudo(?) deinceps institutum est Ubi et
ut

Omnibus collegerunt se

[G] . . . erunt apostoli in cenaculum ubi
manebant. Petrus et Iohannes, Iacobus
et Andreas et ceteri . . . . . .
. . . . solent . . . apostoli . . .
. . . . Petrus et
Andreas Iacobus et Iohannes . . .
. . . Petrus . . .
. . . . . .
. . . . . . Petrum et
Iohannem . . . . . . dilexerunt
. . . . . .
. . . . . .
perseverantes in oratione cum mulieribus
. . . . . .
. . . quod non . . . dici . . . mollier
mollicem . . . . . .
. . . . . . mulier . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
exemplo apostolorum . . . . . .
. . . . . . dies
. . . . . .
. . . . . .

De sermone Petri

In diebus illis . . .
. . . . . .
. . . . . .
Petrus in medio . . . dixit . . .

eum in spiritu alio factum esse [illegible] electio-
nem licet non sit determinatum. quod dicit In
qui diffinite dictum est In diebus illis et
inde quod expresserunt scriptores [illegible]
recipit formam legendi. Tunc quod in
actibus apostolorum scriptum in [illegible] In
diebus illis. Non enim legitur in ecclesia [illegible] epis-
tularum predicatur in diebus illis. Et quia
in ewangeliis sepe legitur in illo tempore
Viri fratres oportet impleri scripturam quam
predixit spiritus sanctus per os David de iuda
qui fuit dux eorum qui comprehenderunt ihesum
quia duxit cohortem et ministros [illegible]
ad ortum in quo orabat deus ubi cepit
osculo dedit. predicatus iudicium [illegible]
tamen qui annumeratus erat in nobis
et sortitus est sortem ministerii huius. i.
apostolatus quam sorte duxit [illegible] electio-
ne obtinuit apostolatum et electio-
nem est [illegible] est quod [illegible]
inter apostolos est [illegible]
sed [illegible] quod dixit qui fuit dux
eorum qui comprehenderunt ihesum et sortitus
est sortem ministerii huius. i. ductus
i. [illegible] ductorum. Et hic quidem
possedit agrum de mercede iniquitatis
Et hic quidem iustitie exponunt i.
precepto [illegible] predicatus possedit [illegible]
qui de [illegible] est [illegible]
[illegible] Alii dicunt iudam ibi suspen-
sum et [illegible] possedisse [illegible]
[illegible] est [illegible] possedit i. possidere
fecit [illegible] de possessione [illegible] emptionem

[illegible] heredis [illegible] fuit [illegible] [illegible] hec

et ab aliis possessus est et suspensus
crepuit medius et diffusa sunt viscera
eius etiam hoc ablatum est ei ab
quibus sepultus est demum [illegible]
[illegible] effundetur. Tempore enim [illegible]
[illegible] post [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] sepultus fuit [illegible]
[illegible] debuit [illegible] quod tamen
gloriam [illegible]
[illegible]
[illegible] ceciderunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mortuus est in aere [illegible]
[illegible] potestatibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

De electione Mathie

Et notum factum est omnibus habitantibus in ihe-
rusalem ita ut appellaretur ager ille lingua
eorum acheldemach hoc est ager sanguinis
[illegible] quod dicitur est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

medius est. in petro dicitur accipit et
sumitur. et quod dixit Notum factum
est omnibus habitantibus ierusalem ita ut
appellaretur ager ille acheldemach lin-
gua eorum, id est iherosolimitarum. Notandum
petrus galileus erat et eadem erat
lingua galileorum et iherosolimi-
tarum diversa tamen erant lingue
in pronunciacione [illegible]. In petro dicitur
est. Hic galileus es. Lingua loquitur
manifeste. Scriptum est enim in libro psal-
morum sicut est dictum in libro [illegible]
[illegible] Ieronimus librum psalmorum
in v volumina distinguit et [illegible]
dividunt in libro quinto psalmorum
Fiat habitacio eius deserta et non sit
[illegible] qui inhabitet in ea de parte
separata et episcopatum eius accipiat alter id est alius quia
similiter dispositus in lxxxviii et clarius in
[illegible] ei dispositus fuit adeo dominus
et quia [illegible] fuit longe alter
ab eo quia vir fuit Iudas neque
vel alter duorum nequaquam priores nisi
sunt. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum
sunt congregati in omni tempore quo
intravit et exivit inter nos dominus Iesus incipi-
ens a baptismo Iohannis usque in diem
qua assumptus est a nobis testem resurreccionis eius
nobiscum fieri unum ex istis quod dicit In
diebus quibus mortuus est et sepultus
quia est. Unde oportuit eius accipere
alterum quod oportet ut aliquis ei substitu-
atur qui testaretur nobiscum [illegible] eius.

Unde dicitur est nobis testem resurreccionis
in [illegible] resurreccionis, [illegible]
[illegible] resurreccionem [illegible]
et quia [illegible] non [illegible] credit [illegible]
audivit [illegible] Sic eligendum est
de his viris qui a tempore [illegible]
[illegible] postquam [illegible] et doctrine eius
[illegible] nobiscum fuerunt
et [illegible] viderunt et doctrinam
audierunt. Et notandum quod dicitur est ex his
viris non de [illegible]
[illegible] statuerunt duos disci-
pulos [illegible] presentes Ioseph
qui vocabatur barsabas qui cognominabatur
iustus et matthiam de quo [illegible]
[illegible] quia [illegible] sufficit ei quod in
[illegible] Ioseph commendatur
[illegible] indignus [illegible] videtur
et [illegible] in [illegible] Io-
seph qui vocabatur barsabas fuit [illegible]
[illegible] qui postea in apostolatum
[illegible] est. Secundo est [illegible]
[illegible] Unde ex [illegible]
[illegible] Ipse Ioseph
[illegible] fuit [illegible] apostolorum filiorum [illegible]
[illegible] fuit apostolus. Et orantes dixerunt
Tu domine qui corda nosti omnium ostende
quem elegeris ex his duobus unum accipere
locum ministerii huius et apostolatus de
quo prevaricatus est Iudas ut abi-
ret in locum suum. Et dederunt sortes eis
et cecidit sors super matthiam
et annumeratus est cum xi. hoc est cum
apostolis

[illegible] ut dicit Ieronimus [illegible]
auctoritate [illegible]
[illegible] legem non faciunt. Alii dicunt [illegible]
missus [illegible] spiritus sanctus [illegible] Cum prin-
[illegible] legales constituunt. Ideo ad
[illegible] sorte [illegible]
[illegible] statim [illegible] sorte elec-
tus est. [illegible]
[illegible] quare sortes [illegible]
[illegible]
[illegible] uti sortes
apostolos [illegible] mittit. [illegible]
ad dominum [illegible] est quod electio [illegible]
ascensionem [illegible] spiritus sancti missionem
sed quia dic[illegible] est. De emis-

sione spiritus sancti capitulum II^m xv

ii^m capitulum

Et cum complerentur dies penthe-
costes [illegible] in eodem loco in
quo [illegible] est electio [illegible]
[illegible] cum complerentur [illegible]
fuit [illegible] die [illegible]
festum penthecostes [illegible]

Tria n. festa [illegible] q. vii^{es} diebus [illegible] s. pasca pentecostes
[illegible] dicendum fuisse cum.
[illegible] dies penthecostes [illegible]
penthecostes [illegible] est [illegible]
[illegible] et adeo [illegible]
[illegible] diebus [illegible] penthecostes
[illegible] quinquagesimus [illegible]
[illegible] et est grecum [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] questio [illegible]
[illegible]

[illegible] quod [illegible]
[illegible]
et fuit [illegible]
[illegible] Et cum
[illegible] complerentur dies pen-
thecostes i. quinquagesime. Iste enim
erat dies quinquagesimus [illegible]
et cum [illegible] dies penthe-
[illegible] vii dies [illegible]
[illegible] omnes discipuli [illegible]
pariter in [illegible] loco [illegible]
[illegible] in eodem loco factus
repente de celo i. de [illegible] sonus
quasi [illegible] in [illegible]
[illegible] advenientis
[illegible] vehementis ut [illegible]
quod [illegible] dicit [illegible]
[illegible] spiritus sanctus in [illegible]
[illegible] vehementis [illegible]
[illegible] vehementis et est [illegible]
[illegible] quia [illegible] spiritus sanctus [illegible]
[illegible] i. quasi vehementis [illegible]
i. [illegible]
[illegible]
vehementis i. quasi [illegible] advenientis i.
[illegible] quod [illegible]
[illegible] et ad [illegible] quod [illegible]
est [illegible] advenientis [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] in hebreo [illegible]
et repleuit totam [illegible] i. [illegible]
totam domum ubi erant sedentes

idz viros et mulieres in domo sede-
tes implentes quod deum erat eis. Et
dedit in anima quo indupp in ductum
vite spiritus. et apparuerunt illis disp-
tite lingue. tamquam ignis. i. ardoris ig-
nei in modum linguarum in pedibus et
partibus singulorum. Ipsi spiritus sancti
inquo spiritus sanctus visibiliter descen-
dit ad quem eciam tunc descenderat
in apostolos expressit. Et per ignis omnis
quod tunc eis datum est ad robur spiritus
linguarum ad predicacionem lingue. cui sanctum
explicatur igneis testimonium robur pre-
tus esse quod spiritus sanctus. Et replete sunt
processiones quam missi sunt. Idest dicit
dum quod deum est eis. Egros sanitate
demones eicere mortuos suscitare.
Post resurrectionem erat datus eis
ad alium signum quam insufflavit et
dixit eis accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata ac eis quorum
retinueritis retenta sunt. Ubi forte
rationes quas dederit petrus. Dedit
aliis et repleti sunt omnes spiritu sancto
et ceperunt lo. vel. lig. [illegible] sunt
spiritus sanctus dabat eloqui aliis qui
dividens singulis prout vult. ubi vult
vult quam cui vult. quantum vult. spiritus sancti
unde est quod apostoli vel omnes in lingua
sua hebrea loquebantur. ita quod ab o-
mnibus intelligebantur vel quod variis
linguis omnibus loquebantur. quibus
in partibus erant spiritus sanctus. Sed communi-

linguarum [illegible] cum per spiritum
sanctum. Spiritus domini replevit orbem ter-
rarum et hoc quod continet omnia i. continet
omnium vocis scienciam habet. i. linguarum
scienciam ipse spiritus sanctus i. gubernantis
scienciam habet vocis idest omnium intelli-
genciam per locum assignatam datam.
pius et si dicat. Et per spiritum sanctum replet orbem ter-
rarum dedit apostolis scienciam linguarum

De miraculo linguarum.

Erant autem viri iudei religiosi
et in iudea habitantes. Et per alios
multi etiam peregrinantes fere ex omni na-
cione que sub celo est. quia in illis tem-
poribus dispersi fuerant iudei. Et pre-
cipue ab antiocho et pompeio quando cap-
tivitatis fuit vicinior tempore spiritus. Et
modo ad diem festum omnes conve-
nerunt. audito autem sermone quod spiritus
venerat in eis. convenerunt omnes iudei
dispersi loquentes. Et mirabantur. [illegible] audiebat unusquisque
singulariter lingua sua illos loquentes
linguam suam quia non solum
predicabant linguas sed etiam linguarum
intelligenciam. Et alii autem irridebant eos
dicentes musto pleni sunt isti. Nescientes
ebrei quod incarnator est a brevi-
tate de musto quam de vino fervente

De eo quod Petrus ostendit eos non esse ebrios auctoritate [illegible].

Stans autem Petrus cum xi
ostendens eos non esse ebri-
os sed spiritu sancto repletos dicens
non sunt isti ebrii cum sit hora.

dicitur .q.d. Moysi dum esset tempore tonne-
dendi vt. ps. legem in elemento ignis qz
ps legem et precantibz lege loque-
bantur. Iohannes. Ipse testatum esse .a.v. glos. spiritus sancti
aduentum et tamen mox inducit p-
phetiam .a.v. glos. ii. vt ostendit compertam
esse aduentum spiritus sancti. Preponit tamen
annectit de die iudicii. Capitulum. Prodixit
a. v. glos. sicut iudicium quedam iam a parte
est quedam adhuc complendum. Erit
in nouissimis diebus d(icit) dominus. Effundam
de spiritu meo. super omnem carnem .i. su-
per omnes homines. non super omnem hominem
Prophetabunt filii vestri et filie vestre
cum et filie vestre vt filie philippi quia in
uenes vestri visiones videbunt vt petru-
bus acceptus super iudeam ... se-
nes vestri sompnia sompniabunt
vt petrus de quo legitur. Et quidem ...
se visum uidet ... ipse de aduentu
spiritus sancti. **De die iudicii.** –

Sequitur de die iudicii et dabo pro-
digia in celo sursum quod impletum
est tunc ad uiuendum domini nativitatem quando
stella magis apparuit vel quando in passione
christi sol obscuratus est et signa in terra
deorsum quod impletum est tunc quando christus
emittente spiritum terra tremuit et sol obscu-
ratus est et petre scisse. Preterea monumen-
ta aperta sunt et sanguinem, diuina vul-
nus [illegible] quod sanguis est quod de eius
lancea gutte sanguinis. quod sunt viis sunt

et aqua sanguinis sunt sicut sanguinis
de latere domini mortui que fluens super-
natum signum fuit et aqua species sancti
de quibus sunt super omnem et nupcie
eius .adz. seruorum quo mundo
eius de spiritu sancto ... testi-
monio designe. Preterea sol. con-
uertetur in tenebras et luna in sanguinem
In passione sol. in tenebris ipsi
est secundum nunc autem plenilunium esset
eclipsim non luna in sanguinem
sicut fit cum sol ...
quod potuit tamen esse solum et super-
terminus ob aut ...
de celo ... tantum impleri quod ...
impletum forte adhuc ...
est implendum. Et hoc omne
fiet antequam veniat dies domini magnus
et manifestus quando nox ei non succedet. Et erit
quando in eo totus mundus extinctus
erit .qz. sol. obscurabitur ...

Exponit ultra alia de x.

Uerba apostoli quibus prophetie loco-
ti sunt ... Ioele ...
completa sunt iam impletum esse quod
Christus .a. v. glos. de spiritu sancto missi
promisit quem missus est spiritus sanctus
et eo quod nos ...
... appello petrus ...
... est ... que
domus ... doloribus
... doloris

probat paphiam [illegible] pone plures usque [illegible] ad plaudendum [illegible] et ad hoc

pontifex ausus non est venire [illegible] ad
[illegible] quam prius [illegible] doloribus [illegible]
[illegible] et [illegible] expecto ubi [illegible]
dolentes [illegible] dolores amoris [illegible]
[illegible] adeo [illegible] et [illegible]
sufficit [illegible] solus [illegible] de [illegible]
[illegible] mansio [illegible] dilectus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christi ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] discipulos dependen-
[illegible] ubi [illegible] corpus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
postea [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] arguens iudeos
de [illegible] [illegible] dicens viri
fratres [illegible] [illegible] de [illegible]
qui defunctus est et sepultus est
apud nos et corpus eius [illegible]
et [illegible] eius apud nos [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] dixisse [illegible]
dilectus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dilectus est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nos [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nobis [illegible] [illegible] [illegible] excellit
[illegible] est [illegible] [illegible]
auctoritatibus [illegible] [illegible]
[illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hodie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] esse excellentior [illegible]

[illegible] misisse [illegible] nos [illegible]

De [illegible] apostolorum [illegible] iohannis

Has studiose adiuncti sunt corde et
[illegible] amplectuntur [illegible] Johannes [illegible] post
ascensionem spiritus sancti [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
reliquos apostolos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quos petrus [illegible]
[illegible] et baptizentur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Christi [illegible] [illegible]
[illegible] et accipietis donum spiritus sancti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] petrus baptizetur
[illegible] [illegible] [illegible] Christi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
baptizo [illegible] Christi [illegible] [illegible]
pluribus [illegible] est [illegible] petrus
et qui [illegible] sermonem eius baptizati
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pentecostes [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] apostolorum [illegible] [illegible]
petrus et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petrus [illegible] [illegible]
cottidie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pedes

apostolorum. Item singulis diebus instantes
unanimiter in templo circa Pascha ac-
cedentes singulis distribuebatur prout
cuique opus erat.

De restitucione claudi a Petro capitulum iii[m]

[iii capitulum] Contigit quadam die ascendisse Petrus
[ad hora] et Johannes in templum ad horam nonam
orationis. quidam claudus ex utero matris qui
in gradu portae ad templum quae dicitur Speciosa
[illegible] ponebatur quotidie ut peteret
eleemosynam quod cum posuisset ei [illegible]
[filius] [illegible] Videns hoc autem Herodes et
quidam [illegible] et erat porta [illegible]
[illegible] ipse claudus quotidie petebat
[illegible] pro [illegible]
[illegible] ut peteret eleemosynam ab ingredientibus
in templum. et rogabat Petrum
et Johannem ut eleemosynam [illegible]
[illegible] Cum ascendisset in templum
[hora] ad orationis [illegible] fuit enim consuetudo
Hebraeorum tribus horis orare in die
[illegible] dato edicto regis quibuslibet die-
bus [illegible] orabant ascendens se-
[illegible] consuetudo
est [illegible] eorum
orat [illegible] quod Deus [illegible]
[illegible] est sexta [illegible]
ascendit [illegible] posuit In-
tuentes Petrus et Johannes claudum dixe-
runt Respice in nos et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] tibi [illegible]
[illegible]

[illegible] Petrus [illegible]
argentum et aurum non est mihi
[illegible] quod habeo hoc tibi do in nomine
[illegible]
[illegible] ad pedes [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
nomine Jesu Christi Nazareni surge et am-
bula in [illegible] Et apprehensa manu
eius dextera allevavit eum
Et protinus consolidatae sunt bases eius
et plantae et exiliens stetit et ambulabat
cum illis in templum ambulans
et exiliens et laudans Deum [illegible]
additum est [illegible]
[illegible] impletum [illegible] cum claudus
et vidit omnis populus ambulantem
et laudantem Deum et repleti sunt
stupore et extasi in eo quod contigerat
illi [illegible] claudus [illegible]
Et cum viderent Petrum et Johannem
cucurrerunt ad eos ad porticum quae appel-
labatur Salomonis [illegible]
[illegible] Videns
Petrus populum admirantem [illegible]
[illegible] locutus est ad eos

Quod in templo ascenderunt

Viri Israelitae quid admiramini
[illegible] in nobis quasi
[illegible] Petrus [illegible]
[illegible] Petrus [illegible]
[de] Deus Abraham [illegible] Deus patrum nostrorum glorificavit filium
suum Jesum Christum quem vos [illegible]

crucifixistis et tradidistis et negastis ante faciem Pylati iudicante illo dimitti, et iudicastis potius latronem [illegible] dimittendum. [illegible] ratione cuius idem [illegible] et fides [illegible] dedit isti integram sanitatem in conspectu omnium vestrum. [illegible] scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes [illegible] quae praedixit per os omnium prophetarum pati Christum suum sic implevit. Paenitemini igitur et convertimini ut deleantur peccata vestra, ut cum venerint tempora refrigerii a facie domini [illegible] remissionis [illegible] quae venerat [illegible] refrigerii [illegible] et [illegible] delentur [illegible] plene delebuntur [illegible] virtute resurrectionis mors destruetur novissime, et cum [illegible] miserit eum qui praedicatus est vobis Ihesum Christum quem oportet caelum suscipere, id est [illegible] usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est a saeculo per os prophetarum suorum [illegible] ad communem resurrectionem, [illegible] tunc enim [illegible] complebuntur [illegible] de Christo [illegible] et [illegible] de [illegible] quae praedixerunt de Christo et primo [illegible] Moyses.

De invidia sacerdotum contra apostolos

Loquentibus autem illis apostolis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi [illegible] et Saducei [illegible] quia [illegible] eum quem ipsi [illegible] doluerunt [illegible] quod praedicabant resurrectionem

[illegible] quod ipsi negabant et iniecerunt manus in eos et posuerunt in custodia quia [illegible] vespera erat et non potuerunt iudicare. Multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt et facti sunt [illegible] quinque milia [illegible] ad fidem [illegible] est [illegible] milia [illegible] ad fidem [illegible] de [illegible]

De hoc quomodo [illegible] responderunt

Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes [illegible] sacerdotum [illegible] qui principatum tenebant [illegible] et seniores [illegible] qui [illegible] principes sacerdotum [illegible] et Annas [illegible] et Cayphas et Alexander et Iohannes et quotquot erant de genere sacerdotali, et seniores [illegible] et [illegible] in Hierusalem [illegible] legis [illegible] legem [illegible] [illegible] et statuentes eos in medio [illegible] interrogabant eos: in qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc Petrus repletus spiritu sancto dixit [illegible] quaestionem [illegible] principes [illegible] iudicamur [illegible] in benefacto hominis infirmi, [illegible] notum sit omnibus vobis quia in nomine domini nostri Ihesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis, [illegible] quem deus suscitavit a mortuis [illegible] hic est [illegible] angularis [illegible]

scribis caiphas qui posset suspectus apud saeculum esse in capite ... i. summus est principes ducent appellant qui in hoc tempore singularis ... est unius. Et non est in aliquo alio salus. Non est aliud nomen sub celo datum hominibus quod nomine ... in quo oportet nos salvari. Videntes autem petri constantiam et iohannis attendentes quod homines essent sine litteris et idiote. et admirabantur. Cognoscebant eos quod cum ihesu fuerant. Hominem quoque videntes cum eis stantem qui curatus fuerat, nichil poterant contradicere. Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invicem dicentes. Quid faciemus hominibus istis? Quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus iherusalem manifestum est et non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum. comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos denunciaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine ihesu. Petrus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum. iudicate. Non enim possumus que vidimus et audivimus non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos non invenientes quomodo punirent eos propter populum. quia omnes clarificabant deum in eo quod factum fuerat. Annorum enim erat amplius quam quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos et annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt. Domine tu es qui fecisti celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Qui spiritu sancto per os patris nostri david pueri tui dixisti. Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius. Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum ihesum quem unxisti herodes et pontius pilatus cum gentibus et populis israel facere que manus tua et consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc domine respice in minas eorum et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum. ...

qua ab ysidoro ... aut ... ysydo ... est.

... idiota ... ab ydioma ... solo ydiomate lingue ... hebree ...

duobus libris scripsit [scilicet] quia adventui
Christi conveniunt ad expectandum spiritus sancti
adventum. Deus dormivit [fieri] aliter per-
sionem quia aliter [fuit] aliter pertinet pas-
sio bonitatis. Et motus est dum orassent
motus est locus in quo congregati
erant et in hoc motu iterum missus
est spiritus sanctus. Et repleti sunt spiritu
sancto. Loquebantur variis linguis et
verbum dei cum fiducia.

De multitudine credentium

Multitudinis autem credentium erat cor
unum et anima una id est consensus cordis [neque quisquam eorum que]
possidebat aliquid suum esse dicebat sed
erant illis omnia communia [id est in communi] ... nec
quisquam egens erat inter illos. Et hoc [illegible] quisquam
egenus erat inter illos. Quot quot enim possessores
agrorum aut domorum erant
vendebant et ponebant pretia ante pedes
apostolorum. Dividebatur autem singulis prout
cuique opus erat. Joseph autem qui
cognominatus est [illegible] Barnabas
ab apostolis quod est interpretatum filius con-
solationis levites cyprius genere cum
haberet agrum vendidit illum et posuit pre-
tium ante pedes apostolorum. [illegible] cum [illegible]
levites ne videtur [illegible] haberet agrum
quia levites non habebant
hereditatem in terra addidit cyprius
quia ut audivit [illegible] [illegible] possessionem [illegible]
[illegible] et [illegible] licebat ei agrum habere
Et ad ostendendum [illegible] [illegible] habere
[illegible] et vendendum habere [illegible] [illegible]
Paulus non illum qui [illegible] [illegible]

tus est. Christus [illegible] cecidit super [illegible]
Et quidam [illegible] ut dicit Beda
[illegible] Barnabas [illegible]
qui ille [illegible] appellabatur filius consolationis
filius [illegible] ille filius [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] preparationem
[illegible] addidit ut [illegible] ad illum differentiam
in sequentibus.

De morte Ananie et Saphire

quinto capitulo

Vir autem quidam nomine Ananias cum Saphira
uxore sua [voluit esse in consortio] sicut [illegible] necessitate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluit sibi
[illegible] [illegible] et noluisset totum
pretium agri venditi ante pedes
apostolorum ... fraudavit
de pretio agri conscia uxore sua medietatem
pretii [sibi] retinens reliquum ante pedes apostolorum
posuit. [illegible] spiritum [illegible] pe-
trus in spiritu sancto ait Anania cur temptavit
satanas cor tuum mentiri te
spiritui sancto et ut fraudares de pretio agri. Non
es mentitus hominibus sed deo. qui [illegible]
[illegible] et [illegible] qui locutus [illegible]
Audiens autem Ananias hec verba cecidit et
exspiravit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
et [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] leges [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut rigorem illius
legis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] legis ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] filii [illegible]

s. incredulis et cum agere temptari spiritum probatio que aliquando fit. Audiens autem Ananias hec cecidit de spacio agri tenuit et expiravit.
pro terrore aliis in cavendo quod tam ~~velox~~ velox vindicta magnum timorem aliis incussit. Et factus est timor magnus in omnes qui audierunt. Ecce anticipatio quia solius viri mortem aut uxoris ex omni audierunt penam.
Surgentes autem iuvenes asportaverunt eum et sepelierunt et fuit horarum trium spacium ~~et uxor~~ uxor nesciens intravit quod factum fuerat.
Dixit autem ei petrus dic michi si tanti agrum vendidistis. At illa dixit Etiam tanti.
Petrus autem ad eam quid utique convenit vobis temptare spiritum domini. Ecce pedes eorum qui sepelierunt ~~virum~~ virum tuum stabunt ad hostium et deferent te. Dicit hec in concludens dicit sequens domini cum sepelit. mortuus est. Confestim cecidit ante pedes ~~eius~~ eius et expiravit quia fuit particeps similis. Et intrantes invenerunt qui stabant ad hostium invenerunt eam mortuam et asportaverunt et sepelierunt ad virum suum. Fuit enim consuetudo hebreorum ex diebus sepelire iuxta viros ut eo inclinius aliis sequitur. Et factus est timor magnus Et quia numero discipuli est decepta. Actus sig.

Per manus autem fiebant signa

Per manus apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe. Et erant omnes unanimiter in porticu Salomonis. Nemo autem fidelis ~~ni~~ audebat se iungere illis quia terrebat eos exemplo. Ita ut in angelicis in domini deducunt infirmos et ponebant in plateis infirmos in lectulis et grabatis ut venientis petri ~~et~~ umbra illius ~~aliquem~~ aliquem obumbraret ~~et liberarentur~~ liberarentur ab infirmitatibus suis. Quibus dicitur petrus privilegiatus est in miraculis eciam corporis quod post. Et notandum quod grabatis dicitur lectus sine pedibus in quibus nichil corporis substernitur sed ~~ne~~ tantum sed quasi sternitur corpori subsunt. Exurgens autem princeps sacerdotum ~~et omnes~~ et qui cum illo erant repleti sunt zelo et iniecerunt manus in apostolos et posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit

Secundum quosdam ... ut ... necessitatem ... recipiant aliquod ... quod est ... ius.

[illegible]

Resurgebit cum nomine [illegible]
[illegible] sal. doc. sunt saducei vel dicti
sunt saducei a sadoch (saducei) quasi iusti vel
a salomon sadoch quasi iusti vel
a salomon sadoch (ad) [illegible] quia
gloriabantur de genere eius se esse
[illegible] principalis sacerdotum
[illegible] sadoch vel dicebatur quia
gloriabantur de genere eius se esse [illegible]
[illegible] principibus sacerdotum
[illegible] apostolorum [struck]
[struck] quia predicabant
resurrectionem quam ipsi negabant

Quod per angelum educti sunt

Angelus autem domini aperiens ianuas carceris et
educens eos dicens Ite et stantes loquimini in tem-
plo plebi omnia verba vite huius [struck] [illegible]
ne quis crederet non fuit necessarium quia
tam facile esset [illegible] quod
intelligendum est [struck]
[struck] elige-
(iniquitas)
re eos [illegible] quod deus aperiens
sit intelligendum est [illegible] educens
eos [illegible] essent [illegible]
credendum est [illegible] quod tradunt sa-
cerdotes clausos eos esse de carcere
[illegible] est ad [illegible] confusionem
et iudeorum [illegible] quod sic
statuit [illegible] in carcere [illegible]
clausis ianuis ad discipulos [illegible]
[illegible] videtur ianuis clausis
de carcere eductum esse. Iudei [illegible] dice-
bant corpus Christi furto esse sublatum
[illegible] quod [struck] furtum [struck] dicebant

apostolos de carcere esse clausos eductos [illegible]
per operam angeli. [struck] Apostoli intraverunt
in templum diluculo et docebant ple-
bem. [illegible] precepit dominus angelo ut p-
redicaret in templo s. in loco celebri et
a sacerdotibus frequentato.

Quod obstupuerunt illis eductis

Audiens autem princeps sacerdotum
et qui cum eo erant convocaverunt co-
ncilium et [illegible] quid factum
esset [illegible] sed hoc nisi fuerant in carcere
[illegible] ad iudicium et qui fuerunt ad
carcerem ut adducerent. Cum autem ve-
nissent ministri renunciaverunt eis [illegible] in-
venerunt dicentes. Carcerem invenimus
clausum cum omni diligentia et custodes
ad ianuam custodes astantes neminem
autem vidimus intus [struck] Ut autem
audierunt hos sermones magistratus
templi et principes sacerdotum i. potentes
[illegible] et [illegible] ambigebant quid
hoc factum esset et ecce quidam adve-
niens dixit eis quia viri quos in carcerem
posuistis stant in templo et docent po-
pulum. Tunc abiit (magistratus) [struck] cum mi-
nistris ad principes sacerdotum [struck] magistra-
tus singulis annis et eodem [illegible]
[illegible] et adduxit eos si-
ne quia non fuit [illegible] eis violentia
cum fecisset [illegible] statu-
erunt eos in concilio [illegible] princeps
sacerdotum precipiendo precepimus vobis aut
[illegible] s. pontificali ne doceretis in nomine
isto i. in nomine Ihesu. Et ecce replevistis
Ierusalem [struck] doctrina vestra [illegible] in

tradunt per nos sanguinem hominis huius
adz sanguinis benedicti q.d. similiter
acquiritis nos q. eos sanguinis in no
centis predicando eum in morte quem
condempnatis / Et respondentes autem
apostoli ex timore et zelo non patientes
dum per omnes loqui obedire oportet magis
deo quam hominibus / Deus patrum nostrorum sus
citavit Ihesum quem vos interemistis sus
pendentes in ligno et exaltavit illum
dextera sua / Et nos testes sumus
horum verborum et spiritus sanctus quem dedit
nobis non solum obedientibus [illegible] in nostro
[illegible] / Hec cum audi
vissent [illegible] / Hec autem audi
entes dissecabantur cordibus suis

De consilio Gamalielis

Surgens autem in concilio quidam phariseus
nomine Gamaliel legis doctor
honorabilis universe plebi [illegible] precepit extra
breviter homines fieri. Iste Gamaliel fuit
ut dicit Clemens in epistola quadam fuit dis
cipulus apostolorum secundum [illegible] de
illis apostolis inter iudeos fuit ut sepe
mitigaret iram eorum adversus eos
Secundum est quod Gamaliel in hac [illegible]
viri israhelite attendite vobis quid
facturi estis super hominibus istis q.d. non
debetis publice iudicare sed expectare quia
si opus eorum est opus tale homini dis
trahetur. Si autem est opus dei stabit et
non poterit destrui / Et hoc ostendit per exemplum
de Theoda et Iuda Galileo. Theodas
magus ut tradit Iosephus dicebat

[illegible] / ad eius preceptum [illegible]
multi venerunt omnibus [illegible] a [illegible]
[illegible] facultates ad [illegible]
[illegible] venerunt / et [illegible]
post triduum ut dicit Iosephus reverterunt et
[illegible] pede [illegible]
[illegible] filii apostoli / et [illegible] ex [illegible]
in illo tumultu [illegible]
[illegible] equitum
et [illegible] ex eis occidit / Et capitis
eius Theode [illegible] reportat

De eodem et aliis ex [illegible]

Post hunc exstitit Iudas Galileus
in diebus professionis ad
descriptionem [illegible]
[illegible]
[illegible] subditum romano
imperio / Iste Iudas Galileus fuit
[illegible] ut tradit Iosephus
[illegible] iudeos [illegible]
[illegible] / [illegible] eos qui
[illegible] et decimas deo solvebant
non deberent solvere tributum hominibus
[illegible] / Et [illegible]
ut [illegible] et [illegible]
[illegible] solvendum [illegible]
tributum cesari [illegible] / [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] exhortationem Gamalielis
et [illegible] apostolos [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sub [illegible]
mortis ne amplius loquerentur
in nomine Ihesu / Et [illegible]

dentes accepisse aculi qui dig-
ni facti sunt quomodo assi cotuiuno
licet peccati. Et ac quidem catenam eis
solvit fidei qui ut uobis prescribe-
retur ut flagellis idest non despi-
cerent pro nomine Iesu percussi mo-
flagellis etc.

**De causa in-
stitucionis et modi.**

In diebus autem illis crescente
numero apostolorum i. discipulorum qui
eo tempore dicebantur discipuli factus
est murmur grecorum i. conversorum
gentilium in comparatione ad conversos ex
iudeis qui fuerunt in dispositione ut
quidam grecos vincti adversus hebreos
eo quod despicerentur in ministerio cotidiano
vidue eorum quia vidue hebre-
orum erant magis procedere et hoc aliis
preferebantur in dispensatione communium
bonorum cotidiana et potest intelligi aut
murmur duplex vel quia vidue gre-
corum in cotidiano ministerio non ad-
mittebantur vel quia in cotidiano mini-
sterio nimis gravabantur. Forte est
aliud [illegible] et hoc nihil
ministerii videntes apostoli causam mur-
muracionis circa administrationem
viduarum posuit ideo erat necesse ad-
ministrare quia non poterant ipsi suf-
ficere et hoc ut singuli distribuerent
multi. Convocantes dixerunt Non est
equum nos derelinquere verbum dei et mi-
nistrare mensis. Considerate ergo fratres ex vobis

viros boni testimonii vii plenos spiritu
sancto et sapientia quos constituamus
super hoc opus ut ipsi ministrent [illegible]
ministrationibus. Nos autem orationi et predi-
cationi instantes erimus. Et placuit sermo ille
coram omni multitudine et elegerunt Stephanum et Philip-
pum et Prochorum et Nicanorem et Timonem et Parmenam et Ni-
colaum advenam Antiochenum. Hunc
dicit esse advenam vel quia vocabulis
erat grecorum vel quia solus erat adve-
na idest advena quasi alienigena. Hos
statuerunt illi qui elegerant ante conspectum
apostolorum. Et orantes apostoli imposuerunt
eis manus super eos ut ipsi liberi
vacarent doctrine et orationibus. Sed queri-
tur quare [illegible]
[illegible] in temporali administratione minus
[illegible] prouidet [illegible]
[illegible]
[illegible] Ideo in
ordinibus sunt [illegible]
[illegible] in quibusdam ecclesiis
manus imponunt [illegible] in ordinando
Non autem eis manus non imponunt [illegible]
[illegible] Et enim
[illegible] est et orantes imposuerunt eis
manus. Non intelligendum esse statim
post quod eosdem possent ordinare
[illegible] administrationem [illegible]
[illegible] et [illegible] Et tunc
eis manus imposuerunt [illegible]

Hos vide [illegible] predicanti ut poterit [illegible]

tum ordinantur. manus imponunt. Verbum
domini crescebat et multiplicabatur numerus di-
scipulorum [illegible]. Multa etiam turba
sacerdotum obediebat fidei. De ordi-

natione beati Stephani

Et stephanus plenus gratia ~~[illegible]~~
et fortitudine faciebat signa [illegible]
magna in populo. Surrexerunt autem
quidam de synagoga que dicitur libertinorum — lib'tinor' a regione
tinorum i. natum [illegible] Romani
[illegible] fuissent servi postea facti sunt
liberi [illegible] et sic de similibus [illegible]
fuit Romani [illegible] fidei [illegible] restituerunt
Et cyrenensium et alexandrinorum. Et a-
lexandrinorum et eorum qui erant
a cilicia et asia [illegible] [illegible] [illegible]
ac proxime disputantes cum stephano
et non poterant resistere sapientie et spiritui qui
loquebatur in eo. Tunc submiserunt vi-
ros falsos testes qui testificarent eum
dixisse. Blasphemantem in deum et moysen
et commoverunt plebem et seniores et scri-
bas. Et adducunt eum secum ad conci-
lium. Et statuerunt duo falsi testes
et dixerunt. Iste homo non cessat loqui ad-
versus [illegible] destruet locum istum et
mutabit locum traditiones quas tradidit
nobis moyses. Et omnes qui intuebantur
eum sedentes in consilio videbant faciem
eius tanquam faciem angeli. Et dixit ad
eum princeps sacerdotum. Si hec ita
se habent. Tunc ait [illegible] stephanus

Loca [illegible] moyse[illegible] q. d. destruet templum et legi [illegible] [illegible] ecclesia [illegible]

faciem [illegible] simone. Et quia
arguebat blasphemiam in deum
et moysen. Ideo [illegible] [illegible]
simonis [illegible] dei di[illegible]
qui locutus est [illegible] et [illegible]
est deum [illegible] et [illegible]
[illegible] ascendit ad [illegible]
moyses [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dei moyses [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible]. Et [illegible]
et [illegible]. De simone

[illegible] capitulum vij

Viri fratres et patres audite
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et dixit ad illum [illegible]
[illegible] Et [illegible] Et cum
[illegible] in genesi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obloquitur libro
[illegible] [illegible] Et dixit autem deus
[illegible] [illegible] post mortem
[illegible] [illegible] fuit [illegible]
[illegible] [illegible] mortuus est [illegible]
[illegible] et filius eius [illegible]
[illegible] Et [illegible] est. [illegible]
[illegible] est [illegible] moreretur.

Carran potuit ei dicere utrobique
ubi dicit ad Abraham etc. et dixit ad il-
lum priusquam moraretur in Carran / sed sive
in Mesopotamia sive in Carran sit
utrobique dixit sicut dominus dixit ei
Exi de terra tua et cognacione experientia
de Chaldea terra. Sed ad hoc ubi ac-
cepit. ipse et de patrio recedendo
accepit ei qui est ut ac experientia et
qui eum experientia ac / sicut de
Mesopotamia et Carran in Chaldea
sunt. Et tunc de Chaldea egressus
est ad quas desiderat ipse Chaldee venit
in aliam partem Chaldee
Mesopotamie / Tunc exiit de terra
Chaldeorum et Mesopotamie quantum
ad hoc pertinet. habitavit. Et
venit possidendo Carran terram Chaldeorum
et postquam mortuus est pater eius
transtulit eum deus in terram istam in
qua vos habitatis exiit de terra
Chaldeorum et inde. i. deinde. s.
post deposicionem illius volentis
post mortem patris translatus est in terram
Chanaan sive in Canaan venit
Mesopotamia habitatus in terram
Canaan collocate. Sed et unde ex
in hebreo etc. de igne Chaldeorum. i.
de igne Chaldeorum Chaldei enim ignem
deum adorabant et quia ignem sacrificabat
primos ipsos et alios ignes
precipitabant ignis. Et tradunt he-

brei quod quia Thare et filii eius ei concedunt
in Chaldea nolebant adorare ignem
proiecti sunt a Chaldeis in ignem et Aran
in eo est artem et Abraham. Abraham
vero. Adhuc liberatus est vivus per se dicit
est ei ad eum Ego sum dominus deus tuus
qui eduxi te de igne Chaldeorum etc.

Luce narratio

Post quem pater liberatus est cum patre suo Thare
et Nachor fratribus nepote et tota
familia venit in Carran et inde post
mortem patris sui etc. sicut habetur alibi uxore
et sic cum Nachor manet in Mesopotamia
tamen non dedit illi hereditatem deus
in ea nec passum pedis. i. nec tantum
minimum spacium et modicum possedit alibi
nisi agrum emptum sepeliendum
cum autem agrum in hereditate possedit
sed pro sumit ad opus suum filio prophetico
sed repromisit alicui dare in hereditatem
semini suo post ipsum etc. nec habuit
filium dicens Erit semen tuum accola
ad proximum in terra aliena etc.
etc. et eorum eius et ipse tamen ipsi
servituti eos servituti et male tractabit
tamen eos egyptum quia eos annis et
eius servituti servitutis pharaonis regis
egypti Et gentem cui servierint
ego iudicabo dixit dominus et post exibunt
et servient mihi in loco isto etc. ordinatur

constitucionis ... templi surgit unde-
libri [illegible] anos computant
relatiuus [illegible] que scilicet est promissio et
Isaac [illegible] ad egressum de egypto
[illegible] a tempore autem promissionis facte abra-
he usque ad ingressum Jacob in egyptum
fluxerunt [illegible] anni et [illegible] tantum ab ingressu
ad egressum eorundem scilicet relictus [illegible]
consonat [illegible] apostolus dicens [illegible] post
[illegible] anos facta est lex

Anno [illegible] cccc i
xxx [illegible]

B[illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] ibi [illegible]
heres [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anos [illegible]
[illegible] ad mortem duorum [illegible]
[illegible] regum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et dedit illi testamentum circumcisionis et
genuit ysaac et [illegible] cum [illegible]
ysaac genuit Jacob [illegible] patriarchas
et patriarche [illegible] Joseph [illegible]
[illegible] eum in egyptum [illegible]
[illegible] qui [illegible] cum in egypto

de anticipacione — quod [breuiter] fuisset Et erat deus cum eo et
eripuit eum ex omnibus tribulacionibus
et dedit ei [illegible] et [illegible] in [illegible]
pharaonis regis egypti et [illegible] eum
prepositum super egyptum et super omnem do-
mum suam Postea fuit [illegible]

in domum suam et audiens Jacob
frumentum esse in egypto [illegible]
[illegible] primo misit filios postea [illegible]
ipse cum [illegible] [descendit] in egypto
[illegible] libros [illegible] genesis [illegible]
cum [illegible] animabus intrauit Et [illegible]
[illegible] ibi [illegible] iacob et ioseph
cum duobus filiis suis [illegible]
[illegible] v [illegible]
[illegible] nepotes ioseph [illegible]
[illegible] que [illegible] erat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] suis [illegible]
[illegible] Et defunctus est [illegible]
[illegible] in egypto et [illegible]
[illegible] patriarche et translati [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Opinio
Bede de eodem

A [illegible] Ioseph
[illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [ibi sepultus est] postea
in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[sichem] [illegible] filio [illegible]
[illegible] in [illegible] ubi sepultus est

Item de osso ioseph legitur quod filii israel
ad eius peticionem ossa eius de egypto
transtulerunt quia [illegible] manasse legitur
in sepultura [illegible] in sichem

adam cum Eua | Abraham cum
Sara | ysaac cum Rebecca | Jacob cum
lya | Sed quid est quod dicitur in se-
pulcro quod emit abraham a filiis
emor filii sychem cum constet ab
abraham emisse sepulcrum ab effron
ettheo | Ideo sciendum quod adam
[illegible] in sychem | Sy-
chem dico emptum a filiis emor
filii sychem | id est quod emor
filius sychem cum constet sychem
fuisse filium emor | et potuit esse
quod fuit duo sychem | [illegible]
alius pater emor [illegible]
filius emor [illegible]
[illegible]
[illegible] filiis sychem filii emor | et
[illegible] excludit [illegible]
[illegible] in sychem
Sychem dico [illegible] a filiis
sychem filius emor [illegible]
sychem quod emit [illegible] ab abraham
et inde postea [illegible] in sepulcro
quod emit abraham ab effron ettheo
in abraham

Textus stephanus ad [illegible]

Postea accedit stephanus ad [illegible]
[illegible] quod ab eodem deo
fuit et [illegible] deus est [illegible]
[illegible]
[illegible]

crevit populus et multiplicatus est in E-
gypto quoadusque surrexit alius rex
in egypto ignorans Joseph.
Hic circumveniens genus nostrum afflixit patres nostros ut exponerent
parvulos suos et [illegible]
[illegible] parvulos [illegible] moy-
ses et fuit gratus deo. [illegible]
[illegible] moyses [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est in flumine
et [illegible] filia pharaonis que
[illegible] ad flumen [illegible]
[illegible] filium. Et eruditus
est moyses omni sapientia egyptiorum
et erat potens in verbis et operibus suis
[illegible]
[illegible]
[illegible] ubi tradit
egyptum [illegible] cum hebreo [illegible]
[illegible]
in [illegible] filii ysrael
[illegible] egyptiorum [illegible]
[illegible]
[illegible] hebreo [illegible]
[illegible]
[illegible] constituit
[illegible] super nos [illegible]
[illegible] egyp-
[illegible] moyses et
fugit in terram madian. ubi [illegible]
[illegible] madian [illegible]

duxit genuit duos filios Expletis
autem xl annis apparuit ei deus in deserto
montis synai cum minaretur gregem soceri
non t. deserti in rubo | et facta est vox
dni ad eum dicens Ego sum deus patrum
vestrorum et tremefactus est moyses | dixit
autem illi deus Solve calciamentum tuum
de pedibus tuis | locus enim in quo stas
terra sancta est | videns vidi afflictionem populi mei
qui est in egypto et gemitum eius audivi
et descendi liberare eos Et nunc
veni mittam te in egyptum | hunc moy-
sen quem negaverunt dicentes quis te constituit
te principem super nos. misit deus princi-
pem et redemptorem eorum destinavit (super eos)
egypti cum manu operandi ope angeli
qui apparuit [illegible] in rubo.
in rubo hic eduxit eos faciens signa et prodigia in terra egypti et in mari
et in deserto annis xl. | hic est moyses qui dixit
filiis israel. propheta vobis suscitabit dominus
deus de fratribus vestris tamquam me ipsum
me. audietis | hic est qui fuit in eccle-
sia in congregatione populi in solitudine
cum angelo qui loquebatur ei
in monte et cum patribus nostris qui accepit
verba vite dare nobis cui noluerunt o-
bedire patres nostri sed repulerunt et
aversi sunt cordibus suis in egyptum
dicentes ad aaron. fac nobis deos qui
precedant nos Et fecerunt vitulum et
hostias et obtulerunt [illegible]
[illegible]
[illegible]

noluit

Postea quod dixerat cum lo-
cum sanctum deprecatum esse.
subdit duas commendationes taber-
naculi. Primo dicit quod est tabernaculum
testimonii ut quia in eo erant
tabule testimonii ut quia ibi fiebant
tabernaculi (causa testium) [illegible] Secundo
dicit tabernaculum [illegible] testimonii
fuit cum patribus nostris in deserto sicut
disposuit deus loquens ad moy-
sen ut faceret illud secundum formam quam
viderat in monte | hoc induxerunt [illegible]
tres [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
postquam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et in [illegible] cordibus
et auribus semper vos spiritui sancto
resistitis sicut et patres vestri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hec audientes dissecabantur cordibus suis
et stridebant dentibus in eum

[illegible] lapidaverunt stephanum

Cum autem esset stephanus plenus
spiritu sancto intendens in celum
et vidit gloriam dei et ihesum stan-
tem a dextris dei [illegible]
[illegible] apparuerunt ei [illegible]
[illegible] [illegible] Ideo enim
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

video celos apertos et filium hominis
stantem a dextris virtutis dei. Tunc
exclamantes voce magna conti-
nuerunt aures suas. q. ab hereticis
audire blasphemiam et impetum
fecerunt unanimiter in eum et eic-
ientes eum extra civitatem lapidabant
in hoc per legem se agere estimantes
Erat secundum legem blasphemus
educendus extra castra et ab illis
lapidandus cum manus super caput
eius duo testes qui primi secundum
legem tenebantur lapides proicere
quia in lege dictum est de blasphemo
primus manus eorum lapidabant eum
Deposuerunt vestimenta ne impe-
direntur talia illius primus furore
secus pedes adolescentis qui voca-
batur Saulus. Persecutor vocatus paulus
tus. Cui teste (vidit) Julius Deus
misericordiam prudit quod non est mirum
cum stephanus in morte pollutis pe-
dibus modo fuerunt lapidantium
testes et consensit eius [illegible]
dignus morte. (piret) Deus ei
gratiam et [illegible] in sanctitate lapi-
dabant quod stephanum in vocantem
et dicentem Domine ihesu christe accipe
spiritum meum. Positis autem genibus clamavit pre-
terea. In mirum tradas [illegible] Po-
stea autem genibus clamavit voce

magna dicens. Domine statuas illis hoc
peccatum quia nesciunt quid faciunt
(stulti) qui corpus meum occidendo sta-
tuerunt se implere legem iuxta
quod deus praedixit. Venit hora ut omnis
qui interficit vos arbitretur obsequium
se praestare Deum. Et cum hoc dixisset
obdormivit in domino. Et (statuit) Fac-
ta est persecutio magna in ecclesia que
erat (Jerosolimis) Erant omnes dispersi per re-
gionem duo de principibus tradita etc.
primitus viri dyaconorum dispersi sunt
etiam prophetas qui sunt in terra quod omnes dis-
cipuli preter apostolos qui ut pastores
gregis tenebantur constantiores dis-
persi sunt per regiones iudee et sa-
marie. Et singulis ecclesie profu-
turum iuxta quod preceptum dominus Si
vos persecuti fuerint in una civitate fu-
gite in aliam. Sepelierunt autem ste-
phanum viri timorati iuxta more
iudeorum diligentiam curam adhibuerunt se-
pulture et fecerunt planctum magnum
super eum. Erant enim simpliciter videntes quod
adgentes postmodum essent tunc persecutori quod
videntes fidelibus qui celum [illegible]
persecutori. Adducunt Iacobum et
philippum et in Jerosolimam. Et in
posuit ei manus petrus et iacobus
Ideo non et petrinoribus qui ad tribus
Et postea hodie competentur

Johes

De prima persecucione post passionem christi

Saulus vero devastabat ecclesiam
distrahens per domos [illegible]
viros ac mulieres et tradebat
in carcerem [illegible]
deo custodiente [illegible] eius ne [illegible]
[illegible] in nocendo potuerant. Qui
autem dispersi fuerant pertransibant de loco
ad locum evangelizantes verbum dei
[illegible] quia dispersi [illegible]
[illegible] evangelii. Philippus autem
diaconus secundus a Stephano descendens
in civitatem Samarie predicabat ibi christum
et [illegible] baptizavit. Hic
que a Philippo dicebantur videntes
[illegible] que faciebat. Multi
[illegible] demonia [illegible]
paraliticos [illegible] et claudos curabat.
[illegible] Symon magus [illegible]
ducens gentem. Cui [illegible]
omnes a minimo usque ad maximum [illegible]
magicis artibus [illegible] faciebat [illegible]
dicentes [illegible] esse dei [illegible]
virtutem estimantes esse [illegible]
gelum vel dei filium [illegible]
corr. de [illegible] [illegible] magicis [illegible]
[illegible] Cum crederent
Philippo evangelizanti de regno
dei in nomine ihesu christi baptizabantur
viri et mulieres et Symon similiter cre-
didit et baptizatus [illegible] similiter

herget
[illegible] ad [illegible] et videns [illegible]
similiter post se [illegible] eum
Philippum [illegible]
et [illegible] non poterat
nec [illegible] [illegible]
[illegible] fieri. Ideo ficte bapti-
zatus est.

De peticione Symonis magi

Cum autem audissent apostoli qui erant
Jerosolimis quia recepisset Samaria
verbum dei miserunt ad eos Petrum
et Johannem. Qui cum venissent
oraverunt pro eis ut acciperent spiritum
sanctum visibiliter. Quia forte non-
dum venerat in quemquam
[illegible] illorum [illegible] visibiliter [illegible]
[illegible] in eis visibiliter
spiritum sanctum acceperant cum bapti-
zati erant in nomine domini nostri ihesu christi.
Tunc imponebant manus super illos [illegible]
et accipiebant spiritum sanctum [illegible]
[illegible] signo [illegible] linguis
[illegible] loquerentur. [illegible]
Philippus diaconus [illegible]
[illegible] super [illegible]
quia [illegible] responderunt
apostoli. [illegible]
[illegible] industria [illegible]
[illegible] fieri et [illegible]
[illegible] petri [illegible] potuit
[illegible] michi [illegible]
[illegible] qui [illegible] imponit [illegible]
[illegible] Philippus apostolus [illegible] bap-
tizatis manum imponeret non ad alios ex
[illegible] manuum apostolorum [illegible]

tuncque manuum impositio accipiebat
spiritum sanctum et sic voluit emere
habere potestatem adducendi ad quem
petrus precaruit via tecum sit in
perdicionem. Vel sic dicitur ne videatur
imprecari petrus precaruit tunc sic
simpliciter dicens tecum in perdicione vel in
precatiuo erit in perdicione pecunia
tua tecum sit .i. pecunia tua tecum
habitabit ergo eo. Pecunia autem tua
[illegible] cum [illegible] sancti [illegible]
dationis quod fecerunt non ex voto de
votionis sed [illegible] intencione in erat
proposuit. Non est tibi pars neque sors in
sermone isto ut participium tuum in
perdicionem detur spiritus sanctus. Cor enim
tuum non est rectum coram deo. Pe-
nitenciam itaque age ab hac nequi-
cia tua et roga deum ut si forte
remittatur tibi hec cogitacio cordis
tui. In felle enim amaritudinis et obli-
gacione iniquitatis video te esse
Respondens autem petrus ipse simon primitus
non actionis sed ad hoc enim exhor-
tabatur eius officium. Respondens autem
simon dixit indignum video esse et ideo
voluit orare sed oportet apostolis petrum
pro me ut nihil veniat super me horum
que dixistis. Et illi quidem testificati et locuti
verbum domini rediebant in iherusalem et multis
civitatibus samaritanorum evangelizabant

De eunucho baptizato a philippo:

Angelus autem domini locutus est ad
philippum dicens Surge et vade
contra meridianum ad viam que descen-
dit ab iherusalem in gazam .i. in affricam
q.d. vade ad viam per quam de iherusalem per-
~~gazam que olim erat~~ gazam des-
cendendo ~~civium christianorum erat~~
~~cyprum gaza destructa est~~ vetus gaza et
ea que olim erat
civium christianorum
inter egyptum erat
destructa in loco cuius
edificatur alia sed pro-
genus ethyopum Et ecce
vir ethyops eunuchus
potens .i. domino
candacis regine qui erat
super omnes gazas eius
Erat enim capitaneus eius [illegible]
thesaurorum custodiendorum
gazarum potentia [illegible] venerat et
adorare in iherusalem ~~candacis~~
~~regine~~ Et ut traditur in ec-
clesiasticis hystoriis proprium nomen
dominarum in illa candaces re-
gina ethyopum Et inde quia
omnes regine ethyopum dicebatur
candaces regine. Sicut romani
imperatores dicebantur cesares. Et
hec erat regina regio illius nisi

Et glosa sic
sic. Item vi-
ra inde ex
erat ex oppo-
sito est gaza .i. affricam
forte hec est
nova deserta
sed erat multum de-
serta Et surgens abiit
deserta que
descendit
ab iherusalem in
gazam .i.
affricam

a Candace [illegible] eunuchus reuertebatur et ipse
ille sedens super currum et legens
prophetam ysaiam dixit spiritus philippo
accede et adiunge te ad currum istum. Accedens
autem philippus audiuit eum lege-
rem ysayam prophetam et dixit putasne
intelligis que legis. Qui ait
quomodo possum intelligere si non aliquis
eunuchi ostenderit [illegible]. Et rogauit philip-
pum ut ascenderet et sederet secum
Erat autem locus scripture quem legebat
qui duo ponitur legendus est
[illegible] Tanquam ouis ad occisionem
ductus est et sicut agnus coram
tondente se sine voce sic non ape-
ruit os suum. Respondens autem eunu-
chus philippo dixit. Obsecro te de
quo dicatis de quo propheta hoc dixit
de se an de aliquo alio. Aperiens
autem philippus os suum et incipiens
a scriptura ista de [illegible] quesitum eunu-
chus euangelizabat illi. Et cum
irent per viam venerunt ad quan-
dam aquam et ait eunuchus ecce aqua quis prohibet me bap-
tizari. Et ad hec philippus. Si
credis ex toto corde tuo licet baptizari
zari. Et respondens ille. Credo dei filium
esse ihesum. Et iussit [illegible] cum in [illegible]
uidit philippus eunuchi fidem
uoluit in [illegible] exterius confessio

[illegible] manifestam volens eum
subito baptizare ut docet nos
~~[illegible]~~ et baptizandis non
prolongandum esse sacramentum [illegible]
cum quandocumque [illegible] et possit
[illegible] celebrari
[illegible] baptismus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et bapti-
zauit philippus eunuchum
Et cum ascendissent de aqua spiritus
dei rapuit philippum et amplius
non uidit eum eunuchus ~~[illegible]~~
~~plus~~ sed ibat per uiam suam
gaudens. Philippus autem in-
uentus est in azoto et pertransiens
euangelizabat ciuitatibus cunc-
tis donec ueniret cesaream. [illegible]
[illegible]
[illegible] hodie [illegible] edificata
[illegible]
[illegible] philistinorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
de philippo et [illegible] eunuch

IX capitulum

Vocacio Sauli

quasi in ardens fuit
Saulus ad huc
spirans minarum et cedis in
discipulos domini vz adhuc [illegible]
mus et in eos aspirans et ad
aliam eorum aspirans. Accessit
ad principem sacerdotum zelo
furoris eum concitante et petiit
ab eo ~~[illegible]~~ sed [illegible] sin-
gulas iudeorum que erant Damasci
a [illegible] vie viros et mulieres vin-
ctos perduceret in Iherusalem. Et cum iter
faceret contigit ut appropinquaret Da-
masco. Et subito circumfulsit eum
lux de celo. Et cadens in terram
audivit vocem dicentem sibi Sau-
le Saule quid me persequeris i.
in membris meis. Qui dixit quis
es domine scilicet deus es vel angelus.
Ego sum Ihesus [illegible] nazarenus
quem tu persequeris. durum est tibi
contra stimulum calcitrare i. po-
[illegible] calcitrare. Et tremens ac stu-
pens ait Domine quid me vis
facere. Et ipse dixit. Voluntati eius
in [illegible] [illegible] [illegible] o-
bedire tibi. Et dominus ad eum. Surge.
ingredere civitatem et dicetur tibi
quid te oporteat facere. Viri autem qui
comitabantur cum eo stabant

stupefacti audientes quidem vocem
scilicet pauli non eius qui loquebatur
cum eo. Neminem autem videntes. ex quo
arguitur quod ipse paulus vidit d(ominum). [illegible]
[illegible] autem lumen quidem vide-
runt vocem autem eius non audie-
runt [illegible] [illegible] [illegible]. Sur-
rexit autem saulus de terra et apertis oculis nichil
videbat. sicut est cecus [illegible] qui
prius fuerat cecus mente. Ad manus
autem illum trahentes [illegible]
s. pueris [illegible] suis [illegible] [illegible].
[illegible] ducentes introduxerunt
illum Damascum et ubi erat
tribus diebus non videns neque
manducavit neque bibens. [illegible]
[illegible] [illegible] a spiritu sancto do-
ctus esse. [illegible] [illegible] in epistola
ad Galathas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliud magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] esse [illegible]
[illegible] [illegible] a spiritu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ang

primum annum paulus dum erat a kal. ianuarii
qui est annus usualis tunc secundum hoc fuisse paulus
Si autem computetur ab ipso die paulus usque in
sequentem diem paulus anno revoluto quod est
annus integer in primo anno dum erat paulus iustus
est paulus. Quod ananias ex mandato
domini visitavit eum

Erat autem damasci discipulus quidam
nomine ananias et dixit ad illum
in visu i. in visitatione dominus Anania. At
ille ait Ecce ego domine pater qui tibi obe-
dio. Et dominus ad eum Surge vade in vicum qui
vocatur rectus et quere in domo iude saulum
nomine tarsensem ecce enim orat. Forte primum
nomine hospitis sui erat iudas. Vel forte
erat de tribu iuda. Vel forte potest in domo iude
i. inter iudeos qui ibi erant de illa tribu
Vel in domo iude i. in vico iudeorum. Vicus
autem dicitur a civitate vicinia ut dicit rabanus
ut quidam dicunt vici vicinia civitatis et tunc
et sepe alibi aliter accipitur. Et ne timeret
ananias venire ad paulum quem reputabat
adhuc persecutorem christianorum addidit
dominus Ecce enim orat q.d. non est timendus
quia factus est de saulo paulus de lupo agnus
et ecce revelavi ei adventum tuum. Et
enim vidit in spiritu te intrantem ad se et imponen-
tem sibi manus ut visum recipiat. Respondit
ananias Domine audivi a multis de viro
hoc quanta mala fecerit sanctis tuis in ierusalem
Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alli-
gandi omnes qui invocant nomen tuum. Ad
quem dominus Vade quoniam vas electionis mihi
est iste i. vas electum in fornace tribula-
tionis probatum ut portet nomen meum coram
gentibus et regibus et filiis israel. Et tunc quando
baptizabis eum. Ego enim solus docebo eum
Ostendam ei quanta oportet eum pati pro nomine
meo ut puniatur ecclesia quod persequebatur vas
electum in mala que intulit sanctis persequens
eos. Abiit ananias et introivit veniens
ad hospitium pauli intravit ad eum et
imponens ei manum dixit Saule fra-
ter dominus misit me ihesus qui apparuit tibi in via qua venie-
bas misit me ad te ut videas interi-
ori et exteriori oculo ut implearis

spiritu sancto i. ut spiritum sanctum plenius accipias per eam
in baptismo. Et confestim ceciderunt ab
oculis eius tamquam squame et visum re-
cepit. Et surgens baptizatus est Et cum acce-
pisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis
qui erant damasci per dies aliquot. Et
continuo ingressus synagogas predicabat
dominum ihesum quoniam hic est filius dei. Stu-
pebant autem omnes qui audiebant eum et di-
cebant Nonne hic est ille qui expugnabat
in ierusalem qui invocabant nomen istud et nunc
ad hoc venerat ut vinctos eos adduceret
ad principes sacerdotum. Saulus autem magis
convalescebat in christo et confundebat iudeos
qui erant damasci affirmans quoniam
hic est christus. De insidiis iudeorum in
paulum

Cum autem implerentur
dies multi consilium fecerunt
iudei ut eum interficerent. Et ideo
quod dictum est Cum implerentur dies multi post
videtur non fuisse factum in primo adventu
damasci sed in secundo. Quia forte transivit
in syriam et ciliciam et ibi predicavit et multos
convertit. Postea cum rediit damasci
quia magis confirmatum in vita iudeorum
in secundo adventu damasci statuerunt eo
alium ut eum occiderent. Et notificate
sunt ei insidie iudeorum et custodiebant por-
tas civitatis die ac nocte ut eum dolo interfice-
rent non iudei sed cives damasceni cum
rege sua aretha. Unde ipse scribit in epistola
secunda ad corinthios Damasci prepositus
arethe regis custodiebat civitatem damas-
cenorum ut me comprehenderet ad petitionem
iudeorum. Discipuli autem eius nocte dimi-
serunt eum in sporta per murum. Et inde ergo
in greco additum non est eius sed discipuli
simpliciter sic non dicit in vetustiori erat hoc
nomen paulus. Cum venisset autem paulus in
ierusalem damascenorum venit in ierusalem volens se
iungere discipulis dum cum apostolis sed omnes time-
bant eum non credentes quod esset discipulus. Ut
barnabas cyprius levites qui ut
supra dictum est pretium agri venditi po-
suit ad pedes apostolorum apprehensum illum
duxit ad apostolos et narravit quomodo in
via vidisset dominum et quod locutus est
quia non habebat paulus discipulos sed omnes christiani
tunc dicebantur discipuli.

ei et quomodo in Damasco fiducialiter egit in nomine Ihesu. Duos autem apostolorum vidit veniens in Iherusalem, in epistola ad Galathas ostendit, scilicet Petrum et Jacobum episcopum Ierosolimorum, cum quibus mansit xv diebus. Dicit ipse in epistola ostendit dicens: Deinde post tres annos a conversione mea veni in Iherusalem videre Petrum et mansi cum eo xv diebus. Alium autem apostolorum neminem vidi nisi Iacobum fratrem domini. Et erat cum illis scilicet Petro et Iacobo et aliis discipulis ingrediens in Iherusalem intrans et exiens per xv dies. Deinde venit in partes Syrie et Cilicie et ibi loquebatur gentibus et disputabat cum grecis, id est cum iudeis in gentibus dispersis. Hec autem hystoria primitive veritatis studet quod totum in Iherusalem factum fuerit. Nam precedit series hystorie: Et erat cum eis intrans et exiens in Iherusalem fiducialiter agens in nomine domini. Loquebatur quoque gentibus et disputabat cum grecis. Illi autem iudei scilicet conspirantes inter grecos cum quibus disputabat volebant eum interficere. Quod cum cognovissent fratres deduxerunt eum Cesaream, que civitas est Palestine. Et inde dimiserunt eum Tharsum, que civitas est a alide, unde ipse oriundus fuit. Postea redit hystoria ad Petrum de actibus diversorum apostolorum agens quomodo in [...] instabant.

De curatione Enee

Factum est autem ut Petrus dum predicando discurreret veniret Liddam. Invenit autem ibi quendam hominem nomine Eneam paraliticum ab annis viii in grabato iacentem. Et ait Petrus illi: Enea, sanet te dominus Ihesus Christus. Surge et sterne lectum. Qui prius [...] de lecto potuit surgere et statim surrexit. Et viderunt illum omnes qui habitabant Liddae et Saronae et conversi sunt ad dominum. Erat autem in Ioppe quedam discipula nomine que hebraice dicitur Thabita, grece autem Dorcas, latine autem damula vel caprea. Erat autem ~~aramaice~~ hebraice Thabita in [...] puella. Vel Thabita annis nupta [...] puella surgere et perdiu sic [...] se nuptias non [...]. Hec autem erat plena operibus bonis et elemosinis quas faciebat et papire in consuendo vestibus pauperum insistit laboris impendebat. Factum est in diebus illis in quibus Petrus venerat Liddam ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent corpus posuerunt in superiori cenaculo. Cum Lidda esset prope Ioppen discipuli audientes quod Liddae esset Petrus miserunt ad eum ii viros dicentes: Ne pigriteris venire usque ad nos. Et non apperuerunt ~~[...]~~ ei cum illis. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Cum advenisset duxerunt eum in cenaculum ubi iacebat Thabita mortua. Et circumsteterunt illum omnes vidue flentes et ostendentes ei vestes quas faciebat illis Dorcas ut operibus misericordie opera dedisse ostenderent et sic Petrum ad compassionem commoverent. Eiectis autem Petrus omnibus foras, non tamquam propter aliquid faceret quod nollet alios latere, ut qui magicis artibus vel consilio demonum aliquid machinantur, sed ingenium suum volens imitari qui filiam archisinagogi suscitaturus omnes de domo eiecit parentibus exceptis. Vel forte illi non erant visione miraculi digni. Eiectis omnibus foras, facta genuflexione adoravit. Et conversus ad corpus dixit: Thabita surge. At illa aperuit oculos et viso Petro resedit. Dans illi manum erexit eam. Et vocatis quos eiecerat reddidit eis vivam. Et notum factum est hoc miraculum per universam Ioppen et multi crediderunt in dominum. Et mansit est Petrus in Ioppe multis diebus apud Symonem coriarium, sic a corio [...] ut cunctarum quia forte cum alio erat non dictus est [...] a comodate [...] probatum [...].

De conversione Cornelii

Decimum capitulum

Vir autem erat in Cesarea nomine Cornelius centurio cohortis que dicebatur Ytalica, quia missus fuerat a Roma vel a civitate que est in Ytalia, quod romani imperatores mittebant milites suos per civitates ad custodiendas civitates. Et erat religiosus et timens deum. Religiosus spectat ad gradum timoris. Timens in fra gradum religionis, id est pietatis. Continua in gradus [...] donorum, scilicet quis gradus pietatis est super gradum timoris. In quantum ergo religiosus

est supra gradum timoris. In quantum times
deum est in secundo gradu religionis. Ut non re-
ligionis intelligatur hic sed spiritus pietatis.
Erat in qua religiosus cum omni familia sua
que religiosa erat et timorata faciens elemosinas
multas plebi non acceptione personarum. Iste erat
erat quasi hora nona diei vidit in visu manifeste
id est manifesta visione non per sompnium illi certa-
rii angelum dei introeuntem ad se et dicentem sibi
ad se Cornelii. At ille intuens in eum timore cor-
reptus dixit quis es domine. Ait angelus
Orationes tue et elemosine tue memorate in conspectu
ascenderunt in dei. Et nunc mitte viros in Ioppe et accersi
Symonem quendam qui cognominatur petrus.
Hic hospitatur apud Symonem quendam coriarium
cuius domus est iuxta mare. [illegible]
Ioppe civitas terre repromissionis erat in mari
[illegible] proxima et in capite orientali lit-
tore sita et prope littoris erat domus Symo-
nis coriarii hospitis petri. Hic inquit dicet
tibi quid te oporteat facere. Dicit cornelio
datum est ab angelo orationes tue exaudite
sunt. Unde videtur constat eum habuisse fidem quia in hoc
commendatur cornelius quia merito fidei vitam
ad operum et non istam vitam. Nondum tamen
credebat christum incarnatum quia de tempore in-
carnationis erat ignorans an iam incarnatus
an adhuc incarnandus. Non tamen ab ea erat sal-
utis fidei eius qui cum fidem incarnationis
habet salvus fide potest esse in ambiguo
an iam necesse an adhuc in carne ventus
esset. Quando nulli scriptura permanatur christum
natum esse preterea quod natus est ut Symeon
usque ad xl diem [illegible]
esset eos ~~[illegible]~~ fidem incarnationis habuisse
quia tempus de articulo fidei non est [illegible]
cum non dum esset eis predicatum ut in spiritum
quia iam natus esset. Salvo fide habent eius
esse in ambiguo an iam natus esset an adhuc
nasciturus. Cum discessisset angelus qui loquebatur cor-
nelio vocavit duos domesticos suos
et militem metuentem deum ex his qui de domesticis
datum non est qui constabat familia eius
religiosa esse et timorata. Quibus cum nar-
rasset singula misit eos in Ioppe.

De visione petri

Postera autem die
illis iter facientibus et appropinquantibus
civitati ioppe vel apen-
tibus secundum aliam litteram ut iam possent
videri hospitium petri id est domum Symo-
nis coriarii ascendit petrus in superi-
ori cenaculo hospicii sui circa horam
sextam ut in secreto oraret et post oratio-
nem ederet quia tempus erat comedendi.
Et ipse patebat refectionem. Et para-
tibus illis cum ipse esset in oratione
cecidit super eum extasis quod deo
operante passus est alienationem mentis
ita ut non uteretur sensibus humanis. Et in
huiusmodi extasi vidit celum apertum id est aere
et de aere aperto descendit vas quoddam
velud linthea magnum de celo sub-
mitti id est a quattuor lintheis vel lateris
vel initiis que [illegible]. Dicit
autem [illegible] mollis quibus
[illegible] pueri in cunabulis [illegible]
[illegible] ut [illegible] materia ut de [illegible]
ad opus nobilium. Videbatur ei vas
id est linthea quattuor cornibus alligatum
aere appensum et ita dimitti in terram
et in eo esse quadrupedia omnia quadru-
pedia et serpentes terre. Et cum esuriret
facta est vox ad eum dicens. Surge petre
macta et manduca. Christus dicebat
ei in spiritu transi ad gentes et occi-
de in eis vitia. Et ait petrus absit
domine quia numquam manducavi omne
commune aut immundum. Et est ydioma
hebreorum reputantium alios immundos
quibus utebantur gentes. Un-
de eos vocabat communes quasi immundos.
Abhorruit ergo petrus quod datum est
ei manducare quia omnia ei fuerunt
quadrupedia et serpentia secundum legem
immunda quia grave videbatur ei
uti cibis prohibitis in lege. Et maxime
timebat reprehensionem iudeorum si uteretur
cibis gentilium. Et non cum ita abhor-
ruisset facta est vox secundo ad eum dicens.
Occide et manduca. Cum autem omnia
ei fuissent serpentia terre contraria
fuisse pro [illegible] ~~ad comedendum~~
da non aliam sive iudeo sive
[illegible]

gentilis ad conuersionem munda vocauit
factum est per ter. Vas semel et tamen iterato in
celum dimissum et nunc est audita est pro conuer-
sione danda fide veritate visionis ut fide firmaret
Vel ut dicit Ambrosius in chathetismo fit trina
iteratio scilicet credis in deum. Abrenuncias sathe-
ane. Vis baptizari. Confitentia trina in trinitate
in fide in sapientia in peccato. In bap-
tismo trina immersio. Post hec vas omnino
receptum est vas in celum. Et dum intra se
cogitare cepisset petrus quid esset vellet hec
visio. Ecce tres viri quesierunt qui missi
fuerant a cornelio querentes domum Symo-
nis coriarii steterunt ad hostium querentes si
Symon qui cognominatur est petrus illic haberet
hospitium. Cogitante petro de visione dixit
ei spiritus. Ecce tres viri querunt te. Tamen
tamen cum querunt eum subsistunt quia
propter ipse abierit conuenit quod ad considerandam
qualitatem alicuius prophetie spiritus excepta
tangit et excepte non tangit. Surge in quo et des-
cende et vade cum eis nichil hesitans quia ego
misi illos. Descendens autem petrus ad eos
dixit. Ecce ego sum quem queritis. Que causa
est propter quam venistis. Atque illi. Cornelius
centurio vir religiosus et timens deum et
testimonium habens ab vniuersa gente iudeorum. Res-
ponsum accepit a spiritu sancto ut accersiret te in domum
suam et audiret te verba vite a te. Introduxit
eos in hospitium suum et cum fuissent cum eo noc-
te illa. Sequenti autem die profectus est cum
illis et quibusdam fratribus qui eum comitati
sunt ab ioppe ut ei testes essent. Quomodo pe-
trus venit ad cornelium vocatus

Altera autem die. scilicet ab egressu de ioppe
intrauit cesaream cornelius vero expec-
tabat illos conuocatis suis cogna-
tis et amicis intimis. Amici intimi dicuntur
qui non desunt homini in articulo necessi-
tatis. Et cum vidisset petrum obuius vene-
rit ei cornelius et procidens ad pedes eius
adorauit eum ipsa gestu corporis exprimens
deuocionem mentis. Petrus vero eleuauit
eum dicens. Surge quia homo ego sum ut tu
et cum intra adeerant congnati scilicet et amici con-
uocati locutus est eis petrus dicens. Vos scitis

quia abhominabile est viro iudeo accedere ad alie-
nigenam sed ondit michi deus nullum hominem
communem dicere. Propter quod sine dubitatione veni
accersitus a vobis. Interrogo vos quam ob quam causam
accersistis me. Atque cornelius. Atque
cornelius a nudius quarta (?) die orabam in domo
mea hora nona. Et perdidit. Quarta die ab die
hac hora secundum notatores dierum. Prima in vidit
angelum et misit nuncios. Secunda die venerunt
nuncii in ioppen. Tercia profectus petrus cum eis
et illa nocte remanserunt in via. Quarta venerunt
cesaream. Et ecce vir quidam stetit ante me in
veste candida et ait. Corneli exaudita est oratio
tua et elemosine tue a deo recepte sunt. Mitte
in ioppe et accersi symonem qui cognominatur pe-
trus et misi ad te et tu bene fecisti veniendo. Nunc
ergo omnes in conspectu tuo assumus propterea obedire
omnibus quecumque precepta sunt tibi a domino.
Aperiens petrus os suum dixit. Vere in
veritate comperi quia non est personarum acceptor
deus ut distinguat inter iudeos et gentes. Sed in
omni gente qui timet eum et qui operatur iusticiam
acceptus est illi. Vos scitis quod predicauit iohannes
ihesum a nazareth. Scitis quod factum est verbum per
dicacio euangelii per vniuersam iudeam incip-
iens a baptismo iohannis qui baptizatus est ihesus. Precede-
re quemadmodum unxit eum deus spiritu sancto et virtute
qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos
a diabolo. Et nos testes sumus omnium que fecit in re-
gione iudeorum et quod eum suspenderunt in ligno.
Et tercia die suscitatus est a deo cum nos tes-
tes sumus qui manducauimus et bibimus cum
illo postquam surrexit a mortuis. Et nobis pre-
cepit predicare populo et testificari quia ipse est qui
constitutus est a deo iudex viuorum et mor-
tuorum. Cui omnia pater dedit illi omne iudicium
ut nobis non solum sed omnes prophete illi testimonium
perhibet quia omnes per nomen eius remissionem
peccatorum recipiunt qui credunt in eum. Quod
baptizabat cornelium et eos qui cum eo
Adhuc loquente petro verba hec cecidit
recepte
spiritus sanctus super omnes
qui audierunt verbum. Viri autem in igneis
linguis aut in alia visibili specie descendit
in eum est. Et obstupuerunt qui ex circumcisione
petro fideles de circumcisione qui venerant cum

gentes gratia spiritus sancti effusa est. Audiebant enim
illos loquentes linguis et magnificantes deum. Tunc
videns petrus Numquid aqua quis prohibe-
re potest ut non baptizentur hii qui spiritum sanctum acce-
perunt sicut et nos quod magis est qua bap-
tizari. Et iussit eos baptizare in nomine ihesu christi. Sub-
iacens forma forma baptizandi a domino tradi-
ta per dilacionem nominis christi. in quo nomine
intelligit ipse qui virtutis est. Et per aquam
viventis scilicet spiritus sancti quia virtutis est. Tunc
rogaverunt eum ut maneret cum eis. Et manse-
rat cum eis aliquot diebus in quibus
credit per non usque fuisse cibis gentilium. Unde
post reprehensus est. Et dilatatum est verbum
usque ad fratres qui erant in iudea quod gentes
receperant verbum dei. Hic fuit primus conversus
precipuus apostolorum ad gentes in quo initiatur
cornelium cum familia sua. Quomodo redar-
xj capitulum gutus est a fratribus hebreis. xj capitulum

quare c[apitulum] Cum autem audissent infra petrus disputa-
bant adversus eum fideles de circumcisione
dicentes. Quare introisti ad viros prepucium habentes
et cetera. In duobus contra legem fecisti scilicet quia in-
troisti ad illos et comedisti illorum cum eis. Usque eos
Tunc incipiens petrus exponebat per or-
dinem ostensa sibi a domino visione. In quo
apparuerat angelus cornelio et invitata persona
accione non addit nisi. Ubi unum verbum dictum est
cornelio astare et accepi sermonem quem ignorat
petrus Ubi addit. Qui loquitur tibi verba
in quibus eris tu salvus et universa domus
tua et cetera quod statim credidit cecidit spiritus sanctus
super eos sicut et in nos ab initio presumunt
quia super cornelium et familiam suam descen-
dit spiritus sanctus in lignum igneis sicut descendit super
apostolos die pentecostes. Et tunc ignem re-
cordatus sum verbi domini quod nobis dixit
Iohannes quidem baptizavit aqua vos autem
baptizabimini spiritu sancto. Videntes autem hec imple-
ta in cornelio et in familia sua. Audita petri
excusacione destiterunt et gratias egerunt sal-
vatori. Et ita impleta est prophecia Iob
Ab aquilone venit aurum et ad deum formi-
dolosa laudacio. In propagacione in fidelitatis
gentiles comparabiles aquiloni quia in tenebris
erant in ... animi perceperunt lumine
fidei per illuminacionem dirigitur ad deum
formidolosa laudacio quia propinquitatem

Et illi qui dispersi fuerant a tribulacione
a morte stephani
et repetita generali conversione fideles
a iudea timentes glorificaverunt deum.

De continuacione hystorie

Nunc redit hystoria ad ordinem
suum. Quomodo in i parum de philippo
petro iohanne et paulo. Postquam supradictum
est ut qui dispersi erant pertransibant
evangelizantes verbum dei quia in tacendo
fuit. Prosequitur ergo qualiter modum
perambulaverunt usque ad phenicem provinciam
syrie occidentalem et cyprum neminem lo-
quentes verbum nisi solis iudeis. Erant
autem quidam cum eis de cypro et cyrene
qui cum introissent anthiochiam loquebantur
ad grecos annunciantes dominum ihesum et
erat manus domini cum eis. Multusque numerus
credencium conversus est ad dominum. Super
hunc locum dicit beda. Quia post venera-
cionem synagoge cepit ecclesia crescere. Un-
de dicit quod post iudeos ut linthei
vidit petrus in visione cum alibi dicatur
fuisse vas ut alibi disputavimus. Pervenit
ad aures ecclesie qui erant ierosolimis
de conversione anthiocenorum et volentes
plene edificari miserunt barnabam
in anthiochiam. Qui cum venisset et vidisset
graciam domini gavisus est et exhortans
omnes ut in proposito cordis manerent in domino
quia erat vir bonus spiritu sancto et fide plenus.
Iuxta dictum super hunc locum Rabanus. Barna-
bas ... interpretatur mediatum ne pu-
tet per dignitatem suam annumerasse apostolatum
licet Rabanus in ea opinione fuerit
qua dicitur barnabas fuisse ille super quem
cecidit sors cum mathia. Postea
tamen cum paulo in apostolatum electus est.
Nos aliam sequimur opinionem. Videbatur
autem barnabas quod non sufficeret ad
erudiendam tantam multitudinem. Versus tarsum
ut quereret saulum et inventum perduxit an-
tyochiam. Et per annum conversati sunt ibi et docue-
runt turbam multam. Ubi fuisse quatenus christiane
religionis a christo accepta denominacione
christiani qui prius dicebantur discipuli. Fuit
in sacratico gentilium satis elegans vi-
sum est non in ... Et in iudeis et gentilibus
ad fidem conversis sequuntur christiane reli-
gionis ... nomine cesari ... procavis de

ut p[ro]ph[et]or[um] ee
nomandos aune ingiis fac[ta]s sc[ri]ptis
p[ro]phetar[um] frequentes de nomine aut
a nob[is] migraciu[m] ut ab egyptio ep[iscop]o
ut egyptii. In illis aut[em] dieb[us] vene
runt p[ro]phe[te] ab Ierosolimis antiochiam
surgens e[st] ex eis unus agabus no[m]i[n]e
p[ro]phetavit p[er] sp[iritu]m s[anctu]m famem futura[m] p[er]
univ[er]sum orbe[m] terrar[um] & maxi[m]e in iudea
que facta est sub claudio s[cilicet] quarto
anno claudii. De collecta facta pauperibus

Tunc posuit disc[ipu]li p[ro] face collectam ut daret
unusq[ui]sq[ue] p[ro] modulo sue facultatis
ut mitte[re]nt aliquid paup[er]ib[us] qui erant
in ier[usa]l[e]m. Qui vendentes omnib[us] posuit
p[re]cia ad pedes ap[osto]lor[um] ut p[re]mittere[n]t
eos s[cilicet] fame. Et tunc primo facta e[st] coll[ect]a
in usus paup[er]um que missa est p[er] bar
naba & paulu[m] in ier[usa]l[e]m. De morte Iacobi maioris

XII cap[itulum]

Eo t[em]p[or]e misit herodes rex manus ut affligeret
quosda[m] de ecc[lesi]a occidit aut[em] iacobu[m]
fr[atr]em iohis gladio. Erat aut[em] iste agrippa
herodes iste de quo s[cilicet] herode sic p[ro]cedit
ap[er]iendu[m] expedit ad t[em]p[or]e p[re]mitte[re]
hystoria[m] actuu[m] ap[osto]lor[um] & p[ro]sequi hystoriam
romanor[um] imp[er]ator[um]. Non est putandu[m] hunc
herode[m] fuisse tetrarcha[m] qui cognominatus e[st] antipas s[ed] herode agrippa
ille n[on] fuit rex s[ed] tetrarcha. Ille s[cilicet]
fuit filius magni herodis q[ui] c[on]sensit
pylato de nece d[omi]ni qui remis[it] eu[m]
ad pylatu[m] indutu[m] s[cilicet] veste alba qu[on]i[am]
ia[m] s[cilicet] herodes antipas deportatus
fuit in exiliu[m] & i[bi] mortuus est pyla
tus etiam mortuus erat. Qui ut a princip[io]
hui[us] hystorie p[er]tractatu[m] est anno xix
imp[er]ii tyberii cepit e[ss]e p[ro]curator
iudee vitellio p[re]side syrie. Accusatus est i[n] urbe ap[ud] tyberiu[m] accusatus
ir a iudeis de violenti[a] mort[ibus] in
infectione. Accusatus est etia[m] q[uo]d iudeis
reclamantib[us] ponebat ymagines
gentiu[m] in t[em]plo. Accusatus e[st] etia[m] q[uo]d
pecunia[m] reposita[m] i[n] corbanu[m] redde[re]

de
ret i[n] us[us] suos i[n] faciendo aque ductum
in domu[m] sua[m] ut p[ro] hiis & omnib[us] portari se
in exiliu[m] lugdunu[m] unde oriundus erat ut
i[bi] in obp[ro]brium gentis sui moreret[ur]. Unde inde
c[ontra] in usu facti erat archa in qua ponebat[ur] do
naria regalia ut pecunia corbana in quo repo
nebant[ur] donaria sacerdotu[m] ad e[st] facta sacrarium
tercia templi. Gazaphilacium in qua repo
nebat[ur] donaria inoffensivum. Item Iohs fuit
Mortuus p[ro]curat[or] substitutus pylato
Pylatus substituit vitellius fecit
suu[m] petron[ium] p[ro]curatore[m] iudee & volens
place[re] iudeis p[ro]fiterat voluntati eor[um]
in quibus p[re]fuit de amotione cayphe et
promotione filii anne. Cu[m]q[ue] a deo eor[um] peti
cione amovit caypha a sacerdocio & sub
stituit filiu[m] anne qui ia[m] mortuus erat
reddid[it] ei & stola[m] sua[m] s[cilicet] pontific[is] epomide & anti
qua[m] qua[m] debebat ferre sacerdos in paste
sua ut ea uteret[ur] festivis diebus. Et n[ec] ea[m] erat
sacerdoti n[on] potuit ea[m] ferre n[isi] p[ro] eo p[re]cedente
Post tyberii mortuus est ph[ilipp]us tetrarcha domum suu[m] & a[n]
tyrie & traconitidis regionis frater herodis festivum diebus
duo tetrarche & lysanias tetrarcha abylinie. Ita ut vacabant due tetrarchie et
aspirabat herodes agrippa ad alterum eor[um]
pylatus vero discubat ea in

De p[ro]motione herodis agrippe

Erat aut[em] herodes agrippa vir magnanimus
& bellicosus sed pauperrimus nepos herodis
tetrarche & frater herodie eius. Herodias
Fuit n[am] filius aristobuli magni herodis
filii & ipsa filia eiusdem. Disposuit igitur ve
re romam si forte posset impetrare alteram
tetrarchiam sed timuit augustus verus. Unus
videns eum tyberii militem strenuum reti
nuit eum secum & fecit ut adhereret filio suo
druso cui iam in vita sua tradebat imperium
& iste drusus fecit ille qui dominum magnificus
erat n[am] herodes sive magis liberalitate
ut q[ue] redundaret ciuitas romanorum multa ex
pendebat & multis debitis se obligabat. Sicut
dicit ioseph[us] n[on] fuit herodes in agrippa & tabulas
fortune a deo posset deprehendi. Primo sit male
sibi cessit mortuus est drusus filius tyberii
de cuius morte adeo in consolabilis doluit tyberius
ut omnes amicos suos amoveret qui familiare
ad respectu[m] drusum sibi reducerent ad memoriam
mortem eius. Tunc recessit herodes agrippa re
diit in iudea & desperans primam paupertate[m]
agrippa
et tunc drusi

trem minuit ut afficeret se fame et ita moreretur. Quod significavit uxor sua sorori eius Herodiadi uxori Herodis Antipe tetrarche, que supplicavit viro suo ut revocaret eum a tali [illegible] et daret ei victum. Acquievit ei et statuit eum in Tyberiade et assignavit ei domum et dedit victum vite. Et quadam die cum esset Herodes Agrippas in Tyberiade ut epularetur [illegible] cepit improperare Herodi Agrippe qui epulabatur cum eo [illegible] sua que intulerat ei scilicet quod liberaverat eum a peste famis. Et doluit inde Agrippa ultra modum et disposuit iterum redire ad Tyberium si forte inveniret animum eius immutatum. In reditu eius [illegible] veniam impetravit et honorifice receptus est ab eo et manebat cum eo Rome. Et erant Tyberio duo nepotes, unus de filio Druso scilicet Tyberius, alter de fratre Germanico scilicet Gayus. Volebat autem substituere filium filii quem magis diligebat eum.

[marginal note: solito]

De causa invidie Tyberii et Herodis Agrippe

Herodes [illegible] Agrippa magis diligebat Gayum et familiarius adherebat ei. Unde et suspectum in indignatione Tyberii latere quia non annunciabat ei, sed latens odium in corde reservabat. Quadam autem die cum sederet Agrippa in curru cum Gayo levatis manibus in celum dicebat: Utinam viderem mortem Tyberii senis et te hic esse dominum tocius orbis, quia ydoneus esset imperare universo orbi. Hoc audivit [illegible] auriga ipsius scilicet Agrippe, qui post aliquos dies cum rebus domini sui aufugiens captus est et vinculatus. [illegible] ad carcerem petiit duci ad imperatorem quia in [illegible] loqueretur ei quod esset ad eius utilitatem. Et presentatus imperatori dixit ei consulto quia [illegible] optaverat Agrippa mortem eius et dominium Gayi. Tyberius vero non multum curabat verba vinculatoris, sed detrusit illum in carcerem. Et cum sepe instaret Agrippa ut vindicaret et occideret, respondebat Tyberius: Satis sufficiat tibi quod vinculatus est. Et ita differebat, quia ut vere refert Josephus in omnibus negotiis suis morosus erat. Unde cum statueret procuratores in provinciis, diu autem in provincia mittebat eos. Quod cum quesitum esset ab eo quare scilicet non mutaret procuratores, respondit per similitudinem [illegible] plebicule [illegible] procuratores [illegible] ad modum [illegible] vulneratum [illegible] quod cito breviter [illegible] recentes supervenient [illegible] Quod cum [illegible] qui cum iaceret in via et non amoveret muscas ab ulcere eius, alii supervenientes putantes quod [illegible] absegit muscas que opplevunt ulcus. Ad quem ille: Male fecisti mihi, quia iste quas ammovisti iam plene erant sanguine et parum molestabant me. Que autem supervenient recentes acrius pungent me. Sic et presides et officiales recenter substituti acrius subditos deserviunt.

In quo Herodes offendit Tyberium

Quadam die mane [illegible] in atrio Agrippa Tyberium ut exhiberet aurigam suum detentum. Et videns Tyberius [illegible] ei non expedire cum in presentia ipsius vellet eum vinculatus arguere et [illegible] Festinatus est Agrippa se velle ut exhiberet ut argueret eum. Adductus ille de carcere arguit illum de crimine lese maiestatis, quia ille oraverat mortem imperatoris. Tunc ait Tyberius centurioni: Liga hunc. Intellexit centurio hoc preceptum esse de eo qui eductus fuerat de carcere, ligatum retrusit in carcerem. Quadam autem die cum deambularet Tyberius in ypodromio in curru equorum et teneret Agrippa frenum, vocato centurione dixit ei: Liga hunc. Et miratus est ille [illegible] quod pateret Agrippa ligari cum [illegible] quia erat de semine regio. Cum autem duceretur ad carcerem [illegible] sitim Agrippa qui splendide cenaverat, et forte occurrit ei portitor aque et dedit ei bibere. Et postquam refocillatus est, promisit ei quod in proximo veniret eum in regno Gayi, confidens quod in proximo Gayus esset regnaturus. Et positus est in carcere. Quadam autem die cum iaceret [illegible] iuxta arborem cum frondibus in qua sedebat bubo, accessit unus de concaptivis [illegible] dixit ei: Noli mirari quod ego adulando loquar tibi [illegible] captivus meus. Volo enim indicare tibi quod indicaverunt mihi dii [illegible] pietatis augures [illegible] quod liberaberis a carcere et in tantum sublimaberis quod [illegible] videant te inimici tui. Et cum in hac prosperitate morieris, relinques bona tua filiis tuis. Cum autem iterum hunc avem videris supra te amplius [illegible] quinta die morieris.

Quod liberatus est a morte Tyberii

Cumque esset Herodes Agrippa in carcere, deserebat ei dux carceris, sciens eum virum nobilem et familiarem Gayi, et suscipiebat

tanquam in quodam mittens commoda sit
tes in carcere fieri. Et mansit sic et fuit
in carcere vi mensibus. Interea cum esset tyberius
apud capreas cepit infirmari sed quia
in infirmitate mortuus esset aliqui eius legerat
alibi mortuus non est tiberius ubi mor
tuus fuit. Videns autem se moriturum convo
cavit nobilibus imperii sui et duobus ne
potibus suis gayo et tyberio statuit
ut in consilio substitueret successorem
Sed primus voluit consulere mente deorum
et oravit deos suos ut intimaret ei me
liorem suam quem nepotum suorum vellet sub
stitui imperio et statuit apud se ut illum
qui primus veniret ad eum mane in statim
et imperatorem ut ita quasi per sortem eligeret
Dixit significavit tyberio ut prior veniret
Qui inquit noluit venire in primis sub
Cum tibet interim misit ad nepotes suos
mox venit gayum et venit gayus prior
ad tyberium. Quem videns tyberius flevit
animo dolens quod alter non venit quem vo
lebat quia tenerius eum diligebat. Sed
dissimulabat et locutus est ad eum tyberius
Fili tu succedes in imperio. Tradens
debebam tyberio quod hereditario iure tene
filio filii sed quod video te utilem imperio
et meretes nomen decorum. Clame quod ne mol
estes eum sed habeas eum tamquam fratrem
Bagathe. Et Cathage ut negocia imperii
semper disponas sapienter et exequias
funeris mei imperiali honore perficias
Et convocatis nobilibus denunciavit eum
imperatorem et mortuus est. Et statim
aliquantulum insonuit fama in civitate roma
de morte tyberii et venit quidam hebreus
amicus herodis agrippe ad carcerem et
hebraice dixit ei mortuus est leo. Et
agrippa intellexit gratulatus a deo ut
quiet dux carceris ab eo quod erat causa
tate expulsionis. Et confessus est quod ille
significavit ei hebraice mortem tyberii
Et statim dux carceris liberavit eum. Sed sta
tim eum collocavit in mensa prandio
insonuerunt alii rumores quod tyberius
convaluerat et tercia die romam veniens erat
Et tunc arguit eum dominus carceris quia
deceperat eum timens ne in caput eius re
dundaret quia liberaverat et retrusit eum
in carcerem. Postea in crastinum venerunt ci iii

mores de morte tyberii et sub successione
gay. Et venit gayus romam et sepelivit tyberium
honorifice et ipso die voluit agrippam libera
re sed dissuasum est ei ne videretur factum in iniu tui subito
tyberii revelle revocare. Postea post aliquos
dies liberavit eum et sublimavit eum. Dedit n
ei duas tetrarchias scilicet tetrarchiam phi
lippi qui erat tetrarcha iturie et traconi
tidis regionis et tetrarchiam lysanie qui erat
tetrarcha abiline. Et imposuit ei diadema
et sublimatum in regem remisit in iudeam. Sed in
viderunt ei omnes propinqui et soror sua hero
dias que inspiciens fuit infelici modo
mo ~~rvidet~~ videt felicem. Scilicet precipue quia
habebat nomen regis quod vir suus habuit qui
maior natu filius magni herodis et
in copia meruit rex appellari sed tetrarcha
Persuadebat magis viro suo de die in die
ut iret romam et sibi impetraret omnibus modis
ut et compararet nomen regis. At ille male
bat esse in ocio quam opulentus erat. Illa
sepe exasperavit uxor eius dicebat. Pereant
opes tue quia tu diligis magis opes quam
honorem. Tandem victus ~~in victus~~ in spe cum
uxore sua venit ad gayum cum magno apparatu
et ipsa cum eo. Et venit gayum baiis theo
des autem agrippa qui presensat quod non
pro bono suo iuisset. Disposuit mittere post eos
sed prius misit quendam familiarem suum
amicissimum gaii per quem epistolam direxit
gayo in qua continebat quod herodes
antypas cum vivente tyberio firma
nat amicitiam cum rege parthorum ut essent
rebelles romano imperio et in argumentum
huius rei significavit ei quod in civitatibus
suis habebat arma que sufficerent lxx
milibus virorum.

Quod gayus mandavit statuam suam in templo erigi

Cumque venissent herodes antypa et
herodias uxor eius ad gayum. Et
gayus satis honorifice suscepisset
eos supervenit nuntius herodis agrippe
et porrexit epistolam gayo ex parte agrippe
Perlecta epistola gayus quasi aliunde incepit
querere de statu herodis ~~tetrarche~~ et agrippe

y mittere certa questiuit ab eo utrum manibus
suis tanta esset copia armorum quanta au
diebatur et non negauit. Tunc demum gayus
versus est quod significauerat ei herodes agri
ppa relegauit eum in exilium. Uxori autem
sue quia erat soror herodis agrippe quem
imperator diligebat dedit libertatem rede
undi ut liberet bona sua. Ipsa autem co
mitata est virum in exilium. G. quod di
xit eciam in abusiuis eius quo conueniat
in specie. Et de priuati sunt exilio lug
dunum. Ubi postea miserabiliter mortuus
est. Et dedit gayus galileam quam habuerat
herodes antipa herodi agrippe. Et ita
habuit iiij^or tetrarchias. Fuerunt autem
gayus in tanto imperij sui prope principium tam
mansuetus. Postea euanuit tantum eius
in elacione et in tantam prorupit vesaniam
quod ab uniuersis hominibus imperij sui vo
luit coli tanquam deus. Et dicebat se
esse fratrem iouis. Sicut ipsi q. unus deus
videret. Postquam egressa fuerat de geni-
tibus iouis. Misit ergo ymaginem
suam per uniuersa imperij similitudines
adoraret eum. Et sic fecerunt omnes ex
cepto iudeis. Unde cum in allexan
dria ciuitate orta esset sedicio inter iude
os et gentiles et uterque partes ad
gayum ut discuteret controuersia inter
ipsos allegaciones quas habuerant ge
tiles contra iudeos hoc sibi retinuit eius
quia diu [?] quas miserunt gen
tiles receperunt ipsi et honorabant ymagi
nem suam. Significauit ergo petronio presidi
sirie ut statuam suam poneret in tem
plo iudeorum in ierusalem ut facilius
reciperent eam in ciuitatibus omnibus.
Quod si forte iudei reclama
uerint collectis romanis legionibus
~~omnibus~~ intraret iudeam et rem perf
ficeret [?]. Collecto ergo exercitu pe
tronius intrauit iudeam et uenerunt iudei

Unde et filia sua un / cum qua habebat po / nebat inter genitri / cum iouis ~~[illegible]~~

Tunc primo fecit gayus / quod iudei non ado / rabant ymaginem / eius

decem milia cum amicis herodis agrippe qui
erat procurator amicus gayo et supplica
uerunt ei ne ad hoc eos artaret quia prius
permitterent se occidi et parabant singulos
diebus eciam quia nunquam amplius
colerent terram ut sic inedia afflicti
morerentur. Videns petronius quod de consilio
suo hoc processisse postea non audebat
resistere mandato imperatoris. Videns
tamen quod [?] attraxerat gayus si
amitteret tributa tocius iudee promisit quod
se opponeret gayo pro eis. Tunc scripta
sua gayo per viros honoratos ut desiste
ret ab hoc mandato. Qui cum uenissent
ad gayum non sunt ausi presentare se conspe
ctui eius sed accesserunt ad herodem agrip
pam ut subueniret iudeis quia una
de thetrarchiis suis scilicet galilea et
iudea erat.

De morte gayi imperatoris

Hunc herodes
inuitauit gayum ut in conuiuio
comederet cum eo. Et cum in conuiuio esset
in nimio admiratus est delicias
conuiuij et cepit memorare gayus
quanta fuerat passus pro eo herodes
scilicet vincula tyberij et alia multa. Et
precepit ei ut peteret quidquid uellet
et daret ei. At ille dixit ei sibi suf
ficere graciam eius. Tum ille instaret
ut aliquid peteret petijt ne poneret
statuam suam in templo in ierusalem. Et irritatus
est gayus. Tamen considerans caro
sitatem agrippe quia non haberet opes
nec honores petere acquieuit ei et
scripsit petronio in hunc modum. Si
non dum posita est statua in templo
non est necesse ut ponatur. Si autem non
posita est statua in templo. Postea
rescripsit ei gayus et scripsit petronio
in hunc modum. Quia contempsisti man
datum imperatoris et postquam dilexisti
munera iudeorum elige tibi genus
mortis quod uis ut discant omnes non
esse tutum obuiare mandato imperatoris

Venit uero herodes agrippa ad senatores duces scilicet de nobilibus qui erant in curia

Et deo prouidente ita factum est ut prius audiret famam mortis eius quia uidit nuncios bringhe legatis illius ut esset rome et rediret claudius ait ceteris cum consilio senatorum in sepeliendis et a duobus orta est dissensio in ciuitate inter amicos et milites et populum quia dicebat senatores et uiri consolaces i. qui de genere consulum uel digni uitam fierent consules sub iudice at senatores servitia imperatorum et incommoda que inde surgebant rei publice uolunt penitus excipere imperium ab urbe et uolunt redigere ad antiquum statum in quo erat tantum consilium rei publice ut esset regimine ciuitatis arbitrio consilii et senatorum Exercitus uero milites et populus timentes auaritiam senatorum et amantes donatiua imperatorum constituerunt imperatorem principem claudium auunculum gaii uirum mansuetum Senatoribus qui erant in curia fingens se famem pati eorum ait fecit eos egressos post mortem gaii consuluit quod eis ut persuaderet claudio ne moueret arma in ciuitate et desisteret ab hoc incepto et senatores rogauerunt herodem ut pergeret cum eis ad claudium et professus est se fugi libenter hanc legationem Et missus est ad claudium cum aliis et eis audientibus dixit ei quod dixit coram senatoribus scilicet quod uellet claudius desistere ab incepto qui ipse sunt hac get ut minor pro nobilium fame pati eius Et renunciauit senatoribus quod nollet claudius desistere ab incepto In crastinum autem dixit ut utrique desisteret ab incepto et cepit eos persuadere ne starent quia non possent in perditione Et tullerant quosdam et eiusdem cum eis et ita sine certamine factus est claudius imperator Et per suasionem herodis agrippe omnes occisi sunt qui consenserunt in morte gaii Et precepit herodes agrippa quod cerebrum gaii de portura sua adoranda renouaret nummi actum quia nuper erat et acceperat claudius Et precepit ut epistola renouacionis per singulas ciuitates iudee poneretur in loco eminenti ut uideretur ab omnibus

De occiso Jacobo et apprehensione petri

Postea uoluit herodes licentiam accipere a claudio et redire ad patriam Et tunc claudius dedit ei quartam tetrarchiam scilicet iudeam et sublimatus est et rediens ad patriam et regnauit primo in iudea et honorifice susceptus est a iudeis quia timuit impetu eorum Et cum prope esset dies azimorum occidit Jacobum fratrem iohannis gladio Et cum uideret azimorum uides quod placeret iudeis apposuit ut apprehenderet et petrum De iacobo ait refert clemens allexandrinus quia dum duceretur ad carcerem uoce intrauit ad fidem custos suus Et in crastino confessus est se esse xpianum et ait quod ambo ad martyrium ducti cum custos iacobo petiit ueniam sibi remitti peccatorum Et ille parum deliberans ait pax tibi et osculatus est eum et sunt ambo capite detruncati Et petrus cum apprehensum misit herodes in carcerem quia in diebus azimorum non licebat aliquem occidi Et per custodes carceris ducebatur cum quaternionibus militum uolens post pascha eum producere populo ut ipse populus occideret eum non ipse herodes ut iacobum Et quia magis uidebatur eis gloriosum si ipsi occiderent eum quia ipse princeps erat apostolorum

Quod petrus liberatus est de manu herodis

Cum autem in crastino producturus eum esset herodes in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites uinctus cathenis duabus que ad huc rome esse dicuntur et custodes iacentes cum hostium custodiebant carcerem Et ecce angelus domini astitit et lumen refulsit in habitaculo carceris Et in nocte se forte ut solus petrus uidet lumen percusso latere petri excitauit eum dicens surge uelociter Et statim ceciderunt cathene de manibus eius due scilicet que ad huc rome esse dicuntur Et dixit angelus ad eum precingere et calcia te caligis tuis depositis nam caligis

xii cap

et tradunt

pro molestia carceris ut tunica circa pedes demissa tegeret frigus noctis pro quo datum est exemplum vel verius quia in angustiis licet eis aliquid laxare de rigore ordinis. ¶ Sequitur n. appositus apostolus et [illegible] duos angelus ubi pro afflictionis carnis et petrus ad tempus deposuisse angelum pro molestia carnis. Et fecit petrus sicut mandatum angeli. Et addidit angelus: Circumda te vestimentum tuum et sequere me. Et exiens sequebatur eum. Et nesciebat verum esse quod fiebat per angelum i. non putabat istud in rei veritate fieri sed ymaginaria visione. Unde sequitur: Existimabat n. visum videre i. sibi ostensum ymaginaria visione. Transeuntes autem primam custodiam i. custodes carceris custodie deputatos et secundam i. duos quaterniones. Vel primam custodiam i. primum quaternionem cum suis. Venerunt ad portam ferream que ducit ad civitatem que putatur fuisse in alto carceris. Circa ea n. habebat alterum et erat in anteriori parte civitatis que extra civitatem est que ultro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum et continuo discessit angelus ab eo ut sciret se in rei veritate eductum qui putabat se hoc ymaginarie consequi. Et tunc petrus ad se reversus i. ad mentem suam que fuerat in magno stupore dixit: Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum i. e. me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum. Et considerans venit ad domum marie matris iohannis qui cognominatur marcus ubi erant multi fideles congregati et orantes ut oraret pro petro. Et cum pulsaret petrus ad ianuam egressa est puella ad videndum nomine rode et ut cognovit vocem petri pre gaudio non aperuit ianuam sed retro currens nunciavit petrum stare ante ianuam. Et dixerunt illam insanire scientes eum incarceratum esse. Illa autem affirmabat rem se sic habere. Alij autem eorum dicebant angelus eius est. Et hoc super quem locum dicit Ieronimus tanta dignitate esse animas ut unaqueque ab ortu nativitatis sue habeat angelum sibi in custodiam deputatum. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem aperuissent viderunt eum et obstupuerunt. Annuens autem

i. secundam cum quaternione cum suis

eis manu ut sub silencio manerent audirent vel forte ideo ne clamore gaudencium adventus eius in carcere publicaretur. Et narravit eis quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Et ait: Nunciate hec iacobo et fratribus. Iacobo scilicet alphei episcopo ierosolimitano quia alter iam fuerat decollatus ab herode. Et egressus alia nocte abijt in alium locum timore herodis et iudeorum.

De morte herodis

Facta autem die post eductionem petri de carcere erat non parva dubitatio inter milites et custodes quid nam factum esset de petro. Unde apparet quia clausum reliquerat carcerem aliquin non esset ambiguum eum evasisse. Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset diligenti inquisitione a custodibus utrum nossent quid nam factum esset de eo iussit eos adduci ad se ut vindicaret in eos. Non tamen vindicavit dico paucitate ut publice petrum nichil noceret. Et in imminente n. negocio descendit herodes a iudea in cesaream palestine propter quasdam tyro et sydoni ut noceret eis quibus iratus fuerat s. tyrijs et sydonijs. Quod audientes tyrij et sydonij venerunt ad Blastum qui erat cubicularius herodis et custos thesaurorum eius quia erat amicus eorum et patronus et eo interprete reconciliati sunt herodi. Non n. poterant sustinere indignacionem regis tam vicini. Statuto autem die herodes vestitus veste regali sedebat pro tribunali apud eos. Et concionabatur ad eos herodes blandiens eis. Et clamabat autem populus dei voces et non hominis i. exhibebant ei laudes deo debitas et non homini. Et dum adulatoribus favoribus deniq[ue] cet et oblatos sibi divinos honores non respuerit respiciens super se vidit in [illegible] et in prospectu capiti suo in funiculo angelum i. bubonem nuncium mortis eius prenunciantem. Et inter

tradit Josephus in clamantibus circa eos
qui sibi applaudebant, dixit eis:
En ego deus vester morior. Videbat
in aere quod dixerat ei angelus
cum teneretur ad arborem, repost visionem
bubonis in fenestra. quinque dies moriturus
Et confestim ut habetur in hystoria passionis
eum angelus domini, id est facta est vindicta
super eum qua per quinque dies ventris
dolore cruciatus est et corrodebant
vermes viscera eius. Iterum paulatim
consumptus a vermibus expiravit. Re-
liquid autem filium qui dictus est agrip-
pa non ignoratis. Herodes qui ad-
huc Rome erat. Iste tenuit totum reg-
num patris sed parte. Tenuit autem tetra-
rchiam duas tribus et dimidiam ultra iorda-
nem. Vnde legitur quod fideles de iudea in
imminente eversione urbis ad amoni-
tane angeli secesserunt in regno
agrippe minoris filii herodis agrip-
pe.

Explicitis incidentiis

nunc redit hystoria ad
ordinem suum et continuat ei quod supra
dictum est. Collecta summa a fidelibus
anthyochie missa pauperibus in
urbem per barnabam et paulum. Quod
in interceptum est de herode de morte
iacobi de incarceratione et liberatione
petri quasi incidens fuit. Prosequitur
de reditu barnabe et pauli a
ierosolimis in hunc modum. Verbum
domini crescebat et multiplicabatur. Bar-
nabas autem et paulus reversi sunt a ieroso-
limis assumpto secum iohanne qui cognomina-
batur marcus post expletum ministerium.
Erant autem in ecclesia que erat anthyochie
per eos qui venerant a ierosolimis
prophete et doctores inter quos erat Symon
qui cognominabatur niger et lucius cyre-
nensis et manaen qui erat herodis te-
trarche collactaneus, id est eodem lac-
te nutritus et prout illi accipiunt prophe-
tas et doctores. Vel ita prout distinguitur
prophete de futuris et doctores de presenti-

xiiii capitulum

bus. Nota si iste Symon dictus est a caldeis niger
tunc est latinum vocabulum. Si autem est he-
breum tunc dictus est niger quod accedebat
scilicet de nitate in virtute. Niger autem he-
breum est et interpretatur accedens. Ministrantibus
autem illis domino et ieiunantibus dixit eis
spiritus sanctus: Segregate mihi barnabam et paulum
in opus ad quod assumpsi illos. Quo au-
dito consilio spiritus sancti remiserunt paulum et
barnabam in urbem ad petrum et iacobum
et iohannem qui erant ibi. Qui ieiunantes
et audito mandato angeli, id est spiritus sancti et
ieiunantes et orantes imposuerunt manus
in modum ordinandorum. Vtrum autem preter
manuum impositionem alia ordinis solep-
nitas circa eos celebrata fuit incertum est
nisi quod de ordinatione apostolorum aliquid legitur
vel quod dominus imposuerit eis manus
sed pertinet cum habetur quod anthyochie
missa celebrant. Sed potuit sufficere
apostolis pro ordinatione quod datum est eis
a domino. Hoc facite in meam commemorationem.
Et licet non interfuit barnabas et paulus
tamen quia presentia ea sunt ad apostolatum consilio
spiritus sancti. Forsan in hac et aliis fuit privilegi-
ati. Hec alia solempnitas ordinationis circa
eos celebrata est. Quia in ista in primitiva
ecclesia sine hac sollempnitate ordinationis ad
sacerdotium promoti sunt. Et circa initia sive
dyaconus et precedentibus ordinibus sa-
cerdotes facti sunt. Imponentes eis manus
et dimiserunt eos et ipsi quidem missi sunt
a spiritu sancto eodem duce itineris qui separavit
eos a ceteris abierunt seleuciam et inde
navigaverunt cyprum. Et cum venissent sala-
minam predicabant verbum dei in synagogis
iudeorum propter reverentiam sive dignitatem eorum
et habebant secum in ministerio predicationis iohannem
qui cognominabatur marcus.

Quod paulus et barnabas converterunt sergium proconsulem

Cum perambulassent universam insulam cypri
usque ad paphum invenerunt quendam
virum magum pseudoprophetam iudeum

paulo

cui nomen erat bariesu qui erat cum proconsule
sergio viro prudente quia erat homo magne
dignitatis. Hic accersitis barnaba et paulo
desiderabat audire verbum dei. Resiste-
bat autem illis elymas magus et inde sortitus
alterum nomen est in interpretatione alterius. Elimas enim
interpretatur magus. Quaerebat non avertere
maleficorum apparatu est ipsi. Saulus
autem qui et paulus repletus spiritu sancto in-
tuens in eum dixit. O plene omni dolo
et omni fallacia fili diaboli et inimice
omnis iustitie non desinis subvertere
vias domini rectas. Nota quod dicitur e
paulus qui et paulus. Credunt enim quidam quod
a sergio paulo ad fidem converso dictus
est paulus. Unde hic primo fit mentio de
hoc nomine paulus. Sed origenes dicit
quod prius fuit binominis sicut petrus
et quod paulus fuit in acceptione apostolatus postea
sortitus est hoc nomen. Vel quia primo a sau-
lo peccato est dicebatur paulus id est superbus
de superbo factus humilis. Nam paulo dictus
est paulus quasi modicus et humilis unde
non sum dignus vocari. Dicit se minimum
apostolorum. Videtur autem xiiii° anno a pas-
sione domini promotus ad apostolatum cum barna-
ba et sortitus pauli nomen vel xviiii° post
fectus ad magisterium gentium cum satis
comprobat ecclesiastica hystoria. Ubi legitur
preceptum apostolis esse ut post passionem xii
annos predicarent in iudea. xiiii° autem an-
no ceperunt paulatim transire ad gentes
no domini expleto. Postea anno exierunt
de finibus iudee. Et nunc ecce
manus domini super te id est vindicta dei ex-
cedit in te eris enim cecus. Immo capitis
non videns ad tempus solem iustitie per fidem
Et confestim cecidit in eum caligo et tene-
bre et circuiens quia in modum ceci id est in
circuitu se vertens querebat quis manum
ei daret ut duceret eum. Tunc proconsul
viso miraculo credidit admirans super
doctrina domini. De discessu
iohannis ab eis

de ordine missionis apostolorum

sic erga eos fuit ... in caritate quam obre iudeos sole

quare discessit ab eis iohannes fuit causa

Cum autem a papho navigassent
paulus et barnabas cum eis ve-
nerunt pergen pamphilie
quia iohannes discedens ab eis
reversus est iherusalem. Unde credit cum eis
et forsan reprehensibilis fuit causa pre-
sidii in perga. Paulus et barnaba de
qua venimus in sermone. Paulus vero et
barnabas venerunt antiochiam pisi-
die. Quod additum est ad differentiam alterius
antiochie que dicitur antiochia
syrie quam nos adhuc nominamus
antiochiam que olim dicebatur rebla-
tha. Et ingressi synagogam die sabbati
sederunt. Quod autem lege non predica-
tum post lectionem autem legis et prophetarum
dixerunt ad eos principes synagoge.
Viri fratres si quis est in vobis sermo
exhortationis dicite. De predicatione
pauli et barnabe in synagoga
Surgens autem paulus
et manu silentium indicens ag-
gressus est facere grandem sermonem
inchoans ab altiori. Viri in quo
israhelite et qui timetis deum de gen-
tibus audite. Deus plebis israel
patres nostros elegit et exaltavit ple-
bem cum essent incole in terra egipti
fugientes in luto et latere de qua eduxit
eos in manu forti. Et xl annis susti-
nuit mores eorum in deserto. Et destruens vii
gentes qui habitabant terram sorte distri-
buit eis terram quasi post cccc l annos vel
legendum est cum terra usque ad exitum
de egipto fluxerunt anni cccc ... postea
expletis xl annis in deserto et ... terra
canaan divisa est terra. Antiquitate g...
usque ad divisionem terre fluxerunt
cccc l anni. Et post cccc l annos dedit
dominus populo suo iudices. Quia deinde
fuit populus dei sub iudicibus usque ad
tempus samuelis. Et exinde postulaverunt
regem nam ... intitu ...

sibi regem. Et dedit eis saul qui regnavit xl annis. Et amoto illo suscitavit illis david regem cui testimonium perhibens ait inveni david filium iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas. Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israel salvatorem iesum. Predicante iohanne ante faciem adventus eius baptismum penitencie omni populo israel. Cum impleret autem iohannes cursum suum dicebat quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere. Viri fratres filii generis abraham et qui in vobis timent deum vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant in ierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum que per omne sabbatum leguntur iudicantes impleverunt. Et nullam causam mortis invenientes in eo petierunt a pylato ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tercia die qui visus est per dies multos hiis qui simul ascenderunt cum eo de galilea in ierusalem qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam que ad patres nostros repromissio facta est quoniam hanc deus implevit filiis nostris resuscitans iesum. Notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur ab omnibus quibus non potuistis in lege moysi iustificari in hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne superveniat quod dictum est in prophetis. Videte contemptores et admiramini et disperdimini quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba hec. Cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi iudeorum et colentium advenarum paulum et barnabam qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gracia dei. Sequenti vero sabbato pene universa civitas convenit audire verbum dei. Videntes

autem turbas iudei repleti sunt zelo et contradicebant hiis que a paulo dicebantur blasphemantes. Tunc constanter paulus et barnabas dixerunt vobis oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite ecce convertimur ad gentes. Sic enim precepit nobis dominus. Posui te in lucem gencium ut sis in salutem usque ad extremum terre. Audientes autem gentes gavise sunt et glorificabant verbum domini et crediderunt quotquot erant preordinati ad vitam eternam. Disseminabatur autem verbum domini per universam regionem. Iudei autem concitaverunt mulieres religiosas et honestas et primos civitatis et excitaverunt persecucionem in paulum et barnabam et eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso pulvere pedum in eos venerunt yconium. Discipuli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto.

XIIII capitulum

Factum est autem yconii ut simul introirent in synagogam iudeorum et loquerentur ita ut crederet iudeorum et grecorum copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gencium adversus fratres. Multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino perdicantes

cor[dis] confirmate in[con]stanter. Non nulli t[ame]n corde
iudeis in[credu]litate p[er]tinaces p[er]stiterunt
ad incitandu[m] animos gentiu[m] adversus e[o]s de-
tes. Cu[m] i[m]pet[us] esset aut[em] ab aliis iudeis
faventib[us] aliis ap[osto]lis. Et cu[m] fact[us] esset
impetus iudeor[um] et gentiliu[m] cu[m] p[ri]ncipi-
b[us] suis ut contumeliis afficerent ap[osto]los
et lapidarent .i. lapidib[us] fugarent eos.
Confugerunt in civitates Lycaonie. Listra[m]
et Derben. Et cu[m] hec d[ixi]sset venerunt Listra[m]
in qua [con]sequenter fuerant [con]sequenter ubi
dicit[ur]. Erat quida[m] in [...] Listris po[...]
dicendu[m] sic Listre. Sed [pro]nomen aut[em] est
in triplice [for]ma declinat[ur] ut dicat[ur]
Listra Listre Lystra[rum] ut Lystris. Ide[m]
declinabile. Vir sequit[ur]. Erat vir quida[m]
Lystris quod g[rec]e [con]sonat. Ubi hec
Paulus et Barnabas [pre]dicabat in Listr[is]
Fuit Lystris
Erat aut[em] vir iste i[n]firmus pedib[us] clau-
dus ex utero matris sue et sedebat qui nu[n]q[uam]
ambulaverat n[on] fract[us] [...] n[on] unquam am-
bulavit. Hic audivit Paulu[m] loque[n]te[m] quo-
m[od]o intuens Paulus et vide[n]s q[uod] h[ab]eret
[...] quod h[ab]eret fidem
tam fidem que ad salute[m] suffi-
ceret ut vide[n]s q[uia] salvandi se credet
dixit magna voce. In no[m]i[n]e d[omi]ni mei I[hesu] C[hristi]
surge et ambula sup[er] pedes tuos
rect[us]. Et statim exiliit et ambulabat. Turbe
aut[em] cu[m] vidisse[n]t quod fecerat Paulus pu-
tabat [...] et [...] su[...] Barnaba[m] deos
esse et in forma humana eos apparuisse
et levaverunt voce[m] d[icentes]. Dii similes fa[cti]
ho[m]i[ni]b[us] descenderunt ad nos. Et vocabat
Barnaba[m] Iove[m] qui potior videbatur
Paulu[m] vero Mercuriu[m] [...] iuxta
opinione[m] eor[um] [...] cantabat [...]
[...] et [...] fuisse [...] faci-
a ho[m]i[ni]b[us] [...] p[ro]ferat. Vel Mercuri[us]
q[uasi] medi[us] curre[n]s in[ter] [...] et [...]
a[...] d[icitu]r. Et [...] gr[eci] Hermes q[uod]
[...] d[icitu]r. Sacerdos q[uoque] Iovis qui
erat in civitate volebat [sacri]ficia celebra-
re ut Iovi offerret [...] ad y[m]-
molandu[m] et coronas ad ornandu[m]

facere templi iuxta civitate[m] gentiliu[m]
ut in capitib[us] eor[um] imponerent ad
ornamentu[m] aut p[ro] alia aliqua re-
ligione nob[is] ignota. Quod cu[m] audi-
erunt Paulus et Barnabas q[uod] divi-
nos honores vellent eis exhibe-
re sciderunt vestimenta sua quod semp[er]
fecerunt iudei audita blasphemia
in deu[m]. Ap[osto]li habuerunt ista talia ex-
hiberi d[icentes] se esse homines mortales
qui potius veniunt ut eos revo-
carent ab ydolatria. Et vix sedaverunt
turbas ne sibi ymmolarent. Sup[er]-

R[...] [pre]dicatione q[uod] passi s[un]t

R[edeunti]bus aut[em] eis et docentib[us] in
Listra supervenerunt ab Iconio et Anti-
ochia iudei in p[er]secutore[m] Pauli et
lapidabant eum .i. q[ue] vile [...]
existimantes eum esse mortuu[m]. De
qua lapidatione ad Chorinthios ait
semel lapidatus su[m]. P[ro]pter discipuli
cu[m] circu[m]dedissent eum assistentes
ei et respirabit et nescientib[us] iudeis
reportaverunt eum [...] et intravit
et postera die p[ro]fectus est cu[m] Barnaba
in Derben et p[re]dicaverunt ibi sicut fecerant
in Listra. Postea redierunt p[er] easde[m]
civitates p[er] quas venerunt confirmantes
fratres in fide et constituentes in sing-
ulis civitatib[us] p[re]sbiteros .i. ep[iscop]os quia
eo t[em]p[or]e eode[m] no[m]i[n]e censebat[ur] ep[iscop]i et
p[re]sbiteri et p[ro]inde constituerunt ep[iscop]os
quia [...]
ad eos erant amplius [...]
cu[m] redeuntes transissent Listra[m] et Ycon-
iu[m] venerunt ad Antyochia[m] Pisidie
et transeuntes Pisidia[m] venerunt in Pa[m]-
philia[m] regione[m] in qua e[st] civitas
Perge in qua locuti s[un]t verbu[m] dei

XV capitulum

Descenderunt in ytaliam et inde navi-
gaverunt Anthiochiam unde exierant
prius segregati a spiritu sancto ad predi-
cationem evangelii. De questione circumcisionis decimum

Cumque venissent Antyochiam et congregassent fideles Antyochie re-
nuntiaverunt eis quanta fecisset deus
per eos in gentibus et morati sunt ibi
non modico tempore cum discipulis. Dum ibi
moram facerent descenderunt quidam
de Iudea christiani adhuc cum iudai-
zantes et fuerunt de secta pharise-
orum. Et factum est non minima seditio
inter eos scilicet Paulum et Barnabam qui ga-
rrientes predicabant fidem absque legalibus
ad salutem non sufficere et compellebant
eis nostra veteri consuetudine in bu-
ti. Et statuerunt ut Paulus et Barnabas dimi-
ttendi ascenderent in Ierusalem ad ma-
iores apostolos scilicet Petrum et Iacobum
episcopum Ierosolimorum et ascendit Paulus
cum Barnaba assumpto Tyto sicut
ipse refert in epistola ad Galathas.
Et qui descenderant de Iudea ascenderunt cum
eis quidam scilicet de heresi phariseorum
ad fidem conversi. Cum autem venisset
Ierosolimam et erant in presentia apostolorum
Petri et Iacobi et seniorum scilicet. Et retu-
lerunt illi cum Paulus et Barnaba
. Oportet circumcidi fideles et servare
legem Moysi. Audita vero utriusque parte
sententia convenerunt apostoli et seni-
ores ut viderent de verbo hoc. Et post
multam disceptationem et collationem
factam inter apostolos et seniores. Surrexit

gentes Petrus et revelavit unde
non esse imponendum fidelibus iugum
legis quia et ipse prius ... dei bap-
tizavit Cornelium et gentibus predi-
cavit ubi evangelium. Et adhuc predicante
eo confirmavit fidem inundans cor-
da eorum antequam baptizaret. Visi-
biliter misit eis super eos spiritum sanctum
sicut in diebus eius observantia legalium.
Unde quid nunc temptatis imponere iugum
super cervices discipulorum quia neque nos
neque patres nostri portare potuimus.
Et tacuit. Ceperunt Paulus et Barna-
bas narrare quanta signa et prodigia
fecerat deus in gentibus per eos et
tacebat multitudo audiens eos.

De sermone Iacobi fratris domini

Et postquam siluerunt locutus est
Iacobus ad verbum Petri viri fratres
in quibus audite. Symon narravit
quemadmodum deus primum visitavit
gentes sumere ex eis populum. Et huic
concordant prophete ... et duces
... resumebant ... Phares auctori-
tate pontificali ... dissentiunt
... Propter quod ego iudico non i-
nquietari eos qui ex gentibus convertuntur
ad deum sed scribere ut abstineant se ad
eos epistolas ut abstineant se ab ydo-
latria et fornicatione et suffocato et sanguine.
Ydolatria siquidem in gentibus iam
pullulabat fornicatio quam ante quidam
nullam reputabant. ... ut ge-
ntes. Ideo specialiter de eius apostoli ista ... Sunt enim
prohibere gentibus ... ad ... consueverunt
effundendum sanguinem ... etiam bibere
... sanguinem

effundendo vel bibendo. Quare aut
ad terram cp. fol. vene. inte. eis ab suffo
catu non est satis [illegible] ¶ placuit
apostolis iacobi apli ¶ senioribus cum ex
omni consensu elegerunt viros per quos
mitterent epistolam cum paulo et barna
ba iudam. s. silam et premissa est
salutatio per hunc modum. Epistola

Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt
[ex gentibus] salutem ¶ Fuit aut post
salutaº hec textus eple. Audiui
est quia quidam descendentes de
iudea tbamint nos euertentes animas
vestras volentes vris cum ibi i pone ingu
legis id de in [illegible] de [illegible] elige
viros et mitte ad vos cum karissimis
vris nris paulo et barnaba ¶ Visum
est n. s. s. et nobis ¶ Vlem. Nobis
inponere oneris quia ut omnibus ab
stineatis ab ymolatis simulacrorum a
sanguine suffocato et a fornicatione
a quibus nos ab [illegible] bene agetis
valete. ¶ Quomodo consolati sunt ex

gentibus qui sunt exgentibus antyochie syrie et cilicie

Aecedentes paulus et barnabas in an
thiochiam. a. duo illi missi secum
eis. Cum descendissent congregata
multitudine tradiderunt eis eplam. Et au
dita consolatione de iugo legis non
imponendo sibi. Tamen sunt fratres
de gentibus. ¶ Iudas aut et silas
cum essent prophete consolati sunt eos et
visitantes confortauerunt eos in fide. Non
est aut hic pretereundum quia de pfa
to ascensu suo in iherusalem pro dirimen
da lege lite prtaxata. Scribit
apostolus ad galathas in hunc modum.
Deinde post .xiiijª annos a
conuersione mea ascendi in ierusalem cum bar
naba assumpto et tyto et contuli
cum eis eliam quod predico inge
tibus ex quo annorum nuo colligitur
quod eodem anno quo paulus
ascendit ierosolimis. s. xiiijº a con
versione eius ascendit petrus
romam et eodem anno sedit in cathe
dra episcopali in qua sedit
xxv annis. xiiijº vero et xxv
xxxix. reddunt ¶ In cessio aut
quinto anno a promocione beati pet
in sede romana. s. vltimo anno ne
ronis passi sunt petrus et paulus
et c. xxxix anno a conuersione pauli
¶ Vn colligitur paulum ad fide con
versum non eodem anno quo dominus passus
est cum constet petrum et paulum
xxxviijº anno a passione domini qui
fuit vltimus neronis passos esse
martirium ¶ Si aut legeretur aliqui
paulus conuersus ad fidem secundo anno
euangelii non est eodem. Vtrumlibet sit
alibi determinatur ¶ Quarto decimo
anno claudij ascendit petrus
romam et sedit in cathedra epali
xxv annis sub claudio qui reg
nauit xiiij annis et nero post
eum totidem annis hic determinat
Petrus qui sedit antyochie
aut cum quo tempore sedit petrus
in sede antiochena. Constat

hic non

☞

-n- quod sedit anthyochie vij^ez a-
nis viij^ez anis in sede epla epali
quod ratio de vij^ez illorum xiiij or
intelligi qui a passione dni fluxe
runt usqz ad eius promotone in
sedem romanam post vij^ez anos
quibz sedebat in sede anthie
cum consilio dni de mlij apostolt
roma sedi ascensi transijt pauly
occpat ut confirmaret subditos sui
os in fide antyocena in hoc
transijt pauly ochia qr redarguit
e a paulo quia comedes cum
quibusda fribz de iudea timens
eos molestiae dimittebat ab eos,
et ita cogebat gentes iudaizare
unde paulus ait cum venisset cephas
anthiochiam in faciae ei restiti
causa dissensionis inter pauly
e Dant anno quo barnaba
apostolt petrus

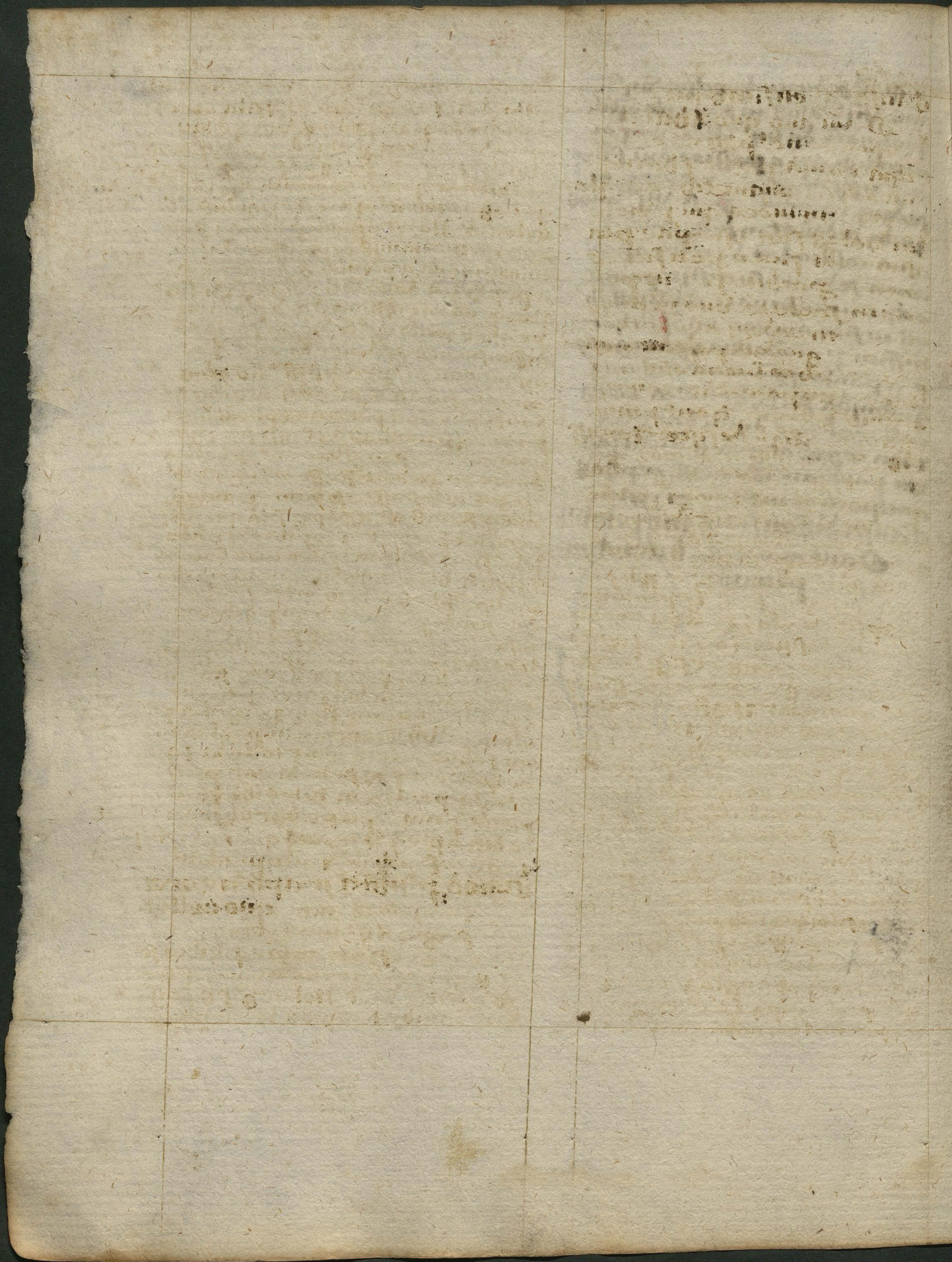

Causa dissensionis inter Paulum et Barnabam

Eodem autem anno quo ascendit Petrus de Antiochia Romam, Paulo et Barnaba Antiochie remanentibus, Cathula procurator in Iudea, qui per violentiam volens sibi usurpare potestatem constituendi summum pontificem et mutandi pro arbitrio suo, ut posset summum sacerdotem vel unum vel duos constituere in eodem anno. Et timentes Iudei quod non possent resistere, petierunt ab eo licentiam consulendi Claudium imperatorem Romanorum in tenus voluntate, et hanc permittente optinuerunt aliquamdiu desisteret et concessit eis. Et cum misissent nuntios, venit Agrippa filius Herodis Agrippe, qui predecedente in manum Claudii dimiserat. Claudius autem diffitebatur eum mittere in Iudeam tamquam dominum, tamen propter temeritatem Iudeorum, tamen propter teneritatem etatis eius. Precaudiens quod cum presentia sui ageret, intercessit precibus et optinuit, et rescripsit Claudius procuratori ut ab usurpatione desisteret, et desistit. Et rescripsit Iudeis ut super hoc gratias agerent Agrippe adhuc in successione; hoc optinuerat et significavit ei Iudei ut mitteret eis Agrippam et faceret eum tamquam regem et dominum. Ipse tamen adhuc distulit. Postea Nero, qui visus est ei minus potens in Iudea, non tamen reddidit ei totam terram patris, qui totum regnum Iudeorum optinuerat, sed dedit ei Galaaditidem regionem, scilicet ultra Iordanem terram duarum tribuum et dimidie tribus. Et dedit ei potestatem constituendi summum sacerdotem in Ierusalem pro arbitrio suo, que negaverat procuratori. Ipse fuit Agrippa in cuius regimine fuit ... fideles a Iudea imminente excidio Ierusalem ab angelo premoniti transierunt super Iordanem. Sed nunc prosequamur de Paulo et Barnaba qui adhuc demorati in Antiochia evangelizantes verbum Dei, et Iudas abierat et Sila cum eis remanente per aliquos dies, visum est eis commodum reverti per civitates in quibus predicaverant verbum Dei et visitare fratres in fide. Barnabas autem volebat secum ducere Iohannem qui cognominabatur Marcus. Paulus autem noluit dicens non esse assumendum eum quia in itinere constitutus nimis tepide se habuit et quasi timide mortis a predicatione destitit, cum scilicet a Pamphylia descendens reversus est in Ierusalem. Ideoque non erat assumendus ad predicandum, ne alios malo exemplo lederet. Et facta est dissensio ut discederent ab invicem. Et excepit eas sed quia discesserunt non odio commoti, sed a spiritu sancto ad hoc excitati, ut divisi pluribus locis predicarent et plures lucrifacerent. Barnabas autem assumpto Marco navigavit Cyprum. Credo autem quod noluit dimittere eum quia pertinebat fuisse ei consanguineus. Sequitur autem fuisse consobrinum. Paulus autem electo Sila quem abisse remanere fecerat ut ei comes esset, perambulabat Syriam et Asiam. Pervenit in Derben et Lystram, ubi erat quidam discipulus nomine Thymotheus, filius mulieris Iudee fidelis, et Timotheus filius ... de patre gentili ... perhibebant testimonium religionis omnes fideles qui erant in Lystris. Hunc constituit Paulus episcopum. Circumcidit eum propter tollendum scandalum Iudeorum, ne scandalizarentur quod presentem episcopum incircumcisum. Non quod legalia putaret utilia esse, sed ... incircumcisum predicare non subito Iudeis erant tollenda, et quod cum honore erant sepelienda. Postea eduxit Paulus secum Tymotheum et transiens per civitates precipiebat observari decreta apostolorum et seniorum qui erant in Ierusalem. Et ecclesie confirmabantur et multiplicabantur.

Quod prohibiti sunt apostoli ne irent quo vellet

Transeuntes autem Frigiam et Galatie regionem, vetiti sunt ire in Asiam in more prophetia a spiritu sancto, qui sciebat corda hominum quod tunc non esset creditura. Voluit ergo spiritus sanctus dari canibus et impiis de ceteris predicationibus ...

XVI^m capitulum

gram q dapnat Voluit et habes primas alias aptus respicit per hyppog inaq et iotas pdi arnit in asya minori Lucas in baticinia aqua sumite a. f. ꝯ. ꝯg p̄bri ita dune anse redduit quide p̄ bis p̄t ab asya minori prima ḡs ut ne sp̄u dicent Vel q̄ desolate cauta f. ꝯ. alias aptus asya minor ralsi

bitinia bertua luce Ubi ait Origenes de prin ais et decimus dandus sacerdotibz reddit tam q̄ dr̄ quod de pruides sine sumꝯ alimonz cor le ab ysu p̄m p̄ mys disti ob

aligenorum an.. ..moe captiuis .. rex alienus fu... era

p̄sentia phidue villa f. fame iqua Helena sustentat pauperes fres q̄ erant i ithy que ... facta est. iiij. anno claudij

Fuit h helena in spatium regina ... vxore accepit et co cepit eps et cu nocte dormiret cu ea

mani

et posuisset sup vtere p̄gnata ab ea au dita est vox i sumnio Unde ne legebat pnu quia magnus futurus est mundo audita voce sunt cenon ... magna dili gencia sp pepisse dix hoc vxori p̄terq pu erum nati cu magna diligencia nutrient et mortuo p̄e tunc puer factus est rex cumedam ... heē cā conmeda toris quia andrees f... deu cali quid eius colu ..de et p̄ceptum ... iudeorum et uty Ineim ... helena videns i inthy i verit fra tres fideles i inthy i edia laborantes quia erat tpe fami et emit gnū unde aiqz quantu valeat argēti copia unde emere diu et sustetant fres qui erant i ithy et cu adhuc esset i iudea inuicatum est ei ut mortuus esset p̄li q̄ ei d statu redit i tra et fecit exitum cadavere de sepulcro et repetit i iudea et fecit no longe a intz extrorum duo maseola et i uno posuit corpus filij et p̄cepit cu mortua esset in altero corpus sum repon... et usq adhuc ap paret vestigia maseoloꝯ et p̄ivant ... deceptum esse m... helene in a ... costantini De visione pauli

Cumq p̄t̄sisset asya paulus et pa... eius venit troadem osta est paulo visio p̄ noctem ... ei macedonia angelus illi .. ... e vir macedonie ... ... pauli .. .. macedoniaz adiuua nos .. ... ubi videtur hoc fuisse no angelus Non eget angeli ... in auxilio ... hoc aut angelus assumpta psona macedo Ut aut visum vidit statim q̄sumius ... assi i macedoniaz ... ... vocasse nos deus eūng̃re eis Et nota q̄ dicitur est q̄sumius ... ... p̄mo ... ... lucas se comite fuisse pauli Forte nec p̄o adhesit ei Unde inquia i p̄cedentibz Venim ... ... ubi q̄ venit ... ... pauli Unde q̄ ... ubi d̄r ... ... macedonie ... hoc ubi ... ... glosa ... ... p̄ plerique ad ... ... angeli ... ... angelus ... ... libus q̄ ... angeli ... ad monumentu Navigantes aut a troade recto ... venimus ... et sequenti die philippis que est prima ... macedonie ... colonia ... ... colonia illa que defectu i ... ... et colonia q̄ ... ... p̄ ... ... porta iuxta flumen ubi ... ... oratio ... locum ut ... oraa ... pt ... p... Et ... ... mulieri q... tidda ... ... andiebat nos ... ... tes ... ... Vel ... ... vendebat ... ... et domus eius tota ... ... q... in ... fidele ... ... et manere mecu ... ... adhuc ... ... domus ... ... indeoꝝ De spiritu

Factum est phytonico a puella aut exeuntibus ... puella ... spiritum phytonicam potestatem ... ... phytonisse ... ... spiritu phytonico vexatur ... ... duobz ... ad oratiam obuiaret ... ut ... spiritum phyto nicum

Hec non phitonissa a qua et phitonica
spiritum suscitatione mortuorum operatur ut
que ad petitionem Saulis ab inferis
vocavit animam Samuelis. Vel potius
per spiritum immundum intelligatur. Est autem
Phiton ars magice ab Appolline Phy-
tone inventa est et ab eius agnomine cog-
nominata est. Sed hic phitonissa que a spiritu
phitonico possidetur et ea habet organum
suum ad divinandum. Qualiter hoc potius
videtur accipi questuosa dominis suis
quia multum preebebat emolumentum ex
divinatione ipsius. Hec subsecuta
Paulum et socios suos et clamabat dicens:
Isti homines servi dei excelsi qui annun-
ciant vobis viam salutis. Hoc clamabat mul-
tis diebus forte pro bono nomine ut potius
spiritu sancto spiritus phitonicus ut per eam veras
loqueretur urgente. Commotus autem Paulus
ipsa post eum clamante dixit spiritui immundo
precipio tibi in nomine Ihesu Christi exire ab ea. Et exi-
vit eadem hora. Ut quia indignum erat ut
verbum illud spiritus mendax annunciaret. Vi-
dentes autem domini eius quia exivit spes questus eorum maxime
inde sumerent in commodum apprehendentes Silam
et Paulum duxerunt eos ad forum ad principes
et offerentes eos magistratibus dixerunt: Isti contur-
bant civitatem nostram cum sint iudei et predica-
bant nobis quandam religionem quam non
licet nos suscipere cum simus Romani. Ia. ii. de-
cem catervis. Ventus de quo [illegible]
colet ut comprobate senatu. Et cucurrit ple-
bs adversus eos et magistratus scissis eorum
tunicis iusserunt eos virgis cedi et flagel-
latos eos miserunt in carcerem precipien-
tes custodi ut diligenter custodiret eos.
Qui accepto mandato misit eos in car-
cerem interiorem pedes eorum stringens lig-
no.

De motu carceris

Media autem nocte Paulus et Silas de-
cantabant hymnos et adorantes
laudabant deum. Et in media nocte ter-
re motus factus est terre motus quo scilicet terre mo-
vente fundamenta carceris commota sunt
et omnia hostia aperta vincula omnium
rupta non solum Pauli et Sile sed et aliorum.
Expergefactus custos carceris et videns
ianuas carceris apertas evaginato gladio
volebat se interficere existimans eos
vinctos aufugisse. Clamavit autem Paulus
in medio tenebris carceris videns hec
in spiritu exclamavit: Nichil tibi mali feceris
universi enim quos custodiebas hic sumus. Hoc aie-
bat quod sciebat volebat interficere quia putabat [illegible]
omnes carceratos aufugisse. Et petito lumine a
ministris ingressus est tremens et tamen
factus tum propter hec que facta fuerant in terre motu
tum quia intellexerat Paulus quod se vellet
interficere. Procidit ad pedes Pauli et Sile et
educens eos de carcere ait: Domini quid me oportet
facere ut salvus fiam? At quem illi: Crede in dominum Ihesum
et salvus eris tu et domus tua. Et locuti sunt
ei verbum domini et omnibus qui erant in domo
eius. Et tollens eos in illa hora lavit plagas
eorum et baptizatus est ipse et sic lavit
~~plangens~~ eorum et lotus est.

Quomodo a magistratibus sunt dimissi

Cumque perduxisset eos in domum suam apposuit eis mensam
et letatus est cum domo sua credens in deum.
Et cum dies factus esset miserunt magistratus
lictores ad custodem dicentes: Dimitte homines
illos tamquam depressos. Dimittebat autem
illos ne plures crederent quia iam innotuerat
eis miraculum. Et custos carceris nunciavit
verba hec Paulo: Miserunt magistratus ut dimit-
tamini. Nunc ergo exeuntes ite in pace. Ad
quem Paulus: Ceciderunt nos in carcerem publice
flagellatos licet indampnatos homines
Romanos in nomine impio subiectos cesi
confessos et libertate donatos Romana
et nunc occulte nos eiciunt. Non sic sed veniant
et ipsi nos eiciant. Renunciaverunt hec
ipsi et timuerunt audito quod Romani essent
magistratus et venientes eduxerunt eos et deprecati sunt eos
ut egrederentur de civitate. Et exeuntes intraverunt
ad Lidiam et visis fratribus consolati sunt eos. xvii capitulum
Et perambulata Amphipoli et Appollonia venit Thessalonicam ubi
erat synagoga iudeorum. Paulus autem introivit
in synagogam et per tria sabbata
disserebat eis de scripturis predicans Christum
oportuisse pati et resurrexisse. Et crediderunt aliqui
ex eis et adiuncti sunt Paulo et Sile. Viri et mulieres
et de colentibus gentilibus multitudo
non parva. Zelantes autem iudei assumentes
quosdam malos de vulgo concitaverunt civitatem
adversus eos.

Et in domo eorum Iason accusatus est

Et venientes ad domum Iasonis apud quem hospi-
tati fuerant querebant eos producere in populum et
non invenientes putantes a Iasone fuisse
occultatos traxerunt Iasonem et quosdam

suscipientes eos

fratres ad principes civitatis dicentes. Quia hi sunt qui orbem
concitant, quos suscepit Iason, et hi omnes
faciunt contra decreta Caesaris, regem alium dicentes
esse quam Caesarem. Et concitaverunt principes
adversus eos. Et accepta satisfactione a Iasone
et ceteris dimiserunt eos. Ut fratres eos pu-
blica fuit manum in vico. Forte fratres
Iasonis et alii negaverunt se umquam suscepisse eos,
quod si confessi sunt, satisfecerunt. Et protinus
dimiserunt Paulum et Silam in Beroeam. Qui cum ve-
nissent in synagogam Iudaeorum et praedicaverunt ibi,
et multi de credentibus crediderunt et mulieres ho-
nestae non paucae.

Quid Paulus Atheniensibus fecerit

Et audientes Iudaei
qui erant Thessalonicae quia a Paulo prae-
dicaretur verbum Dei in Beroea, venerunt illuc
concitantes multitudinem, et statim dimiserunt Paulum
fratres ut iret usque ad mare, quamvis inqui-
rebant eum Iudaei eo quod esset dux. Ibi Si-
las autem et Timotheus remanserunt. Qui au-
tem ducebant Paulum perduxerunt eum usque ad
Athenas. Videns autem civitatem idolatriae deditam,
accepto mandato ad Timotheum et Silam ut venirent
ad eum. Et venerunt. Et disputabat cum Paulo
Epicurus qui ponebat felicitatem hominis in sola
voluptate corporis, et Stoyci in sola virtute
animi, et mentes disputantes impugnatione
apostoli vicerunt conferentes. Dicebant quidam:
Quid vult seminator verborum hic dicere. Vel fuit seminator
verborum, ut erat et messor morum, de quibus ver-
sione extirpantes libere fructum. Alii autem
dicebant: Novorum daemoniorum videtur esse an-
nuntiator. Et apprehensum duxerunt ad Ariopa-
gum, id est ad vicum Martis. Sicut Athenienses
singulos vicos denominabant a diis quos
colebant. Vicum in quo colebant Martem
vocabant Ariopagum, quia arios dicitur Mars;
vicus in quo colebant Pan vocabatur
Panopagus; et ita a singulis diis singulos
vicos denominabant. Erat autem vicus ex
cellentior Ariopagus quia ibi erat curia ma-
gistratuum et scola liberalium artium.

De ara ignoti dei

Et cum esset
Paulus in medio philosophorum, dicebant:
Nova quaedam infers auribus nostris. Possumus
scire volumus quae sit haec doctrina no-
va, quasi dicerent: possemus nunc reddere super quo dices.
Stans autem Paulus in medio Ariopagi dixit:
Viri Athenienses, per omnia video vos
superstitiosos quasi praetereuntes enim vidi simulacra
vestra praeter cetera enim inveni aram cui scrip-
tum superscriptio: Ignoto deo. Ut ignoto
dicatur, ac si diceret: Haec ara edificata
est ignoto deo. Et singulis aris superpo-
nebatur titulus cuius dicaretur cui erat de-
dicata. Hunc inquit quem deum ignoti
cui hanc aram construxistis ego annuntio
vobis. Hic est deus qui fecit mundum et omnia
quae in ea sunt, per quem vivimus, movemur
et sumus. Quomodo autem haec ara illi deo in-
ignoto consecrata est, historia actuum
non prosequitur. Ideo necessarium est hic supplere
et dicere.

Quod philosophi Athenienses dixerunt deum pati naturae

Ante autem adventum Pauli philosophi qui
erant Athenienses, videntes tenebras
passionis per universam superficiem terrae, non
poterant causam invenire in naturalibus
causis, quia necesse fuerit sub ... Tandem ad
hoc inducti sunt ut dicerent: Quod
deus naturae patiebatur. Et dixerunt Athenien-
ses: Constituamus illi deo aram. Et dedi-
cata est ara et suppositus est titulus:
Ignoto deo. Et cum vellent offerre holo-
causta et victimas illi ignoto deo,
dixerunt philosophi: Bonorum nostrorum non eget,
sed placet genuflexionibus circa aram
eius et supplicationibus ei, quia non quaerit
oblationem pecorum sed devotionem cordis.
Hunc deum ignotum annuntiabat Pau-
lus, asserens eum mortuum fuisse et
resurrexisse et ascendisse in caelum et in
fine orbis venturum. Et cum audissent
resurrectionem mortuorum, quidam irridebant
eum. Quidam autem non respuebant nec
recipiebant, dicentes: Audiemus te de hoc
iterum. Exivit Paulus de medio eorum,
et quidam adhaerentes ei crediderunt, inter
quos fuit Dyonisius Ariopagita, quem
postea ordinavit apostolus episcopum Corinthiorum.
Autem conversionis modum quia praeterit
historia actuum, necessarium est supplere.

De Dyonisio Ariopagita

Iste Dyonisius erat magister in Ari-
opago. Et quamvis ad exhortationem
Pauli de facili crederet, tamen non nisi
post longam disceptationem Pauli

Iason publice fuit [illegible]

post
confessus est se eadem pro iudicari. Disceptatorum
cum adhuc cum paulo disputaret
forte pertransiit cecus coram eis per viam
et statim ait dyonisius paulo. Si dixeris sunt
ceco in nomine dei tui vide et si viderit
ego statim credam. Sed ne literatus verbis ma
gicis quia forte nosti verba que haberent
hanc efficaciam. Ego prescribam tibi
formam verborum. Habeat in quo verba es for
dices ei. In nomine iesu xpisti nati de virgine
crucifixi mortui qui resurrexit et ascendit in
celum vide. Et ut omnis tolleretur suspitio pre
cepit paulus dyonisio ut ipse proferret ea
dem verba. Et eadem forma verborum dixit dyo
nisius ceco ut videret et statim vidit. Et dyo
nisius statim confessus est fidem. Et cum ci
vibus predicasset paulus athenis et multos convertisset
venit corinthum. Et invenit quendam iude
um nomine aquilam cum uxore eius prisci
lla quos sepe commemorat paulus. Ubi
salutat amicos suos. Isti nuper venerant
de ytalia iudeis omnibus edicto claudii
imperatoris de regno et roma expre
expulsi sunt eo quod uxorem eius agrippinam
propinqua familiaritate qua habebat cum
eis adverterunt adventus suos ut cum iude
ixaret. Et hospitatus est paulus apud
aquilam et priscillam eo quod eadem arte
operaretur qua ipse consueverat exercere
proprio labore manuum sibi victum acq
uirens. Erant arte scenofactores. Faciebant
enim tentoria sive papiliones que necessaria
erant in digressibus et alijs et moderatum
calore vel caumate defenderent. Et dicitur ars
scenofactoria a scenos quod interpretatur
umbra. Vel secundum alios quod interpretatur
conventus. Erant enim familiarij. Et cum ve
nissent sylas et tymotheus de mace
donia ubi dimiserat eos predicavit pau
lus instans verbo et coadiunctis
illis et resistentibus iudeis predicatori xpisti
quod pararet dominum. Excussit pulverem
de pedibus in testimonium dicens illis. Sanguis vester
a sanguine vestro quia quantum in me fuit vo
bis non renunciare ab impietate vestra. Sed
quia predicatores eos tunc converteres
Et migrans inde transiit ad domum
gentilis cuiusdam nomine tyti cuius domus
erat iuncta synagoge. Et cum

colligendum est de tyto cum epistolas scripsit — tercia se
qui eis fuit dispensator scilicet que et corinthiorum
ordinavit. Crispus est archisynagogus crispus
gogus cum universa familia sua. Ille scilicet de
quo apostolus ait scribens chorinthiis Gratias
ago deo meo quod neminem vestrum baptiza
vi nisi crispum et gayum. Et multi corinthiorum
dientes in sermone eius credebant et baptizaban
tur. Et apparuit dominus nocte paulo per visionem
dicens. Noli timere sed loquere et ne taceas quia
ego tecum sum et nemo apponet manum
ut noceat tibi. Sedit autem ibi annum et sex
menses. Quod iudei concitaverunt
gallionem contra paulum
Insurrexerunt iudei unanimiter
in paulum et duxerunt eum ad pretorium gallionis
qui erat proconsul achaye regionis in qua
erat corinthus accusantes eum quod contra
legem predicaret. Et locutus est gallio ad eos
Si arguitis hominem istum de aliquo scelere manifesto
sum eum iudicare. Sed quia disceptatio est
super eo iudicare. Sed de lege vestra non audio iudicare. Et videntes
gentiles quia non favebat pretor contra
iudeos coram eo apprehenderunt sostenem prin
cipem synagoge et percutiebat et nichil eorum
erat cure proconsuli. Paulus autem cum adhuc
sustinuisset multos dies et erat in cenchris
que est portus corinthij ascensurus navem
ut navigio veniret in syria totondit coma
quam nutriebat quia erat nazareus. Naza
rei enim ad tempus ex voto comam nutriebant et co
pleto tempore voti radebant
radebant et in igne sacrificij ponebant. Et eam
codices habent totondit. Venit quidam habere
fecit ad aquilam et priscillam. Et secundum alios autem
ad paulum habent veniunt. Quod paulus
disputabat contra iudeos
Et venit paulus in syriam ducens secum
aquilam et priscillam. Et cum venisset ephe
sum ingressus synagogam disputabat cum iudeis
et rogantibus illis ut cum eis amplius maneret
non consensit. Sed vale faciens dicens ... profectus est ab ephe
so dimittens ibi aquilam et priscillam. Ipse autem
ambulavit per galaciam et frigiam confirmando
fratres. Et cum venit ephesi aquila et priscilla
venit ephesum quidam iudeus nomine apollo
allexandrinus genere vir facundus et potens

in scripturis. Iste baptizatus fuerat baptismo
iohannis non christi et iam credebat quod ihesus esset messias
in lege promissus et recte sentiebat de patre
et filio sed nichil adhuc audierat de spiritu sancto.
Quem cum audissent aquila et priscilla fiducialiter
predicantem assumpserunt eum et diligencius predicaverunt
ei viam dei. Utrum autem baptizatus fuerit in bap-
tismo christi non legitur. Cum autem vellet ire corin-
thum aquila et priscilla et ceteri fideles qui
erant ephesi scripserunt fidelibus qui erant corin-
thi ut susciperent eum ne abhorrerent eum eo
quod iudeus esset. Et cum venisset corinthum multum
contulit fratribus qui erant corinthi. Vehementer
enim convincebat iudeos et multi fratres confirmati
sunt. Quomodo baptizati sunt qui a iohanne

[XIX capitulum]

Factum est [illegible] baptismum acceperant
autem cum apollo esset corinthi et paulus
peragratis superioribus partibus veniret ephesum
et inveniret quosdam discipulos a iohanne bap-
tizatos non tamen fide confirmatos. Qui iam post
baptismum non acceperant manuum impositionem
Et interrogavit eos. Accepistis ne spiritum sanctum
credentes id est manuum impositione quandam
spiritus sancti. Ad quem illi. Non sufficit baptismus

[non sufficit sed neque de spiritu sancto [illegible] audivimus. Ad quem ille]

iohannis. Et statim baptizati sunt in nomine ihesu christi.
Cum imposuisset eis manus post baptismum venit
spiritus sanctus et loquebantur variis linguis quedam
eorum prophetabant predicentes futura. Erant autem
omnes fere xii forte xi vel xiii. Erat autem
est appositum fere ad complementum. Et predicabat
ibi apostolus cum fiducia per tres menses dispu-
tans et suadens de regno dei. Et qui prius
prohibitus erat a spiritu sancto predicare in asya mi-
nori. Nunc in eadem spiritus permittebat ephesi.

[Ecclesia [illegible] qua admirantur [illegible] indurati [illegible] maledicebat [illegible] predicaret ephesi]

Quidam obdurati et increduli erant maledicentes
viam domini. Dicebat doctrine eius coram omni multi-
tudine. Discedens autem ab eis segregavit se-
cum discipulos disputans in scolis cuiusdam
tyranni id est nobilis vel forte nomen proprium est
illius in cuius domo conveniebant in qua doce-
bat discipulos suos. Et tanquam reges scolas
et hoc fecit per biennium. Et in eodem biennio
scripsit epistolam primam ad corinthios. Et
fecit deus magnas et inusitatas virtutes per manus
eius ita ut sanarentur languidi quibus suppo-
nebantur semicinctia. Dicitur autem semicinctia
[late] vestes circa ab umbone pendentes vel quedam ca-
pitis ornamenta ut quoddam genus sudariorum quod
videtur verum quo sudorem sudor absterget.

De potestate nominis ihesu

Videntes autem quidam exorciste quod ad
invocationem nominis ihesu paulus

Ad invocationem nominis christi quem paulus predicabat
exibant demones ab obsessis. Erant enim viri
filii cheue principis. Hii ex arte quadam adiurabant demones ut
exirent demones. Cogitaverunt uti eadem
forma verborum ad eiectionem demonis.
Quamvis liceret per exorcismos salomonis
demones eicere non tamen absque labore
multo sed quibusdam herbis et gemmis ad-
hibitis ut dicit iosephus. Ut ergo facilius
exirent demones adiurabant eos in hunc
modum. Unus die quadam adiurabant
demonem ut exiret de corpore obsesso. Et
demon. Ihesum novi paulum novi. Sed vos
qui estis. Et insiliens in eos vexabant eos
egregie et increbuit fama per universam
regionem et in auditu est timor omnibus ex
orcistis magis ut non auderent in hunc
modum demones amplius adiurare. Et
congregati sunt omnes magi qui arte magica
imperabant demonibus et combusserunt libros
suos ante pedes pauli. Postea paulus
proposuit ire ierusalem et inde romam. Premi-
sit timotheum et erastum in macedoniam
ad preparandas collectas quas erat delatu-
rus in ierusalem pauperibus. Ipse autem remansit
in asya minori. De tumultu excitato
Facta est in tempore predicatorum.
illo turbacio magna in epheso. De-
metrius argentarius qui faciebat edes
et ymagines argenteas dyane vocavit
eiusdem operis opifices et locutus est
eis in hunc modum. Scitis quia hinc questi-
fica nobis est huius artis. Paulus
autem predicat non esse deos manufactos. Ne
ergo invalescat doctrina eius non tantum periclitabitur
lucrum nostrum sed et templum magne dyane pro
nichilo reputabitur et maiestas eius
destruetur quam tota asya et universus orbis
veneratur. Et statim ira repleti cla-
mabant unanimiter dicentes: Magna es
magna dyana ephesiorum. Et rapto gayo
et aristarcho sociis pauli traxerunt eos in
theatrum spectaculum in qua rei puniebantur.
Et cum paulus hoc audito vellet venire
ad theatrum non formidans se mori ibi
est dissuasum est ei a quibusdam amicis
suis propter metum populi. Postquam autem cessa-
vit tumultus vocatis paulus discipulis
et exhortatus est eos et valefaciens eis
profectus est in macedoniam et venit inde
athenis. Ubi cum fuisset tribus mensibus pos-
tea sunt ei insidie a iudeis in syria navi-
gaturo facientibus quod deferret collectas

XX capitulum

pendimarent

Olim cum esset navigaturus victor non proposi
erunt ei insidias. Habuitque consilium ut
reverteretur in macedoniam ut ita vitaret
insidias. Quidam autem de sociis suis
profecti sunt una et precedentes nos dicit
lucas sustinuerunt nos troade. Paulus
cum veniret. Nos vero navigavimus post
dies azimorum a philippis que est
prima civitas macedonie et in quinque diebus
venimus troade. Ubi demorati sumus
vii diebus. Una autem sabbati cum con
venissemus paulus disputabat cum eis
in crastino profecturus. Protraxit sermonem
media nocte. Erant lampades copiose
in cenaculo ubi congregati eramus.

De mortuo suscitato a paulo

Sedebat quidam adolescens no
mine eutychus super fenestram. Et cum mer
geretur somno gravi cecidit de tertio cenaculo deorsum et
sublatus de terra estimatus est a paulo
mortuus. Et dicebat eutychus adque
cum descendisset paulus incubuit super eum
et complexus eum dixit: Nolite turbari. Ani
ma enim ad huc in eo est. Hoc autem quantum
[illegible] tollet [illegible] ab eis. Quemadmodum
[illegible] est [illegible] puella non est mortua
sed dormit. Et suscitatus est
adolescens et gustavit cibum et confirmatus
est. Ut in cibo [illegible] oratio [illegible] int
[illegible] et [illegible]
[illegible] doctrina pauli et [illegible]
[illegible] ab eis
discessit. Nos autem ascendentes in na
vem navigavimus in assum inde suscep
turi paulum. Sic enim disposuerat ipse
per terram iter facturus. Cum autem convenisset nos in asson
assumpto eo venimus mitilenem. Proposuerat
enim paulus transnavigare ephesum
ne qua mora ei fieret in asia. Festinabat enim si pos
sibile esset ut in die pentecostes esset
ierosolimis. A mileto autem non navigavit
sed misit ephesum et vocavit maiores natu
ecclesie. Qui cum venissent ad eum dixit
et exhortatus est eos dicens: Et nunc ecce ego alliga
tus spiritu vado in ierusalem que in
ea ventura sunt mihi ignorans. Et [illegible]
[illegible] quia vincula et tribula
tiones me manent. Sed nihil horum vereor
[illegible] de ipso quod accepi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mea dum [illegible] consummem cursum meum

et ministerium quod accepi a domino. Et cum hec
dixisset positis genibus suis cum omnibus
illis oravit. Et postquam non videbitis faciem meam. Et post
[illegible] exhortationem positis genibus una cum omnibus
illis oravit et procumbentes super collum
pauli flentes osculabantur eum, dolentes
maxime de eo quod dixerat quoniam faciem eius amplius
non essent visuri. Et deducebant eum
usque ad navem. Et abstracti ab eis transfre
tantes venimus [illegible] et regionem. Venimus tyrum.

Inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem. Qui paulo
dicebant per spiritum ne ascenderet ierosolimam. Et [illegible]
[illegible] ne ascenderet [illegible]
[illegible] deducentibus nos omnibus cum uxoribus
et liberis usque foras civitatem et valefacientes
[illegible] ascendimus navem. Illi autem redierunt
in sua. Nos vero descendimus ptolomaide
[illegible] et salutatis fratribus mansimus [illegible] die cum eis.

De propheta agabo paulo dixit

Alia autem die venimus cesaream et intran
tes domum philippi evangeliste qui erat
unus de septem. Huic autem erant filie quattuor virgines prophetantes.
Et cum moraremur [illegible] per aliquot dies supervenit
[illegible] propheta nomine agabus. Qui cum venisset ad
nos tulit zonam pauli et ligans sibi manus
et pedes ait: Hec dicit spiritus sanctus: Virum
cuius est hec zona sic alligabunt in ierusalem
iudei et tradent in manus gentium. Quod cum
audissemus rogabamus
[illegible] ne ascenderet in
ierusalem. [illegible] quid facitis flentes et affligentes cor
meum? Ego non solum alligari sed et mori
in ierusalem paratus sum pro nomine domini ihesu. Et cum
ei suadere non possemus quievimus dicentes:
Domini voluntas fiat. Post dies autem istos preparati ascende
bamus in ierusalem. Venerunt autem et ex discipulis
[illegible] nobiscum adducentes apud quem
hospitaremur [illegible] Cum venissemus ierusalem libenter nos
exceperunt fratres. Sequenti autem die introibat
paulus [illegible] ad iacobum qui erat episcopus ierosolimorum
[illegible] de quo dicit beda super hunc locum
quod [illegible] annis rexit ecclesiam ierosolimorum
[illegible] ad [illegible] annum neronis. Qui [illegible]
[illegible] iosephus excecatus est [illegible]
[illegible] quod a pinnaculo templi [illegible] ubi
legitur lapidatus et potuit esse quod precipitatus
[illegible] eum lapidaverunt [illegible]

cadaver. Beda autem dicat Beda martirium Jacobi vii° anno Neronis. Palam est non esse attendendum quod legitur in epistola Clementis qui iuxta tenorem huius epistole dicitur fuisse datum accepisse a Petro cui successit in apostolatu, ut post mortem eius Jacobo episcopo epistolas destinaret ut ab eo in scriniis [illegible]. Beda autem dicit Jacobum mortuum fuisse vii° anno Neronis, et Petrus vixit usque ad xiiii annum imperii huius etc.

De eo quod obtulit se Deo Paulus secundum legem

Cum autem fuisset Paulus apud Jacobum, collectis senioribus quibus salutatis narrabat per singula que et quanta fecisset Deus in gentibus per ministerium eius. Quod cum audissent magnificabant Deum et dixerunt Paulo: Vides frater Paule quot milia sunt in Judeis qui crediderunt et omnes adhuc sunt emulatores legis, volentes sub fide accepta observare legalia, et audierunt de te quod predices non observare obligationes legis et eis odibilis factus es quasi destructor legis Moysi. Quid ergo est? Utique oportet convenire multitudinem; audient enim te supervenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus: sunt nobis viri iiii°r votum habentes super se. Ut igitur evacuetur falsa opinio quam de te habent, decretum est, statuimus de eis qui ex gentibus crediderunt ut iudeis ad fidem conversis non prohibetur observatio legalium, dumtaxat non ponentes spem in eis. Et distinguebantur iiii°r synodos in primitiva ecclesia celebratas. Prima de substitutione Mathie loco Jude; ii a de electione vii diaconorum; iii a de legalibus, qua statutum est conversis ad fidem ex gentibus non esse imponendum onus legalium cum ascendissent Paulus et Barnabas de Antiochia in Jerusalem; quarta de qua hic agitur, qua constitutum est non prohiberi iudeos a legalibus observandis dummodo non ponerent spem in eis.

Quod ligatus est Paulus ad clamorem Iudeorum

Altera die purificatus Paulus cum iiii°r viris intravit templum et obtulit oblationes sicut et alii. Consummatis autem quinque diebus iudei qui venerant de Asya persequentes Paulum, cum audissent eum in templo quia

…

templum hominum [illegible] ... [illegible]

Viderant Trophimum Ephesium ambulantem cum eo, putaverunt quod in templum introduxisset eum. Et clamaverunt: Viri fratres israelite, adiuvate nos. Hic est homo qui contra populum et legem et locum istum predicat ubique terrarum, insuper gentiles induxit in templum et contaminavit locum sanctum. Commota est que universa civitas et facta est concursio populi et apprehendentes Paulum extra templum traxerunt et clauserunt ianuas ne fugeret in templum. Querentes eum occidere nuntiatum est tribuno cohortis scilicet Claudio Lysie qui fuerat missus Felici a preside. Qui mox statim assumptis militibus et centurionibus decucurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum et milites cessaverunt percutere Paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum et iussit ligari cathenis duabus. Dum decerneret quis esset et quid fecisset, et cum non posset certum cognoscere pre tumultu, iussit eum duci in castra. Et cum venisset ad gradus contigit eum portari a militibus propter vim populi. Sequebatur enim multitudo populi clamans: Tolle eum. Et cum introduceretur Paulus in castra ait tribuno: Licet mihi aliquid loqui ad te? Qui ait: Grece nosti? Et tribunus: Nonne tu es Egyptius ille qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum iiii°r milia virorum sicariorum? Josephus dicit cum pluribus et potuit pervenire cum paucioribus et preliatus est Pilatus.

De Egyptio qui prophetisse dicebat

Egyptius iste pseudopropheta dicebat se prophetam, congregatis multis viris conscendit desertum usque ad montem Oliveti, volens irruere in Jerusalem ut eam caperet. Occurrit ei Felix preses cum militibus armatis et fugaverunt eum cum paucis et alios occiderunt. Et dixit Paulus tribuno: Ego homo sum iudeus, non Egyptius, a Tarso Cilicie non ignote civitatis municeps.

**Scripturam ve-
teris testamenti
Paulus in hebrea lingua
edoctus ostendit patribus**

Non cum natus in tarso fuit in oppido
galylee de nomine gischallo. Cumque cap-
to a romanis illuc translatus fuit cum suis pa-
rentibus et ibi est educatus. Unde et
ab educatione dicitur esse tharsensis licet in
gischallo fuit natus. Sicut christus nazare-
nus dicitur cum tamen in bethleem sit natus.
Non cum educatus esset in tharso set iuveni
apostolus ad iudeos ubi [illegible] non
erat se ante sed iuvenis tempore annum
apud [illegible] aut [illegible] quo est inter
castra adiacentibus dicitur [illegible]
[illegible] debita ut [illegible]
solvit autem Quod permissum est
loqui populo

Ut sequentibus [illegible]
aut magister de [illegible]. quia cum
dixit paulus ante romanum et est [illegible]
[illegible] [illegible] sequuntur
[illegible] diligentia [illegible] sibi gratia
romanorum. donatus est a civibus libertate
[illegible] ut [illegible] civis romanus
et heredes sui [illegible] hereditario
[illegible] paulus [illegible]
Rogo quoque te permitte me loqui ad populum
et permissum cepit loqui ad populum he-
braice. Quod audientes magis
prestiterunt silentium. Viri inquid fra-
tres ego sum hebreus natus in tar-
so [illegible] [illegible]
pedes gamalielis [illegible]
[illegible] emulator legis sicut
et vos [illegible]
rei testis est [illegible] princeps sacerdotum
a quo litteras accepi in damascum ut
[illegible] in [illegible]
[illegible] Propter [illegible]
[illegible] est quia [illegible] eum [illegible]
[illegible] et quo [illegible] et baptiz-
atus est ab anania et quo postmodum
[illegible] de damasco reditum
[illegible] in templo factus est in
extasi. Vidit et audivit christum dicentem

sibi festina et exi velociter de ierusalem
qui non recipiunt testimonium tuum de me
ad quem respondit dicens domine ipsi sciunt quia
ego [illegible] noris [illegible]
[illegible] lapidationem stephani custodiebam
vestimenta lapidantium. quasi diceret Non [illegible]
hoc [illegible] tibi iudei. Sed eo mitto te
ad gentes que tam loco quam [illegible] a
iudeis sunt longe. Quod se ante
romanum dixit
[illegible] [illegible]

Ad hac [illegible] in silentio audissent
[illegible] iudei audito quod destinatus
esset gentibus [illegible]
[illegible] vestimenta [illegible] pulverem
iactantes in aera [illegible]
[illegible] [illegible] tollere
de terra [illegible] Non [illegible] esse [illegible] Iussit tribunus duci in castra eum
[illegible] illa que dicebat [illegible]
ut [illegible] flagellis et
torqueri [illegible] non accidentem sed
[illegible] [illegible]
[illegible] lorris dixit paulus [illegible]
[illegible] Licet vos flagellare
hominem [illegible] romanum [illegible]
de ullo [illegible] ordine [illegible]
[illegible] Quo audito accessit [illegible]
ad tribunum [illegible]. Quid acturus es hic
homo civis romanus est. Accedens
tribunus quesivit ab eo an romanus
esset. Et confessus est. Ait tribunus
Ego multa summa [illegible]
[illegible] Ego in quid paulus [illegible]
[illegible] natus sum quia pater suus ut
[illegible] est [illegible] eum
[illegible] sibi gratia romanorum [illegible]
[illegible] donatus est a civibus [illegible]
heredibus suis Et statim discesserunt qui eum
[illegible] quia timuit tribunus audi-
to quod esset civis romanus Recitat
[illegible] ut iudeos de pa[illegible]

Postera autem die volens illo
tribunus scire diligentiam [illegible]
accusatoris pauli solvit eum et iussit
sacerdotes convenire [illegible]
[illegible] paulum statuit illum inter
eos. Cepit paulus loqui concilio
Viri fratres in quid [illegible]
[illegible] bona conscientia [illegible] apud
deum [illegible] hodiernum diem. Et statim
princeps sacerdotum ananyas precepit

y ut poterit

astantibus zelo eius q(ui) respondent glanus
sacerdote(m) paulus) Percutiet te deus
paries de albate. q.d. Vindicabit
in te deus ypocrita qui cum sedeas super
cathedram moysi q. secundum legem
debeas iudicare et iudicas contra
legem ~~eum~~ Cum enim reputaret
me blasphemum non me iudicas
ordine legis qui precepit blasphe-
mum extra iudicare et educi
ab omni populo ut lapidari. Vel
vel prophetavit paulus de abolitione
sacerdotii iudeorum q.d. Percutiet te
deus q.d. destruet deus sacerdotium autem
s. sacerdotium iudeorum. Et qui asta-
bant dixerunt Summum sacerdotem dei ma-
ledicis. Tunc paulus ait Nesciebam
fratres quia princeps est sacerdotum. Et enim
si hoc sciebam reus eram. Scriptum est
enim principem populi tui non maledices.
Vel q(uia) iniustice ait se nescire sacerdo-
tem iudeorum reprobatum esse. Sed
licet non ... esse verum pri-
ncipem sacerdotum cum tempore iudicii
in ... ut modestius
haberent se erga prelatos suos.
Sciens autem paulus quia una pars
esset excogitavit quam caute moveret
scissuram inter eos. Quia una pars esset
phariseorum et saduceorum. Clamavit in consilio:
Fratres ego phariseus sum filius phariseorum
qui predicabant resurrectionem et cetera.
Et cum hec dixisset facta est
dissensio magna inter iudeos scilicet
inter phariseos et saduceos.

Quod duo paulus contra
hunc tumultum confortatur

Quidam phariseorum pugnabant pro
paulo contra saduceos dicentes Nichil
mali invenimus in homine isto. Quid si
spiritus locutus est ei vel angelus. Quia
contra saduceos dixerunt negantes an-
gelum esse vel spiritum vel animam. Et cum
facta esset magna dissensio timens
tribunus ne discerperetur paulus a saduceis

[illegible] qui ... ... nos qui volentes
eum rapere iussit
milites
descendere armatos
ut raperent
eum de medio eorum et ducerent
eum in castra. Et sic factum est. Se-
quenti autem nocte apparuit dominus pau-
lo dicens Constans esto. Sicut enim testificatus
es de me in ierusalem sic et romae opor-
tet testificari. Quod iudei coniuraverunt
in mortem pauli

Facta autem die collegerunt se quidam
ex iudeis et devoverunt se dicentes
neque manducaturos neque bibituros
donec occiderent paulum. Propter quod in
genere hoc anathematizaverunt. Erant autem
plus quam .xl.^a viri qui hanc coniurationem
fecerant. Et accesserunt ad principes sa-
cerdotum et seniores dicentes Devotione de-
vovimus nos gustaturos donec occidamus
paulum. Persuadete ergo tribuno ut eum
producat ad vos tamquam
aliquid certius cognituri de eo. Nos
vero parati sumus in interficiendo eum.
Forte hoc audiens nepos pauli fi-
lius sororis eius venit et intravit castra et
nuntiavit hoc paulo. Et advocans
paulus unum de centurionibus ait. Ado-
lescentem hunc perduc ad tribunum habet enim
aliquid indicare ei. Et cum venisset
adolescens ad tribunum exposuit do-
los et insidias iudeorum contra paulum.
Tunc dimisit adolescentem tribunus
precepit ei ne alicui nuntiaret hoc.
Et vocatis duobus centurionibus ait illis
parate milites ducentos et equites
.lxx.^a et lancearios ducentos ab hora
noctis tertia. Cumque isti essent parati pedestres
et equites et parate iumenta ut
paulum cum militibus suis perducerent
eum salvum in cesaream ad felicem
presidem. Quod paulus cum preside
respondit accusatoribus suis

Hic tribunus scripsit epistolam in hunc
modum Claudius lysias optimo
felici presidi salutem. Virum hunc

i(n) ep(isto)lis iiii^b suarum Ho(c) i(d est) appellan
doris p(er)sone non fuisse quod erat
i(n) suor(um) p(er)sona p(re)side p(re)dicta exposuit
i(n) ep(isto)la sua causam accusationis pauli mo
du(m) et ordi(ne)m accusatoris Cumq(ue) venissent
cesaream milites cu(m) paulo t(ra)dita
ep(isto)la p(re)sidi statuerunt paulum an(te) eu(m)
et ep(isto)la p(er)lecta cognito q(uod) erat de
cilicia ait p(re)ses Audiam te cu(m) ac
cusatores tui venerint et iussit eum
custodiri i(n) p(re)torio herodis Post v
aut(em) dies descendit princeps sacerdo — xxiiii ca(pitulum)
tu(m) ananyas cu(m) senioribus et cu(m) ora
tore tertullo quod erat advocatus
eor(um) Hic orator tertullus an(te) felice(m)
et in iudicio accusavit paulum Postea
annuente p(re)side incipit paulus et ondi
dit q(uod) n(on) dignu(m) morte commi
sit q(ui)a non p(re)dicabat eu(m) iudei p(ro)p(ter) intra
te(m)plu(m) s(ed) q(ui)a p(re)dicabat resurrectio(ne)m et audita
q(uod) erat controversia de lege eor(um) p(ro)mi
pedes felix ait Audiam vos cu(m)
tribunus lysias descenderit Iussit
q(ue) custodire eu(m) in libera custodia ut
libere posset egredi et i(n)gredi et de catena
n(on) quemq(uam) p(ro)hibe(re) de suis ministrare
ei Post vero aliquos dies venit
felix cu(m) uxore sua drusilla et vo
cavit paulum Ista drusilla iudea
erat pulcherrima quam olim co
cupierat laziacus rex amazor(um)
et cu(m) vellet ducere ea(m) negavit
d(icens) quod nullo(modo) nuberet i(n)circu(m)ciso
P(ro)p(ter)ea ille circu(m)cidit se et duxit ea(m)
[...]nio felix voluit extorque(re)
Q[...]niam aut(em) missus a paulo
esset felix a claudio p(re)ses
iudee sollicitabat eam p(er) iude
os ut nuberet ei Tradere ad hat
i(n) custodia ex cognatione sue hero
nie que olim drusilla viro

suo nupserit dicto s(cilicet) agrippe regi
filio herodis agrippe qui habebat
terram ult(ra) yordanem Drusilla
quo(que) p(ri)ori viro s(cilicet) laziaco rege ama
zor(um) nupsit drusilla felici Hec
drusilla que iudea erat libent(er)
audiebat paulum de fide que est
i(n) ihesum x(ristu)m Et cu(m) disputaret pau
lus de iustitia et castitate et de
iudicio futuro timefactus est p(re)ses
audiens se iudicandu(m) Vade i(n)q(uit)
quia t(em)p(or)e oportuno audiam te Hoc
aut(em) dicebat sperans aliquid se
ab eo accepturum Putabat n(am)
paulum l(ar)ge pecuniam h(abe)re Unde freque(n)ter
eum accersiens cu(m) loq(ue)bat(ur) cu(m) eo
Byennio aut(em) completo successit
festus felici missus a nerone
Hic aut(em) intelligit(ur) byennio
a p(re)sidatu felicis no(n) po(ten)s stare
cu(m) a longe ret(ro) co(n)stitutus esset
p(re)ses a claudio Festus aut(em)
missus est a nerone qui succes
sit claudio Hic aut(em) intelli
git(ur) byennio ab accusatione pauli ut — fluxerant
supponit stare Hoc i(d est) iam felix erat
duo an(n)i ex quo venerat i(n) iudi(ci)u(m)
Ergo intelligendu(m) est byennio ab
accusatione felicis ex q(u)o s(cilicet) accusatus est
a iudeis De sedicione int(er) ge
O rta ntiles et iudeos
est i(d est) dissensio int(er) iudeos
et gentiles in cesarea de honore
civitatis Iudei .n. p(re)ferebant se gentilibus
q(uia) herodes ascalonita qui civitatem
acceperat fuerat conditor civitatis et
appellaverat eam cesaream in honore
cesaris Gentiles p(re)ferebant se iudeis
d(icentes) q(uod) a gentilibus facta est p(ri)mum civi
tas civitas que antiqua reedificata
ab herode dicta est p(ri)us turris stratonis

[illegible]

Felix autem primo fovit partem iudeorum
dono exhaurire intendens substanciam eorum. Postea
fovit partem gentilium in tantum quod iudeis
et gentilibus dedit licenciam invadendi
domos iudeorum et diripiendi bona
eorum. Unde accusatus est a iudeis apud
Neronem et biennio ab accusacione amo-
tus est a presidatu et substitu-
tus est ei Festus. Volens autem in fine
presidatus sui placere iudeis reli-
quid Paulum vinctum. Festus autem
cum venisset in provinciam, post triduum ascen-
dit Iherusalem a Cesarea. Rogaverunt

xxv capitulum

eum principes sacerdotum et primi iude-
orum ut iuberet adduci Paulum in Iherusalem
parantes ei insidias ut occiderent
eum in via. Festus autem respondit se in
Cesaream descensurum et consacerdotes
si possint descendant ibidem audiendum.
De appellacione Pauli ad Cesarem
Remoratus autem Paulus diebus in
Iherusalem Festus descendit in Cesaream
et sedit pro tribunali. Producitur
Paulus in medium et accusatus est
multis aliis qui descenderant de Iherusalem
sed non poterant probare quod obiciebant
ei Paulo non autem racionem reddente.
Festus autem volens placere iudeis ait
Paulo: Vis ascendere in Iherusalem et ibi
de hiis iudicari apud me? Ad quem
Paulus: Ad tribunal Cesaris sto ubi
oportet me iudicari. Erat autem sedes in
Cesarea iuxta quam stabat Paulus
quam paraverat Herodes Cesari ut in
ea sederet si quando veniret in Cesaream
ut quasi iniret iudices. Et excusa-
bat se Paulus dicens: Iudeis non nocui
sicut nosti. Si enim nocui aut dignum
morte aliquid feci, volo mori. Si
vero nichil nimis, nemo est qui audeat
me tradere illis, quia ad Cesarem ap-
pello. Tunc Festus cum consilio
videns ait: Ad Cesarem appellasti,
ad Cesarem ibis. Quod ro-
gabat Agrippa Festum
ut audiret aliquid disputantem
descendit rex Agrippa in Cesaream cum
uxore sua Beronice. Sororem dicit Hero-
nice. Non est intelligendum quod fuerit
eius uxor. Erat enim soror eius et cognata
Felicis predecessoris iudeorum et tenerrime
eam diligebat et imponebatur ei quod
abutebatur ea. Descendit autem rex Ag-
rippa in Cesaream audito quod esset
Festus ut salutaret iudeis apud
eum. Insuper Agrippa molestus erat
iudeis quia cum accepisset potestatem
a Romano imperatore constituendi summum
sacerdotem zeloticum, constituebat
eos qui erant accomodi. Fecit in-
super fenestram in palacio suo eminen-
tem unde poterat videre que offerebantur
in templo sacrificia. Quod sic moleste
sustinentes iudei fecerunt murum
oppositum eminenciorem fenestra. De-
nique quod spaciat Agrippa rogat in u-
nitate Festum ut murum illum obrueret. Ca-
usam descensus Agrippe in Cesaream
non narrat in hystoria actuum
sed Iosephus supplet. Quod roga-
bat Paulus coram Festo et Agrippa
Cum descendisset Agrippa et Bero-
nice receptus est a Festo et
cum per dies plures moram fecisset in
eo consuluit eum Festus quid faceret
de Paulo et exposuit ei accusacionem
iudeorum contra Paulum. Dixit Agrip-
pa se velle videre Paulum. Altera
die venit Agrippa et Beronice cum
multa ambicione vel cum multa tha-
eos ambicione. Alia translacio cum multa ambi-
cione vel cum multo apparatu. Alia: cum
multa ambicione vel cum multo de-
siderio audiendi Paulum. Et cum in-
trasset in auditorium cum tribunis et vi-
ris principalibus iubente Festo ad-
ductus est Paulus. Et dixit Festus:
Agrippa rex et vos omnes qui simul
adestis videtis hunc de quo universa
multitudo iudeorum interpellavit me

nichil inuenimus de eo dignum morte. Ego
autem meo nil ipsi dignum morte
Ideo cum appellauit ad augustum eum
remittere statui. Sed irrationabile
mihi uidetur mittere eum uinctum et causas eius
non significare. Ideo. Volo te super hoc
rex agrippa quia non habeo quod certum
scribam de eo. Agrippa uero ad paulum

xxvi capitulum

ait. Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc
paulus extenta manu modo tamquam concionan
tis ut ad faciendum silencium cepit
de omnibus reddere rationem super quibus
accusabatur a iudeis. Estimo me
reputo rex agrippa quia a te audien
da tua sit sententia quia peritus sis in
lege moysi et in omnibus consuetudinibus
iudeorum propter quod obsecro ut patienter me
audias. Exposuit quomodo conuersio
nis sue et super quo accusabatur a iu
deis. Et post multos sermones pau
li. Festus uoce magna dixit
insanis paule multe littere faciunt te
insanire. Non insanio inquit optime
feste sed ueritatis et sobrietatis uerba
loquor. Scit enim de hiis rex agrippa
ad quem et constanter loquor et cetera et si hoc
cum latere arbitror neque in an
gulo quicquam horum factum est. Credis
rex agrippa prophetis? Scio quod credis.
Ad que agrippa in modico suades
me christianum fieri. Ad que paulus opto
apud deum non tantum te sed omnes qui
audiunt me hodie tales fieri qualis
ego sum exceptis uinculis meis ho
rum. Vbi dicitur ce(?) Et tunc paulus

Dixit ut [illegible] missus est romam

Hic rex et preses et bernice
et qui assidebant eis. Et cum recess
issent loquebantur adinuicem dicen
tes. Nil dignum morte aut uincu
lis fecit homo iste. Dixit autem agrippa ad
festum. Dimitti poterat homo iste si non
ad cesarem appellasset. Id est erat agrip
pa quia appellauit mittendum eo

ad cesarem. Traditus est paulus
iulio centurioni cohortis auguste
militum scilicet qui missi fuerant ab au
gusto. Apparet intelligentibus nam ex
romanis iudei erat agrippa ad
usum que multas habebat querelas
quia ut supra prefatum est uel con
tinuatus summum fecit sacerdote
cum non esset de genere aaron. Et hic
ponit iosephus cathalogum sacerdotum
usque ad tempus eiusdem sub dispari
tione temporum ab aaron usque ad
dauid et fuit singulis xiii anni uel
post eum. Et excessit xxvi annis
succedebat filius patribus primogenitus
filius aaron scilicet eleazar successit
ei in summum sacerdotium et ita in
posteros. Illa de ythamar non
erant summi sacerdotes sed minores
et pauci circa tempora dauid. Nam
ab hely translatum est sacerdotium
ad filios ythamar que deposuit
salomon et in loco statuit sadoch
qui erat de eleazar. In inf(ra)

Narrat de sacerdotibus

Dauid autem uolens in cultum
dei amplificare cultum dei uidens
quod non sufficeret unus summus sacerdos
administrationi quia si in ipsum accideret
non erat qui eum in ceteris preue
niret quod necesse erat singulis diebus
officii instituit ~~xxiiii~~ or summ
os sacerdotes quorum ~~xvi~~ erant
de genere eleazar et ~~viii~~ de genere
ythamar. Vnus tamen illorum ex xxiiii or
erat summus qui dicebat princeps
sacerdotum. Administratores habebant
~~xxiiii~~ or minores sacerdotes et toti
de leuitis et totidem cantores et
duplicato numero nathineorum.
Fuerunt autem xxiiii principes sacerdo
tum a tempore dauid usque ad transmigrationem
babylonis a transmigracione autem cessauit
sacerdotium usque ad reditum de captiuitate.
Ad instituerunt autem prophete in reductione
de ualitate et ad posteros eorum et uiginti
~~xxiiii~~ or summos sacerdotum cum ad instituebat
scilicet habebat ~~xxiiii~~ or minores sacerdotes

sub zorobabel et ihesu magno sa-
cerdote. Et inde usque ad tempora macha-
beorum fuit tempus sacerdotum. Tempus
autem machabeorum non deputatur
sacerdocio quia ideo erant duces et
sacerdotes. Quod fuit usque ad herodem
qui fecit occidi quosque reperiebat
de genere sacerdotum necnon ad eos
de nobilibus regum. Et vendebat
summum sacerdocium cuique uni et cuique
pluribus simul. Et fuerunt simul om-
nino usque ad eversionem iherusalem
~~xxviii~~ summi sacerdotes a tempore
autem herodis usque ad eversionem
iherusalem non parum summa annorum
josephus constat fuisse c vi. Sed cum herodes
herodes cum iniquitate [illegible] ~~xxxiiii~~ a
annis regnaverit et dominus ~~xxxiii~~
annos vixerit et a morte domini usque
ad eversionem iherusalem xlii fluxerunt

De tempestate in mari quam p[assus est paulus]

xxvii capitulum T raditus | Dixit paulus
est paulus in hoc centurioni
ut placatum est. Et dedit deus gratiam
paulo in oculis eius ut humane
tractaret eum ut prohiberet amicos eius
in [illegible] per quas transibat ei ministrare
[illegible] Lucas de [illegible]
[illegible] sacerdotes in quadam
adrimetica ne adrimetinam [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] adri-
metinam ut dicit [illegible]
navis [illegible]
a nomine civitatis dicitur adrimetina
adrimeti [illegible] ab affrica
[illegible] lucas [illegible]
transibat quas non necesse est enim
[illegible] aliqua gesta sunt non
sunt [illegible] Venimus
[illegible] ubi [illegible] paulus [illegible]
eos qui [illegible] ibi in-
venientes centurio navem alexandrina

navigantem in ytaliam transposuit nos
ad eam. Dicit lucas de navi scilicet
[illegible] quod nos transtulit
in illa. Et cum multis diebus tarde naviga-
remus prohibente nos vento
tandem ad navigandum [illegible] Et inde
[illegible] de [illegible] qui dicitur boni por-
tus. Et ibi multo tempore fuimus non
[illegible] mare [illegible] non esset iam
navigatio eo quod ieiunium iam preterisset
[illegible] magna in navigio
ad navigandum [illegible]
[illegible] Vel de ieiunio [illegible]
[illegible] intelligi potest quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] decima die septembris [illegible]
[illegible] probat tutum non esse naviga-
[illegible] septimum mensem qui
[illegible] est hyeme secundum hebreos
qui [illegible] In hyeme
autem non est tutum navigare
Vel potest intelligi de [illegible]
de ieiunio [illegible]
[illegible] septembris
Vel de ieiunio decimi mensis
quod scilicet fiebat in ianuario [illegible]
[illegible] decem
[illegible] a bablo

De consilio | Omnis molestia
Cum iam omnis molestia esset centurioni
et aliis qui possent navigare
consolabatur eos paulus dicens. Viri
video forte [illegible] tempestatis
[illegible] quod non sine
multo dampno non solum oneris
navis sed etiam animarum nostrarum magister
[illegible] navigacio. Centurio autem magis
credebat nauclero sive naviclerio
quam paulo [illegible] Nau-
clerus [illegible] forte
dominus navis [illegible]
[illegible] consulit centurio
magis acquiescere nauclero quam

paulo. quia portus in quo erat non
erat ydoneus ad hyemandum. Et ideo consuluerunt [commode]
solebant enim navigare si quomodo pos-
sent ad alium portum qui magis
ydoneus esset ad hyemandum. Et contra
consilium pauli aspirante austro ad
portum propositum anhelantes intenderent
mare. Et cum aliquantulum processissent
insurrexit ventus typhonicus contra
navem qui dicebatur euroaquilo
Dicitur autem ventus typhonicus quia
inflatus nubes et faciens in turbine
typhonicus importat in flatio. Et cum
arrepta esset navis. et non posset
conari contra ventum cessante remigio
ferebatur. ferebantur incerti que discretes
ad insulam quandam que dicitur cauda
Vix potuimus obtinere scapham de
navi in mare deportatam in adiutorium
navis quia in periculo fluctuum se
recepta est. Scapha dicitur ... navi-
cula de una trabe arbore excava-
ta. ut dicitur in modica navis. unita
cruciatio corio tecta huiusmodi utuntur
pyrate. Et dicitur a scapho quod importat
speculum quia huiusmodi navibus utun-
tur pyrate ad speculandum et
explorandum. Et deferuntur huiusmodi
navicule in navibus. ut in imminente
naufragio deponantur in mare
ad subveniendum navi. quibus [marg.: ...veniendum]
navibus attingit. Et propterea tem-
pestatis timore. Cum autem tempestas
valida iactaret. sequenti die [marg.: sit]
fecerunt iactum in ejectione vite
Neque autem sole neque in die ‖ consilium de navi [p...]
neque sydere in nocte appare-
nte ablata erat eis omnis spes
salutis. Et cum fuisset diutina ieiu-
nia forte volutatu ... commoda
tempestate ut nautis quod forte
ei abat per miracula victualium ciborum
preceptis in aqua stans paulus
in medio eorum dixit. Oportebat quidem o

Nauti in periculo consiliis ... conportant

erat
viri quod consilium ... ne me ... hi
in lucrifacere iniuriam hanc et iactu-
ram. Et nunc suadeo bono animo esse [nobis]
Amissio enim nullius erit ex vobis
exponens propter quam navis consistit.
... in hac nocte angelus dei cuius sum
et cui servio dicens. Ne timeas paule cesari opor-
tet assistere et ecce donavit tibi deus
omnes qui navigant tecum. ... tecum
tecum consenserunt ut ne consiliis
periclitaret. Propter quod inquit bono
animo estote. Credo enim deo meo
quia sic erit quemadmodum dictum est
mihi. In insulam quandam oportet nos
venire. Per quod autem de hoc predicit eius
veritatem ut videtis hec impleri
cum omnes spes periret salutem. Sed postquam
quartadecima die nox supervenit circa me-
diam noctis suspicabantur naute
apparere sibi aliquam regionem
et submittentes bolidem invenerunt ubi ...
maris profunditas exploratur
invenerunt passus viginti et pusillum [marg.: vel procedentes]
~~inde~~ separati invenerunt passus
quindecim. Et timentes ne in aspera loca
incideremus de puppi mittentes an-
choras quatuor optabant diem fieri [marg.: De constancia pauli]
Nautis vero querentibus fugere
emissa scapha in mari
videns hoc paulus in spiritu centu-
rioni et militibus dixit. Nisi hi in navi
manserint homines isti non potestis
salvi fieri. Tunc absciderunt milites
funes scaphe et passi sunt eam excidere
in mare. Cum autem lux inciperet fieri
rogabat paulus omnes ut sumerent
cibum ut fortiores essent
ad laborem sustinendum. Quartadecima [marg.: die]
die hodie est quod expectantes
ieiuni permanetis nihil accipientes [marg.: perman... sistis]
~~nihil accipientes~~ scilicet forte
die illa non manducantes forte [marg.: vel forte per dies plures]
tamen in quod ... abunde sufficeret [marg.: ... in cibo ...]

quia nec capillus de capite vestro
peribit. Et hoc dicto frangebat panem
in conspectu omnium cum gratiarum actione
iuxta morem solitum. Et cum fre-
gisset cepit manducare. Alii quidem
animequiores facti sumpserunt cibum
i. animati — et erant anime in navi etc. Levi-

De naufragio

Dum vero confortati cibo al-
leviabant navem iactantes
triticum in mare. Cum autem dies factus
esset non agnoscebant terram. Sinum
vero considerabant litus habentem in
quem cogitabant si possent eiice-
re navem. Et cum anchoras sustulissent
committebant se mari simul laxan-
tes iuncturas navigii. Et levato artemone
secundum aure flatum tendebant ad
litus. Artemo dicitur modicum
[illegible] — velum navi satis accommodatum quantum ad locum
[illegible] — velocitati. Et cum incidissent in bitha-
lassum impegerunt navem. Bitha-
lassum [illegible] dicitur lignum terre in mare
protensum mari hinc et inde circum-
datum. Vel dicitur bithalassum quia inde
bifidum terre in tertium divisum
Et navis offendebat in bitha-
lassum prora manebat immo-
bilis puppis vero frangebatur
maris impetu supervenientis
Et consulebant milites omnibus ut
custodias occidi ne forte natando
aufugerent. De [illegible] pauli ad [illegible]

Centurio vero volens servare
Paulum prohibuit hoc fieri
et precepit quod quocunque modo
possent evadere. Et iuxta quod
predixerat Paulus evaserunt omnes.
Postea cognoverunt insulam que vocaba-
tur

xxviij capitulum

Militene. Et cum cognovissent
barbari habitatores in insule
officia humanitatis diligenter
exhibuerunt eis. Accensa

in pyra reficiebant parvis eos.
Et cum collegisset paulus sarmentorum
[illegible] et cogeret in pyra vipera
[illegible] calore adhesit manui eius.
Cum vero viderunt barbari viperam
manum eius pendentem ad invicem di-
cebant utique homicida est homo iste
qui cum de naufragio evaserit
ultio divina eum amplius vivere
non permittit. Et contra ... autem paulus
viperam in igne excussit nihil mali paulus
passus est. At illi existimabant eum
tumescere et mori quia tumor
solet sequi post venenum. Et cum
diu expectassent et nullam in manu
deprehendissent lesionem [illegible]
[illegible] dicebant eum esse deum. Homo
[illegible] Homo iste deus est.

Contigit autem patrem principis Publii
in insule febribus et dissenteria la-
borare i. fluxu ventris ad quem cum
paulus intrasset et orasset [illegible]
[illegible] Quo facto omnes
qui erant in insula infirmi accedebant
ad eum et curabantur. Post menses
autem iij navigaverunt in nave Alle-
xandrina que in insula hiemaverat cui erat castro-
rum insigne. Cum in insule quibus ibi
adhuc apparebat quorundam castro-
rum insignia et vestigia antiquitatis
et [illegible] edificia [illegible]
[illegible] modum castra erant in
insignia vel [illegible] ut textus. Alia littera
signum [illegible] cui erat in signe aries
[illegible] quia gemini sunt castores
scilicet castor et pollux quos gentiles
[illegible] in periculo maris [illegible]
[illegible] litore maris [illegible]
[illegible] Et autem [illegible]
[illegible] cui erat insig
[illegible] filiorum iovis cum autem
[illegible] nave multis honoribus
honoraverunt nos et posuerunt necessaria
in navi. Et cum venissent [illegible]
fabulantur gentiles castorem et pol-
lucem fuisse filios iovis

[illegible]

mansimus dies iii. Et inde venimus regium
et in post unum diem flante austro
venimus puteolos pro quo alii libri
habent puteolos syrie et est nomen ci-
vitatis. Ubi invenimus fratres et rogati
ab eis mansimus ibi septem diebus
Cum autem audissent adventum nostrum
fratres qui erant rome occurrerunt
nobis usque ad forum appii i. ab appio
in littore institutum ut de nocte appli-
cantes sibi invenirent victualia
venalia. Ubi constituunt tres
tabernas i. domos in littore in quibus
exponerent cibi venales.

quomodo receptus est a fratribus xanis

Quos cum vidisset paulus fratres ad
se venientes gratias agens
deo accepit fiduciam nimis s. ti-
muit et quia ante adventum pauli
iam rome erant xani patet ex
hoc loco petrum et paulum non primo
predicasse ~~incepisse~~ videtur romanis
Unde si quis legat de conversione
ne fidei intelligendum est non
de primaria institutione. Cum venissemus
erat rome nondum erat nero con-
firmatus in regno nec invalue-
rat nequitia eius et iudeos erat
visum esse de lege xanorum et iudeorum
vilipendit et permissus est paulus
manere per se cum uno sibi milite eum
custodiente Timuit autem ne for-
te iudei qui forte precati erant
erant in iudea misissent litteras
ad iudeos qui erant rome ut
in dolo occiderent eum ideo post
tertium diem convocavit primos iude-
orum et cum venissent dicebat eis
Ego fratres non veni gentem vestram
in accusare sed coactus sum appellare
cesarem quia in isto tribunali
sum a iudeis in manus romanorum
traditus nolo vos scire quia nulla
est causa mortis mee in me quod si
eo invenire mortuorum. At illi dixerunt
ad eum neque litteras accepimus

a te de iudea neque adveniens
aliquis fratrum locutus est de te
malum. Volumus autem a te audire
quid sentis quia de secta xanorum
cum ad hoc audivimus quod ei ubique
contradicatur. Et die assignata venerunt
ad eum plures in hospitium s. quibus
exponebat leges et prophetas predi-
cans de ihesu a mane usque ad
vesperam et quidam credebant hiis
qui dicebantur de paulo. Alii
non credebant. Et cum discederent disso-
nantes cepit eos paulus arguere
in hunc modum. Bene spiritus sanctus de vobis
locutus est per ysaiam vade ad
populum istum et dic ad eos aure
audietis et non intelligetis et videntes
videbitis et non percipietis. Incrassa-
tum est enim cor populi huius et
auribus graviter audierunt et oculos
suos compresserunt ne forte videant
oculis et auribus audiant. Notum
sit vobis quoniam gentibus missum
est hoc salutare dei et ipsi audient

quomodo ipse libere predicavit

Mansit autem toto biennio in
hospitio quod ipse conduxerat
in libera custodia et suscipiebat
omnes qui ingrediebantur ad eum
predicans regnum dei et docens de
domino ihesu christo cum omni fiducia sine prohibitione
Unde quia ante adventum pauli ro-
mam iam regnaverat nero duobus
annis et veniens romam per bien-
nium fuit in libera custodia et
postea predicavit in magis libera
quia nondum nero confirmatus
erat in regno dabat liberam
ei licentiam deambulandi et cum
eundi per partes occidentis predicandi
Quarto decimo anno imperii
neronis cum iam eius nequitia
invaluisset et iam iudeos
conspirasset positus est paulus rome
in carcere ubi multos de familia

neronib(us) iunct(is) et familiaritate
peracte in gratia neronis sibi co(n)
paul(us) et eodem xxxviii° anno ultimo
s(cilicet) xxxvii neronis martirio coro
nati fuerunt ipse et petrus unde
patet eos errare qui dicunt
non eadem die occisos esse nisi
intelligatur eodem die anno revoluto
lunari quod fieri non potest cum conspect
eodem anno s(cilicet) ~~xxxviii°~~ esse occisos
et eadem die

De loco autem ~~ubi~~ [illegible] diversus quidam legitur [illegible]
s(cilicet) p(ro)pter apostolos tres [illegible] p(ro)pter
cum videt paulus ca qua ciui
honorabiliore morte occisus
quia gladiatus est et in civita
tibus usque adcedere petrus
non cum fuit quia in vaticano ~~ubi~~ [illegible]
~~vaticano~~ ubi fuerat [illegible]
[illegible] paulus honorabiliori
morte quia gladiatus cum gla
dio non puniebatur nobiles et
in loco magis honorabili [illegible]
[illegible]

Margin: in quibus locis puniti sunt petrus et paulus
Margin: quia puniti in eodem loco occisi quia
Margin: s(cilicet) [illegible]
Margin: mortique

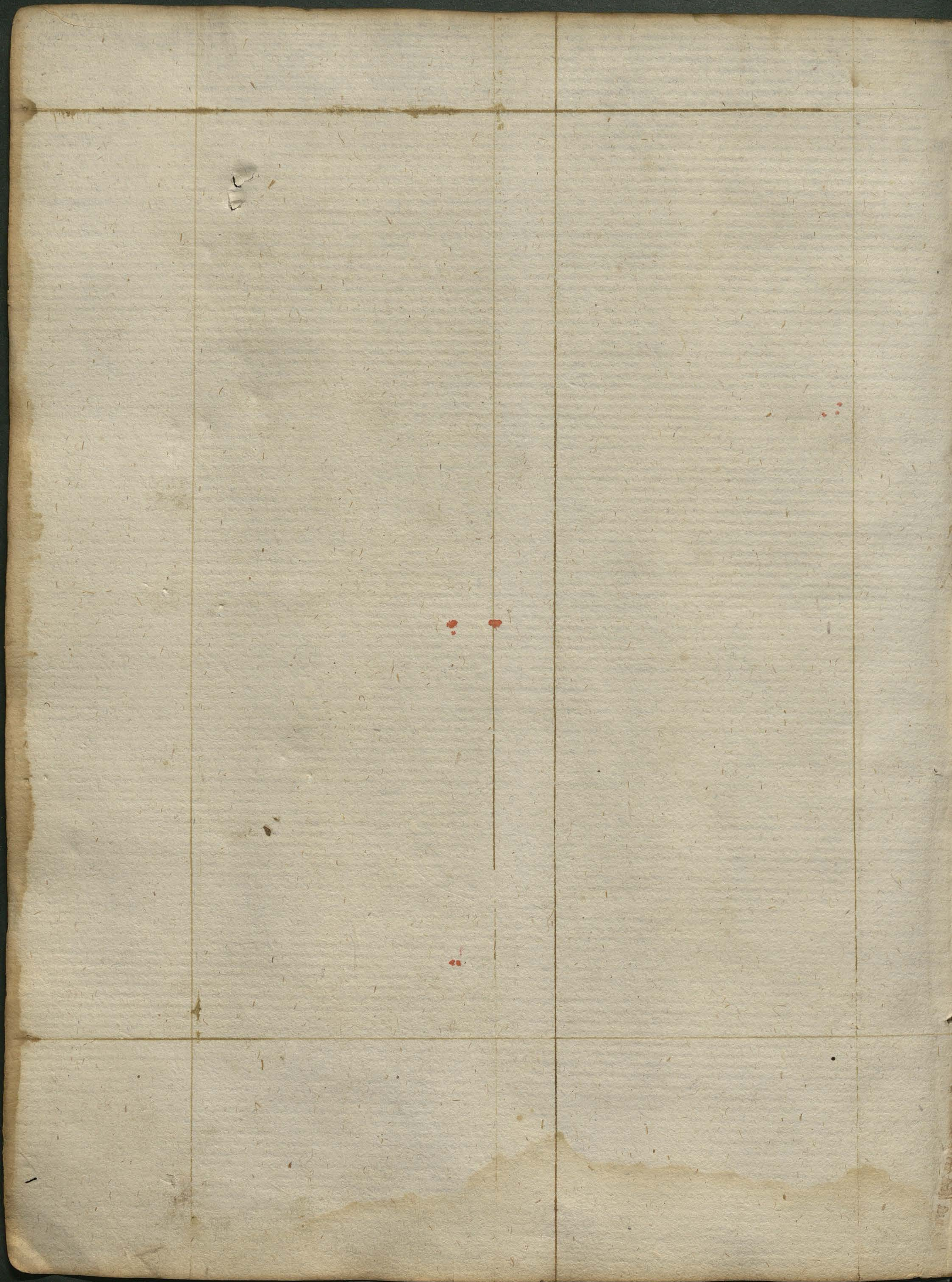

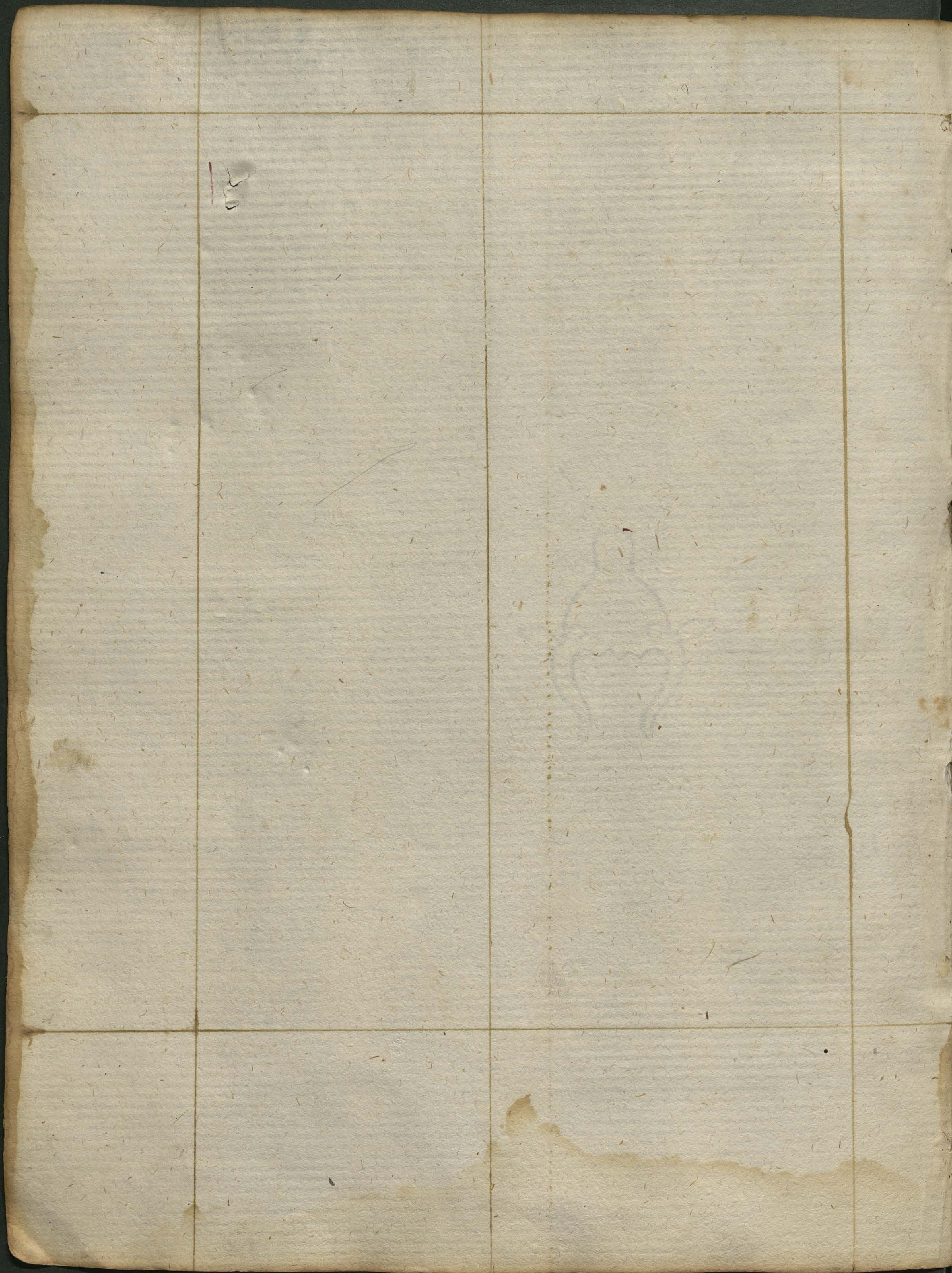

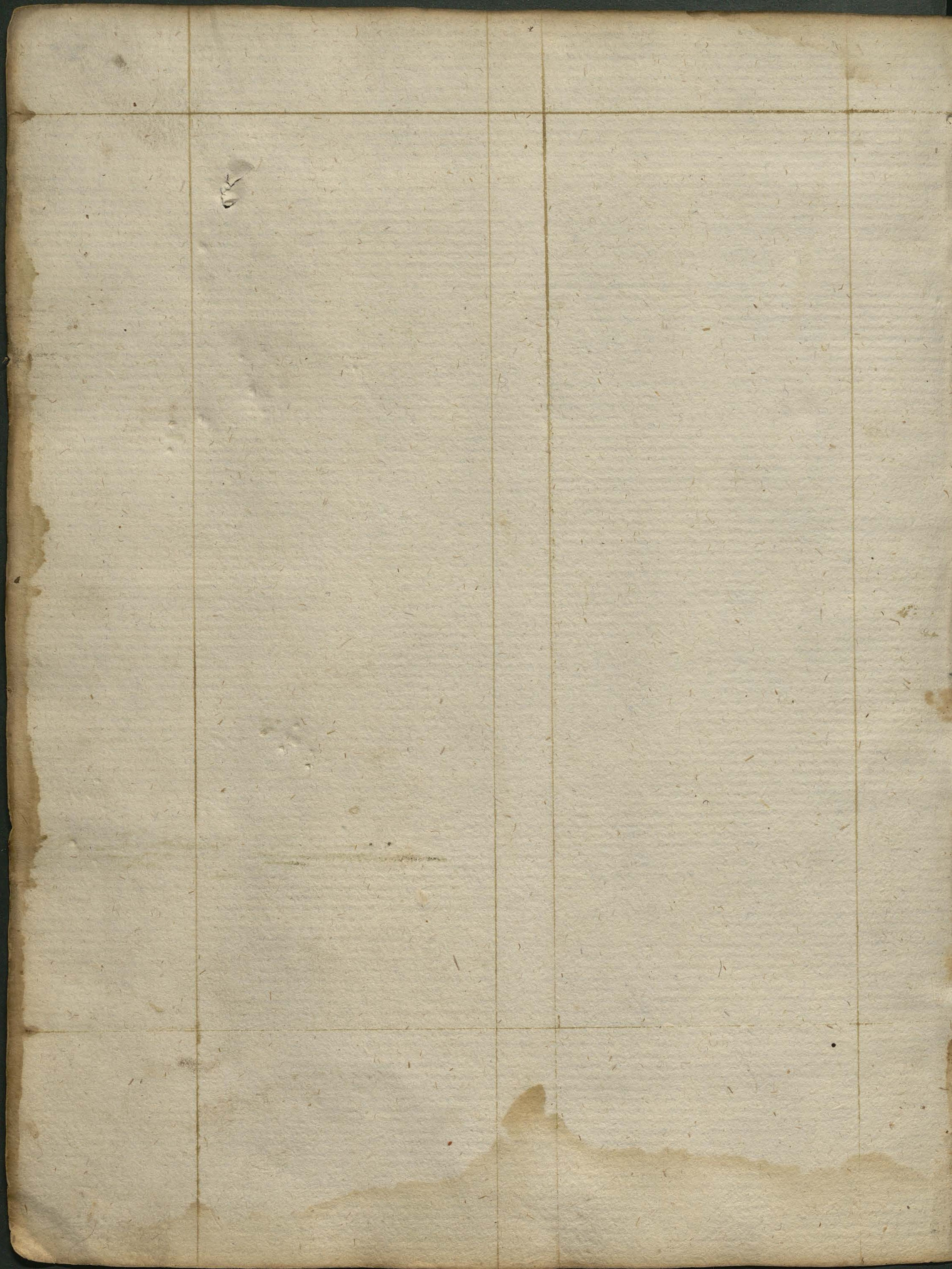

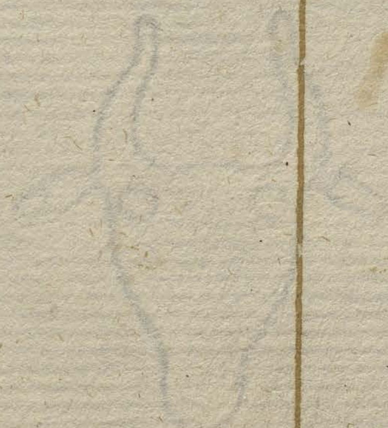

Jnadry

Et caput reparacionem hec capit et dolorem
Mantum pati que calcanque et ...

11

Laudem in fantulu